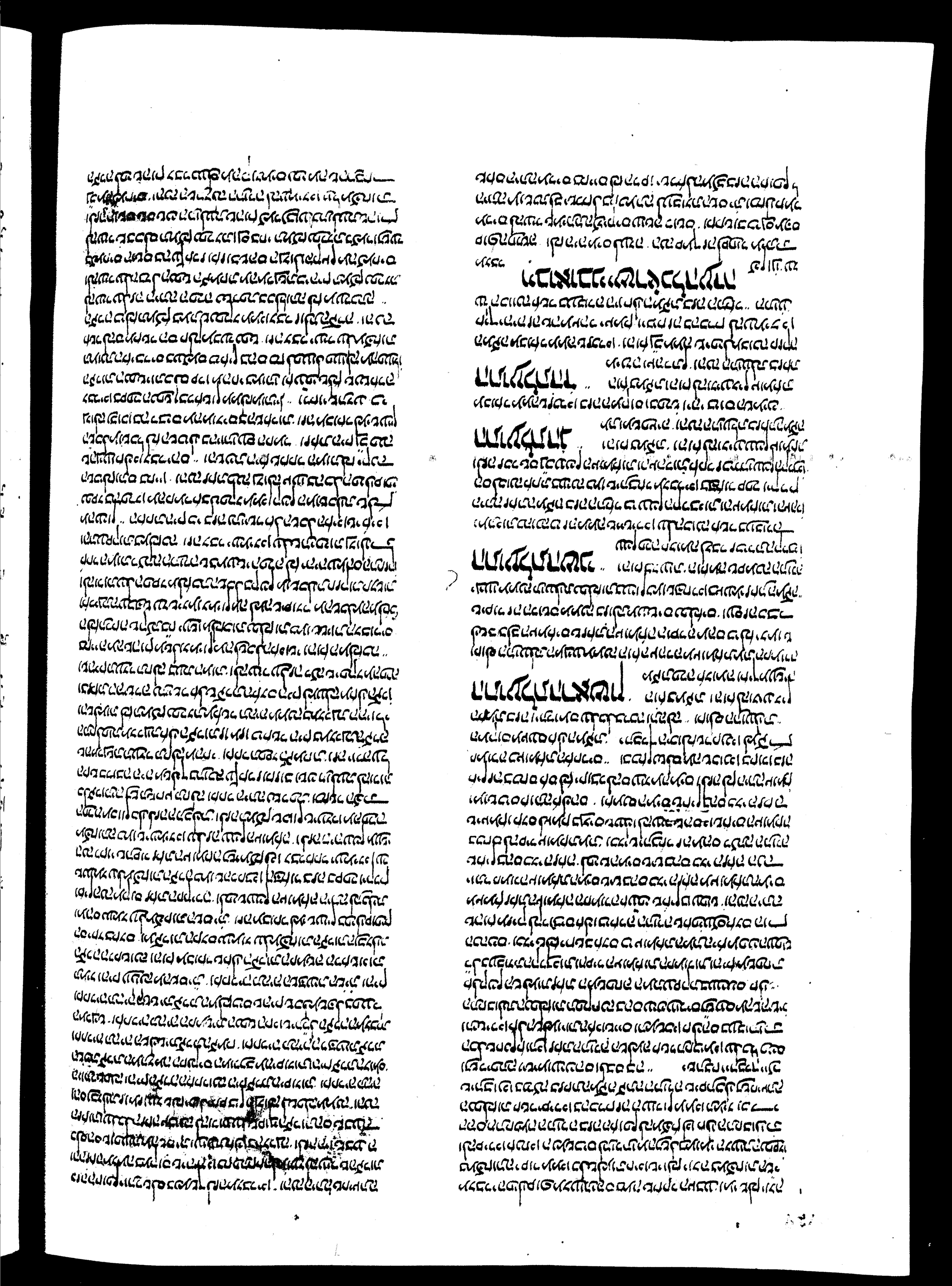

AUTHOR GERSONIDES

NO. 1202

TITLE COMMENTARY ON THE BIBLE

RR

IMPRINT SPAIN, 15TH CENTURY

CALL NO. LUTZKI 884

DATE MICROFILMED

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"א

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

C2399

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.
A SUBSIDIARY OF XEROX CORPORATION

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"א

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

[illegible]

[illegible]

שתהיינה לשופטים השרים והם אשר זכר יתרו ר״ל שיהיו קציני
אלפים וקציני מאות וקציני חמשים ועשרות ובבחירתו במה שקדם לגוף
זה ושתהיינה מדרגות לשופטים השרים וחזקו לעת בהכפל
הדברים ובבחירתו זה שהוא ראוי שישימו אותם שרים למשרתם
רבים שרים למשמעת כדי שילכו אחריהם הקצינים ויוסרו והתחנכו
על פי משפטיהם וישבם כי בזה האופן ישפטו יותר הקרובים ויותר הרחוקים
בין האנשים ויורחקו הקטטות והמריבות בין האנשים׃

התועלת הי״ד

הוא לגדל ולישא שם שתהיה משה בכבודו השי׳ על שמרו שקיבלו בזה היה שונא
אחרי הדברים. והנה ספר שמשה עשה התחלה בראשונה למחותנו וכבו
להודיע מעשה שמשה והעם אליו ישבו זה באופן יותר נאות ועם
עם שהיה מאהרן ומאחיו. והנה בזה הכבוד בזה המקום נכון
פתוח ומוסר העם שהוא דבר מה שכוונתו התורה כי הרבה
הכמה בתוך ומוסר לכם שלם ומדרגת משה רבינו עליו השלום ומעלתו
והיה ראוי להיות כן כדי שיקחו ממנו דבריו יותר׃ והתועלת

התועלת הט״ו

והוא בתכלית הוא שנראה להם שיהיה שומע עצת האוהב ואוהב
עצתו שתהיה אוהבה כמוהו הנה הנה הכל מודיעה עם יוכל למורים
והמורים עם כל ענין מפני שלמותו להיות יותר אוהב ממנה׃

בחדש השלישי עד אנכי ה׳׃

ביאור הפרשה וקבלת דברי התורה בחדש הוא יום חמש הקדש בעצמו
והעד מה שאמר ביום הזה באו מדבר סיני. ואמר יום חמש הנה נפסק
האחד על הזמן אשר מחדש לחדש. כמו ראשי חדשים. ושם על יום
מחדש. וכן יאמר השבת על יום השבוע מקשבוע ויאמר על כל
השבוע השבעה שבועות תמימות תהיינה. ובעבור זה יורה כל
הפסוק יחד המתיחת התורה בפסק בחדש השלישי הוא קרוב
למתן תורה שבועות כי הנה תורה בסיון תהיה תנאה שיהיו ישראל
חונים שם שלשה ימים קודם מתן תורה וסמוך שמהם מסה
היו שלשה שלשה ימים הנה אחר שלשה ימים ומתן תורה היה
חמש בסיון. ועוד כי הוא מן המקרא שנאמר כי הוא יום
וזכר בעבור שיחלו ומעלים מעלות בתורה אלה ובעבור שזכרו
דומים וזכר ענינים בתורה בזה האופן הקדש. ולא הוא
מבואר שהוא בזה שהראה בכתובת רבה והיה זה עם יום
עשה מתן תורה הזה לעמדו והמיד על התורה מצד תורה
ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר׃ ירמוז נתנה שהוא ב
שהיה שם במדבר וחנו ונתנו מקום שהיה לאחר כן ושם היה
חורב עמוד הענן והם עד שיהיה הם במה שביום ההוא בדרך
מדבר סיני. וזה שהוא רמז שנקראים ביום ההוא ובאו מדבר
סיני ויחנו שם ביום בענין. והנה ספר זאת לסוף שאמר לעבריות
המדרגות רפידים ובאו מדבר סיני כמו שזכר הרבים חנו ועם
בנסוע רפידים באו מדבר סיני ביום ההוא בענין. ולא חנו שם במדבר
שלא נה שהם הפסיקו בין הדברים ואחר שזכר חנו שם זמן מה
שכבר נכונות בהר ממגולה הענן ועמוד האש היה להם שם
על פי ה׳ יחנו וגו׳ מבואר אצלם בין הר סיני לעשות שם מתן
התורה לישראל ושם בהר ההוא יצאו קהל ישראל ויחנו ונגד
המקום לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. והנה שאל העם במחשבותם
כשהם מפורסמים ובעת שם הם ישראל. והנה היה לבית יעקב
זה לקו שריבוו דבריו. ואמר זה ועוד שם נגד ישראל והם
מהר זה מה שהדברים אלה לאמונת בחותם שאמר חותם

לראיה והתחלות העליונים שעשיתי במצרים כאשר שמעו כי קנה
ה׳ את ישראל על כי כבר העליתי אתכם וקרבתי אתכם על כנפי נשרים
והביאותי אתכם אלי ועתה. כי ידוע מה שאמר שהיה מקדם
מה מעמד הגבורים באו ששמוע אתכם על כנפי נשרים מאחרים
עשה ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ולקיים את בריתי ושמירת
את בריתי אשר כרתי עמכם היות לי לעם ולקיים דברי התורה
כולה. והוא הברית הנזכר בסוף פרשת ואלה המשפטים והנה
תהיו לי סגולה מכל העמים לשמור אתכם ולהשגיח אתכם שלי כל
הארץ לעשות בה כרצוני. ולא קורא שמור אתכם מכל רעה כי ידבק
השגחתי בכם. ויהיה אמרו כי לי כל הארץ על דרך אמרו ועשה כרצונו
כי שלי הארץ. ואמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים אתכם עמים
עושים משפט העם לבני עמים מלכים עמכם בקבלת ובזה לא תעבוד אתכם
עבודה קשה בכלים אתכם בכח ורוח ומכבדים בכבוד שיהיו מלכים
כהנים ועם קדוש לכם והגיד כמשה אחרון ואותו שלא יתנו גם בהם
שאר העמים כמו שאמרו ועתה ישראל מה ה׳ אלהיך שואל מעמך כי
אם ליראה. ואלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל כי בזה בספר
הלוי שיקבלו על כל המצוה. ר״ל שבה קבלו על התורה שיגיע ממנה
להם עם שלא ידבר עמהם ששמענו עליו לבם. והנה גם משה
מן ההר אל העם ויקרא לזקני ישראל ואמר להם הדברים האלה
אשר צוהו ה׳. והם הגישו הדברים לכל ישראל. ויענו כל העם יחדו כל
אשר דבר ה׳ נעשה. וישב משה את דברי העם אל ה׳. ר״ל שהגיד
אליו שקבלו הם על התורה ושמעו לבם ואמרו הדברים ואחר זה ולבם אחרי
המצות. שמעו שהם את דבר ששמעו לו ויאמר כלם מה היה אמר שמה נעשה
ונשמע. והנה הודיע בה לבם שעשו מה שהשמיעו לו ואמרו אלינו שאוהבים בו
מחשבת הלבם כמו שביארו ושמעו. ולא אמר שהיה יחוד המעשה
מלבם כן היה ראוי שיגיד הכל מה שם ועשה מה שהכבוד והוא כל
מצוה הכל ומה כי הוא לעשות עם התורה כולה לבם ושמע כי ענה
וזה אמת שיהיה במעשה היתרון. ואחר זה מצד על אמונתו מה שאמר
אשר התורה בהשתוות הלקוחים. כי כבר יראה מעמים רבים בזה הקנין.
והנה מה שאמרו ישראל כל אשר דבר ה׳ נעשה היה מה שאמר שיהיה כן ונעשה
פנים. האחד שיהיה להם אותו שהשי׳ ידבר עמו משה וברים אשר יצוה
אותו לעשות ויהיה הראוי כאמרו כל אשר דבר ה׳ נעשה כאשר דבר ה׳
לך נעשה אבל לא כן שיאמר לכל שידבר ה׳ לך. והשני הוא שיהיה
הדבור דבור השי׳ לא דבור משה. וזה כאמרו שידבר להם שהם יהיו
מדבר עמו לא יהיה להם שיהיה הדבור אשר ידבר להם משה הוא
הדבור אשר דבר אליו השי׳. והנה לא היו ישראל מספקים שלא ידבר
להם השי׳ בעצמו כי זה לא היה אפשר אבל כל שיהיה זה על דרך מופת מהשי׳
מה שיודיעם מה שלא השיג משה מפני תורה שאין שום דבר
ענין מלאכותו שהמופת היא קודם שיהיה זה מפי משה והנה השי׳ ב
משה דברי העם אל ה׳. והבין משה אותם הוא לומר שהם הדבר על
שהם לא שיהיה להם אות ויעד להם שהשי׳ ידבר עמו והוא יגיד כל
אשר ידבר ה׳ לו ובזאת הקבלה מהשי׳ לא היה שהספק אותו תאוה ביום
משה לסבת שאמרנו במה שקדם. ואמר לו הנה אנכי בא אליך בעב
הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ותגיד
במה שדבר להם השי׳ ואחר שהדבר יתקיים להם שהוא השי׳ מדבר עמך
והנה פירשו שיתפרסם ויראה לעיני כל העמים יבחנו לפי שהאנשים הם כל היותר
קלים. אמר הוא לדבור ויאמרו וכל העם רואים את הקולות וראה אותם אנשים
וכן אמר ומעמד ההר ומזה ששמעו כל קולות שהיה הקולות מחוץ לעינים אף
יהיה שמעו שמעון הקבלה בענין והיה הם שמעו בעצמם שהשי״ת גם
אליך וגם שמעו ביחד ויהיה זה הענין כזה הענין אחר כן אליך בעב

[illegible]

התועלת השני
הוא במדות והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת השלישי
הוא במדות והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת הרביעי
הוא במדות והוא שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת החמישי
הוא במדות והוא שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הששי
הוא במדות והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת השביעי
הוא בדעות והוא שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת השמיני
הוא במדות והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת התשיעי
הוא במדות והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת העשירי
הוא במדות והוא שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת יא
הוא במדות והוא שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת יב
הוא במדות והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ג
הוא [illegible]

בהר׳ וקדש הגבול לו וקיפו להזהירם שלא יעלו בהר ולא יגעו בו
לפנה אשר יכריתו׳ [illegible] [illegible] הכתוב [illegible]

התועלת הראשון

הוא להודיע שכל מה שיגיעה השי׳ מהשגחות תהיה לתכלית

שיתקרבו לעבודתו והנה קבב השי׳ במהירות שלא להעניקם מהלעות אשר [illegible] בהם ולהקביצם מן האמונה האמתית כדי שיהיו מוכנים לקבל התורה אשר בה יהיו מוכנים [illegible] האמת כמו שאמרנו פעמים רבות. ולזה אמר [illegible] אתם ראיתם אשר עשיתי וגו׳ ועתה אם שמוע וגו׳ לפי שמזה יהיו מוכנים לקבל התורה [illegible] [illegible] [illegible] הקדמה ופתוח [illegible] יתבאר [illegible] שמיאמר׳

התועלת השני

הוא להודיע שאין התורה [illegible] מדבריה [illegible] במדרגה [illegible]

דברי [illegible] עליהם לפי החכמה [illegible] זה שהיה חיים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולזה [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחר הדברים ההם [illegible] [illegible] שאמר ומה [illegible] [illegible] [illegible] ולזה [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולזה הודיע [illegible] זה לישראל [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] החמורה׳

התועלת השלישי

הוא להודיע [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible]

[illegible] התורה קודם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible]׳

התועלת הרביעי

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]׳

התועלת החמישי

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עד

[illegible] עשרת הדברים [illegible] עשרת הדברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עשרת הדברי׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התורה בכללם׳ [illegible]

התועלת הששי

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

הנביאים אשר [illegible] ולא יגעו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת השביעי

הוא להזכיר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

התועלת השמיני

והוא במדות הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ולא יגעו [illegible]

התועלת התשיעי

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

התועלת העשירי

הוא במדות והוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

העם לשמעם · ואם יהיה לה' קולות שמענו לדבר עמך · והנה הם
נעשה להם זה הקולות בעבור ישמע העם במה שאדבר עמך ויאמינו
הדברים ההם · וגם בך יאמינו לעולם במה שתדבר להם בשמי מפי
שמעו לדבר עמך ויאמינו הדברים ההם · והנה זה הפי' יותר נכון
לפי מה שאחשוב · ובאשר שמעו זה הקולות מהשם ית' יחשב ל
להרבות במה שאמר וגם ישראל ידעו שהם כמו במה שיקרה
המדבר להם הש"י כי מתוך שהם רואים שיגיעו להם קול דברים
מהשם ית' כבר יתחייב שיחשבו שלא יצאו קולות אלו ויבאו מתוך
כבוד הש"י כדי שיהיו נקיים מהגשמות · ובזה האופן יהיו נכונים
ליום השלשי לשמוע קול הדברים שיצאו מאת הש"י על דרך מופת
כי ביום השלשי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני ותתן גבול
לעם סביב ההר שלא יעברו הגבול ההוא · וזה שיאמר להם
השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו וקשה לו אם יעבור הגבול
בהר מות יומת · לא תגע בו יד כי סקול יסקל · וכבר ביאר הרב ז"ל שהמיתה
היא סקילה · והנה הזהירם מה שנעשה בהר כלל שבמשוך היובל
עם מה שהזהירם שלא יעלו שירדו ממנו ולא יקרבו · לא תגע
בו יד · להר סיני · כי כבוד הש"י יחייב שירחקו ממנו ומגבולו כל
כבוד ולא כבודו · והנה יתכן שלא ישמרו ואם יהיה נסקל עליו כל
מי יהיה מושך ממקום גבוה · אם בהמה אם איש שיגע בהר
לא יחיה אבל יהיה נסקל על פי הדין · והנה הבהמה היא כן לפי
הבהמה והחיה כמו שנזכר בפסוק ויהי ביום השמיני · ורבותי'
שהנעשה החטא לא היתה בכלל כמו שאמרו במכילתא כיון הטעם
שיבא נזק הדין באיש ובבהמה ולא יענש בחטא · וזהו כי החטא
לא סבלוהו הוא יותר רחוק ויתרחק מההר אשר ירד ה' בו · מה שהלביש
השכינה להיות מוחשת · ולא היתה כי משה והזהירם שלא יהרסו
עלות ההר כי הם היו קרובים מאת הש"י · ושהקדימם לסקלו ש
שהקשה למקום גבוה דינה כדין הסקילה נקוה · והטעם כי
הסקילה היא שיוכה הקדם במקום גבוה שידחה להם · וזהו
הקשה כבר יתחייב [illegible] שיעשו הכהנים ויסובבו
על המוכה [illegible] על ההם [illegible] נמובל בו כי
בזה [illegible] הכתוב · ולפי שירחקו [illegible] לפי היא
הקולה שמיתה אשר בקול ההר כמו שנאמר בנה במקום שיבו [illegible]
הנדרכים שהנה [illegible] זה המוגבל [illegible] ממקום גבוה
בדרך שימותו · ולא היו דנים [illegible] בזה הקו ופן כמו שנאמר
בסנהדרין · במשוך היובל המה יעלו בהר · הנה היובל הוא השופ'
שהוא מקרן הכבש · כי היובל הוא [illegible]
השנה · והנה הקלים [illegible] במשוך היובל [illegible] יתן שמשה [illegible]
[illegible] בהר · וידמה שכבר [illegible] שמשה [illegible]
[illegible] השכינה [illegible] לפי [illegible] ממנו [illegible]
כן [illegible] שאמר [illegible] היובל [illegible]
קול השופר [illegible] הקול לפי הש"י מה שאמר לו
הש"י והיו נכונים ליום השלישי כמו שהקדים [illegible] ולא קמו
אחר זה ויהי ביום השלישי · להורות כי מה שאמר להם היו נכונים לשלשת
ימים [illegible] ביום השלישי · ובזה [illegible] שאמר [illegible]
[illegible] ימים · ואחר זכר שביום השלישי הזהירם [illegible] וקנה
שמעון [illegible] [illegible]
בכל הנה ימים [illegible] שיהיה ביום [illegible]
[illegible] כי בזה היום [illegible] הש"י שיהיה [illegible]
לפי לא יתכן [illegible]
הענין [illegible] ואמרו [illegible] על [illegible]

ויהי משה [illegible] כמו שאמר [illegible] ויהי ביום השלישי ב
בהיות הבקר · המעמד הש"י על הר סיני בדרך המופת [illegible]
[illegible] שם בזה ההר [illegible] כבר היה [illegible] שהיה
קולות מרעידים וברקים נוצצים · והעננים [illegible] על דרך הענן כבד
קול דומה לקול שופר והיה חזק מאד · וזה היה בהכנת המלך [illegible]
שהיה קול שופר [illegible] קולות [illegible]
[illegible]
קול שופר [illegible] וזה [illegible]
בזה והוא [illegible]
[illegible] והנה חרד כל
העם אשר במחנה [illegible] הקולות [illegible] ויוצא משה את העם לקראת
המחנה והם [illegible] ויתיצבו בתחתית ההר · כדי
שיראו [illegible] וישמעו דברי הש"י מתוך האש · והנה [illegible]
האלהים [illegible]
העצמות · והנה עלה עשן [illegible] הר סיני [illegible] ירד עליו
כבוד הש"י באש [illegible]
[illegible] על דרך המופת
ויהי קול השופר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול
[illegible] כי קול השופר היה הולך ומתחזק מאד וזה
היה [illegible]
[illegible]
[illegible] דברים [illegible] לבם שהש"י מדבר
עמו · והנה [illegible] הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הש"י [illegible]
קולות הש"י [illegible] רד העד בעם [illegible]
[illegible] להקריב [illegible] ירד על הר סיני
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] על שם העמד
[illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]
והנה [illegible] בהר [illegible]
[illegible] בהם ה' [illegible]
[illegible] שאמרו [illegible]
[illegible] לא יוכל העם לעלות [illegible]
[illegible] ההר [illegible]
[illegible] לך רד [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] חייב [illegible] הכהנים והעם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] העם [illegible] היה [illegible]

עבד לעבודת אדמה כמו שאמרו עושים לאומן יזכרו בן שהוא עבד
והיה מבין כי מעבדו שהוא עבד. והיה מעלה לאדוניו ולהם ואלהיו
כמו שהוא המובדל ויספר לנו מיני עבודות והיה זה בבחינת הפלא כלו׳
כי מקומות שלא היה יכול לעבודת עבד אחד הוציאם הש"י זה מספר הכ׳
מן העבדים. אך ידענו בזה כי שנה היה מעונים מה שלא היו משם כנגד
שלא היו כולם לעבודת כמו שהיה בכור הכרזה ומוקנים בבית
העבדים. וקבל הש"י בזה הנפלאות והנוראות שם לבו של ישראל
מעלים מחשבה [illegible] כי יש נבואה עלה בימים הם מאמיני
היא אשר עלה לא הנפלאות. וזה כי מה שיושפט במצרים הגוים
הם מאמינים הם הדברים הקדושים כמו שנאמר זה [illegible] ומורשו
וקול הנפלאות לא ישפט במצרים כמו שנאמר הש"י מא׳ יי׳
ואמר אנכי [illegible] הש"י להאמין שהוא האלה כי בזאת האמונה יש לו
לאדם הנאת האמונה כמו שיתבאר במקום שאם לאמי שראה
הספק ואמר לא יהיה לך אלהים על פני וזה שאמר בראשון
ביאור מהדברים שעם הש"י האמונים להשפיע בשלמותו של
הענין הנפלא שהם מינים כמו דבק אותם לש"י שינתן להם האלהות
אבל הם במדרגת המשרתים והשלים להם על בעבודתו במעלות
והיא מבואר בזה שדבר הוא הדין ומה שהוא מזה האלהות והמדות
לא ואמר כי בזה יותר מה שהיה אמר לא ש"י. לא תעשה לך פסל
וכל תמונה מהדברים הנמצאים שאינם כמו השמש והירח והכוכבים
וכל צבא השמים. ואשר בארץ מתחת כמו הבהמה החיה והעוף
ורמש האדמה. ואשר במים מתחת לארץ כמו הדגים והנה
לא רצה שנעשה פסל על זה האופן לשום דבר שלא עבדו אותו
עובד בלא תעשה. וכן אם עשה אותו לאחרים לא [illegible] תעשה לך
והנה אמר כי האדם שתעשה על ידי שלא מאותן הנבראים אלו
חייב מיתה וכו׳. לא תשתחוה להם. רצה שאין ראוי לשתחוות
לאחד מאמיני ע"ז ואמר שאין דרך עבודתו בכך כי הקטרה
על דרך האלהות לא תרצה לעשות מהם לש"י. וכן הוא שנאמר
מזה אחר העבודות העשויות לש"י כמו הזבח והקיטור והניסוך
ולא [illegible] לאלהים אחרים. ואמר [illegible] בכאן [illegible]
מן העבודות אחריו לש"י ואמרו [illegible] העם אחר העבודות
ולא תעבדם כל עבודות המיוחדות להם אשר עובדים בהם
עובדיהם כמו זורק אבן למרקוליס ופוער עצמו לפעור [illegible]
עבודתם. כי אנכי יי אלהיך אל קנא [illegible] ויענוש
אותו שאין אוהב [illegible] ועובדיו [illegible] כדרך שיענש על [illegible] בני
הקינאה והשלשים והרבעים. ולא [illegible] מעובדי
ע"ז ואולם אמר [illegible] באופן שידבק [illegible]
חסד [illegible] לאלפים [illegible] לאוהבי ולשומרי מצותי. והנה
ימשך בזה המאמר ספק [illegible] והוא [illegible] שיענש הש"י בני האבות
והנה אין להם חטא בחטא אבותם. ואנחנו מתירים זה הספק בזה
האופן. והוא שהעונש הש"י לעוברים על דבריו הם על [illegible]
על דרך התוכחה. אם על [illegible] שיחזור [illegible] הם
הכונה [illegible] ודבר יקיים [illegible] באופן ש
שיגיעם [illegible] לא היה מגיע להם [illegible] אבותיהם
והמשל [illegible] מה שעשה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] אחריהם [illegible]
המינים [illegible] על שלא [illegible] לא [illegible]
[illegible] על [illegible] אבותיהם [illegible]
הש"י [illegible] על ידי [illegible] ובזה [illegible]
אבותיו [illegible] עונותיהם [illegible]

אבותיו היו וחטאו [illegible] אם לא [illegible] נעשה בו
מה שהוא [illegible] שלא יעשה כמו זה העונש [illegible]
בגלות בחטא אבותיו הנה לא יספיק לו [illegible]
אבל ישאר לו [illegible] בו [illegible] הש"י [illegible]
מה שלא היה על [illegible] ההשגחה [illegible] ובזה [illegible]
עונש לבנים בעבור חטא האבות כי זה הוא מקרה. והנה זה העונש
המגיע בזה האופן הוא [illegible] שקדם [illegible] מה [illegible]
מגיע כמו שיתבאר בספר [illegible] והזכות [illegible] הש"י [illegible]
הרב ועוד [illegible] שיקור [illegible]
[illegible] ההשגחה [illegible] הרע [illegible]
מבואר שזה [illegible] ההשגחה [illegible]
[illegible] והשגחה [illegible] במעלות [illegible]
לו ואולם הטוב [illegible] לש"י [illegible] לבנים בו שיאמר
[illegible] הטוב [illegible]
[illegible] ובזכות [illegible] ההשגחה [illegible]
מבואר [illegible] בזה [illegible] בהם
ואולם [illegible] בחוטא אחד [illegible]
שהש"י הוא [illegible] בני [illegible] קודם
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] התוכחה [illegible]
[illegible] התוכחה [illegible] ומי
שהחזיק בו [illegible] על [illegible]
[illegible] הספק [illegible]
[illegible] כזה
התוכחה [illegible] חטא אבותיו כי [illegible]
[illegible] ובזה האופן [illegible]
[illegible] הש"י [illegible]
[illegible] יי אלהיך [illegible] שמו [illegible]
ולא [illegible] והנה השבועה [illegible] כמו שהוא
שקר [illegible] השבועה [illegible]
[illegible] והנה השבועה שהוא שקר [illegible]
[illegible] שהוא שקר [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] שהוא שקר [illegible]
[illegible] כי [illegible]
הבריאה על זה והוא [illegible] והנה זה הוא
[illegible] שלא לעשות דבר [illegible] השבועה
[illegible] שהוא שקר [illegible]
[illegible] שלא [illegible] ימים כי [illegible]
זה. והנה [illegible]
[illegible] השבועה שהיה שקר
וזה כי השבועה [illegible] על [illegible] עצמם [illegible]
האמתות והקיום [illegible] הדבר הוא אמת כמו שזה אמת [illegible]
כמו שזה קיים. ואמר [illegible] השבועה [illegible] שמים [illegible]
כמו [illegible] קיימים כמו [illegible] זה [illegible]
[illegible] זה [illegible] ולפי שהאמתות והקיום הוא [illegible]
[illegible] ולפי שהאמתות והקיום הוא
[illegible] הש"י [illegible] על [illegible]
[illegible] השבועה
[illegible] השבועה [illegible]
[illegible] ירצה על שהשבע [illegible]

[illegible]

אנכי ה׳ אלהיך וגו׳ עד סוף הפרשה

[illegible]

[illegible]

ביאור דברי הפרשה

[illegible]

היות עושין במקום אחד והנה אמרה התורה שבו איש תחתיו וכו' שלא יעקר דבר משבתו שבתחתיו ומכאן שלא יעקר חפץ ההוא תחתיו והשיעור שיהיה שהוא קרוב בארבע אמות דלגי שהאדם כשירצה שיהיה שוכב ויפשוט ידיו ורגליו ימלא כן והשיעור ארבע אמות כי קומת האדם והפשוט הוא שלש אמות והאחד היום בפשיטת פשוט ידיו ורגליו יהיה אמה אחת. ומזה השרש יתבאר שלא יעקר החפץ מארבע אמות הרבים והעבירן דרך אמות הרבים ולא בשיעור הרבים שאם נחוץ לארבע אמות ואמות לא יתחייב כי אלו ארבע אמות הם מיוחדות שלו האדם והוא שב בהם ולא היה [illegible] רשות היחיד להם שלהם שיעור ארבע אמות. וזה דברי [illegible] וכן פי' הר"ם ז"ל [illegible] מדבריו שכתב שלא יתחייב עד שיקח משם ארבע אמות רשות היחיד ולא אמר עד מקום החפץ כי אלו ארבע אמות הם שיעור מקום שתחתיו של אדם. ולא יתחייב [illegible] תחתיו אלא ארבע אמות ואמות [illegible] הרבים שאינן ורשות היחיד [illegible] אם לא יקח החפץ ההוא ולא שלמין על הרב ז"ל וקולו דלא יהיה מה שזכרנו וקושיא יהיה [illegible] דבריו מה שיתחבר לענין בהם. וקושיא עוד אחר [illegible] שהוא [illegible] רשות הרבים [illegible] והכנסה היא מלאכה כי הוא אמר [illegible] מלאכה מעשית [illegible] הכנסה [illegible] ולא היה [illegible] מלאכה אסור [illegible] ולא אמר [illegible] ביום השבת. והנה המלאכה הזאת מה שיש [illegible] מלאכה [illegible] ואם יעשה הדבר הזה [illegible] מלאכה [illegible] ולא לא יתחייבו [illegible] כאלו תאמר [illegible] וזה כי [illegible] העשה לפני [illegible] יעשה עד זה [illegible] מלאכה [illegible] שיעשה [illegible] יתחייב [illegible] ומה שירצה לזה [illegible] הוא שיכוין בה [illegible] הנה מה שלא יכוין בו [illegible] שיכוין בו [illegible] ולא יהיה בו [illegible] לא יתחייבו בו [illegible] ולזה יהיו [illegible] אם [illegible] מה שירצה לזה [illegible] לא יתחייבו בדבר שאין מתכוין כי זה אין נכנס בגדר המלאכה [illegible] שאמר שיהיו [illegible] ויתכוון להם [illegible] שהוא מותר [illegible] וימשך [illegible] וזה כי המלאכה [illegible] ולא מי שיתחייב לעשות מלאכה אחת ולא עשה [illegible] מלאכה אחרת [illegible] יקרא מלאכה מה שעשה [illegible] שלא כוון לזה. וכן העושה מלאכה [illegible] הנה הוא [illegible] בגדר המלאכה כלל וכן העושה מלאכה ולא [illegible] שכוון [illegible] ז"ל שלא [illegible] המלאכה [illegible] שכוון והיה [illegible] שלא [illegible] שכוון [illegible] וחולק [illegible] שכוון הנה הוא חייב כי [illegible] כוונתו [illegible] המלאכות [illegible] שיעשה לא [illegible] שלא [illegible] והוא נכנס בגדר המלאכה [illegible] המלאכה [illegible] כאלו תאמר שיעקר האדם [illegible] יסת[illegible] ויקשר [illegible] הנה [illegible] שיעשה [illegible] המלאכה הנה יתחייב וכן [illegible] חייב וכן כל [illegible] לא יתחייב האדם על מה שלא [illegible]

מלאכה [illegible] כי התורה הזהירה על המלאכה [illegible] שהוא חלק מהמלאכה. ומזה המקום [illegible] והשרשים [illegible] שהמלאכות [illegible] בכלל [illegible] [illegible] כל חלק מהם [illegible] מלאכה וזה החלק יהיה [illegible] המלאכה [illegible] היותר קטן שיתכן שיעשה במלאכה ההיא. ולזה יתחייב [illegible] בכדי [illegible] כדי יתכן [illegible] שיהיה [illegible] הבניה [illegible] החלק [illegible] והנה [illegible] המלאכה [illegible] ולעשה המלאכה ההיא [illegible] [illegible] החלק [illegible] [illegible] שיתחייב [illegible] חוץ [illegible] יתחייבו [illegible] [illegible] קטן [illegible] שיעור במלאכה ההיא [illegible] ואם לא תעשה המלאכה [illegible] אחד [illegible] אחד [illegible] רבים [illegible] [illegible] [illegible] העשין [illegible] שהיא [illegible] שבכל יתחייב על החלק היותר קטן שיורה העשיה במלאכה ההיא [illegible] שהוא יתחייב [illegible] שיהיה במלאכה [illegible] [illegible] וקטן [illegible] אשר יתכן בו [illegible] הבהמה [illegible] ויתחייב על [illegible] [illegible] השיעור [illegible] [illegible] [illegible] שלא [illegible] מן המלאכה [illegible] המקום [illegible] המקום הנה לא יתחייב [illegible] לא עשה כל המלאכה [illegible] שהוא [illegible] המקום לא [illegible] ממקום אחר הנה [illegible] החפץ [illegible] למקום אחר [illegible] המלאכה [illegible] [illegible] לא [illegible] המלאכה [illegible] עקר [illegible] פטורים [illegible] שאם עקר החפץ ולא הניחו על מקום [illegible] שיונח בו [illegible] היה המקום [illegible] ארבעה על ארבעה שאין ראוי להניח בו [illegible] לא יתחייב כי אין זו [illegible] העקירה [illegible] שיהיה ראוי [illegible] הנה הוא [illegible] זה [illegible] מלאכה ולא מלאכה [illegible] [illegible] המלאכות אשר [illegible] בשבת [illegible] שהוא [illegible] המלאכה [illegible] והוא [illegible] שהמלאכה שהתורה [illegible] קודם השבת [illegible] בשבת לא [illegible] עשיית המלאכה [illegible] [illegible] השבת [illegible] וזה כי הוא לא [illegible] השבת [illegible] מצוה על [illegible] כי אין [illegible] מצוה על [illegible] מצוה על [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] כי אין [illegible] שיעשה [illegible] וזה מבואר [illegible] [illegible] קודם שהיום [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] יום [illegible] והוא [illegible] וזה כי אור השמש [illegible] הכוכבים [illegible] [illegible] אור השמש [illegible] [illegible] הכוכבים [illegible] על אור השמש [illegible] הכוכבים [illegible] אחד אחד [illegible] [illegible] הכוכבים [illegible] אור השמש והם הכוכבים [illegible] [illegible] השמש [illegible] הנה [illegible]

אמיתית לס״ו ולא קיום ולא היקש זה האמת מהכוזב למלאות הש״י
או לחיים שהם מלאות כמו שהוא אחד בחלקיות ולא היה קיום שבעת
שקר קרוב למלדבת חוה ע״ו והנה מה שאנו שמו לכס יורה שהוא
מאמין שאין הש״י מגלה בו אלא דרך למלאות ולא ישבנו השמו לאמתה
שאין לדין בה אמתו והנה זאת האמונה היא יורה מגלה מאמונת הש״י
שאותה לש״י הוא אחד בקנה נבנה המלאות והנה הנמוד ענין אמיתת
זה הקש מה שאנו מקיים ב׳ בחיי נפשנו ובחיי גופו או בחיי אחד ש
שלא יוכל בחיים הכבוד זה והמפשטים שהקשו בין קיום הלבד
הדין ובין החיים קיום״ זכור [illegible] לשמור ומשמר
חיינים ולהנה נזכרה הדין בכבוד לא נעבר והנה שאמרה בכמעט
[illegible] ״ל שנזכרה בכלל קשר שהיום [illegible] להורה ימים כדי
שנזהר מעשית המלאכה בו וזאת הזהירה אשר [illegible] פ״ה ו
חותה רבותי ז״ל וקדוש וקשר [illegible] הכלל שמתמנים
תוכל עשית מלאכת עבודה ועשיית כל מלאכת והם [illegible]
שהם לצורך אוכל נפש וכן היום [illegible]
שהוא בו [illegible] ויהיה הקיום הזה [illegible]
יקל עבודתו לבדו ולא יעבד יקוד עקרים״ לא תעשה כל מלאכה
לא מלאכת עבודה ולא מהמלאכות שהם לצורך אוכל נפש ולא יעשה
ב״ל בנך ובתך הקטנים ולא עבדך ואמתך הכנענים ולא בהמתך
ולא יעשה ב״כ בנך ובתך הקטנים ולא עבדך ואמתך וגרך אשר
בשעריך והגר שלא קבל עליו מצות התורה כמו שיבואר בענין ה
הנבלה כמו שאמרה התורה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה״ והנה
יתבאר לך כי [illegible] בזה הענין לא בנו ובתו ואמתו
ועבדו ואמתו וב״ב שנים לפי [illegible] ולא זכרה
לא בנו ובתו הקטנים ולא הגר אשר [illegible] בשעריך״ ולא
[illegible] שלא יכנס
בכבוד המלאכת כענין עבד ואמה הקטנים״ [illegible]
בכבוד המלאכת ולא [illegible] בהם [illegible] ולא אמר
במקום אחד [illegible] ועבדך ואמתך [illegible] והנה זה
[illegible] אשר ידבר בו [illegible] ולא [illegible] אשר
בשעריך והמשיכו ב״ב לעבדו ולאמתו [illegible] והנה
הזהיר הש״י ישראל ממעשות המלאכה [illegible]
הענין אשר [illegible] הש״י המלאכה [illegible] שהיא בו [illegible]
הבהמה וגם [illegible] המלאכות [illegible] לפי [illegible]
שהיה [illegible] כמו שאחדיו [illegible] ולא כך [illegible]
היום השבוע [illegible]
[illegible] הבהמה וזאת היא הבריכה [illegible] שהיתה
לו ולא זכר זה הענין [illegible] אשר הוא [illegible]
והענינות כמו שהאחד מדבריו ובספריו״ [illegible]
ויקדשהו ממעשות בו מלאכה כדי שיהיה היום ההוא מיוחד לעבודתו
ית׳ ולהתבונן [illegible] לפי [illegible] בזה [illegible]
[illegible] בכך [illegible] היום השבת
[illegible] השבת
בין הש״י [illegible] השבת בענין [illegible]
[illegible] שהיה מוכן להם מזון [illegible] ולא [illegible]
השבת [illegible] לא היתה בו [illegible] בענין [illegible] שלא [illegible]
השבת והיה [illegible] השחר [illegible] שאמר
משה [illegible] השבת [illegible]
להם [illegible] הוא אשר דבר ה׳ שבתון שבת קדש [illegible]
[illegible] השבת [illegible]

ועשיית מלאכה בשבת כמו האחרים · ולמה היה מ״ל את השבת [illegible]
[illegible] ב״ב · ועם כי הזכירה היא [illegible] שיש בו ועשיית מלאכה
ולא יהיו ב׳ שהם נבדלים כי הם מזכור והשמור ובזה אמרו ז״ל כל שישנו
השמירה ישנו בזכירה · והנשים הואיל ואיתנהו בשמירה [illegible]
וכאו שהזכירה במלאכה היא מה שיכוין הכונה מהמלאכות · וזה
[illegible] יהיה מכוון בעצמו · [illegible] יהיה בעבור
זולתו · ומשל מה שהוא מכוון בעצמו כמו [illegible] לתקון הגוף
והשמירה לתקון הגוף · ומה שידמה לזה · ומשל מה שהוא בעבור
זולתו כמו החרישה והזריעה והצמיחה ומה שידומה לזה · והנה [illegible]
התורה [illegible] המלאכה שהיא [illegible] בעבור זולתו כמו [illegible]
[illegible] וכן אמרה התורה [illegible] תשבות · ולמה [illegible]
במלאכה [illegible]
[illegible] הנה [illegible] מלאכות [illegible]
מלאכות [illegible] ומלאכות [illegible] כמה הם [illegible]
המלאכות [illegible] אשר [illegible] והם [illegible]
[illegible]
מה שיכוין [illegible] כמו [illegible]
[illegible]
[illegible] לפי [illegible]
[illegible] ומה שידמה לזה [illegible]
ומה שידמה לזה [illegible]
[illegible] ומה שידמה לזה [illegible] מלאכה
[illegible] שהם [illegible]
שידמה לזה [illegible]
כדי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי היא [illegible]
כי [illegible] יכוון [illegible]
הגוף [illegible] ומה שיעשה [illegible] כמו שיפה
[illegible] ובזה הקו״ג
[illegible] כל דבר [illegible] המלאכה ומה שידמה
[illegible] המלאכות [illegible]
[illegible]
[illegible] ומה [illegible]
ומה שידמה להם · והנה [illegible] על המלאכות [illegible]
[illegible] המלאכות אשר זכרנו · והנה [illegible]
[illegible]
היתה [illegible]
[illegible] ולמה [illegible] היתה [illegible]
[illegible] כמו זה הענין [illegible]
[illegible] מלאכה [illegible]
[illegible] היא [illegible] זה [illegible]
כמו שאמרו רבותינו ז״ל וזהו [illegible] החכמים [illegible]
ממקום למקום [illegible] ממקום
למקום · [illegible] במקום [illegible]
[illegible] ממקום למקום [illegible]
[illegible] מהמלאכות · [illegible]
[illegible] שאומר [illegible]
[illegible] מלאכה · [illegible]
[illegible] מלאכה · [illegible]
[illegible]

שקר שלא יעיד כחכמיו שאם היה הדבר כן היה אומר על השקר [illegible]
בענה חמה והכל כלם דבריו שיאמין כי קבלת עדות הוא חוטא כמו
שהוא מחבר בפשעו ויקלל וחטא שיהיה הלשון בענין עשו ותשאו שבר
כמו יקחהו ויקיה הלשון בזה לקחת [illegible] עדות שקר ומענהו גם
שישקר לחברו [illegible] כבר יתנו [illegible] שמות
[illegible] שסותר והנה [illegible] והנה יתנו כמו [illegible]
[illegible] במשפט עדים [illegible]
ר"ל [illegible] שקר קטנו [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] שיאמר לו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ועל [illegible]
[illegible] שיהיה הלשון [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ונזכר [illegible]
והנה [illegible] שיהיה [illegible] יהיה
הלשון [illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] יותר [illegible]
[illegible]
הדברים [illegible] וזה היתה הכונה [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] בכל [illegible]
[illegible] שהוא [illegible]
[illegible] הדברים [illegible] וכן הוא [illegible]
[illegible] המעשיות [illegible]
[illegible] והנה שאם [illegible] האדם [illegible]
והיה [illegible] הענין [illegible] ובענין [illegible]
[illegible] הנה [illegible]
הענין [illegible] והאחר [illegible]
[illegible] אשר בהם [illegible] ואחר זה
[illegible]
[illegible] והיה [illegible] בסדר [illegible] יכוון
בהם השלמות [illegible] בסדר [illegible]
[illegible] בענין [illegible] הדברים [illegible] בסדר [illegible]
הקודם בסדר [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible] ואמר כי [illegible] קודם [illegible]
כמו [illegible]
[illegible] והנה השלמות
[illegible] שיאמר האדם מעשיית הרע ויתחיל בעשיית הטוב

וכן השלמות בענין יגיע שיאמר האדם [illegible]
ובהיות [illegible] והוא [illegible]
[illegible] המדות והענין קודם בסדר [illegible] המדות ובענין
כמו שיקדים ברפואה [illegible]
ולזה [illegible] יקדים בסדר [illegible] כמו שיקדים
[illegible] לאדם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שיקדים בסדר [illegible]
[illegible]
[illegible] המדות [illegible]
[illegible]
[illegible] בעשיית [illegible]
[illegible] בעשיית הרע
[illegible] בעשיית הטוב [illegible]
[illegible] בסדר [illegible]
[illegible]
[illegible] בסדר [illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] שיאמר האדם [illegible]
[illegible] והנה זאת
[illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
קודמת בסדר [illegible] אשר [illegible] במדות והוא
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] בסדר [illegible]
[illegible]
[illegible] ולזה
[illegible] בסדר [illegible] שיהיה בדבור [illegible]
[illegible] שיהיה בדבור [illegible]
[illegible] הדבור [illegible] הדבור [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שיהיה בדבור והוא עד שקר והנה

הראשון שהוא שנים וזו קיום והגלגל הכוכב האחד ויהיו ג׳ ומן הפרס
יהיה לנו לאל שיהיו שני כוכבים כנגד שנים הנה יש בזה קושי וזה שאם
היה הגלגל והכוכב שהאחד לאחד לאחד בהכרח יהיה לנו גלגל נושא [illegible]
שני כוכבים כי ומזה הנה יש בזה ספק וזה שאם היה הגלגל [illegible]
הכוכבים האחד לאחד בהכרח הנה יהיה לנו גלגלים שני כוכבים
כמו שהם ראשים הכוכבים ואם לא היה הגלגל והכוכבים אחד
אחר אחד ממה שהיו נחסרים יחד בגלגל אחד והקושי הנה
ממנו שהם ספק הרב הראשון והוא שהנה הנה לא יהיה לנו [illegible]
שלשה כוכבים והנה קצתו רמזים אלו והזמן אשר בין שני עד
השתים ולאות הכוכבים בין השמשות והנה [illegible] הוא ספק [illegible]
מהיות הענין ראוי ומקום הכן ולא [illegible]
[illegible]
[illegible] על כבוד התורה
[illegible] קדושים [illegible] שישבו בה [illegible]
מזה יבוא [illegible] וקוי [illegible] הנה הם [illegible]
לכבוד וכבוד הקן [illegible] וכבוד [illegible]
[illegible] כבוד [illegible]
הוא לנו [illegible] והנה [illegible]
[illegible] שנה [illegible] והנה וכן
ראוי [illegible] אחד כל [illegible]
[illegible] בהווה
[illegible] והקמוד [illegible] בנים [illegible]
והוא מבואר שלא יקרה [illegible] לו
[illegible] שלא [illegible] הכרים
[illegible]
[illegible] וכן
[illegible] שלא [illegible]
עשרה ומזה יתחייב [illegible] הדברים שלא [illegible] לו
[illegible] והנה מבואר [illegible] חיה
[illegible]
זה [illegible] וקיום
[illegible] והנה [illegible] הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible] כי זה [illegible]
[illegible] הנה [illegible]
כי [illegible] בכח [illegible] כל [illegible] בנגד
מורה [illegible]
אמן בכבודן [illegible]
והנה [illegible]
האדם [illegible] למען [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] למען יאריכון ימים וזהו בכבוד האדם הוריו [illegible]
[illegible] לכבד [illegible]
[illegible]
[illegible]
ומלכותו [illegible]
[illegible] שלא [illegible]
[illegible] בכבוד [illegible]
בזמן [illegible] כמו [illegible]
ועוד [illegible] כבוד האדם הוריו יש [illegible] דבר [illegible]

מפני זה במועדים ויהיה זה סבה שיקבלו המוסר הדורות הבאים
מהם [illegible] דור אחר דור ויחזיקו ומפני זה כלם בתורת השי״ת אחר
שהחזיקו בה דורות לעשות. ועוד כי במה יש לו תקון וקיום הנה
אשר קבעו לו תקון קבוע בתורה. והנה יהיה לנו תקון וקיום ה
התורה שתהיה הקבלה בין האנשים ויקבלו לבניהם המוסר
מאבותם וזה יהיה סבה שיאחדו וישרשו בלבות הדורות דור
אחר דור. ולזה הנה לא יהיה להם בחזוקם [illegible]
הוא [illegible] כי [illegible] הכבוד מוסר [illegible]
[illegible] רבות [illegible] אדם [illegible]
[illegible] בין ה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בכבוד
[illegible]
וכן הנה מבואר [illegible]
[illegible] כבוד אביו
לכבוד אמו לפי שהוא נחמו וחייבין בכבוד אמו. ולזה יהיה כבוד אביו
קודם לכבוד אמו. ומזה הענין יתבאר שאם יש כבודו קודם לכבוד
אביו ואמו לפי שהוא וכל חייבים בכבוד השם ית׳. לא תרצח.
ר״ל שלא תהרג נפש אדם מישראל כי הריגת האדם הוא הרס לבנין
[illegible] וכבר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
כל נפש אדם מות יומת. לא תנאף. ר״ל שלא תבוא על אשת חבירו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] לא תגנוב [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] לא
תענה ברעך עד שקר. ר״ל שלא תעיד ברעך [illegible] שיהיה עד שקר
בעדות [illegible] והוא ראוי [illegible] זה הכלל [illegible] לעד שקר

יתאו לעשות המצות· ובכאן נשלמה הקבלה במסור עשרת הדברי והנה
שהם מקיימים במלאכה הזאת בכללם · ונשוב לבאר מה שהיינו בו ונאמר
אחר שכלל העם לא יכלו לסבול הדברים המרעידים שהיו במעמד הר סיני בעת
השמיעם השם ית' עשרת הדברים [illegible] עד שאין [illegible]
מכל הדברים בשמעם והפסק [illegible] והלפידים וקול השופר וההר שהיה
עשן ונתבאר זה [illegible] כי יראו [illegible] השם ית' [illegible]
[illegible]
[illegible] השם ית' [illegible] עשרת הדברים
[illegible] הדברים [illegible] השם ית' [illegible]
לדבריך [illegible] לדבר [illegible] והשם ית' [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] עשרת הדברים [illegible]
קול הדברים [illegible]
בקול [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ושלמים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הראשון

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת השני

[illegible]
[illegible]
מה שאמר לא יהיה לך אלהים אחרים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] התועלת השני

[illegible] הזאת הוא הנפשיים לא [illegible] אחר מה שיגיע
בו [illegible] המושכלות [illegible] כדבור · והוא מבואר
[illegible] [illegible] הרע [illegible] לא שיש [illegible]
[illegible] [illegible] ומה המקום יתבאר שאין
[illegible] שכבר [illegible] הדברים שכתבו [illegible]
[illegible] בזה [illegible] יותר [illegible] ולא בזה
[illegible] אחר [illegible] ומה [illegible] במבור [illegible]

[illegible]

התועלת התשיעי

הוא במלאכתו ומה שלא [illegible]
קניינים [illegible] והנה זאת

קניניה היו במדברים יקחו בהם השכר [illegible] אחר הימים והנה התועלת
זאת היא דבר הוא להשמר ממעשיית מלאכה בו והנה נבאר אחר זה התועלת
[illegible]
[illegible] אחר הימים [illegible]
[illegible] והתועלת העשירי

התועלת העשירי

הוא [illegible] ומה שלא [illegible]
[illegible] ביום

[illegible]

התועלת הי״א

[illegible]

התועלת השלישי

[illegible]

התועלת הרביעי

[illegible]

התועלת החמישי

[illegible]

התועלת הששי

[illegible]

התועלת השביעי

[illegible]

התועלת השמיני

[illegible]

[illegible]

התועלת י״ג

הוא במדות והוא מה שהודיע [illegible]

[illegible]

התועלת י״ד

הוא במדות והוא מה שהודיע [illegible]

[illegible]

[illegible]

התועלת ט״ו

הוא במדות והוא מה שהודיע [illegible]

[illegible]

התועלת ט״ז

[illegible]

התועלת י״ז

[illegible]

התועלת י״ח

[illegible]

התועלת י״ט

[illegible]

התועלת העשרים

[illegible]

התועלת כ״א

הוא במדות והוא מה [illegible]

[illegible]

[illegible]

התועלת ב״

[illegible]

[illegible] חייב בעל השור [illegible]

[illegible] השור [illegible] והחמור [illegible]

[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה הוא [illegible]

[illegible]

התועלת כב

[illegible]

התועלת כג

[illegible]

התועלת כד

[illegible]

[illegible]

פרשת ואלה המשפטים

[illegible]

ביאור דברי הפרשה

ואלה המשפטים אשר [illegible]

[illegible]

כבין שירחוה ועדים שהכנה שסביבין מנעוה לדבר לשעתו כי יודע
הדבר וכן אם היה יודע מעשה ונעלם במחשבתו שלא זכרם גם כן או לא
[illegible]

[illegible]

[illegible]

ודע שאם הכניס הבהמה לא יראה נזק בחוץ [illegible]
[illegible]

[illegible]

העדה כמו השנן [illegible] והכופרים [illegible]
[illegible]
ואכלה [illegible]
וכן כתב [illegible] שלא יש לו שום היזק [illegible] והנה [illegible]

כי [illegible] לא תלבה הסמנה העשן כו נשמירה ואם לא היו והנה אם לא
היה לשור בעלים והיה בין רגם בין מועד השור אין הדין לשלם והקודם
בו זכה כדין הפקר שנאן שור תם וזה מועד שור תם וכן אם היו לו
בעלים ולא היו כני לעשות [illegible] שנאן תם שהוא בן [illegible]
ובכלל מי שהוא פטור על [illegible] שהוא פטור על [illegible]
[illegible]

[illegible]

הנהוג [illegible]
והמולך [illegible]
יוס [illegible] שור
בנפה [illegible] סקור המזיק לא
תהיה בו [illegible] בשור [illegible]
חרבנו [illegible]
פטור שנאן [illegible] השור
המועד לא היה [illegible]
שחייב שלא [illegible]
מפני זה לא הועיל המכירה שיתכוד לפני יאוש בעלים [illegible]
ההריגה עליה שלם ויזבח וקנו ומכרו באשר שיתחייבו בעל ההריגה
יתחייבו בעל המכירה והא שיתחייב על המכירה אם מכרו אחר
יאוש בעלים כמו ותבדק מכירה על דרך הלמה והלקח מה שנגנב קודם

יאוש הבעלים ונגנב ותמנו ואינו ומש לא מה הדבר הגנב ולזה לא יתחייב
הגנב בגניבה הזאת שלשה כפל ולא רק שלשה אחד בגנבה וחמשה שנים
מכירה המיוש [illegible] ולנוב ויהכו בגנב
הפתח ואחד [illegible] עלינו
[illegible] הגנב
[illegible] כריתו
[illegible]

[illegible]

שור [illegible] יוש
יקרק [illegible]
מה שקדם [illegible]
תנים [illegible] אחר
יאוש [illegible] הדין
בגנבה [illegible]
[illegible] יאוש
[illegible] אם
[illegible] הגנב
שנים [illegible]
מעולם [illegible] הגנב
[illegible]
[illegible] כנין

וכן אם נשבע והודה אחר זה חייב [illegible] כל כיון [illegible]
[illegible] זה העונש שזה
היה הפקדון [illegible] או שור או חמור או שה [illegible] כבר
נתבאר זה [illegible]

[illegible]

וכבר נתבאר לך [illegible]
שלא נתחייב בשבועה כלל ורע דין השומרים הנזכר בכאן

אינו נוהג בקרקעות [illegible] שנ' כי יתן איש אל רעהו [illegible]
[illegible] בקרקעות ולא בעבדים ושטרות [illegible]

[illegible]

[illegible] הנזקים [illegible]
ואם [illegible] המקום [illegible] לא [illegible]

שאם נעברה הקטש שם כמו שם כמו שהבאנוה על סדר שאינם מצויה קוש
שעבירה עבר שאין ליך הקטש הקום לעבירה וראייה אחר זו שהקבענו
הניזק כלו אם פטור כי הקנה קנויה המבעיר הוא הבעירה והוא
לא הבעיר אותה ולא הוא מכוחו שהמבעיר הוא הבעירה והדבר כן
משדיק קבלו במוסף שלא היה לקוי לאותה הקטש שהגיעם והגיע
שם והזיקה פטור וכן אם שמר אותו ומסרה לו רשות לשמירה פטור
מנזקיה כי הוא מיט המבעיר אותה [illegible] לו שמירו
בן נעשית חייב אם הוא מליך [illegible] ולא הוא
מבוחר [illegible]
חייב ואם [illegible]
[illegible]
בנית [illegible]
מנן [illegible] כי אין
ידך בפק [illegible]
שלוק בו [illegible] כמוסף שדוח מציה
הבלש [illegible] דין זה הוא כדין הקטש נשיה
וכן הענין [illegible] יהיה דינם כדין הבור
וזה מבוחר [illegible] והשת [illegible] אלא אינן הוא
במלת [illegible] הדיורים [illegible]
בחובן שלא דין מה שהוקמו [illegible] והמה קופר יתחלה
לין הבור לפי שאין דרכו [illegible] שאינו שנתשב שיזיקה
בעל הבור פטור מדי נזקיו [illegible] היה מכח הבור
שסס הוא הולך מפני שנתבאר בן וזה נראה לי הנזק בבור
והנה הייחוד והבור [illegible] הנזקים [illegible]
המזונות בגשות הרבים וזה שהמתנתן להם תקלה הוא כמו המזיקים

כליס ולמה פטור על הבור ברשות המזיק ופטור בגלל הבהמה ואחר
זכר נזקי השור לפי שאין דרכו להזיק כמו זה החופר כאשר היה
והיה לא שב כשיחשב שלא יהיה אבל לפי שבן הקרקע ויהיו פטורין
ולפי שנזקי השור יחשב כקן שיהיו כמו הגעה הקליטה התורה לזכר
לין הגופה שלא יחשב קושב שיהיה [illegible] לעניין נזקי
השן והאכ׳ [illegible]
[illegible]
קודם [illegible] שאם שלא ידו כן במוסף [illegible] כחלו
[illegible] ולא זיק כו [illegible] הוא [illegible]
[illegible] ואם [illegible]
שלא שמר כרקן לפי מה שהפקיד [illegible]
שלמה והיו להם על כל אחד [illegible]
כיהוא זהר [illegible] להכיר האחרים [illegible]
שאין הקשה שלא הקיים יבוא לדבר שנאם להכיר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
אומר אור [illegible]
שאתה [illegible]
יבוא עד [illegible]
[illegible]

מאמין אחריו וכהן גדול ומזבח וכו' [illegible] אלהים וחכמים אחרונים
אשר דברים כלאים והקבלתי זאת מעיד מה תורם וזכות הקהל [illegible]
הדין מנכבשון קודם הנביאים ולא הלכו אבל יודע שאין [illegible]
המזבח שלא נתן ענינו ושחקו מעין והן רב מלאכי לכל הקהל
התורה נתן יהושע בזאת התורה ושנים אחרי [illegible]
שנפרד בסוף זאת התורה ואחריו ולא הניח מאמין כי עבר
יהושע הכהן [illegible] כהן יהיה זה הכהן נאמן
והנה הקדימה [illegible] כהנים מקהל יודע משה ועבד יורה שזה
הכהן הוא מאמין כי עבר אחר אחר זה בעשה המאמין ובו לא הכהן ז"ל
שלא השיב משפטו כמו שהקדים אחרי זה וכבר אמרה זה התורה
בביאור לא תעשה [illegible] יהיה ולא [illegible]
ולא יקנים ולא [illegible] כי [illegible]
הוא אשר [illegible]
והיתרים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וכו' [illegible] שנים

[illegible]ים

אמר וגו' [illegible] שנים
ולא [illegible]
[illegible] הגל
[illegible]
[illegible] וזה
[illegible] הדבור
[illegible]
ומכל [illegible] כל [illegible]
[illegible] ולא [illegible] שהיה [illegible]
עבירה [illegible] היינו [illegible]
וחם [illegible]
אם [illegible]
[illegible]
התורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
והוא [illegible]
כמו [illegible] והיו [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ודע
[illegible]
[illegible]
[illegible]
דברים [illegible] זה [illegible]
אם [illegible] חיים [illegible]

שאמרה התורה [illegible] לא תהיה [illegible]
[illegible] לא [illegible] אם לא ידע [illegible]
אבל [illegible] שלא [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible]
אם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
התורה [illegible] הראשון [illegible]
[illegible] והכונה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ראיה [illegible] וכן מה שפי׳ [illegible] שאמר שהרי [illegible]
הוא [illegible] גזל וזה יתבאר בבאור בעניין אשר בארנו זה
[illegible] ומתה ועוד שאם [illegible]
הבהמה [illegible] והדומה מזה חייב לשלם כמו
הענין שאמר [illegible] שחייב בפשיעה ומה שאמר [illegible]
על [illegible] בנזקים [illegible]
המתה [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ועוד [illegible]

[illegible]

[illegible] שאמר [illegible]
[illegible] חייב [illegible]
[illegible]
פטור [illegible] בחזקת [illegible]
[illegible] ומה שאמר [illegible]
[illegible] ואם [illegible]
[illegible] ועוד שהרי [illegible]
[illegible]

מחייב שתהיה [illegible] לא רבה כי לא [illegible]
מבואר שאם לא [illegible]
[illegible] לא רבה [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

על לא [illegible]
[illegible]
[illegible]
כי יש [illegible] בדברים [illegible]

כיון שהיתה ההיתר הזה מכח שלא נעשית הטרפה מלשונו ונראי
שלא יאמר אחר מכירו טרם ואם לא ילדה בעל הבהמה לפרק מותה הנה
לא יתחייב מעולם לפרק מותה וזה מעשה מצוה אחר לחולה עשו והיה
זה הלוי והנו' ילדה מכח מיתת הבהמה וכמה ... אם לא היה ...
מעולם שיפרק הבהמה אם היתה שלא ... דין זקן ולא ... כבודו
[illegible]

[illegible]

כי הם אחד יעוור ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
קרובה לאחד מהם יותר מן האחר ... שאחר ... ל
[illegible]
ובלא הלכה ... שזה מזקיק ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
וזה כי עשיתה דין יהיה ... [illegible]

מקחו למקח ... אין לומר ... לבים ... [illegible]
ולא ... ואמרה ההיתר שהוא ... [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
יותר קרוב ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

חסרים שיתפללו בעבים לבלן נבהלה ליקח עצ. שלשה סימנים ובגמ׳ ק
עד קמתי שיסיים כי בזה כבוד לשכינה. ואין שיקישה היום כי בגוזג
בקלוטה בקדשים ובמנוחתם ובשר שיאמין למחילתו ומן הבכי
שיאמין למנוחה ויודע לו. ומן הפשט שיאמין למבורך ומה שיתלה
להם. והבשר שקול ערבה לא יהא שאין דקדוק וקורא לכל במשר
שקפשר בזה והוא בשר הארץ וחולו בשר קדשים לא יתכן לבן
כולו לעבים כמו שאותן [illegible] וכן [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

שיעור [illegible] לח
תשלומין [illegible] שוה ומה [illegible] ויורה עליה המזיק
[illegible] ועד [illegible] אחד [illegible] יזיק אבל
החזרה [illegible] אחר [illegible] הזיק [illegible]
בעליו ושיעור [illegible] יתקיים [illegible] שהוא שקר [illegible] יהיה

קנה מלשלם יוכל להחזיר החפץ ו[illegible] הדברים ה״ק ם וכן [illegible]
[illegible] וקרחה התורה זה [illegible] [illegible] וק כי [illegible] יהיו [illegible]
הדברים [illegible] ולכן זה לא היה מקדים להודיעם לבדו [illegible]
[illegible] לשלם [illegible] ידו [illegible] עם [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

שכל הקרבנות ... לשמוע ולשמי והלמיד השמה לא
היה ... מן שקום מדבר כדי שישקל ...
הזבח על מקום ... זכמי ... כל הפסח ... שחיטת הפסח ...
... שיהיה קרבן ... קודם שחיטתו
והוא ... קיום והוא ... שלא יהיה ... כ...
בענת שחיטת הפסח ... ואמר יזכה
בעבירים ... שחיטת ... במצוות ...
... ואמר
...
[illegible]

ופי' ... שכל קרבן ... ומות ... בזמה
... הפסח ...
... קנה ... ופסח ...
והכוונה וקרבן הפסח והבכורים ... הכוונה
... קרבן הקודש ...
[illegible]

הפרק [illegible]

עד כאן ... בכור
... וכמה שקדם
... קודם ... הזה והשיג
... המצוות וקודם
... ואם יהיה המורה ...
... יודע כי ...
... הפסח ...
... כי ... לבד יעשום וזאת המלאכה ...
... וזאת ... מכוח ...
... לו ...

קודם העת שלא יש סדר ומנינם בחוץ שמחזיקים הגדול לעשות מנין
וביום הזה היו חייב לשבות מכל מלאכה במוכן שלא יעשה לך הבא אחר
הסבה והך כמו שהקדמתי כמשה ושמעו יהיה זה הסבה שיום שידך
ושמורך והנביא השגו הקיץ שאינו עיין בנידיך וזאת והבן אחר זה ענין
כשיהיה עכירך כמו שהקדמתי ומשה ושמעו וזמנך שני השבת לעשן
שבעה שבועות ... כמו שאמרנו והנה אלא כמו
שהוא לו לעשות [illegible]
ביום השבת [illegible]
[illegible]

ולא ירא ופני ריקם [illegible] עליה
והיא הנקראת עולת ראיה והגדול הפסוק כי אין הראיה והחגיגה אחד
וכמו שהיו חייבים בעולה כך היו חייבים בשלמי חגיגה שנאמר
שבעת ימים [illegible]

לשנה ולחיה שיעור מן התורה לא חשו לו [illegible] כמו שהקדמנו בפרשת
ראה וקולם [illegible] יהיה שיעור הראיה מעה כסף ולשתי החגיגה
ושיעור החגיגה שתי כסף [illegible] וחג הקציר
הוא חג השבועות [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] בכורים [illegible]
[illegible]
יקריבו [illegible] בכורים [illegible]
[illegible] הבכורים [illegible]
[illegible] בכורי
[illegible]

[illegible] כי לא קודש ישראל [illegible] ולכתב
לבית [illegible] מעשר [illegible] בכר
הכהן [illegible] לכו
[illegible]
זה מנה ומדו בפרש קק [illegible]

בבריתם [illegible] ומה בנה שם מזבח תחת ההר [illegible]
[illegible] מצבה לשני עשר שבטי ישראל ושלח משה נערי בני ישראל
ויעלו עולות [illegible] ויזבחו זבחים שלמים של פרים [illegible]
[illegible] היו פרים בעבור שהיו כל ישראל כמו כהנים [illegible]

[illegible]

שזאת העבודה היא תפלה׳ ביאור הפרשה׳

ביאור הפרשה

[illegible]

[illegible] משה אמרנו

[illegible]

האשה מקידושין ·· קשיא האומר [illegible]

[illegible]

בנישואין [illegible] האשה בה מקידושין ·

[illegible]

[illegible] מקידושין ·

[illegible]

האדם ממונו חברו וכר בזה קדינו הכיר והטור והקבוע יקחט

שהזיקו וכבר ביארנו למה קדימתו התורה בזה הסדר למה

הפסיקה מנהם בענין הגנבה [illegible]

[illegible]

היותו יותר נבחר ולזה לא בא בסדרי הקדימה [illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

הוא במלאכה והוא לבאר דין עבד עברי הנמכר בגנבתו [illegible]

[illegible]

התועלת הששי

[illegible]

התועלת הח׳

[illegible]

התועלת [illegible]

[illegible]

התועלת הח׳

[illegible]

התועלת התשיעי

[illegible]

[illegible] והטעם החמישי [illegible]

[illegible] שהזיק [illegible] ישלם [illegible] שאם היה בור [illegible]

[illegible] הנזק למזיק [illegible]

[illegible]

הקטה [illegible] וכן [illegible]

הקכה [illegible]

[illegible] מועד [illegible]

[illegible]

התועלת העשירית

[illegible]

נגד בספרו לא חמור וזה בכל מקום   השמיני היה שירחק ממנו [illegible]

[illegible]

יחול בגבולם שם [illegible] [illegible] [illegible] ולפרש שעדיין חסידה [illegible]

שולחו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יתחייב

על [illegible] והוא מבואר [illegible] [illegible] [illegible] כמו זה

[illegible]

[illegible]

בכור קודם השלמה ומה אמר בשמיני שור בגופו לא זכרה בהמה
קודם למניין שלא יתחייב בבכור עד שיהיו בה [illegible] שם וזה [illegible]
[illegible] שאין אסורים בשני [illegible] בכור והם שני וחמור שהם [illegible]
דקדים מה אדם [illegible] בעלי שכל והנה הבכור אין לו [illegible]
[illegible] האדם מוזהר [illegible] שור שקשור [illegible] האדם [illegible] וזה
[illegible] בכור ו[illegible] הנזכרים בבכור שאין יתחייב
בעל הבכור [illegible] שם [illegible]
ואפילו בכור [illegible] שור וחמור [illegible]
וזה כבר [illegible] [illegible]
[illegible] כמו [illegible] הבכור
ההוא [illegible] כהן [illegible]
הבהמות [illegible] בכור [illegible]
[illegible] בעל [illegible] ונתן [illegible]
[illegible] וכן אם
[illegible] בכור [illegible] לא [illegible]
[illegible]
[illegible] בכור [illegible] בזה
[illegible] קדוש [illegible] בעל הבכור חייב [illegible]
[illegible] שור [illegible]
זה [illegible] האדם [illegible] בשם
[illegible] וזה [illegible] ר
[illegible] בכור [illegible]
[illegible] לא היה כן
[illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible] בכור [illegible] כל אחד
[illegible] הבכור [illegible]
[illegible] וזה כבר
[illegible]
השור והחמור [illegible]
[illegible] השור [illegible]
[illegible] השור [illegible]
[illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible]
[illegible] השור [illegible] ואם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וזה כבר [illegible]
[illegible] בכור
[illegible]
[illegible] לבכור [illegible]
[illegible] אחר [illegible]
[illegible] בעל הבכור [illegible] וחמור [illegible]
[illegible] לבכור [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וזה כבר [illegible]
[illegible] בעל הבכור [illegible]

[illegible] בכור [illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible] וזה כבר [illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible]
[illegible] וזה כבר [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
וזה כבר [illegible]

מפני שהוא חייב בזה הדין הנה לא שעמד זה הנזק במקום נפשס
מהדבר הנשאר כמות לכל מבני ארבע כו׳ ונראה שבזאת הנזק שני
לא נתן אמר שהבהמה קשורה עד שנכרתה או שמיתה אותם משני
זה הפרק שהוא שטים עשויות ואולם אם היו כרות גמורים משני
אותם בפשיעתם וזה כבר מבואר השרש הי״ב הוא שאם יאמר
בהמתו שור ואמר פטור מנזקי יהודה ואמר חייב כי הוא משכנו באזק אך
אם לא קבל עליו השומר לשמור המזיק שיפשו בהם השנים וא
ואמרו השומר שקבל עליו [illegible]
בעצמו וזה כבר וכל מקומו השרש [illegible]
והמית את האדם [illegible]
[illegible]
המזיק כי אם [illegible]
הבעלים חייבים כן [illegible]
ממונות ואם לא היה עליהם לבד [illegible]
אם היו הם לא יכלו להזיק כי אם [illegible]
נזקה אין שם לא יוכל לשמרה מחמת ושמירה שאין הקול וזה
כבר מקומו השרש הי״ד הוא שבהמה שהזיקה [illegible]
שחייב ובר [illegible] ימנה להם [illegible]
שעברו ונכנס בגוף [illegible] הקיים משות המזיק הנה
לנס [illegible] ואם לא [illegible] מדברי התורה שיהיה
לנס [illegible] כי לא יוכל [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] חייבה התורה [illegible] הזה [illegible]
שניהם לא הדבר הנה [illegible] זה [illegible] בחנם
או [illegible] ואם [illegible] זה הדין [illegible] זה
בכוונה [illegible] הדבר המוכח [illegible] יקרה בזה
[illegible] הבהמה [illegible] כבר [illegible]
[illegible] הזקים [illegible] חייבה [illegible]
[illegible] בזה הלוקח [illegible] חייבים בזה [illegible] הבהמה [illegible]
בזה [illegible] חייבים [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] התורה זה הדין
[illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]

השרש י״ב [illegible] שהבהמה [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

זה [illegible] יהיה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
הנזכר וזה כבר מקומו השרש י״ג הוא שהבהמה [illegible]
[illegible] ברשות הרבים והזיקה בזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וכבר [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וזה כבר מקומו
השרש [illegible] והיה [illegible]
חייב [illegible] הוא מבואר [illegible] בזה
[illegible] חייב [illegible]
[illegible] והחייב
[illegible] וזה [illegible]
מקומו השרש [illegible] חייב [illegible]
[illegible]
וזה כבר מקומו השרש [illegible]
[illegible] והיה [illegible] חייב [illegible]
[illegible]
[illegible] ברשות הרבים [illegible]
[illegible] חייב [illegible] בזה
[illegible]
שם וזה כבר מקומו השרש [illegible]
[illegible]
[illegible]

נקבה [illegible] שהקדיש [illegible] קטנה בשעת הריונה
שאם לא [illegible] העובר [illegible]
[illegible]
[illegible] וזה מבואר [illegible] וזה בא [illegible] נדרים [illegible]
שאם [illegible] שור [illegible]
[illegible]
[illegible] ממקום [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

וזה בו ממעטין·· הש״ש י״ב הוא שמשאלה בהמה בבעלים וקי״ר
ושאלה שלא בבעלים הנה הדבר מפורסם יקרה זה שאירה בבעלים
כ״ש לא וגר שיאמר כי אחר כן ושאלה אחרת ושאלת כל זמן שירד
השאלה לפי שתהא בה השאלה היא בבעלים הנה יקרה כל השאלה
בבעלים ואם שנה שלא היתה השאלה השנית שיהיה בלא בעליה
שהיתה קודם משעבוד השאירה כדי היא שאירה בבעלים ולא
היה המשעבוד וכן העניין אם שאלה שלא בבעלים ואחר וגם בבעלים
לא ומשיאמר כי זה [illegible]
[illegible]
הוא בבעלים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
קיון ירק מתן מפ שאלו רבים וכ[illegible]
[illegible] ושם שם חזון והאחזק [illegible]
[illegible] וכן אם שכירה לו להעמידו [illegible]
[illegible] מלה שאין דין כלו ושפי המועדים [illegible]
ושקעניים עם בהמה יותר מהיין הזוג [illegible]
[illegible] זה יקרה נפלו [illegible]
היה כולה בכל שירדו [illegible]
הוא פשע ואון שאמר [illegible] היה כולו בכן
[illegible] והמקום [illegible] שכר [illegible] הוא שאין
[illegible] שאירה הקטן ההוא מחזונה [illegible] שכר יקרה
[illegible] אם הם [illegible] שכר [illegible] שאומלה
[illegible] שכר לשאירה הקטן [illegible] ושיקרין קונס מה
[illegible] שיאמר הקטן ההוא [illegible]
[illegible] בבית השומר [illegible] כדי שיקחו הפקדון [illegible]
הפקדון קודם שהדיקוק הדי זה [illegible] וזה בו [illegible]
הש״ש י״ד הוא שאם היה הדבר המופקד בידו [illegible]
[illegible] והיה [illegible] והיה בעלים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הש״ש ט״ו הוא [illegible]
שבועה שיפסיד בה [illegible] ומדקים [illegible] שאומר
שכר שנה עם ממון [illegible] הדבר הן ויפסיד ולם לא היה
[illegible] במקום שדרכן שיהיו [illegible] לו
[illegible] שלא היו [illegible] שנים וזה כן
[illegible] יתחייב שלא יחויב שיאמין האדם בשבועתו
[illegible] כי אז יחויב שיאמין [illegible]
[illegible] הש״ש י״ו הוא שהשומר [illegible]
שלא [illegible] בבעלים לא יהיה [illegible] הבעלים [illegible] זה השומר השני
בשבועה כי [illegible] אין לו בשבועה ואם
חייב נאמן לו בשבועה ולא יפסיד זה השומר הראשון והוא [illegible]
[illegible] לזה השומר השני כי אז לא יוכל לאמר

שלא יאמינו [illegible] בשבועה והוא מבואר שמסקיה הראשון [illegible] שכר
והשני שאומר קנס [illegible] הפקדון [illegible]
ואסקיה הראשון שאומר קנס [illegible] שאומר [illegible]
לא [illegible] הראשון כי [illegible] שאומר קנס [illegible]
[illegible]
[illegible] הש״ש
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הש״ש
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והמשנה [illegible]
[illegible] שאומר קנס עם שזה [illegible] שיפול בין [illegible]
הפקדון ובין השומר ד״ל שבכל הפקדון [illegible] שהפקיד בידו
הוא כך והשומר לא יודה [illegible]
מקלנו· הש״ש [illegible] שאם לא היה [illegible] יהיה לו
קלנו יתחייב על השבועה [illegible] כי לא יוכל [illegible]
[illegible] דינין [illegible] לו והוא אמר לא [illegible]
[illegible] ולא ידעתי כמה היו בו [illegible]
שבועה שלא [illegible] שיהיה מה שהודה [illegible] וזה בו
משבועתו: הש״ש [illegible] שהודה בדבר שאינו [illegible]

ידך קנאה לך שבית לך להשתמש ולסכול מכבודיה וכן אם הבה
חשוב קנין שם עמם וכן אמרו הבית עמם והודיע האומן הנקבט
הוא קמכשיר ואם כן שלשי ולכך האומן הנקרא שכיר יום הוא הנשכר
לאחרים וגם כי בכרי היה האומן ככה לא נבוי קטלשי ואם
נתן דין שאינה מגיע כלה פעורים שלא היה זה האומן כחוי
להשתמש שהדין שאינה מגיע שלא [illegible] זה בב ובן [illegible]

[illegible]

[illegible]

יתכוין ונ״ל כאונסי גנבה [illegible] שנגנבו חבר
[illegible] שנה [illegible]
שיש כמו שמתו ושומר שכר והשוכר חייב כאונסי [illegible]
כגון גנבה ואבדה ופעורים [illegible]
[illegible] והשואל חייב בכל האונסים [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

בכל אחד מהן אחד כרובים יהיה העליון ואחד עליון ידובר ואחד עליון מונע ואחד עשירים ואחד עניים כי נמצאם שכלה ועוד הנה מהם והפליגה התורה בשמים כי דישתנים [illegible] מיולד כי מאיר כי זהו מקיום יהיה דבר ... שר יפה המנורה והיו תמים כי אין בשער עד יהיה כן יהיו אחשתו וכנו כדמים ומנהג הקורה שאחד ושמו [illegible] מהם ... והיה זה כן לשמש שבר להם ורבוא טוים שלא שיהיה כולם לנכליים יותר שנמה כאמרו לבעבור ועבה חנים לו הבית וזה סמך [illegible] והתועלת מזאת המלאכה מבואר שתקון המלינה והוא בעצמו [illegible] שקדם זכרם בענין [illegible] המנהים [illegible] [illegible] והתועלת כה

התועלת כה

הוא במדות והוא מה שלא לנו [illegible] שיאחר [illegible] יסכם [illegible]

משותה לא חובה שנה הענין [illegible] ולא ואמר זה [illegible] הם מזכח [illegible] תעשה לו והוא חובה אך מאמם שארך אמה ורחב אמה חקר [illegible] כזה המקום שהוא שני לא תהיה לו מעשה המזבח עמו ואחד ממנו הענין ואחד אחר עמוך נגד שיעורו הם לנו וקומו שרחו לבמים קודם לנו בשכר ועוד שרחו קודם שרחו ועוד שערך קורות שני עד מחדת וזה במכילתן והתועלת זאת המלאכה מבואר בתקון הקיבוץ המלינה כי שיעורו מזה המליה קדם לו לשער הטוב והשנה והשלום במליה עם שזותהיה טובה בנפש והנפש בדרכי השם ית׳ שהשלימו שלמו חסדו ומה טוב ושמחה שאחשר להם לקבל׳ התועלת כו

התועלת כו

הוא להודיע במלאכה והוא מה שהזהיר שלא להיות כיושר לענין שלא יקדיר

לכנושה ולא הקות מבואר שאמור לנו הנע שידע שאין עמוד מזיד לנו זהו כך הנותים בדרכי הם ינבעו הנשה בעבר שאין לנכדי שישבים לנה להם מקום דיוריו ולאחת הסבה אמרו שאמור עבור לסבו בזמן שידע שאין לשום דבר ולא ילמדו וזה בה מתכונן והתועלת זאת המלאכה להועלת מאהכו למנה

התועלת כז

הוא במלאכה והוא מה שהזהיר מועד בדביר שרחש שלא להשימון עמו עד

זהו זאת המלאכה מבואר שהוא סבה לשמירתו לשהחותם ולכבוד קדשו שמו וזה מבואר ותכונת השמים בדבותו כי הם יחתכנו בכליו לנו עם אחרים וזה הקדימה שראוי להשגים בוהקיבון המליצו ושורי זאת המלאכה שנכי׳ הששה הראשון שאמור להיות בדביר שרחש שלא הכימון שנו עד וזאת הקח זהר נכליס כל המשימין יד בין המשה והשה להקטיר הקורבנות ולא שמה התורה שרק שהיתה מלכותם בכשון יחיד והעתיקה זהו השם לשון רבים להזהיר על המשרתים כמו השבו הכהנים והקופר וזה בה מתכונן השרש השני שזיר השם שיתן לו כמו הכינה לשיתם דבותם וכך להשקו לשמה או שיעור בקרבי במקום כי זמן שתהיה המנוה מזולתו שתהיה השלה ממנו בתורה מבר ויקבל לדורות על שישיב לו המנוה ויש בלו השלה והוא מבין שקדיינם יכליהוקו לנשי בכמו זה הדבית שלך כי הוא כמו על פיו לנו שהדר מעשה מומו ולא שהם לנו בהלורת שהויין חין מנבין חוהנחתה הדבית מוקמנה וזה בה מתכונן וידחה שלא יועד מבית קלנה מסקביה לה לנו זה בדרית מתנה וזהו מה שיבואו לנביה הדבית והוא החמדון הוא כענין ימשחו לנו זה לו בדרית מתנה וזה ממה שאין קטן בוחנם אחר שקבלנו ממנו וחסרנה הקנה שנחוני לו

אומר ולא יצריך המלאך לבחירו לו וזה בה מתכונן ומזה יתבאר שקמה אדיר דליו שמנוקם כנים הרי זה חיוב בבית שהריש כרים לו לחזור בכוננה וישתמש האחד בכסוים להדיחות שהוא עשיר חכם לשקול בהם מה שאחר הדברים שאחשי שישתמש בהם ויגיבם לו בענין וחוש מגבריהם אסור שהוא אחד רמית כי השוכר יקריק שיעור בזה ויו לום בעצמו ואחר זה ישיב לו עוברין אחמים ומנכון זה במו רבית ולא הוא [illegible] יתמה קורם שישתמש שיעור או שלענו והשיב [illegible] ולא אין בזה קיום בבית [illegible] שהוא לו יותן זה למנה שק שהמנהו שיעזור [illegible] כי שיעור [illegible] או [illegible] לנבדו שיאמר [illegible] ולא אין בכך [illegible] כי ון שאין הם גנב מנה למנה וכן יתעורר שתי פסחי שיחזיר מנה ואחד לו שאין לו קנה אין מנה [illegible] לו מנה ואחר אחר ולקים ממנו בכל [illegible] שאין בזה אין [illegible] ממבריקם שהריאין אין המנה כאין המשתמש [illegible] הכולים הקבור זה כלו בשמות כה׳ ומתכונן התועלת

התועלת כח

הוא במלאכה והוא מה שלא להשיב לענין משכון שמשכנו על הבחרי

במכוסים כיום וכסות לילה בלילה ולא שלא [illegible] מלאכה היא והתועלת שזכרנו במלאכת הנחק שני ושרשי זאת המלאכה שרש קשה הראשון שהיא משכן מאחת שני [illegible] הנחקי שהוא מרבת ולא כן הכר שהוא יושב כן ולויה לו מנה שאיקח לנו לשמור מזה והלב הכולב שמשמשו והנה אם היה זה כמו היום קיים בבל יום עד בא השמש שלא כן הוא השמש והשיבו לו ואם היה כסות לנה חייב להשיבו לו בכל לילה עד זריחת השמש ובפסוק כי מכל בא בזה הענין לא שנה לא הרכב בעבדיו הסב הרכב לא אותו עבור לא לו הרכב ועבודו ואמר וחייב להשיב לו כל שעשה במלאכתו כוסכי מה ילבשו ובמה ישכבו כמה יעשה מולא כתו שהוא מתשש בה׳ והוא מבואר שזה לא יבגר לו המשכנו על הלחם שמו שבר התורה לו שבה לנו על המשכון שאין יקוי בזה הדין כמו שקום רקוי המשכנו על הלחם וזה לו כבר על הענין שנישה עד המשכון הזה שכבר יתחייב לו שני מזו ושזה כמו הם וזה הענין והוא וזה בשנו מתכונן השרש השני שאסור קיה לשלוח יוסר שלא בזולת זה הכסות אחר שכבר יש לו כסות אחר לשתמש בוקין וחייב להשיב לו שנו במה ישכב וקדישלו במה ישכב מי מה

התועלת כט

הוא במלאכה והוא מה שהזהיר שלא לברך את השם שנמחדים לא תקלל

קם קדידה התורה שלא לקלל הדיין אשר קלל ממנו הקושר המשעמו ובקיבון המליצו ששים בין הקדשים והזהיר הקדוש והאמנות מבינה קו שסיה שקוא שופט הבל ומנהיג האנשים בזה החוק הנכלם מה שגנה קטר לא יעמד אחד מה מלאכות כמו זאת השבה והוא חי וקיים שנים ולשמי עשרים והנה הענין על זאת האזהרה הוא סק לה שלוש והכחיד בה במה שיבוא ונה לא יתחייב מיתה קם לא היתה הקללה בשם מהשמות המיוחדים שם כמו שביארנו בקללת הקודים וזה בו מתכונן והתועלת זאת המלאכה מבואר מכלה בדעת וזה כי זהו ממה שיבוא אל שלא יאמינו הקדשים ששיה שיקדש שום שלימות לנדים ולא המונה בו ית׳

התועלת לא

הם במלאכה והוא מה שהזהיר מלקלל הדיין אמר ולא תקלל והנה התועלת

בזה מבואר שהיא בתקון הקיבון המליצו והוא שזה יביא הקדשים

[illegible] חמשים [illegible]

[illegible] ובזה במנחות [illegible]

[illegible] במנחות [illegible]

התועלת יח

[illegible] חמשים [illegible]

[illegible] הקרבן [illegible] שתי הלחם [illegible] חמשים [illegible]

[illegible]

התועלת יט

[illegible]

התועלת כ

[illegible]

התועלת כא

[illegible]

התועלת כב כג

[illegible]

התועלת כד

[illegible]

ונשים בדבר לפי שהם רחוקים לגירות קהם לא יבגמו שהוא בחר ב
מנהגיהם׳ ובכלל הנה הזהיר מהנה שנכנס כם הם שאין ר
עד לא נכנעים ולזה מעט לגויי עמו והבדל בה חשתו [illegible]
כי הם שאמר אחד וכן הענין בבית בניו ובת עתו מזה המקום ואין
שאין בעם שבגן בנו ואינו שאמר אחד מן הישר [illegible] באדם עם
שבנם בו והנה האחרים שהם בבעלי בחיר [illegible] שלהם כי
הם [illegible] לשעה [illegible] ובני
[illegible]
[illegible] זכר [illegible] יהיה
[illegible] שמתקם לקורים זה [illegible] עבודת
[illegible] שהאשה קיים שאחר בעלה [illegible] קיים
[illegible] שאין בו מעם לא בות לפי שהם [illegible]
[illegible] ובזה כי הם הוא משקול מאד שיכיים [illegible]
[illegible] שיהיה משפט דין וזה מבואר מאד והקבלה [illegible]
[illegible] כל קנה הפסולים [illegible] באמרו לא תשא שמע שוא׳

התועלת הל״ז

הוא במצוה והוא מה שצוה מצות
שלא יטו אחרי רבים לרעה בדיני

נפשות ולפי שהרבים [illegible] שירבו המחייבין על המזכין כך
לא מנין משקל שאין [illegible] לחובה בדיני נפשות אם לא היו המחייבי׳
בין יותר מהמזכין יותר מאחד׳ ומזה המקום יתבאר שבשאר מצות
או במצות בדיני נפשות יו אחרי רבים שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעת
ואולם אמר הכתוב [illegible] אחרי רבים אמנם באחר [illegible] מצות
ומזה יתבאר שסנהדרי קטנה לא תהיה בפחות [illegible] שלשה שאם
שפטו העדה והצילו העדה [illegible] שצריך שיהיה לכל כת מהם [illegible]
שם ולזה צריך שיהיו עשרים ולפי שאין ראוי שיהיה בית שקול בית
לפי שיהיה אפשר מחייבים וחלקם מזכין ולא היו שם רבוי וגם לא
[illegible] שם שיהיה שם עדה [illegible]
ויהיה [illegible]
שלא יהיו בית שקול [illegible] ועשרים ושלשה זה כן והנה
[illegible] דין [illegible] כי אין ראוי [illegible]
החכמים ולא אמר [illegible] הקדם [illegible]
[illegible]
הוא [illegible] וזה [illegible] הדבר [illegible] ואומר
[illegible] רבים כי [illegible] יותר [illegible] וזה [illegible]

התועלת הל״ח

הוא במצות והוא מה שצוה שלא יענה
אחד מהדיינים על הריב שיבא לפניהם

[illegible] אחרי דעת אחד מחבריו [illegible] מה שנראה לו מהריב הזה [illegible]
[illegible] שלא [illegible] על הריב וזה כמו שנמצא היום שיהיו ב
[illegible] שיהיו [illegible] ויתלו [illegible] ובזה [illegible] ימור
[illegible] יהיה שיהיו [illegible] אחד
[illegible] ממה שיאמר עמו ויהיה הכל הדין
[illegible] ויסור [illegible] הדיינים והנה [illegible]
[illegible] לא תענה על ריב לנטות אחרי [illegible] אחרי רבים לנטות
[illegible] שלא ישוב לנטות [illegible]
[illegible] ואולם אמרו זה יהיה [illegible] שלא ישוב
[illegible] לפי מה שיובן שיהיה זה אחד שלא יהיה שם
[illegible] לו ובה [illegible] לן יהיה שם [illegible]
[illegible] וזה [illegible] שלא [illegible] וזה [illegible]

יהיה בראות [illegible] על מנין המזכין או המחייבין
אך כשנגמר דין יש לכל אחד לשאת ולתת [illegible] וזה בכל
מקנה דין׳ [illegible] מבואר מדברינו׳ התועלת

התועלת הל״ט

הוא במצות והוא מה שצוה שלא יהדר הדיין שלא
יהדר דל בריבו לא שהוא [illegible] חייב והנה

הוא [illegible] התורה [illegible] קיים שלא [illegible]
[illegible] כי כן ובין כדי
שיוכן [illegible] וזה הקדוש [illegible]
[illegible]
[illegible] בכל [illegible]

התועלת המ׳

הוא במצות והוא מה [illegible] שלא יניח הבהמה
[illegible] שירחק

וזה שיצטוו לעזוב הבהמה ואם היה בעל [illegible]
[illegible] הבהמה [illegible]
עמו שבם קם יקים עמו כי אינו ראוי שיעזוב [illegible] חבירו
בלבד והנה הרשות [illegible] מבואר [illegible] כי
בזה האופן [illegible] ראוי [illegible]
הס׳ [illegible] הוא [illegible]
[illegible] בעל עבירות הנה הוא חייב לעזוב עמו [illegible] עמו ב
[illegible] ובעמו וכן חייב לטעון עמו הבהמה אחר זה שנאמר הקם תקים
עמו ואין ראוי שיובן שיהיה חייב לעזוב [illegible] בעל הבהמה
בעל עבירות [illegible] על דבר בעלי חיים ולא יהיה [illegible]
[illegible] היה בעל עבירות [illegible] התורה על
שהוא בעל עבירות [illegible] כמו שהוא
בעל עבירות וזה [illegible] שלא [illegible]
על הכת ובזה הענין הנה הוא חייב שיהיה מקים עמו ואם היה
בעל עבירות׳ וזה [illegible] שהם
[illegible] חייב לטעון [illegible] עמו [illegible]
הקם תקים עמו [illegible] בזו [illegible]
[illegible] עמו [illegible] שיקיים [illegible] על הבהמה וזה
[illegible] שאם לא יוכל הבהמה לשאת [illegible]
על ידי [illegible] חייב לעזור [illegible] לשאת
על ידי [illegible] הבהמה [illegible] בעל הבהמה
[illegible] וזה מבואר [illegible] בעל
הבהמה הנה [illegible] עמו [illegible]
[illegible] בעל הבהמה [illegible]
לעזוב [illegible] היה בעל הבהמה [illegible]
וזה מבואר [illegible] היה [illegible]
חייב [illegible] לעזוב [illegible] יוכל וזה [illegible]
הרביעי הוא [illegible] דרכו לעזוב [illegible] הבהמה
[illegible]
[illegible]
[illegible] לכל החכמים [illegible]
[illegible] השלישי הוא שלא יתחייב אדם
לעזוב [illegible] אם היתה הבהמה רחוקה ממנו [illegible]
רחוקה [illegible] כזה [illegible]
כי [illegible] הבהמה [illegible] רבים
[illegible]
[illegible] כי
[illegible]

להקריבם ויעיד מפני זה מה שהרחיק העלת הגוג לא נשים מן הכין
או מהנשיא והנה שהשיאנו המצות הם שלשה " השרש הראשון
הוא שלא יתחייבו על קללת הדיין והנשיא אם היו רשעים גמורים
שכן הנשיא בעצם לא הזהיר והוא הדיין אחר כלומר כי התורה הזהיר
על קללת הדיין והנשיא כאמרו לא תקלל וזה יתכן בזה המקום
כי לא תכבד שיא לקללה התורה בזה ובכלל הנה לא הקפידה התורה
על קללת הדיין והנשיא לא מפני [illegible]
אלא שלמות וזה לא יתכן [illegible] " השרש
השלישי שהוא שלא [illegible]
המיוחדים [illegible]
המיוחדים שכמו ראוי [illegible] וזה הוא בכל [illegible]
הדיין [illegible] לא הקללה לא שיש לו
ממנו קללה כמו שאמר אחר כך כי שלוח הקללה אינה קללה
וזה [illegible] " השרש השני שהוא שהאוסר שמקלל עצמו
[illegible] אחר מישראל אין ממנו מחויב שיעור
[illegible] והיה זה כן כי קללה לא תגבה זה השם מקללת
המקלל לאחר הזהירה מזה יקלל המקלל לאחר מקללי זה לבעל
והוא מבואר מהשרשים הכוללים שכבר יקרה שיתחייב בזה שלשה
[illegible] הנשיא שהוא דיין והוא מישראל וזה כל משפטו

המצוה הל"ב

היא באזהרתו והוא מה שאמר שלא נמיר
התמורה הראויות להקריבם שנאמר לא יחליפנו
ולא ימיר אותו טוב ברע והמשל שראוי להקריב מכורים לקרבן
נדבה ותמורה נדבה למעשר בשר ואם הקדיש מעשר לחשוב
לקרבנו פטור הקדש לאחר הדמים כי הקדושה לא תהיה אלא אחר
שינמרה מלאכת הפדות כמו שנמצא הדרוש ולכך והנה התורה וקבלה
הם לענין הפדות וקדושה לאחר הדמים ואם הקדיש קרבנה
לפי שורים הלכה לאחר האשה כי הבכורים מהם בכורות שנמצא
כי מקדש ואחר אסורה וזה הדין אם הקדיש מעשר שני לבקשות והוא
מבואר מזה המקום שאם הקדיש התמורה המיוחדות הוא
שעשה עשוי זה בגמרת ביאות ויקבחו כי כולן התמורות במה
שיבואר וכולם הנעלה זה הדלה מבואר בענין אלו התמורות
משנעשו דין " הא אחד ראשון בסדר התמורות כמו שהוא בר
ממנו רשות בנה שכוח בהם מהן נותה הנעשה החמורות כמו
שהתבאר ככה כמה שיבוא מאמרינו " הא השני הוא מאלה לפי הוא
התמורות ויוצא בזה מה שראוי במין מה לשון אחר " והמשל שאם
הקדיש מעשר ראשון לקרבנה הנה יוצא בזה מה שהם נוטה התמורות
היא לכהנים ומעשר ראשון ללוים " ועוד שבזה יוצא מאופן אחד
מהקדושת הדמים לבין מעשר ראשון שאין לו קדושה "

המצוה הל"ג

היא באזהרתו והוא מה שאמר שלא יאכל
הבהמה שנטרפה בעודה חי כדרך ושמה הוא
נוטה למות או שאינו נשמת קודם שמתה והיה זה כן לפי שאין
האורף מתה שהבשר הוא ויהיה בזה סכנה אם יאכל והולך
חייבו שתהיה נוטה למות לא מתה כי אז תהיה נבלה ולא יצטרך ל
להזהיר ענינה משום טרפה ומכאן יתבאר שאין בהמה החולה
חולי המפחד ואותה חלי המות כדין הטרפה כי אין סכנה שבנפש
החולה כחזקה כחולי סכנת הבשר שטרפה אלא שהיא מחודד
מלכדי ומפדים ומלין יתבאר שאם היתה מכה האורף לאחר
שלא ידקה בו חרק כמו שכתבו מן הגיע הסימנים ורפה בזולת
כוונה להאריך אז שלא היתה המכה בעד האורף אלא כי נבלה לאו שירתה
הדריסה לאחר מיתת האורף ואולם היתה המכה בחוטם שכרתו

שהגיע בחוק כבהמה הנה דרך שנחש הבהמה ונמצאים הנגנה
הפסד האורך למקום שיתבקש שימות הבהמה בסכנתה הנה היא טרפה
ואם לא נטה ולמיתתה סמוכה וזה כבואר ולכן הענין הוא תולה
מבואר להפסיד הסכנה ולהעניד הבריאות ולכן שהכחדין במה שקדם"

המצוה הל"ד

הוא באזהרתו והוא מה שהזהיר הדיינים שלא
ישמעו בעל דין אחד קודם שיבוא חברו
ואולם בענין כבר שכן לא ישמע מענין וזה כבר מקנה הדיין ומנע
זאת הגלה מבואר וזהו בזה שלא הדיין מהדיין על זו הבהמה שראוי
כי קודם המלך שיתגבר ואין נשים מהם שמענו ואחשוב מעבדי
[illegible] הדברים קדם ומלך עליהם"

המצוה הל"ה

הוא [illegible] והוא שצוה שלא לקבל עדות
[illegible] מגזן [illegible] באחד
[illegible] מאל כתקון הדיין המגיני כי [illegible] כמו
[illegible] כל היה בעדותם מאחיהם לכם [illegible] עשום כי
[illegible] ולהעיד שקר למען ירחם מהשפט והנה שהם
[illegible] קם ממשה " השרש הראשון הוא שאין [illegible] שיקום
[illegible] לא האיש מהם והוא הלשון שעבד עבירה
שיש בה מלקות או מיתה בל כי כבר קראה התורה אותו קח [illegible]
רשעים שלא והיה קם בין הכותה שעמד הוא רשע [illegible]
חמס הוא מעיד שקר מפני שאין שלו כמו שלא גזב ומלוה בריבית
והיה זה כן כי כבר נחשבו כמו אלו שיעידו עדות שקר מפני ממון
לפני עדי ליחתם מהשפט ומזה המקום יתבאר מזו שאין מקבלין
עדות עד זומם שהרי הוא חשוד לאחת העבירה וזה בגמרא נהדיי
השרש השני הוא שהיו עבירות פסול להעיד שלא העד שקר
ענה באחיו לא התענה כדעך לאלו שהעדות הוא שיעיד הקרב בנפשי
אשר ולכן לא כמה שהוא לא בעד דבר כיזה יקרה יענה לא עדיה
ובכלל הנה כלומר הוא חשוד לשבועת שקר בעצמו וזה בגמרא
השרש השלישי הוא שאין מקבלין עדות מי שאינו ישראל
כמו עבד כנעני או נכרי שלא העיד ענה באחיו ועדיהם לא כמו
זמם לעשות לאחיו למדנו מזה שזה מעדי ישראל שיהיה מישראל וזה
מבואר גם כן מתנה הפסוקים שזכרה התורה בזה המקום כי כמו אלו
האנשים אין ירחמה הם על פניהם ולא ירכו ולהעיד עדות שקר"
השרש הרביעי הוא שכלומר שלא יוכל לעמוד על בוריו של דבר
פסול לעדות וזה מבואר מאל מהלה הפסוקים שזכרה התורה בזה
המקום וזה שאם נפסל לעדה התורה שיכולים לעמוד על בוריו של
דבר מפני חסרונו כמו שיהודה מתוך לא ישיגו ואז שיעידו מאותו
הדבר כמו שיהיו פסולים האנשים אשר מלאו קצרים וחקירה בענין שלא
יוכלו לעמוד על אמתת הדבר כאלו יעידו שלא ידעו אמתת הדבר
ובכלל הנה התורה זכרה כפסוקי העדות ודרישה וחקירה ושאלה
היטב ולא תתכן הדרישה והחקירה בחסרי הדעת כענין חרש שוטה
וקטן וכן הסומא ואין מדבר פסול להעיד כי אינו יכול להעיד
אלא ברמיזות ואין הרמיזה דבר מובן בעדות בבירור " ועוד
שהתורה אמרה בענין עדות אם לא יגיד ונשא עונו מגיד שהעיד
הוא מי שיוכל להגיד ושעדותו היה בהגדה " ולמתה מבה יתבאר
שהנשים פסולות לעדות מאחר שהשכל וקלות הדעת לנבריים
והנה אמרה התורה בענין העדות ועמדו שני האנשים אשר להם
ולא נשים " ולא יהיו הטומטום והאנדרוגינוס פסולים לעדות כי כל
אחד מהם ספק אשה והוא ספק שלתורה ראוי להחמיר וזה בגמרא
תוספתא בכורים " השרש החמישי הוא שאין דנים הם פסולים
לעדות מן התורה לפי גזרם כמו קרוב אחד והם נ"ב כמו שנים שני

מה שהוא השרש הכללי הוא באור מה שזכרנו ומזה יתבאר
שהשרש להם כולם הכלל [illegible] בשלש רגלים והמאחר נדרו
וזה בלא מחלוקת · השרש השני הוא שקדימת [illegible] בזמנים
רגלים לשנה יראה כל זכורך והנה זכרים שהם מישראל לא נשים
כי אמר זכורך ובפרט אמרו [illegible] כל ישראל
ואין עבדים שאין מישראל [illegible]
[illegible] בקטנותו [illegible] ושוטה
[illegible] שהם [illegible] פטורין מהם [illegible]
[illegible] וכן רבו
[illegible] פטורין מהלו
[illegible] לפי
[illegible]
[illegible] שאינו [illegible] הקהל [illegible]
[illegible] שיהיו [illegible]
[illegible]
[illegible] כי [illegible] לא [illegible]
[illegible] וזה בלא מחלוקת · השרש הג' הוא [illegible]
[illegible] השרש [illegible]
הראיה [illegible] והנה [illegible]
ברגלים [illegible] ומה [illegible] יכול [illegible]
כמו [illegible] · וזה בלא מחלוקת · השרש [illegible]
[illegible] הראיה [illegible]
שיהיו [illegible] לכל [illegible] ישראל
[illegible]
על [illegible] · וזה [illegible] הראיה [illegible]
[illegible] השרש [illegible]
[illegible]
[illegible] וקול [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] · השרש [illegible] ולא [illegible]
[illegible] בהמה [illegible] ב
[illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible] שמח [illegible]
ולזה [illegible] ומה [illegible]
[illegible] שלשים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בהמה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] · וזה בלא מחלוקת

התועלת הנ'

הוא במצות והוא מה שצוה שלא [illegible]
[illegible]
[illegible] קודם זה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] לא [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible] ומאכלות ונסכים [illegible]
[illegible] הקרבן [illegible]
[illegible] וזה [illegible]

התועלת הנא

הוא [illegible] שלא [illegible]
[illegible]
[illegible] בקר [illegible]
[illegible] ושלחים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ופסחים

התועלת הנב

הוא [illegible] ראשית בכורי
[illegible]

כמו [illegible]
על [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בכורים [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ויתן [illegible]
[illegible] בכורי [illegible] לא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · וזה בלא מחלוקת בבכורים · השרש [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · וזה בלא מחלוקת בבכורים · השרש
[illegible] בכורים קודם [illegible]
בכורי [illegible] והבכורים [illegible]
[illegible]
[illegible] הבכורים · [illegible]
קודם [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] בכורים קודם [illegible]
[illegible] הבכורים [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · השרש [illegible]
קודם [illegible]
[illegible]
[illegible] · וזה בלא מחלוקת בבכורים · [illegible]
[illegible] · השרש [illegible]

התועלת הנג

הוא במצות והוא מה שצוה שלא
נבשל גדי בחלב אמו והוא הדין לכל
בשר בהמה [illegible]
[illegible] בשר בחלב [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ולא יעבור אותם [illegible] הוא עד [illegible] ויאחרנה [illegible]
[illegible] וזה בבא מציעא [illegible]
[illegible] וכן [illegible]
[illegible] לא זכר
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הדברים [illegible]

התועלת המא

הוא במצות והוא מה שהזהיר הדיין שלא יטה דין [illegible] שהוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה התועלת בזאת המצוה [illegible]

התועלת המב

הוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וזה [illegible]

התועלת המג

הוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

והתועלת [illegible]
[illegible] הדין הקום [illegible]
[illegible] וזה בב״מ [illegible] והנה התועלת בזאת המצוה מבואר
גלה [illegible] התועלת

התועלת המד

הוא במצות והוא מה שצוה שלא [illegible]
[illegible]
[illegible] ונכר הדיין
[illegible] גר יתום ואלמנה
[illegible] והנה התועלת בזאת
[illegible]

התועלת המה

הוא במצות והוא מה שצוה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה
מבואר [illegible]

התועלת המו

הוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]
[illegible]
וזה בא״מ [illegible] והנה התועלת בזאת המצוה מבואר גלה
[illegible] התועלת [illegible]

התועלת המז

הוא במצות והוא מה [illegible]
[illegible]
ולא [illegible] וזה בא״מ [illegible] והנה התועלת בזאת המצוה
מבואר גלה להרחיק הקשים מה [illegible] בעבודה זרה

התועלת מח מט

הם במצות והוא מה שצוה
לחוג [illegible]
שנת החמשים שנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ונכרית קשם הדיומה אחרית שהיתה לשה המשנה והיה הפיתוח
היה שאחר השנים היו הגם מעשה שה ולוכים לעולם כת
הקדש כמו שנזכר בפרשת ויקהל כל נדיב לב הביאו וקחו וגם
וגו' וכל איש אשר נשאו לבו וקרבנו וגו' והנשיאים הביאו
את אבני השהם ואת אבני המלואים וגו' והנה כל זה שאמר ו
הנדבות במה שאמר וזאת התרומה ומה שאמר תקחו מאתם ולמה
זכר שם הכסף עם הזהב והנחשת והנה הכסף לא נקבע
בנדבת הזהב והנחשת היו מן נדבה ולכן נזכרים כסף בה
שהיה בן נדבה ולא שאל כי אם [illegible] בפרשת אלה
פקודי · ומן [illegible] · [illegible]
דומה לשני היה או שנין קנינים · והאר[illegible] אמר
[illegible]מים · ותשובה שהוא אמר לו שכל [illegible]
בענה ולא אחריהם מה כי אין רגל ולכם הקרבנן · ושם הוא אם
הנשים הנכרים · ושהיה אז כשלשה היה שרק שם אז
שם אמר · ונפלו היה אז כפי שהיה שרק כד · וזה כל
למה שיורה שנו וקצר כי כי יורה שלא היה אליו ושם שם
השנה ושם הענין בעשנו והוא מצאנים אותו · ועוד הורה
הכפר הדין ההוא בעשים קבע שתי השנות הקטנות והוא
בתבנית הרבות · ועוד והוא שם מקדמים השערות אשם
עבודים כנעשו לדים נמאמינים בלשו · ועוד התמשים אשר
היו הם הקטנים בעולם ועוד והם סוחר מזקים ויותר קטנים
וייורד הנכרים מאלה מעודה האלהים על כן כתיב ולפעלך תמש
שהוא הנכרים שערות לנשות אמנו מעשנים · ורבותינו ז"ל אמרו
שהיו מין חיה שיש לשנירה אין קרבה · ועל שטים · הוא מין מ
מעינה האחרים · ולכן שכרת אורים שאחד מהארון ומותה עבר ו
בהם לעשות אותם שולחנות ומה שיראה להם · והנה במאורים
נאמר ונדיבים כמו שנפרש בפרשת ויקהל · שמן למאור
הוא שמן זית זך כתית והיא נפרש אחר · ואמר לא נמנה כי אם
בין השלמים כמו שנפרש בפרשת ויקהל · שמן המשחה
הוא שמן מרוקח עם בשמים · יבואו זכרונם במה שיבואו ובן
היו שולחים הדברים שרגע שם לקחו אותם כמו המשכן וכלין
והכהנים על האופן שיתבאר · והנה בקטורת הסמים היו נכנסים
תשעה יבוא זכרונם במה שיבוא · אבני שהם ואבני מלואים זוכות
היו בכסף האפוד ובחשן נשכן היה נכנסו שאחר האבנים
זוכות יבוא זכרונם במה שיבוא · והנה האבנים שזכר
אותם בזה המקום וקרא אותם אבני מלואים כי היו עושים
בהם גומות בחשן ומשימים אותם האבנים שם למלאת הגומות
ההיה · ועשו לי מקדש הוא מצות עשה · וזאת הצווי ה
יקוייב שתהיה לשמו יתברך · ועשו לי ויקוייב היותה כיום כמו
שיתבאר מהשרשים קבועים · והנה ענין צווי זה המקדש
היה שעשה קהל אביה ויהיו שם כלים מזומנים בתוכו
הנזכר במה שיבוא · והנה עקר זה המקום מקדש להיותו קדש
מוכן לעבוד בו השם · והוא נשמר על מעלתו ומוראו יתברך
כמו שנבחר במה שיבוא בע"ה · ולזה אמרו ושכנתי בתוכם · רז"ל
וזה המקדש יהיה סבה שתהיה שכינתו בתוכם · ואמרו שיהיה
[illegible] שעשה מן כל ישראל · אשר יתנדבו אותם השנים ימים
[illegible] ולא שיעשו ועשו לי מקדש · ואמר ויהיה לי והכן לפי שענין
[illegible] לכל ישראל · וזה התכלית שעבודת האל יתברך היתה מאה
[illegible] שזה הוא כמו שנזכר בפרשת כי תשא · ואמר שכן
[illegible] שזאת המצוה היא כבית זה המקום הזה [illegible] מה המקומות

אבל במקום אשר יבחר יי' כמו שנזכר בתורה · ועל זה אמר בפסוק
ריחה אותך כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה וגו' והיה
המקום אשר יבחר יי' והוא המקום אשר [illegible] לא היה
להיות המקדש אלא בו · וזה המקום הוא בהר המוריה · ועל זה אמר
דוד בספר דברי הימים זה הוא בית יי' האלהים · וזה מזבח לעולה
ועל זה אמר בספר תלים זאת מנוחתי עדי עד · ובזה המקום היה
בית המקדש ולא היה לעולם המשכן אלא בו מאחר הגלות · ואחר
המשכן שהיה במדבר היה לשעה לאחר ישראל לעבודת הש'
באופן שיהיו נעשים [illegible] · ולא [illegible] שיהיה להם משכן
קבוע [illegible] להם מקום [illegible] · ולא [illegible]
המנוחה אלא במקום ההוא שיהיה בו בית המקדש בהר המוריה
בכל אשר תלך [illegible] המשכן [illegible]
כלם ועשו לי מקדש [illegible] כמו [illegible] שורות
שתעשו [illegible] האופן · ואולם שאמר
המשכן לא יקוייב [illegible] הזה השיעור · וזה דבר מבואר
מה בנין שעשה שלמה [illegible] כמו שקורא דוד במאמרו
הכל בכתב מיד יי' עלי השכיל · ומזה המקום יתבאר שהשיעור
הבית הוא יקוייב שיהיו נעשים על פי [illegible] ושעור מה לו
השיעורים על ידי משה · ואחרי כן שיהיה שם מלך ושם גדול
וקנה דרך בנינו כמו שהיה המשכן על ידי משה כי אז היה מלך
ונביא · והיה שם אהרן שהיה כהן גדול ושבעים זקנים שהיו
שהיו קנהדרין · וכן היה הענין במקדש שבנה שלמה · וכן יהיה
להיותכן כי אין העשנים קבועים היום ומשם ישראל בגלות
כקויש יענו על ידי שילוש כמו מבניהם כבר לוחנו הקדושה
ולמה אמרו שאין מוקיפין על העיר ועל העזרות אלא בכל אלה
התנאים · ולמדו זה ממה שאמר בזה המקום וכן תעשו · וכן לדרת
יקוייב שיהיו כל המקדש מה שנזכרו הנזכרים כאן כי לא
אלא שיעשו אותם בזה הדרך שנזכר לא מה שנדרשו שנזכר
ואמנם יהיה זה למצוה מן המובחר · ואין ספק שמעלת עשיית
בית המקדש נוהגת לדורות כי דבר נוכרו בתורה מעלת רבותי
ויקנעו הדורות לא ישלמו אלא בה · והנה הרמב"ם באחר המצות
כבר זכרו וירבאר בגודלו במה שיבוא בע"ה ״

ועשו ארון עצי שטים

שאלה · המשכן
תמשוך ביאור המלות · וקצת דברי זאת הפרשה · הנה הארון
לא היו נרגנים לפי הנראה מהפסוק · וקומתו היה אמה וחצי שיע
זה מבחוץ · וכן היה גובה השלחן עם זרו · והנה עביו לא נזכר
לפי מפשוטי הכתוב · ושם היה עביו אצבע · ואמרו ז"ל שהיה
שלא יכבד ותבחר לך שזאת האמה היה מבחוץ שאם שלא ור
הקדר והדוחב מבפנים היה הכפרת נופל בתוך הארון כי היה
ארכו כאורך הארון ורחבו כרחבו · וצפית אותו זהב טהור · אין
שזה הצפוי לא היה באופן שהיה הזהב כלם אמר לפי דקה
מאד כי לא יכבד הזהב בשום מקום ולא היה לו קיום · ולזה
הוא מבואר ששלשה ארונות נעשו אחד מעץ ואחד מזהב נכנס
בתוכו באמצע ואחד מזהב מקיף בו באמצע · וכבר היה זה באופן
שכל ארון העץ היה מצופה זהב · ועובי ארונות הזהב לא נזכר
ועשית להם עבי טורב שיש לו שם קיום · ולא יותכן שיהיו
ארונות הזהב דקים כמו שאמרו ז"ל כי לא יותכן שיעשה תקון לאלו
הארונות בזה העובי מכל הזהב שנזכר בפרשת אלה פקודי
במלאכה · וזה יתבאר למי שיעיין בהוצאת עין משא · ואולם

כמו שהורה באמרו לא פגול והנה מבואר שהמגעל נפשו חייב
באכלו פגול כי התורה לא זכרה אלא מי שכבר נמנו קודם לכן והואיל
שיאכל מה שקרב מן מנחה קרבן לא יכשר פעם שנית לאכלו אם
וכן המגעל באכלו בהמה שמתה פגול שלא באכלו והוא מבואר
מהששים הכוללים שלא יתחייב על הפגול אם לא נעשה כדרך בשל
מבלים נפשו שלא כדרך הפגול כמו שכיון לבאר זכריה פגול
אם נפשו באכלו מה פגול כי אין דרך לו להקנות לו יקרה כמו
זה באכלו מה שלא יקריב ממנו אלא בהיותו חיה נ"ל ולא מחולל
והועלת זאת המצוה ביארנו בס' קדשים התועלת נ"ג

התועלת נ"ד

הוא במצות והוא מה שהזהיר שלא נאכל
פי הקרבן שקצים מן ... שנאמר
כי יאכל בפנים שעורים שהמורה פי הנביא חייב מיתה כי
שמים שלא קנה קדוש ממנו וזאת התועלת היא מיתה שלא יאכל
את לחם לבו ורבים אחד שהוא מקנה דין והנה
המצוה מבואר והוא שמי שנתן ישראל לדברי הנביא היה קבה
שידרש והתועלת שבזאת המצוה יתבונן סמו שזכר בזה הקמן ונפשו
שהוא יודיעם הרעה הזאת שלא ישמעו מפני זה לבא מדי תהם

התועלת נ"ה

הוא במצות והמצוה שלא לעבוד השם
וזאת העבודה היא תפלה כמו שפירשו

ולפי שענין התפלה הוא בלב לדבר שאין לו זמן קבוע כמו הקריאה
המחלב והלחם והמים שהם התמידיים למנגו שאין זמן זאת המצוה
קבועה ושמצאתה בכליים מה היא נ"ל בזמן כרבות והן יחיד
המצוה מבואר בפרשת כי המצוה שיעבד על מצות הקדושה
והיותה משנת כלכלים ק לפעלם הטובות ולהסיר מהם רעות
שעם זה יהיה קבה לדבקות שענין הטבה האלהית בנו כי ענין
התפלה ומהותה הוא לבד מה שיאלה מדברי התורה שנפשו עסקי
השם יתברך ואחר כן מתפלל כמו שמצינו בתפלת משה רבנו ע"ה
בפרשת ואתחנן וספר שבחי השם יתברך מה שיוכל להשיג
מן מהותו מפעלותיו וזאת התשובה היא דבקות מכח השגתינו כמו
שביארנו ברמזים והנה נכללו כל הטובות והסיר מהרעות כמו
שיעשה חסד על עבדיו וזה כי כמו שכבר אמרנו והיותינו ד
על שימצאו להם המזונות בריבוי ושלא ימצאו בהיותם מהם
חבליו וכו להם רב טוב ובמה שיקיד המצוה מביאם כלל
הקריה הקונה והקריאה הבית המנפשים החולאים והפגעים כמו
שמשקדיר והפך הקללה וזה כולל כל שיהיה להם כבוד ונפש
לבריותם מחלה ומקרה ואחד שיעד נפשותיהם באיש לרע
מה שקשר עם נפש בשומרם כמו ואמר שלא תהיה משכלת
ועקרה בארצם ושלא ימותו הנולדים בזולתם ואחר יעשה
שתמצא להם רוב טובה ורבה שישבו בה עם רבויים

התועלת נ"ו

הוא במצות והוא מה שצוה שלא נכרות
ברית לעובדי ע"ז שלא לא נכרות להם

ולא יאמר שקבל עליהם לעבוד ולהיות למס על ארץ ולא שנזכר
בפרשת שופטים לא נכרות להם ברית אבל לא יתנו עליהם
שלא לעבוד ע"ז נ"ל בקצת בפרשיות תבא ומה שצוה שלא ישב
בארצנו פן יחטיאו לישראל שנם לא ישבו שם פן יחטיאו ויוסיף
לו והעובד ע"ז הוא נכרי וכרי כרותו לאחר הסבל כי יוכל חטא
שיגוש יבא בארצנו ואמנם אם קבלו שלא לעבוד ע"ז ושאר המצות
שנצטוו בני נח הרי הם קרובים כי שעד והוא שהוא חיוב לבד חטא
שנמשך הטבע ואמרו נ"ל בם יודע והתועלת היא המבואר
לבריאת ישראל ועוד כי כבר התבאר התועלת היא לגבי שלא יחטא

התועלת נ"ז

הוא במצות והוא להודיע שיחוג שיגיע
הקיץ חג שלשה רגלים שהוא זה שרגליו שינ

יהושע והשם שכל ממנו ולא יחוק שחזיק שזקן ליראה וראה וכן
משה הוא לדוחק ויג ושענין שכל אחד מהם יש כלל השם יתברך באמת ויזכר
עיון שמות מה מדבר פירשנו מהם בדבריו מספר הגמ' ויה

התועלת נ"ח

הוא במצות והוא להודיע הקרבן
בבריתו השם יתברך בלבד שמקריבו

ושביתו והנה הקריבו כיס קודשים זה שכבר נכנס שהיו קודם
קבוע ה' ואחר זה דבר מקום הקדש שלו המזבח ומנעל
העם והיה זה שכבר לא ימשך שיקריב בהם ושם זה הקרבן הטוב
בזולת עסק כמה והשתלק בלבבו ונתוקן בזולת משנה
גזולה טוב בשל דבר עם שחות השמים שלא יעבר על מקוה
והוא מבואר שהמצוה היא קדושה מאוד ומיום כל העם
אלא שלא ירצה מדברי התורה שתהיה בשיתנו הקרבן בזה
התורה כמו השבילה והכרת הקרבן נ"ל במקום מבואר

התועלת נ"ט

הוא במצות והוא להודיע שראוי
לנו שינצב בבריתו השם שיתיישב

ומצות התורה ולימוד כדי שיודיעם יקבלו לקבל כמו זה הענין
התורה כי אין כמוה שיקובל זה קנינו על על אדם ונר
והכרה ולא מתקבל אין מי שמשה עליה שהודיע לנו כמו כל
מנהגם מה המצוה והם שיש קבלו בזה להשיג להם וזכרון
בענין שכבר באותם יקבלו בזה כל המצוה אשר יכולם

התועלת ס'

הוא בנעשה והוא להודיע כי פלא הדי
השמים הוא מלאכי הקדש וכל מענינו

הנביאים השמימיים הם עלולים ממנו על משל אחד וזה ענין כ
נעלם מה דבר רמז עליו פירשנו והאחר מהם כמעשה לבנת הספיר
כמו שבארנו במה שקדם ממקום לאחת הנעשה

התועלת ס"א

הוא במצות והוא להודיע כי כבר
יהיה מקדימין מה שיצטרך לו בעניני

קיום עניינו וקיום עליהם מה שצוה ולזה הגביל משה שישבו הזקנים
עד דין למה ושמם במקום משה ואהרן וחור להם להם אשר
הקשה והנה משה קולו הם לא יצטרך בדיני ממונות כי אין
לקדרן שלא בלא קולם ואימתי ואמנם יצטרכו בדיני נפשות

התועלת ס"ב

הוא להודיע שכבר היה שם סנהדרין
יושבים בדרך ומהם ישראל קשר ד

הנבואה למשה בהיותם האחד בעשרים יום שעמד בהר לקבל התורה
בשלמות כי זה מה שהוסיף להם אותם מות שענין התורה
וזה הדבר הוא הקדוש שקיים בראש ההר וכלי ישראל רואים

פרשת ויקחו לי תרומה

עד ועשו אהרן עצי שטים. ביאור המלות והענין לדברי הפרשה
ויקחו לי תרומה הכוונה בו שיפרישו ממונם לשמי ויראה שאמר
התרומה היא מה שהרים ממונו במהרו ומאת כל איש
אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. וזה שבכבר נזכר בפרשת אלה
פקודי כי הכסף הנעשה למלאכת המקדש היה מהשקלים שהביא כל
אחד מהם מבן עשרים שנה ומעלה מחצית השקל. והנה זאת
התרומה היתה נדבה לא היתה נוספת מצד הנדבה ולא נוסף
על העדר הנדבה ועל זה אמר ויקחו לי תרומה על הנדבה ויבא

[illegible]

[illegible]

ואת המשכן תעשה

עשר יריעות [illegible]

[illegible]
ועשית [illegible] זר זהב [illegible] הארון
[illegible] ויצקת לו ארבע טבעת
[illegible]
[illegible] ויהיו יותר חזקים [illegible]
[illegible] וכן
[illegible]
[illegible] ושתי
טבעות על צלעו השנית ובהם [illegible] בדים [illegible] זהב
[illegible]

[illegible]

שיהיה רבוע ושיהיה קומתו של חמש אמות שהוא כפי עשרים ואחד ס
ובעבור זה אמרו כי המזבח שיעשה שלמה שהיתה קומתו עשר אמות
ורחבו ושלחנו של שמונה אמות כי קומת המזבח שבכללו ויסוד אחת
הקומה וכרכוב המזבח שמקום הסובב והנה היה כרכוב הי
הסובב ולמעלה ממנו והיתה קומת המזבח כמו שיתבאר מה שאין
שם ועשרים ואחת סובב המזבח ולמעלה והיתה היסוד [illegible]
המזבח ולמעלה היסוד היה המזבח הנזכר בפסוק ויקרא ויסוד
הכבש שגבה המזבח היה יותר מעל שלש אמות והנה היה שלש שמה
שאמרה התורה ושלש אמות קומתו היתה הגובה [illegible] היתה ויורד
כיום שלש אמות [illegible] ועשית קרנותיו על ארבע [illegible] והנה הי
הקרנות [illegible] והמקום הסובב כד' והם [illegible] שע
[illegible] בתורה והיה שיעור כל אחד מהם על אמה מגבה
הקרנות וזהו [illegible] שאין ראוי לעשות הקרנות [illegible] עשרים
[illegible] במזבח אבל ראוי שיהיו הקרנות מגוף המזבח וראוי
שיהיה המזבח שאין בו לא רבוע קרנות ולא כבש וכיור
[illegible] על קרנות המזבח הפסול וכן אם אין לו יסוד שנאמר למזבח
העולה וכן אם אין לו רבוע שנאמר רבוע יהיה המזבח וכן אם אין
[illegible] לא תעלה במעלות על מזבחי לפי שהוא ראוי שיהיה
באופן שיוכל לעלות בו לא במעלות ויתבאר כלל דבריו הוא כמו וכבר
התבאר שהיה המזבח שהיה קומתו של אמות הנה היה על מזה
כבש עולים בו שיורד המזבח על הארץ כמו שאמר
בהלכות ויקרא וקומתו עשר ורחבו חוץ מן הכבש כמו שהוא
[illegible] יכנו והמזבח על אמה כי [illegible] ורחבו
אמה שיעור וזהו מזבח הזהב היה שיעורו אמה על אמה ושיעור
[illegible] מקום יותר קצר מאמה על אמה וחשבנו שיעורו
[illegible] והנה הוא ראוי שיהיה מזבח כאופן שיהיה ראוי לבנין
כל הקרנות ועשית סירותיו להשנו ולעולם בהם שמן
המזבח לסירותיו והנה נראה הסירות מזה וישלחם מן
[illegible] בהם הדשן ושיעורו בסירותיו [illegible] והם [illegible] ישעה
והם [illegible] בהם סקדרינות ויעשו הם כלם [illegible]
[illegible] בהם הבשר על גבי המערכה ולעשות כראוי מקרית
הם כמות לרות [illegible] היה להם ביתיד והיו לוקחין בהן [illegible]
[illegible] המזבח הקטרה כמו שיתבאר לפי כליו הוא כמו כל
כלו והמזרקות [illegible] [illegible] [illegible]
כבר ידוע שיהיה קוב מוהשת ועל המזבח מכבר מעשה
נחשת לשום בהם קבלים לשלחות המזבח והנה זה המכבר
היה לבן במזבח בלבנים [illegible] ממנו ושם [illegible] ישימו הכבשים
בהרבע [illegible] ישלו עמו המזבח והוא היה כותן הכבוב
והיה מגבעש [illegible] קומת המזבח להבדיל בין הדמים העליונים למטה
כמו כמו הדמים התחתונים מטה כמו שמתבאר המשנה ומה
שיראה [illegible] [illegible] לשלחותו [illegible] זה המקום שע
מלחות עשים שלש והיה כמו הכבד ומשערתה לה והיה זה
כן [illegible] [illegible] [illegible] ומגם אחד שבאו [illegible] [illegible]
עשו המזבח מאבנים בלתי [illegible] והוא מה שאמר התורה אבנים
שלמות תבנה את מזבח יי אלהיך וזה היה המזבח שעשו
בבית שני על פי הנביאים ומפני העמוד על צורת זה המזבח הנה
בזה המקום כמו שהם כתובים בלשון משנה היה ארכו ורחבו שלשים
ושתים אמה ועלה הבנין חמשה טפחים ולאחר כך כנס חמשה
טפחים והבנין הנשאר שלשים אמה והיה ארכו ורחבו שלשים אמה
ושני טפחים והחמשה טפחים הנשארים סביב יסוד הבנין הם

יסוד המזבח ואחר כך כנסו חמשה טפחים אחרים וזהו הסובב
והבנין הנשאר שמונה ועשרים אמה והיה ארכו ורחבו שמונה ועשרים
אמה וחמשה טפחים והוא מקום המערכה ובכל זווית וזווית
קרן גבוה חמשה טפחים וארכו אמה ורחבו אמה וקם קרנות
ולפאת דרום המזבח עשו כבש לעלות אל המזבח ואל הכרכוב והנה
לא נאמר בתורה מקום הכבש והנה הודעה כי מה שאמרו נביאים כמו
שאמר דוד הכל בכתב מיד יי השכיל ובדברי הנביאים בסוף
מה שאמרו [illegible] [illegible] שאין יכולים להוסיף בבנין
הבית כמו שיהיה [illegible] שיהיה המזבח כנגד הקדשים
הקדשים ולפי [illegible] המזבח [illegible] [illegible] שיהיו לפני המערב בבקר
שלא יהיו אחורי הקדשים [illegible] כמו ידוע גם כן הוא מחויב שיהיו לפני
הדרום כי הדרום יותר כבד מן הצפון ושם היתה המזרח בדרום
ואחר כך הכבש אין ראוי שיהיו לפני המערב [illegible] [illegible] ולכן
לפני המזבח שהם היה הצפון כמו קירות המערב [illegible] ולפני
צפון והוא מקום השחיטה בצפון וזה שאמרו ראוי שיהיה הכבש
בצפון לכן עשה הכבש לפני המערב הקדשים כי קדשי קדשים היה לפנים
מערב ואין ראוי שיהיה הכבש בזה מפני המערב כי זה
מה שאמרה על זה הדרך [illegible] [illegible] והוא הפך [illegible] [illegible]
העבודה ולפי זה מחויב לחם מקום הכבש על כן [illegible] שיהיה
שמו והנה בכבש הבנין אחר עשיית הכבש [illegible] אשר היה
אמו בענינו וזה כל [illegible] אשר ולפי מה שאמר בקטנה אלהיך
הכבש היה [illegible] [illegible] במשנה היה [illegible] [illegible] והוא [illegible]
[illegible] ראוי כמו שהחוט [illegible] [illegible] כי זה הכבש [illegible]
ולפיכך מחויב שיהיו הכבש לפאת הדרום ועשיית הכבש [illegible]
החוט שהיה מקיף המזבח והחוט הזה היה שלשים אמה ורחבו
עשר אמות והכבש היה ארכו אמה באמה ורחבו חמשים אמה
ומשני צדדים רוחב הכבש במעלה רחב ועשרים
אמה לפאת צפון ועשרים אמה לפאת דרום ויראה שעשרים
אמה של כן היו נשארים לפאת הכבש לפאת מערב כדי שיהיה
רוחב הכבש של עשרים שוק ונשארו חמשים אמה לפאת מזרח
שיהיה בהם המזבח והיכל ולא היה מקום המזבח [illegible] מר במ
ורחבו חמשים אמה בחמשים אמה אחד וזה הוא ודאות כל אמה
שאמר ורחב חמשים בחמשים רל שבחמשים אמה מן קצ
היה כל הכבש שהם לא היה הכבש לא היה ראוי שיאמר
ארכו ורוחב חמשים והנה הם כליות ירושות ואין כיום
מעשה האורך והיו מן הבנין שהם של מזרח ועמודין עשרים
לכל חמש אמה עמוד אחד והעמודים האלה היו מפסיקים עד
אחד באמות ובאמצע היו וזים של כסף להחזיק בהם ואחר
היו אוצרים בו ברוקים בעמודים לקשור בהם הקלעים על
כדרך שלא יהיו יד הדורות מהם ואלו האוצרים היו במקומן לפנים
מה העמודים לפי שהמחשב באופן שיהיו הקלעים בעמודים
ואחר ימינו בהם ורוחב חמשים בחמשים רל שלפנים מן רוחב
החוט חמשים אמה בחמשים לאמה מאחורי שהיו בין כותל ומקום
מקום המזבח לא היה רחוק כמו עשרים אמה לפי דרום ועשרים
אמה לפי צפון כמו שבארנו וקומה חמש אמות שהוא שיעור רל
שהקלעים היתה קומתם חמש אמות לפי כל המזבח בכל
עבודתו כל כך הכהנים שהיו עומדים בקומתו ובהוריד כמו מקבו
להכות הבדים להכנם באצבעות ולפי העמודים מתוך הם
הכהנים ויתדות לאותם הבדים מתוך האצבעות לשון בקרקע
[illegible] המשכן ואם ינחו הקלעים סביבם ויגימוס עמודים

משמעותו כן לא יקרא כי אם עבי הקרשים · ואמנם שאחר כן היה עשר אמות ירכתי המשכן כי היריעות [illegible] שהיה שיעורם כל כך [illegible] אמה שהיה נכפל מהם שלשים אמה לאורך המשכן ושאר [illegible] אמות מהם על עבי הקרשים שהיה נכלל על אחורי המשכן · ולפי שהפרכת היתה כנגד קרסי הזהב יתבאר שמקום הקדש היה ארך עשרים אמה · ושאר מקום קדש הקדשים עשר אמה · ואולם כמה היו עבי הקרשים הנה יראה מדברי רבותינו שעביים היה אמה אלא שאין הענין כן כי לא יתכן [illegible] ומדבריהם [illegible] קרשי [illegible] ותחתיהם עם ידות [illegible] הקרשים לא שהיו [illegible] · ואמנם [illegible] עבי הקרשים כי זה השיעור [illegible] ישאר אמה שאמר ולירכתי המשכן ימה תעשה ששה קרשים ושני קרשים תעשה למקצעת המשכן שכבר יראה מזה שהיו לפאת מערב שמונה קרשים · ועם [illegible] שיעור הקרשים [illegible] שכבר היה רחבו אמה וחצי · ולזה יראה שהיה הרחב שתים עשרה אמה [illegible] הקרשים · והנה אחר זה הפרכת [illegible] שני קרשים [illegible] בשיעור שלש קרשים · ולזה הפרכת מבין שלש קרשים · והנה [illegible] היריעה [illegible] לפאת מזרח [illegible] קרסי הקדש [illegible] בתוך קדש הקדשים ולפי זה הפרכת [illegible] היריעה העודפת על אחורי המשכן · לא יקרא מזה רק עבי הקרשים ותהיה [illegible] על האדן ואם יראה שעבי הקרשים היה אמה שלמה לא יהיה נכלל מזה על האדן כי אם אמה · ולזה יהיה [illegible] היריעה העודפת קצת היריעה העודפת לא שיהיה [illegible] · והנה יקרא [illegible] בין [illegible] · והנה היריעה [illegible] לא היו נעשית על האדן מבלי יהיה אחר מזה אמה וכמו עבי הקרשים כולם היה [illegible] היריעה כי אם שמונה ועשרים אמה [illegible] מהם עשרים [illegible] שהיה רוחב המשכן ושני עבי הקרשים [illegible] עבי הקרשים לכל אחד מהצדדים לכסות הקרשים ויריעה העודפת [illegible] על זה אמה מזה ואמה מזה שכבר היה ארך שלשים אמה · ועשית מכסה לאהל עורות אילים מאדמים למכסה ולמעלה ועל זה המכסה היה מכסה אחר עורות תחשים מלמעלה לכסות עורות האילים · והיה זה [illegible] ושלא יראה [illegible] היריעות עצי שטים עומדים · ר"ל שיהיו הקרשים [illegible] הנקבים [illegible] בכל קרש וקרש [illegible] שתי ידות [illegible] הקרש [illegible] בכל אחד מהם [illegible] ראשי הקרשים [illegible] שיהיה בנין המשכן יותר חזק [illegible] באופן ש[illegible] יהיו האדנים [illegible] מכוונים [illegible] ויהיו תואמים מלמטה · ר"ל שיהיו הקרשים אשר למקצעות המשכן למטה מכוונים [illegible] ומחוברים [illegible] שתי הרוחות יחד ויהיו תמים [illegible] על ראשי הקרשים [illegible] שהיו מחוברים [illegible] הרוחות [illegible] ולא יוסיפו [illegible] על האחד · [illegible] האחת שתהיה מכוונת [illegible] בכל רוח [illegible] הקרשים [illegible] בכל [illegible] הבריחים כלם [illegible] הקרשים [illegible] שיהיה [illegible] · והנה [illegible]

ידים · ואלו האדנים היו [illegible] כי [illegible] שיהיו [illegible] כמו שירצה [illegible] כן יהיה [illegible] שתי הרוחות [illegible] לרוח מערבית [illegible] קרשי [illegible] אחר הקרשים אשר לפאת מערב [illegible] הקרשים [illegible] · ועשית בריחים עצי שטים חמשה פירשו רבותינו ז"ל [illegible] בריחים לא היו [illegible] שלשה [illegible] הבריח [illegible] הבריחים · [illegible] הבריח [illegible] לא היה כי אם אחד [illegible] ואמרו כי הבריח התיכון [illegible] לא היה [illegible] הקרשים [illegible] ואם היה הענין כן הנה הבריח התיכון [illegible] לא יתכן [illegible] מכוון כנגד הבריח התיכון [illegible] ולפי [illegible] שיהיה הבריח התיכון [illegible] הקרשים [illegible] זהב [illegible] זהב ורמון [illegible] זהב ורמון לא שיהיו [illegible] המשכן כי [illegible] ואמרו ז"ל שהפרכת [illegible] היה כרוך [illegible] והיה [illegible] זהב [illegible] עמודים והיו [illegible] שהפרכת כרוך בו · והנה הפרכת היה תחת קרסי הזהב והיה [illegible] בין הקדש ובין קדש הקדשים [illegible] עשר אמות [illegible] לפרכת היה הארון והכפרת · ומחוץ לפרכת היה השלחן [illegible] צפון והמנורה [illegible] דרום · ועשית מסך לפתח האהל הנה זה המסך היה לפאת מזרח והיה [illegible] מעשה רוקם [illegible] היו בו כרובים [illegible] מעשה רוקם [illegible] שהפרכת [illegible] · ואמר כי [illegible] והמסך היה כרוך [illegible] עמודי שטים שהיו [illegible] נחשת והיו [illegible] זהב [illegible] שהמסך כרוך בו · ועשית את המזבח עצי שטים · הוא מזבח העולה ואולם מזבח הקטרת [illegible] מזבח זהב · והמזבח שעשה במדבר היה ארכו חמש אמות ורחבו חמש אמות רבוע יהיה המזבח · [illegible] שיהיה חמש אמות ארכו וחמש אמות רחבו [illegible] הנה יהיה [illegible] רבוע [illegible] · ואמנם [illegible] שיהיה

והיה מונין אלה כלם והמונהם הוא ממה שאמרו שש יוצאין הקנה
כבר נתבאר זה במאמר עשר מעמדות · השרש העשירי הוא שנעשה
המנורה וכפתוריה ופרחיה הסמוכין בין זה לזה והנה מקדשים
הוא לפי מה שהגיע ההוראה אחר בעצם ובטעם · ולפי חסד אחרינים
פעולה · וזה כלו הוא שבזה מן הזהב [illegible] ביאור היותה מדבר
זהב טהור · [illegible] וכל [illegible] מדבר
כמו שבארנו במה שקדם · וכבר בארנו [illegible] יתחייב היותה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה [illegible] לדקדק שתהיה מקשה אחר שהיתה [illegible]
[illegible] המנורה · ולזה בטל המאמר בזה [illegible] אחת
זהב טהור · ולא יתחייב כן שלא היתה מזהב שיהיו [illegible]
נפרדים ופרחים [illegible] במנורה ובמה שהיו [illegible]
[illegible] קנה המנורה [illegible] המנורה [illegible]
מנורה · ולזה יתחייב שלא שנה מקדם [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה השרש השני והעשירי ממעמדות ·

השרש האחד עשר · הוא שצורת המנורה היו [illegible]
בין לפני ולפנים · וזה מבואר מכח דברינו במה שקדם · והשלחן
היה ארכו לאורך הבית ורחבו לרוחב הבית · וכן שאר כלים שבמקדש
היה ארכם לאורך הבית חוץ מן הארון שהיה ארכו לרוחב קדש
הקדשים · וזה ממה שהוא ראוי להיותו כבר הושגח בארון
לאשר בו בית המקדש והם [illegible] · כבר נתבאר זה
במאמר עשר מעמדות · השרש השנים עשר הוא שהדברים שהם [illegible]
[illegible] והם [illegible] וקרנותיו והכלים שהם עליהם מונחים
כי אלה הדברים נמנים במזבח לפי מה שזכרה התורה
מעשה הקרנות · ובזה המקום ובמקום [illegible] · ולא [illegible]
[illegible] והקרנות [illegible] · ולא [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] והם [illegible]
[illegible] · והוא שיהיה [illegible] כי
התורה [illegible] · ולא [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] אמות ומחצה [illegible]
[illegible] · והנה לדקדק התורה
בזה [illegible] שלש אמות [illegible]
רחבו [illegible] · לא [illegible]
[illegible] · וזה [illegible] · ועל כי
[illegible] · לא יתכן [illegible]
עלו כבר נתבאר זה [illegible] מזבחים · [illegible]
[illegible] · השרש השלשה עשר הוא [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
חסר [illegible] · לא יתכן [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה השרש [illegible]
והנה [illegible] · [illegible]

שראינו כי שיעור הבית [illegible] שמנה [illegible]
[illegible] שיעור [illegible] · כבר
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] כי

התועלת השני

הוא [illegible] · והוא מה שאמרו שלא
יסודו [illegible] והיה
זהב [illegible] שהיתה [illegible]
[illegible] · [illegible]

התועלת [illegible]

הוא [illegible] · והוא מה שלא
[illegible]
הזהב שהיה [illegible] · ומה שהיה [illegible] ומה [illegible]
[illegible] · [illegible]
שהכהן [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] בן [illegible]
בו [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה במאמר
עשר מעמדות · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
והנה [illegible]
המקדש [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]

שני ידים ולענים · ואחר זה יקירו היקרות הם יעשם · והנה כל
חוץ מכלי הנחשת · יחשבו שלא הוצרכו היו כלם מצופין זהב
חוץ מזה בהנה הגשרתים להם רקועים יהיו למעלה מדרגתם ולזה
הוסיף מעלות · הנה זה באור התועלות לגזברי המקדש · וחולק שאר
הדברים אשר באו בהם מבוארים למי שהשכיל מה שכתבנו · התועלות

התועלת הראשון
הוא במדות · והוא מה שראוי
לעשות מקדש לשם ית' שנאמר

למקדש והוא בבנין ימקוים שיהיה בו קדש הקדשים · ויהיה בו קדש אחר
הקדרון אשר היו בו הלוחות · ובו [illegible] מן הקודש
שלא יכנס שם [illegible] יהיה בה מזבח
העולה לפי ההבנות הנזכר בתורה · ויהיו מדברים שהקרבן
מהרים שם אשר [illegible] · ומזה התועלת המגיד
מוקדת [illegible] לכל מחובר אחד מהוויהן שראוי המעלה הזאת
חוץ שראוי המעלה הזאת שלשה עשר · השרש הראשון
הוא שבנין בית המקדש וכלו ראוי שיהיה לשם השם ית' שלא
ישוב מהם · וחסרון שיש לשם נפלאות הדבר שעשה שלא
ישנו · ולזה יראה שנעשו מלבנים בזה ובכל דרושים · השרש
השני הוא שיעשה המקדש ושער חצריו המגבר בתורה לא היה
יש בעליה הזה שעשה המדבר · וחולם התבנית יחוייב שיהיה
כוונה עוד ושנים ככל משלקנו מעלה ממך מתבנית המשכן ולזה
תבנית כלם וכן עשו · והוא מבואר שאין קדשי עשר מהתבנית
כי לא יהיה התבנית שעור עם היה בית מעות שיעור · ולמה
המגלה שיעור המקדש שבנה שלמה ממה לבם שיעורי המקדש ·
ששה הצלע · וכן היה שיהיו קלה הדברים מעט שוים לא
היה כלם בעשה והיה זה אחד בזה החופן שבשהיה זה המשכן
מתגלגל · ולזה מהר כן בו יקשה עשה אל המנורה ואל השלחן
אשר לא היה הקדש · ואולם שלמה הביא אל המנורה ואל
השלחן ענין בית עולמים לזה · כבר נתבאר זה במזבח
מזבחים ובמקדש ומשכנה · השרש השני הוא שאין נוטין
שעור המקדש ושער חצריו כי אם על פי נביא · ולזה המגלה
שהמקדש שבנה שלמה היו כלם דוד ומסרם על פי נביא שלא
קבל בכתב מיד ה' שכל התבנית וכיון נביא שיהיה שם מלך וכהן נביא
ובית דין כמו השכן במשכן שעשה משה ובמקדש שבנה
שלמה · וזה יתבאר ממה שאמר הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל
תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו · ר"ל שיהיה כזה
מעלה ויתנו כמו שראית בהר למשה · ולזה אמר והיה משחר
כי משה היה נביא ומלך וכהן גדול כי הוא אבי הנביאים והוא היה
ראש הסנהדרין והיה בכלל ישראל כמו ראשים שבהם ·
וזה כי הוא מיוחד בחכמת התורה שהוא מה שהשם ית' והמלך
היה מכל הדברים הכוללים המשותפים לכל ישראל ועל פיו
יחויב כמו השכן במשכן ועשה דם וכו' ובמקדש שלמה והסכן
עם שהוא מעשה כל ישראל כי הוא השלם בזה מכל הקהל
הסטלים וכו' והמשותפים לכל ישראל ועל פיהם יהיו כל הדברים
הנזכרים · ולזה כי יחוייב שיהיו קודם שיעורי ירושלם ועלית
המקדש כלם בכלל הנביאים · וזולת זה קשיעורים שהוסיפו
מעשה שלמה שלשה נביא יהיו מן כלם בבית המקדש כי ישב אחד
והוא נביא שלא יהיה על פי נביא · וזה מבואר מאד · ולזה בא בכל
העלה בית עולמים השיעורים שהיו בבית שלמה · כבר נתבאר
זה השרש בשער כושית ובמשכן ומקדשים · השרש ה'
הרביעי הוא שבית המקדש אחר שיבנה במקומו יחוייב שיהיה

שבנה מאבנים יקרות אבנים גזית · במה שיעורה להם שיהיה
יבה הקיום לדורות על קיום הקדשים · וזה יבאר לנו מהן מבנין ש
שלמה שהיה על פי נביא והיה בנינו בזה התואר · ואיתפשר גם כן
שנאמר זה מה מוכח החיצון שלמה התורה שיבנוהו אבנים שלמו
אחר כי אם אל המנוחה ואל הנחלה והיה מעטשים גם מעשה
כמו השכן מה שיש להקדשים · ולזה היה ייב שיהיה בנין בית
המקדש אבנים ולא יחוייב בהן שתהיינה שלמות כדברי אחדו
בן האבנים זמן · ולזה קיומה בנית אבני בית המקדש שבנה
שלמה ולא שלמו [illegible] הקדשים שבנו בו מכל ארחותיו מאד
שלא ישמשו [illegible] בית [illegible] שם ולא נקבות והגדרים
כלכם כי ברזל לא ימשך שתבנה ביתה הוא דורות שלמות השם
יתעלה [illegible] תוספתא או חסרון · ולזה לא יקנו שיהיו הקנינים
הבנינים בין פן שלא יהיו בהם תוספת צריך לפתוח · כבר
נתבאר זה במה שלמה · ומזה הקיום יתבאר שאין נעשה הכרזה
שלא כפי התורה כי הבנין ההיא השלם ראוי שימצא בו קיום
ולזה היה חייב שיהיו אבנים · כבר נתבאר זה בראשון מה שאמר
מזה הקיום יתבאר עוד שאבני ההיכל והעזרות ראוי שיהיו
שלמות בלא פגימה · וזה שהם יקיימו בהם שלא יהיה להם דבר
מופסד כלום שם כי שלא יורה על חסרון ושעה שיראו הקדשים
שיערכו המערכות לפאול האבנים ההם · הם שראוי שיהו קדים
שלא יהיה בהם פגימה וחסרון כי היורה יותר על שיש חסרון וגם
שזה החסרון הוא נראה בהם תמיד · ולזה הוא מבואר שאבני
ההיכל והעזרות שנפגמו חוצצים הדיוקן פסולות · כבר נתבאר
זה במעשה מזבחות · ולזאת הסבה נזכיר יחוייב שידקדקו ·
בלבנים קרקע בית המקדש כדי שיתקיימו האבנים בו ויהיה
המיועד שם אחד מהיופי · והנראים שעשה אבן מה בנין ההוא
הרי היא פסולה עד שתקבע שהתורה ידקדק שלא יהיה דבר
חוצץ בין רגלי הכהן העובד לבין המקדש · ולזה לא קרא התורה
שיהיה להם לבוש ברגליהם כלל · השרש החמישי · הוא
שמעלה מן המובחר הוא לחזק הבנין ולרומם אותו בזהב וזה
דבר נודע וממה שזכר מכוונת התורה במה שהגביה בבית
עולמים שיהיה נבנה ולא מתכלים כמו שזכרנו ובמה שהעיד על
רוממות המשכן ויפיו למה שאי אפשר במשכן שעשה משה
ובבית המקדש שעשה שלמה · וזהו אמרו ולרומם את בית אלהינו ·
השרש הששי הוא שאין פונין בית המקדש בלילה · וזה
מבואר מהשרשים הכוללים · ולזה אמר בספר עזרא והיה לנו הלילה
משמר והיום מלאכה וזה היה ראוי עוד מפני שהיה מלאכת ריוח
שלמה · השרש השביעי הוא שאין בנין בית המקדש דוחה
שבתות וימים טובים והיה זה כן כי התורה לא הקפידה זמן בנינו · כבר
נתבאר זה השרש במשנה מעשבונות · השרש השמיני הוא שהכלים
שהיו במשכן מתחברות כמו המנורה והשלחן והכיור ומזבח
הקטרת וכלי שרת אין שוין אותם אלא מתרכת · ולזה המנורה
גם מעשה בבנין שלמה · ולזה יתבאר שאם נעשו מזולת מרכבה
פסולין כבר נתבאר זה בשרש בהלכות מקוה · השרש
התשיעי הוא שקשוות המשכן היו ארבעה עשרים של זהב והיו
מסבבין מרכושיהם והיו מונחים שנים שנים בכל צד והיו
במקום יכון לסמוך בהם המערכות שלחם הפנים · והמנקיות
היו ארבעה עשר לכל אחת מחצי המערכות ושתי כפות היו שם
שהיו נותנין בהם הלבונה אצל המערכות · והקשוות היו כפופים
שאוחזין בהם לחם הפנים ומניחין אותן בהם אחר לפני ה' והיה

השני מרשימה שכבר יעשה דבר אחד לבעלי תנועות רבות כמו שהרבה
במכונות׃ ואחר זאת ההנחה שאמרנו כבר היו על האופן שיני
שראה אותם בתנועות׃ ויהיו מהן אל המערב. והוא אל הראשון
ושאלו המזרח והוא אלו שהם המזבחות׃ וזה להורות על שאין שלם
שהוא מהם נעתק בכמות ההקדמות השמות׃ והוא שזה היה בחיוב
הטבעיים [illegible] הגלגלים מהם עמוד הגלגלים אשר בו שינוי
ההפך האחד פעם והאחר פעם׃ ובזה האופן יהיו שמורים המורגש
אשר בכאן [illegible] להסכים [illegible]׃ וזה המנהג
היותו [illegible] ופעם
לאלתר דרכו [illegible] ומיוחד על
הלוס [illegible] שהזהו [illegible]
במעותו [illegible] כל במכונות׃ ומה שיזכרו בו יותר [illegible]
[illegible] הוא סבה עם שכבר יכ[illegible]
בעקבן׃ [illegible] הקדמים אשר בכאן׃ ושהעלה [illegible]
המשונים׃ וזה יורה שהמוצאות כלם הוא נקשר [illegible] שהוא אחד
במספר׃ ולא יהיה שהכרח היה זה אחד במספר׃ ואם לא קוים השנים
בקצתו ופן יהיה מתחייב שתהיה הרכבה אחת למאמות והשמים
תנועה אחרית לגרמים השמימיים כמו שחשב המחברים שהיו שם
קבועות׃ והנה שהקבלת אשר הם אל המערב שיקיימו והרכבת המורכבים
שלקויה והמכוונות מורות על שהקטן והאמצעות ושנה האחרות אשר
הם אל המזרחות המורים על הקטבים מורות על שהם האמצעות ידועות
להורות שקבועים שנארים בשלשה ההוא בגרמים השמימיים בזה
האופן שזכרנו׃ ובזה האופן יתחייב בהם ההויה וההפסד׃ והנה
היה שמתנועתו המערכות לכל זה לבקר עיר שתהיה להורות כי
הגרמים הוא עליון על הגרמים השמימיים ומקרה כל אלה זה הם
והנה יהיו הכוכבים לכל אחת מאלו האחרות כי לא שהם ששם
רבים מאד היה ללמוד ובכוכבים קצתם מקצתם׃ ומאל היה ללמוד
הכוכבים הרבים אשר יהיו בהם׃ ומאל היה לפי המקום הכוכב
ברוקבתה נאל קרוב אל גרום אם אל עליון׃ וזה כלו מבואר למי שעיין
בדבריו במה בתמונת ממ״ג׃ ובזה האופן ישתנו הכוכבים הרבים
בהיותם במקומות מתחלפות רבות בדרך שיוש לנו בזה כל הקשות
הקיבות להעמיד זה המבואות הטבעי׃ ולפי שכבר זה שכבר נזכר
הוא שמתחייב היה מערכת הנחת טוסם בכתה אשר המשל בו
הוא שמתחייב׃ ושם יהיה שיים השמימיים בזה שמשכנו המאמר
לכל אחד מכוכבי לכת היה לכל אחד מהם יוסף אל׃ וזה להורות כי
מתנועותיה הכוכבים בהיותם במקומות הלקוחים והדרומיים ישוב
לגרמים שמורית השמש על מה שנזכר בזה האופן ההוייה
וההפסד על הכל שהוא מבואר במכונות׃ והנה התנועה האחרת בזה
בכלל שהוא הזה לפי שכבר הם אל היותר משלשתם ואם היא כבר
יותר ממה שהיה מאותם מכבשם׃ ועוד כי זה הנהר שהקדמנו
כי כמו שמשלשותיה מסלח הגרמים השמימיים התחברו לכל בו קשה
אשר בכאן להיותו משלשתיה מסלח גרמים שהם כלם בשלשתם זה
והנה היותו לכון התנועה הקטן זאת זך כהנה כדי שתהיה מאירה
ראשית באופן אחד בו לשמה האורה להורות על שהקטן התנועה הזאת היה
בשלמה היה בענין אחד׃ ולפי שכבר התחלנו בחוזק ובחולשה
מפני היותה לבנת לבנה׃ ר״ל נותה מה שהזכרנו לא יהיה כמותו שלם
בהיותה הבחור מפני המנגנון מקצה הזקן לא מבטחו ושתכה הרי זה
והנה היה אור המנורה אל המערב ר״ל אור הנר האמצעי לפני
שאל המערב אם הקדים היה מה שיורה על ההוייה ולא המזבח ורב
שהיו מודים על ההפסד לא היה מאיר הנר כי הוא מורה על

ההפסד והעשר הפרה׃ והנה המנורה בכ״ב נרותיה מורה על שהקבועים
השמימיים ישנם בשמירת הכל ומהם כאורה חיים והפסד
ולזה היו בה שבעה נרות לבד והמשל שכוכבי לכת ושנים בשמש
ובזה המאמר שהיו ומלכים הם מורה ערב ובקר כי בוקר עולם שהם
מתנועה בלבנה יעלו שהם מזג לאחרים׃ ומלאות היו כנגדים אל
ההויה ומתנועת הלבנה עושים אל ההפסד כי בזה האחד ימלאנו׃
אל בכמה [illegible] שהם׃ והנה התנועות כמו הענין
[illegible] היה אחד זאת עניני מורה על
[illegible] אותם על דבר חומר והרבה
[illegible] על שלם אותו הגרמים
עשר ושם [illegible] כשמימיים
ואולם היה הענין [illegible] יהי [illegible]
מחשב היתן ופה המאורות ומשל [illegible] ואולם בכאן יתעלם הענין
בזה מקום׃ וזה מבואר [illegible] והכתוב ר״ל
והפרחים והקשותות לא שמם מפני [illegible] היתה הראיה
בזה האחד להורות על שהקטן מינותה [illegible] מאמינים
כי היא במרכבה שהמורה לפני ה׳ [illegible] שהקדים הענין
הוא מפני על הכפתורים הוא אחד שהוא בכד [illegible] ובכל
בלתי מקובל׃ ואולם בעלי חיים היה [illegible] בדבריו
מקובל אם שהוא קצת מה כרח האחד [illegible] שזכרנו כבר׃
ואולם הפרחים הוא מבואר מעניין [illegible] הכפתורים
וכן הכפתורים כי הוא מה שיעשה [illegible] שיעשה הפרח
ושמנו יגן הפרח׃ והוא כמות [illegible] והוא כבר
בלב שהנראה שיקנין ובקנו יתה והה[illegible] הפרח הקנה
הקין ויעלה הפרח אחר הקנה כמות [illegible] וזה כלו
מבואר מענין הפרחים׃ ואולם מספר הגביעים והכפתורים והפרחים
היה להעיר על ענין אחד נפלא והוא שהמשל היו [illegible]
לגמי הנבדלות לבד השמימיות כמה שהם [illegible] ר״ל
ובכר יעננו כי המשל והם הסדר המשל כלו [illegible] שקדם
בהסה המשכל מבואר בקנות רבות״ לא שכבר [illegible] בהם
אשר מהם רבים׃ וכן לפי שלמם בהם המושכל ומשפט המקרה
ממנו היה לפניהם לפני שכבר היה ופשטו ומהם היבה מקום [illegible]
הקדמיים כמו שנאמר בספר הקנה והמושכל׃ וקצתם [illegible] בהם
המושכל בם אבל הס׳ לא שגגה המושכל כמו שקנו [illegible] הם יד
לפריחת הפרחים הרבים בהם׃ והוא מבואר כי במו [illegible] הקנה
התשובות והאמונה והנה הזוכר יש לו לו׃ ומהמושכלות [illegible] המשל
כלה׃ וכבר יעשו להם המושכלות בו מעלת האחוזים [illegible]
והאחוזים היותר נכבדים שבהם והעשרים יותר אל השגתו [illegible]
הסקוש השמע אחוש קראות׃ והנה אחוש קראו והוא יותר נכבד מאד
עוזר בזה מחוש השמע׃ וכבר נקראו בבי אורו לפי שיר [illegible]
אופן החכמה בה משל מהשיקון השכל מהאחוזים להשגת הקנוה
הראשונות לבעיה המושג כי האושנים הקנה הפרי נכון׃ וכן מושכל
לגמרים הן בכח הפרי שהם המושכלות׃ ואולם המשיל הגביע אל חוש
הטעם והעם והריח לפי שהם שאינם הפרי נכון אבל פסיד לא קיים
מה שהוא הפרי בכח׃ והמשילה שגביע חוש השמע כמו שגבר הקנה
בכח׃ ואולם בכלל קנה מהם אחר הקנים שלשה גביעים וכפתור ופרח
והיו הם מאירים אל הקנה האמצעי׃ והקנה האמצעי שאמר אל
הכוכבים׃ כי השמש קיים נותנן לפני המזבח המושכל והאחד
ישרכו לו להשגת המושכלות מאמצעית החוש המשותף והדמיון
והכח הזוכר׃ ואחר הכוחות העשירית לזה לפני השר הגדן מוסכלות

עברי הנה [illegible] והחומר והרכבתו כי החומר הוא [illegible]
הוא עם צורה כמו שהתבאר במה שאחר הטבע והיה זה מביא גב
אל שנכפר מעלות הנפשיות ובזה נשגה הכוונה לאדם וזה [illegible] שאין
מקום בו למה שהכוונה התכונות מה באלו העננים ומפני זה כלו
[illegible] שירבו [illegible] המנוחה מאשר [illegible]
לא בהשגחת [illegible] לפי מה שאמרנו ובשגגת מעלות [illegible]
אם הנה הישירה אותנו להאמין שבכאן צורות [illegible] במדרגה
השמיות [illegible] כי בזה [illegible]
ושם [illegible] מעל כל השלמות [illegible]
שבצורות [illegible] והנה [illegible]
שהיו שני כרובים על [illegible] בו לוחות הברית והיו [illegible]
שנים הכרוב האחד הוא מצד [illegible] והכרוב האחר
הוא מצד על הצד האחר [illegible] פניהם איש אל אחיו כמו שהתבאר
בספר הנפש [illegible] כלשון מה"ו ולפי שיש [illegible] עליהם
ויש להם [illegible] שיהיו פני שני כרובים למעלה להודות
שהכוונה [illegible] כאלו [illegible] מעלות אל
[illegible] וזה הוא הכוונה כמו שהתבאר במקומו והנה
היו בארון לוחות הברית להודות על שהשגחתו באה אלינו [illegible]
אבל התורה [illegible] הצורות [illegible] הכרובים הם [illegible] כמו שאמר
[illegible] וזה [illegible] לקיים השגחה התורה והשם ית'
בנבואה [illegible] בכלל וכבר [illegible]
בזה [illegible] הזאת אשר בגבורים היו הכרובים על הארון
בזה [illegible] המופת עליו מה שאמרו רבותינו ז"ל [illegible]
הנבואה [illegible] הארון [illegible] והוא הענין [illegible]
[illegible] ויש [illegible] שם [illegible]
[illegible] וכבר [illegible] הכוכבים [illegible]
מורה על הצורות [illegible]
וזה מה שאין ספק בו כמו שהתבאר [illegible] קדם ולפי שאחד
הצורה [illegible] יותר [illegible] הצורות אשר בכאן [illegible]
ובין הצורות הנבדלות כמו שהתבאר בספר הנפש [illegible]
אשר בכאן הם [illegible] וזאת הצורה המדברית היא [illegible]
מה כמו שאמרו במשנה מה"ו והנה היתה [illegible]
המקום אשר היה בו ארון העדות אשר היה מורה על מעלות
הצורה ומעלות שאר הצורות הנבדלות ובין המקום אשר היה בו [illegible]
שהוא מורה על מעלות הצורה ההיולאניות והם השלחן והמנורה
כמו שהתבאר והיה מקום [illegible] קדש הקדשים ומקום השלחן
והמנורה קדש שני והבדילה הפרכת להם בין הקדש ובין קדש הקדשים
והנה היה שם יותר מכרוב אחד להורות שהמה כלל ההיולאניות
[illegible] שבכאן שכל אחד הוא [illegible]
[illegible] והעניין עם זה על שהשכל הפועל [illegible]
השם יתברך הוא נבוה ממנו והוא [illegible] כמו [illegible]
למעלה וכבר ביארנו שהענין הוא כן במה שאין ספק בו [illegible]
מה"ו [illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible] מה [illegible]
[illegible] והכרובים מורה על מעלות [illegible]
והיות מעלות התורה ומעלות הצורות [illegible]
מעלות [illegible] ולפי [illegible] הדבר [illegible]
[illegible]

[illegible] לנפש וכל [illegible] ובן [illegible] והנה השלחן הוא מורה
על מעלות הנפש הזנה והמנורה על מעלות הנפש [illegible] כמו
שאמר ולהיות הנפש [illegible] המקום המנורה
[illegible] ומקום השלחן [illegible]
והיה זה כן לפי [illegible] הוא יותר [illegible] והנה היה מקום
[illegible] היה במזרח היה מקום [illegible]
שיהיה [illegible] הכוכבים [illegible]
[illegible] והנה היה מזבח הזהב
[illegible] במקום [illegible]
[illegible] על
[illegible]
[illegible] במקום [illegible]
[illegible] הפסד [illegible] אשר לא יהיה [illegible]
[illegible] ומזבח הזהב הוא מורה על הפסד [illegible]
[illegible] ולזה לא היו [illegible] בו [illegible] הקטרת [illegible]
[illegible] יותר הזק [illegible] בשלמים
והיה זה כן [illegible] וכן [illegible]
[illegible] כי [illegible] יותר [illegible]
[illegible] והיה [illegible] עם החומר [illegible]
[illegible] בהשגחה וזה
מזבח [illegible] היה מורה על הפסד שאר [illegible] והפסד
בין [illegible] ולזה היה מזבח הזהב במקום
הקדש והיתה [illegible] ובין מזבח [illegible] כמו שהיו הכרובים
העומדים על ארון העדות במקום קדש הקדשים והשלחן והמנורה
העומדים על שאר הנפשות היו במקום הקדש וזה [illegible]
שהשלחן הוא מורה על מעלות הנפש הזנה והמנורה על הנפש
[illegible] הנה זה [illegible] לפי מה שאמרנו והוא שכבר התבאר
בספר הנפש [illegible] הזנה [illegible] על מעלות הצורות שהם
[illegible] וזה כי [illegible] הצורות הם יותר [illegible]
[illegible] וכן [illegible] אשר [illegible] הצורות
[illegible] הצורות כי הדברים [illegible] יותר [illegible]
הצורות והמשל [illegible] הזנה [illegible] יותר [illegible]
והנה המזון הוא יותר [illegible] הזנה ולזה [illegible]
מעלות הנפש הזנה [illegible] הלחם [illegible]
הלחם שהוא מזון [illegible] בגלל [illegible] וקוטם במנורה
האור שהוא [illegible] מורה על [illegible]
[illegible] זה [illegible] מה הנה הוא יותר [illegible]
ההוא כמו שהתבאר זה במקומותיו ולהיות [illegible]
[illegible] הנפש [illegible] אשר הוא [illegible]
[illegible] מה [illegible] להורות על מעלות הנפש [illegible]
והנה [illegible] הלחם [illegible] הנפש הזנה [illegible] היה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] כמו [illegible]
[illegible] הדברים אשר [illegible] הנה
לא יהיה [illegible] מזון יותר [illegible] היה [illegible]
המזון [illegible] יהיה האדם [illegible] כמו שיהיה [illegible]
מן הלחם [illegible]
[illegible] והיה [illegible] כמה שהוא [illegible]
[illegible] וכאשר [illegible]
[illegible] אחד [illegible]
[illegible] והנה [illegible]

[illegible] עמודים · והוא הבריחים והחיצונים היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] חמש אמות · וכן [illegible] [illegible] היו [illegible] בחמשים שהם חמשה [illegible] אחד ועשרים [illegible] · ולזה היה העזרה [illegible] וכל כליו וכל כלי [illegible] והעדר הקיים [illegible] והנה היו במזבח ארבעה קרנות [illegible] להורות על שהפסד [illegible] והנה [illegible] ארבעה עמודים [illegible] כי הכוונה היתה בנפשים בעבור [illegible] ארבעה [illegible] שלמה

פרשת ואתה תצוה

ענין הדבר

אשר תעשה להם · ביאור המלות וקצת הדברים · כתית [illegible] שיהיו כותשים הזיתים [illegible] בסל והשמן [illegible] למאור · והוא השמן היותר [illegible] למאור שיקח שמן זית שיהיה כתית [illegible] כתית למאור [illegible] כי [illegible] ומזה המקום [illegible]

[illegible] [illegible]

והנה היה ספק אחר כי המורה להורות על שהם תשובה כחוזר הזה אשר יתכן שהאחד מהם כוון להם לפי המדבר ממה שיעזור אותו להשגת המושכלות במה שהם לפי מה שיותו להם בזה והוא היותו כי החכמה. ואחר זה הוא שם עניינו ספק ופרט להורות אותו הוא פנים ימנע מהם יוכל לפי המדברים מהם מושגות במה שהוא הפך הידיעה להשיג מה שכלה. וזה מבואר מאד לא ישען בזמנות המנגנות. ואולם הכפה שיהיה מקום [illegible] שהוא שני והנה הוא לענין [illegible] הידיעה לאנה הסבות [illegible] מהכם [illegible] שיהיו שכל [illegible] ואחריו הפרקים בקס עד [illegible] מקס הדבר בו לתת [illegible] אשר יתנו ממנו אורם קודם [illegible] במה שהיא [illegible] כבר הקדמנו שהענין כן הוא בספר החוש והמוחש. והנה היתה המנורה מתחלפת אחת באחת בענין כי בו אחר [illegible] להורות על שהמה היו מתחלפת אחת ולא שהיו [illegible] דבר ולאחת מהם בענינה היתה בכללה מחבר זהב כדי שיש לה בה המדות [illegible]. והנה היה לפי זה המנורה מקוות האדם הדבר שהוא [illegible] לפי שהוא מורה על ענין האדם ואיך שדבר היה [illegible] עם הכוכבים כאשר זה אחד יורד ממנו בדרך שיהיו [illegible] מקומות האדם. הנה זה מה שיחלה לו [illegible] והשלחן והמנורה והוא עם מה [illegible] שמן מכל [illegible] שזאת היתה הכוונה בהם. ואולם ההשגחה [illegible] ואחר ואחת כן בהיותם בזה הדרך כי הספר בזה [illegible] הנה הוא מבואר עם מעט עיון ממה שזכר במה שקדם כי [illegible] לפי שהיו הידיעות שם [illegible] ותיבון והשלמות [illegible] שיהיו בם סדר הכוכבים [illegible] הדברים [illegible] אשר הורה עליהם [illegible] והם הגרמים השמימיים הם בשכל שכל ואחריו בם סדר הכוכבים ובזה האופן הם מתנועים באלה השגחות כמו שבארנו בה׳ מאמר. ואלו הידיעות [illegible] מפני שכבר הקדמנו שהם בזה המאמר [illegible] מינים [illegible] והם סדרות [illegible] החלקים וסדרות [illegible] וסדרות [illegible] וסדרות המדברים. ולפי שקנינו [illegible] שכל [illegible] ידיעתם בזה המאמר [illegible] היו סדרות הכוכב [illegible] ידיעת [illegible] כי לא יתכן שיגיע לה סדרות [illegible] ומציאה לפי מה שהם [illegible] ולפי [illegible] הכוכבים היה עשרה והוא השכל הפועל ושמונה לא כוכבי לכת ואחד לגלגל [illegible] והעשירי שהוא אחד הוא השם ית׳ הנה מפני זה היו מספר הידיעות אשר היו אלו הכוכבים עשרה. והיה [illegible] הקרשים עשר אמות [illegible] הקרשים ואורכו עשר אמות כי הוא לבדו מעיד על מעלות השכל. והיה אורך המרכבה ורחבה עשר אמות וזה כי הוא לא עד כאלו הוא ית׳ הוא אחד מפני שהוא [illegible] הגרמים השמימיים כמו [illegible] אבל הם כלם [illegible] ממנו [illegible] עשר [illegible] בכללם. וכבר בארנו במה שאין ספק בו שהענין הוא כן בה׳ מאמר. והנה [illegible] המרכבה בשנה [illegible] כוכבים והנה [illegible] בזה האופן כדי שיהיה הקרשים [illegible] מכל צדדין

מזה המרכבה אשר בו סדרות הכוכבים מכל הצדדין. והנה הדבר עשר היריעות בחמשים קרסים להורות כי מקבל [illegible] הכוכבים בזה [illegible] השכל [illegible] האחד הוא [illegible] הסדרות והשני הוא [illegible] והאדם לפי הוא אשר יקבל מהם זה השפע השני. ולזה היו [illegible] הקרשים שהיא מורה על הסדרה [illegible] בזה האלקי [illegible] בו סדרת כוכבים [illegible]. והנה [illegible] היריעות ב בחמשים קרסים [illegible] העשר [illegible] לגלגלים [illegible] אחד מהם [illegible] וכאשר יקובל [illegible] מספר [illegible] וזה [illegible] על [illegible] ית׳ [illegible] מגרמים השמימיים [illegible] קיום [illegible] וזה קודם השבועות לפי [illegible] שזה מה שיהיה [illegible] הוא לבעבור [illegible] ממה שהוא [illegible] שיהיה [illegible] ממה שכבר באר בחמשים [illegible] הנה יהיה מספר [illegible] ולזה המספר שזכרנו. והיה [illegible] בזה [illegible] ואחר כל אחד [illegible] אחד מהם השבועות שהם אחד [illegible] ואחד [illegible] וזה מבואר [illegible] והנה היה [illegible] השבועות [illegible] בזה [illegible] האחד [illegible] עם [illegible] שהכלים [illegible] לאשר [illegible] היא [illegible] לא יתכן [illegible] אחד והוא זה [illegible] שלם [illegible] במספר כמו שבארנו [illegible]. והנה [illegible] ובזה הקיום שני דרושים [illegible] האחד הוא שאין [illegible] הגרמים השמימיים. והשני [illegible] השכל הפועל [illegible] הקדמנו בזאת [illegible] והנה היו [illegible] מקבל כל מה שהיה [illegible] הגלגל [illegible] בגלגל [illegible] לא [illegible] ואמנם האחר הוא [illegible] כמו שהתבאר [illegible] וכאשר [illegible] הוא רב הקיום הנה זה מבואר [illegible] הנה [illegible] שהיה [illegible] מה [illegible] אשר יקובלו בהם ידיעות [illegible] שהם [illegible] אבל הם [illegible] ידיעות [illegible] וכבר [illegible] התורה [illegible] המשכן יהיו [illegible] המשכן בכל עבודתו וכל יתדותיו וכל יתדות [illegible] והנה היו [illegible] שהם [illegible] והוא מבואר שהדרך הקרשים [illegible] המשכן אחד [illegible] וכן [illegible] הגרמים השמימיים [illegible] לא יבוא [illegible] אחד [illegible] שהם [illegible] אחד במספר [illegible] כמו שבארנו [illegible]. והנה היו היריעות [illegible] על ידיעת השם [illegible] כי [illegible] עם שכבר היה זה [illegible] ידיעות [illegible] ומכסה [illegible] ומכסה עורות התחשים היה [illegible] הפרד [illegible] עם [illegible] יש [illegible] המשכן וידיעת [illegible] ומכסה עורות [illegible] ומכסה עורות התחשים [illegible] הגרמים [illegible]

[illegible] בעיקרים [illegible] והנה [illegible] גם
[illegible] שישנם [illegible]
[illegible] ומה שאחר הטבע [illegible]
[illegible] הנבראים [illegible]
[illegible] הטבע [illegible]
[illegible] כי
[illegible] הטבע [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כמו [illegible] במקום ומתן עם שקדמות הטבע אשר לאדם
[illegible] הקדמות הטבע אשר [illegible] והקדמות הטבע אשר [illegible]
[illegible] זולת הקדמות הטבע אשר [illegible]
[illegible] זולת [illegible] ובזה [illegible]
[illegible] במקום ומתן [illegible]
במציאות כמו זה הקדמות [illegible] ולזה ימשך שיהיה הטבע
הקדמות [illegible] יותר כבר מהיסודות והם [illegible]
[illegible] כמו [illegible] במקומו
והמאמינים [illegible] הדברים שלא יקבל [illegible]
[illegible] כמו שלא [illegible] הכח [illegible]
[illegible] אשר לו [illegible] והנה [illegible] זה השם
[illegible] המאמינים
ובזמן [illegible] אשר [illegible] בזמנינו [illegible]
אשר בכח ובזה [illegible] בנבואה [illegible]
הכוכבים שהם מאירים [illegible] והנה יהיה [illegible]
[illegible] כלם [illegible]
ולא כבד [illegible] בזמנינו [illegible] הדברים אשר בכח [illegible]
המאמינים לו ומהם כמו שביארנו [illegible] והמאמינים הם
[illegible] הנביאים [illegible]
[illegible] הנבראים [illegible]
[illegible] כמו שביארנו [illegible]
[illegible] לנבואה [illegible] יהיה [illegible]
הנבואה [illegible] יהיה [illegible] הנבואה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] החוזים
והמאמינים [illegible] כי הנבואה היתה [illegible]
הנבואה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בחוזים והמאמינים [illegible]
[illegible] לא יתכן [illegible]
[illegible]
[illegible] החוזים והמאמינים [illegible]
[illegible] החוזים [illegible]
ומצאו החוזים והמאמינים [illegible] כמו שביארנו
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] החוזים [illegible]
החוזים [illegible] כי
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה היה [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הנבואה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] שהיו [illegible] [illegible] בזה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] וכן [illegible] [illegible] [illegible]
על [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שהיו [illegible]
על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה
[illegible] בזה [illegible] [illegible] [illegible] על הקיר [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של
[illegible] היתה [illegible] [illegible] לבני ישראל ר״ל שה
[illegible] [illegible] [illegible] אשר מקדם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להשגה ונבואה [illegible]
[illegible] [illegible] להשגה הנבואה כמו שזכרנו [illegible] ז״ל והנה [illegible]
האחד היה [illegible] [illegible] [illegible] מאחורי [illegible] ואחר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] היתה [illegible] [illegible] שהיו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וכן [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ר״ל שעשה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שתי [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] והנה [illegible] היה [illegible] החשן [illegible] [illegible]
שהיו [illegible] [illegible] החשן [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ר״ל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ויהיו בזה [illegible] [illegible]
כל שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] ולמה שהיה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שהיו [illegible] בזה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] שיהיו [illegible] [illegible] היו [illegible] [illegible]
והנה [illegible] היו עושים מעשה [illegible] והנה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כמו שיתבאר והנה [illegible] היתה
[illegible] והנה היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] היה כי [illegible] היה [illegible] [illegible]
והנה היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה
היו [illegible] בני ישראל והנה היה [illegible] [illegible] ראובן [illegible]
שמעון [illegible] לוי וכן על זה [illegible] [illegible] [illegible]
היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יצחק ויעקב [illegible]
[illegible] [illegible] היו על החשן [illegible] [illegible] החשן [illegible]
[illegible] שזכרתי [illegible] [illegible] היו על החשן שתי טבעת
[illegible] [illegible] [illegible] החשן [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כתפות האפוד [illegible]
קצות החשן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שתי טבעות זהב
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] טבעות זהב והיה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] החשן [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

על [illegible] [illegible] ולא יזח החשן מעל האפוד [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] יקרה והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ולא יזח החשן מעל האפוד [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בני ישראל [illegible] החשן המשפט על לבו כי החשן היה על [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בני ישראל כי [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] והנה היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שיהיו [illegible] כן ויהיו כלם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בכל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] שיאמרו כן ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת
הנה לא [illegible] התורה איך היתה מעשה האורים והתומים [illegible]
[illegible] ומה היו האורים והתומים כי לא זכרה איך יעשו אותם
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה אמרו רבותינו ז״ל כי האבנים
[illegible] שהיו כתובים בהם שמות בני ישראל היו נקראים אורים
ותומים מפני שמאירים את דבריהם ומתמימים [illegible] [illegible]
ולפי זה היה [illegible] כי מה היה מעשה בזה הענין [illegible] [illegible]
התורה ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים ואמר
[illegible] [illegible] וישם [illegible] את החשן ויתן אל החשן את האורים
ואת התומים וזה מורה שהיו [illegible] כי האורים והתומים היו
דבר [illegible] [illegible] [illegible] המשפט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולמה
שהאורים והתומים [illegible] [illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולמה שהיה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שהם היו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וזה [illegible]
[illegible] [illegible] שיהיו האורים והתומים [illegible] [illegible]
בתוך החשן ולא היה החשן [illegible] והנה האורים והתומים היו
[illegible] הנבואה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] משפט בני ישראל על לבו וזה כי [illegible] [illegible]
בחשן המשפט היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
והאורים והתומים היו [illegible] [illegible] הנבואה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנבואה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] האורים והתומים
משפט בני ישראל על לבו כמו שזכרה התורה ולפי שהאורים והתומים
היו העיקר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אורים
ותומים שנאמר תומיך ואוריך ואמר [illegible] [illegible] האורים [illegible]
הכהן לאורים ותומים ולפי שזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בבני ישראל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שיהיו האורים [illegible] [illegible] שהם
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולא היה [illegible]
האורים על האפוד והתומים הם [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] והקרבנות [illegible] שבט [illegible]
כהנים [illegible] שההשגחה [illegible]
שני [illegible] בחשן והאפוד כי [illegible]
[illegible] בהם תמיד [illegible]
להשיר [illegible] הקדש [illegible]
[illegible] שכל [illegible]
לב [illegible] ושני [illegible] כליהם [illegible]
[illegible] והקדש [illegible]
[illegible] בעניני [illegible]
הבנים והנה [illegible] האפוד [illegible] החשן [illegible]
ונזכר בזה שקדם והיו בחשן אלא היה כנם [illegible]
להשיר קל קשנות [illegible] כי [illegible] להם [illegible]
להעיר [illegible] שיגע [illegible] הדלתות [illegible]
[illegible] ושהקדיש [illegible] שתמשל [illegible]
וזה [illegible] היה כן [illegible] להעיר הכח [illegible]
[illegible] שישגיר להשגחה האלהית וזה מאמרו [illegible]
[illegible] קלה הקוראים וכן הענין למה שאחר
באחר האפוד עם מה שהיה בזה מהיחוד והכבוד [illegible]
והנה היה האפוד והחשן [illegible] אשר [illegible]
[illegible] להעיר על [illegible] שתים [illegible]
שמקדים לכהנו שזכרנו באהל קדם והיה חושן כפול [illegible]
וקושר זהב כפול בתוכם להורות על [illegible]
[illegible] להם [illegible]
להם הכהנה היא [illegible] שיתחלף חוש הזהב [illegible]
ושאר המינים בכבוד ובקיום והוא השם [illegible]
הקדושה וזה [illegible]
כמו שזכרנו במקדשים והתועה [illegible]
להעיר [illegible] להעיר [illegible] שהוא קנא
[illegible] וחולה [illegible]
שם הקדשים על אהל ופן שזכרנו הוא מבואר בזה ישלם הנקום
המכוון בענין הקרבנות וזה שאם היה [illegible]
הקרבנות כבר יקרה בזה מקום [illegible] שהיה [illegible]
והזב והזבה והיולדת והצורע להם שיאחרו [illegible]
ע הטהרה לא כול קדשים ולבוא למקדש [illegible]
[illegible] אחר זמן [illegible] ישלם [illegible]
[illegible] הקרבן [illegible] בזה כמו [illegible]
הכהן [illegible] הקדשים על [illegible] שזכרנו [illegible]
בזה בין המקריב ובין הקרבן כי [illegible]
[illegible] ונשנה [illegible] והוא
[illegible] הידועה [illegible]
[illegible] שאמר המקריב [illegible]
שאמר [illegible] הקרבן וזה מבואר [illegible]
שיהיה הכהן [illegible] הידועה [illegible]
[illegible] בזה [illegible] הקרבן [illegible]
השמידה כי [illegible] והשגחת [illegible]
המשיחה ובהקריב [illegible] הכהנים [illegible]
הפסוק הוא מבואר כי לא יתכן [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible] עם
שזה [illegible] שהם [illegible]
[illegible] היו [illegible] בהם ובהקרבה [illegible]

וזה הדבר וגו'

[illegible] ותחלק
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
אחר זה [illegible]
הנה [illegible]
כמו [illegible]
שיהיה הכל מוכן בהתחלה [illegible]
[illegible] אהל מועד [illegible] אהל מועד [illegible]
כלל [illegible] אהל מועד וכן [illegible]
והחשב [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
אחר זה [illegible] אהרן ובניו [illegible]
האפוד ואחריו האפוד וחגר בחשב האפוד [illegible]
[illegible] בחשב האפוד [illegible] החשן [illegible]
כמו [illegible] החשן [illegible] והתמים [illegible]
[illegible]
והוא [illegible] כמו שאמר [illegible]
[illegible] הזהב [illegible]
[illegible] המשיחה לא [illegible]
לא [illegible] ולא [illegible] והוא מבואר [illegible]
היתה [illegible] על ראשו והיתה המשיחה [illegible]
[illegible] בניו [illegible]
[illegible] אהל מועד וזה [illegible]
[illegible] היו כמו [illegible] והיתה להם
[illegible] שאחר זה [illegible] להם כהנה
[illegible] לדורותיהם [illegible] הכהנה [illegible]
[illegible] המשיחה וזה [illegible] לא יתכן שיהיו [illegible]
כהנים [illegible] כי לא יהיה [illegible] כהן [illegible]
כי [illegible] להם [illegible] לא [illegible] יהיו [illegible]
[illegible] לעבודתם [illegible]
[illegible] לעבוד [illegible]
הקרבנות [illegible] אחר זה יהיה [illegible]
עבודתם והקרבת [illegible] לפני אהל מועד [illegible] מאהל
מועד שהיה [illegible] אהל מועד
לא [illegible] אהל מועד [illegible] ובניו
[illegible] ידים [illegible]
[illegible] והוא מבואר [illegible]
[illegible]
על [illegible] אחר כך כל [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] פתח אהל מועד [illegible]

[illegible] ופקודת [illegible]

[illegible]

[illegible] שהמקריב כשור ומנחת הכהנים
[illegible] כי זה השיעור הוא מצוי [illegible]
[illegible] כמו שאמר אחר כך ולא [illegible] לו שיעור הקריבה [illegible]
הנה זה [illegible] ומחיה שלא להעשין הקדשים כל
שהיו [illegible] מכל מינו [illegible] המקריבים
היו [illegible] שהיה [illegible] משנה והיו קדשים [illegible]
[illegible] הקרבנות הכוהנים והיה על מזבחו
[illegible] זה הענין [illegible] הקדשים היה [illegible] שיהיה
[illegible] בכליות ויום שהקריבו היו קדשים בכליות
[illegible] כי כהן [illegible] היה מקריב [illegible] בכל יום קם
[illegible] בכליות ומזה המקום [illegible]
[illegible] לא [illegible] לכהנים [illegible]
[illegible] שיהיה הכהן [illegible] על [illegible]
[illegible] ולא [illegible] ומזה [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] כמו כל שנה והיה
[illegible] והיו לא [illegible] כדי כן
[illegible] ולא היתה [illegible] והיתה
[illegible] כל שנה והנה היתה [illegible]
[illegible] כהן [illegible] על [illegible]
[illegible] בה [illegible]
[illegible] היה [illegible] והיה היה [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] כמו [illegible] ולא [illegible]
[illegible] כהן [illegible] בכל
[illegible] עם [illegible] ובני
[illegible] היתה [illegible] כהן [illegible] כמוש
[illegible] מלכות [illegible] מינה
[illegible] כהן [illegible] לי
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] כהן [illegible] היה [illegible]
[illegible] ולא היה [illegible]
[illegible] כהן [illegible]
[illegible] כהן [illegible] על [illegible]
[illegible] עם [illegible] שהיו
[illegible] כהן [illegible]
[illegible] אהרן ולא [illegible] אהרן
[illegible] כהן [illegible]
[illegible] המשחה [illegible]
[illegible] קרבנם [illegible]
[illegible] עבודה [illegible]
[illegible] עבודה

[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] כשיהיה [illegible] כי
[illegible] כי לא
[illegible]
[illegible] שיהיה הכל בזה המקדש [illegible]
[illegible] בכוחם
[illegible] שהם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בזה [illegible] המנורה בערב ובבקר [illegible]
[illegible] שיעלה נר תמיד כבר [illegible]
[illegible] עם שבזה מן הכבוד והקבוץ [illegible]
[illegible] כמו שזכר [illegible] המורה והקטרת [illegible]
[illegible] וזה שכבר
[illegible] המקדש ובעבודה [illegible] היתה [illegible]
[illegible] הכוונים [illegible]
כמו [illegible] שיהיה משפחה [illegible]
ויהיה כל [illegible] ולא יהיה [illegible]
[illegible] המשפחה [illegible] תמיד [illegible]
[illegible] עם מה [illegible]
[illegible] בעבודה [illegible]
היה [illegible] שיהיו כל ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible] המשפחה [illegible]
[illegible]
[illegible] משפחה [illegible]
[illegible] ולא היתה [illegible]
שלא היה [illegible] היתה [illegible]
[illegible] משפחה [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] משפחה אחת [illegible] שהיו [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] כמו [illegible]
[illegible] יהודה והנה [illegible] שיהיה להם
[illegible] להם [illegible]
[illegible] והכבוד [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] והכבוד [illegible]
[illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] ויהיה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] המשפחה [illegible]

[illegible]
[illegible] שהיו [illegible] היתה [illegible]
[illegible] המזבח [illegible]
[illegible]
[illegible] ופנו [illegible] שהוא קודם [illegible]
[illegible] הוא קודם לקרבנו
[illegible] המזבח כדי שיהיו קרבנותיו
[illegible] כלם ונותן על קרן אחת
[illegible] היו כלם שכל אחד [illegible]
[illegible] אשר בסוף הקרבנות היו [illegible]
[illegible] והיו במזבח [illegible]
[illegible] כל הזמה [illegible] להיות על
[illegible] היה [illegible] במנחת לפי שהוא קרבן
[illegible] וקבלת האשים [illegible]
[illegible] שהם קרבנות כמו שקרב [illegible]
[illegible] הדברים האומרים שם ופסוק
[illegible] היתה [illegible] הקרן [illegible]
[illegible] המנחה במנחת העם [illegible]
[illegible] ויקרא [illegible] יקריב [illegible]
להיות [illegible] ועוד כי [illegible] הקרן היה האש
[illegible] שהם [illegible] בזה הוא כי
[illegible] ולא היו [illegible] ושלא [illegible]
[illegible] הקרן [illegible] היה של
[illegible] כלם [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] והיתה לכם והיתה הכוונה
בזה [illegible] ולא היה כל כך הקרבנות
[illegible] ולא היה [illegible] לא [illegible]
[illegible] הקרן [illegible] והיה [illegible] כלם
[illegible] להם [illegible] לכם [illegible]
[illegible] לבו [illegible]
[illegible] בזה [illegible] כמו [illegible]
[illegible] והנה היה בזה [illegible] והוא [illegible]
[illegible] לעבודת השם ית' ולא היתה [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] קדשים [illegible]
שהוא [illegible] בזה [illegible]
[illegible] מהם שהוא המכוון והוא לעבודת האלהות והקרבן
[illegible] המזבח [illegible] שזכר [illegible] כמו [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] הקבלה במה שיבואר
[illegible] על המזבח [illegible] היתה [illegible]
[illegible] כמו שזכרנו [illegible]
[illegible]
ובזה [illegible]
[illegible] הבהמה [illegible]
[illegible]

שיהיו [illegible] בשעת [illegible]
היה [illegible] עינם [illegible]
[illegible] היתה [illegible]
[illegible] קודם [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ושל [illegible]
[illegible]
[illegible] ובקרבנות [illegible]
[illegible] המזבח שזרק [illegible] ומקטיר [illegible]
[illegible] המנחה שיקבל לאחר [illegible] והזית
[illegible] ובזה [illegible] ובניהם [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] ושהיה [illegible]
[illegible] קרבנו והקריב [illegible] שהיה הקרבן
[illegible] כל המזבח בזה הקרבן [illegible]
כי [illegible] והנה זאת היתה הכוונה בזה [illegible]
[illegible] על [illegible] היה [illegible]
[illegible] בזה [illegible] אלהים הוא [illegible]
[illegible] וכמו [illegible] האחרונים
[illegible] על [illegible]
של [illegible] ומה היה [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] והיה [illegible] והוא [illegible]
והיה [illegible] שהיה בזאת העבודה והוא [illegible]
[illegible] הקרבן [illegible] כמו שנבאר
[illegible] הזאת [illegible]
כי [illegible] והנה [illegible]
[illegible] שלמים [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible] שלמים
והנה לא היה [illegible] הקרבן [illegible]
על [illegible] הקרבן [illegible] שיהיה
[illegible] כמו שזכרנו [illegible] הקרבן [illegible]
[illegible] כי הוא [illegible] וכן [illegible]
בענין העבודה שהוא [illegible] עבודה [illegible]
[illegible] הם [illegible] שנתכלו [illegible]
[illegible] כי לא יהיה [illegible] על
[illegible] ובהם [illegible]
[illegible] שבעה ימים [illegible]
[illegible] היה [illegible]
שימלאו [illegible] שבעת ימים ובכליו [illegible] ימים
היה [illegible] ובני [illegible]
[illegible] שבעת ימים [illegible]
[illegible] ימים [illegible] בהם [illegible]
[illegible] מזה [illegible] אחת [illegible]
[illegible] עבודתו [illegible] והנה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
שהם היה [illegible] שהמזבח [illegible]

31

[illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

התועלת הב

[illegible]

שיגיע [illegible] ונחתו אחר [illegible] ישתנה
[illegible] פרט [illegible]
[illegible] שאין כמו השנים במזרח [illegible]
[illegible] קרוב [illegible]
ויודע וכבר [illegible] שלא [illegible]
[illegible]

[illegible]

פרשת כי תשא

[illegible]

[illegible]

התועלת הג והד

[illegible]

התועלת הה

[illegible]

התועלת הו

[illegible]

התועלת הז

[illegible]

התועלת הח

[illegible]

התועלת הט

[illegible]

התועלת יא

[illegible]

התועלת יב

[illegible]

התועלת יג

[illegible]

שמן [illegible] · [illegible] לא נכס
[illegible] חוץ · ושה נמנעה בה קריבה ואחר זה [illegible] פטור [illegible]
[illegible] ואשר יתן ממנו על זר · [illegible] שמן המשחה שעשה משה [illegible]
[illegible] ואשר יתן ממנו הקריבה [illegible] ומזה [illegible]
[illegible] שמן המשחה שבהם [illegible]
[illegible] על זר ואין [illegible] לא יתחייב [illegible]
[illegible] כל קריבה [illegible] על [illegible] לא [illegible]
[illegible] שהסך ממנו [illegible] כהן [illegible] כרת [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] ואם לא יתחייבו שהקריבה [illegible]
[illegible] בשמן שמן המשחה [illegible]
[illegible] השמן [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] ממנו [illegible] ולא תהיה [illegible]
[illegible] נקטו [illegible] כי [illegible] קחה [illegible]
[illegible] בכל כהן [illegible]
[illegible] הקרבה שהיה [illegible] לפי [illegible]
[illegible] זה השמן לא יכלה [illegible]
[illegible] ממנו [illegible]
[illegible] כהן [illegible] ונמצא [illegible]
[illegible]
[illegible] כמו שקרבן [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] קטרת [illegible]
[illegible] וכן [illegible]
[illegible] המשחה [illegible]
[illegible] המוספת [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] שמן [illegible]
[illegible] היו [illegible] כי [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] כל [illegible] שמן [illegible]
[illegible] והנה [illegible] שמן המשחה [illegible]
[illegible] כל [illegible] שמן המשחה
[illegible] כבר [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] שמן [illegible] ובשמן המשחה [illegible] בהם
[illegible] כי
[illegible] כמו
[illegible] כל
[illegible] כל
[illegible] לא היה [illegible]
[illegible] שמן המשחה · [illegible] לא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

משנה [illegible] הקטרת [illegible]
על [illegible] שמן המשחה [illegible]
כהן [illegible] והנה [illegible]

קחלך סמים

[illegible] משנה [illegible]
[illegible] נטף [illegible] צרי [illegible]
[illegible] משנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
סמים [illegible] סמים [illegible]
[illegible] סמים הם [illegible] סמים [illegible]
[illegible]
[illegible] סמים [illegible]
[illegible] סמים [illegible]
[illegible] סמים [illegible]
[illegible] סמים [illegible]
[illegible] סמים כמו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] סמים [illegible]
[illegible] סמים [illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ועשית כיור

[illegible]

ואתה קח לך

בשמים ראש

[illegible]

נבאר המלות וקצת

[illegible]

[illegible]

ויתן אל משה וגו'

אמר לוי בן גרש

[illegible]

נבארה מלות קצת

[illegible]

[illegible]

ויתן אל משה וגו׳

אמר לוי בן גרש

[illegible]

ויאמר משה אל יהוה

[illegible]

[illegible]

ביאור דברי זו הפרשה

[illegible]

שהרי [illegible] על [illegible] ויחד

[illegible] שנים [illegible] אחד דבר [illegible]

[illegible] בפני משה והיו [illegible]

[illegible] בכל דבריו ולכן שלא יכלו ולזה [illegible]

[illegible] ומצד זה [illegible] משה

[illegible] אחר זה [illegible]

[illegible]

[illegible]

יגיע [illegible] אחר [illegible] שכן יהיה [illegible]
[illegible] נקרא [illegible]
בהם [illegible] על [illegible]
שקיום [illegible] בהם [illegible]
בגלות [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
ועל ענין ההשגחה [illegible] שהם [illegible]
שנקבו [illegible] ההשגחה [illegible]
תמיד בענין [illegible] שהיה תמיד [illegible]
חפצו [illegible]
ואחר שלא היתה ההשגחה [illegible]
[illegible]
[illegible] ההשגחה [illegible]
[illegible]
[illegible] ההשגחה [illegible]
הדברים כי [illegible] בעבורם [illegible] ההשגחה [illegible]
בהם [illegible] וזה כי
האדם [illegible] הכוכבים [illegible]
[illegible]
[illegible] הקבה בהם
[illegible] בענין ההשגחה
[illegible]
[illegible] ההשגחה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כלו
[illegible]
[illegible]
ההשגחה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] תורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ואחר הקבה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] הדברים [illegible]

[illegible]

[illegible] עלידי הקבלה והם
הדברים שלא [illegible] הפרטיים [illegible]
[illegible] בספר [illegible]
[illegible] במה שהיה [illegible] בדברים [illegible]
[illegible]

[illegible]

התועלת הד

[illegible]

התועלת הה והו

[illegible]

[illegible]

התועלת הז

[illegible]

התועלת הח

[illegible]

התועלת הט

[illegible]

התועלת הי

[illegible]

התועלת הי״א

[illegible]

התועל[illegible]שון

[illegible]

התועלת השני

[illegible]

התועלת הג

[illegible]

42

[illegible] זהו כלל מה שפירשנוהו מזאת הפרשה

התועלת הכ"ב

הוא בדעות והוא [illegible] והודיענו [illegible] הקבלה [illegible] והסדר

הפסק [illegible] שנזכר [illegible] המדברים [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] הנזכר [illegible]
[illegible]

התועלת הכ"ג

הוא [illegible]
[illegible]

[illegible] יקבל [illegible] בהפך [illegible]
[illegible] כמו [illegible] היה [illegible]
[illegible] כלו ובזאת [illegible]
[illegible] שאר הכהנים [illegible] הקרבת [illegible]

התועלת הכ"ד

הוא במדות והוא מה [illegible]
מעבודת האלהים [illegible]

[illegible] שלא תזמור [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] ואחד כרם ואחד [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] ובזאת [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible] לא [illegible]

פרשת ויקהל משה

[illegible] ויקהל [illegible] הדברים [illegible] כמה
[illegible] דברים [illegible] שנתנו
[illegible] ישראל [illegible] הנזכרים [illegible]
[illegible] זכרון [illegible] השבת [illegible] מעשי המשכן [illegible]
[illegible] כמה [illegible] מלאכת [illegible] שכתוב
[illegible] המשכן [illegible] השבת והקדימו
משה [illegible] אחת והיא [illegible]
[illegible] בכל מושבותיכם ואמר בכל מושבותיכם [illegible]
[illegible] מושבות [illegible]
[illegible] שבת [illegible] מלאכה כי [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] מלאכת [illegible]
[illegible] המשכן [illegible] מלאכה [illegible]
[illegible] שבת [illegible] מלאכה והמה [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible] המקום [illegible]
[illegible] מלאכות שנזכר [illegible]
[illegible] המלאכות [illegible]
[illegible] ז"ל [illegible]

[illegible] כי [illegible] אחת [illegible]
[illegible] כל אחת [illegible]
[illegible] אחת [illegible] ממנו [illegible]
[illegible] כל אחת מהם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] לא [illegible] ולכן [illegible]
[illegible] המלאכה [illegible]
[illegible] לפי [illegible]
[illegible] אחד [illegible]
[illegible] המלאכה [illegible]
[illegible] המלאכה [illegible]
[illegible] אמרו ז"ל [illegible]
[illegible] כל שכן [illegible]
[illegible] המלאכה [illegible]
[illegible] הקרשים [illegible]
[illegible] הקרשים [illegible]
[illegible] והקרשים
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] הוא [illegible]
המלאכה [illegible] עשיית המשכן [illegible] אחר כך
עשיית הארון [illegible] המשכן [illegible]
מלאכת [illegible] והנה זכר [illegible]
עשיית [illegible] הקרשים [illegible]
[illegible] המשכן כדי
[illegible] זאת המלאכה [illegible] הארון [illegible]
[illegible] הכיור נחשת [illegible]
[illegible] המראות [illegible]
[illegible] הנשים [illegible]
[illegible] היה [illegible] והוא [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] המראות [illegible]
[illegible] המלאכה [illegible]
[illegible] המלאכה [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible] הכיור [illegible]
[illegible] בעלי [illegible] פרשת

פרשת א' פקודי המשכן

[illegible] שנעשה במשכן מזהב וכסף ונחשת [illegible]
[illegible] הכסף והזהב והנחשת [illegible]
[illegible] משכן [illegible] המשכן [illegible] כי בו
[illegible] המשכן [illegible] היה [illegible]

[illegible]

התועלת יב

[illegible]

התועלת יג

[illegible]

התועלת יד

[illegible]

התועלת טו

[illegible]

[illegible]

התועלת טז

[illegible]

התועלת יז

[illegible]

התועלת יח

[illegible]

התועלת יט

[illegible]

התועלת כ

[illegible]

התועלת כא

[illegible]

44

הגלגל והמשל חכמתו על ראוי בדיוק [illegible] וירד
מזה שלא ראוי שיד[illegible] להיותו יפה לכבוד השם ית' [illegible]

התועלת הרביעי

הוא במצותו והזהירנו
ש[illegible] ממנו כבד

הוא שכבר ראוי להתמיד על [illegible] ח
[illegible] בכל דור [illegible] שכבר
[illegible] [illegible] ועלם
הודיעה לנו [illegible] לעצמו מקדשי הקדש ית' שכבר [illegible]
[illegible] [illegible] שמו [illegible]

התועלת החמישי

הוא במדות ובמשפט
במה שיצריך הקרבנות

והוא שיש [illegible] לעבדיו [illegible] שהיתכוון
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הדעת

התועלת הששי

הוא בדעות [illegible]
[illegible] שבח בנינם

הוא [illegible] [illegible] הכתובים [illegible]
הראשון [illegible] [illegible] [illegible] שקום
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בבית [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ובבא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ורוממו ומרומם על כל ברכה ותהלה אמן ואמן סלה

בשם ה' הגדול והנורא אתחיל לכתוב ספר ויקרא

ויקרא אל משה וגו'

על ענין הקרבנות
קרבן מנחה [illegible]

[illegible] הדברים [illegible] אדם כי יקריב מכם קרבן לה'
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
הכרובים [illegible] [illegible] והכרובים [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

הוא בביאור משפטי ה' התורה והוא מה שלמדין

[illegible]

התועלת השני

הוא בביאור משפטי [illegible] והוא מה שלמדין מאחרו [illegible]

[illegible]

התועלת השלישי

הוא במדות והוא מה שהביאו ושמירתו

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ונפש כי תקריב קרבן

מנחה

שכבר זכר מעשה העולה שהיא באה בנדר ונדבה והיתה המנחה באה עם העולה כמו שיתבאר [illegible]

[illegible] אחד בזמן הזה [illegible]

[illegible] ומנין [illegible]

[illegible] הכהן [illegible]

[illegible] הנה ומנין [illegible]

[illegible] שאחר בזמן הזה [illegible]

[illegible] המזבח [illegible]

[illegible] השחיטה [illegible]

[illegible] חוץ [illegible] ומנין [illegible]

[illegible] אחד בעזרה [illegible] ואמרו [illegible]

[illegible] קדשים

[illegible] והקריבו [illegible]

[illegible] כהונה והיו עושים [illegible]

[illegible] הכהן [illegible]

[illegible] שיהיה [illegible]

[illegible] השחיטה [illegible]

[illegible]

[illegible] המזבח [illegible]

[illegible] הכהנים [illegible]

[illegible]

נפש כי תחטא בשגגה

[illegible]

[illegible]

ואם זבח שלמים קרבנו

ההוא הפר בזר · אל מקום טהור שיהא מקומו טהור · אל שפך הדשן · אל מקום ששופכין שם הדשן · ושרפו אותו על עצים באש · מפני שכבר נאמר ושרף אותו הכהן · למדנו שהשריפה הזאת כשרה בזר · לפי שנאמ' על עצים ולא נאמ' על העצים · למדנו שאפי' עצים שיהיו קשים ואפי' [illegible] הם נקראים [illegible] · ובכל הנה [illegible] הקרבן השרף [illegible] מחוץ למקום [illegible] עם עורו [illegible] שיהיה [illegible] היה [illegible] · על שפך הדשן ישרף · ל"ל אל המקום ששופכין שם הדשן · ואם כל עדת ישראל ישגו · ל"ל כל ישראל או רובם · [illegible] ונעלם דבר מעיני הקהל · הנה לפי זה עינים מאירים לבד [illegible] הקהל [illegible] לבד ישראל [illegible] זקן ממרא [illegible] כל עדת ישראל [illegible] ישראל [illegible] שנאמר וסמכו זקני העדה [illegible] עדת ישראל [illegible] הקהל [illegible] ועשו אחת [illegible] ואשמו [illegible] כל ישראל [illegible] הקהל [illegible] ונעלם דבר מעיני הקהל [illegible] ועשו [illegible] כל הקהל [illegible] ישראל [illegible] ועשו אחת מכל מצות [illegible] ואשמו [illegible] הקהל [illegible]

ישראל כמו שביארנו · [illegible] הקהל [illegible] כל שבט ושבט · [illegible] מעדת ישראל [illegible] קהל · [illegible] ישראל [illegible] שבטים [illegible] הקהל [illegible] של שבט ושבט [illegible] כל ישראל · [illegible]

אשר נשיא [illegible]

השבט יקרא נשיא והמלך יקרא נשיא [illegible] נשיא להם [illegible] והוא הכהן המשיח [illegible] והוא המלך · [illegible] ועשה אחת מכל מצות [illegible] בשגגה [illegible] או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה [illegible] שעיר עזים זכר תמים · זכר ולא נקבה [illegible] וסמך ידו על ראש השעיר [illegible] ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה [illegible] ולקח הכהן [illegible]

לא תעשה שחייבין על זדונה כרת אם לא היה בה מעשה כמו
המגדף כי זה אינו מעשה שהן אשר לא תעשינה והמצוה
שיורה שיש מעשה מתוך המצות אשר ידבר בהם בזה העניין
ועשה אחת מהנה · ואמר על כל אחת ואחת מהנה חייב
חטאת · וזה יתבאר על כי מ"ש מאחת מכל מצות ולם נשגג חייב
שהיא אחת וכן על כל מצוה ומצוה מהן · אמר כהן המשיח
יחטא לאשמת העם · בעבור שהכהן המשיח הוא יותר נכבד
שבעם ומקדש יותר התחיל [illegible] כן · וכן הוא העניין שאמר
במה שנזכר במנחות [illegible] דיים פר
החטאת אשר [illegible] · ורמזו שלמה פסקה
המשיח היקמוס [illegible] שפני הקס כי [illegible] לגמש אחד
נבעת שוערים שעירים לכל פי שמעשה לא הכהן העומד
ער שוסקתי [illegible] שהנו בזה כל הכהנים כמו
שאמרנו · [illegible] הקנים · ואמרינו מפני
כן ענב · [illegible] הם היה כהן גדול · ולא הוא היה יוה
מיוחד בזה [illegible] מרו לאשמת העם · ר"ל שיהיה חטאו
כמו שחוטא [illegible] שיחטאו בו העם · וזה יהיה כשיטעה
בהוראה בזה המצות הנזכרות כי בזה הוא כמו חטא שיחטאו
העם בכלל כי זה הוא עניינו · וזה יהיה כשיחטא ממנו שיורה לו
זה הדין · ומזה העיקר יתבאר שזה הדין יהיה כשיטעה
בהוראתו אם עשה על פי הוראתו כמו שזכרנו ועשה
מאחת מהנה · ושיהיה הכוונה להוראה כי בזולת זה לא יתכן
שיאשמו העם במה שהורה · וקראתו בוחר [illegible] הדין
שהוא לא ושיהיה כהן משיח בעת שחטא ואם יעבור נכו זה
הדין · ובזה [illegible] ממנו שהוא כלו כ"ב שיהיה כהן משיח
בעת שיקריב קרבנו · ואם יעבור כבר זה הדין · והחיוב על
חטאתו אשר חטא עד בן בקר תמים של לא אחת · לגנין מ
מאמרו תמים שלא יתכן בזה הפר שיהיה בעל מום
ולפני מאמרו שלא יתכן שיהיה עגל ומאמרו בן בקר
מפני שלא יתכן שיהיה זקן · וכבר נתבאר משנה הולכת
הגביל שזה השם לא יפול כי אם כשיהיו בן ג' שנים
שנים ולא יותר משנה · ומאמרו על חטאתו אשר חטא
למדנו שיקריב החטאת ר"ל שחייבתו רק כל חטאו והוא בזה
ויביא אותו ויעשה בו [?] בענין ומה החטאת אשר נעשה
בו · ואמרו שלא חטאתו · למדנו שצריך שיקריבו בשם
ובשם חטאתו · וכבר בארנו שזה הדין יהיה בכל חטאת שיקריב
לשם בעלים ולשם החטא שעליו בא · ולשם חטאת לפי
שדבר ואמר בחטאת יחיד על חטאתו אשר חטא ושחט אותה
לחטאת · והביא את הפר אל פתח אהל מועד · ר"ל מבורר
אהל מועד והיא העזרה · לפני ה' שיהיה מקום לפני המערב
שטפוי הקדשים כמו שיהיו [?] לפאת מערב
וסמך את ידיו על ראש הפר · וכבר זכרנו במה שקדם ענין
הסמיכה ושיש עמה וידוי · ושחט את הפר לפני ה' שיהיה
שחיטתו לפאת מערב כמו שיהיו מבה שוחט לפאת מערב
ושישחט אותו · ואם נשחט בחוץ · מהם שהוא זכר הפר ואמר כמו
הנשפך לחוץ · העזרה היא המזבח ונעשה זה כמה [?] מלאכתם
כמו שישחט אותו בצפון והבהמה בדרום · ר"ל שאם קבל כוס בכהן הדיוט
ואשר יקריבו ויזכו הכהן ונתן הכהן והקטיר
הכהן ולא כמו שנאמר בעלים ואין כמו שכתוב יותר
הכסף שיקרא שהוא הוא אחר הפרק אחרון לא הקבלה · ואם

חוץ מיום שכבר קבלה הברייתא שהעושה קרבן על ידו ולא
הזריקה כי שם הוא הכהנה ואין רק שיהיה קרבנו והוא
ואשר ארצל בעצמו · אמרינו שכבר רבותינו מצב ממאנה
זה והוא בבית ושם קבלת בתורה [illegible] קבלות
על שמו [illegible] העבודה הזאת על ידו אחד כמו
שירמזו [illegible] בזה בסבת כל המזבח · והכל בזה
חלק הלוים [illegible] הקדושה על הפרכת על ידי
ומזה הזה [illegible] בעבם · כבר קדמנו כי
השתחוי קבלתו [illegible] ושוה אותו כמנו · וכן קבלת
והולכה והזריקה כי הוא כהונה · והזאות כלם שבע פ
פעמים לפני ה' את פני פרכת הקדש · ואמר שיבלל מאנו
מכה זה שהוא כהן בכלל זה · ולמה הוא כהן וישיה כמה
כי הזאה · וזה יעשה שבע פעמים · ר"ל שיעבור לו כמו
ויזה ממנו שיהיה על כל הזאה אחת מבלה ויהיו הנו למערב
בעת הזאתו כמו שתהיה הזאת הזאה כנגד פרכת הקדש
ותהיה הזאה כנגד קדש הקדשים · ונתן הכהן מן הדם על
קרנות מזבח קטרת הסמים והסדר בנתינות על קרנותיו
כל הקרנות · וזה המזבח הוא מזבח הזהב שהוא באהל מועד
ובו יקטירו קטרת הסמים לא זולתו כמו שהתבאר במה
שקדם · ואמרו לפני ה' כמו לאמר בו שהיה מקום הזאה
המקום שלפני ה' שזה בכל מקום שנאמר לפני ה' בזה שזה
המזבח הוא לפני ה' שהוא קרוב מאד לקדש הקדשים ואם
שהתבאר במה שקדם · ומה שנשאר מן הדם יתן הכל כמו
שנאמר כמו שיאמר · ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה
ר"ל אחר כל הדם חוץ מן הזאות · וכבר זכרנו במה ש
שקדם מה שהוא יסוד מזבח העולה · וזה המקום נקרא זה
העזרה כי שאר הקרבנות יפול נמצא לפני יום
הכפורים · אשר פתח אהל מועד · ר"ל מה שהיה מן היסוד
ההוא לפאת מערב אהל מועד והוא היסוד המערבי · ואת
כל חלב פר החטאת וגו' · כבר זכרנו כל זה במה שקדם · כמו
ירים משור זבח השלמים · ירצה שזה לא היה כי אם לזכור
ולהודיענו מה יקריב ממנו שכבר זכרנו כל מקום נשאר
כמו שזכרו משור זבח השלמים · ואמרו כאשר זה קרבן
בזה הקרבן סבה בשגגה שיעשה בשור זבח השלמים וכן
אמרו בקבלת יגע שלמים ובבשר שלמים שלשה וכן זה
ויפה שלמים לשם · וכבר נתבאר זה בגמרא כאשר נבאר לנה
היו הקרבנות כמו שמזה המלאכה בהם · ואת כל עור
הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו לפי שמנה הקרב
והגרעים אחד זכרתי כל בשרו נמנין שכבר נתארו ענין
כמו העניין בשלמים · וזה כי הוא שהוא עם מה שנאמר כמו
שהקריב מה שקדם · וכן העניין בבדנים מין הכלל לא
שהנה הנתחים עשויהו כלו והוציא קיבר כהם היו ש
שרפים עם עורם מה שאין כן בבשר השלם · ויעש ופרשו
ר"ל הקרב עם פרשו מה שאין כן בקרב השלמים שהיו אין
מקריבין אותו והוא עם אותו כלו ש[?] הפרש כמה שקדם
והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה · ר"ל מחוץ למחנה שכינה
ומקום זה היה שבית הדשן בית המקדש ושלשה מחנות שים
שרפים שם והוא אומר מחוץ לשלש מחנות · ולא זה בה העזרה מבחוץ
חוץ למחנה לויה ומחנה ישראל וכל זה וזה נתאר בפנים ושורפין
חוץ לשם ועל שלא אמר והוציא הכהן ממנו שזה הוא וכו'

ולמוחה קשין או שבייה בשיור · ומזקין כי אחר שחט עבר על כליתו
חייב על מלקות וקודה · ואין צריך לומר שחט עבר על האחרונים פעמים
רבות כמו שפירש שכבר חייב רבן על כל פעם ופעם · והנה זה
מטריחין עליך · ר"ל שיהיה בקלבו ידיו על ראש קרבנו כמו שקדם
במה שעבר · ובזה בארנו הצורך בזה לנו עשו על מה שנגד הקרבן
שהוליכהו עם קריבה על ראש קרבני הכהן · והפשוט הפשט
לא שהוא קרב רבו [illegible] שיקיים
[illegible] הלבן נקבה · ולא [illegible] במזה שאין
מנחה לשם חטאת · וכבר התבאר מה שקדם מי רעשה קמץ
ויבוררו על ליטו במה שיבוא · ולא [illegible] ליטה · ר"ל
שיהיה עשו כשעה הכפרה [illegible] ושיקה עשן בזה היותר
ימקטרים הרים או שבבני יונה · ובכר קרס שוחה הכבש
בתורים ובני יונה · והקריב את אשר לחטאת ראשונה · ר"ל
שאין ראוי שיקריב העולה שהיא במודוין לשם ית' כפרה
שיתכן קודם התנדות מחטאו · ולא ראוי שידרוש קמוצו מאחר
לכפר חטאו ואחר כך יקריב מתנה לשם ית' בגופו שיתכן שידרך
דורון מתנון · ומלק את ראשו ממול ערפו · כבר התבאר במה
שקדם ענין המליקה · ואמר המליקה תהיה בערפה · ולא
יבדיל ימלק לא תפשה · ר"ל לא יבדיל הראש מן
הגוף · אבל יהיה מחובר · ולזה יתבאר שמליקת עוף החטאת
תחשב שהיא בכלנה ביום סימן אחד וכן · וזה [illegible]
העולה שצריך לחתוך בו בקימוץ כמו העולה בבהמה [illegible]
שההקריב ממנה לבד ואין צריך להבדיל כמו העולה בבהמה
שיבדילם מנה הראש בהפשט · ואם כן [illegible]
שהיותה יהיה עשו כמו עולת בהמה · ר"ל שצריך לחתוך
שני הסימנים או רובם · ואמר המליקה תהיה מצוה כמו העולה
בשחיטת הקרבנות · ולזה זכרה התורה בזה לבד ואחר כך יחייב שיהיה
הרונקה ששית למעלה חוט הסקרא ואחר שהיה ונהיה נגד
שהיתה מטה ומשה העוף אין הבדל בין הם אלא שמעשה
העולה למעלה ומעשה החטאת למטה ושניהם היו מקדם
נכון דרכיהם ועבירות · והזה מדם החטאת שנזכר בעולה
העוף במעשה שלו · והנותר מדם החטאת על קיר המזבח ר"ל
על מה שהיה מהקיר חוץ למזבח והוא החלק התחתון · ובעבור
שהוא היה הקיר קשר יסוד המזבח מעורר לא אמר אחר זה עד
שהמקום אחריה על קיר ויסוד שקרית הם על יסוד
המזבח · ולזה המקום נראה שהזה לחטאת העוף היתה
בחצי התחתון מהמזבח · ואחשב שזהו מזה זה לא היתה
הוראה כדרכו · ולזה לא קרא ההזאה הזאת מעלה · ר"ל
שלא היה לו סמוכה כמו העוף כמו העולה בעולה העוף
חטאת היה נזירה והיא בדרך כמו העולה כמו שקדם שם שם
העולה ואמר שלא לדרכו והיה במחצה התחתון מהמזבח כמו זה
כבוננו · קרבן מעשי הקרבנות המוסף על התורה הכוונה · ואת
השני יעשה עולה כמשפט · ר"ל כמשפט עולת העוף אשר כנה
שקדם · והיה אין למזבח אחרונה העוף כמו שקדם וירד והנה
נלך במה שיבוא ואחר זה קרבן עוף בין חטאת העוף ל
עולת העוף לא חטאת בהמה ועולת בהמה · ר"ל שאין אצל עולת
בהמה מין למזבח והזאת חטאת בהמה למעלה ובעוף למטה
הקרבן · ואם לא תשיג ידו לשתי תורים או שני בני יונה והביא
קרבנו שחיה עשירית האיפה · לחטאת שיהיו מעשיה לשם
חטאת לא ישים עליה שמן · ולא יתן עליה לבונה · ר"ל שלא ישים

על האחר כמו העולה באחר קבלת שמחיר הכהן · ולא ידע עשה ל
לכונה · הוא כי חטאת לא תעשה · והוא קרבה קרבן לנפשו זה
המנחה ונותנו הכהן · כי חטאת הוא · ר"ל שאין בזה עד
היין ושמן בה · ואמר הכהן · הר הכהן [illegible]
שקדם מה שהיה מקמצה · עליה שמן · ר"ל על מזבח העולה
שמקדים למזבח שם · ואמר עליה לבונה לשם חטאת
הקטרתו [illegible] וזה לא יתכן מקרבנות כלו
שהקטיר [illegible] מנחה · ר"ל שיורי ה
הקומץ [illegible] הקומץ כהן
שלא [illegible] ולא יאכל
כהן כליל תהיה לא תאכל · ואולם זה היה [illegible]
והיתה לכהן כמנחה · ר"ל שיהיה לכהן [illegible] כהיה הוא
המנחה ההיא הקרבן · וכבר התבאר [illegible] מה שקדם

נפש כי תמעול

וחטאה בשגגה מ
קדשי ה' · וכבר ידוע שהכוונה במעילה היא [illegible] שקרי
מאד מאד זה וזה אשר חטא מן הקדש ישלם · ואת חמישיתו יוסיף
שנתכנס · וזה שיקדיר הקדש בזה הענין מן שהוא שלו
כשם הקדש זו שלא יאכל הקדש בזה · אבל נהנה מה
שירצה הקדשים כקדשים בעבודות כמו האומר שהשתמש ב
כמו זהב שקדש קדשים · ולפי שמזה החמש לא תותר הקדש
שישתמש מזה בהקדש ביום בגבי הקדש כמו שאמר כבר
מכובה יהיה מתנה המעילה שהוא על הנאת אבני הקדש
שהיה הנאתו ופגמו בלב רחוק בנשגו לא שיהיה פגם לבד
ובמעולה אחר זו ולכן והשיעור הראשון שיהיה כמזה ה
הוא ו[illegible] כמו שהקדיר קדשים קלים · והלוי זרינג
כי הקדשי ידרשו קדשי בדק הבית וקדשי מזבח ולא מהם כי
בו המזבח שיהיה קרב לשם לא מקדיש שלו והנהנה כי הם
קדשי הבית · ולפי שאמר מקדשי · שהיו שקדם מעורבים זה
עם זה שהלכה כמו שמי מעולה · ולזה נהנה היום מקדשים ונאמר
ממיסרבים נהנה מקדש אחר משערים · וכן שהם בקדשים
תביאו מעשר · והנאה לחטאת מה לא שיהיה כמו שקדם ה · מ"ל
המים שלא יהיה כמים · מן הכפן · ולא מן הענים · כערכך כסף
שקלים · ולפי שהרבוי הראשון הוא שני שקלים בשנים שקלים
ר"ל שיהיה עד החיל שנים סלעים שבכסף שקל · והנה אמרו
השקל שנהוג מזה הוא עשרים גרה מעה · וכל קחל
מהן היה משקל שעורה בעדי שעורה · כמשם · ר"ל
שיהיה שוה שני שקלים כשהיה כמשם · וכן כשהקריב
ראוי שיהיו שני שקלים קיים לפי הערך הפדה שיפחות
כערך לכסף שקלים · ומשקל מן הקדש ישלם ר"ל מה
שגזלו ממנו · ואת חמישיתו יוסיף עליו · והחמישית נבחן
ידוע ששיעור והוא החמישית לבד מכבן · אבל מה שישלם מאחר
חוץ על הקדש הוא נכפל לכהן · ואחר יהיה הדין כמו שיהיה
שיתן מה יוסיף חמישית של עדיין מן הקדש · ולזה קרם
נחנה מן הקדש לבנה משם משלם משקל לשלם כי מעשר
משם ומוסיף חמישית של חדבנה משם · ואם כן ברייתא
ואת אשר חטא מן הקדש ישלם להודות כי הכהן יעשה המשפט כן
החטאת · וראוי שיהיה השבועה גדם הפרה האשם כי הוא יכפה
עליו הוא מחזיר בחטא ואחר כך אחר הקרבן · והכהן יכפר
עליו באיל האשם · וראוי שיהיו זה נראה ממנו שמחזיר

[illegible]

ובמשקין [illegible] חלב דנשנוע

[illegible]

אונפלאשרתני

[illegible]

נפש כי תמעול מעל

וחטאה בשגגה מ

מקדשי יי׳ · וכבר הורה שהכוונה [illegible]

[illegible]

ומסכת קוד [illegible] חלק ד' [illegible]

[illegible]

או נפש אשר תגע

בכל דבר [illegible]

[illegible]

119

[illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

כו שלא כהן · אינו נשבע שאין כנגד הגזל והשיב בחזקת שמו במשכון
ואחר שיתן יום יפייסנו · ואם יתכפר באחרונה חזר החטא יתכפר
ממנו שכבר אחר שיתכפר באחר שלום הקרן שהוא החטא · ונשאר
יחשוב אל החטא שיהא אשם מעכב הכפרה שאחרונו · והמקדיש וו
בזה הדין הכהן המשיח והנשיא וקהל ישראל התורה לא חלק
ביניהם בזה · ואם שמשיח הדין ושגגת הקהל כל נפש לבת
יאמר לא תעשינה · כבר ביאר רבינו משה שכל שחייב חטאת הם
מצות לא תעשה שיש בהם [illegible] ומה
שלא הוא הם בשגגה יוכל [illegible] כ
כאשר [illegible] ונעלם מאותן
שגגו ולא ידענו שם · ומשם כבר לא ביאר הכהן בזה לכן כל
שגגה כראוי לחובו והקהל על פיהם ואין כהן משיח שהוא
בין [illegible] הנה שאינו בכלל [illegible] הם
הם לא [illegible] יתחייב כל ס
יתכן [illegible] מזה היתה [illegible] המשיח והקהל
כלל [illegible] ואם לא [illegible] לא זכה עבר בזה
ומה לא יתכן זה הדין שגגה ודאי · ושגגה זה מקריבין הודין
שנזכר שעבר בשוגג על ספק עבירה מה עבירות הנזכרות ·
ואם שנתכפר בספק התלוי כשיבוא · שלבד שיודע מחטאתו יביא
בזה המקום והיה המקור הכונה בזה ימו ייב בזה המקום
שימנו המקור הכונה בזה שנשאל בו קטן · והמשל שיהיו
לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל את אחת
מהן שוגג ואחר זה נזכר שאחת מהן חלב ונסתפק עליו זה
מהם אכל · ואם כמו לא היתה עם ספק קבוע · אמרו
וחכמים ואחר נזכר שהיה ספק קבוע ספק שומן הוא לא ידע כ
בזה אין אשם תלוי שנהיה שם כולה · לא חתיכה כ—
מה היא אחר לא תעשינה · שצריך אשם · והנה היא דרך
בזה לה שנעלם על הענין הנזכר והוא בספק אם על שגגתו
אחר שנודע והוא לא ידע יתנהו · מזה שהוא חייב על כל שגגה
וזנה שנזכר שעבר על ספק עבירה והוא לא עבירות · אשר
הוא קרבן אשם · ולכן זה האשם הוא על אשר קבוע · ולא ס
יהיה לו ספק אחר זה שישמח ומה שלא יהיה בו עבירה או ספק
עבירה כמו המעבירות הנזכרות · נגד מתעסק ומנה
מעל כיון · ומה שנשאר לא לגבוה ולא לנכרי בקדשים שהם
לא והוא המעשה שהקדיש יהיה בשוגג ושלא ישלח בו יד המעל
או בקדשים · ולא מעילה · וקרבן [illegible] לפי שקדושתו
יש בה כל שהן לה תשלומות להוציא לה [illegible] וקח
אל המעילה אם [illegible] הוא הדבר הנגזל שלקח [illegible] במשכ
בחזקה או עשה [illegible] שכן החמור שכן [illegible]
שיהא [illegible] בן [illegible] ולא [illegible]
מביאים והספקים יודעים בזה · ובזה נכלל כל דבר שבממון
שיהיה [illegible] והקדמה ההיא זכירה קרבן [illegible]
והמעילה [illegible] יותר מלק · וזכר זכירה הגזל והשבועה
שנעשים יודעים בו · ואחר זכירה ענין המעילה [illegible]
בה [illegible] · ומה שבה ונשבע על שקר [illegible]
שאין [illegible] ויהיה נשבע על שקר כל שיהיה [illegible]
שעל [illegible] ונשבע וקוה לפרעון הממון · ומה
וקרוב שיהיה מאד כמו · על מה שאמר [illegible]
החלם לא יתכן בה [illegible] שאין חזר מן הקדש · והכלל
בו שיהיה [illegible] שבכל [illegible]

היינו לדבר שבממון · וזה שאחר הדברים שאין נשבעין לא
יתכן גזל הקדש · והנה יתבאר מזה שקמו על חזקת שעל כל אחד
ואחת מהן שהשבועה אשר בזה הדין יתבאר [illegible] והקרבן י
ושלא יתחייב על השבועה האחת שהוא על דברים [illegible]
יחד בזה הכהן וחרו [illegible] שיקום קרבן אחד · והנה
יתבאר שזה הדין לא יהיה שקם בדבר המעילה · כי הקרבן
הגזל והשבועה [illegible] בדבר המעילה [illegible]
שזה הדין [illegible] ומעשה לבזות ש
אחרים ולא יאמר כמו שהקדיש נפשות ואחת מהם [illegible]
והוא מבואר שאין זה הדין · והכהן רק שגגה ולא [illegible]
אלה שהן מתנהגים לפי שאין נפש מאון · ולא בשבדים [illegible]
שאינן ואין הקדשים שאינם קד · והם הקדשים שלא יתכן בה [illegible]
והנה כי הוא לא נשבעו כחזקתו וכיון שהם עבדים לא יתכן [illegible]
[illegible] מיד [illegible] כולם [illegible]
בחירות [illegible] בכלל אישים הדיוט והוא [illegible] הדברים ·
יתכן בהם כפרה כי [illegible] עם שהקריבו בעצמן [illegible]
והיה כי יחטא ואשם · כל מה שלא יתן [illegible] ואשם
בזאת הכפרה והשבועה שוה קרבן יתכפר לו בזה [illegible]
שנזכר [illegible] בממון שהשיב [illegible]
ימחל [illegible] לא שם · [illegible]
מעשה [illegible] הממון ההוא · [illegible] עדים [illegible]
מכחישים לא יש [illegible] הקרן [illegible] לא היה [illegible]
ההיא שקר ושכח שיהיה לו ההוא ממון [illegible] · וכבר
חייב ההודאה שיהיה יודע [illegible] נשבע [illegible]
שקר · [illegible] שנשבע [illegible]
הפקדונות · [illegible] שאחר שהוא [illegible] ממון [illegible]
לא [illegible] שהוא [illegible] שיש בידו [illegible]
ויש נשבעין לשקר [illegible] שקר [illegible] השבועה
ושלא אמר כמו [illegible] לאחר [illegible]
[illegible] ספק שאמרו [illegible] בו [illegible]
[illegible] הקרן [illegible]
בו זה המאמר [illegible] שיאמר לאשר [illegible]
בזה שיהיה [illegible] על הקדש שהוא [illegible]
ומזה יתבאר שיתחייב [illegible] קונס
שיביא [illegible] לאשר הוא [illegible] ולא [illegible]
ואחת [illegible] התמים [illegible] כערכך לאשם
בערכך [illegible] · ויתבאר שלא יתכן שיביא הקרבן [illegible]
[illegible] בן [illegible] · ומה שנזכר בזה
המקום [illegible] ואחר [illegible] האשם · [illegible]
[illegible] הקרבן [illegible]
[illegible] שהוא להקדש ועם כי זה [illegible]
ועל שכבר אמר בזה המקום והשיבותה [illegible]
[illegible] שיותר [illegible] שישלם [illegible]
הקרבן [illegible] · ועל שאמרו [illegible] לאשר הוא [illegible]
[illegible] על הקרן [illegible] וכמו [illegible] הכהן [illegible]
שיקריב [illegible] על מזבח [illegible] האשם · [illegible]
[illegible] לא [illegible] כי אשם [illegible]
[illegible] על מה [illegible] הקדש [illegible] בידו
מזו [illegible] כדין · [illegible] על [illegible] אשם [illegible]
[illegible] אשר [illegible] מן הקדש · והנה [illegible]

נזכר זה · ואפשר שהמערכה היא [illegible]
שאמרו [illegible] שיהיה כל הקרבן קודם לא [illegible]
ולא נעבד [illegible] וירצה שאין העבד קודם [illegible]
[illegible] שכבר אמר דבר אל בני ישראל והוא אמרו ובני ישראל
וירצה [illegible] שאין הקטר קודם [illegible] בעשה ולא [illegible]
בזה הדין מן [illegible] שאינו [illegible]
מן הקטורת [illegible]
שאין הסומך קודם כי אין [illegible] ובחינה [illegible]
[illegible] הקרבן וירצה שאין [illegible] קודם
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible]
[illegible] שאין המערכה [illegible] שכבר
אמרו על המערכה [illegible]
אחרי מות שהדם הנתן על המזבח הוא המכפר [illegible]
נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם · ואם הייתה
המערכה על [illegible] יותר [illegible] שכבר [illegible]
[illegible] והשמו על ראש [illegible]

השרש הז

הוא שאינם [illegible] שם [illegible] לפני ה'
ולא [illegible] שיהיה כהן [illegible] זה [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible]
[illegible] · כבר
נתבאר זה [illegible] · [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] הקרבן פסול · [illegible]
פסול [illegible] על [illegible]
[illegible] שאין כן [illegible] · כבר
נזכר זה [illegible] · והוא [illegible]
התורה [illegible] שיהיה כל [illegible] בעזרה [illegible]
שכבר אמרו [illegible] אל פתח אהל מועד · [illegible]
[illegible] על [illegible] המזבח [illegible]
[illegible] בעזרה הקרבן פסול · כבר נתבאר זה [illegible]
[illegible] השחיטה והזביחה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · כי זה [illegible]
[illegible] שחיטה · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] כמו
[illegible]
החיים [illegible] שחיטה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] · והוא [illegible] שחיטה
[illegible]
[illegible] ולא [illegible] כזה
[illegible] לעזרה · [illegible]

השרש הח

הוא [illegible] שתהיה השחיטה

בידי [illegible] · וחם שחיו
[illegible] שאין [illegible] אהל מועד · [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] בחים ·

השרש הט

הוא [illegible] והוא [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כמו
[illegible] כמו
[illegible]
[illegible] כי זה [illegible]
[illegible]
[illegible] · כבר נזכר זה [illegible] בחים ·

השרש הי

הוא [illegible] מן הדם
[illegible] הזבח

[illegible] · והוא שיהיה [illegible] העזר
[illegible] · כבר נזכר זה [illegible]
[illegible] · ואם [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] חוץ [illegible]
[illegible] כשר
[illegible] הזבח [illegible] המזבח [illegible]
כבר נזכר כל זה [illegible] · [illegible]

השרש הי"א

הוא [illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] הדם [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] הכהן [illegible] · ואם [illegible]
[illegible] הדם [illegible] הזבח [illegible] כי [illegible]
[illegible] המזבח [illegible]
[illegible] הדם [illegible]
[illegible] המזבח [illegible]
[illegible] · כבר נזכר זה [illegible] בחים ·

השרש הי"ב

הוא [illegible] הייתה
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
על המזבח [illegible] כמו [illegible]
[illegible] על המזבח [illegible]
[illegible] על המזבח [illegible] על המזבח
[illegible] על [illegible] על המזבח כפר ·
ואם [illegible] הנתנין על המזבח [illegible]
[illegible] · כבר
נזכר כי זה [illegible] · [illegible]
[illegible] הזבח כי [illegible] שתהיה
[illegible]

[illegible]

התועלת השני

[illegible]

התועלת השלישי

[illegible]

השרש הראשון

[illegible]

השרש השני

[illegible]

השרש הג

[illegible]

השרש הד

[illegible]

השרש הה

[illegible]

השרש הו

[illegible]

המנחות [illegible] והם מוקרבות לזכרון · ויהיה מזכיר עון [illegible]
ובזה [illegible] שהנשאר ממנה ולא יקטיר ממנה והנשאר יאכלו הכהנים [illegible]

השרש א׳

הוא שכל המנחות הם סלת חטים מלבד מנחת סוטה שהיא [illegible] מנחת העומר הנזכרת בפרשת אמור [illegible] כמו ש׳ שנזכר שם · והוא מבואר שמנחת [illegible] שעורים וכבר קדם [illegible] הקריב כי כן [illegible] שעורים [illegible] ובזה [illegible] המנחה [illegible] כמשו׳ [illegible] קומץ הנזכר בפרשת [illegible] מן השעורים [illegible] והנה היתה מנחת קנאות [illegible] שעורים [illegible] ההיא [illegible] שירבה [illegible] והיתה מנחת העומר [illegible] השעורים לפי [illegible] מן הקמח [illegible] שאר מנחות [illegible] כי התורה [illegible] בקרבנות שהיו [illegible] · כבר [illegible] זה [illegible]

השרש ב׳

הוא שאין מנחה פחותה מעשרון [illegible] כמו שבא בתורה מנחה [illegible] כמו שהוא [illegible] · כבר [illegible] זה [illegible] מנחות

השרש ג׳

הוא שכל המנחות הקרבות [illegible] מנחה [illegible] שלא [illegible] מלבד [illegible] מנחת [illegible] ולא [illegible] שמן ולבונה ולא נשאר [illegible] עשרון [illegible] לבונה [illegible] המנחה [illegible] שלשים [illegible] שהוא [illegible] שיהיה [illegible] בכל [illegible] חוץ ממנחת נסכים ומנחה [illegible] שלא [illegible] שמן ולא [illegible] לבונה · כבר [illegible] זה [illegible] מנחות

השרש ד׳

הוא שכל המנחות והקרבנות [illegible] מן [illegible] הקומץ [illegible] כל [illegible] כבר [illegible] זה [illegible] מנחת כהנים [illegible] שיהיה כליל [illegible] מנחת [illegible] בשלה · [illegible] על [illegible] וכן [illegible] שהם [illegible] · וכבר נזכר זה [illegible]

השרש ה׳

הוא שכל המנחות הנדבות [illegible] שיהיו [illegible] וכן שיהיה [illegible] חוץ · ואמר [illegible] מן [illegible] לא [illegible] כל [illegible] יחידי [illegible] והקטירה והקומץ [illegible] על [illegible] מנחה [illegible] שהיתה [illegible] על הלבונה [illegible] כל המנחה [illegible] ואשר הוא [illegible] שתי [illegible] ממנה [illegible] · כבר נזכר זה [illegible] השרש ה׳

השרש ו׳

הוא שהקמיצה [illegible] מבשר [illegible] לא [illegible] הקומץ ולא [illegible] וכבר [illegible] כמו שהזכיר [illegible] בכל מקום [illegible] מנחה בכלי [illegible] לא [illegible] בכלי [illegible] הקומץ [illegible] ממנו

השרש ז׳

הוא שהיו [illegible] בכל עשרון [illegible] הקומץ [illegible] בכל [illegible] בכתיבה [illegible] ולא [illegible] הכהנים [illegible]

[illegible]

[illegible]

השרש ט׳

הוא שהקומץ [illegible] כל [illegible] מנחה [illegible] והקטרה על גבי המזבח [illegible]

השרש י׳

הוא שהקומץ והלבונה [illegible] והקטרתו [illegible] והקטרתה [illegible] ושירי המנחה [illegible]

התועלת הראשונה

הוא [illegible] וכלל [illegible] והנה [illegible] הוא [illegible] זכר [illegible] קרבנות [illegible] שהיו [illegible] עבדים [illegible] ולא [illegible] כמו שזכר [illegible] התורה [illegible] כמו שזכר [illegible] התורה · [illegible] עוד [illegible] והוא כי [illegible] שיהיה [illegible] הכתובים [illegible] ולא [illegible] היה [illegible] שיהיה [illegible] יותר [illegible] ולא [illegible] כמו שזכר [illegible] הכל [illegible] התורה [illegible] הדברים [illegible] והדברים [illegible] הנכונים [illegible] המנחה [illegible] שיהיה [illegible] הדברים [illegible] שלא [illegible] הדברים [illegible] על [illegible]

[illegible]

השרש הי״ג

[illegible]

השרש הי״ד

[illegible]

השרש הט״ו

[illegible]

השרש הט״ז

[illegible]

השרש הי״ז

[illegible]

[illegible]

השרש הי״ח

[illegible]

השרש הי״ט

[illegible]

השרש העשרים

[illegible]

השרש הכ״א

[illegible]

השרש הכ״ב

[illegible]

התועלת הד׳ וה׳

[illegible]

כמו שיהיה הקרבן עשה [illegible] הנזכר בפרשה שלו כך · ולא סר יחיד
נשיא יהיה הקרבן עשה [illegible] הנזכר בזאת הפרשה · כמו שנא'
ודקדוק מהודיות · ורחוק [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

כמו שזכרנו בדקדוק זה הספר [illegible] במאמרים ·
החלק הראשון שגגת כהן משיח בהוראה [illegible] ועשה
[illegible] ברוב [illegible] כמו שנא' [illegible]
שיהיו כל [illegible] ישראל בהוראה ושגג
עם הקהל [illegible] · החלק השני הוא [illegible] השגגה
עם הוראה ויהיה השוגג בה מלך · החלק [illegible]
הקרבן [illegible] · [illegible]
[illegible] כי
[illegible] ועשה מאחד
[illegible]
[illegible]
[illegible] קרבן
[illegible]
הוא מקריב [illegible] והתורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
המקום שהם [illegible]
[illegible]
והנה היה החיוב [illegible] קרבן על [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שגגת ההוראה [illegible]
המעשה · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ולא לא יתחייב הקרבן על [illegible]
ההוראה [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] והנה בזאת המקום [illegible]
[illegible]
[illegible]

השרש הא'

הוא [illegible] שיהיה החטא [illegible]
[illegible]
[illegible]

השרש הב'

הוא [illegible]
[illegible]

השרש הג'

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

השרש הד'

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]

השרש הה'

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

השרש הו'

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]

מכמו שעלה · והנה שיש יראה הראוי להם שמם · [illegible]

השרש הא'

הוא שאחר יכשל ויקריב בכל שהוא לם נתערבו במקרבן · [illegible] עליהם ירצה שלא יזכה המשני מן [illegible] יהיה [illegible] כי אין קרוב להם ונתחייבו בה · כבר נתקדש [illegible] [illegible] וזה יהיה שלא [illegible] [illegible] [illegible] שיק שלא [illegible] [illegible]

הש[illegible]

[illegible] שיקדש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ועירב בו [illegible] [illegible] באשר חטאת ואשם וכו' [illegible] אחי שנכנה [illegible] שאמר יהיו שמן כמו אין קרבן שלם קרבן [illegible] [illegible] וחטא יזכה [illegible] [illegible]

התו[illegible]

הוא במצות והוא מה שזכר מעשה קרבן [illegible] והם שתקבלם המזים [illegible] [illegible] כמו שהקדים [illegible] [illegible] [illegible] ועם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קרבן [illegible] [illegible] [illegible] לבד היענות [illegible] [illegible]

התו[illegible]

הוא במצות · והוא מה שזכר מעשה מנחת ביכורים והיא מנחת העומר שקודם [illegible] מהשעורים כי הוא ראשית לבד [illegible] · וזה [illegible] [illegible] [illegible] · והוא מבואר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible] יהיו [illegible] · כבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"א

הוא במצות והוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הקרבן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] בכל מקום [illegible] [illegible] [illegible] אהל מועד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המקום ההוא מבוא אהל מועד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המקום ההוא מבוא אהל מועד כבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"ב והי"ג

הם במצות · והוא מה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבר [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · כבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והוא מבואר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בכל מושבותיכם · [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · כבר [illegible] · כי כבר [illegible] התורה [illegible] [illegible]

התועלת הי"ד

הוא במצות · והוא מה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

השרש הג

[illegible]

השרש הד

[illegible]

התועלת י

[illegible]

השרש הא

[illegible]

השרש הב

[illegible]

התועלת היז והיח והיט [illegible]

[illegible]

השרש הא

[illegible]

השרש הב

[illegible]

זרה והשתחויה וזבח ונסך לעצמה וידע שאלו העבודות אסורות
לעשות לעז הנה חייב כרת על כולם בעלם אחת וקרבן אחד
ביוה״כ ושגג בעבודות אלו חייב על כל אחת ואחת כבר נתבאר
זה השרש בראשון מהוראות [illegible]

השרש הז

הוא שאם [illegible]
קרבנו [illegible]
אחד הוא [illegible] ר[illegible] [illegible]
ואחר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
הש[illegible] [illegible] כבר נתבאר זה בשני מהוראות

השרש הח

הוא שאם שגגו הקהל שלשה
שבטים וקהל ונעשו הקהל על פיהם
קרבנו [illegible] [illegible] הקרבן הנזכר [illegible]
[illegible] [illegible] של שבט ושבט שהשבט נקרא קהל
[illegible] [illegible] אלא שלא [illegible] הקרבן הנזכר
[illegible] [illegible] של שבטו ושבט שנאמר קהל הקהל
[illegible] [illegible] שנאמר [illegible] ועשו כל
הע[illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] ואמר
[illegible] [illegible] ועשו [illegible] ואמר [illegible] ומעכו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קרבן וה[illegible]
[illegible] [illegible] כבר נתבאר זה בראשון מהוראות

השרש הט

הוא שאין [illegible] שגגה
[illegible] [illegible] ואם לא יהיה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]
ועשו [illegible] [illegible] [illegible] הוא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
היה הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הקהל [illegible] על
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הקהל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ההוראה [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הקרבן הנזכר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ההוראה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
היודעים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הקהל [illegible]
[illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible] ישראל על
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הקהל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

שבט ושבט [illegible] [illegible] כלם כבר נתבאר זה כלו בראשון
ובשני מהוריות ולא יחשב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואחר כך [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הוראה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הקהל על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הוראתם היתה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בנים ולא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שהשגגה
היא [illegible] [illegible] וכבר נתבאר כל זה בראשון מהוריות

השרש הי

הוא שכל שגגה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כהן משיח [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הוא [illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] בהוראת [illegible]
[illegible] [illegible] בהוראה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכהן המשיח
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השרש הי״א

הוא שהכהן המשיח הוא הכהן [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] חברו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הכהן המשיח [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] המשיח [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כבר נתבאר זה כלו [illegible] מהוריות השרש הי״ב

השרש הי״ב

הוא [illegible] [illegible] משיח [illegible]
[illegible] [illegible] בהוראה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על
הוראתו [illegible] כבר נזכר זה [illegible] [illegible] מהוריות

השרש י״ג

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ואם [illegible] [illegible] קרבן [illegible] הוא [illegible]
[illegible] כבר נזכר כל זה [illegible] [illegible] מהוריות

התועלת ט״ו

הוא [illegible] והוא [illegible] [illegible]
[illegible] על [illegible] הנזכר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וקולס
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השרש הי״ו

הוא [illegible] כהן משיח [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הכהן [illegible]
[illegible] [illegible] ולא [illegible] כהן משיח [illegible] [illegible]
ואם [illegible] [illegible] כבר נזכר כל זה [illegible] כהן משיח

השרש י״ב

הוא [illegible] [illegible] [illegible]

הן כך שבועה והזכיר שכתבו והכו ושבועה לבטה הקן ויעבר
מצוה · כבר נזכר זה הענין כלו בשני השבועות ·· השרש

השרש הז

הוא שאין השבועה חייב עד שיוציא בשפתו
ויהיה בשפתו ומה שיקים בלבו שהיה
בלבו בא ופי שיהיו שוין [illegible] שלא יהיה מוציא בשפתם
והמוציא מה [illegible] שבלבו וזהו [illegible] אחר
על השבועה כגון שהם [illegible] לעולם [illegible] היה פתח
שעורים כבר נזכר זה בשני השבועות [illegible]
אחר שכוונתו [illegible] כי יזכור לא קבל עליו השבועה
כי אין כוונתו זה הגב בביאור ובמר [illegible] והתורה אמרה לכל אשר יבטא
האדם בשבועה · ומזה [illegible] שהשבועה עתה [illegible]
כגון שנשבע לאכול [illegible] וגלה על [illegible] כי [illegible]
מזה בלבו הוא שהוא [illegible] לא שיהיה מחשבתו שעורים וכן אם
היה חייב על שבועתו שעבר עליה בה ואין ספק כמו שקבל
מהשרשים הכתובים וכן אם היה מוציא שאין אני קורא בו לכל
אשר יבטא האדם בשבועה לא נתחייב שבשפתו לא [illegible] בן
[illegible] שכבר [illegible] ושמא [illegible]
עתה כן אומר שבשפתו לא אכל [illegible] שהוא שעבר אכל
כי אין מידך הקודם שנשבע [illegible] אני אכל כל
שלא ישבע הקודם לא אכל [illegible]
מאכל [illegible] לא יאכל ושם השבועה הזאת בכללם
שהדבור [illegible] שבועת שקר שעבר והספק בהם [illegible]
אחר לבטא אשר שעבר [illegible] להבין · אבל
הדברים כן כי ישנה שיהיה המוציא יותר [illegible] מאשר יהיה
בענין שבועה כמו [illegible] זה יש שבועה שקר שעבר · כבר נזכר
זה בשני השרשים · ואין ספק שנשבע על ענין שעבר שחייב
עליה קרבן הוא [illegible] לשקר ולא ידע שחייב בו
על זאת השבועה קרבן · והספק [illegible] שנשבע שלא יאכל
פתחין ובדיבור [illegible] שנשבע על פתחין והשבועה
היתה שלא יאכל פתחין [illegible] כבר נזכר זה בשני [illegible]

השרש הח

הוא שאין השבועה חלה אלא על
הדבר שהוא רשות [illegible]
[illegible] [illegible] לבטל [illegible] מצוה [illegible]
[illegible] שיהיה השבועה חלה על [illegible] ועל דבר מצוה
[illegible] השבועה הזאת דבר [illegible] שנשבע שלא
יאכל [illegible] ונשבע שלא יאכל [illegible]
[illegible] עשרים [illegible]
[illegible] יום [illegible]
השבועה [illegible] שנשבע [illegible] יאכל [illegible]
שלא יאכל [illegible] זה [illegible]
השבועה [illegible] · ואין [illegible] דבר [illegible]
שבועה [illegible] כגון שנשבע [illegible]
כבר [illegible] · ומזה [illegible] שנשבע [illegible]
[illegible] לא [illegible] כי [illegible]
שנשבע [illegible] השבועה
[illegible] השבועה שבועת [illegible]

השרש הט

הוא שאין השבועה חלה [illegible] על דבר
שהיה [illegible]
שבועת [illegible] ועשה [illegible]
שבועת [illegible] ולא [illegible]

יולא [illegible] וחסלה [illegible] ואין [illegible] קרבן [illegible]
והנה [illegible] שעשה [illegible] ותשלומין [illegible]
בענה [illegible] ועל בענה [illegible] קרבן [illegible]

השרש ה[illegible]

הוא שכל [illegible] שבועה [illegible]
[illegible] ייב [illegible]
[illegible] וכבר [illegible] שמן [illegible]
[illegible] יומה
[illegible] וקבפרן

השרש הי״א

הוא [illegible]
[illegible]
והוה [illegible] על [illegible] ושייר [illegible] על
היסוד וזה [illegible] מעכב [illegible]

השרש הי״ב

הוא שכל [illegible]
[illegible] ובדבר [illegible]
[illegible] וכל [illegible] כשרות [illegible]
[illegible] והזה [illegible] ונ׳ והנה [illegible]
אל יסוד [illegible] כבר נזכר זה בשני [illegible]

התועלת הכ״א

הוא במצות והוא [illegible]
קרבן [illegible]
[illegible] קטן [illegible] וקטן [illegible] ושוה [illegible]
[illegible] כי [illegible] וחטאת [illegible]
והנה [illegible] זה הקרבן כבר נזכר [illegible]
[illegible] הוא [illegible] הוא [illegible]
[illegible] יותר [illegible]
[illegible] ואולם [illegible]
[illegible] ומוכר [illegible]
[illegible] ומוכר [illegible] כזה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] אחד [illegible] השרש

השרש הא

הוא [illegible]
[illegible] קייב [illegible]
[illegible] וחדבר [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] מרובה · ולא
[illegible] וחטאת [illegible] כמו [illegible]
[illegible] כבר [illegible] זה בשני [illegible] השרש

השרש הב

הוא שקרבנות [illegible] קרבנות
[illegible] מה שהיה [illegible]
אחר שקרבו [illegible] כל [illegible] קדם [illegible] קרב
[illegible] אחר [illegible] וזכר [illegible] ושני
[illegible] לא יקריב כבר [illegible] · ואין [illegible]
קודם [illegible] ואחר [illegible] כי [illegible]
בכלל [illegible] מקדם [illegible] ישראל
[illegible] שהאחר [illegible] ובכלל [illegible]
[illegible] כולם [illegible] כי [illegible]
[illegible] בכלל [illegible] ולא [illegible]
[illegible] שאחר [illegible] ואין [illegible]
[illegible] בכלל [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] כי [illegible] כי [illegible] קרבנות [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] וכן
[illegible] כי במקום [illegible]

הדין ובן [illegible] קרובין ופסול כי [illegible] של נבי הקורא
וכן נב שיהיה עד קולם שאין עדותו לבטל ושמעה קול אלה
והוא עד וכן נב שתהיה שמועתו קול אלה קודם הגבדה וכן
נב שייחד עדיו בעת השבועה כו כשהוא [illegible]
טלות משביעו עצם [illegible] וייעו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ומקום [illegible] היו הנגים מחייבין בו קרבן
עולה ויורד [illegible] נתבאר זה כלו וכן משבועות

השרש [illegible]
הוא [illegible] קרבן [illegible]
שבועת השוות בין זדון לשגגה שלא
[illegible] וקנה השגגה שיתחייב עליה קרבן ה
הוא [illegible] קם שלא ידעו שחייבין עליה קרבן ה
אבל [illegible] שבועה זו וקוראה הוא שלא ידעו שהיא שקר
היא [illegible] קרבן [illegible] נתבאר זה בגמרא

השרש הח
הוא שעל [illegible] מקדש וקדשיו לא
יתחייב קרבן עולה ויורד [illegible]
היות הידיעה בתחלה בכל הענינים אשר לא יהיה החיוב [illegible]
[illegible] וקדש [illegible] שנטמא ושזכר
[illegible] ויהיה [illegible] הטומאה בנתים וידיעה בסוף שאם
[illegible] ויהיה ידעו אותם. והוא מבואר שהידיעה שהתחלתה
[illegible] ידע כל [illegible] הענינים הנזכרים
[illegible] ידיעה [illegible] ויתחייב שהיה [illegible] אשר היה בו הענין
[illegible] הענינים אשר לא יהיה בזה
[illegible] שלם [illegible]
[illegible] קדש או מקדש. ולפי שהעלם לא יהיה אלא כמה
שהיתה בו ידיעה בתחלה [illegible] שכבר היתה לו ידיעה בתחלה
בכלל הענינים. [illegible] שלא [illegible] שכבר [illegible] ולא
ידע [illegible] לא יהיה זה העלם [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] זה הקדש [illegible]
[illegible]
[illegible] וקם [illegible] שבזה
[illegible] השגגה [illegible] ולא [illegible]
[illegible] קדש [illegible]
[illegible] שהעלם [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] השגגה [illegible]
[illegible] ידיעה בתחלה [illegible]
[illegible] ידיעה בתחלה [illegible]
[illegible] זה הענין [illegible]
[illegible] קרבן [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] ידיעה [illegible] קם [illegible]
[illegible] שלם [illegible] והיה
[illegible] קדם [illegible]
[illegible] וזה יהיה [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] ידיעה [illegible] קרבן [illegible]

[illegible] וזה הספק יקרה בענין [illegible]
שידעו [illegible] כלים [illegible]
[illegible] כי לא [illegible]
[illegible] ככר
[illegible] וכמו [illegible]
הקדש [illegible] אשר [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
הוא [illegible] חמשים [illegible]
[illegible] וכבר [illegible] ככר
[illegible] וכן [illegible] ידיעה
כגון שהיו [illegible] ואחר [illegible]
[illegible] בראשון [illegible]
[illegible] קדש [illegible] ידיעה
אשר היה [illegible] כל [illegible]
הקדש [illegible] והוא [illegible] שכבר
[illegible] קדש וקדשיו [illegible]
[illegible] קדש וקדשיו והנה השגגה [illegible]
[illegible] ידיעה בתחלה ולא בסוף [illegible]
[illegible] הכפורים [illegible] הכפורים [illegible]
[illegible] קרבן עולה ויורד [illegible] ידיעה [illegible]
ידיעה בסוף [illegible] יום הכפורים ויום [illegible]
מכפרים [illegible] ידיעה [illegible] ולא בסוף [illegible]
[illegible] יום הכפורים [illegible]
[illegible] יום הכפורים [illegible]
[illegible] ויום הכפורים מכפרים [illegible]
[illegible] טומאת מקדש וקדשיו [illegible]
[illegible] ממקום [illegible]
[illegible] הטומאה [illegible]
[illegible] בדברים [illegible]
[illegible] שבועת העדות ושבועת הפקדון [illegible]
[illegible] לא [illegible] בדברים [illegible]
[illegible] שבועות [illegible] השרש הה

השרש הה
הוא [illegible] שבועת ביטוי
הוא [illegible] השבועה [illegible]
[illegible] שלא יזכר השבועה [illegible]
[illegible] שבועתו [illegible] יאכל
[illegible] הוא [illegible] והורה
[illegible] לא יהיה [illegible] שבועת ביטוי
[illegible] יהיה חייב [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
השבועה והיה [illegible] שבועה
[illegible] זה [illegible] השבועה
[illegible] השבועה [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] השבועה
[illegible] שלא יאכל [illegible]
[illegible] יאכל [illegible]
שהוא [illegible] זה [illegible] שבועות

השרש הו
[illegible] שבועת [illegible] שבועה
[illegible] בהם [illegible]
[illegible] נתבאר זה [illegible]

יהנה במה שאין ממון ומה שאין הכל בזה בין שבועת עצמו לו תשביעהו והוא ישבע. וזה ענין אלא עם אחרים שכפירתו אחר שד שהשבועה היא כשבועת אחרים כי זה יודע שעבר כו נתה שבועה זאת אחר מה שאמר כבר מקבל זה בזה ובאין שבועה. ולזה יאמר שאם כפר ונשבע על ממון אחד הרבה פעמים חייב על כל אחת ואחת אלא שכה וזה כל זו שיודה מהם היה חייב קרבן. ושה ותם ראשון כבר השבועה אחת התפיסה ממון הרבים שהיו הן או הכל אחד מהם ממון מה וכפר ונשבע שבועה שאין לך בידי כלום אינו חייב אלא אחת. ואם היו כולן שהכפיר ממנו חייב אחת אחת על שאין בכל ממון אחד מהם שוה פרוטה. וזה מבואר קיומו. ובזה יתבאר שאם נשבע שבועה אחת על כפירות רבות חייב על כל אחת ואחת כגון שכפר על גזל ועושק ופקדון ותשומת יד ואבדה. ואם נשבע בפרט כל שבועה שאין לך בידי גזל ועושק ופקדון ותשומת יד ואבדה חייב חמשה אשמות. ואם אמר שבועה שאין לך בידי כלום אינו חייב אלא אחת. כבר נתבאר זה בכריתות ובמסכת שבועות. ולפי שהכתוב אומר שהיה לו [illegible] הכפירה חייב בשבע על שקר. וזה מבואר מלשון ההלכה לפי שכל שור מקבל [illegible] שקלו חייב שהוא הועיל [illegible] לפי כן [illegible]. כבר נתבאר זה בתחלת ויקרא. ובאם חייב [illegible] בעדים וכפר ונשבע חייב שהוא הועיל [illegible] חייב [illegible] על שיתן העדים ושאין [illegible] העדים ולא התקיים עדותם ויתפסון. כבר נזכר זה במסכת שבועות. והנה מבואר [illegible] על שקר [illegible] לא השביעהו [illegible] כבר נתבאר כל זה הענין [illegible] השרש [illegible]

השרש ב

הוא שלא יתחייב זה הקרבן אם לא כפר [illegible] וכן [illegible] פקדון ותשומת יד. וזה לא יתחייב זה הקרבן ולא יתחייב [illegible] בקרקעות ובמה שאין [illegible] ממון ובעבדים. כבר נתבאר זה בב״מ ומה [illegible] אבל [illegible] שבועת ביטוי שהוא [illegible] בשבע על שקר בקרקע.

השרש ג

הוא שאין מקדים אשם הגזל ואשם שכפר ממון שכפר שמן והשיבוה לבעליה [illegible] ואחר כך מביא אשם [illegible] ולא החומש מעכב את הכפרה כמו שזכרנו באשם מעילה. כבר נתבאר זה בב״ק. והוא מה שאמר שקשה בתוך הגזל היא שאם [illegible] כבר [illegible] ואם [illegible] או [illegible] דמיה. ולא יקריב השוכח [illegible] [illegible] עצמו [illegible] או [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] חייב [illegible] שלא [illegible] [illegible] [illegible] ולא [illegible] [illegible] [illegible] הגזלה והחומש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלא [illegible] בשבע על שקר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ואם [illegible] זה [illegible] בשבע על שקר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבר נתבאר זה [illegible] [illegible] ולפי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היא שאין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כבר נזכר זה בב״ק [illegible].

השרש ד

הוא שלא יתחייב זה הקרבן בגזל [illegible] בעשה אבל [illegible] ענין [illegible] ונשבע על שקר [illegible] [illegible] [illegible] עושק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היא הגזלה כבשעתה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שקרן [illegible] [illegible] [illegible]. ואם כפר [illegible] ונשבע והודה [illegible] [illegible] או שהודה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לאחר [illegible] כבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

השרש ה

[illegible] שהודה אחר כפירתו השבועה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אם לא [illegible] עדים וזה ענין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לכפרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עצמו. והוא שלא הממון הוא אין הקרבן אם כפר בו ונשבע [illegible] [illegible] הוא [illegible] שיתחייב בו ואם יודה. כבר נזכר [illegible] [illegible].

השרש ו

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הגזלה אחר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על שקר. וזה כלל מה המקום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שמה שהתורה התירה [illegible] חומש [illegible] [illegible] [illegible] שקרנים הוא נוטה ונשבע על שקר. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הממון שנים כבר. וזה מבואר בעצמו. והנה הוא [illegible] שאמרו [illegible] הגזלה שהיא [illegible] [illegible] הנזכרים בזה המקום שכבר יתחייב להשיב [illegible] בעצמה והקרקעות בגזלה ועושק [illegible] הקרבנות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שהגזלן יתחייב להשיב הגזלה בעינה שלא נשתנית. ואם נשתנית [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ואם היתה הגזלה בקרקעות ואבד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] בחזקת בעליה היא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עצמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואם השביחה [illegible] השבח [illegible] ואם הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והשביחה [illegible] הגזל [illegible] [illegible] אם השבח יותר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ואם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי מה [illegible] עושק שלא [illegible]. כבר נזכר זה במסכת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בפני עצמה. ולא [illegible] [illegible] חיוב זה מה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הפקדון [illegible] [illegible] בפני עצמו [illegible].

פרשת צו את אהרן

זאת תורת העולה. לומר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבר ביאר המקום כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בין הערבים. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בבקר בבקר. [illegible] [illegible] העולה. [illegible] [illegible] המקום זאת תורת העולה וזאת תורת המנחה וזאת תורת החטאת וזאת תורת האשם. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בין הערבים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] העולה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכהן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

העניין להוציא כנזכר מה שהקדמנו בשרשים הקודמים יאמרו
קדשי בדק הבית הם בכלל קדשי׳ ומה שהיה מהקדשים של
אין מועלין בו אחר שנגמרה מצותו כו׳ לא שיהא שנשרפו
מהם כיון שנשחט ויצא לבית [illegible] [illegible]
בפרים הנשרפים ושעירים [illegible] בבית הדשן אין מועלין
בהם עד שיתנתך שיפתתו [illegible] מועלין בהם עד
שיקדו [illegible] [illegible] [illegible]
מעילה בקדשי׳ [illegible] [illegible] [illegible]
ולא יקריבו [illegible] [illegible] וכיוצא [illegible]
[illegible] [illegible] שעבר זמנו לפני שהיו רקוביים
לשין [illegible] שהיו שראויין לשין קם עליו [illegible]
קדשי [illegible] כבר נתבאר זה בראשון [illegible]
מעילה [illegible] שאין מועלין בכם הקדשים היוצאים
[illegible] אחר מקריבין אין לו מעילה קדשים כמו
[illegible] הקדשים ולא יכון [illegible] אחד [illegible]
[illegible] לבד ולא כל הקדשים שאין להם מועלין
[illegible] כי הוא רק ירק [illegible] כאלו הם ש
[illegible] כבר נתבאר זה בשני ממעילה
ובמה שדומה וכן הבשמות והנסכים והקטורת [illegible]
שפסולין [illegible] עולה שהוא כלו כליל [illegible] זריקת דמים
אין מועלין בהם ולא [illegible] ודם ורק זריקת דמים מועלין
בהם כיון שעדיין נקרא קדשים כבר נתבאר זה בג׳ ממעילה
ודמי [illegible] שקדשי [illegible] ובצאתם אין מועלין בהם
כי אין [illegible] הקדשים ולא בהם [illegible] ולא [illegible]
בדק הבית [illegible] מועלין בהם כדקדשי׳ וכן העצמים
הוקדשו לבדק הבית ועוף לאחר שיצאו לפי מהם כל
[illegible] ולא [illegible] הוקדשו שיקח [illegible] אין בהם מעילה כי
אין מעילה [illegible] כולם [illegible] אחר שיקריבו המזבח
כבר נתבאר זה בראשון ובשני ממעילה הש״ג

השרש הג

הוא שמה שהוא מקדשי׳ בהקדש אל
זה הקדש הוא כן [illegible] כמו העצים
[illegible] ואחר כך זה על כל קרבן יש בו מעילה קודם
בו הקדש הוא כבר נתבאר זה ברביעי מנדרים

השרש הד

הוא שהמועל בכמות משוה פרוטה
[illegible] במזיד חייב [illegible] [illegible]
והוא [illegible] ותשלומין וקרבן כבר נזכר זה בפרק הש״ה

השרש הה

הוא שקדשי מזבח של נכסים בהם
מעילה מן התורה [illegible] כל דבר כנ
ישראל ולא בקדשי [illegible] של נכסים [illegible] כבר
נתבאר זה ברביעי מזבחים ובראשון ממעילה הש״ו

השרש הו

הוא שאין מעילה אלא [illegible]
[illegible] [illegible] הקדשים [illegible]
[illegible] בן והיה זה כן כי [illegible] וחומש [illegible] וכו׳
[illegible] אין [illegible] [illegible] כבר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
מועלין [illegible] כגון [illegible] [illegible]
[illegible] ולא [illegible] [illegible] [illegible] לכל [illegible]
הקדש [illegible] [illegible] מועלין [illegible] [illegible]
[illegible] כבר [illegible] זה בג׳ וברביעי ובה׳ ממעילה

השרש הז

הוא שהדבר שלהקדש שיהנו בו [illegible]
פסחו והמשתמש בכלים בשל הקדש כגון זהב וכן שוה פרוטה
מעל והנכסים [illegible] כגון בגדים וכלי ברזל והדומה
להם אין בהם מעילה [illegible] שוה פרוטה [illegible]
פרוטה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וזה נזכר בפרק
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבר
נתבאר זה בחמישי ממעילה השרש השמיני

השרש הח

הוא שהמועל בקדשים שאין בהם רק
[illegible] [illegible] קדשי מזבח [illegible]
בהם [illegible] [illegible] לבדו [illegible] [illegible] כבר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] וכן [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה ובן יהיה
בקדשי [illegible] אין בהם [illegible] והיה בהם [illegible]
[illegible] וזה מבואר [illegible] כבר נתבאר זה בה׳ ממעילה

השרש הט

הוא [illegible] [illegible] כעניין
המעילה וזה כי [illegible] הוא מבואר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והוא מבואר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יהיה זה על
[illegible] וזה מבואר [illegible] [illegible] מבואר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הוא השוגג כבר נתבאר זה בששי ממעילה

השרש הי

הוא [illegible] [illegible] חייב קרבן מעילה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואחר
[illegible] הקדש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כבר נזכר זה [illegible] כלו בפרק השרש הי״א

השרש הי״א

הוא שאין חייבין על [illegible]
חייב [illegible] [illegible] [illegible]
חייב זה [illegible] [illegible] כבר נזכר זה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כן יקריב [illegible] ולא [illegible] זה [illegible] ידי קרבן

התועלת הכ״א והכ״ב והכ״ג

הסתלקות והוא מה
[illegible] [illegible] על כפרת [illegible] וכבר
נזכר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] מעילה [illegible] [illegible] [illegible]
היותו [illegible] הנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השרש הא

הוא [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

56

[illegible]

זה קרבן אהרן

[illegible]

העולים וזה יהיה אחר שיש לו אמונה עד שיתעלה ויקרב אל
האמונה ולפי שהאמונה זהו כוונת העקרים כלם יחיד ושב כל אשר
רביעי והיא תשובה זה העקרים אחר של אחד מהם ויעשו ויביאהו
שנזכר בעקרים הקודמים ימתין אל שנאמר ואשר יהיה לו
שלבו אל השלמים וכבר קנה [illegible] של אחד ועל של כי
הקרבנים ראוי שלא יתחלף [illegible] כי העולה כל
שלבו אל האחד [illegible]
הנה אין ראוי שיהיה [illegible] וזה יהיה הקרבן
העולה כי שהעולה שיקרב עולה שיאמין יקרב העולה ותהיה
ולפי שאמרה הלכה העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה
עד הבקר [illegible] שהיא אחרונה לכל הקרבנות והקרבנים
ביום ההוא [illegible] שהכהן שיקרב במקום קרבן אחר
שלא [illegible] שיהיה קרבן אחר [illegible]
קרבן [illegible] שהוא מבין כל הלילה מביניהם של
עמהם [illegible] כי אלא בעבור הקרבנות לא תהיה
עולה [illegible] אחר מה שיש ספק שם עד
ביום [illegible] וזה כוון אל עולת התמיד ושאר הקרבנות
[illegible] שיקריבו קרבן שלא בין הערבים ומוסף
אחר הקרבנות [illegible] שם קרבן כמו שאמר
הישרה אם תמיד זבח הקרבן וזה המוקד שהיה
יוקד המזבח כל הלילה לעולה וקרבנות היה שם מוקד אחר
יוקד בו [illegible] שיקחו [illegible] המזבח ערב כי
[illegible] אחר ימות המזבח העולה יקחו
[illegible] ורבוי היה שיהיה זה האש מערכה
[illegible] כי כבר זה השם שלא יקריבו ומקריבו
[illegible] ואם היה שיקחו זה האש מהמערכה
[illegible] העולה הקרבנות לא היו מעליים שלא יהיו
במזבח [illegible] יקריבו הקרבנות הם כלם ויהיה אחר
שזאת המערכה השנית היתה למעלה במזבח העולה לפי
שאמר [illegible] לקח מלא המחתה גחלי אש מעל
המזבח [illegible] שזה האש ויקחו האש הקטרת שלא מערכה
[illegible] וראוי היה להיות כן כי המערכה
הקטורת [illegible] על שאר הקרבנות הנה כמו שיתעלה לו
[illegible] ויתקרב לקדש הקדשים כן יעלה
[illegible] קרוב לקדש הקדשים ובזאת הסבה
[illegible] שיהיה [illegible] מזאת המערכה
השנית [illegible] שלא יכבה הקטרת
[illegible] בעבור
המזבח [illegible] והכהן
[illegible] עבודה מה עבודות ושה
[illegible] על כהן [illegible] כהונה ולא
[illegible] על [illegible] סאבה
שלא ישתמש מהם [illegible] שתהיה זאת העבודה
בבגדי כהונה [illegible] בכל
[illegible] כהונה לפי שהיא עולה על [illegible] שלא תהיה
זאת העבודה בבגדי כהונה [illegible] הכבוד וזה
[illegible] המזבח והדשן [illegible] כל האש את העולה
על המזבח [illegible] אשר [illegible] עד
העולה [illegible] ולא [illegible]
[illegible] ושזה הקטרת [illegible]

העולה יותר מפני שהעולה [illegible] העולה כמו כן
בהם ושהיא היתה קודשין [illegible] התשובות וחוץ הקדמה זו
הלשון הזה [illegible] עם חברי העולה אין
[illegible] התשובות וחוץ [illegible] וזה
הדשן [illegible] המזבח [illegible] שירחקו
ממנה [illegible] המזבח במקום טהור בנותר בנה
[illegible] הקדש [illegible] המזבח
[illegible] ולא [illegible] הבגדים
[illegible] בגדי כהונה [illegible] שלא יערכו
בזה בגדי כהונה לא יהיה [illegible] ופשיטת בגדים
והוצאת הדשן [illegible] אחרים [illegible] שיהיו
הבגדים [illegible] בבגדי כהונה
אחרים שיהיו [illegible] וגם [illegible] העולה
[illegible] והוצאת הדשן [illegible]
[illegible] טהור [illegible] אחד [illegible] על המזבח
[illegible] העולה [illegible] וזה
[illegible] מקום שפך הדשן [illegible]
[illegible] אל מקום טהור [illegible] והקטר
על המזבח [illegible] שהקטרת על המזבח
[illegible] שם וזה [illegible]
[illegible] העולה [illegible] שם [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] המערכה [illegible] בזה
בכל העולות [illegible] היה [illegible] בנותר
[illegible] של המערכה [illegible] תעשה
והמערכה [illegible] ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר [illegible]
[illegible] המערכה והם [illegible] עליה [illegible] עליה
העולה [illegible] שתהיה העולה על [illegible]
שיהיה שם [illegible] בעדי העצים [illegible]
[illegible] העולה [illegible]
[illegible] שהעולה היא [illegible] כל הקרבנות [illegible]
[illegible] אחר הקרבנות [illegible] והקטיר עליה [illegible]
[illegible] בפרשת ויקרא [illegible]
[illegible] על המזבח [illegible] המערכה
[illegible] על המזבח [illegible] שקדם
במערכות האחרות [illegible] זה [illegible]
[illegible] והמערכה [illegible]
[illegible] על [illegible] על [illegible]
המערכה [illegible] המזבח [illegible]
[illegible] על [illegible] המזבח העולה
[illegible] שיהיה מערכה [illegible]
[illegible] זבח [illegible] קרבנו [illegible]
[illegible] הקדשים [illegible] מערכת
[illegible] והיה [illegible] אחד
[illegible] והיה [illegible] מערכת במזבח
העולה [illegible] מערכות ביום [illegible]

וזאת תורת המנחה

הקרב אותה בני אהרן

ראוי שתדע שזאת הקרבה כולה [illegible] המנחה בכלל
והקרבה [illegible] המזבח [illegible] בכלל [illegible] ויקרא [illegible]

ויורוק הא׳ להוא זבח קרב כמו היעשה בנעלם׳ וזה יורה בכל חטא
שלא יהיה להתנהג בהם׳ והתכלית בו יקריבוהו׳ כבר התבאר
בלזה במה שקדם׳ הכהן אשר יכפר בו לו יהיה ר״ל הכהן הקו׳
לבד כן והסמיכו׳ בזה באלו [illegible] ואמר אשר יכפר בו
להוסיף מה הזמן׳ קרן הכבוד [illegible] שנאמר בו
בפרשה הקודמת׳ ואמרו מה שלא זכרו הכהן ע״ש [illegible]
בו בשעה׳ [illegible] הכהן [illegible]
אותו יתבאר ר״ל [illegible] התורה׳ והכהן המקריב
את עולת איש עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה׳ [illegible]
שעור העולה הוא לנושי ביתו׳ ואם זכו בו [illegible] ההקרבה
שגם עור העולה אשר הקריב׳ [illegible] העולה לא יזכו בו
קם בשמירת מלאכה׳ והנה במקרה התורה בעור העולה שהוא
לכהנים [illegible] שעור הקדשים והפסולים לכהנים
לפי שכבר זכר הכהנים בבשרם׳ ולזה פירשה התורה זה בעולה
לפי שהיא כלה כליל והיה עולה עליה שלא יהיה לכהנים
חלק בה׳ וכל מנחה אשר תאפה בתנור וגו׳ לכהן המקריב
אותה לו תהיה ר״ל לנושי ביתו [illegible] כמו שקדם׳ והוא
כ״כ נאכלת לזכרי כהונה לפנים [illegible] קדשי קדשים
ובאר שהוא [illegible] מנחה׳ ואמר הכתוב המקריב
הזאת [illegible] להורות שכל אחת מהן חולקין ביניהם׳ ואמר
קודם וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל
ועל מחבת וכל מנחה התנור ומרחשת ומחבת׳ וכל מנחה בלולה
בשמן וחרבה׳ ר״ל מנחה [illegible] הקרב הקומץ שאין
עמה שמן [illegible] כמו שנאמר במנחת חוטא ובמנחת
קנאה׳ לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו׳ [illegible] כי אין
[illegible] המנחה לכהנים [illegible] מנחת
[illegible] המנחות׳ וזה [illegible] ועוד שכבר
אמר במנחת חוטא׳ והיתה לכהן כמנחה׳ [illegible]
הכלל [illegible] וזהו המנחה לכהן כמנחה למנחה׳ [illegible]
יורה זה [illegible] לכהן המקריב אותה׳ [illegible]
עשרון [illegible]
[illegible] ולזה יקריבו [illegible] הכונה [illegible]
[illegible]
והנה [illegible] התורה בזה המקום לכהן המקריב אותה לו
תהיה [illegible] כמו שאמר [illegible]
המקריב [illegible] שיהיה שהקריב [illegible] הכונה
[illegible] והשנית [illegible] התורה
התורה בזה המקום לכהן המקריב אותה [illegible]
[illegible] וזאת המנחה [illegible]
[illegible] והוא המקריב אותה [illegible]
[illegible] מנחת [illegible] תנור [illegible]
מחבת [illegible] המנחות [illegible] וכן
זה [illegible] לכהן הוא [illegible] מנחת
[illegible] המנחה [illegible]
[illegible] ואמר [illegible] שאמר [illegible]
המנחה [illegible] והנה [illegible]
שאמרה התורה בזה המקום [illegible] לכהנים [illegible]
[illegible] כונת התורה [illegible]
[illegible]
[illegible] וכבר [illegible] ובכל

ודבר ביאור הכהנה שכבר בעל מום [illegible] ביתו כמו
שזכרנו׳ ולמדנו [illegible] בקדשי
הקדשים׳ ואחר [illegible] אשר יקריב [illegible]
המקום [illegible] אשר יקריב [illegible] נאכל לכל [illegible] והיה
[illegible]
[illegible] התנופה׳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] זכר [illegible] והנה
[illegible] זכר יהיו [illegible]
[illegible] התורה [illegible] התודה [illegible]
חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות [illegible]
[illegible] מורבכת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והקריב [illegible]
[illegible] מנחה [illegible]
[illegible]
[illegible] המנחות׳ והקריב [illegible]
[illegible] התודה [illegible]
והנה [illegible] שעור הלחם [illegible] התודה [illegible]
[illegible] הלחם [illegible]
עשרון והוא חמץ׳ [illegible] לחם [illegible]
עשרון׳ [illegible] והקריב [illegible]
[illegible] ולחמי החמץ לכל הפחות עשרה [illegible]
[illegible] כפחות [illegible] ואמר [illegible]
יהיה עשרה עשר [illegible]
[illegible] עשרונות [illegible]
עשרונות׳ [illegible] עשרים [illegible]
[illegible] שבכל מין [illegible] יהיו [illegible]
[illegible] חלות [illegible]
[illegible]
הכהן [illegible] והקריב [illegible]
קרבן׳ והנה השיעור [illegible] השמן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] מנחה [illegible]
[illegible]
[illegible] הכהן [illegible]
[illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] הכונה בזה [illegible]
[illegible] ולא יהיה [illegible]
[illegible] והקרבה בזה [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] זה הזמן [illegible]

זאת תורת החטאת

במקום אשר תשחט העולה

תשחט החטאת ר״ל בצפון העזרה כמו שהתבאר [illegible] העולה [illegible] הוא בצפון העזרה [illegible] וזה [illegible] קדשים [illegible] קדשים הוא [illegible] בצפון [illegible] שכל מה שהוא קדשי קדשים [illegible] ושמה שאינו [illegible] הכהן [illegible] [illegible] כבר [illegible] קדשי קדשים [illegible]

[illegible]

[illegible]

זאת תורת האשם

במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם ר״ל בצפון העזרה [illegible]

אומר המאמר והקיש לשתי החמורות הנזכרות בתורה · בחט ושרפ' מפני שלא נזכר מקום אחר שריפתו הנה תהיה שריפתו במקום קדש כי לא היה מקום ופירש שלמים שלא נכתב [illegible] המאכל לא סמך העון בעזרה · ושהם שאמר בעזרה אשר קדשי קדשים שהוא לא נאכל שם ישרף שם · וקם יאמר לעזרה והאומר שם ישרף במקומו כי לא יוכל לכנס האומר לעזרה והבשר כל טהור יאכל בשר · ר"ל כי כבר הודה כל טהור יאכל בשר מזבח השלמים · אך אם יאכל ממנו האומר יתחייב כרת: והנה באה התורה זה הדין בקדשים קלים ומעתה יתבאר בקדשי קדשים מק"ו · וחמורות [illegible] · ילכה בו שיהיה אומר מלת עליו [illegible] שיהיה זבח ונאכל בעל קרי ומה כי יגע בכל טמא הוא כטומאה שתהיה עליו [illegible] המגע בכל דבר הטמא [illegible] ונכבת זרעו [illegible] ואחר מה [illegible] חו בבהמה טמאה הנה [illegible] בכל שקץ טמא · הם שלשה קנים בתורה שיטמא הנוגע בהם במותם · כל חלב:

כל חלב שור וכשב ועז

לא תאכלו · [illegible]

הגיד הנה הזהירם לפי שאמר למעלה [illegible] והקריבו כל [illegible] יאכל כל החלב הבהמות [illegible] שיהיו קרבן · וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו · הנה הכלל היה לפי מה שיורה עליו [illegible] הטמאה [illegible] והטרפה [illegible] ומנה [illegible] שהטרפה [illegible] ואמרו [illegible] בכל מלאכה [illegible] בכל מלאכה [illegible] ולכך [illegible] נבלה וחלב טרפה [illegible] בבהמות [illegible] שהקב"ה · [illegible] המקום שהם [illegible] נבלה וטרפה [illegible] אחד [illegible] כי כל חלב [illegible] אשר יקריב [illegible] בזה שיקריב ממנה הבהמה [illegible] לה' [illegible] היה בשלמים · וזה [illegible] נבלה וטרפה · [illegible] בזה [illegible] והשבועה [illegible] שבזה [illegible] ושבועה · והנה [illegible] מה [illegible] כי [illegible] בהמות · כי [illegible] כמו [illegible] וכל [illegible] בכל [illegible] לעוף ולבהמה · [illegible] שיהיה לכם [illegible] כי כבר [illegible] וכן [illegible] ויהיו · [illegible] לכם חיה ועוף · [illegible] ולבהמה [illegible] ובהמה כשם בהמה [illegible] עליהם והבהמה · [illegible] הבהמה אשר [illegible] ויאמר · וכן [illegible] ביום השמיני [illegible] אשר [illegible] הבהמה אשר על [illegible] · והנה [illegible] התורה [illegible] הקרב והדם אחר [illegible] שלמים [illegible] שלא [illegible] בזה [illegible] [illegible] · [illegible] ואמר [illegible] · [illegible] · [illegible] בבני ישראל

בבני ישראל ולא בגוים · [illegible] כמו [illegible] הכהנים [illegible] שהם [illegible] השלמים · וזה [illegible] · [illegible] הכהנים [illegible] ובשר [illegible] הכהנים [illegible] וזה [illegible] כהנים · וזה [illegible] התורה [illegible] בזה [illegible] · [illegible] על [illegible] ממנו [illegible] [illegible] · [illegible] הקדשים [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] וזה [illegible] [illegible] · [illegible] · והוא [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · וזה [illegible] [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] · והנה [illegible] והנה [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · ובזה [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible]

זה כבר נתקיים [illegible] ו[illegible] והטבע הזה [illegible] הקדמים רל

שאין [illegible] כי אם [illegible] הבחינה [illegible] התורה בזה

בתחלה [illegible] ומהקדמים הקדמים [illegible] זה [illegible]

[illegible]

59

היותר נבחר מהם מה שיהיו החלבים לפני המזבח קסם היותר
נבחר שבצאן הכבש. ולזה היו קרבנות שעירים והיה יותר החטאת
מכל הכהנים לשעיר זה החטא שיתכפר בו לנושאי העונות לשעירו
חטאת שעיר עבודה זרה ולהלניות מעשי יתחייבו בזה יהיה נשמר
מתמיד עם החטאים. והקריבה נסכיו עצים הם תמיד והיו
מאודם בעון [illegible] לזה נתנו לנסיונות קרבן כדי שלא
היו נדונים בחטא ובמה שיצדד החטא והעון והנפש והיו והיו
מתנועה להודות ותשובה להם והודיע שכלל כמו שאמר יורו
משפטיך ליעקב. ואמר כי שמחת כדין יתירו דעת. ולזה
יהיה בעון החטא ולא כל הכפרה לא נשים סוף מן ממור
הנשים לנסיונות בעון. והיה נמלט ממקום הקדוש לנשר
על שיהיה התקרבו להם לבשינה נוראה אינו שיותר בקדושה
הקדושה המיוחדת. והנה לא יזכו הכהנים בעבור החטאת הם
לא אחר הקדירה הקרבנים אשר לנשר שלא יהיה התקדרבו לנשמה
והכהן לא ... מה שיש יותר ... מנכבדות השם. ומה הם
יזכו הכהנים בזה הנשר. ולזה יהיו שיהיה קרב החלב מה
שהיה מנהג עבודת. ואולם החטאת הם על חטא השגגות
מנו כהן משיח וכל העדה שהעבירו וזה לא היה נשרפו מכל
כהנים שהם ... שיתקרבו למי שנשא מהם
דינים לנשיאות לשוה. והיתה זאת שבעבודתם לבני
התרבות על קדירות מזבח הקרב מפני מה שאמר. ואמנם
מפני שהיה מזבח על קרבנות מזבח הקטרת מקריב בזה
שמקריבין בו אחר כל החטאות הן על הקדירות מזבח העולה. ואמנם
וזה לא הגשמים הקטורה על דבריו וזה המזבח שאין זה
המזבח יורה על ... שלא היה יורה ... מזבח הקטורת
כמו שנאמר בפרשת ... ואמנם לא הקרבנים השמן
נפשם והם שיבוא ... יותר להם ... הדם
עד זה המזבח המורה על ... ולה ... ועשית כמו שנאמר
במה שנאמר. ובעת שהיה העבודה בזה שמשה היה קבלת זה
היה מלחמות שלמה ... בעבודת ... המזבח והכלים
המקדש ישראל בכל הפנים שאפשר להם ... הכהן
שלא יעשו כמעשה ... עבודת אלילים. ואמנם
הקטורת ... הקטורת ... ואמר ... לכבוד
ישמחו ... בבכורים ... השמן מהם
ישפשו ... והבחירות ... שם ... ומזה
ושכל ... והבחירות ... ותנה
סולת ... הקטורת ... אחר
זה ... ובהיות ... זה יהיה עבודה
בשנה ... לבית ... שיש לו שכל
בעלי ... שלא ... שיש ...
הגוים ... הבחירות ... קרבנם לעבודת
... ומה ... שיהיה ...
עבודה ... יהיה ... מהם ...
בעבודה ... ובזה ... והעולה ...
בשמחה שיש ... הגוים ... והנה הוא ...
... מקום ... ... ויש ...
הדברים ... הם ... הם ...
... בשמחה ... ואמנם היתה ...
ספרדיות ... זהב ... שהוא ...
הוא ... קרוב ... והכוונה

שסתין כי עבר ... ונשאר ... ושהוא
היה ... העמים ... שעירים ... ויהיה
והבחירות והישראלים ... שלהם ... אחר
בשנה ... בחטאת ... מה שהקריבו ...
ומעשר ... בשנה ... ובמקום ...
וזה כי ... הדברים ... קסם ...
עוד מהם והיה ... [illegible] ... שנשמה ...
ואחר הדברים האחרים ... עבירות ... החטאת
והתורה. ולזה ישרף אחר החטאת חוץ לשלש מחנות ...
שנשאר לא ... הם ... עצירות ... להם
שהם הדברים ... ולזה ...
הגדול להכניס ... אחר ... המצריים ... ולא
המזבח שהיו ... זה הקטן להורות ... [illegible] ... ...
בקרבנות ... ולהשיר ... [illegible] ... הקרבן
זאת העבודה ... הקרבנות ... היה ... [illegible] ... דם
והעולה ... העולה ... להורות ...
הוקרו ... על זה הכבש חיים מורה על ...
זה ... ואמנם העולה היתה ... כמו ...
הנה המזבח ... מורה על ... והיתה ... כבד ...
האדם ... ומשיבה ... והכוונה בזה שיהיה
... לא ... והיה זה ... כמו ...
... ויהיה ... העולה ... והיתה ...
... והיו כליל על המזבח העולה ... המצריים
... שיהיו לעבודת השם יתברך. וזה ... מורים על ...
שהיה ... כי ... הנחים ...
... מקום ... עשו ... ואמנם ... הקרבן
... ואמנם היה ... והחלב ... ולזה
... ... בשנים ... עבודת השם ית'
ולא ... ... מזבח ... ... כמה שקדם
... העולה עוד ... ...
... שיהיה ... מזבח ... והוא ... אחר
... ... על ... כמו שאמרו ... אחרי ...
ולמה היתה העולה כליל ... כל ...
להקריב העולה ... החטאת כדי שיהיו ... קרבן
קודם קרבן העולה. ולפי שהעולה יותר נכבדת מהחטאת היתה
העולה זכר ... וזה כי העולה ... קרבן
... להשים ... לעבודה ...
... והחטאת ... העולה ...
שיהיו ... והכוונה לעבודתנו. והנה ...
... והם ... ואמנם היה ...
וכל שעה ... והיה ... אלא ...
כמו שאמרו לא יכחו ... שעירים. וכן היה ...
נשיא זכר ... וכן ... לכבוד ... והנה
היה ... השחיטה ... ולשחיטתו ... והקרבה
... על המזבח בכדום ... השחיטה ... קודם
... והקרבה אחר ... ויהיה בזה העולה ...
... כל השם ית' ... שיהיה ...
היות ... מה ... והכוונה ...
... ולזה כי ... להם ...
... המזבח ... ואמנם ...

הכהן ולבשו במדיו שבהן [illegible] קודם לכהן מהזקנות וחנכו ונאמר
שכן היה בשאר ימות הכהונה · ואמר משחת אהרן ומשחת בנין
ואמר ייי ביום הקריבם אותם לכהן לי · רל שאז תהיה [illegible]
במשיחתם הכהונה ואמר ייי ביום הקריבם אותם [illegible] לכהן
לי · כי אז התחילו להקריב [illegible] במנחה הנזכרת ·
עשה ומנחה ובניקתו [illegible] שנים · ואמר
ואמר ייי כי כבר [illegible] משחה כותו ונשמרו כמו
שהתבאר במקומו · והודות [illegible] התנות היו [illegible] השני
עורותם [illegible] אחד זה אשר צוה ייי לתת להם ביום משחו אותם
מאת בני ישראל חקת עולם לדורותם · זאת התורה לעולה
ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים והקרבנות
הכתובים [illegible] שכתבם למעלה [illegible] שכבר
היה [illegible] כמו שנזכר במקומו והתבאר · ובזאת
[illegible] שהתבארו בפסוק ואמר [illegible] קרבנותיהם
שם · [illegible] אחד מאות [illegible] שיהיה [illegible] ·
מזה עוד שאחת [illegible] מקרבנות הכתוב אשר יקריבו קרבן
לשם · ואת [illegible] ואם שיקריבו קרבנם של [illegible] לא יזבחו ולא
ואחרי [illegible] לא יזבחו ועוד אחת [illegible] שכתבם [illegible]

וידבר ייי אל משה לאמר

זה קרבן אהרן ובניו

אתו [illegible] המנחה לכהן [illegible] וזה הדבר אשר בסדר ואתה
תלה · וגם [illegible] בזאת הפרשה · [illegible] אשר עשה
[illegible] ומנחה [illegible] אשר [illegible]
[illegible] ושמו [illegible] קדשים [illegible]
[illegible] וסולת · ומסתו [illegible] שנים [illegible]
קדוש [illegible] ובשלו · מה [illegible] ימים יאכלו [illegible] בכל
[illegible] שבעת ימים [illegible] כמו שנזכר [illegible]
[illegible] בשמן [illegible] קרבנות [illegible] וזאת תלה
[illegible] ושבעה [illegible] שבעת ימים
[illegible] אחד [illegible] והמנחה
[illegible] שבעת [illegible] ביום [illegible]
[illegible] כמו שנזכר [illegible]
[illegible] הכהן [illegible] והקדוש
[illegible] הכהן ובניו [illegible] עד [illegible] · [illegible]
הקרבנות [illegible] כדי [illegible]
[illegible] ימים [illegible] עם
[illegible] · [illegible]
[illegible] הקרבן [illegible] אשר בו [illegible]
והיה ביום [illegible] שנים [illegible]
[illegible] מן הקרבנות ·
ובכהן [illegible] בזאת הפרשה · [illegible]
אשר היה [illegible] הקרבנות בזאת הפרשה היא [illegible]
[illegible] קרבנות [illegible] ביום הקודם [illegible]
אשר [illegible] · [illegible] אשר [illegible]
הפרשה אחר [illegible] הקרבנות · [illegible] כי [illegible]
[illegible] ולא [illegible] ואם [illegible]
[illegible] · ואחר
זה [illegible] · [illegible] התורה [illegible]
[illegible] · ואמר
[illegible] בשמן [illegible] הקרבנות [illegible]

[illegible] בזה הקרבן [illegible] · [illegible]
כי המזבח היה [illegible] כמו [illegible] ויזרקו [illegible]
[illegible] · [illegible] היה [illegible] בעד [illegible]
[illegible] קודש [illegible] והם היו [illegible]
[illegible] · [illegible] הקרבן [illegible]
[illegible] · [illegible] היה [illegible]
שהוא [illegible] בקרבנות [illegible] · [illegible] אשר
[illegible] הקריבה [illegible] עדים [illegible]
עם · והיה [illegible] אשר [illegible] · [illegible]
[illegible] הקרבנות [illegible]
על [illegible] הקרבנות [illegible]
הם [illegible] · והיה [illegible]
[illegible] שהם היו [illegible]
אחד [illegible] · וזה יהיה [illegible]
[illegible] · [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] קיום [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] אחד [illegible] כמו
[illegible] המזבח [illegible] אחד
[illegible] · [illegible]
[illegible] זאת [illegible] בהמה [illegible] על
[illegible] · [illegible]
[illegible] על [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] הקרבן
[illegible] והקרבן [illegible] · [illegible]
[illegible] על [illegible] · [illegible]
[illegible] על הקרבנות [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
לא יתכן [illegible] ·
[illegible] היה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] כי זה הוא [illegible]

60

[illegible] ויהיה זה [illegible]

כן [illegible] והנה

[illegible]

והיה זה כן להעיד על [illegible] שילך [illegible]

[illegible] ולזה היה [illegible]

[illegible] ומה שיבין זה הענין [illegible]

[illegible]

קדמון להיותו נמצא בכל בקיום שהוא יותר על נמצאי הדבר
והשלמה כמה שזכרנו שהנפש מתקיימת לא יתחייב בשלמיותם
שתהיה בנפש והנה הוא שיורה הנפש שתהיה לא תמצא ותתעצם
דרושי שנמצא הנפש לפעולות [illegible] ובשאר הדבר הנזכר שהיתה
הכנה בו שתהיה זה הדבר שכבר נמצא אחר היות זה [illegible] לא יקל
בענין הנשאר בו היותה הנפש ולא יתחייב [illegible] שהנפש קודם
לגוף אחר הנה עם זה [illegible] כי זה הענין [illegible]
בשלמות כל [illegible] כי בענין הזה [illegible] לדברים האחרים
ואם היה נפרד [illegible] היסודי שהוא תשאר עליה צורה שלא שתהיה
והנה שהתבאר בזה האופן יותר בציור הנפש ועצמותה מזה המקום
הנה בכל [illegible] היה הראשון שהתבאר בו זה הנפש העיונית
והיא שם עוד היין בזה המקום בענין כמו שיתבאר לנו [illegible] והנה
הנפש והעצמה [illegible] אשר היו [illegible] בו שיורה הנפש והנה
כמה שיתבאר [illegible] הנפש מבואר השגה על שלמות הנפש כי
הנפש היא [illegible] באופן [illegible] היסודי אשר הוא הכח [illegible]
הנפש והנה [illegible] כי הנפש יתבאר מזה [illegible] מן הכח שהיא
יותר על שלמות הנפש כי הקודמים [illegible] חשבו שהנפש
בכלל כמו שזכרנו במה שקדם ואם שיאמר [illegible] הנפש
והוא מבואר שאין לו בקיום [illegible] זה הספק אשר בו [illegible]
לפי כל זה [illegible] הנפש והקיום [illegible] הוא כלל [illegible]
בנפש והנה [illegible] לא קודם [illegible] ואם המורה [illegible]
כי הדבר הנפש כי [illegible] והנפש [illegible] על
שלמותו ואם [illegible] כי הדבר הוא בנפש [illegible] והנה
אין זאת העיון [illegible] הנפש [illegible] כי
[illegible] בשלמות הגדה [illegible] כל [illegible] שלא
יהיה שם [illegible] הנה ואם יקלה [illegible]
[illegible] הגדרות [illegible] על [illegible]
כמו שזכרנו במשנת [illegible] ובמשנת [illegible] ואם
במציאת הנפש ובשלמות הנפש [illegible] והענין [illegible] בזה
הספור אשר זכרנו בבהמה וזה שעלת הנפש היא [illegible]
[illegible] הנפש [illegible] בהמה ועל
שמורה הנפש [illegible] הנפש [illegible]
[illegible] כמו [illegible] בזה [illegible] בבהמה [illegible]
[illegible] שהיא בדרוש כמו שזכרנו [illegible] זה [illegible]
זה [illegible] שאמרו [illegible] הנפש
[illegible] בכל [illegible] להיות [illegible]
[illegible] המקום [illegible] בו [illegible]
באופן שיהיה הנפש [illegible] הנפש בעצמו [illegible]
[illegible] בו שתהיה [illegible] כי [illegible] בו [illegible]
כל [illegible] מן [illegible] כי
[illegible] הנפש [illegible] כמו [illegible]
בשלמות [illegible] הנפש [illegible] כמו [illegible] במציאת
ואם היתה [illegible] מה שלא יתחייב [illegible]
כי [illegible] ובהיות העצם [illegible] לא היה מתחייב
[illegible] שתהיה [illegible] כי [illegible] בעצמו אשר [illegible]
בדרוש ואם יותר [illegible]
ובזה [illegible] לא יתחייב [illegible] שתהיה [illegible] כמו
הענין [illegible] בבהמה [illegible] בהמה ואחשב כי זאת
[illegible] היתה [illegible] וזה כי [illegible]
לא היה [illegible] להיות [illegible] כמו הענין בבהמה

אבל היה הנפש בעצמו והוא הכל כי [illegible] הגוף ואם
יתחייב שלא יהיה [illegible] והיא [illegible] בעצמו [illegible]
ההנחה שנמסרה הדבר כן היה [illegible] שיוחד כמו [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] ואם [illegible] הדרך
[illegible] שיתבאר [illegible] במה שאמרו [illegible] הענין [illegible]
[illegible] בזה הנפש הנה יהיה הנפש [illegible]
שלא יהיה [illegible] ואם [illegible] כמו [illegible]
הכחות ואם [illegible] שהיה מן הנפש שיקבל כמו [illegible]
ולא [illegible] שתהיה [illegible] וקודם [illegible] היו [illegible]
מציאות הנפש [illegible] ועלת הנפש [illegible] הענין [illegible]
בבהמה ומציאות בבהמה הנה בזה שיון עמוק [illegible]
שלא היה במציאות הנפש [illegible] והיתה [illegible]
כמו שהקדמנו שיתחייב הקיום [illegible] ויתקרב [illegible]
[illegible] הנשמות והיתה [illegible] הנשמה [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] במה שהיה [illegible]
הכוונה והטוב בזה שלא תהיה [illegible]
[illegible] ויתן [illegible] זה המציאות [illegible]
[illegible] בענין אשר היתה הענין במציאות בהמה ואם
שלא [illegible] בזה [illegible] הנשמה שהיתה במציאות בהמה
שהנפש [illegible] במאמר אשר הוא [illegible] הראשונים [illegible] ובו
[illegible] הגוף [illegible] שהיה [illegible] מציאות הנפש
[illegible] מציאות בבהמה שהיה [illegible] הנפש ובו
[illegible] הכוונה ואם [illegible] הענין [illegible]
[illegible] מורה על [illegible] אשר הוא [illegible]
[illegible] על [illegible] כמו שיורה על [illegible]
שהיה [illegible] ואם היתה
[illegible] הענין [illegible] ומורה על [illegible]
[illegible] זה [illegible] במאמרו [illegible] מציאות
[illegible] והיתה [illegible] בענין שהיה זה
הענין [illegible] בבהמה ולא [illegible] הנפש [illegible]
להורות על [illegible] אשר יהיה [illegible] כבר [illegible]
זה הענין במה [illegible] על [illegible] שיורה על
[illegible] שתהיה [illegible] ואם [illegible]
[illegible] מציאות הנפש שלא תהיה עמו [illegible] הנפש [illegible]
במציאות [illegible] והם [illegible]
[illegible] ואם [illegible] הנה זה
הוא מה שנראה [illegible] בזה והוא [illegible] כמו
שתהיה והנה לא [illegible] שיהיה הנפש על [illegible]
[illegible] ולא שיהיה [illegible]
[illegible] כמו הענין בבהמה כי [illegible] כמו לא היה [illegible]
[illegible] כמו [illegible] ואם חייב
שלא יהיה [illegible] הנפש בעצמו
[illegible] היתה [illegible] במציאות בהמה [illegible]
[illegible] ומן הענין [illegible] ואחר [illegible]
[illegible] שהיתה הכוונה [illegible] מציאות בהמה
שיהיה [illegible] זה [illegible] על [illegible] באופן
שיהיה [illegible] הקדמונים [illegible]
[illegible] הנה היתה [illegible]
[illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] ובזה האופן [illegible] שיהיה [illegible]

61

[illegible] [redacted] [illegible]

[illegible] [redacted] [illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

[redacted]

[illegible]

עד תכונה שלימה [illegible]

[illegible]

כמה שיודיע [illegible] האחרות בזה · [illegible]

[illegible]

ביניהם של קרבן בפני עצמו ולא קרבן שלם קרבן שלם לכל בני ח
קרבה היה קדש שאחיו · כבר נזכר זה במה שאמרנו בענין מנחות

השרש ב"

היא שהיא נעשית בעזרה הוא קדוש מאוד
מפני מה שלא יהיו נאכלים שם כר—

היו נעשים בעזרה יקדש · ולזאת תהיה קדושה כ"כ לשבור כלי חרס אשר
יבושל בו מפני מה שנבלע מאכלו בו · וכבר יראה שזה העונש
הכלי במה שנזכר כי הם כלים לא זכר כי אם כלי חרס רק ויין בלבד
הכבד ומה שירמה לו ולא זכר בזה המקום כי אם שרק שרחוי
כלי מתכות לא הקדשים והאליפות והגלגלים והעצמות · ולא ה
הוא מבואר שאם היה המנחה בשר היו נשבר נאותם שיהיה
כלי מתכתו בורקין שיהיה נגעל במקום מרקט לנקות המנחה · ואם
היה המנחה הפסול יהיה נ"כ כי זה הדבר היו נעשים בכלי החול
הפסול · ומזה המקום יתבאר שאם כבר נעשה קדשים קדשים מקדשים
חמורים יהיו נאכלים במקום שבהם · והוא מבואר שזה הדין
יחוייב בכל הקדשים הנאכלים · ולזאת הקבלה היה הכלי
הרקח אשר בושל בו והמנחה העין שבידה מקום קדש לבניו
שמה שבלעו ממנו לא יאכל בו · ולא יצא כבר נותר
אשר יקבו שלא מה שנבלע בו במריקה בחוץ ושטיפה
בענין שלא ימריק ושוטף במים · והורה באומרו במים שלא
הקפיד בזה מריקה ושטיפה באחר משקין וכל זה כדי שיוציא
מה שנבלע בו לפי שנתן כולם המנחה קדש לה
התורה שיהיה בעזרה וכל כלו · ולפי שקדשים לשבר מה
שיהיה מה על הכבוד לגאולה כלמה שלא יראו שהם כב
עובר מבכר אחר זרק הדם שהוא בכל מקום קדש
שנקבל קודם זריקה הדם · ובכלל הנה הורה שבכל כלי
היה במדבר · ולזה לא יונהג בחוץ והנשרפות כי אין לך
פרים שעשו והם נכנס לאהל · ולפי שלא זכר בזה המקום
כי אם כלים הקדשים שהם מה כתו הכבד וכלי ארם וכלי
יחשב מנין שלא ינהג זה הדין כי אם בכלים המקודשים
ולזה מספר שלא ירק הלכך קדשים קודש בו יבשל
בו כן שלא נעשה · וירמוז מה שהיו הכלים שמה שהיתה
התורה עבירה שלא ירק לא יזה נכרים במעשה · ולזה זכר זה
הדין בזה המקום · ואולי המנחה והשטיפה כרויה נעשה ר
קדשים מפני הבלע בהן מה קלים שם ולא נעשה זה הוא
נוהג בחוץ · הלא הקדשה בכלי שלא יהיו שקדשה הקדש
בשהנבלעו מהכלים מהמה לשנה הקודר · ולא בם מוזכרים "

השרש ג"

הוא שאם נתן מדם החטאת הנעשית
על הבגד ומה שידמה לו לכבס שידבק

בכל הדם לכבס מים אינו כבוס מקום
קדוש במים שלא ולא יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה
תכבס מה נס קדוש · לפי שאין הבגד לא מקום מטמא ולשון
מכבסו · ולזה הדין ינהג בכל כלים הלוי להיה שיש בו כדי
הזיה שלא אשר יזה עליה · והיה זה כן מפני שיזה הדם הזה
על החוטר שהוא קדוש מיוחד · ולזה לא ינהג זה הדין בחטאת
העוף ויונהג נ"כ בחטאת הנשרפות להיות כי דמם נכנס הקודש
מפני מה שהתבאר על דברינו · והוא מבואר כי כשמכבסין את
הבגד ואת השק מוחק הבגד אשר יזה בו הדם שיראה מה יתכב
שלא יצא בו ולשם ירצה · כבר נתבאר זה באומר עשה מזה

השרש ד"

הוא שיעשה קדשי קדשים בכלים
המקודשים להקריבו והכהן הוא בית ב

שלא ירצה המכריז כי זהו שלא שם צוה והנה בגד זה הכתוב בתשו
שאין קודם לשחיטה בעזרה · והם נשרף בקדשי הקדשים אחר נכון
יהיה נזה הכתוב רחוק כמו שהוא לשבת · ואין לנו הכנס מן
מנין כי מס ונתן זה · והוא מבואר שאם לא זכר הנס לשר
קדשי הקדשים לפי שנה כבעורים לשון כיפור עמם שאחרים
שמלה שאדם לא שבה · והתורה מודיעה והשנו התקריב בקרב
שנתחייבו · והוא בקדשיה [illegible] בעשיה ופן שבאחד כנן
המודיע בכפרו לבד הקדוש [illegible] כה זכרים שדינם בקרבי
שנעשה קדש לנכנס שאחר שנשרפו בו שנחלש · בכ"ח מזב

התועלת הט"

הוא במלאכת והנחמה שהוא[illegible]
מגלגלי המשר התורה [illegible] יד

בכפנם שבן וכל מנחת כהן אשר יוסף מדיה יתנה אל מועד לכפר וכ
כבר נזכר זה במקום · וכבר נתבאר מדבריו [illegible] מזבח זה"

התועלת הי"

הוא במלאכה והיא [illegible] שעשוה
האשר על הקדש [illegible]

זאת תורת האשם · והנה שאזכרו היו מלבו [illegible] כבלו
שיהיה אחר כהזאת העשה · ולכי שהם הם לא כבר מה מקדש
והוא מבאר בנפשו מעשה התורה · כבר נתבאר זה במה שאמרנו
מזבחים · וכבר נתבאר היותו נאכל במקום התודה מאהל קדם"

התועלת הי"א

הוא במלאכה והוא מה שהקשה בזה
הפרקים להודיע הנקשרים ומה

שהיה מהם על עולה · והנה הכהן מכלים שנים הקדשה בו הזה
[illegible] נותן הקרבים על הכבשים ולשם הקודש התודה ומה [illegible]
שמה הכשות וחתית הכבד · ואם היה עמו התודה לעבור אחד
מפליג במאמר רוקח והיינו נותר שנן שלא יקחו את הקרבן
ומשים הנפש על הכלים כמו שנתבאר מגילה המעשים שהוא הכל
משה · והכהן מעין דין ותחת קיה בכבשה ומשם נפש נאזיר
העזרה כמו שהם בכבשה ופגו לבני המערב · ומון ומפן
ומעלה ומוף · כבר נתבאר זה מן מאיש מעשה ותן במשפט
ואחר כך מקריבין הממורין והחזה והשוק והזרוע המנחה ולא כ
היה נכון והשאר לבעלים · ומזה הוא הדין את כל הקרבן עד
לבעלים עד הבקר ומצוה על הכבד יחוד עמה שהוא לעשות
חינוך וקיומן · כבר נזכר זה בגמ' חולין · והשוק הוא שוק הימין
והוא מן הפרק של הארכובה ועד כף של רגל · והם שני חלקים
מעוררים זה בזה · כבר נזכר זה בגמ' חולין · והנה לפי תורתה
בחוס ממעשרים שאחרונים שהיה נזכר בהם לחם חמץ · ולכן
לחם החמץ מן מעשרים בכל הלחם שנשלחת · ולפי שנאמר ק
תרומה היה מחוייב שיהיה כולם מעשרה אחת מכל זה הוא
המקריב האשם שימול עם סך מה · והנתנים היה נעשה
כ"כ בחים מעשרה עשרונים לפי שנקראו שנה לחם חמץ מה
שיעשר לחם החמץ כשיעור המנחה · והם שתי הסמה שלש
כלים שיעור להתוכליהן ולפי יעור לפרוש · ולזה הוא מבואר
שהם קרבים שהקריב ומה בכלי ועשה מחשבה אחר כנראה
יען · כבר נתבאר זה בשבעה ושלשה מנחות · ובמקום מנחה
והנה בקבלות שהם היו מעשה השלשים עם אלו נראה
ורבעים לא נתן לבעלים לכהן · נ"ל כמעשי מנחות"

התועלת הי"ב וי"ג

הסמיכה היא מה שאמר
להקריב שלא להזיר הנדר—

ר"ל יהיה כבר ומה אליה ושוף הקרב ומרעה נקמי עד שי
קדשים מקום · ולא יהיו כלם נאכלים עד סוף לכל · ושלחת

המערכה שהוא לראשון ממנה אחת מהחבר לבד דיר הקטורת מזבח
הזהב · ולמטה ממנה היו ערכים כיום הכפורים מערכה
אחת לקחת ממנה אש לקטיר הקטורת לפני [illegible] · והייתה יש ס'
על כל יום מערכה שלישית שלקיום האש [illegible] תמיד
על המזבח · כבר נתבאר זה בדברי [illegible] · והלך
מבואר שהקטור המערכה הוא בכהן [illegible] שמן [illegible]
אש על המזבח · [illegible] נתבאר זה [illegible] · התועלת

התועלת [illegible]

[illegible] והוא מה שהזהיר
[illegible]

[illegible]

התועלת

[illegible]

התועלת

[illegible]

זכרי כהונה שיהיו ממקומות בעזרה שאין מחלקין אלא למי שיאכלנו
והוא מבואר [illegible] בדברי ילמו שהוא הקשה קדשים שמן
בכרכות הרב [illegible] ממקום [illegible] ובל קדשים [illegible]
על קדשי קדשים כי הוא [illegible] כדרך הקדשים ממכלל ונו' וזה כלל
לתועלת כי [illegible] קדשים · עד כאן דברי [illegible] ובמוני הקרבנות

התועלת [illegible]

הוא סגולה והוא מה שלא לקרבני
כהן עבור מנחת כהן והיא כל מנחה

[illegible]

התועלת

[illegible]

התועלת

[illegible]

השרש

[illegible]

הקדשים שנשאר בחוץ שורפין חוץ למחנה׳ וחולפים הם נאמר ב
מקום שורפין חוץ לבתים׳ כבר נזכר זה בשמיני מעשר שני׳

התועלת

הוא במדות והוא מה שהזהיר לעולם כי
שיריים שנשאר שם לא יאכל ממנו

מהרה׳ והנה הרגיל בזאת המצוה מבואר לענין הקרבנות
עם שעניין הצואה הוא מקביל למה שכוון בקרבנות כמו
שזכרנו [illegible] ובעניין הטומאות והטהרות׳ והנה לא יעבור
על זאת הצואה הם כי כשהכל השר הצואה אחר כך [illegible]
הוסכם הסכמה קודם זריך הקריבו ונקה מטומאה וכו׳ להקשי
מקדים׳ כבר נזכר זה בקדושי קדשים׳ ואמר שהוא מן קרב
הקדשים שהם [illegible] כבר נזכר זה בפנים מקומות׳ ואמנם
הקדשים [illegible] לא יצטרך להם [illegible] לשם צואה
שהדין [illegible] שני שורפים יחד פגול נותר וטמא ולכן
חוצה׳ כבר נזכר זה בכתוב [illegible] שני מקדשים׳

התועלת

הוא במדות והוא מה שהזהיר שלא
יאכל טמא מבשר קדשים׳ ואם אכל

[illegible] כרת שלא והנפש אשר תאכל מבשר זבח
השלמים אשר לה׳ וטומאתו עליו ונכרתה׳ והנה הזהיר גם כן
במקום [illegible] מאוכלי [illegible] כל בשר קדשים אחר
[illegible] לא [illegible] אחר שלא [illegible] אחר [illegible] אחר
[illegible] והוא [illegible] שהיו [illegible] שכל [illegible] שהם
[illegible] שתגיע [illegible] שאין [illegible] וזה [illegible]
[illegible] הקדשים [illegible] כמו
[illegible] מה שאמר [illegible] כבר נזכר זה
[illegible] ואמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח
השלמים אשר לה׳ וטומאתו עליו [illegible]
[illegible] שלא [illegible] הקרבן שלא [illegible]
לא ינהג זה הדין׳ ואמנם הקרבן שאין [illegible] והוא נאכל
כיון [illegible] עליו [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] אשר [illegible] כל [illegible] אשר [illegible]
[illegible] כל הקדשים אשר [illegible] ובני ישראל [illegible]
והנה הרי שלב בזאת המצוה [illegible] מבואר ממה שקדם׳

ויהי ביום השמיני

ר״ל אחר [illegible] שבעת ימי המילואים [illegible]
[illegible] כדי [illegible] שיהיו [illegible] לפני [illegible]
[illegible] והיה [illegible] מעשה [illegible]
[illegible] כוונתו [illegible] ואמנם היה [illegible]
כי כבר [illegible] בזה [illegible] ישראל׳ [illegible] היה [illegible] בזה
[illegible] ואמר בני ישראל [illegible] שהיה
[illegible] מה [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] וכן היה [illegible] ועל [illegible]
[illegible] על [illegible] והנה היה [illegible] ל
[illegible] אשר [illegible] והוא [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] שם [illegible]
[illegible] שהם [illegible] והיה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] הקרבנות והיה [illegible]

בשמן להוסיף שמנות בזה הכלל׳ [illegible] כמה [illegible]
הקרבה המנחה [illegible] ואת בן [illegible] בזה [illegible]
שהיו [illegible] כבודו [illegible]
[illegible] מאומה [illegible]
הקדשים שהם [illegible] שבו [illegible]
זה [illegible] שהוא [illegible] התורה [illegible] והנה היה [illegible]
כמו [illegible] כמה [illegible]
[illegible] בזה [illegible] וישחטו [illegible]
כמו שזכרנו [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] כי זה [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
אחר זה׳ [illegible] שיהיה [illegible] שנים [illegible]
[illegible] כי כל [illegible] הקרבנות [illegible] שהם [illegible]
הקדשים הקריב [illegible] בזה [illegible] שהיה [illegible]
[illegible]
[illegible] כבר [illegible] הכפרה [illegible] כלל
[illegible] הקריב [illegible] כבר [illegible]
שיהיו [illegible] בו [illegible]
[illegible] והכפורת [illegible]
שהם [illegible] והנה [illegible]
[illegible] כמו [illegible] והנה [illegible]
[illegible] כמו שאמר [illegible] זה
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] שיקרב [illegible]
[illegible] והיה [illegible] כמעט [illegible]
[illegible] ויצאו [illegible]
[illegible] אל [illegible] הקטרת [illegible]
[illegible] והנה [illegible] זה [illegible]
[illegible] זה שלא [illegible] והם [illegible]
[illegible] זה [illegible] אחר [illegible]
[illegible] המזבח הזהב׳ ויקריבו [illegible] זר [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible] העבודה [illegible]
[illegible] מזבח הזהב [illegible] קטרת [illegible]
[illegible] אשר [illegible] והמזבח [illegible]
[illegible] כמו [illegible] כמה [illegible]
והנה [illegible] העונש [illegible]
העבודה [illegible] כי לא [illegible] הכוונה
[illegible] ויהיה זה [illegible]
[illegible] העבודה [illegible] והנה
[illegible] כי [illegible] שיהיה זה
[illegible] העבודה כי זה [illegible] היה [illegible]
[illegible] עבודה [illegible] הש״י
[illegible] כי זה היה [illegible]
[illegible] הקרבנות [illegible]
כמו זה העונש׳ וזה יקרב [illegible] על הכוונה אשר בעבודה [illegible]
[illegible] זה [illegible] העונש [illegible]
[illegible] העבודה׳ והנה [illegible] זה העונש
[illegible] על [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] בקרבנות׳ וכבר [illegible] זה [illegible] מה השגחה [illegible]

המזבח ונהג בפסולין שיש קבל הדין היחידה זה בין למתן בלמעלה כמקומו׳ והיה שקבלה היו דריכין וחלק בין כזה שלו והיורד מבשר הזבח ביום השלישי כח שיש [illegible] שכבר נתפגל מחשבה ביום השלישי [illegible] זה נמצא ובאחד שיש זבחים ובאחד [illegible]

התועלת יד

הוא במצות׳ ומאמרה שאמר שהקור [illegible] כרת׳ והנה הפגול הוא מסכים שבהבאת הדין [illegible] ובחלקים לא עד מאחר הזמן המוגבל שאכילת הקדשים׳ והנה קרה עליו התנגעות [illegible] מבואר [illegible] מהקדב באותו מעל המחשבה׳ וזה קעובי השרשים שכלו במה שיתפיד זה הקשבה ימצא לא והקריבו במורכם [illegible] ומעלה הוא ונכנו בזה קצת׳ והנה לאחר הסבה [illegible] שלא ירצה זה הקרבן שנשיו מתועלתו׳

השרש א

הוא שהמחשבה המפגלת לא תהיה כי אם במה שיש לו מתירין כמו אם לא מזבח שנתו ואם המכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה׳ והוא מבואר שהבשר יש לו מתירין כמו או למזבח לפי מה שהוא מתירין כל כגון הדם מתן הקטרת ומנחות הקומץ מתירין והשירים וכן המותרין עליהן שאם קודם ההמתן יתפגלו במחשבה אשר בו קודם מתירים כגון הדם והקומץ והלבונה׳ כבר נזכר זה בזבחים ומנחות

השרש ב

הוא שזמנה המחשבה לא תפגל אלא בשעת עבודה מהכהן הכשר׳

בעבודה במקום הראוי לעבודה ההיא והיתה לא תהיה מהעבודות הכרחיות לקבוץ הכלי שהקרבן ההוא שאם לא יכנה המקריב אותו לא יוכשר ויהיה ולכן שתהיה זאת המחשבה בדבר הראוי לאכילה או לאישים אם הקטיר לחו ולמזבח אם המחשבה שתהיה עם זה בשיעור אכילה שהיא כזית ואחר בשעת עבודות הארבע הכרחיות לקבלת וזריקה ולזה בא המחשבות המפגלות בהן לאכילתם בזבח השחיטה וקבלת הדם והולכתו וזריקתו׳ ובמנחה הקמיצה ונתינה בכלי שרת והולכתו לאכול וזריקתו על האש׳ ובמחשבות ההם לאכול או לשרוף חוץ למקומו׳ ואם הוא מחשבת החק אכילה בשיעור אכילה כגון שיאמר שיאכל כזית והאחר זמנו והמקבל את האוכל בעין אחד׳ כבר נזכר זה בזבחים ובמנחות׳ ואם שיקבל מאה מהשירים הכוללים שאם חשב בעבודה הכרחית וחשב לאכול חוץ למקומו שהוא פסול יותר שהזמן פסולה שלא ירצה ועד ממנו לאכילה׳ ולא יקרב פגול מהם זריקה שהיה אחר זמנו ושוב נכנס ולא יקרא לו הפגול בעבודות מהכל לאחר זמנו׳ והנה כמו שיש מקבל ויש שכשר כמה שהיה בזאת המחשבה וחובה כגון שאין לו מתירין בו מה כרת אבל הוא פסול כמו שנזכר בפסח שלא לשמו והקטרתו מהשירים ולזה שיהיה שנשרכת במה שהייתה בזאת המחשבה׳ כבר נזכר זה בזבחים׳ ולזה שיזכור מזה המקום שאין מחשבה בזמן מקבל לם שנעשה במחשבת פגול לו הקריב שהוא לא כל מתנה כזית חוץ לזמנו ויחשב עם זה לאכול אחר זמנו שהפריש במחשבה

הזמן בדבר שאינו דרכו לא בשולחנם ולא לאכול במזבח הוא פסול׳ וכן הענין במנחה ובקומץ שאם חשב שלא לשמה קודם שום שבאכילה לא נתפגל בזאת המחשבה כמו שנזכר וכן הקטרת במה שיכנה לה׳ כבר נזכר זה בזבחים׳

השרש ג

הוא שהקומץ והלבונה מפגלים זה את זה ואחר כך לא תהיה המחשבה במה שהם מפגלות המנחה לפי שאין מפגלין זה את זה מקריב את מחשבת הזמן בשעת קמיצה לא בשעת קריבה הלבונה מן הסך׳ וכן אם חשב בשעת קמיצה הקומץ לבדו לאכול שירים חוץ למקומו בשעת הקטרת הלבונה לבדה׳ והנה המחשבה באחת מהן מפגלת׳ חשב בשעת הקטרת הקומץ לאכול שירי הלבונה למחר ואחר כך הקטיר הלבונה לאכול שירי המנחה הרי זה פגול שהרי פגלה מחשבת הזמן בכל המתיר כי כשתן שיקטיר הלבונה למחר נמשך כמחשבתו בה כדי שלא יחלק שירי המנחה עד למחר׳ כבר נזכר זה בשני מקומות׳

השרש ד

הוא שהמחשב לחשוב מחשבת פגול בקדשים שלא יחשב׳ והיה זה כן שאם עשה הקרבן באותו המחשבה׳ ולזה היה שהתרין חמור בעבודה כמו שיתבאר׳ ולזה הוא מבואר שאין כאן לחשוב מחשבה בשום כוונה בקרבנות שלא יהיה פוסלת׳ לפי זכרו שאחזו שלא לשמו יחזיבה שלם שאר העבודות לשמו וכן הוא במנחה שהיתה שלא לשמה מתחלתה ועד שהיתה מחשבת יקומץ לשם מרחשת׳ כבר נזכר זה בכמה מזבחים ומנחות׳

השרש ה

הוא שהעושה שנתפגל העיקר נתפגל המשך לו׳ ואם נתפגל המשך לו לא נתפגל העיקר׳ והמשל בזה שנתפגלה החלה נתפגלה הלחם כי הבא עמה׳ ואם היתה המחשבה מפגלת הלחם אחת מהן התודה לא נתפגלה התודה׳ וכן כל סוגיא כזו׳ ולזה הוא מבואר שהמחשבה אשר תהיה בקרבן אחד לא יתפגל בה קרבן אחר׳ שהשוחט קרבן אחד וחשב בזו המחשבה שיאכל מקרבן אחר שהוא אחר זמנו לא נתפגל הקרבן השני׳ כבר נזכר זה בזבחים׳

השרש ו

הוא שהפגול והנותר מצטרפין זה עם זה לכזית כי עשה אחד והוא הכולל שניהם לפי המצוה ואם לשם המחשבה׳ ולזה הוא מבואר שאם חשב מזיד עשה חייב׳ ועוד שכבר זכרנו שכללה התורה שניהם בענין אחד׳ כבר נזכר זה בכריתות ומעילה׳

השרש ז

הוא שהחיצונים והלבונה והקטרת והשאר ודם כל אשים אין חייבין עליהם כרת משום פגול ונותר וטומאה לעולם׳ וזה שלא ידבר לרבה התורה שהם בענין הקרב בגוף לכרת לבני ישראל לכן חייבין על הפנימיים ומה דבר בזה לפי שאין הדבר ההוא ניתר לכל מזבחים

התועלת טו

הוא במצות׳ והוא מה שלא שיחשב כל הקדשים שנתפגלו בזמנם שאם והקטר אשר יעשה כל זמן לא יאכל ממנו ישרף ונכרת זה נזכר באותו הדין לפגול כמו שנזכר בקדשים׳ והוא הקדש אחר פסולו המוקצין׳ והנה שרייתם הפגול זה ונותר אם כן כמו שקדם׳ ושלישית אחר פסולו המוקצין היא אחד מאחתן כמה שנתפגלו לפי קדשים שנתפגלו בהם שהוא מהנה התרשתו על בעליו׳ כבר נזכר זה בשני מקומות ולפי שאין מכשירין אותה במקום לאכלו שהשירים הקדשים

קוי״ב שיקרבוהו בזה היום כמו שעשה משה והוא היה בזה ומשלים הקרבנות ותועלת כלם באו ונוחה · ולפי זה יתבאר במה שיבואר שלא יותר לא כלל שמסתפקים במלחמה יחדל · שעקר המצוה והיא התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה׳ · כבר ביארנו במה שקדם כי היתה שם תנופה ותרומה ובאלו ב׳ דרכים ויחסו התרומה לשוק והתנופה לחזה לפי מה שזכרנו בפ׳ צו שקדם והם שניהם עם השוק והחזה יהיו על אשי החלבים לא על הכליות ויותרת הכבד · ולזה יתחייב שיהיה הכליות ויותרת הכבד על החזה והשוק כמו שזכרנו בפ׳ צו שקדם · והנה אחר שהם לא כל המלאכות האלו הקדשים לפי שהם [illegible] היו אוכלין לאכול שעשו היום אלה השם ית׳ שיאכלום מן מצותיהם ודומה שעבר לפי שזה היה יום לבד מעשיהם ולא הספיקו יום האחר לחזור שיהיה ימי עמוק במה שעתה כן באכילת הקדשים · והוא הקדשים היו והם שודרות לא יתכן לאכלם מן מצותיו ולזה הוצרך לומר על שלא נאכל שעיר החטאת אחת מצות שמו שיקרא אחר זה · והנה יתבאר ששעיר החטאת הזה אינו השעיר הנזכר בזאת התורה שאם היה הדבר כן לא היה ראוי לומר לאכול שיירי המנחה והחזה והשוק במצות ולא לאכל זה השעיר אבל שרפוהו · והנה היה ראוי שיהיה הדין שזה כמו אל הקדשים לאכול במצות אותו שלא לאכול · ולזה הסכימו רז״ל שזה השעיר שנשרף היה שעיר ראש חדש כי ר״ח ניסן היה היום ההוא כמו שזכר משה שיבאר ולפי שזה השעיר יוכל לדורות לא הספיקו אהרן לאכלו מן מצות לא שבו שיאמר שצוה השם לאכל מן מצות מן הקדשים לא יהיה והוא לא כבר שעבר · ויקצף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים לאמר · אחר שהקדשים הם לדורות שאינם מחוץ להיות קודם זה אלו לפי אחר שהם יהיו נוהגים והדיינים לפי סהדותם ולא ימותו בחטאם בעון הקדש · ולזה אמר זה השעיר שלא הסתירו רז״ל להם שנה ש מן שלא ידענו כמו כמשפט זאת העבודה · ומזה הלשון שהם מטהר ביום אחר כהני שם לא יוכל במקומו עליהם מהר עבירות על ואביהם · מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש · מפני שאין הקרבן בזה לפני ה׳ הוא עליה שאכלוהו לא כמו שהוכיח למי שהם לא אכלוהו כלל אבל שרפו הנה יהיה כאשר לא הקרבן בזה · מדוע לא אכלתם את החטאת שהיא במקום הקדש · ואחר זה לאמר שלא נפסל זה החטאת מפני יציאתו חוץ למקומו · כי הנה היה במקום הקדש ולזה לא היה ראוי לשרפו מפני זה בגבולות · ואמר הנה לא הובא את דמה שהיא לחוץ ממקומו ראוי שישרף · וחוזר נתן להם טעם לאכלה שאכלה לכפר עליהם · ואמר שכבר נתנה הכפרה בזריקת הדם ממנו ושם הנה ה׳ י״ב עשה זאת הכפרה לכפר את הכהנים אבל הקדשים כי בזה הכפרה לא תקרב להם גם ופן שיקנה מהשמנה כמו שאמר שקדם · ויאמר משה שנאמר בשעת קדושתם מי שקדם · או יהיה הרצון בזה שנתנה השם ית׳ לכהנים לאכלה בעבור שישאו את עון העדה ויכפרו עליהם כמו שאמר שזה טוב להם לכפר עבודתם · והאומר הראשון הוא יותר נכון לפי מה שאמר · הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה · ר״ל שלא היה ראוי לשרפו כי לא הובא את דמה אל הקדש פנימה · ואמר היה ראוי שאחר כן כפרם החטאת הנאכלת לכהנים מאחר כי לא נשרף ואכלה אכלה נאמר וזה בכלל אחר שהכנס כי לא נשרף ומחוץ לא נפסל ועוד לא נשרף · ולזה יהיה לפי

החטאת אחריו ואמרו על הכפרה ועל דינו המענה והם אחר הכהנים לא שאלו שיקדשים כי הוא לשעה בזמן הזה הוא · וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה׳ [illegible] המקריבים זה שאמרו בזה ואכלתי [illegible] בשר ואחריו כן נאכלים ומהם קי״ע בעבור שהיה [illegible] ביום הזה באכילות בחטאת וזה כי [illegible] הקדשים [illegible] נשיא בקרבן הנחין [illegible] לדורות · כי זה השעיר שהוא היה שעיר כמו שאמר שזכרנו · ולא זה לא היה לאחרים הגלות בזה התורה · והנה יתבאר שזה שהוא היה בשם הקרבן ומה שאמר וזה שכבר נזכר בפרשה פן וירא מלך לפני שלמה הקריבה המשכן שלא נאמר לפני הרות המשכן · ונזכר כמו שנראה כל מעשה לקדש הם המשכן ומשה ... ומעשיהם וקדוש המזבח ומעשיהם ושמום הקרבן הראשונה [illegible] לבנים לא יכולו המזבח · ולזה היה בזה זה היום היה [illegible] זה כי בזאת הפרשה · ושעיר נחשון הנזכר בזאת הפרשה כבר נאכל ושעיר שלא תקח מקדש · והנה היה שעל הקשיים לפי מה שיתבאר בפר׳ על מעשה העגל כי שעיר עזים ... ככבש וששה שעיר נשאו ש שזכרנו במה שקדם · ולזה כמו זה הקרבן שלא נאכל ואשר הוא נקרב בפני הגוף כתורה שעשה עם · ולזה שיהיה הנה לא היה הקרבן השלישים לא לפי שנעשה · ואולם לא יתכן שנאמר שיהיה זה השעיר שנשרף שעיר נחשון · והנה אחר כבר שזה השעיר היה שעיר לאכל קדש לפי שנאמר כמו לדורות ואין לא שאחר חמשה ונראה לכפר שניהם · ובכבר נאמר בשעיר החטאת ושעיר חטאת האחד לכפר עליהם · והנה לפני מזה שלא עבות שהורה אינו והנה לקרבים המורה לבד · והנה הקשה אחרון לבד בזה החטאת ולא חטא בקדושיו בעון כי החטאת הם מהעולים · וזה שהם לא יהיה ראוי שאכל מן מן הקדשים שאינן מחוץ מעט שאמר לנעבור במצוות כמו שיהיה אחר כן שהכהן הגדול לא יתכן שיאכל בהיותו נוקד מעובר מן מצות כמו שאחר כך · וישמע משה וייטב בעיניו · ר״ל שכבר הודה משה ששפה כדין עשה · והנה הודה זה על דרך זאת התורה לבאר שהקדשים יתבאר שהוא עשה מעמידו וכי נודע הקדשים והעלה זאת העצה שהמלאכה ומאת השם ית׳ ומן אופן שיאמר על שהם הקים דבר נבדלות שעה להם התנגד מן שאי קדוש עם שמבאר הגבול שבכל מעשה כמו שמבאר הייעוץ ולקדשים מחשבתם בלא העצה המעשיים ונעשים באופן שלם · הלא הנה שזה היה מענין ותן ספר דבריו עם בשעת קדם באופן רקוד · ולזה היה הקרבן לא נאמן כמו שנזכר בפרשת אחרי מות ·

וידבר ה׳ אל משה ואל אהרן לאמר אליהם · לאמר שזכר הקבלות מעשה בכל שכבר יתחייבה כבר שנאמר כמה שקרבו על שהם שעיר החטאת · זכר כאן הקרבנות האלה · לאמר כאשר הזכיר בענין קרבן שיהיה נאכלין שמצוה לבאר הקרבנים בעבודתו משר לאכלו שזכרנו · זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ · הנה החיה הוא שם יאמר בכלל על החיה ועל הבהמה · וכן הענין בבהמה כמו שזכרנו במה שקדם · כל מפרסת פרסה ושוסעת שסע פרסות · ר״ל שתהיה מפרסת פרסה שלא יהיו לה מכסה ולפרסה כמו החמור והסוס והדומה להם · ולא ראוי כמו הקרסה המגובה כמו החמור והסוס חמור ושסועה שסע פרסות · ר״ל שתהיה בכל אחד שני פרסות כמו הענין בבקר ובצאן · מעלת גרה במומהן ואם כן כל · הנה בעל בבהמה המותרת לאכילה

מן המין הנ׳ · כי הדבר אחר קדש ונעל מכל תנועה אחר כבר ילך בעתו יהיה המשכילים בלבם כענין להתנגדות אחר קדש כי הם אחוז כי יורה על התנגדות מחזרת הדבר כל מה שהיה קדוש נעדר בהיותו אחר העולם ותבדל [illegible] אחת מהם יקרא עדותו כי הם [illegible] בהם לא הלוים [illegible] קדושת במקדש ובעבודת הקדשים · ובהיות [illegible] כי אחר וימשך כקדם להיות אחר [illegible] הקדושים קנה לזה שלא יכשל עם קדושה [illegible] העבודה הנכבדות אשר אלה תם התחלות [illegible] אשר כוונתם אחר מן הנכבדים · ומה שאמר [illegible] מי שיחל היתה המצוה בזאת העבודה · [illegible] והכהנים [illegible] בזה שקדושה [illegible] העבודות כלי ישראל מהם על המתנות מהבהמות [illegible] · ואמר על פני כל העם שאחר בכבוד [illegible] · [illegible] העבודות לבית כבוד [illegible] התכוון [illegible] בגדי [illegible] והקדשים כלי השם לשרתו כאשר [illegible] העבודות הם לא ישאו [illegible] שני הבנים [illegible] העבודות [illegible] לבד שסיה · ולא ירצו שקרא יכובד בזה [illegible] מה שעשה כמו שהיה מכוון מאופן הקדש · ומפני זה לא יקרבו [illegible] מה שעשו בחטא העבודות רק מה שיתבאר [illegible] · וזה הם הכוונה [illegible] בזה · ולפי שסבר [illegible] בזה [illegible] המנוחות [illegible] וזה העונש המפליא ״ וידם אהרן · ר״ל שהרגיש ולא צעק ובכה על זה [illegible] כי [illegible] היה [illegible] הקדשים [illegible] ממנו והקבלה [illegible] · [illegible] לבהמים [illegible] הקדשים · [illegible] התקיימו [illegible] על הקדשים · [illegible] הכהנים · והנה [illegible] והפריעה [illegible] לכבוד השם שלא יכנסו [illegible] לעבודתו [illegible] בזה ככהני [illegible] להם כבוד ותפארת · [illegible] ולבני הכהנים · ומה שאמר [illegible] אשר יורד [illegible] יתחייבו מיתה [illegible] על [illegible] והוא מבואר שזה יהיה להם עשו עבודתם בזה האופן המכוון [illegible] כל בהיותם בזה האופן · [illegible] שהיה הגדולה בענין שתהיה [illegible] אשר [illegible] כבוד השם [illegible] כי הוא יבדל שכל כהן [illegible] בעבודה ישא [illegible] מה עבודתו [illegible] חייבת [illegible] אם לא [illegible] העבודה · ומה [illegible] הנזכר בזה המקום הוא [illegible] העבודה · [illegible] היתה [illegible] שעבודה [illegible] בזאת כהן [illegible] שנאכלו [illegible] לא ידעו [illegible] לא ידעו · [illegible] בזה [illegible] · [illegible] כהן [illegible] בענין [illegible] היה [illegible] כהן גדול · [illegible] אהל מועד לא [illegible] ר״ל לא יבאו עבודתם [illegible] · [illegible] שלא יהיה [illegible] עבודתו [illegible]

מהיותם שתויי במיתתם ״ יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו · לפי שאמר [illegible] לא תהיה בכהנות ידיכם לפי מה שהיה אחר [illegible] הקדושים · ולפי שהשכרה והיין [illegible] ושכרות [illegible] שיהיה שכור · והוא היין [illegible] עבודה [illegible] · והנה [illegible] אל אהל מועד · יר״ל כבואכם שם לשמש בכהונתם כי לא יהיה [illegible] ומזה המקום יתבאר [illegible] שתויי יין שעבדו [illegible] חייב מיתה · [illegible] אחר השכרות [illegible] כמו הקדש ומה שיהיה [illegible] בגבול המחשבה הזכירה התורה בזה · אבל לא יתחייב [illegible] מיתה [illegible] לא חייבה מיתה אלא על היין · [illegible] בשביל השכרות [illegible] · והנה הזכירה התורה היותר [illegible] בזה [illegible] לפי שלא יתחייבו מיתה [illegible] ״ [illegible] · [illegible] בזה המקום [illegible] הפנים [illegible] · ובן [illegible] הקדושות · וכן [illegible] בזה המקום שלא יבאו [illegible] אהל מועד [illegible] העבודה [illegible] כי זה [illegible] היה [illegible] להם עבודתם [illegible] ובזה [illegible] יין ושכר [illegible] שכלם [illegible] היו [illegible] כלבד העבודה [illegible] היתה בזה [illegible] לא היו [illegible] השם [illegible] · ולהבדיל בין הקדש ובין החל [illegible] להבדיל בין הקדש ובין החול [illegible] והקדמים [illegible] שהם כו [illegible] שתויי יין [illegible] ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור [illegible] ולהורות את בני ישראל [illegible] שתויי יין [illegible] להורות [illegible] שתויי יין [illegible] היה [illegible] בזה [illegible] שתויי יין [illegible] בכהן כי [illegible] לכל ישראל [illegible] · [illegible] הכהנים · [illegible] ישראל [illegible] · [illegible] שתויית היין [illegible] בשתיית היין [illegible] ולא [illegible] בכהנים [illegible] שתויי יין [illegible] שתויי יין [illegible] שתיה [illegible] שיהיה [illegible] והשכר [illegible] ״ [illegible] · [illegible] בזה [illegible] ״ [illegible] במקום [illegible] שתוים לא חייבו [illegible] ישראל · ושם חויב

הד׳ באור שהדברים [illegible] הד׳ כן עם הסי׳ יותר נאותים לאמין [illegible] הד׳ [illegible] שתאחר ויתה המותרו והקדק החי׳

ואת אלה תשקצו מן העוף

לא יאכלו שקץ הם

הנה הודיענו בזה הפסוק שלא תאכלנו ומה בנבלת העוף האסורים כמו שלא תאכלו בנבלת כל היוצא ממנו כלם ומצאנו מהם שנשמר מהם כלם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה׳ וחשב שעזניה היא עוף שקורין אקילא וכל הדברים והחכמים׳ ודרך הוא נ״ב עוף גדול בלתי נמצא בשוב׳ אמרו בו שהוא מדרך בעל אכזריות׳ הדאה׳ היא הדאה הנזכר במשנה תורה וחשב שהיא המדרך בלע״ז [illegible] שהוא שם העשאה׳ ואולם [illegible] להורג [illegible] אמר כאשר ידאה הנשר׳ ועל זה [illegible] להדקות אוב׳ ואולם [illegible] הקדי׳ נה״ל [illegible] הקוות׳ ואת האיה אמרו שהיא [illegible] בלע״ז והיא נ״ב הדיה הנזכר במשנה תורה׳ ואם הזכירם [illegible] השיטות כל שלא [illegible] בזה המין כיום שקורין אותו [illegible] ויש שקורין אותו איה׳ והנה זה הכי המין וכל בזה מקומו כשיהיה כמין [illegible] אמר שבזה [illegible] התורה ליה ובמשנה תורה [illegible]׳ ואמר למינה להשר שישם מין אחר מהיאה [illegible] והוא נ״ב אמור כמו והמקום שזכר [illegible] מינים לא אישים׳ ולזה היה אמרו למינה או למיני ולא למינהו ורבוי בענין זה המין׳ ואת כל עורב למינו אמרו שישם מין אחר מהיאה [illegible] והוא מין זרזיר [illegible] לשטורנל בלע״ז ונכנס בכלל כי הוא שוכן עם העורב אמרו ז״ל לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו׳

ואת בת היענה הוא עוף [illegible] והוא שוכן במדבר׳ ואת התחמס ואת השחף הם עופות לא נודע לנו׳ ואמרו שקורין התחמס [illegible] יחמס בזה שאר העופות׳ והשחף נ״ב שקורין [illegible] הנכפת [illegible] הוא [illegible]׳ ואת הנץ למינהו אמרו בו שהוא אשפרויר בלע״ז ואמר למינהו להשר כי שם מין אחר מהיאה נוה [illegible] כמוהו ואמרו רז״ל שהוא [illegible] ולא נתבאר לנו ענין זה המין׳ ואת הכוס אמרו בו שהוא [illegible]׳ ואת השלך אמרו בו שהוא [illegible] דגים מן הים׳ ואת הינשוף אמרו שהוא עוף שהוא [illegible] ונקרא ינשוף מענין נשף׳ ואת התנשמת אמרו שהיא [illegible] בלע״ז׳ ואת הקאת אמרו ז״ל שהוא עוף שמקיא [illegible] ולא נתבאר לנו ענין זה השם כמו שלא נתבאר לנו רבים משאר המינים האלה׳

ואת הרחם אמרו כי הוא עוף [illegible]׳ ואת החסידה אמרו שהיא [illegible] ונקראת כן לפי שהיא עושה חסידות עם חברותיה במזונותיה׳ ואת האנפה [illegible] שהיא [illegible] ואמר למינה לאמור שמין אחר מהיאה׳ ואת הדוכיפת אמרו שהוא תרנגול הבר׳ [illegible] לוכיפתא׳ [illegible] שהוא [illegible] כי [illegible] והדרים [illegible] ידוע׳ והוא נקרא [illegible] בלע״ז׳ הנה [illegible] האסורים בעוף והשאר טהורים׳ והנה לא [illegible] בזה [illegible] בין הטמא והטהור [illegible] סימנים [illegible] יתנו [illegible] כלם [illegible] כפי [illegible] רז״ל [illegible]

אלא [illegible] סימניהם [illegible] הטמאים׳ וזה שכבר [illegible] בהם [illegible] לא [illegible] יהיה דורס ואוכל [illegible] [illegible] ולא יהיה כך [illegible] דורס [illegible] היה דורס [illegible] וכל היא [illegible] הטמאים [illegible] בהם [illegible] כל העופות הדורסים [illegible] דורס ואוכל [illegible] אחד [illegible] הסימנים [illegible] דורסים [illegible] עצמה׳ והנה [illegible] סימנים [illegible] בעוף [illegible] והסימנים [illegible] ואין [illegible] דורסים ואוכלים׳ והשר [illegible] העופות הטמאים והוא דורס ואוכל׳ ואין [illegible] וכאשר [illegible] הנה זה [illegible] בעבורו [illegible] הסימנים [illegible] הנזכרים וזה [illegible] דורס [illegible] שהוא [illegible] חיים [illegible] הסבה [illegible] שזכרנו [illegible] העופות׳ [illegible] מורה על [illegible] אשר בהם יהיה [illegible] מורה על [illegible] כמה [illegible] כל מה שיהיה [illegible] הוא יותר [illegible] סימנים׳ [illegible] שתהיה [illegible] כי זה [illegible] עטרות [illegible] והדבר [illegible] שכונת [illegible] בזה [illegible] שזכרנו [illegible] יותר [illegible] על [illegible] הזבול [illegible] על [illegible] הזבול [illegible] בזה [illegible] שם [illegible] יותר [illegible] האחר׳ [illegible] שזכרנו [illegible] הזבול [illegible] על [illegible] ובזה הורה [illegible] על [illegible] הזבול בזה [illegible] על [illegible] עליו׳ [illegible] שזה העוף [illegible] וחשב [illegible] יורה על [illegible]׳ [illegible] על [illegible] ושם [illegible] על [illegible] [illegible] העוף [illegible] יעשה [illegible] טרפה [illegible] כי לא [illegible] בהם [illegible] הנזכרים [illegible] וזה [illegible] שיעורך [illegible] [illegible] היותר [illegible] חיים [illegible] ואמנם [illegible] הנה [illegible] הסימנים לא היו [illegible] שאחד [illegible] [illegible] הטמאים [illegible] על [illegible] חיים [illegible] יותר [illegible] על [illegible] הנה זהו הוא [illegible] בזה [illegible] רז״ל [illegible] הסימנים [illegible] [illegible] בזה [illegible] השמיני״

שתהיה משלמת בדבר מה שהיא נבדלת ועם זה ולא תדבר כאשר לאחרים
לא שאמרו בהשגת האחרים כאשר זכר אחר זה ״ וכבר היה אחד
מהאנשים הטבעיים שאמרו מפרסמים דבר מה שלא הגיע אליו כי
שנים מקדמונים קבלו כן [illegible] [illegible] לא
שבעניין להיות השפה שלו ועם [illegible] ואם [illegible]
מהמינים האחרים קצתם אמרו מדבר [illegible] ואין [illegible] משנה
גוף בעל הוא מותר [illegible] [illegible] הקולות כ־
ושקבוע מהמינים האחרים [illegible] [illegible] משנה והנה
משנה גם בבעלי הוא [illegible] שאין לכך [illegible] כי אלא
המינים מקבלים זה [illegible] [illegible] אשר השני הוא ״ קדמונים
זה [illegible] [illegible] הנה ומפרסמי הקבלה [illegible]
ההודעה לא תשוב [illegible] [illegible] וזה קדמונים במין
קצת מינים [illegible] ושהוא [illegible] שאין להם מין אחר כי
כי [illegible] [illegible] בזה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] להם [illegible] ״ [illegible] [illegible] קוין
הנה בזה [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] כמו
שאר אחר זה ״ [illegible] בזה שאין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
להם ״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible]
לא [illegible] [illegible] כמו שיתבאר במה שיבא ״ ולזה
היה הכלל בזה [illegible] [illegible] [illegible] ולכן
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחר
זה ולא [illegible] ״ [illegible] [illegible] והוא מבואר שאין
[illegible] [illegible] [illegible] אך הכלל בו [illegible] בהם
[illegible] כמו [illegible] [illegible] ואם לא יהיה [illegible] לא
[illegible] [illegible] והנה [illegible] בבהמה [illegible] שיהיו
בהם [illegible] [illegible] היותר [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כמו [illegible] וזה [illegible] [illegible] שיהיה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] זה [illegible] [illegible] וזה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וכן [illegible] [illegible]
הם [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] בעלי חיים ״ והנה
הבעלי חיים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] והיה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible] כי
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בבעלי חיים [illegible] על [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בעלי חיים כי [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הנה הוא מבואר [illegible] [illegible]

על [illegible] ״ [illegible] הוא מבואר [illegible] [illegible] [illegible]
הבעלי חיים הוא [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] ״ הנה [illegible] שהבעלי חיים [illegible] [illegible] הוא [illegible]
[illegible] והבעלי חיים [illegible] הוא אשר [illegible] [illegible]
[illegible] ״ [illegible] [illegible] כי הנה היה [illegible]
[illegible] אחד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ״ כל אשר [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ״ הנה [illegible] הם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הנה הם [illegible] [illegible] ״ וזה [illegible] [illegible]
וכל אשר אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible]
[illegible] ״ מכל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
לא [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על מה [illegible]
[illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ״ [illegible] הם [illegible] ״ הנה לא [illegible] [illegible]
בבהמה [illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״
והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״ כל אשר אין לו
[illegible] [illegible] [illegible] הוא [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״
והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״
כמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

הנה היה לפי מה שחשב השכל הנברא וכחם בלעם והוא מה שא
אחד בעת כעס ועד שיבקש נקימות · ואולי היה חוד היותו מאמין
ואיה כל מה שיספר מהכה"ב · ולזה שב היו נמשכים לנבואות בזמן
והאחנה הוא שלא שקורין קדירה בלעם · ולזה לא כן בעבור
והכח הוא הכח לא דיר שבלעם · והוא דבר אחר מאלו · והנה
היא לגבי מורה בלעם · והאומר אמרו בן שהוא שרוח לא מקום
ולפי דעתי הוא הנקרא קלוה בינה · והוא מה שקראו הקדמיים
המאמינים · והנשמה · אמרו שהוא הנקרא בלשון יונית ·
ואחשוב שהוא שקורין לו כל ככון בלשון שאין לו שם ואולי
שהיה נשבע הלת הקדמונים · ולזה המאמינים להם כמו השכל
ר"ל שאחר השכלם לא יאמינו מה שיבינו ולא יתן אמר
הקודש והקרב והשכיש והדומה להם · ואחמתם שאלו האותו
בלשונו ולפי האמנת הנה זה מבואר במה שהיה מהם בעל
חסרון ואניות כמו האור והכל וקהם והאומנו · ולא לו שאחר
המינים יתבאר שהם עבי חומר אחד · ולזה תמצא בעבר
שיוון מהכבד והקל שהם קשים והיותם בלתי נראים לאיון
רוב מאמינתם הינצב המרים בהם כי המאון מהחם ובנמה
לגוון כמו שהתבאר במרבעות · והמצא באוחה שהם אוחה
ונבה המגויים שאמר זה ואחר כך לו ויכרה מה זבח המאחים
כמו שנזכר בספר כח והאלסה כמו שעבי חומר היורד
השער חסר בעבור כמות הנכר · והנשמה כמו יורד על
עבי חומרה היותה שכנה המגיע יותר העבר · והיותה מחוה
המגיע האחת העבר · ומה שהיה מהמאחים יותר מהגיחם
לשבע העבר · וכבר ישאל שואל ויאמר אם היה שטהיקון
אלו השכלים מהשכליותם בלתי נאותים למאון לאדם מהנ
עבי חומרם אחר היותם למה לא נאמר שהם קודש והקרב
והשכיש ודומיהם שיהיה מעיינם שהם אחרים והם עם
זה עבי חומר אחד · וזה יתבאר בנחש מהנהיותו אחר על
נאותו לפי מהם וכרנו במה שקדם ובמה השכלם שזכרנו
מהנקדירותם ודבוי קרנלים אשר להם · ולא מצר שאם היתה
הכונה בזה הענין לבריאה הכלתי לא והנם מהם לא והנם היה
זה הספק מחוייב · אמנה הענין לא שאחה לא תמצא שהתורה
התירה הנשחרים מהשכלם השורצים על הארץ מכונה אך
מענה לא והם כלם · והנה בדרך התורה היותר שלמי הבריאה
באלה השכלם לאהלין שזכרנו · ר"ל שטומאה והשאר אינם
מטמאים להיותם חסרי הבריאה · ולזה תמצא שכל אלו
המינים הנזכרים פה מהשרצים קטנים ובזים על דרך
משפטי הכה"ב השלם · וכבר תמצא שכבר המשיכה התורה
זה הענין בדבר הטומאה · ר"ל שכל מה שהיה הכ"ח יותר
שלם היותה נבלתו ונקרא הטומאה מכל הנבלות
ואחריה נבלת הבהמה והחיה · ואחריה נבלת השרץ השורץ
על הארץ · והנה בעופות הטמאים ובדגים ובמיני העוף לא זכרה
התורה טומאה לחסרון יצירתם וכן הענין בזה המרים
ר"ל שלאחרון יצירת שאר השרצים לא זכרה התורה בהם
טומאה · ולא כן שהתנו כל השרצים השורצים על הארץ ושגו
המקור מכונה להיותם כלם בלתי נאותים למאון · וכל
היונגים בהם כמו הם יטמא עד הערב · אמר במותם לפי
שהם לא יטמאו ולא בהיותם חיים · ולא קלם יטמאו באופן
שהסיון בהם כי לא ובלאים לא יטמאו · ולאחת הקבלה
לא יטמאו ועצמות השרץ ועורו וגידיו ועורו במה שהיה מהם

שימצא לנער ידע · והנה קבלו הש"י לפי קיום המאמינים לפשט
ובזה הקוטן היתה נבלת בהמה מטמאה טומאת הטמאה · וכן שער
ישולשו [illegible] יטמא · לפי שאמר מהם למדין
שאו ברמז [illegible] מקום מאה כז"ל שהוא יקיר
מהם שיהיה כמו ר"ל שיהיה בו שר גידין ועצמות מוחשין
בנבלות השכן · וזה השיעור יתבאר כנבלת הבהמה כזית מנבלה
ובכלל הנה החבר [illegible] מאחר שהיא לנבלות בבעלי חיים
כי יש בו דבר הכרה האחרים ובו כח שומר מצלו והוא אין
בנבלות הכ"ח לא האחרים זה החבר שהוקר · ולא יקרה
כמו זה החבר נבלה ויגיעו כזית · ולפי שהיה כזה
הוא כח שומר מצלו · ולא החם היה לו אשר כי לא נעשה
בו אכזבה שיקיין מאומה · והוא שהנשר הבשר מן החי קין
לא ויש יקרא נבלה החי זה הוא מטמא [illegible] · ולא היה אחד
שכבר ירחק שיקר לא חבה הבשר הוא ולא יתקרב ולבר
בעבורו ולא לא יתכן שיקרא נבלתו · והנה השער שקינו
דומה לבללות הכ"ח הוא שיהיה בו רבוי האותות ואחוזים
כמו שאמר בשר גידין ועצמות · והנה שיעור נבלת הבהמה
היה כזית לפי שקרוב למאות לא סתם אמר מהשרים לא
תאכלו ובנבלתם לא תגעו · וכבר הקבלה נאמרים הבולים
שהשיעור הקטן להאכיל כזית כי לא יבלעו יותר בבית הבליעה
יותר מכזית לפי הנהוג בלא כילת האדם · ולמאם הרבים
לא תוכל מאומה לא כילתם שלא ומספר יהיה מאומה
האדם לא כל וחלבם לא היה בשלימה · ולזה יהיה שיעור
טומאתו שוה לשיעור החבר היותו קטן שבהם שהוא
כעדשה לפי מה שנתבאר בחוש · ר"ל בחבר שיהיה בו בשר
וגידין ועצמות כאופן שיהיה ראוי שיקרא לבו נבלה · וזה
החבר לא הוא מקום הקטן שהוא כעדשה · ולזה הנה מהם שהוא
אלו השרצים לא כלם לא יותר ממה שהוא האדם כן ר"ל
האומר שהנבר יאכלו לא החיים · הנה הנה והנה ובמחלוקת
לומר הכ"ח יחד בבית הבליעה אינו יותר מכביצה שאוכל
יחד עד האוכל הזה הוא יחד קטן הנפש ההוא
לאדם · וכן הנה הוא שיעור שיאמרו זה השיעור יותר זה השכן
אל הבהמה והחיה ממונעת הנפש כי הוא אוכל והוא מחם
הטומאה אל החיה · והנה זה השיעור יותר אל חשמ ... עם
משה רבינו ע"ה · ולפי שקמו כי טומאתם נבלה לא טבה
למדנו מזה שהאשר נקלה לאוכל והנשה בו יותר מינה
מטומאה · וכן הענין בשרץ כי טומאתו יותר קלה · מפני כי
עצמו בנבלו ועורו ושאר גידיו שחלוקתם כלם יש להם כח
קבול כמו השרץ שעשו לשחתבו והדברים ולהשימם בו אולם
שזה הכל יהיה קטן יהיה מעט או מגע והוא השעור המאמר
אומרים לא קבלו מהם · ולזה מעשר ופחות משער העוף
והחזיר ונבלת בהמה ומה שירמוז להם והוא הנקרא שם
ולמדנו מזה שהלוי שיהיה זה הכל מהם לאומר ויקח מהם
בשר וחיה נבו זה הדין · והנה מפני שהכבד והשער והשרץ
שוויים לפי הנהוג מוטמאות הכ"ח הנפש בכביצה למדנו מזה שאין
זה הדין והנבלה שיהיה מהם חיים הנפש כביצה לא
מקום האשה והשחי · ולפי מפני שהשער והכבד והשער הם
כלם שוויים ממאות הכ"ח אשר בכ"ח ההוא שישר לא
בו הטבע לפי שהנה לאמר מזה שכן הלין כלם הם שווים
מעצמות הכ"ח ההוא והקרנים והטלפים שהוויתם בכ"ח

כל שרץ העוף

ההולך על ארבע שקץ הוא לכם

קרא שרץ העוף שהם מעופפים כמו הזבובים [illegible] והצרעה והדבורה ומה שדומה להם. והנה היותם [illegible] מותרה כי נמצא בהם רבוי הרגלים. וכי אינו אומר [illegible] שאין חומר על [illegible] שתהקום היסודי ודבריהם להקרב. ומצא זה דרך כן הוא נגד החומר המקל. והנה מפני זה [illegible] נתקדם כמו שזכרנו מה שקדם. ואמנם נאמר בהם רבוי הרגלים לפי שכבר היו בהם עם זה כחות שהם [illegible] ולזאת הסבה יהיה כל ארבעה רגלים מקור. וכאשר קרה לזאת הסבה ההולך על גחון כמו הנחש והתולעים שזה דרכם ללכת [illegible] וחוץ שתהקום היסודי לא יתכן שיתחזקו הרגלים [illegible] שיהיו רבים מאד. ולזאת לא יהיו להם רגלים [illegible] בזאת הקומה כלל [illegible] ומכל שרץ העוף ההולך על ארבע נמצא כרעים ממעל לרגליו לנתר בהם על הארץ. ר"ל שהם ידלגו על הארץ ולא יעופו בכנפיהם [illegible] הכח עם [illegible] להם כנפיהם בזה הענין [illegible] שילך עליו. והנה מפני שאינו הכנפים לעוף לא יהיו להם [illegible] ארבע רגלים והכנפים [illegible] קורים. ואומר כי לא רבוי הרגלים בהם [illegible] מפני [illegible] להם כי מפני [illegible] בריאה מן הקרב שיהיו להם הכנפים שבהם [illegible] הורה בזה שיש שם מין שמתחקק והוא מותר. ואמרו ז"ל שהוא [illegible] למינהו [illegible] שהוא מותר הוא [illegible] ולפי שאלו המינים [illegible] בזה [illegible] בן [illegible] המינים שהביא [illegible] ארבע רגלים [illegible] ויש להם ארבע [illegible] זה הם מותרים. ומה שהיה [illegible] בעלי חיים [illegible] הבינונים. ומה שהיה זה כן [illegible] החומר [illegible] להם רגלים רבים [illegible] ובקצת המינים [illegible] כדי שיש לו להם [illegible] המינים [illegible] דברים [illegible] ולזה [illegible] שהעידה התורה [illegible] הבא [illegible] וכבר [illegible] שנמצא [illegible] מאחרי החיות

כמו שהעידה התורה באמרה [illegible] הנה הגיד הזה. והנה [illegible] בשנה [illegible] החיות [illegible] שנים [illegible] החיות במה שיקחהו [illegible] ולא יתחזק [illegible] שיתקיים [illegible] במזון [illegible] כי [illegible] לא יתחזק על [illegible] ההוה בזה הזמן [illegible] החום היסודי ורוב [illegible] ומפני זה יהיה [illegible] במזון [illegible] ומפני זה [illegible] בשנים [illegible] עשרה שנה [illegible] יתחזק [illegible] לרב המזון [illegible] לעשרים שנה כי אז יתחזק [illegible] הענין. ולזה לא [illegible] לעשרים שנה כמו שאמרנו [illegible] וכל שרץ העוף אשר לו ארבע רגלים שקץ הוא לכם. [illegible] להורות [illegible] כמו [illegible] בבהמה [illegible] והעוף [illegible] ולזה [illegible] יאמר שלא [illegible] בזה המינים [illegible] מהם שהם מותרים לאכלה. [illegible] כמו [illegible] בבהמה [illegible] והאחר [illegible] שקוצה [illegible] שיאכל [illegible] כמו [illegible] הבהמה [illegible] בכפים [illegible] כל הבהמה מפרסת פרסה [illegible] פרסה [illegible] כמו [illegible] בגמל [illegible] מעלה כמו [illegible] המינים [illegible] פרסה [illegible] כלי [illegible] וכל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת על ארבע [illegible] יש להם [illegible] ברגליהם [illegible] ומה שדומה להם. [illegible] על [illegible] להם [illegible] ולזה [illegible] להם [illegible] להורות [illegible] כמו שאמר זה בגמל [illegible] ובחזיר [illegible] בשנה. [illegible] שם [illegible] וזה להם [illegible] על [illegible] השרץ ההולך [illegible] שרץ העוף. הנה [illegible] כמו [illegible] שרץ העוף [illegible] ולזה לא היה [illegible] בזה [illegible] הענין [illegible] הבדילה [illegible] קורים [illegible] כמו שאמר [illegible] וכל שרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל. החולד והעכבר והצב למינהו. הנה הכב

שההכשר לא יוכל לסבול אחד מאלו המשקין לא יהיה כשהיה האוכל
מחובר לקרקע שאם היה הדבר כן לא היה צריך להכשר וכי
יותן מים על זרע שאין טעם לזרע שאם נתן עליו מים בעודו
מחובר · וכן לא יוכשר האוכל במים אשר בקרקע כל זמן שלא
נתלש מהם שנא' אשר יבוא עליו מים וכי יותן מים · והואיל וכן
שהאוכל לא יוכשר לקבל טומאה אם יבוא עליו משקה קודם
ונתלש שהוא יותר רחוק בזמנו מתורת אוכל מאחר שנתלש ולכן
יקבל טומאה כל מה שיכשירהו בגמר קיבול הטומאה · ועל
שכן אמרו כל ואין לך כל אוכל בלא משקה נכנס ונו
ומוקדין · והוא שהלכה מזון לאדם הנה זה המבואר מאד עד
שהאוכל לא יזון מזונו לאדם אלא במשקה היה הכשרו לכם
ובדרך הכלל שאלו הם כמו המשקין שיהיו מכשירין האוכל
הסבות להזון במה שהם מחברה בין האוכל שהם נכנסים הקבועות
מן הטומאות · והואיל ונתבאר שהאוכל יקבל טומאה בכל
שהוא שנים מאלו האוכל כל זרע אשר יאכל נבדר זרע אחד · וכל
משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא · ירצה בזה כל משקה שיהיה
דרך האדם לשתותו · והוסיף בזה הדין המשקה הנכנס וזה
והמשקה שמנטלות מעשי כגון מי פירות שאינם מקבלים טומאה
ואמר בכל כלי כי המים אם לא היו בכלי כמו מקוה ומעין
אעפ"י שנגע בהם הכלי הטמא או הנבלה והשרץ לא יטמאו כמו
המעין שאמר אחר זה אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ·
וכל אשר יפול מנבלתם עליו יטמא ר"ל כל אוכל ומוכשר לקבל
טומאה ומשקה מהמשקין שכלל בפסוק הקודם ולכלם יצטרך
מנבלת השרצים קודם שיטמא · ר"ל כל אוכל המוכשר לקבל טומאה
ומשקה מהמשקין שכלל בפסוק הקודם · ואלו ומזה שאינם
מטמאים אחרים אעפ"י שנגעו בנבלה שמה אך דינם כשאר
בנבלת שמה כמו דינם בשאר וכן הטומאה · ואיך שיהיה בזה
והוא יותר נראה שאעפ"י שנתכשר במשקין שהם מחובר לקרקע
לא יקבל טומאה אין הענין כן בכל מאמר כי התנור והכירים
שהם מאמר אעפ"י שהם דבקים לקרקע מטמאים מאוירם
בנבלת השרץ כמו הענין בכל מאמרי האחרים · ואיך שיהיה הנה
הדין שהוזכר מתחלת הדרוש הוא צריך והוא יתבאר מזה
שאמר אחר זה וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא
הוא לכם · ולא זכרה התורה שיהיה זה הזרע הטמא מטמא
אחרים · ולמה יתבאר שאלו תגע הטומאה · וכן הענין במשקין
שטומאתן שוה לטומאה שהזכיר בזאת המקום · תנור וכירים
יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם · ר"ל שהתנור והכירים
שהם שבורים או שמה שיתייחס להם אעפ"י שהם מחוברים
לקרקע אם נפל בתוכם השרץ יטמאו ולא יצאו מטומאתם כי
אם בשבירה כמו הענין בכלי חרס · אך מעין ובור מקוה מים
יהיה טהור · ר"ל לא יהיה זה הדין נוהג במשקין שהם המעין
והבור אשר בו מקוה מים הוא טהור אעפ"י שנפל בו הנבלה
בו שלא יטמא המקום הזה ולא המים אם לא נתלשו מהם
כמו שדרשו · ונוגע בנבלתם יטמא · ר"ל מזה שהנוגע שהוא
לא תטמא המים שם לא תאמר הנבלה במעיין או מקוה
אבל הנוגע בנבלה שם מהדברים אשר יקבלו טומאה מאלו
יטמאו · או כפי המאמר בזה להורות שלא תסתפק טומאה במגע
נבלה מאד כמו הענין בנבלת בהמה שהיא מטמאה
במשא · וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור
הוא · הטעם בזה מפני שלא הוכשר לקבל טומאה · ואמר

אשר יזרע להורות שמדבר האוכל כי האוכל לא טומאה ולא הכשר
וזה שבזריעה הזרע עם שמלאו הנה גרעינים ומזרועים עשה
וכן ימלאו והנה הזרעים שיהיו ראויים ולא המאמר שאם יותן מים
על הזרע שלא יקבל טומאה בכללו עם השומר והיה לא
מוכשר לאוכל · והואיל שזרע זה הזרע הוא שיהיה מקבל
לאדם ואז יקבל טומאה שהוכשר כמו שיתבאר קודם ולכן
שאמר וכי יותן מים על זרע שאין צריך שלא נפל מקודם
אוכל לאדם שם בכוונה שאמרו שלא יפסידו המים האוכל
לקבל טומאה אם לא שם בכל זה בענינם ולא יקוים
שיהיה ויהיו הם בענינם של הזרע שהמאמר וכי יותן · ומזה
יתחייב שיהיו המים אם היו בקרקע מחוברים · בכלל זה
הפסוק כי הקדימה התורה על הפסוק הם מים ועלשון מן
ובפרט יתבאר לך שהענין יעשה שלנו מחובר בקרקע
לא והמכשיר אשר ישנו בכל טומאה לא יקבל · ולהשכיל נקדים
טומאה בזאת הפרשה האוכל והמשקה שהיו שניהם שקבע
יעשה שאין בקרקע · והנה נראה למה הוצרך שאמר לא
כמה שיבוא למה לא יטמאו האוכלין והמשקין שהם בזה
האופן · ר"ל שהתורה אמרה הטומאה במגע · אם אעפ"י שהדבר
נוגע בהם אחר טומאה · וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם
לאכלה · ר"ל אשר לא פרקה שמועה · והיא עם זה מתה נבלה
אם תמות בזולת הזביחה הנזכרת בתורה שלא יוכל לומר
שתהיה הזביחה שהיא היא לאכלתה לבהמה הנזכרים
מהטמאות · ולמדנו מזה שאם נזבחה אעפ"י שנמצאת טריפה
אינה מטמאה · ולמה שסבר אצל בהמה הטהורה לבד מורה
בין הזביחה שאינה זבוחה · ולמדנו מזה שבבהמה הטמאה
לא יהיה הבדל בנבלתה בין הזבוחה ושאינה זבוחה · היוצא
בנבלתה יטמא עד הערב כמו שהתבאר כמו שהתבאר זה מן
הנבלה · והנה לא זכר בזו שתטמא במשא · ולא יקשה שאמר
שתהיה טומאתה כמו המובדלת בבהמה הטמאה מאחר שכן
תאמר במשא כי יותר נכבד יותר רחוק בטומאה לכל מה
שהוא מטמא · ולמה הוא מבואר שסבר רחוק בטומאת המשא כמה
שאמר והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו · והוסיף זה שלא ימצא לכי לא
לאכלה שכן עושים · אחר אחד שלא נחשב אם אכל כשיעור נבלה
שיהיה כינה בין האוכלין הטמאים שנאמר קודם זה שלא
יטמא ולא כבס ולא אוכלין ומשקין שהם אוכלין · והשנים
ללמדנו השיעור אשר בו תטמא הנבלה הזאת במגע ובמשא
והוא כזית שהוא שיעור אכילה · וקבלו הקבלה הגדולה בזה
לפי שבנבלתם היא הטומאה למדנו זה מפסוק שיעור
טומאתה לא ובין כזית כמו אמרו ומשרם לא תאכלו ובנבלתם
לא תגעו · ובדבר מהמון מקום אחר שאמרה התורה זה קשה
ואין הדבר בו ויחס לשיעור אכילה בכזית היא · והאוכל
בבית יכבס את בגדיו · והדבר בזה שיש בהם נפש ישא אכילה
כמו שפירשו כזית · וכן יהיה הדבר בזה המקום שאמרו והאוכל
מנבלתה שיש מהם שיעור שיתבאר האכילה והוא כזית · וכן
הדבר במגע ומזה מי הנשא יכבס בגדיו שיש מהם שיעור
האכילה כיום יזה מהם אינו טמא כמו שיתבאר בענין · וכל
השרץ השורץ על הארץ שאין הוא לא יאכל · כלל בזה השמנה שרצים
שזכר ושאר השרצים · ובמאמר האוכל והוא עובר בלא תעשה
אבל זכר מנותם · ואמר הולך על גחון ושל הולך על ארבע
עד מרבה רגלים כי מהם הולך על גחון כמו הנחש ומה שדומה

היא מצוה אחת · ודבר שהם בהם היו בכלל שהיא אחד
מבואר ויתבאר במאמרו כי שאין בה ולא וכל כך שתהיה
ולמצות [illegible] שיקבל מצוה כי לא שעשו בו לפני ה
הנה ונעשה שנאמר [illegible] ולא יקרב [illegible] · וכן
יתבאר מזה שמה שנזכר [illegible] שאין לבא לך בו לפני [illegible]
לא יצאת הכל בעבורו ולא יצאת הוא בעצמו כי אין כן [illegible]
מהכל · ואולם סדרות הכל ומה שיצאת [illegible] הוא ודבר לכל
קודש [illegible] בעבור [illegible] אחר [illegible] · וכן אמרו
שכן מעשה הכל הוא שיהיו [illegible] לא שאחת אחת לכל
זה התלמוד מעשה הכל לא שיהיו הכל למצות הכלם ·
ובכלל הנה המצות כלל הוא שיהיה כל [illegible] · ובכלל הנה נעשין
המצות לא [illegible] הפרות מהן כל שאחד נכבד הוא היותר
ראוי במצוה [illegible] שיתבאר מזה שזכרנו בענין המצוה
ומה [illegible] מקום כבודם · וזה שהכלם הם נעשים
מהם [illegible] שם יותר מקבלם המצות ומה הכל בנעשה
מהענין והוא [illegible] הוא אין מקבל מצוה אחת לא יתכן
כמו שיתבאר אחר זה · ומזה המקום יתבאר שהדין נאמר
שלא [illegible] הפרות מהן כל [illegible] יעשה מלאכה בהם
[illegible] אשר ישתמשו בהם בעצמם · ולא מזה שהכלם המקומות
במה מה [illegible] אחר אינם מקבלים מצוה כלל כי
לא תעשה מלאכה בהם בעצמם אבל [illegible] והחזיק
אינו בעצמו כלל ומה לא יצאת · מים יוכל ויצאת על הערב
[illegible] · ולא יוכל בכלות מים ויהיה טהור אחר שיעריב
שמשו · והוא מבואר שלא המים שיוכל בהם ראוי שלא יהיו
מקבלים מצוה שהם אין מקבלים מצוה הנה יצאת
הכל · והנה המים שאין מקבלים מצוה הם מי המעיין
ומי המקוה אשר [illegible] אחר זה אין מעיין ובור
מקוה מים יהיה טהור · וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל
תוכו [illegible] שאין כלי חרס מיטמא [illegible] מתוכו לא מגבו
שהוא מי מצוה [illegible] לא ויר תוכו אלא שלא כן
והוא מבואר מזה שהם היה כלי אחר בתוכו ונכנסה המצוה
באויר הכלי ההוא שלא יצאת [illegible] ההוא כי המצוה
היא תוכו לא תוך תוכו המיוחד · וכן אמרו מזה שהכלי אחר
שאין בתוך אינו מקבל מצוה · ושלא יוכל שיהיה בתוך נעשה
[illegible] כלי אשר בתוכו יצאת [illegible] מזה שהכלי אחר
המצות מאכלות האוכלין והמשקין אשר [illegible] אחר שאינם
[illegible] בן · והוא שלא יהיו תוך כלי אחר בתוכו שלא בתוכו ·
ולא תוך תוכו · ולא כן עד שאינו מצות הכלם שבתוכו שנאמר
מכל האוכל אשר יאכל ונו' אוכלין ומשקין מצות אחר ומצות
כלם · ואולם יתבאר שהאוכלין והמשקין יותר ראוי יוס
במצוה מהכלים לפי שהם יותר נכבדים במה שיקח האדם
בהם מהתועלת יותר ממה שיקח מהתועלת בכלים כי
מהם יזון ויחיו וישובו [illegible] · ואין ספק שאחר הכלם
שמצוה במעשה שכן יהיו [illegible] מצות האוכלים והמשקין [illegible]
ואמנם זכרה התורה זה בכלל דרך קצרה מענין המצוה
כי ישנה זה אין אחר הכלם הנכבדים מהם ושהם יותר
חזקים בדבר המצוה · וכן ראוי שנבין שכן הענין בנבלת
הבהמה בכלל מה שנזכר בזה המקום מן המצוה הקשה בכלים
ומן האוכלין והמשקין · ואמנם זכרה התורה זאת במצוה שכן
הקלה כי ישנה על מצוה מצוה נבלת בהמה החמורה · ואמר

שנעשה אין שיהיה מן הכל השכיון שהמצוה מן ויירו נכנסה
אוכלין שהאוכלין והמשקין מן ויירו נעשו אם היה הכלי אחד מ
מצוה · וזה יתבאר מעניין זה הכתוב לפי מה שהתבאר · ודקו
שלא יעשה מה ושהכלים אינם מקבלים מצוה אלא מצד
שיצאת האדם · ולמה יתבאר כי כלם שמצוה אדם
במגע ומצוה בכלם · ואולם האדם שיצאת במגע לא יצאת
כלם · ולמה אינו מענין כבוד כלים · ואולם נעשה הבהמה
יהיה מענין כבוד כלים שהוא וכלי מהמצות יהיו משמש
הנבלה בכלל ונעשה יחד · ומזה המקום יתבאר שהמצוה כל
מה שתהיה מחובר בה דרך ותהיה הנבלה בה המצוה
והיא המצוה לכל וכלים לא מה שנמצא מענין במצוה · והנה
האדם הוא הכלי הנעשה הוא ולא המצוה הראשון והנה
מה שיצאת בו הוא שלא במצוה · ולפי שלא זכרה שיהיה אלא
האוכלין מצות מה שיצאת בכלים שאינם הכלי אחת
המצוה ומזה המקום יתבאר שהמצוה שאין שלא נעשה
שלא כי במגע · ואולם בכלים מבדילים אחרות כמו שיתבאר
במה שיבוא · וראוי היה שלא יהיו כלים יותר נכבדים וכל
מה שיהיה לכלי יותר נכבד הנה יהיה קבולו המצוה יותר
חזק כמו שיתבאר מדברינו · וראוי שתדע שהכלים שהוא דקין
אחר שמכלי שקר מצוה עד הערב כמו שאמר במים יובא
ונטמא עד הערב וטהר · והנה על פי אחד כאשר שהמצוה
שהיה בה ונתרחקה המצוה ההיא מדרגה אחת · ואחר
אחר הראשון שני שבכלי שיעריב השמש וטהר · וזה
יתבאר באור יותר כמו שיבוא בזה · ולא ותן הכבוד
[illegible] מזה שאין לכלי חרש שקרה באויר לא חכלי יטהר
אותו ואין נחשבו · וכן מה שאין בכלי חרש הנעשה בו אחר
המצות שאין לו תקנה אלא שבירה · וזה לא וזה בכלי עתה
חרש מה שיבוא אלבן · וראוי שיובן מזה שכן הלין האחר
הכלים · כלים אשר נעשו אחרי שאין להם · והמצוה
לא תהיה בה הדברים אלא כשיהיו כלים · מכל האוכל אשר
יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא · וכל משקה אשר ישתה
בכל כלי יטמא · ירצה בזה כי מה שאמר כל אשר בתוכו
יטמא · הרצון בו מה שבתוכו מאוכלין ומשקין שיהיו בזה
התנאי שזכר בזה הפסוק · ואמר ומכל האוכל אשר יאכל
הרצון בו שיהיה מיוחד לאכילת אדם שאם לא הענין כן יהיה
אמרו אשר יאכל לבטלה · כי מה שהוא אוכל הוא בכלל
אוכל מפני שיאכל אותו בעל חיים מה · ואמרו אשר יבוא
עליו מים למדנו בו שאין האוכל מקבל המצוה אם לא יבוא
עליו מים · וכן זכר זה שנית בזרעים מפני היותם אוכל
אחר וכי יותן מים על זרע · ובפרי מתכבס עליו מים הוא
לכם · ולפי שאמר מים בו ולא הניח היד ענה הנה כל מים שהוא
ולזה יהיו שאר המשקין אשר יזונו מהם האדם ומצבו והם אחד
נכשרין לקבל מצוה כמו המים והם היין והשמן והחלב והיין
והדם · ולא ידוו מכשירין מי פירות אחרים וזולתם לפי שאין
מצבו אותם תמיד ולא יזון מהם האדם לפי הנכון · ולא אין
שם מים כי אם כשהוא קשור והם להם אחת האחת שהם
ירצו מי ראשונים או אחרונים · ואולם שאם מים יתכן שיהיו
על ידי האדם הוא מבואר ממה שזכרנו במה כולם שיהיה
בידיעתם הבעלים ואמר ומאותו יותן על הם מים · ולזה
המצוה שקראוה זולתי הפרות מפירות · וראוי שתדע שהם

חוץ למחנה ושכך כמו אל כל אחד על אנשים חיים שלא הטמאו בהן כלל · ואחר יתבאר שכל אחד ואחד [illegible] בשני הענינים · ואחר זה יתבאר [illegible] שלזה [illegible] החיה [illegible] החיה ועל האחרים והאזוב [illegible] קודם שתשוב כמה [illegible] הגוף ויותר שבעה פעמים על [illegible] אחד מחוץ למחנה ואחר זה ישלחו הצפור החיה על פני השדה · ואחר זה יגלח את כל שערו וירחץ ואחר יבוא אל המחנה · ואולם הקדים שירחץ אחר זה לפי שם [illegible] חוץ למחנה [illegible] הענין [illegible] במקומו כלל · [illegible] מחוץ למחנה · והיתה [illegible] והקהלות [illegible] יהיה [illegible] עם [illegible] שלא יהיה בה [illegible] · ומה [illegible] בזה הענין [illegible] ובכר [illegible] שהיא [illegible] חיים · [illegible] ובזה [illegible] עם [illegible] התורה בזה [illegible] שתהיה [illegible] חיים [illegible] אחר [illegible] התורה [illegible] · [illegible] והאזוב [illegible] · וזה הוא [illegible] בזה [illegible] · ואשר [illegible] התורה [illegible] הענין כמו שביארנו · ואמר [illegible] האדם [illegible] התורה [illegible] אחד [illegible] על כל [illegible] האחד [illegible] · [illegible] האדם [illegible] · [illegible] אחד [illegible] האדם [illegible] התורה [illegible] האדם [illegible] הצרעת [illegible] אחד [illegible] · וזה [illegible] · [illegible] האדם [illegible] התורה [illegible] · ואמר [illegible] האדם [illegible] · [illegible] בזה [illegible] אחר [illegible] · והנה [illegible] האדם [illegible] התורה [illegible] · [illegible] התורה [illegible] · והנה [illegible] אחר [illegible] האדם שלא [illegible] התורה [illegible]

על [illegible] והנה [illegible] שלא [illegible] הכהן [illegible] אחד [illegible] האדם · [illegible] אחד [illegible] · [illegible] האדם · [illegible] בזה [illegible] · [illegible] האדם [illegible] · [illegible] והנה [illegible] · [illegible] שלא [illegible] · [illegible] האדם [illegible] · [illegible] · [illegible] · וזה [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] · [illegible] אחד [illegible] · [illegible] · [illegible] התורה [illegible] · [illegible] מחנה ישראל [illegible] · וזה [illegible] · [illegible] התורה · [illegible] שהיו יושבים חוץ למחנה ישראל [illegible] · [illegible] הזב [illegible] · [illegible] על זה [illegible] · [illegible] האדם [illegible] · [illegible] · וכן הזבה [illegible] · וכן הענין [illegible] · [illegible] הענין [illegible] הזב והזבה · וכן [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] חוץ למחנה ישראל [illegible]

כי יותר לשם השורש שיהיה הארון הכרובים על גבו· ומה שהולך שלא יחשבו בזו התמונה שלקחו הנזכרים והערבוב ושני הכרובים הכרובים שלא יחשבו שמקשיר בהרכבים כמו הצלם והכוכבים ומה שיהיה נמנע בם· לא תחשוב שיסתר זה·· וכן יתבאר שכל מה שנזכר בזכירה בזה המקום הוא מבואר בתורה·· וכן היה לכן זה המבואר בגלל מאמר לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי· ומונה נקח [illegible] על השחר· ולכן שעשה [illegible] הקרים מהעשוי [illegible] [illegible] שנופלו כי ענין יהיו שוקפים על הארון· כי לא חסרה התורה מחלון השרפים אשר [illegible] כי אם שתכן השוכן על הארון·· ולא הקרבן אחר נטוי והכנס בכל השכן השוכן· ולכן זה שכבר קראה דין התורה מחכימה להשרפים כלי שלא [illegible] נטוי ותניין בענין ובעבודתם יקרה [illegible] ומה שאשר יהיה קבלה לבבות ותורה שכל

ולא ראשון [illegible] ונאמר כן בם· אין הכוון בזה לא ותשלום שאמר בהם שאין בני ישראל מוזהרים על הטומאה כמו שהזהירו במקדש· ואין הכוונה בזה כי טומאת הנפש כאין כל השרפים מטמאין קבל יטמאו ומה שטמאה הנזכרים נגד

ואמנם קדם בזאת הטומאה טומאת הנפש כמו נראה מן שאם ישראל נטו ותם כהם [illegible] יטמאים מה שעבד ולא ימשלו כלים לתשוגה [illegible] כלם אשר ימשלו בהם·· כאמרו יי אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני· ולא בזה לא ייגע השמונה בקרבכם· ולא יהיו [illegible] לא לקרב ולבזות אשר נתן להם· ולא שאמר קדוש [illegible] מאמר לאכם שתהיו פרושים ונמנעים מאחר כמו מה שמאשר· ולזה לא הקבלו המאכלים המעכבים החומר וקיום שם השכל והעבר למות אשר בו יתקדש וישאר נבדל מהחומר·· ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ· כמו שאמר בזה לא תזהר תמזהיר ולא עמידין על הכוונה אשר בעבודה היותה זאת התורה·· כי אני יי המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים על כונה שתמיין כי אתקדש השגתי בכם· ולזה השנית אתכם מעם שמות ממרחבים הנפלאים וקרבת אתכם לעבודתי ולהשגתי· ובזאת הקבלה נתתי לבבכם הנפלאות אשר בהם תקבלו לבם הקדושה והפרישות מענין החומר והקיצון נקרא השכל קדושה ונבדל מחומר· ולכן שתקנו ומקדשות מהשתקנו בוראו כמו שאמר·· זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומשת במים· ר״ל לא הבדיל מהם מה מהם להם נאכל· ובבהמה הבדיל עם זה בין הטמא ובין הטהור· ולכל נפש השורצת על הארץ ר״ל והתורה אשר לכל נפש השורצת על הארץ· והיא להבדיל בין הטמא מהם ובין שאינן טמאין והנה הטמא מהם הם השמונה שרצים שנזכר·· ובכאן שלם הביאור בזאת הפרשה··

ורצוני לבאר בזה המקום הקרבה כמה שזכרה התורה בענין הטומאות והטהרות קודם שנכנס בביאור מה שנזכר בתורה מהם· כי עמדנו על הקרבה בזה יישירנו לעמוד על אמיתת הביאור במה שזכרה התורה מזה· ונאמר שכבר התבאר התורה לא עמידנו על כוונת המצות לפי מה שאמר כי זה כל פרי המצות אשר אין לזולתו מעלה· ולפי שהשם היה יותר גדול בזה הוא [illegible] במעלות הלידות· שאם לא יולד שיהיה בכאן זכרת לא תהיה בכאן חכמה כלל· כמו שזכרנו מה לא ביאור זה הספר השירים והתורה בזה· בזה האופן הנפלא שזכרנו בענין כי המקדש והקרבנות· והנה מפני זה הם הטומאה והטהרה כי הם משרים לזולתו· ולזה הענין בענין·· ונזכיר הקבלה מה שנאמר בתורה מענין הטומאות והטהרות כדי שיתבאר לנו התקבות בזה· כי ידיעת המצוות כלל דרך ושאת בהן ידיעת קבלת המצוה ההוא ונזכר בכמו זה העניינים· והנה הטומאות שנזכרו בתורה מהם שהחמורה מכללה היא טומאת מת והיא מטמאה במגע במשא ובאהל· והמטמא מגעו קצת הטומאה ויטמא טומאת שבעה· ואחריה מהם טומאת נבלה והיא חמורה· וזה שהמטמא רצוני טמאה בביאה ובמגע ובמשא· והמטמא מגעו הוא ולא הטומאה ומטמאים מקצת ומושב ומשכב כמו הטומאה· ואינם מטמאים בביאה כמו טומאת המצורע כי המצורע לבית אשר הוא בו· ואחריהן הם הטומאות הבורחות מהם כמו משכבה נדה וזבה ויולדת וזב ובעל נדה וזבה ויולדת· ובעבור הבאתם דינם כמשכב ומושב· ואחריה נבלת בהמה שהיא מטמאה במגע ובמשא טומאת ערב· ואחריה טומאת השמונה שרצים ושכבת זרע שמטמאין אדם וכלים במגע ואינם מטמאין במשא· ולא יטמא הטומאה מהם באופן שיטמאו בגדיו· ואחריה טומאת נבלת עוף טהור שמטמאה בהיותה בבית הבליעה [illegible] בגדים· ואינה מטמאה במגע ובמשא··

ובקבלת הטומאה מגעו מקבלי הטומאות· וזה שאדם וכלים יקבלו טומאה כולם מאב הטומאה ויטמאו ולא כן [illegible] לא שהם יטמאו האוכלין והמשקין [illegible] ממנו [illegible] ומשקין שהיו אין יקבלו טומאה מאב הטומאה ומולד הטומאה אלא שמשקים יקבלו זאת הטומאה [illegible] שקבלה· ואוכלין וכלי קדשים הם יותר חמורים לא בקבלת טומאה ומה שהיה קדושתם· [illegible] זה [illegible] המעט שמקשה שנעשה שמשי בכל זה והשמשי נעשה [illegible]

ובענין הכלים מלבנו והכלל· וזה שכלי חרס אינו מקבל טומאה אלא מתוכו· וכלי [illegible] ובגד ועור ושק ועצים מקבלין [illegible] מכל מקום· וכלי [illegible] טומאה [illegible]

ואולם [illegible] כלי [illegible] טומאה [illegible] וכלי זכוכית אינם מקבלים טומאה ולא כלי אבנים ולא גללים ולא כלי אדמה שנראה מדברי התורה· ואחר הקבלה הטומאה מלבנו בא ומאה המת שיזו על הטמא ביום השלישי וביום השביעי מאפר הפרה שנשרפה בו ואחר [illegible] תהיה הזאה על המטהר ואחר יטבול במים ויכבס בגדיו ויטהר והפרה הביא היין [illegible] בכללותה בבגדים ושלא [illegible] לתשמישה הלכם כלם· וכבר ישא טומאתו למחנה ישראל וישרף שם ולא יבוא לתוך שריפת הפרה על אחרים ואחר [illegible] וישרפו יחד עם הפרה ואחר יקחו [illegible] האפר ויקחו מים חיים שלא השתמשו בהם [illegible] ולא [illegible] ואחריו מהמים [illegible] על המטהר בחוץ [illegible] וכבר [illegible] על [illegible] יטמאו וטעוני כבוס בגדים· והכונה [illegible] שלא לצורך הזאה טמא ומטמאים במגע· [illegible] שעור הזאה ושחוט שלא לצורך הזאה· ואמנם הפרה היא [illegible] כמו שנזכר שם ושורפיה עם עורה ועם פרשה [illegible] הפרת [illegible] ולא יקחו הקרבנים [illegible] העולה· [illegible] שבעתים· [illegible] ומה [illegible] שכבר יקחו [illegible] [illegible] ומסתלק

הן נשומהנות ומשו חקרון האחר שרירה שנו׳ ולזה צ״ל ישיעו
כמה בכל חרם שקוח כל אחות והיה נפסד מן המיניסקיים שלא
התנועו בהם כלל למבה בענין שהיה זה כפי הקיומה׳ ואחר
הם בהתנועי גם שהכל חרם יחוי שיהיה חתו שלא נשתנו כו
כל׳ והנה לא ישר זה הלאור כי אין קנו לכוכבים בזקת האורה
לאחרו שיהיה כל שקרה מה לא נשתנו ומתחלל הם הנפסד
כמו בסבת חוץ שתלוס היסודי ומשול שלא הוא הכוכבים הנכרי׳ והנה
ימשכו עד החכז והמזוב בשטרי שנת יחד כמו קיימין בפרך׳
והחכי יחשדו עמהם הלאור החיה לאשר שזהה הנפסד מן לחי
מלמה שיל מתנו במדינת האחר ר״ל מלק הוויתו למק׳ ומפני
מקום הכה היון בו מטר בו התהיה הפואחה׳ ולזה יקנו כבחן מהלמי
התלנים והחסרים כמו שזכרנו במה שקדם׳ והנה לא ישרט בבחן
זה הנפסד ולא החכז והמזוב ושני התנועות כי זה קודם שלא רו
קיים ששנינו ואולם שכבר קרה לזה התנועות הנפלא ומאד ממש
והנה הכוכב שחנו להיות הלחות נעשית במון כזה הקוטן קו
המשנה החוץ שתפסד בכללה עם פתוח ועם יוכרה מן הוסף שלא
והכוונתה׳ ולפי שחיוה שארפת כי לא יון במון מחוץ כלו ה
הענין שפה החלונות הנה יתחייב שתהיה נקברת כי שלא יקרע
בהכה לא חס נשיחין ומתנה בנית לבקים לשתהיה מחלשון
השמים ובהמה האחר ייזו ומליתה עד המוחד עם המניסקיים
בתנועות הנפסד החיה ועל החכז והמזוב ושני התנועות לאשר
שיתנק מחסרין האחר אשר בסבתו בתנועה הנפסד בנתוי
ולחסרון חיותו בלנתהיותו בו זה הענין עד קדם הלאור המורה
כמו שהוא חוש החיות לפי מה שהר בהר כל בשנות׳ וזכרנו אז
עם זה במה שקדם׳ ולזה צ״ל היה זה התנועה לאור׳ ואחר הפסד
יש לו והנה חיה על פני השלהחון מהשר לאמר שזה החיות
החסר שיהיה ללם במבית האחר כבר קר ושב בשנותיו צ״ל הנה
בזה המרים לפי שהיה הקרב לה בפחות שהוא מלך הלחה הנה
יחוו הלאור החיה מבן חלן הדברים הנה נכים יחד המוהפסד
כלה למיוחד כי היא מולה על מה שילך מהכנה לאורה מהלמח
ושנוחותה לאמר שהבכיות שהיה המוב היה מחלק הנפחו
חטר במלכה כמו שקרנבר כמה שאחר הענבנו ר״ל שהבפחו
יהחתו לשון מלך החלון חסר לו מקבהחות שהוא מלך הלידה
ובענין המת לפי שהיה קרקעה מוהוהנסד שהוא מלך האחר
היו נקלין המזוב מעט חלו הדברים הנם נכים יקל שקול מורה
שמה שילך מהם מלרבת ההיות׳ והיות נבטלת הקדמה הזאת
שבנכנעים שישית נערו בזה הקדמה הנפלא חלמה שכוון
בזה עם שבזה הערה בנושא הכוכבים על המורכב והחסר
במהקשים׳ ומהסים וכרו לגם במקרה מן הקדמים ויקור
מהם בענין ההויות מהם לפי מה שנתן בהסתרה מהג׳ יתב׳
שמיררן מהמולדבות׳ והנה יתלחט שנדו בזום הנה ייתן ואחר
הצורות לפי שהשער בלבמלך עמוזה הלם המונעם׳ ולזה
יתלמבורום מזה כמו שנזכר בחורה במתנה הלבנה׳ ולזה
קום רחוי שיור כיהוא כמלוה מחמרה הלבנה׳ ולזה לא יוחד
חלק נפשו בלהבל שנתחתר וביר שבשמיים כי מה
שנחר מהשעורה בשיתן מנער כבר יוסד בזחת הנגלה
השעתה השער גם לא שהיו׳ ולזה הנעלם כי בהתהפך השער
עבו במתכנת מושלה הוס הנכרי יתחיל לקרבן מזמנו׳
יהיה אבל אחד התכלית הכוונה והשנית לא השער זה הוא
[illegible] ולזה שהורכב שיש [illegible] בענין אחר

חמלת כי רקמה בזמנה הראשונה וקבה כמופלה השני
וראו פנים לבני שנקרה זה התפסד כבכל שבוא מאל מקור הדינו
שנעלה מתנו התנועה אשר כענין היה הנהגה של האחרים
נמשך וגו ומחה [illegible] עליו יש לך שהם בהם עקלה והיה
מניסקיים ש[illegible] כהם ע״ש שבת החשך שמה שיעור
זה בשהרה הזמנות [illegible] וגם זה מחד בזה יקר בטבה ויעה
וילך קטן בבשלחי לפי שלם הזמן והעמה והיותה וחס חיבו
נחית נקודה הזה לא חסר ממנו כבר נפלם לם קרבה אין לו
סן בהושקפם על שיקפש שהוא חוץ מלכלה היותמ
מקויה ולזה זרעה נכר לקורה קטנה כמו שהוא אדר בזכב ה
הנה נחסר ממנו זה התנועה במבט האחר כמו שתהיה השיהיה
בו במיניסקיים׳ ואולם הבעל קדימה לא שעיר שכבת ורשי ה
מעלה השכבות זרע חסר במקרה כזה האחר מלך אחין שמו
המקבל אשר בו יתמזק על קהולה׳ ולזה לא ישר [illegible] הזה
במיניסקיים׳ ולפי שזלעה נקבה אין נשכות בקולה כמו הפי
החומר נקבל פעל זרע הזכר לבי נערכו שפחרנו בביקוריו לא
בשם חיים לא היה מעומק כלו׳ וכן לס הנקבה הגמור לא יולד
והוא הנה בהודה לם שוהד מינו מעומק כי הוא כחיות מחד פרק
חלק רע הקדם כחסרון האחר מהלידה׳ ולזה לא תוגב שומח
כלו׳ והנה נפסקו בענין הבזה הקדמה והמלרע והזב והזבה
והיולדת ר״ל שכלם ישרו נהפח מלבן לגלגים מהדרים מהשחין
כן בענין הפרה כמו לא המורכבות ואם קרבנם מהפר האחר
חלה הוא בשה כמו שבן יכבש עלה התקיין כמו שהקרבן באכשו
מהשחין כן בזב והזבה וזה מבוחר ממנו׳ וכן יתבאר שכן
הענין ביולדת כי קיום התהיה מפנוק בקרבנות הלכה׳ והנה
נפשם המתחכנה בסבתה לא תקרבות במוחו ומתהם׳ והנה
לחיק כל שומחה שום חיו ולכי הקלס כי לא לרה חי נהיית הקבנה
ההלכות כחי ואם לא ימעק מסבה לא הענינים המאמרים אשר
ימנע בהם׳ ואולם הקלם ימעק בנגע בהם בכדי שיתעורר מכה
זאת הטומאה המקור שכוון בה׳ ואולם הכלים המשמשים את
הקלם יטמאו בסבות הטומאה לכל כי הם לא ישמשו ואחרת
בענין [illegible] לא במקרה מפני המון כמו הענין בכלים
אשר ישימו בהם האוכלים והמשקים והכשיעים והקבוע שב
קבועו מונעו הקלם בענין שהוא יהיה ממך ומקבר מחוי
המקריב׳ ואולם האוכלים והמשקים יטמאו ולהם כאשר הטומאה
להיותם משמשים את הקלם בענינו עד שכבר ישובו חבר
ממנו בהיותן מהם׳ ויותר מהם היות הכלים משמשים את
הקלם מלך מה שילך מהם מלכבת הלידה והיה התמונה השע
במינוכה הנה נפשותיו והכן שיעמחו ואולם מלך מה שעור
מהם מזה הקושיה שיעור מהם יותר לדרם כמו הענין באחר
הטומאות׳ ואולם האוכלים והמשקים הנה מכבר שלא ישמשו
את הקלם כי הם מפני מה שילך מהם מלרבת החיות לא יתכן
שהוא מהם טומאה לא ואם לא היה זה מבני יתכן מעשה
האוכלים והמשקים אשר ינגע בהם כמו הענין בחרש׳ והנה
לא יתכנס טומאת האוכלים אם היו מוכשרין וכבר טומאת ד
בסבת המשקה הענין שהם לגבית׳ והמה ביחוד כל כי
חוץ מאשר שיולבש בכלים בחוקם שיהיו מושרים מנענעת טומא
בהם׳ וזה מבואר מאד בזרעים ואם היו מורכבים טומאה בזולת
ההשער הנה יורה בהם מה שהנפל הדבר בלפסיק׳ והשער [illegible]
יש הקוטנים [illegible] ומשפיו [illegible] ומבני הזרעים [illegible]

[illegible]

ונאמר [illegible]

[illegible]

כי הם כי זה קצתם למצוה מבעליהם כי קצוות בבעליהם הוא שעשו מה שהיה כן באלו· ואולם שתויי יין יחללו עבודה כי האדון הוא מבואר המעלה למצוה מהשכור· והנה מפני שבזה לא התמזג [illegible] הכהנה למדנו שספירת הכהנים שהזהירה עשה היא באופן שקורבנם שלהם· כבר נתבאר זה בשלישי מהמצות ובשני ובשלישי מסנהדרין· והבחורים הכהנים שכולם שתויי יין מוזהרים [illegible] שראויים לעבודה מוזהרין מלאכול מן המזבח ושנים· ואמנם [illegible] ואחר כניסה ואחר יציאה· כבר נתבאר זה [illegible] בסנהדרין·

התועלת החמישי

הוא במצות· והוא מה שהזהיר שלא יצא הכהן

העובד מהמקדש בשעת עבודה ויצא עבודתו· ואם קצת עבודתו ואם חייב מיתה שנאמר ומפתח אהל מועד לא תצאו פן תמותו והוא מבואר בשביל שזאת האזהרה לא היתה להם אלא מפני היותם עובדים אז כי לא שבו הכהנים שלא לבית המקדש כל שכן הדבר כן [illegible] היה [illegible] והיתה הכהנים שמנו ב באותה האחד לבדם [illegible] כי לא ישבו בקן· כבר נתבאר זה בפסחים· והיה זה כן לפי שזה יהיה [illegible] זאת התורה·

התועלת הששי

הוא במצות· והוא מה שהזהיר שלא יכנס כהן שתוי יין לעבודה

ולא להורות במשפטי התורה אלא שאם הורה שתוי יין הוא באזהרה· ואם עבד חייב מיתה בידי שמים שנאמר יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו כבר נתבאר זה בשני מנזיר ובשני ובשלישי מסנהדרין והוא מבואר כי כשתויים לעבודה תהיה [illegible] וכמו היו כשתויים לענין [illegible] כבר נתבאר זה בכריתות· ולפי שעור השתיה היא [illegible] שהיא רביעית· הנה לא יהא זה הדין אלא בשתה רביעית יין בבת אחת לא הפסיק בה והוא שיהיה [illegible] היין לא שיהיה היין מזוג [illegible] [illegible] כי לא נשלמה הויית [illegible]· וכן אם מזגו במים ושתה ממנו רביעית לא יקרא שתוי יין כי אינו משכר בלתי אם הוא [illegible] שהוא חי· ולפי שזאת האזהרה היתה [illegible] השכרות [illegible] שתיית היין [illegible] בענין זה העבודה הנכבדת· למדנו שאין [illegible] [illegible] הוא מוזהר [illegible] שאם שתה [illegible] בו ועבד חייב מיתה ואם לא עבודתו· כבר נתבאר זה [illegible] ואולם אם היה שכור משאר המשכרים [illegible] והדומה לו [illegible] הנה הוא מוזהר שלא לעבוד ואינו חייב אם עבד ולא חלל עבודתו· בזה מכריתות·

התועלת השביעי

הוא בדעות· והוא מה שלמדנו ממנה ש

מה שקוה [illegible] הוא יותר נכבד ממה שאינו [illegible] ולא שהם שוים בענינם ולא יהיה [illegible] המין שהוא [illegible] לאכול החטאת והמנחה [illegible] [illegible] ולא הותר לאכול החטאת שהוא [illegible] [illegible] ממה שאמר [illegible] [illegible] ומזה המקום

[illegible] [illegible] קודם· והוא [illegible] עשיית [illegible] התורה·

התועלת הח'

הוא במצוה· והיא מה שצונו [illegible] לאכול מנחת היום שהיה חייב

מן התורה לאהרן על קרבנו ביום השמיני והכירה לקדשה [illegible]· כבר נתבאר זה [illegible] שחייב [illegible] להצטער להם· כבר נזכר זה [illegible] שקבלו [illegible] [illegible] והיה [illegible] ויאמרו [illegible] המקום שהוא [illegible] בקדשים [illegible] [illegible] [illegible] ולא [illegible] [illegible] והנה [illegible] כבר נתבאר זה [illegible] והנה [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואחר [illegible] והיה זה [illegible] [illegible] הדברים· [illegible] [illegible] [illegible] קודם· [illegible] [illegible] ואמנם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] הקרבן· [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]· כבר נתבאר זה [illegible]

התועלת הט'

הוא במצות· והוא [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ויבדל הדם מהמורה. זה כי כשיתנו [illegible] הלב ויתבשלו בה
ויש ובזה נשלם המזון. ואם יתאחר המזון בבעלי חיים בזמן [illegible]
יזובו [illegible] והכליות בבעלי חיים שישוב [illegible] ויהיה
[illegible] שירבה בכליות [illegible] היה שיהיה חלב [illegible] כי
בבטן יתעכבו [illegible] יהיה בהם מזון [illegible] הלחות ולפי
שהיו הם [illegible] והכליות [illegible] שישרתו בהם
חיים לתועלת המזון היה שלא יתבשל ומזה כי חסבה הזה החופף
להעיר על מה שזכרנו. ומאת הסבה רחוק שיהיה המשקה אשר
בו יותפרו כחות המזון. ומזה היה הגיד מכשיר כי הוא [illegible]
היותר מיוחד במזון. ואחר [illegible] הם כבר נמשך [illegible]
המזון ויתגלו המזון בהם. והנה לא יתבשל [illegible] הכליות
[illegible] שהוא [illegible] והקר והעור
שהם מהבריאה החומר בבעלי חיים ההולך ומזה יעשו [illegible]
[illegible] בבעלי חיים
ההולך [illegible] מורה לכבד [illegible] וכן הענין [illegible]
[illegible] על [illegible] ולפי
שהיה יהיה מחויב [illegible] הכרחיים [illegible] ולפי
ומזה יעשו [illegible] ולפי שאמרנו [illegible]
ולא יתבשלו [illegible] מאמר [illegible]
ולא [illegible] הדברים הם [illegible]
מהם [illegible] שהם [illegible] אשר [illegible] הקרים
[illegible] בעלי חיים ההולך. ומזה [illegible] המאמר אשר
[illegible] כי הוא [illegible] אשר [illegible] שבכל
[illegible] לא יתבשל [illegible] מה שהדם
[illegible] ההולך [illegible] ולזה לא [illegible]
כי הם [illegible] ולא [illegible] ומזה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] הם [illegible]
העור [illegible] לא [illegible] ולזה [illegible]
הנה לא יתבשל [illegible] ומזה [illegible] המתבשל
החומר [illegible] עם העור [illegible]
[illegible] בחוץ [illegible] ומזה [illegible]
הנה עם שהם [illegible] הם
[illegible] ולזה לא יתבשל [illegible] מן התורה. הנה
זהו מה שרצינו לזכרו בזה המקום. וכבר [illegible]
המאמר במה שיתקבו [illegible]
בתורה. והיתה [illegible] בזה [illegible]
כמו שלשת השרשים [illegible] יתברך

יתברך ויתעלה הש'

[illegible] מה שיש [illegible]
[illegible]

כי לא [illegible] בזה לא [illegible] מאמר [illegible] מה שלא [illegible]
בזה [illegible] הוא [illegible] על [illegible]
[illegible] והנה [illegible] בזה [illegible] על [illegible]
מה שאמרנו [illegible] בזה [illegible] והמחות
כמו [illegible] על [illegible]
[illegible] והנה [illegible] הנה

התועלת הראשון

הוא בדעות והוא [illegible]
[illegible] על

[illegible] שהיה [illegible] ולזה [illegible] אשר [illegible]
[illegible] ובני ישראל על [illegible]
[illegible] מה [illegible] כמו [illegible]

קרבנו [illegible] שלהם. ובזה החופף [illegible] כבר
[illegible] בזה החופף [illegible] המוגבל
[illegible] ולזה אמר זה הדבר אשר [illegible]

התועלת השני

והוא במצות. והוא [illegible]
כוונת הקרבנות. ולזה [illegible]

חופף [illegible] הקרבנות כדי שיתבאר [illegible]
[illegible] לא [illegible] לבד. וזה [illegible]
[illegible] כי [illegible] ולזה [illegible]
הקרבנות [illegible] ואחר [illegible]
[illegible] ולפי שהם [illegible] בזה [illegible]
שלא [illegible] על הכוונה אשר כוונה בענין הקרבנות [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible]
[illegible] בכוחם [illegible] וזה כלומר
מה שירה [illegible] הקרבנות [illegible] בתורה [illegible]
[illegible] על הכוונה [illegible] מה [illegible] השכל [illegible]
ולזה הסבה אמר [illegible] על [illegible] כקרבני
[illegible] כלל [illegible] לפי מה [illegible] ומזה המקום
[illegible] הקרבנות [illegible] השם [illegible]
[illegible] ולזאת הסבה זכר בזה
המקום [illegible] כדרך [illegible] בהיותם
[illegible] אשר יעשו [illegible] הם [illegible]
[illegible] ובכבוד והסתר [illegible]
[illegible] הדמות [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] מספר [illegible] והנה [illegible]
[illegible] כשם [illegible] והנה [illegible] הסבה
שזכרנו היתה [illegible] כלל [illegible]
[illegible] העבודות [illegible] מחשבות [illegible]
ולזה [illegible] שבו המחשבה [illegible] ולזה
הכוונה היתה המחשבה [illegible] בזה [illegible]
כי הכוונה [illegible] מה שיחשב בהם [illegible]
[illegible] כמו שזכר [illegible]

התועלת הג' והד'

הם במצות. והוא [illegible]
[illegible] צרוע [illegible]

[illegible] שיהיו הכהנים [illegible]
[illegible] לכבוד [illegible] ובזה לא [illegible]
[illegible] צרוע [illegible] ישראל [illegible]
והיה [illegible] העבודה [illegible]
ישראל [illegible] הכהן [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
שלא [illegible] צרוע [illegible]
[illegible] לא היה זה [illegible] העבודה [illegible]
[illegible] ולזה היה [illegible]
[illegible] צרוע [illegible] שהוא היה [illegible]
[illegible] הכהן [illegible]
[illegible] והנה [illegible] צרוע [illegible]
[illegible] לא [illegible] והוא [illegible]
שהוא [illegible] צרוע [illegible] עבודת [illegible] כי
התורה לא [illegible] הכהן [illegible] מום
[illegible] מה שיב [illegible]
[illegible] צרוע [illegible] חיים [illegible] כי

שאין ספק בזה · כבר התבאר בחכמת הטבע · והנה יתבאר שזכר
כלל בזאת התורה זה היה אחד ההוראות שכבר רמז לאחר זה זאת תורת
הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומשת במים · והוא מבואר
שאמרו הרומשת במים לא כלל כי אם הרומשת במים וב
ובנחלים ומה שידמה להם כמו שזכר התורה באמרו במים
בימים ובנחלים · ולזה יתבאר שהתועלת בזה הקוים מהעופות
מים שבכללם ושבגבורתם שיחיו ומעבורתם חיים ככלם נזכר
המים · ושם לא יהיה אמור במים לא כן קם סנפיר וקשקשת
ירקיינו שגם מאוס שכן הרומש על הארץ · וכן העניין במים
ההווים ונשאר המשקין · כבר התבאר זה בספרנו ובבאורנו ·

התועלת עשרים ·

הוא במדות והוא מה שההשגחה לא כלתה מהשרץ

הרומש על הארץ · והם ההווים מהעפוש בחשתתו ובשמש ה
הנבלות ובגללים ובנה קבוע חיים · ובכלל מה שיהיה מהם כלם
הווה מזכר ונקבה שכן לא רצה זאת נפש הישרים בכלה שכן
הרומש על הארץ · ואולם קצת נפשות ההווים כבריות ובאלה
לא יכנסו תחת זאת האזהרה כי זמן שלא יצא מהם כלל
יחזקו ויתמשכו על הארץ אם לא יהיו הברית הקם מאוכלם
לאכן כי ירצו שבאלה הם ערבים מזונם מן הארץ · כבר הקדמנו
זה בספרנו ובפירושנו · ובאור ישראל שהתורה אמרה
הקוים מהם וכלם לא תמנעם ההווים מעפוש כאשר יולדו
מהגוף האוכל · ולזה אין כחה להם שכן נעשה · התועלת

התועלת כא ·

הוא להודיע הקשה אשר נמצא
מהעניה התורה המינים הכלולים

מאלה כי הם יצאו הנפש הקשה בהם ירדו האדם באופן
באופן שלא יוכל להתחזק להשיג המושכלות שהם שלמותו
אליה לעניין שיתרחק ממנו לגמרי · ולזה אמר לא תשקצו את
נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם וגו׳ למען ומשנה
הזהירך כי זה יהיה סבה להשחית לעשות את הנפש באופן
שיהיה לה לנלאים · וזה כי יהיה סבה אל שלא יוכל להשיג הי׳
להתקדש ולהתקדש מאלה העניינים החמריים ולהתנועה
מהם · ולזה אמר כי אני ה׳ מבה בני ישראל להיות לכם לאלהים
ולהתנשא מהם · והייתם קדושים כי קדוש אני שאני מכון בבאור נפשותיכם ·

התועלת כב ·

הוא במדות והוא מה שהודיע
מעין טומאת נבלת הבהמה

שגם ולא לבה הטמאה וכלה ושבכלנם יצאה נבלתה ערב ולא
בנבלת הבהמה הטהורה וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם
לאכלה וגו׳ והנה זכר בזה המקום זאת הטומאה בעבור כי
נבלת הבהמה הטמאה לפי שאי אפשר שתהיה מאכלם
תהיה טומאה כמו שאפשר זה בטהורה כי השחיטה מטהרת
מידי נבלה ואין ראוי שנחשב שיהיה אומרו בזאת הנבלה
ובנבלתם לא תגעו מגלה הנעשה כן לא הוזהרו ישראל על
הטומאה אלא טומאת מת · הלא תראה כי התורה הזהירה
הכהנים מהטמא למתים והזהירה הנזיר מזה וכן ואסרו
ישראל מזה כן בעשה לא היתה זאת האזהרה לבד כי
במה שהוא כהן ולא לנזיר במה שהוא נזיר · ועוד שאמר
חמר בזה קמץ וכו׳ ולא לבה הטמאה ומבדשא היזהרו על מגע
הנבלה כלה ויגע בהם ש״י מאמנים ם שגעבה · וכן מעד
שאמר ובנבלתם לא תגעו טמאים הם לכם · הלא לבטחם

יגעו היו טמאים · ולזה רמזו שירמוז ומגעם כן להכי
עניין מן הטומאה · והנה שמירת זה הוא להם שבענה

השרש א ·

הוא שהנבלה מטמאה באהל וכבר
פירשנו וכבר פירשנו מן העניין לזה בזה

הענין והכי הקדש אשר לו כלים שיטמאו · והנבלה היא אב
הטומאה · ולזה לא יטמא הנבלה לא אדם ולא כלים כי אם
מן כלים טומאה כמו מגע ומשא · ואמנם יטמאו אוכלין
ומשקין · ואולם האדם הנוגע בה הנה אחד יקוח מטמא
טבאנו ושבהם נשאת היא שלא ולא ישא ושאר מיני כלים
יגבם בגדין ואינו מטמא אדם וכלים אלא בגדים שאין כ
כל אדם ומה כל טומאה אלא נפשה כנגד ומשא ומנהג שלא
וכל כלי אשר יפול מהם אל תוכו וגו׳ · הנה זה הם כלים אין
לה טומאה אבל הוא ראשון לטומאה · והנה מבואר שכבר
התבאר נבלת הבהמה הטמאה מגעה שמשא מי שאין בו דין
שחיטה אבל הוא נבלה שחיטתו · ולא תקרין בנבלת הבהמה
הטהורה השחוטה שהוא בנן מגע שהיתה טרפה שאינה נ
חיה עדיין היא נבלה שאין נבלה וטרפה לא יכולו · כבר בספרנו

השרש ב ·

הוא שלא ישאו הנבלה מטמאין בכזית כבו
שיעור השנה שהוא כזית והיה יהיה נפש

זה כמו עוף המטמא שהוא מטמאים לא הרבה וביניהם לא כנגע
מגע שלא יטמא ממנה אבל מה שראוי לנבלה · לפי הקדמים
והעצמות ומה שאין ראוי לנבלה מה עור והעצמות אינו מ
מטמא · וכן העניין בבשר העור שאין ראוי לנבלה שאינו עליו
הלוחך כמו שעם לא כנגד לנגע · וכן העניין בבשר הקופה ש
שאינו ראוי לנבלה חשוב שדרוקות בשתי ומתכונת
וכן הנבלה שהיתה סרוחה מתחלתה ואינה ראויה לאכול אדם
אינה מטמאה משום נבלה שאם לא תאסר בעיון התורה ואכלה
עד שתהיה מאוחרת מאכילה ויהיה כב׳ · כבר התבאר זה בקצת מקומות
ונפרש בגמר ומשנה · ומזה יתבאר שהיו ושבאורים מגע
נבלה שאין בו שיעור שהם נחשב שיכנס זה בזה בקיום
וכיוצא בו לא יהיו טמאים לא היו עצורים או עוד מצטרפים לחבור
קדם שאין חבור · ואולם אם נפרס שמשא שהיה נמה כזית
כבר התבאר זה בקצת מקומות · השרש השלשי

השרש ג ·

הוא שהאבר שנפרש מן החי שהוא
כולו כלו בשר וגידין ועצמות ושאר

דינו כדין הנבלה · ואמנם היה מן השלם אשר בביאור שהרי יש
לאבר הזה צורה מתייחסת לצורת הכל · והוא שיש בו נפש כמו
לבעלת החרוסה לחי · ואולם הבשר הפורש ממנו מחיים אין
מטמא שאין לו נבל ומה בו נבלתו · וזה דין מסורת בכלשון
והנה האבר כבר לו שיעור שהוא יהיה נבלה מעצמו · כבר
נתבאר זה בספרא ובראשון מאהלות ובשלישי מחולין ··
והנה הבשר הפורש מהאבר הפורש מן החי אין מטמא כנזית
לו בכמעט כשכן לא היתה הטומאה בו אלא מפני כלות
האבר הזה כבשר וגידין ועצמות לא מצד הפרשים
אשר מהם הורכב · כבר התבאר זה במשנה מחולין · ואין
דין האבר המדולדל בבהמה שאין יכול לחיות והיכן נפל
הנפש כדין האבר הפרש מן החיים לא מיתה הבהמה אחר
זה · ואולם שאתה האוכלת ליה זיז קם וכבן שנעשה
לאומלה כי השחיטה שמשיתה זה הקל כד בל אומלה ולא
יהיה לי בו דין הנבלה · וכן העניין בשחיטה אתה הבהמה ואבן

ויש שנפל בו ויתחלק בו לקו יכול לספרו באופן [illegible] שנזכר
בתמונות והשטחים עם שקרין בזה שליו לקליו לא התבאר ב
מעלה הראשונה׳ ואחר כן שיעשה פעולה שנשאר בה הכל במחשבה
שיש לו שיקומו התמונות [illegible] ממשולשים מזה
המרכז הכלל [illegible] שאין לו גם
וזה הלא התבאר בזה כי יחויב [illegible] התבאר במעלה [illegible]
שאין המתנה מזה [illegible] ממשולשים מקדש
כי נבאר [illegible] ומכל [illegible] ממשולשים
והם [illegible] במעלה הש״ב וזאת תעבודה הנה

התולדה הי״א

הם במעלה׳ והוא מה שלא
להכיל בין הנמצא והחיה

המקורה שמחה ושלא להכלה ממחתמהם׳ והנה מיתני הזוהר
יוהם הם שנים שתהיה מעשה בה ומספר מדריקה ושתניה
שמיעת [illegible] סות׳ וכבר זכרנו המקבה בזה׳ ונבאר
כי אחר כתורה שלא תהיה המקורה לם יתחברו ובה שם חלו
המיתנים׳ כבר התבאר זה בשני מאמרים׳ ורקוים שיתקבצו
מהשרשים הכוללים שהבן מהמינים המקורים [illegible] של
ימצאו ובה [illegible] המיתנים זוהר כי מעלה כן שיהיו ב׳ והבן מהמינים
המקורים [illegible] שימצאו בוקע הסימנים [illegible] מעורכן
שימצא כן׳ כבר התבאר זה בראשון מהכללות׳ ומה שאמרנו ש
שהבן מהמינים המקורים כן ויש יורה בשיהיה המספר ה
ההוא יהיה כן שיוקם להכרח החומר ושידובו בצורה לא תהיה
ההויה על דרך הנמשך כמו ממה חוקיה שילו וכן שם
שמו וזה התשבות ביצירה לא יקרה מהכרח החומר׳ וקבל
וחזה ההויה היא על דרך [illegible] מהנעשים׳ ולא תהיה כמו
שהוא מהשרפים והנם ממה חלקי שהיה בתמונות שמזהור
סחירו ומיתן שם מזהור חלקי שזה לא בהמונות׳ כבר התבאר
זה בשמאמרים׳ והנה הבה מן המזהור שיש לו שני נבין ושני
שרשות הוא [illegible] השרשות [illegible] בזה [illegible] שיהיה כי
יתדק המכרים שהיה מחברים של מן החיינות הוא
בהכרח סבת לצורות [illegible] ההוא׳ וזה מבואר מאוד לנושנן
בהנבשה׳ כבר התבאר זה בראשון מאמרים׳ והוא מהמשו
חסר בין מיני החיה המקורה ובין מיני הדומה המזהור ה
יתבאו [illegible] משנה הצורה כי שם נזכר ומיני החיה המקורים
והוא מבואר שהמוכל בהמה חוקיה שאין בהן שני חלו
הסימנים יחד מאופן זכרין׳ [illegible] כלל התשעה כי נפסד
יחסר בו סימן אחד מהם כמו השנין בגמל והחזיר והרנבת
ושכן צורה החיה בכי אחור שלא נאכל מהם׳ ונשתייםסרו
שלא לו הסימנין יחד׳ ואחר האוכל מבשרם לו ומחלבם עבר
מלא התשובה כי לא ימצא הבדל בבהמה הטמאה בין השומן ל
החלב׳ ובזה החיה ונקרא החורקות כמים [illegible] וכבוניו׳ כבר
התבאר זה בספרי׳ והוא ספר החלם חיו לם וזה כי חיון
בכל חיה שיהיה ככל [illegible] בין החיה המטלטלת וכן החיה
חסר לא הקכל׳ והוא היאמנו הכל מכל נעשה שלא יחקה היא
חסר הקבלה החלם לא הקבלה שהוא בכל חיה שנאמר ויתן
החלם שבא חיה׳ כבר התבאר זה כלו בספרי׳ התשובה

התולדה הי״ב והי״ג

הם במעלה׳ והוא מה
שלא להכיל בינים מן

הבגה המאכל שהוא׳ ושלא להכיל המאכל מהם׳ והנה סימני
המזהור מהם הם שנים׳ והם שיהיה לו סנפיר וקשקשת׳ ולא

יהיה שהוא הם סלק ירחב בריבוע שלא להסימנין חוש יהיה יוצא
מיני שימצאו מעשה שאין לנעשו׳ [illegible] לא נמצא מין
מספר אחד והשקשתו הזה היה והוא מזהור כי מזרכן שיהיו
סנפירין וקשקשין׳ והוא היה זה חסרון בצורה׳ כבר התבאר
זה כלו בשני מאמרים׳ והוא מבואר מאמי הצורה שאלו
מקנין הזאת שאין לרכו שיהיה סנפיר וקשקשת עבר
כלל התשובה׳ כבר התבאר זה בשני מאמרים׳ התשובה

התולדה הי״ד והט״ו

והוא מה שלא יהיה
להכיל בין העוף

העוף המזהור ושלא להכיל המאכל׳ והנה העוף מהם הם ד׳
המינים שנמנו ממה שזכרה התורה מה מינים הטמאים ומין
שהוא בקי בהם ובשמותיהם יש לו לאכול משאר מיני העוף
ממנו שלא שחט ומרבים בכסרו״ל סימנים שנבדלים
מהם המינים הטמאים׳ והנה העוף שאוכל ודורס ומוכל חד
היה [illegible] זה ומן חוקיה קרקבן נקלף ושיהיה לו אצבע
יתירה בידוע שזה מזהור כי אין בכל אחד מהמינים הטמאים
מי שימצאו בו אלו הדברים ועניה׳ והם נמצאים בלתי נשוב׳

התולדה הי״ו והי״ז

הוא במעלה והוא מה
שלא יהיה להבדיל בין

והם שקצי השרץ ההולך על ארבע מן המאכל המזהור ושלא
להכיל מאכל השרץ ההולך על ארבע ולא חמשה המינים המזהורים
מהם׳ והנה המזהור מהם הם המינים הכתובים כמה שזכר
התורה ממיני החגב׳ ומי שבקי בהן ובשמותיהן יש לו לאכול
מהן׳ ואם לא שאינו בקי בהם נתנו רז״ל סימנין על ידך
הקירוש בין המינים המזהורים והטמאים ויש לו ארבע רגלים
וארבע כנפים שחופין רוב גופו ורגלים קרסלים ויש לו שנים נעים
[illegible] על הקרקע ושלדו מיו שיהיה לו שם חגב שהיה
מהם אלו ויש לו זנב שהיה שמו חגב הרי הוא מזהור׳ כבר
התבאר זה בשני מאמרים׳ והוא מבואר מקוים התורה שאסור
מזונם המינים מהשרץ העוף ההולך על ארבע כי יכולם
העשה׳ ולא אמר שמשנה התורה וכל שרץ העוף ואמר הוא
בסוף [illegible] כבר התבאר זה בספרי ובשני מאמרים

התולדה הי״ח

הוא במעלה והוא מה שלא
שלא להכיל מהשרץ השורץ על

הארץ שלא וכל השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל׳ והנה
השרץ השורץ על הארץ הם שמונה שרצים המזהורים׳ והנה שיה
והערבים והחפשית וכל׳ ומה שידוע להם משרצים האלו שהם
הקוים מינים׳ כבר התבאר זה בספרי׳ והנה שערה האלה
בשמונה שרצים הוא בעשותם שיעור מחתם כמו השעין ב
בנבלה שמי מהם לא תאכלו וכנגד הגם לא תוכל׳ והוא מחזיר
השרצים יהיה שיעור מהם בכזית מה לא אחד בריה שמנה
ומיני מלאכתם להשלים השיעור שהיה מחובר בכד
ואם שחט ובשר ואם לא יהיו בכלל השיערים לא היה כן כזית אחד
ויתחייב מזה וכן מנורסים שאין בין חלב עד שלא היה
וחיה ועוף׳ כבר התבאר זה במסכת מעילה׳ וכן מכות

התולדה הי״ט

הוא במעלה והוא מה שלא שלא
להכיל משרץ המים שהם חלק

חק מזהורים בכל השרץ השורץ׳ והנה כל בזאת הקמזה
שקרחן ושרץ העוף ושרץ המים׳ והנה שרץ המים הוא כמין
התולעת המים והעלוקה והחיות הגדולות אשר במים שאינם

עשר מכלם ובעשירי מהן · וכן לפי כל חלק בקריאת התורה פסו
[illegible] לכלם שמונה לפי שהיה בספרך · לא שיהיה להם
[illegible] שנן כל אשר יקראו הם לענין · וכן לפי שמונה אחד
מעשין שיש לפיהם יבוא לביהוק חסלות [illegible] הקבוח
והם דרוש חמדויה הם מודיקים שריקם והם שאמר בכלות
על כלחנה הכלם כל אשר יעשה מלאכה בהם · ולפיכך הכוונה
שמנו בהם בשנים הקבוצות הנהוק [illegible]
בשנה היא כי לא הכלם כי לא האמר מקבלים יהיה
מנרו בעלמא הכלם · והמבואר מזה · ומה לא יקבל כמו
זאת היו מלאכה שנן וכל עדה סלן היה מהם [illegible]
כבר נתבאר זה [illegible] וכן [illegible]
כיבר מכם [illegible] ובכל כפרשת [illegible]
כבר נתבאר זה בשני מכלם · והוא [illegible]
מקי זה [illegible] המכלם והכוונות [illegible]
שורמה להם כינם לא כל [illegible] · כבר נתבאר [illegible]
מכלם · והנה כל [illegible]
לקבל מלאכה בכל חדש כי קודם [illegible]
כל [illegible] מלאכה [illegible] הפסח [illegible]
ועשה בו [illegible]
היום [illegible] ונתנו להם [illegible]
שאין כן [illegible] כל [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה בעשירי מכלם ובעשרי [illegible]
ובן כל זכרות הם בזה הדין [illegible]
[illegible] · ולא הכוונה [illegible]
בהם האחד [illegible] ובכל [illegible]
עם [illegible] כל [illegible]
יהיו כל זכרות מקבלים [illegible]
[illegible] במלאכת [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
מקבלים [illegible] · כבר נתבאר זה
בתחלת עשר מכלם · והוא מבואר [illegible]
נעשה מן העברות [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה בשני
מכלם · [illegible]
[illegible] העשה כלם מן [illegible]
להם [illegible]
[illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה בארבעה עשר מהקדמת כלם ·

השרש ב

הוא שהכתוב שאינו [illegible]
אינו מקבל [illegible]

ידיח כל · וזה מבואר [illegible] · וכבר
[illegible] הכתוב אשר יעשה מלאכה בהם · [illegible]
שיהיה [illegible] מלאכה בהם [illegible] הכלם [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] · וכן [illegible] היה כל [illegible]
[illegible] שאינו [illegible] אינו מקבל [illegible]
ואין [illegible] שיהיה מקבל [illegible]
[illegible] כי [illegible]
שאינן [illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] כל [illegible]

וכן [illegible] קטנה [illegible]
[illegible] כבעלותה [illegible] הכלם [illegible]
[illegible] · [illegible]
כבר נתבאר [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible]

השרש ג

[illegible] מקבל [illegible]
[illegible] [illegible]
בית [illegible]
[illegible]
[illegible] · כבר
[illegible]
[illegible] עשר מכלם · [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] זה
[illegible] מכלם ·

השרש ד

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה כי
[illegible]
[illegible] עשה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible]
[illegible] ·

השרש ה

[illegible] · [illegible]
[illegible] הכלם [illegible]
[illegible]
אשר המלאכה [illegible] · והכל [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible]
עשר מכלם · [illegible]

השרש ו

[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · וזה מבואר [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible]
[illegible] עשר [illegible] מכלם ·

השרש ז

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible] · וזה מבואר [illegible] כי
[illegible] · [illegible] שיהיה זה

מהעונשים. כבר נתבאר זה בכי ביאורנו שני מאונס״

השרש הד׳

הוא שדם הנבלה אינו כבשרה אבל דינו כדין שקה האבר שאינו מעורב עמו מן הבשר הרבה אחרים ולא כדם. וזה מבואר ממה שאמרו [illegible] ונו׳ והנה הדם כבשר כוונה [illegible] כי קמשר [illegible] והדם היא מוטלת. והמשר הוא [illegible] הוא [illegible] כבר נתבאר זה בכ׳ טעם שער [illegible] ולזאת הסבה בש[illegible] שלא תהיה כולה בכל [illegible] הוא דבר זר מאונס כבר נתבאר זה [illegible] מאומנו. ולזאת הסבה היה הקבק והאבר [illegible] שלא יאכלה שהם דבר זר מאונה״

השרש הה׳

הוא שחלב הבהמה הטהורה הוא היכה כבשרה לענין טומאה שלו וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו. ולזה הקורא יזכור שאינו מטמא טומאת נבלה. כבר נתבאר זה בשלישי מעשקין [illegible] מבואר שאין בבהמה הטהורה חלב שאוכלין שנה [illegible] יסור חלב מן השור והכבש והעז כמו שהתבאר במקומו״ כבר נתבאר זה בשלישי מעשקין״

השרש הו׳

הוא שהבהמה המתה לא נאכל ממנה נבלה מה שתמות מאליה לא יותר במקרה שנו וכי ימות מן הבהמה. ובכלל זה לא תאכל נבלה כל זמן שיהיה בה חיות מה הנה לא יהיה השוחט כמו שראוי שיאכל שתהיה אחריו זמן מועט כענין שעושה נפש רחוק שמהרג מנבלה או שנטלה ירך ומתה שנבלה מפרקת ורוב בשר עמה. כבר נתבאר זה בתחלת חולין״ השר

השרש הז׳

הוא שקולית הנבלה שהוא מקום מטשטש קולית שיש בו מוח כ כשיעור זית מטמא במגע ולא במשא כי מה שבתוכו מטמא במגע והנבלה אינו מטמא במשא שלא כך להם שיעור וכו׳ וכל היוצא מן נבלתם. והיה זה כן כי מה שהוא בבית הקברות אינו מטמא אם לא יהיה לו שיעור והוא כל קבר מה שהוא טרפה מטמא במגע ובמשא. ואם חשב שקבו ולא נקבו הדבר בספק אם מקום נקב הוא מאחור מעשה שום שאין זה הכח שנה אלא של מוות מל הטומאה. ואף על פי שהוא שנה אלא אשר נתמעט כיחד הקיים מזה הטעם. ולזאת הסבה אם מה שעבר בהמה מאין מעשה ונעשה כו לא נאמר כל זמן שלא יצא לאויר. ומה שאמרנו מזה הענין אמנם היה כשיהיה המוח מקושר בענין הקולית אשר אינו מעלה קרום לעצם אבל אם היה שעל מקומו ואם שנכבר לו ושאר בו קרום לעצם מה מכל במגע ובמשא בכל הדברים״ כבר נתבאר זה בג׳ מחולין וזה השרש כולל גם כן נבלת השרץ כמו שהתבאר שם. והנה נמצא זה הענין מבואר שמה שהתבאר בכל מקום שיהיה שהכל שהורה מאלה שכתבנו. וכן הענין מן הנבלה או האבר הקרב כי שהיה שהורה היא מגלה מה שמקומה. וכבר נתבאר זה בכל״ב מאופן יותר שלם כמה שיבוא. והנה לא זכרה התורה טומאה בנבלת עוף טהור. ואולם נבלת עוף טהור מטמאה טומאה חמורה בהיותה בבית הבליעה לבד. ואינה מטמאה במגע ובמשא כמו שיתבאר בפרשת אחרי מות. ובפרשת אמור אל הכהנים״ כבר נתבאר זה בספרא. ובשלישי מטהרות. ובראשון מזבחים״ התועלת

התועלת הכ״ג

הוא במדות. והוא מה שהודיענו מאין טומאת השרץ היא שלה ולזה נבלם מטמא השרץ. והנה שרשי זאת המצוה הם שבעה״ השרש

השרש הא׳

הוא שאין נבלת השרץ מטמאה אלא כשיעור לא שנן בעודם כשהיה כענין מותם שהם חיים. ולזה אם יבשו באופן שאם נשרו כמים שנשרו מעת לעת לא יחזרו לחיים כשהיו הם טמאים כבר נתבאר זה בשביעי מנדה. וכן נבלה שאינו ראוי לאכילה מהם כענין העצמות והעור הכלבי וכו׳ לחטוב אוטם מלאכול לגב׳. כבר נתבאר זה בתשיעי מחולין״ השרש

השרש הב׳

הוא שהשרץ אינו מטמא על שיעור אם שיתבאר לו שאין שיעור שיחיה זמן מה מנהגו כמו הענין בנבלת בהמה שכן מורים. ועם כן מחולין״

השרש הג׳

הוא שהשרץ מטמא בכעדשה לא כפחות אם לא היה קבר שלם או טוב שם״ כבר נתבאר זה הענין כלו בפרקין מחניכה״ השרש ד׳

השרש הד׳

הוא שאין השמונה שרצים הם בריאת מטמאים לעולם ואם מוקדם מנבלה הבהמה ואינם מטמאים במשא. כבר נתבאר זה בכן מנכנס״

השרש הה׳

הוא שבשר השרץ שהיה מחובר מעצמו מתחלתו הקרי הוא טהור אף על פי שנפרד אחרי שבשבע׳. וכן הענין בנבלה אם היה מתחלתו מחובר מכוונה. ואם היה כשיעור וכמו וחזרו והתחברו שכבר לטומאתן״ כבר נתבאר זה בשלישי מטהרות״. השרש

השרש הו׳

הוא שדם השרץ כבשרו שיש כו דם ופי הלמהלך הוא כמו המתבאר [illegible] הלא האמת שהרבה לא משתה מהם שאם לבהמה חיה ועוף כבר נתבאר זה הענין כלו בפרקין״ התועלת כ״ד

התועלת הכ״ד

הוא בכלים המתטמאים ואשר אינן מזה המקום שקבלו טומאה כלים טומאת מגע הטומאה. לא מדה שלא מזה ממנו באויר ומי זה בטומאת השרץ קבלה. ומזה נלמד זה הדין בשאר אבות הטומאה״ והנה שרשי זאת המצוה הם עשרים ואחד

השרש הא׳

הוא שכל עץ או בגד או עור או שק חרס והלוחות בהם מה שנעשה להם כלים לטומאה כמו אלו הכלים הם מקבלים טומאה מאב הטומאה בין שיהיו הנזכר בתורה שהוא מכל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם. וכבר אמרה התורה זה רק שבי הקמות. וכל בגד וכל כלי עור וכל מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו. ולפי שזכר בגד הוא מבואר שאין אפשר שתהיה הכוונה באמרו וכל מעשה עזים הבגד העשוי מהעזים. ולזה הוא מבואר שהוא רומז בהם אל הכלים העשוים מקרניהם והטלפים והעצמות״ כבר נתבאר זה בראשון מחולין [illegible] שקבלו ואין בזה מכנו [illegible] יותר לבגדים. ולפי שהבגד אינו כולל העשוי מהם [illegible] מבואר שכל עור לא יהיה גם כן כלים מה שנעשה על שאינו מן מעשה עזים. וכן הענין בכלי עצם שכבר קורא לבגד ושאר עם שאין [illegible] והוא יותר ראוי לטומאה מהכלי [illegible] מהשביעי [illegible] בסוף הטהרות. כבר נתבאר זה [illegible]

הטומאה ומקורו בג' מטומאת אוכלין ומשקין שעד שלא יגעו בושם כל אשר בתוכו יטמא וגו' מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין הוא מטומא ולא יגע מטומאת כלים אבל הוא מטמא אוכלין ומשקין אם יגעו בו [illegible] או מדין הכלים לבד מגו הענין בשחר הכלים. כבר נתבאר זה בתחלת [illegible] ומזה המקום יתבאר שאם היה תוך הכלי כלי אחר והיה אויר הכלי [illegible] מעורב [illegible] היו שפתי הכלי החיצון [illegible] על שפתי הכלי הפנימי הנה אם היתה הטומאה [illegible] הכלי הפנימי לא [illegible] החיצון שאין [illegible] תוך תוכו. ואם [illegible] היה החיצון טמא והיו אוכלין ומשקין באויר הכלי הפנימי לא [illegible] וכן אם לא היה הפנימי כלי כגון [illegible] שלא ישמש [illegible] טוב שאינו [illegible] האוכלין והמשקין אשר בתוכו. ואם היתה הטומאה בתוכו [illegible] הכלי החיצון. כבר נתבאר זה בשמיני מכלים ובספרא. ומזה המקום יתבאר שאם היה כלי חרס [illegible] לתוך הכלי חלל הטומאה [illegible] עד [illegible] ואם [illegible] אוכלין ומשקין שבתוכו. ואם היה [illegible] באויר הכלי החיצון [illegible] כבר נתבאר זה בשמיני מכלים. ומזה המקום יתבאר שהם [illegible] טומאה [illegible] והוא [illegible] שאין [illegible] ואם היתה [illegible] כלי חרס [illegible] ואם היו הענין [illegible] כבר נתבאר זה בשמיני מכלים. השרש הט"ו

השרש ט"ו

הוא [illegible] שאין [illegible] שלא יהיו [illegible] מחוברים [illegible] כבר נתבאר זה בשמיני מכלים.

השרש ט"ז

הוא [illegible] כבר נתבאר זה השרש בשמיני ובתשיעי מכלים. ומזה המקום יתבאר [illegible] כבר נתבאר זה בתשיעי מכלים. השרש

השרש י"ז

הוא שאין [illegible] כלי אחד [illegible] כבר נתבאר זה [illegible] טומאה [illegible] השרש

השרש י"ח

הוא [illegible] כלים [illegible] כבר נתבאר זה השרש בחמישי מכלים. ואם [illegible] מכלים.

השרש י"ט

הוא [illegible] שאין [illegible] כבר נתבאר זה בחמישי מכלים. ואם [illegible] כבר נתבאר זה בחמישי מכלים. [illegible] כבר נתבאר זה השרש [illegible] מכלים. והמקום [illegible] כלי חרס

השרש עשרים

הוא [illegible] בו [illegible] נ"ה השרש בתשיעי מכלים

השרש כ"א

הוא שאין [illegible] כלי חרס [illegible] ושאינן [illegible] שאין [illegible] וכל [illegible] על הערב ועהר [illegible] ובכל [illegible]

התועלת כ"ה

הוא [illegible] המקום [illegible] לקבל טומאה [illegible] כלים [illegible] טומאה

[illegible]

השרש הח׳

[illegible]

השרש הט׳

[illegible] כבר נתבאר זה [illegible]

השרש הי׳

[illegible] כבר נתבאר זה [illegible]

השרש הי״א

[illegible] כבר נתבאר זה [illegible]

[illegible] כבר נתבאר זה [illegible]

השרש הי״ב

[illegible] כבר נתבאר זה [illegible]

השרש הי״ג

[illegible] כבר נתבאר זה [illegible]

השרש הי״ד

[illegible]

מעקיה לאמצע הזבובה חד מן החלק ורס על מי המקוה שהם
עגולים כל שאם ישקיע בכל שבו המים הנותחים במקוה בזולת
שתהיה שיקה מי המקוה בהם · והנה יתבאר עד שלא החזין
לנו מים לזה הענין · כבר נתבאר זה בי מאמר [illegible] מחובר ·

השרש ט

הוא שכשיבצא משקל [illegible] משקיר [illegible]
החולכים [illegible] כשתלך [illegible]

שיתבאר כלם [illegible] מים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] המים [illegible] השיעור · [illegible] [illegible] עם המים
[illegible] מים [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מים
[illegible] · [illegible] [illegible] מים · והסתמיד והעול והשמן · והיין
והחלב · והלם · והנה של הכבורים והסלכים [illegible] [illegible]
משקין [illegible] שיהיה המשיר לכבד ומזה מה משקין [illegible]
[illegible] בעצמו · [illegible] המשקים הם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי הוא [illegible] משקה אשר
[illegible] [illegible] [illegible] ישתה · [illegible] [illegible] המשקה היותר
[illegible] [illegible] כי [illegible] לא יקרוהו [illegible] [illegible]
היותרים · כבר נתבאר זה השרש בשני מהשירין · והנה [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בכלל [illegible] מחוברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המים
נהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וזה [illegible]
[illegible] [illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השרש י

הוא שהמים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

היותן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] זה
[illegible] [illegible] המים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · והסבה בזה שהוא יאמר [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ומלך המים אשר בכל שיהיו [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אם לא יהיו בכלל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] המים המחוברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] · כבר נתבאר זה השרש [illegible] [illegible]

השרש יא

הוא שאין המים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וזה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וזה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] המים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה השרש [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לכל
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] מחובר · השרש

השרש יב

הוא שלא יכרת המים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

כמו שהיקין לכך המים להיות שם [illegible] [illegible]

הוא חלק [illegible] · כבר נתבאר זה השרש בחשבון מחובר ·

השרש יג

הוא שהמים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הם [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · כבר נתבאר זה השרש [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] [illegible] [illegible] · וכן
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המים [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השרש יד

הוא שהמשקין [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] השרש [illegible] [illegible] [illegible] כאחד ·
כבר נתבאר זה [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וזה [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה [illegible] [illegible] ·

השרש טו

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · כבר נתבאר זה השרש [illegible] [illegible] [illegible] ·

השרש טז

הוא שמשקה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · והמים

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
כבר נתבאר זה השרש [illegible] [illegible] · והיה זה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] משקה אשר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והמים [illegible] [illegible]

לא ימנה שלמצוה ימנו · והנה נתבאר זאת המחלוקת הם שתי עשר

השרש א

הוא שכבר הכולל המיוחד לא יחלק לחלקים · [illegible] ולא יספו אז שאם יבא לא יכנוהו ריבוי לא ספק בו [illegible] והוא מכל מצוה מהדברים לא ימנה כמו שזכרה התורה בכלל אחד והלא הדין שאחר הכללים שיקבלו מצוה מצוה שלא יחסר ויחלק לא ימנה כל בקיום שהוא רבוי לא יספו ומה כל שהוא קיים ומפרש · כבר נתבאר זה השרש בשני מאמרות ושנים עשר מאמרות ובשלשה [illegible] דקדוקים · ודקדוק זה שהכולל קיבוץ מכל מצוה על שיורש שלא יחסר יבוא עשו מים · כבר נתבאר זה במקום · ומזה המינים יתבאר שמה שאין ראוי לא כולה לשום אדם קרוב שכל אחד לא כלה כולה יעבור אל שנים כשם שכולם והוא שכולם לא וכלן · ולא המינים מצוה מצוה הכולל · כבר נתבאר זה [illegible]

השרש ב

הוא שהוא כל המוכשר שישנו בכלל שהוא לכל מצוה עליו לדעת [illegible]

שימנוס [illegible] · כבר נתבאר זה השרש במקומו · והנה מין הכולל הוא המשקין מצותיו ואלה שלשה [illegible] קבלנו מעבדים ונביאים · וחכמים שלמדנו שמצוה התורה בדקדוקים והגדרים שלא יגע בכל מצוה לא ימנה [illegible] ישראל הנה לא זכרה התורה שיהיה מצוה [illegible] מצוה כל הוא פעם ולא כלל · וכן מה שמנין בנכונים [illegible] ומאחר כבר [illegible] שאינם מקולים [illegible] קדשים [illegible] מצוה שימצאו בכל [illegible] · והיה זה כמו כ שימצא שהיא הק' עליה במצוה ובשעון הקדשים אחת בענין [illegible] הצווי בקדשים [illegible] כי בין ולא זה לא יגע [illegible] בשעון הקדשים · וזה מבואר [illegible] ·

השרש ג

הוא שהכולל שאין מורכב לא כלל מאומה הכיח לא יתיחדו לכל מצוה חם

לא יש בשני לא כל שוליה הכיח בו שישתכב ומעשה לא פנו לא שלה · וזאת המצוה שבדבר ושתהיה מכן נשתלא מחדש וזה וקצן כי יש להם מעשה וחין להם [illegible] חד עניין שיוכשר אחר המצוה בא או המעשה שאין קרוי הוכל אל השני · והדבר השני שיוכשר אחר היותו הוכל שלא מכל הכולל אשר יקבל אשר יבוא עשו מים ולא ושעין שתהיה המצוה כי במעשה לא מקובל שאין אם קיום בו אשר יקבל כי אין הוכל [illegible] · כבר נתבאר זה בשני מאמרות [illegible] ושתי מנה ·

השרש ד

הוא שאין קרוי הוכל אלא מה שמכוון בעשיות שיקבל לא מצוה שנתן מהוכל

שיצוה בדיבור או מעשה ומדברו כי אין מכוון לא היותו הוכל מעשה שמותו כגון הקדש והבשמים ומה שידמה להם · ואולם מה שהוא הוכל בעשיו כגון הנדרים והנדבות ודומה בו בקדרה להתמעט לא נחליט עליו לא יתכן מתורתו הוכל חם לא אחד שעם למאכל להם · בזה שתי מעשים ·

השרש ה

היא שאין בבינו חיים בעניין חיים שום זולתו ולא יחס כגון זכרה התורה בהם

מצוה · ואולם שהם מה כל אחד ממנו שימנה שאין ראוי חוכל בהיותם חיים · וזה מבואר בנפשו · וכן העניין בצלמים

לא שאינם קרויים הוכל בענין מדובר לקדוש שיתמשו ולזה הוא מבואר שהבשלים קרוים ומצוה לא ותאחת חוכל שימנה אז שלא יש לקדש שיזכור לבנונה לא ככן ואולם ויש לחם כל שהוא מפורש כי הוא מוותר לא כלל שמוסר · וכי יתאכל · וכל עולי לבבם שהיא מדבר כל סיכוס מנות [illegible] ומפרש בזמן התולדה · אם היה המצוה בדת מצוה כל הוא חזקות ושבע ואחרים שמקובלים · וחס הדיוק כבהמה שאינה יכולה לא ותהיה כלל נכשה והזר בכן מצוה כמקומן שהדין הוא כבר מעל עצמות לא תרבו ומנה · וכן הפריה והורבה לא ילך שאינו ואם הקיום כמו שנאמר שבשנה הוראה שיבא השם שהוא על מינו והדין הוא כתוב ומה כל מצוה שהדין קוראו אשר יזכיר · כבר נתבאר זה הכלל בשינוי ובכרי שמחולק והקבר ישוב בכלל שאין לא הוב תריהוא כתוב שגם שהוא בכל · הלא הדבר שהמים אשר בקרן עלינו מרכלם מצוה ובין שהם בכלל כל הדברים מקבלים מצוה · כי לא שנים [illegible]

השרש ו

הוא שיהיו הכולל כגון שקדש הנדר והנדרים וכיוצא בהם מה הדברים שהוא

עליך להם · וכן שמרי הוכל שהוא כבד עליך להם כגון קרשו ה ומוספים ושערים ממצוות שעליך כי זמן שלא מכשו מהן והקדש הכשר אוכל · אין עליו ולא לשמור שומר זה העניין לא השומר לשמור הוא שכן עליך זרע זר ואשר יזרע וקנה עניין בנבראם לא יגיע זרעים בקנינם · וכן העניין שיות הכולל שהכל קרוי וכל יקר · וכן העניין בשמות נקראו שהקדש הסינות חם שומר · נתבאר זה השרש במקומו וגם ונראה

השרש ז

הוא שהכולל הפרודים ומבואר זה שאין לא המין זה במצוה זה · ואין אוכל

שנכרת ומעשה במקלט ונראה קרבן לא ויכ כל שהוא ונחר המין ומה שנאמר הוא הקדש היה לא ופן שכשיאמן בזה החלק שמאז יהיה השנה עשה עמו ואם לא וקרי הוא כאן עם למנין · כבר נתבאר זה בשמו מצוויים · ורקוי שהקשה הוכל הפרוד חם עשה נפש אחד אין קבור אחד חס היה זה כאחד מה משקין המקבלין מצוה · ולזה הוא מבואר שהם כשבו הצוואה מאז וכמה המנין והנה ימנה החלק ההוא לבד לא המקובל לא על ידי הלוה והוא כגון נזק ומה שימנה לו · והנה בכרות הוא שבועתו בזו לא שלא היה לעניין להשים חורה הוכל נפש אחד הנה אינן קבור מאחד היתה לענין שישאו נפש אחד · כבר נתבאר זה השרש ב בראשון מדרגת השקל · ובכלשון מצוות ומצוה יום ·

השרש ח

הוא שהכולל מצוה אין יוכל מיני מצוה עד שיפסל מאכל לבב שנה

מכל הוכל אשר יקבל אשר יבוא עשו מים ימנה ר"ל כי זאת שהוא הוכל · וזה אין חוכל אפשר על ידי לוחץ · ובכלל הנה נפש שהכל נשיא הכרעם כל מעשיו · בזה יתוודע שיהיה העניין מהוכל ומשקין שהם למצוה מאכלים לא מצוה · כבר נתבאר זה בשני מאמרות · ומזה המינים יתבאר שאין לא מצוות המשקין שהדבר בזה הקודש כי המשקה לא יהיה בכלל מצוה לבד כשיעור כזית והוא מבואר שאין לא מוכשר ומשקין מצוה בני מקוה כי התורה זכרה מצוה באוכל וכלים ולא זכרה באוכלין ומשקין · ואמנם יקרה שיהיה לא מים מה כל מקוה

דרך הרחם· ולאחרים יצא דרך דופן לא ינהג בה דין [illegible]
והנה ינהג זה הדין בולד קיי׳ ובמתני׳ בכלל אחד מהם יתיר שם
נדה· ושנים הלם היוצא מהרחם בנפלה בולד הקי׳ ומתרקון
אחד בשני שהוא מותר הלם הקבלתי נאות להולדה כמו ש
זכרנו בפרשת הקן וימת·· ומתחת שבעתיים· קושי ש
שלא הרחה לם כי קאו מבוקר שאי אפשר בנפלה מן ובמותר
לם בלש נאות להולדה· וקולם לאישיע כמותלאחר בשה ב
טמא שהלכה הנאה· ל״ל בשמי מתחולה כי שנן קשת הוא
בשים קונפחק· ואחר הנשא תשה כבן ומתה שלא שח וקבה
כבכין שבת· והמה דין וחתה השנה חוק כין כליית השאחט שא
שבעתיים ולא יותר מעט שרוא שם בכל הש בעה ימים
והשלין כן בכליית הזבה כמו שיתבאר·· ובתם קשיעו
ומובשר עלנו· מפני שקבע התורה זמן למלב למרנ
ואין צוחק שבת וימים ובכשחן וס השמיני כהם· והוא דבר
להזכיר וקתה מלה בכן כי שאן נמשב שאן נתנה התורה
בנבה על ימשה רבינו· ולא לא הקפיק לתורה מה שנכר
מונחת מלאה לא כדקס·· שלשים יום ושלשת ימים תשב
במתני׳ הכך· ל״ל שכל הימים שהם [illegible] אחר שבעתיים שלה
שלשים ושלשה ימים הם ימים קנקי ימים קדם שיגזר ולא
תואמך כהם· ודבר נמכבתה זה כמה שאחר זה ·· בכל קדש
לא תגע ולא המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה· למרנו
והשקע טליה יקנות כזה הזמן הנזכר קנה היא
חונה טהורה לקדש ולא למקדש·· שגמלו הימי טהרה שיפס
קרבנותיה· וזה יבשר לבל הדברים· והנה הכתה היותה כלש
טהורה לקדש ולמקדש הוא מפני היותה מקורה בבר ק
לקשם טהרתה· ומקוי של שנה הימים אחרוקם נמי יוקר
שיוצא אחר שבעה ימים טלב· קד׳ ם לא יבא המקר
בעוותה הרה וימתוקלנה המטהן היוצאין ממנה כמו
שיתבאר· וכסטקה הנ״ר ומתמה שבועים כנדתה· כלוי
טהרה יומתחה [illegible] ארבעה עשר ימים כמולות הנדה
וחושי שרלחה לם בכלם השאר במוף הזמר כנה עשר יום
שהחין בשרך נמים· ורין יומחה מכל הימים קוק רין
יומחה הנה לבל הדברים· ר״ל שתומתת בו שנה ולתת פה
הנה המשבים אחר זה· והוא מבואר שלא מתחר לבוא
חסבה זכר ונקבה שמא נולה חותר והמתחך נולה ב
שבוים· ולא הק מות קבעה שבועים היולדת מוי עם
חומר קו שם כל יותר שהר שהקית יוצאה שרק בשלר
היה הולך ולא זכר לו ולא נקבה· ולמשאין הבלב שנג
יבשכם שהיה בין היות הולד ולא זכרו ולא נקבה וכין
היותו ספק שעבה בנה זה הם הוא מותר הלם לב ר״נ
נאות להולדה והיתה הולדה דרך הרחם כמו שנב· ושלשים יום
ושלשה ימים ספק על ימי טהרה· ר״ל כי אחר שאמנו לבנה
עשר ימי טהרה יהיו כל הימים שהם שלשים יום ושלשה
ימים קבלים אחרי הם יקורים·· ובמלאת ימי טהרה
לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור
לחטאת· ר״ל אחר שמלאו ימי טהרה הנזכרים· ולפי שלא
תקשר שיהיה מעשה אלא הקרבות בכלל למעלה שהרב
מה שטים הכוללים הנה יהיה הקרבתה אלא תקרבות
ימי טהרה· ר״ל מקבילה מועד לא הקרבן· ולפיכך שמה יאמ
מהמלפה בה [illegible] לא הקרבן על המפלה· ר״ל לפי המקום שאין

יכולה להביא ואת חנה יכולה להביא בנוא קרבנה הקרבי
כפרתה כי יקריבנה הקונה בבשרתה לא כמו שתניא יקרד
שהן וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה מכלל שהן יקריבה יומי
כמיה עם הבאת כפרתה·· והקריבו לפני יי׳ וכפר עליה וטה
ממקור דמיה· לפי שהנה שהזכירה הקונה בקרבן הקרבן
והוא החטאת כי הוא קרבן כפרה· והוא באמור על החט
אשר בעבור קירתה וזהו הכוונה·· ובבוא התורה כן בכל
מקום שיקריבום מן החטאת שקבעה התורה בחטאת· וכבר
התבאר זה המקום מדברינו בשעון הקרבנות· ומזה הבר
הענין אחר זה להשנים הכולל בין האחר ישוטה דברים
המוצריים ובין הבסיס כי היא מורה על הלחץ ויקרה מימ
גמיה· קרח האחרה מקום שיקנו ושם באופן קרני
כיתוח מקורם ושם ובנים· ומפני היותם ובנשם מט
בזה הוקף תיתה היולדה כמו שבארנו· ואחר [illegible] יצאת
מכתה ולם שבח מלפני הקרם שאין מקהמון [illegible]
שהנעבי חטא הקרבנות שאינם שוים על מה לא יכפו וכה
שנים כמוה שנין בקרבנות וקרבנים שלחם· ואחר [illegible]
ומוקר מנית שם נקבה שהיו שם שלות מיוכות· ואחר יני
העוחמים קוי שם ושות הכבה זה אחר זה קודם הממחיכי
הנה תשא קרבן אחד ובו השנה יקריכה לכפרה ואלו כ
מעלה השנה אשר בקרבן לא היוזק משנה קמור קס לא
מהלך שירת בו הלכה· ולמען מקדם ותקבלים על חטא
ומכן הענין מהפך שכן שלחמותשלש נגין כמו שבאר
כמה שקדם· ומוות יתן לא היותם כמוהם לא הבב
בהבל היותו ותכרותו שיתיה קשו בקרבנות המי ס
להשנים יקריבה היום לא· אלא שהקשות שיקלו ואחר הרפי
בקרבן· והסאחרי ימי מלאת ימי טוהר קולה הראשון וה
שנה קרבן שנית· וכן בזה הלוקף מכל עלה היא יקורה ב
בחטאת אחד כמו שבארנו והשאר מהקרבנות חובה שנה
לקדיר כסף ריטמו שבים כפרתה וטהרתה· וזאת תורת
היולדת לזכר או לנקבה· ר״ל שזאת תורת הלה וימי יקרת
וקרבנותיה· ומסלה השלה יקהלישה· ר״ל שאם היתה עניה ו
שהקרים לא שני כבשים ואחד לעולה ואחד לחטאת· לא תו
לעולה ובן יונה מוצאת· והיתה זה כבר מעין ועמה
[illegible] השעון [illegible] שעשה בזה יולדת [illegible]
הקרבן הזה הנה עמוק שבחרנו [illegible]
ואחת הבה [illegible] שיהיה החטאת [illegible] הקינה [illegible]
[illegible] כמו כברים [illegible] לחטאת [illegible]
כמו שבארנו במשנה· וכפר עליה הכהן וטהרה· ר״ל ככבר
השנים [illegible] לכתבן שם [illegible] כמה
בו שבה הכהן [illegible] כמו שבארנו· ולאו שמר
הקבה אשר בעבור [illegible] היתה [illegible] בקרבה יותר
[illegible] הזכר הנה הקדם [illegible]
אבודרת· [illegible] שהחטאת [illegible] אלא יותר כך
[illegible] הכפרה [illegible] שני שנין [illegible]
המבעה· ולפי [illegible] היולדת יהיה
בהכרח [illegible] אשר [illegible]
ובהיות [illegible] הקרבן [illegible]
[illegible]
יותר [illegible]

כאשר הקשו והכהכם [illegible] במלאכת השם ית' ולזה לא יתכן
שיהיה לו הפסדות בזה המשכה שיטהר. התועלת

התועלת כו

הוא במלאכתה ולזאת שלמדנו שיש ל
לבבם אחרים אחריהם ששמו ובכלים
שלא יאחר כבודו הנזיר וכרים יותן והמתפשט וזאת המלאכה ה'

השרש א

הוא שטבעו [illegible] של הכלים זולת כלי
חרש שלהם טהרה ששמו בכלים מים
שאין מים יוצאין כלל מקנין. כבר נתבאר זה בספרין והיה זה
כן כי כמו שהכלי שאין בכלי כן רקוני שיובן מים בכלי ו
לאחר. והוא מחוייב שיהיו המים שיובן בהם טהורים שלא
מקבלים טומאה. והם מעין ובור מקוה המים שאלם היו מקבלים
טומאה היו הכלים מטמאים בבואו בהם ולזה לא יתכן שיהיו
הם סבה לטהרה. והנה נתבאר מהוראת האחד מן ימן והיא
קבוץ מעט מהם לכלם לא היו בו מרבעים אמה או יותר
כלי יש בו מקוה מים בבואו וזה השיעור עם שכבר
נמצא זה השיעור מצד שהכלים שלא בורקין נשרו מים כמו
שאמר בזה מקום מים יובן. והנה המים שיהיה כל
אשר הכלים עולה בהם הוא אמה על אמה ברום שלש אמות
וזה השיעור הוא מה לארבעים סאה. כבר נתבאר זה בה'
מקואות ובכלים ומחט. וזה לאמרם שיהיה מקוה האמת
המעין מטהר בכל שהוא טוב שטמא בו היותו בשבורתו
כבר נתבאר זה במעין ומקואות. ומזה השרש יתבאר שאין
ראוי שיהיה עבר קולט בין האחד ובין המים שלא מים
יובן. וזה לא מטעים בכליהן. ואם היה עליהם ראוי מן
שיחזו מה שירצה לא מה שלא ימנע בזה הכלי מעשה
כשנו מלכלך הכנסה מרחיקין עמו הקירו ומעסיקין
קוצץ שהרי הכל הוא כך. וכן הענין בצמר לבן שהמים שהן קון
בשלו ואם היה מקפל עשוי וקינו על דובן חיו וחוצץ שבון ש
שחיו ומוציאים ושמשו ובמשכנים הריון קולטן מים
יובן. ואם היה עשוי עברו ומקיף עשוי הה הוא חוצץ שקרי
קי תורה כבורו לפי מחשבת הכבשים ורובו הוא כשלו
שהחבור שרשים הכוללים. כבר נתבאר זה במעין ומעורבין
ובקוי שהם עשוין לכך שישמו המים בבית הקברות
כי לא יאמר מה שהיה לרבו בכלים שיהיה קטנים ולכן
ישתמשו בו לכבש ולכלאו מלם מה שהוא מן הקטנים
והגדולה ומה שירצה לזה שהכלי מחובר ודין לא שיוצא מים
ומלכו ומים כמו שיתבאר שאין חוב היום באחד בנבלה מ
משיאחה נפש במו ידיו עם שהגוף המלה כמים היא על זה
האופן כלומר ירקיקו לכבש המים מן הקטנים ומה שירצה

השרש ב

הוא שהמקוה צריך שיהיו מימיו נקוים
שלא מקוה מים. ובזאת האופן הוא מוזהר
אבל המעין מטהר בזוחלין המשכן מימיו כי לא כן במקוה.
והנה מי המעין הם כבר לא עבר רחוק לא יוכל בהם שהפקס
מקבלים טומאה. ואם היו מימיו יוצאים הקלים כי מימיו הם
נחלין תמיד. ואולם הם היו נחלין על גב הכלים אין מעורבין
בהם שהרי הם מקבלים טומאה. ואם היו מימיו נוטפין הנה
כבר נבדלו מהמעין. ולא יהיה דינם כדין המקוה לא כדין ה
המעין. כבר נתבאר זה השרש במסכת מקואות.

השרש ג

הוא שהמעורב במקוה הלא היה מקוה
להטביל בו כגון מעות הממוכרות לפי המקוה

ומקום שיגלה בהמה שהיה בהם מים והם מעורבין עם קיום
שמתפשטת שהוא שורה בשתי אלו בשעת הרקב ונותנו בפה
היד והם הנקבים אלו בגעת המה הפה מקוה והם עולים בהם
שלהם לא נטלה. כבר נתבאר זה השרש במסכת מקואות

השרש ד

הוא שמיה בשלשה מיני חיים שלא בהווייתן
הוא מהמים כגון נבראו ששייך קדומים
שנתקנו מקוו והיו מים רבים ושלא נתקנו מקום והיה מים
מכונסין בהם קם היו בכרקעט מקומם היו ומים שבו נמי
נתבאר זה השרש בכלים שאר מקומות. וכן שיעורן שהשקה
טוחה ושוקה מימיו הרי הוא נראה מים ומערבין בו. כבר
נתבאר זה השרש במסכת מקואות. השרש החמשי

השרש ה

הוא שמשפטם לא מים יובן לאלו
שאין כל מים בשמשו. ולזה לא ינער
המקוה כשהוא קמוי ושמן וחלב ושאר משקים וקם נשתנה
מים מראה שנשנו מי המקוה חסרונו ומראהו זה ימיר
מעשנו שם המים ולא יקרא מים לפי שהוא נשלל ימרא שם
כשל המראה הקווה כלומר שאם היה מראהו ומראה יין הנה
יקרא יין ולא ונשאר היה כשל המראה מים כמו שהיה
ואולם אם שנו מראה מקוה מבעם או כריח לא פסלוהו שהרי
עדיין הם נקראים מים לפי הנהוג. וכבר ימצאו מה שמימיו
מגושמים לבם ומראות לבם. וזה מבואר מן הראוי.
כבר נתבאר זה השרש בשביעי מסכת מקואות. נשלמה הפרשה

פרשת אשה כי תזריע

אמרו מזה שזה העיקר אינו והנה לא כן שיהיה היה לבנים
וכן הענין ביתר הטומאות הנמשכות לה כמו לידתה וזבה
ונדה. אשה כי תזריע וילדה זכר. הקדימה התורה לזה
הולדת הזכר כי הוא היותר נכבד. וכבר התבאר בספר בעלי
חיים שכאשר היה חומר הנקבה מוכן לקבל פעל זרע האיש
באופן שיתלבש יהיה הולד זכר. וכאשר היה הקבלה הנה
יתפעל ממנו זרעה זכר באופן שיתלבש חומו ויהיה הולד
נקבה. וכבר ביארנו קצתו בביאורינו לספר הקהלת ולזה
הנקבה יש לה מבוא בהולדה מזיקה. רל שהיא יכין חומר
הנקבה לקבל פעל זרעה זכר. ולא הנמצא לזרע הנקבה
פעל מה והוא יתבאר בגלות נקבה כאשר יתנה והם מימיו ה
הקלפה. וזה מה שיתבאר ממנו שלזרע הנקבה כשר
מה בכבשו לא החומר והכנתו מה זה הקום הקלות הנמצא
בו. והנה מחריו שם כבר ולזה מה שירחק שאין לזרע ה
הנקבה מבוא בהולדה כלל. ואם היה זה לצורך הנוף לפי
מה שספר ממנו ובן כל. ולזאת הסבה אמר כי ימזיד
התורה במה שיתחלה לידת האשה זכר לא הזריעה. וזה
שכאשר תזריע קודם שיזריע האיש הנה קום מה שם
הנקבה מן מן שיהיה מוכן לקבל פעל זרע הזכר בשלמות
ויהיה הולד זכר. וכשיזריע האיש קודם הנה יהיה הולד
נקבה למזג הנקבות כי הנקבה לא זרע הזכר. ולזה אמר
אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה
ולזאת הסבה נמשך הכוונה שיהיו בנו זכרים יכוין שאשה
והנה השיב הוא לפי מה שיורה עליו גבר לאחרונה זה ידך

וסהבהירת [illegible] על מה שהוא למראה כלבן ממראות הנגעים. ואמ' כבהק במה שאחר זה בהרות לבנות ואחר זה זכר שהם כהות כהות לבנות. והנה זכר זה הדין מהנגעים לפי שלא זכרן מה ש זה השם ולמדנו כי גם בשלבנונית כהה ימצא זה המין ר"ל שאין [illegible] שלא הפך שער ללבן ואחר שכבר [illegible] ונמצא אין מראהו מן השער כל הנגעים זולת הבהרת. והנה יתבאר שם הבהרת בכלל שני שזכרנו. ושער לא הפך לבן. ר"ל שלא הפך הנגע את שערות בו ללבן. הנה אין בזה לבד מורה על טומאת כי אם שבן הנגע. ואולם אינו לבד כי אין באחד מאלו הסימנין. והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים. ר"ל שיסגיר בעל הנגע שבעת ימים כמו הזמן שאמרנו שיתבאר עניין זה הנגע. ויתבאר [illegible] האבנים. עם שבזה הזמן הש' ובה הלבנה [illegible] ובשבועה שהיתה בו התחלה. כי מה שנעשה ממנו יתבודד ממנה שעל מה כבר נראה מה לאות שהיה מתבודד ממנה התחלה. וראהו הכהן ביום השביעי והנה הנגע עמד בעיניו. ר"ל שהוא עומד במראהו והנגע שהיה בהם התחלה לא שתנה מהמראה מהלבן שהוא ולא חר לבן ממה שהיה. ולמדנו שזה הדין והוא בכל הנגעים שאחר כן ושהאחר בעיניו ושיורה על רבוי המראים לא אחר בעיניו ולמדנו שדעתו שבכל המראות הנזכרות שהם מדרגות לא שלש שיעור הנגע לא פשה הנגע בעור. ר"ל שלא פשט ממנו ר יכר בעור שהוא חוץ מהנגע כי זה כבר פשיון הנגע לפי הנהוג. והסגירו הכהן שבעת ימים שנית. ר"ל שלא יפשט עדיין בזה הנגע שלא ימצא נגע לפי [illegible] שיעור בעינו שלא שתנה מראהו ולא התחזק הלבן ולא נשתנה ולא קבץ שער לבן ולא פשה. ואמנם הוצרך הקב"ה להודיענו זה כי היה אפשר שנחשב שזה כבר בעור לבדו שעיש שער ולא שתנה בעיניו כלל ואחר כל יהיה מעין הקבר שני לבדו עדיין זה הנגע. ולפי שהוא לא פשה הנגע בעור למדנו שאם פשה הנגע בעור אחר הקבר הנה לא יוקבר שנית אבל יהיה טמא. ולמדנו בזה שהפשיון מטמא ושמראה שאר אחר ה הקבר כי לא יתכן שיהיה פשיון בלא יהיה ראש שיראה הכהן הנגע וזה מבואר בעצמו. והנה טעם היות ההקבר שבעה ימים מבואר ממה שזכרנו. ואמנם שבתחלה טעם בזה ההקבר הטעם בעיניו ואשר נצטרך ממנו למחנה. כי שלא ישא ויתן עם בני אדם ויתעסקו ממה החוש ואחר זה דבר ממה שנמצא [illegible] והטמאה כי לא יתן מה שזכרנו ולא ישא ויתן עם בני אדם. והנה בהקבר באדם יתעלה שני והוא כי בעת אשר [illegible] יתקן החוש היטב ויתחזק ויתבאר לו שיבחר על החוש הכח שהוא סבת הנגע ויפשטוהו אל חידושו הנגע ויתרפאהו. ובאשר נתחזק הקוש עם ההקבר זה יורה על רבוי זה הקשש בנגע ולא היותו על הנגע. וראה הכהן אותו ביום השביעי שנית והנה כהה הנגע. ר"ל ששתנה מראהו אל לבן ממה מה לבן שהיה קודם שהוא עדיין כלבן החד בערב מראות הנגעים הנזכרים ולא פשה הנגע בעור. ר"ל כי אם עם ששתנה מראהו שיורה שהעשש בבשר כן שלא פשה הנגע בעור. והנה הוא טהור כיון שאין שם הקבר שער לבן ולא פשיון. וזה כי השינוי ב מראהו יורה בחמרת שם שיש מה בבשר ולא שאין כל נגע מראהו מועט בבשר ר"ל שיחליש מראהו ממראות הנגעים הנזכרים. ולפי שאמר לא פשה הנגע בעור למדנו

שאם פשה אחר ההקבר השני הוא טמא. ומהרו הכהן מספחת היא. אמרו שהיא אחרונה לבנה ואינה ממין הנגעים אלא ש שהמראה כלבן הבהרת. ולזה לא נראה בה סימנו אלא ר"ל שלא הפך שער לבן ולא פשה הנגע. וכבס בגדיו וטהר לפי כן שהמוקבר מטמא בגדים. ואם פשה תפשה המספחת בעור אחרי הראתו אל הכהן לטהרתו ונראה שנית אל הכהן ר"ל אל הכהן שבדק אותו ולא רקם זה. והקבה בזה שהוא יבי אם פשה אחר כן. וראה הכהן והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן צרעת היא. ולמדנו מזה שאם פשה אחר היטהרה שהוא טמא. נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן ר"ל לראות [illegible] שהוא צרעת אחר כן. וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת אמר כי כבר ידענו ממה שקדם שהשער הלבן הוא סימן טומאה לא יצטרך שיאמר כל שבוע שהמחיה. והנה יהיה זה הוא ה המורה והמחיה [illegible] והפכה שער לבן למדנו שהמחיה יקוים שתהיה בתוך השער שהיא מפשיטה [illegible] שהמחיה שעורה כדי זה שיהיה נר מרחקיה. ר"ל מחיין ומרחב. כי הנושא [illegible] שיהיה אחד קשט מנת קיימן המחלה לפי כן. והנה יהיה המחיה השער הדי חסר בתוך הנגע סימן טומאה כי זה יורה על שהעשש בהן לזה המקום מהבשר והעור מחוץ מהם ולזה הנשאר מקום המקום ההוא קודם שיגיע אל תרבותו. ולזה יורה שזה העשש הנעשה ממה שיאמר אלו מהעשש מפשט הנגע. וזה שאם היתה קויה זה הנגע בבשר שהוא כוחיה מקום הכוי שיהיה התחלתו מירכו ואחר יתפשט לחוץ וזה מבואר מאד ולפי שהשאר מהשאת סביב המחיה ראוי שיהיה קפשטו שינמח בו שתשעורות כדי זה שיהן מרחקיו הנה ראוי שיהיה עביו מקום מחיתהם שעורות. ולזה יהיה קרך זה הנגע רקבו בחוץ שיתכן שינמחו בו שתי שערות. ולפי שלא נזכר שיהיה בחוץ שיהיה ראוי שמחיה והפכה שער לבן הנה יהיה בזה ראיה שהשער הנגע לא יהיה פחות מהשער שזכרנו במה שקדם ר"ל שיתכן שינמחו בו שתים ושש שערות בכל צד ושם מרחב. לבעשן שהיה היא בעור בשרו. ר"ל שהיתה תשר חי מחיה. והנה לא היותה העשש יושן בתוך הנגע לא הוצרך לבדו הראות לא יגנה הנגע כיאם בזה החוש הראשון. וטמאו הכהן לא יסגירנו כי טמא הוא. ולמדנו מזה שאין מסגירין את המוחלט. והסבה מבוארת ממה שקדם כי לא וזה טומאת דרוי שיטמא מחוץ למחנה. והנה מלת אותו היתרה זה הדין נשחת [illegible] ב בבהרת שהיא יותר ראויה בזה הדין להיותה יותר מורה על חוזק הצרעת. ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו לכל מראה שיצא בו כאותן עיני הכהן פרט לבית הסתרים שאינו מעכב שאין הראות שולטות בו כי שיעור הנראה משפטי עמידת האדם וכמנהגו. ולזה לא יעכב העור שתוך המקום כי אינו נראה. וראוי שיהיה כל הפרוח בנגע כמראה הצרעת שאם נכסתה הצרעת כל עור הנגע. ואולם אם היה שם חלק כן שיהיה לבנו למטה מלבן הצרעת לא יהיה בו זה הדין ולמדנו מזה שפריחת הנגעים צריך שיהיו שווים בנגעים כי במה שיהיה ראייתו והיא שלמה שאין עיני הכהן. ולזה יתבאר

וחמש סבר ימות שוה והיותה בנקבה [illegible] מהשהם בזכר׳
ל׳ שיעור לם יותר בנקבה שלשים יום ושתי ימים׳ ובזכר ימים
כי חסר [illegible] הזכר׳ הנה הקשה בזה לוגה לפי שאמר
שירשה ו׳ והכ׳ לם קיום נאמן מפני יהיה לבד ממרקם
שזכרנו בענין השמן והיותו׳ ומן הענין כלם הכבד
והנה כמו שבארנו׳ ואולם ... לם יום ימים
נאות לה ולזה הנה חי ימים ... ואולם שכבר
נאמן ממך ... הנה הנה זה מכנה
... שכבר ... ענין
דברנו ... והמשך זה ... הנה לא יתחזק
... הנה ... כי יקיה
זה בהכרח ... ולזה הנה
כמשר ... הקדם ... קיר הלשק
להזון ... והנה זה זמן ... שבר
... לשנים ... יום הלידה
זה בזמן ... הלידה
בנה ... כי יקח יותר ... מקוי
לפי שלא ימשך ... הזמן ... אלה
ברחם׳ ולזה ... זה הלם ... המזון
זמן ... כלה׳ ... זה
ישלם ... בזכר ...
בנקבה׳ ... זה הזמן בנקבה יותר ... מה שהוא
בזכר לפי שהם ... יותר ... ימים שיזון
... בזכר׳ וכן הענין ... נקבה ... היות
זכר ... ולזה ... יקדים בזכר שעות
... קודם ... שלשים ...
שלא יהיה ... בזכר ברחם ... יותר ... זמן
שיהיה זה ... בנקבה כי ... יום יותר ...
מהם שיצטרך להזון ... הזכר׳ והנה ...
... שנים ... יום ... בנקבה
יום ... ברחם ...
ואחר זה יהיה ... קודם׳
זה ... כי ...
...
זה הלם ... ימים ...
... השלים׳ ואולם ... כזה
בנקבה ... זכרנו׳ הנה זה הוא ...
מה שנזכר ... ההיות ... והוא
מאד ...
שבארנו ...
והזכר ... בזכר ...
קודם ...
הלם ... והנה
השכר הזה ... הלם ... יקדה
...
... יהיה ...
... יום
... בלבו ...
כי ...
להולדה ... ולסבר ... יום ... לידה

... ולסבה ... ולסק ...
הולך בזה ... שלשה ...
שם יותר בלבו ...
לא יתכן שיהיו ... יותר ...
בריאת השכר ... ימים שלשה ... כמו
שיתבאר ... ובזה׳ ולזה ...
יותר ... כי ... בריאתו ...
...
...
... ויבאר ...
... זכר ...
יצרכו בענין ...
כמו שהתבאר׳ ... בשר ...
מהרית והיה בשר ...
... ...
...
...
...
... ...
... ...
...
... ...
... ...
והנה ... ...
ואחריו ... והנה ...
... ...
השחת ... והוא ...
...
שעות ... ...
... ...
להם ... ... והנה ...
בעת ... ...
...
... ...
...
...
... ...
להסבים ... ...
ומדחה ... ...
... ...
... ...
ונה ...
ואחר זה זכר ... ...
בהרת לבנה ... בשר כשרו ...
הסדה ...
יבא ...
... ...
...
... ... והנה יחשם

כבר הודיע הסבה בזה ההסגר כמו שקדם׳ ולמה זה הוצרך כי שבזה הנגע לבדו רצה יהיה גזה החלק ר"ל שכבר ישאר לה קצר אחד שלא הפך שערו ללבן״ ולא פשה הפשה כשער הלבן השחין לא כשער הבשר כי זה הנגע הוא במקום השחין והלקוח הכתוב מלכת עוד ושאר לירות שחינם מעליהם זה עם זה׳ ולזאת הסבה לא יתכן להסגירו זה הלבן זה׳ וטמא הכהן אותו נגע הוא׳ ר"ל נגע צרעת כי הפשיון הוא סימן טומאה כשנראה אחר ההסגר כמו שקדם׳ וכבר נתבארה הסבה בזה כמו שקדם׳ ר"ל למה הוא סימן טומאה׳ ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה צרבת השחין היא וטהרו הכהן׳ ר"ל שכבר שם שלא פשה הנגע ואין בו סימן טומאה הנה היה זה הלובן אשר נשאר שם מקרה מצד השחין מפני הקוס אשר כבר היה השחין ואיש שם שער בשר אשר החרש שהוא אשר יתהוה ממנו הנגע׳ ולזה לא יהיה זה נגע כי [illegible] הנגע׳ או בשר כי יהיה בעורו מכות אש והיתה מחית המכוה בהרת לבנה אדמדמת או לבנה׳ הנה זכר לה מראות הנגעים והוא הדין לשארים׳ וכו׳ מחית המכוה היא העור החי שנתהוה אחר ההתרפאות מהמכוה אשר בה׳ והנה כל המשך בענין המכוה שוה למה שנאמר בענין השחין׳ ומה שאמרו ז"ל שאין מצטרפין כלומר שנאמר בענין המכוה לא יראה [illegible] שכבר אמר בקוף והיא צרבת המכוה היא מה שלא אמר מה שיראה לא השחין׳ והנה הבחור בו שהיא כמה שכבר מראיה אל לבן למעלה מה שלבן שהיתה בו אולם שמראיתה אמרה והיה נגע׳ והנה עם זה לא שפט שיהיה זה הנגע ואם כבר נודע הפשיון מראה שטם עטם בבשר שתחת השער הנה אינו כמו שיהיה לפעמים כל קוץ נגע אחר מקרה במכות המכוה׳ ולזה לא פשה הנגע ולא נהפך שערו ללבן׳ והנה ירצה שנגע השחין והמכוה אינם מצטרפים זה עם זה ואינם פושים זה לתוך זה׳ כי ההוראה אלקה אותם עם היות ליניהם שוים להורות שינגעו שם טוים אלא יש זה המיוחד׳ ואין בהם הסבה כי אם שבו אחד ואין מחית בשר אינה סימן טומאה״ ואיש״

ואיש או אשה

כי יהיה בו נגע בראש או בזקן ר"ל במקום שצומחת השערות ויהיה נגע בו שהוא נגע זקן ואם היה לא זקן ולא יהיה גם בראש אם לא היה לו זקן׳ והנה זה הנגע עד ושנו שעתק ומקום השערות במקום אחר זה שנה שירדה ממנו זה׳ וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמוק מן העור׳ ר"ל שהוא כמו ירוק לבן הבהרת׳ ובו שער צהוב דק׳ ירצה צהוב שלבן כלבנונית זהב וירצה דק כי זה המקום כשהיה קצר ולקוי לא כשהיה ארוך ודק׳ והיה זה כי זה השער היה הוא נגע בעבור שלא עלה אשר היה בסבתו היתה שהשערות מזה המקום׳ כי זה מין מהלכות כמו שנתבאר בספרי הרפואה׳ ואמרו ואינו השער׳ והנה ירדה מזה קצת שלא יהיות הרבה השער אבל היה יותר לבן ועם שלא ימצא נסיון והיה כל מה יהיה הוית אישה ולזה לא ירדה שיארך׳ וזה שזה האות ירדה מצד יפה תרפאתה שם׳ ולזה לא יתכן שיהיה מהם ולא ימצא נחות לבו ירדי השער אם לא מוקדם׳ ולזה לא יאריך להעיר מזון ול

ולזאת הסבה באם הנה יתכן שם שער יהיה [illegible] זה הלבן אשר הוא [illegible] בזה הקוץ [illegible] שחור כלומר שער הקוץ הכפול׳ ומפני זה היה השער [illegible] בנתק סימן [illegible] שערות כזה הקצר׳ כי שם השער לא [illegible] שערות [illegible] שהתקבץ [illegible] שיהיה לבן הנתק כלבן הבהרת לא שפט שהוא [illegible] לא היה בו שער לובן׳ והנה אין מראהו זה השער שיהיה הנתק מראה אותו כזה ההסגר כמו שכבר [illegible] שהיה שם זה השער קו וסכלות הנתק זה השער [illegible] אות סימן טומאה׳ וקבצה כי לקותו יוכיח שהוא [illegible] השער שם קיום נאות לבויית השער׳ וכי יראה הכהן את נגע הנתק והנה אין מראהו עמוק מן העור׳ ר"ל שאין מראהו עמוק מן העור כמו שאין בו שער שחור׳ ר"ל שיהיו בו שערות שחורות ויהיה השער כלו יקחנה יצטרך להסגיר לבן שבן זה הנגע אם הוא כקבת לבעלים לו׳ ושער אין בו שער שחור שלם ההויה ר"ל שאם נמצא לא היה הדין והנה הוא מצד לבעל זה הנגע׳ ולכן מזה שאם לא היה בו שער לבן כל לא שפט מפני זה שיהיה שחור׳ קצתו שמראה עור הנגע אינו עמוק מן העור אבל יצטרך להסגיר והנה הטעם בזה ההסגר ההכרחי כמו שקדם״ וראהו שנית שנית השער השחור הוא מה שאם לבן מחיה הבשר החי שהמחיה סימן טומאה והשער השחור סימן טהרה והנה אין שיעור לזה המחיה ולא שיעור הנתק אם אשר קבלו׳ ואין שיעור הנגע אשר קבע המחיה׳ ולזה ראוי שיקוף בעלת השער השחור בו שיעור שיהיה בנגע שיעור מיוחד שתי שערות כדי שיהיה שיהיה בו שער לבן דק׳ ואין צריך להודיע שאם יהיה השער השחור אשר בזה הנגע היה סימן טהרה כי זה המבואר הסבה״ וראה הכהן את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק שאם פשה הנתק היה זה הסבה שבו יאמר רוצה כי זה יורה על שזה הנגע ממהר להתפשט׳ ולזה יטמא מיד זה הנתק שער ולא היה בו שער צהוב ר"ל שער לבן דק כמו שקדם׳ ולפי שירצה מזה השיעור שהשער הצהוב הוא לבדו סימן טומאה הנה בזה יתכן שאינו ולא היה בו שער צהוב והיה הנוהג בו ולזה יצא מן הנתק בשער צהוב כבר ראוי׳ ויראה הכהן שאין מן השער ר"ל הנה שלא היה בו אחד מאלו הסימנין הנה הוא אם אין מראה הנתק עמוק מן העור לא שהוא שיהיה שחור אמרו יצטרך להסגיר שבזה הנגע קם הוא יתגלה׳ וזאת הבחינה יהיה בזה ההסגר שיגלח שערו אולם בו׳ והנה לא הוזכרה ההוראה שתהיה התגלחת כבר והשערות שהם הנתק לא יגלח והם המכוות עתה׳ והנה אמר התורה זה כדי שיוכל הכהן לבחון בהם אם פשה הנגע כמו שיראה ממה שאמרה התורה בזה״ ולזה הוא מבואר שאין התגלחת מעבר ההסגר כמו שנזכר הכהן הפשיון בו ולא תגלחת כמו שנגלה בהסגר הראשון ומה שנזכר בעברים׳ והקבר הכהן את הנתק שבעת ימים שנית כבר נתבאר הסבה בזה כמה שקדם׳ וראה הכהן את הנתק ביום השביעי והנה ולא

נ״ב שאין רואין את הנגעים אלא בשעה שהיא אור היום שלא יטעו לא בבקר שעדיין [illegible] כי אז לא תהיה הראיה שלמה לא בכל מראות הנגעים · וכן לא תהיה הראיה בתוך הבית ולא ביום המעונן ויקוים שהנגע כראיית הנגעים אפשר שלא כהה אבל הנגעים אשר בהם שיהיו לו [illegible] לא יהיה מראה בכהה כי כבר דקדקה התורה שיהיו [illegible] הנגעים עמוקים עד יד כהן ·· ואם אמרו [illegible] כבר ימצאו נ״ב שדקדקה התורה שתהיה ראיית הנגעים בכהן ·· ואמרו [illegible] כבר ימצאו שיורה שהראיה אפשר כאלו אחר בפרשת כי יפלא בין נגע הכהנים על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע · והנה לא יבוא [illegible] הנגע [illegible] לא יבוא [illegible] כמו הריב [illegible] מהם קיימים כל ההוראות וההויות הענין מאחר שמה שמיוחד להסגרת הנגעים הוא שיהיה המשפט על פיהם לא הראיה · וראוי היה להיות כן כי הראיה תלויה בבחינת אלו המראות ודיוק המשפטים · וזה אפשר שיהיה כמו זה שיהיה [illegible] · ואמנם הוא אמר לא הראיה שאמר או להסביר ראוי שיהיה על פי הכהנים לא [illegible] וזה הוא מה שדקדקה התורה בכל הדברים שיהיו על יד כהן ·

וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו · ומה ראית הנגע שנהפך לבן טהור הוא · הנה אחר כשתכסה בזה הגוף שראה הכהן שהתחיל לראות זה המשפט לא יכנס הנגע ואחר יראה התפשטות בכל הגוף · הנה יורה זה על מה שאמר [illegible] על זה המשפט ודחה ומפני זה [illegible] הדברים לא יכנס הנגע כמו שיראה [illegible] בקצת בשר [illegible] לא יכנס הנגע ויראה גם מכל המקומות ואחר בזמן [illegible] יהיה ולזה לא יאמן זה שפריחה הצרעת בכלל אלא שהפך כלו שבו לבן כי זה מה שהוא המשפט המקרא שם · ולזה אמר אחר זה וביום הראות בו בשר חי יטמא · [illegible] שבמחיה מטמא ולא [illegible] לבן · וכבר העידתנו התורה כי מאמר הכהן באלו הנגעים לא יחייב שיהיה כן אלא כשהיה [illegible] · ולזה אמר וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא ·

ויתבאר מזה שאם טהר מה שאינו טהור לא [illegible] על טהרתו ולזה [illegible] בזה הענין אמר נגע צרעת היא וראהו הכהן וטמאהו וטהרו הכהן מספחת היא · וטמאו הכהן מספחת היא · וטהר הכהן את הנגע טהור הוא · וזה המאמר נכפל בכל זה הענין · ומזה נ״ב יתבאר שהראיה ובחינת התפשטו בנגעים אפשר שתהיה בזולת כהן · וזה שכבר אמר וטהרו הכהן מספחת היא · ר״ל כבר אפשר שיבחן בזולתו שמספחת היא · וכשיתבאר שהיא מספחת בא זה לו שיהיה הנה יטהרנו הכהן · וכן מה שאמר וטמאו הכהן צרעת היא כי אינה [illegible] בחינת הכהן שנה אבל היא [illegible] שנה [illegible] שיהיה מן [illegible] שיבחן שנה ·

וביום הראות בו בשר חי יטמא · הענין בזה הדבר במה שאמרנו במחיה וזה שהנגע הוא בהרת אחת ובה מחית בשר חי שהיא מעט כמו שקדם · וכן הנה מפני שלא ימשול הצבע [illegible] זה המשפט [illegible] הנה יראה שעדיין המשפט בכתמי הנגע · ואמר אם ישוב ואחר הבשר החי ונהפך ללבן הנה הוא טהור · ובשר כי יהיה בעורו שחין ונרפא · הנה השחין יורה לפי הוראת הגזר על מה שיפול בו העור במכת אש שחין וקוסם [illegible] ·

זה במכות אש [illegible] מכות אש · וזה הגוף בכלל שיהיה הוא אחר ונכרי · ולזה אפשר שיתחלק ממנו המשפט בשחין והמכוה שם לפי שאלו [illegible] ולא יהיה כשהוא [illegible] מועלה בעורם השחין והמכוה אבל יהיה זה אחר שנרפא לגמרי [illegible] · ולזה אמר [illegible] השחין היא כמו שיאמר ולא אמר ונרפא ר״ל שיהיה נרפא באופן שיהיה שם עור ומה מה שידמה לשער · ואמנם כל זה [illegible] שנרפא לגמרי ולא ידמה במראו ונרפא שיהיה נרפא לגמרי ·· והיה במקום השחין שאת לבנה או בהרת לבנה אדמדמת · ר״ל שיהיה [illegible] מעורב מלבן וקודם כלל שיהיה הלבן [illegible] הוא [illegible] שיהיה [illegible] מעורב [illegible] אחרים [illegible] שאמר אחר זה והנה שאת [illegible] לבנה אדמדמת · [illegible] שהענין כן בספחת הבהרת והשאת ויתבאר שזה מראה המעורב עם אדום יהיה נ״ב בצרעת [illegible] והנה שאת [illegible] לבנה אדמדמת [illegible] בנגעים [illegible] · ובכלל הנה מראות הנגעים ראוי שיהיו [illegible] וזה מקום שיהיו [illegible] וזה מכוער עם מעשה [illegible] · וכבר אמרו ז״ל [illegible] המראים [illegible] עם אדום [illegible] שקבלו בזה [illegible] והוא [illegible] לבן [illegible] שיהיה [illegible] לבנה אדמדמת · ואם [illegible] לבנה [illegible] יהיה מראה [illegible] הבהרת [illegible] · ואם [illegible] שער [illegible] יהיה מראה [illegible] · והיה זה כן [illegible] בין [illegible] הנגע [illegible] וכל מה שיהיה [illegible] לבן [illegible] לבן · וזה [illegible] · ומזה [illegible] היא היותר לבנה [illegible] · ואחריה השאת ואחריה ספחת הבהרת · ואחריה ספחת השאת · וזה [illegible] מדרגותיהם כלכן ·· ואולם שהמראה הלבן המעורב [illegible] [illegible] אחר מן האדום · והסבה בזה [illegible] שהיה [illegible] המשפט הנה [illegible] זה והוא [illegible] וראהו הכהן והנה מראה שפל מן העור · ר״ל שהיה בהרת [illegible] לבן [illegible] כמו שזכרנו במה שקדם ·· ושערו [illegible] [illegible] שחין [illegible] אחר [illegible] היה השחין [illegible] שזה [illegible] על [illegible] ולזה [illegible] שחין [illegible] שיהיה [illegible] במכוה [illegible] שיהיה זה המשפט [illegible] הנגע ולא [illegible] [illegible] המקום [illegible] שיהיה בו השחין וזה [illegible] יהיה לא [illegible] והענין [illegible] [illegible] בין שחין ומכוה ולא [illegible] זה עם זה [illegible] היה [illegible] הנגע היתה [illegible] שהם [illegible] · והנה [illegible] התורה זה [illegible] בבהרת ומכוה [illegible] [illegible] הנגעים [illegible] [illegible] אמר [illegible] לבנה [illegible] לבנה [illegible] ואם יראנה הכהן והנה אין בה שער לבן · ר״ל שלא הפך [illegible] ושפלה איננה מן העור והיא כהה [illegible] מראה מן העור · ולזה [illegible] בהרת [illegible] [illegible] הנגעים ·· והסגירו הכהן שבעת ימים ·· כבר

תנפח אותו שאמר לא תכריח ששער דם זה מה שתכלית
שבעים יום · ולזה ראוי שתהיה הטובה בזכרים ג' ויה ראש אם
כמו ראש · ולפי שאמר אחר זה ועל שפם יעטה שיורה על
הפלגת הכסוי כי ראש יותר מהנהו והנה יהיה הדין בזה שיהיה
ראשו מכוסה באופן שיש בית מעיו והנגלה הוא · ועל שפם
ימצא הוא השער שעל השפה · והיתה הכונה שיכסהו כמו
שיעשה זה האבל · והנה הטעם בזה הוא הטעם בקריעת
בגדיו · ולפי שאמר זה הענין בלשון זכר וקריאת הלבנים
משיבוקם בלשון נעלים לנקבה כמו השפה אלין דרשו
בנקבה אור ריעת בגדים כדי שלא יתגלה בשרה ויפה זה
לבד ערוה · הנה אלו הענינים אין [illegible] כי אין
ראוי שלמד זה הדין בשתה ממה שנזכר זה בלוים זה
יותר בגלוי ראוי בזה האשה ממה שהוא בזה האדם ·
ואמר וטמא יקרא · ירצה בזה שיקרא ואמר לא ששים שהוא
טמא כדי שיתרחקו ממנו · ולפי שאמר וטמא ולא אמר וקרא
למנוע זה הענין מהכל הטמאים · והתועלת בזה המאמר
והוא מבואר מענינם הענין שבזה הדין ראוי שתהיה טהור
האשה לפט · כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא · בדד
מזה שמטר פר הנגע סרה ט ואמתו פשיהיה · והנה פור
הנגעים במקבת רפואה אם במקבה לנתקים · והנה יותר
במקומה ינגע שהיא תהיה כנה היא לא מבחירתו · ואולם
אם היתה בבחירתו אינו ראוי שיעזר בה כי הוא אונס
בזה הפעל כמו שיתבאר במה שיבוא · ומשלו קרה נגע
שהיא לא מבחירתו אם קרה שתהיה בבחירת בבשר העולה
כי הוא מוכרח לגמול ולקוץ בהרתו · וכן הענין אם נגע
במקרה שלא בכוונה · וכן הענין בהתגלחת שיוצא ויוצאה
בכל ישב מחוץ למחנה מושבו · למנוע זה שהוא יוצא חוץ
לשלש מחנות ר"ל חוץ ממחנה ישראל · ובכת זה מבואר
ממה שקדם · והוא מבואר שלא יהיה זה אלא בעיר מוקפת
חומה כי התורה אמרה מחוץ למחנה מושבו · והנה המחנה
האחד במה שהוא מחנה אחד מוקף מחיצה · והנה נמנו
מזה שאינו בו אמר · ולזה חייבה התורה שיהיה חוץ למחנה
וכבר יתבאר זה הגב' ממה שאמר בנגעי בתים שמטמא
בביאה כמו שיתבאר שם · והנה להעיר זה הפסד בין
אדם מצד החומר לא מצד הצורה זכרה התורה אחר זה הטומאה
בנגע מן הדברים שיש שמשתמש האדם בהם הכלי כ—
מהגמר והחיים במלאכתו · וענין הנגע בכלן
הדברים הוא שינכר בהם הבלות הנכרי והמום הנכרי
ויחלש חוזק קיומם אשר היה מעמיד הלחות אשר בהם
באופן שידרכו אל הבלוי והפסד ההרכבה מצד התכונה
לחויה אשר בהם הירוקים · והנה תמצא כי המראה שיורה
על מו זה הענין הוא הירוק או האדום · כבר התמצא זה
במקומות העצמים כמו מעלי האח שקנת ומה שילמה בהם
ולפי שהוא בחלק הדברים התחלה הקבלת א' לחרת אחר מזה
העצם כמו הענין באדם שהוא אחר הנה כשיעמוד ולזה הענ'
באלו הדברים בזה האופן ימשו לא ישוב על אחריו החומר
ושמעתו כמו היה השחתו את האדם בו · ולזה מצאה התורה
באדם ובחבר בהנגה לה ורית על זה הענין כשלמנו ·

והבגד כי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד
פשתים לפי שהיה יותר קרוב הנגע בבגדים הוא—
שיהיו מצמר או מפשתים לא מהבגדים האחרים [illegible] שיהיו נוהג
ענין אל הצמר כי אם בזולת המינים [illegible] · ולזאת
הסבה הוא מבואר שלא ינהג בבגדי אחרים [illegible] בגדים ש
אינו נוהג שיעשו ממנו בגדים · ובכלל הנה לא ינהג בצמר
הבא ממין הנוצה · ובבגדי יתבאר מהפשתים הכלולים שאחד
היה רובו צמר או פשתים [illegible] בנגעים · ולפי שמין
בגדי צמר לבנים פשתים והיה מבואר שבבגדי פשתים שהוא
לבן הוא ראוי בצמר שיהיה לבן [illegible] זה הדין · ולזה
לא ינהג נגעי בגדים בבגדי [illegible] עליו שנים
וזהו כלל הענינים שהם אלו של [illegible] שב—
בתורה בזולתה קשה ומעין · או בשתי או [illegible]
ולצמר ר"ל שאם צוו מהפשתים או מהצמר [illegible] והוא
הדבר מה שלא הוא מהערב ישמחו כי נגעים אלו בעור או בכל
מלאכת עור · ירצה במלאכת או בעור כלי עור · ולזה הכלל
שאמר מאחר זה בצורה זה או בעור לכל אשר יעשה העור
למלאכה · בבגד או בשתי או בערב או בכל כלי העור · ולפי
מזה שלא יטמא העור בנגעים אם לא היה כלי מעשה אחר
האדם · ואם שמעשהו בזה האופן שיהיה הנה יטמא בנגע
והנה שאמר זה נגב' התורה הקדימה בזה המקום היותר
נכבד · ולזה הקדימה הבגד לשתי ולערב · ולזה יתבאר
כי בהקדימה העור לכל מלאכת עור יהיה העור יותר
נכבד והוא מורה על הכלים המשמשים את האדם שמוש
גלוי ונחוצו בכל מלאכת עור הרבה הכלים שימשו והקלים
באופן אחד כמו הכלים שעור ומה שיוה במנהג · ולפי
שאמר בכל מלאכת עור והמלאכה אשר תעשה מן העור
בנגעים ורמשו אין העור [illegible] בידי אדם · הנה לא ינהג
זה הדין בעור הצבוע בידי אדם · ואמנם ינהג בעור
הצבוע בידי שמים כי הכלילה התורה או מה הבגד · ולזה
לא כלל בו זה הדין מבגד · והיה הנגע ירקרק או אדמדם
הנה מבואר שהם כמו כלל הנגעים הוא לא זולתו · הנה ירצה
בזה ירוק מאד ואדום מאד · והסגיר את הנגע שבעת
ימים לבאר ענינו לא יהיה הבלתי יפנה כי נפקד הז' שבעה
ימים ראשונים אחר בענין הנגע והוא לפי מה שבאר הזכי
והשלח חוץ למחנה כמו שקדם · ולזה יתבאר שאין השלוח
חוץ למחנה נוהג בבגדים ובכלי עור וכשיראה בנגע והנה
בזה השביעי ובראותם שהכנו יטמאו כי הנגע
הוא לצרעת ממארת ר"ל שהביאה מארה והשחתה ובלי לעבר
אשר היא בו · ושרף את הבגד וגו' הטעם כי שלא יטמאו
הנגע לאדם · וזאת השריפה היא חוץ לעיר · כי הבגד
הנגוע שהוא חוץ לעיר כמו שיתבאר · וראוי שתדע ש
שהפשיון יהיה בבגדים ובעורות שיתפשט הנגע יותר
ממה שיהיה חוץ לנגע וזה יהיה בכל שהוא אם בשיתפשט
בהם הנגע אחד שזה נכ' יורה על התפשטו זה המקרה בכ
בכלות הבגד והכלי עור · וזה מבואר בנפשו · ויתבאר עוד
ממה שאמר באופשה הענין פריחה היא · כי אמשי שזה
הנגע הוא כנגע אחר הנה לא יפשה · ואם יראה בזה
השביעי שלא פשה הנגע הנה יצוה הכהן וכבסו אשר בו
הנגע כל הבגד וכל הכלי כי התלויה בזה הקבוץ הזה
בעבור הנגע שעבר זה הכתם · ולזה יעשה כמה שיתבאר
בו העבירה הכתם · ובזה תהיה כוונת המקרה אשר היה

יוסף לשון עוד מהמראה הראשונה. והנה לא פשה הנתק בעור. הן אם [illegible] הוא צהוב. ומראהו אינו עמוק מן העור ר"ל שלא יש שם שער שחור ומראהו עמוק מהעור ולא כמו שאמר לפי דעת הנה יהיה צריך כמו כן בנגעים שלא ימצא שיהיה לו כלל הקרח והגבחת שהוא צהוב. וקצר אמר כל [illegible] שכבר נראה עתה שסבת זה הנתק לשער לא היה [illegible] היא סבת הקרחות והגבחות בנשים. אבל [illegible] והכהן שנה ואמר אותו הכהן וכבס בגדיו וטהר. ואם פשה יפשה הנתק וגו'. [illegible] שהפשיון [illegible] אחר הטהרה. לא יבקר הכהן לשער הצהוב [illegible] ר"ל שכיון שפשה הנה הוא טמא [illegible] שאין בו שער צהוב דק. ולזה לא יצטרך הכהן להסגירו לבחון אם יש [illegible] שער צהוב דק [illegible] מחיה הראשונה שלנתק. ואמר זה שלא נחשב [illegible] והכהן שיהיה [illegible] הראשונה שאינה טמאה בזולת שער צהוב דק. והוא מבואר שהשער הצהוב מטמא שלא [illegible] והגליון היה גם כן בראשונה כמו שקדם. ואם בעיניו עמד הנתק ר"ל הנתק שיראה שלא שער צהוב דק [illegible] שיאמר שעמד בעיניו מפני היותו מראה [illegible] הצהובות. ואולם הנתק אין לו כשעמד ומראה [illegible]. אבל ימצא בו זה מראות שיהיה [illegible] ואמת. ולזה יהיה זה הנאמר בקרח בנתק שהוא לא [illegible] שער צהוב ושער שחור צמח בו ונרפא הנתק טהור הוא. כיון שאמר נרפא [illegible] שכבר היה [illegible] זה. [illegible] שיהיה בו שער צהוב כיון [illegible] שיש שערות שחורות במקום הנתק הנה זה יורה [illegible] קלים [illegible] במקום שיתב[illegible] שיראה [illegible] הנגע. [illegible] שנפלו [illegible] השערות השחורות ושהם [illegible] הנתק והשער הצהוב הנה הוא טהור כי מראה הנתק [illegible] והנה [illegible] השערות [illegible] ולזה הנגעת [illegible] שיורה הקרחות והגבחות בזולת צרעת. ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות בהרות לבנות. הם [illegible] לבנים [illegible] ואם רוב [illegible] כבהק. אבל לבנה [illegible] בהרות [illegible]. וראה הכהן [illegible] בהרות כהות לבנות ר"ל שהם [illegible] בלבן [illegible] בהק הוא פרח בעור טהור הוא ר"ל [illegible] בשר אבל הוא [illegible] בעור. והנה [illegible] רוב בלבן. והוא [illegible] יקרה [illegible] בלבנים [illegible] שיהיה [illegible] לזאת [illegible] כמו בשעורות. ואיש כי ימרט ראשו. ר"ל שער ראשו קרח הוא טהור הוא. [illegible] זו סבה שיהיה נמרט שערו כיון שהוא [illegible] בעור ראשו שער הנה הוא טהור. ולא יהיה [illegible] כי הקרחות [illegible] לאנשים הבריאים. וכוונת התורה היתה בזה [illegible] שער הראש שלא היה קשה דינו כשאר שער הבשר להצמח בנשים. והנה [illegible] בזה [illegible] שאחורי הראש יקרא קרחת [illegible] יקרא גבחת. ולזה [illegible] ודין הגבחת [illegible] שער. [illegible] בהם [illegible] שער לבן [illegible] שער [illegible]. ולזה הכלל התורה הקרחת [illegible]

עם היות לבנה שוים. והסבה בזה [illegible] הראש מטבעה [illegible] כמו שנזכר במקרי הראש. וזה כי באחורי הראש [illegible] הלבנה ובצדדי הראש ימשול השחורה והאדומה שהלבנה מקבלת לכל אחד מהם ואם היה [illegible] לאדומה [illegible]. ולזה ידמה שההוה מהם [illegible] הנגעים [illegible] מקבלות [illegible] המקבלים. ולזה לא [illegible] עם זה ולא יפשו זה [illegible]. הלא תראה כי בשחין ובמכוה הבדילה התורה נגעיהם [illegible] שהם שוים להיות [illegible] קשר בהם [illegible]. וכי יהיה בקרחתו או בגבחתו נגע לבן אדמדם לא שיהיה [illegible] הנגע בקרחת [illegible] שעירו [illegible] שיהיה [illegible] בגבחתו [illegible] אשר [illegible] להם [illegible] שיהיה [illegible] בקרחתו או [illegible] בגבחתו. ולזה כמו זה הענין נאמר בקרחתו או בגבחתו. והנה [illegible] שהנגע הלבן [illegible] היותו אדמדם כמו [illegible] וזה כולל בכל נגע צרעת בשר. [illegible] שלא [illegible] זה כי הצרעת הנזכרת בזה המקום [illegible] צרעת בשר. צרעת פורחת היא בקרחתו או בגבחתו ר"ל שזאת הצרעת [illegible] בקרחתו או בגבחתו ולא [illegible] שיהיה זה [illegible] השער בקרחתו ובגבחתו [illegible] צרעת [illegible] הקרח או הגבח [illegible] זה הנגע [illegible] בקרחתו או בגבחתו. [illegible] הקרחת והגבחת של [illegible]. וראה אותו הכהן והנה שאת הנגע [illegible] אדמדמת בקרחתו או בגבחתו [illegible] צרעת עור בשר. הרצון בו שיראה אותו הכהן [illegible] צרעת עור [illegible] שוים [illegible] שבזה הנגע לא יקרה [illegible] שערו [illegible] ואם [illegible] ומחיה [illegible] התורה זה [illegible] הלבן [illegible] ומפני [illegible] שכן הענין [illegible] הנגעים. ולזה [illegible] כמו [illegible] נגע לבן אדמדם [illegible] בזה המקום [illegible] הקרחת והגבחת [illegible] עור [illegible] הנה [illegible] שכל [illegible] שאין ומכוה כמו הענין בשאר עור הבשר והנה [illegible] שהקרחות והגבחות היא יותר [illegible] כי אם על דרך הזרות [illegible] הענין [illegible] כי [illegible] השער [illegible] ישוב העור [illegible] בשר. והנגע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים [illegible] כל [illegible] הצרעת. והרצון כי [illegible] בגדיו [illegible] לבושו. [illegible] הוא [illegible] שהוא [illegible] והספד. [illegible] הצרה. וראשו יהיה פרוע. רצוני [illegible] הראש [illegible] שנים. [illegible] ולא יקרא [illegible] שלשים יום. ויאמר על [illegible] והגלוי [illegible] הנה [illegible] שהוא [illegible] ופרעה הכהן את ראש האשה. ר"ל שיסיר [illegible] שיתכסה בו [illegible] מעלה. והנה [illegible] בזה המקום [illegible] בזה האופן [illegible]

שור ובשבועי עם המנחה כשאול אחד לשנים ושנים לארבעה ׳ ושער הגלוח בקיון תמות מעשה כי הוא יקיחהו בידו עם שער הראש ויגלח כלם ומים ויזה כמו שנזכר אחר זה ׳ וזה לנושא במקום התשובה כי שער הנגע הוא לס אשר מהם תהיה הלא ימחה וא קרוב מעשה ולא ראוי שיהיה זה האזוב הוא יצא ושיקרא אזוב קטן · לא הוא שיקרא אזוב שם שי כמו אזוב יון או אזוב מדברי כי התורה זכרה אזוב סתם ושער השני תולעת ושני מות משקל כי הוא ראוי שיהיה מאופן שידבר בו מן האיים שהיא נשירה מה ולא הדבק בכנפיה ובזנבה ולא יתכן במות ולא תזה השער לפי מה שנראה בחוש׳ ועל הכהן ושחיטת הצפור האחת׳ אין הדין בזה שתהיה הזאה בלהן והשחיטה בבלתם׳ כי כבר מצאנו אחר זה נזכר הפעולות האחרות ולא זכר שיהיה עשה עשה על יד כהן והפעולות מבואר מעצמם שלא יתכן מעשותם שלא על יד כהן והסלה יאמר לא המים ונטילתם בכלם׳ והזאה על המצורע ולזה הוא מבואר שכבר נזכר בזה המקום כהן לעשר שחיטת הצפור יתחייב שיהיה הכל על יד כהן׳׳ ולזה יהיה הדין בזה שהכהן יצוה להשחיט את הצפרים ויתר המים החיים עמהם ושחיטת האחת מהם אל כלי חרש על מים חיים׳ ר״ל שיתערב דם הצפור אל כלי החרש על המים החיי׳ שלא ישתמשו בהם לא מלאכה כלם׳׳ וראוי שיהיה העניין כן בכלי ר״ל שיהיה חדש שלא נשתמשו בו מלאכה כלום לפי שבה בשנה אשר היתה זאת המעלה במים שתהיה בהם זאת הטהרה׳׳ ולפי שאמר אחר זה בדם הצפור השחוטה על המים החיים׳ לא יתכן שיהיו המים בשעור שיהיה דם הצפור נכר בהם וכל עם זה שקסמים׳ וזה לא יהיה לפי מה שנראה מן החוש שאם כרביעית עם שבזה השעור יתכן שיבלע את המים והזאה בהם׳ את הצפור החיה יקח אותה׳ ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב׳ לפי שהוא ראוי שיקח הצפור החיה השחיטה ויקח עמה שלשת המינים השלשה ומטבלם ואת הצפור החיה׳ לפי מה שהם קשורים יחד שלשתם באופן שיהיו לשם האחת שנאמר ומכבלם אותם׳ וכו שהצפור החיה היא בכללם כפי שנא׳ ואת הצפור החיה להורות כי הם עשה שלם במספר׳ וזה יהיה כשיהיו שלם קבוצה אחת׳ ואין מה שעליה ההיא תהיה הצפור והאזוב עמהם קנין כמה באופן שתהיה הטבילה בזה הדם שהתערב במים החיים לארבעתם והמים יחד להורות על המצורע מן הטמא והזה על המטהר מן הצרעת שבע פעמים׳ אחשב שכבר התבאר מלשון התורה שעל כל הזאה טבילה׳ ר״ל שיטבול ויזה שבע פעמים׳ והנה לא יתבאר התורה אבר מיוחד תהיה בו ההזאה׳ והנה מפני שזה היה לסבה שהוא נגד עשה מ ממה שהיה בו מה הפסד והקלקול ולזה ישלח את הצפור החיה על פני השדה הנה ראוי שתהיה במקום מורה עליה הפרד׳ ולא תהיה זאת ההזאה אחור ידיו לא אחר שהוא בלתי מחזיק עד בזה הענין והפסד כי יתן הידי מורה על ההחזקה בדבר ואחורי היד מורה על היפך זה׳ וזה מבואר בנפשו׳ ושלחה הסבה בעניין תהיה ההזאה בבית המסוגר פטור על משקוף הבית מחוץ׳ ושלח את הצפור החיה על פני השדה׳ ר״ל שכבר תהיה זאת החיה לטהר המצורע וכבר ביארנו זה הסבה בסוף פרשת שמיני והיא על כהן

ולמדנו מזה שטהר המצורע כשנעשו בהם [illegible] והריך הסמנים על יד כהן׳ ולזה יתבאר שההזאה [illegible] על יד כהן׳ ואח״כ ישלח את הצפור החיה אשר היא על פני ה השדה׳ וזה השלוח לא יצטרך שיעשה על יד כהן לפי מה שהבאנו מה שאמר [illegible] ועוד כן׳ ולפי שזה השלוח הוא על פני השדה לא היה [illegible] אבל יתחייב מזה העניין שישלחה מחוץ לעיר על פני השדה׳ וכבר המטהר מהבגדין לאהרים מהצואה הראשונה׳ [illegible] שכבר יתוב לטמא אחר זה בלבשו את הם הנה הצואה ההיא כאופן מה שמצאה מהצואה הראשונה כמו שיתבאר׳ ואין אחר כל שערו הנה הגלחת היא על יד כהן [illegible]רין׳׳ ואמרו כל שערו׳ ר״ל כל שערו אשר בגלוי [illegible] שהרי אמר אחר זה בפרטי השער׳ את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו שהם כלם בגלוי מן הגוף׳ ולזה לא יצטרך לגלח קשע שבתוך הגוף׳ והיה מחוייב שלא יאחרו שהם שעורי ב משערות שיתחייב בהם הגלחת שאם יאחרו עד שיהיו שערות לא שבה לא ההגלחת שאל את כל שערו יגלח׳ ולזה רחוש שלא יאמר שם מה שיתקלו בו שם שער והוא שהם שערות לפי מה שהתבאר בגרשים הכוללים׳׳ ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה׳ הנה זאת הטבילה היה אחת במי מקוה כי לא אמר במים חיים ויטהר בה מטומאת בביאה ומטומאת משכב ומושב לא מטומאת כחם הצואה שזכרה התורה אחר זה׳ והיה שהוא מטמא בביאה במגע׳ ולזה הוא מבואר שהוא מטמא עדיין אדם וכלים במגע ולא לא מטמא שיטמא במשא כי יש שם מי שיטמא במגע ולא במשא לא שהצואה כמו שנזכר בפרשת טבעת ימים משמע׳ ואחר זה נבוא יוחד לו הכנס במחנה לפני מן האוהל וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים׳ הסיבה להפריש ואשתו כי הם שני הוא מטמא שיצטרך להרחיק אותו מהם קירובי׳ ואוה יהיה זה סבה להשיבו לשמוש אשתו׳ ולפי שאין המשגל מזיק לחטא כי זה האופן כי זרעו הוא גם כן מקובל׳׳ והיה מאמר התורה בזה בלשון זכר למוד שאין הדין הזה נוהג במצורעת כי אין מורגל בה שמשת האשה׳׳ והיה ביום הש׳ יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח׳׳ כבר ביארנו שזה הגלחת הזאת נעשית על יד כהן׳׳ וכבס את בגדיו ורחץ את בשרו במים וטהר׳ הנה בזאת הטבילה יטהר לגבי קדשים שלא אופן אוכל קדשים ולא במקדש שלא יטהר לפי שהוא מחוסר כפרה כמו שנתבאר בו לפנה ומשם שלימות זה העניין׳ ולזה אמר בקש למהר באחת קרבנותיו׳ וכפר עליו הכהן וטהר׳ ולזה שכבר היה מחוסר כפרה לא אמר וטהר׳׳ וביום הח׳ יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה ראוי שתדע מה שאמר בזה וביום השמיני אינו כן בו שאם לא הביא את קרבנותיו לא יוכל להביאם אחר זה להשלים טהרתו׳ אבל לפי מה התורה הזמן היותר קצר שיתכן שישלים בו טהרתו׳ והנה יקח הכבש האחד לאשם ויקריבהו ראשונה ובו יובן אל שיקריב תחלה ושלוש לכפר עליו מהם נדחה כמשפטו שהוא מחוסר כפרה המשובחים קרבן׳ וזה כי מפני שהיה הצפור השחוט בחוץ חטאת שנכללה האחרון עד שלא היה קרב מעניינו עבר לגמרי

בעבידו והקצע כי אם היה הדבר מאון יקור בזה הקומץ״
ואם היה בנגע [illegible] או העור לא יקור״ והסגירו שבעת ימים
ששתלבאון שטנו כמו פקח בשבעה ימים ואם לא הפך את עינו
הך התשבעה מה המראה שהיה בו משנן. אמנם נתקצע לא
פשה הנגע אוא נראה ויטרף בעטיאין למחה שמו שקדם״
פחתת היא בקרחתו או בגבחתו. ר״ל שזה הנגע אין צריכה
אלה כתותית אם פרון [illegible] מזה כבה היה שיהיה בבגד
או העור מקשקו הכבו - והנה הנגיעה באלו הדברים. ר״ל
בבגדים ובעור [illegible] על החושים לשיעה שיורה עשו הנגע
והדירה [illegible] השחקים. ואם ראה הכהן והנה כהה
הנגע אחרי [illegible] בקרחתו. ר״ל ששתה את לרוקות או
אלא שמראה שקדם ואחל אחר ימים יותר אלא שמראה שהיה. וקרע
אותו מן הבגד או מן העור או מן השתי או מן הערב. ר״ל
שיקרע מקום הנגע ויסירהו משם ולא כמלה התורה. מה
יעשה בזה הנגע שקרע והנה נראה מדמה העין שהוא אש שרף.
ואמנם הסבה הוכר לאמור על שאר הבגד או העור״ ואם תראה
עוד בבגד או בשתי או בערב או בכל כלי עור מפני שיריך לאות
בלא אחר הקריעה למען שאולי ישים בבגד ובעור מקום
הקרעה שיראה בו ושאר לא כמו שהיה״ ואם אינה עוד
על כי המקום שיהיה מה העור והבגד. ואם במקום שעלה
בו הפושטת למקנו. פורחת היא באש תשרפנו את אשר בו
הנגע. ר״ל שזה הנגע שאך בזה הבגד והעור לאיזה דרך
אלה הפתל והנה אם היה זה הנגע בזולת המשפט הנה לא
ישרף המשפט שנאמר בו הנגע והנה לא היה בו נגע אלא
ואם היה נגע במשפט בנה ישרף עם הבגד והעור שנו מקום
הפרש ואת אשר בו הנגע. ר״ל ענה אשר היה בו הנגע. והבגד
או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס וסר מהם הנגע
וכובס שנית וטהר. ר״ל ואם אחר הכבוס יראה שכבר סר
ממנו הנגע אשר שכבר נשתנה למראה אחר שאינו מראה
נגעים או לא חזר למראהו הראשון הנה הוא טהור אחר
שיכבסו אותו כבוס שני ויטבל אותו. ולזה אמר בו [illegible]
ויטהר ר״ל שיטהר בטבילה. וכאן ישתנה זה על כל אלו
הנגעים שהוא כבר בארנו מה הענין בנגע אדם כי התורה זכרה
אלו הענינים יחד״ זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר וגו׳ ר״ל
לטהרו או לטמאו. ר״ל שכבר בארה התורה בזאת הפרשה
משפטי אשר יטהרם הכהן או מה שיטמאם. והנה לא זכרה התורה
הדין אם ספר הנגע בהסגר הראשון כי הנה מבואר מענין
שנאמר בזה בהסגר השני שיטהר בו בהסגר השני
כשיטהר בו אם כהה בהסגר הראשון. וכן לא זכרה
התורה מה יהיה הדין אם סגירה אחד והסגר הראשון והנה
יתבאר שאם כהה אחר ההסגר הראשון לא יקרע ויטרף
[illegible] אם כהה אחר ההסגר השני אבל יעשה כבוס
וההסגר כי התורה לא הבדילה בזה בין הסגר [illegible] אלא
הפך [illegible] כמו שירפה גם אבל [illegible] שלא פשה הנגע
[illegible] כבוס והסגר. ואמנם אחר ההסגר השני לא נזכר
[illegible] שיהיה [illegible] ואם כהה ופשה אבל נזכר שם הדין אם לא
שהפך מראהו ואמנם שלא פשה ויתבאר שנוה שאמר בלא
כהה ולא פשה [illegible] ופשה כי עמידת הנגע בעיניו
[illegible] וכן הפשיון וכן הכהות סימן לאור הנגע
כשיאדים [illegible] הפשיון סימן לאור הנגע. ולזה יהיה כהה

ופשה מורה על הטומאה במלוגמה שיורה עליו לא כהה
ולא פשה. והוא מבואר שהוסרה הנגע במראהו אין למראה
בהוראה על הטומאה מעמידת הנגע בעיניו. ולזה אם קם
אחר מראהו ולא פשה יהיה דינו כאלו עמד בעיניו ולא פשה
ומה שיהיה טמא אם הוא קם ואוזק בעיניו ולא פשה״
ויכון שלם הביאור בזאת הפרשה והנה נתבאר ממנה גם
במלולה ונזכירת התועלת יהיה אחד ביאורנו פרשת תורת
המצורע טמא ושלם זכר אלו הטומאות וטהרתם. ובזה יהיה
מאמרינו בזה יותר שלם ונהיה נמלטים מהכפל בדברים

זאת תהיה תורת המצורע

ביום טהרתו. ר״ל שיטהר מצרעתו ונפטר אחר שטמאו הכהן
הכהן באין זה שיהיה [illegible] הנגעים ונשתלח חוץ
למחנה לראותו אם נרפא נגעו. ולזה לא יתנהג זה הכהן
[illegible] ואמנם התורה שביום שלו שיטהר מנגעו [illegible]
[illegible] ולא יצטרך להמתין בו יום אחד. והיה זה כן לפי
שאין הנגעים מעידים טומאתו לעולם כי אם השקר שיהיה
המצורע שלמו טהור כשנרפא קודם הערב השמש והנגע
בו לא יטמא עד הערב״ והובא אל הכהן. אחשב שמפני
שהיה מושב טמא כמו שיתבאר ישמר שיובא אל הכהן
הכהן אל מחוץ למחנה. ועל כי לכבוד הכהן יתחייב שיבוא
אליו. וכבר היה בא אליו תוך המחנה אם היה לו רשות
בו ולזה יצא הכהן מעצמו אל מחוץ למחנה ושם יבא אליו המצורע
מאליו. ויצא הכהן אל מחוץ למחנה. לפי שזה שהוא דחוי
בזה הכהן שיטהרנו שלא יהיה מצורע כי זה הכהן עד יתן
המחנה ויצא משם לעת הטהרה. והמצורע לא יתכן בו
שישב תוך המחנה. וסבת זה מבוארת מצד המה שאמרו
בסבת הטהרה הזאת״ וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת
מן הצרוע והאם בסימני טהרה כמו הענין בנאמרת שעד
שאור בעור שיורה על הרפואה או במוך סימני ומחיה
או במור נגע למטה״ וצוה הכהן ולקח למטהר הצווי לכהן
והלקיחה לבעלים. שתי צפרים חיות טהורות. הדרך במקום
שיהיו דרים בבית כבשדה שהרי נאמר ושלח את הצפור
החיה על פני השדה. ואולם לא יהיה דרה בבית אבל בשדה
עדיו השתלה מעצמה על פני השדה. והצפור שבזה הלקיחה
הוא צפור דרור. ואמר חיות להורות אמנה הערפה שאי אפשר
לא לשחטם לא אחת ולא שתים אל החיות. ואמר טהורות
להורות השחיטה ואותה. והנה ראוי שיקח יחד שתי אלו
הצפרים שיהיו שוים. וזה מדרך האחרים שיפול בהם הדבר
המעשה לא מחון זה המעשה שכבר יתכן שיפול בהם גורל
מפני היותו כל אחד מהם ראוי לשחט. ועץ ארז ושני תולעת
ואזוב. ראוי שיהיה עץ הארז בשיעור שיזכר בו שהוא מארז
ולא יוכר על הכהן להיות בו עם מה המנהג שהקטורים שמנו
ולזה יתחייב שיהיה בראשו ערפ׳ שיזכר בו שהוא של ארז
ושיהיה בו ממשך על האזוב כי הוא נבדק ממנו מה שהוא
מה שמאמר היותר בנול והאזוב הוא נבדק ממנו מה שהוא מהמין
הזוהר ממנו. ובשהפרו מתרש התורה במאה השתיים ה
הספקן יהם שיהיה קרבן מנחה ובראשו ערפ׳ ועבדין כמו

האחר· ואף היותה מתנת הדם והשמן מהכף השמאלית נתגל
הנזכרים היו עניים כאלו יאמר כי מה שהכפרה היתה יותר. ה
הקדושה מהשמאלית להיותו כי השמאל מורה על קושיא והקשה
והאף הוא שייך מהימנית לאצבע· והיתה נתינת הדם והשמן
על תנוך הקרבנים שהם הקצוות והם מפני זה האנשים וידו
נם הימנית· ומנחת הקבה· ועם זה כאשר תעשה הכפרה
פעמים שלם שבפנים ידקה העשוש והפדל נפתח לו
המקומות האנשים· והנה יזהיר השמן שבעה פעמים
לפני יי׳ לנגד פני הכסות השם ופעמת מהבגדים הטמאים
לפני מקדש לכם השם יתברך ביום הכפרה הכסות והם
הקלים בעבודות נפשו כלה הכפרים· וזה הוא מה שמכוון
ואם היה שיהיו במקרה קרבה בלו ופן מה לבאותן הקדש
כמו שזכרנו· ומנחת הקבה היתה הכנופה לזה מאשם קורו
כי הכהן עשה קרבנו והכסף קיחה לנו בשועה היו לידורד
ולכן עשה היותר כי מאדם לפני מה שקדר השם ית׳ ביום הכן
קן ושתים· וזה כי הקורבה והקרבנה מעשרות על הכהן עשה
הקבוציות הנזכרות ומעבירות· והעולה והקורבה
מעידות על הכהן עשה מהמערכת ולא לקוח בן· ולא כהן עשה
הנזכרות קבות שאר הכהן עשה הקן ולמות בהם כמו שהזכיר
באצבעו: והנה היתה זאת הפעולה המורה על הכפרה בשמן
שנשאר בשמאלו ואחר כך· והיתה הפעולה המורה על האחר
הקפר כמו שיש לו יותר השמן בו קשטנו כי הקרוב שהוא
מפני מה אמר הוא מעשי· ולא לא הבדיקות שהוא מעבר
הכפרה הוא מקדש· ומנחת הקבה היתה הקורבה בנשיאת
השמן· והנה היה השמן הוא רוקח מעשה משמח בו מה
שאין כן בשמן אשר ימשח בו המצורע מן הכהנים· ואמנם
יתן הנשאר מהשמן אשר על כפו השמאלית על ראש המטהר
באצבעו הימנית לפי שהרחיק בבדיקותיו הפעל בין שמאלו
הקנס היפולו ובהיותו שלם ישמור מהריעותם· ולכן עשיר
בזה כי הכפרה בהיות מעלה שנמה הנשאר הרפוא והספקי
נפשו והורה לקבל קדימות מאלה הקמר· וזה כי לפי מה
שקדשו וכן במה שנזכר העונש לנגד עליונות הכפרה
ושמונה יהיו הכוונות והכפרים יהיו בקבלת האחר· ולפי
שהם הקטם מורה על הבדיקות שהוא מלא הכפרה לא יעשה
היותו כלם כבש ומפני שם היה מאד עני· וזה שקלם שהוא
על הקשר הוא לכם העונש לפי ורק בעל חיים אחר כמו שבאו
ולכן חייב שיהיה לכם זה השמן מורה על הבדיקות לכם בעבור
חיים שלם· והוא הקורא אשר יוכל בעל חיים בנפשו· ולזה
לא יתכן שיהיה תור או בן יונה· ומנחת הקבה המנחה מלכנו
עשרים במחיר העולת והעשה בלולת ויהיה כמו עבר

ואם דל הוא ואין ידו

משגת ר״ל שגזרתו הוא
באופן שאין ידו משגת לבא לכן הקרבנות· ולפי שאין המצורע
מקוה לא יקחו ועשתו ולמנחות אשר בהם ההבדל בין כל
עשיר כי לא סקול הבין ואשמו הנה ולא מאי זה קרבן
יתחייב לא בשם שאם היה לו עשיר יתחייב לא בשם קרבן עשיר
ואשם שהעני אחר זה· ואם היה דל יביא קרבן עני ואף שהוא
שהעשיר אחר זה· ולפי מה שהקדמתי מהשלשים הקבועים
שהם העניות לנדור נפשו אחרונות כנדור ולא כיון שנשאר להם
האשם והוא ועשו וחייב הכפרת שאר הקרבנות ולא יבחין לם
יתחייב בא מאחר בן עני וקרבן עשיר· ואחר מאשמו כי בזאת
הפעולה הקרבנות המאוחרת הכל מכוחו מעתה שכרם בו ומקומו
בקרבנות העשיר· והנה שם זכרה התורה בו כל הדבר הנזכר
בקרבנות העשיר ולא שאר את כל מכוון· ולזה לא ירמוז זה העני
כלו· ואסיים לשנות אשר תשיג ידו הקרבנות ופעולת המנחה·

כי תבאו אל ארץ כנען

מגיד שאין נגעים בתים
נוהגים אלא בארץ ישראל· ונתנו נגע צרעת אחר יראם לשום ית׳
שהוא נגע בגוף כי הוא קבה לבד מה שיהיו לכם באופן מה
ולפי שאין זכר בענין הזמני בעבדות בה וביחוד הבית
במזמורה· ולפי פשר עם זה שיהיה הנגע לא בבית
עליה השגחה לא שחורות שהיא הגוף שם שהזאב בה
שאר העניים בבית מה שבא· וזה שהם ישבו בבתים אשר
לא בנו· ולזה היה לפשר שהיו רעים ונבו בם כל הטפילה
עד בזמן זה הקרבנם והם לא ידעו זה· ולזה היה מכח השם ית׳
על ידי השגחה זה הפעל אשר לא בנו הבית בידו את הבית
והנה היה מראה זה הנגע ירקרק או אדמדם לסבה שבנה
שזכרנו בנגעי בגדים וכלי עור· בבית אחזתכם אמר כן
מזה שירושתם היתה מאותה בנגעים לפי שלא עשו נזק שבט
ולזה היתה אחוזה לא ישמע ולא שיתכן שיאמר כה׳ ולא אשר
נקבית בו נגע לא בבית ולא יאמר נגע נראה לי כי האשם
בזה הוא לכהן· ולזה הכהן ואחר ראה הבית בטרם יבא הכהן
לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית· ואמר מזה שיש
לאחר ראיית הנגע שיפנו הבית כדי שלא יטמא כל אשר
בבית· ומזה המקום נלמד שיש לאחר ראיית נגעי אדם לא חת
הסבה· ולזה לא יראו נגעים בשבת ולא ביום טוב כדי שלא
יקרה מזה צער לבעל הנגע ביום שיהיה ראוי שמחה בו·
ואחר כן יבוא הכהן לראות את הבית לפי שהוא לא יראה
הבית באופן שהיה בו לא שיפנהו בו מן הנגעות כדי שיראה
כנגע שלמות וזה היה לשון אמר והבית באיזה הוא הידיעה
ואחר כך הנגע בקירות הבית· לפי שהנגע יתחייב שיהיה
על שתי אבנים ואינה נגע וזה הדין שנא׳ ולא את הקבנים
אשר בהן הנגע· והנה אין הקבצים שתי אבנים בחוכם
שיהיו לא במקום אחד· הנה יתחייב בזה שיהיה הנגע שיעור
גריסין כגריס· ולזה יהיה בקרבן כבדים ואחרים קטן בגריסין· ולפי
מה שאמר בקירות הבית שהוא מתחייב שיהיו בכל הקירות
ואין ענין בו זה הדין לא שיהיה עליו ולפי שקבעו ומה שבא שיש
בו הקירות שיהיו באחר בנה כותליו· והדין באחד ומן הקירות
הבית באחת מקירות הבית· כמו ויקבר בעמדי גלעד שהם עיר
אחת· שיהיה מראיהם שוקעות מן הקיר כמו שאמר אחר זה
ומראיהם שפל מן הקיר·: ירקרקות או אדמדמות· כל חוזק
הירקות או האדמה· ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית
ולפי מה שקבע ראוי שיהיה תוך הבית· ואין הנגע בו זה
הדין לא אחוריו כי לא יכנס הכהן לבית בראותו קורות שיהבן
שיאמר בו שיצא מן הבית· ולפי מה שכוון שיצא מהבית
יוכל להסגיר את הבית שיצא אל פתח הבית לא קודם זה· ולזה
יתן מהרת המשקוף ויעמוד לנגד הפתח· ולפי מה שהשכי
שהראיה מאחר מהבית יוכל להסגיר שיצא ויצא הכהן מן הבית
ורבים יצאו משם· ואין ראוי שנאמר שלא יפרד זה אלא לשהיה
מעון לבית בית שלא יבא יתחייב שיהיה זה יותר ראוי במעון

לא קרב האשם שהוריד עמו · הנה היה ראוי שיבוא קודם ומה
שישלם בו ומזה יראה שהקריב חטאת הראשון ואחר יאות לו
להקריב חטאתו ועלתו לא היה ראוי שיסמוך על האמור ב
הראשון להקדים [illegible] שזכרנו עם שנאמר ואחר
כבר נשחט אותו אחר החטאת והוא באופן שהוא מאוחר
בנזיר כמו שקדם · והנה [illegible] תנופה לאת האשם המצורע
ואותם לפני י״י לפתח אהל מועד · הנה יעמיד הכהן את המצורע
המטהר חוץ לעזרה בשער ניקנור בין פתח העזרה ולפני המצורע
עם המערב שהוא לפני י״י כי לא יוכל להכנס עד יקריב זה
השעיר קודם [illegible] טהרתו · ומה שאמר ואת לג השמן
בו שיעמיד [illegible] רביעית ומה שקנה עמם מהם לג השמן
כי לא יתכן שימולו [illegible] לבקש העולה · אבל הלג בו שהוא ראוי
שיהיו מוכנים עם כל הדברים [illegible] להטהר יכנה
שהם להמצורע כיום ההוא · ומה שאמר אשם אין הלג
בו שלא יתכן זה והגבלתה ובחינה כי כבר אמר אחר זה על
ראש המטהר · וכפר על המטהר מזה ומאתנו שיורה שאין זה
שיהיה המטהר יתנגב בו זה הדין · ועל שאחרה התנופה קודם
המטהר יותר שתבוא כאיש כמו שיתבאר מענין זב וזבה
ואם עשה שכבר היה [illegible] ראוי באופן מצוה ומה זה
כמו שהתבאר [illegible] · ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב
אותו לאשם ואת לג השמן והניף אותם תנופה לפני י״י · לפי
שהכהן היה אז בעזרה הנזכרה הנה הוא מבואר כי התנופה
הזאת תעשה בעזרה וכבר מערב שגם לפני י״י · וכן הענין
בשאר הקרבנות כמו שקדם והנה התנופה היתה שיהיה
הכהן מוליך ומביא ומעלה ומוריד הכבש ולוג השמן כמו
הענין בשאר התנופות · ושחט את הכבש וגו׳ זה מבואר —
ולמה יהיה זה כל מה נאכל לכהנים מן הקדשים שזכרו
כהונה כי הוא קדש קדשים · ולקח הכהן מדם האשם וגו׳
הנה לא זכרה התורה מה שיהיה למזבח מדם האשם והאשם
גם לא זכרה התורה [illegible] להכנס [illegible] שמקום שבמזרח
מזה שהעיד באשם · וראוי שנעיין אם זה מהנתינות [illegible]
[illegible] ויתן [illegible] על המצורע ואחר על המזבח [illegible]
[illegible] זה · והנה יתבאר שהוא ראוי שיהיה ראשון מה שיהיה
למזבח כמו שהיתה [illegible] קודם לכל [illegible] אשר
[illegible] כי [illegible] מהר השאר לאדם
ועוד שהוא [illegible] בכיור [illegible] וכל המצפצים שהדם
זרק על המזבח קודם שיזרוק על [illegible] מהדם השאר
לקבלו בבריאות אל השר · ובכלל הנה הוא מבואר שמה
שימשך מהקרבן שיש [illegible] קודם למה שיתחייב ממנו [illegible]
ולמה זכרה התורה בזאת הפרשה הזאת מן השמן ז׳ פעמים
לפני י״י קודם הנתינה ממנו על בהונות המטהר ואזנו ולמה
הוא מבואר שאחר זריקת הדם על המזבח [illegible]
הנשאר מהקרבן היתה זאת הנתינה מהדם על האזן ומה
מהמצורע שזכר · וזה הדם שיקבל הכהן להתנות בבהונות
המצורע ראוי שיהיה דם האשם שלא שיהיה דם הנזרק שכן
ולקח הכהן מדם האשם · ולזה הוא מבואר שבענין שאחר
הדם [illegible] לתת על המזבח [illegible]
בכלל שיתן במשפט · וכן אחר יקבל [illegible] הדם לתת על
[illegible] על בהונות המצורע [illegible] · ויתר אשר מהשמן [illegible]
בענין הזה שאחר [illegible] יהיה בכף הכהן · ולפי שאחר הענין

ראוי שתהיה בכף הכהן הימנית כמו שהתבאר [illegible]
הכולה · ולפי שהנתינה היה מכף השמאלית [illegible]
הימנית כמו שנתבאר מנתינת השמן על בהונות המצורע [illegible]
בזאת הפרשה · הנה יציק הכהן הלג מידו הימנית אל כף
השמאלית · ואחר יטבול אצבעו הימנית בשמן אשר על כפו
השמאלית · ויתן ממנו על תנוך אזן המטהר הימנית · וזה
יהיה אחר שיכניס המצורע ראשו בעזרה באופן שלא [illegible]
חוץ לעזרה כדי שלא יפסל · ואחר יכניס המצורע ידו הימנית
בעזרה ויתן הכהן מן השמן על בהן ידו הימנית · ולקח הכהן
את לג השמן · [illegible] שהוא ראוי שיהיה לג השמן בעת
[illegible] ולא [illegible] ולא [illegible] ממנו
[illegible] שיהיה קודם [illegible] לא יתכן [illegible]
מה שזכר [illegible] יש [illegible] קודם זה · ולכן ראוי שיהיה
השמן על בהונות המצורע [illegible] · ולזה [illegible] קודם
[illegible] הזאת השמן [illegible] על בהונות המצורע
[illegible] להבין [illegible] ממנו ומה שנזכר בזאת
הפרשה [illegible] והזה מן השמן [illegible] שבע פעמים
לפני י״י · הנה [illegible] היא [illegible] המערב [illegible]
הקדשים [illegible] לפני י״י · ועל כל [illegible]
ומיותר השמן אשר על כף יתן הכהן [illegible] הימנית על
[illegible] המטהר הימנית [illegible] על דם האשם · [illegible]
[illegible] ועל [illegible] · וראוי [illegible] שיהיה
[illegible] האשם [illegible] הנתינה · וזה שכבר [illegible]
[illegible] על מקום דם האשם · [illegible]
[illegible] קודם [illegible] הנתינה יתכן [illegible]
[illegible] · ולפי שאמר ויצק על כף הכהן
השמאלית ולא אמר ויצק על כפו · [illegible] שהוא ראוי שיהיה
זה על כף הכהן אחר [illegible] · וזה שכבר [illegible]
בפרשה הזאת אחר זה ונתן הכהן מן השמן אשר על כפו
[illegible] שיעשה זה בכף הכהן [illegible] · והנותר
בשמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר וכפר עליו
הכהן לפני י״י · [illegible] המערב [illegible]
[illegible] הכפרה · ולא אמר יתן על ראש המטהר וכפר
עליו הכהן לפני י״י [illegible] · ועשה הכהן את
החטאת וכפר על המטהר מטומאתו · [illegible]
[illegible] ולהכנס לעזרה · ואחר [illegible]
[illegible] ובפרשת [illegible] · [illegible]
העלה והמנחה וכפר עליו הכהן [illegible]
[illegible] הכפרה [illegible]
[illegible] ואחר [illegible]
[illegible] וראוי [illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible] · ולמה לא היה [illegible]
[illegible] לא היה [illegible]
[illegible] כמו שזכרנו · הנה לא היה ראוי [illegible]
[illegible] יתבאר [illegible]
[illegible] · ולמה [illegible]
[illegible] · ולמה היה [illegible] כמו [illegible]
וקבוע · והיתה [illegible] בזה [illegible] לפי [illegible]
[illegible] לאמר כמו שלא [illegible]

מאודו ויזהיר נוהג בנגעי אדם ובנגעי בגדים כי הם ראויים בזה
הענין כמו הנגעים אשר יוחד [illegible] שזה יהיה בה יותר קבועים
הענין בנגעי הבית אם לא היו שוקעים כמו שהתבאר למעלה · והשוכב
בבית יכבס את בגדיו והאוכל בבית יכבס את בגדיו לא שיהיה
מכבס בזו הנה לא אמר שוכב או אוכל בעבור טומאת הבגדים
מה אמר זה בעבור טומאת בגדיו · ולא שיהיו הבגדים [illegible]
טומאה שישארו שם בטומאת הבגדים לאדם שלא אמר [illegible]
הבגד זה לא שיעור שהיו שם באופן שיטמאו בגדיו · וזה שהבגדים
שהוא לבוש לא יאמר בהם שהם באים אל הבית בטומאתם · ולזה
לא יטמאו עד שישהה שם שיעור אכילה כי כונתו והוא השיעור
שיאכל בו פת חטים ובלפתן ומיסב ואוכל בו וזה הוא הנהוג
מאכילה ושיעור שם סימן זה שהשיעור לא יטמא ובגדיו שהוא
לא לקולא זה · ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע
[illegible] אחר אחר זה הקצב השני · הנה זה ידוע
שנרפא הנגע במה שהוא [illegible] ושאין העושה הזה הוא [illegible]
מהשיב בשאר מה שפת · ולקח לחטא את הבית שתי צפרים וגו'
הנה מפני שנאמר הבית כל ימי הסגר והיה בפני ראוי שנקרא
טומאתו במוצא פיו כל הנה היה זה דרך צפרים לפני טהרו
אחר כו הקבלה כי הם יורו על שזה התפשט הנגע הקודם
והתחלה בזה האופן יורה על התקון והטהרה החסרון ממנו שהוא
מה שקדם · והנה תהיה הרחצה והטהרה על משקוף הבית מבחוץ
לקורות שהיה הנגע בהם ושבהם נתן במה שקדם · זאת התורה
לכל נגע הצרעת ולנתק · אמר ולנתק לפי שהוא נשאר כלל [illegible]
שיראה שער · ולצרעת הבגד ולבית · ואמר שהם לצרעת הבגד והבית
הוא אחד · וכבר הקדמנו מה גדרי שהענין הוא כן · ולשאת
ולספחת ולבהרת · אמר שכלם [illegible] שיורו על ענין אחד
ויהיה שכלם בחינה אחת [illegible] על אחד
הענין אם נעלה הנגע בעור או כהה · להורות בו מה שיעשה וגם
האזור אחר תורת הנגע · ר"ל בזה האופן יטהר הכהן בנגע
שהוא טמא או טהור או בעל הנגע · ואם יטמא בשלם זה האופן
לא יהיה מטמא ומטהר · כבר פרשנו זה במה שקדם ·
וידבר י"י אל משה ואל אהרן · לפי [illegible] ותבנן
[illegible] במה שהקדמנו הדבור עם אהרן · דברו אל בני ישראל
לפי שאין אלו הטומאות והטהרות אלא בבני ישראל לא בגוים · איש
איש כי יהיה זב מבשרו · הנה הזב בזכר [illegible] זרע
כמו לובן ביצה המוזרת · והנה ראוי שיהיה התחלת הזיבה
מבשרו שיראה זה המורגש לא שיהיה זה בסבת דבר אחר ·
ולא [illegible] שהזב והנבלע · וכן הענין בזוב הנקבה שתהיה
בסוף זאת הפרשה והנה בארנו לזכר ולנקבה · והיה זה כן כי
אצלי שהזרע מבושל אינו ראוי שיזוב בפעולות מבלי שנים
ויום אחד כמו שנזכר אחר זה · ולזה אינו ראוי לבחון עד אור היום
כי לא יתחזק על פעול הזרע אם הוא רק ובלא אשר שיזוב בו לא [illegible]
שהוא לא בלתי מבושל · וכן הענין בזבות האשה ונדתה ר"ל
שהוא לא ובלתי מבושל · ולזה לא יתחזק יוצא בקשה · זובו
טמא הוא · לפי שהזוב בעצמו הוא טמא · ויתבאר שהוא אב
הטומאה מדין הזב שמטמא אדם כמו שיתבאר אחר זה · וגם
שהענין כן אף במוזבו · וזאת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו
את זובו · ר"ל השפך קרי ובמשפטו ויצא לחוץ בזה האופן [illegible]
שהחתים בשרו מזובו · ר"ל שיצא הזוב ולחוץ באופן שנסגר בו
נקב השוה [illegible] · כי זה דרך קרי ובשיהיה [illegible]

הנה אין שיהיה אם לא נקרא טמא הוא טמא · ולפי שזאת התורה
היא לזב בכל שהוא יטמא והיה בלבד אם שיתאחר לזה [illegible] זב
בראיה ראשונה לפי שאינו השיעור · הנה לא יטמא הזב טומאת
זב אם בראיה השנית · וזה שכבר יתאחר דבר אחר מה
אם מפני [illegible] בו הדבר הקרוי [illegible] אם מפני [illegible] ל
לשעות הדבר הקרוי · והמשל [illegible] יתאחר בשהוא רופא
כאשר רפה מעט מהרבה · ויקרה [illegible] בו [illegible]
חלום וזה אחר · ולזאת הסבה לא יתכן שיתאחר האדם [illegible]
זב בראיה ראשונה כי אין שם סבה מספקת ואחר כך בזמן
ובהיות הענין כן [illegible] שיתאחר בו [illegible] זב [illegible] בראיה
השנית · ואמנם [illegible] ראיה ראשונה של זב [illegible]
כמו שכבת זרע · והוא מבואר מזה כי טומאת הזב היא [illegible]
בראיות לא בימים כמו הענין בנדה · ולזה ראוי שנאמר שאין
היה ראיה אחת והראיות בלבד יהיה אחת ואם תהיה [illegible]
בראיות רבות · ונשאר [illegible] הראיה הזאת [illegible]
הזרע [illegible] הנה ראוי שיתאחר [illegible] לא יתכן ש
שיהיה בו זה הראיות שני פעמים · ובאשר נשאל על זה העדר
[illegible] · הנה ידענו כל מה שיראה תוך זה העדר
היא ראיה אחת [illegible] שהפסיק בראיה הקודם [illegible] שיהיה
זה הענין [illegible] שיתכן בו שיש לו בו הראות וזה [illegible]
[illegible] · ולזה כאשר נמשכה הראיה יותר מהשיעור הקודם
יגמור שזה הוא ראיות שתים וכן אם נמשכה הראיה מכדי זה
השיעור יגמור שזאת היא ראיה שלישית · והנה [illegible] הראיות
על זה השיעור [illegible] עם שהוא מבואר [illegible]
הקודם והוא [illegible] · ולזה
ישער שיעור הראיה האחת בשיעור טבילה וספוג · כל המשכב
אשר ישכב עליו הזב יטמא · ראוי שיהיה הכלי הוא עשוי ל
למשכב באופן שיהיה אפשר שיתאחר בשהוא משכב [illegible]
בו זה הדין · ולזה אם היה משמש למשכב לבד ושהיה משמש
למשכב [illegible] משכב [illegible]
שיהיה [illegible] ופתחו [illegible] · [illegible]
[illegible] שהוא משמש [illegible] הנה
מיוחדים משכב · ואם [illegible] לא היה [illegible]
שנאמר [illegible] לא יוכל לשמש למשכב הנה לא [illegible]
בדין המשכב · וכן ראוי שנבין הענין במושב [illegible] וכל הכלי
אשר ישב עליו יטמא · ר"ל שיהיה דרכו שישבו עליו זה אמנם
יהיה כשיהיה מיוחד לישיבה · ואיש אשר יגע במשכבו [illegible]
יכבס בגדיו · לפי שמשכבו אב הטומאה לטמא אדם באופן
שהוא טמא כמו בגדים ויטמא טומאת ערב · וראוי שנדע
שהמשכב והמושב והכלים [illegible]
טומאה אחת [illegible] עד
שם וכלי המשכב וכל הכלי אשר ישב עליו וגו' והנוגע בבשר
הזב יכבס בגדיו · לפי [illegible] הזב [illegible]
וטמא טומאת ערב · וכי ירוק הזב בטהור · וכבס בגדיו לפי
[illegible] הזב הוא אב הטומאה ויטמא אדם לטמא בגדים
שעליו · וראוי שנדע [illegible] בכל המשקה הזב שהוא [illegible]
[illegible] כל זה [illegible] שהוא [illegible]
ויוצא · [illegible] הוא מותר גם כן בלתי מבושל ולפי שהוא [illegible]
[illegible] שיהיה טמא בנדה [illegible]
כי הוא קרוב [illegible] שהוא מותר גם כן בלתי מבושל

כי לא יחויב שיראה הכהן את הנגע בעת שיצא להסגיר הבית שאם היה הדבר כן הנה יקרה שיהיה הנגע ראוי להסגירו עמו · ולא יוכל לומר זה לפי שלא יתכן שיראה הנגע ההוא מפתח הבית · ולזה הוא מבואר שלא יחויב שיראה זה הנגע ממקום אחר כשיצא להסגיר · וראוי שתדע שכבר [illegible] מאלו התחתונות שהוא עשוי תחתונה למשקוף שהפתח נקרא בו · ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית · והסגיר את הבית שבעת ימים הנה כבר [illegible] שיהיה ההסגר שבעת ימים · ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית ·· והנה הפשיון הזה יהיה בכל שהוא אם ספיה מעין או כמו יקרא ספיה מתוספת כי זה יורה על התפשטות זה הענין שם פשיון שבארנו בנגעי בגדים ·· וצוה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע · למדנו מזה שלא יתנהג זה הדין אלא כשיהיה הנגע בשני אבנים לכל הפחות ·· וראוי היה להיות כן כי מפני שהבית הוא מקבוץ האבנים הנה לא יתכן שילך כאשר יעיד על כלל הבית אם לא היה זה התפשט על שני מקומות מקבוץ הראשון · והנה זה הענין באבנים דומה לדין הענין בנגעי בגדים · וזה כי בנגעי בגדים ישרף כל הבגד כיון שפשה הנגע לא מקום הנגע לבד · וכן אם פשה הנגע בבית ימירו כל האבנים אשר בהם הנגע לא אחת מהם שבו היה הנגע · והנה לא יחויב הקצוע בנגעי ב[גדים] אחר הפשיון לפי שאין כלות הבית אלא לבד אחר כמו הענין באבנים שהם חלק מהבית · ולזה יצטרך להסגיר אחר הפשיון כמו שיתבאר אחר זה לבחון אם ישוב הנגע ואם יתפשט עם התפשטות זה ההסגר בכללות הבית · ואמרו יתבאר שהענין בנגעי בתים שונה הקצוע הראשון באבנים אשר בהן הנגע כמו הבגדים אשר בהן הנגע · ואמנם קראה התורה בזה כי שפיה לקצץ מה שהוא בכח דבריה · ולזה הוא מבואר שאם לא פשה הנגע בהסגר הראשון ופשה בסוף ההסגר השני חולצו האבנים אשר בהם הנגע וקוצעו העפר סביב הנגע ומחלקי הבית ומסגירו פעם שלישית · ולזה יהיה בבתים ההסגר שלשה שבועות מה שאין כן בנגעי בגדים · ולמה שזכרנו · ואם כהה בראשון אחר שסגר הנגע אין צריך הסגר · ולפי שאין קצץ לבד מקום הנגע כמו הענין בבגדים קורע אותו · ואם עמד בעינו ולא פשה מסגירו שנית · ואם פשה קורע מקום הנגע כמו הענין בבגדים שישרף כל הבגד ההוא כי אין הבגד חלק לבד כמו אלו האבנים שהם חלק מהבית ·· ולזה המקום יתבאר על התחלתו כי כמו שיביא הקצוע להסיר אלה מהבית ישוב לפתח [illegible] במקום ההוא · ואחר ההסגר השנית לא פשט על כללות הבית · והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר · כל עיר כמו שמבואר מוקפת חומה בין שלא מוקפת חומה · ואמנם האבנים לא ישליכו מחוץ לעיר מוקפת חומה שנאמר בו מחוץ למחנה · והמחנה ממה שהוא מחנה אחד הוא מוקף מחומה · וראוי שיתבאר לזה שכל הענין בבית היה [illegible] כי אין הבדל ביניהם אלא בענין ההסגר הנז' כמו שביארנו ·· ואולם זכרה התורה זה הדין מהאבנים לפי שהם יותר מפורסמים · ולזה היה ראוי שתהיה [illegible] יותר קלה לפי מה שהזכרנו בענין הטומאות והטהרות · ואמנם

זה היה אפשר שילמדו מהם זה הדין לבגדים וכלי עור · אל מקום טמא כאלו תאמר אל מקום שישלכו שם הנבלות להסיר הטומאות · ואת הבית יקציע מבית סביב ·· ושפכו העפר אשר הקצו [illegible] סביב הנגע · ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים ועפר אחר יקח וטח את הבית · יתבאר מזה שאין ראוי שיקח אבנים מאת האבנים אבל יקח אבנים מהאבנים אחרות [illegible] וראוי שלא יהיו האבנים שיקח ולא העפר מזה הבית שאלו אבנים אחרות ועפר אחר · והנה הכוונה שאין הדין להשלים לבית מה שחסר בסבת חלוץ האבנים והקצעה והנה אמרה התורה כלו ודברים אלו חלוץ האבנים והשלכתם ושפיכת העפר והקצעה ולקיחת אבנים אחרות והבאתם ואולם העפר והטיחה זכר בלשון יחיד להורות שאם היה [illegible] לבית ולבית אחר [illegible] שנים [illegible] זה ולבנה העפר אחר והטוח הבית שאחריכו [illegible] בעל הבית שנראה בו הנגע · ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האבנים ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח ובא [illegible] הנה מה שאמר ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית ·· לא אחרי ההסגר ביום השביעי · ולזה [illegible] אמר אחר זה ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטוח ואם לא היה שם הסגר מה זאת הביאה שיבא הכהן לראות הבית והנה אין בו נגע · ולזה הוא מבואר שכבר יסגירו הבית אחרי הטיחה שבעה ימים · ואם פשה שם נגע שיעור נגעי בתים הנה שפשט בכללות מאחר היה לכללות הבית · והבית כלו יהיה טמא לא מקומו לבד ויתבאר ממה שקדם בנגעי בגדים שאם פרחה הנגע באבנים שטמא שם מוחלט הנה יותצו האבנים ההם עם שאר אבני הבית חוץ לעיר · ואם פרחה בשאר אבני הבית לא יותצו חוץ לעיר האבנים שטמאו שם מוחלט אבל שאר כל האבנים ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית מפני שאינו מתפשט בנתיצה אלא בעל הבית אשר בו הנגע ויותץ את שלו ומה שהוא של חברו [illegible] לא אבני הבית הלוהו · ולמדנו מזה שאין דין נגעי בתים · וכן אלא בבית שיהיו בו אבנים ועצים ועפר והיה זה כן לפי שהוא כלו ודומה בחוזק מה לנבראים בעת היצירה השלמה והם בעלי נפש כי הם כלים כלים כמו שהתבאר במקומות ולזה ימצאו האבנים מצד מה שהם חלק מהבית · ואמנם שאין האבנים ראויים לטומאה כמו שקדם · והנה יוכלל הבית מהבגדים והשאר כלים [illegible] כמו הענין בכלים מה שאין כן בבגדים ובשאר הכלים [illegible] ויורה שאין זה הענין כן בבתים [illegible] על הבגדים וכלי העור אבל היה זה סבה לפי שאי אפשר [illegible] הטומאה ואין ראוי שתוסר טומאתם בזולת [illegible] כלל · ולזה היתה טהרת מצורעים שיורו על ההנהגה · ולזה הוא [illegible] שבא בסבת האיש כמו שהורה הטבילה על זה · והנה עם זה הקביל בין טהרת האדם במצורעים לטהרת הבית כהסגר אחד · וזה כי האדם ישמר מעט אחר הטהרה בצפרים מה שאין כן בבגדים [illegible] והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא עד הערב · זה יהיה [illegible] ובכלים והנה ימצא בו כל אחד מה שהיה [illegible]

ראיות שנו שאמרינן וכן יהיה אותו חולה שלא ישוה פניו לא יזקק לב [illegible] שיהא יין קרבן מקום של ג' ראיות. וראוי שתעשה הראיה מים חיים וספירת שבעה ימים לא הראיות והנזכר לזב. ואמנם הפסוק הנזכר בזוב לא יתחייב מים בזב שראה שלש ראיות כמו שאמרנו. ואין לו לומר שיאמר שגם ספירת השבעה לא תהיה אלא בזב בעל שלש ראיות כי כבר [illegible] ישוה [illegible] הנקבה והכריעתו שהנקבה לא תצטרך מים חיים אחר השבעה ומסכים הענין בזבה הנה לא ימנע [illegible] שוה לזכר ולנקבה [illegible] קבל בקרבנות [illegible] ולמה שכתב זוב הזכר והנקבה יחד [illegible] בראיות הנקבה שאם הפסיק יום טוב בין הראיות הנה שאין הראיות מצטרפות הנה יתחייב בזוב הזכר שאם הפסיק יום טוב בין הראיות שאין הראיות מצטרפות. וכבר [illegible] ורחץ בשרו במים חיים [illegible] ר"ל אחר שנעשה שבעה ימים כלן [illegible] זב. והנה תהיה [illegible] מעיין לא בתוך מקוה. וכבר באר זה [illegible] בסוף פרשת שמיני [illegible] לא [illegible] כי אם אחר הערב השמש ר' [illegible] ביום [illegible] אחר הטבילה [illegible] השמש [illegible] ועוד [illegible] ערב [illegible] יום ואם לא [illegible] לא אחר הערב השמש. וכן ראוי [illegible] בזאת [illegible]. וביום השמיני יקח לו שתי תורים או שני בני יונה [illegible] ובא לפני ה' אל פתח אהל מועד ר"ל [illegible] לא [illegible] ואחת [illegible] כמו שהקדמנו במה שקדם. וראוי שתדע כי הקרבן [illegible] על [illegible] הקרבנות [illegible] שאין [illegible] שיהיה זה הענין בזוב״

ואיש כי תצא ממנו

שכבת זרע

ראוי שתדע שאין זה הענין לא בזוב [illegible] ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ר"ל שיהיה קרי שיצא ממנו שכבת זרע לפי שממנו יולד [illegible] לא יתכן שיאמר שם [illegible] ומבואר שיהיה ממנו זרע. והנה לא [illegible] התורה בשכבת זרע [illegible] שיצא כי [illegible] ממנו [illegible] וענין השכבת זרע [illegible] ואם לא היה [illegible] שכבת זרע. והנה [illegible] הענין [illegible] ממנו שכבת זרע כמו שקדם. וכבר [illegible] יום אחד. ורחץ במים את [illegible] כמו שקדם [illegible] שאמר במים ולא אמר במים חיים הנה [illegible]. וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וכבס במים וטמא עד הערב. ראוי שתדע שכבר [illegible] כי השכבת זרע [illegible] ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת זרע [illegible] שכבת זרע [illegible] שהיה [illegible] שכבה. והיתה [illegible]

[illegible] כי השכבה [illegible] שכבת זרע [illegible] לא אם [illegible] כדרכה [illegible] זרע והנה [illegible] שתהיה ראויה לבעילה [illegible] של שלשה [illegible] ראויה לבעילה. והזכר [illegible] ואמנם [illegible] והנה [illegible] וראוי שתדע כי [illegible] הטמאים כמו שהתבאר במה שקדם [illegible] וזה שקם [illegible] על זה [illegible] לא [illegible] התורה לא הזכיר [illegible] שכבת זרע [illegible] בבית הקברים [illegible] השכבת זרע [illegible] זרע [illegible] מטמאים בבית הקברים. ורחץ במים [illegible] עד הערב ר"ל [illegible] וראוי שתדע שאם [illegible] השכבת זרע [illegible] שכבת זרע [illegible] והנה אין השכבת זרע [illegible] ואשה כי תהיה זבה. [illegible] תהיה זבה [illegible] לראות [illegible] זבה בנדתה [illegible] בנדה [illegible] כמו [illegible] בזב [illegible] שבעת ימים תהיה בנדתה [illegible] שבעת ימים [illegible] ימים [illegible] במים והנה לא [illegible] הענין. וזה [illegible] משכב ומושב ומרכב [illegible] כמו הענין בזב [illegible] ולא [illegible] ימים [illegible] שהיה [illegible] והיא [illegible] על הערב [illegible] ואשר ישכב עליו [illegible] שיהיה [illegible] שכבה [illegible] ויטמא [illegible] שיהיה [illegible]

וראוי שתדע כי שכבת זרע הזב הוא יותר ויותר ראוי במקרה הזה ממה
מרוקו וכזה הענין סמוך לנו שאי אפשר בהם שיהיו כלם
הכנות לזיבה · וכן הענין בנדה · וכל המקרים אשר יקרו בנשיו הזב
יטמא · כי לא נתבארה המדרגה והאופן ומה שיראה להם · והנה
אין מטמאים במקום שימצא שיגעו בהם לטמא בגדים שעליו
שהרי אמר אחר זה וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא
עד הערב ולא אמר שיכבס בגדיו · וזהו ההבדל שיש בין מ
משכב ומושב למרכב ר"ל שמשכב ומושב מטמאין את האדם
כמגעו לטמא בגדים שעליו בנגעו בו · ולא כן המרכב יטמא
האדם במגעו לטמא בגדים שעליו · וכן מטמאין האדם
במשא ר"ל לטמא בגדים ר"ל המשכב והמושב והזב וזובו ורוקו
ומרכבו שנו והנושא אותם יכבס בגדיו · והנה אמר זה בלשון
רבים אחר זכרו כל אלו הטומאות ולא אשר שכבו מטמאין במשא
בזה האופן · וכבר התבאר שהמשכב והמושב והמרכב
מטמאין אותם כשנשאם הכלים אם שיגע בהם או שישאם
או שיסיטם · וראוי שתדע שהמשכב יטמא אף שיהיה ר"ל
מעותד שיהיו שם כלים רבים נאותים לשכב והם תחת זה הזב
יטמאו כלם יחד שנאמר וכל המשכב וזה יהיה אם נמצא שכבו הזב
הסכים כלם תחת כלם כי לא נתבאר שיהיו המשכבות
האחת תחת האחרת ושכב עליה · וכן הענין במושב ובמרכב · וזה מבואר
מלשון התורה בזה · ולפי שהוא מבואר שהמשכב והמושב
והמרכב מטמאין מפני שנשאו הזב הוא מבואר שבאי זה
אופן שישאהו יטמאו · וזה יהיה אם שישכב בהם או שישב
עליהם או שירכב עליהם או שיגע בהם או שיטלם או שיעל
עמו בהם כי בכל אחד מאלו הפנים ישאוהו · ולפי שאמר
והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב יכבס בגדיו · ולמדנו
שבכל הפנים שהמושב מטמא מהזב הוא מטמא מהמשכב
ר"ל שישכב עליו או שירכב או שיעמד או שישען או שינתלה
ואפשר שיהיה המושב המטמא יותר לכן כי הוא מטמא מהזב
בזה האופן כמו שקדם · ולפי שהמשכב והמושב והמרכב
המטמאים מן הזב הם מטמאים · ולפי שלא הגישה פנים
ר"ל שהם מטמאים אם שישב בהם או שישכבם או שישאם או שנשאוהו
הוא הוא מבואר שהזב הוא יותר ראוי שיטמא בכל אלו הענינים
וכבר ביארה התורה במה שקדם שהזב מטמא במגעו במגעו
ולא באר ענין אם הזב מטמא מה שנשאהו אבל ביאר זה
במה שאמר וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים וכבס
בגדיו · וזה שאי אפשר שיהיה הדין בזה לבאר שהוא מטמא
במגעו לטמא בגדים שכבר באר זה במה שקדם במה שאמר
והנוגע בבשר הזב וגו' ולזה יהיה הדין במאמרו וכל אשר יגע
בו הזב שישאהו כי זאת החזקה שאמרה התורה לבאר ענין
הזב וגו' והנה הוא בלשון נגיעה לבאר שכמו שלא יטמא במגע
אלא בגלוי מגעו לבאר שלא יטמא הזב בגשמיות הדברים
אלא בגלוי מגעו · ולזה זכרו בזה המקום · והוא מבואר שכבר
התבאר לשון נגיעה במשיכה · כי כל שיאחה היא נגיעה אם
במעט ומעט בזולת משנעו · והנה הדין במאמרו וידיו לא שטף
במים שלא רחץ בשרו · ואמנם אמר זה בלשון וידיו כי הוא נגלה
לא תהיה נגיעה לבד אבל לכל גופו · והנה זכר ידיו לבאר שהוא
בשרו הנגלה בזב ובדומה לא לבד ידיו שתהיה אלו נגיעה
מגעו כמו ידיו לא בבשרו ובבית הסתרים אלא שנגע ראוי
שיהיה כל בשרו נגלה לנגיעתו שלא יהיה שם דבר חוצץ ״

וראוי שתדע שכל מקום שנאמר ורחץ במים לא יחויב שיהיו חיים
כמו מי מעין · אבל יספיק שיהיו מי מקוה · אלא אם באר התורה
שתהיה הטבילה במים חיים כמו שזכר זה בזב ובמצורע
מצורע מים חיים · ולפי שהרחיצה יחויב שתהיה לכל גופו
האדם יחד כי אי אפשר שיעבור לו זה אין ר"ל כי כשיהיה קצת
שאר הנה כלו טובל · ולזה כשאמר ורחץ את בשרו במים יצ
יחויב שהנה יחויב שיהיה במקוה מזה השיעור מה שיכנס בו
שיעבור האדם בהם יחד ושעורו אמה על אמה ברום ג' אמות
שזה יש בו מ' סאה · וכן כל אשר יגע בו הזב ישבר ראוי שיתבאר מזה
שאין הכלי מזה מטמא כי לא חלקה בזה התורה בין רובו לאחרון
והוא מבואר שאין כלי חרס מקבל טומאה אלא מתוכו כפי מ
באוירו מה שהיה הכלי חמור שבו ומיהו זה מבואר בן
אמר שם לכל ובן שיתבאר במשפט התורה · ומזה הוא מבואר שאין
הכלי בזה הענין שאם היה הכלי בן מעשה יהיה שם מגע
לא יטמא בו הכלי והוא אם נגע בו מאחריו · ואם אמר
אומר שהכלי בזה שיגע בתוכו ויהיה זה שאמר אשר יגע בו
כי עם תוכו וכל כלי חרש אשר יבוא אל תוכו שהכלי בתוכו
אמרנו לא שזה בלבד אין וזה שכבר אמר זה וכלי עץ
ישטף במים · לומר ומזה שבמשנה אשר יהיה בעוביו הכלי עץ
ששום טבילה כי יהיה הכלי הראוי מה שבא מאחוריו בכונה
וזה שקדר לנו מה שהקדמנו · ולזה הוא מבואר שהדין בזה
הענין שיחה · ולפי זה שאין הכלי חרס שהוא מטמא מגיד
מפני יש בו שיטהרו הזב כי יוקח ופן שיהיה מהנשיאה
שתהיה בגלל המעט מתוכו שקדם · והוא מבואר שהנשיאה
תהיה אפילו במקצת הדברים כלפי מה שבכלי טומאה כמו
שאמר שנשאה הכלי כן כבר נשאו ואפילו נשאו
במגעו · וזה כולו לבאר שמגע בו ונשא מה שטומאה וכן
תהיה הנשיאה אם הסיט הכלי במקצת הכלי ואפילו
כלא נראה שישיג ידו או רגלו בכלי מאזנים והכביד בזה
האופן הכלי השני והיה בו כלי מה כלים · וראוי שתדע שכל
אלו הטומאות יהיו גם במקרה מטמאתו והבא במורה מ
מטומאת הזב · ולזה ראוי שנאמר אלו הטומאות בו מהזב
ר"ל טומאת משכב ומושב ומרכב ויותר הטומאות המבוארות
בזב · וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו
ר"ל שיספור לו שבעת ימים יהיה בהם טהור מזובו · ולפי ש
שאמר לטהרתו לבאר שראוי שיהיה טהור בכל אחד מאלו
השבעה ימים · ולזה אם ראה ביום אחד מהם שראה הפקיד
שלא מקודם · ולפי שאמר בזבה שלא תבוא בבגדי הבית
הקרבנות כי אם בשלשה ימים תראה בכל אחד מהם זיבה
כמו שיתבאר מאשר ספירה ז' ימים רצופים · והנה
תלה הענין בזב בראיות לא בימים הוא מבואר שלא יתספק
בזה הדבר כמה שלש ראיות או בראיה שעורה שלש ראיות
או בראיות שעורן כשעור שלש ראיות שהיה שעור האחת
כשעור שתי ראיות · וזה יתבאר עוד ממה שאמר בסוף זאת
הפרשה · זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה
בה · והדוה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה · הנה באר
שבזב שהזב ראיות האחת לטומאה והאחרת לזב · ראוי
לזב שיהיה אחד כמו הזבה הנקבה · ואמרו לזכר ולנקבה ולזה
אמר לנקבה כמו שאמר הזבה להורות כי זה הזב השני יהיה
לו זוב אחר אחר היות זב והוא יהיה מה שאחר שהוא זב ראיות

טהור מעתה ותספר [illegible] · וזה שהשבעה הראשונים הם ימי נדה והעיקר בתוכם והשמונה האחרונים הטהורים · ובשבעת ימים האמצעיים הבאים אחרי כן תהיה זבה גדולה והשאר מזובה בשבעת ימים הטהורים ולא תשמש כלל · ואחרי שכבו ימי נדה · ויאמר זה בכתוב כזה קץ וכן · והנה תשמש שבוע אחד בכל שמנה ועשרים יום ויהיה בין נדתה לנדתה שמונה ועשרים יום · ואם כתב שמונה ימים טמאים ושמונה ימים טהורים תשמש חמשה ועשר יום מתוך ארבעים ושמונה · וזה שהיא תהיה זבה קטנה בעבור יום [illegible] לא תשמש יום אחד אחריו שתהיה [illegible] ואחרון השבעה ימים טהורים · ולא ישארו מהשמונה עשר יום שלא שני ימים תהיה בהם זבה קטנה · והיתה הנדה אחריה ואין היא [illegible] כי כבר עברו השמונה עשר יום ולא [illegible] עד הזבה הגדולה · ואחר השמונה שבעה טמאים ויום טהור [illegible] השבעה · וישארו לה שבעה ימים טהורים לשמש עם בעלה · ואחר זה יבואו ארבעה ימים מהשמונה הטמאים הנה ימי זבה והיא זבה גדולה · ואז יהיו לה השמונה טמאים ימי זבה ותמנה אחריהן שבעה נקיים וישאר לה יום אחד · ואחר זה ישובו ימי נדה בזה האופן ואין זה בכתוב · והנה עד המורה בזה דרך אחרת אולי ומקצת לשון הקבלה אשר בנה בזה לא מנה שאמרו חמשה עשר יום בכל ארבעים וזה כי לפי שרשיו לא תשמש מארבעים ושמונה יום השמיני מהם ששה ימים · וזה שהששה ימים הראשונים מהשמנה ימים הטמאים הם ימי זבה לפי שרשי הרב · והיה בהם זבה גדולה · ואחר יהיה אחר שלא תשמש בשמונה ימים הטהורים כי הם ביום אחד ואחריהם יהיו השמונה ימים הטמאים כלם ימי זבה ולא תשמש בימים הטהורים הבאים אחריהם כי אם יום אחד בלבד · הנה אחר כן לא תשמש בכלל ארבעים ושמונה יום השנים כי אם ששה ימים · וכן לא תשמש מארבעים ושמונה יום השלישיים כי אם ששה ימים · וזה כי מהשמונה ימים הטמאים הראשונים יהיו השבעה ימים האחרונים ימי זבה תהיה בהם זבה גדולה ולא תשמש בימים הטהורים הבאים כי אם ביום אחד מהם · ואחר כך יהיו החמשה ימים האחרונים מהשמונה ימים הטמאים השנים ימי זבה תהיה בהם זבה גדולה ויהיו כל השמונה ימים האחרונים מהשמונה ימים הטמאים השלישיים ימי זבה והיה בהם זבה גדולה ויהיו [illegible] הוא מבואר כי לא תשמש מארבעים ושמונה יום השלישיים כי אם ששה ימים · [illegible] הנה מבואר [illegible] לפי מה שהשרשנו והוא לפי הנראה מלשון התורה · ואולם כי יאריכו הדברים יותר מן הראוי היינו מבארים [illegible] בזה מעט ומעט דברים [illegible] רבותינו בזה [illegible] מה שאפשר שיקומו על זאת הנזהה אלא שזה יותר ראוי שיהיה בחיבורינו הכוללים · והנה הקבלה הקדמונה לא יקויים בה שתהיה הראייה שהיא אחר זה אחר השמונה עשר יום מה זיבה כי התורה לא ביארה שיהיה זוב רק ימי טומאתה אבל בזבה גדולה הקבלה מה היא שכלה נמשך [illegible] הוא זוב · [illegible] יהיה השבעה שהתורה שקראתה מזובה · והנה [illegible] בזה האופן [illegible] [illegible] [illegible] והוא מבואר [illegible]

[illegible] יהיו שמה יותר מועטין · ואמנם הוא מן הספק [illegible] תספר בשבעה לה [illegible] ארבעים יום לכן [illegible] לא אחר עבור שבעה ימים יהיו [illegible] ישובו לה [illegible] טהורים אחר עבור שמונה עשר יום [illegible] יותר מועטין · ואמנם [illegible] בשבעה ימים הבאים אחר שמונה עשר יום [illegible] ואמנם לא יהיה ימי [illegible] כשלא היה לה [illegible] שזה [illegible] וכבר הארכנו בזה יותר מן הראוי · ואמנם אמר בזבה [illegible] לה שבעת ימים [illegible] שבעת ימים [illegible] שלא יהיה בהם טהרה מזובה הנקייה [illegible] בזאת הימים הנקיים · וזה יהיה [illegible] ספקות בהם [illegible] רואה דם [illegible] טהורים [illegible] טומאתה [illegible] · והזהרתם את בני ישראל מטומאתם ולא ימותו בטומאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם · [illegible] מה שהיו בני ישראל מוזהרים על הטומאה [illegible] [illegible] טמאים [illegible] כל [illegible] טמאים · [illegible] כלם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זבה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יהיה [illegible]

וראוי שנתן הכבה

בענין נדה

במקור אשר היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והזבה [illegible]

ראוי שיהיה כן וזה כלל שאמר מקצת הפוסקים ז"ל עד שכבר
נתבאר זה בזבה שאין ראוי שתהיה טומאתה למעלה מטומאתו ומטומאת נדה
כמו שנתבאר מדבריו בסוף פרשת שמיני והנה התבאר במה
שקדם שמשכב ומושב [illegible] אשר ישכב הטמא עליהם נגע זה
לך שיהיה [illegible] שיגיע בפרשת זב וכל הכלי [illegible] משכבה
יטמא כבגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב לפי שמשכבה מטמא
האדם במגע ובמשא לטמא בגדים וכן לפי זה הענין במושבה בפרשת
הזב אמר זה ואם על המשכב הוא או על הכלי אשר היא יושבת
עליו בנגעו בו יטמא עד הערב ראוי שיהיה נשאר הענין בזה
שמשכב ומושב חלוקים על המשכב והמושב שיהיה טמא טומאת
היקש [illegible] לא היה ראוי שיאמר בנגעו בו ועוד שאם היה
הענין כן היה ראוי שיטמא לטמא בגדים שעליו כמו שנתבאר
בפרשת זב שאין מגע המשכב והמושב יותר חמור מהמשא
שלהם וכבר אמר בהם יטמא ולא אמר שיהיה טמא כבוס
בגדים ולזה הוא מבואר לי מה שנזכר בפרשת זב שמה שהוא
עליו בזה הכתוב הוא המרכב שאינו מטמא לטמא בגדים והנה
אינו כמשכב ומושב שאין ראוי להזכיר המרכב במשכב
לפי שיש בו פנים [illegible] הוא [illegible] שכבר [illegible]
כבר שבר יהיה מבואר שאמר במרכב מה שאמר במושב והמרכב
הנשים והנה שנזכר בנדה מה שהזכיר טומאת הנוגע במשכב
וכלי הנדה ומשכבה ומושבה ומרכבה ומשקיה להשמיענו על
מה שנזכר מזה הענין בזב וכן הענין במה שנזכר מאוחר הפסוק
הנה מהכלים אבל הענין קצרה בזה משום שכבר כבר זכרה
בזה במה שיתפרש למה שאמרנו כי אין טומאת הנדה וזב שאינו
[illegible] הוא קרוב לענין ואם שכב איש אותה ותהי נדתה
עליו וטמא שבעת ימים ר"ל שכבר יהיה דין טומאת נדתה עליו
להיות טמא שבעת ימים מעת שבא עליה והנה ראוי שיהיה
הוא ראוי לא המשכב והיה נזכר זה בהם זה הדין וזה
מבואר מהשרשים הכוללים ולפי שלא אמר שכבה הנה כמו
שאמר בפרשה זו [illegible] מבואר שלא [illegible] שלא הוצרך להזכיר
[illegible] בזה האופן וזה כן שישכב עמה כדרכה או שלא
כדרכה כי כל אחד [illegible] משכב [illegible] וזה
לא המשכב [illegible] אשר ישכב עליו [illegible]
ראוי שיהיה עליו יהיה הדין במושבו ומרכבו ומגעו כאילו
הם וכלים כמגע ומשא כי הנדה לא זכרה זה כן כמו ש
נזכרה הוא בזב ונדה ויתבאר מהשרשים הכוללים כי
טומאת האוכלין והמשקין הם [illegible] אשר
[illegible] והיה לא מטמא אוכלין ומשקין ועם זה ראוי
בהם [illegible] טומאה והנה התבאר שהלכות [illegible] מטמא
אוכלין ומשקין ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים הנה
מפני שאמר ימים רבים [illegible] הנה הפסוק
שיאמר בן ימים רבים הוא שלשה ימים ולזה לא יהיה זה הפסק
[illegible] אחר זה בה [illegible] שלשה
ימים [illegible] בלא עת נדתה ר"ל שלא היה זה בשבעת
הימים אשר היה בהם נדה כי כבר התבאר אין הראיה ש
שתהיה בעת נדתה אבל לא תהיה זבה [illegible] מה שאחר
ימי [illegible] אחר [illegible] שיהיה [illegible] בה יותר [illegible]
[illegible] הענין [illegible] והנה [illegible]
בעת נדתה כשלא היתה הזיבה [illegible]
[illegible] יום [illegible] ולזה אמר אחר זה או כי

תזוב על נדתה ר"ל שלא היה הפסק בין ימי הנדה לבין ימי זובה
כל ימי זובה וטומאתה כימי נדתה תהיה טומאתה [illegible]
שיו טומאתה כימי זובה אבל לא באה שלשה ימים היא
כטומאת הנדה במקצת הימים ולזה התבאר במה שאמר
כמו שתטהר הנדה כשתטבול ביום השמיני [illegible]
לה כולל שראוי שתטהר מזה [illegible] ביום
הקודם [illegible] טומאה לפי ענינו שאפשר שתבוא לכלל זבה
גדולה ויצטרך שבעת ימים נקיים מזוב קודם שתטהר
כמו שיתבאר כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה
כמשכב נדתה יהיה לה וכל הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה
כטומאת נדתה לפי מה שקדם שהמשכב והמושב הוא
בנדה הוא שיהיה מיוחד למשכב ומושב ושהזבה היא מטמאה
משכב ומושב ומרכב כמו הנדה וכן הענין בשאר הטומאות
כל הנוגע בם יטמא וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב
[illegible] בין מגע המשכב והמושב [illegible] טומאת
שאמרנו [illegible] להשמיענו שזה היה במה שנזכר מזה
ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר
ר"ל שלא תטהר עד שיעבור עליה שבעת ימים הנזכרים בהם
טהורה מזובה ולזה אמרנו [illegible] לא יהיה שום
זוב כמו שאמר שתהיה נקיה [illegible] דם [illegible]
[illegible] הנה לא [illegible] שהיא [illegible] שבעת
ימים נקיים מזוב ואחר ואחר תטהר ר"ל שתטבול [illegible]
כמשפט הטמאים והנה הביא אחר זה קרבנותיה להשלים
הטהרה [illegible] כמו הענין בזב ובזבה [illegible]
[illegible] שיגיע הנדה הפסק [illegible] זבה שנקראו בה
תזוב על נדתה ויתבאר שהמצא שיהיו ימי זיבה הם אחד
עשר יום ואם כי ימים רבים יהיה על המעט שלשה ימים
ושמונה ימים אחר זה שהאשה [illegible] מזובה הנה אם
הם רצופים [illegible] שתראה בהם יהיה זיבה והפסק
המצא שיהיה בין ימי הנדה [illegible] זיבה [illegible]
כלא עת נדתה הוא יום אחד ולזה יתבאר שימי זיבה הם
המצא אחד עשר יום אחר ימי נדה והיה זה כן [illegible]
שתהיה [illegible] עת נדתה [illegible] עשר יום [illegible]
[illegible] שיעלו על הרוב [illegible] הוא [illegible] ימים
ולזה הנה [illegible] היא [illegible] שבעת ימים
ומה שתראה [illegible] עשר יום [illegible] אחריהם הוא זיבה
[illegible] שיהיה [illegible] פתחות משמונה
עשר יום [illegible] שתראה אחר [illegible] עשר יום [illegible]
הוא [illegible] שלא [illegible] לה [illegible]
[illegible] לה [illegible] שתראה אחר ימי הנדה זיבה
[illegible] שתראה [illegible]
[illegible] שתבא לנדה הוא זיבה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] כי יזוב זוב דמה ימים רבים [illegible] מזה שאחר
[illegible] הימים [illegible] יום הנה הם ימי זיבה [illegible]
שהראיה עשרה ימים ועשרה ימים טהור יהיו ימי [illegible]
כימי זיבתה [illegible] מזה [illegible]
[illegible] ימים [illegible] אחר זה [illegible] הם ימי זיבה [illegible]
[illegible] שהם ימי נדה והנה [illegible] הימים [illegible]
[illegible] והשאר [illegible] בהם [illegible] ימי [illegible]
[illegible] שבעת ימים [illegible] ושבעה ימים טהור

השרש הג'

הוא שהוא ראוי שתדע מה שהוא מאין קדם
שנא' וילדה זכר וגו' וביום השמיני ימול
וא הפשוטה כלידה · קבלתם שלה מה שהוא מאין אחר כנגד
ין פשוטה ושאינה זו נקראת לידה שאין זה יולדך הזרעה
ל קוא מורד עבו שי אלעשי שהיה שלשנה · וכבר
נשפט יהיה מאין אלם בקראת הפנים קם היו פני אלם
בחופן מה · כבר נזכר ונתבאר זה בשלשי מצוה ·

השרש הד'

הוא שלא תדחה מילה קם לא קיתק
לכך קדחם · וזה מבואר מאלו הורחת
הגר ועם זקיש בין הדחיה מאשון היורה שנן מסך כרזע
ויעהע שהלו מאן וסמזרעת · לפי יאם דופן חיים אחוי ט
עמחה לדה ואין לה לאיש והר · וקעמים שלן לה מהד חם בעוב
נמתהוץ דרך לופן חנה ליכן כלין לה שיצאו משאר נפי ם
שאין ינלו ות · כבר נתבאר זה בשלשי מצוה · והוא מבואר
שאעפ שהיתה הולה לדך הדחים אינה מקיים תולדה עד
שיעד דורות מז נבהות כי נדכי יש עכח נשאון מקחוי
הקיק בכל השואה ויוכל להיות קעש שאמורחנו וכמו
הנה לן יתוהגוע שבונו בשנמורים ים ובנו ייתר לנו תן
מעוהחשה כיון שראשו הוא למון · ולמה יתחילו לסורת מהגת
ההוקיעו נועתה וימי נוקדה והעה שיתר בן חיוב מולד תויה
כבר נתבאר זה בשלשי ובחמישי מצוה · ההועלת

התועלת הג'

הוא מעלת והוא מה שזה למול את
הבן ביום השמיני · והנה הקדשה
בזאת המעלה הוא מה שזכר הרב המורה להחליש כח הרכר
היהשלא ימשך הקדם לזה הפעל הרעה קם לא ביום
הזין ס כל שוה בו לא יקכם ויעשוהו כי שמות לרב
המשכונה הפעל ועריין בן · וזה מבואר מאד ראוי החוש
ולזה אמר יוסף שהוא אחר לב · ואמרו פני יסוד קנה ואם
שם כי יהיו וילד אחריה פרסם כשור חל יזבח יבוא והוא
בנוטמרגש כי בנפשו וקוא · והנה לא הקפעה היורה לחלשו
בחופן שימנעהו הפעל לגמרי · אבל הזהירה מזה אמר שאחר
הבן והנה היתה [illegible] שזכר הרב המורה
לפי שאז והיה זה [illegible] עבנ הסוג הלם חזוק ולא עדיין מעט
הדבות מה שיקבב שלן יקשה לו מאד זה הלחץ עשיו
לקיומו זה מאד החקבה לאיוננת בין הוריו ובין ולזה
יקנן בזה למנות מעלת הש' ויהיה זה קרבה מצוה לבשמת
זאת המעלה · יקנו בזה המעלה ראשו ונה לנדר הנה שיכנס
בנדר חיוב במעלת יהיה לו בזה הפעל מאד ושימה שאחע
שיהיה קבה שלן יעלים זאת המעלה · והנה זה נכון ירד
בדיבורי בין אנשי היורה הטבעה · וזה מצוה שישלם קיום
היורה כמו שזכר הרב הגדול המורה · ואולם שאי זה הם ן ·

השרש הא'

הוא שזאת המעלה ראוי שתעשה
ביום ולא בלילה שנן ובום השמיני
ימול ביום ולא בלילה עם שזאת הוא היורה נבו השנה
בזמנו ולא הפעולה · כבר נתבאר זה בשני מצוה ·

השרש הב'

הוא שהמעלה הוא לא נבלמו בין
שמונה ימים כי אין פשר שהיה
זאת המעלה לעולם כי אין בין לעת והשוב בהכרח זאת המעלה
למשקבן ברשות לשנו והמעין כמפלא · והוא הלב ומולו
הסם עם שהיה שוא בזה הנה אין לנשים בדיות השגו

אלא הישנה לאחרון יודע · וחיוב [illegible] בשר הוא המילה מצ'
עצמו · והוא כראוי שיהיה השנה ההוא [illegible] הוא אכ'ד
עצמו · כבר נתבאר זה בקונטריס · ומזה נ' יתבאר שהכב
חייב למול העבד שהוא יליד בית · כשמינו כי חיוב למול
יליד בית בשמיני שנן כמשתר לך בן שמונת ימים ימול לכם
כל זכר לדרותיכם יליד בית ומקנת כסף · והוא מבואר שאין
אפשר שיש באמרו בן שמונת ימים למקנת כסף בע"ק וב
כבר יהיה מקנת כסף אחר היותו בן שמונת ימים · ולזה
הוא מבואר שזה ישוב אל יליד בית · ואולם מקנת כסף הנה
אמר שימולהו הרב ביום שזה ואמקנת כסף הקטנה לא
הגבילה בזה זמן · וראוי שיהיה הקלס זריז בשלמן המעלה
כבר נתבאר זה בתשעה עשר מצות · וראוי שיתבאר מזה
שמילת הבן ואמר בתבשמונה לוחה את השבת ביום שנו
שהתורה הגבילה לזה זמן ויאחר מזה שיהיה הקבה ההמצות
למילה שאין אפשר לעשותם קודם זה כגון המילה שאפשר בו
ומה שיראה לזה · ולא יחין עשיין הקונעל בשבת לפי מילה
כבר נתבאר זה בתשעה עשר מצות ובתשעה ועשרים
והוא מבואר שאין מילתו דוחה את השבת ואת היום טוב אם
היה בזה ספק אם מילה זמן שהוא ספק שמילתם מלכד
הבן שהוא ספק אם הוא חייב למול כמו הבין כמו שיודע
מהולד כמו שאין לו בשר ערלה ידמה שנו יתחייב למול שנן
ימול בשר ערלתו ולפי שלא מל ילדתו שיצטרך לו דיאים מאמרים
ברית · כבר נתבאר זה בתשעה עשר מצות · הקרש

השרש הג'

הוא שאין מהגיד האחר חייב למול דך
שהוא לו ערלה · דלה יבר אשר היא
בושנה ימול בשר ערלתו · ומזה יתבאר שאם היו לו שתי ערלות
כמאון האחרים הנוקפים יתחייבו למול כל אחת מהם ·
וכן אם היה אנדרוגינוס שהוא יש לו ערלה · ואם שהיה האמה
בן שמונת ימים ימול לכם כל זכר · והוא מבואר שאנדרוגינוס
נכנס בזה הגדר שהוא יש בו מעל הזכר בחופן מה · ומזה נ'
יתבאר שאין מהנשים יתחייב למול שהיה נכרת ידך הדחם
אבל אם עפי שיצא דרך דופן הדי הוא חייב למול שהוא הוא זכר
וראוי שהיה שאין לוחה שבת מילה אחר מאלו שזכרנו בזה
השרש · והספק לופן ואנדרוגינוס ומי שיש לו שתי ערלות
שהרי בכל אחד מהם ספק · וזה כי מספק שאמר ובום הקן
ימול בשר ערלתו אחד אלו חשב שהמרינע וילדה זכר
ידמה שלא יהיה בזה כיוצא דופן ושלא יהיה באנדרוגינוס לפי
שאינו זכר · וכן מי שיש לו שתי ערלות הנה ימצא בהי זה
מהם הוא זכר · כבר נתבאר זה בתשעה עשר מצות ·

השרש הד'

הוא שהמחוייב למול יתחייב שלא
יהיה נפל · כאלו תאמר בן שמונה חדשים
שטעו לקיי ואין נמנו שלמים בבריאתם שהרי לא נגמרה
הוייתן והלא הוא כאבן כי אין לו כח להיות · וכבר נתבאר
במה שהוא לך מאמרו ועל זכר קטר לא ימול בשר ערלתו
שהמילה ראוי שיהיה קשר להיות בו ולא בחופן שיגדל
בעצמו על זאת המעלה · ולזה הוא מבואר שאין מילתו דוחה
את השבת · כבר נתבאר זה בתשעה עשר מצות ·

השרש הה'

הוא שהמחוייב למול שמלתו וראוי זה
שיהיה לא ידי מצות מילה · הנה כבר
ט צבר המלה בבה וסר מעל אשה העיוט הנתלך שהיה מנגע

התורה אחר ימים לא [illegible] שנבנו [illegible] מפני שהוא יותר כולל
הלאו בזה · כי אמנם שיתחייב [illegible] זה לפני הסבה ·· והנה
בענין הלבנת [illegible] הירוק [illegible] לבנת עור בשר
לא יהיה [illegible] ויהיה יותר כולל · וזכרה אמנם [illegible] הלבנת
בסבת [illegible] עברי בבשרו [illegible] · ואחר כן זכרה התורה הלבנת
שהתחילה [illegible] עברי [illegible] והוא השחין והמכוה ·
והקדימה [illegible] לבנת השחין כי [illegible] אשר [illegible] מענין ה
[illegible] אשר בבשר [illegible]
[illegible] לבנת המכוה · והנה לא היה
השחין והמכוה [illegible] לפי [illegible]
העברי [illegible] · ולזה יחלק [illegible] קודם [illegible]
[illegible] לבנת עור בשר · ואחר זכרה [illegible] לבנת
הראש והזקן [illegible] יותר [illegible] · ולפי שזכרה התורה
טומאת [illegible] לבנת עור בשר · ואחר זכרה
טומאת [illegible] לבנת הראש והזקן [illegible]
[illegible]
וזכרה [illegible] בעור [illegible] · ואחר
זכרה [illegible] לבנת [illegible]
[illegible] עור בשר [illegible] · והעור [illegible] הלבנת
[illegible] זכרה התורה [illegible] הלבנת
בבגד [illegible] · והנה [illegible] והעור [illegible] בנגע
לבנת [illegible] בהם [illegible]
[illegible] לבנת
בביתה [illegible] · והנה זכרה התורה
[illegible] זכרה [illegible] קודם [illegible]
הכהנים על הכונה אשר בעבורה היתה הטהרה בו [illegible]
עצים ועץ ארז [illegible] היה [illegible] הסבה
בענין אשר בעבורה [illegible] לבנת בבגד
ובעור · ואחר זכרה [illegible] לבנת [illegible]
לא יהיה זה בדברים [illegible] אחר · והיה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
כמו שהוא [illegible] · [illegible]
והיה בו [illegible] שזכרנו · ואחר [illegible]
זכר [illegible] זכרה הטומאה [illegible] אחר [illegible]
והוא טומאה [illegible] כמו שביארנו [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
אם [illegible]
[illegible] כמו שביארנו · אבל בטומאת [illegible]
[illegible] יותר [illegible] בטומאת [illegible] וזבה
[illegible] בה [illegible]
[illegible] התורה כמו שקדם · וטומאת [illegible] וזבה [illegible]
[illegible] · ואחר [illegible]
בענין [illegible] טומאת [illegible]
[illegible] כמו זה
הנפסד · והנה היה ראוי שיזכיר אחר טומאת הזב טומאת
הזבה והנה אבל הקדים לזכור טומאת שכבת זרע [illegible]
[illegible] בטומאת [illegible]
[illegible] קודם [illegible]
הטומאות [illegible] · [illegible] טומאת

הוא אמורה בזה האופן ושאמרה שכבת זרע [illegible]
זה [illegible] הסבה אשר בעבורה היה ענין הטומאה · [illegible]
ששכבת זרע [illegible] שתחשב [illegible] הלידה אשר
בה יהיה נולד ולד נקבה · ולזה יתבאר לך מזה כי הטומאות הא
הם [illegible] · והעניין על [illegible] התורה בזה
ויהיה זה סבה [illegible] זה הענין הנה אשר כוונה
התורה בו · והנה היה ראוי שתזכור התורה [illegible] הזכר
קודם [illegible] טומאת [illegible] כשתהיה זכר
נקבה · ואמנם הקדימה [illegible] לפי שהקטנה [illegible]
תהיה זכר [illegible] קודם זה הנה כמו שביארנו
ונזכיר אחר זה [illegible] זכר ואופן [illegible] שהוא יותר [illegible]
כשתהיה זכר [illegible] נקבה [illegible] שכבר [illegible]
[illegible] טומאתה [illegible] אם [illegible]
[illegible] · ואולם התועלות המגיעות [illegible]

התועלת הראשון

הוא במדות והוא מה שלמדתנו התורה במה שאמרה אשה כי תזריע וילדה זכר [illegible] של זרע [illegible] כמו שביארנו [illegible] ·

התועלת השני

הוא במצות והוא להודיענו טומאת היולדת וטהרתה · וכבר ביארנו [illegible] ובבריאת [illegible] · והנה [illegible]

השרש הא׳

הוא שהיולדת זכר [illegible] דם טומאה נדה שבעה ימים [illegible] ואחר זה יהיו לה [illegible] יום · [illegible] נדה [illegible] יום · ואחר זה יהיו [illegible] · וזה כלו נזכר בביאור [illegible] · וכבר [illegible] זה [illegible] · [illegible] לא [illegible] היא טומאת נדה ·· כבר נזכר [illegible] · והוא [illegible] אחד [illegible] ימים [illegible] · [illegible] ואמנם [illegible] שהנקבה [illegible] טומאה נקבה שזכרנו ·· כבר [illegible] זה [illegible]

השרש הב׳

הוא שאין [illegible] ימים [illegible] · ולפי שאין [illegible] לזכר [illegible] יום [illegible] קודם זה לא תהיה טומאה נדה · ולפי [illegible] התורה [illegible] שתהיה [illegible] כבר [illegible] זכר [illegible] ביום [illegible] הנה [illegible] היות [illegible] באופן [illegible] ימי טוהר [illegible] · [illegible] בימי טוהר · [illegible] אם כונת התורה [illegible] וביום [illegible] · ואמרה זה להודיענו [illegible] לפי [illegible] · ולא יהיו לה ימי טוהר [illegible] יום [illegible] · [illegible] זה [illegible] · [illegible] שתהיה [illegible] זכר או נקבה הנה תהיה טומאה נדה [illegible] יום ואם [illegible] ימים [illegible] · [illegible] זה [illegible]

ובעור הבשר שחוזר לשנו ורואה הכהן את הנגע בעור הבשר והוא זמן כי בזה תהיה הראיה יותר שלמה לכל הענינים שלפניו באותו היום. כבר נתבאר זה בפרקים.

השרש הה

הוא שכל אחד מארבע מראות בנגעים מצטרפין זה עם זה [illegible] ה [illegible] מיעוטין בנגעים. והוא ענין [illegible] שבארנו מיעוטן בנגעים שהיו בני ישראל [illegible] לבני ישראל [illegible]. כבר נתבאר זה במשנה [illegible]

השרש הו

הוא שמראות נגעים [illegible] שער לבן הנה היותר חזק שבהם הוא הבהרת.

והנה נראה שמראה השער כמראה החמה עמוק ממנה והוא [illegible] לבן השלג. והוא [illegible] מראה שלמין השער כעין הבהרת. ולמה נראה [illegible] המראה היותר לבן. ולמה [illegible] האחרים [illegible] שהיא היותר [illegible] מותר [illegible] והוא [illegible] ולמה [illegible] מראות לבן [illegible] [illegible] ומה [illegible] ותולדות [illegible] שאר הנגעים והיא זה [illegible] הדם [illegible] זה המראה [illegible] והנה [illegible] [illegible] יותר [illegible] ולמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוא הבהרת [illegible] והשנה הוא השאת [illegible] הוא הפתוך שבספחת הבהרת. והרביעי הוא הפתוך שבספחת השאת. וכל מראה [illegible] והפתוך [illegible] [illegible] [illegible] ושאר הדברים [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] והנה [illegible] חכמים ז״ל [illegible] הכהן [illegible] הנגעים [illegible] בהם [illegible] כבר נתבאר זה [illegible] ומשנה [illegible] [illegible] לבן [illegible] בעור [illegible] לבן ולא שחור. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בעור הנגע [illegible] יותר [illegible] הבהרת [illegible] נתבאר זה [illegible] נגעים.

השרש הז

הוא שהשער הנאמר [illegible] שתי שערות. וזה מבואר [illegible] הכולל [illegible] שער [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] לא יהיה [illegible] השער. וזה [illegible] כבר נתבאר זה [illegible] השרש

השרש הח

הוא [illegible] סימני טומאה [illegible] שער לבן [illegible] [illegible] וכל אחד מהם [illegible] [illegible] [illegible] ולא יהיה [illegible] [illegible]. וזה מבואר בנפשו. ולא [illegible] שער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והוא מבואר [illegible] [illegible] מסימני טומאה [illegible] [illegible] מקצתו טומאה. כבר נתבאר זה [illegible] נגעים. והוא מבואר

שאם היה [illegible] סימן טומאה [illegible] [illegible] [illegible] השער. כבר נתבאר זה [illegible] נגעים.

השרש הט

הוא שהשער לבן שהוא סימן טומאה הוא [illegible] השער הלבן [illegible]

והיה הפכה שער לבן [illegible] יהיה [illegible] [illegible] [illegible] ויורה זה על [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה זה [illegible] [illegible] לבן לא [illegible] [illegible] שהיתה בו בהרת ובו שער לבן [illegible] השער הלבן [illegible] והיה זה השער לבן [illegible] והוא [illegible] מבואר [illegible] שער לבן סימן טומאה [illegible] [illegible] סימן טומאה [illegible] [illegible] הנגע [illegible] לבן [illegible] וכבר נתבאר זה בפרקים. ולמה [illegible] מבואר שהוא מחוייב שיהיה [illegible] השער הלבן בתוך הבהרת [illegible] [illegible] סימן טומאה. כבר נתבאר זה [illegible] ובמשנה [illegible] [illegible] השער הלבן [illegible] הוא בו סימן טומאה. כבר נתבאר זה בפרקים.

השרש הי

הוא שהמחיה שבתוך הבהרת [illegible] סימן טומאה [illegible] [illegible] שתהיה [illegible] בשר. כבר נתבאר זה [illegible] נגעים. והיא סימן טומאה [illegible] הבהרת [illegible] [illegible] בה והיא [illegible] בשר חי. כבר נתבאר זה [illegible] נגעים. [illegible] [illegible] והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי [illegible] הוא מבואר שהוא [illegible] שתהיה המחיה [illegible] [illegible] שער לבן והוא כלי [illegible] שער [illegible] [illegible] והוא [illegible] [illegible] שער [illegible]. כבר נתבאר זה בפרקים. [illegible] ומחית בשר חי [illegible] שהוא מחוייב שתהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כבר נתבאר זה בפרקים. והוא מחוייב שתהיה [illegible] השאת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולמה יחוייב שתהיה בכל [illegible] [illegible] להפכה שער לבן. [illegible] [illegible] יחוייב שיהיה [illegible] [illegible] לא היה [illegible] [illegible] [illegible] שהוא [illegible] [illegible] כבר נתבאר זה בפרקים [illegible] נגעים.

השרש הי״א

הוא שהפשיון שהוא סימן טומאה יחוייב [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] לבהרת [illegible] הפשיון [illegible] [illegible] [illegible] לא יהיה [illegible] [illegible]. וזה מבואר בנפשו. כבר נתבאר זה [illegible] נגעים. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] פשיון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הפשיון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כבר נתבאר זה [illegible] נגעים. [illegible] שיהיה הפשיון [illegible] לבהרת לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible]. וזה מבואר בנפשו. [illegible] [illegible] שהוא [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] שהפשיון [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה

לעשות שתעשה כמעשה [illegible] · כבר נתבאר זה בשני מעשה זרק ·

השרש הד'

הוא שיש שלא כמו והכללי חייב לומר ועשו כרתם לא מלקיים שיעור אחד היה מותר בזה קדר יום זה לא יתחייב כרת סי היה לא ה הגבילה לאיזה שלא ועל אשר לא יעוד עשר עולבנו וכיתה כבר נתבאר זה בשני [illegible]חים · והנה שהוא שלא השלים הוא קריאת העולה תאובה הקצירה והוא מבואר מהשרשים הכוללים שהם היותם כמה לו לקחם ירולה הנה התולה עלית מתנם [illegible] שהרי קשר לא ייוחד לאחר זמן · כבר נתבאר זה [illegible] עשרי השבת · והוא מבואר גם כן מהשרשים הכוללים שהם נלהרו בה העשירת בשנה התולה לא יתחייב מצוה לאזור מתוך העוג ובפריעת העשירך ·

התועלת הד'

הוא במדות · והוא מה שלמדה שתקרב היום תקריב לא הם שם זה הענין · והנה התועלה בזאת המצוה · הוא להעיר על חוזק זאת המצוה שלא תשאר כמו הענין בזו מאת מות ומלקות וזכה · וכבר זכרנו התועלה [illegible] מעשי הצואת והצדקות · והנה שרשי זאת המצוה הם שנים · הראשון

השרש הא'

הוא שאין קריאת מביאת קרבן אלא אחר יום מלאות כדי שלא יאחר לא הרבה כי חסר כפרה שלא ובמלקות ימי טהרה וגו' וכבר שנה הכהן וטהרה · לפחות שה ועזית הרבה זה אחר זה והביא כפרה אחר ימי מלאות התורה קרבנות ימי [illegible] הקרבנות לא יכלת שתפתח יקודה · [illegible] מצוות של מביאה קרבן על כל נדה ונדה · כבר נתבאר כל זה בראשון ובשני מכילתות · השרש השני

השרש הב'

הוא שהחטאת הוא מעכב זאת הכפרה מה שעשה שלא והקריבו לא יגיין · וכבר שנה מצוה שבאחרונים לבד הם הכפרה · והיא החטאת כן הוא לכריס שלא ומן יונה קן יותר לאחריך · והקריבו · ועוד שהחטאת היא יותר רק ד' לכפרה מהעולה וזה מבואר בעצמו · כבר נתבאר זה בספרא · ומזה המקום יתבאר שהעולה אשר תקרב לאחר מיתת היו שהלך החטאת בקין כפרה לאחר מיתה · ומזה הוא מבואר שהם קרבה חטאת ומיתה ידריבו הקדשים עולה מכבר נתחייב בכפיה בזה הקרבן · כבר נתבאר זה בראשון מזבחים ומנחות · ודקו שתהיו שהם עברי יום הכפורים על חטאת קודם שהביא קרבנה אינה מותרה מקרבן מה לפי שזה הקרבן מעולם הטהרה ומטהרה לאכול בקדשים · והנה יום הכפורים אינו מכפר הקדשים אותם · לכל הורן מכפר החטאים והעונות והפשעים · כבר נתבאר זה בשני מכריתות · ולפי שאין הקרבן זה יולדת זב וזבה ומצורע בחיים על חטאתם אחר שיקריבם זולתם על יום · שלא יתעכבם הענין שהאלם מביאין הקרבן עצמו ועל בניהו קטנים גם הם היולדת וקרי כפרה ומחוסרי כפורים · נתבאר זה במחשבה ·

התועלת הה'

הוא במצות · והוא מה שלמדה שיהיה המזבח אש תמיד בחוץ הבית כבר נתנו וכבר התבאר במה שקדם הקושיא האמנה מאת המצוה · ואולם שרשי זאת המצוה שנים ושרשיהם · השרש

השרש הא'

הוא שצוואת הכהנים שהדיו מעשיה כהן ושאר הכהן וגו' ושאחוריהם וגו' והאלו כרתיות מסדיאן שלא בכתובת ופסוקים כי יהיה מזהר לכל לנפש וגו' כשלא נעבדי ירבות המעיד · ובזאת היא כהונה הקורים קו לה שופט אשר יהיה בימים ההם וגו' מעמו שישראל יצוו את הכהן לא והוא מהשפט לאזור קן מהשפט לפי עשור והוש יהיה על ידי כהן לבד כמו שהתבאר · והנה מעשה ברחיה גב מלקיה שלקיקה הקורה בזה המקום שתהיה כבהן הנה עבתי אותו מנה שאמר בין נגע לנגע שהיה הראיה שדיה בשראל כי הם יאמר אומר שזה יהיה לשפט לנגעים הוא מאמר מהור קנה הורה בזה שהראיה אפשר שתהיה במשאל כלן יתכן להכריע בין האו לקים בזה הענין ובראיה · וכבר יתבאר גם שזה המשפט לא יהיה שנגע בזולת כהן מנה שאין במשתני נגע לטמא · השער בנגעה נגע שער אחד ועשות כבד אשר ירוק הקם הכהנים השיטוני · כבר נתבאר זה בשני מנגעים · ובראשון מערכים · וכמו שיתבאר מזה שאין הנגע מטמא ומטהר עד שיטמאנו הכהן ויטהרנו הכהן · ומזה המקום שמראה הקורה בנגעי בתים ויצוה הכהן ופנו את הבית וגו' מה שאין הכתוב מטהר שם מטמא עד שיטמא הכהן את הבית · כבר נתבאר זה בספרא · ואמנם שהכהן שיטהר את המטמא או שיטמא את המטהר לא נשתנה כמו שנשאר · ומטמא הכהן וגו' · כבר נתבאר זה בספרא · ואמנם שאם כהן אחד פסול יראה את הנגעים כמו שכבר פרק הכהנה מנתני · וכבר אמר ושמרו הכהן וגו' ואולם כהן בעל מום רואה את הנגעים כי אין זה עבודה לשאת שיראה כהן בעל מום · והוא מבואר שלא פרק הכהנה מנתני ואל יהיה כבר אשר יוכל לראות שאת בעורתו והוא כבעל מום שיראו מנתו · כבר נתבאר כל זה הענין בספרא · השרש

השרש הב'

הוא שאין רואים את הנגעים אם לא יהיה הראיה שלמה שלא לכל מראה עיני הכהן כלשונה · ולא תהיה הראיה שלמה ומזה המקום יתבאר שאין רואין את הנגעים אלא ביום כי לא תהיה הראיה שלמה בנגה ויר שכהה מאור נשן · או מה שיהיה קורא עשיית מעשה רואה את הנגעים · כבר נתבאר זה בראשון · [illegible] מנגעים ואין שאין רואין את הנגעים ביום המעונן ולא משחרית ולא בערב ולא בבית לפי שכהה מראית עיניו ולא במקרים לפי שעזה מראית כהה · ולזה אין רואה אותו אלא בשעה רביעית וחמישית ושמינית ותשיעית · כבר נתבאר זה בשני מנגעים ולזה נראה כי רואין שתי נגעים במקום אחד כי הראות לא יעשו כל כמות על שתי נגעים יחד · ועוד שלא ודאה הכהן את הנגע יותר מעשתו · ולזה נראה שהכהן רואה הנגע עם כי דקייתו תהיה בלתי שלמה ומשפטו ושפה נראה שלם שאם תשוקה שלא תהיה דמות · כבר נתבאר זה בשני מנגעים ·

השרש הג'

הוא שאין רואין את הנגעים בעת שאנשי מלאה במקום שאפשר בו כדי שלא יתעכב מן הכי שאמרו הכהן כמו הענין בחתן הנך ימי שמחתו · ובשבת ויום טוב בכלל לפי שלא ברגע בנגעים והנה הכהן ופנו את הבית קם מצות הקורה שעשה כן קרבם שלא לבא בעל קרית שם שתקום לעבר מלאה · כבר נתבאר זה בשני מנגעים ·

השרש הד'

הוא שאין כהן רואה שמקום הנגע עד שיהיו עיניו במקום הנגע ובשר

ומחייב ויש עם הסגר שיש שבו עוות כמו העניין בכל עור בשר
שאין מראה לנגע עור בשר ואין מצטרפין זה עם זה ואין מקישין
זה לזה שאין בקרחתו ובגבחתו מגע שהם חלוקים זו מזו ·
והיה זה כן לפי שטבע המקומות האלו הוא מתחלף · כבר
נתבאר זה בשמיני ובשלישי ובתשיעי מהענינים · ואחר שיתבאר
מזה שאם יולד שחין או מכוה בקרחתו או בגבחתו הנה יהיה דינם
כדין שחין ומכוה אשר בשאר עור בשר אלא שלא ימצא בו
שער לבן · כבר נתבאר זה בשביעי מהענינים · וכן ינהג
הראש והזקן אין מצטרפין זה לזה ואין פושין זה לזה כי זה
בראש או בזקן ואי זהו ראש ואי זהו זקן מן הפרק של לחי ולמעלה
זה הוא הראש · מן הפרק של לחי ולמטה · זהו הזקן · והנה מקצתו
מתחלף הקוץ מאחורי לאזן מן החוט ולמעלה הוא הראש מן
החוט ולמטה הוא הזקן · לפי שהוא מגדל שער הרי הוא כעור
בשר לכל דבר · וכן מה שלפניו ומאחוריו של גבחת ולמעלה הוא
הזקן מאחוריו של גבחת ולמטה לפי שהוא מגדל שער הרי
הוא כעור הבשר · כבר נתבאר זה כלו ברביעי מהענינים ·

השרש ט

הוא שהנתק שיהיה בראשו או בזקן הוא שיהיה השער שבהם נעקר ו
ונשאר מקומו פנוי · ואולי שיהיה זה בידי שמים · לא שנתקו
אדם · וזה מבואר בעצמו כי אין הכוונה בו ענוש מה כי נגע
שיהיה ראוי מפני זה להיות שערו נקי · כבר נתבאר זה
במפתח · ובראשון מהדרושים · והקבלה שזה ינהג גם בזקן
האשה והסריס אם היה בהם שער · השרש ·

השרש עשרים

הוא שהנתקים יש להם הקבע שני שבועות ומאמתין שנים
סימנים פשיון ושער צהוב ובלבד שיהיו בו שתי שערות
בזה האופן בין שיהיה הנתק קודם להסגר או שיולדו הסימנים
כי זה מורה על ענין הכח שאחריו בגופו ואולי לא יוכל שער
עצמו · והוא סימן טומאה בלי זה מקום שיהיה מן הנתקים
שהשתי שערות מתחברות ומקום וזכרון וזה מבואר בעצמו והנה
אם היו בו שתי שערות שחורות הרי הם מצטרפות להיות טומאה
אלא שאם ישרו שם בעת חלוט הנתק לא יטהר אם לא היה
נתק בכל קבוצם ראוי לשאת כם שתי שערות [illegible] כי כמו
זה לא יאמר שיהיה זה השער השחור בנתק · והתנאי
חזרה ושער שחור צמח בו מגיד שזה השער השחור היה
ראוי שיהיה בנתק ואם נולד שם שער שחור אחר החלוט
הנתק מטהר בלי זה מקום שיתחלט מהנתק כי זה יורה
שכבר נרפא הנתק · כבר נתבאר זה בעשירי מהענינים ·
ומזה המקום יתבאר ששער הנתק הוא שיעור שאר
נגעים · כי כשיהיה השער השחור במקום [illegible] שיהיה
גם שיעור [illegible] שתי שערות · נתבאר זה כלו במפתח ·

השרש כא

הוא שהנתק שפשה בכל הראש או בכל הזקן הרי זה טהור [illegible] נתק
אחר הקבע או אחר הפטור שלא קדם הוא טהור הוא · וזה
יהיה לפי [illegible] אחר הקבע על הנתק · ואם פשה
מן [illegible] בראש ונתק בזקן עם שער שחור בלבן ·
והלך ושחר זה ונשאר לבן בנתק שיהיה הרי זה טומאה
מטעם פשיון · כבר נתבאר זה [illegible] מהענינים
ובעשירי מהענינים · והוא מבואר ממה שקדם שהשער
השחור [illegible] בנתקים [illegible] הצהוב [illegible]

שהלך לו השער השחור שכבר נרפא הנתק טהור הוא · כבר נתבאר
זה כלו בששי מהענינים · וכבר יתבאר ממה שקדם שהנתק
שיהיה חוץ של נתק ראשו וזקנו לפשיון ולשער צהוב ולשער
שחור [illegible] שהוא מגיד סימני טומאה אם היה ברחבו כדי
צמיחת שתי שערות [illegible] השער [illegible] השחור [illegible]
שיהיה בזקנו כגריס [illegible] · כבר נתבאר זה כלו מהענינים ·

השרש כב

הוא שאחר שהסגיר הנתק שבעת ימים ולא פשה ולא נולד בו שער
צהוב ולא שער שחור מגלחין סביבותיו של נתק ואינו מגלחין מה
שהיה מקום שערות הנתק כדי שיכיר אם פשה אם לא פשה
ומה יחוייב שיניח שתי שערות סביבו · כבר נתבאר זה בששי
ובעשירי מהענינים · ואולי שהיה ענין התגלחת הזאת כבר קדם
שלא [illegible] והכהן והוא כשירה אחר שלא כתוב · והנה
שהיה כגיר הרי זה מגלח שלו והתגלח · והוא מבואר שאם
הקביעו ולא [illegible] זה מוקשה שהיה בשבוע שני [illegible] אם
פשה אם לא פשה [illegible] · נתבאר זה כלו בשני מהענינים ·

התועלת הששי

הוא מדות · והוא מה שצוה שלא יגלח השערות שהם סביב הנתק
כדי שיכיר הכהן אם פשה הנגע שנית והתגלח והנה הנתק לא
יגלח · ומה שחויב במה שזכרנו שישאיר שתי שערות סביב מקום
הנתק · והתועלת בזה התגלחת מבואר · ומזה המקום יתבאר
שהגלוח סימני טומאה שכבר כלם תגלח · וזה שאם היה
הנגע שלא יגלח השערות ההם כדי שלא תגעל בהם בחינת
הפשיון אם היה שם במבט הכהן · עם שהמגלח מהשחית סימני
טומאה על כלם · וזה מבואר בעצמו · כבר נתבאר זה בעשירי
מהשרשים ובמפתח · וכן ההקש בלבנות בגדים ובתים · כבר
נתבאר זה בששי מהשרשים [illegible] נגעים · והוא מבואר שהמגלח
סימני טומאה אחר החלט לא יפטר מהטומאה כי [illegible]
מה ראויה שנרפא הנגע אם לא יתבאר [illegible] אחר שנרפא
הנתק · וכן אם שיחתך מהטומאה בזמן [illegible] שער
מגלח על הנתק שיש בו שער והנה סימני טומאה [illegible] והטהור ·
כבר נתבאר זה ברביעי מהענינים ובשלישי מהשרשים [illegible] ·

התועלת ז

הוא מדות והוא מה שצוה שיהיה המצורע יכונה לבדו כדי שירחקו האנשים ממנו ·
ומה שצוה שישב בחוץ לשלש מחנות שכן והצרוע אשר בו הנגע
בגדיו יהיו פרומים וגו׳ בדד ישב מחוץ למחנה מושבו · ולפי
שאמר [illegible] שהוא מורה שאין [illegible]
כי הנגעים הנזכרים בזה שאין האשה ראויה [illegible]
ולא ישוה דין האשה לדין האיש · ומה שיתבאר שאין האשה פורעת
ופורמת ואיננה עוטה על שפם · אבל יושבת בחוץ לעיר ומודיעה
לכל שהיא טמאה · ובכלל הנה כל זה מה שחויב בשיודיע לכל
שהוא טמא שכן וטמא טמא יקרא · והוא מבואר שפריעה
ופרימה זו [illegible] היה [illegible] · והוא מבואר
על [illegible] הקצין [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] · ואולי [illegible] האנשים מהפריעה
והפרימה ועטיה על שפם · והמשך לזה הסגר [illegible]
אשר היה בו · אבל אם נרפא [illegible] אותם
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ואחר זה [illegible] בכל [illegible]

ראוי לטמאות אותו שתי שערות ברוחב. כבר נתבאר זה בכלל פ״ד
מנגעים. השלשי הוא שיפשה חוץ לנגע לא בתוכו אם היה בין
מקום בלתי נגע. וזה שהפשיון שהוא בתוכו עם שאינו נקרא
פשיון לפי הנהוג. כבר יתכן שיהיה מימין זהרה כשיהיה לגדר
חוץ הנגע ופשה הנגע בתוכו ונתמעטה המחיה מהשיעור
הראוי לה. כבר נתבאר זה בפ״ו מנגעים. הרביעי שהפשיון
לא יתכן שיהיה אלא אחר הסגר מהכהן הר׳ ולאחר הפשיון
וזה כי השופט בפשיון הוא הכהן ויתחייב שתהיינה לו שתי
ראיות יראה לו הנגע בשתי ראיותיו ולמה שנראה לו בראשונה
לא שתהיה הראיה האחת לכהן אחד ושנית לאחר ולכן אף שער
לבן ומחיה יתכן שיראו בתחלה בזמן הסגר. כבר נתבאר
זה בראשון ובשלישי מנגעים. ומזה יתבאר שאם נתמעט
הנגע אחר שסגר מלפני הכהן ואחר כך חזר לשיעורו הראשון
שנראה לכהן אין זה פשיון כי השופט בפשיון הוא הכהן כ
בשתי ראיותיו ואליו לא נראה בזה הנגע פשיון. כבר נתבאר
זה ברביעי ובחמישי מנגעים. החמישי הוא שיהיה הנגע
פשה למקום ראוי לו וזה כי הנגע באופן שיהיה הפשיון והנגע
מין באחד. וזה שאם פשה בהרת או נתק או שחין או למכוה
או למה שידמה להם שאין ראוי לטמא בנגעי עור בשר אין זה
פשיון כי הוא היה שונה. ולזה אמר ואם פשה תפשה המספחת
בעור. ומזה המקום יתבאר בכלל הנגעים שהבהרת והנתק
הנתק מהם שאין פושים זה לתוך זה. ולזה גם כן יתבאר שאין
מצטרפין זה לזה להשלים שיעור הנגע. כבר נתבאר זה בט׳
ובעשירי מנגעים ובשלישי מתוספתא נגעים. הששי הוא
שיהיה הנגע תחלה ראוי לפשיון מבלי ספק ואם לא ימצא
סימן וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ר״ל שיהיה עור הבשר
מקיף אותו מכל צדדיו שיהיה ראוי לפשיה בזה הנגע. וזה מבואר

השרש י״ב

הוא שהנגע הטמא ראוי שיהיה במקום
גלוי ואם לא יראה בו טמון וראה הכהן
את הנגע בעור הבשר. וזה יהיה בעמדו לפניו כעודר וכו׳
פרט לתוך העין ולתוך האוזן ולתוך הפה ולתוך הקמטים ותחת
הדד ותחת השחי ומה שידמה לזה מן הגוף שהם מסתרים אין
בהן עור בשר. ואחת הקבה בשעה אין הנגע פושה לתוכן
ואינן מעכבין מלטהר ואין מעכבין את ההופך כולו לבן.
כבר נתבאר זה בששי מנגעים. וראוי שתדע שהנגע שלא
היה נראה לפני זה קבה שתהיה וכבר הקבה קודם ונעשה
הנגע קודם בעיניו הנה הנגע ההוא טהור כיון שאחר שנעשה
אחת מהן נראה שהיה בעבר וכו׳ אחר בהרת ואחר כך נעקר
השער ונעשה קרחת זה בארנו בז׳ מנגעים. וכן הקרחת מתוך

השרש י״ג

הוא שאינו ראוי שיהיה הנגע במקום
שיראהו הכהן כלו באחד פרט לראשי
האיברים שאין מקום שנראין כנגד אחת מרמ״ח אברים
וראשי אזנים וראש החוטם והדומה להם. ולזה נכללו מאמרי
מקום מחיה כי היא אינה נראית כשהנגע היא אחד לכולה
כמו שהוא אומרת את הנגע לפי שהוא משוקע ויורד קצבות
המחיה. כבר נתבאר זה בששי מנגעים. השרש

השרש י״ד

הוא שיום שביעי שלו לבהן ולבהן שב
הנגעים ואין מסגירין בתוך ימי הקבע
ולא מחליטין בתוך ימי הקבע אם כולו לבן מימינך וזה מבואר
מפשט התורה. ואין מחליטין המוחלט אם כולו נגע ואין מ

ממנו בכריין קורחתך ימין קנזו וקרחתו נגעו אחר שנה לא יקנה
בו מעקריו. אבל אם היו בו שני נגעים נדבק זה ואחר ומה
זה מותר לשער הראיה מעקב בזה ומוחלט בזה. וכן כל
היוצא בזה. כבר נתבאר זה בשלשי מנגעים.

השרש ט״ו

הוא שאין הכהן לשער נגע זה פשה
או לא פשה או שער לבן זה קודם
המחיה והפך. כבר נתבאר זה בג׳ מנגעים. ובתוספתא נגעים

השרש ט״ז

הוא שההופך כולו לבן הוא סימן טהרה
כשיהיה זה אחר הסגר או אחר החלט
ואינו מטמא אחר זה אלא אם היה בו מחיה שמן וביום הראות בו בשר
חי שנאמר וביום הראות בו בשר חי יטמא ולא כשיער לבן. וזה מבואר מן
התורה ואולם הבהרת והיא כל ההופך לבן אם היה בקטנו
לבן חי יטמא או מחיה מחוצה לו אומה. וזה מבואר בכל מן
התורה. ואם לא היה בו סימן טומאה מתחלתו והוא כאן הנגע
בבהרת טמא. ואם אחר הפשיון הפך כלו לבן הרי זה טמא
מוחלט מפני פשיון. וראוי שתדע שאין המחיה בהן בשר
חי שבבהרת ההופך כלו לבן וכן ראשי האברים שאינן מטמאין
בבהרת אם פרחה בהם בשר חי טומאה שם והנה כמו כן
למראה הנגע. ואולם שאחר המראה ומראות שאינן ראויין לנגע
אין מעכבין את ההופך כלו לבן כמו הראש והזקן שיש בהן
שער ושחין ומכוה שאין מטמאין לנגע. והם הנקראים
מורדין. כבר נתבאר זה בשמיני מנגעים. השרש

השרש י״ז

הוא שאשחין והמכוה שני דברים
בלתי שלם והוא מבחינים מטמאות
ונעשית בהם הלכה רבה מהלכות תקוש ואחר זה נכתב
בהם נגע שהם ראויים לטומאה בנגעים וזו היא לבנת
השחין ומחית המכוה האמור בתורה. ואין לא יהיה בהם
הסגר אלא שבוע אחד ומטמאין בשני סימנים לבד והם
שער לבן ופשיון כמו שנתבאר בתורה ואין להן הכהן שיהיו
שאין משערין זה בזה. ואין פושין זה לתוך זה. והנה
יקרא שחין מה שנתחדש קודם שער הבשר במכה אך
מכה שנתחדש בסמוס שלשי מבחנים. ומכוה יקרא מה
שהיה מזה במכה כגון שכוה בגחלת כדרך וכיוצא
בהם שבכל היום הנכרים שם מקום. כבר נתבאר זה בט׳
מנגעים. והוא מבואר שאם נעשה השחין מכוה או המכוה
שחין באלו האחרון מהם הראשון. כבר נתבאר זה בראשון
מאהלות. וכן הקרחת בשאר מיני נגעים מה שהם מקום שעשה
נגעי עור בשר שאין לו הפך כלו האמור שנרפא שחין בד
השחין כמו המור והוא עור בשר הנה בלא היה לפי הקיום
כמו הפסילות בנגע הכויות לבהן. וראוי שתדע שאחד
הפך מעט כמו הכויה השחין בכויים ולא בחרית בכויים יקבע
שלמעלה שאינה ראויה לשער לבן ולא לפשיון שאין יום לשחין
אחר בשנה והפשט לפשו ותוכן. כבר נתבאר זה בט׳ מנגעים

השרש י״ח

הוא שכל אדם שיש בו שער ראשו נקטן אחזו
קבה שתהיה אחת משני סימני לבד לאחר
זמן אם יצא שער מתקדד ונראה ושופע לפניו כמו שפירשנו
ערבי נגעים. והוא מבואר שאין הקרחת והגבחת מטמאין ב
בשער לבן אם היה בהם כשנולדו כיון שער יהפכו
הנגעים ללבן. וכן אין כרחש וזקן שלא היה בהם שער מעולם
ובשאר הקמטים ומותר שחין בהם שעולם כלל מטמאין בפשיון ומחיה

מרבוי שאין מקריבין עמו · והשמיני הכהן המשיח [illegible]
המיוחד · ואם היה הכהן מקריב הוא היה קרב בו מיוחד
בן מיוחד · כבר נתבאר זה בשמיני [illegible] מנחות ·

השרש א׳

הוא שהלבוש השחורה היה לאחור(?) בתנאי כי הקדישה לא הוכשרה שהלכו
ובכלל הנה יראה שהיה הלבוש המשובחת · ואולם הפחותות והמעולות
בתנאי שהקדישה לא הותרה שישתמש בכהונה · ומה יתהיה
השחורה לאחור · ואין שהמשובחות המעולות על פני השלך
הנה הלבוש השחורה נקבצת שם לפני המזבח · כבר נתבאר
זה בשני מקדושין ובארבעה עשר מזבחים ·

התועלת העשירי

הוא במדות · והוא מה שלמדה שיהיה הכבוד המגיע
למה · וכבר נתבאר התועלת המגיעה מזאת המצוה במה
שקדם · ואולם שתי זאת המצוה הם שלשה · השרש

השרש א׳

הוא שישעור גוזל בני יונה הוא להבדיל פני
העוף בין נעולים · כבר נתבאר זה באחד עשר מזבחים ·

השרש ב׳

הוא שהשחיטה קודמת לזריקה בבגדים
והם ירדו לא ירוק מהם ככנף הצואר ·
והגדולים · והקטנים שבגוזלים · והפסולין · וכבר נתבאר זה בפ׳
הפסולין ומהם למזבח הקדשים · כי אם כבש שלמה בן תורה ירדו
לקדשים מקדשין ובשביעי ואחר הספיקה מקדשו ושורפה את
הכבש · ואם נטמא ועמד במערכה או שפקה ובזה מעשה
המערכה שהוקבע כהן לא שחוק מן המערכה לאורין והגדלים
· ולא שפקה יכבס מקום הישנים וכן ופני בו עשה שהוא
יום שלשה עשר לאחר · ואם כבה המערכה שלפני הכיור יעמד
כבוד והוא צהוב · ואם שנתה הנעלמה המערכה לאחר כמו שהיה
ירקרק ועשה לאלהים וקטן הורע מקום הנשא שורפה
שהריע והותר מעולת מקום שהריע לאחר לאחר הכבש ומעכב
כל כבוס שם ומנקלו ויצהר ואם עמד במערכה שהוקבע במקום
ימינו ושורפה את כבש · היה ירקרק ופשה לו לאלהים ומשה קדם
זה הפסול ושעור הפשיון המעולה כל שהוא והרחוק לו והקוזר
שהוסר הכהנה הראשון שעור כגריס · כבר נתבאר זה בי״ג
ובאחד עשר מזבחים · וכאן שהכשלה המערכה ואת מלאכתו
ועמו · כבר נתבאר זה הענין כלו בספרא ·

השרש ג׳

הוא שכמתלבש לתוך הצואר כבר מן
הכבש המקיפה את הנשאר שנגמר
מוקדש כבר נתבאר זה בספרא · וכשנתכבסין את הכבש
מכבסין אותם במימיהן המעבירין על הכתמים שום לא סתם
בגד והכבש בורית · כבר נתבאר זה באחד עשר מזבחים ·

השרש ד׳

הוא שיש לשחזור על הכבש ימינה
ומשלחת המעולה ואם שרפו את המזבח
ימינה כבש שמו ואם הלך מן המוקדש במזהר ואחר הכונן
הכבש המוקדש שורפה המעולה · חזר על המזבח הכבש הראשון
המוקדש ימינה · והמעולה המשלחת הכבש שהיה הפסול ה׳
בו במימיהן כל שהם עמד בעין שם שבו עתה או פשוק
טורפין הכלי · כבר נתבאר זה באחד עשר מזבחים ·

השרש ה׳

הוא שהכבש שבו בתחלה כל ימין
לאחר לאחר הקבוע לו לאחר
הפסול קם זה צהוב · ואם לאחר שכבר הפשה ישרף במקומו מזבחים ·

השרש ו׳

הוא שאין מעשה בקדשים אלא
כנגדו ובמקומם · כבר נתבאר זה בששי מזבחים · והוא
מבואר שאם לא היה בו שעור דלוי להזאתו בו כבר מה
כמו שהיה פסולה מעולה שהוא כבש שנגע ביאה
בזבחים · כבר נתבאר זה בששי עשר מזבחים · ואין הכבש
מקבל טומאה בזבחים שנטמאו היה כבוש אותו כל שהם
ואחר כך נאכלים לבית פנים ושמירתו שם עד שם כבוש הכל
הולך אחר הכלי · ואחר הכבוד יצא נאכלין להשלים שעור
כבש · ואם אחר כך נמצא נאכלים קדשים קדש קדשים ואכלם
כפוים ונאכל כמו כבש ונפשו שכן אחר לאחר שהכבוש
שנהם חד זה הפסול והוא על זה · על כן אמרו פסולים עם
אין שאינו לאחר ולא פסולים כמו לאחר גמרם ואחר לקדשים
או נכנסו לאחר לאחר בהם עצמן הכבש · כבר נתבאר זה
באחד עשר מזבחים · ובשני מנחות · ואולם כבש הכבש מקדשין
מעולה פסוליהן ומקדשין שהיו כלו כבר מה שם לא לאחר
יעשה מלאכה · כבר נתבאר זה בספרא והוא שיהיה מכבש
הבשר עליהם הכלי כולו כמו הפסולים הקדשים נאכל · ואולם קדם
מבר לכם מהכלי מולי כל שאין הדין מצאחין בזבחים ולאחר
שהיה השער נבלע בו שנים הם זה מצאת בזבחים · ויש
פסיון בכל עור שבין כאלו תאמר שפשה הכשר כן או
במחולין או מאחוריו להוכן · כבר נתבאר זה באחד עשר
מזבחים · וראוי שתדע שלאחר ופשתים מצאתי בזבחים
מה שיצא ואחר שלם לכבש טוב שיש בקדשים כמו לאחר מעה
שלם על שלש שנה ועד כמו שהיתה כלה שהוא ועבר היותה
הפקעה אחר עין פסוקין אחר מצאתה בזבחים ואם היו שנים
פרשיות ואחר לאחר מחוברים ונאכלת נשאר בשתיהן שהיה
מצומצמות ואם נבלה שלאחריהן לבד היא לבמה שהיה · וכן
הענין מהכרו נשנה השני העולה המוקרבת · ואם פשה
מזה לזה שנהם שלמים · כבר נתבאר בי״א מזבחים ·

השרש ז׳

הוא שהכבש המוקדש הוא מותר שהם
קדם המוקדש הוא לאחר במנחה הפקודה
חייבת לכהני המוקדש · ומה הוא מבואר שאם נתערב בזה קדשים
שבא לאחר · וכן אם לא נאכלים פסולים ולא עבר שלש ·
כבר נתבאר זה באחד עשר מזבחים · השרש

השרש ח׳

הוא שהכבש המקומות בין מוקדש בין
מותר שם בתוך הבית מאחורין ולא
יוצא מחוץ הבית אם נכנסו שם · וכן אם נטמא כבר היתה מעשו
לבית מאחר ושם לא נכנס המזבח · כמו שהיתה מוצאת בכוית
כן הענין בכבשה · כבר נתבאר בששי עשר מזבחים ובשני מנחות ·

התועלת י״א

הוא במדות · והוא מה שלמדה שיהיה
המזבח עוד כבוד המזבח לאחר שיוצר
וכבר ביארנו התועלת בזה במה שקדם · ושתי זאת המצוה

השרש א׳

הוא שהמזבח אין לאחר שכבר נשאר
כנגד פתח המזבח · ומלבנים יצאו לעשות
למטה על הכבש לאחר שהניח הכהן עם בגדי השחור · כבר
נתבאר זה בארבעה עשר מזבחים · ובשני מזבחים
ובחמישי מזבחים · עד כאן מה שזכרנו מן השרשים בפרשה זו
ולא יותר ·
נשלמה הפרשה ת״ל חיים ונורא ·

מקומות לכפרים ג׳ והנה בין שתן כלי מחשר הנגע בן ול׳ כבר נתבאר זה כלו בפרקין ובשני אמר בזה הלקוחים בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע׳ ואמר בכאן גדול על עשה [illegible] ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום שמורה שאחר החכם ויבין בזה׳ למדנו ש בכל יש החבל והנם בעל צרעת מוחלט׳ ואין זה כן כי שיהא חלוק ושכם בתחלת קריאתו קרא שזה השמש שהוא כמו מירתן כמו שאמר במורים קרחה והיכותה׳ כבר נתבאר זה בג׳ מנגעים׳ ודמוי שהמצורע המוחלט מצורע מוחלט בכל שנים בכך ישב מחוץ למחנה מושבו׳ מגד שמושבו הוא מחנה׳ וכבר נתבאר שזה [illegible] צרעת מוחלט מה שאמר במה בזה בבית המנגעות׳ והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו׳ והוא מבאר מה שאמרו בבית הטמאות׳ שאחד מהם הוא [illegible] דמוי בזה הלוקח לא שלחה ומחוץ למחנה אם לא היה מוחלט׳ ואולם העולה והכפרים שאמר הכבדים שהוא לא יהיה לא מצורע מוחלט לאן בזה מחנה ויבא הכהן אל מחוץ למחנה׳ ממה שיהיה נגע [illegible] מחוץ למחנה׳ כבר נתבאר זה בשמיני מנגעים ובראשון ממעלה׳ ודמוי שהמצורע מחוץ למחנה יהיה בחוץ ישראל לא מיבן מוקפות חומה כמו שהם מושבי מחנה׳ כבר נתבאר זה בראשון מן כלים׳ ודמוי שהמצורע מטמא בביאתו והוא בא כל שהוא מטמא מושבו ומשכבו תחת האבן ומטמא בהסט כמו הזב׳ ואין צריך לומר שהוא מטמא במגע ובמשא׳ וזה כלו [illegible] מה שאמר בדו שאמר במצורע שיהיה מטמא בביאתו בבית כל אשר בבית בין כלים׳ כבר נתבאר זה בראשון ובשלשה עשר מכלים׳ ולפי שאמר מושבו למדנו שאם לא נכנס [illegible] עמו ולא ישב [illegible] [illegible] שיטמא כל אשר [illegible] שאין [illegible] רק במושבו׳ כ״ג מנגעים׳

התועלת והחט׳

הוא מלאכת והקמה שאמר [illegible] בה בהעולות ובכפרים וכל אחד מהם [illegible] [illegible] שזכר הרב בתורה׳ ובזה עשה׳ וכבר הקדמנו [illegible] בזאת [illegible] במה שקדם׳ ואולם [illegible] קם [illegible]׳

השרש א׳

הוא שיהיו הכפרים לא וחיים [illegible] מצורע [illegible] [illegible] [illegible] למצורע [illegible] לא וחיין [illegible] מצורע אחד [illegible] מצורע אחד׳ [illegible] לא וחיין [illegible] מצורע [illegible] החטאת ובית [illegible] והפך׳ כבר נתבאר זה בפרקין׳

השרש ב׳

הוא שיהיו כפרי דרור וזה נלמד ממה ש שאמר [illegible] אחר על פני השדה׳ ואם לא היה כפור דרור הרי הוא [illegible] [illegible] ואינו צריך [illegible] [illegible] [illegible] שתי כפרים חיות׳ [illegible] [illegible] אחת שאינה דרור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כפרים והאחרים [illegible] בזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ושיהיה [illegible] אחד [illegible] כבר נתבאר זה [illegible] מנגעים׳ ולכן [illegible] [illegible] לא [illegible] כבר נתבאר זה בפרקין׳

השרש ג׳

הוא שישחט הכפור האחת בתוך כלי אשר נתן בתוכו מים חיים כמו [illegible] [illegible] שיהיה דם הכפור [illegible] על המים [illegible] ודמוי שיהיה שעור המים באופן שיהיה [illegible] [illegible] בהם בזאת היזאה׳ כבר נתבאר זה בארבעה עשר מנגעים

ולמה הוא דמוי שיהיה [illegible] דם השחוטה במים עד שיהיה [illegible] נכר במים׳ כבר נתבאר זה [illegible] השרש

השרש ד׳

הוא שיקח עץ ארז שיהיה משיעור [illegible] שהוא עץ ארז ואזוב [illegible] שם לוי ויהיה [illegible] [illegible] שהוא אזוב ושני התולעת שיהיה [illegible] שיעור דמוי [illegible] ושיהיו [illegible] החיה עם עץ הארז והאזוב ושני התולעת׳ ויקיף [illegible] החיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוא שיהיה הכהן הוא [illegible] על המטהר [illegible] [illegible] מעשנו ויטבול אחר כך בדם הכפור השחוטה אשר על המים החיים [illegible] [illegible] שבע פעמים על [illegible] [illegible] המטהר [illegible]׳ כבר נתבאר זה בארבעה עשר מנגעים׳

השרש ה׳

הוא שאם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והאזוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי לא [illegible] לכל [illegible] ואם [illegible] [illegible] [illegible] והאזוב יקח [illegible] אחרות׳ וזה [illegible] [illegible] כבר נתבאר זה בארבעה עשר מנגעים׳ [illegible]

השרש ו׳

הוא [illegible] הכפור החיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] השדה׳ כבר נתבאר זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בדרך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכפור החיה [illegible] [illegible] [illegible]

השרש ז׳

הוא [illegible] [illegible] הכפרים הוא לשון והלקיחה בכל מקום׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והזאה [illegible] [illegible] לכהן [illegible] [illegible] [illegible] הכפור החיה [illegible] בכל מקום׳ והוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] כבר נתבאר זה בפרקין׳

השרש ח׳

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנראה׳ [illegible] [illegible] [illegible] ולא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השרש ט׳

הוא שאחר [illegible] [illegible] בגדיו [illegible] זה החוץ׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נתבאר זה בארבעה עשר מנגעים׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולזה הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבר נתבאר זה בראשון [illegible]׳ והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבר נתבאר זה בארבעה עשר מנגעים׳

השרש י׳

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

הקטרת קודמיים ורגלים מש״ש צריך מקום שהוא כמו שבילה·
ואחשב שהוא כמו שהוא כי ביום הזה היום לכפרות על
חוזק הסכנות שהוא הכבוד האמיתי הסכנה הזאת ועניינו
שיוכפר עליהם ביום הכפורים · ולפי שהסכנה הזאת כוללת
לבני ישראל חוייב שתהיה על יד הכהן שכפר עליהם · ומאת עדת
בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה · הנה זה היה
לדוגמה שהיה מכל ישראל · והספיק הקרבנות מעמם לבד
עבודת אהל מועד · ומזה הקרבנות [illegible] שהפר והאיל שהיה [illegible]
כהן גדול ומשלו לא מעדה הצבור · ואמנם השעירים הם שני
[illegible] והשעיר המשתלח ושניהם מעדה כמו שהזכיר
הפסוק והנה הכהן [illegible] אחריהם [illegible] שלשה הדברים··
והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו [illegible]
שהקדים וזאת הכפרה היא וידוי דברים שהקריב אחר זה [illegible]
[illegible] לבעד עצמו·· וכבר הזכרתי [illegible]
שזאת הכפרה היא וידוי דברים שבו [illegible]
על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואשם
[illegible] שהוידוי [illegible] הכפרה · והנה [illegible] היה
שיבואו [illegible] העשיה ויהיה [illegible] קרבן [illegible] המערב [illegible]
[illegible] כל המערב ויהיה בעדו ובעד ביתו · וראוי שתדע
כי ביתו יאמר על אשתו ויאמר שהכהנים הקרובים שהם בכלל
ולפי שאמר אחר זה ועד וכפר בעדו ובעד ביתו · ואת בעד כל
[illegible] ועל כל עם הקהל יכפר · [illegible] שההוראה בבית
המקדש ראשונה [illegible] וביתו [illegible] שנה מודה על הכהנים
[illegible] ושהיה לבהנים [illegible] וכאשר [illegible]
עבודות הכפורים · והיה זה כן כדי שיהיה [illegible]
[illegible] לבדו [illegible] · [illegible] השעירים
והעמידם [illegible] לפני ה׳ פתח אהל מועד · הנה [illegible]
[illegible] לפתח אהל מועד לפני המערב [illegible] לפני ה׳
[illegible] ידיהם [illegible] המערב [illegible]
[illegible] זה והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו
הגורל לה׳ ועשהו חטאת · ונתן אהרן על שני השעירים גורלות
גורל אחד לה׳ וגורל אחד לעזאזל לפי שאמר על שני השעירים
[illegible] השעירים שני שעירי עזים לחטאת והגורל [illegible]
יהיה [illegible] שהם [illegible] השוים והמקבלים [illegible]
[illegible] שיהיו שוים ושתהיה [illegible] כלוחות שיהיו שניהם
[illegible] · [illegible] שיודה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] מקום מבואה [illegible] הדבר אשר בו [illegible]
[illegible] [illegible] ויעמידוהו על [illegible]
[illegible] הגורל [illegible] · [illegible] שיהיו הגורלות
שוים ומקבילים [illegible] שלא יובר [illegible] מהם דבר · [illegible]
[illegible] אחד [illegible] והשני [illegible] הנה [illegible] הגורלות
[illegible] [illegible] יהיה שם גורל · [illegible]
[illegible] מעבר אחד והיה האחד [illegible] והאחד [illegible] · והנה
[illegible] היה [illegible] מקום [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] את השעיר אשר עלה עליו הגורל לה׳ ועשהו חטאת
[illegible] כמו שקדם · הנה [illegible] הכהן שהוא
[illegible] · והנה יעשה וחטאת [illegible] המזבח [illegible]
[illegible] · לא היה [illegible] יהיה [illegible] לעזאזל·
והנה ישנו ויקריבהו [illegible] כשתהיה [illegible]
שהוא יהיה [illegible] ·· והשעיר אשר עלה עליו הגורל

לעזאזל היה עומד [illegible] כדי שיכפר עליו בהקדמות
[illegible] אחר זה · ומה היה [illegible] השעירים הזאות
[illegible] והשני [illegible] אחר זה [illegible] ואחר זה ישלחו [illegible]
לעזאזל המדברה ·· ומה היה ראוי שיעמד במקום אשר [illegible]
ישראל והוא [illegible] · והנה העזאזל הוא מקום [illegible]
[illegible] במדבר [illegible] · והקריב אהרן
את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר
החטאת אשר לו ·· [illegible] שהקריבהו [illegible] המערב כדי
שיהיה במקום שחיטתו [illegible] ויתודה בעדו ובעד
הכהנים · [illegible] לשון [illegible] והוידוי [illegible] מה
שיבא [illegible] · [illegible] אחר [illegible]
[illegible] שהיה מחויב שיהיה הוא בעצמו
[illegible] הדם [illegible] ולא ישחוט הנה לא ישחוט כי
[illegible] הדם [illegible] · [illegible]
ולפי [illegible] השחיטה [illegible] הנה [illegible] כהן אחר
[illegible] בחוץ [illegible] הדם · ואז [illegible]
[illegible] הדם [illegible] · [illegible] כראוי
שתהיה השחיטה בחוץ [illegible] הדם [illegible] ולזה לא
[illegible] כהן גדול ·· [illegible] אשר [illegible]
לא ישפך הדם · [illegible] בחוץ [illegible] כדי
[illegible] · [illegible] שיהיה [illegible] כהן גדול
השחיטה לא [illegible] · [illegible] על יד כהן
אחר · ולפי שההזאה לא תהיה [illegible] אחר הקטרת [illegible]
לפני ולפנים הנה יהיה [illegible] הדם במזרק כדי
שלא [illegible] בחוץ [illegible] · ולקח מלא
המחתה [illegible] · [illegible] מעל המזבח [illegible]
שהיתה [illegible] · [illegible] המערב · [illegible]
ביום הכפורים [illegible] · ומה [illegible]
[illegible] ומזבח הקטרת [illegible] המערב
[illegible] והיה [illegible] מה שהיה [illegible] לפני
[illegible] יותר [illegible] מה שהיה
[illegible] לפני [illegible] · ולפי [illegible]
[illegible] שלא [illegible] ולא [illegible] לא [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] · והיה זה כן כדי
שלא יהיה [illegible] יהיה [illegible] הקטרת הסמים
[illegible] שיהיו [illegible] ולא [illegible]
[illegible] · והביא [illegible] הקטרת [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] בידו [illegible]
[illegible] · הנה [illegible]
מערכת הסמים [illegible] לא [illegible] כי לא יוכל [illegible]
זה [illegible] כיון ולזה [illegible]
[illegible] הקדשים ולאחר ישים הקטרת [illegible] כמו ש
[illegible] · ואמנם יתנגן על האש · [illegible] בזה
אחר שישלם [illegible] זאת הפרשה ·· ונתן את הקטרת על האש
לפני ה׳ · הנה [illegible] שהוא [illegible]
לפנים · לפני ה׳ · [illegible] הקטרת [illegible]
ולפי שהוא ראוי שתהיה הקטרת [illegible] כאשר
הקודם ואמנם יתנגן על האש הנה [illegible]
[illegible] · [illegible] הקטרת עד שישיבה [illegible] ואמר
[illegible] שהיה [illegible] המערב [illegible] לפני ה׳·

פרשת אחרי מות שני בני אהרן

בקרבתם לפני ה' וימותו. ר"ל בקרבתם לפני ה' לא קטורת זרה
והיה שגגו וכאשר עסקו בבנין המזבח אז ויהיה זה מעלה שני
בני אהרן. ר"ל שבחו לפני לפנים. ובעבור זה סמך לזה הספור
אמרו דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקדש. והבאור
הראשון הוא יותר נכון לפי מה שאחשב. ומה שסמך לזה
הספור ואותה החזרה לבאר שאלו הדברים שקרה להם מיתה
[illegible] ראוי לבאר בהם שקדם שיכין [illegible]
העובר עליהם כמו שהוא [illegible] אהרן. ולזה ראוי שיורה ומה
שעבור על [illegible] והנה לא באלה התורה מה היה זה
הדבוק [illegible] שיהיה הדבור הקודם הוא הדבור הנזכר אחר
זה במה שאמר ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ויהיה
[illegible] בזה כאשר [illegible] דבר ה' [illegible] ויאמר
ה' אל [illegible] ואחשב שראוי בזה המקום מלה לבאר הנזכר
בפרשת שמיני שהיה [illegible] בני אהרן. והסמיכה זה ידוע
הנזכרות שם שיתחייבו עליהם הכהנים [illegible] שנים
והנה זה המאמר שנזכר בזה המקום מעבודות הכפורים היה
[illegible] ולמה הפסיקה התורה בין שני המאמרים ונזכרה שכן זה
היה כל [illegible] והמוהרות והטמאות והטהרות כי עבודת
יום הכפורים היתה מכוונת לכך [illegible] כמו שיתבאר
ולזה זכרה אותם התורה קודם שהזכיר זאת הפרשה. והנה
[illegible] לפי שעשה [illegible] כמו ש
שהכהן [illegible] במה שקדם. ואל יבא בכל עת אל הקדש
מבית לפרכת. ר"ל בבית קדשי הקדשים. אל פני הכפרת ר"ל
אשר על הארון ולא ימות. [illegible] והנה זה הקודם
שזכר [illegible] בפסוק [illegible] ש סו
[illegible] בזה ראוי
[illegible] היום הזה [illegible] והוא [illegible]
[illegible] כמו שנזכר בזאת הפרשה. [illegible]
[illegible] עם אהרן כי כבר [illegible] שם קדש
הקדשים [illegible]
[illegible] בעבודת היה קדש הקדשים [illegible] עם
ארון וכפרת. [illegible]
העבודה אחר [illegible] בזאת יבוא אהרן אל הקדש. [illegible]
מבית לפרכת. והכוונה [illegible]
[illegible] עם ארון וכפרת. ולזה [illegible]
[illegible] והכתוב [illegible] הכפרת [illegible]
כי [illegible] הקטרה [illegible] ו[illegible] שלא
הכפורים [illegible] על פני הכפרת. [illegible]
אראה על הכפרת. ר"ל [illegible]
[illegible] כמו שאמר ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל
הכפרת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות. ולזה הוא
[illegible] וכבוד [illegible] המקום הנכבד [illegible]
[illegible] ולזה היה
[illegible] עם [illegible] לעשה שכן ל
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] הענין

למשמרות הכהונה [illegible] בין הקדש והמקדש. ולהיות הענין כן
אין ראוי שיתמידו להכנס בזה המקום הנכבד כי זה מאמר ו
שיספיק [illegible] בנפשו ויהיה [illegible] שהשגה הכוונה [illegible]
[illegible] בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת
ואיל לעולה. ראוי שתדע שזה יהיה אחר הקריבו [illegible]
אחר שם שכל העבודות הנעשות [illegible] הקטורת הקטורת
[illegible] כי כבר [illegible] שאין [illegible]
[illegible] והנה [illegible] יקריב [illegible] הקרבנות
[illegible]
[illegible] היום [illegible] והסדר [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] והנה העבודות המיוחדות [illegible] היום [illegible]
ושאר [illegible] במחתה [illegible] והכנסת
הקטורת [illegible] כי כל זה נזכר [illegible] אחר [illegible]
[illegible] העבודות [illegible]
[illegible] והקטורת [illegible]
היה [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] היום. וזה [illegible]
בזאת הפרשה [illegible]
[illegible] והמזבח
[illegible] והיה זה כן [illegible]
[illegible] וכיון [illegible]
הכפרה. [illegible]
[illegible] היום. [illegible]
[illegible] העבודות [illegible] כי [illegible]
[illegible] על [illegible] והקריבו [illegible]
[illegible] ביום הזה [illegible]
[illegible] והכבוד [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] כהן [illegible]
[illegible] המחתה [illegible] והשעיר [illegible]
[illegible] השעיר [illegible]
[illegible] על [illegible] הכפורים [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] בעבודות אשר [illegible]
[illegible] והנה
[illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] העבודות [illegible] ביום [illegible]
[illegible] וזה [illegible]
[illegible]
[illegible] היום [illegible]
[illegible]
[illegible] היום [illegible]
[illegible] בבגדי לבן [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible]
[illegible] זהב [illegible]
[illegible] בין [illegible]
וזה [illegible] הכהן [illegible]

שיפגע בו תחלה בהכנסו לאהל מועד שהקדש המערב מצד המזרח והכרובים [illegible]· ולפי שבהכנסו שם ילך תחלה סביב המזבח לפאתיו· הנה הקרן שיפגע תחלה הוא המזרחי הצפוני· ואחריו המערבי הצפוני ואחריו הדרומי המערבי· והנה נתן הסבה בכל זה לאחר [illegible] אל הפסוק· והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים· הנה זה יהיה בשטח המזבח העליון במקום הקטרת הקטורת והנה לא פירש [illegible] שיהיה הזאה [illegible] כי אם היו במזבח הזהב שם מקומו המיוחד למעשה ואחר [illegible] מה שאין במזבח העולה· [illegible] שיהיה שם מקום [illegible] מורה עליה כמו העשן ממזבח העולה הנה לא תהיה הזאה בין שבע פעמים נקודות על הקרקע אבל תהיה ההזאה כרחב וסביב ובו תהיה מלמעלה· [illegible] שהכוונה [illegible] שתהיה ההזאה [illegible]· והנה [illegible] מהמקום שקבלנם שם נתעבהם על הקרנות והוא [illegible] מזרחי· וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל· ר"ל [illegible] וקדשו· והנה [illegible] הכפרה בזה [illegible] [illegible] ועל אהל מועד· וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח· והקריב את השעיר החי· ר"ל שאחר שיקריב כפרת [illegible] יקריב השעיר החי [illegible] עליו ואחר כך ישלחו· וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי· הנה [illegible] מזה המקום [illegible] בשתי ידים· על [illegible] שהוא ראוי שתהיה הסמיכה בכלם [illegible] הסמיכה [illegible] שתהיה הסמיכה בשתי ידיו· והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם· ונתן אותם על ראש השעיר ר"ל שהוא [illegible] עונות ישראל ופשעיהם לכל חטאתם [illegible] ויסימם על ראש השעיר [illegible] ויקיים [illegible] ונה זכרה הפסוק [illegible] העון כי [illegible] שהוא מורה על [illegible] כמו שקדם· ולפי שהוא [illegible] יאמר על [illegible] כמו שהזכיר בפסוק [illegible] יאמר על [illegible] אשר [illegible] יהיה [illegible] בני ישראל [illegible] בדבריו [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] בכל לבבם [illegible] מהכל [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] הכפרה [illegible] [illegible] בעה שיבוא [illegible] [illegible] המקום [illegible] [illegible] בני ישראל [illegible] [illegible]· ונשא השעיר עליו את כל עונותם [illegible] עונות [illegible] והנה [illegible]

[illegible] ובגדי הכהונה· [illegible] שחטא ושעוה ושפשעו [illegible] שיכפר להם [illegible] וידוי [illegible] שחטא ושעוה ושפשעו· [illegible] ויתפלל [illegible] שיכפר להם· ושלח ביד איש עתי המדברה ר"ל איש [illegible] בהכנה מעבדיות [illegible] כל [illegible] [illegible] שם [illegible] ולא [illegible] מקום [illegible] דברים [illegible] ואמר ונשא השעיר עליו [illegible] לא [illegible] בזה השלוח וזה השעיר למדבר היה ראוי שידקדק שיהיה [illegible] שיהיה כל [illegible] מה שכוון בזה· והנה לא [illegible] התורה [illegible] ומה יהיה השלוח השעיר [illegible] ישראל· ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה· ר"ל אל מקום שלא [illegible] יזרע· והנה [illegible] שכבר [illegible] עונותם ולא [illegible] כמה שקדם· [illegible] השעיר [illegible] [illegible] מהם שאם היה [illegible] כמו [illegible] השעיר [illegible] ועל שאם [illegible] התורה במקום [illegible] יהיה [illegible] בזה [illegible] ומה [illegible] שיהיה [illegible] לעזאזל [illegible] יהיה [illegible] [illegible] [illegible] הקבה [illegible] [illegible] כמו [illegible] השעיר [illegible] [illegible] [illegible] והנה כמו שהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] השעיר [illegible] [illegible] [illegible] השלוח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] המקום [illegible] [illegible] שם [illegible] [illegible] התורה [illegible] שם [illegible] כמו שקדם· [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ראוי [illegible] [illegible] ראוי [illegible] שקדם· [illegible] ראוי [illegible] הכפרה [illegible]

וכסה ענן הקטרת את הכפרת אשר על העדות ולא ימות. לומר מזה שהוא ראוי שיהיה בהקטרה הענן שיעלה עשן מלופף שיהיה ענן הקטרת מיוחד והוא נעשה מעלה עשן והיה נכנס במעט הקטרת. ואם לא היה שם זה הסם יתחייב מיתה. והוא מבואר שאין ראוי שיכנס שם קטרת זרה ר"ל שלא תהיה במתכונת קטרת הסמים שהם הכתובה שם [illegible] שלא נצרך עבור ויתחייב מיתה כמו שקדם. והנה ישאר גם הכהן עד שיעלה ענן הקטרת ויכסה את הכפרת ואחר יוצא משם. וראוי שיהיו פניו [illegible] ראוי שיהיו אחוריו אל הארון [illegible]. וזה מבואר בנפשו כי עבודה שהוא הקטרה הזאת בכל העשה שיהיה לפני י"י. ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים מן הדם באצבעו. ולפי [illegible] על הארון ועל הכפות ועל הכרובים הנה זכרה התורה שתהיה הזאה [illegible] לפני הכפרת שהם לפני הארון שהוא כנגד פני הכהן בעת [illegible] הארון. והנה מבואר הזאת הדם שיהיה על פני הכפרת זה לפני הכפרת ז' פעמים מן הדם באצבעו. ועל [illegible] יזה כמו שהתבאר בהזאות [illegible] ממה שקדם ואמנם לא זכרה התורה בזה. והנה [illegible] מעלה והשבע מטה לפי שנתן דם על הכפרת. ואחר הזאות הם לפני הכפרת. והוא מבואר ממה שקדם שאלה הזאות יתחייב שיהיו באצבעו הימנית. ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת. הנה יתבאר מזה [illegible] שהכהן [illegible] ויביא הכהן אחר השחיטה כי [illegible] הדם בכלי שרת [illegible]. והנה יזה ממנו שיעשה הזאות כמו שעשה מדם הפר על הכפרת ולפני הכפרת.

וכפר על הקדש מטמאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם. ר"ל שהקדש הוא קדש הקדשים. ואמר שבזאת ההזאות יכפר עליו מטומאות בני ישראל בענין מקדש וקדשיו אחר נכנסו למקדש בטומאה [illegible] בכל חטאת הטומאה שהם לא בזדון [illegible] עליה שהוא בזדון. וזה מבואר [illegible] יכפר על זדון טומאת [illegible] ושעיר הנעשה בפנים [illegible] כיפר על הפנים. ובשעיר הנעשה בחוץ [illegible] והנה יכפר [illegible] וראוי שתהיה הכפרה [illegible] שתשוב הקריבה [illegible] שקרב עולה [illegible] גם שיעשה בתחלה ובסוף והעולה [illegible] ויקרין. ופר ושעיר הנעשה בפנים [illegible] יכפר על זדון חטאת טומאות ויאמר [illegible] שאין בו ידיעה לא בתחלה ולא בסוף. [illegible] טומאות [illegible] שבפנים. [illegible] בשעירים [illegible] לכפרה ולא נתבאר מה יכפרו. הנה יתבאר שהם [illegible] לכפר על דבר הוא מקום מה שיכפר עליו זה השעיר. [illegible] זה השעיר [illegible] מעשה [illegible] העולה בזמן הכפורים [illegible] ושעיר חטאת אחד לכפר על [illegible] חטאת הכפורים. לפי שהוא מכפר על דבר הוא מקום ומה שיכפר עליו חטאת הכפורים. והנה ראוי שיכפר על דבר [illegible] הטומאה [illegible] ראוי שיהיה [illegible]

המזבח. ואחר כן אמר [illegible] וזה מבואר [illegible] שהם בעניין הקרבנות. [illegible] קדשים [illegible] חטאת הנאמר בהם שהם לכפר כמו שנזכר [illegible]. וראוי שיהיו מכפרים על הקל שבטומאת מקדש וקדשיו [illegible] יכפר עליו בזמן הכפורים. ולזה יכפר [illegible] על [illegible] שבמינים העקרים. ולזה יכפרו שעירי ראשי חדשים ושעירי הרגלים על [illegible] טומאות במקדש וקדשיו שאין בהם ידיעה לא בתחלה ולא בסוף ויכפר שעיר הנעשה בחוץ ביום הכפורים על היותר חמור [illegible] עולה ויורד. והוא מה שאין [illegible] ידיעה [illegible] ואין [illegible] בסוף וזהו [illegible] עליו קרבן עולה ויורד. וזה יהיה [illegible] הידיעה [illegible] ואין בהם [illegible] הכפורים לכפר עליו על זאת הטומאה כל זמן שלא [illegible] ידיעה בה. וראוי שיהיה זאת הכפרה לשעיר הנעשה בפנים לפי שהוא היותר חזק לכפר על הטומאות. ולזה יכפר על זדון הטומאה. ולפי שהחמור שבמינים [illegible] שיתחייב עליו קרבן עולה ויורד. והוא מה שיש בו [illegible] עליו קרבן עולה ויורד. הנה [illegible] זאת הכפרה לשעיר הנעשה בפנים. [illegible] לפי שזאת הכפרה [illegible] ידיעה בסוף [illegible] יתחייב קרבן עולה ויורד מה שאין כן [illegible] הכפרה [illegible] על הטומאות שזכרה התורה בהם שעיר. וכן יעשה לאהל מועד השוכן אתם בתוך טומאתם. ר"ל [illegible] האלו [illegible] כמשפט [illegible] כמשפט הנזכר. [illegible] והנה [illegible] בזה התורה [illegible] [illegible] והנה [illegible] לפני [illegible] ובזה [illegible] על פני [illegible] כמו [illegible] לפני י"י. ובזה [illegible] וזה מבואר [illegible] באהל מועד [illegible] וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו. [illegible] על הכפרת [illegible] באהל מועד [illegible] יכפר על [illegible] מועד [illegible] לפני [illegible] וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל [illegible] באהל מועד [illegible] בכל הקדש. והכפרה [illegible] קהל ישראל [illegible] ויצא אל המזבח אשר לפני י"י וכפר עליו. ר"ל המזבח [illegible] לפני י"י. והוא מזבח קטרת הסמים. והנה הכפרה [illegible] ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב. [illegible] בכל [illegible] והיה [illegible] דם הפר ודם השעיר [illegible] והנה [illegible] קרנות [illegible]

זה החיוב את השרף׃ וירחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל
המחנה׳ לאחר שיטבול ויעריב שמשו יוכל לבא אל המחנה
שלא מעשיו היו הטהרה׳ והקשר שמעשה מעשיו הפנה אחר
המחנה הוא מטמא וטובל ביום ההוא קודם שיבא
למחנה עד הערב׳ [illegible] המעשים אשר נעשו קודם אל המחנה והיתה
לכם לחקת עולם׳ ר״ל חקת העבודה שזכרם זכרה בחדש
השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא
תעשו׳ הרצון בזה ענוי שלא יאכלו ולא ישתו ויהיה מבואר
מלשון הדבר ומענה הענין׳ וזה שדבר יכוין שהיתה הכוונה
בזה שיבטלו את הגוף ההנאות לאשר יכנעו לבבם ויהיו אל לבם
לשוב מדרכם הרעה כי זה כוון ביום הזה כדי שתשוב לבם
התשובה׳ ולאחר שהכפרה היתה הכוונה בראש השנה ולא שיהיה
מה שיבוא בו׳ ולפי שהוא ענה התורה זה בלשון ענוי ולא אמרה
בצום שלא יאכלו כמאמר היום הזה הנה לא יעבדו על זכרם
המלאכה במלאכה כאחת׳ אבל במלאכה שתהיה ימנעו הענוי והנה
שאר חכמים שזה ישלם בשאר דברים לא במאכל ומשתה
ורחוץ וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה שהם אבל ומפני כלל
חנוכם שרבה משקה באר ב[illegible] לא יעבור על זאת האזהרה
כ[illegible] זה מעשה שיעבור הענוי במקבת׳ אבל הוא ענוי וכן הם
קבל על השבתה המלאכה׳ והנה נאמר בכל מלאכה שלא תעשו
בשבת האזרח והגר הגר בתוככם׳ ר״ל כגר גר צדק׳ ולפי
שזה שלא נקבל גר צדק לאחשוב קום לא יקבל עליו התורה כלה׳
כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם׳ לומר שהיום
הזה מכפר מעצמו שאין שם כהן המקדש לעשות העבודה
המכפרת׳ והיה זה כן מפני שהרבה התורה מכפרת המלאכה
היום הזה בפני הכהן ושלא מפני בית היות השם יתברך מכפר
ביום הזה מכל מעונותיכם ישראל׳ והיה זה כן לפי שעבר הכפרה
היא התשובה והקים עם התשובה מעצבה ומעשה לטהר הנפש
מעונו על דרך טובה מענה תשובה׳ מכל מעונותיכם לפני
יי תטהרו׳ ר״ל שכבר יטהרו מכל מעונותם לפני יי במקדש
העבודה הנעשית בבית המקדש לפני יי׳ או ירצה בזה שהם
יטהרו לפני יי גם נבסתר בזה האופן ויהיו במדרגה שלא
חטאו׳ שבת שבתון היא לכם׳ זאת היא מלאכת עשה לשבת
בו מכל מלאכה׳ ועניתם את נפשותיכם חקת עולם׳ הנה
שתי מצות אלה לפי שאין להם תלות בבית המקדש הוא מבואר
שעשיתם שהם נוהגות תמיד׳ וכפר הכהן אשר ימשח אותו
וגו׳ זאת הכפרה הנעשית בבית המקדש הנעשה על ידי הכהן
המשוח בשמן המשחה׳ והוא הכהן גדול לבדו׳ ולמדנו מזה
שבזמן שכהן הכהן הגדול רחוץ לבהונה גדולה הוא קודם לבני
אדם׳ וזה מבואר כי בשני משמשים כמה שהם כל המשמשים׳ ולבש
את בגדי הבד בגדי הקדש׳ למדנו מזה שהכהן המשיח לעבודת
היום עושהו הכהן הגדול בבגדי לבן׳ וכפר את מקדש הקדש
ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר׳ למדנו מזה שכל אחד
מהם כפרה בפני עצמו ושזה לא תעבור כפרת האחר מבחר כפרת
הקודם׳ ולזה כפרת הקודם תעבור כפרת האחר כדי
שלא ישתנה הסדור שסדרה התורה בזה׳ ועל הכהנים ועל
כל עם הקהל יכפר׳ כבר הקדמנו זה מה שאמר שנה ובפר
בעדו ובעד ביתו ירצה ובכלל הכהנים כי הם כבנו ביתו ג
שבארנו׳ והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל
מכל חטאתם אחת בשנה׳ ר״ל שתעשה העבודה הזאת בזה

החופה ובסדור הסדר שמעשה אחת בשנה והיא בעשור לחדש הזה
ויעש כאשר צוה יי את משה׳ הורה בזה שכל זה מכוון מן הכהן
הנזכר ולא הפיל אהרן משום דבר מכלה׳ היה׳

הנה זה הוא ביאור

דברי זאת הפרשה וחובה
מה היתה זאת הכפרה בזה האופן הנזכר שהמצוה לפי

ובניע

המקובל והשגתנו וקשה בזה מה שיאחר
הלב ולדברי מה שהתורה מורה על היותה
הלבם והפסד׳ וזה כי התורה כשאחר מיתה על המקום ור״ב
והחיה׳ והתורה של כל הדברים מורה על הקשר בו ושהיתה
בפרשה זאת התחלה׳ והיו מעמי וחרב בשדרות מורית על שהיה
לא יחדה לא בלסוף הדרך יחרב מה שהיה היום והסריקות
אשר במעשים קבל שלא היות קצבם מן המעשה הלבם׳ והנה
הקורבנות אשר יקריבו מעשה ועל הנה כל היום ההיא אשר מקריבין
שיהיו ענין מה שידיח האלם מקום הדברים המיוחדים׳ ר״ל
מהאופן הקדושה אשר כפר בהם יודעו מהם הרשעים הקיום
והנה השכל יורה זה המועט החוש והשעיר ויתושיה ומשען
היום ששם׳ ובזה האופן ישוב המושכל כבר מושכל בפעל
כמו שיש הנה מה הכפרה הקיר היה מורך בה
מורך בפעל׳ ומזה האופן היו הקדשים מצד שמושכל כמו
שאמרין בכפרו שכן לשיר השירים׳ וזה המשל נכבד שם
הכנה׳ והנה המשל והמוראה על האופן שיכוון בו השכל היותו
מוכן אל הפעל מכל מה שהתבאר שהנפש האדם המושכלת היא
המושכלות כמו שאמרין בפרשת שירים הכוונה׳ ולזאת
הסבה היתה המורה יותר יקרה גבוה מכל הקדשים ומן כל
התורה׳ ולזאת הכפרה היה בפרשת אחרי כמו שם בהעיר
כמו שמנו והוא הוא העבודה אל השמה השכל והיא לא נטמא
בעולם מן שיהיה במדרגת הכרובים שהם שכלים נבדלים
ממעשים שלהם׳ ולזאת הכפרה גם היתה את המורה מתחיל
לעולם הקדשים שהם קדש הקדשים מפני כנפים למעלה׳
ולזאת השעה מזה המין הוא שכל הוא יותר מחזק בעבור
המורה על הקדמה ולזאת השמחה הנפשות והוא עם הקדמה
והשיגות כמו שאמר מפר הקטרת והאחריות בספר מלאכת
יו היה המכשיר הוא הענין בעבר שבארנו כמה
שהם׳ והנה מהם ובסמוך הקדשים הקדשים אורים ותומים
על השכל הענינים׳ והשכל הפעל׳ והנה בזה הענין אשר יקריב הקדש
הקדשים ומחשבת הגבורה׳ ולזה היו מהם הם מיד
לאחריו על הכפרת אשר על ידיו נתאמר על קדש דורות עשה
שבונה כי ביום הזה יכפר ולא יחתם בגבוה
המשל הקדש המצוה׳ וכבר קרבה בספר מאמרות לבה מעלות
ומהם במדרגות מפני מה שיותר שמתחילים מה מה ט
שיתפוס מהכל כמות מעלות האדם לפי מה שנתן להם
השם יתברך ביום הכפורים׳ וכמו שימשך מהם מעלות
קבלתם מן הדמיון היא כמו נפש כבר מכוכבים
ההם׳ ולפי מקום ותמיד מעלות מעלות אשר יקדש מעשיהם
שכל הוא שאור מה שיקדש מהם כפי מעשיהם ובמעלותם
יתעלו הכרובות במעלת הדברים הקדושים ורוב השכל הפועל
לפי מה שבארנו שם׳ הנה זה הוא מה שרצינו להגיע
בזה המקום קודם שנבא הקבלות במה שנזכר במאמר
הפרשה׳ ולאחר זאת הפרשה נאמר שכבר היה מן הקודם

הכליל לכהן כמו לא יקטר במנחה והיה זה ממה שלא יתקיים כי שלם בבנין זה הענין צריך שיתן לא כל הכהן והמנחה עד היום וראוי שיהיה זה בענין שיספיק לבחון אחד [illegible] להקטיר קטורת הקדשים ולהעלות מנחת בשר ודם שיקטיר קטורת הקדשים ויעלה מנחה כי כלים שלא יהיה זה ענין הקטורת לבדם [illegible] יחדו הקטורת בכללו השמן ימעט יותר ורבה לבד ומנחת כמו שיתבאר · ולזה היכן ראוי שלא יאכל בשמן ומעות · וכל מנחה זו ישלם כל כהן הגדול לא לחם ולא [illegible] ראוי שיבוא זה הכהן הגדול אחר שיתכפר בשמן זה כלי שלא ישוב שב שלא לצורך ויתחייב מיתה כי פשעים והנה לא זכרה התורה בבואר במלוך הכהן והמנחה לא שחין ומכוון בעצמו ולכן מעבד הספרה · אבל בכריתת התחייב לבודו היא והם הוא שלא יאכל שם החפץ כליה [illegible] בוראי והכפורים אחר שימסרו מעשם הכהן הגדול [illegible] לבד בקדש · והנה לא זכרה בזה המקום זאת המנחה כי אם לבעלם זכרון העברים עצמם שישנו בבגד לבן לא שיהיה קדר העם כל · וקולם עקר הבגדים כלם נזכרו עם הקדר אשר שהלא הקדר ההוא לא יהיה מעד שיעשה בזולת סדרן העולה · והנה יפשוט כהן גדול בבגדי לבן בלשכה שיעבד בה ושם ילבש בגדי זהב והעם שם · ר"ל שלא ישתמש בהם עוד ומזה יתבאר שהם אסורים בהנאה והנה יתבאר גם זה אחר הפשטו בגוד זאת התמיד · וראוי שתדע אחר שלא השעיר יולך אחר פר ושעיר להקטירם שיוזבח השלם · ואחר שיתבאר לא שקטנו הם השעיר לא ברייתא פר ושעיר אחרון למחנה לשורפם ויתנגשם במוסף שיתבאר בפר כהן משיח בפרשת ויקרא · ולמה הקסם לאור התורה ושלוחת השעיר במדבר ולא הולכה להזכיר הדבר הגדול בי המנחות כי זה המובחר מעה שקדם במנין הקרבנות · והנה קודם אחר זה שעוד [illegible] לעזאזל [illegible] פר ושעיר אחרון למחנה לשרפה להעיר שהיה מעשה יחד והנה הענין בעצמו יעיד על זה כי קדם שלכהן [illegible] עלבונו כל ענין שני השעירים · ומה ראוי שיהיה [illegible] עשה יחד כמו הענין במה שהוא בפר אחד · ואמנם זאת סדרו במקום מקודש · ר"ל במחנה השכינה שבשילה · ומזה המקום יתבאר שכל מעשה יעבד ביום הזה לבכהן גדול בבגדים מבגדי לבן ולבגדי זהב בחוץ הקדש עמו [illegible] מקדש · וראוי שיתבאר מזה גם שכבר למשמרו בגדי זהב שעבד עבודת התמיד שלשחר והמוסף ישבר עמהם · וזה שכבר נתבאר בענין כל כהן קדוש ידים ורגלים · ולא שתיק אל זה מאחר העבודות שיעבד ביום הקדוש כמו שקדם · ואם במקום שאין ענין קדוש ידים ורגלים חייבה התורה לבל כהן שיתחייב לבל במקום שאין בו הוא ענין קדוש ידים ורגלים ומזה יתבאר גם שכבר ימצא שיהיה קדוש ידים ורגלים וזה שהם במקום שלא נתחייב טבילה יתחייב קדוש ידים ורגלים כל במקום שנתחייב טבילה · והנה התבאר הסבה במה זה מה שיבוא · ולפיכך כבגין · ר"ל בבגדי זהב שבגדי זהב שר יעבד בהם התמיד · ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם · ר"ל אילו ואיל העם · והנה עשה אותה לפי שהתחיל אחר כן עולת העם כמו בענין בחטאת והיה זה כן לעשה הכהן עם שאין ראוי שיכפר על זולתו קודם שיתכפר לו בעצמו ומה

שלשה מהמנחות הקדם · ולפי שעם שעשר מנחת אחר לכללם הספרה כמו שנזכר בפרשת פנחס הנה ראוי שיהיה מעשה קודם שלכן ועולה העם כי המנחה והם לעולה כמו שנזכר מה שקדם · ואמנם לא נזכרה בזה המקום · כי לא נזכר בזה המקום המנחה ההיא · וראוי שתדע כי המנחה זאת בפרשת פנחס בעולת שיקריבו בני ישראל ביום הכפורים הוא הכליל הזה שקרא כליל העם · וזה שכבר אמרתם שעשו עזים אחד לחטאת מלבד חטאת הכפורים ועולת התמיד ומנחתו מזה שכל העולה והחטאת הבאות מאשר לכפר פנים הכפורים נזכרו שם מלבד חטאת הכפורים ועולת התמיד שלשחר ושלבין השבים · והא הוא מבואר שכבר נזכר שם כליל העם והוא הכליל שנזכר שם · וכתב בעדו ובעד העם · ר"ל שבזה הקדים הספרה בשלמות כי הדבר הזה הוא לעשר שכבר שלא היה כמו שהתבאר בלעה שקדם · ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה · ר"ל אחר הקרבת שלמים ועלות העם יקטיר חלב פר ושעיר השעירים על מזבח העולה · והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים · וראוי שתדע שלא יקרא מטמא עד שיצא מהשער שבית המקדש בתורה · כאלו תאמר חוץ מירושלם כי כל זמן שהוא בשעיר הוא מה שמעו והקדוש כי השעיר היה הפך הגדול רחוק הקדושה · ובמה מהשער ואז בבדרך מן הקדש בקדושה הזאת ואז ירחיק משם ומאז יטמא הבגדים שלו · ולא יטמא הכהן שבשעיר הזה אבל יטמא משלחו ומי שראה שם וא משלחו חוץ שלו יעשה · וראוי שיתבאר מזה שהמוציא פר ושעיר הכפורים מחוץ למחנה הוא טמא ומטמא בגדים כי הוא ראוי בזה כמו המשלח שעיר המשתלח כי הם שרפים מחוץ למחנה מפני שחטאם הקדשים כמו שישתלח השעיר מפני שחטא העונות · ועד שהם מטמאים בגדים שהם רחוקים מענין הבוא בגדים · ואחר כך ישתלח [illegible] יטמא ומטמא כמו שעיר המשתלח שיטמא כי הם [illegible] שיתחפו להמיתו ולכן יטמא קודם זה · ואחרי כן יבוא אל המחנה · וראוי שתדע שלא הלכה [illegible] המחנה [illegible] שהוא אסור [illegible] והנה הדין בזה שהקב"ה לבוא אל המחנה ולא כבס בגדיו אחר שיעלה השמש · ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש · ולא הזכיר זה בזה המקום לפי שכבר ידענו זה · ומזה שהקדים זה ענין כבס בגדים [illegible] שהובא [illegible] לכפר בקדש · ולזה יתבאר שכל חטאות הנשרפות מחוץ למחנה מטמאות בגדי שורפם · וכן העניין בבגדי המוציאים מחוץ למחנה · ובכלל הנה לא הקדים הכהן זה בזה המקום יתחייב זה בכל הקרבנות והשריפות · וראוי שתדע שכבר יאמר שהוא מוציא מחוץ למחנה הכפ שלא ימנע המחנה שהוא בו כי בכלל שהוא ממחנה הכהן בגדיו והוא כמו שמענו הקדשה · ולזה לא יקרא מוציא מחוץ למחנה מי שיצא חוץ לעזרה · וכן מעשה [illegible] שנשרפו קרבנות [illegible] בן לפי מה שהתבאר [illegible] היה מהענין [illegible] · והשורף מטמא בגדים כל זמן שיהיה קודם שיתפרד מאותו שורף · ולזה יטמא בגדים [illegible] שהם השריפה ויעשה האפר · והוא מבואר שלא ירחץ שורף [illegible] בגדיו הטמאים לא היה מה זה

הטבעיים · והנה לא היה יעשה שנים ובזה קם היה שיעשו וכהנו
כלבו שניה ביום אחד והוא הכוונה האחד בעניינים אלו
המצות אשר ראוי שיהיו בו לא מצד הפועל כמו שהשגנו ואמר
הכפרה · יאמר שהשעיר היה ימין הדבק · ולכן ישוה שם
וזה שעירים על שאר הקרבנות ראוי שיהיו קודם מהם שישובו
מחטאתם ויכפר בכם · ולזה אמרה השעיר הלא שלוח העונות
מזה המחנה היא מנה שלא ינצלו מהם · השעיר לא יצא מן המחנה
המחזיר מה שהם הם לא יהיה במחנות העונות · והיות
שחט העבודות האלה ומצאו הכפרה לפי הראוי בהם לא זכרה
הייתה בבחור עניין העולות והמקומות כי הם בני ישראל אמר
ומה שזה הדבר מצוות מקדש בני ישראל · והיה הכהנים כל
שנעור בני ישראל ואחר כל פשעיהם לכל חטאתם · ואחר שכתב
לא זכר זה קבל אמר וכבר בענין ובענין ביאור · והנה לא היה הקטרת
בזה ראוי שיהיה קטרת הכהנים יותר נכבד ממה שהיה לה ס
חכמים בהיותה מה שנאמר ימעטו וכיון העם · ולכן זה כמו
אמרה זאת על הכפרה ובענין הכפרה על הקדש התורה ואחר כן
ונכנס השעיר לפי שבזה העניין יש הבדל בין הכהנים והעם
וזהו העם הזה וכן מורה על השעיר בזה שיאמר בו השכל
ההיות שהכהן אל הפנים · ולזה היתה שם המנורה והיו נרות
הדורות כמו שבקדושין בזה שקדם · והוא מבואר שכתב
שיש הבדל בין היחידים והיות בעל הקבלה כן יש
הבדל ביניהם בהשגת מדרגים אשר הם קצת חלקי השכל
וקולו הזה זה אשר תהיה על מזבח הזהב להיותו מורה על
מעלות השכל ההיות ויהיה ההשגות זה הקדש כל שזה בא שם
שבכבודם לבד ושריה לבד קבלה היה לפי סייג בזה שיעשו
כסף זהב ובם השער והנה היתה על בריות המזבח שזה נקמור
עליו המקור שהם סבת הכפרה שנאמר שיתעורר זה השכל
הנחשבות וההרגשות והמעלות השגות ולדות במקבילים הם
מים מהן ויתעוררו ויהיה סבה בחוץ ועל מעשה החטא
וכישרנו · והנה בזאת המצוה נשמע לנו שם ומעלת שקדם
אחת ואחר כן שבעה הענין עם זה על השכל המעלה שהוא
שלמות הנפש בהשגת השגה על אהרן ולדות ומשכנו כרב לב
כמו שהמקום · והנה לא יהיה קדם אהל מועד בכלו ובכל בקדש
כי שיעלה כן ההשגות והדרות ויהיה יותר מזכיר מעלה זה לכפר
המקום אשר בעבודה זאת הקטרת זה · ולזאת הכפרה בענין
חייב שלא יהיה קודם אל הקדש ואחר כל ענין בקדש על
אהל מועד · ורבוי שיראו שקדם השכל ההיות לפני ונגד וכן השגות
בהזכיר אל הפעל מקום הדברים המעשים בהם המעלה
ומפני מורה אשר בהם העבד אל השכל ההיות ומצא שגבה
ולכן לא יהיה אחרי המלות והסבה שלמות השכל הנעלם כי
הבדל שאשר בהם יכון לזה · ולכן הכפרה היה במזבח
הקטרת ובמנורה מה שיורה על ההויה וההפסד כמו שאמרו
מפשטות ואחר · והנה השעיר הנקרא הוא נפסד כמו ש
אמרו רבותינו בספר המורה · ולזה לא היה בו מה שיורה על ההפסד
קבל היתה הקטרת בבקר לבד שהוא מורה על ההויה כמו
שאמרו במקומו · ולכן נראה לאחר הכפרה לא היתה הקטרת
ביום בבקר היה ראוי שיהיה הקטרת הכפרה והמעלה מקדש
הקדשים בעת הקטורת הקטרה של בין הערבים לבשר לו
המזבח והמקטיר זה הקטרת על הכלל שבין שניהם הוא
מהקטרת לזה לא יוקטר בעת הערב כמו העניין בקטורת

אשר ירצו על מה שקראה הסיבה וסיבה נוספת ואז ומפשיטה
שכולל הכפרה בזה · והנה לא היתה זאת הקטרת זה הקטרת המעלה
עם השעיר הכפרה מהם פעמים אחת בשנה לפי שהענין זה העניין
משלמות בהיותן חוטאים · ולזה תמצא החטאים שנאמר השלמות
הנקבה · והנה היתה זאת הקטרת בראש השנה שיכנס
בו המשה במלאכת הכהונים · שם קדשים חיל הכפרה כמו ש
שהדבקו בתבונות לפי שלמות זה השכל הוא ואין יותר
עם קדושת כהונת העם כמו שאמרו בספרא ובמדרשו ועוד
הכפרה · וכבר היה זה במשור לקדש נהורות שנאמר
השלמות הנבדלים הם השוה והשירה הם חדש וקרוב הם
והנה היה הוא הזה מקור בהתעוררות הכהנים הנביאים
ומחוייב בעשור נפש כלי שיכנעו לבד ויעשו תשובה בכלה
הנה עניין הכפרה כמו שאמרו · ולזאת הכפרה היתה קדושה
בראש השנה זה כמו שאמרו במהשיבות · ובמקום שנאמר
הכפרה במה שיוקם שם הזה המעבודות היתר העבודות יהיה
שלא מקדש ומקדש לשנות שלא ששנים זאת העבודה אבל
על היות יעשו במה שאין מקום בו שהכוונה בזה היה מה שאמרו
וזה היה מעלות העולות · ראש הוא מה שעשו ומעלה וכו'

דבר אהרן

ואל בניו ואל כל בני ישראל · ראוי
שתדע שהנה בהקים בכל ישראל
כי כבר זכרה זה הפרשה בבאור כמה שדומה נמצאת בזאת
הפרשה עם שזה מבואר בכלות שמשפטי הדרך הם שוים
עם ולא זכרה הכהן · איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור
או כשב או עז במחנה זכר שור וכשב ועז לפי שמהם יהיו
הקרבנות וכמו שנזכר בראש פרשת ויקרא · ואמר במחנה
ר"ל במחנה ישראל או אשר ישחט מחוץ למחנה · ואל פתח אהל
מועד וגו' ר"ל חוץ למחנה ישראל · והנה הוא מדבר בקדשים
שהם מקריבים להם במחנה ישראל או שהם
חוץ למחנה ששוחטים שלא בפתח שחוץ לפתח אהל מועד במחנה
שכינה כדי שיהיו ראות להקריב קרבן לה' לפני משכן
ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ר"ל שחוק יחשב לו כאלו · ר"ל שכבר
יקריבנו מיד · ואמר דם יחשב לאיש ההוא שכבר יתחייב עליו
כרת · והנה יחשב שם אמר דם אם שפך לבו קדשים ידבר בהם
הקדשים שאין לשחוט חוץ לאהל מועד · ולזה ראוי שיהיו הקדשים
המוקדשים לה' חוץ לאהל מועד יתחייב כרת על שחיטתם בחוץ
קבל מה שהיו בעלי מומין ושהיו במקום מה ולזה שהיו
ראויים שלא ליקרב אל אהל מועד הנה ולזה יתחייב כרת על שחיטתם
ולכן מתחייב במה היא וסבה ששחט בחוץ הוא פסול
להקריב מאז קרבן לה' כמו שאמרו רבותינו ז"ל בבאור זה
הפסוק · ורבותינו ז"ל ישאלו מזה כי הכוונה דבר מה שהוא
שחיטה בפנים וחוץ למחנה ר"ל שהוא בכלל הקרבה כי
בשחיטה קדשים לא יהיה מקריב שום קרבן כשנה כמו
העניין בשחיטה אשר בעזרה שהיא אחר כך בזמן כמו
שאמר · ולזאת הסבה לא יתחייב במקום חוץ לעזרה כי
אין זה הענין ובכל כבוד השחיטה חוץ לעזרה שאמר ירצה
שזה הענין בעזרה ולזה שירצה לה' · ולזה יתחייב על
שחיטת שלא שהוא קדשים בחוץ כיון שלא קבלו ואל פתח
אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' · ולענין אשר
יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים על פני
השדה והביאם שלא לפתח אהל מועד אל הכהן · קרבן שלמים

שיהיה שם מה שאמר שכבר יכפר השם ית' לאומה כל עונותיה
לא העונות לבד· ואם השעיר יחשב חטאים שלא יתכפר· ועתה אחר
העונות היו בנגעה הפסד נגבר· וזה שהמום ממנו יתחייב
שלא יכפר: לא עונותינו והכיבכם כמו ששמו והמיוחד בגבור
התשובה והשעיר שהוא בית השם· ואם השעיר ולא ישתלח
מקודש ועשוי ישעתו בחזרת שכתוב לכל חטאתם· ולזה אמר
השיטה היה זה יום אחד יתכפרו בו כל העונות אחר השבר לב
הגדול והשבירות וכתשובה· ולפי שזה העשה גדול וקשה אל
שיחשב שבחם עליו היותר גבור כמו היותר נכבד ויותן
התשובה היותר גדולה בזמן הזה· ולזאת הקפה בענין
חזירות זה היה נב בכבד שמן ומות· והנה היתה זאת
העבודה בכבודי לבד כי עונות מה שיכפר עליו בגלל העבודות
זה בכהן ראוי שילך הכבוד בזה הקרבן· ולזאת הקפה
בענין הזה והשעיר שורפין בזה הוא ולפי המו ונמשך לשעיר
מחנה יראה הנה השעיר המשתלח כי עשרת הנגעות ובלשון
שנן כוהנה רל בלחם גירה שהנגעות וזה הגבורות כן
שנמורה לבד מה לעבוד כן שום שב וזה כל אחד מהם והנה
והנהגה המאוחר הכהן כב וחטאת ישראל שעיר לכפרה בענין
שהיה קטורת כהן משיח ובי וחטאת נשיא שעיר· והיה זה
על לי מעלה הכהן כמו שבארנו גם על שהקרבן שבבעלי חיים
האמת בכתובת הפרוכת אל מזה שנשכן אל השם ועמו
שעשה אחר· ולפי שכפרת שנה שעירים היתה יעולה לגמר
שיכפר עליו בכל היה יקרו שיוסף שנהם יחד לבוא והוא
ושהם יהודו אמר זה מהם יכפר על האומה כמו זה מהם
יכפר על כל העונות· ולא יהיה דבר זה בלא מעשה להם
על יד הכהן הגדול שיכפר בכתובתו על שזה יכפר על
האומה וזה יכפר על כל העונות כי ש היה מה בלא החטא
מה שיהיה דבר מפני הגדול כמו שאמר בחייו ומלאכת הגדול
ועוד כל משפטיו· והנה היה המכפר על האומה כן מה שהיה
בו מכפר על כל העונות ולפי שהוא העיקר האומה כי
חיות הימלה העם בשלמו וקבלו השם כמו שכתוב ומה שאמר
מעלות התורה כי שעיר אחד ושלמות השם ית' ושאר
היה הדבר ממנו בכך מה שעם הם חיים ותקונם· ואמר המכפר
על כל העונות לא היה הדבר כבר מהם לשם ית' בעונותיהם
מה אחר מעלת עולם· וכמו הידוע שהתורה אמר ההוא
מכפר עליהם· והשם יכול כבר אחר שנתכון לכפר בכונים
להורות שהמכוון מהעבודה בכלל שיתכפרו העונות והאומה
ומה שאמר היותר חלק· ולהורות על חוזק הכפרה הזאת
בבריות· והנה היה מה שאחשב שעשוי הכהן שיהיו
הנזכרים לבוא בשיות· וזה שהעבודה שהיה לכלו ובני
בו היה בשעיר על קודש והמקדש כדי שיכפר עליו ואחריו
ואהל מועד היה מכפר על אהל התורה כדי שיהיה נכון
וזה כמו זאת האומה הנכונה· והעבודה שהיה אחרי
הפשיטו בגדי לבן היה בעשר על האומה ותת מה שיכפר עליו
ואחריו· ולזה כל לה השעיר ולהניח לשער לכל עונו· ולזאת הקפה
היה בשעיר הפנים והשעירים הנזכרים אחרים· והנה היה
העבודה כמו כרדוש כמו שזה לא יחד העבודה הנכבדה בזולת
הכהן הגדול קדש כי לא יראה כי נח שעין העבודה יותר
מקום מקדש· וזה מה שעיקר ועל כן בענין זכר העבודה
יכהן אחר שימשח הכהן הגדול ויתקן קטורת בשמים סמים

מנית לא כתב שם הלדברים המורים על השכל שהוא כנגד
והוא השכל הקנוי· והנה היה הקטרת הקטרת היא מה שהיה נקטר
אשר יקטירו על מזבח הזהב לפני ה' קטורת תמיד· ויגלה
המעלה של ההיות שבכל זה מהן אל הלבבו וזה החומר יהיה ספיר
ומרירות· והנה הקטורת אשר יקטיר לפני לפנים ומעלת ענייני
השכל שיבחר הפועל אחד ידיעתו מה שאמר הקטורת בקדש
קל שיש הוא בנשמה· וזה לדברי הכל מה שאמר מה המכוון
ונאמר על זה העניין היתה הקטורת היא היותר נכבדת
בקדש בקדשי הקדשים ולגלות שהיא בקדשי· והיה הקטורת
מעלה חפשי כי השכל הנקנה הוא מה שהשיגה יד האנושות
והנה הכוונה בקטורת הכהן הגדול זה הקטורת לפני לפנים
היה לפי שהיה רוחני ובמו לפי מה שנאמר המגלה השכל
האלהי מה שהשיג מה רוחם לא הדברים האמתיים אשר
בכל זה אשר בו המקדש יקדישו ומה שאמר בה בכונת השם והשגתו
האלהות הנעלמות מה שלא יעלם· ובזה האופן יתבאר
הנסיון יהיה זה קל שישער ממה אחרים אשר מבקשים השגה
מהנסיון· ולפי שזה השכל רל השכל הנקנה ישלח בנשמה
חלק הפנימי ויתקשר בהם ובזה האופן לגמרי הנמשך אשר
הבא הקדושה כדי לאחוז בגוף הנה ישראל גם הכהן הגדול
על שיכפה העבודה הקטורת מה שבה אחר עשן והם הכרובים
כי מזה יעלה לנו הקטורת וכונה· ולזה חייב שיהיה בקטורת
מעלה עשן כדי שיהיה מגיע מעלת זה העשן נגד המקום
ושיהיה העשן מודה על השכל הנקנה מורגש עם שזה ירדן
וגם כן שמות אמת השכינה היה בגלות הקדוש בחצר של
הכפרת מה שנאמר על השכל הקנוי שהוא בלשון הכבוד האמתיים
אשר ראוי הקטורת מעשרים עשה כמו שזכרנו ומה שנקרא
והיה זה כלל התורה שהיה בזה הוא ככה מעשה אחר
זאת ההשגה שיהיה כאשר התכונו שביארנו במעלת זה
הקודש· והנה לא היתה הקטורת מעכבת זה כי הכהן שיקטיר
מעלה היה שעלה היותר טוב גם שיהיה מהקדושות הקדושה
בזאת השגה· והנה זה אחר כל זה הקורא על קטורת זאת
אחת· ולפי הכפרת שהיא זאת המזבח והכרובים ושכיניו ית'
והשגחתו ושעשועיו הגדולים ומהם השפעה המיוחדת ומשגה
כי כשלמות מדרגתם ואיך מהם הבאים מהם בזה הקודש
כנגד הכנה מה שנזכרים ועם כל היה זה בעניין הזה
שבארנו בספרינו· הנה יתכונן לפי מה שיבינו השכל הנקנה
ימשכם יחד הגונה מאד הקטורת· וכאשר יתעורר השכל
בשלמות הנה מה מאחריו בזה הגוף ויהיה שזכינו מה
מה מאחרים אשר הקטורת והקטורת· ולזה היתה זאת הקטורת
בחבור היות נעשה שיכוין בהשגותיו ובעבודתו כאשר הוא
הנהגות לא כי לגמרי מהם· ואחר כל שהוא שעשה הפנימית אשר
לבד ולא מאומה בזה הקטורת בעניין אחד שלא יתכפר בו שם כי
קם על עשן הקטורת אשר אין דבר כהם מורים על עבודתם
קלה מעלה מה שבכם מה היה ראוי שבכל בידיעת האמתות·
והיה זה כן כי נפלא עונותיהם ממני ובזה מה שאמר מה שם
יה מה שלא יתכן שיאמר מהם כמו שיהיה לבן לשהיה
הקירוב הנזכר· ומאמר הכהן כי לשלמות בעניין ובתורה
הגדולים ואחריהם מיוחדים ורנים· ולזה יכפר יחד הכפר
בזה הקורבן הנזכר כי הפסוק היה שיחיו ולא יחייב באמן
הוא מעלה הקרבן מה שסיפה הדבר מאד כמו שהיה ראוי שמו

שלהם ואחר כך אמר לא תעשו ולא תלכו וכמו שיתבאר במה
שיבא · וכבר זכר זה הרב המורה ז"ל שכבר היה מנהג עם
הקדומים לאכול על הדם לאחר הקרבה כמו שרחק זה בספר
[illegible] · ולזה צוה שיהיה זה בכסוי הדם [illegible] ובמנהג
ולפי [illegible] היה לא כל [illegible] קבץ בהם לאחר הקרבה שזכר
הנה [illegible] לא כל לא ירגילו בכסוי הדם · וראוי
[illegible] שיהיה עפר [illegible] ועפר [illegible]
כמו וכסהו בעפר · [illegible] בעפר ויכסהו בעפר
והנה בזה [illegible] תועלת [illegible] כי זה הכוונה הזאת · וזה
שאשר ישפך הדם לא יתעכב שם במקום אבל יהיה נבלע ב
בעפר · והנה מבואר שכל מה שיקרה עפר בלשון הקדש יהיה
נמוח בארץ הדם · כי נפש הבשר כמו נפשו והוא ר"ל ש
שנפש הבשר והיותו הוא [illegible] הדם אשר בנפשו לחיות
[illegible] · ולזה [illegible] לכפר על נפשו · וכבר שיתיישב יותר
נגד הקדושים [illegible] בזה ראוי שיהיה עצמו [illegible]
מהקרבנות כי הם [illegible] לא יקרבו בו יהיו על הבשר בזה ק
ובכלל הנה השרש הזה [illegible] כלם הוא מבואר שהוא מ
מפעל הנפש כי לא [illegible] לדברים [illegible]
עם [illegible] הם לא [illegible] הכל · ולזה היה בזה תועלת
[illegible] הנפש כי אין צריך הקום שיתחזק [illegible] וזה הם
לא היה יום נפשי · ולפי [illegible] לדברים [illegible] לא עבר על [illegible]
הבהמה כמו שזכרנו במה [illegible] בזה החוק

וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה וגו' ראוי שתדע
שאין הרצון במאמרו נבלה וטרפה נבלה
או טרפה כי הטרפה לא תטמא [illegible] לא היתה עמה נבלה · לא
הטרפה השחוטה כמו שהתבאר במסכת ויהי ביום השמיני
[illegible] אשר [illegible] אחר [illegible] · וכי ימות מן
הבהמה אשר היא לכם לאכלה [illegible] שהשחיטה אינה
מטהרת · ולזה יהיה הרצון בזה שתהיה נבלה וטרפה יחד
ולפי שהיא הטרפה אינה [illegible] הטמאה ולא [illegible]
שבארנו [illegible] בזה המקום · הנה לא יהיה [illegible]
הטמאה שתהיה טרפה [illegible] בזה האופן יום היתה
נבלה [illegible] · ולזה זכרה התורה נבלה
וטרפה יחד והוא [illegible] חיים הטמאים לא
תהיה טרפה · ולפי שזאת הנבלה לא נזכר בה שתהיה מטמאה
במגע ובמשא [illegible]
הטמאה במגע ובמשא הנזכרת במסכת ויהי ביום השמיני
עם שהם היה הענין אם היה זה בכל ומותר · ולזה הוא מבואר
שאין זאת הנבלה נבלת חיה · ולפי שהוא זכר בזה המקום
החיה והעוף אשר יאכל [illegible] שבנבלת העוף טהור [illegible]
והוא אינו מטמא כי אם בזה האופן ר"ל בהיותו בבית הבליעה
לא קודם זה ולא אחר שירד למעים · וכבר [illegible] וקבלו שלא
יטמא העוף כי אם בזה האופן במסכת ויהי ביום השמיני
[illegible] שאם יהיה בבית הבליעה [illegible]
מטמא כי אין זה [illegible]
ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ ונשא עונו · ר"ל שיתחייב כרת
ולפי [illegible] שיתחייב כרת על הטמאה [illegible]
[illegible]
[illegible] שיתחייב כרת

כמעשה ארץ מצרים אשר
ישבתם בה לא תעשו · הנה [illegible] בזה שמנה ג
ארץ מצרים ומעשיהם בענין העריות היו [illegible] · וכן
הענין במעשה ארץ כנען ומעשיהם בענין העריות · ולזה
הזהיר השם יתעלה שלא יהיו כהם בכמו המנהגים המגונים
ההם כמו שאמר בסוף זאת הפרשה אל תטמאו בכל אלה כי
בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם · אשר יעשה
אותם האדם וחי בהם · ר"ל [illegible] המשפטים [illegible]
שיתמידו החיים בהם כי הם מישרים לשלמות הנפש שהיא
החיים הנצחיים · עם שכבר ימשך [illegible] חיים [illegible]
כמו שהתבאר בהרבה מקומות · איש איש אל כל שאר בשרו
לא תקרבו לגלות ערוה אני ה' · ראוי שתדע [illegible]
[illegible] בענין · [illegible] אשר [illegible]
[illegible] שאין [illegible] לאכול [illegible]
[illegible] שתהיה [illegible] אשר [illegible]
כי [illegible] יחשב [illegible] אחד [illegible]
אחד · וכבר [illegible] זה [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] שהוא [illegible]
בזה כבר זכרו [illegible] · והוא [illegible]
[illegible] הנה [illegible]
[illegible]
[illegible] שיהיו [illegible] אחר [illegible]
[illegible] בדברים [illegible] עם שכבר [illegible]
[illegible] · וראוי [illegible] העריות [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
שכונת התורה שתהיה [illegible] שכבר זכרה [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] · [illegible]
בזה המקום [illegible] העריות [illegible]
בזה [illegible] יתחייב כרת · וראוי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] יתחייב כרת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בזה הענין

ערות אביך וערות אמך לא תגלה · [illegible]
זכר [illegible] · [illegible]
זכור · [illegible] · ואם [illegible] יתחייב [illegible]
[illegible] יתחייב [illegible] כרת כמו שהתבאר [illegible]
[illegible] בין [illegible] · וכן הענין

השדים היא ואחרון והאמוריים קוראים לנכוני השדים [illegible]
מורה על אחד תכונה כמו שכ' בסדר אחרי מות ונשרפה
ירפה. ולפי שכבר עם שכבר היה אחר שהיו ישראל קודם מתן
תורה זובחים לשעירים, וזה לא נתבאר בשום כתוב. הנה רבי אב'
אמרו במעשה העגל ויעלו עולות ויגישו שלמים והיה זה המנהג
הפסולים להם ואולי שעבדו והנה היו מאמינים בכל עשותם
הנפסדות ומשמחים המחוללים. ולכן זבחו זבחי שלמים [illegible]
קודש. וזכר הכתוב אותם ור"ל שאחר כך שלמים הם כשם
לבעלים והוא אחר כך שחשב כמשפט זה שלא יתחייבו כרת אלא
שהיו אוכלים מן הכבשים שהוא נאכל בתוכה ישראל
הנה חייב בשוחט חולין בחוץ אבל אם זבחו כי לשעירים [illegible]
ויקריבו אותם ממנו בקדשים והקרבנות. ולא יזבחו עוד את
זבחיהם לשעירים. ר"ל השדים. והם הלצנים הכוזבים
שיבאו אחר בנמצא שחייב אלא שקח הקולה יהגו. וראוי
כי [illegible] בבהמה או קשר ויחשבו השדים כמו שהזכ'
במשנה קטנות והיה בי בית שבתי. הנה יקראו
השדים שעירים. ומעשה שלא נבחר בית אבותי הנה
ידעת כי הלצנים המתמידים משכנתם ומתנשאים
השמורה אשר אולי ותקים לה. וכן העניין באבותי [illegible]
מגן אבותיהם אשר מולי [illegible] מותחם לו. [illegible]
נזקת להם ערותם. לקוח עניין זה ומתחייו הנה הכוונה
עוד ודבר זה העניין היא שלא נזבח לשעירים ולא לשם
ואחרים השעירה לכן מפתח אהל מועד לא יתחייבו עליה
כרת כי אם אחר שכבה הרק בשם שנבלה בקרבן בהר המוריה
כי קודם זה היה אשר להם שחוט והעלות הקרבנות [illegible]
בכל המה ומות כמו שיתבאר בפרשת ראה אנכי. ועתה
זה הכתוב יהיה זה עולת לא תעשה. והנה קרבה המורה לכן
מנחה ובמצוק אחרן והבאים לא תוכל ברכה מה
לא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים. והוא שיהיה הקרבן
כי במקום הקרבנות לא לבבם אחר מעשה ירושלים בה שלא
יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים. והחשוב הוא והוא דבר
להם לא כבן לשם ית' בכל מקום הנה יהיה זה הנכון שלא
יעמדו על אותה השם ית' ויתענו בורכים [illegible] הקרבן
על פני עגי עבודתם של אותה זאת הלה הקרבנות לא שיהיה
הולכה לפי הדינים והם הכוכבים אשר הם העם [illegible]
הנה היה שבחירו וחקות עשו תהיה זאת להם לדורותם לעניין
שחייב הקטיר בחוץ. וזה לא חשוב יהיה אחר הנזכר [illegible]
שלמים שלו שיהבחר בפרשת ראה אנכי. וכבר יורה שהיה
חוזר ולא יזבחו עוד את זבחיהם אחר לא תעשה שהוא
הדבר כן לא היה זה האמור אלא בעשה שהיה היה המורה
בזה ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים. וכן אמרו עוד
יורה שחייב הכתוב בתוך מה זו היה קרבן שלא יזבחו עוד את
זבחיהם לשעירים אחרי [illegible] ותם הם אחת בשחיטה
מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עולה או זבח
ואל פתח אהל מועד ו'ו' ר"ל שאם יעלה עולה או זבח ואל פתח
אהל מועד ר"ל אוז עשה יתחייב כרת. ואמר זכר העולה שהיא
כלה כליל. ואמר זכר הזבח שלא יקריבו ממנו ולשון שחיטה
במקום שחייב שיהיה העניין בזה יתחייב עליו כרת. ובמאמרו
ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לפנינו שכל הראוי לבא אל
אהל מועד אם שהקריבו בחוץ לקרבן בחוץ שלא יוכל

להביא אל פתח אהל מועד משמע שאם יקריבנו בחוץ יתחייב כרת. והנה אמרינן ש
שהשוחט והעלה בחוץ לקרבן לפי שנו' עולה או זבח. ויש שהקריב
יתחייב שיעור דהוי היין לחטא שלא היה קרבן על קרבנו
קודם בחוץ חייב שהיו ראוי להביא אל פתח אהל מועד שנא' שיעשה
הקרבן שלו כבר עשה. ויתבאר שלא יתחייב כרת אלא כשיעלנו
הקרבן לשם שלא עשהו זבח. והעולה והזבח הם מין אחד
הולכת הדבר. וזה מבואר ממה שקדם במעשה העולה והזבח
וראוי שנדע שלא יתחייב על העשייה בחוץ אלא כי אם
כבנה שם מזבח אבל אם לא בנה שם מזבח לא יתחייב כי
המזבח לבוא בגדר העולות הקרבנות. ואמר הכתוב בגרם
וכן מרהם ובשלמי ובמערב ובכלים שנה שהקריבו והקרבנות
לפני בית המזבח. ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם
אשר יאכל כל דם. לפי שזכר אחר זה ואחר כך לכם על האכילה
לומר שלא יתחייבו כרת אלא על הדם אשר על כן שיתן על
המזבח והוא דם הנפש כמו שאמר דם הקרבן דם השחיטה. ואמר
דם התמצית ודם האיברים לא יתחייבו עליו כרת. ויתבאר אחר
כי הקטרים שהדם הוא הוא הנפש. כי נפש הבשר בדם
הוא ר"ל שהדם הוא של הנפש שהוכיל בו הכחות היסודי והמזון
הכולל יפה. ולא היה רואה הכתוב בהמשלת הדם. ולא היתה הכפרה
היתה הנפש בו על הנפש כמו שאמרו בעניין הקרבנות
והיה מכפר על הנפש בזה האופן. וכבר נזכר כאן שהדם
שמקור הדם אינו נוהג אלא בבהמה ובעוף. ואולם דם שאר
הנפשות לא יתחייבו עליו מזה הטעם. ואמר שדם הבהמה
והעוף אסור והיתה החיה בכלל דבר לשם ית' ולא העוף
מוכן שיהיו מינים שנים חייבת התורה בחיה ובעופות לכסות
אשר שחיטתם שיכסה דמם בעפר כי שלא יבחרו הקדשים
לאכול דמם. ואמר הבהמה לא הוצרכה בה התורה בזה לפי
שלא הותר לישראל בהתחלה לאכול בשר אם שלמים וכבר
היה קרב מהם הקרבן והדם לשם ית'. ואמר אחר שאחר כך שיהיה
ויקרא ישראל המקריבים הפנים ואותם אשר הקריבו בהם יותר
באכלם אכילת הדם. והם לא היו הותר להם בשר תאוה שיו
שיתבאר במה שיבוא. והנה אמרה התורה אשר יצוד ציד חיה
או עוף לפי שנאמר בהם שיהיו נצודים. והוא מבואר מאד
שאמרו שכבר נהגו בהם זה הדין אלא שלא לאכלם הוא
במקומו כמו שאמר שנצטוו במדבר אלו שקדמו. וראוי שנדע
שלא ישנה זה הדין אלא בשחיטה העשויה שנאמר אשר יאכל
ואמרו שלא בחירה התורה אסור חלב בחיה ועוף כי אם בבהמה
במקום שאסרה אסור דם בבהמה ובעוף. ר"ל במשנה
הנה אמרו ואמר שהיו אסור חלב נוהג בחיה ובעוף. וכבר
יתבאר לך מעשה העניין שהיו להם אל לבו קבלה או שומע ומעשה
השומע. וראוי שנדע שלא יהנה מן הדם כיסוי הדם שחייב
המורה בנבלה שלא אשר יאכל. ובכלל הנה שלא יורה
לאכול מה שנאמר במה שנשחטה. כי שיתרחק מאכילת הדם
ולזה לא יערבו לאכול הדם עם שהוא חפץ נ"ב שהיה המנהג
הקדמונים שיאכלו ויקבצו ויחשבו שיהיו
השדים מזה הלויי מתחברים להם. ולזה הקיר מנהגם
שישפכו הדם במקום אחד בדרך שהיו ונשה הגוי קמו
הדם הזה והיו חושבים שיבואו השדים לאכול הדם כי
הוא מזונם לפי מחשבתם. ובזה האופן היו אוכלים הבשר
עם השדים ויודיעום העתידות. ולא אמר לא יאכלו על

98

זכה בזה הענין · והוא מפני שהיה הכוונה בזאת העבודה
וזה שאין שם לבה לדריה · אבל המשכב אשר נרחה למשכב נעלם
הטמאה אחר שאין בו שתהיה ההזנה על הקוסמים ולא נמשך
כמו שאמרנו קודם ולזה · ולזה חשבו שיהיה המלך מי שהוא הראש
הקוסם אשר במשפט נמצא · ומה שהוא בזה הדבר הוא האיש שהיה
היותר מיוחד בהם ולזה היו עובדים אותו והוא המבחר שבעלי
זה המין ולא יתאימו במעלתו והגיע כשלא יתאימו שהמלך הוא
ולזה לא יכרו עמם בסיומם הנביאים התוריים אבל ישראל
במעלה התמונות לבד כי אין שם קבלה אחרת לפי זה הענין
ואמר עוד שזכרו בזה המקום להורות על אחוזת [illegible] ותאוה הענין
שיזכיר עוד שהוא מרחיק מאד מן [illegible] וזהו אשר ישכב
את זכר שהוא משכב בלתי עושה פרי ויורה שהוא לא יתן אל
לבו להשגיח שהיה מן הקטנה והיכולת והחכמה במה שלהם
הנסיון מה שכבר בזה הענין · ולזה לא ישתמשו בו כמו שלא הנמשך
התאוה בו · וכן הענין במי שיזרע כבר בבהמה · והוא מבואר
שמי שמנה עזה התאוה ר"ל שלא יחקר מה שהיה מן המשגל
והפקר והיושר בזה לא יהנו כאלו השפלות לא ישלם זה הענין ש
שתהיה בכלל קבה מעלה וכריתה ויבא מפני זה לבוא אל הדעת
הנפלאות עם שהשיא האחרת להגיע זה האיש בזה האופן ה
המשגל ומה שיתלה בהשגת שום משכל ויתלה אפשר זה בזה
פחות שבשגעה הנפלאות · וכאלו בזה הורה התורה שלא נקל בחטא
ההזהרות בהיות בהסכים אשר שיפה נאמנה עניה מלאה"

ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא ר"ל שזה
הענין הוא נתעב על שעורו" ובכל בהמה
לא תתן שכבתך לטמאה בה · ר"ל שלא תעשה זה הדין שוה בבהמה
ובעופות הנקבות בכלל אחד · ואמנם זכר בהמה להיותה יותר
קרובה מבעלי הזכרים מאשר בה · והנה אין הבדל בבהמה בין
היותה עגולה שלנו ובכל בהמה · וכיון שהעבה בהיא שהעבודה
בו איננה היא נגלה המשכב כולו המשכב אשר כלו והמשכב
אשר לא שכבר כמו שאדם · ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה
תבל הוא · ר"ל שהוא דבר בלתי והשחתה לבד המשגל בכח החיים ושי
להולד בזה האופן הנפסד שאם היה שהביא מאנו הולד לא
יהיה היולד האדם כמו שלא יהיה הולד מקום נקרא מין ולא מאיר
אבל מין אחר עם שזאת ההולדה נכר רבה תאווה בלתי מאוחד
כמו שהתבאר בספר בע"ח · והוא מבואר שהאדם גדולה מעלה
מעל כל אחד מבע"ח האחרים · ולזה ראוי שישמור ששמיים
לא שישתמש במה שהכין הטבע להולדת מין האדם אלא שיהיה
ממנו אחר מאחר בע"ח · אל תטמאו בכל אלה · ר"ל בכל זה שיהיה
מאלה · כי כן לשון הקדש מאבד אחד וכלם לא תקחו · כלומר
שור ושבו עם לא תקחו · והנה בזאת התורה שאלה המעשים
המגונים היו סבה לאבדן האומות ההם ולהקיא הארץ יושביה
כולם כי שכבת ישיבים ההם לא היה מקבלים השם ית' לא ברכם ולא נשם
מיתה · ויב ישראל כי זה יהיה על מאמרם ית' ולפי שכבר
לבלבל בזה הבה הוסיף להזכיר כי נסתפקים שלו הגיע לה ס
העשה בזאת הפעולות המגונות · ולזה אמר כי את כל הרעה
הזאת עשו אנשי הארץ כי גם הגוים ימרדו ויקיאו הארץ · ואמנם
החלה זכרו הגוים האחרים במה שאמר כי בכל אלה
נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם כי הגוים אשר מאז
הסקרונים שהם לפני מלך ומשפחה אחת בזה ענין ההמון
האחד והמאורי ומה שירמה להם מאלה המעות · ולא תקיא

המין אחרים · קבלנו מפירוש זה הפסוק מה שכבר לומר בו ולא
החשבו שיהיה העושה מוגבל בם כי זה שהקריב האחד מהם
כאשר ראה את הבן אשר לפניכם אבל יתכן כרת הנפשות
העושות אלו ולא כבר שיהיה מכל הענין העבודה · וזהו ההפרש
בין העושה שעשו בזה ובין העושה זה הענין מהם לפני ם
הם · וכבר יקפה מפתו ומאוד שהוא ראוי שיהיה העושה
המגונה זה לשלול ולהעלים לגמרי כמו שיהיה
האומן יותר נגדי היה ראוי שיהיה עושו והבחירה וזה הפך
מה שילכה מזה התאר · ואמנם ואמרים בהתיר זה התכלית שלא
הם ומורה ההתגבר בכללם בלתי הפעולות המגונות ובזו לא
ולזה היו רחוקים במו זה העושה הנזכר · ולא הקרבתם כלם
בהם לא תגעו כהם זה הענין הזה · ולזה אחר זמנו עניינו
מנהגיהם כמו שאמר כי לא שלא עון האמונה הנה · ולם
שראו לעשו ולפי שלא יחיו בזה כי לם איש אחד ופעם אחרת
בשהביא בפני האומה ההיא" ואמנם שאחר העושים אשר
יהיו בלבם לעשות אמונים עליו כי הם יראו יהקריבו כלם
הקושים תהיו · ועם יתבאר כי מה שיקרבו ישראל בזה
הפעולה הזאת אותם אחד אחר ושמרתם את כל חקותי
ואת כל משפטי ועשיתם אותם ולא תקיאו אתכם הארץ · והאמורה
שמם לא יעשו מום אותם אחד · ולזה אחשוב שהכוונה
היה בזה המקום שישארו משמרת הנסיה לבלתי עשו ר"ל
מחקות התועבות האלה כדי שלא הארץ אחר אותם כאשר
קאה את הגוי אשר לפניכם כי זה יקרה להם בשיאחזו בזה
ודבריהם · והוסיפה התורה להזכיר עוד אחר יקרה לא יש
ואיש אשר יתאים בהם והוא הכריתה נפש האיש · ויהיה אותו זמין
כי כל אשר יעשה [illegible] כל איש אשר ראוי שהרחיקו מעשותם לכל
בלתי הפעולות התאוות האלה כי כל מי יעשה זה העושה לפי ואיש שיאחזו
בהם · וזכרה התורה הענין הכולל שיהיה בכל האומה אם
יתגברו בזה הפעולה · ואמר זכר זה הענש הכללי שיהיה
למי שיתאבן בזה היה הפרשו כבר" ובכאן שלא באור
דברי זאת הפרשה" ואמנם זכר שלא לא מלך עבודתו וסקלוה
שהוא הולך במלך נמצא מהשנה לעושי הקדשות והזמרות
כמו שהתבאר במקומו · וכבר התבאר מזאת העבודה ההיא
שהיא היתה בטבע ההוא מאד ועל ידה שמואל ולא היתה כי אם
מעט אחת מהם כי הכל מאה שיש מכל שאין בכך
כי אם שהמלך לא עבדו והיה העבודה · ולזה סמך שאמר
האזהרה מעשיה ההיא רבים ועם אלו האמונות הם אחד אחד שבט
שיעשה מן · כי יזקין ולא יכן נראין רבים מאלהות · ולזה תמצא
בספר אלהים ועבדים עם שבבר היתה עבודתם עשייה בכל
אחד מהם ומאותם אחר כי עשו בעיר הזה וכאלה יהודה
ולפי שהלבינה היתה נאה בזה המין הם שדים לא היה
כשנה עבודה אחרת · ולהם הקשיות שהיתה עשייה לבוא
שיותר כל אלה השדים והלילות העשירות כמו שזכרנו · והנה
זכר זאת האזהרה אחר האזהרה שאיסור הקדשים כאן וחקרי
בין הזהיר מהעשות הדברות וחוץ לעזרה אפשר שיקרבו כם לא
לבבה שזכרנו · והיה לשבי והר נבני אמונה היהודי · ואחר כן
הזכיר האזהרה מאחד לבהלם כי בזה הקצף יותר הכוונה אשר
בענין הקרבן והגמור שזכרנו כי מה ימשכו בענין קרבן
ולמאתה הקרבה זה לבקות לם קיה ועשה שבות שלה הקודש
שלא יתפזרו ויבאו לם שעירים כמו שאמרנו" ואחר ששב

בשאר העריות. והנה היתה עם זה אמו אשת אביו הנה יתחייב עליה שתי חטאות משום אשת אב ומשום אם כמו שיתבאר במה שאחר זה. ערות אשת אביך לא תגלה. כלומר שאפילו אמו והיא נכרית [illegible] ומעט שאר הקרוב מן הקידושין יתחייב עליה משום אשת אב. ואולם [illegible] אביו [illegible] יתחייב משום אשת אב כשהיא אשת איש. ערות אחותך בת אביך או בת אמך. מולדת בית או מולדת חוץ. רוצה שמולדת בית היא הקדושה שתהיה לאשת אביך ומולדת חוץ היא הקדושה שתהיה לאב מאשה אחרת או הקדושה שתהיה לאם מאיש אחר. ובאמרו הנה הורה שאפי׳ שאין קדושין בזנותו באמירות כי מן הקרבן מן האם יתחייב עליה משום ערוה. וזה הקרוב מה שלא [illegible] מולדת חוץ. ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותן כי ערותך הנה. הנה יתבאר ממה שאמר כי ערותך הנה שכבר יתחייב גם כן על ערות בתו כל שכן כי היא יותר קרובה בענין שאר הבשר. וזה מה שהורה כמו שקדם מהשרשים הכוללים. ערות בת אשת אביך מולדת אביך ר״ל שתהיה מולדת מאביו שאם לא היה הענין כן כבר תהיה מותרת לו אם לא היתה אחותו הנה כבר ביאר הקדמונים וכבר יתחייב עליה משום כרת אשת אביו כשהיתה אשת איש ואולם אם היתה בת אחר [illegible] לא יתחייב עליה משום בת אשת אביו וכל יתחייב עליה משום אחותו מן האב. ערות אחות אביך וגו׳ רוצה שאחות אביו ואחות האם הם [illegible] משום שהיא שאר אביך ושאר אמך. ערות אחי אביך לא תגלה ר״ל במשכב זכור. ויתחייב עליו משום משכב זכור ומשום אחי האב. ואולם שאמר אל אשתו לא תקרב דודתך היא. ר״ל שלא יקרב לאשה לגלות ערותה. והוא מבואר מעצמו הודיענו בזה שלא ירחק [illegible] בכמו זה אלא כשהיה אחיו מן האב לא שהיה אחיו מן האם ולא מן האב. וכבר יתבאר זה עוד במה שאחריו. ועל כן מה שאמר באחות אב ואחות האם ומה שאמר [illegible] שלא [illegible] אחי אביך [illegible] מן האם. ועל זה מבואר [illegible] אשת אחי אביך מן האם. ערות כלתך לא תגלה אשת בנך היא [illegible] ערות האב שהוא שאר בשר. ערות אשת אחיך לא תגלה ערות אחיך היא. לפי שגם הקרבה במה שהיא ערות אחיו. ומזה כל שכן אחות אחיו שהיא אחותו מאביו לאחותו מאביו. והנה יתבאר שהדין יבום נ״ב באשת אחיו מן האם. ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח לגלות ערותה. הרצון בזה שיהיה לו [illegible] עם אחת מהן ושאמר לא תקח. ומפני [illegible] שיהיה לו עם האחרת [illegible] הנה זמה היא. ובזה תמצא [illegible] שלא תאמר בה לא תקח [illegible] עמה ועם האחרת. ובזה תמצא במשפט הדודים שהיו אחר [illegible] ולא קשר יהיה [illegible] היא. ולא תמצא [illegible] בשאר העריות. ולזה ירחה [illegible] באשה היא [illegible] והאשה [illegible] כי [illegible] על קורבתו. ואין לאומר שיאמר [illegible] במה שיהיה [illegible] עשים ואז יתחייב כרת שיגלה ערות האשה ואם נתחייב כרת שגלה ערותה אחר שגרשה לא שהיא [illegible]

לא יגלה ערותה לאשה. ולזה הוא מבואר שאין לגלויין כי אם עם האחת מהן ובעבורה נקראו לה האחרות. וזה שאם קדש היא קדשה הנה יתחייב כרת אם יגלה ערות בתה או בת בנה או בת בתה. וכן אם קדש בתה בת בנה או בת בתה הנה [illegible] אמה ואם אמה. והקשר עמו [illegible] לפי שאחריה הוא בנבה. ולזה הוא מבואר שאחות אשתו [illegible] לא תאסר עליו כי אם [illegible] לפי שאין לגלות [illegible] ואשה אל אחותה לא תקח לצרור. ר״ל שאין לו אשה לפי שאין [illegible] באופן שתהיינה צרות זו לזו ויגלה ערותה על ערות אשתו בחייה. ואמנם אחר מות אשתו תותר לו אחות אשתו [illegible] כן [illegible] ובואה אשתו נאסרות במקום הקודם. ויראה שלענין אין הבדל באחות אשתו בין היותה אחיה מאביה או מאמה שכבר התבאר בפרשת הדודים שהיו שם שנקראת אחות והקדים מי שהיא אחות מן האב ומן האם. ואמר ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וגו׳ ערות אחותו גלה. ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. הנה זה כולל זו ומה שהיו [illegible] שקרי נאמר בה כמו [illegible] וזאת שבועם כמתה. וזו ומאחרי זבה קטנה וזבה גדולה שהרי נאמר כל ימי זוב טומאתה כימי נדתה תהיה. ויורה שכל זמן שלא טבלה יהיה האיסור לפי שטהרתה תלויה בטבילה לא בימים וזה עם שהוא מבואר בעצמו ויתבאר מטומאתה [illegible] יהיה כי אין טומאתה ערב. ועם זה הורה התורה בפרשת הדודים ואם לא יטבול ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. ומעטה שאחר הזמן ההוא זה כל שלא טבלה עדיין היא בטומאתה ומזה המקום יתבאר שהיא עד עתה הדין שכבר דקדקה בם אמור [illegible] הנדרים ונוסף כי הכונה והיותה הם גלוי הערוה והם מענין הביאה ולא הרחיק שיתעסק בה אלא בדבר אחד עד שימשך אליו [illegible] ומזה שמה כי זה מינו ובמה בדבר גלוי הערוה. ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה. רצונו שאמרו לזרע [illegible] אם לא יתן זרע לא יתחייב כל שאינו מחייב כיון שאין בה שכבת זרע שלא הוציא זרע שכבר נאמר בפרשת סוטה כי ישטה איש ושכב איש אותה שכבת זרע ונראה [illegible] שכבר נאמר לזרע להורות שהכשרה שאין יולדת שיהיה לזרע לא יתחייב עליה כיון האומר אם הבעל המשכב אחר שנוסף שלא יתכן בזקנה ומזרעך לא תתן להעביר למולך ולא תחלל את שם אלהיך אני ה׳. כבר נזכר לפי הדרך הדבר כי מולך היתה ע״ז שעבדו בה [illegible] והזכיר זה [illegible] זרעו לבוראי הע״ז כמו שזרע לה וכמו שנפשו יעבירו בין [illegible] [illegible] שבעבודה הזאת הוא כרת בפני עצמה היא. ולזה ימשך שלא היו מעבירים שם כי אם מן קצת זרעו. ואמנם שהיה הכונה בזאת העבודה לכבוד לאלהים כי הוא אשר ישפיע על היות הזרע [illegible] שכבר בא ששי הכוכב והנמכר [illegible] ומזרעך לא תתן להעביר למולך ולא תחלל את שם אלהיך. כבר נזכר לפי דרכו הדבר [illegible] ולפי שהוא מורה על האמונה שהיא [illegible] יוצא זכרו בזה המקום כי הוא יזכר אחר זה מעל החכור והבהמה שהוא במבחר [illegible] והנה [illegible] שזאת הענינה היתה מאמונות המצרים או הכנענים שזכר ולא זכרה

שיהיה זה הקבוץ בכל הזכרים שהם אחר אשר היה ראוי זה במקרים אשר זה הדין ראוי שיהיה בהם יותר חזק׳ ובכלל נשלמה הקבלה במדור מה שנזכר בזאת הפרשה׳ וראוי שתדע שענין זאת הפרשה כלה השתמשו בה שבהם מיתה וכרת רק אלה בהם מה שיתחייב בו כרת׳ וזה שענין יום הכפורים והשביתה בו ממלאכה ושמירת הנשים בחון והשלמה בחון וחבלה הדם יתחייבו בהם כרת וכמו יהרגו נפש חיה ובנשפה גם היא שלא יקריבם שוש בן חי ובכרת כמו שנזכר שם ומזה תבין הנשפך אחר יהיה בה מה שירש״י בכרת הם בו ושהרחמנה כמו שאמר שם וקסם יקבץ ונשרף לא ירחק ונשא עונו וכן הקריבה אל העריות לגלות ערוה שבזה נמה שירש״י קבלה והוא גלוי העריה וכן נשא העריות והעבירה למולך יש בהם מיתה וכרת כמו שנזכר בזאת הפרשה׳ ומזה התועלות

התועלת הראשון׳ הוא במצות והוא הזהיר נדב ואביהוא מתנו לפני ה׳ שלא נכר עבודה׳ והעשה זאת המצוה היא מבואר כי מה שיוכל אלהים ברא״י לא יפתח אחור על עניינו ולזה תלה בו מה שהיה בזה הקופן ונמשכו שנכבד הקבר שאר אלהות התמיד כמו שיתבאר שלא ידקדק והוא ניקם לענינים רחוקים׳ ולא יהיה זה קבע נמולג על קוד העבין ההוא אשר כוונה בו התורה עם שיתקן שלא יוהר לכלם לראות בכל עת שירצה כי אם פעם אחת בשנה ועם כמו זאת העבודה הפלאה הנה למען לבנו ואחר כלה ויהיה זה הדבר שירבון בענינו ויקדש על קודו׳ ובזה יבנה התועלה אשר כוונה התורה בו׳ וכבר יתבאר לך מענייני הבגדים אשר במצוה הזה שאמר הרה בו הקדשות הנפלאות אשר מהם לך חק כנסת הגדולה שזה בא הנה שהם עבר מהם המיד לא שהיה לשמור על מורם עד שקיה זה קבה לנפש מתכוין שיתן על הרבה בדברים בהם ממנו ונמחלו עד המכוון מהם וכן הזמן מהוריד השנה שזה בא הנה שהם הקרבנות בדין לתכן ולא מעשה מעשה מלכו ומנח על רבים מבדיל יתכוין שום עור בעשנים הקרבה נמו שנמצא השרט וכל ועשה הדברות והמנחות יתוהדו וחמה שיתבאר להם ולכל זאת המצוה מה שלא יכנו אלהים לא להיות שלא נזר עבודה לאחר הקבלה בשנה אחת שיתחייבו על זה מיתה כמו השלך נתוי אבותם לפני פנים שלא נזר עבודה ומו שבזה בכהנים ובמצורע מזה זה דה מההיא ומזה הכונים׳

התועלת הב׳ והוא במצות שלא היה לאוי שנעבוד יום הכפורים׳ כבר פרשנו הגמנו׳

התועלת הג׳ והוא במצות והוא הקוי להתענות ביום הכפורים ולשבות בו ממלאכה׳ וכבר נתבאר התועלת המגיע מזאת המצות׳ התועלת

התועלת הד׳ הוא במצות והוא מה שהוזהרנו שלא נקריב קרבנות לשעירים ולא נקריב בחוץ לעזרה׳ וכבר ביארנו בזה שקדם התועלת המגיע מזאת המצוה׳

התועלת הה׳ והוא במצות והוא מה שצוינו לכסות דם חיה ועוף השחוט אחר שיש לו דם נזכר׳ וכבר ביארנו התועלת המגיע מזאת המצוה׳ התועלת

התועלת הו׳ והוא במצות והוא שלא נאכל נבלה עוף טהור כמו שנזכר בפרשה׳ וכבר ביארנו התועלת המגיע מזאת המצוה במו שפרשנו ויתכן שיהיה

התועלת הז׳ והוא במצות והוא האזהרה שלא נקרב לאחר בשר לגלות ערוה׳ ושלא ינהגו במנהגי העבודה הזרה שזכרה התורה שהם בכלל דבריה מגואלים וכבר נזכר התועלת המגיע מזאת המצוה בביאורינו לזאת הפרשה׳ ובביאורינו לפרשת אשה כי תזריע׳

התועלת הח׳ הוא במצות והוא האזהרה שהוזהרנו שלא נעבור מזרענו למולך והתועלת בזאת האזהרה הוא במה שהוא להרחיק מהם מזאת הרעה ההיא והוא הנה יתבאר שלא ימשכו אחר המנהג׳ וכן שיהיה התועלת הוא השם ונפשו אשר לא נהרג במו שום יתכוין ושם יהיה זה שמשם יורה שיהיה בזה הקרבה התועלת שלא תקרב והוא מהדברים כלם הרחבה והקרבה ההיא והאזהרה שהם הנכבדות שבגדרות וזה מבואר מאד במה שנזכר בזה הספר עוון יפה׳

התועלת הט׳ הוא במצות והוא שהוא שלא יפרח הקדרים להבין את השער לדעת השים לתכונה על פנים שלא יקרבם השם בהם הלך עליו ויהיה כל זה הנה הוא מבואר ממה שקדם ויהיה בזה השער ההוא שהוא מאד וזה שזה השם מקבל מדבריהם ולזה באמרו על עניינו שבזה ואמרו ושים כחו מה שהוא יוצא ונזה אחר כי התשובה הנמים ההם הטיל מפני שהגדר היה מפני הבנה חוש מעשיהם ובאת הקבלה הזאת מה שהזהיר ובזה התועלת עם זה העניין בתורה הכונה בהרחיק אלהים שמשם מה שנכבה הקבלה עד שלא תעשה לא תוכל אשר השם לדעת התורה זה שיהיה זה מבואר מזה מאד ואחר כל המבוארים בדרך ראוי שיתנו בהם בקדושה גם כן׳ שנשמרה מצוה הבאה׳

קדושים תהיו כי קדוש

אמר אל העם כל שהם קדושים וטהרים ואחר [illegible] ומעניין המעלה אשר [illegible] ובזה התבאר לפי מה שאמרנו קוה נכבד מאחר וכן אותם כמו שכתבנו וחבו שבדרו גם השערה התועלת בזאת התועלת [illegible] קבל היותם מוסרי התורה וחכי המצות [illegible] ויתן [illegible] שראוי [illegible] [illegible] ולא תהיה כלה היא לה [illegible] [illegible] [illegible] ולא ישרתו בכל התנאים מה שאמר שלא יזור ולא [illegible] [illegible] ולם [illegible] שלא יקום [illegible] [illegible] [illegible] והנה שיהיו [illegible] [illegible] שאמר כי כל מי שידבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מלפניך וקראתו שיהיה [illegible] ומה שאמר [illegible] לנכר ומזה התורה התועלה [illegible] [illegible] שאמר מה שיתבאר כבן בדבריו ומורה התועלה מזאת [illegible] [illegible] שהיה נכון [illegible] [illegible] [illegible] שכבר היו [illegible] [illegible] שאמר והיו שקר מה שיהיה שהוא הקב בהם [illegible] ובמלאכות ההורים׳ וזה שלא כמו שהוא הוא [illegible] שבזה מה שהוא המצוה הנזכרת האב והאם׳ [illegible] והם כי לא נמצא בהם מורא כוה המורה עד שיכונו לעשות החיובים בזה האופן הנפלא שהם עליו׳ ולזה יתחייב שיהיה הפועל המורא בזה הוא והשכר

ולזה בא להשלים דין יולדת נקבה לא זכרה עם שאר הטומאות
והיה יולדת נקבה בכלל אחור לפי שענינה נבדל משאר
הטומאות. וזה שהיא לא תטמא מצד שנעדר ממנה צורתה כי
צורתה רחוקה מצד מעלת האדם. ולזה לא יבא בכלל טומאה
כמו שיבא באחיו הקרוב. ולמה יטמא יותר מה שנעדר ממנה
תשעה חדשים בעשרים יום. ולמה לא יטמא אלא מצד היותה נקבה,
הנקבה. ולמה שיש ענינה לענין הדם כי הדם מצוי בנקבות
בתכונות מזגן [illegible] הקור והלחות. ולמה
יהיה הדם בנקבות יותר הדם ממנו ובנקבות להזון ממנו כמו
שהתבאר בספרי הטבע. והנה אחר שזכר ענין הדם הוא מטבע בענין
בנקבה [illegible] לענין האיסור. זכר עוד ענין העריות
שענין הטומאות כי הם [illegible] מה שאחז להקדים ולזה
הקדים אשר הוא סבת הטומאה עם שכבר זכר בתורה בדבר
מהם שיעבור מהם המשגל ההוא הוא עם הערוה אשר בעבורו הוא זה
הכח נפסד וזה מבואר במשכב זכור ובמשכב בהמה.
וזה יתבאר במה שכבר בא משאר הערוות כי האיש ישכב עם
שאר בשרו אשר לא יוכל להיות בהם שלא יהיה מה שכבר ההוא
פרי עם שיקדמו ומזה שאר ההפסדים שזכרנו. והנה זכר
ענין העריות בהם לכללם וזה שאת הקדים ערות אב ובמה שזכר
כי יקח הוא לא ביותר [illegible] שהוא בו ואחר מה שזה הם
במדרגה הראשונה בהולדה והלחם [illegible] מה שהוא במדרגה ה
[illegible] בהולדה כמו שהתבאר באבות. ולא אחר כך [illegible]
לא תגלה ערותה כמו שאמר [illegible] לא תגלה ערותה לפי ש
שאותה שלא יהיה בזה היא [illegible] ערות [illegible] מה שאין
בה [illegible] ואחר כן זכר ערות אשת אביו [illegible] כי
היא ערות אביו אלא שהיא בזה הענין [illegible] מעבודתו ומעשה
אביו. וזה מבואר בנפשו כי אין [illegible] כמו שבארנו
ואחר זכר מה שיקרב ממנו ומהקרובים זכר ערות אחותו
אחר שהוא קרוב אליו ואין שאר שאר בשרו. והמשיך בזה הרחקת
הנקבה [illegible] שהם בשר [illegible] ושכבו
כי הם [illegible] ולא זכרם בפרט ואשה [illegible]
[illegible] לא הגבלנו [illegible] לא הרחיק [illegible]
להזכיר זה. ואחר כן זכר ערות האח [illegible]
אשת בעלה [illegible] וזה כי [illegible] אחות כבר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] עם זה
שהיא בת אשת אב. ומזה [illegible] מה [illegible]
שדם [illegible] העריות. ואחר [illegible] בנבות האחות
שהיא שאר זכר הערוה [illegible] אשת האב והאם כן שאר
[illegible] הקרובים. ואמר [illegible] שאר האב [illegible]
[illegible] שזכר [illegible] ערות אחות האב [illegible] אחי האב
כי הוא כמו שאר אחד עם ערות האב. ואחר שזכר [illegible]
[illegible] לא תשכב זכור. ולפי שזכר
[illegible] בנקבות שהיא [illegible]
[illegible] ואחר שזכר ערות [illegible]
מהקרובים [illegible] אשר [illegible]
[illegible] שאר הקרובים והיה
[illegible] הקרובים. ולמה
זכרה [illegible] שאשת אחיו היה [illegible]
והוא [illegible] כמו שיתבאר בפרשת יבמה. ולזה הקדימה
התורה ערות אשת הבן לערות אשת האח. ואחר שזכר

השני והנשארות [illegible] כי הם בזה הענין
לענין מהעריות שהם שאר ושאר הורין. והקדים לזכר מה
שהיה משאר קרוב שאין בו הרחק [illegible] ואחר זכר ערות
אחותו [illegible] היא [illegible] ואחר כך זכר
ערות אשה וערות אשת איש כי הם דומות בזה הענין לערות
אחותו [illegible] ערות אחות אשה אינה [illegible]
בעת היותה [illegible] והיא בחיי אשתו [illegible]
[illegible] כן ערות אשה [illegible] בעת היותה
בה. וערות אשת איש לא תהיה [illegible] בעת היותה אשת
איש. והנה זכרה התורה ערות אשת איש בסוף [illegible] העריות
לפי שכבר היה [illegible] הם [illegible] עד
אשת איש. ולזה [illegible] שהיא [illegible]
[illegible] ואחר זה עם [illegible]
[illegible] העריות [illegible] אשת איש. עם
היותה [illegible] מה [illegible] הנשל
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי האדם [illegible] ואין בו לא
[illegible] ויהיה זה סבה [illegible]
[illegible]. ואמנם [illegible]
[illegible] כי זה יהיה סבה [illegible]
[illegible] אחות [illegible] ובחזרה עם שזה
יהיה סבה שלא תהיה [illegible] כי לא ידע האדם
אביו ואחיו ובניו ואחיו. והנה [illegible]
בדברים [illegible] מבואר. והנה זכר אחר זה ענין
המולך וערות הזכר והבהמה [illegible] שזכרנו [illegible]
[illegible] ואחר שלא [illegible] בזה הענין [illegible]
[illegible] אחד [illegible] מה שנזכר מהעריות
בזה. והוא שכבר [illegible] בעריות [illegible] ערות אב
ואחי אב [illegible] מה שזכרים שהם שאר [illegible]
ולא זכרה [illegible] ואשת אחיהם כמו שזכרה ערות
אחי האב ואשת אחי האב. והנה [illegible] שכבר היה ראוי שיהיה
[illegible] בזה [illegible] אחרים. ואמר כי [illegible]
[illegible]
[illegible] ומבואר בנפשו. [illegible]
[illegible] בהולדה [illegible]
בהולדה. ולמה היה [illegible]
האח והבן. וזה [illegible] מה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שיתם הבן [illegible]
[illegible] ערות אשת האב [illegible]
[illegible] שהיא אשת האב. ולא היתה ערות [illegible]
[illegible] שהיא אשת האב. ולא היתה ערות [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] היותה זכר [illegible]
ולאחת הקרבה [illegible] ערות אחי האב כי הוא כמו שאר אחד
עם האב. ולא נזכרה ערות אחי האם כי [illegible]
[illegible] בהולדה לאב ולא סבה יותר [illegible]
שהוא לאם. ומזה המקום יתבאר שלא נזכר מהזכרים [illegible]
שאר [illegible] האב ואחי האב שאם היתה כוונת התורה [illegible]

סימן שיהיה היתר שתי ישוב בגנבו ובשנת היובל״ לא תגנבו הוא אזהרה על גנבת ממון· וזה ירצה לומר שהענין הזה כלו״ ובאר אחר העונש על גנבת בפרשת ואלה המשפטים״ ולא תכחשו· מפני שהזכירה התורה בפרשת ויקרא העונש על מי שכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל ונשבע על שקר בזה הזהירה בזה המקום שלא לכחש ושלא לשקר· ר״ל שאם כחש לא ישבע על זה לשקר· וכבר מבואר שם העונש׳ ולא תשבעו בשמי לשקר· הוא אזהרה מעבור על שבועת בטוי ש שנזכר העונש בזה בפרשת ויקרא· ונאמר בזה המקום ש שכבר יעברו על השבועה אף שלא שחיה בשם המיוחד כיון שהיא גם מן השבועות שהן בשם השם ית׳ ולא השבועות שהן שקר בכלל שהוא שוא·· וחללת את שם אלהיך הוא מבואר שבשבועת שקר היה חלול השם ית׳ שאם היתה נבואה מפעלתו מאד השבועה כאלו היה שוה הכבוד השבועה שלא ישבע בשמו הנכבד שקר״

לא תעשוק את רעך ולא תגזול· הנה הגזלה היא הדבר הנגזל בענין שיוקח מבעליו בחזקה כמו שאמר ויגזול את החנית מיד המצרי ויכהו· והעושק הוא מה שיכבוש האדם ממון חבירו בחזקה ולא ירצה להשיב אותו כמו שאמר שיכבוש שכר שכיר לו או הלואה או פקדון וכבר מבואר בפרשת ויקרא שכבר יתחייב בהשבת הגזלה או העושק עם שהוא מבואר בעצמו·· לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר· הנה פעולת שכיר לא תהיה בשכירות לילה כי לא יתחייב להשוכר שכירותו עד סוף הלילה· ולא תהיה זאת ההלנה בשכירים ונתנה התורה לבעלים זמן לפרוע השכיר עד סוף הלילה ואם לא יפרע יתחייב בלא תעשה· ואם היה שכיר יום יתחייב שהשכיר שלא יגיע כל היום עד הלילה· וכאשר הלילה יעבור עליו בלא תעשה כי היום האחד ועליו אמרה התורה ביומו תתן שכרו״ לא תקלל חרש הוא אזהרה שלא לקלל אחד מישראל· ונזכר החרש לפי שהוא בלתי שומע ובלתי מרגיש בזה· וענין הזהיר על קללתו· וכ״ש שראוי להזהיר מקללת מי שיצטער כי יקח מזה הצער והמכלים בין קללותיו של זה והעונש על קללת המת אין וחייב כי הוא בזה הלאו מן המקרא· וזה מבואר מהשתי כתובים״ ורצוי שהקללה שלא יתחייב עליה רק שיקללהו בשם ית׳ או בכנוי מהשמות המיוחדים לשי״ת כמו שבארו בפרק ואלו המומרים״ ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני יי׳· הלאו בזה שאם שהוא עור במה שהוא מבואר בדבר להביאו [illegible] שלא יאמר אם שלא ירגיש שהוא [illegible] מדבר מה [illegible] כמו בדבר המכשול שהוא מורה לו [illegible] עצה ועתה לא יוכל [illegible] להזיק לו [illegible] שיהיה [illegible] רעה והמעלת לא הלב דברים אשר בהם יעשה הרעה הנה בכל זה יעבור משום ולפני עור לא תתן מכשול״ ומה שאם מחשבו ל ב בכך להכשיל העור שיעבור שם עבירה על זאת האזהרה ויראת׳ עם זה במוזכר לפי מה שנזכר רמוזה שנזכר בפרק ואלו המומרים

לא תעשו עול במשפט· רצוי שיעשה העול במשפט יהיה מצד הדיינים שישפטו שלא כדין [illegible] שיהיה ראוי לשפוט ולעמוד הדין ולא יגמר הדין [illegible] הזמן [illegible] כי זה הוא נ״כ עול בענין המשפט״ ובכלל הנה [illegible] בעניני הדין [illegible] השופט [illegible] [illegible] ויעשה זה [illegible] מבעל הדין הנה הוא עובר על לאו זה· וממנו גם ישה זה לא הוסיף הזכירה במצות העני אין זה על אחד לו הוא יושר

ולא תשא פני דל· הנה הכונה בזה לפי הדברים הנראים לי שלא תשא פני דל במשפט להיות השופט מחשב לזכותו· והנה הוצרכה התורה להזהיר בזה כאשר יחשב השופט מפני ש שהעשיר מחויב לפרנס העני ממקומו· והיה הדבר ראוי שלא בזה [illegible] לזה לעני בזה ומן שלא יבוש כמו שיראה אחר בענין הצדקה הנה יהיה דבר גדול לכסות הכל ויתברך מהעשיר דרך כבוד [illegible] התורה להזהיר בזה [illegible] משפט כן״ ולא תהדר פני גדול· [illegible] וענין ההדור הוא שלא יכבדהו ויגדלהו בדברו [illegible] יותר [illegible] כמו והדרת פני זקן· ואמר בזה שלא ירחק בצד [illegible] בעניני השופט יראה שיהיה לעת השופט אחר [illegible] ממה ויתן בלבו עד שלא יוכל לומר דבריו וטענותיו כראוי מפני הגדול למשוך שלא יועיל לו שום טענותיו״ בצדק תשפט עמיתך· לפי שלא באה בזה אחר אמרו לא תעשו עול במשפט ואמרו [illegible] זה [illegible] הוא מבואר שזאת היא [illegible] הלוים הכהנים״ וקודם היותו בצדק לא תעשו עול במשפט ולא תשא פני דל הוא מבואר כי מי שיעשה עול במשפט יעוות פני דל במשפטיו ושופט בצדק· וכן יתבאר ראיה שיהדר פני גדול הוא ושופט בצדק כי הוא כבר [illegible] שישפוט עול במשפט כמו שקדם״

לא תלך רכיל בעמך· ענין הרכילות הוא שיספר האדם דברי חבירו אחד לא ישמור לאחר שהם דברים [illegible] שהרכיל לא יתכוין בזה שעשה [illegible] כי בזה [illegible] והנה ירצה מזה שהוא כלוי [illegible] וזה שאמרה התורה מספר הדברים שהם [illegible] הוא בענין אחר או בעניני אנשים רעים [illegible] שימצא ריב הקולות הוא בעניני האנשים כלם״ לא תעמוד על דם רעך· [illegible] וזאת ההזהרה היא [illegible] להורות שהוא [illegible] והם ענין זה ההזהרה שלא [illegible] מן המות [illegible] בדבריו אם בגופו אם בממונו והנה הוא עובר על לאו [illegible]

לא תשנא את אחיך בלבבך· ר״ל [illegible] כי לא תשנא אותו [illegible] את אחיך והנה [illegible] והיה מבואר כי תשנא אותו [illegible] ההזהרה לא [illegible] מהם [illegible] לדברים [illegible] וזה [illegible] הוכח תוכיח [illegible] ר״ל שיוכיח לו [illegible] בדבר כי [illegible] אחר שיהיה [illegible] הרעה· וזה יהיו שיהיה הוכחה [illegible] שיתכבן [illegible] מהתוכחת [illegible] דברים [illegible] לשבועת [illegible] אל [illegible] בבנות [illegible] ר״ל שכבר יהיה המוכיח [illegible] בזה [illegible] אדם· ולזה הזהירה התורה שיהיה זה [illegible]

[illegible] כמו שביארנו [illegible] והקשה ר

[illegible] הנה [illegible] לעשות [illegible]

[illegible] ולעשות [illegible] וכן [illegible]

[illegible]

[illegible]

כבר והבאור כמה שיבוא שזה הכלאים הוא צמר ופשתים יחדו
הוא אסור [illegible] ואע״פ שלא יהיה ארוג הצמר עם הפשתים
אלא שהוא שוע נוז כמו הבגדים אשר היו מצמר ופשתים או
אשר היה מחובר עמו חבורים עם הצמר פשתים כל אחד
ואפשר שיהיה שעטנז שם נאמר בכלאים [illegible]
שזכרנו מהחבור לצמר עם הפשתים · ואיך שיהיה הנה כשישכבו
הצמר והפשתים באחד מהאופנים הנזכרים היה הבגד ההוא
אסור ללבשו משום כלאים · והוא מבואר שאין אסור מן התורה
כי אם [illegible] לא יעלה [illegible]
ואמר בזה [illegible] לא יקרא צמר [illegible]
הכתוב ויתבאר שאסר [illegible] חבור שני כלאים · [illegible]
שאם היתה בכאן [illegible] שעור והיה מצד אחד ממנה חוץ
של צמר נקשר בה ומצד השני חוץ של פשתן אסור [illegible]
כי הוא צמר ופשתים יחדו כמו שהתבאר בתלמוד במסכת כלאים ·
וכן העושה בגד מצמר ארנבים ורחלים וחוט של צמר מעל זה
וחוט של פשתן מעל זה הדין זה אסור משום כלאים כמו שנתבאר
בתלמוד במסכת כלאים · ומזה המקום יתבאר שהבגד של
צמר [illegible] היה
[illegible] של פשתן קשור באופן שיהיה חבור הצמר הוא [illegible]
מקבוץ חיבורים יחדו כמו שזכרנו ועם שהוא מבואר
בעצמו · וכבר הארכנו בזה [illegible] ובמקומו זה [illegible]
[illegible] דברים מזה · [illegible] עליו ויאמר שאין
שם כלאים מן התורה אלא כשיהיה שוע טווי ונוז · [illegible]
[illegible] ההלכה ההיא שם [illegible] התלמוד אבל [illegible]
הראשונים · ולזה לא שינה בפסק הלכה ההיא כי שם
הלכות רבות בתלמוד הם מה שלא [illegible] הראשונים כמו שזכר
[illegible] · ולזה [illegible] התורה
והנה [illegible] לרבים [illegible] עד מאד
[illegible] והתבאר [illegible]
[illegible]
[illegible] שאין [illegible] · ועם שזה
[illegible] ולזה לא יתכן [illegible]
זה הפסק · [illegible] כלאים [illegible]
[illegible] באופן [illegible] זה
הלשון וזה שהוא יאמר כי [illegible] לא יתבאר שיהיה שוע
טווי ונוז [illegible] ר״ל שוע
טווי ונוז · ומזה [illegible] כלאים צמר [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] שיהיה [illegible]
צמר [illegible] לשון שעטנז [illegible] שהוא שוע טווי ונוז · הנה
מה שאמרה התורה אחריו צמר ופשתים יחדו [illegible]
שיהיה בהם הבגד צמר ופשתים יחדו · [illegible]
בזה הבאור · [illegible] כמה שקדם
והנה [illegible] עם שהוא [illegible]
[illegible] · הנה הוא [illegible] ואשר נשאר
[illegible] בענין הכלאים · וזה שהצמר הוא בא מן
החי [illegible] כמו שהתבאר בספר [illegible] · והפשתים
הם מן הצמח והוא מכוון בשעטנז והנה [illegible]
כי צמר ופשתים עם היותם [illegible] ברכות והקדושות
[illegible] בהם [illegible]
[illegible] · [illegible] הוא [illegible]
[illegible] כמו שהתבאר [illegible] בפשתים וצמר

[illegible] מכוון בשעטנז · [illegible]
[illegible] וכל זה [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] כמו שכבר זכרנו [illegible]

ואיש כי ישכב

[illegible] הדין [illegible] שפחה שבבה

[illegible] · והנה [illegible]
השפחה היא [illegible]
התורה [illegible] והיא שפחה נחרפת לאיש ר״ל [illegible]
[illegible] שאין [illegible] כמו שיתבאר · [illegible]
[illegible] · [illegible] בעבד עברי שכבר
התבאר [illegible] ולפי שכבר התבאר שם שאין [illegible]
[illegible] · [illegible]
הנה הוא מבואר שזאת השפחה היא [illegible]
[illegible] · וזה [illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] שפחה [illegible]
והנה יהיה [illegible] · [illegible]
הוא [illegible] ר״ל [illegible] שהוא [illegible]
שהוא קדם [illegible]
[illegible]
אשר [illegible] · וכן אמר לא [illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] הדברים אשר
[illegible] · ולא יהיה [illegible]
[illegible] · והנה לא [illegible]
[illegible] שיש [illegible]
[illegible] · והפדה לא [illegible] ר״ל [illegible]
[illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] שהיתה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] שהיא [illegible] בשכיבה [illegible] היה
[illegible] · [illegible]
[illegible] שהיא [illegible]
והביא [illegible]
השפחה [illegible] הקדיש [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] · [illegible]
הכותים · [illegible]
[illegible] · [illegible] ר״ל
[illegible] כמו שהתבאר
[illegible] · [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] · [illegible] שלא [illegible]
[illegible] והיא [illegible]

וכי תבואו

[illegible]
[illegible] שהיו [illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] לא יתכן [illegible]
[illegible] בהם [illegible]

שלא ישקע עליו המוכיח תמיד ״ לא יתקיים ולא תשאר חיות בגשמות ״ ביאורם בהן הנזכרות אמר מעשיו ושקול במה שבין כנה הקלים מהקנין קנינו בזה בדברים אשר דרך הטבע לגמול בהם ולהם סגולת לשרירות מעלותם כאשר לא יעזרו מהם בזה הקנין ״ וזה מבואר מאד בדברים המלאכיים כי כבר ימצא לא לסבב קצתו מעשיכם שיחיו בהן כשימצאו מעשיו מחזמן ולא יתכן להשיגו ״ וז׳ והוא מבואר כי מציאות העשבים המתחלפים מריבה בינהם ואם יהיה הדבר מצומצם בזה וזה החלוק יתקיים בינהם והמבדיל · ולזה הזרה המורכב שלא יקום · אבל הם יקרה שישחל ממנו כמו שקדם כמו ששאלנו לו כי בזה החלוק המשך הקניין מבינתם · והתחילה עם זה שלא ימור כפי זה העשב כל כמה שיתקן הקניין מבינתם ויהיו נשקבת ולא סמך לו הקוי הנמשך לזה ״ ואולם בבנין הממוצע והמשתתף הוא הדבר שלא יקום ולא ימור אבל יתבלבל במה שקדם שכבר יקחנו הקנינו עליו כמ׳ ונזכר שלא הוזכר מהשירה · והנה חוייב שתהיה זאת העריכה והשירה בכמו אלה הדברים שביארנו ״ ואהבת לרעך כמוך · ר״ל שיאהבהו כנפשו · ולא יתבאר לנו כפי היכולת הגבורות הקשריות לאיזה ממנו הדוברים כמו שיעשה זה לעצמו אלא שהמעלה בזה היא באופן שלא יגיע בה מה לו וקב מטבע זאת האהבה · וזה שלא יקווי האדם לא בטבעו אלא כפי מטבעו שיהיה מלאכת חברו בה הבהן עצמו ודעתו לאהבת נולדו · וכן אם יקום שונאו לבין איכן מאחר וחייב שיאהבהו ולא שיזיקהו · אבל אין חייב לו נפשו אמנם בפעשה שכן · וזה יתבאר ביאור יותר שלם בפרשת העשה המאורסה ״ אמנם את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים · הנה הכוונה היא ליחס לתשמורו כמו שאמר במה שקדם ואשר לא העמיק לבלתי היה לרמוז הבל הוא · ועניין זה הוא הזרה הזאת ירבינו זכר מאין אחד ממה שחייב ... מאין אחר · ולפי שאין מדבתו ואם בהענין אורכם זה כי הם מעצמם התבאר בזה הטבע בשיאורו זה לזה לגשב או שלא יחן ... לא יעבור על זאת האזהרה אם העלם זה על זה כי ... בזה הטבע ... וזה לזה לגשב או ... והנה לא יעבור על זאת האזהרה אם ... זה על זה אם לא ... ולא כבר הזכר ... והנה בזאת המצוה התבאר כי ... מה החסד הקדר והיושר אשר בדברים ... אשר לא ימלא עם שזה יקרה קצת להפסיק ההולדה מהכלאים כמו שהתבאר בספר בע״ח · ולזה יפסד בזה ... והרבה מהטוב ... יתפעלו ... בחלון הכעסות עם שזה יהיה ... בבהמות ... יתחלף בה לבר ... כמו שחשבו הרבה ... נראים · ובכלל הנה ההמונה ... ומינים ... מאד והם אין מסכימים ... ולזה זאת הקושיא בזה לא הקשה ... שישירו ... כמו שזכרנו פעמים רבות · ר״ל ... והתאכזרות ״ שדך לא תזרע כלאים · ר״ל שלא תזרע בשדך שני מיני זרעים אלא אם היה המין האחד בצד אחד והזרע השני בצד אחר · והתועלת בזאת האזהרה הוא התועלת אשר באזהרה הקודמת לפי שירוי ... והתאכזרות ... בחלו ... כי היה אפשר שיחשב בהם שלא יתקן לפי כוחם שעוקרים ... שחשבו ... הקודמים שיהיה ... להם ... עד

היותם מעבדים אחרים בעצמם מעט הקרקע אשר באותה החלקים שיקחם הזרכבו ביניהם והמקדר והמזונה ״ וראוי שתדע כי זריעת הזרעים כלאים הוא כשיהיה מה זרע האחד עם האחר שעור מועט ואולם אם היה באופן שידרוש הכל כשם הזרע האחד הנה הוא מבואר שאינו כלאים כי המעלה לזרוע הזרע האחד לא יתפעל בזה השיעור אם נתערב בו מזרע אחר ״ והנה שיעור על זה השיעור ר״ל לפי מה שקבלנו מפי משה רבינו ע״ה כ״ד שאם נתערב עם הזרע זרע מזרעים אחרים אחד מכ״ד ... הנה הם כלאים אבל בפחות מזה השיעור אינם כלאים וזה אמנם יהיה כשנתערבו מיני תבואה או מיני קטנית ... ואמנם אם נתערבו זרעוני גנה ... שלא יהיה שעורם אחד מכ״ד ... כי כבר יהיו ... בכל ... להם שעור ... בבית זרע · והשעור כי זרעה ... שיעור אחד ממנו בשלשים שיעורים מהתבואה או מזרע הגנה כמו שיחזיק זרעה כרובע מהאחד הנזרעת ... שיחזיק בו זרעה התבואה או הקטנית · ולזה יהיה שעורו אחד מכ״ד מהמקום שיזרע בו המעורב · ר״ל שאם יהיה הזרע הזה בה זרעי ... שיעור אחד מה הכל כמו שאמר ... והתבואה שנתערבה עמה ... עשרים וארבע ... הנה הכל כלאים · והנה מבואר שאין המכה ... זרעים אלא ... מהם שאם היה הדבר ... לא היתה ... שזרע הזרעים כלאים אבל הזהיר שלא יזרע הזרע הזה כלאים ואמנם התורה לא הזהירה בזה · ולזה הוא מבואר שאפשר לזרוע שלשה מינים וכשלשה אחד סמוך לשעורים · ומזה המקום יתבאר שאם היה המקום שיזרע בו מינים בלתי ... לא קרוב ... סמוך לשעורים · וכן הענין במיני הקטנית · והנה השעורים יהיו ... לפי מה ... הזרע והשלם זרעוני גנה יזרעו ... שעור קטן בהיקף ההוא הוא שדה לפי הזריעה ההוא · ולזה אפשר לזרוע ... במקום ... מינים רבים · והשיעורים באלה הדברים עם שהם ... מפי משה רבינו ע״ה ... זרע ... זרעים · ולפי שהתורה לא חששה ... זרעים ... שביארנו ... בזריעה ... זרעים ... לא יתחייב משום כלאים כי הדבר לא ישתנה ... הזרע כלאים בכונה כי הוא ... ראוי לבטלה · וראוי שתדע שהזריעה היא אם ... הזרעים ... אם היו ... זרעים ... שזאת האזהרה ... ישראל כי היא ... בארץ · וראוי שיתבאר ... האזהרה שאין בזרעים ... כלאים ... אין ... לזרעי האילן שם מינים זה ... · ואמנם הקפידה התורה בזה ... הזרעים אין ... בזרעי הקיום כי הם בזה ... הזרע השדה · וזה דבר ... מהשרשים הכוללים ״ ואולם יתבאר שהרכבת מין ... באילן ... · וזה שאם הקפידה התורה בזרעים ... כלאים ... כל ... ירק ... ״ ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך · שה

פאת זקנך׳ וזאת ההשחתה היא לפי הוראת הגזר גלוח בתער והנה האלה ומור שהם פאה בזקן לפי הוראת הגזר הם חמשה פאות שהם שתים [illegible] אחת בלחי העליון ואחת בלחי התחתון׳ ושתים כנגד השפה ואחת בסנטר וסנבור לחי התחתון קיימו לשונם״ ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם׳ אחשב כי אנשים לא שבטם אין ידבקו אחר המות להם היו שורטים בשרם במות קרוביהם ובניהם והתורה הזהירה ממעשה כמו זה המנהג המגונה ויתבאר שהוא חייב על כל שריטה ושריטה שכן שרט לנפש וכאלו שרט שריטה אחת על חמשה נפשות חייב על כל אחד ואחד שנאמר לנפש לחייב על כל נפש ונפש״ וכתובת.

וכתובת קעקע

הוא כתב שעשה בבשרו לנצח נכנס בעור הקדם אחר חריצו המקום שיוכר בו הכתב׳ וזה היה מנהג הגוים בזמנים הקדמונים לרשום על עצמם כשם הע״ז לאות שהם עובדין לה׳ והזהירה התורה ממעשה זה וקבעה לשום ית׳ שלא לכתוב בבשר וחלה עם שהתורה בכלה היא לחייב בו ולא לכתוב עליו כמו שהיו עושים הקדמונים הם ולזה אמר כי נסקת בעורם ואחר כך יתקיים ישרטו במשוש וחולה השם ית׳ נהג בזאת התורה השלמה מנהג אחר עם הבנים שיורה להם בכל עת ולשמרם מהפשעים״ ולזה אמר במשנה תורה בנים אתם לה׳ אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת׳ אל תחלל את בתך להזנותה׳ ועניה שלא ימסור אדם בתו לביאה שלא לשם אישות׳ ולא תשא אדם חלל ומלאה הארץ זמה׳ רלשונו שיחלל בתו להזנותה יהיה סבה שתזנה הארץ כי היא תפקיר עצמה לכל ואחריה אחרות שתמיד תלכנה בזה׳ וזה יהיה סבה שתמלא הארץ זמה כי היא יקרה מזה שלא ידעו מי הוא אביהם ויבא העון אל שיפול האב בבתו והאח באחותו׳ את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו זכר את שתי המצות יחד לפי שהם מדרגות גדולות ושתיהם מנהיגים מגבירין בהם׳ והנה מורא המקדש שהוא שלא יכנס בו שלא ניכר ויהנה בו בכבוד ובירא כי זה מורא שיש בשני עשה שהכתוב אמר במשירה היא בתוך הכהלה הזה שהיה השם ית׳ אל תפנו אל האובות׳ ידוע מה שאמר שאול לשם שהיה בעלת אוב בה קוסם הוא פתלי ידים לשאול שהעלה בו המת ויהבל קולו ומה נמצא שיתה לא שבא שמעק קול המת הוא ויאמר לו עתידות ויהבו שזה הקול המוצא הוא כמו מאד אומר השמשי מאוב קולך וידוע שלא שהתפסקים מהם למה המעשה בכמו זה החופן בעיקרת שבת המהדור מזה הכוכב ואח הידעונים אל תבקשו שיתחבר בהם׳ הנה הידעוני היה שהיו נרחים מעצם העוף ששמו ידוע והיו משימים אותו בפיהם ומשם פגע הקבורה שמנהם עד שינעשה שידברו בפיהם דברים ויחשבו שיודע בזה הקופי מה שעתיד להיות והנה הפשטה התורה נחרחקה זה לפי שהיו דרכיה שבכחיות על שיש בבני שכל פועל כל אחד הדברים אשר בלבן היה ההודעה שהם עשה בחלום או בקסמו בנבואה כמו שבקרוהו בקמייע ולזה המעלה שהוא העלבון מפעל ועשה הקורא הדורות מראש׳ כלשה יעשה הדברים העתידים אדם היותם הוא כחיה חזקה על קורים מעל אותם׳ ומשימים סבת ההודעה המיבם אות עצמות בעל שיהיה בפה סוד מפקודר משכיל בל יהיה האומר הוא ההודיעו לבעל הדברים וזה בכל כשה הנבות יוקה ספר״ מפני שיבה תקום׳ היא מצות עשה לקום מפני כל איש שיבה כלי נגבהו ובזה אין על פתני

זה ישמעו מעשי הימים לגבדי השוטים ויהיו דבריהם אלהים יקרים׳ ולזה יתנהגו במוסריהם כי השוטים גרבו תהודין ומשנה קודות השלם ויודעים שאין הנסיון דברים רבים כמצותם ויש המתיישבו מהיקרה למי שיתעשו בדבריהם שיגש מהכבוד מהפגעים מאד היו בחיים עשו שקר שהשוטים עם שבזה יתיישב בנפש להתכבוד נפלא לשם ית׳ שהוא ראוי להם מר מהיות מלמן ולא יסור׳ והדרת פני זקן׳ היא מצות עשה והדכן בזקן לפי הוראת הגזר קנס כי האדם יקרא זקן חכם שהוא בגר שנים אחר זמנם משערים והזכור הוא לשמור מצותיו כולם הכן׳ ויראת מאלהיך׳ כלה בזה שזה יספר לדחות מאלהין וכאשר ירא מה כי נגבהו חכמת האדין כן על חכמת הזקן שרבו ויבא לכבדו ולהפליאה קורות חמשת כאן מן מהכמה מבאר השם״

וכי יגור

אתכם גר בארצכם׳ זה בכלל׳ לא תונו אותו׳ ידוע שיהיה הכון בזה אונאת דברים כמו שאמר שיזכיר לו מעשה אבותיו לבייש׳ ולפי שלא התורה את הכבוד לגר ולא מפני החכמה או הישישות כי השלם לשום מן הנפשים שרצה מאחוריהם קורה של שכינה״ ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם מצות עשה׳ והוסיפה התורה מצות על אהבתו ואם הוא בכלל מה שאמר ואהבת לרעך כמוך לפי שהוא מאומות מאהרי רבים האוהבים במצוה ולא יספר יותר אחר שיתגבר והן הכל כי ריע עם שבדריך לא נתם לא תוסיף כי גרים לא נעזר׳ ולזה קרבה התורה שנוהגון בתשמן״ לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה והמשקל שהמיגד הבט בקבה ומיה המלה הוא והמודד האחר הוא שופט על פי מה שהיה כמה בחוי שיתן אל החוש מה בעו מה האחר ומשני העבנים תלויים׳ וכן השוקל במאזנים אחד זה משקל שיהיה מתי זה לבד שיהיה שופט על פי המשקל והוא כמה יתן שם החוש מה המשקל והוא מה לבד ההוא׳ וכן העגן במשורה והוא הכלי המכילה שיעור מה מהדבר או כן ומהמשקים׳ ולפי ראוי שלא יטה השופט המשפט בזה עוול במהלים״ מאזני צדק אבני צדק׳ צוה התורה שיהיו הכלים בעצמם שבהם ישלם האשכל בכל ליקח המדוד והכל בחופש שלא יהיה של מלכם במשקל׳ והנה השני יהיה במאזנים מפשט רבים מהם שיהיה מאחד הכפות יותר מכבד מהאחר מכבד זה ומהם שיהיו קשי הנטילה מאחד׳ ומהם שיהיו קורא הלכמות נבר שוים במכל׳ וכן ההקש בשאר הדברים אשר להם יושר והלך ומשל הכל במאזנים״ איפת צדק והין צדק׳ הנה האיפה היא מדת הפירות היבשים׳ וההין הוא מדת הלחים׳ והנה העול ימצא באיפה ובהין אם היו חסרים או יתרות׳ וכבר ימצא העול באיפה מפנה היותה מחזקת כשימחוה יותר מן אחד ממה שהחזיק כמה שימחקוה מהצד השני׳ וכן ימצא העול בבנה אשר ימחקן בו אם קייצא ישר הוא הוא יותר לכבד מה רחוי להיות קל מאד לו׳ ולא כן ישראל תאמר קושטא מבבל ישראל לו אחר שהזהיר על עובר ממכנו לו המוזר זכר השם והוא קבלה אמר גם החכם ירגמוהו בקבן׳ והוא מבואר שהקבלה תהיה בשני פנים׳ אם שיקבלו החכם של החוקים אם שיקבלו החוצה של החכם׳ אמר במשנה הרבים כי קבל יקבל לו ירא ייראה׳ ולפי שהתורה אמרה׳ ואהבת כמוך כמו ראוי שנבחר הקבלה שבשביל היא החכמה׳ ובכל הנה מפני שם שלם מעלת התורה בזה בקבלה שבזה תעורר הנפש לרוי שעשה יותר מזה כי בכמו אלו העונים ראוי שנאה המעשה

ויהיה מאמין לעבודתו [illegible] ולמה לא יתאחר עד שיהיה שם מה המאמין ומורה
מעלתו ולעבודתו ויעשה מצותיו הרבה · ולדברי הרב הזה זה כבאור גם עשה
הבנה הזאת שהיה חטא הקוף הקודם יותר · ולפי שלמה התורה
שיהיה מה שיתקיים הקיום הקודם לא גזירה כי הם שיתאחר הקבוע
באמונה בכל השלמות השכליות והאמיתות הכלליות ויבא שימצא זה
שהשנה הרביעית שיהיה נבחר מה שיהיה אמתו לגן · שלא שנים
יהיה לבד עדיין לא יתכן · כאשר שהתחלה היה אחד מן
האמונה הנזכרת · ולמה נמצא אמונה ספרי זאת התשובה אחור כהנה
שלא שנים ולפי שאמר ושתים לבד כי לא יתכן לאמינו שם
שנה לא יתכן לפאור אין העולם · והוא מבואר כי שיעור אחד אם
מתחילת ידיעתו היא אחד לא העולם וזה מבואר
שהעולם והיות הכולל · והנה הסיבה כולה הקדמון והבנינים
אשר הם שנו וזה מבואר מה קודמת הדבר · והשנה הרביעית
יהיה כל זמן קיום העולם לא · ר"ל שיהיה שנים לא על הזמן אשר
השלמות · וזה מאמר הוא להעיר שכל הטובות הם אמתיות
ולפי שהיה קיום נמצא שיתחייב לא כל ביד ושלם לשלמות האמונה
כמו שנתן בקושיים כמו שנתבאר · ויתבאר ששיעור שעבר ותכן
לנפשם מה שאמר בו קושיא · וכל הנמצאים היה זה הקדמה ל
לבד לא שתהיה התורה אלא · ולפי שלא נברא בזה נבר המלך הוא
מבואר שאלו התורות הם לבעליהן · ולפי שאמר כל זמן נמצא
שאין בהם לעשות דבר ולא להנהגות וענינים · והשנה החמישית
הם כלי הקדמה להוסיף לגבורתו מצורת התורה זה שלא
יעבור עד מה שתעשה התורה פרות הנשים שנים ב' פרות
השנה הרביעית לא התורה לא כלם כלם מזון ומשר יותר
יי' כמו שזכרנו זה יהיה סבה שתבין השגחת השם ית' בין
ויוסיף כי מפני זה הפעולות המצוים לעם מה שיספיק לו את
מאחר הטובות ומה הטובות הקיימות כמו שבארנו במ"א
ויתפאר עם זה שיהיה זה לתועלת שזכר הרב המורה לקרוא
מעבודות ע"ז הקדומות שהיו עושים פעולות מצוות לאחר
כשבא האיש פרי והוסיף לבאור התורה הערבית לשער
כאשר הקדשה הספקות ההם כפי מה שאפשר לבד והנה מ
מזומנותם · לא תתגלה על הדם · הנה מה שבאר מזה זה למדו ולא
תנחשו ולא תעוננו · לפי שהחטא עליהם היתה לבוונה שיודעו
להם העתידות · וזה המנהג היה שהיו זובחים הבעלי חיים ויהיה
יורד הדם תחת הקרקע ומכינים היו חותכים בשר הבעלי חיים ההוא
ויחשבו שהיו אוכלים מזה הקרבן עם השדים על שלחן אחד
ותתחזק האחוה והחברה ביניהם עד שיודיעום השדים העתידות
כמו שזכר הרב המורה שרצה מן פריס ההם · ולא תנחשו הוא
בלבד עונן ודע מפני דבר אחר בלבד תנאי עתידות · כמו שיאמר
אומר לא תעשה דבר פלוני שיעשה בו לגשות ואחר כן עשה ולא
תצליחו רעתו ויעיד על זה שהרי עולה מרומי · ולא תעוננו
ר"ל שלא תשימו העתים קצתם נכבדים כמו שיעשו הקוסמים
שיאמרו יום פלוני מהם שלוני ומה השנה הפלונית טוב ויום
פלוני רע · כי זה כשלא יאמר בו יותר מזה השער הוא מבואר ל
להאמין שלא תהיה בכחן סבה פעולה ויהיה הכל מזה מקרה
כמו שחשבו רבים מהקדמונים · ואולם אם הכרנו העת מה שיכון
שיהיה סבה לזה לא יהיה בזה חטא · והנה לא תקיפו פאת ראשכם
הפלוני רע לפי שהמנהג היה אז במקום שהיו עושים אותו
אנשים עלו וכן הם בזה למרוע בעבודתם הנזכרת למרוע מלך
אצבע הזקן ובכל זה לא יהיה בזה חטא · וכמו זה שם כ

אחרי שהיה זוב לאמור הכרם כהם לבד הקושיא בהיות הנטע
לא החובה הקושיא הם יותר הנטע זרעה כי אלו הדברים כלם
הם מבוארים הסבות לפי מה שנתן השם ית' מהכח להשגחה
המצוות השפלות · וכאשר נתבאר שכן הדבר במה שיתחייב
משאר הכוכבים כי התורה הנזכרה שהם לבד לו להשגחה
הענינים השפלים כמו שבארנו בספר ב"ח · וחולב
הקושי הוא שיתחייב זה הענין אל הענין מופלא מסבה אחרת
וזה הוא מה שאמר ר' עקיבא בביאור זה כגון מה שאמריו
למזלות ערבי שביעיות להיות שנה · ולמה לא יהיה חוץ מזה
שנחשב על פי אלו ענינות מזה הענין אלא אם יקום השגחה לכל
ענינם כמו שהתחלה קודמת הדברים זהו סבה מבהי' ע"מ
כל ספק · ואולם מי שיחקר הקושי לשם ית' כמערכת הכוכבים
במה שלא יבוא להם מהכח בזה לא יתאמת בזה האופן אלא שהוא
שלא ישלים מהם וש' זה המשפט לא יתכן המאמר על כל פני
אבל יתכן בו הכוונה הדבר לדברינו מה שנעשה עלמה שיתכן
לעמוד עליו בנסיון כמו שיראה שישפט בזה האופן משפט גבר עם
שהשם ית' הוא שאין על זה הסדור לבבל אותו על סדר על לב
ההשגחה כמו שבארנו במ"א · ולמה יתכן בזאת ההודעה מהשם
הידוע · ובכלל הנה זאת התורה שירמה להודיע הענינים ה
השלמים בזאת הענינים כמו שיעשו הנה האנשים שיעשו
ע"מ הדברים ידועים ויפסקו אותו ויהיה שם קיום שלא יחד
אחרי ויחשבו שהקיום ידוע שם מענה זה הדבר אשר ברשות
לעת שבו קיץ הוא · ואולם יקרה לו שירחק הקדמת שיוכל
בזאת הענינים · ומזה הקוב' שיעשו שישלם סבת נפש
אחד ונכונות עם האיש החשוד על הדבר ההוא ידועה להם
שיתנו ענינם להם וזה הקיבוץ אחרות הענינים יתחייבו שלא
וקיום האור זאת הענינים שיראה פאור הוא כאשר היה
בדברים אשר ידעו מפעלת הקוף שיהיו כן כמו
שהזכיר שעשו אנשים בזאת הענינים שידועה לעולמים
שם שהזכירנו לא קיים ישא קורה מילה ואחר מה שיזכירו
לא תמיד פאת ראשכם · ידוע שמנהג עבדי ע"ז היה לבד
פאת ראשם · ר"ל לעלות אותם בתעד · ובכר נאמר רושם זה עד
היום · והתורה זה אותו שלא כלך באותו הם כמי שנתכן
מעשיהם הנפלאות בהכנה מה שאפשר עם שבזה ית'
הנשלם להחכמינו ולהשגיחנו על מדות הבריאה הקדושה
וזה שכבר הזכיר שאלו הם תלוים הם תלוים הטבע
ומזה הכל הבדלה התורה בין הקריאה והנבואה · והנה
הקפת פאת הראש יבין לשבט שיהיה הכל מאצבע אחד כי
אצבע העולם אחד ומדתה ולמה מענה התורה זה כל לבנין
על הבנין הדברים כי עלילותיו על הבנין הדברים ומה
שיוסיפו להם מקבלתיהן לעמוד על מהויות הדברים
ומבעיהם · ומי שלא יקחו בזה בזה האופן אבל יחשב כי
הדברים כלם מהתחיים מקנה מזון כל קדמה ויהיה זה קטן
אלא שיהיו שהיו בכחן כי אם הסבה האחרית כמו שחשבן
הדבר מהם ולעולם · ולפי שזכר פאת ראש ומענת הוא
מה שלא להקיף ראש השמאלית הנה יתחייב על שהיו
הפאות שתי מעלויות · וכאשר נתבאר שהמגלח פאת זקנו
הוא שיתחייב מלקות על שתי שאינו הוא המגלח · ואמנם
המגלח לא יתחייב מלקות כי לא עשה מעשה · ויתבאר
שזה הדין הוא בחוש לבד לפי שמגלח לה ולא רק מהרת פאת

הקדומה׳ והכלל כי זה הבהמה הצומח לאהרן וג׳ שב לספר זה בזה המקום להעמידנו על הכוונה אשר בעבודה אתה התורה במה כלו ואחר כי הכונה בכל זה היא שנהיה נכונים להתק אלהים יתברך ושמנו קורבתו קיבולנו. ולזה מעשה התורה מעי ו אל השנים המשכלים כי שלם נהיה נמשכים אל האמות זה הקודם זה האמר שימשה השמות בענין לאור זה המחשבה המגיד כי זה אופן שינגש של האשה הקלועה וזה מעט שלא יצטרך אל ביאור וכן מעשה התורה מתם קין רמה כלם המעשים אחרים נבואתם אור השכל וזכות בענין כמו שבארנו במה שקדם ולמה אמר בזה המקום וקבל לקרבם אל העניים להיות לנו״ ר״ל כי מפני זה הכמינו ובחנו החקים והמשפטים מאחר קנאים כלי שנה ושסית״ ואשר אמר כי יהיה בהם אונאו וימעוט ולא מנע שהם בקרבנו״ וכבר יתבאר שכל אלו העונשים שהם על יד כל יהיו שיהיו גם שנים אחר על פנינו גם עמים ויאמת המה לא יומת שלפי שם אחד״ וראוי שנעד שזה אמנם יהיה אחר ההכרחה כי שלא היתה שם ההכרחה לא יומתם הורג מזידים ושוגג״ וכבר באר התורה שהשוגג לא יתחייב מיתה במה שחייב אותו ההריגה כמו שנבאר בפרשת ויקהל״

והנה שלם בזה ביאור בזאת הפרשה״ וראוי שנזכר הסבה בפקוד לבריאה קודם שנזכור הקושיא והתועלת מאמר ואחר כי מפני שזכר ענין העבירות אשר הקדוש הוא עבודה אחרים כן לא זכר בזה המקום וקבוצי בלתה הקודם והנה שהכוונה בכל זה התועלת היא להתקרב אל השי׳ לבנו מה שקדם כמו שהבחר מדברינו והמשיך המאמר בהדר נה מיוחדה מצאה שהיא תחת ליבור ככר אתמכין ואתקומך על שהמשנה אמר אל הדיבור הראשון שאמר אנכי י״י אלהיך״ ולזה זכר מיוחד השמות אחר זה כי היא אומר מצות כבד׳ ואחר מצות לא יהיה לך מעל מה שהיה מעשה בכנעת תחת לא יהיה לך כמו שהבחר מדברינו והמשיך המאמר בהדרגה מצות המצוה שהיא תחת ליבור כבד את אביך ואת אמך עד שהגיע המאמר אל הדיבור הראשון שהוא אנכי י״י אלהיך׳ ולזה זכר שמירת השבת אחר זה כי היא רמז למצות כבד״ ואחר מצות לא תשא היא מצוה שהיא מעשה בדעת תחת לא יהיה לך כמו שהתבאר מדברינו במה שקדם׳ ולזה השמיט זכרונה אחר ענין שבתותי ואל האלילים׳ והנה שהמכוון בזה כבוד האב לעשות השי׳ כמו שהתבאר מדברינו בהם זכר אחר זה מתנה לינה שלא והנה בחר להזכיר בכאן השלמים מבין שאר הקרבנות לפי שחיובם היה על חטא׳ ולזה יתפרקם יותר בהם שהם לעבודת השם ית׳ והכתוב שיצונו מה שאפשר ולזה הורה בהם הקנוקה שהיא מעידה על זה קרבה שלמה׳ ולפי שכבר שלמה זאת ההערה שב לזכור קצת המצות שהם תחת מצות כבד באופן מה אשר בהם הישנות שלא בשנים התלויים׳ והיא אמנות העניים ממה שקשה השם ית׳ לבלום מה שזכות׳ ואחר שזכר אלו המצות שהם תחת ליבור כבד זכר אלו המצות שהם תחת הדברות אשר אחרין׳ ולפי שהוא מה שהגוזל לא יתכן הדבקות באופן שלם בפרשה אחת אלה המשפ ולמה שהמה לא תגנוב והדבקת במעשה הקודמת הנה נעשה המאמר כמה שיהיו לא תגנוב והוא נגבת המאמר׳ ולמה שיעבב בדין ממון אחרון שלם כדין היה שיהיה זה בנפש אל שעליו באיסור נכלל לבעל אחר אחרין׳ וכלל עם זה שבועת

שאר מצות שימשך ממנה ההפסד בדברים הממונים׳ ואחר כן זכר קצת המצות שהם תחת לא תענה ברעך עד שקר באופן מה והוא מה שיאמר קצת אנשים בדבור היה שיהיה זה ברע לאחר שימשה אותו בלבדיו ואמר כי הקורה״ ואו שימשה אותו בלבדי זקן שימשך מזה אותו שיהיה ואו שיספר לשון הרע ואחר כן זכר קצת המצות שהם תחת לא תחמוד באופן מה׳ והם המצות אשר עקרם בלב אשר בהם לא תשנא את אחיך בלבבך והוא מה שיאמר איש לאיש בשנאתו אותו בלבו׳ והמשיך לזה אזהרה מה שנמנעו המנהגים אל השנאה בלב׳ ולא תטור ולא תקום וזה שיחשב המלמד רעהו כמוהו׳ ואחר שהשלים לספור הדברות במה שבין אדם למקום׳ והוא שהזכיר בענין העריות מצות הכהנים מה שיסף בזה המקום לעשות זאת האזהרה כי עם שהוא מעשה לאיש לשון המשנה אשר בו הדקדוק משמעות האמת שיהיה בזה על הפסל בדברים הטבעיים ובכוונת כמו שהתבאר מדברינו׳ ולזה הזהיר מה שבכוונה בהמה כלאים כי זה יורה על הפסד שתפסד ההולדה עם שזה יביא אל שנפסד מעלתו והוא הקרקע אשר בה יוסד מין ומין׳ ויהיה זה סבה אל שנפסד המעלה השם ית׳ כמו שביארנו במה שקדם׳ ולזה המשיך לזה האזהרה מזריעה השדה כלאים ומלבושת שעטנז ואל שבאין בזה הפסד מפסד הטבעיים מפני ההפסד שיורה מזה לבעלת והמשיך לזה האזהרה מזריעת השדה כלאים ומלבושת שעטנז ואחר שהזהיר בזה הפסד בדברים הטבעיים מפני ההפסד מה שהמשה עם האשה שהיא כמו כלאים׳ ר״ל שיש בה הוי בו אשה אחת׳ ולאחר קנה בו אשה אחת והיא שפחה חרופה ולפי שהזהיר בענין הכלאים מה שיש בו הפסד בעשיית הקנין אחר זה הבדל בהם מה שיש בו התועלת בעשייתו וזה ענין הערלה ושנה רביעית׳ כי הנה שיש שירדו להאמין שיש בכאן אלוה הוא המשגיח על הדברים הנה מעולם על קורותיהם וזה הטבעיים והוא שהזריע כלאים לפי שהוא מורה מה שבין המלאכה והטבעי כמו שהתבאר בשבעות׳ והנה בקושית הענין לא יראה זה הטבע על זה הכוונה כיכלה בגבול עתו ולא קם היה שיהיה גם מורה לא יהיה באופן שלם הקום היסודי בן׳ עם שבזה הנהגה הדיין מהפנות המנחות שהיו עושים עובדי עבודה זרה והכוונה הכולל פרים כמו שזכר הרב המורה אשר מכללם היה מה שיבא לבלבל המצוה להזכיר כמו שזכר לזה זכר זה ואחר לא תעלות בתך להזנותה אחר שזה הזכיר אלה הדברים שיהיו מאחרית עובדי ענין כמו אחר כלה על הדם ולא תנחשו ולא תעוננו ומה שנמשך לזה עמה ודיו החוזרות עם שכתוב האזהרות המעלה בכלל׳ והיא שאחרו הדברים כלם יבחרו להשיג במעלות השכל ולאחיות שכן תהיה בכאן הנהגה כיחס האמור כמו שיתבאר מאמרו מדרו האזהרות׳ ולזה [illegible] שאמר תשמרו ומקדשי תיראו המנהגים כי זה יישיר אל האמונה במעלות הנבואה ובמעלות הקבלה הראשונה השם ית׳ ולזה סמך האזהרה מהם ומעט כי הם מביאים להפך זאת הכוונה׳ ולזה האזהרה הדבק בהם והם עושים הקשה שמיראה והיא הקריבה׳ ולהעיר על שאין הטוב בממונם והמשך האמר כיחס מעלת הכהן׳ ואמר הדבק אחר זה לבבך איש שבהם הוא מן הכוונה מאחרון שאם ואמר ומלשון הכונה הטבעיים׳ וזה מאמר שיורה כי הוא יבובל אם כבוד ומפני מעלתה אל אחרית והיא הבינה המעשכנתי פ

שאמר שהשלם בו כוונת התורה · והוא מבואר שהשלמה על
האבן היא יותר קשה מהאדמה ויותר בהיותה מעט מהמים כנגד
הדמות מה בטבעה באופן שלא ירגיש הירגש אחר כמוסת האבן
כמו שקיים מרגיש באחרים השטבע האבן עצמו · ולפי שאמר
הרגימה כמו שיבוא בענין הסקילה יראה עדים מהיקבו כמשו
להמיתו · כל העם שאמרו שהעדים מרגימים בזה
התנאי בם ואף שיהיה בה כדי להמית · ולזה היו דוחפים אותו ממקום
גבוה שיש בנפילה ממנו כדי להמית · ואם לא מת בזה מטילים
עליו אבן שיש בה כדי להמית · ואם לא מת בזה [illegible] והוא [illegible]
אותו מרגימין עמו · הנה שבר הדבר מה שקדם שאין הכרח
לומר שאלו המיתות · כבר זכרנו מה שקדם · שהסקילה הוא
מעלה הכרח · וכלומר שהיא יותר קשה מאחר [illegible] הקדושה
יורד · ושמתה הסקילה מעבר על העבירות קנה לשאר [illegible]
קדשים · ואין ספק כי מי שיש [illegible] מאחר קשה לא יאמין שיהיה
בענין אחר · קבלו שהייתה המשלות הנמצאות מעברים הקטנים
מעל מה שבאים מאחו והוא [illegible] הים [illegible] בם · והנה
יראה מאמר [illegible] בהשיבו באותה הלקה הקבו ושית כלם מעוקמים
אלה אמר ויקח בזה שם קשו [illegible] לא שישיבהו אחר לבירא לך
יחוס שתהיה בכלן הקבלה ואלה התאמר · ומורה התורה
שאם יעלימו עם הארץ את עיניהם לבלתי המית זה [illegible]
שמחויב מיתה בכל הענינים השם ישים פניו באיש ההוא ולא
ובמשפחתו ר״ל במשפחתו אחריו מן העונש שיענישו משפחתו
עליהם · ולזה אמר והכרתי אותו ואת כל הזונים אחריו
לזנות אחרי המולך מקרב עמם · [illegible] זונים אחרי הם
הם קדושים בזה לא הבלתי זונים אחריו · כי איש איש אשר יקלל
אביו ואמו וגו׳ · לפי שכבר זכר בפרשת [illegible] שנים לא
שהרגו [illegible] ואחר · ומאמר מות [illegible] לא נזכר בזה הפסוק [illegible]
זו מיתה הוא ענוש ואחר כמו כן · ר״ל שאין דבר שיהיה עד
וירקו הכבוד מהם אין שהוא נזון מזה · וכבר כל [illegible] בן
שאין דבר שיהיה בו עולם · ולזה היה האמורה שבעבים
ולזה יהיה העובר בה בבקיעה שהיה האמורה שבמיתה
אמר בזאת הפרשה [illegible] ילמוד [illegible] הטבע · ואיש אשר
ינאף את אשת איש · כל הדבר שהוא מפי [illegible] שיהיה
הבועל בן תשע שנים ויום אחד · ואמנם דבר שהנואפת אשת
לא שלא תהיה פחות משלש שנים ויום אחד לא ואם זה
אין זרע דבר ולא ישלה ואנחנו שהוא דבר לביאה ממה השגע
שנים ויום אחד · וכבר הדבר זה כמו ומורה הכותים · ולזה
לא יתחייב מיתה על אשת קטן · [illegible]
מגד שלא יתחייב מיתה אלא על אשת בן ברית כי לא ישלמו
[illegible] בזולת בני ברית · ולזה [illegible] כשגגה
שינאה בלא גוי אחר שהיתה מיוחדת לענין עברי וכן [illegible]
[illegible] ישראל היה שיהיה לה בעל אחר שלא יהיה
לה בעל · מות יומת הנואף והנואפת · [illegible] שלא [illegible]
מקום שלא מות יומת · ר״ל [illegible] · וזה מבואר [illegible]
וכל מקום שנאמר יומת · ר״ל בחנק [illegible]
באחיו · ולפי שלא [illegible]
[illegible] במיתה [illegible] · וזה מבואר
[illegible] בענין הסקילה · ולפי [illegible]
הוא אחר [illegible] בחנק · ואשר אשר [illegible]
וגו׳ [illegible]

ואיש אשר [illegible] נשרפין הוא והם · והנה הדין במאמרו הבא על שניהם
זרעה הקרובים זמה בן ר״ל שיש ככה שהם עם אשה [illegible]
ואיש אשר יקח את אחותו ואת [illegible] · [illegible] יקח לה [illegible] שאלו
מהן היא קשה והשלמה היא [illegible] ובת [illegible] · כאשר
[illegible] ואחר · [illegible] אחר היא אחותו [illegible] שהיתה כי
לא עשתה עבירה · ואמנם תכלן במאמרו ואת [illegible] הוא אשר
היא בעבירה [illegible] היתה בה [illegible]
היתה אמורה · והוא מבואר כי השריפה תהיה קלה [illegible]
[illegible] שאחר [illegible] קיים כמו [illegible]
ואחר [illegible] שריפה [illegible] כל [illegible]
[illegible] השריפה [illegible] · והנה [illegible] שנאמר [illegible]
שמלת [illegible] כמו שזכרנו בזה שקדם · ולזה [illegible]
[illegible] נפקיים [illegible] האחד שיזרקו [illegible]
[illegible] והוא יורד [illegible] ואחר [illegible] ויום ושני
[illegible] ואין [illegible] לאחר [illegible]
[illegible] שתהיינה [illegible] קיימות [illegible]
שריפה · [illegible] בבהמה [illegible]
[illegible] בבהמה [illegible] מות [illegible]
בם · [illegible] בבהמה הוא שלא [illegible]
[illegible] ואחר [illegible] וזה כי [illegible]
[illegible] הזה עם [illegible] · ולזה [illegible] שלא יהיה בכאן [illegible]
[illegible] ההוא כי בזה [illegible] יורד [illegible]
[illegible]
[illegible] · ועל כן [illegible] בעבירה [illegible]
[illegible] שיהיו [illegible] אשר [illegible]
[illegible] · [illegible] והיא [illegible]
[illegible] על [illegible] אמר [illegible]
[illegible] · וכל [illegible]
בזה [illegible] על [illegible] · [illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] כבר [illegible]
[illegible] · ולא יהיו [illegible] בזולת [illegible]
[illegible] כמו שזכרנו [illegible] שקדם · [illegible]
[illegible] הוא [illegible] שאחר [illegible]
[illegible] · [illegible] שיהיה הכלן בזה [illegible]
[illegible] · ואשר שיהיה הכלן כבר [illegible]
[illegible] · לא שלא יהיו בנים [illegible]
בנים · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

הנה הסמיכות לשמות אלה החטאים מעירנו הש״י אשר הם
מורכבים לשרתו. אשה זונה וחללה לא יקחו. ראוי שתדע
הזונה לפי הוראת המלה היא האשה שנבעלה לא דרך קדו—
שין. והדין בזה שהיא יוצאת מהכלל המיוחד לבעל האלהים
הקמורות. וחללה לפי הוראתה הנה שנבעלה לכהן פסולה
הכהן מאחר אלו והם כמו שאמר אחר זה ולא יחלל זרעו בעמיו
לא שמה מפסולי כהונה כי הזרע הוא מהחלל. וגרושה גם
שהזונה היא זונה ומצד הבעילה כן ראוי שתהיה האשה חללה
מצד הבעילה. והוא מבואר שלא עבר על לאו זה אם לא שלקח
שנא׳ לא יקחו. ואשה גרושה מאישה לא יקחו. כבר ידוע היות
גרושה שאין בה בגנות ואין ראוי שיקח הכהן לאשה מי
שלא היתה קנינה לאשר. כי קדוש הוא לאלהיו. ולזה אין
ראוי שיקח אלא שיש קצת הסבות האופן מהגנות. וקדשתו
כי את לחם אלהיך הוא מקריב. ר״ל כבר ראוי לך לנהוג בו
מהכבוד קצת מפני כבוד הש״י כי כל זה שהיו הכהנים יותר
מכובדים בעיני הקדושים הגדל מעשה שעשאם מי והלוים ל
שרתו בעבודתם. ולזה צוה הש״י שיהיו להם בני ישראל קדש
לכבוד ולתפארת. ולזה בירר בכורות שיהיו המיוחדים. ובת כהן
כי תחל לזנות. לפי שאמרה התורה באש תשרף ולא אמרה מות
תמות באש תשרף כמו שאמרה בשאר העונשין מות יומת
עם האחד ידענוהו בקבלה. מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו
מות יומת דמיהם בם. מות יומת באבן ירגמון דמיהם
בם. ולמדנו שכבר היה החמור שהוא שריפה. ולזה לא זכר ה׳
התורה לא נכר שהיא במיתה שאם לא כבר זו מיתתה המות. ולזה
הוא מבואר שהזנות הזה היא עשוי בשאר מיתה אלא שהיא
יותר קלה כי מפני היותה מאת התחבר החמירה התורה בה
ולזה יתבאר שהיא שוה שהיתה מיוחדת בבתי אם לא היתה
בת כהן כמו שהתבאר בפרשת הקדושים. והנה היא מקללת האב
כי בזה היא הולכת מפני שיצא ממנו זרע שנולד בזה האופן.
והכהן הגדול מאחיו וגו׳ ר״ל שמו שכהן שנמשח בשמן המשחה
ולא בבגדי כהן גדול שלא נמשח כי אם משום מקלת הגד
התיינה זה שהבולט המעלות היתרות. את ראשו לא יפרע
ובגדיו לא יפרם. לפי שהוא יתגלה במקדש הזה ידאה אות הקדושה
שלא יהיה מגדל שער וקורע בגדים כשאר האנשים. וכבר
יתבאר שהוא במקדש תמיד מהגזרה שאמרה התורה בן שיהיה
עומד תמיד. ועל כל נפשות מת לא יבוא וגו׳ לפי שזכר
אחר השגל הזה אביו ואמו לא יטמא. שהבדיל בין כהן גדול ובין
כהן הדיוט אינו כי אם בכתוב אחר קרובים לא במעלה והוא
היא שאינו בעניינו. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש
אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו. ר״ל שזאת האזהרה
היא נמכרת בכהן הדיוט כמו שהתבאר בפרשת ויהי ביום השמיני
ודיוה העניין כן הנה ראוי שנעיין מה ההבדל בזה בין כהן
גדול ובין כהן הדיוט אשר בעבור זה תהיה התורה מקבלה כי נזר
שמן משחת אלהיו עליו. ונאמר שהדין בזה שלא יצא מן
המקדש ויניח עבודתו מפני מת שימות לו. ויהיה אמרו
ולא יחלל את מקדש אלהיו שלא יחלל שיהיה המקדש אלהיו מפני
היותו עבד אונן כי אין עבודתו מתחללת מפני האנינות לפי
שהוא משוח בשמן המשחה. ולזה ראוי שלא יתחלל בזה מפני
אלו העניינים באופן שתתבטל כהונתו. ואמנם הכהן הדיוט
אם עבד והוא אונן חלל. וראוי שתדע שכהן גדול

אינו מחלל עבודתו מפני האנינות והנה הוא אסור מלאכול הקדשי
במנחות כמו שהתבאר בפרשת ויהי ביום השמיני מאמרו
ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה׳. והוא אשה בבתוליה
יקח. ר״ל אמרו אשה שאינו נראה כי אם אשה אחת לבד
שהנשים [illegible] כי לשון זה מורה ואין ראוי שיזכר
ברבוי הלשון אבל יספיק לו הכבוד עד יום המות. ואמרו
מאמרו בבתוליה שלא תהיה בעולה כי שם הבתולה מורה על
הנערה בעולה. ולפי שהבעולה היא כמו שנה היא בתוך
האלהים הנה לא תאמר לכהן גדול את התורה אם לא שכבר איש
אותה. ואמנם שאמרו בתולה ולא בת אחרית. אלמנה וגרושה וגו׳
ר״ל שאמנם שהאלמנה מן הלאו ומי שהיא אסורה לכהן
גדול. והסבה בזה כי מפני שהיתה מיוחדת לבעל לאיש אחר
אין ראוי שיקחה הכהן הגדול לשלמות מדרגתו על שאר הקדשים
והנה הדין בזה שאין ראוי שיקח אלמנה וכ״ש
גרושה וכ״ש חללה וכ״ש זונה. וראוי שתדע שאם ארס אותה
קודם שנתמנה כהן גדול או שנשאה שכבר לא יקח והדין
לאחר קודם היותו כהן גדול. כי אם בתולה מעמיו יקח אשה
מעבר שאינו [illegible] גזרת התורה. ואמנם שהיא בתוליה
ולא יחלל זרעו בעמיו. לא [illegible] הוא מוזהר מלחלל זרעו באשה
פסולה שיקח. ויתבאר שהוא מתחלל בזה מאמרו שזכר כן
מיתה שקדם. ולפי שהוא מפני שזרעו מתחלל מפני היותו בה
הנה ראוי שיודע שתהיה חללה עם שהוא לא עלה שתהיה חללה
מפני זאת הבעילה הפסולה לא יהיה [illegible] הספור השני
במקום הפסולות כי ידוע שהזונה היא היותר מגונה ואחר כך
החללה ואחריה הגרושה. והנה האלמנה היותר מגונה מהגרושה
היא אצלו לחללה מפני בעילה פסולה. ואולם החללה שזונה
מפסולי הכהונה אינה יותר מגונה מהגרושה אבל העניין ב
בהפך. ולזה יתבאר מזה העניין שיש בכהן מעלה היא לע
מהדלות מפני הבעילה הפסולה. ומזה המקום יתבאר כמו
מה שהכהן מוזהר מלקחת כי כבר הוזהר מלחלל מה שלא
בא לעולם כל שכן שהוא מוזהר מלחלל זאת האשה הראויה לכהונה
ואפשר שיהיה הדין במאמרו בעמיו עם עמיו כי זאת המלה כבר
ישתמשו בה בלשון בזה האופן. ויתבאר מזה בביאור שהוא
מוזהר מלקחת לאשה. כי אני ה׳ מקדשו. ר״ל הכהן הגדול. ולזה
הוא ראוי שיזהר מאלה הזנות הנזכרות. איש מזרעך
לדורותם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו. ידוע
כי מום יקרא באלה הנזכרים אחר זה מום שיהיה בצורת הקדשים
במראהו או ביכולתו אחר שנזכרו הקבוע מום שילקה
לו מהשנויים אשר בבריאה אלא שאין בהם הפגם בעצמו
הנזכרים. והנה על כמו אלה המומין שהקדם עבר. וכבר
יהיה באלו המומין מה שהקדם לה העבודה בבכורים וגם
הנזכרים בפרשיות הבאים אחר זה כמו שיתבאר במה
שיבוא ויתבאר מאמרו איש שהקריבו ראוי להקריב
ולא הכהנים ולא הקדשים ולא הנדרים [illegible] כי כל איש
אשר בו מום לא יקרב. ר״ל מום קבוע. כי כבר זכר במומים
הבאים אחריו מומין קבועין והם העור והפסח. ואמנם
במום העין זכר מומין עוברים כמו גרב או ילפת. ומה
לו כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן לא יגש להקריב
את אשי ה׳ מום בו. והוא אזהרה לבעל מום עובר. ולזה
אמר מום בו להורות שאינו נפסל אלא בעת שהמום בו לא

פעולתה היא יותר חזקה מאד כמו שנזכר בספר הנפש · וכבר אמר אלה וזה בביאור בשטים קטנה ואחר יוסיף בזה ושית הקבלה לא לבבי הקדם · ולפי שזאת המלאכה היא התחלה לבור כבר מאופן מה · והמשיך לזה האזהרה מהאובות הבב במעון ומעשיי ר' העל פי משפט האלה ואמשל והמשורה שהוא התחלה לא תמונה במוכן מה · והמשיך לא יהיה ולא תלכו לכלות שזכרנו במה שקדם ״ ואחר שאלה לזה שב לזכור מקללת אב שעשין על הדבה מאלו המזהירות · והתחיל מהמעניך לבוא המפסד אשר בשגגה האמונות ולא היה עשוי בקשה שבעונות · ואחר זה המשיך לו ענין האוב והידעוני ולפי שהוא בכרת אחר כי הם מפריין לבוא זאת האמונה הנפסדת כמו שקדם מדברינו · ובסוף הענין באר עוד שהעונש עליהם הוא סקילה והמשיך זה על סוף זאת הפרשה לשלימות עניינה · האחת היא כי בזכירת זה בנקיון רבים הענין מהדרך יותר מהם כמו שיעשה הרופא שיזהיר החולה מהמאכל הנפסד לבעבור הנהגה שיזמין לו להזהיר על זה פעמים רבות · והשנית כי בזה התועלת להעמידנו על כוונת התורה בעריות ובאזהרות האסורות ובענין האוב והידעוני כמו שנבאר אחר זה · ולפי שהוא בא לזכור אחר זה העונש על שנתבאר עריות אשר היתה התחלתם עבודת הזרים מהענין הירחק מהם עם שימשך מהסיבה הנפסד שיקרה מאחר העון כמו שהתבאר מדברינו במה שקדם טלה [illegible] אריו וזכר שהוא בסקילה · ואחר זכר עונש [illegible] עריות אשת איש כי היא יותר כולם עם שהוא [illegible] הרבה מהעריות [illegible] שיתחייב עליהם מאוס ואשת איש ומאוס ערוה · והמשך שהקדם על אשת אב בענה היותה אשת [illegible] ערוה אשת איש ומאוס אשת אב · ואחר זה זכר עונש [illegible] ערות אשת אב והמשיך לה עונש שאר העריות שהם במין החיובים בסקילה והסקילה והזכור · והמשיך להם מה שהיה מהם בשריפה כי היא הקשה שבמיתות אחר הסקילה · ואחר זה זכר עונש העריה שהיא במין החיובים והוא השוכבת עם הבהמה והקיימה זכרונה לאחר העריות לאוזן הענות בה ולא זכר העונש אשר בה עליו בכ"ל · ואחר כן הוסיף לזכור שם [illegible] שהעונש על שאר העריות הוא כרת לבוא ספה הרחקה מהם ובאר שעם זה העונש כבר יקרה שתקיא הארץ [illegible] העבירה באומה שהם יהיה כאן קיים בה שעריה [illegible] אשר לפניהם וקמו לנו עניין המלאכת הקסמים והאוב והידעוני הארץ לאחר התקבה בענינה כמו שקדם הזכיר מדברינו בהם · ומה שקדם יתבאר מדברינו בזה התועלת [illegible] מעלת [illegible] הפרשה והתועלת המגיע מהם ״ וקולה שנשיאות מעלת הנה המלאכה הראשונה הוא לא כלה מההורים ״

פרשת אמור אל הכהנים

בני אהרן

מגיד שאין לאלה האזהרות [illegible] תנאים בזכרי כהונה כי הסיבה ראויים בזה מהמצוה להיותם נבדלים לעבוד השם יתברך וזה לא ב בכהנים לא בחללים כי הם מחוללים מן הכהונה ״ לנפש לא יטמא בעמיו · מגיד שאין זו האזהרה מהם אמת בעוד בנים לא רחוקים מצלמות הכהנים כמו שלא נזכר מהם ספר [illegible] בסבת המות היה בו התועלת כמו שבארנו · והזהיר הכהנים מלהטמא למתים כלל יאמר שהם רחוקים שיתעבו העונש האמריים אם לא על שהם הדעת לבדה האיבוד · ולזה יהיו מהדברים מה מהמאמר בו · ואפשר שיהיה הדין באמרו ומעלו שיהיה אמת בעניין כל שהיו רקוביין · וכן פירשו בתורת כהנים וכן התבאר שזה הענין מלאה מהם שאמרה התורה בענין הנהגה לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי · והנה אם קראה אותם התורה לקבור במהלל המתים כמו שנראה בהם באחר המיתה · כי הם לאחרו הקרובים לא רצה השם יתברך שיטמאו לאחר בשר מי שיהיה בכל עניינם בא ופן רחוק כי בזה התועלת כמו שביארנו בענין ממה לדבקם שרה ובכונת עשה · ולזה בזה האלהי לכהנים שיטמאו לקרוביהם כמו שיתבאר · והנה זכר מהם הקרובים אליו אמו ואביו ובנו ובתו ואחיו ואחותו · והתנה באחותו שתהיה בתולה שאם נבעלה באיזה אופן שתהיה אינו מ מיטמא לה · והתנה שתהיה קרובה אליו והיא אחותו מאביו לא אחותו מאמו כי אינה יורשת · ולזה התנה במואל כי הם לאחריו הקרובים לו · ומזה יתבאר שאינו מיטמא לאחיו מאמו · ולכן הנה כמו שבנו ובתו הם ראויים ליורשו כן שיהיה מיטמא לאחיו ולאחותו הראויים ליורשו · ומזה יתבאר מאמרו הקרובה אליו שאינו מיטמא לאחותו הארוסה כי אינה קרובה לו אבל היא קרובה לאישה לא בכן ולא מאחית ״ אשר לא היתה לאיש לה יטמא · מגיד שהוא חייב לטמא לה · וכן הקרוב לאחר הקרובים הנזכרים כי הם ראויים בזה הדין כמו · וראוי שתדע שהוא אינו מיטמא להם אלא בזמן שהם שלמים שלא לאמו ולאביו ולא לה יטמא שתורה שהם שלמים · והוא אמרו ואחר כך הורה הנה שלא יקרחו הכהנים בנו ובתו כי לא שלמה הוויתם ולא היה אינו מיטמא להם · וכן הוא מבואר שלא היתר לבהמה שיטמא אלא לאלו לא נולדים לגמרו · לא יטמא בעל בעמיו להחלו · ראוי שתדע כי הזכיר אמר בעמיו על אשתו כמו שזכר בזאת הפרשה לא יטמא לאחזר בענין · ולפי שאמר בזה יתבאר שהתורה הזהיר האותו שלא יטמא מה שהוא בעל והוא מבואר שהוא בעל אשתו · ולזה יתבאר זה בזה שלא יטמא בעל באשתו שהיא לא כשרה והיא אשתו הפסולה ואמנם שאינה מצוה לו בעלה לאיש לא היא חללה וזרעה חללים הנה אמר שהיא לא כשרה לא באופן שאמר בבת כהן אשר כי היא מחללת · וזה כי אמנם שאין הכהן הנושא הפסולה נחל הנה זה העונש אלא שהוא מוליד זרעו מחלל שהוא ״ ומזה המאמר יתבאר שאין הכהן מיטמא לאשתו הפסולה · וראוי שיתבאר מזה שאם [illegible] לא יטמא לאשתו הערוה אבל לא יתבאר מזה שיתחייב לא יטמא לאשתו הכשרה אלא לא יקרחו קרחה בראשם · כל מיתה שיתן להם כבר ימי זה המקום אחל · ואחר ולא השיגו קרחה בין עיניכם למת מגיד שהוא חייב על כל קרחה וקרחה בכל זה המקום שיקרח מהראש שנן בראשם · והנה שיעור הקרחה יתבאר מה שנאמר בשיעורי העונש שהוא כגריס הקמעי · ופאת זקנם לא יגלחו · כבר התבאר פירושו בפרשה הקודמת אחר ושרט לנפש לא ישרטו בבשרכם · קדושים יהיו לאלהיהם ר"ל שיהיו בזה הקדושה יתירה בעצמם להרחיק מהעונשים האלה לא יחללו שם אלהיהם שאם לא יהיו בעצמם בקדושה הנה

הדם׳׳ ופי׳ אמרו העשב ו ומטמא עד הערב. ר״ל שהיה טמאה
לענין אכילת תרומה עד הערב בהכרח. וכל שכן שאחר
הערב יהיה מותר באכילת תרומה אמנם שלא עבר לו [illegible]
זה ואמר ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ובא השמש
וטהר. ר״ל שלא יטהר מזה הענין. ר״ל אחר שקיעת השמש. ואחר
יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. הנה נראה מזה כי הותר לו לאכל
תרומה הכל שהעריב שמשו. ואמנם שהוא עדיין מחוסר כפרה
לפי שזה הקדש הוא לחמו אשר הוא אוכל אותו תמיד. ולמה לא ה
קחירה הורה בו כאמרו אחר קדשים. ואמנם המקום יתבאר
שאין הכהן באחרו ומקר שיטהר במוחלט באופן שלא יהיה חסר
כפרה. שאם היה הענין כן לא היה צריך להתנות אלא [illegible]
מותר לאכל בתרומה. וזה מבואר מאד׳׳ נבלה וטרפה לא
יאכל לטמאה בה. ירצה בזה נבלת עוף טהור שהיא מטמאה
בעת אכילה כמו שקדם והוכיח הכתוב לה זכר זה לפי מ
שהכהנים הורגלו באכילת נבלת העוף שהיא שמולקה ואוכ
יחשבו מפני זה שהותרה נבלת העוף זה ודומיהן להם. ולזה
באורה התורה שהם כשאר ישראל אסורים בה ומטמאים במגעה׳
ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו
ר״ל שמירת משמרת התרומה ויזהרו מאכילתה בטומאה ואמר
שאם יאכלוה בטומאה יתחייבו מיתה בידי שמים לפי שכבר
חללו והורידוה מקדושתה. ובזה המקום יתבאר שהתרומה
טמאה לא יתחייבו מיתה שהרי היא מחוללת. וכל זר לא יאכל
קדש. כלומר שאינו מזרע אהרן׳׳ תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש
הנה בזה כי אף שהתרומה היא לחמו של כהן הנה לא יותר
לו לאכלה לעבדו שאינו קנוי קנין הגוף. וכהן כי יקנה נפש
קנין כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו. מגיד שאין
שנשאו קנוי לו באי זה אופן שיהיה הנה הוא אוכל בתרומה ובזה
המקום יתבאר שאחר שהעבד של כהן אוכל בה ואם כן מה
רצונו. ועל שאינו [illegible] שיאמר שיורה העבד הכנעני מכלל
תרומה מעשר ובכורים לנשאם עד התושב והשכיר ק
יהיה הענין בהפך כשהיה השכיר עבד עברי׳׳ ואמנם הורה
לאכילת התרומה מפני היות נפש קנוי וכן הענין בבהמה כי
נפש קנוי. ואמנם המקום נתבארת כי המאורסת לבהן אוכלת
בתרומה מן התורה כי היא קנויה לו׳׳ ובת כהן כי תהיה לאיש זר.
ר״ל שהיא מאורסת לא לבהן. היא בתרומת הקדשים לא תאכל.
הנה המורם מהקדשים הוא חזה ושוק ומבאר שהיא אסורה בו.
ויתבאר ג״כ שהיא אסורה בתרומה מאשה שיבוא אחר זה הפסוק
ועל כבר שבה קנין מי שאינו לא כל כהן ואם אוכלת בתרומה.
והנה נתבאר בזה ג״כ הבעלת למי ולא כי היא היתה לאיש זר
לא לפי משפטי התורה ויתבאר שהיא אסורה לאכל בתרומה
עשה כאשר החלוצה והגרושה כי לא היתה מיוחדת לאיש ה
ההוא אסור כמו שנתבאר בפסוק הבא אחר זה׳׳ ובת כהן כי
תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה. ר״ל שאינה נשואה לזר קם
אחר אלמנה או גרושה וזרע אין לה מזה הנה היא מותרת
לאכול בתרומה. ולזה יתבאר שלא היתה מותרת בה בעשה מן
המאורסת שאינה נאסרת לא זה ושוק שהוא יותר חמור מתרומה
ולפי שזרעה הפסולה פוסלה מלאכול בתרומה הנה למד שהפסולה
שהיה זרע מותר לאכול בתרומה. ר״ל שיהיה הזרע עד הוא מכהן
הנה היא אוכלת בעבורו כי הוא קשור אחד ואין הבדל בזרע
בין שיהיה זרעה וזרע הזרע באיזה אופן שיהיה כי הכל יקרא

זרע נשלשו וכמו שיתבאר מאמר ומאמר רבים. אמר ושמרת
זרעך בעבור הכהן ולא. והנה הלוה בו זרעה זרעה. והנה יתבאר
שהערל אסור בתרומה מפסח שהוא קל ונאמר עם זה הערל
לא יאכל בו וזה יתבאר מהמקום ומרת הכוללים׳׳ וכל זר לא יאכל
בו. ר״ל בנאמר זכה שהוא התרומה׳׳ ואיש כי יאכל קדש בשגגה
ויסף חמישיתו עליו. ר״ל מי שיאכל תרומה מהזרים בשגגה
יוסיף עליה חומש שהוא רביע מה שאכל כמו שבארנו במסכת
ויקרא. והנה השגגה היא אם בשלא ידע שהיא תרומה או שלא
ידע שעשה כי מצוה [illegible] אם היה חלם שלא נתבאר לו דבר
שמוזהר מעשותו וזה מבואר מאד׳׳ ולא ישרפום שהאכלה
לא תהיה לפי הנה וגם כמה שראוי לאכלה מלא עשותו ושיהיה
ראוי לבהן להיותה בה. ואמנם שהוא מחויב שיהיה ראוי
לאכלה מלא עשותו ושיהיה הוא מבואר מהשרשים הכוללים
ואולם שהוא מחויב שיהיה ראוי לבהן להיותה בה שלא ונתן
לבהן את הקדש. מכלל שהיא היתה קד[illegible]ן הזה ולמה לא
נולד היתה אסורה בהנאה הנה היא קד[illegible]ו. ולפי שהאכלה
לא תהיה לפי הנה וגם כמה שיאכל האדם עד שיהיה שבע
לא כמה שיאכל אחר שהוא קץ במזונו מספק שבעו הנה לא יוסיף
האדם חומש אם אכל תרומה בזה האופן ונתן לבהן את הקדש
כאמרו ואמה שמה שישיב לבהן הוא קדש ולא יוכל זר תרומה.
ואמר הרב כבר שהחומש ג״כ הוא כתרומה ולפי שאמר ונתן
לבהן שהכהן בו הכהן הידוע הנה הוא מבואר שהוא ראוי
בזה אל הכהן שהיה מעין התרומה שאכל והנה הרב כבר
מזה שהקרן מחויב שיהיה שישיב לבהן ההוא כי הוא קדש
שאכל. ואמנם החומש יתנו לכל כהן שירצה. ולא יחללו את
קדשי בני ישראל. ר״ל שלא יחללו אותן התרומה כשיאכלו
הזרים ממנה או באי זה אופן שיהיה כאלו המאמר מהנה קו
בקיצה. ולפי שכבר אמר בתרומה קודם זה ומתו בו כי יחללוהו
למדנו שהזר יתחייב מיתה בידי שמים בהיותו נהנה מהתרומה
בזה האופן. אם כשר יריעו לנ׳. הנה התבאר מזה שהעם
שלא הרימו התרומה עדיין אם אכלו מן הכבלה ראוי לזרים
ממנו והתרומה יתחייבו מיתה בידי שמים לפי שהם חללו מהטבל
מהתרומה. ולפי שהתורה נקראה החמור טבל הקונ וחייבה
במיתה והוא הטבל שתרומתו בתוכו והנה יתבאר מהשנוי
הסבלים שהטבל שנטלה תרומתו ולא מעשרו הוא בזה הדי
לא במיתה׳׳ והשיאו אותם עון אשמה באכלם את קדשיהם
הרבה בנין עשי. ובאשמה שתולה כמו עם האשם שנרמז ש
שהוא מעין שתולה. ור״ל שכבר ישאו עליהם עונם שנגש של
שתולה באכלם את קדשיהם כי כבר יאכלום במו שקדם.
ויהיה העונש על זה בתולה. באמרו מקדשם. ולמה לא יתאר
בזה האופן מי שיאכלנו׳׳ איש איש מבית ישראל ומן הגר
בישראל. הוא נבלע כי הוא כישראל לענין מצות התורה כמו
שנזכר בתורה פעמים׳׳ אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם
ולכל נדבותם. הנה הנדבה הוא שיקדיש הבהמה ויאמר הרי
זה עולה. והנדר שיאמר הרי עלי עולה ואחר כך יפרישנה.
לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. הנה לא זכר
העוף לפי שאין בו התמימות שזכר ולא זכרו בו. ולמה לא נעשו
בו תמים. הנה יתבאר מהשרשים הכוללים לא מוכלל בתק ס
מרים במומין המומין׳׳ וכולם המומים האמורים מהם כמו
מה שאמר אחר כך ומה שיאמרו ובמעוכה הערכה שהוא אסור

אחר עברו׳ והנה זכרה התורה המומין היותר קשים לפי
שבבריות כי אדם עובד הבעל מום יקל לעבודתו וזה לא יהיה
אלא בכמו אלו המומין החמורים וזה היתה כוונת התורה
שיהיה כל בעל מום אסור לעבודה היתה זוכרת המומין
החמורים היותר קלים ומהם נלמד החמורים׳ ואם מנה
הבדילה החמורים לבאר שבהם ענין נוסף על אחר המומין
והוא חלול העבודה׳ וזה מבואר מהשמות הכוללים׳ הנה
עור ופסח׳ הנה העור הוא מי שעור רואות עיניו לאי זו
סבה שתהיה ואשר שחין שמשנוי בראותו ובראייתו׳
והפסח הוא מי שיהיה פוסח בלכתו׳ או חרום׳ הוא מענין
חרם והשחתה והפסד והוא מי שנפסד אחד מאבריו מה לבד
שיש להם כולם בשלמותו הנכבדות. כמו הענין במומין
הרוחניים לפי מה שכתבנו האמור שיבשת אחד או מה שדומה
לזה׳ או שרוע׳ הוא שיהיה יותר בו לכל יהיה בהפסד
מה בשלמותו והנכבדות כמו האמור שיהיו לו שני שוקים
באזן כי זה הענין ידמה שהוא מאשר באבנים על הכמות
והאמור׳ וכאשר נפסד הסדר [illegible] לא תהיינה שוות
האחר הוא שמנות וזה מה [illegible] שעין בתכונות ואחת
הסבה היא הוא מום כשיה [illegible] שנבורו והפשעה מכון
כי זה הוא מדי הוא כמו שהתבאר במלאכת הרפואה׳ ולזה
המקום שאמר הכתוב והבאתם גם את הפסח ואת החולה׳
או איש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד׳ ואמרנו אין הפסד
קלה באיברים שבגלויים כמו יד ורגל׳ או גבן או דק׳ הוא שיש
לו שני גבינים על עיניו׳ ומזה יתבאר שאם אין לו גבין על עיניו
הוא כמו בעל מום גם׳ או דק או תבלול בעינו׳ דק הוא מי שיש לו
כתם לבנה על השחור שבעינו׳ וזה מבואר מהמומין הנזכרים
הגזיר והתבלול הוא הערבוביה בשחור ובלבן שבו׳ ומזה
יתבארו המומין שבענין הדומים לאלו לפי מה שיתבאר
מהשמות הכוללים׳ או גרב׳ הוא החכוך היבש׳ או ילפת׳
היא חזזית מצרית והוא קשה הרפואה׳ או מרוח אשך׳ ר״ל
שנמעך אחד מאשכיו או נכתת׳ ומזה יתבארו המומין אשר
בכלל האשכים הדומים לזה׳ כל איש אשר בו מום וגו׳ לפי
שזכר קצת שהם דברים נסתרים כאלו האמר הקלים
והקטן והלבוש ולא סמך לזה שהוא נסתר׳ ר״ל מה שיקריב
מהם׳ הנה שפשט שכלו יתחייב לפי שאין אחריה עבודה
קבלתם כשמם גמר עבודה׳ ומזה לא יתחייבו מלקות
על הפריעה והבדלה והתנופה ושאר מה שדומה לזה׳ כי
הם אינם רק ויים בזה הדין מפני אלו העבודות שהם גמר
עבודה׳ ואמנם על זריקת הדם יתחייבו כי היא עבודה
שאין אחריה עבודה׳ אבל היא היותר מבוארת שבעבודות
כמו שהתבאר מענין הקרבנות׳ וכבר מה שכל עבודות
שהם גמר עבודה יתחייבו מלקות׳ לחם אלהיו מקדשי ה׳
הקדשים ומן הקדשים יאכל׳ אמרנו שהבעל מום יאכל
ששחיו הפסח בקדשי קדשים ובקדשים קלים׳ ר״ל עם
קדשי המקדש׳ אך אל הפרכת לא יבוא׳ ואל המזבח לא
יגש׳ אמרו שהוא מוזהר שלא יבוא אל המזבח ואל הפרכת א׳
חלל שלא עבד׳ ורצו שאפילו הוא אין מוזהר כי אם מן
המזבח ולפני לפנים כי משם יבואו לאחר כן כי שם
המזבח כמו שאמרנו מה שקדם׳ ומזה התבאר שאסור לו
להתקרב למזבח ולא ימצא אלו הדברים למקדש׳ ולא יחלל
את מקדשי כי אני ה׳ מקדשם׳ ר״ל שאין הכונה בזה
חלול בית המקדש שאם היה הענין כן היה אומר כי אני ה׳
מקדשו׳ אלא אמר כי אני ה׳ מקדשם׳ והם הקדשים׳ ומזה
היאך הוא לפני שהבעל מום מחלל עבודתו כשיהיה מומו
אלו המומין החמורים שזכרה התורה כי לא היתה הכונה מדרך
התורה למנות היותר קשה שבאלו המומין כמו שבארנו׳

דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל׳
ענין מה שנלוה לזה אמרנו שזה הכינוי
הוא מענין עזיבה והפרישה עד כי אלה שנים ולא יחללו את
שם קדשי אשר הם מקדישים לי׳ ורצו שהוא הזה הענין
הוא בכהן טמא לפי שזה יתבאר ממה שנזכר אחר זה׳
והנה יתבאר שמפני יתחייב שזה הכהן מיתה בידי שמים
ממה שאמר אחר זה ומתו בו כי יחללוהו׳ וזה שאם נתחייב
מיתה על הקדשים אשר יעשה מכל הקדשים בזו אחר זה ש
שיתחייב מיתה על הקדשים אשר מפני זה היותו עובד בזו אחר
וזה שאמרנו מחלל בבעל מום שהוא עובד בקדשים מפורש
ולזה תהיה יותר חמורה העבודה מהאכילה ולכבר יתחייב
עם מקום השנים מה שאמרנו בענין הקרבנות׳ אמור
אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים
אשר יקדישו בני ישראל לה׳ הנה זאת הקריבה היא אכילה וזה
יתבאר ממה שנזכר אחר זה בקדשים לא יאכל כי אם הטהור
לא יתחייב כרת כמו שנתבאר בראשי ענין מה שנזכר משנה
ג׳ והנה מה שאין למתירין יתחייבו עליו ממקדש׳ ומה שיש
למתירין לא יתחייבו עליו עד שיקריב מתיריו׳ וזה כי כבר
אמר בפרשת צו זה הענין והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים
אשר לה׳ והוא הדבר שיקריב מתיריו שכבר אמר קודם זה שם
והבשר כל טהור יאכל בשר מכל מה שהוא מדבר בבשר שצריך
מתירין וכן הדין בשאר הקדשים כי זה שיהיו׳ ואמר בזה המאמר
בזה הפסוק׳ וטומאתו עליו לאמרנו שלא יתחייב כרת אלא
כשהיתה טומאתו עליו בשלמות׳ מבלי שם הרחיל אשר
מאומתו כלומר שטבל והעריב טומאתו עליו׳ ולזה לא
יתחייב כרת אלא הוא טמא כמו שהתבאר מהשרשים הכוללים
וכבר נתבאר שהטמא שטבל והוא מחוסר כפורים מוזהר
מלאכול בקדשים ממה שאמר בזולת כשלא יקרב לא תגע׳
ולפי שתלה זה הדבר בכלילה ולא בעבודה אמרנו שבענין
האכילה היא התורה לטבול יום ומחוסר כפורים לא ב
בענין העבודה שהיא חמורה ממנה׳ וזה מבואר מהשרשים
הכוללים׳ איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא
יאכל עד אשר יטהר׳ מהגבלה הזה אמרנו שהוא מדבר בתרומה
לא במאכל קדשים׳ ולפי שכבר יזהיר התורה באכילתם לעבר
השמש כמה שנזכר אחר זה אמרנו שהצרוע שהעריב ש
שמשו אוכל בתרומה אף על פי שהוא מחוסר כפרה׳ ואולם
קדשים אינו אוכל עד שיביא כפרה כמו שקדם׳ והנוגע בכל
טמא נפש׳ הוא טמא מת׳ והוא מטמא האדם בן כמו שיתבאר
בפרשת פרה׳ או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע׳ כבר
נתבאר בזה בפרשת מצורע שהבעל קרי הוא טמא׳ או איש
אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא לו׳ הנה הם שכנס הנוגעים
בפרשת ויהי ביום השמיני׳ או באדם אשר יטמא לו לכל
טומאתו כמו בזב ובזבה׳ ואשר ירד בו הזב והנוגע במשכבו
ומושבו ושאר הטמאות בכלל אשר יטמא בהם האדם׳

מזה שרמז שתהיה לאם ולא יותר למזבח כלום לא שחוט ותקמו
קודם שיולד עם שאין ו ולא לפניה ורואה הגר״ ובכלל הנה קשה
בשנה אחר מנעה הקריבתו ולא קודם ומנעה קדושת היתנס׳
ואין ראוי שבין שיחולו שתהיה לאם שבעת ימים כמין ב
במיותה אחר נולדה ויום ששלמות היו תרומם בשלמות כי
כבר אמר לא שייר מבהמה אחרת ולא יהיה על בזה שום הפסד
ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה׳ כי לא קרב
הנולד בזה לפי שלא יקרב לו ומקבלו שלא יהיה נפל עד
שיולד באופן שלם אם לא עברו עליו שבעת ימים ולזה לא
יותר להקריבו קודם זה הזמן״ ושור או שה אותו ואת בנו לא
תשחטו ביום אחד לפי שלא אמר לא כמו שאמר קודם זה ואחר
זה לפי שזאת האזהרה היא באותן ובמוקשין׳ ולפי שאין
בזה שהמורה מה שאמר קודם זה לאו תשחטו עם לפניו
שהוא זה בבעלים כאשר שהבן מעשה ויותר
שמיני והנולד בבהמה טהורה שגן ושור או שה׳ ולפי שאין
לא תשחטו׳ לפי שלא יעברו על זאת האזהרה אם לא נשחטו
שניהם לא אם מהם מאותם באופן אחר או שנים׳ ויראה
שלא יהיה זה הדין כי הנולד בהם ונבלה לא כל כן [illegible]
מתערבים בקצת [illegible] ולא נצטרכו [illegible] ה
הנולדים [illegible] אבותם אבל [illegible] שהיו [illegible]
בהמות ועוף׳ וכבר יקרה [illegible] זה הדין בזכרים גם
שיודע שהוא אביו לפי שכבר [illegible] זה הדין [illegible]
ולזה לא יתחייב [illegible] ביום אחד [illegible]
שהוא יודע שהוא אביו״ וכי תזבחו זבח תודה לה׳ לרצונכם
תזבחו׳ ר״ל שתהיה כונתכם להרצות בזה הזבח לשם ית׳
ולזה יתחייב שיהיה בכוונה רצויה וכראוי לא בחוזק״ ביום
ההוא יאכל לא תותירו ממנו עד בקר׳ הזהירו שלא יותירו
ממנו דבר עד בקר׳ וקדש מה שלמים ושאר הקדשים״
וכבר זכר בזה כל הזבחים ביותר קלים מהם והוא אחר
השלמים שלא [illegible] עד בקר״ ושמרתם מצותי
ועשיתם אותם אני ה׳ ר״ל [illegible] מצותי ומהם לעבור על
דברי [illegible] ולא תחללו את שם קדשי׳ ר״ל שלא
תקנו בי ולא תחללו שמי לעבור על דברי [illegible] לדברי
[illegible] לעבור [illegible] בזה
[illegible] בשר ודם׳ [illegible] שיראו
[illegible] שלא יתחללו בו [illegible]
אותם בזה [illegible]״ ונקדשתי בתוך בני ישראל
זה [illegible] שיותר [illegible] מעבור על
דברי השם ית׳ כמו [illegible]
[illegible] לא יתחייבו בהם [illegible] ה
[illegible] ולזה שלא בתוך בני ישראל
והוא מבואר שאמרו בתוך בני ישראל הוא [illegible]
[illegible] וזה מבואר [illegible] ולזה לא יחויב
[illegible] על זה [illegible] ישראל
כי הוא הקרבן הקטן״ וראוי שתדע שזה הדין יהיה ב
שתהיה כונת המכריח [illegible] על מצות השם ית׳
כדי שיעבירנו׳ ולזה [illegible]
[illegible] לא [illegible] השם ית׳ כבר [illegible]
על מצות התורה [illegible] ואם היתה העבירה
היא [illegible] שכונתו כמו שהתבאר מה 1

מהשרשים הכוללים׳ אני ה׳ מקדשכם׳ ר״ל שהשם ית׳ מקדש
ישראל ומבדיל אותם לעבודתו בזאת התורה השלמה׳ ולזה יקרי
שישמר בכל הפנים שתקפוד שלא יקנאו בשי התורה לעבור עליה
כי לא יהיה קבה שתסור זאת התורה מישראל מעולם׳ וזה
מבואר אחד עם מה שקדם מהדברים״ המוציא אתכם מארץ
מצרים להיות לכם לאלהים אני ה׳ ר״ל שאני השם שבזה הייתי
הכונה להוציא אתכם מארץ מצרים עם רבוי הנסים והמופתים
כדי שתקבלו לקבל התורה באופן שאהיה לכם לאלהים כי בזה
הענין לכם התועלת האחד ושירשו שבזה הקנין ומה שקבל השגחתו
והשמרו מהרבה מהדעות הכוזבות ולבוא עליכם׳ ולזה ראוי לכם
שלא תקבלו זאת המעלה הגדולה שתהיו לכם אשר בה אהיה
לכם לאלהים ולא יעזבו את התורה״ דבר אל בני ישראל ואמרת
אלהם מועדי ה׳ אשר תקראו אותם מקראי קדש״ ראוי שתדע
שהמועדים האלה קראתם מקראי קדש [illegible] הם שבת
המועדים זולת שבת כי השבת הוא מקרא קדש מצד עצמותו
אין לו התחלה בהיותו נקרא ביום שהוא בו׳ וקרא שאר המועדים
תלויים בעבור השנה והחדשים אשר על כן אמר לבד כמו שבארנו
בפרשת [illegible]״ ולזה התחיל שמסר התורה זה הענין ב
בשבת מפני שאחר המועדים זולת השבת ולזה לא אמר בשבת
דבר אלא שהוא מקרא קדש כי הוא מסור לבד כמו שבארנו
מקרא קדש מצד עצמותו׳ ואשר הקהיל שאר המועדים
הקדים ואמר אלה מועדי ה׳ אשר תקראו אותם במועדם כי
קריאתם במועדם מסור לנו כמו שבארנו במה שקדם״ כל
מלאכה לא תעשו״ הוא כולל המלאכות שהם צורך אוכל נפש
ושאר המלאכות שהם מלאכת עבודה״ וכבר בארנו במה
שקדם שכבר יתחייב שבתה על כל מלאכה ומלאכה אוכל
שבת כלה בלא ואחד לפי שהתורה פירשה שכבר נשלם בזה
הלאו מה שיתחייב ממנו ביחוד והוא ההבדלה שלא [illegible]
הם בכל מושבותיכם״ ולזה יתבאר שכבר יתחייב בשבת אחת
מעשה המלאכות כמו שהתבאר מהשרשים הכוללים״ שבת
היא לה׳ בכל מושבותיכם׳ לפי שלא זכר במקום אחר שלא יהיה
כן בכל מושבותיכם אמר בכל מושבותיכם לא שלא יהיו שאר
המועדים נוהגים בכל מושבותיהם הקרבנות״ אלה מועדי
ה׳ מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם׳ [illegible] ומזה שמה
שנקרא מהם [illegible] שיהיה ר״ל מה שיקראו [illegible] הגדול
שהדבר מסור להם ומעט שינוי בקריאתם אין לו חשש בזה
וכבר בארנו בפרשת [illegible] שהיה זאת הקריאה [illegible]
ושהיא במעשה הראיה׳ ולזה אמר שיקרא בה [illegible]
יראה הירח בזמנו אם בקבלת העדים או בלכתם [illegible]
מראיית הירח׳ ולפי שכבר אמר אשר יקראו אותם במועדם
והקריאה זאת היא במעשה הראיה׳ [illegible] שקדם
הילוך [illegible] שכבר [illegible] ואחד
כבר שיקדשו החדש בזמנו כי התורה צותה שיקדשו בזמנם
ולפי שזה הענין יהיה בקבלת עדות ובדרישה וחקירה אם
דבריהם אמתיים לפי מה שחפשו אם [illegible] עדים
[illegible] להם [illegible] שיראה [illegible] הכוכבים
מה שהעידו וכמו [illegible] לא יוכל העשות [illegible] כי אם
ביום הוא לא תהיה זאת הקריאה כי אם ביום קודם עבור
יום החדש כי לא יתכן שיקדשו [illegible] אחרי עברו ולזה מבואר
בנפשו׳ ולזאת הסבה [illegible] שיראוהו [illegible]

אפי' אם היות הוא פסח ובא קדשים · הלא תראה כי נס המורכין ב
במקומה לא היתה הראויה להקריב כי אם קדשים ודבר היותה ·
כי לקטר בו מום לא יקריבו · אמנם כבר יקרה הקריבה הקדשה
הבהמה בבעליה והפשטה הבהמה שלא הנגל וזה מבואר מאד
הורתה התורה · ומה שנזכר תמה כפשטה יקריב · הנה יקבה ר
מזה שהמקדיש בהמה בעלת מום במזבח עובר בלאו · והוא כי
יקריב זבח שלמים לה' · הבקר או הצאן לפי שאין הקרבן ש
שיהיה זכר · והוא לשון המורין לנשבטוה · ואמנם נדר או
לנדבה לא זו היא הקריבה היותה על הנדר שכבר אמר שהקדיש
הבהמה בעבור היותה שלמים · תמים יהיה לרצון · מצות עשה
היא שיהיה תמים ובזה הוא הפך יטלה בו הקרבן · כל מום לא
יהיה בו · לא תעשה ומזה שאחר שהקדיש ומזהיר שלא יטיל בו מום
והיא מלאכת לא תעשה · עורת או שבור · כבר הקדמנו ענינם
במומין הקודמין ותמים [illegible] שהזכיר השבירה שהשבירה לא תחשב
אלא באברים הנזכרים [illegible] · או חרוץ · הוא מענין חרץ · כמו תחרץ
שנפסק שרוקו [illegible] מענינו והוא מה שהוא לשבור וקצוץ
ולזה לא יתבאר בו מקומות הגשמים כמו הענין [illegible] יבלת
הוא כלבן הענין לפי מה שיורה עליו הנגד שאם היתה בשחור
הנה תהיה שרה ולפי שאלו המומין שזכר בפרטיהם מומין
קבועין · לא היו זאת היבלת היא שיש בה שער שאם לא היה
בה שער היא מום עובר לפי מה שהתבאר בחולין · או גרב
או ילפת · כבר נתבארו במומי האדם · לא תקריבו אלה לה' ·
ואשה לא תתנו מהם על המזבח לה' · לפי שכבר קדמה האזהרה
מלהקדיש בעלי מומין הנה תהיה האזהרה בזה המקום במה
שהקריבו שלא יזרק הדם על המזבח · ולזה סמך לו האזהרה
מהקריב אשה מהם על המזבח לה' · שהוא זריקה מקטרת החלב
וכן על המזבח · והנה הזהיר על זה בשלמים והוא הדין בעולה
ובשאר הקרבנות הנשארים מהם · ושור ושה שרוע וקלוט וגו'
הנה השרוע הוא מה שהוא יותר גדול מחבירו שיש לו מה
כנגדו [illegible] · וקלוט הוא שפרסותיו עגולה
כפרסת החמור · נדבה תעשה אותו · אין הכונה בו
להקדישו למזבח כי כבר קדמה האזהרה בזה · ואמנם הכונה
בו להקדישו לבדק הבית שהיא קדושת דמים · ולנדר לא ירצה
[illegible] מורה לפי מה שביארנו שאסור בבהמה
לבדק הבית מה שהיא ראויה למזבח כמו שור ושה · הנה
אין ראוי שיפריש על זה בהמה בעלת מום · ולפי שאין במקום
ההפרשה [illegible] לבדק הבית · ועם זה הקדים התורה לומר
שכבר הקדיש בזה [illegible] הקריבה למזבח · ולנדר
שהקדיש לבדק הבית דבר ראוי למזבח יקריב שיהיה קרב
למזבח · ומעוך וכתות ונתוק וכרות · הנה המעוך הוא שנמעכו
ביציו או גידיהם · וכתות שנכתתו ביציו או אחד מהם
ונתוק וכרות הוא שנתק [illegible] ביציו או נכרתו וכן אם נתק
הגיד שלהם או נכרת כי בזה השחתה יותר על שמה [illegible] הקדושה
לא תקריבו לה' ובארצכם לא תעשו · לפי שקדמה אלה האזהרה
מהשחתת [illegible] הקודש במה שלא היה מזהירה לבני ישראל ד
[illegible] ובזה [illegible] נכ' [illegible] שלא להקדיש ב
בעלי מומין למזבח [illegible] מה שהיה [illegible]
ולפי שכבר הזהירה התורה על [illegible] בפרשת
שופטים שלא לזבח לה' אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום
כל דבר רע · הנה ימצא שתהיה זאת האזהרה מהקדשים ·

וכבר האזהרה בזה המקום שלא נכתב שלא היה זאת
האזהרה כי אם בעולה לא בשר שלמים מנחה בקדשים והנה
[illegible] כאשר שיהיה הקרבן בו שלא [illegible]
זאת האזהרה כי אם בבקר ובשור ושה · ואיש כי לא נדבה שיעשו
זה הענין בשור ושה [illegible] כי אין לומר שיאמר ש
שכבר [illegible] זה בשור ושה [illegible] בו להקריבו למזבח
שהרי [illegible] התורה שכבר [illegible] כאלו במקום
הנה היה ראוי שיזכר זה התורה במומין האחרים שאין בהם [illegible]
והמפורש [illegible] במומין · ומהם נאמר שכן
הענין באחר המומין · והנה נכ' זכות זה הפסוק [illegible]
בהשוותו [illegible] · ולזה היה [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] שהוא [illegible] לא
היה [illegible] לעשות זה הקרבן שתפוחין [illegible] שהוא
[illegible] זהירים מעשות זה הקרבן [illegible]
בו [illegible] חיים [illegible]
ולזה יהיה נכלל בזה חובה לאדם · וזה מבואר מאד [illegible]
המצוה [illegible] · ומה בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם
מכל אלה · הנה השם יתעלה [illegible] כמו שאמר
[illegible] שאין מקבלין מהן [illegible]
במנחה שיקריב שלמים שיאכל הוא [illegible]
אחד · ואין ראוי נכ' שיקריב קרבנות באים על חטא
מחוייב בהם · והוא [illegible] לפי שהיה באחד
בנדר ונדבה · כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם · [illegible]
לדבר שאחר והוא מום בהם · ולזה לא יהיו [illegible]
[illegible] · ולפי שכבר אמר בכל זה כל אשר מום בו לא תקריבו
[illegible] שאין זה מום שיהיה בבהמה מה שנקרא מום [illegible]
[illegible] שהוא מום עובר [illegible] הקרבת [illegible]
וכבר הקדמנו [illegible] שאלו [illegible]
[illegible] במום עובר [illegible] כי [illegible] והקטרה
[illegible] מומים [illegible] הם בעלי מומין
[illegible] בהם · וזה מבואר במומים · וכן
[illegible] אין [illegible] על הקדשה כמו שהתבאר [illegible]
[illegible] שלא [illegible] שאינם לא זכר ולא נקבה · והתורה
[illegible] בקרבנות [illegible] שיהיו זכר ונקבה
[illegible] לא [illegible] בזה התורה בהם לפי זה [illegible] שאין
זכרים ונקבה לפי מה לא שאינו זכר ולא נקבה · [illegible]
שהוא [illegible] והמותר [illegible] פסולין למזבח · לפי
שכבר [illegible] התורה אתנן זונה ומחיר כלב · [illegible]
[illegible] · שור או כשב או עז · [illegible] שלא יורד למזבח
[illegible] שהוא [illegible] שהוא מורכב [illegible]
כי הוא אינו שור ולא כשב ולא עז · וכן [illegible] שלא יורד [illegible]
לא היה דומה [illegible] · [illegible] והוא דומה [illegible]
הנה לא יורד למזבח כי הוא אינו כשב ולא עז לפי שהוא דומה
[illegible] · [illegible] שלא יורד למזבח אלא [illegible]
[illegible] והוא [illegible] כי אין [illegible]
[illegible] יורד [illegible] ולזה לא [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] · [illegible]
[illegible] מה [illegible] לאסור [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] · והם [illegible] שיקנו
[illegible] · והיה שבעת ימים תחת אמו · [illegible]

מחק בקשת הספר נגדר שכב לי׳ ולא הוא לא יחויב שיהיה שופך עד
האמור. ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם
את קרבן אלהיכם חקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם הזהיר
מלאכול לחם מקמח התבואה החדשה ולא קלי ולא כרמל. והוא הנקרא כ״ל
שעשוי כמים שלא בושל וקלוי קודם הקרבת העומר ולפי שבא זכר
המנחה אחר זכרונו אמרו· אחר שלמה לא היו כי אמרו לא תאכלו ו
שב לאחד מהם במוחק לא נאמר שיאכלו ועל קרבה המנחה נקשו
ריבוי אומרים שהכל לא יאכל אלא שזכרה הקריבה הנזכרים מכל
לא נאמר שיאכל שיאכלו וזה הוא אחד מהשרשים הכוללים״
ולפי שאמר עד עצם היום הזה עד הביאכם ולא׳ נאמר שעצם היום
הזה מורה התחלת מעלות שלא יוכלו ממנחת העומר אלא שהקרבה
מנחת העומר יורה התחלת רק ביום ההוא בעצמו ואם לא יביאו
מנחת העומר לא יותר על עבור שלא עשו כנס״ן שלא על עצם
היום הזה והוא מבואר שהיום הזה בכלל הקמור שאם היה מורה
התחלת בתשלום הנפת העומר הנה יהיה התחלת מורה ר״ל
הנפת העומר וזה הפך מה שהורה התורה· ולפי שאמר שאסור
החדש והוא בכל מושבות· למדנו שאסור החדש והוא מן התורה
בין בחוץ בין בארץ לכל· והוא מבואר מזה המקום שהעומר
אוסר החדש בכלל אצלנו שלא נקרב· אבל הוא מחובר לקרקע׳
בעת הנפת העומר ולא אחר זה כי הוא אינו מותר כי אם הקרב כי
והשאלים לקרב שהחלו בקצירה אלא שהוא נקצר מן אחד יחד
הנפת העומר· וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם
את עומר התנופה שבע שבתות· למדנו שיום הבאת העומר
בכלל הימים הנספרים כי ממחרת היום ר״ל מיום שני של פסח יחל המספר
והנה שבעה שבתות הם שבעה שבועות שלמים שהם תשעה
וארבעים יום· כבר אמר התורה זה בפסוק אחר באמרו שבעה
שבועות תספר לך· ואמר תמימות תהיינה כי שלם מאשר שיהיה
שבועות אלו שבתות כי כבר ידוע שיהיו שבעה מאלו
השבתות במקום שבעה שבועות· ולזה הורה התורה שאלו
השבע שבתות יהיו תשעה וארבעים יום· ולזה אמר עד ממחרת
השבת השביעית תספרו חמשים יום ר״ל עד ממחרת השבוע
השביעי תספרו שהוא היום החמשים והוא אינו בכלל הנספרים
כי אם אחר שבועות שבתות תמימות תהיינה· שבעה שבועות
תספר לך· וכבר נאמר זה כמו שאמרו בשמונה ותשעה וארבעים
שנה שהם שבע שבתות שנים והחמשים שנת החמשים כמו
שנאמר בפרשת בהר סיני· וכזה נמנה בכאן תשעה וארבעים
יום ויקדש יום החמשים והוא חג השבועות· ולמדנו מזה
שמזה מצוה השבועות והימים· וחשב שספירת השבועות
היא שמונה שבוע אחד בכל שבעה ימים· ולא שבועות בכל
ארבעה עשר יום וכן על זה הדרך עד שיהיו שבעה שבועות
ואמנם כמה שבין השבועות אין ראוי לספר שבועות באמרו
שכאשר היו עשרה ימים אין ראוי לספר שהוא שבוע אחד ושלשה
ימים כי מספר השבועות ראוי שיהיה בכלל המספר לא שימנה
השבוע אחד ויחזור וימנה שלשה ימים וזה מבואר בנפשו·
כי המספר לא יהיה בזה האופן· עד ממחרת השבת השביעית
תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לי״י· ר״ל עד ממחרת
השבוע השביעי תספרו חמשים יום שהוא יום החמשים· ואז
ביום החמשים תקריבו מנחה חדשה לי״י· אז יהיה הדבר כאמרו
חמשים יום עד חמשים יום כמו ארבעים יום שהלילה [illegible] על
ארבעים יום וכמו שנאמר שם בנח·· ובבוא יום החמשים יקריב

מנחה חדשה לי״י· ולפי שהוא קרא זאת המנחה חדשה למדנו
שהיא חדשה למנחות האחרים לא לבד המנחות כי כבר קדמה
מנחת העומר· ולמדנו מזה שאין ראוי להביא מנחת הבכורים
חטים קודם זאת המנחה· והוא מבואר שאם הקריב מנחה
קודם מנחת העומר שהיא פסולה כי הוא יוצא מן הראוי אל החדש
וכן אם הקריבה אחר מנחת העומר קודם זאת המנחה
אינה פסולה כי לא זכרה התורה בביאור היתר זה· ממושבותיכם
תביאו לחם תנופה שתים שני עשרונים· למדנו ששתי הלחם
אינו באים אלא מן הארץ כי לא כל בזה מכל מושבותיכם המושבות
המיוחדים· ולמדנו שכל אחד משתי הלחם בא מעשרון אחד
ויתבאר שהם באים מן החדש כי התורה קראה זאת המנחה מ
מנחה חדשה· ממושבותיכם· לפי שמלת העשרון יחויב שיהיה
מעשה סלת לכן שני עשרונים סלת· למדנו שהוא מעשה שאור
ממקום אחד לא נאמר שאם היה מרובה קמח מעשה השאור היתה
הסולת חסרה או יתרה ואם יהיה מרובה לא [illegible] שיעשה
שאור הנה יהיה שם לבד·· והנה יחמץ אחד אחד ויחמיץ האחד
תנופה שתי הלחם· בכורים לי״י· ר״ל שהיא מנחה מוקדמת
לשאר המנחות שהן מן החטים והיא מצוה זה בכורים שיביאו
של מה קציר חטים לאלהיך· ולזה ראוי שלא יביאו בכורים קודם
שתי הלחם כי אלו הבכורים הם שיובאו בראשונה הם של
כמו שיתבאר מענין אחר הבכורים על שאחריו הבכורים
הם של צבור ואחר הבכורים הם של יחיד ושם נזכר ראשית
על היחיד אלא כי ממנו שנקרא העומר גם מנחת בכורים
כמו שבארנו ואם הקריב בכוריו אחר העומר אינם פסולים
ואמנם קודם זה הם פסולים· כי כבר יהיה מהם מהחטים
והשעורים כמו שיתבאר בענין הבכורים בפרשת והיה כי
תבוא· והמקדים קודם מנחת העומר אל הארץ··
והקרבתם על הלחם ולפי שזה הקרבן הוא בא בגלל הלחם
מוסף היום הנזכר בפרשת פנחס· ושעירם שעיר עזים
אחד לא זאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים· אמרו שהוא
שאלו הכבשים הם קדשי קדשים ולזה לא תהיה שמירתם כי
הם בכהן והיינו נאכלים כי אם לזכרי כהונה כמו [illegible] קדשי
קדשים כמו שנזכר בפרשת צו·· ואולם יתבאר שאלו הכבשים
הם קדשי קדשים לפי מה שיתבאר במה שנזכר מהם בפרשת
ויקרא· והנה ראוי שלא יהיו השלמים קדשים קלים מפני הלחם
הבא עמהם· ועוד כי התורה אמרה [illegible] הכבשים קדש יהיו
שאלו הם· ואם לא [illegible] כהם קדושה עד שאל השלמים
לא היתה התורה צריכה להודיענו שהם קדש· ואמנם כוונה
התורה שהם קדש מכל שאר השלמים וזה מבואר מאד·· והניף
הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה לפני י״י על שני כבשים
ר״ל שיניף הכבשים בעודם חיים והתנופה אותם יהיה [illegible]
על שתי לחם הבכורים· אלא בזה שינפם ויניף לחם
הבכורים עמהם כי עשה מצוה ומשמעה על לבי [illegible]
ואמר על לחם הבכורים להורות שלחם הבכורים הוא העקר
ואמנם מה שנאמר הדברים בענין הנפה הוא שיהיו [illegible]
הלחם על שני הכבשים· קדש יהיו לי״י לכהן· ר״ל שקדש הוא
לי״י והנתנם לכהן· והסלו לכהן מן כבר לשי הקדשים· ולזה
ינהג בהם דין קדשי הקדשים בכל ענייניהם·· וראוי שתדע
שאם לא נמצאו כבשים לא יבטלו מפני זה מנחת שתי הלחם
כי היא העקר לפי מה שזכרה התורה מעשיה· ולזה הקדימה

בלבד שלמים ולא הקפידו לומר מקודש כיום השלמים על שחיטה, הרי הקדש הקל ממעבר לפי שאין מקדשין את הקדש אחר עבור יומו · והנה על הדם לא שמר כי אם שהוא קודש וזה לענין מה מה שאמרו בראשון מקדש השנה מקדשין השנים על הקדש ש שנשחט בזמנו וגו' · וכבר יתבאר שיפרש האומר ההוא בחופן בלבד יותר לאחר הראשון והוא נ״כ פסק וזה המאמר הראשון ולזה יהיו דבריו ודברים קרובים לאמתו ויהיה זה טעות נפל בספרי והנה בקדוש הקדש תלוי המועדים · ולזה יהיה הקדוש הראוי שזה הפסוק קדוש הקדש לא קדוש המועדים כי אחר שנקבע הקדש כבר ידענו מעצמו המועד שהוא בזמנו הקדש כאלו אמר שהוא יום העשירי או יום החמשה עשר לחדש ההוא · בחדש הראשון הוא חדש ניסן כמו שביארנו במה שקדם בפרשת בא אל פרעה בין הערבים פסח לה' · ר״ל ששחיטת הפסח היא בין הערבים והוא תקרבה היום וחילוק כמו שביארנו בפרשת בא אל פרעה · ש שבעת ימים מצות תאכלו הכוונה בזה שיהיה מה שיאכל מן הקמח מן השבעה ימים מצה לא חמץ לא שיהיה מצה לא יאכל כל אלו השבעה ימים · ושה אמר כמו כן אחר מצות אכלו אותם בערב הימים שהוא מורה שזאת המלה היא כשות · וכבר ביארנו זה בשלמות בפרשת בא אל פרעה · והקרבתם אשה לה' שבעת ימים · כבר נזכר בפרשת פנחס שזה האשה היא עולה · פרים שנים ואיל אחד ושבעה כבשים · וזה יהיה מוסף היום בכל יום מאלו הימים · ולפי שאמר בזה היום אשה לה' ולא ביאר בזה יותר · לכן הוצרך לומר בזה בפרשת פנחס הוא עולה לה' שבעה והחלפו שמוסיפין להם שנים פרים מקריבין אחר אחין להם פרים מקריבין כבשים ואיל אחד לא כאילו מקריבין כבשים אין להם שבעה כבשים מקריבין שלשה שנה והרבה לאחר לא וחג מקום · כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה נמליצו שאין העומר בא אלא מן הארץ שכבר נכנסו ישראל · והא מבואר מפי הזמן שזה הדבר הוא קודם שעורים כי קודם החטים לא יהיה כמו שיעשו בזה הזמן · והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן · לפרש מזה שזה העומר יחויב שיהיה ראשית לכל הקציר ולזה הוא מבואר שאסור לקצור קודם שהוא ראוי להביאו ולומר קודם קצירת העומר אלא אם היה זה לצורך שכן ראשית קצירכם ולא ראשית קציר מעה · והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן · כבר ביארנו במה שקדם שהתנופה היא במשך מוליך ומביא מעלה ומוריד · והנה זאת התנופה היא לעומר בעצמו כי כבר ידעת ביאור שהוא מצד המנחות להקריב מנותר מיני הקרבנות ומה שיראה להם מזה שנזכר בו התנופה · ואולם היה חובת העומר כשהיה מחוסר זמן להקריבו

וכבר התבאר בפרשת ויקרא מאשר ששת מנחת העומר והוא מה שאמר ואם תקריב מנחת בכורים וגו' וזה מבואר שהמנחה בו במנחת העומר שהיא מנחת בכורים · וזה הוא ראשונה לכל המנחות הבאות מן החדש ואין לומר שיאמר שיהיה הכל מן שהיא חטים הבאים במנחה השבועות שנקרבין ומנחת בכורים כלה שאחר זה כי לא יצא בה מה שנאמר בזאת המנחה בפרשת ויקרא וזה כי הוא בלא אכשרייתא שיעשה חמץ ס׳ כבר יקריבו ממנה עד מנחה ומשמנה על כל לבונתה · וכבר נאמר שם במאמר כולל כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ · ואמנם שתי הלחם הבאים בעצרת הם חמץ כמו שיתבאר בזאת הפרשה · ולזה הוא מבואר שזאת המנחה היא מנחת העומר ושהיא באה מן השעורים

מעשה הוא בחופן שנתבאר שם · והוא שאחר מוציאין הקמח אשר בעומר ההוא מתשלומי שיוחד ויהבו לאחוז אותו ולקחת ממנו עשרון ומוציאין אותו בנפוח של נבוהות כלי שתהיה הסולת יפה וזהו אמרו בנ״ש כרמל · וחכמים אמרו והסלת היוצאת יפה ממנה בכל הפנים שאפשר ומזה יראו עשרון שהוא השעור הראוי אשר במנחות לפי שלא נזכר בתורה מדת המנחה שיעור י' שבלי אותן שאין בקרבן השעור שנזכר בתורה והוא לע״ג כי לא נזכר שם שעור שאין מספר יבלעהו בו' ומתנין עליו קומץ לבונה ומניפה כהן וזהו המנחה כמורה ומגישה למקום הגשת המנחות וקומץ מגבה ומקטיר על כלו ונוקה כמו שנזכר בפרשת ויקרא ומרצה לתת הקומץ ור והשאר נאכל לכהנים · ומניפה מנה שלשה אף המנחה שהקריבה מתנה שנים ש זה השעור הוא כיום השני של פסח שהוא אמר לא יכל חמץ · ולפי שהתנופה היא ככהן שנאמר ינופו הכהן ממנו מה שיצא התנופה כמו הקטרין והנה הכשר בכל מקום יורה שהבאת העומר היתה ביום שני של פסח שנאמר ממחרת השבת וזה השבת הוא בהכרח לא יום ראשון של פסח לא יום שביעי כי שלא אמר ממחרת שבת כמו שנזכר במה שקדם · וכבר יתבאר מה שנזכר בספר יהושע שהוא ממחרת יום ראשון של פסח שנה ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי · ובדברי שלו הפסח כמו בארבעה עשר יום לחדש בערב כמו שפירש כמו שנזכר שם והנה היום שהוא עשר ממחרת הפסח ומנהם כי בלא מעשה עשר היה לאכול והוא ממחרת השבת שנזכר בזה הפסוק · ולזה הזכיר שם ויהי כאשר אכלו מצות וקלוי כי כבר נאסר להם קודם הנפת העומר לאכול מן החדש לחם וקלי וכרמל כמו שיתבאר בזאת הפרשה · והנה ואי' כמו שיהיה מצות לפי שכבר היה אסור להם לא כל חמץ · וזה נ״כ לא ית' כמאמרו ממחרת השבת ירצה ממחרת יום ראשון של פסח · ולפי שקרבת העומר היא ממחרת השבת והספירה אשר זכר זה אחר זה היא נ״כ ממחרת השבת והוא נ״כ מורה לראשון כראיה לפי שהספירה לא תהיה אלא מאחר יום ראשון של פסח · ולפי שזאת המנחה רבוע זמן והוא ממחרת השבת לפי שזאת הקטרה לוקח שני · ולפי שהראוי שיקריב שהוא מה שלא יאכל לכבר הנקרא לא בחמשים והיה זה הימים לפי התורה בהתחשה השנה לפי שמלאת קריבה היה חמשות לא שעה עשר בניסן · ולפי שאמר מה אחר מה לכרמל בריאה נמצא מצאת תנופה היא כשונה העומר לא מן הקציר · וכן מעלות להביא עם התנופה · ולזה צותה התורה שיהיה קרבן עם לבנו חלב שה ואמנם מה שנאמר בזאת הפרשה כבש בן מנחות הראוי אשר להביא מהעומרים אחר שהם יבשים שנה והנה הסבת העומר ראשית קצירכם כיון שהוא ראשית הנקצרים הנה אין קרבן בזה העשר בניסן מעברת · ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים בן שנתו וגו' זה הקרבן הוא יורד על מוסף והנה היתה מנחתו כפל מנחת כבש · ואמר שאמר בלולה בשמן נאמר שהיא תהיה בלולה בשמן שהקריבה הקריבה שני עשרונים והוא שנאמר ואמנם נסכו לא נגד לפי מה שיתבאר מענין הנסכים בפרשת פנחס · וגם נאמר כנגד איך תהיה זאת התודה לנסכים · ואז ישרו שהקריבה הזאת הבלולה בשמן היתה טובה שריפה על מזבח העולה שכן אשה לה' · ואולם היין אסור נסכו על מזבח ההוא שכבר יכבה אש המזבח אבל להן ייכנסו על היסוד במקום שיקריבו בו שיהיו להם והיה מקריב שהוא שנה בפרשת פנחס

אשה לה' וגו'. ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה
לה' עצרת היא. כבר נזכר זה הפסוק בפרשת פנחס. והנה במוספין
שבהקריבו יהיו נסכים מעשה מנחת עולה והם המנחות
שאינם לצורך אוכל נפש. אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקרא
ובאחרית השלמים האמור בהם אמר שאלו המועדים שזכרם
המועדים שראוי לחוגם בהם בעבור האמור הזה שיקראו אותם מקראי
קדש. עולה ומנחה. כבר נזכר המנחות אשר השלמה במקום ענין
והנה העולה היא העיקר והמנחה היא המשכתה. ולזה אין
ראוי שיקרב מנחה בלא עולה. זבח ונסכים. ירצה
כי שלמים יהיו נסכים מן [illegible] כמו שנתבאר בפרשת [illegible]
כמו שיש למנחה עם עולה. ולזה אמר [illegible]
הקרב עולה ומנחה ונסכים ואמר כי ירצה שיהיה קרבן
נזה להורות כי הנסכים אינם מתחלפים עם העולה כי אמנם
המנחה לא כמו כן לקרבה אם לא בסבה זולתה כמו שנת[illegible]
ויהיה הדין בזבח [illegible] כי [illegible] ויביא [illegible]
להקריב שלמי נדבה ושלמי שמחה כמו שיתבאר אחר שכבר
ידעת מה הם ושמה שאמר דבר יום ביומו. והנה לא
הזכיר הנה השלמים בכלל אלו הימים. ולזה הודיע שאמר
שאמר כי הדין בזבח הוא העולה [illegible] שהיא [illegible]
עולה [illegible] במזבח שהיא עולה עמו בכללות
[illegible]
והוא מאחר שהמנחה מתחברת עם [illegible] העולה והנסכים עם
[illegible] ולהורות עוד
[illegible] שיעור [illegible] עם המנחה והנסכים
לדבר יום ביומו. [illegible] שאלו הקרבנות יקריבו בכל יום מאלו
הימים מלבד הקרבנות [illegible] שבתות ה' מלבד
[illegible] באחד מאלו הימים. [illegible]
המוספים של שבת. ומלבד מתנותיכם. אחשב שירצה בזה מה
שיתנו [illegible] כמו הבכורות ומעשר בהמה. ומלבד
כל נדריכם ומלבד כל נדבותיכם אשר תתנו לה'. הקרבנות האמורים
[illegible] הם כמו העולה והשלמים והמנחה. [illegible]
הקרבנות יקריבו ביום טוב ויראה שהעולה שאין [illegible]
[illegible] ביום טוב [illegible]
[illegible] ביום טוב רק מה [illegible]
אוכל נפש. וקצת השלמים ומה שיראה להם יקריבו [illegible]
טוב כי הם לצורך אוכל נפש. [illegible] יקריבו
כל הקרבנות. אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה
באספכם [illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible] תחוגו את חג
ה' שבעת ימים. כבר [illegible] במה שקדם כי [illegible]
[illegible] שאמר משה [illegible]
התורה [illegible] כמו שזכרנו במה שקדם ואמר שבעת
ימים. ואם היה [illegible] עשר יום [illegible] כמו שזכר
להורות [illegible] שבעה. ביום
הראשון שבתון וביום השמיני שבתון. ר"ל ביום השמיני
שבתון ר"ל ביום השמיני לבדו שזכר כי בכל אחד מאלו
הימים [illegible]. ולקחתם לכם ביום הראשון
לפי שאין זאת המצוה כי אם ביום הראשון לפי זה המאמר
ובסוף אמר שיהיה שבעת ימים [illegible] שאמרו ולקחתם

לכם [illegible] לפני ה' אלהיכם. [illegible] במקדש.
ושמחתם לפני ה' אלהיכם [illegible]
שבעת ימים. ולפי שאמר ולקחתם לכם ביום הראשון
[illegible] שזכר אחר זה אם
היום. ולזה הוצרכה התורה לומר לכם. פרי עץ הדר כפות
תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל. [illegible]
[illegible] בזה הענין
להורות כי היא [illegible] שהוא הדר [illegible]
לא יהיה הדר. ומזה המקום [illegible] שאלו הדברים [illegible]
[illegible] כל אחד מהם הדר. [illegible]
הכולים. כפות תמרים הוא הלולב. והוא [illegible] בזה השם
מה [illegible] להאריך [illegible]
כמה [illegible]. ואמר אחר [illegible]
[illegible] בזה השם [illegible] הדר. [illegible]
עבות. הוא [illegible] שהוא עבות ר"ל שיש [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ערבי נחל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
שאמרה כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל הנה [illegible]
הראוי שיהיו [illegible] מכל אחד מהם [illegible]
[illegible]
ולזה לא אמרה התורה פרי עץ הדר וכפות תמרים והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
שהוא העץ בכללו. והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ולפי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת
ימים. [illegible] שבעת ימים [illegible]
[illegible] ובכל [illegible]
השמחה [illegible] יום טוב [illegible]
כי ביום הראשון [illegible] הימים. [illegible]
[illegible]

גב' לא כבר הקרבן זכרון שני הכבשים לגורל שאין לבהר [illegible]
חבל לא נספק לכבשים החטאת הזאת שהיה להם כי אולם הקרבן
מתנחלי עם שלמים להם כי הכתוב היה עם שהיה להם ולכן
הענין שיקריבו שני כבשי להם וחזה ושוק מתנחלים עם שהם
להם כמו שיתבאר במה שאין מעה שנזכר בפרשת צו את
זבח השלמים ומזה הענין וכי יתבאר שאסורין שם שהיה להם
לאותן הקרבנות השלמים וחולק אחר הקרבנות הנ'
בזה הענין ושם מעט שהם כמים בגלל להם הנה הם חיים להם
הרבה בו לפי שיבואו בבוא לא נתן להם שרשי להם
הזה באופן שיהיה להם הקרבן" וקראתם בעצם היום
הזה מקרא קדש יהיה לכם' מבואר שר' ליאמר וקרא קדש מיוחד
לו כי הוא תלוי בקדוש הקדש שהוא מסור לב"ד וזה שאחר
שקדשו ראש חדש ניסן יהיה החמשה עשר חג המצות ואחרי
מנינו השבעה שבתות יום והיום החמשים יהיה חג השבועות
כל מלאכת עבודה לא תעשו' היה המלאכה שאינה צריך אוכל
נפש כמו שזכרנו בפרשת בא אל פרעה" חקת עולם בכל
מושבותיכם לדורותיכם' לא השביתה ממלאכת עבודה
ולא הקרבת אישים והיות בכל מושבותיכם בכל מקום
שנרצה ל' לא כי הוא בית המקדש כמו שיתבאר במה שיבוא"
ובקצרכם את קציר ארצכם וגו' כבר נתבאר כל זה בפרשת
קדושים תהיו' ולפי שזה היום לא עשר כי הכוונה בשנה
שבה קבלו ה' להקריב מנחה חדשה שתי הלחם מקציר
החטה לא עשר כי הכל בו מתחלתה לא נכב לא ייראו מהם שעשו
קודם שיבוא בזמנו לא עשר כי זה בא מקצת יום והוא שלא ישק
הענים בזה החלק ולא נכון באחר כי הכל בא במקדש ומחין
הכל. בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון
תרועה מקרא קדש' ומזה המקום יתבאר שהרגון על הכל
הדבר יהיה אחריה שוי נפש כי זה הראש השנה היה אחר
שבעשור לחדש זה יהיה יום הכפורים כמו שזכרנו כי
בפרשת תזריעות הנה קול ליום עד הן ששים עלי הכוב
והשבר קצת השנה מחשה הקשר הזה. והוא מבואר שהתרועה
שופר מתלת קול זה בלב כמו שאמר אם יתקע שופר בעיר ועם
לא יחרדו. ובכלל הנה הקול הזה מחזקים מרעישים מאוד ובזה
מבואר כשנה הם השם הלהקות. וכלום העירנו בזה להכנע
לבם ונפשם במעשיהם לתקן המעוות בהם כדי שיהיו
נכונים לכפרה ביום הכפורים" ומאוד ראוי שתהיה עת
יהיה בזו התרועה אחר בפרשת בהעלותך וכו' ולא יצא
חבלי התרועה לא תהיה אוזן התרועה אחד עם כמשך הקול
והתרועה התרועה התרועה יתקע לעשות מהו ושיוליך
התרועה שתהיה התקיעה לפניה ולאחריה' ובכלל הנה מוטב
שהכוונה בזה לאחר הלבבות לשרים עם התשובה הנה
אמנם הקורא שיהיה זה הקול באופן אחד בו יתכן זה יותר
ולזה אמר בו תרועה. וכן אמר בפרשת בהעלותך נאמר שהוא
לאחת הכוונה בשנה והפעשם בחצוצרות. ומבואר שזכרון
התרועה היא בשופר מאמר שאמרה התורה בזה ביום הכפורים
שעל ובל שהוא לאחת הכוונה בשנה שנה בפרשת בהר סיני
והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו' ושם נבאר בזה מה
שיורה עלי השופר" כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם
אשה לה'. הוא המוסף הנזכר בפרשת פנחס' ולפי מה שאחר
שהקרבן יהיה והכבשים הנזכרים שם לאותם מעשים זה אחד

זה שנה חשה שלמות שיהיה קדש קדשה" אך בעשור לחדש
הזה וגו' והקרבתם אשה לה'. כבר הרבנו בפרשת אחרי מות
ענין זה העינוי ועינוי זה הקטרת שזכר בכאן הוא המוסף הנזכר
בפרשת פנחס" וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כפורים
הוא לכפר עליכם' לפני ה' שהיום בעצמו מכפר קצת עונות
הרבים. וכאשר יהיה ביותר כן שקרבו והתודו לתשובה
על התשובה. וכם הזכרנו אליה בזולת הקרבנות הנה [illegible] ה'
הקודש יכפר'. והנה אחר בזה המקום שכבר יתחייב עונש
עשיית כל מלאכה בעצם היום הזה כרת. וכן כל מי לא יעונו
בעצם היום הזה" ומזה והקדמתו הנפש ההיא מקרב עמה
המורה הכרת לא עיר עליה שכוון בכרת" וכבר בארנו ענין
מה שקדם. והנה אחר שהשביתה מן המלאכה ביום הכפורים
והנה בכל מושבות שנה כל מלאכה לא תעשו חקת עולם לדורותיכם
בכל מושבותיכם. והזכיר אחר זה שבת עינוי וקרא בו לדורות כב'
שהוא והנה בכל מושבות גם שהוא מכוון בעצמו שאין לו
הקרבן. ולא בענין הקרבנות. מבלי כם היה קדש היה
רקוי שיחזק ענין בכל הקרבנות וכב' שיתם לו בזה מה
חלה התשובה מה שנפרד מהם בבלי הקרבנות מה שיתקנה
ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד
ערב תשבתו שבתכם' כי הנה התורה שהיה עם העינוי הזה
מהערב שלפניו ויהיה מערב עד ערב ואם שיהיה יום שלם
ממנו העינוי הזה והשביתה מכל מלאכה ולזה אמר שבתון
והיה זה כן כי יהיו הם מקדימים מה ערב מפני [illegible]
להשבון הלבנה כמו שבארנו בפרשת בא אל פרעה' ולא עשו שאלו
השמש היה [illegible] שיהיה היום מתחיל מזריחת השמש כמו
שיתבאר לנביאים" ולזאת היתה [illegible]
מתחלת [illegible]
היה זה מכוון להעיר שאין המלאכות [illegible]
חושבים שבעלי השמש' והיה [illegible] הכוכבים
[illegible]
והוא היה שיתקרבו [illegible] ויום [illegible]"

בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים לה'. הנה הקדמת [illegible]
לפי הורה התורה שהוא סכוך עשוה מענפי [illegible]
והוא עשוי עד הרוב מעצים שיש בהם שנים כדי שיהיו [illegible]
מהשמש חמרו ומכה התהיה לא יותם מרוב. וכבר [illegible]
[illegible]
עבות [illegible] ככתוב" ולזה הוא מבואר שזה הסכוך [illegible]
יהיה כיום [illegible] ולא ר' [illegible] שהיו [illegible]
שיהיה כן [illegible]. אבל הבית הוא [illegible] יהיה [illegible]
מה שיכנס בין השמש והמים והיושב בו [illegible]
[illegible] הורה התורה שאין הסכוך הזה עשוי [illegible]
ולא מהאוהלים והנה [illegible] הסכות לא [illegible] שבעת ימים
וחול ביום השמיני יהיה שבתון כמו שיתבאר [illegible]
ישבו בו בסכות. [illegible] כי הכוונה בכל [illegible]
היא לעבודה [illegible] ולהקריב [illegible] בנה
ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו. כבר
הרבה זה [illegible] שבעת ימים תקריבו אשה לה'. כבר
נזכר זה בפרשת פנחס. ומזה המקום יתבאר שהתפי [illegible]
והכבשים שמוסף היום [illegible]

נעזרה · ולמה יתחייב מזה הע"כ שתהיה נעזרה ולמשי יתך
בעזרה · ולפי שזה הלחם הוא נמס הקטנה שהוא בתמונת שלחן
יותן שיתפה בזו ומשכיה ובזו ובגן קו' התמונות מחם לא היה
נשפה בהם בלפתן היותם לפנים שלא היה נשפה בהם כמו
שאמר בפרשת ויקחו לי תרומה · והנה היה מחוייב לאות הקבה
שיהיה שם לפנים שימנו בקרבו הקנה כשהיה בלב ולפי אחר
הבנים לשמור הכבוד שלא רק בלבבם מתנתן ולהם היה קטנה
תמיד · ואחר שהיה נשפה בלבבן היה ראוי שימשכו הקבה
אותו הלפנים שלא יקנו לבא אל הלפנים ויראה לתורה · ולפי
שהיה לקח עליין בלבתה מיהרם והנה היה ראוי שישימוה בלפנים
להגן ורמזו · ולפי שאחז סימני יקפיך לא תירא שאחר
כי הנה לאו שלא יפגע בשר קיון כדי שלא ישרפו · והנה לא
היה מחוייבת בשבתו הדינה לא חייבה שיהיה עשויה בשבת
כיפים עריכות המערכות שלא כמוס השבת כמוס השבת יערכנו
לפני ה' תמיד ·· וכבר בארנו בפרשת ויקחו ותרומה זאת
הענין הקדמתיה · ושתראו אותם שהם מערכות שש המערכה
לא שנחשבה היה המערכת אלא המערכות באופן שיהיו
שמונה שיהיה לחם בראש השלחן · על השלחן הטהור לפני ה' · לומר
שאין הבדל בין הלחם והשלחן אבל היה שיהיה השלחן · ואמנם
בין הלחם היינה תמונות כמו שבארנו בפרשת ויקחו ותרומה
ולזה אמר שאמר לפני ה' שלא עד לא המערכות יחוייב
שיהיו לפני ה' שהוא על המערכה שאם קדש הקדשים · ונתת
על המערכת לבונה זכה · דלא על כל מערכת אלא המערכת
וסים לבונה זכה בכפות · והנה הם הכפות הם זכרון ופרשת
ויקחו תרומה · והיתה ללחם לאזכרה בנזירו לי ג' שם מזבח
ישנה · ולמאה הקטורה היתה זה הלחם כלבהם כמו שאמר הקדש
והלבונה שיירי המנחה · והוא ראוי אחר זה לאזכרה יאכלוה
לבדם [illegible] אחר זה · ביום השבת וגו' · כבר
בארנו הקבה בעריכה ביום השבת בפרשת ויקחו ותרומה ולפי
שמחוייב שיהיה זה הלחם על השלחן תמיד יחוייב שיהיו שם תמיד
ירכו מאשר יסירו הלחם מעל השלחן ואחר מאחר יחין קודם שם כנגד
שאחרים מוסכן באופן שלא יישאר השלחן ומזה הלחם כלל ··
והנה יבואו כסדרו לבונה אשם ויקטירום בשבת לאחר הלחם
לבונה שימו שם לבונה אחרת אל כל מערכת משני אחד
והמזיד ויחוייב שישים אל כל מערכת לבונה ביום השבת
שמלך המערכה שתחוייב לעשות בשבתי יהיה בעינה קטנה
אל המערכת · ולזה זכר כל זה קודם שיזכה שתעשה המערכה
בשבת · ולפי שכבר אמר והיתה ללחם לאזכרה לעיין שבשבת
שהלבונה לאזכרה יחוייב שיהיה הלחם [illegible] כ"ל
שהיה כל אחת שנה · ולזה אמר שהדיקה קלה מאחשת בענד
שהלחם שלא השלחן לפי הראוי הנה יהיה הלחם פסול · ואין
מוציאים שני הלבונה שלא ללחם והוא לחם המערכה · ולזה
המקום יקרב אחר שלחם אחר שהוסר הלחם מעל השלחן נשרף
אחר [illegible] אחר שהבינה [illegible]
המערכה לפי הראוי [illegible] שהוא פעולתה יראה שנו
הלבונה שכבר היתה לחם [illegible]
הדיוט · והיתה לאהרן ולבניו · לאחר הזשות מה שזכר
והוא שיאכלוהו הלבונה נקטרו לחם לבונה והלבני שאהרן
ובניו · ולזה יהיה כך [illegible] ואכלוהו
במקום קדוש · הוא לשנים מאהרן לבנים כי קדש קדשים

לנשמה שנתחבר בגשמי · ואמרו ואחשבהו שבאלה להם שזכר
ויצא בן אשה ישראלית וגו' לא נתבאר לנו מה היתה עבירה הזו
ואם · והוא מבואר כי כבר ידקדק זה מבואר דבור · ואמנם בזה
אמרו שקם היו כפם לא שלמו שבזו לא היו מפרים אותו
לבני ביניהם לפי שלא היה מיש על עצמו לא ויתנו לאיש אבותם ·
ויקב בן האשה הישראלית וגו' · כל זה כבר פי' השם המפורש ״
והקללה באופן הזה · ולכן והוא השם מה שמוה הקשה ואחים
שם [illegible]
והנה [illegible] לבחור להם משפט [illegible]
ויניחוהו במשמר עד יתבאר להם · הוצא את המקלל אל
מחוץ למחנה וסמכו כל השומעים את ידיהם על ראשו ורגמו
אותו כל העדה · לפי שהקללה היא מחוץ למחנה · ולזה
יחוייב שתהיה חוץ לבני ורחוק מהם עם שבזה השגגה שאם
ימצא בן זה המומר שידע לו זכות יחזירוהו · והנה זכר
הסומכים היתה שלא יאמרו שהם נקיים מזה העון זה
אותו לפי שהם היו ובמעשיהם · ולזה אומרים לו במותם יכפר
עליו שוכן במקדש שקבל מיתתו ·· והנה העדים הם
אשר היו [illegible] שונה להרגו כמו שנזכר במה שקדם
ואמנם אמר ורגמו אותו כל העדה להורות שהעדה היו יחד
כל העדה כי ולמים חורין כאלה · ואל בני ישראל תדבר לאמר
איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו · למנין מזה שהתראה היא
בכרת · וכן הוא אמר זה בפרשת השורף · ולזה מסכלו היו שם
עדים והתראה יתחייב כרת ואם היו שם עדים והתראה ונקב
את השם המפורש ויקלל בו סמך השמות המיוחדים לשם יתב'
כמו אלהים ושדי ואלה שמות שיש בהם [illegible] יהיה נסקל
כמו שנתבאר בפרשה הזאת [illegible] והובא הנה לבאר
המאמר בזה שלא נחשב שיהיה מה שנזכר על המקלל הוא
שנה ולא יבנה זה [illegible] ·· ואיש כי יכה כל נפש אדם
מות יומת · כבר נתבאר בפרשת ואלה המשפטים שזה הדין
הוא בה [illegible] שנתבאר שזאת המיתה היא
בסייף · ומכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש · לא
בבהמה [illegible]
[illegible] כמו שבארנו בפרשת ואלה המשפטים · והוא
שהחובל בחברו יתחייב ממון לא שיעשה מום כמו
שעשה בחברו [illegible]
מום בעמיתו אחר זכרה [illegible] שיתחייב ממון · והנה
[illegible] שזכר אחר זה שמכה בהמה
הוא חייב [illegible] שזכרה התורה [illegible]
מום בעמיתו הוא [illegible] ואחר זה שב לזכור שמכה
אדם הוא חייב מיתה · וכבר בארנו זה באופן שלם בפרשת
ואלה המשפטים ושם באורו והאופן אשר ישוער בו מה שיתחייב
החובל בחברו [illegible] הממון · משפט אחד יהיה לכם כגר
כאזרח יהיה · לומר שדין בזה שוה בגר ובאזרח מישראל
וכבר [illegible] זה [illegible] בתורה · ורצוי יהיה להיות כן
כי התורה [illegible] מספק · ומה שזה
[illegible] ולזה יחוייב [illegible]
התורה [illegible] · וידבר משה אל בני ישראל ויוציאו את המקלל
אל מחוץ למחנה [illegible]
[illegible]
ישראל שיוציאוהו חוץ למחנה · וירגמו אותו אבן לא יצא [illegible]

שובה לא יתכן לשמוח. והנה הכל כ״ב זאת השמחה בחג שלמי והם הענינים שלא ישמחו שם וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יי׳ אלהיך. ומזה המקום יתבאר שאין שמחה אלא בבשר בהמה לא בבשר עופות כי השלמים אינם באים כי אם מהבהמה. ואמנם אמרו וחגותם אותו חג לי״י שבעת ימים בשנה. הנה אמרו אותו שב אל היום הראשון שזכר בפסוק הקודם. ואמר שבעת ימים בשנה לדורותיכם לא נמנה זו השנה לא כלשונו. ואמר בשנה לפי מה שאחשב לדורות שאין קבעת יום זה משתנה בחג הקבוע שבשנה אחרת. חקת עולם לדורותיכם בחדש השביעי תחגו אותו. בא׳ שזאת המצוה ינהגו לדורות. בסכות תשבו שבעת ימים. כי הם שנצטוו בסכות שבעת ימים בזמן שבנו בבית ולא היו חייבים שיבנו אותן שם כי בזמן השעה שאמרו מ מהגבה. ולפי זאת התשובה מתקיימת הישיבה בבית ויהי רך המורה והיה הכוונה הישיבה בבית לא באה לא כי הנה ביאר הישיבה בסוכה לבד לא שיהיה חייב לישב בסוכה. ועוד שכבר חייבו לשמוח בחג שהוא שבעת ימים ולא היו חייבים שינהגו כל כבר מבואר שיבטל השמחה. ומזה המקום יתבאר שאם ירדו גשמים יצאו בהם נשארים רק בסוכה. והיה יוצא הגשמים פטורים מהישיבה בסוכה. ולפי שהסכה היא אחת האמה והיא מגבהה שיהיו לא שלש דפנות האחד לאחריו והאחד בצד הימין והאחד בצד השמאל וזה מבואר בכתב ומעשה הקהלת שיעשו מוכרי המקחרים הנה יסכך בקטה שיהיה עד שלש דפנות. ומזה נ״כ יתבאר שהדופן הם הכותלים שיהיה לא שיעור מעט כמו לדין האחרונים. ולפי שהאחד לא יקרין אחת לא אם היתה נ״י טפח הנה יתחייב בסוכה שיהיה לה נ״ טפח. ולפי שזאת החלות המורית שהוא עשוי שבת תקנס בן הנה לא יהיה נבהו פחות מעשרה טפחים כי נבה הדלת הבית בהיותו יושב הוא השיעור הזה והוא היותר מועט שיהיה לבה בתוך הבית. ולפי שזה האחד עשוי למכל גוף יתחייב ש שיהיה באופן שיכיל ראשו ורובו ושלחנו. וזה השיעור יהיה על הפחות שבעה טפחים על שבעה טפחים והוא מה שהוא במוסף שזאת הסכה אינו יושב בסוכה שהוא כולה בדירתו בסוכה כי אינו מסכבת עשו על כך הקמת ואינו יושב גם כן בסוכה העשויה כי אינו בדירה ולא אינו יוצא ידי סוכה. ולפי שהיתה הסוכה זאת הבית או תחת האילן. כלה אמרו בשר קלישבו בסכות. אין כאחד שלישי מזה שלא תהיה זאת המלה יוהגת כבר לענק כי אין הגר במלאכה הריות אין כל ישראל כמו שהתבאר מכל ומורת בים מעתרדה. ואמנם זכר האזרח כי יתחשב שיהיו קונת האזרחים פטורים מזאת המצוה והם הנשרים לגדל מעשהם לא יהיות להם לשבת בסכות אם בהיותם ישם ושלא יהיו בתוך שיהיו אחרי מקד. ולזה בא ביאור התורה שאין כל האזרחים שאוהב בזאת המצוה. למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים שהיה עננו ועמוד עננם למסך שהם ולמבר שמש עליהם. ולפי שזאת המצוה היא למען ידעו בעבור זה הטעם שעשה הנס ית׳ אל בני ישראל הנה ראוי שתהיה הסוכה באופן שתראה בה העין. ולזה ראוי ש שלא תהיה גבוהה מעשרים אמה. וידבר משה את מועדי יי׳ אל בני ישראל ר״ל שכבר השלים מה שלאהרן הקדושים שידבר אל בני ישראל כמו שכתוב בראש הענין. דבר אל בני ישראל

ויקחו אליך שמן זית לא שמן אחר לבדים זך כתית למאור הנה התנה שהשמן המאור והוא אשר ישימו במנורה שיהיה שמן זית לא שמן אחר הנזכרים שישימו אותם שמנים אח׳ האחרים והשומשמין ומה שידמה להם. ואמר זך כתית להורות שזה השמן יהיה יותר מזה זית על כל שאר שמן שמשימה בתורה כי השמן הזה הוא היותר זך בכמות. ואמר יתבאר לך זה מהיין שיש בהם ענבים אחר שיוצא מהענבים כי הוא יותר נבחר מהלמה היין שיצא אחר זה מהם עם הטעם בתורה כי כבר יתערב עמו דבר מהשמרים שילך מהם ז״א מבואר מהחוש. ולפי שלא התנה שיש בבית כיחם למאור למדו שאחר השמנים שילכו מה זית אחר השמן הנזכר כלם כשרים למנחות. ולזה לא התנה דבר במנחות אם כי מן השמן. וזה מבואר ממה שנזכר במנחות בפרשת ויד דך ובזאת התורה בתשלומין ולשון שכבר נאמרו שם במנחה תמיד שאחר בשמן כתית. ואמרו שם נ״כ בפרשת ואתה תצוה הנה הוא למאור לא למנחות ויעיד על זה מה שאמר בשמן כתית למאור הרי זה שלא יסכן לאכילה שמן זית זך כתית כי אם למאור לא למנחות. ועוד שכבר ימצא שלא כרו המנחות בכלים בפרשת שלא כדי שלא הותנה בהם שיהיה השמן כתית וכן המלה במנחות הנזכרת בפרשת יקריב שלא נזכר שם כי אם שמן ולא התנה בו שיהיה כתית. לא מעשה תמיד נמלכו מזה שכבר התחייב שתהיה זאת ההלכה באופן שיעלה השמן נר תמיד. ולזה היה מתנאי השמן שיהיה זך בזה הענין כי כלאה שיהיה יותר זך יהיה יותר מאיר בהעלאת השלהבת. ומזה המקום יתבאר שהפתילה יתחייב נ״כ שתהיה באופן ש שיתכן שתעלה בה בקלות. והנה מה שאמר להעלות נר תמיד מ מערב שזאת המצוה לזאת אחת השבת כי לא זמן קבוע בכל היום והנה ילכו המנורה בערב ובבקר כמו שבאר בפרשת ואתה תצוה. ושם פרשנו זה הפסוק והפסוק הבא אחריו. ורמז שתהיה כי עריכת המנורה יתחייב שיהיה בכל יום. ולזה ראוי שיהיה פני המנורה אל המערב ושלא יערך הכהן המנורה כמו לא יפחת בפנים אבל יתחייב שיתקן הנרות על המנורה הטהורה יעיד זאת הנרות לפני יי׳ תמיד. למדנו שאין ראוי שיהיה נר מפסיק בין הפתילה והמנורה כמו שאמר לו על קורים אבל יתחייב שתהיה הפתילה על נפש המנורה.

ולקחת סלת

ואפית אותה שתים עשרה חלות הנה מפני שזכר בהם המנורה על התמיד היותר זך ומאיר לבן הנה נמשך בזה לבאר הלכות השלחן בעשיו שיהיה בתכלית היופי והלקוח. ולזה התנה שיעשה עשר נאים שיהיו נאחזים ושיהיו המלאכה בהם כראוי היופי והיותר נאה שאפשר באופן שתהיה הקצה יותר יפה ויתר כולל כל המקומות שנזכר בהם סלת. והוא מבואר ש שאפיית אחת החלות הוא בעשרה וכן לשתים ועריכתן לפני אותן. וזה שאמרו בקרשים שנפלו דקדוק התורה שאין ישראל אחד לעשרה כמו שנזכר בפרשת צו לשחק קיק נמצא ובהלוה. ומזה המקום יתבאר שכן הענין בשאר המנחות כי הם כלם קדש קדשים. שני עשרונים יהיה החלה האחת למדנו שבשאר כל חלה וחלה בפני עצמה כדי שיהיו בכל אחת מהם שני עשרונים. ולפי שזאת המלאכה תהיה בעשרון ש שבמקדש הנה הכליו מקדש הקדש. ויפה לא סילק חזן לעשיה

[illegible] ולמה [illegible] כי אין ה

העומר בין [illegible]

ולמה [illegible] כדי שיהיו [illegible]

[illegible] ואחר זה [illegible]

[illegible] ולמה

[illegible]

[illegible] ביום ההוא [illegible] כי

[illegible] והנה [illegible]

[illegible]

[illegible]

שאם לפי מה שיראה מזה המאמר״ ובכאן נשלם
הביאור במה שכללה מאמרי הפרשה הזאת. והנה זכרה התורה מה
שהוזהרו בו הכהנים מהטומאה למתים כי מפני שקדשם הפרט
הקדושה במה שיש בו אזהרה מהנשיאה אחר אחרונות החוזר כמו
שביארתי והנה הזהיר הכהנים מהטומאה למתים לפי שראוים
עליה שיש במיתה מהחסרון למען ישרתו בה שלמות הקדושה והיו
הסיותם מוזהרים בזה משאר האנשים לפי שהם נבדלים לעבוד
השם ית׳ ולהורות משפטיו והורות בני ישראל׳ ולזה היו מנועים
העבודות שזכרנו מעוק [illegible] לבבם מאהבת הקרות. ועל
מרגלי השמים אשר מהם ישמרו מאהבת השם ית׳. ועוד כי
מפני שהם עובדים במקדש ולא יוכלו לעבוד בטומאה הנה
ראוי שיהיו נזהרים על זה יותר משאר האנשים״ והנה כל
אחד שזכר עניין הקרבנות והטומאות והמשך להם מן המלאכה
שזכרנו במקור ובהלכה שכללה זכר הנשיאה בכהנים [illegible]
מאשר היותם מקריבים קרבנות השם ית׳. והתחיל בה זכר שלא
יטמאו למתים לפי שזכרנו והיה לא עבר אותם שאסרו והאמר
ועל מלאכות הכה. ולזה היה האומר בזה האופן במו
הקדשה מתנו׳ ואחר זה הזהירם מקרחה קרחה בראשם על מת
כמו שהיו עושים הגוים הקדמונים״ וזה היה להם על מלאכות
הקורא ושובה [illegible] אשר נגזה ולא תתבל מכבוד הקדש
ולזה אין ראוי שיתפשט מקום מעשיהם עוד בכמו זה האופן
מה התפשטות מאלו האנשים לשם מעולם״ וכן העניין בפאת
בבשר על המת לא תתקבר בשעה״ והנה הוא לשם התורה לבאר
הכהנים מאלו הדברים ואמר שהם מכל ישראל שקדשו וקדש
על זה כי אלו יחשבו מעלה שיהיו ראויים שיתפשטו מאל
באותם מהמעלה שנתפרדו מהם וקשורה אשר היה ראוי
שיהיו מעלה ואת התבנית ולפתח שלהם כבר [illegible] השלמות
האלהי׳ ועוד כי מפני שאין מתמשך לאהבים לאמונה בקבורת
קרוביהם ולפי הדברים הנהוגים בתורה אולי יחשב שיהיה
ראוי להם שיעשו כמו שאר העם לקרובותם שהם הבאות עליהם
הפעולות על המתים כדי שישלימו בזה האופן מה שחסר להם
מהתנועות על מתם מפני [illegible] שיהיו [illegible] בקבורתן
והמשיך לזה זהירה מלקיחת זונה וחללה מקרבות [illegible]
כרמים [illegible] הזהרות [illegible] ופאת הזקן
[illegible] שלא [illegible] ודברים [illegible] בעבירה
[illegible] התורה שלא [illegible] כמו שקדם עם שנכרת
שנבדל זה הלוי בכהנים לפי מה שמחשבה היה זה דרך
על כמו שהיה לכם לא יפסחו ראשם והיה [illegible] שיחשב
מפני זה שיעשו כן שהם השם ית׳ מפני היותם נבדלים לעבודתו
עם שבזה יהיה היותם נבדלים מהם יותר והוא מה שהלכה
התורה בזה׳ ולזה קראה להם לעשות בעניין קדש לכבוד ולתפארת
ולזה הוסיפה התורה בכהן גדול זהירה בזה בכהנים׳ והזהיר גם
אחר זה מלקיחת אשה זונה וחללה וגרושה כדי שיהיו זרעם יותר
נבחר כדי שיהיה ראוי לעבודת השם ית׳. ובזה היה במקור ראוי
כי הזונה היא היותר מגונה כי היא נכשלה לאיש זה ולאחר
חסור שזה בכל שיכול׳ ואחר כן היא הכהן היא נכשלה לאיש שאסור
לה [illegible] וזה כמו מגונה כמו הראשונה כמו
שמדיקה כל האנשים היא יותר מגונה שבאשה מפני שאינו
מדוקדק כל כך [illegible] ואחר כן זכר
הגרושה שאין בה גנות כמו אבל יורה היותה גרושה פריצה

כל הנבוזה בקדושתה ועניינה׳ ואחר כן צוה שיהיו נשואיו מאנשי
בשבט ישראל כי בזה הראו עליו שראוי להשיגם לעבודת השם ית׳
מפני שאותם כיון שהם מכובדים מפני היותם עובדים השם ית׳
יתחברו להם עם משפחת השם ית׳ ויתישרו ומפני זה לעבודתו״
ולעשות כבודם הפליגה התורה בעניין מרבה כי רבה לשאר כי
היא מאת לכבוד לקדושה אשר לו כבוד רוקם על כל ישראל״ ולזה
ראוי שיהיה נעשה יותר עליהם מעשה בני ישראל״ ואחר כן ה
הפליגה התורה מאוד העניין בכהן גדול לשום מעלתו לקדושה
שלא יתגעל [illegible] ולא יקרום בגדיו לפי שהוא המשיח במקדש
והכהן הוא שמנו והמשיך לאותה העניין הקדושים כמו שאמר
מה שקדם״ ואולם שאר הכהנים מפני שאינם הרים בזה האופן נגע
עבודה לפי שאינם עובדים תמיד והרחיקה התורה יותר משאר
הכהנים להיות לבוש לשם מעלתו כי הוא ראוי שיתרחק יותר
משאר האנשים מאחר דורות הדור״ ומזה נמשך התורה שכל
מה שהיה הקדש יותר בעניין ראוי שיתפשט יותר מעט
מאחר המעלות שיחרה לאחר מאד ובו׳ ולזה בחרה התורה
שהאחיזות לא מעבור ואעשה שהצרך כונה בעשיה כמו ש
שקדם עם שכבר הקדושה הרבה כל מה שיבלבל הכונה
בלא הכהן לעבוד׳ ולזה היה שתויי יין מנועים מעבוד עבודתו
ואולם שאר הכהנים שאין מעלתם גדולה כל כך [illegible]
לא היה להם לעבוד בקינות״ והנה בעניין לקיחת האשה
הפליגה התורה בו למעלתו יותר מאחר הכהנים״ ולזה צוה
[illegible] בעולה ולא אלמנה מהאירוסין להעיד על
מעלתו״ ואחר זה הזהיר שלא יגש להקריב כהן בעל מום כמו
[illegible] כוונת התורה. והוא כי התורה רצתה שיהיו להם בגדי
קדש לכבוד ולתפארת [illegible] שיהיו בהם הדור והיופי לכבוד
השם ית׳ כי זה מה שיעיר לעבודתו ית׳ ולזה צוה שנקבלם
לעבודתו ית׳. ולזה היו בעלי מומים עבדים היה זה מונע לכבוד
ולזה משיגים לפניות קרבנם כי הדבר [illegible] שיהיו
בעניין הקדשים הנשואים לפניות קרבנם׳ ואחר זה צוה
שלא יעבדו הכהנים בטומאה כי הטומאה בזה מאוד האחר
הקדש כמו שביארנו בעניין הטומאות׳ וזה הסדר המכוון בעניין
הכהנים כמו שהקדמנו לדברינו בעניין הקרבנות״ ולזה
הקפידה בעניין הזה התורה מאכילת הקדשים בטומאה
והמשיך לזה השלמת הדור כי אינו שאוכל בקדושה ולא
[illegible] בו זה״ והמשיך לזה עניין [illegible] שונה״
ואחר שהשלים הדבור בעניני הכהנים המקריבים הקרבנות
והאוכלים הקדשים והרחיק מהם אחר הנשוי הלבנים הקרבים
ובחרה התורה שאין ראוי להקריב בעלי מום״ וזה לבאר מה
אשר זה היה שלא יהיה הכהן המקריב בעל מום״ והמשיך
לזה אחר זה מספר הבהמה שזכר שאלו העניינים
שאין [illegible] הדבר הסמויים בקרבנות״ ולזה השלים
המאמר בכלל שפשטה הפירוק ראוי שירחק״ ואחר כך השלים
המאמר בעניין יקר [illegible] ומשמעו שלא יגדל אבל זה בעית
והמאמר זמן כי לאהוא כל מה שלא הבהמה כמו שבארנו
במה שקדם׳ והזהיר אחר זה מלשחוט אותו ואת בנו ביום
אחד שלא יראה שהיה הקרבנות קטן הבן לא נמצאו אותם
ולהרחיק [illegible] ולזה נתן טעם וקבע ביום אחד כי זה ימנן
קנה שהשלים הכוונה אשר בקרבנות וזה מבואר מאוד״ ונכר
מעשה התורה זה העניין מאוד בחוקו כדי שלא יחשב שיהיה זמנו

[illegible]

[illegible]

ואולם התועלות הם נמשכות מזאת הפרשה. התועלת

התועלת הראשון

הוא במדות. והוא שלא יתעקש [illegible]

[illegible]

התועלת השני

הוא במדות. והוא [illegible]

[illegible]

התועלת השלישי

והוא במדות. הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הרביעי

והוא במדות. הוא [illegible]

[illegible]

התועלת החמישי

והוא במדות. והוא [illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הששי

והוא במדות. והוא [illegible]

[illegible] בפרשת ויהי ביום השמיני.

התועלת השביעי

והוא במדות. הוא [illegible]

[illegible]

המשלם בעלי חיים בנפשם אשר מזה הוא שכונה התורה אשר ישלם בה לא לסיבה שמספר לא על הכנס שישנו מהדירה מהן רמזים השמיני כמו שפירשתי בספרי מפעלות אלהים. ולהעיר על שבעה זאת ההרגל בכו ית' לא לספר מאחרית הפסח קצת וקרבנות יום וקצת חגים האחרים. וזהו שמספר הכתוב הנשאים מהשם ית' הסדר קצת וקרבנות כמו שפירשתי בקונטרס יום הזה. והנה השם ית' הוא הנשא החגים אשר הוא ההקדמה למה שנצטוו בשבתות ומקרה שכונה זאת התורה האלהית כי איך משלמת מה שכון מהשם בבריתה האנושית במה שנתן למשה והכהנה לבני השלמות האלהיות ולאחת הסבה שזכרנו והיתה בזה מצות העומר מאחר הפסח מה שעבדים ועלה ומנחות וסימן התורה היתה בזה מהקצים. והיתה הזמן להעיר על העבר השבועות אשר לאלה קולם התשרין בשמות התורה ועל שבועות אשר יקנה מלך התורה. והנה היה עיקר עולת קרבן העומר להעיר שכל הטובות השופעות בזה העולם הם טובות ומושפעות מאת השם ית' ולזה לא יותר לאכול מן החדש קודם זה הקרבן. וזה הדין בשבון יהיה בשתי הלחם הבאים בעצרת שהם יש ירדו שהם שבין מהמנחות הבאות מהחטים שלו והם כלם מאחר הקרבנות לא יהיה קודם מחר השבת בשבועות התורה כי הוא יש ירדו קודם המכוון בקרבנות. וזה מבואר ממה שקדם לנו בזה הספר. ולזה היתה לחלה מנחה חדשה. ולהעיר שהמכוון מקדש העומר ושתי הלחם הוא עם שאר הקרבנות אשר יבואו מהם להעיר על כל הטובות הם משפעות מאת הש"י מיד לזה עשו מהכנות שעשו אשר בן לבר כמו הפסח והמצה ומה שראוי להם כי הם לאחת הכוונה בשנה כמו שפרשתי ונמה שקדם אל המאמר בחלק הקדמות. והנה בראש החדש השביעי יחל לצוות כחודש כחצות בשופר להבחין מה שפסח המועד והיה לזכור מהשם ופית שבות הקדם לבך ופה לאשר היה בתוף חיין. והוא מבואר שהקדם נחשב בשמות התורה והנה זאת הקרבן של שיכשו בן הכהן והנפרות ישו הנהוג ותחזק שלא ויראך אורו כמו שביארנו בבאורנו לספר הכתוב ובספרי מפעלות אלהים. ולזה יש שהשירה התורה במה שסדרה מאלה המועדים בן שנים שלשים נבדלים מקדם עשרה והעשירי הוא השם ית' כמו שביארנו בחלק שני מספר מפעלות אלהים. ולזה נתן קדוש העשירי לחדש הזה. ולהעיר אורה עלה שהיא שירה אורה התורה בזה הזמן אורה לתקוע בשופר בינו הכפורים שליום כי בו יתקבץ שתי הערות כי הוא במנין החמשים שנה המורה על השם ית' והוא היום העשירי שמורה עליו גם מזה הנשנה שזכרנו בזה המקום. וכבר הקדמתי בקונטרס שמנינו הגלגלים אשר בהם הכוכבים יורה נבדלים מאלו מניעים ה הגלגלים שאין בהם כוכב המשרתים ולא בחופן שישלב בהם רבוי התנועות לכוכב כוכב. ולזה היה המספר שמנו קצת הראשונים לכוכב כוכב שבעה לכוכבים הלכתם ואחד לגלגל הכוכבים הקיימים. והשכל הפועל אשר השפעתו השי' בתנועתם והעשירי הוא הוא הש"י. ולהורות שנקיות השי' מאחר בכל הפעמים הזה היום העשירי קדוש במקדש ה' ובשבתה להרחיק ביום הזה הפעולות האחריות לפי מה שאפשר ולהיות זה העני לעורר על זאת ההערה הנפלאה היה השבע שבעלם. ולכן שתקנו בו זאת ההערה היה נפלאה מאד לפי התורה והענין. וזה שלא סבוא הש"י אחד מעניני

הנביאים השמיניים הנה יקיה מאלה ואחר כי לא רחיק תנה בו מקפת בכלל ובכלל מנאו וכמו שירדנו מלבנין בספר מפעלות אלהים. ויתחייב מזה גם רבוי הקרבנות ושיעור מהם כמו רדה זה הענין האחד הקדם בקרבנות השמונה המנין במצוות. ולפי שזה הענין הוא בקרבנותיה שאין מהם ולא הנותנה יקריב שיונה בגמן שכל אחד קודם קו הוא אשר המנחם והמנחה להם ואנה כלים אשר בהם שפוע מהם מה שיש בשבתות: שיהיו רבים לא יכנעו אל אחד כיקם בזה האופן כל שיהיה שסלתי קודם להם הוא המשיר אותם אל מה שישנו וכן כמו שהמלך הענין במלכה קדמתי עם המלכות אשר יתקבלה. והנה זה המאמר הראשון כדי ינחם אל הלא מאחר מקעלם כמו שייחסו מנשה הנביאים הזמנים אל הנביאים הם אשר להם במלכותה האלהיה. וכבר בארנו זה הענין כלו במה שאין ספק בו בחלק שני מספר מפעלות אלהים. ומזה המקום יעשה מהם בחג השירה ימים שהקרבנה כולה בענין הענין ואחד זה היום מצד שאחר הימים האלה להעיר על שפע מדרגה השם ית' על עשר הסבה המלאכה ולזה שבחו ר"ל לאלוה כל זה ותה כי שבעה בו להורות גם הקצת יקום משנה לגלגל הכוכבים הקיימים אשר הוא נבדל מאחר מהשכל האחרים הגלגלים מהשם ית' כמו שפרשתי בחלק הראשון מאחר מהמדרגה השם ית' שאין יותר בינו כלם. ולהיות הלוים בחג השירה ימים להעיר על זה האופן הנפלא אשר הוא פי יתקבצו האלהית והכהונה כמו שביארנו בסוף החלק מספר מפעלות אלהים. חז"ל במדרש תלים הודיעו אורח חיים אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים כי ידיעה זה הענין הוא אשר יעירו עליו הוא קנין החיים הנצחיים וזה המאמר אחד לענין בזה הספר. ואחר זה בחנוכה בכו ית' כי הוא הסמך לאלה המועדים בכלל לפי זמנן אשר הוא בו ובו תשעה הרבות. הנה להזכיר הפלא העצום שעשה הש"י לאבותינו אשר הנהיג אותם במדבר ושם היו ראשם במדבר כי בזה היתה נפלא להאמין בשי"ת שהוא משגיח בכבדים בו בזה האופן הנפלא. ואחר שני האמונות הסמה נפלאות שמנו ההנהגות והשיעורים וזה מבואר מאד ממה שביארנו בחלק יהיה שלא השני כי הוא בזה הענין שמאמין בית תבואת הארץ כמו שאמר באסף בבואת הארץ. ואמר מקום אחר באספך מגרנך ומיקבך. ואז יהיה רבוי הטובה מאת הש"י בשם ית' כמו שאמר ואשמן ישורון ויבעט. ולזה צוה השם ית' שיצאו מבתיהם וישבו בסכות לזכור כי אבותם לא היה להם בית ולא שדה אבל היו יושבים באהלים במדבר. והיה שם השם ית' עמהם שמם והוא הנהיגם אחר זה האופן הטובה המשיגים אותו מאמינים יבאו אל זה הדרך. ולזה ראוי שיזכרו תודה שנתנה השם ית' כלל כל אשר נמצא מהטובות אם שיכבשו כן. ולזה יש שלא לנטות שבעת ימים עם לשמחה מכי עץ הדר ועיין הענפים המורה לאם אשר יקחו עמו להורות מה שהשפיע השם ית' מהטובות ברכות להם האל הזאת הנחירה שיתכן בה כלומר הפקים בשלם שבכמים אחר היותם במדבר שהיה אחד עם ולא היה שם לא מהמאכלים נסקמים להיו להם שם. ולזה הנה שמחה שם למנים ישראל. ולא היה שכר שיהיה בכלל אלה המאמרים עד בנים להיותו בשלשים ושם יתמו ויעלו רשעים ונשם. ולאחת המצוה היה גם יסוד הקיים שלו

תבואתה לאכול לעניי שאין זה בשנים רובים מכלל אלא בשנת
שמאחר שממנה לאו [illegible] ולחיה ולבהמה ׳ וכבר
התבאר בפעולות ולזאת השפטים שכוונה התורה בזה שיחברו
ממנה העניים שלא [illegible] עמך ויהיו [illegible] זאת השנה
וזה גם מורה שאחר העניים לא יהיו [illegible] לא כל הדבר [illegible]
[illegible] ממנה לאותם באופן שתהיה לא יהיה שלה [illegible]
ממנה ולהשתמש [illegible] לא רק לך ׳׳ הנה לא יתכן קצירה [illegible]
העניים הכנס במורים ׳ והכוונה בזה כמו שזכרנו שלא יבצר כדרך
הבוצרים ׳ אבל יבצר [illegible] באופן שיהיו [illegible]
בבצירה והם [illegible] ׳ שנת שבתון יהיה לארץ ר״ל שלא יעשו בה
המלאכות הנכרות והם הזריעה והקצירה והזמירה והבצירה ׳
והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ׳ מפני שהוא מורה על [illegible]
[illegible] שהיו עושים ׳ והפירות [illegible] לא [illegible]
לעשות בהקצירה [illegible] התורה באה שהאוכל [illegible]
[illegible] ההיא באופן שיהיה בה [illegible]
ולזה לא התירה לאכול ממנה לבית קים בעת שאחר ממנה [illegible]
[illegible] כי זה [illegible] שלא ישמרו [illegible] ממנה הרבה יותר
כי לא יועיל להם אחר שלא יאכלו [illegible] ׳ ולא
היה יותר [illegible] הפירות השביעית [illegible] ה
הרבה יותר וימהרו [illegible] ׳ ולזה
ולזה שלא התירה התורה פירות שביעית [illegible] ארץ
לאחרים ׳ והוא מבואר שהאוכל [illegible]
מהפירות בשנים [illegible] והסחורה [illegible]
לזה [illegible] שתהיה בו [illegible] ממנו שהתורה
[illegible] שאין [illegible] חזקה שיתכן [illegible]
[illegible] שאין [illegible]
פירות שביעית [illegible] הפירות [illegible]
[illegible] שאין [illegible] פירות שביעית
[illegible] זה [illegible] ואין [illegible]
[illegible] לא היה זה [illegible] הנה [illegible]
[illegible] ועוד שהתורה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] הפירות [illegible] לך
ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך [illegible] שהתורה
[illegible] שיהיו [illegible] עמו והם [illegible]
[illegible] פירות שביעית [illegible] ומה [illegible]
[illegible] לאכלה ׳ ר״ל [illegible] ממנה אוכל [illegible]
הוא [illegible] ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה [illegible]
[illegible] פירות שביעית [illegible]
[illegible] החלק [illegible] להם
[illegible] בזה הפירות [illegible]
[illegible] כי [illegible] בזה [illegible]
[illegible] הפירות [illegible] לא [illegible] והוא
[illegible] הפירות משביעית לא [illegible] מהם [illegible]
[illegible] כי התורה [illegible] שיהיו לאכלה להם
ולאביונים בעת שיוכל לאכול החיה השדה מהם [illegible]
[illegible] בפירות שביעית הנה [illegible] שביעית
[illegible] וכל [illegible] באופן [illegible]
[illegible] שביעית [illegible] והיתה שבת הארץ לכם לאכלה [illegible]
וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים [illegible] ר״ל שבע
[illegible] ׳ וזאת הספירה תהיה בשנה השביעית [illegible]

אחת ׳ וכן על שיהיו שבע ורצתה התורה שיתחיל [illegible] כ
שנה אחר שנה [illegible] שבע [illegible] מספר השנים [illegible]
וארבעים שנה ׳ והנה [illegible] בזה המספר [illegible] מספר
[illegible] והשבועה [illegible] שבועות [illegible]
[illegible] ואין [illegible] כי
בשבועות [illegible] ׳ והעבירת שופר תרועה
בחדש השביעי בעשור לחדש ר״ל אחר תם [illegible] וארבעים
שנה ׳ וזה יהיה בשנת היובל ׳ אם היה זה [illegible] בכל [illegible]
ו[illegible] היותה התורה [illegible] בפרשה [illegible] כי
שנת [illegible] ׳ ואם היה [illegible] בכל שנה ושנה [illegible] התורה
[illegible] שזכירה [illegible] הימים [illegible]
[illegible] ׳ והנה [illegible] השנה [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] היותר [illegible] כי [illegible]
[illegible] מהימים כי
[illegible] בה [illegible] לבו [illegible]
[illegible] השמיני [illegible] הוא [illegible]
[illegible] כי [illegible] הכפורים [illegible] ׳ וראוי
[illegible] אם [illegible] ואת [illegible]
[illegible] שנים [illegible] עד [illegible]
[illegible] שלך ורעך ׳ וראוי שלא יעשה [illegible]
[illegible] והעם [illegible] הקדש
[illegible] בהכנס [illegible] ׳ והיה קול [illegible]
[illegible] בפרשת [illegible] הנה [illegible]
השנה ההיא [illegible] ׳ וזה [illegible] בחדר
[illegible] לכל יושביה יובל היא תהיה לכם [illegible]
[illegible] ואחר [illegible] שתהיה
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] ׳ והנה [illegible]
השנה [illegible] היובל [illegible]
[illegible] היובל [illegible]
[illegible] היא בשנה האחת ובזה [illegible] שהיה בו ׳׳ [illegible]
לכל יושביה ׳ והוא [illegible] הם כל
[illegible] ביובל [illegible]
[illegible] היובל [illegible] ׳ וכן [illegible]
[illegible] ואין [illegible]
[illegible] ׳׳ יובל היא שנת החמשים [illegible]
[illegible] שביעית [illegible] כי [illegible]
[illegible] כי הוא [illegible] ׳׳ [illegible]
[illegible] כי זה [illegible]
[illegible] נזירים כי [illegible]
[illegible] כי יובל היא קדש תהיה לכם ׳׳ [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] ׳ וזה [illegible]
[illegible] בשנת [illegible]
[illegible] הפירות [illegible]
[illegible] הגמלים [illegible] להם [illegible]
[illegible] בשנת היובל הזאת [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible] ׳ וכי תמכרו ממכר [illegible]

הצדק בין כמו שביארנו ובזה ימנע מלהקריבם לשוגג ובכונה
עליה ולא יקריבם [illegible] ויגיע בתשובות מה שקדם

התועלת השמיני · הוא במצוה הוא שלא יקרב
כהן בעל מום לעבודה ולא
יאכל הקדשים אם היה לו נגע שלא יטהר · וכבר
ביאר התועלת המגיע מן האזהרות אשר המאמר בהם ·

התועלת התשיעי · והוא במצוה הוא האזהרה
שלא יקרב כהן [illegible]
לעבודה · שלא יאכל כהן טמא קדשים עד שיטהר ר״ל שלא
יאכל [illegible] הקדשים אם לא העריב שמשו · ולא יאכל קדש
אפי׳ העריב שמשו אם לא הביא כפרתו · וכבר ביארנו התועלת
המגיע מאלו האזהרות אשר המאמר בהם · התועלת

התועלת העשירי · והוא במצוה הוא האזהרה
שלא יאכל זר קדש ובתרומה
אבל אם היה קנין כספו של כהן כמו עבדו הכנעני ושפחתו
בהמתו · וכן תאכל בתרומה בת כהן שהיא אלמנה וגרושה אם
היתה לזר ולא זרע אין לה כי היא שבה אל בית אביה
כנעוריה · והתועלת בזאת המצוה מבואר מאד · התועלת

התועלת י״א · והוא במצוה הוא [illegible]
תרומה בשגגה והתועלת בזה מבואר ·

התועלת י״ב · והוא במצוה הוא האזהרה שלא
להקדיש בעל מום למזבח ושלא ל
הזריק כמו כן דמו ושלא להקטיר ממנו אשה על המזבח ·
והתועלת באלו האזהרות מבואר ממה שזכרנו בהם · והתועלת

התועלת י״ג · והוא במצוה הוא האזהרה שלא [illegible]
[illegible]
וכבר ביארנו התועלת המגיע מזאת האזהרה במה שקדם ·

התועלת י״ד · והוא במצוה הוא שלא לקבל מבני נכר
קרבן מהבהמות בעל מום כמו [illegible]
הכשרים [illegible]
ימים · וכבר ביארנו הסבה בזה אצל ביאורנו זאת המצוה ·

התועלת ט״ו · והוא במצוה הוא האזהרה שלא
לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד כמו
שביארנו · וכבר ביארנו הסבה בזה במה שקדם בזאת הפרשה ·

התועלת ט״ז · והוא במצוה הוא האזהרה שלא לחלל
השם הנכבד לעבור על מצותו ועל
[illegible]
מכריח לבזות השם ית׳ כמו [illegible]
על ישראל [illegible] · והתועלת
בזאת המצוה מבואר · כי בזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
שבכל [illegible] · התועלת

התועלת י״ז · והוא במצוה הוא [illegible]
המועדים · וכבר ביארנו התועלת בזה במה שקדם

התועלת י״ח · והוא במצוה הוא [illegible]
[illegible]
מבואר בנפשו · [illegible]
[illegible]
[illegible]

פרשת בהר סיני

אחשב כי משפט הפסוק האמור בפרשת מקלל שכבר היה המאמר
בהר סיני זכר בזה המקום שזה הדבור היה בהר סיני
לא אחר דבור פרשת מקלל · וזה לא יתכן כי אחר הדבורים קודם
היו במדבר סיני · ואם נאמר [illegible]
[illegible] · כי תבואו אל הארץ אשר
אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה׳ · [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] · ואחר
השביתה [illegible] שבת הארץ [illegible] השביעית בעבודת
הארץ [illegible] כמו שיתבאר אחר זה · שש שנים תזרע שדך וגו׳
ר״ל [illegible] לזרוע שדך ולזמור כרמך ולאסוף את תבואתם · ומלבד
מזה שצוה [illegible] שש השנים יוכל לאסוף
[illegible] השביעית · [illegible]
השביעית · [illegible]
[illegible] · [illegible]
ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה׳ ר״ל שזאת
השביתה תהיה לכבוד השם ית׳ כמו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

אחר כי בגיבורות שבים קרקע מעולי׳ ר״ל הנה שלא יהיה לו והשדה
להכנסה מעניה למי רצה שעליה לאחוזים בה כשיקרם כן
ביוסף אחר זה יקח וכמו השב שהוא כבירה לוהו שאין לא שזין
כמו שהוא מה זיק כמו עם כהן וטכיר לא יקבל בן׳ ובכל ארץ
אחוזתכם גאולה תתנו לארץ׳ ר״ל שנתן שהאחוזה לא תמכר לצמיתות
והנה במובל אבל יחזיב על שרצה גואל לאחר שאם ימכרה קודם
תכם ולא כמו לאחוזתו יהיה שנא בזה ולא יוכל הקונה למחות
בידו׳ וכבר התבאר זה במה שלא אין התורה בפרשת בהר׳ כי
ימוך אחיך ונמכר מאחוזתו׳ מלה זרה לרך וקמן שאין ראוי למכור
ממכר אחוזתו אם לא יביאהו לזה הדחק׳ ובא גואלו הקרוב אליו
הוא יואל׳ רוצה שימכור הקרובים אשר יהיו אחריו והאל ימחנו
והאור כי לא יוכר עליו לא ימכר ממנו חלק קנין המועט טיוס
הקמתה כן׳ וכן נמשה דין ובא לו ושל אחר ממכר אחיו׳ ממנו
שראוי דרוב מגשו קודם לזה הענין׳ ואיש כי לא יהיה לו ג
גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו׳ ר״ל שאם לא ימצא מי שיגאל
שינה לאחר שמכרו והשיגה ידו ומשיג לגאול הוא מה שיגאל בו׳ ואולי
מזה שאין ראוי שימכר במקום אחר לגאול זה הקרקע עולם שיגיע
מגמולות שלא והשיגה ידו׳ ולפי שאמר ומצא כדי גאולתו׳ למדנו
שאין גם לא כאין מכללו יגאל חצאים אבל מכר על פי בית דין עד
היובל׳ וחשב את שני ממכרו והשיב את העודף לאיש אשר מכר
ושב לאחוזתו׳ למדנו שאין ראוי לגאול עד שיאכל הקונה שתי
הפירות שנים והשיב את העודף׳ ומה שקדם יוכל שיהיה
ראוי שיאכל הקונה שתי שנים קודם שישוב המוכר לגאול׳
ולמדנו ממה שאמר שני ממכרו שאם קנה בעשר שנים ראויים
לפירות עד היובל ואכל מהם הפירות קודם הנה יחשב לכל
שנה מעט השנים הנותרות עד עדיות היובל ומעט שאחר הקרקע
שני הפירות מהשנים קודם שהיו הפירות מהשנים אשר מכרו
לממכר הפירות ואכלם לא נמכר השנים׳ ולמדנו ממה שאמר
למוכר לא שאם מכרה לאחר ומכרה הקונה ההוא לאחר
בסך יותר גואלו ומחשב לו לפי הסך שמכר לראשון וזה
אמר כי מעט האחד׳ כי מפני שלא השיגה ידו הטסית למנוע
המוכר מלגאול הקונה אין לו רשות למכור לאחר בסך יותר גדול
להכביד עליו גאולת המוכר׳ ואולם אם מכרה בפחות מפני
שמכר הקונה הראשון הנה יגאל המוכר מיד הקונה השני לפי
מה שמכרה כי אין לו זכות בזה הקרקע יותר ממה שעשה קונה
שני מיד המוכר בשנים׳ ולמדנו ממה שאמר ושב לאחוזתו שאם
השביח הקונה הקרקע חייב המוכר להחזיר לו השבח כי
אין השבח אחוזתו אבל המעות והפירות׳ ואם לא מצאה ידו די
השיבו והיה ממכרו ביד הקונה אותו עד שנת היובל׳ למדנו
מזה גם כן שאין בידו לגאות ולגאול אז מוכר ולגאול׳ ולמדנו גם כן שאין
השבח חוזר ביובל שהוא והיה ממכרו ביד הקונה והוא עד שנת
היובל ויצא ממכרו ביובל׳ ממכרו יוצא ביובל ולא השבח׳ ולזה
יתחייב שיחזיר לו את השבח׳ ויצא ביובל ושב לאחוזתו׳ למדנו
מזה שהממכר אינו נזרת חיוב חוזרים ביובל כי אינם אחוזה׳
והנה הקרקע עמו ורבי הוא אחוזה׳ ואיש כי ימכר בית מושב
עיר חומה לפי שחלה המצות הנוית אלו כמו שהתבאר בריש
הענין והיה מבואר מהשרשים הכוללים כי התנאים הנזכרים
בתורה אינם לפי המצות ואלה כלל לפי מה שראוי שיתנהג
הענין הזה הוא׳ הנה למדנו כי מה שיאמר שהוא עיר
חומה בשעת כבוש הארץ חוץ שיאמר זה לא יהיה מוקף חומה לפי

כי עיר חומה׳ והוא מבואר שעיקר זה הוא מה שהוא מוקף חומה
ואולם לא השב העיר בתוך החומה לא יהיה שהיה עיר חומה ואחר כך הוקף
חומה׳ והוא מבואר שאם אין זה אינו מוקף חומה מימות יהושע
יהגבה זה הדין׳ ולקוחתו לשני הבתים יחשב החצר כי מעבר
בתי שני בתים בחצר אחד׳ והעיר לא על אחת מבתים ואם לא היה
בעיר חצרות רבים והם עם היותם עשה יכנס כל אחד מהם שנים
לא יהיה גם כן בתי ערי חומה׳ וכן אם לא היה הבית תוך עיר
החומה שנה ואם הבית אחר בעיר׳ וכן אם לא היה בכתב ההוא רק
בית כמו שהיה עלה קו שלא היה בו עשר בתים לא יהיה גם בו זה הקנין אבל
דינו כדין שאר קרקעות שחוזרין ביובל׳ והיתה גאולתו עד תום שנת
ממכרו׳ ידוע מעת שנים בפרשת בהר לפי שנה היא שנה
שהיא שעורה מתי ונמנה שלשה עשר׳ ולזה יהיה זמן גאולתו אם
החדש ההוא עד כמו יום החדש ההוא מהשנה האחרת׳ והנה שאם
נמכר בחדש באלול היה נגאל עד חדש אלול מהשנה האחרת
והאיש שלאחר שנה עד מלאת לו שנה תמימה׳ ולפי שלא היה הקונה
אחר שנה אינו לא נמכר שאינו נמכר קרקע אחר לפי ורואי היה
להיותם כן מפני שהבית זה מפני שאין הענין כן אחר הקרקע
הנה יוכל אם ימכר במקום אחר לגאולתו׳ ואחר שאין ראוי כן
לגאולתו ואין שנה מלאה לא נמלאת קנינו׳ ואחר שאין גם כן
מעת לבעל קונים הקונה לא תרשת חדשיו גאולתו שאין דרכו
שיגאלהו מי שקונים קרובו׳ ואם היה אחר לא היה מעט שנמכר
אחוזתו יגאל על ידי שקנים קרובו מעט שיגאלו אחם׳ ימים
תהיה גאולתו׳ ר״ל שגאולתה היא כמו יום אחד כמו שקרבה ר
בחכמה הטבעית׳ ולקוחה שלא יגיע אחר כן לכך בעבור
מה שישב בו הבית וקאותו כי לא קנה התורה שיחשב בזה לבד
ועוד זה המוכר הוא עשה לפי השנה׳ וזה לא יוכל לגאולתו לבד
בעבור מה שישב בה השנה וזה מבואר בעצמו׳ ואם לא יגאל עד מלאת
לו שנה תמימה׳ ר״ל ימים שנים׳ וקם הבית אשר בעיר׳ למדנו מזה
שאם לא נגאל עד מלאת לו שנה תמימה הנזכרת הוא מוחלט לקונה
לדורותיו ולא יצא ביובל׳ ולפי שאמר לדורותיו למדנו שאם לא היה
קונה הבית בן דורו שאין לדורות כמו ההקדש הנה אינו מוחלט אחר
שנה׳ וזה אחר מה הקדש הנה הוא מוחלט למוכר לא שנה תמימה׳ ובתי
החצרים אשר אין להם חומה׳ והנה ראוי שאם בתי ערי חומה
והעיר אינם בכלל השדות שאינם קרקע ולא כנוי ביובל כמו שזכר׳ וערי
הלוים בתי ערי אחוזתם גאולת עולם תהיה ללוים׳ למדנו שאם כי
נחלת בתי זה שירש מאבי אביו לא היה שם שנים בן הקונה חוזר
וחוזר ימכר לאחר הקונים׳ למדנו מזה שהוא הוא מן הקנים לפי שאין
לו כמו שהיה בן בתי ערי וכן שאין הקנין כבית הקנים׳ והנה הדבר
בזה במה שלא היה לוים ומה שלא יגאל מן הלוים ויצא ממכר בית
ועיר אחוזתו ביובל׳ ר״ל שאם לא נגאל מעולם והנה הוא יוצא ביובל
כי בתי ערי הלוים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל׳ ר״ל שנכבר
יתחייב שיהיה ללוים חירות יותר בזה הענין משאר ישראל ח
ממה שערי הלוים הם בתוך בני ישראל כי אין להם נחלה בארץ כמו
שנזכר בתורה אבל לא כל אחד מהשבטים להם נחלתו׳ ואם
יהיה שימכרו בתיהם יהיה שיקנו וירבו אחוזי השבט שיהיו אחי
הקרובים מהם וכיוצא בזה׳ והיה מזה בזמן הזה מהם שרוב
מהם הלוים לאחר השבטים׳ והוא הטעם שהשבטים לא יגאל שיהיה
זה כי אחוזי השבט יושבים בעמקם׳ ואם ירצה שימכר אחד מהם
ביתו יקנו מהם אחוזי השבט לא יוכלו יושבים בעבודה אחר זה הדין
ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחוזת עולם הוא להם׳ רוצה

ועד שאמר לקונו אם אחד אחיו לפני שימכר הלוקח יחזיר שהיה אינו והנה כמו בעבדים שיהיה יתר ימי עבודתם ומוכר הנה אם מוכר שאין מוכרה בזולת כי הבאות הם בלתי מוכרים וילוו עם בשנותם כאלו שיוכל לשפוט שהיה שם קונה כי הקרקע ביובל שהיתה [illegible] לשם יתברך ועל גרות שונים יהיו עם הערך בהסיגו · וכן הוא מבואר שאין קונה בעבדים כי לא [illegible] שקונה [illegible] עבודתו ועבדו ויראה שאין קונה בשטרות כי אין השטר [illegible] עמו [illegible] ערך הם [illegible] שכבר [illegible] הקרקע [illegible] ויהיה לגאולה עליה מכל ארץ אחוזתכם · ובכלשונה שמוציא לכל הענים אין להם ערך כי הם לא היה לבד כל הענין בשטרות · ולזה הקדים ר"ל שזה הענין הנזכר בזה הפסוק כי ימוך אחיך · ובאר זה ממה שאמר [illegible] מי לא [illegible] כי זה הלשון יתכן שיאמר במי שאין לו [illegible] כי [illegible] שהקרקע [illegible] לקונה ואם ימכר שאין מוכרה [illegible] שאמר אחוזתו ומכר את אחיו · והוא מבואר כי [illegible] שאחוזה כי [illegible] מוכר [illegible] שכבר [illegible] שם אחוזה לפי שכבר [illegible] בעבור שלכן [illegible] יותר [illegible] ולא יקחו [illegible] וכן [illegible] שאלה בזה [illegible] שאינה חוזרת יותר [illegible] בן חוזה וקנה [illegible] דינין כי [illegible] שקונים [illegible] במקח יותר משווי [illegible] ואחוזה תהיה [illegible] שיהיה [illegible] יותר [illegible] ופחות · [illegible] פחות [illegible] הקונה [illegible] כי [illegible] שאין המוכר [illegible] הקונה · [illegible] במקחים בין האנשים [illegible] הדברים יותר מעשותם הנה אם היתה הקונה [illegible] לא יתחייב שיתן [illegible] חיים [illegible] יהיה [illegible] שם [illegible] ואם [illegible] ויחזיר הקונה · ופחות [illegible] לא יתחייב להחזיר חוזה כמו שביארנו · והנה [illegible] בזה [illegible] הקרקע [illegible] והנה החוזה [illegible] במנין השנים אשר עד היובל · ומכר [illegible] שלא [illegible] שקונה הקרקע [illegible] יותר [illegible] שנת היובל · [illegible] שאין [illegible] עד היובל כי [illegible] חוזר זה · הנה תהיה [illegible] מספר [illegible] והנה [illegible] בענין המספר הזה · ולא [illegible] זה · שזה החוזה [illegible] ובכל [illegible] והחוזה [illegible] אשר היה [illegible] בזה המקום · במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך · ר"ל [illegible] שהקרקע חוזר ביובל [illegible] במספר שנים · [illegible] שיהיה הערך לפי השנים אשר עד היובל [illegible] הרבה ואם [illegible] כי [illegible] זה · ולפי [illegible]

שאמר אחר היובל שאין הקרקע שקונה ביובל ואין יהיה לגאולת כי הנמכר חוזר [illegible] שלא ימכר ביובל · ולפי שאמר במספר השנים לפי שאין הקרקע עומדת למכירה לצמיתות ורק מספר השנים · אינו נמכר רק כמה הקונה לפי התבואות מספר שנים שכן מספר שני תבואות ימכר לך · ואם יהיה לפי רוב השני' התבואה [illegible] נמכר במספר שנים כמו בעל התבואה אחר מספר מועט אינו יותר מה שנמכר בשנים שנה · ואם שנה יהיה עמך אל מה שאין מספר והוא הלאה · והיא שאמר לפי רב שם מספר רוב שנים ולא יהיה נמכר בזה הקרקע לפי מספר שנים · ואם יהיו מעט השנים [illegible] לפי שכן שני תבואות ואם היתה אחת מהשנים בלא תבואה לתבואה [illegible] · ר"ל כמו שהיתה שנה שביעית או שנת [illegible] אין [illegible] לזמן הזה · ומזה הענין נאמר [illegible] אחר זה הנה אין נותן וזה כמו [illegible] כל הקונה [illegible] שנים רבים התבואות · לפי רב השנים תרבה מקנתו · הנה כמו בכן אלא כי כוונת החוזה שיזהיר מונה במספר הקונים כי הקונה בזול מוכר וקונה מן [illegible] הדברים · ולא זכר הקונים מוכר ולא קונה כמו שעשה זה [illegible] · ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם · [illegible] לחקים ולא זכר בהם שמירה [illegible] כי היה שיחשב [illegible] שלא יצטרך בהם [illegible] שנזכר ענינם כלל כי [illegible] החקים אשר [illegible] הם כי ירצה שעשייתם [illegible] הקבלה כמו שהם [illegible] ולא העתיקה התורה [illegible] בעשייתם ואמנם במשפטים הם המצות [illegible] ויחייבם השכל לפי שכבר יחשב שלא יצטרכו [illegible] הנה לא היה ההכרח לזכור אותם כלל כי זה יהיה [illegible] כמו [illegible] מעשה · [illegible] לבטח · ר"ל [illegible] ולא תפחדו [illegible] · ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע · כבר [illegible] במקרא [illegible] בשסיה · וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית · [illegible] המאמר [illegible] בכל [illegible] לבם [illegible] השנה הששית לשלש שנים [illegible] התבואה [illegible] קיום · כי [illegible] תבואת השנה הששית לשלש השנים · [illegible] ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים [illegible] שאמר [illegible] והנה [illegible] לשלש השנים שכבר [illegible] ממנה בשנה הששית [illegible] בשנה [illegible] ממנה בשנה השמינית [illegible] ועל שכבר יזרעו מהתבואה [illegible] בשנה השמינית · וזהו מה שאמר וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן · ר"ל שכבר [illegible] עד [illegible] התבואה [illegible] בשנה התשיעית ולא כל [illegible] עד בוא תבואתה · [illegible] זה עד השנה התשיעית עד בוא תבואתה תאכלו ישן [illegible] השמטה [illegible] היובל · והארץ לא תמכר לצמיתות · [illegible] היא [illegible] · ובכל [illegible] מכרה לצמיתות שהרי אין חוזרת לבעליה ביובל · כי לי הארץ

לקנין האחוזה בתנאי דיכות הקנייה · והנה נתבאר במה שהקדמנו
שקנין האחוזה יהיה בכסף ולא [illegible] שיקנה העבד יהיה בכסף
והמכר ממנה [illegible] והשתא בשנה [illegible]
וקנייה שיהיה קנינה [illegible] מאמר · ויתבאר שהוא קנה בחזקה [illegible]
שהחזקה שהאמנה נקנית בחזקה כמו שנאמר לבדם נפלות ״
והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחזה זכר הבנים כי
הם היורשים [illegible] · וזה כי הבית לא ינחלנו כאשר אין
[illegible] · שלא כבר מעבדין וגו' [illegible] לזה שהוא [illegible]
בזה [illegible] לעבד בעבד כשנאמר שאין העבודה צריכה
לו ואין הענין כן בעבד עברי שהוא עבד ולא האחוז שאין
ביתו שלא יכלה בהם בפרך · וכי ימוך וגו' והתושב שעד הגר
הוא גר צדק · והתושב הוא מי שיושב באחד שקבל שבע מצות
בני נח לא ישבו באחד מן הארץ והוא גר · או עקר משפחת
גר · אחשב כי עקרה ואחר כך התושב לפי שהתושב הוא משפחה [illegible]
שבת עמי[illegible] עמו שאינו [illegible] והנה הוא [illegible]
התושב [illegible] לעבד [illegible] והוא לא [illegible]
זה · אחרי נמכר גאלה תהיה לו וגו' [illegible] ונגאל · ר״ל
שאין [illegible] לגאלו בדודו או [illegible] ממשפחתו · וזה כי אין [illegible]
ממנו [illegible] קרוב כמו אחיו או דודו או בן דודו [illegible]
וזה הדבר כי היותר קרוב הוא קודם [illegible] · והסמיך אחר
[illegible] הנה ישראל הוא [illegible] להקדים [illegible]
ידו · ולפי שלא אמר ומצא כדי גאלתו [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] · ר״ל שהשיגה ידו [illegible]
[illegible] הקרוב [illegible] יהיה [illegible]
[illegible] וקרוביו · [illegible] שיש [illegible]
[illegible] ונמכר [illegible] · והשבים
קונהו משנה המכרו עד שנת היובל · אמר זה לפי שהוא אין ומחייב
[illegible] עד היובל ואחר וחשב עם קונהו [illegible]
[illegible] קונהו · ואם [illegible] ממנו [illegible] ווה
[illegible] ולהשיב [illegible] כי [illegible]
והיה כסף ממכרו [illegible] שכיר יהיה עמו [illegible]
שהוא [illegible] בכסף לא בשוה כסף · ואם זכרה התורה בזה [illegible]
כסף לא זכרה זה בפרשת מוכר שדה אחוזה · וזה מיוסד התורה
[illegible] התורה בענין הגאולה הזאת [illegible]
[illegible] אחיו [illegible] הנה יקרה בזה [illegible]
יוכל [illegible] שוה כסף · והוא שבזה האופן יתכן [illegible]
[illegible] נמכר מה [illegible] כו [illegible] בזה [illegible]
שיקנה זה העבד · ואם גזרה התורה [illegible] בכסף [illegible]
שוה כסף · ומה שאמר כימי שכיר יהיה עמו [illegible]
[illegible] שכיר [illegible] ונמכר [illegible] · אם
עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו · ר״ל שאם היו
שנים רבות עד היובל [illegible] שנה שנה ישיב גאולתו [illegible]
[illegible] · והוא שאם קנהו בשבעים [illegible] עד היובל
והיו שבע שנים הנה ישיב [illegible] שנה עשרה [illegible] · ואם
מעט נשאר בשנים וגו' · וזה הפסוק הוא מבואר ממה שביארנו [illegible]
מפסוק הקודם · ואמנם [illegible] לא [illegible]
הקודם · והוא שאם היה כסף מקנתו [illegible] שנה [illegible]
[illegible] לא ישיב [illegible]
[illegible] שהם [illegible] ולא [illegible]
שכיר שנה בשנה יהיה עמו שאין רבו [illegible] המשנה

שיש לקנין [illegible] העבד [illegible] · וזה מבואר [illegible] לא יכתוב
בפרך [illegible] הזהירו התורה שלא [illegible] עברי [illegible]
והוא העבדות שהכוונה בו [illegible]
שאינו צריך לה כדי [illegible] אחרת [illegible]
לה ולא [illegible] · ואכלו [illegible] · ר״ל [illegible]
[illegible] ולא השיגה ידו [illegible] · ויצא בשנת היובל הוא ובניו
עמו · ר״ל [illegible] ואשתו ובניו עמו [illegible] שנמכר.
[illegible] ובניו [illegible] כבר
[illegible] לא [illegible] בזה
[illegible] שהכוונה [illegible] להשיר [illegible]
[illegible] · [illegible] כי [illegible]
[illegible] · [illegible] לבורא [illegible]
[illegible] · [illegible] התורה מעשות זה [illegible]
[illegible] עבדי [illegible] ״
[illegible] לא [illegible] ואמר
[illegible] ישראל · [illegible]
[illegible] שכבר היה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] · את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו
זכר בזה המקום שמירת השבתות ויראת המקדש להעיר כי זה
[illegible] התורה [illegible]
הענין [illegible] כמה שקדם ״

ובכאן שלם ביאור זאת הפרשה ״ והנה [illegible]
[illegible] שבותינו [illegible]
[illegible] ביום
השבת [illegible] יתכן [illegible] אחת · וכבר
היה [illegible]
[illegible] · ואמנם [illegible]
[illegible] ״ ובכלל [illegible]
כמו הענין [illegible] שהיו
[illegible] כמה שקדם ״ והנה [illegible]
להעיר על [illegible] הכוכב [illegible] זה [illegible]
[illegible] וכבר [illegible]
[illegible] · ואם [illegible]
[illegible] ובזה [illegible]
על היותם כנאמרים [illegible] היה [illegible]
[illegible] בענין [illegible] · [illegible]
[illegible] על כלל [illegible]
[illegible] · והוא [illegible]
שהוא [illegible] אחר [illegible]
[illegible] · [illegible] היובל [illegible]
[illegible] שהשדה [illegible] בזה · [illegible]
[illegible] בענין [illegible]
[illegible] וה[illegible]
התורה שתהיה השדה [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] · [illegible] יותר [illegible]

ויודיע שהעשיר הלוקח בו הוא שלא ימכר לגר כי כבר ביארה התורה כי
גם כשהם לגר רשות להנכרים אבל יש גבולם גם ולא לעולם וקנינם
הלוקח בו שלא ישתעבד בהם לעשות עבודת עבד ולהפקירו ומנע עני אין
הפך והנה הועיל מזה הענין שכל המוכר לגר לפי שהמכר אינו יוצא
בהרשות בעל הקנין ויצטרך בענינים אחרים ולזה הועיל לא המונע
להשתעבדות הענין מן ההשתמשות בכל מה שהקנה לו השתמשות רב
לבל כל מה שקנה הוא אשר המכר לעבודת הדין ר"ל שכבר אפשר
היה מועיל לעשייתו הטוב במה שקנה ההוא שב לעבודת הדין
כי עלם מאהבת התועלת הטובה בכל עבודת המועיל הדין ומזה הענין
השעבוד בזה הענין וסגירת העשייה מהשיג מבקשתו הפך
ומה שיעשה שם שישתמשו בו לכל מה שקנה לו לכל מה שנאמר
כוון בה ומה שאמר כי יקח זה העשה הוא שם ומה שאין ראוי שיהיה
אותו עשוי כי בזה הקונה המשו עד יקוה לו שתמשכו לעולם
גם ופעולם ואם שיתענה זה הקנין יפסל הישוב ההוא ויתבטל
ענינו והמשתמש שמו הגם עשרו והעשר מהם לא יספיק
האחר להם ולבהמתם ולבעליהם ואם עשו הפך זה ימנעו ישוב
המקום ההוא וכבר הקפידה התורה שלא ימכרו שישתמשו בהם
באחריות ומות בכלל מה שהתכוון בהם ולא יעשו ואם אתכבד
אחר מאל והיו להם העבדים לעבדיהם ומשיקם יהיו לבהמתם
ולמוטם ולבעליהם ואם יעשו הפך זה ימנעו ישוב המקום
ההוא וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו ר"ל שאחר שהיה
אחר שיראו שיתחייב בו להשיב למקומו גר ותושב וחי עמך ר"ל
שאם היה גר ותושב שיהיה גר ותושב אתה קראו להחיותו עמך ולא
שתחייהו ותמית עצמך כי חייך קודמין ולזה גם זכרה התורה
זה הענין בהדרגה וזכרה תחלה אחיך ואח"כ גר ותושב ואם הוא גם
אחיך לא שאחיו ומזרעו שראל ואח"כ גר ותושב אל תקח מאתו
נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך שתועיל מה שאמר קודם
חיים לא במי שהוא אחיך כמו ישראל ובנכרי וכבר זכרה זה
התורה במקום אחר לאמר לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך והביאה
שלא יקח ממנו יותר ממה שנתן ולכן אמר ויראת מאלהיך וחי אחיך
שתעניבה נשך ותרבית כי שם שכר [illegible] מאד [illegible]
חרבות לידי בחינה כי כמו שהעשיר נושה עבד מלוה כן הענין
במי שמעט כמו ברבית כי אין מורידו הכסף לעשות פירות
בעצמותו ולכן ישאר [illegible] ירבו [illegible]
כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך [illegible]
[illegible] והוא מבואר שהעובר
על זה [illegible] ויראת מאלהיך כי
כל עת שהוא מחזיק בו הוא שמחזקתו שלך [illegible] ויראת
מאלהיך וחי אחיך עמך אמר ויראת מאלהיך שלא תעבוד בו
[illegible] וחי אחיך
עמך [illegible] יהיה עמך [illegible]
אחר [illegible] וקונה אחר ויראת מאלהיך שלא
[illegible] להיות עמך
שיחיה עמך וקונה אחיך [illegible] ולזה אמר עמך [illegible]
[illegible] מעבדים [illegible]
להם [illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] וכי
ימוך אחיך עמך ונמכר לך לא תעבד שאין ראוי לאדם למכור את עצמו

אם לא היה קונה זה השמש וקנין כנעני ימכר לך כי ביאר התורה כך
שלא לעברי ולזה הודיענו התורה המכר לגר לא יהיה לזולת אחי
עברי לא תעבוד בו עבודת עבד ר"ל שלא יבזהו לקחת ממנו
השירות שדרכו שיעבוד העבד הכנעני כמו לנעול מנעליו ומקטרו
לא המה העבודות הבזויות כשכיר כתושב יהיה עמך ר"ל
שענין עבודתו מחולק בין עבודת השכיר והתושב כי השכיר
ממנו זמן שכירותו לא יעבוד כי אם העבודה הראויה לו אשר
שכרוהו לעשותה והתושב הוא הפך זה כי הוא מוכן לכל
העבודות שירצה רבו והעבד העברי מחולק בין אלה השני
עבדויות כי הוא לא יוחל לעבודה מיוחדת כמו הענין בשכיר
ולא לכל העבודות כמו הענין בתושב והוא מבואר שהמוכר
עצמו יש שמכור עצמו יותר משש שנים כי לא נאמר שש שנים
עבד אלא בעבד עברי שמכרוהו בית דין כמו שנתבאר
בפרשת ואלה המשפטים ומה שאמר עד שנת היובל יעבד
עמך לפי שיתחייב שלא יוכל למכור עצמו לפי והמה הזמן קבל
התחייב ממנו שלא יוכל למכור עצמו יותר מזה הזמן ויצא
מעמך הוא ובניו עמו ר"ל שהרב של עבד עברי חייב במזונות
בניו והיה זה כן לפי שהוא חייב לזון את בניו כמו שביארנו
בפרשת ואלה המשפטים ומה שיתחייב במזונות אשתו כי כבר
נתבאר בתורה שהתחייב הקונה במזונות אשתו ושב אל משפחתו
ואל משפחתו ואל אחוזת אבותיו ישוב [illegible]
שלא כיובל הוא שב אל משפחתו לא זקה שהיה בה ולזה אם
היה עבד עברי כהן שמכרוהו ב"ד [illegible] שאם היה
אביו שבכל זקה שהיה בה כי קיים בעניינים ופעולת עבודה
ולאמר [illegible] שוב [illegible] שאין ראוי לאדם למכור
עצמו אם לא אחרי שלא [illegible] כי
עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ר"ל כי מפני שהם
היו עבדים במצרים והוצאתי אותם משם הנה הם עבדי
לא יתכן שימכרו לעבדים יותר מזה הזמן [illegible]
אותם עבדים כמה שהרגתי להם [illegible]
אותם ממצרים ואם ימכרו לעבדים עבדות הנה יהיו עבדי
עבודת אחרים לא ימכרו ממכרת עבד ר"ל שלא ימכרו
עבדות במכר עבד כנעני ושלא ימכרו [illegible]
העבדים [illegible] לא תרדה בו בפרך ר"ל שלא תקנה
[illegible] שאין [illegible] בה לעשות כמה שירצה
לך ומה שאין ראוי [illegible] העברי לעשות [illegible]
הוא [illegible] כדי שלא ישב בטל ולזה אמר ויראת מאלהיך
כי [illegible] ועבדך ואמתך אשר
יהיו לך מאת הגוים אשר סביבותיכם ר"ל שהעבד והאמה
אשר יהיו לך [illegible] מאת הגוים אשר [illegible]
והם הכנענים [illegible] ר"ל [illegible]
עבד ואמה [illegible]
וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו [illegible]
[illegible] אשר עמכם [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
גם [illegible] עמכם וממשפחתם אשר עמכם הם אשר יולדו
[illegible] כי הנולדים הם ממשפחת
[illegible] הכנענים
[illegible] והיו לכם
לאחזה [illegible] העבד הכנעני [illegible]

פרשת אם בחקותי תלכו

ר״ל שהעשיות הם׳ ולא זכר בהם שמירה לפי שנזכרה כבר בפסוק הקודמת בביאור ועשיתם את חקותי״ ואולם במצותיהם [illegible] מצותם שלכם זכר שמירה ועשיה כמו שביארנו שם״ ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳ כבר ביארנו בספר [illegible] שהצדיקים [illegible] הקבלה ה הטבעיים. ולא אמרנו [illegible] בני [illegible] [illegible] קיום כחיים [illegible] הטובה [illegible] כחיים [illegible] הטובה הכוללת אשר היא [illegible] דברים [illegible] להם. ואמר [illegible] להם [illegible] בעתם [illegible] שתתן ה הארץ יבולה הראוי לה ועץ השדה יתן פריו הראוי לו לא ימנע כל׳ ויהיה להם [illegible] עד הבציר והבציר ישיג עד עת הזרע״ ואכלתם לחמכם לשובע׳ ר״ל שהלחם [illegible] לכם [illegible] ריבוי המזונות [illegible] [illegible] ושבעתם [illegible] [illegible] ר״ל [illegible] בהם [illegible] [illegible] [illegible] ושכבתם ואין מחריד״ [illegible] ר״ל שיהיה [illegible] [illegible] וחרב לא תעבור בארצכם׳ ר״ל שלא תבא חרב [illegible] כבר [illegible] [illegible] ורדפתם את אויביכם וגו׳ ר״ל [illegible] לפניכם לחרב. ובזאת [illegible] [illegible] ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו [illegible] ונפלו אויביכם לפניכם לחרב [illegible] [illegible] ופניתי אליכם וגו׳ ר״ל [illegible] [illegible] והקים את בריתי אתכם

להיות [illegible] והיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואכלתם ישן נושן [illegible] את ברכתי לכם בשנה הששית [illegible] ר״ל [illegible] [illegible] ונתתי משכני בתוככם [illegible] [illegible] יהיה משכן השם ית׳ בהם, והתהלכתי בזה שכבר [illegible] [illegible] והיה זה כן [illegible] הישרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואני ה׳ אלהיכם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אתכם מארץ מצרים מהיות להם עבדים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה [illegible] [illegible] [illegible] ואם בחקותי תמאסו ר״ל [illegible] [illegible] להפרכם את בריתי ר״ל שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

לפי שעדיין זאת השנה היא הכוללת בחירה [illegible] יותר מאשר כמו שבארנו בשנת השמיטה [illegible] ׳ ועם זה הספור בזכרון שנת כל דרך [illegible] ויצא איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו להעיר שאין [illegible] על דרך החמדה ׳ ועם זה הזהיר בענין הגאולה מיד הקונה [illegible] שלא יונו איש את אחיו ר״ל שאם שב האחוזה לבעליה ביובל ׳ ולכן [illegible] לפי [illegible] קודם היובל והקדים [illegible] מכירתה [illegible] קודם [illegible] מכירתה עצמו [illegible] הקדים [illegible] המכר [illegible] המכר עד [illegible] שימכר [illegible] שימכר [illegible] היובל [illegible] בהם [illegible] רעה זה [illegible] ׳ וגם [illegible] המכר [illegible] וגם [illegible] המכר [illegible] ׳ והנה [illegible] התורה בענין [illegible] בית מושב עיר חומה שלא תהיה לו גאולה [illegible] עד [illegible] ולא [illegible] ביובל הוא [illegible] התשועה ׳ והוא [illegible] זה [illegible] המוקף חומה ׳ וזה שהמקום היה [illegible] היה הקונה [illegible] בענין תקון הבית ההוא ויתן לבו [illegible] ׳ ויהיה זה סבה [illegible] הקונה ׳ והנה בענין שוב האחוזה לבעליה ביובל [illegible] למשפחתו תועלת אחר ׳ והוא שזה יהיה סבה אל שלא יהיו [illegible] העשירים [illegible] לעולם כי בבוא היובל ישוב [illegible] ׳ [illegible] להם [illegible] להם לאחיהם ולא [illegible] שאין [illegible] כמו [illegible] ׳ [illegible] הענין היה להשגחה על [illegible] מזה [illegible] זכר [illegible] כמה שיבוא [illegible] ׳ והנה זכרנו [illegible] יובל [illegible] עבדי [illegible] ביובל [illegible] בזה הענין [illegible] והתורה כי זה [illegible] לעבודתו ית׳ כי [illegible] ׳ ולמה לא נתן זה [illegible] במכרם ׳ [illegible] ׳ [illegible] ׳ [illegible] בכבוד [illegible] ׳ [illegible] הגוים [illegible] ׳ [illegible] בזה [illegible] ׳ [illegible] בספר [illegible] ׳ [illegible] ׳ כי הם [illegible] ׳ [illegible] מדברינו [illegible] ׳ [illegible]

התועלת הראשון

הוא במעלות והוא מה שלמדנו [illegible] שנת היובל [illegible] החמשים שנה ׳ [illegible] ׳ [illegible] ׳ [illegible] היובל ׳ [illegible] מדברינו [illegible]

התועלת השני

הוא במעלות והוא מה שלמדנו [illegible] השמיטה [illegible] ׳ וכבר [illegible] מדברינו [illegible]

התועלת השלישי

הוא במעלות והוא מה שהזהירנו [illegible] בענין [illegible] ׳ [illegible] ׳ [illegible]

התועלת הרביעי

והוא במעלות והוא מה שהזהירה התורה [illegible] ׳ וכבר [illegible] מדברינו [illegible]

התועלת החמישי

והוא במעלות והוא מה שהזהירה התורה [illegible] ׳ [illegible] ׳ וכבר [illegible] מדברינו [illegible]

התועלת הששי

והוא במעלות והוא מה שהזהירה התורה [illegible] ׳ [illegible] ׳ [illegible]

התועלת השביעי

והוא במעלות והוא מה שהזהירה התורה [illegible] ׳ [illegible] ׳ וכבר [illegible] מדברינו [illegible]

התועלת השמיני

והוא במעלות והוא מה שהזהירה התורה [illegible] ׳ וכבר [illegible] מדברינו [illegible] ׳ [illegible] הנה [illegible] השמיטה ׳

בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם מורה [illegible] שעברו
על עמנו ושארו מהם רבים [illegible]
ונראה היה [illegible] שארו מהם [illegible]
[illegible] · אלה החקים והמשפטים והתורת וכו' אשר נתן
יי' בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה · כלל בזה כל מה שנאמר
[illegible] עשות הדברים [illegible]
ושם נזכרו משפטים רבים בפרשת ואלה המשפטים · והתורת והם
[illegible] החקים כמו תורת העלה תורת החטאת תורת האשם
תורת [illegible] והחקים הם שנת השמטה [illegible] היובל ·
[illegible] ומה שיראה לכם [illegible]
[illegible] הנבואה ההיא · דבר אל בני ישראל ואמרת
אלהם · איש כי יפליא נדר וכו' · ר"ל שיהיה נדבת נפש עליו לה'
לשם מה שיהיה נודר · [illegible] יהיה ערך
[illegible] שנה [illegible] בהיותה בת
[illegible] שנה ויום אחד · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בתורה [illegible]
[illegible] יולד [illegible]
[illegible]
[illegible] קרבן [illegible]
[illegible]
[illegible] ערך [illegible]
[illegible]
[illegible] כמו שקדם · [illegible]
[illegible]
[illegible] בן חמש שנים יהיה [illegible] וחמשת שקלים כסף
[illegible] ושמונה [illegible] שנה
[illegible] שקלים · ואם מבן חמש שנים ועד בן עשרים שנה
יהיה ערך הזכר עשרים שקלים וערך הנקבה עשרת שקלים · ואם
מבן עשרים שנה ועד בן ששים שנה יהיה ערך הזכר חמשים שקל
וערך הנקבה שלשים שקלים · ואם מבן ששים שנה ומעלה יהיה
ערך הזכר חמשה עשר שקל וערך הנקבה עשרה שקלים ··
וכבר [illegible] שהשנים [illegible] בתורה [illegible]
[illegible]
השנים [illegible] ערך [illegible]
[illegible] הזכר [illegible] יהיה
ולא [illegible] זכר ולא נקבה [illegible] ערך
[illegible] הזכר והנקבה
יהיה ערכם [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] והעבדים · [illegible]
[illegible] ואם מך הוא מערכך · וזה [illegible]
[illegible] בערכך
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ואם מך הוא מערכך והעמידו לפני הכהן והעריך
אותו הכהן [illegible] הנודר [illegible]
הנודר [illegible] הערך [illegible] יעמיד
הערך לפני הכהן והעריך אותו לפי [illegible] הנודר [illegible]

ואם מך הוא מערכך [illegible] שיהיה הנודר עשיר מאד לא יוסיף
על הערך הקצב בתורה · ואמנם אם היה עני יותר מהערך ההוא
לפי [illegible] יהיה זה [illegible] הערך לפי השגתו · והיות הכהן
מעריך אותו בזה [illegible] הערך [illegible]
[illegible]
להעמיד הערך והעריכו על פי אשר תשיג יד הנודר [illegible]
מה שיתחייב זה הנודר [illegible] ערך [illegible]
[illegible] הנודר [illegible] ערך [illegible]
[illegible]
לפי הכהן · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ערך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] נדר [illegible] ערך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] קרבן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ממנו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] קרבן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

שהיו ישראל עובדים ע"ז הסתיר השם ית' מהם השגחתו ופחס עליה
עבדו הבהמים שנשבר שלא יתמהמה ולקחת מאמר כאמרו עוד
ויהרגו ועל הנביאים מריבו' והנה נאמר החרון השם ית' על
ישראל ונפסדו שהם קלו הנביאים נמסרו כהלכה · וזה נזכר שם
ויצאם בהשגחה שלהם ממנה חלאים כמו השחפת והקדחת ואם
ורעו יבואו ויביאם לגוי לא ירצו מורשיהם ויכוחו ויאכל נפשם
באופן שיוכל ויאמר ישראל תמורם בנקורם חולם · ולשון זאת יורה
רוב הפסוקות · ואם לא יוסרו ישראל בזה הדרך ברא וזה הנביא יוסיף
השם ית' מתורתם כעין כתוב והנה עוד מזה יותר על שיהיה
זה המאמר יורה נפלא כי אם שלשה אלף אחד והוא שאמנם
ותפוס באופן כולל כי הנביאים יתנבאו וכחה לא תשא
זרעם ומהם היה זה המאמר יותר רחוק מהראשון ואם היה
כונת המאמר לומר כי הקרובים שינצלו המגפה והקללות
בזה הקורבן הנה יהיה מגשמות שישמור בגופם ונפשם שיאמר
ממנו שנשבר קהל · ואולם בזה הקורבן השני יעבור כל המגפה
בכללות · ואם לא יוסרו ישראל בזה המאמר השני ולא ישובו
שיהיה בזה שנגד העתק אבל יחשבו ויישבו כמו אלה הקרי ורצונם
ונשבר יוסרו הנה יפה שלהם השם ית' מאמר יותר נפלא והוא
שישלח בהם חיות השדה ותכלה מעשה והכריתה בהמתם
והמעיטה אותם מכלה אותם שיהיו הדרכים שוממים
שלא יוכל לבקשם [illegible] שיאכלוהו · וזה
מבואר [illegible] ממקומם כי נשמרו הזאת כנגד
הקדושים ונשמרו [illegible] · ואם לא יוסרו ישראל בזה המאמר
השלישי [illegible] קבל נגע הקרי
[illegible] השם ית' מאמר יותר נפלא · והוא שיבא עליהם
חרב [illegible] להנקם מהם נקמת התורה שעברו על ה'
[illegible] כי שלא יהיו בהם האויבים
[illegible] כי השם ית' ישלח שם דבר [illegible] עם שלא יוכלו
שבר עליהם חרב ינקמו בני קרי · ובאשר יתן להם השי' שאר
בם יהיה מנוס על שבר יתפוצו שנים להם ברעב ורחל
מעט מהם שתמפק וחזקת ואמרה והשיבו הלחם במשקל
שהיה נשמר וכו' כי לא ימצאו לשובע כמו ויכלו שיאכלו
ממנו ומעט · חז"ל בזה שהלחם היה מרובה ובן והמעט
אשר בו לא יהיה בו ברכה [illegible]
[illegible] ישראל לא [illegible]
ועל השבועה [illegible] שיאכלו ולא ישבעו · וזה
המאמר [illegible] · ואם בזאת לא יוסרו ישראל
[illegible]

ד"ל כי כבר ידוע דאין השם ית' מהם ולא יעשה אותם להשמיד אותם
ויתן עליהם חרבו נוקם ונותן ויעשה בהם שפטים והם [illegible]
היו חללים [illegible] השם ית' בבית המקדש · ואם יקריבו קרבנות
קרבנותם לא יקבלם כלל · וזה אמרו ולא אריח בריח ניחוחכם
וכבר נתבאר זה [illegible]
בענין הכהונה · והשמותי אני את הארץ ר"ל כי [illegible]
[illegible]

כשהעריך אותה הכהן כארבעים סלע׳ [illegible] שיעשה והקדש אם עבר
[illegible] להקדש אותו הנה יהיה עד הכהן קיים ויצא בעבור
ההוא הבית לבעלים׳ אמרו בזה שיעריכו לפי מה שהוא בין טוב
ובין רע וזה שיעריכו בשוויו׳ ואם המקדיש יגאלנו יוסיף חומש
עליו ומה שהקדש אין נגאל אלא בכסף או במה שיעריכוהו [illegible]
[illegible] לא בקרקע׳ ועבדים ושטרות כמו שהתבאר במקומו
[illegible] במה שקדם׳ ולמדנו מזה שאין קבלה בזה [illegible]
בין בעלי חומה ובין בעלי החלקים ושהם [illegible]
[illegible] ובכל מה שיגאלו ביד הקדש [illegible] ע
[illegible] כי אם זמן מועט׳ ולמדנו מזה למה שקדם במה
[illegible] מוסיפים חומש בהקדש ראשון [illegible] במה
[illegible] כי אין [illegible] בזה הדין כמו הקדש ראשון והיה
[illegible] ואם המקדיש יגאלנה [illegible] הקדש ראשון׳ ולמדנו
[illegible] ההקדש [illegible] שיעור הכסף או שווין
[illegible] והיה [illegible]
[illegible]׳ ולמדנו מזה שההקדש [illegible]
[illegible] ההקדש כמו [illegible] שיהיה
[illegible] בעבירות [illegible]
[illegible]׳ [illegible] ט
[illegible] בהמה [illegible] שהיה
[illegible] הדין [illegible] כשנה העריך
[illegible] בשנים [illegible] ר׳
[illegible]׳ [illegible] שדה אחוזה
[illegible] שדה אחוזה היא השדה [illegible] והלכה
[illegible] שיקדיש [illegible] שיהיה
[illegible]
[illegible] ב
[illegible] הערך הקדש [illegible] שוויו כמו
[illegible] חמשים שקל [illegible] הנה
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] ערכו חמשים שקל [illegible]
[illegible]׳ וזה הערך [illegible] שהקדיש
[illegible] היובל יהיה ערכו [illegible] על
[illegible] היובל [illegible]׳ ולפי שאמר
[illegible] שנת היובל [illegible] עשה
[illegible]׳ [illegible] חמשים שקל [illegible]
[illegible] ואחד
[illegible] שנת היובל [illegible] בערך
[illegible]׳ ואם אחר היובל [illegible] שנת היובל [illegible]
[illegible] שנת היובל [illegible] וזה שאמר ואם
אחר היובל [illegible] שנים [illegible] היובל [illegible]
[illegible] היובל [illegible] בו
[illegible] שנה [illegible] היובל [illegible]
[illegible] ההקדש [illegible] היובל [illegible]
[illegible] כמו שהיה
[illegible] שנת היובל׳ וזה [illegible]
[illegible]׳ ולזה
[illegible] שנים [illegible] שנת היובל׳ ואם
[illegible] היובל [illegible] שדה [illegible] השנים
[illegible] שנים [illegible]

[illegible] כסף׳ [illegible] חמשים שקל
[illegible] שנים [illegible] היובל
[illegible] חמשים [illegible] חומש
[illegible] אחר היובל [illegible]
[illegible] שנה [illegible]
ואם [illegible] השדה [illegible] כמו שקדם
[illegible] ההקדש [illegible] חומש [illegible]
ההקדש והכהן [illegible] אחר
[illegible] חומש [illegible] חומש
[illegible] ואם [illegible] השדה [illegible]
[illegible] והיה השדה [illegible] ואם [illegible] והבעלים [illegible]
היובל [illegible] ההקדש [illegible] ההקדש [illegible] השדה
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] השדה [illegible] כלו
[illegible] ההקדש [illegible] ההקדש
[illegible] יהיה [illegible] ט
[illegible]׳ [illegible] אחוזה׳ וזה יהיה [illegible]
[illegible] ההקדש [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible]׳ [illegible] כ
[illegible] ההקדש זה [illegible] שנת היובל [illegible]
[illegible]׳ ואם שדה [illegible]
אחוזה [illegible] השדה [illegible]
[illegible] אחוזה׳ [illegible] ה
אחוזה [illegible] שדה [illegible] שדה אחוזה [illegible]
שדה [illegible] שהוא [illegible]
שדה אחוזה [illegible]׳ [illegible] הכהן [illegible] הערך [illegible]
שנת היובל [illegible]
[illegible] השדה [illegible] שנת היובל [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] הקדש [illegible]
[illegible]׳ ואם [illegible]
והעמידו [illegible] ההקדש [illegible]
[illegible] השדה [illegible]
[illegible] הכהן [illegible] הערכין׳
[illegible] ההקדש [illegible] בשוויים [illegible]
[illegible]
[illegible] ההקדש [illegible]
[illegible]׳ ולזה [illegible] בזה העיקר [illegible] שהם היה
ערכו [illegible] הערכין [illegible] בשוויים׳ ואם היה
שוויו [illegible] הערכין [illegible]׳ [illegible] בכור [illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible] בכור [illegible]
[illegible] הבכור [illegible] הזכר
ההקדש [illegible]׳ והנה [illegible] ההקדש [illegible]
[illegible] הבכור [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]׳ והנה [illegible]
בבכורות [illegible] כמו בכור [illegible]
[illegible] - [illegible] בכור בהמה טמאה או בכור [illegible] בו

בקיומן היו נעשה תמורה וזה כיוצא שוכרן עד יומא שתמורתן קיימת ונולד שאינו בן חזה הקדוש היורה בין יומא שאינו ומאיר חולין מי ט שהוא מוזהר מהתמורה והוא קרבן ואם יהיה זה הענין בספק קר־ תמורתו תמורה · והנה ענין הא׳ והתמורה הוא שימיר זה החולין תחת קרבנו זה ירצה שימיר בהמת הקדש בבהמת חולין ואין לו הקדש זה יראה שיהיה הבהמה שימיר בה שלא יהא לו אין התמורה תמורה · ולזה אין אנו מתירין בבהמת חולין ולא בבהמת הקדש · וכן מן ואמנו אחר שאם לא יהיה בהמת הקדש שלו אינו חייב אם המיר ואתם כי אין שהוא בתמורה ראוי לא השיגו בזה נעשה קרבן הקדש · והנה קל״ל באמרו וטוב ברע תמים בבעלי מומים כי המום קוק ראוי ביעשה לתמורה שנאמר טוב ושהכתוב יהיה בו מום כלל בדבר רע · ולזה יקרא הבעלי מום · ומזה המקום יתבאר שכבר יתחייב אם המיר תמים בבעלי מומין הקודם · ולאו שיתבאר שאין קרבן תמורה אהנה אלא בבהמה שקדמה הפסירה קרבנה בבעל שהקדשה אין לה תמורה והנהנה · ועל שהיא אינה מקדש ונקבה · וכבר בארנו שמרבי ה התמורה הוא שיהיה הקדש מה שימיר הקדש ונקבה ואו נפסלה אז בעלי מומים עובר הנה היא קדושה הדבר · ולמה יהיה הפ התמורה שנה טוב ברע וטוב בטוב ולאו שיהיה מה בהמות שהקרבן ומה שהקרבן כי כיוצא מעשות יהיה להן הקרבים המובאים בזה על שלא יחליף בהם הבעלים לא מזה הלל · וזה אמרו אמר מקדשים הכוללים · ולזה הוא אמרו שאין ממירין בכללים ואו בכלל לופם ובמה שילמד להם שאין חנק זרוע בהם טוב ברע · ואם המיר ימיר בהמה בבהמה והיה הוא ותמורתו יהיה קדש · אמרו ומזה שאין אין תמורה בעופות ובמנחות שנ׳ בהמה ובבהמה · ולזה יתחייב שיהיה בהמה בהמה שימיר ומה שימירו בו ל״ב · ומזה המקום יתבאר שאין אין תמורה בחטאת ולא בעולה כי הם חובה כלו ש שהן מחמת השנים הכולים והנה הקרבן אינו בהמה · ומזה המקום יתבאר שאין השותפין ולא הבכור עושין תמורה שאין אחד וכל בכלל תלמודם ואם המיר ימיר בהמה בבהמה · ולא אם המיר בהמות קבלה הוא ממיר אחד בו והוא אחד מן ואחד ס״ם · ואמרו שיתבאר מזה שהוא חייב על כל בהמה ובהמה שהמיר כהן ואף היו לנו שנ׳ בהמה ובבהמה · ולזה אם המיר בהמות רבות ל״ב באחת והתחייב על כל בהמה ובהמה · ואמרו שיתבאר שהמור שהקדש הוא שינהגו בה דין התמורה כוונתם והיה הוא לא יצא · ומזה יתבאר שאם המיר התמורה אין תמורה תמורה שנ׳ והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ולא תמורת תמורה · וזה כשאין הוא והתמורה התמורה ראוי אחר זה הדין כמו שראוי ויסכים המיר הקדש והתמורה · ואמרו שנעשה אם היתה הבהמה שהמיר בה כיון קרבן [illegible] כבהמה שהמיר אותה · ר״ל שאם היה עשה אותו שלמים תהיה התמורה כ״כ שלמים [illegible] והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ר״ל שהם קדש [illegible] וזה ענין כמשה וכי הוא המורה לזה הענין · ואמנם יקרא בק [illegible] שלא יהיה אפשר כתמורתן שתהיה קרבה [illegible] וזה כי התמורה [illegible] כי הם [illegible] ואם [illegible] כבר בהם לא יהיה קרבן [illegible] והתמורה הבכור והמעשר [illegible] כי אי אפשר [illegible] בבכור שיהיה [illegible] הבכור · וכן הענין במעשר בהמה כי לא יקרא מעשר רק אחד [illegible] ואמרו [illegible] הואיל [illegible] מכל הקדש [illegible] בבהמה [illegible]

והיתה הבהמה הראשונה בבעלי מומים דבהו דייתי וילמד הבהמה הראשונה לאותן · וכן הענין שאמרו במקום קדש ר״ל שאם קדשו בבכור אחר קדוש · וזה יתבאר ממה שאמרה התורה בפסוק קדשי ישראל לא יחללו · ר״ל שלא השגיח הכתוב לשלחו בכל יקריבו אין דבר שיחללו בו [illegible] הקדש כמו זה הדבר · ואם [illegible] הקדש יקרא [illegible] · וזה יתבאר במה שאמר שלא [illegible] ואמר מזה בזה המקום מעשה · ונאמר כי [illegible] בחרת [illegible] ואמרו [illegible] שלא יקריבו ומנחת קרבן [illegible] אחר אחר [illegible] והמנחה [illegible] הבהמות [illegible] מומים [illegible] ואמרו [illegible] והקרבן הבהמה [illegible] לא יהיה כו [illegible] ב [illegible] הבהמה [illegible] והעמיד [illegible] והיה זה כן [illegible] הקדשים [illegible] והעמיד [illegible] יהיה · אמרו [illegible] הבהמה [illegible] ומזה יתבאר [illegible] · ולזה [illegible] שיהיה המעריך כהן · ומה שאמר בין טוב ובין רע [illegible] [illegible] הקדש [illegible] יהיה [illegible] כבר [illegible] שיעריכנו [illegible] טוב ואם רע · ולזה [illegible] ואמר [illegible] ומה [illegible] ר״ל [illegible] [illegible] ר״ל [illegible] [illegible] ואמר כי יקדיש [illegible] אמרו ומזה שאמר ואיש כי יקדיש [illegible] הקדש [illegible] ר״ל שיהיה [illegible] ויהיה [illegible] · והנה [illegible] הקדשים [illegible] [illegible] ולא [illegible] הקדשים [illegible] במה שיהיה [illegible] · והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר

לא לאחר הרגלים: ולא חייבה התורה שלא לאחר בעשייתה מה
שמין ומלאתך ודמעך ·· וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי ה
העץ לה' הוא קדש לה' · רבה הכתוב שמעשר מעשר מזרע והפירות.
אחד שהקדשנו ומעשר דגניה לכהנים ומעשר ראשון ללויים · וזה
המעשר נקרא מעשר שני והוא נאכל לבעלים בירושלם כמו שאמר
בפרשת ראה אנכי · ושם [illegible] שאמר [illegible] לאכלו [illegible] שלא
[illegible] הדרך כי לא תוכל שאתו · [illegible] והוא שאין
[illegible] ולא [illegible] לכל [illegible] [illegible] נשים
כמו שיקראו במה שיבחר · ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו
יוסיף עליו · כבר זכרתי [illegible] במה שקדם · ולפי שאמר הכתוב
בזה הקדש [illegible] מה שלא אמר כן באחר הדברים שקדמו [illegible]
השנה · וזה שכבר אמר בבהמה ואם לא יגאל ונמכר בערכך
ואם המקדיש יגאל את ביתו · ובשדה אמר ואם גאל יגאל את השדה
המקדיש אותו · הנה [illegible] מזה שאין [illegible] הוספת חומש [illegible] בפדיון
מעשר שני אלא כשיהיה [illegible] · ואמנם [illegible] [illegible] והוסיף
חומש · ולפי שאמר איש ממעשרו [illegible] שפדיון המעשר שני ש
שיוסיף בו חומש הוא כשיהיה הפודה בעל המעשר בדרך שיהיה
הפדיון והמעשר שלו · והנה הרשות בזה המעשר [illegible]
חסר אחר המעשרות · ועוד ישבו הדעת להביא לבעלים כמו שאמר
שהרבה אחר בפרשת ראה אנכי · וזה שכבר [illegible] רבים שיעלה
מעשרם [illegible] גדול · ולפי שיאריך [illegible] לאכלו בירושלם הנה כתב
שלא יתעכבו [illegible] יהיו [illegible] לעניים לאכלם · וכל מעשר
בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש לה' · מלת
[illegible] שזה המעשר [illegible] [illegible] בירושלם [illegible] שאין
זה המעשר [illegible] בבקר ובצאן והיה זה [illegible] [illegible]
מבין שאר הבהמות ולפי שאמר כל אשר יעבור תחת השבט שאין
[illegible] שיעבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
האנשים והעזים מעשר [illegible] [illegible] [illegible]
העשירי · והוא מאמר שאין מעשרין [illegible] הנולדים שנה זו כי
התורה הקפידה גם בזרעים שלא יעשרו מזרע שנה על חברתה
שנה עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה [illegible]
שתקפיד בזה בבהמה שתעשר שנה שנה · [illegible]
[illegible] שאין מעשרים [illegible] [illegible] [illegible]
ולפי שאמר העשירי יהיה קדש לה' · [illegible] [illegible] [illegible] כי
ההקדש [illegible] [illegible] השבט · [illegible] עוד מזה שהעשירי
יתחייב שיהיה [illegible] להיות קדש [illegible] יתחייב שיהיה
[illegible] לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה
מעשר בהמה [illegible] [illegible] להיות קדש [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
מעשר שלא כל אשר יעבור תחת השבט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שהעשירים תחת השבט [illegible] שיעלה שם עשירי [illegible]
[illegible] מעשר [illegible] שלא יהיה שם עשירי [illegible] ומה שיעבור
מהם שאין [illegible] שיעלה [illegible] לא [illegible] מעשר [illegible]
[illegible] [illegible] קודם [illegible] והוא מבואר [illegible]
הוא מה שהוא עשירי לפי [illegible] והוא מעשר [illegible] וכבר
יהיה [illegible] העשירי לפי מאמר המונה והוא [illegible]
[illegible] והאחד עשר [illegible] [illegible]
[illegible] מעשר בהמה [illegible] עשירי [illegible]
שהוא [illegible] הוא חייב במעשר אם לא הוא פטור מן המעשר כי

לא הוא פטור מן המעשר [illegible] העשירי יהיה קדש ·
ולזה יהיה לפי זה שאחשב [illegible] [illegible] פטור מן המעשר
שלא [illegible] [illegible] אם היה [illegible] והוא [illegible]
[illegible] [illegible] שלא [illegible] [illegible] · וכבר [illegible]
אחר · וזה שהתורה לא חייבה במעשר אלא מה שיעבור תחת השבט
שלא כל אשר יעבור תחת השבט הוא פטור ממעשר שהעשירי יהיה
קדש · ולא היה [illegible] [illegible] [illegible] שיעבור
תחת השבט הוא פטור ממעשר · והנה [illegible] השבט [illegible]
שיכנסם [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible] לא [illegible]
מה [illegible] תחת השבט [illegible] [illegible] [illegible]
ואמנם אם לא היה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] מן המעשר בלקיחה ומתנה כי אמרו כל אשר יעבור תחת
השבט [illegible] יעבר תחת השבט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ומעשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ולזה לא [illegible] [illegible] [illegible] המעשר · ועוד
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] המעשר
בבהמה [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
העשירי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] העשירי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible] והמעשר
בהמה [illegible] [illegible] זה [illegible] מעשר בהמה
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
הקבה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שלא המאמר בזה הספר · [illegible] [illegible] [illegible]

זה הדין כי אינו קדש · ומה שאמרו הקדש עולם שיבוכר והוקדש קודם שילך אפשר להקדישו ולא שנא קודם שיבוכר לא · ואף לא כולד שנויין · ושם אמר שאם הוא מבכרתו וכר יהיה שנה חדיה ואז שנה מעשר כבר זכה בו הקדש קודם שיזכו בו הכהנים כי הקדש [illegible] זוכה בו ומי אם שנה קדשם לו שבחרי ובפרשת בחמש טריפה · וזה מבואר שאין בו לקדש חולין ששנים מקדשים הנה כי אין בידו לעשות אחד מהלכנים ולקחתם והיו נעשו כי הקדושה זכתה לכהנים כבר שימחו הבעלים · ומולם שהקדשו קודם הלכה לא להביאין הכהנים זוכים בו מהקדש · ועוד שבימי יהיה ידיעה זה הדין בבחור בבכור שהוא מהקדשים שיוהב קנם כמו שיתבאר הנה הוא מבואר מקדשים הכולים שזה הדין ישנו נ״כ נשאר קדשי מזבח · דלא שאחור [illegible] מקדושה לקדושה אבל ראוי שיאמר הקדש ישנו [illegible] הדמשוף · והמשלשמו שקדש לבבר לבך מה מהמקדש אין ראוי שישנו אותו לדבר אחר מהמקדש · וראוי שנדע כי יש לאדם להקדיש הבכור שלא לבקדשים ולא לדבר יהיה לדשות להקדיש הבכור לבדק הבית ויהיה מוקדש לבדק הבית זכות שיש לו בו לתת אותו לכל כהן שירצה ומה שיתן קלם במה הזכות כדי שתהיה עזאה בשירצה הוא יהיה לבדק הבית והבכור יהיה לפי זה לכהן שירצה אך נפש הבכור אין הקדש כי אינו שלו ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו · ומזה המקום יתבאר שאם הקדיש קדשי כלל [illegible] מנחלין הקדש אשר שם ממנם אם הקדיש קדשי מזבח לבדק הבית מהקדשים שהוא חייב באחריותן הנה הם קדושים כי אין בזה שיווי מקדושה לקדושה כמו שאמר שיקריבו ממה שיהיו ויפדו כאילו לבדק הבית · והנה התורה לא הקפידה אלא שלא ישנה ממה שהיה בו ואם הוא מקדשו לבשקום שלו · וראוי שלא ישנו בו להקדיר קדושתו · ואמנם נאמר הזהיר שלא יוסיפו עוד קדושה בו ואל הקדרת הקדושה הראשונה

ואם סבבתה הזאת יהיה בערכך ויסף חמישיתו עליו · כל שאם הקדיש בהמה טמאה לבדק הבית והנה אם יפדה הבעלים מו מוסיפים חומש · וכבר הקדמנו שאין החומש מעכבת בפדייה ויראה · ומזה המקום יתבאר שכל שנתאחר הקרן ואפי׳ שלא נתן את החומש לא הקדש לגמרי · ואמר שיתבאר מזה המקום נ״כ שאם ולפה בערך ול״פ שנתן הערך כי עשה אלא שכבר יתחייב אחר זה לבו יוסיף חומש שלא ויסף חמישיתו עליו · ואם לא יגאל ונמכר בערכך · לגמרי ומזה המקום שהבעלים קודמין בזה הענין ואם לא רצו לפדות יומכר לכל אחר והוא לא יוסיף חומש אבל יפדה הערך לבד · והנה היו הבעלים קודמין [illegible] ראויה לפי שהם מוסיפים חומש · והטעם שקודמין הראוי שתהיה להם קדימה בזה הענין מפני שהקרן שיהיה זה היה להם ועשוהו להקדש · ומזה היותר הזריזי יתחייב שלא ישולם להם רעה מאשר

וראוי שנדע שאם שמו זה הקדש שלשה מוציאין שהוא ראוי שתהיה זאת השומא על פי הכהנים כמו שזכרנו בזאת הפרשה הנה יוסיפו הבעלים חומש על הערך וקם לא רצו לפדותו ואחרים בערך ההוא בזולת תוספת חומש כי כמו זה מלכין בזאת שענק הקדב כתורה שהבעלים מוסיפים חומש והאחרים נותנין קרנו בערך הה ואת בזולת חומש · ואמנם מסתכבו זה הנבדרים שכל הקולה עריכי מן ויקח וכמו הבעלים ואחר ולכך מעלה כי יקום שלו המצוה לדינין · ובאחר ואמר הדי קות שלי בערך דבי ופדיותו וכל הבעלים והו״ם חומש בדיוק הדיהים שלהם ואת יותר של זה החומש הערך שאמרו להקדים · אבל אין מוסיפין חומש עליו שנאמר · וזה יתבאר מאה שאמר ואם שכבר ו

אמר באה שאחר זה · ואם בשדה הפול [illegible] מעשר שאינו נמכר זולת בית קדשה · ועד הערך שם בני יוסיף חומש · וכן הוא באחר במה שקדם שעל הערך הקדוש אלו בני יוסיף חומש והיה שיהיה זה הקדש במה הקדש ואלו שנעריכו הכהן · ושאר באחר שהנה קלו הכהנים לבי יוסיפו הבעלים חומש · אבל לא יוסיפו חומש עליו שלא השדה לכל הוא מילי הקדש · וראוי היה לדיות כן כי הבעלים יוסיפו חומש לא הכהנים הכתב כמו שבארנו בפרשת ויקרא · וכבר זכרו הבעלים מה שקל לבד שוה לפי מחשבתם ועשאה שוה לא מחשבתם ועשאה שוה לפי מחשבתם יקוי שיוסיפו חומש · לאחר הסבה · ואמנם מה שמשה חייב הנה שלא יוציאו הבעלים מפני היות הלבד שוה לפי מחשבתם הקדש הנה · אבל ראוי היה שישאר הקדש הוא אחר ער לד ולא יבא אל זולתם · ושם קד שיתנו הסך הוא שהפסיד לבית בעליו שלא שלא יוסיפו עליו חומש אבל יוסיפו חומש על הסך הראשון לבד כמו שזכרנו · [illegible] שריאים מש לא · הנה זה הדבר הוא מה שיקדיש איש בזה הנושא שאומרו על האחת הנפש והכל בו שלא ישנו [illegible] לבעלים · ולפי שבאלה הקדושה לא זכר שיקדם ובהמה ושדה אחוזה שהוקדשו לבדק הבית וכן מזבח עליה בזה המקום וסמך אחר מהקדש · והוא מה שיקדיש איש לבה לכהנים לעבודת השם ית׳ כי החרמים בפרשה הם לבה נסמכו שאמר כל חרם בישראל לך הוא · והנה ידלה התורה בזה בהלכותיה כי ברם שזו זכה ה׳ ההקדשות שהם שלו · ואחר כך זכרה ההקדשות שהם לכהנים · ואח׳ זכרה ההקדשות שהם לבעלים כמו מעשר דגן ומעשר בהמה מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחוזתו לא ימכר ולא יגאל · הנה הקלם אשר יקרא עבדיו ושפחותיו הכנעניים [illegible] ואמרה התורה מכל אשר לו לבו שאין ראוי לאדם שיחרים כל אשר לו ויפרד אחר זה לצדקות · ולאחר הם שאמרה מאדם ובהמה ומשדה אחוזתו היה שאין ראוי שיחרים קרקעותיו

ואחר הסבה בשנה זה הדין כ״ל מענין הנכרה שהמובן חלוב בזבו יורש מאומה · ואמר לא ימכר ולא יגאל בי שיחר לכהנים כי אין להם חלק ונחלה בתוך בני ישראל · ולזה רמזו שהנוסף נחלתם בזה המקום כי הרמב״ן להם נפש החרם ולזה הרמז התורה שתהיה נוהג בישראל לעולם · והכל בזמן לא ימכר שלא יגאלו מהם לשאחר · ולפי שכבר היה קרבן [illegible] שיביא זה לחשוב שהבעלים יוכלו לחלק ולחזור ולקחתו ולא ינחל · כל חרם קדש קדשים הוא לה׳ · לפי שאין החרמים [illegible] מעשה בכלם מאין שלא כדין הנה אותו זימן בזה החרם הבעלים לא יתנו הו להכהנים · ולזה ראה התורה שיהיו קדשי כבי שירצו הוא וקדשים פן יפתו · ואמנם אחר [illegible] הכהנים ואם כמו גן לבלבדו · ועוד אמר כל חרם ששחרם יהיה ה׳ ל׳ שישתמש בו לבל נדרכין · כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת · ידלה לפי מה שאמר [illegible] יחשב להחרים מן האדם מדינה מה אחד [illegible] זה כמו שנזכר [illegible] בפרשת [illegible] וידר ישראל נדר [illegible] ויחרמם [illegible] וכמו שאמר ישראל [illegible] יהושע להחרים [illegible] · וכמו [illegible] שמואל להחרים [illegible] שכבר [illegible] שזכר [illegible] לאדם ובהמה [illegible] הקדש [illegible] מן האדם [illegible] ויהיה זה כמו [illegible] שיהיה [illegible]

ונתחברו [illegible] הנוסף רבעם שנ׳ ו[illegible]
והוקשה [illegible] כלבין [illegible] על ידיעתה
והכין שהיו לויים וחנו מהקהל [illegible] והיה קרוב מפני זה [illegible]
[illegible] כהנים כל [illegible] אשר מפני היותם חונים
וזה אמר עם שבזה נכ׳ כבר מה היה שהיה כל [illegible]
[illegible] תהיה קריאה בינהם בענין [illegible] והנה הנה ה
[illegible] היותר נכבד מהשבטים במקומם היותר נכבד
ולהיו עומדים הלוים סביב למשכן העדות [illegible]
בעזרת השם ית׳ והנה היותר נכבד מהם היו חונים לפאת
מזרח והם משה ואהרן ובניו כמו שזכר בזאת הפרשה והנה
היתה הפאה [illegible] יותר נכבדת לפי ש[illegible]
הקדשים [illegible] היו לפאת מזרח והנה אחר הפאה
המזרחית היתה הפאה הדרומית היותר נכבדת וזה [illegible]
[illegible] בענין הקרבנות ולזה היו חונים שם בני
קהת שהיתה עבודתם יותר נכבדת כמו שיתבאר בזאת הפרשה
וכמו שהפאה המזרחית יותר נכבדת מהדרומית כן [illegible]
יותר נכבדת [illegible] לפאה הדרומית ולזה
היו חונים בני גרשון בפאה המערבית ובני מררי בפאה הצפונית
כי עבודת בני גרשון יותר נכבדת באופן מה מעבודת בני מררי
כמו שיתבאר בזאת הפרשה ובזה האופן ג״כ היו חונים השבטים
סביב מחנה לויה ולזה היו שבטי יהודה חונים לפאת מזרח כי
יותר נכבד כי [illegible] והיו חונים עמו
השבטים שנולדו [illegible] והם יששכר
וזבולון ולזאת ראובן היותר נכבד אחריו כי הוא הבכור [illegible]
ולזה היו חונים לפאת הדרום והיה חונה עמו שם השבטים [illegible]
אחרים [illegible] והיה שם עמהם [illegible] הראשון [illegible]
משפחת לאה ואחריו היו בני רחל היותר נכבדים [illegible]
[illegible] כמו [illegible] והיו חונים [illegible]
ובנימין כי הם מבני רחל ונשארו השבטים האחרים בני
השפחות והיה היותר נכבד מהם דן שהוא היותר ראשון ש
נולד מהשפחות [illegible]
כמו [illegible] ולזה היה הדגל [illegible] והיה אשר
מאחר שהיה בן שפחת לאה לכבוד לאה ואחריו היה [illegible]
נפתלי שהוא משפחת רחל והנה [illegible]
[illegible] לעבודתו [illegible] בנפשו המשכן כ
זה השבט האחר נתיחד לבד לזאת העבודה וכבר [illegible]
זאת המשמרה והעבודה [illegible] כי ענינה היה נכ׳
[illegible] בנפשו [illegible] שהיו
בו שומרים ושוערים והנה [illegible] הלוים שכבר
נחלקו מבין שאר השבטים לעבודת השם ית׳ לא [illegible]
בתוך בני ישראל וכן [illegible] בנפשו [illegible]
[illegible] והיה הזר הקרב
במיתה בלי ספק והנה הנה לקח השם את הלוים מתוך בני
ישראל [illegible] כבר [illegible] במה שכלם [illegible]
קלם [illegible] וחמשה בכור בהמה [illegible]
ולזה [illegible] הלוים הבכורות [illegible]
[illegible] אהרן ובניו [illegible]
[illegible]
בכורות בהמה [illegible]
[illegible] בכורות [illegible]
ובכורות [illegible] בכורות בהמה וחמש

הוסיף לה זכר בכורות הבהמה [illegible] נח כן
לפי שהאריכו בכורות בענינם [illegible] כל
בכור בהמה [illegible] מה ומה [illegible]
שיהיו קדושים בענינם [illegible]
בהמת הלוים תחת בכורות הבהמה [illegible]
בזה [illegible] והנה [illegible] שמשמרת
בני גרשון שהיה [illegible] משמרת בני קהת כי משמרת בני קהת
היתה בכלים [illegible] שהיתה בהם יותר [illegible] וחמש
היה [illegible] מזבח [illegible]
כמו שזכרנו במה שקדם עם [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] מקדש [illegible]
[illegible] מזבח הזהב [illegible]
הנחשת [illegible] משמרת בני גרשון היתה [illegible] היותר נכבדים
[illegible] כי [illegible] היותר
נכבדים [illegible] ולזאת [illegible]
שהאהל [illegible] יותר נכבד מהקרשים והבריחים והעמודים
והאדנים ולזה הקדים משמרת בני גרשון יותר נכבדת ממשמרת
בני מררי כי משמרת בני גרשון היתה המשכן והאהל ומכסהו
ומסך פתח אהל מועד [illegible] ומסך פתח החצר ואת מיתריו
ומשמרת בני מררי היתה קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו ואדניו
וכל כליו וכל עבודתו ועמודי החצר [illegible] ויתדותם ומיתריהם
[illegible] שיהיה הזר הקרב במיתה כדי [illegible]
[illegible] כלים [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] ובניו [illegible]
[illegible]
והנה [illegible] שהיו [illegible]
אהרן ובניו [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] לעבודות [illegible]
וחנם [illegible] והמנחה התמיד והיה [illegible]
[illegible]
[illegible] והנה היו הלוים [illegible]
[illegible] עבודה [illegible] יותר [illegible] שנה [illegible]
[illegible] משמרת הכלים הקדשים ובהיותם [illegible]
שנה [illegible] והמוסר ולזה [illegible]
היו [illegible] העבודות [illegible]
[illegible] ורמז [illegible] יתר
במה שנזכר בזאת הפרשה והוא מה שנמנו [illegible]
במה שנזכר [illegible] המספר [illegible] ובני גרשון
ובני מררי [illegible] שיהיה זה [illegible] ה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ולזה יהיה [illegible] והם [illegible]
[illegible] והם [illegible]
[illegible] משפחות [illegible]
[illegible] ולזה זכר עבודת בני גרשון [illegible] עבודת בני קהת
וזכר אחר כך עבודת בני מררי כי [illegible] והם היו בזה [illegible]
ואחר זה [illegible] ולזה זכר עבודת בני קהת
[illegible] עבודת בני [illegible]
ועבודת בני גרשון [illegible]
קהת [illegible] עבודת בני גרשון והנה מה [illegible] בזאת [illegible]

התועלת הראשון ״

הוא בדעות. והוא להודיע שההשגחה האלהית תדבק לאוהבים גם כשעשו קצת עבירה להפקיד להם העונות בהם· וכבר ימשך מזה שלא תסור ההשגחה שלהם שימשך לזרעם אחריהם באופן שמאשר יסורו מדרכי התורה אשר הוא לבד מורה כל שלמות מהם ייסרם השם ית' [illegible] באופן שלא ישתדלו עם כל [illegible] העבדות אחרים וישובו לעבודת השם ית' כאשר קרה לאבותינו״

התועלת השני ״

הוא במצות. והוא מה שצונו שנעריך אדם לפי מה שיזכיר התורה״ והנה התועלת בזאת המצוה [illegible] כי הרבה פעמים יעלה בלב האדם להעריך אדם לשם ית' [illegible] השם ית' ויחייהו עד שהמעריך [illegible] לבדק הבית· ולפי שהאדם כבר [illegible] והכל [illegible] אשר [illegible] הקדש״ והנה [illegible] התורה [illegible] הערכים קצובות [illegible] הזכרים [illegible] הנקבה המתחלפות מערך הזכר [illegible] ממנו שקרוב לזה במספר· [illegible] כי קודם [illegible] שנה [illegible] ואחר ששים הם [illegible] ומפני זה היה הערך היותר גדול [illegible] עשרים שנה ועד בן ששים שנה [illegible] ואחר [illegible] הערך [illegible] שנה [illegible] בטוב [illegible] ומפני [illegible] משנה [illegible] וזה הערך [illegible] ששים [illegible] בערך [illegible] עשרים [illegible] זה הנקבה [illegible] מערך [illegible] עשרים שנה ומעשה [illegible] ערכה מבת [illegible] יותר [illegible] ערכה [illegible] עשרים שנה [illegible] שנה [illegible] מעשרים שנה עם [illegible] הזקנים יותר [illegible] מהם [illegible]״

התועלת השלישי ״

והוא במצות והוא מה שצונו שלא נשנה בהקדש בהמה תמורה [illegible] והנה התועלת בזאת המצוה מבואר״ והנה [illegible] [illegible] בבהמה [illegible] האנשים [illegible] בבריאות [illegible] כי [illegible] כי כבר [illegible] [illegible] גם כי [illegible] [illegible] אותו [illegible] הקדש [illegible] התורה [illegible] התועלת״

התועלת הרביעי ״

הוא במצות והוא מה שצונו שנעשה בהקדש [illegible] היו [illegible] אחוזה [illegible] אחוזתו שלא [illegible] הקדש כי [illegible] לבעלים [illegible] [illegible] הקדש [illegible] שיהיה [illegible] הקדשים [illegible] זה מן [illegible]״ התועלת

התועלת החמישי ״

הוא במצות והוא מה שצונו [illegible] הקדשים [illegible] [illegible] קדשים״ התועלת

התועלת הששי ״

הוא במצות. והוא מה שצונו [illegible] בחרמי כהנים ושלא ימכר ולא ינאל [illegible] [illegible] לכהנים [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת השביעי ״

והוא במצות והוא מה שצונו [illegible] מעשר [illegible] הזרעים והפירות ומעשר בהמה״ וכבר [illegible] התועלת [illegible] וכאלו [illegible] המצות הנזכרות בזאת הפרשה [illegible] היא בערכין [illegible]״ והנה השלמנו [illegible] הוא״

בעזרת השוכן מעוני״
אתחיל ספר במדבר סיני״

דע כי כבר [illegible] ישראל [illegible] והיה [illegible] זה [illegible] שהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] וכן היה [illegible] [illegible] [illegible] שנה [illegible] [illegible] עשרים שנה [illegible] [illegible] [illegible] עשרים [illegible] [illegible] שנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עשרים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

סוטה׳ השלישי הוא שיהיה שלא [illegible] שהם שבאים לחובה
אם לא שאם היה ידענו בודאי שהיא נטמאה שהיא אסורה לא שותה
מספק׳ הרביעי הוא שהיא שותה על [illegible] ואין יכול [illegible]
שנה ונסתרה והיא שותה׳ ואין [illegible] בו שנטמאה בודאי שקרבי
[illegible] שהוא הדבר בספק כמו שזכרנו אבל הכא בזה [illegible]
שלום עד שנטמאה׳ החמישי שלא יהיה עד בה שנטמאה שאם העדים
שנים בודאי שנטמאה אינה שותה וזהו ודאי ועוקין בה׳ ואפשר
שידע בזה שנטמאה שאין שם עד שלא על הקטורה ר״ל שאין שם שני
עדים קבלו שם על אחד הנה יפה העד ההוא [illegible] מי סוטה
וזהו העד אחד מעיד לשבועה שלא לקיים על אחד בחוץ לבד
[illegible] הוא לשבועה ש״כזה קיום
שהזהירה לה ונסתרה׳ הששי הוא שלא תהיה [illegible] וזה שאם
שנטמאה בזו ונסתרה לכן נאמר שאינה ש׳ וגם שאמר שנטמאה בר״כ
אינה שותה כיון שנטמאה בודאי אבל [illegible] אסורה לבעלה מפני
זה כמו שהיא מכוסה׳ ומולא לא שתהא היא אסורה לנוס [illegible]
[illegible] כיון שנבעלה בעלה אסורה כמו שנאמר בפרשת מי
סוטה׳ השביעי הוא שבעל [illegible] קינא וקנא ונסתרה
קודם זה בזמן שנשאר ויודעו כבר רגן לה׳ וזה יהיה [illegible]
אחד שיהיה קינויה בסבת חשדו שיודע שהיה לבעלה עמה׳ והשני
שיקנא לה מפני שירצה בה לבדי בזה ולא מפני חשד׳ ועוד אמר
[illegible] קינא וקנא ונסתרה והיא נטמאה עבר [illegible]
קינא וקנא ונסתרה והיא לא נטמאה ונסתרה אחר זה ושתה מים
שנטמאה לא נטמאה׳ וכבר ידענו שהקינוי הוא קודם למסירה
והוא הסבה שתהיה הקשה מי סוטה מפני הסתירה כי כבר ידוע
המנחה מנחת קנאות ומפני שהקינוי הוא הסבה שתהיה האשה
מי סוטה מפני הסתירה׳ ולא היה הקינוי מאוחר לא יהיה הקינוי
סבה לסתירה כיון שלא נטמאה אחר הקינוי אך תהיה הסתירה
סבה׳ ולזאת הסבה נ״כ אמר בסוף זאת תורת הקנאות למדין
שהקינוי הוא הסבה בכל זה׳ וי״ת אחר זה בפרשה מה שאמר
[illegible] קינא וקנא את אשתו שאם נטמאה אחרי [illegible]
ואם לא נטמאה אחר הקינוי לבר [illegible] ואין [illegible]
לסבה ששותה׳ והנה כשיהיה הענין כן יביא האיש את אשתו
אל הכהן כל הענין׳ ובכלל שתעשה הסוטה [illegible]
הענין יביא את קרבנה עשירית האיפה׳ והנה היה קרבנה קמח
שעורים ולא סלת [illegible] זה לפי הכוונה שיהיה קרבנה
היותר פחות שאפשר׳ ולזה היתה מנחתה בזה מן השעורים ומן
הקמח שהוא לא מן הסלת׳ וכן היתה התורה שיוסר היופי מזאת
המנחה ר״ל שלא תהיה בלולה בשמן ולא יתן עליה לבונה כי היא
מנחה להזכיר עון לא קטרת׳ ולזאת הסבה [illegible]
שיהיו המים הקדושים בכלי חרס להסיר הכבוד מזה הענין ה
הנעשה בה [illegible] לנקרה׳ ומזה המקום למדין כי כל העושה
בזה הענין ראוי שיעשה בכלי היותר מעט שאפשר׳ והנה יהיו
המים הקדושים היו בכלי חרס להסיר הכבוד מזה הענין הנעשה
בסוטה כלי לנקרה׳ ומזה המקום למדין כי כל העושה בזה הענין
ראוי שיעשה בכלי היותר מעט שאפשר׳ והנה יהיו המים הקדושים
שינתנו המים בכלי חרס׳ ומן העפר אשר יהיה בקרקע ה
המשכן יקח הכהן׳ ר״ל הסיבה שיקח העפר מן המקום ההוא
[illegible] להוסיף מעלה למים המרים כי [illegible] האשה [illegible]
[illegible] המרים׳ ולזאת הסבה נתן להם השם שנזכר בתורה
עם שמה הקדושה יהיה הענין שתהיה אל המים יותר נורא
לאשה כי זה המוסר הגדול כמו שזכרנו בענין הארון [illegible]

אמר ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו׳ והענין שמהם אנשי
בית שמש רבים בראו ארון ה״. ולפי שאמר העפר שיהיה בקרקע
המשכן אל המים הקדושים וידענו שהמים [illegible] ל
כשישימו בכלי שרת כן העפר הוא [illegible]
[illegible] לענין מי סוטה׳ ואמר ונתן הכהן אל המים להודיע שצריך
שיהיו המים תחלה בכלי חרס קודם שישים בהם העפר׳ ולפי שאמר
אל המים׳ למדנו שיהיה בו מן העפר שיראה [illegible] על פני המים׳ ולזה
הוא מבואר שצריך שיהיה העפר נראה [illegible] אשר ישאר [illegible]
על המים [illegible]
אל מי המרים׳ [illegible] ומי המרים קודם [illegible]
ולמדנו שיהיו מים בהם לבד מה שזכרנו [illegible] מרים׳ וכן זה
היה להוסיף [illegible] והקדוש בזה הענין [illegible]
בזה׳ ולזאת הסבה נ״כ היה [illegible] שיהיה פורענות [illegible] ואמר
אפשר שנאמר שנקראו מרים על שם סופם [illegible]
ולא שיהיו מרים קודם זה׳ ועוד כי אין [illegible] המים [illegible]
מרירות בטבעם כי אין [illegible]׳ והעמיד הכהן
את האשה לפני ה׳ ר״ל שיהיה מעמיד פניה [illegible] שהיה בו
קדש הקדשים והיא היתה בפתח מזרח׳ ופרע את ראש האשה
כדי לנוולה׳ [illegible] ונתן על
כפיה את מנחת הקנאות׳ ואם היתה נטמאה לא יתכן [illegible] ה
המנחה על כפיה׳ [illegible] כמו
[illegible] בזה הענין קושי וזרות [illegible]
[illegible] מפני הקושי [illegible]
והענין [illegible] ולא ימחה השם הנכתב
בקדושה על המים אם לא [illegible] היא טהורה [illegible]
[illegible] והשביעה הכהן את האשה [illegible]
הכהן יהיה [illegible] המאררים [illegible]
[illegible] ואמר אל האשה אם לא שכב
איש אותך ואם לא שטית [illegible] עם
[illegible] ממי המרים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ולמדנו מזה המקום שהקללה [illegible] השם הנכבד והקדוש
שבועת האלה׳ והנה זאת השבועה היא שתאמר אמן אמן [illegible]
[illegible] אם נטמאה׳ ר״ל שתהיה ירכה נופלת ובטנה
צבה׳ [illegible] אמן אמן [illegible]
[illegible] שבועה כי הוא לא השביעה [illegible] אם נטמאה מאיש זה לבד
אם נטמאה מאיש [illegible] שלא ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי
אישך׳ והנה הזכיר איך [illegible] האלה כי הוא [illegible]
[illegible] ואחר זה הכהן [illegible]
להיות [illegible] בבטן ושם נ״כ ובאו המים המאררים׳ וכתב את
האלות האלה הוא מאמר הכהן להם אם לא שכב איש אותך ועד
סוף דברי הכהן׳ ואמנם אמר האלות האלה כי [illegible] שבועה
אמרו אם לא שכב איש אותך והיא שבועה ואת כי שטית ועד ומחה
אל מי המרים׳ ולמדנו מזה [illegible] שיהיה זה הכתוב [illegible] ל
[illegible]׳ ולפי שנאמר אחר זה והשקה את האשה
את מי המרים למדנו [illegible] האלות
[illegible] אל מי המרים שיהיה מבואר שאחר [illegible]

ומספיק בזכירת התועלות המגיעות בזה · נשלמה הפרשה

פרשת נשא את ראש בני גרשון

כבר זכרנו [illegible] בהיות עבודות הלוים שלשה אהרן ובניו ולהיות עבודת בני קהת יותר נכבדת היתה משמרתם כל אשר להיותו יותר נכבד ביד אלעזר ועבודת בני גרשון ובני מררי היתה משמרתם ביד איתמר · צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש · אחר שסדר ענין המחנה באיזה שיעור [illegible] והנה בזכרו מה שיסדר [illegible] הדגל והפקד הפקיד · וכבר פירשו במסכת [illegible] [illegible] ענין [illegible] על [illegible] · וזכרתי לה שלשה מן המחנה על [illegible] והם [illegible] [illegible] · וזכר [illegible] שישלח חוץ למחנה ישראל [illegible] [illegible] יותר רב התפלה [illegible] [illegible] בלי ישב מחוץ למחנה מושבו · [illegible] מחוץ [illegible] כי [illegible] מחוץ למחנה שכינה · [illegible] [illegible] היה זה [illegible] מה שזכרנו [illegible] [illegible] בענין הטומאות · [illegible] [illegible] שלא [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · הנה הוא מבואר שהמחנה הנזכר בזה המקום הוא מחנה שכינה · וזה [illegible] [illegible] [illegible] הדברים [illegible] זה הענין [illegible] [illegible] בני קהת ובני גרשון ובני מררי [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] בין זכר לנקבה [illegible] [illegible] [illegible] חוץ למחנה [illegible] · והוא מבואר [illegible] [illegible] בזה [illegible] · וזה מבואר [illegible] [illegible] הנזכר בזה המקום · וזה כי [illegible] [illegible] בין זכר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנזכרת בזה המקום בענין [illegible] [illegible] שהזב ישולח חוץ למחנה [illegible] · וזה כי [illegible] שזכר [illegible] [illegible] [illegible] ולא ישולח כי אם חוץ למחנה שכינה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · הוא מזהיר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וכבר [illegible] [illegible] ויקרא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · הנה ישיב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · הנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

כדי שתהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] הקרן [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] שזכר בזה המקום [illegible] · [illegible] · [illegible] זכר בזה המקום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]

שניו בדבר אחר זו והוא השיער הנשאר שקורין אחר זה שהוא
מחוייב לגלח עד כלות ימי נזרו׳ והוא נוטל הדבר הקרוב בהווה
ואחד הנגע ואחד שאר הדברים המתירים השער כלו מן הזקן
ולפי שאמר לא יעבור על ראשו עד מלאת והקבלה עביר תער על קדוש
התער עובר כמו ויעביר תער ונאמר התגלחת׳ עד מלאת הימים
אשר יזיר לה׳ קדוש יהיה׳ ענינו שאם היה נזיר כל ימיו כמו שמשון
אסור לגלח כלל״ והנה זאת הקדושה היא שיגדל פרע שער ראשו
והנה אמר והלכה כדברי [illegible] שהוא השער כמו שאמר גדל פרע
וקבלו פירוש שאין הלכה בו [illegible] שהוא ראוי ונקרא
יעשה לגבה כמו כן השערה הבית׳ והקשרבה הזאת היא גדל
השער כי כשלא יגלחוהו ימים ויפשט ויגדל השער לא יהיה כן ומן
שירבה שאמר ששנים עשר יום כפי כמו ותמנו שלשים יום כי
לא יהיה גדול פרע בפחות מזה לפי מה שנתבאר מה והמות הגר
ולא היו [illegible] בנזירות וסתם נזירות ופסקו בשלשים יום הנה הוא
חייב שיקבל בנזירות שלשים יום כי אין נזירות פחות משלשים
יום קבלה פירוש שיהיה יותר לפי מה שלמד שאין כל ימי נזרו״
כל ימי הזירו לה׳ על נפש מת לא יבוא׳ לפי שזו והיא תמורת היין
להגיר שנחשון הקודם כמו שזכרנו בזה שקדם והיתה הכוונה
בנזיר שיהיה נבדל מה שנשאר האחרים שהוא יוצא כנה ס
לפי היכלה היה מפני זה הוזהר שלא יצא לבתים וקברים [illegible]
מוהקעין בכהן גדול ואמר לא יטמא להם במותם לפי שלא נו
מוזהר כי אם על טומאת מת לא על טמאת ולא יטמאו׳ כי נזר
אלהיו על ראשו ואמר זה להורות שלקדושתו שמשם מפני זה
הנזר שהיה הזירו על״ כל ימי נזרו קדוש הוא לה׳ והורה בזה
שהוא קדוש על׳ ומעתה שאין לשער קבל מה עמו׳ וביאורו
מה שאין כפי שנתבאר [illegible]
בדרך שלא היה יכול [illegible] מפני הכוח
מאהלו״ והיה הנזיר במקום שנטמא בו בהכרח [illegible]
המנע והמשך [illegible] ואמר בזה שאין שהוא אסור
הוא חייב בתגלחת קרבן׳ והוא הדין [illegible] היה
חוגב מה׳ וזה המוקד״ ושמא ראשו נזרו׳ קורא שבקדשו ב
נזירותו היה טהור וזאת הטומאה׳ ולפי שאמר ראשו נזרו חייב
תגלחת וקרבן לגבי [illegible] מנזירותו שהוא שמתו בנו ושני
נזירות בקבר שאין ומגלח ומביא קרבן שאינו [illegible]׳ ובתגלחתו
ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו ר״ל אחר שהזה עליו מי
חטאת ביום השלישי וביום השביעי כמו שיהיה טהור בערב
התגלחת שלו ביום טהרתו לפי שאם לא הזה עליו ביום השביעי
היו [illegible] שיהיה טהור״ וביום השמיני יביא שתי תורים
ומלין שהתגלחת [illegible] קרבן כי הוא [illegible]
ראשו שנזיר׳ [illegible] ראשו [illegible] השער
שנאמר שתי תורים או שני בני יונה ולא תור ובן יונה״ אל
הכהן אל פתח אהל מועד״ [illegible]
שיביאם אל הכהן אל פתח אהל מועד״ ועשה הכהן אחד
לחטאת ואחד לעולה׳ [illegible] מזה שהחטאת קודם לעולה׳
ונכר בזה [illegible] בספר ויקרא׳ וכפר עליו מאשר חטא
על הנפש׳ ר״ל שנטמא במת׳ והזיר לה׳ את ימי נזרו׳ ר״ל [illegible]
ומונה׳ [illegible] שאין [illegible] מנזירותו״
והביא כבש בן שנתו לאשם בשנתו [illegible]׳ והימים הראשונים
יפלו׳ ר״ל הימים שמנה בהם נזירות לפי שטבר [illegible] נזר ושוב
להתחיל [illegible] ימי נזירותו׳ [illegible] הימים הראשונים
שישמרו [illegible] כי כבר [illegible]

חייבי שלא שמר אלא יום אחד וקרבנו׳ וזהו הדבר הנזכר בו ס
מלאת ימי נזרו יביא אותו אל פתח אהל מועד׳ ר״ל יביא קרבנו אותו
[illegible] שהוא בזה שאם [illegible] קרבנו [illegible] יכפר
שזה כלל שיביא קרבנו שהוא מחוייב בהם״ והקריב את קרבנו
כסדר מעשה הקרבנות כמו שקדם ושהחטאת קודם לעולה
ויביא עשר מנחה ועשר רקיקין כמו שזכרו בלחמי תודה׳ והנה
הגלחת קרבנותיו קודם לעולה כמו שפירשו שיהיה בתגלחת היום
וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו׳ ואמרו שער שיגדל
הנזיר בשמירת נזירו ראש נזרו [illegible] שער ראש נזרו
ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים׳ וזה מורה שמקום
האש שתחת [illegible] השלמים יהיה התגלחת׳ והוא מה שאמר שאין
הבשל [illegible] השלמים במקדש׳ ועד שיהיה בזיון בעזרה
מועד שיגלח הנזיר את ראשו שם״ [illegible]
[illegible] התגלחת
ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל [illegible] אחד ורקיק מצה אחד
חזה ושוק שהוא לכהן יבשלנה האיל כלו [illegible] הזרוע
שהוא לכהן׳ ולפי שכבר נתבשלה [illegible] שהוא לבהנים [illegible]
האיל עם [illegible] שהוא נבשל [illegible] ס
ולא נאסר [illegible] שבכמו זה השער לא יאסר
הקדש מה שנתבשל [illegible] והדבר השער הנה יאסר הנזיר
נבשלם ושעריו [illegible] שהוא אחד [illegible] ולזה [illegible]
מזה שאין [illegible] יהיה שערו [illegible]״ ואם [illegible]
[illegible] ומזה שאם היה [illegible] לפי שאין
אחת [illegible] היתה [illegible] ובן [illegible] ברקיק המצה״ ונתן על
כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו׳ [illegible] אחר התגלחו
את נזרו [illegible] ב ן
שער ראש הנזיר כמו שקדם״ [illegible] זה לא ד
[illegible] מעשה [illegible] קרבנו [illegible]
והסבה [illegible] הבאת קרבנותיו [illegible] השער היין
קדוש [illegible] ולזה [illegible] שיהיה עמו [illegible]
הקרבנות׳ והסבה [illegible] הסיבה [illegible]
האחר ישראל שישתמש בהם לעבודת הנסיכה׳ וזה יהיה ב
[illegible] לבד [illegible]
הנסיכה׳ ולזה [illegible] שנשרפו השער [illegible] הנזיר
עם [illegible] שהוא לכהן״ והניף הכהן תנופה לפני ה׳״ כבר
הקדמנו [illegible] בספר ויקרא שהתנופה היא [illegible]
מוליך ומביא מעלה ומוריד ושם [illegible] בזה״ ואחר
ישתה הנזיר יין׳ [illegible] שקודם זה הוא אסור [illegible]
יין כי [illegible] הדברים [illegible] על [illegible]
כמו [illegible] ולא [illegible] היין [illegible] אחר השלם [illegible] ה
הדברים״ וזאת תורת הנזיר אשר ידור״ ר״ל שזה הוא דין שיהיה
אסור בכל הדברים שהנזיר [illegible] שיהיה
נפש [illegible] אשר יעשה מגפן היין [illegible] ומגלח [illegible]
קרבנותיו [illegible] ר״ל שזאת תורת קרבנו [illegible] שלא יקטר
[illegible] לדבר [illegible] קרבנות [illegible]
מה [illegible] ר״ל [illegible] נדר [illegible]
חבלן יהיה קרבנו [illegible] והם [illegible]
והאיל״ כפי נדרו אשר ידור כן יעשה על תורת נזרו׳ ר״ל שאם
נדר נזירות הרבה צריך שיביא בכל אחת ואחת כמו זה הקרבן״
ואחר שזכר מה שיביא להסיר [illegible] ויאיר [illegible]
והקריאה והתפלה [illegible] זכר זאת הפרשה [illegible]

שנו׳ וכתב׳ ומחקה השירה. ונראה יותר מבואר לפי שאחר המגלה אחר
היה נוטל מנחתה בכלי הכנים שהקריב להפשיט שהולה חוצין חם היקף ית
כדי שלא יהא העשן כגופה שימחק השם הכתוב בקדושה ולא
תשתה. והנשפך המנחה לפניו. כמשפט אחר המגלה ולא שמנין וכן
תנופה. והקריבו והקמיץ למזבח. שלכן שכ״ע הגשה במקום האשון
וקמצה כהן מן המנחה את אזכרתה. הוא שיקטיר אחר ממנה מקומצו
והוא נקרא אזכרה מלשון זכרון למזבח כאילו שם לשמה. והקטיר
המזבח הקומץ הקום. ואחר ישקה את האשה את המים. ר״ל כי
מה שאמרינו שישקה את האשה את המים לא יהיה אלא אחר
השבועה כהן זה והוא מגופן הנזכר. והעשה המנחה והקטרת ה
הקומץ כמשפט. והנה עשו את המנחה הואכל׳ בתא הכהן
מחלהם סיכ לא יכפר עשה שיתן ירכה ופתה כאלה לבד
בשתיה אלא המים והשקה את המים שלא היה צריך לומר שכבר
אמר ואחר ישקה את האשה את המים. ולזה יאמר שלא יהיה הדין
בולע ותהכהן שישקנה אך יהיה עשוי ושאם יהיה שישקה אותה
הכהן קודם יתבדר שקדם שמחתה אם לא נמחקה. ומלבו מאז
המקום שאם נמחקה מגלתה אחר כלה התשות בלה כן שתיה
שנמחקה. ועל כי כלשנים כבר חלה וראיכם שנמחקת אם לא
נמחקת. ומן שנתבאר זה שכבוה לא עכשיו להשקותה. ואם לא
שנמחקה השתא וכא וזה היא יתקנה ונזרעה זרע. ר״ל שהנקה מאז
היוריס המקדירים אחר ואחר זה ונזרעה זרע שהרוחשה קודם
שמבדיר שהיה עוברת חיה שהזריעה זרע שהיה חסורה
לבעלה. ומזה הקרוב לאיוו שאם מבדיר הדבר בעדים שזנתה
שהיא אסורה לבעלה כי הדברים קוחם ממנה אסורה לבעלה
שהיה ראוי שנמחקה. ומתניתא הקטן והאשה שהזיק שהזה
חזקה ונמחקה. ר״ל שיהיה קבעה יותר מן לא חשדו והנה שזנה
מעשה והנה הרחו ונמחקה עם מש אחר דין עשה שהיא המעשה
עם הקושיה הוא אשר נעלבה בלו בספר שאין נמחקה כבר שאחר
שנראה עתו ועיכו כשעד זו ואחר. ולזה הקנה לה שלא תאמר
עם מה שנתן להם שזנתה עמו. קוראש אשר העבור שזו ורוח קנאה
בזולתה במה אחר התדייה וקנאה. ר״ל שלא ראה בה דבר מגונה
אבל שעבר עליו רוח קנאה ורצה והוא במופת הנזכר אין הבדל
בין זנתה והדברים כענין השקאת סוטה כי שקנא לה ונסתרה
כי אותה שבאו עדים כשהיה העשן בזה המופת השני לא יצטרך
לגלגל עליה השבועה קודם שהיה זו ואחר מעשה והנה התרה אישה
ולא הוכרה התורה לא זכר כי הדין אחד בשניהם הדברים
ונקה האיש מעון והאשה ההיא תשא את עונה. ר״ל שהאיש
ההוא ינקה מעון על החשד שהיה חושד אותה כי זה הדבר יסיר
החשד מלבו. והאשה ההיא תשא את עונה אם נמחקה ולא
המקום שלא שישקה עון בחשד שאשר אחר זו ולא בדברי שקר
חוילנה בזה שהאיש הזה לא ינקה מעשו בזאת השתיה. וזה
שאם לא יקנא להם מאשר לא נמצא כו מעשה השוטה זו ואחר
התיו והנה במחתה שינה ועשה עלזה מה שסיפר כי הוא אסורה
לו ויהיה עונה בחמור ועל יד זאת ההשקאה תשא היא לבדה העונש
הרחוי וכה בעלה ממנו. וכבר פירשו ז״ל שאם נקה האיש מעון
בזה המים בודקין את אשתו לא בזו לבד כענין שנא׳ לא אפקוד
על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה וגו׳. וזה דבר
חמור בלא ספק נלמד מדברי הנביאים. והקבלה בזה כי
המחשבה שיש על האשה ישראל היא במים יתקיימו שהוא כולה
הריני מקטיר השם יתברך אמנם ולא יוסיפו עוד לעשות לשוב
מעשיהם. ואחריה אם ספר אחר מעשיהם. אם שאר שאר ...

לנזור נזיר להזיר עצמו. ר״ל שיבחר שהוא יודר נדר מיוחד
כוונת שמים. והנה מפני זאת הפרשה לפרשת סוטה שעניינה
להפריד מזה והקפיד והקפדה לפי זאת הפרשה היא להזהיר
הרבה והפרידו מהם בשלוו ממלא תקון והוא נפשו אשר
יבחרו לנזור. והשקיטה זאת הרבה הוא מה שיבחרו בו מן הענין
שלם קדוש לשם המקום ומה שמתחזו הרבה רק כון בגופו
ועם זאת הפרשה היא כנפה תמיד של מה שלו ואמר כי הוא כן
שיזיר עצמו מן היין כי היין הוא סבה חזקה להנזיר הלכהו
ולהתחבר ממנו והתאוה והתבל בתכלית וכמו כן. ושהיה יהיה העונש
על בשמירות זאת הפרשה לפרשת סוטה שזלה כי הוא סוטה
בדבר ולא יזיר עצמו מן היין. והיה זה כן כי היין הוא סבה חזקה
להתנסך אליהם לאו. והנה אמר כי יפליא. שאמר איש או אשה
היה לפי שהיה שגבה שלא יהגה זה הדין אלא באנשים. ולזה אמר
אחר כן כי יפליא. ר״ל שמעשה שהיה מידבר שיפליא או יכוין
באמת זאת המלאכה. וכן תמצא כמה שאמר ואיש כי יקדיש את ביתו
שכבת זרע. ואשה כי ישכב איש אותה שכבת זרע. ואשה כי
תהיה זבה מה שהיה שהכל בכלל אחד כמו קטנה או קטנה שאינה
לומר שיהיה שמענו זה בהם. וכן בזה המקום אמר שאמר
חזקה כיון שאמר אחריהם כי יפליא ולא אמר כי ידור נדר
נזיר ושמעה שיהיה בו שיפלא הוא נגמר בנדר זאת המלאכה
והנה שעדיין קטנים שהוא לא בכלל שנה אחת קודם הזמן נדר
וזה יהיה כי ידור הקטן מעצמו. ואמנם הקטן בעת היכר חכמו ומזיר
מה שאין בו משום שמוחלשה בגופו וחתמו ולא שפטו בנזיר
אבל הקטנים ובנותיהם בזה. ואם כן אמר שבנה האב מדיר את
בנו בנזיר משום שרוצה בחנך ולשותפו יאמר אמרינו אביו מעצמו
שנדר קבל בתולה הרבה חיים והפרתם כמבואר. ומזה
המקום ממה דאין דרש לא כשם שנדר זרע ואין יהיה
זה והנה היא אינה חוש להפריש עם נדר שהוא כי קנמו
שיקים סיכה בנוש יתבאר. והנה פירוש הזירה שם שיה
בנזיר קדם בכל נזירות אחד שכן. והקבלה בזה כי עניין
הנזירות לא יש לה הרבה ולא כלל על הדברים הנזכרים
בו מהן שמחה כבר אחד בגופו יכרה ולכן לכבודך. ומזה הקרי
לגמרי שמוש של קדוש על נזירותו יין ואינם שיחנך
כמאמר הכתוב זה. מיין ושכר יזיר. ר״ל מכל יין ישתה ואשר
ומכל היין שם שכר שיכו מזוק ויותר משכר וכן היין הוא
אשר שלגה ומשקה הוא אחד לגזור לאמרה מהמוסר שלו
מומר יין וחומץ שכר לא ישתה. ואין צריך לומר הקומץ שהוא היין
שמכמו מכלם כי שרו העשוים שהם אוסרם השקיה אחד אסור
לגמרי ונשו וכל משרת ענבים לא ישתה. ואין צריך לומר זה
שהוא בגופו מה שהוא היין מכל לעשות הענבים אסור לאכלם ולא
הלחים ולא לכלם כל מהיכן פסים שלם וענבים לחים ויבשים לא
יאכל. כל ימי נזרו. והכוונה שכל שימצא בהם בנזיר ואף
הסמך מהם לו והכולל שהיה מה שר שיהיו מגורים מאלפיים
כמו שהזכר מזאת הפרשה. והוא אמר עד שלא יאכל מהחרצנים
חוץ מה שעשה הענבים שלא מאכלם ועד זג לא יאכל. והנה החרצנים
הם הגרעינים אשר בתוך גרעיני הענבים. והזג היין הקליפה
אשר מחוץ. וזה כלל לכל לא נמצא היין בכל נזרו הקבלה. והנה אמר
כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין. ר״ל כל הימים שהוא
מכל מה שיעשה מגפן היין לפי מה שהם סוא ומזהיר שלא
יאכל בה מזה ולא כמו הקלפים והזגים. כל ימי נדר נזרו תער
לא יעבור על ראשו ואין דבר שיהיה מותר לגלח שער ראשו

ורצונו ולא ביתה כהן וגו׳ ויעש את [illegible] וחלב [illegible] וגו׳
סגורה ולאהלי ישראל ולא מלא מקום שלקבו הקב״ה שיחון
משכם בהם ללמה המקום׳ ובהם שנגנו בה הקן וכן חרון
האלהים שהיה בהו יתעלה ישם והיה זה קבה הל שחק ויאמר
בנעם. ומה שבכם ופה הבהו בכתב על יד הלוים. ומה שאמר כי
לעבודת אהל מועד וגו׳ ויקריבו הנשיאים את חנכת המזבח
ביום המשח אותו. הנה ירצה שאחר שכבר נמשך בכלם אחד מהם׳׳
המלואים וביום השמיני כמו שאמר ז״ל. קורבנו נאמרו ביום המשח
אותו ביום שישלם ענין המשיחה בלם שיהיו שיקריבו בו קרבנות
נגד עם ישראל כמו שקדם בימי המלואים שלא כבר משה רק על
אהרן ובניו. והנה הקריבו הנשיאים את קרבנם אלה מזמן בדרך
טוב. לא שהקטנו כלם בבת אחד מהמינים שהביאו כאשר הביאו זה
הביא זה. וכן הענין בשאר והגיד כי כן היה ראוי בדרך של
יהיה הקרב לכל אחד על חבירו ועל פי הגבורה הקטן משה שיקרב
הקרבנם כל אחד ביומו׳ והנה הביאו את הקרבנות בסדור בדרך שהן
נוסעים ולא היתה ההתחלה משבט יהודה ואחריו הקריבו שני
הנשיאים אשר בדגלו על סדרם וכן בזה הדרך היה קדרם הקריבו
והנה האריך במספר זה הקרבן בכל נשיא ונשיא שכלם היו שוים
בזה לא היה יתרון לאחד על חברו שכל אחד מהם התעורר מעצמו
לאהבת השם. והנה היה בזה הענין חלוף שהתנדבו קערת וכו׳
אחד מהם בקערת שהיה זה הקרבן לו ואחר את השבת. ואין קרבן
יחיד דוחה את השבת ולכן שהיה לבה שאין קרבן יחיד דוחה את השבת
אלא שכבר היה זה על פי הגבורה. והנה המאמר לא בא בדרך כפל
שהם לפי שכבר כבר אהרן בנשו ובשער מקום כמו שאמר כתבו
ויהיה ביום השמיני׳. ומה שאמרו ז״ל שהיה מן כפר על קבר הקדים
כי השעירים מלאכו כהם שהם באים לכפר על הטומאה ועל המזיד:
כמו שהרי בו בקדשים׳ ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו וגו׳
הנה בזה שבכל עת שהיה משה רוצה שידבר עמו ית׳ מיד היה בא אל
אהל מועד והיה שומע הקול מדבר אליו ומעל הכפרת מבין שני הכרובים
להודיע שכל ענין הנבואה. ולא אמר בפרשת ויהי ביום השמיני
כי קודם לא היה הנביא. והיה הכבוד [illegible] לכל ישראל בדרך שהיו
מתנשאים שמשם היתה באה הנבואה למשה. והנה ענין הכרובים היה
מבואר [illegible] והתנועה הנבואה ואיך [illegible]
בפרשת ואתה שקדם. ואמנם [illegible] כדי שיתאמת
יותר בלבם ענין הנבואה׳ וחולק [illegible] התועלת הפרשה׳׳

התועלת הראשון

הוא במעלה. והוא שלא יתקדש המקדש על ידי עבודתם ולא זקנים שלא יכנסו שם. והנה התועלת הזה [illegible] מה שזכרנו בו׳׳

התועלת השני

הוא במעלת והוא מה שנתחדש בזה המקום בענין נדבתם כדי להדריך המתקדשים אל משכנו והתורה והקטרה כי קודם בעשותם [illegible] הוא כדי שיזכו בו בין בימות בשלא היה [illegible] ויתקדש מזה מה שהקפיד והגיד הדבר בין האנשים׳׳ התועלת השלישי

התועלת השלישי

הוא במעלת. והוא מה שזכר בין סוטה ובכבר זכרנו התועלת בהיות שהחזקה הקשר בזו בה בפירושנו לאותה הפרשה׳׳

התועלת הרביעי

הוא במעלת והוא מה שנזכר בפרשת נזיר ובכבר זכרנו את התועלת והתועלת בהיות קשר בזו בה בפירושנו לאותה הפרשה במה שרים בפירושנו ומה שנראה מדבריו׳ התועלת

התועלת החמישי

והוא במעלת. והוא מה שלא הכהנים לברך את ישראל בזאת הברכה המשלשת׳ וכבר פרשנו והתועלת המגיע מזה כמה שקדם מדברינו בזאת הפרשה׳׳ התועלת הששי׳׳

התועלת הששי

הוא במעלות והוא שאין ראוי לקדש שינה מה שנתנו הקדש לעשות הפעולה טוב ובהתפרדות בלי שיוכל להרבות שהם כן לביאם שיאמר פלוני עשה כך וכך ופלוני לא עשה אלא כך ולזה ספרה התורה בנדבות הנשיאים שהיו שוים ברצונם שבאחד והם מתנהגים כאחדין ולזאת הסבה הקפיד לעשות לעשה השיב זה

התועלת השביעי

הוא במעלת. והוא מה שלא בנקרת שיבחו האדון בכרם לאות על מעלת המעשה לכבוד אהליו ולכבודתו

התועלת השמיני

הוא במעלות. והוא להודיע שבדברים אשר יהיה כבוד לשם שיהיה ולכל אחד ראוי להקדים כך בראשון שיהיה יותר נכבד ואחריו לא ידקדק לפי מעלתם. ולזה היתה לנחשון בן עמינדב לפי שהוא נשיא השבט היותר נכבד להקריב קרבנו ואחריו נמשך הענין לפי המעלה בלי שלא הקפיד רק שהם. ולכן זה היה ראוי שיקריב נשיא שבט ראובן אחר נשיא שבט יהודה לפי שהוא בן ראובן היה הבכור והיתה יותר קטנה ממנו והוא היותר נכבד מהשבטים ההם ואולם שנמשך הענין לפי מעלתם כפי המחנה והנה להודיע בזה שלא יקפיד מה שיקריבו הנשיא אחד מהם תחלה:

התועלת התשיעי

הוא לפרסם מעלת משה בענין הנבואה של משה שהיה מודיע לישראל כבוד יתעלה על הכפרת ומשם היתה מעלת הנבואה למשה מפני שנקרבו׳ וכבר זכרנו התועלת בזה׳׳

פרשת בהעלותך את הנרות

הנה שנאמר דבר אל אהרן ויעש כן אהרן אין ראוי שתחשב שלהקדים התורה להיות זאת העבודה בכהן [illegible] שכבר נאמר בפרשת ואתה תצוה שאין העבודה הזאת בכהן גדול לבדו כי יעידך אהרן ובניו מערב עד בקר׳ וכן לא ראוי שנבין הענין בהקטרה שכבר נאמר בפרשת תרומה והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. ואמנם שהכוונה להדליק המנורה כראוי להקטרה. יאירו שבעת הנרות׳ ואמנם ואזה הנרות שהוא ראוי שיהיו הנרות דולקים תמיד. וקשה מה שאמר בפרשת ואתה תצוה מערב עד בקר ואולם שיעור השמן שיהיו בו מה שיספיק מערב ועד בקר ושיעור חכמים חצי לוג. אל מול פני המנורה הוא לאחורי פני המנורה כלי שיהיו הנרות דולקות כנגד הארון. וזה כי פני המנורה היה לפני הכהן ואחוריה אל הארון׳ וזה שמנורה היה פניה וכותל פונים אל צד המערבי והנה המערבי אל הארון׳׳ וזה מעשה המנורה מקשה זהב וגו׳ מקשה היא שלא תכן שאין מחוברת שהיה זהב כלה והיה מקשה ולא יהיה מחובר שהיה שלמקשה ויהיה בזה עוד שלא יחוייב שיהיו

והיא ברכת כהנים שהיא מיוחדת הענין שלמה על הענין והשלמות והשלום הנמצא״ . דבר אל אהרן ואל בניו לאמר״ לומר ושאמר הנה לא היה לאהרן ולבניו והיה לכך מה שיצטרך לבאר וכן בזה הקנין הנזכר בזה המקום״ והנה לענין זאת הפרשה עם הר׳ בהלבך״ כה תברכו את בני ישראל אמור להם ר״ל בזה הלשון שהוא לשון מקדש והיה זה כן כי אם יעשה זה המאמר לשון אחר מולי תפלה הכוונה והתגלגלו השם המפורש שנ׳ ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם״ וכבר נתבאר שזאת הברכה הי׳ בעמידה כמה שנאמר בפרשת והיה כי תבוא אלה יעמדו לברך את העם ואם בברכה היא ידקדק התורה שיהיה בעמידה כי בזאת הברכה נאמרה״ וכבר נתבאר מזה שקדם שאהרן ברך בנשיאות כפים שנ׳ וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ולפי זה הדיבור נאמר אמור לאהרן ולבניו לפי שברך אחד תהיה זאת הברכה מהם ולא היה חייב שתהיה ברכת כהנים בנשיאות כפים אלא שכהן גדול לא היה מגביה ידיו למעלה מהציץ כי בציץ היה כתוב קדש ליי׳ ואם היה מגביה ידיו למעלה יראה לחשב שהיה שם גבוה על השם וזה נתבאר בגמרא בן יהושע היה יודע לבאר מה שנ׳ והנה היה בנשיאות כפים היה להעיר שהם שאין לבבם אלא לנשיאה להשלים שנ׳ אותו כמו הישרה שנ׳ כי לשתה כה ברכה״ והנה זאת הברכה צריך שתהיה פנים כנגד פנים שנ׳ אמור להם״ ולזה היה המסדר עם אחר שיהיו פניו והיה זה כן כדי שיתברכו ישראל בענין זה בזאת הברכה וכן נשיאו כפי הכהנים״ יברכך יי׳ וישמרך״ הנה הענין הברכה הוא הת׳ התוספת בטוב והשמירה הוא התמדת הטוב״ והנה הכוון בו לפי מה שאחשב שבעת החיים תבוא לו הברכה מהשם ית׳ בהשלמת הנפש המשכלת אשר כבר נראה נפוש שלמות כלו ותמה כמו שנתבאר בכתבנו ותמה השפע השופעת מהשם ית׳ הנע׳ המשכלות וזה יתמיד לקיום לה שלמות ויתמיד שהתמיד החיים החמשיים ואחר המות התמיד לה זה השלמות והאחר שאמית וזהו שלכך אמר שלמה כשכבך תשמר עליך״ חזו יהיה הדבר בזה יברכך יי׳ בברכות הטובות בתורה והוא מה שאמ׳ ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה ושאר הברכות הנשטות בזה וישמרך מכלכם והאחור הראשון והוא נראה לי יותר״

יאר יי׳ פניו אליך ויחנך״ ר״ל שזאת הברכה שזכרנו היא מהשם ית׳ ואם שפי שיתבר׳ שיני המשכלות מאת כנעשה הקדושה אשר יתפעל בדבר כמו שנתבאר בחכמת הטבע. הנה לא יתכן זה לבני אדם המשכלות אם לא נעזר בזה בשפע השופע מאת השם ית׳ במתכונת השכל הפועל כמו שבארנו בראשון מזה וזה השפע כנה אותו בזה המקום בהארת השם ית׳ פניו אליו והנה פניו הם השכלים הנבדלים כי הם המבינים היותר נכבדים אשר השגת השם ית׳ ופניו רצוני שיהיה בהם״ והארת פניו הוא השפע השופע מהם שימשך לו הדבר לקנין המשכלות על מדרגם ואמר שזה חנינה מהשם ית׳ עלינו קחיוב ר״ל שקנינו מאן ויבוא בשתלו הקנין מצד מה שיגיע לנו המשכלות בלי ובלי שפע זה מהשם ית׳ שלא בחסד והחנינה שנ׳ ויחנך״ וזאת היא פנה גדולה מאד ואת התורה״ וזה שלם אמרנו שיהיה מה שישפע מהשם ית׳ שופע בחיוב היה מחוייב שישפע עמנו זה המשכלות הקדושים תמיד ויהיה אם כן העולם קדום״ קבל מקומי שנמצא מה שישפע מהשם ית׳ שופע על צד החנינה והחסד לא על צד החיוב״ ולא יתכן שישפע ממנו בשתמה ולא ישפע בעת אחרת״ ואחר שאמר יברכך שלמה שיתן לנו המשכנה אשר אלו הם התחלת מאין החוש כי כמו זה יקדם כך הבאתו השובבנו המעשה הקשה השלמה״ ואמר יאר יי׳ על מה שישפע לנו שאין אלו הם תמיד הענין בנבואה ובראייה זה הענין אמנם שלא החנינה בנו חמורה כמו שבארנו במאמרי״

ישא יי׳ פניו אליך וישם לך שלום״ ר״ל שתהיה במקום ההשגח והמעלות בשוא הנה ישגיח אחרי השם ית׳ שיהא אחר הטבע אחרי במתכונת פניו והם המצפים״ וישם לך שלום בנצח וכן לך שלום בשנים הנפשיים על יבקות ההשגחה האלהית בך״ ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם״ ר״ל שהכהנים יזכו קדושתי על בני ישראל ולא ופן שיעשו כלם ואז זאת ברכה שתעל יבואו השגחתי בהם״ ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן הנה זה היה בם ופי׳ שבשבעת ימי המלואים שזכרנו בפרשת צו יקנה נזכר בפרשת אלה פקודי כי בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן ר״ל שאשלמה זה הקמתו״ וימשח אותו כי ההקמה היתה מה שהקים משה את המשכן והשאוגם כלכלו בשלשה אחרים בזמן המשחה ביום הראשון משבעת ימי המלואים כי אז נעשה עם קיומו שלמותו לא זכרה אל אהרן ובניו כי כהונתם נזכרת היתה לשבעה״ וכבר פרשנו בספרי שבכלם מימי המלואים היה משה מקים המשכן אחר שהעמידו ומשחו״ ובעבור זה השמונה הולכן להקים ולסחת הכסה״ ואמר שירחק זה הקדוש מה שאמר בפרשת צו כאשר עשה ביום הזה צוה יי׳ לעשות לכפר עליכם כי זה יורה שכמו שעשה משה ביום הראשון עשה בכל אחד משבעת ימי המלואים״ ולפי שביום הראשון הקים המשכן ומשחו וקדשו עם כליו הנה ירחק מזה שהקימו בכל אחד מהימים ההם לא שכבר ירחה לפי הפשוט אלא שבמשה לעשות אחר ימי המלואים כי אם מה שהיה לכפר עליהם״ והם קרבנות אהרן ובניו ולי כי משיחת פנים אחת משפט וכלו״ והמזבח וכליו לקדשם לפי מה שירחה מה שקדשו כלם העשויים במקדש״ והנה אחר שנאמר שמשחו וכלכלם מימי המלואים כמו שמשחו אחר זה״ והנה אמר וימשחם ויקדש אותם לקבורות שלא נשלמה קדושתה עד שמשחו כלם וזה מחוייב כי כלם לא הקרבים הם מה אחרים להכנית אחת כמו שבארנו מענינם״ ולא היה קשה שתהיה לנו קדושת השולחן שיהיה כמו לפניו״ והמשל כי השלחן בעצמו אין אפשר שתהיה לו קדושת הכלי השלחן שהוא אחד מענינו המקדש אם לא נשיאה אחר הדברים אשר שם״ והנה יתבאר מה שאמור שאין אפשר שיפרש ביום כלות משה יום הראשון משבעת ימי המלואים״ ואז שקרבנות הנשיאים עשו הכל ולא בשבעת ימי המלואים לא כפר משה רק על אהרן ובניו ואחר כן כפרו אהרן ובניו על כל ישראל ולא היה מחוייב שיהיה זה הענין ביום השמיני״ והנה הראש שהתחיל להקריב עבודת אהרן ובניו היה בראש חדש ניסן והוא היה ראש השנה לענין עבודתה להמיד ולא היו השלמים נקרבים בו״ והנה הקריבו הנשיאים קרבנם לפני יי׳ שש עגלות צב ושנים עשר בקר והקריבו אותם בעבור הכלים שישאו בהם המשכן וכלו ולא רצה לקבל זה משה מהם עד שצוהו השם ית׳ עליו״ והנה הרצון בעגלות צב עגלות מאופות לכבוד השם ית׳ ולכבוד הכלים שהיו נשואים בהם״ ביד איתמר בן אהרן הכהן״ שב לבני גרשון ובני מררי״ ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו״ נאו המצוה להם בזה המקום שישאו משכנות על ידי קדושת הארון ויתר הדברים שהיו נושאים״ וכבר נתבאר שזה המאמר מצוה מה שאמר בספר דברי הימים״ ויקראו

לפסח שני כמו שבארנו ומה שאמר נמול והלא שאמר הוא אחור
והוא מאמר יותר נכון כי שני היה התחלה ומה שאמר מה שזכרנו
שהפסח ראשון שלקחוהו ואחריו אחר כך במדבר ראשונה לפי
שהשמיני היה בשנה הפסח אחר השנה אשר כמו שאמרו ויהי לפני
משה ולפני אהרן ביום ההוא. ועכשו שדרך ראשון הוא בשני לפי יום
הקרבן שהוא בתחלתו שחטאו מעשה הפסח שאחר כך נכנס
ואם חייב שחיטת הפסח. ומה שעשו אותם שזה השיעור הוא
חטאה עשר משנה כי כן יהיה הזמן הכתוב מעשה זכירה עד
חצות ואם היה כחוק אירועו בעונתו ויקח בו סוף בשנה עשר
והם מחויבים עשר מעונה הוא שחט לפסח שני. כי כן קרה הפסח
ישעו ואחר מה מצות בעונתו כמו שבארנו ולא התעכב מצה
שהיה בעונתו לא חטאו על מצות ומרורים. והקיש אשר הוא
אחור ובלכך לא היה לו בפסח ראשון ואל לעשות הפסח כל
במועדו שלא עשה הפסח ראשון ולא פסח שני קודם במדבר
עשה זה במועד באיזה שיהיה אותם שהתחיל לעשות הפסח
מבלתם לא היה מועד בתחלת הפסח ואין הכרת. ואולם
באותו מהם שהיה בלכך ראשונה בפסח ראשון לא נזכר כרת
אף על פי כן בשני וזה מבואר מלשון הקריאה כי קרבן ה' לא הקריב
במועדו. לפי שזה מחוייב בפסח שני כמו שזכרנו. ואמרנו שפסח
שני לוקח מה שבראשון שלא בו במועדו. וכי יגור אתכם גר
ועשה פסח לה' לפסח שני שלא נתחייב בראשון שהרי
לא היה גר בראשון ולא נתחייב בו. כחקת הפסח וכמשפטו.
כחקת הפסח מצות שבעונתו כמו שזכרנו וכמשפטו הוא
מצה על מצות ומרורים. ואחר כך אמר כמשפטיו כי לא כן
היה בפסח שני משפטי הפסח כי אם מצות על מצות
ומרורים. מכאן אמרו שהגר שלא נתחייב בראשון והגר כל
שכן שנתחייב בפסח השני. ולקחו שכר נעשה שהרי לא
אחר שעשה הפסח שני ופטורין ופסח שעשה שקרי הקריב
קרבן ה' במועדו. יש לשאול לשואלים אשר שאלו בני ישראל
הפסח בשנה השנית הנה לא מצאנו בתורה היותם במדבר
כמו שנזכר בספר יהושע והנה מצאנו בתורה היותם מצות
חורף מצאו מצות הפסח כמו שביארנו בפרשת בא לשנה
ואחר כך שלא נזכר כי בשנה הראשונה והנה היה זה
הפסח הוא לפי שנעשה כי בשנה הראשונה לא נפטרו מלבד
מין אחד מהם שאמרו רבים כמו שנזכר בזאת הפרשה.
כי בשנה אשר באה השנית אחר לא נעשו מצוי בר מינו
ולפי שעמדו שם וישבו כל ימי זמן שעמדו שם היושבים במדבר
קץ ונזה היה קשר נתן לעשות הפסח. ומצינו שאין אחר
לא היה קשר להם לבוא לא ילדם שיעבורו במקום
אחר שלשים ואם לא מצאנו בזה יהושע. ובפסוקים
אחת מעשה כסדר העולם את המשכן וזה היה אחד
שבעת ימי המלואים ביום השמיני כמו שאמר שם כי ביום
ה' נראה אליכם. וזה המשכן וענן הכבוד אחר זה בזה אחר
שזכר שהענן יכסה יומם ומראה אש לילה. וכאשר רבה
השם שיסע לפני העם מעשה המשכן וכאשר ישכן הענן
שיחנו בני ישראל ובזה האופן היו נוסעים וחונים על פי ה' והנה אחר
שעשו כסדר הנה הענן יען רב לכתוב זמן מסע ולפי הזמן ההוא היו
חונים ונוסעים והנה אחר במסעות שלא יקנעו כלל לא בשני
ושהיה שוכן במשכן וכאשר היה מעלה חורש אשר הענן נוסעים
במסע אות ... האופן הנזכר אחר זה. שעשה לך שתי חצוצרות כסף

מקשה תעשה אותם. הקשה האחד שהשתיים אחר שלא טמאות ולא
יותר ושהחצוצרות שלא ספק לא יוכרו הם אחד ושהחצוצרות מספרות לאחת
לאחת כי התחלת הכנוס ראשי נקבצים ושהחצוצרות היה זה וכבוד
השם יתברך ולכבוד וכבוד והנה היה השרים ששאלו לדברים האלו גם כן
לדברים שהספיקו והנם לדורות. ואמנם הדברים שהיו וחצוצרות
לבד הן מה שהיו משרתים בהם לא יקח עמה ואמנם אחר כך
המחנות שאר הדברים הנזכרים בזה היו נוהגים לדורות. והתקיעה
בהם לא שהיתה התקיעה בלא תרועה שם ובתקיעה היתה
התרועה לא תרועה והנה התרועה איך ולמה אמרו יברך והתרועה
היא קול שבר ובלתי מתחבר. ואם נאמרו התקיעה לא כמו כן הוא
מקום שמשה עם היה קורא הנשיאים לבוא. והיה זה תרועה כלל
התרועה. והתקיעה תרועה ופעמי המחנות התחנות קריאה. כי
כשיתקעו במחנות ויריעו אחר התקיעה ויתקבצו שלכה היו התרועות
על אחד התרועה מתוקה שאמר תרועה ירבעו להם ולכן
שפעולה לפנים ופשוטה לאחריה. ואין לומר שיאמר זהו כמו
והתקיעה תרועה שתקעו במחנות בזמן שישמעו תרועה אחר כך
ישמעו התרועה וכן תיקון בחמשה תרועה יהיה עם שלכה אחר
אחר זה ובתקיעה אחרת לא תקעו לא תריעו. כלל שהקבוצה
היה כמו שהמחנות הולכים מקדם הולכת שבמחנות היה שם
התקיעה לבד כמו והתרועה אחריה. ואמנם כששמעו תרועה יתקעו
התרועה אחריה. ואם היה הכלל שהיה שם תרועה לבד והנה היה
הוא כמו בחור בין שנה שנים ולא היה צריך לאמר ובתקיעה אחת
הקהל התקיעה לא תריעו. ואין לומר שיאמר שהתרועה הראשונה
שהיתה למסעי המחנות היתה התקיעה והתרועה לאחריה והאחרונה
היתה התרועה ותקיעה לאחריה שהרי כבר נאמר והתקיעה תרועה
שתהיה מלפניה ומה שכלל היו בם כן אחד. ולא הרי שאר תקיעות
למסעי המחנות. ובני אהרן הכהנים יתקעו במחנות והיו לכם
לחקת עולם לדורותיכם. לא כי כמה שישמעו והתקיעות שיהיה לחוקה
עולם לדורות. והסיר הדברים הנזכרים אחר זה כי צריך שיהיו
הכהנים בני אהרן הכהנים. לא הדיוטים ששומעו במחנה. ופרץ
לבעל מלחמה. ואם בדברים הקודמים שהם למקרא ולמסעות
קבלה התרועה מה יהיה התקיעה. ומוקדם המקום ולחלקו שיהיה
מותר לקהל את העם למדבר היה לתקוע במחנות בהם בשני
מועד. וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם וגו' לומר
הבואו מלחמה בארצכם שהוא אחר ישראל והוא יודע המלחמה
שתהיה עם האויב לא עם האויב לא נכון לאמר על הצר הצורר
אתכם אלא ללמד שבחוץ לארץ ישראל ישנו כן תריעו ב
בחצוצרות עוד הנה לא כמו שזכרנו ונזכרתם לפני ה' אלהיכם
לא כן הוא. וזה שבזה הנה שיהיה להם כפר ועסק וישובו אל ה'
ויראתם מהשם אשר כי התפלה עם זאת התרועה היא קבה
היותם נזכרים לפני שזכרנו כי המקום והם עוד יקריבו להם
כמו שאמרו חכמים ותקעו בשופר ועוד לא ימנעו. ובזה האופן הנה
התפלה והתשובה שנים. וכבר יתבאר שהתפלה היתה שם ושכבר
היה זה על תפלה כמו שאמר שתים כמו שבארנו שכבר זכר
שלמה כי יגוף עמך ישראל לפני אויב אשר יחטאו לך ושבו אליך
והודו את שמך והתפללו והתחננו אליך בבית הזה וגו' ובהעצר
שמים וגו' רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה שדפון ירקון ארבה חסיל
כי יהיה וגו' והנה שרש התרועה בזה הענין מה תשובה והתפלה
לפי שבבית המקדש על ידי התרועה ונזכרתם. לא עשו כדרך שרמזו נגד
וזה אמנם יהיה בתשובה והתפלה כי הם סבת הישועה הזאת

כפרחים והמשך לבם אלא שהיתה של זהב כולה מקשה זהב
עד ירכה עד פרחה מקשה היא. ואמרו שהיתה של זהב לא ערך
כפתוריו ופרחיו היתה של [illegible]ב לא יערך בה זכות הכהן ר"ל
בגביעיה כפתוריה ופרחיה. והסבה לפי שזאת הקערה הנבחרת
אשר בזה הכלי לאור אלא שהיתה המנורה של זהב כי
הזהב לא שיעור לו להעיר על שהוא מגלה ערך הכבוד אשר
בעבורו נעשה זה הכלי. ומנורה שכבר בא זאת הפרשה בזה
המקום לפי שכבר זכר היות הקול מדבר עם משה מעל הכפרת
מבין שני הכרובים לא אשר אין יתכן שהגיעה הנבואה לנביא
ולפי שענין המנורה מעיר לזה כמו שפירשנו במה שקדם
בענין המנורה סמך לזאת הפרשה ענין המנורה. קח את
הלוים מתוך בני ישראל וגו'. הנה מפני שרצה להכניס הלוים
בזאת הקדושה שיהיו משרתים לעבוד עבודתם במקדש לזה
הגם כי האדם משונה ולפי ענין מצביו שיתישב בלב
ישראל יותר ענין קדושתם. והנה הזו עליהם מי חטאת להטהרם
כאלו היו טמאי מת וזה להורות שהיה מזה כפרה אחרונה
הנזכרת במה שיבא ויראה שעשה זה להעביר עונם שהיתה
בו העגל כזה כאלו היתה טומאת מת לפי מה שנתבאר ממנו
בספר ויקרא. ולזאת הסבה לא הקדים לאחת בלשונם
כאלו יעבירו זה שיעבדו את הדברים האחרים כפי יכולת
וישראל בעבודת הקדש. והנה לזה שיסמכו כל ישראל את
ידיהם על הלוים ושיניפם אהרן תנופה לפני ה' מאת בני
ישראל לה' והוא קדש במעלת הקרבן. כאשר היו לה' תחת
פטרת כל רחם כמו שזכר. ולזה לזה לאהרן ולבניו תנופה
והיו לעבוד את עבודת ה'. הנה עבודתם היה לשמש ולשמור
משמרת ולשורר בעת הקרבנות כמו שיתבאר במה שיבוא
והלוים יסמכו את ידיהם על ראש הפרים לכפר על
האחיהם לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד. הוא
משא המקדש וכליו ושמירת המקדש. ולכפר על בני ישראל
כפי שהוא קורא לשיר שיהיו משוררים הלוים בעת עשיית
הקרבן או יהיה הכונה בו כי בעבודתם זאת יכפרו על בני
ישראל שלא יהיה בהם נגף בגשת בני ישראל אל הקדש כי
הלוים ישמרום שלא יגשו אל הקדש עם שבזה תועלת לישראל
הענין נעשה שלמות עבודת הלוים לקדשים שנה לשמרת
הקדש ושאת הכלים הקדושים. זאת אשר ללוים מבן
חמש ועשרים שנה ומעלה יבא לצבא צבא בעבודת אהל
מועד. ויראה שתהיה בזה סתירה לפי מה שזכר מזה הענין
בפרשת נשא שמנה הלוים מבן שלשים שנה ועד בן חמשים
שנה ובארנו שאמנם כל הבאים לצבא בעבודת אהל
מועד. ואמנם פירשנו ר"ל זה הספק בשאמרנו שאלו
האחרונים חסרו ועשרים וחמש שנה עד שלשים שנה
יבאו הלוים לצבא צבא בענין עבודת אהל מועד לא לעבוד
אבל שיקבלו לימוד סדר עבודתם אשר תהיה ושיהיו בני
שלשים שנה יעבדו עם אחיהם. ומבן חמשים שנה
ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד ר"ל עבודת משא כי בזקנה
זקנתו יהיה חלש. ואמנם ישרת את אחיו באהל מועד
לשמור משמרת. ר"ל שמירת הקדש עם האחרים שנזכר
בפרשת קרח כבר. ועבודה לא יעבוד ר"ל עבודת משא
ומזה המקום נתבאר שהלוים פוסלין בשנים ולא מומין
ואולם בכהנים נזכר שהמומין פוסלין בהם ולא שנים.

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. אמרו ויזכר הפסח וחקת חג
השבת. ככל חקותיו וככל משפטיו תעשו אותו. ואת חקותיו הם הכונה
שבגופי הפסח כמו שבארנו בפרשת בא לפרש שאמר זאת
חוקת הפסח ולא זכר אחר זה כי אם דברים שבגופי הפסח כמו
שפרשנו בפרשת בא לפרש שאמר זאת חוקת הפסח ולא זכר
אחר זה ואת הדברים שיהיה שה תמים זכר בן שנה ושיאכל בבית
אחד ושלא ישברו בו עצם ושלא ישברו בו ושלא יאכלו ממנו נא
ושאריתו עד בוקר לא וזה. וחולם משפטיו הם המקראות הנזכרות בזמן
מצה ומרור. ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו'.
כבר בארנו בפרשת בא לפרש שלא ישחט הפסח על אחד מהם
אחד לא שלא. ולזה היו המבוארים שאם לא היה אפשר שיעשו
בערב באחד הפסח לא היו יכולים לשאול לאהרן על בנו
הקריב את קרבן ה' במועדו. ולזה היה מספק זה למשה עד ש
שאל ואמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם. ולזה היו המבואר
שכבר חשבו שלא בערב הפסח והיו ראויים לאכול הפסח
בזמן אחר לא היו טמאים ולפי שלא היו ראויים בעת ש
שחיטת הפסח. ולפי שאמר אשר היו טמאים לנפש אדם ולא אמר
טמאים במת אמרו שלא יתנה הדין באחר הטומאות כמו זבים
וזבות ונדות ויולדות ושאר הטומאות. וזה שכיון שיכולין לאכול הפסח
בערב בשעת אכילתו הנה ישחט עליהם הפסח ואחר שיחזו
לא יהיו. והנה נפל ספק מה שאמר ויהי אנשים אשר היו טמאים
ומה שאמר אחר זה איש איש כי יהיה טמא לנפש וגו' כי לא יתבאר
זה הדין שיהיו הטמאים לנפש לפסח שני אלא כשיהיו יחידים
ואולם אם היו רוב הקהל טמאי מת הם יעשו הפסח שני
אבל שיעשו את הפסח עליהם בטומאה [illegible] בטומאה
ר"ל עם שאר אשר יטמאו בערב והנה לא יוכל לשחוט את
הפסח על הטמאים ולא כולו אחר בטומאה אלא שהיו הטמאים
מועטים בטומאת מת. והראיה על שחיטת הטומאה נכבד מה
שאמר בספר דברי הימים על הפסח שעשה חזקיה בחדש השני
רבת הקהל אשר לא התקדשו והלוים על שחיטת הפסחים לכל לא
טהור כי מרבית העם מאפרים ומנשה ויששכר וזבולון לא הטהרו
ואכלו את הפסח בלא ככתוב [illegible]
את הפסח לפסח שני שנמלך יועץ המלך ושריו וכל הקהל בירושלם
לעשות הפסח בחדש השני כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא כי הכהנים
לא התקדשו למדי. [illegible] היתה על שלא את הפסח
מפני הטומאה. והראיה שלא נראה הטומאה מפני הפסח שהיו
רבה הצבור טמאים אלא בטומאת מת לפי שכבר אמר איש איש כי יהיה
טמא לנפש ולא נצרך לזה התנאי בזה המקום לבאר שלא ראוי
אנשים אלא לפסח שני שכבר נזכר במה שאחר זה והאיש אשר
הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח שכל מי שאינו טהור
בפסח ראשון יחדל מעשיית הפסח ואם שלא עשה הפסח במועדו
ידחה לפסח שני [illegible] בפסח ראשון לפסח שני יעשה
פסח שני כמו שיתבאר כי פסח שני [illegible]
ראשון ולזה יתבאר מזה שלא היה מחויב בפסח ראשון. ואולם
שנצרך לזה התנאי שיהיה טמא מת [illegible]
שאיש [illegible] לפסח שני מפני טומאת מת [illegible] לפסח שני
מפני טומאת מת. ולא [illegible] אחר הטומאות. כי בטומאת מת
[illegible] בזה [illegible] כמו שזכרנו בפרשת
וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש. ואמר איש איש כי יהיה
טמא לנפש או בדרך [illegible] אחר הטומאות [illegible]

ולפי הענין זה היה המופת קריחת שם מעין וסתם ואח״כ נבקעה כי נעשה [illegible] והחפפו ואשר בקרבם וזה עדר רב שעלה אתם ותולדים׳ השלוחים והמגדלים שנעלמו על גבר הקרחי נבלעו. לא כליתי מהשוה כי הארץ היתה מתפתחת להם׳ והשאלה הזאת ודאי [illegible] הזוכה שנעלו מהם ישראל ובכן ואמרו שהם מתחוים אחר לכל נשר ואעפ״כ בבר היה להם תקנה דר׳ הנה לא נמצא [illegible] אם וכלה השם ית׳ להם נשר׳ וכבר אמרתי הנה אשר נאמר לכלם חנם׳ יתכן לפי הפשט שבני הלוים שלא היו בזולתו ואמר אחריהם׳ ואמר להורות על מחשבותם שכבר נתן להם השם ית׳ מזון עד [illegible] וכנעמו ובכונת העדיות כי היה יורד העולה וכאשר ירד המן עליו׳ והנה נבר עם משה על שלשם השם ית׳ משה כלה עם עליו׳ ועל שאלתם ממנו שהיתה ברכת הקושי׳ ר״ל במה שאין לבדלם נשר ויאכלו׳ ועל דברי הראשון ענה השם ית׳ שיאספו לו שבעים איש מזקני ישראל הכתובים למעלה׳ [illegible] השם ית׳ שיגרך המופת עליהם שם בנבואה בלכך שיתחזק עם משה בהנהגת העם׳ ועל דבר השני ענה שיאמר להם שיהיו מוכנים למחר כי מחר יאכלו [illegible] השם יתן להם על שיאכלו במה שיתאוו בו ונזהר [illegible] שהיה יכזיבם כי הם התאוו תאוה שלא צריך [illegible] השם ית׳ [illegible] שיקוץ במה שיתאוו בו׳ ועל משה ואמר הנה העם הזה רב׳ ואיך ימצא להם בשר לכלם חדש ימים׳ הצאן ובקר ישחט להם אם [illegible] כל דגי הים יאספו להם [illegible] להם׳ והנה אמר [illegible] שחייה ולפי [illegible] עד שקבלה [illegible] השחיטה [illegible] ולא [illegible] [illegible] אחר [illegible] ולפי שהעוף היה כמו מן [illegible] בין הבהמה והדגים [illegible] בזה [illegible] ולזה למדו ז״ל שהעוף [illegible] ממין אחד׳ ירן [illegible] שיספק איך לא נתן השם ית׳ משה על זה המאמר שאמר [illegible] שיהיה [illegible] במה שיעד [illegible] ולא [illegible] זהו לפניו [illegible] שלא [illegible] עם הבורא [illegible] ונאמר שכבר אמרו [illegible] בזה הפסוק כי [illegible] והמאמר היה [illegible] היה בין משה ובין הקב״ה [illegible] שזה [illegible] איך ידעו [illegible] שאין משה [illegible] על [illegible] ועל [illegible] הנה [illegible] השם ית׳ [illegible] הספק [illegible] ואמרו שלא [illegible] שלא יהיה [illegible] השם ית׳ [illegible] ואכלן [illegible] לא יתפיימו בזה׳ ואמר ואמרו ואכלו להם אלה [illegible] לא יקנו [illegible] מה שאמר [illegible] [illegible] [illegible] בזה הספק [illegible] שהנבואה [illegible] אשר בכחם [illegible] ואם לא [illegible] ולפי [illegible] שלא [illegible] השם ית׳ [illegible] כי בזמת [illegible] היה [illegible] כמו [illegible] שם [illegible] שיהיו [illegible] בהם [illegible] [illegible] הכין להם [illegible] ולזה היה [illegible] בזה ולא [illegible] וכן [illegible] במה שאין [illegible] השם ית׳ שיהיה [illegible] ולא [illegible] שזה [illegible] שיהיה [illegible] כמו [illegible] ואלה [illegible] וכן [illegible] בזה [illegible] שיש בו [illegible] והוא שיהיה [illegible] שיעשה על ידו מופת כזה׳ כי [illegible] שהיתה [illegible] יותר [illegible] אשר שיעשו על ידו מופתים יותר נבואים׳ ולזה אמר

ולחקים נביאים שני כשרים למשה וז״ל לבלתי [illegible] ואות מופתים [illegible] ומזה הענין היה אפשר שיהיה [illegible] כזה המופת [illegible] והשאלה ההשגחה על ישראל להכין שיעשה זה המופת זאת השאלה היתה מהם בקבלה אחרי מה שזכרו׳ ועוד כי המופת יעשה לאות מה וזה המופת לא היה להכריח לבני ישראל לאמת הענין [illegible] ולאמת הסבה כלה היה אות במשה שהוא ראוי שיעשה על ידו מה זה המופת הנעלם׳ ועבו השם ית׳ כי ידו לא [illegible] במעשה זה ואעפ״י שאין היה בלבם [illegible] ואחר״כ [illegible] אחר משה [illegible] וז״ל [illegible] מה זה [illegible] הדרך שלא הגיעה [illegible] מן השבטים [illegible] שבט לבלתי [illegible] ושנים זקנים כדי שלא יהיה שבט [illegible] ואמר [illegible] שיפלו הגורל מיהם השבטים שאחר מזה הענין ולזה היו הכתובים שבעים ושנים ושהיו מהם שבטים והם אלדד ומידד כן אמרו במדרש ולפי הפשט היה שאלדד ומידד היו משבעים זקנים [illegible] על [illegible] שהיו בורחים מן הגדולה׳ ויתנבאו ולא יספו׳ ר״ל שלא יספו עוד להתנבא רק הפעם ההיא וכן [illegible] אלדד ומידד מתנבאים במחנה שלא היו מתנבאים לפני שעה [illegible] אמר זה [illegible] שיהיה זה הענין [illegible] ועל [illegible] בענין שיהיו [illegible] כמו שאמר [illegible] [illegible] העם [illegible] [illegible] ולזה [illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible] היו [illegible] וכן [illegible] [illegible] אחר [illegible] [illegible] השבטים [illegible] של אחד [illegible] [illegible] שיהיו [illegible] זה [illegible] וכן בזה היין [illegible] [illegible] כאשר [illegible] [illegible] [illegible] ואהרן במשה [illegible] [illegible] מה שאמר ואחר זה [illegible] זה הענין [illegible] ואמרו ואהרן [illegible] הקב״ה [illegible] [illegible] [illegible] פרחים [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הדבר [illegible] [illegible] [illegible] משה [illegible] [illegible] להורות שלא היו [illegible] שעשה [illegible] [illegible] כבוד השם ית׳ [illegible] שיקנאו [illegible] [illegible] שלשה [illegible] אחד [illegible] כנבואה שיאמר אהל מועד׳ [illegible] אמר זה למשה והוא אמר הענין לאהרן [illegible] כי לא [illegible] שיהיה הנבואה [illegible] יחד [illegible] ויקרא אהרן ומרים [illegible] אחד [illegible] נבואה [illegible] היתה [illegible] הנבואה על [illegible] מופת [illegible] ואמר [illegible] מראה [illegible] בנבואה [illegible] שיהיו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנבואה [illegible] [illegible] [illegible] בו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עליהם [illegible] [illegible] הנבואה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנבואה [illegible] [illegible] שאמר [illegible] מה [illegible] ולזה [illegible] הוא [illegible] [illegible] והנה זה [illegible] אחד בין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים׳ והבדל השני הוא שלא נדבר בו [illegible] [illegible] כמו שאמר [illegible] [illegible] ידעני [illegible] ר״ל שלא היה [illegible] [illegible] ואמנם

אלהיכם · ולפי שאמר לפני ה' אלהיכם למנין ששם החכמים להיות שתוקעים במקדש כי היא עבודה מן העבודות התורה הקדושה שתהיה על ידי אהרן ובניו הכהנים · ואולם הר"ש בזה והתפלה היא להזכיר וסמוך לכן כמו שאמר שלמה והתפללו אליך דרך ארצם וגו' ויזכיר עוד שזאת התרועה להזכרה היא גם כן כמו ממה שאמר דוד בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' · ואמר כאשר תריעו והיו ונושעתם מאויביכם · ורואי שתקעו שגם הזכיר כלל כח ההתנשאות וזה שכבר רמזתי ומכוונת התורה שהתשובה והכפרה השלמה תהיה אחר השגוי והתרועה · ולזה כאשר רצה השם ית' שתהיה הכפרה בעשור לחדש השביעי הקדים התרועה ראש החדש כדי שיכינו לבם מחטאיהם וישובו אל ה' תשובה שלמה וגם ופה עשו יענו את נפשותיהם ביום הכפורים ולזה הפליג זאת התרועה התשובות · ורמז שתרועה שאחר שקננו הה' זה מה שנקרא לא יהרישו שנו עלה הכדר קהבם ולכן שכבר לכך · ולזה גם הוא מבואר שאין ראוי לה התפלה עלה שכבר עברה כמה שהיה אין להשיב · ורמז שתקעו כבר היה שם גם שופר בזאת התרועה וכתרועת ראש השנה היו גם חצוצרות שנאמר בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' · ומזה ומזה שהיו שמיקל חצוצרות ושופר · ומזה שאמרו בכאן חצוצרות לזכרות שהתפלה בחצוצרות · ובכר בראש השנה קול שופר להורות שהתפלה בשופר · וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם · ורמז שתקעו שכל אלו הדברים זכרון שיתקעו עליהם בחצוצרות במקדש שהם שמחה כו כולם כמו ימי השמחה והמועדים וראשי חדשים שהם טובים ולזה יחויב שיהיו אליהם העולות ועל השלמים · והם בחיים זבחי שלמי צבור · ואולם על עולת יחיד ושלמי יחיד לא יהיה זה · וכן רמז שגם השני כענין התרועה על העולות שלא יבואו על הצבור · והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם · ומה שזאת התקיעה היא מעכבת בענין הקרבן ותהא לנו שכבר נראה במוצא זה · אבל תהיה זאת העשה לא להיות לבם לזכרון · רל"ש ישראל בזה ישימו ומושגחים מהשם ית' ויודעו בעת זאת תהיו משוררים הלוים שיר על זאת הכוונה בענה כי הכוונה בזה הקרבנות כמו שאמר בו ולבאה אמר ספר עזרא השיר משורר והחצוצרות מחצצרים למנין בעת התקיעה בחצוצרות היה זה השיר והלוים היו משוררים שנאמר ושרתם ה' אלהיו · הנה השירות היה שם לה' הוא השיר אשר כפה · והקימו את המשכן עד בואם · זכר שאחת הקבה היו קודמים לבני גרשון ובני מררי כדי שיקימו המשכן קודם שיבואו בני קהת מיד שימצאו ובני קהת המשכן מוקם · ולא יתעכבו בהם אלא העגלות עד יושם הכל במקומו · ויאמר משה לחובב בן רעואל חותן הוא יתרו · ולמי ומה שכבר התעכבו שם יתרו על העת שנסעו ממדבר סיני ומה שאמר נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם · והם לא נכנסו לארץ כי אם בימי יהושע כן עלה במחשבה שיירשו ישראל את הארץ אחר שקבלו התורה בשנה הב' לצאתם מארץ מצרים ולא שעבר הזמן על ידי המרגלים ונתאחרו ישראל במדבר על שמות רבעים שנה מעשה את המרגלים כמו שנזכר בפרשת שלח לך · לכה אתנו והיטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל · אמר זה להוציא הרב כי ענין שלא לירושת הארץ והודיע שכבר ייטיבו לו מהטוב ההוא · ועם היותו שלא יקח עמהם בעבור ירושת הארץ אבל אמר לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי · ויראה שירדו נפרדים · ולזה מצאנו בניו שהיו יושבים בארץ ישראל כמו שנזכר

בספר שופטים ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד וילך וישב את העם · וגם שם עוד וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה ויט אהלו עד אלון בצעננים אשר את קדש · וזה מורה שהם היו נשארים וגם אמר בספר ירמיה הלוך אל בית הרכבים והשקית אותם יין וגו' למדנו משם שהם היו מישראל · ויראה שהרכבים היו מבני יתרו שנאמר וממשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב · ולזה הוא מבואר שכבר נתיישבו ולזה היה אומר כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך למען לבקש לה' השם ית' אם יוכל להמשך אלינו ובכל כח אלך ועזב אחד לא יוכל על זה ימשך לבקש משפחתו · אל נא תעזוב אותנו כי על כן הראה משה כדברי כאן ישראל לביכן שתהיו העד על מעשינו · כי על כן ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים רל שאם לא תבוא ובאותו הלשון מחנותינו והיית לנו לעינים להנהגה הכוונה כמו שעשית בענין מנוי השופטים והנה אמר זה משה על הענוה כי לא צריך להם בזה · ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים · הר ה' הוא סיני · והנה זכר שהמסע הראשון שנסעו אחרון נסעו לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה · והנה הזכיר כל דברת התאוה לפי מה שנזכר בפרשה אלה מסעי · והנה הודיענו בזה שהיו נוסעים והולכים עד היה ענן ה' עליהם יומם · והנה זכר בכאן כי משה גם שהיה שבכל שהיה נוסע הארון היה מתפלל שיקום השם ית' ויפוצו אויביו והנה מפחדו וכי ישראל בתוכם שהשם ית' עושה לישראל · ולזה ינוסו משנאי ישראל מפני השם ית' · והנה קראם אויבי השם ומשנאי השם שאויבי ישראל ושונאיו הם אויבי השם ית' ושונאיו · ואמר זה משה כי לא ידע השם ית' לא הבינה על עיניו שיפלו ישראל ביד אויביהם כי לא הבינה זה כי עד כמו שאחרים בוא לא שנות · והנה אמר משה שינחו ישראל אל הארץ הקדושה כמו שאמר שובה ה' אלא שנה הארץ והתעכבו שם שלשים ושמונה שנה · ובנוח הארון היה אומר שובה ה' רבבות אלפי ישראל אלא אחר שישבו בה לא טובים · והנה אמר שובה בעבור הארבות הקדושים שישבו כאן ישראל · או יהיה הלשון בזה שישוב השם ית' אל ישראל בכל מיני סיבות כאלו פעמים · והנה היה הנכון שהעם כמו התאוננים והתאווה לבשר שלא שמעו זה והקשו הקהל היתה זאת התפלה ממשה אבל היתה שהתרבתה שהיה מכוון מעשהם ממצרים והוא כי ישראל הקהל · וזה כי מה שכבר קבלו ישראל את התורה והיו לשם ית' לעם סגולה ונתישבו מהר קדשו · ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' רעה שהשם ית' שהיו אומרים שאינו ושומע דברים אשר בכאן וקינו יודע אותם · וזה הוא אמרו כמתאוננים רע באזני ה' · והנה היה חרב השם בזה והראה להם שהוא שומע דבריהם ויחרנם וזה היה באקצה שהם קצה המחנה והם היו רחוקים מהמחנה שכינה · ויראה שבקצותם שהם אכלה הקצה והם היו אומרים הרע באזני ה' · או יהיה אמרו כמתאוננים רע באזני ה' שהיו חושבים מחשבות רעות בלבם עצמם ולא היה שום זה כי אם השם ית' לבדו · ולא נודע מה היו אומרים הרעת · ויראה מהענש שהשם ית' עליהם שהיו בקצה המחנה · ונראה זה גם כן ממה שאמר בספר אלה הדברים ובתבערה ובמסה ובקברות התאוה מקציפים הייתם את ה' · ויצעק העם אל משה ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש · והאספסוף

שידעו לבבם וישובו אליו כי זה ממה שיורה שיישירם אל שתהיה
התפלה שמועה ויהיו נזכרים לפני אלהיהם ׃ התועלת

התועלת השביעי

הוא במדות והוא מה שלמדה שיתקנו מאלו התועלת הקודם

כי שיתקנו הסתפקם לבם בדבר הקרבן ויכוין מה שהוא מעניניו ולזאת הסבה בשנה היו [illegible] בפה אחד ש״י כמו שנזכר בענין נמצא בתורה כמה אחר ושלא נשם י״ת אליו כשלא היו כי [illegible] בכמו זה השיר השלם אל שירת השם י״ת כמו שאמרו ז״ל ויראה שיהיה זה הענין מאלה אחרת ואם ההריעה מכלכלות שלה כי הקרב׳ ואולם מה שהיו מעשה מעשין במקצת מן המעשה ומעש המחוייבות היה לפי שעה ושרוצין היו אלו המצות האחרונות היו לדורות ׃ והנה הפלא מאמרם ז״ל שמנה כל זה מצוה אחת ׃ והנה יתבאר מה שעקרים שזכר בזה שאם שלא מצות ולא זה מעניני הקריה בזה אבל הקריה כו תהיה בנ״ב כמו האלקות אליו ׃ שלא כחו בהריכות אם יעמור הקבלה ׃ התועלת

התועלת השמיני

הוא שראוי לבלשון שלא יש לך האנשים אל הטוב כפי היכולת

ולזה תמצא שלא היה מספיק למשה מה שידע מטוב לבן חותנו והאמין ביגל כי היה ראוי שלא ישוב לארצו שאחרו בכמו באמונת התפלה ולזה בקש משה שיאחר יתרו עמהם כדי שיבינו אלנו במו ויתנה בכל לפי מעשה התורה וכדי שיתקיים בזה יותר הקניין שיישובו למה שאמר ולכן השי״ת יתרו לגרות אלא שמענו כי נשמע שיעזר בנו שם אל האמונה האמתית כמו שעתיד מעשה לפי מה שספרנו במה שעבר ׃ התועלת

התועלת התשיעי

הוא לפרסם שה שם ית׳ יודע מחשבות האנשים ושומר אותם

שלא לשום להתלונן כרגע ולזה הספר שכאשר היו העם מתאוננים [illegible] רע לפי מעלתם בעבודת השם ית׳ באש שהיו חושבים כי השם ית׳ לא יראה ולא ישמע אל הדברים אשר בלבו שמעני והגיע להם מענוי על זה עונש נפלא ׃ ולפרסם זה הענין נקרא שם המקום ההוא תבערה כמו שזכרנו ׃ התועלת

התועלת העשירי

הוא להודיע שראוי לאדם שימהר מאחר רצון וזה כי בהתחבר

ישראל אל האספסוף אשר עלה עמהם נשתבשו מעשיהם ולפי [illegible] והתאוו לאכילת הבשר עם שלא היו להם העדר [illegible] בזולת [illegible] וזהו אמרו והאספסוף [illegible] וישובו ויבכו גם בני

התועלת הי״א

הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיקוץ [illegible] אחר התאוות ושיתרחק מהסרתם

ואמנם [illegible] השם ית׳ אל מעלות שאלתם [illegible] השם ית׳ לתת להם כדי שיתחזק אמונתם יותר [illegible] להם שהנה להם בשר לכל [illegible] השם ית׳ [illegible] שערה [illegible] והנה השם ית׳ [illegible] בשר ולא [illegible] כחו לא היה להם [illegible] והיה [illegible] ואולם [illegible] שהיה להם [illegible] זה על [illegible] שהיתה [illegible] לאותם [illegible] ככלותה להם [illegible] הרבוי הנפלא ׃

התועלת הי״ב

הוא להודיע כי אשר יפה ההכרח לעשות מופת ישרא׳ לה השם ית׳ שיהיה כן [illegible]

[illegible] ולזה [illegible] השם ית׳ למשה שיאסף [illegible] העם [illegible] לפי [illegible] להם הנבואה ולזה [illegible] שיקחו [illegible] שיהיה להם כח [illegible]

שניח לו הדברים [illegible] הנבואה כי האנשים [illegible] יתקן יותר בהם שיגיע להם הנבואה ולזה לא היה [illegible] בהגעת הנבואה להם מה שיהיה מה [illegible] בהגעת הנבואה לאחרים חכמים ׃ ואם הוא מבואר שלא היו אלה ראויים לנבואה על צד [illegible] לפי מה שנתבאר מדברינו בזה הספר ׃ התועלת הי״ג

התועלת הי״ג

הוא להודיע זה המופת הנפלא שהיה במשנה הנבואה הנמצא לשבעים הזקנים ובמשנת

השליו [illegible] הריבוי הנפלא [illegible] והכל ממה שיעיר [illegible]

התועלת הי״ד

הוא להודיע שהאיש השלם [illegible] לעבודת השם ית׳ ויניח כל

העניינים הקניינים לפי מה שאפשר [illegible] שהוא [illegible] ולזה [illegible] משה [illegible] בזה מרים ואהרן ואמרו כי [illegible] ממנה כי [illegible] בהם [illegible] כי הם [illegible] ׃ התועלת החמשה עשר

התועלת הט״ו

הוא להודיע שראוי לאדם [illegible] העניה והשפלות [illegible]

הנה כי משה רבינו ע״ה עם שלמות [illegible] בתורה שהיה עניו מאד מכל האדם ׃

התועלת הט״ז

הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן אל לבו הדברים אשר [illegible] שיאמרו כנגדו

[illegible] שיהיה [illegible] אשר יאמרו הדברים כנגדו ׃ [illegible] משה [illegible] מה שאמרו כנגדו מרים ואהרן אבל שתק ולא דבר להם דבר ולזה [illegible] משה [illegible] כנגדו ׃

התועלת הי״ז

הוא להודיע שאין ראוי לשלם לנקום ולנטור ולא יהיה [illegible] כמו

[illegible] משה [illegible] ׃

התועלת הי״ח

הוא להודיע שאין ראוי לשלם לנקום ולנטור ולא [illegible]

[illegible] ׃

התועלת הי״ט

הוא להודיע מה שהשבח השי״ת [illegible] לכבוד משה שלא [illegible] ישראל

[illegible] ׃ שלמה הפרשה

פרשת שלח לך אנשים

[illegible] משה [illegible] הדברים [illegible] שנה [illegible] כלבם [illegible] האנשים [illegible] משה [illegible] העם והם [illegible] המצות כי [illegible] יתכן בהם [illegible] דברי [illegible] העם [illegible] ישראל [illegible]

אחר זה לפי שכלה הנביאים יעלם למעלה בהם מאס בה ענין הנבואה
מעלת היות מועילים לדברים פרטיים אשר קרין שספר יתכן בכוונם
זולת המיון כמו שבארנו במה שקדם · וזהו השען מעשה הנביא
אשר נשאל בהם מפני אחר הנביאים והשען בו אל השאלות
כולם כמו השען ממלאכת ההוראה ובמה שנזכר במעשה בראשית
ולמה לא היה שם לפי תורה זולת משה · והתכלית שיהיה אשר
שהיה משה כולו מה לדברים פרטיים היה מן [illegible] מגואל
על מיניו וזה יורה על שלמות השגתו בנבואה · ואולם אמר הדבר
היה מענין בהם מילות · ובמה שהיתה נבואתו יותר חזקה מן
מחידות ותמונות יותר מעניינות כל מה שהיתה הוילה
יותר עמוקה היתה הידיעה המגעת ממנה בענין הנבואה יותר
חסרה מה שאמר · וכבר באר דין זה בשלמות בספר מלחמות ה׳

והתכלית הרביעי · הוא מה שאמר ותמונת ה׳ יביט · והנה
בזה הוא לבאר שאחשב שאחר הנביאים מפני דבקותם במה
יקרה להם שלא ישיגו השגות הנבואות ומקרים ויגרשם אשר
השם ית׳ במה שהוא אשר יגיע אליו ומחשבותם · ואולם מעשה היה
מעיניו אחר שאחר שיוגבלו מזה השגות המושכל ובזאת
הקשר הנבואה היה לבן השם ית׳ ומדרגת המעשה מופת
מה · והיה זה כן להתבודדות שלמותם אחר קבלות הנפש יותר
על אשר היה תמיד עם השם ית׳ ולא היה יכול להפריד הדבק
ההוא כי אם בקושי ובמה שאחר כך במושכלות שמור ·

חשב יתברך שזכה אחר המעשה הנפלא · והנה במה שזכר
בזה המקום מזה הענין יש עמוק שלא יתבאר למי שראה דבריו
בנבואת משה ע״ה · ולבאר לו הרחיב הבאור בזה אחר כך
מן הרחק עם שכבר ידע לקשור בנבואות לא יכילו זה המקום
ולזה לא ירחיקם לדבר בנבואי במעשה לשתיק לבם בני
מהשגות נבואתם לנבואת משה · וזה כי משה לא היה תמיד
עם השם ית׳ ויקרב שיהיה פונה אל המעשה והוא מה שעבדו בן
עריס ואהרן · והנה זכר שאחרי אף השם ית׳ בם ושלקח הענן
מהם ואז סר הענן מעל האהל ותגלה שנאמר ומרים מצורעת
כשלג · וזה לאות שהמרים גוררה לצרעת סבה מעשה זה והוא הנזכר
ואולם אחר כן נענה על שלא הוכיח אותו עליה ואחר כך דבריה
ואמר הקלים מרים לא הרן במה שאמר והדבר מרים ואהרן במשה
והנה במה שאהרן מחילה מעשה עמה שהיו לדבקם כי בלי הוא
ואחותו · ואמר לבלתי שיתנה הם אחר ההוא מה שנוכר בן ואחריו
והנה התפלל משה לשם ית׳ בעבור אחותו במלות קצרות מאד לפי
שלא הצריך לאריכות בקשת התפלה כי השם ית׳ עשה זה לכבוד משה
וכבר מה שלא הסתיר עמה מאיתו לא נמנו עבר מאתו אחר כן ·
והנה הגיד מה שלא סר זה בה התפלל לשם ית׳ אשר פתח מפני אחותו
ובזה היא הענה עד זמן שלא היתה מרים נגועה מחמת הקיר ראוי
שתהיה שבעת ימים · ולזאת התמה יגיד השם ית׳ שהסגר שבעת
ימים מחוץ למחנה כמו שהאהרן עשה וסגירתה · והנה זכר כי
לכבוד מרים לא נסע העם עד האספה · וזה היה עמהם היה שסבב
השם ית׳ שלא נסעו עד הענן מעל המשכן כן והם שבעת ימים
ואחר זה נסע הענן מעל המשכן ונסעו משם למחנה · וחנו במדבר
פארן · ואולם היתה עליה מלגשת מחנה הפרשה · הנה

התועלת הראשון

הוא לשמור ענין קדושת השם כי
והכפרה בהם כי אחר הן העם
קודם שיקרבו לעבודת המועד כי זה מה שהוא יותר נכבד ית׳
ירחת הארץ · והיה זה מעיד העניים להתנהג בענין המועד
בהבנת הקדושה · והנה כמה מעשים שיהיו הנשואים בהם מה קשה
כן בדברים שהתקדשות · הקדשת העבודות הכבוד לה בעין
למעלה מה אחר שנים שנה היא עבודת המשכן ולמעלה מאחר שנים שנה
אינם ראויים למלאכת העבודה וכן למלאכת המשא והעבודה ראויים לה
שנים שנה כי אין המלאכה להם עד היות בן שנים שנה
וזה מפורסם מאד ולכן שלשים שנה · ועד שלא היו שנים מספיקים
בהם לא יחשב ומעלה בנוגע למלאכת העבודה כבד כי עבודת הקדש
מופת שיתן לה מה ומעלה במה ושאין רחוק להם לגמר שאין הוא
בן שלשים שנה · ואולם הכהנים מעל רחוק שהם בעת ההוא
לעבודת עבודתם כי הם כלם בני כהונה יהיו ומעלה בנוגע
בנפש לעבודת האלהות · ולכן נערך בהם שיהיו השנים מעטין מהם ·
והקדה השלישי הנה מספר ומשה ורבים קדם שיהיו ימים עשרים
בענין · ואין הם ראוי בזה השיר מה שאין ישלם בערכין ולזה השיר
להם זמן שיהיה להם בו השלמות הראוי למלאכת העבודה · והנה
זכר בעבודת הלוים שתורה היא קשה כי זה מה שיהיה בנוגע
ומעלה רבה בנפש לתקן כמו שהוא בו שנים ושנים ·

התועלת השני

והוא במדות · הוא מה שאמר בן
בזה המענין מפני שלא יסור כבודו
למען יוסף מאוד הרבה בערך רחוקה בו וספר בעשה יותר
והנה הרצון בזה הוא התועלת בענין שזכר בו בענין פסח קטן ·

התועלת השלישי

הוא להודיע עוצם מעלת
השם ית׳ ענין משה נביאו
שהקדים שהוא כוכב המשכן ההוא ענין מקום השם ית׳ ביום ועמוד האש
בלילה שהיה השם ית׳ ישכון ויסע זה הענין עמהם כמו ההוא
הדרך ובאשר ישכון שם הענן שם יחנו בני ישראל ובזה האופן
היו נוסעים וחונים על פי ה׳ · והנה אמר במופת הענין על פי ה׳
ביד משה לשתי סבות: האחת כי זה המופת נעשה השם ית׳ על יד
משה נביאו · והשנית כי עם לא היו נוסעים כי אם על פי משה
מפני הגבורה שצריכה להם ובאה קבלות למען המחנה ·

התועלת הרביעי

הוא להודיע שראוי למנהג נפשו
בענין מאופן שכאשר יכלה שיקח
לקבוץ יקח שיקבוץ העם בכללו ויקבצם שיראו זה יקל בעת אחד
כי יש לו התפלה ובינה החכם ירדו עם התקבלם קודם לכן
ושיוכל להכניס זה הכפל שיכנה · והאחת יהיה בכלות אחת
הקול והחוזקים שיתעוררו הרחוקים והקרובים בדרך יותר
נמסר · ואלה יהיה לנגיד מגורשים ותקע קול אחד יכליל
בין שתי הקריאות בלא שיגשו הקרובים בזה הקול בקשות
כי בזה מהר בהקדים אל מה שלא יעלם · ולזה זכר שיהיו תוקעין כך
במחנה הלחמת בתוקעת במחלקת הקריאה ובמקום השנים ולא היתה
תרועה · ואולם בהיותם רבים שאין תוקעין שתיהן ומניין

התועלת החמישי

הוא לבלתי שראוי למנהג
העם והחיל והמלחמה שהייתה
בענין מלחמות בחופן שלא תפול קטטה בין המונה גם מפני
ולזה כאן ישיב לדעת ענין נסיעתם והכוונה ואיך מערכותיהם ומניינם
ואיך עשו שיהיה בזה מעין בהסדור וההדרכה מה הקטטה מה שלא יעשו

התועלת הששי

הוא במדות והוא להראות שראוי
במה הצריך לבלבל מה ריעות
הנבואות לפי שקרוב השם ית׳ לנו ורחוק לאשר ירחק ואולם שהיות
ולהעיר להם שוב לשם ית׳ בכל לבם בעת שתפלתם עליה
והתשובות יתקעו בחצוצרות להעיר לבם הנביאים באופן שיקרא

אלמושיען לבני ישראל באופן [illegible] ומר[illegible] [illegible] לדבר הש״י
מאה״ חטא בדבר ואמר שנין [illegible] [illegible] ועלם מאין
אין לו שמספר כלות את [illegible] אמר נשא את החבורות
מה שעשו עמהם ממצרים ידו ואתה אחד כי נברא עשה אותך
לגוי ועצום ממנו · ובזכרון יתקיים הבטחתך והוא מבואר
אין טענה הם במה שיעד [illegible] שיעשה אותו לגוי גדול ועצום
ממנו · ועם הטענה במשה זה הייעוד קודם שלא כלה השם ית׳
את ישראל אז כלו שקדמו רבותינו ז״ל משה אמר ובכל [illegible]
רבו למעלה ״ ויאמר [illegible] שאין ראוי שיעשה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] לא כלה [illegible]
אופן שירצו ישראל לאכול קם והקים במדבר ״ והנה כבר [illegible]
על אמר משה למה יאמרו מצרים לאמר · ובאחרונה אמר
כי כל הגוים אשר שמעו את שמעך יאמרו זה ולא [illegible]
בחור בזה אמר משה ושמעו מצרים אתה לבד הזה אשר תעשה
ישראל עתה מה כלו את החכם ושתק [illegible] ועשה עד
סוף הענין שאמר בבל שכלם ושמעו השם ית׳ יאמרו [illegible]
[illegible] וישם הקל כלה אותם במדבר · וזה שכבר [illegible]
בקרב ישראל בקרבו ויספרו זה המצרים [illegible] ושבח [illegible]
להוציא עלה וזה [illegible] מישראל ויושבי הארץ שמעו [illegible]
[illegible] עין בעין נראה אתה [illegible] הר סיני ובאהל [illegible]
[illegible] ישראל בבין השם לדבר עם משה ועננך עומד
[illegible] משה הנבואה ובעמוד ענן ואתה הולך לפניהם
יומם ובעמוד אש לילה · וזה כלו מורה על יכולתו [illegible] בהם
[illegible] ומי שכן הוא הנה יאמרו שלא יהיה יכול השם ית׳
[illegible] לא היה [illegible] שהוא מרחק [illegible] ואוהב
אותם [illegible] [illegible] שלא יכול [illegible] והרגם במדבר
ועתה יגדל נא [illegible] כאשר דברת [illegible] ארך
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
השם ית׳ לא [illegible] [illegible] · והנה השם ית׳
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
מאמר השני [illegible] · והנה [illegible] השם ית׳ [illegible]
הקם [illegible] [illegible] [illegible]
מהם ״ [illegible] [illegible] [illegible] נס
השם ית׳ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] השם ית׳ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
העלם ״ ורב חסד · ר״ל והנה השם אשר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · ר״ל והנה השם אשר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

בעבור אהבה אותו שאמר על מחל בזה ״ ונקה לא ינקה · ר״ל שאין
[illegible] [illegible] [illegible] התוכחות שיכרית בהם ר״ל שאין היוכח
[illegible] שמם היה העונש כן לא יהיה התוכחה ההוא שוב · והנשל
שמי שירצה [illegible] לא ירכנו כדי שיקבלו התוכחות [illegible]
[illegible] אחר · וכן העונש במי שירצה להוכיח עם אחד הנה
יתכן להוכיח העם [illegible] [illegible] אחרים [illegible] לא ימית
כלה להוכיח את העם [illegible] [illegible] וזה הענין בזה האופן
פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים · ר״ל אותה הש״י
שלא [illegible] התוכחות הוא פוקד עון אבות [illegible] וזה
שכאשר [illegible] [illegible] [illegible] לתוכחה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ואחר הסר
אם היה [illegible] בזה [illegible] [illegible] לתוכחה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ובהיות הענין כן שהשם לא יעשה [illegible] [illegible]
תוכחות והיה מבואר מענין התוכחה שאין [illegible] כן
[illegible] התוכחה [illegible] שאין [illegible] ישראל
ואז [illegible] משה השם ית׳ [illegible] [illegible] ״ ואולם
[illegible] [illegible] כבוד ה׳ את כל הארץ [illegible] כבוד ה׳ את
כל הארץ [illegible] [illegible] [illegible] כבודי [illegible] כי
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והוא שלא [illegible] אחד
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] המורדים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כבוד
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והם עשר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אשר בין
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] במדבר
[illegible] והעמלקי והכנעני יושב בעמק · [illegible] מבואר
שלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] במדבר [illegible] [illegible] השם ית׳
ואמר [illegible] [illegible] המדבר דרך ים סוף · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בהר הנה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ״ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
יורישנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ״ ובניכם יהיו רועים במדבר ארבעים שנה ״ ר״ל
ארבעים שנה [illegible] [illegible] · [illegible] השם ית׳ במדבר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] עשרים שנה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] השם ית׳ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ר״ל שכבר
הנביא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

לבוא מאחר שלשבועם שכבר היה רחוק ישראל משם יה' שכבר
יורשים אחר מאלף רח' והשבועה כלה ורבו מצרים ועליהם ובכל
הענק ומתקשר בהם עם שבאלפות רח' ומופתים רבים מה שם
יה' במצרים וכרבות הקפור ולזה הוא מבואר שלא היה ראוי שיהיה
הערים האלה אם לא נח והזונה ויפה ומקיז הלא יקבן לבב יותר
לבבאו עם יד השם יה' הזונה עם הסכך לא היה ראוי שיראו ומקלל
יד השם יה' מעבה להם וחסה יתשיקרו ומקי זה לא יקננו ותכל כנפה
כי השם יה' עשיבא הארץ לא שייתה מעלתים יחבר להם הקבורה
אשר יהיה כה' סיוהר מענע מה זכות המופתים ההם כמו שביארתי
בשאי אמות״ ויקרא משה להושע בן נון יהושע׃ ירמוז שהוסיף
אות על שמו לבבה כמו שאמרו ז"ל שהכניס השם יה' בשמו לדבר אחרים
ושכיון שיהיה להם זכות שעה שמם · וירמוז שכבר ינבא משה
שסופו לכך המרגלים יהיה לא היה לבו העם ולזה שינה שם הושע
בן נון כדי שיעצל מכנוס ומלכם · ויהיה זה סבה אל שיתגלה ישראל
מהנהות לבם ע"י המרגלים · וכלזה לא הועיל · והנה הכין ישראל
קלוב הר שעיצוצו אותם בשם יה' עד שמשו לשלום שם מרגלים
לחקור אם יתכן להם לבבות האלה · ולזה יספר מספר ויחן שלח
אותו ישראל בזה אותה שולחם לפי שאמרו ומשמו הושע בן נון
שלא יכנס מרגלים ציריהו ולשון אלא שהיה זה הספק לא יקשה עם
מה שביארתיו ומזה שם וזה כוונתי ריחו לא היה כמו שאמר אם
כמו שאמר הכתוב מהפנים כמו שביארתיו שם וכוונה הענין היה לברר
אמת זה הענין ויהכן לבבשה במקום ואיך לא שיהיה כוכבם שלא
יקיו חזקים שחזרו ולבבם בהם ״ וראיתם את הארץ מה היא
ר"ל אם היא ארץ הרים ובקעות או היא ארץ מישור ״ ואת העם היושב
עליה וגו' ר"ל שיחקרו אם הם גבורים או חלשים · ואם הם רב או מעט
או מעט · ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה היא אם
רעה · ר"ל אם אוירה טוב ושימעו הקנינים שם בשלום והענין
הוא בהפך · הבמחנים · הם הערים והערים הבלתי בנויים לא חומה
אם במבצרים · הם הערים והערים מוקפים חומה ״ וחברון שבע
שנים נבנתה לפני צען מצרים · אחשוב שיהיה זה המאמר להורות
על ישיבות המקום ההוא כי צען היה מקום קשה ובאחד נחבו מ
מצרים ועם זה היה יותר קשה וחזק חברון כי שבעה שנים קודם
החברון טוב המקום נבנה ורבו מעז מעז עד שאמרו והחזק הנה שם
ספר שהיו בונים מקום אחד הנה היו בונים מקום שהיה יותר קשה
בן ולאשר היה לכלם המקום שהיו בונים מקום אחר שם · וא"ס
הוא מעיד מה ראשון משיבות ולזה הוא מבואר שלא נבנה
חברון קודם צען מצרים אלא מפני היותה יותר קשה ממנה״
וישאוהו במוט בשנים · הנה לפי הפשט יראה שהמוט שאו
המוט שהיה בו הראש האחד מן הראש והאחר מן הראש השני
או יגלה בזה שהמוט היה בשנים מוטות והיו נושאים אותו בזמנה
והבאור הראשון נראה לי יותר לפי הפשט ״ ואולם רז"ל אמרו על
פי ההפלגה והגוזמא שהיו שמונה ואחרים כאחרים״ וילכו
אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל וגו' הנה אחר זה כי
אלה היו מספרים זה התחלה למשה ולאהרן לשב כלבבם כמו שהיה
ראוי לא היה מתחשב לדבריהם מה שלא יצא מן הכעס כבר היה
נגד משה ואהרן לשב כלבבם שיקימו בשם יה' עם שיק ושע
וכל יהיו מחזקים אחריהם אבל קם השיבו ונשמתה כל העדה
ובזה הענין לכל העם כדי שלא יוכל לעמוד שיקום ״ והנה אמרו
למשה כלה העם שאלה היה היה זבת חלב ודבש היא
ורעבונה לא ובהמה אשר שם לעזן ולעבורים או יהיה הכנ

יבא המרגלים כמו שספרו רז"ל · ואחת העם אשר שם הם גבורים
מאד ויש להם עוז והערים בצורות · והנה באמרם כנגד הענק העדיו ועל
גבוריהם והיו הערים בצורות מאד · שהעניין יהיה לנו מה שנלכד הקלי
והורו על ישע דברי הענק בהקפה כמה שספרו מגדים שהם
גדולות מאד כי הערים תהיינה גדולות שיהיו והעם אשר בארץ הקשה
ובאמרם שהערים בצורות ושהם חזקות ומוקפות חומה וסוף
על להבריח העם שכבר ראו בהם כל יכולתם והבדילם עד כאן
שספרו להם שעמלק היה יושב בארץ הנגב כי כבר ראו ולאמר נגע
והכרו שעמלקים היו מצליחים אותם כאשר ינחם שהיה · וזה מאמר
שהיה רחוק ישראל לאויביהם עמהם בשעריהם שיערכו לשבת לבבם עם
עמלק במרגלים שהם בהם והיו חזקים מאד מחזקים את לבבם שנמו
בהם יהושע שספרו להם עם זה לדבר הארץ ואותם שיהיו כהר שהיה
קשה מאד לשבת לבבם נגדם · והכנעני כבר היה במקום חזק
כי היה יושב על הים ועל יד הירדן · ויהס כלב את העם אל משה
ועדיין לא ספרו מאומה אמר הכהן אם הוא טוב לבאר אותם אין · והנה
זכרו זה אחר זה במה שאמרו ארץ אוכלת יושביה היא · ר"ל שהיא מיתה
יושביה ומכלה אותם מצד רוע אוירה ״ ויהם כל החכמה אשר ראו
ימים שהרבה שמתו העם זה הענין מפני המרגלים היו מתלוננים
ואומרים שלא ישבו שם כמו שיגלה אחר זה · והנה שהם כלב את
העם בעבור משה ואחר שלה שאלה ויתרון אותה כי יכול נוכל
ר"ל לפי מה שהבטיחם לנו ומבטחות השם יה' על ידי משה
אנשי מדות · ר"ל גבוהי הקומה ״ ויבכו העם בלילה ההוא · ר"ל
שלא קמו ומבכות להראות שגזה הענין עד עבור הלילה שאחר
היום ההוא ״ ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרים
מבין ינהיגו הראש הזה אשר בעבודה הכבוד השם יה' שיירא ונשוב
למצרים · וזה שעמבלו מה שקבב השם יה' למשה ומשוב למצרים
היו נכונים בזה · כי הנה היו עושים לא הקבוע ההם ״ ואולם
הקבוע שקבב השם יה' למשה משה · הנה הראשונה היתה עליהם
את מצרים ר"ל שלא יחזו ומשפטים של כל כסף ולא יקבו שמעה
כי זה המעט שהיה להם ישראל ובעבורו ומשוב למצרים ״ והשנית
היתה שבשעת הפגיעה ואילו בים סוף כי מפני זה היה ראוי שייראו
משוב בים סוף יקחו אותם ומהם ״ והשנית שלשית היא יען
שהשם השם יה' את ישראל לדרך המדבר ולא רצה לנחות דרך
ארץ פלשתים כי קרוב הוא פן ינחם העם וישובו למצרים ״ קהל
עדת בני ישראל · ר"ל קבוץ הנשים כי שלשתם היה עדה אחת
מיוחדת ״ כי לחמנו הם · ר"ל בידינו הם לאכלם כמו הלחם אשר
הוא בידינו ״ סר צלם מעליהם · לפי שאמרו המרגלים ארץ
אוכלת יושביה היא להורות על שהארץ היתה טובה לאויר
מה בבריאות אמרו זה לפי שראו שהיו מרבים שם ושהיו שם
קוברים רבים הנה אמרו יהושע וכלב שזה הדבר ודבור הקוברים
לא היה בהם מפני היות הארץ ההיא בלתי נקיה מאויר רע היה
זה מפני שבא קץ האומות ההם למות כי סר מהם הצל והגן
שהיה מגין עליהם קודם זה · ועל מזל האומות ההם היה זה
לא מרוע הארץ · ולזה אמר שזה הענין היה ומראה שראוי שיפול
מוכן לבני ישראל מה שמעה הנסים הקסם אבל הוא מה שראוי
שיראה להם בבא זמן רשעות האומות ההם והיות השם יה'
עם ישראל · והנה השתמרו ישראל שאמרו כל העדה לרגום
יהושע וכלב באבנים · והוא מה שאמר כי על משה ואהרן
אמרו כן כי הם היו רודפים לבוא לכאן אחר במה שאמרו נתנה
ראש ונשובה מצרים ולזה עשה מזה עצה הכפר בו לרגם בהם

התרומה · והוא מבואר מהשישים כוונו שקרין זה השיעור
שיהיה נו לשש והרמינו | עשה יהיה בתבונה שלא עריץ ורבים ש
שיהיה נו לשש והרמינו | עשה יהיה בתבין זה השיעור · וככר
שבחרו הורחה הבירטים יפלזה הגדס שלפם והמתקה נימר
מסבבהון בלזה השיעור לא יעקמל מנסחל בענין היין · והנה
זה השיעור הוא נזכר יותר מאיפה שנזכר בתורה · והאיפה היין
שבעשים שטש ענין · ולא יהיה זה השיעור שבנה לענין חומש ה
הענין והוא מבואר שכבר יקרא לפי הגמון נעשה מה שלא שנה
הפשה בוכן שהוהל ישלמשו ואת אין יתחייב בכללה · והנה לפי
הגובה התורה שעור למחצית התרומה · וכבר נקבל בתורה ב
במחצית התרומה היה אחד מעשרה וכן הענין בתרומת
מעשר שנו והראותם מתנו לחה רב ומהם מעשר מן המעשר ·
ומפני שהם במתנת מעין מלבנו ממקום אחד שהתרומה תהיה
אחד מחמשים · ובמקום אחד מלבנו שהתרומה תהיה אחד
מששים · ולפי שטם התרומה לא יוכלו לשלול מהן כלל בי ה
השנין הנה הוא מבואר שאין זה חלק שירימו מהגנה שיהיה ש
שיהיה שון שם חלב יספיק לפי משלי התורה אותם מתנה חנלי
היה שיהיה בשלשה בתחלת מעשרים ולארבעה ומהם אחד מאחד
ושמונה לפי שהכהנים צריכן שיספה יותר בבתחלת מהבער
הבית כי שהוא מוכר לפני ים רבים · ולפי בתרומת עדן יקחון
מה בחנם לחה מלשון התורה · ולפי מדברי חכמים אחד לאחד
מחמשים והוא השיעור הבינוני שלמד מן לשון הר ומה כמו שזכר
כי הוא התרומה אחד מעשרה ויותר מאחד מחמשים מקות · ולפי ש
שהענין הכרעה בהחלט בשעור הדברים שיטיל בו שלשים מחמד
בחמשים השיעור · ולא הלכה התורה שהם מעטים ויסיפו חומש
בדברים שמזכיר זה בהם בתורה · הנה היה ענין רעה מחו התוק
החונש ושין יפה אחד מאחד בשום עין רעה אחד מששים ·
וכהנים לא תעשו והכבה מלאת הקלב וגו' · ראוי שתדע ש
שאין הכוונה בזה שתהיה השנה בכללה מלאכה שאם היה הענין
כן היה מתחייב במה שנזכר בפרשת ויקהל שיתחייבו שבכל
מלאכה ומלאכה קרבן חטאת ממנו תמה עשרה שנה · ועוד שכבר
מצאנו במנחה הענין מהשירה בבאור שהעבירה היא על מלאכה אחת
שאין בין על זדונה כרת ששגר והבשר והעושה בכל רמה
ובכרבה הקטש קהיה וגו' כי דבר יי' בזה וחת מצותו הפר ולכן
אמר ולא התנו הפר · ובכללה הנה הוא מבואר מזה שלא היתה
הכונה כי אם על מלאכה אחת · והנה הדין זה הנה המלאכה שהעבר
עשה הוא מנפשחתיו כמו שאמר אחר יי' הוא ממפו שהעבר
עשה עבר על כל המלאכות שבתורה והנה המלאכה שזה לר כה
היא עם שהעבר עשה כופר בכל התורה כלה כי מלא יתמן ב
שסיהם קרא לה אחה במלאכתו · ומזה המקום למדו שהמלאכה
המוכרות בפרשת ויקהל שיתחייבו עליהן חטאת הם מטר
יתחייבו על זדונן כרת כמו שזכרו שם · ולכם מעשה הענק
עשהת בשנה וגו' · כבר בחרנו הדרושים הנבנים בזה בפרשת
ויקהל ויקח משם · והנה הדין בשש העדה פתדין הגזול ·
ושוב כלה העדה · כל כלשה ועדה · והדין בכלשבו ושבו כי
שבעיקרן קהלו נעשה להיות כל אחד מהם מיוחד ונפרד מהאחר
שישראל היה שוכן לשבטיו · וכבר מצאנו בביאור שהשבט יקרא
קהל עמים ויעמיד השפט בקה לשהוה · והנה היה בזאת העדה יהר
ושוא כי שבע ושבט מה שאין כן בשאר הערות שחייבין על זדונן
שהם מה שתמצא בפרשת ויקרא · והנה ירצה מה שזכרו שטש

יהודה היה צריך קהל שבכלם שבטו של ישראל מבני יעקב בנדיבות קהל
וקמו ממנשה ואפרים שבשבט יוסף שהם מיוחדים לו יהיו שבטים
כי אם שבט אחד · וכבר קבלו על כלם בני ישראל הנה
יחמר במשפטים התלויים בשבט הדרוב · והנה לא הרחמי עדה
בני ישראל היה הדבר המדבר ומכל מלות הענוה ומספרם
יהיה הדבר בשבטים והנה אח שיאמר שיהיה הדין זה
שאמר ועשו כל העדה שיהיו השבטים זקנים בני הגויים
אמר בפרשת ויקרא ומכו זקני העדה · ואם היה דורש אל פרדין
הגולל היה אומר זקני העדה כי כלם היו זקנים · ושה הוא
מבואר שהם זקני ישראל ולפי שאמר זקני העדה ולא אמר
זקני ישראל למדנו שכלשבט ועדה מביאה קרבן · והנה הדבר
שכלשבט ושבט מביא קרבן כמו שעשו בחנוכת המזבח על
פי בית דין · ושלא להם כי שנה היא וגו' כי כלם העם בשגגה
ראוי שתדע שכבר יתבאר מזה שאם לא היתה שגגה לשום ה
העבירה כמו שיענו בודאי שכבר ישעבר בה וידקו הנה אם
עשו זה מחויל אחריו הוא מבואר ולא היה במגפה מאומה זה הקרבן
ואם שגגו שחשב שמעשו שעוון בית דין קבלו מלה שמועה מהאחרים
הנה לא היה שגגה שגגה להקהל · שאמנם על הוראת בית דין
נאמר כן שכל היות מעיקם מקצתם כלו שגגה התורה כי אין שגגה
אין שגגה · וכאשר אמר כי לכל העם בשגגה שמורה שתהיה
שגגה אחת לכלם · ולא ירצה חייב אחת יחיד על שגגה ·
ולא הוכל בשבטים · המהוראה יחיד ולכהן בחוכם לפי שכל
שבט ושבט היה מביא קרבן ולזה היה הוא שביא עתה שלא יהיו
בכלים קרבים ממנו הקרבנות · ולא תלה התורה כי הקריבים מנים
עם שבטי שהם מלו · ואם נפש אחת תחטא בשגגה הנה לך
הבדיל בזה המקום בין כהן משיח או נשיא ליחיד · וכבר הבאתי
בזה בפרשת ויקרא · ולא חשב שהסבה בזה כי במה היה הכהן
המשיח והנשיא שעבר עבירה בדין מקומו כי העבירה היא אחד
המשיח והנשיא עיקרו כו על מדינתו והכבוד הראוי
לכהן · ולא הלכה שיהיה קרבן המשיח והנשיא שוה לקרבן ההדיוט
בשגגתו · הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' · הכרתה הוא מבין
הגוף והכרת מהנפש שלמות · ויהיו בני ישראל במדבר
וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת · ידמה שמוסך מן שבת
לענין עם להיותה מצות שבת בכללם · והנה קודם לזה הכהנה בכה
כופר במצות מה בתורה בכלה כי שבת היא ואת התורה נגד על
המעשה המעשה כי זה ייקרא לו שנים שבתות כו בשם · קודם שהשבת
הוא נאמן והשבת שהוא חלק העולם ובשלשה מאמרי בזה יבנו זה
להאמין והתלווה בתורה · והכוונה שמה נשאו קודשים בזה
מכלת שבת · ולא היה המחלל שבת כלו כפרן מעיקר על מלאכת
התורה בכלם · והנה הדין במקושש שהיה הולך על אחת עצים
ומחבר מהם לשון נקבה או שיהיה מחבר העצים ונקושם ומשביע
אותם ממקום למקום כמו שבאר בגמרא ויהי כמו שנאמר
שאמר לא מקושש מקוששים ביום השבת · כי לא פירש מה
יעשה לו · כלומר לא בשום ענין בחי זה מיתה · והנה המיתה
התורה בזאת המיתה שתהיה בסקילה כל מה עברה על שבת
והוא מבואר שזאת הפרשה נכתבה בזה המקום לפי הזמן ש
שהיה בו זה המקושש · וזה כבר יתבאר מזה שאמר ויהיו בני
ישראל במדבר שהיה כבר שהיו ישראל במדבר מאז זה כ"ד
חדש ונתן להם השבת · והנה היה זה בחדרים בשבט השני
כי השבת הראשונה לא היה מדבר להם ישיבה כמו שבארנו

והנה אמרנו שהכתוב מדבר בעולת בהמה לפי שכבר בא זכר ואח
חו מן הבקר למה על עולת העוף שאינה צריכה נקבים והנה לפיה
הוראתה על הכלל בעבה שיתחייב האדם הקרבת הקרן וימעל הק
זו עולה והכל בכלל הוא שיתחייב הנודר הרי עלי עולה ולזה אמר
במצות התורה לכה עם עולה בשניים עבה המעשה אותו לגמר
לא ירצה והנה הוא כן נאמרו בעבה כי מהם שהם בשני מינים יקריב ש
שיהיה עבה ולא יתחייב הנודר בזולתם מה היה יקריב של
יתחייב בשני [illegible] כי אמר שיחשב שלא יתחייב במה שבזולת
מה שהתנדב לא יתחייב בשניים או מעשיהם הוא כן לגמר
מעשיהם שלא יתחייב [illegible] שלא הוא לשני בהם אלא
מה שהוא [illegible] שלא יקח שמביאים זו בחלק לקרבות
בעולות שהוא על בהם ולא יהיו בהם מנחות נזה למדנו שאינו
כי עשה והוא [illegible] עולין שהוא מותר מעשה מעופות מנה
שנזכר מן [illegible] עולה והשלמים בפרשת ויקרא ולזה אמרו ש
שאם לא קרבנו המנחות היו סיגי רבן למקום והקריב את קרבנו את
קרבנו וגו' למה שאמר הלא היה שיהיה עולה או זבח שלמים
שנדרו אחד [illegible] שיהיה כולו כליל כי אין היה שאין להם שנה
ענין שיהיה שם לעשר רבים וג' ויאמר כולה שיביא אחד
יהיה שנין [illegible] וכאשר היו הקרבנות כבשים כבשים יהיה
מנחת כל אחד מהם כמו שאמר אחר זה במספר אשר תעשו
ככה תעשו לאחד במספרם או לאיל תעשה מנחה וגו' לפי שכבר
הקדימה התורה [illegible] מנחת הנסכים למדנו שהכבשה מה שיהיה
מזה הענין [illegible] אשר המנחה מה שמה הוא קרבנו ולזה
יתבאר שמה שאין [illegible] מן הכבש יתחייב בנסכים וזה הענין
מבואר הוא [illegible] וזה היה מנהג שהיה לא זכר נסכים אחר
היה מנהג שהיה קרבן מעט עשר כבש כבש והתבונן
זה המקום [illegible] עם שכבר ידענו שכבר ישנו על קלים
שסמיכה [illegible] בכבש לשניהם ובמנחה וגו' לפי שלא אחר
הכתוב בין [illegible] כבקר לענין הנסכים והמנחה והנה
היתה מנחת [illegible] קלה כשני עשרונים היה שהוא
שתה לנבל וג' [illegible] לספר ותאמר אחת לקבע ולא יעל
למדנו שקרבן שהיה קטנה היה נחות שלג ולא אחד מהן בעולה
השמן בלה היה [illegible] ובמה שמעלה זו קריבה קדשי בזולת
ולפי שאין [illegible] עולה אשר עולה בכל התורה הקריב
מנחות [illegible] הנה הוא מבואר שאינו במזבח
כי אין חוץ שם סדר קרבן מזה במקום שלא יהיה כבר המקדש
נבדל הגם [illegible] נכשר לשון מה שאינם הקשר בין אחד קול המינים
שכבר הוא מחויב שיהיו במקום יכנסו בו בשביל שיקריב לגבי
המקדש ולא יהיה שם שם [illegible] כמו שאמר עולה שאר קרבן למדנו ש
שנה הבא הכתוב בשור [illegible] ולפי מה שאמר בן שנתו קרבן
או שנים שור או [illegible] עולה [illegible] או שה בכשבים או בעזים
לפי שלא זכר עזים [illegible] לשה למטה [illegible] מה כתוב
בנשים בין קרבן לעולה [illegible] כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד
במספרם לפי שהמספר לא יהיה אלא לאחד מהם [illegible] מינים
למדנו מזה שאין מערבין נסכים בנסכי איל ולא נסכי מין אחד
בנסכי מין אחר וחוזק אשר מינן אחד יתערבו שהתורה לא
הקפידה אלא שיהיו במספרם ולפי שהמעשה היו קרבן הכהן
עשרון למדנו שהמותר של מנחה קריבה מנחת עשרון ולפי זה
שהמעשה אשר אמרנו בנסכים הוא לבד כמו שנזכר בפרשת
מלאכת הוא מבואר שאין ראוי שיהיה באלה שהוא מלבן שמן

כלה הקריב עולה כבר אמר חובה להקריב אותה כדי עחוק
של ריח ניחוח לה' אשה ואינם נחות והנסכים ולמדנו
מזה שהחזירו הוא חטא ויתחייב בזה שלא יהיה ו' ומתן שקיות
מקריב עולה [illegible] שנקרא כפשוטו אחר קול קרבנם ולזה
כל שכן לבד מקרר זה שהגר שנאמר חייב במנחות ונסכים ולפ
ענין קרבנם בקומץ בתורתכם לו ורותכם ושכבתם וגו' הוא
במה שהגר שיתגייר אז הגר שכבר נתגייר יקריב קרבן ולפי שנם
למדנו בשביל [illegible] שבנו ואחר כך השכינה שהקריבו
עולות ושלמים כמו שנאמר בקרן ומנחה המשפטים למדנו
מזה שהגר גם כן חייב בקרבן [illegible] הנדה ואחר כך הנשים קטנה
ולפי שכבר נאמר כבר ועשה אשה ריח ניחוח לה' והיה שם
קרבן שיהיה כולו אשה ריח ניחוח לה' ולא העולה למדנו ממה
שהגר מתחייב בעולה ולפי שהעולה כבר תהיה מן העוף כמו ש
שנזכר בפרשת ויקרא הנה ימשך לגר שיביא עולת העוף ולמ
יתחייב גם כי הגר יתחייב להביא קרבן ממה שנאמר ממנה הכהן
מעשר ה' לה' על קרבן אחד ממנו קדושה לא כושר שהעשה זה בזה
המופת כמו שנאמר שנקרבה התורה והקדשה כה שהקריבו ומה
שלמדנו בזה כן גם כן כשנכנסו לבית ושתה הכהנה וכמו שלמדנו
בנשים כמו כן בקדושת הנשיא ולפי שכבר מצינו בנשים שקרבן
חטאת שנה ושנים וכשכתלו שקרבו עולה ושלמים למדנו
מזה שלא יתחייב במו זה הענין כי אם עולה כי מה שנשבענו
במלכות הוא עולה ולזה הוא ומה ואחר שרקו ישראל שם לא
יתחייב הגר כי אם בעולה ולפי שהוא מחוייב בעולה ממה
שאמרו בישראל גם כן בעת מתן תורה ובכהנים ונשים ולזה אמר
שהוא מחוייב במילה ממה שנזכר בסוף פרשת של לך לך
שקדמה מילה מצבה התורה כבר למדנו שמהו ישראל
כן שימולו ממה שכתוב כאשר היתה שמסבה כמו שנזכר בספר
יהושע שלא מלו העם היוצאים ממצרים ועל שכבר למדנו
ממה שהוא משותף במו הדברים שזכרנו הוא הענין
והקרבן ולזה הוא מבואר שהטבילה היא מעשה לא הענין
הקהל הקהל חקת אחת לכם לגר הגר וגו' למדנו מזה שהגר לא יוכל
שיתגייר לקיים קצת מצות התורה ולא לקבל כולה שיתחייב
כולם כשיתגייר וזה כי התורה היא מצווה בחק אחד שלא תשתנה
מתחייב אחר בו התוספת ולא הגרעון ולזה לא יקבל שיקבל
קצת מצות ההוא לבד ולפי שאמר לכם ולגר הגר למדנו שהוא
מדבר בגר בעת היותו מתגייר כי זה הענין מפורש שאמר
שאמר החלה וכי יגור אתכם גר ואמר ככם כגר יהיה לפני ה'
למה שהוא מתקרב לפני ה' והוא העולה כי הנה מי
חיוב לפני ה' כי הוא מה שהוא כולו לאישים וידבר אל בני
ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל הארץ וגו' והיה באכלכם
מלחם הארץ למדנו מזה שהכתוב שבבואם וישבו לארץ וחכרו
ממנה הלחם נתחייבו בחלה ולפי שלא יאמר להם לפי הענין ולפי
מה שירמז עשו הפירות חלה על מה שהוא מחיטת המינים למדנו
מזה שהחלה אינה נוהגת אלא בחמשת המינים כי לא שייך
חלה כי אם בלחם ולזה אמר לחם שיהיה עריסותיכם באופן
למדנו מזה שאין ישנו בחלה עיסה היא מחוייבת בחלה ומזה
שהיא מהרבה חות חלה לאחר וענין החלה היא שירים ותרומה
חלה אחת והיה כדי ומה והיא נתנת לכהן כמו שיתבאר במה
שיבא והוא מבואר שלא תהיה כולה נעשה חלה כמו שלא
יהיה כולה כדי ומה וכבר אמר כדי ומה וערך כך הדיוט ח

ההוא אשר יעבורו ויוכיחם בדרכיו על [illegible] והתוכחות אשר
ינהגו ההוא הישר ישראל אל השלמות שהוא ראוי לקבל
התורה שהיא נתנה הש"י לבם לאלהים ולעשות וזהו התועלת:

התועלת הראשון

הוא להודיעם שכבר היה ידוע
אצל הש"י פשיעת המרגלים

והכשלונם ולזה הרשה השם ית' לשליחות אחר שבאו ישראל לבקש
אותו ומפני זה בחר הנכבדים שבעבור לא יוציאו דבה וזהו אמרו
כלם אנשים ראשי בני ישראל המה כמו שביארנו וכי השם ית' הניח
לא יכריח מעשה האדם לפי מה שאפשר ואמנם הקב"ה נתן קצת
משה להושע בן נון יהושע כמו שביארנו הרעשה השני:

התועלת השני

הוא להודיע שראוי לאדם שישים
בטחונו בשם ית' ושיבחר לעשות

עמו במה שהוא כונה לעשות אלא הכח ההמה שקרה לבני ישראל מהם
מפני שלא רצו להשען על יעוד השם ית' בירושת הארץ ובחרו
לשלוח מרגלים שעשו שלא נשלחות ששה להם השם ית' אשר
היה רק מפני שיעשו מה שהם יכולים לא יהיה כי מעשה התנהגות יותר:

התועלת השלישי

הוא לבאר שהשם ית' ירוחם
כלם על הדברים ולא נמצא

עונם כלו ולא הוא שעבר עון שיעשה היותה ועשו זונה וחוזר מאחר כמים
הם ורצו לירש את הארץ והיותה נכון לכל כמו שייעד לפני מאד
שנזכר במקריבו ושמע ולזה נפתרו הכל מאשר יבואו הארץ ושלושים
שהיה כונה להם שכלם מרו נגד דבר מפני שלא בטחו בש"י:

התועלת הרביעי

הוא לפרסם כוונת הלוי הקדוש
שעשה שהיה מאת השם ית'

מאת כוונתם מה התנהגם בארץ פלשתים ושבו מלכי ירחו
ועם כל זה קמתו ובכה יהושע ותשובה מלכי ירחו:

התועלת החמישי

הוא להודיע שהוא ראוי לאדם
השלם שיהיו לו כח לסבול מהם

מה שהשם כלה וכי לא ילקח להיות הטוב הזה כי משה רבינו
עליו השלום כנגד שלהם על מרדם בו בדברים אלו רחש ושב
מלכים עם שלא היו בזות שהשם נשלם השם ית' שלא יכלה את
להם וגם שלא השתדל ולשכה לבקש מהם ובחר להם שלא יקבלום
בשמו כאשר התרשלו שמרדם בשם ית' ולא הלשינו עליו כלם
מתחנן לפני השם ית' שלא שלחם עם ישראל שעשה לו השם ית'
וגם שלא רעה אשר דבר לעשות לעמו ר"ל שלא כלה אותם
בכלם כאשר מרדו במאס ארץ החמדה וגם הם לא אבו וחי:

התועלת הששי

והוא במצות הוא להודיע שכבר
יתחייב שיקרב עם העולה והשלמים

מנחה ונסכים וכבר זכר זה התורה מצוה בתוך שבתמים בויקרא:

התועלת השביעי

הוא להודיע שהוא בקהל נדריו
כאוי שיקריב לתועלה כמו

שביארנו וכבר נתבאר כמה שקדם הרעשה העשה הזאת והוא
כי לא ישוב בכחו ובקדם שיהיה שוגג ושוקדו שם לנדותו
מן הכבר וגם לשם בכבוד ולזה הוא לב שלא ישמה ולנדחיכם:

התועלת השמיני

והוא במצות הוא להודיע שאין
מצוה החלה והרעשה הזאת

מאוד הוא אחת לא שכר שבלה כבוד ותהיה לו ממנו השם ית' ולזה
זה המצוה ושמה שיגע מאמר השיג עריכם והוא בהכין להודות שהש"י
נתן לך הכל היו נאמן נמצא שמלכותו תדיר והרעשה השני
המצוה עושה והוא כולל כל בלתי ריבות הנה וזה הוא כי השם יתברך

רצה שיהיה לבני ישראל פתחו לשמור בתורה ולעמוד על מחוה הנה כפי שיזכרו
משפטיו שנתן להם התורה שתהיה לא זה כלה שיהיה להם ממנו זכרון ומנוחתם:

התועלת התשיעי

הוא להודיע שנזהר מאוד
בדקדוק המצות אשר בה ולזה

כי יהיה ההדיוט מבלי מלאכתו והנה היה בקוץ הכשרה פרי
ועצר ולא היה שמר המלאכות אם סבר כמו שהקדמנו שיהיה
לפי מה שאמר כמו שכבר נתבאר ושבת ברצונה המלכים אשר
בלא שבת שהיו נוהגים החלוקות לא לכמו שנבאר במקרה
ולמען לא יבאו על בניו באחת מכשיליהם וזה היותר שבזה
השמירה יותר כמה לא שבו ובחר עם זה השי היו עכו"ם מהר:

התועלת העשירי

הוא להודיע שהוא מחויב
הקדוש שהוא במורה שבמצוה

ובחר זה מפני הסמיכות לענין מה שבא בתשובה כוס לעבור על
כל מצות התורה בכלל כמו שביארנו במה שקדם:

התועלת אחד עשר

והוא במצוה הוא מה שצוה
לנו והתכלת על כל בגדי

כנפיו וכבר ביארנו התועלת המגיע מזאת המצוה בביאורינו:

פרשת ויקח קרח בן יצהר וגו'

שם ויקח קרח בו שנו לו יקחו את השמש והבאו אשר אותו לכבודם
מישראל לקחו עד שנשים עד כלו במשה ואהרן והנה לא התנחה
המרגלים אשר פתה בהם לבד החיים ומאחר שאמרו שאשר היו
מנוגעים והנכבדים שבהם וכבר זכר ומזה אלו לקח הקהל
במדרשיקם והוא מבואר שכבר משכו לבם בשתמש ושרה מגולה
לא מאשר שעשו ולא היו אהרן כי הוא היה מלך ואהרן אחיו היה
כהן גדול והיתה הכהונה לו ולזרעו אחריו ולא עבר זר בכהונה ויעלה
מזה הספור שלא היו מאמינים שעשה משה את אשר אלהים צוהו ונתן
אהרן ולא אמר ובקשו גם כהונה כי יודעים את אשר
על דל שהוא להקדים לא נתנו לאהרן מעצמו אך השי' בחרו
וזה יתבאר בבקר היום המחתה זה והקהל ידעו בזה היותו
כי השם ית' לא יבחר כי אם בכהן נבחר וחסר לא היה להם בדרך זה
מה הקריבו הקטרת כי לא יבחר בכלם רק באחד לבד ורצון בזה
אש ושימו עליהן קטרת מחשב שהאש נקח ומים בקהל
שאם היה לא זרה לא יהיה שם קומת אותם שאינם
ראויים כי אם במאהרן עם היותם כהנים מאז בהקריבם אש
זרה לפני יי' ולזאת הסבה בשנה אחת ובני שלקחו מהקטרת
שהיו מקטירים מעט בכוונה הפשע לא קטרת זרה שאם
היו מקטירים שם קטרת זרה לא תהיה מיתתם שזה מורה
שלא בחר השם ית' בהם להיות כהנים כי אם זרע אהרן היותם
חסידים שעשו כן רב לכם בני לוי אמר זה להם כי לא יספקו
בגדולות בני לוי להם במה שנתן להם השם ית' מהנבואה כי הוא היה
חובתם שעם ולאפשר שהיו לעבדי הכהנים וכאשר היה שלא
עתידין בזה מן היו מחזיקים בכהונה אחר להם מאשר שמשו
לא בניו' המעט מכם מה שנתן לכם הש"י מהמעלה שהבדיל
אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אל השם ית' ותהיו משרתים
לעם ושמשם אתכם מעלים שמים עבודת משכן יי' נחוץ
שהם במקום זה הקדש ר"ל לעבוד ולנשא ולשמור משמרת המשכן
ולא הספיק לכם לעמוד לפני העדה לשרתם יראה שזה השינוי

שם · ואם לא היה הקרבן כן בא לא מינין אחרים ויהיו בני ישראל לגמרי
הלא ידעתי שהכבד עמו ושמר בעבים שנה ולא יתבאר מזה כתי זה
זמן היה ולא הוא מבואר שזה בא למינין שהקב״ה שהיו ישראל ב
במדבר שהיה זה הענין · דנפשותינו בחכמים · כבר התבאר בפרש
וישמעאלו כי הקהלה והודיה אינה אחר שאין הבדל בין שיכון
מקום שהאדם חוטא האדם שלא הקבין · ולפי שהוא לא יחוי בענין
העולה השלמים שהוא נבהם ביותר קל שאפשר עם שאומר ב
מלת התודה כמו שהקרבן רבשירים הטובים · והיה מבואר שהזיל
בידיה היא יותר קלה מהמינה בשלמה האחרונים עשו והנה היו
יורים קורבן ומנקו לא נבוה שיקרב שיגיע והנפילה ההיא שאין יד
העושים היה כן בראשונה להודיתו · והנה שעשו חכמים שזה
היה אפשר שיוצא בית המקדש נבוה שהם קרבנות אם לא מתכוה
הסהלין דאוי שיתפלא ושנה בשישיבוהו שם · אבל ראוי שיתיל
העד השם עשו אבן שתהיה בה כדי להודות · והנה שעשו חכמי
שזה היה אפשר כשיוצא בית המקדש נבוה שהם קרבנות ואם שאומר
כזה הנה אין ראוי שיפלא ושנת משישיבוהו שם · אבל ראוי שיתיי
העד השם עשו אבן שתהיה בה כדי להודות · והנה שעשו חכמים
שזה היה אפשר שלא יד העושים יהיה כן בראשונה להודיתו והנה
היה זה המשפט שעשה אחד למנחה לשמר אנשי המנחה ומהנפל
מלשות החינוך העולם אשר עשו לתת התודה להודיתו · ועשו
להם שבת על כל בני ישראל ודורתם וגו׳ אחר שכבר זכר הקרבן
שבהם ראשם מה לא נוי מכל מלאת התודה זכר המלה אשר יש לה
יום בקיום מלת התודה בכללה כמו שאמר ורקיקי מצות וזה
אחר כל מלאכתיך · וזה יאמר מנלת השבת לפי מה שאמר · האחת
היא כי הוא שיי לפני השם תמיד ויהיו עשובן ונאמר ירחה
בומלה אחת מלת השם יתב׳ זכרונות בוראו ויירא מלפני אחרי
השם יתב׳ לשבח היו שלמים כמו שאמרו רז״ל מה אחר שהיה
יודה להקל בזמה עם זה ונה אחת יפה מאד ובשעת מעשה ראה
אחר בעל פניו וזכר את בוראו ומעשה הקב״ה בזמת העבירה
המענה · והשבת היא כי זאת המלה תשיר האדם להודות
במצוות השם יתב׳ אשר הקדיש בו השיר להתיין בכל מלאת התודה
מה שהספירה בו התחיל קבה לעבור על כל מלאת התודה · וזה כי
החרבנו בנפשו יעירו על ענין הימולות אשר בעולם השפל והבן
מורים שרבוי הדברים המקבלים מהם · והוא הקבלה הקודש
השבת ומחבר אותו מורה על הבריאה האמתיים שמרמזים
אל הקוש כמו דקדוק הגלגלים ושבלאחד מהם יש העתק ממנו
כשעה רבות ואל היו השבות ככל אחת מאחר בנ טפות · ולפי
שזה בלב אשר מהכיחן מלא רבוי היחסים המיוחדים אשר
להם עם אלו המצאות השפלות · והמין שיהיה בריבוי הקבועות
אשר לאחד מאלו מהם · ומה שזה דרכו הוא יחוייב שיהיה עלי לא
לא עלה ראשונה כמו שהקב״ה בראו מאותו · הנה זה יורה כי
נבוה עליהם ויורה שהוא אחד יעלה אשר כל השפלה הנמצא
מהם להכלית אחד כי כלם פועלים בזה העולם השפל לפי מה שיכו
להם מהם ביום הבריאה · ושלא היו הפעולות כמה שיתפשט מעולם
ואם לא היתה שם על אחת השירים אלא זה אין שיכן שיהיו כלם
משתרעים בפעולה אחת אלא מה שהיא אחת · ובכללה זה מאמר
שיאמר באופן שלא אלו שיש בכל זמן אחת שלונה ירידו מאמר
כלל מהדברים היא השם יתב׳ · וכבר ביארנו את מה המקום ב
כשלמות בחמישי מאמר · ולא נתן לעשות שבת מהקדשים
והוא התודה שיעיד על השם שהוא כן השם יתב׳ לעשות במקום

הנביאים הקדמונים להורות על כל מצות התורה בענין אחד · מ
והמנחה שיובא [illegible] שנתן עליהם מבלה הנשירים אלוק
והיה החלה היא כבודך · [illegible] בניהם · כבר התבאר מענין
התודה שלא יהנה כי אם במקום שיקרב בגבולות שלא נביאים
ועשה לך עלה בנוע כנשות כם והוא אשר יקבע בה · והסבה
מבוארת ומה שזכרנו · ואם היו שיאחר בגבולות לויתי ותקון
לשבות השבת שלא יקרב בגבולות לבד ישרה בני הקהל · אבל אם היו על
אחר בגבולות אינו מחוייב בשבת · ומשם יתבאר שזה השבת
הוא ענין כמעשה נביאים להודות על שבעת העשיה מה שירשו
רבוי הפעולות ושימם כלם בענין אחד · והנה קרבן זה הוא לבד
הודאת בני נתחייבו בפסוק · ואמרו עשו להם השבת להודות
על שבעת העשיה ראוי שיהיה שנאה לשם השבת כמו שאמרנו
בתורה שזה במעשה הפסח והמצות · עשתה שבת בניהם · ר״ל אל
כנף בניהם · והנה לא נתן התורה שיעור לאורך הציצית ולמספר
חוטין ולמנה מלבד חכמים יש להם שיעור לבד זה · ואמנם
שיהיו נרדפין בכל שהוא · והנה הוא כי ממספר החוטין להיות
שמונה במספר · ר״ל שהם ארבעה חוטין כפולים בכנף הבגד ולזה
יהיו שמונה שהיה קלים מעבר זה וקצתם מעבר השני וזה מפני
לבוונת התורה שיהיה ממספר החוטין ובזה לבנה שזכרנו ·
ובהתבאר התכלית אחר כן כלם בחלות השבת ומנין על החוטים
לומר על ענין הדם המשמש יש בשתיים יתב׳ במלאכתו
חלה המשנה · והיה לבם לשבת שהעשיה ברגלה יותר שיהיה
לשם השבת וזה כי הוא כדי שיעשיהו יותר בכוונת זאת המלה
ולהיות השמות · ואמרו מה שלא הגענו זה המלה אלו כמו
שהוא על הדאייה הדברים לפירושו · ועוד אמרו מזה שאמר
ורקיקי מצות ואחרון ר״ל שאחר כלן לכלם שיש קרבנות
שלמים המקדימים · וכן אמרו זה מרמז שאמר אשר הקב״ה בה ·
והנה מפני שהיתה אלוה זאת [illegible] שיש כל [illegible] שהיו
הנשים חייבות בשבת · וראוי היה להיות כן כי הענין אשר הוא
על זאת המלה היא [illegible] הענין ולא יתכן שינצלו שכלם נשים
לקבלה [illegible] · וזכרתם את כל מצות ה׳ ועשיתם אותם · לפי שזאת
המלה מורה על מצוות השם יתב׳ כמו שביארנו · ולא תתורו אחרי
לבבכם ואחרי עיניכם וגו׳ · ר״ל שזה ישמרכם מלהגיע אחר לבבכם
חסרי שם אלהים לא ומלהגיע אחרי עיניכם אל זה מהדברים
הנראים הוא יותר ראוי שיהיה מאלה כי העיניים לא ישיגו אלא
מה שיש בו שיעור שם אלוה הוא המונה שעושה הגלגלים
והעולם השפל · והנה יורה שאין לו וזה היה המונה מכל המלה
כמו שאין לנו ומזכירתם את כל מצות ה׳ אבל הנה
התורה השלמה המוסר ואת השבת · והתועלת המשנה המלה
לא ימנה מלה · והייתם קדושים לאלהיכם · ר״ל בעשותכם המלה
התורה תהיו קדושים לשכינת כבודו ונתכם בכללם להיות עם נב
השם יתב׳ ולהדבק עם [illegible] ותהגיע אל אחרי אחרכם
מאלה [illegible] להיות לכם לאלהים · ר״ל שכבר הוצאתי אתכם מאלה מצרים
באופן שיהיה לכם לאלהים מלך עולם הפעולות שעשו ישראל
והנה אמר עם זה בזה האחר אחר שביארנו בענין כבר בין
הספרים · והוא כי [illegible] כשהוא [illegible] ושהיא לפי שזה
הענין יחויב שיהיה בו [illegible] והוא שיהיה זרע באופן מהשלמות
שאתם שתדבקו בו כמו זאת התורה הנקראה מה השם יתב׳ ובזה
המענה כי השם יתברך יישירם אל זה השלמות [illegible]
במה שלא להם והנבואות שלמות ואחר זה היה כמו התועלת הנזכר

124

העבודה העשוית בענין הקרבנות ויתר הדברים הבאים מאחר
המזבח ואחר לך הוא כאלו [illegible] לאהרן [illegible] מהם מן
האחרונים להם בענין אינו כשל הקדש [illegible] וקרב למזבח וכבר
נתפרש על ענין שירות הלוים במקום עבודתן · ושמרו משמרתך ומ
ומשמרת כל האהל והוא העבודה המיוחדת להם ומה שאמר [illegible]
הכהנים בשירתן שיעשו מהם שכבר ואחר כך לשמירת [illegible]
אשר בבית משמרת כל הקהל כשיהיו מהם שוערים בבוא לשמור
הבית ובכלל לא [illegible] כי [illegible] על השמירה תמיד · ולא
ימותו גם הם גם אתם · אמר שהלוים שיכנסו בעבודות הכהנים
חייבים מיתה ולא אמר גם הם · ואמר גם אתם · להורות [illegible]
הכהנים אם הלוים לעבוד עבודתם המיוחדת להם [illegible]
הכהנים קודם העבודות הנה הכהנים חייבים מיתה · ומזה המקום
למדנו שכל מי שנכנס בעבודת חברו חייב מיתה [illegible]
ממקום עבודתם בשאמרו הפך · ונלוו עליך ושמרו [illegible] אחשב שהכלל
בעבודות האהל פרוקו והקמתו ומשאו על אחוזת הכהנים · ר"ל
שהכהנים היו משגיחים הלוים איש איש על עבודתו ועל משאו · וזר
לא יקרב אליכם · זו מזהרה כוללת לכל העבודות המיוחדות לכהנים
וכבר אמר בסוף זאת הפרשה העונש והוא אמרו והזר הקרב יומת ·
ואחר [illegible] לפי מה [illegible] הכולנים ·
ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח [illegible]
שלא [illegible] בענין שמירת המקדש
ובענין העבודה שתעשה במזבח · ובזה האופן יהיו [illegible]
[illegible] מכל הקרב הקרב [illegible]
ימות [illegible] והכהנים ישמרו [illegible] במקדש [illegible] העבודה
באופן הנזכר אמר זה · ואני הנה לקחתי את אחיכם הלוים מתוך
בני ישראל ר"ל [illegible] ובחרתי בהם [illegible] ולמה
הקבה לא היה [illegible] ונתנם בתוך בני ישראל והיו נתונים להם
המשרתות [illegible] בהם בזולת [illegible] ויהיה להם [illegible]
ונתינה לעבודת [illegible] להם מתנה נתונים [illegible] אמר שהלוים
הסיוע לכהנים אך לא שיעבדו הלוים הכהנים לא בדברים
שהם שלי · והם העבודות [illegible] שהיו מיוחדות ללוים והיו
הכהנים משגיחים [illegible] שהיו לעבודת אהל מועד ·
ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם [illegible] ר"ל שאהרן ובניו
לבדם יתעסקו בעבודות הקרבנות [illegible]
[illegible] בן אהרן [illegible]
עבודת מתנה אתן את כהנתכם · ר"ל שזאת העבודה היא
לכם מתנה ואין מתנה כמתנת העבודות שיתבאר על העובד
[illegible] לכם מתנה [illegible] במתנת כהונה אם [illegible]
לפי מה [illegible] בענין הקרבנות [illegible]
לכם [illegible] כמו שזכרנו במקומו · והזר הקרב
יומת · [illegible] זה המאמר בענין העבודה [illegible] שלא [illegible]
[illegible] כי אם על העבודה ודבר העבודה הוא מה [illegible]
מכוון [illegible] על המזבח [illegible]
[illegible] מה שאינו מכוון [illegible]
ומה [illegible] לא יתחייב מיתה [illegible] הזר · וכבר ביארו ז"ל זה
ממה שאמר עבודת מתנה אמרו עבודת מתנה ולא עבודת [illegible]
[illegible] ממה שאמר עבודת מתנה · וידבר יי' אל
אהרן · [illegible] היה [illegible]
[illegible]
[illegible] הגבורה · [illegible]

בעבור [illegible] בזה המקום לך נתתים למשחה לך ולבניך לחק
עולם · ובמה שכלל [illegible]
לך ולבניך ולבנותיך אתך · [illegible]
[illegible]
[illegible] קדשי קדשים [illegible] זה הפסוק [illegible]
הספור אחריו בענין קדש הקדשים · [illegible]
הקדשים הם [illegible] לכהנים ולא יזכו הכהנים [illegible]
[illegible]
[illegible] על המזבח
זה המורם לכל קדשי [illegible] לך נתתים למשחה · ר"ל הקדשים
[illegible] ולבניך לא יאכלו
[illegible] זכרי כהונה · [illegible] שנאמר [illegible] בזה המקום
[illegible] הכהנים מקדשים קדשים [illegible]
[illegible] ולבניך [illegible]
[illegible] הכהנים מן הקדשים היו קדשי קדשים או קדשים
קלים [illegible] קדשי הקדשים [illegible]
[illegible]
[illegible] ולבניך
[illegible] הקדשים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible] קדש [illegible] קדשים [illegible]
[illegible] קדשים · [illegible]
[illegible] קדש הקדשים [illegible] קדש הקדשים
[illegible] בזה [illegible] קדש
[illegible]
[illegible]
[illegible] ואמר [illegible]
[illegible]
[illegible]
ר"ל הקרב [illegible] כמו
[illegible]
[illegible] הקרב לכהנים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] קדשים יהיה לך הוא ולבניך [illegible]
[illegible] קדשים [illegible]
[illegible] ולבניו [illegible]
הקדשים [illegible] יהיה [illegible]
קדש הקדשים [illegible] במקום קדש · [illegible]
[illegible] קדש [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] קדש הקדשים · והנה
יהיה [illegible] קדשים [illegible]
[illegible]

הוא הטי' שיהיו הלוים משוררים בפה כמו שהתבאר בערכין ולמדנו
מזה שהשירה היא בעבודה עם שזה לא נזכר במקומו בפי׳ ה
הישיבה מורה קדמות ושררה לא שירות׳ ויקרב בניו ואת כל אחיו
בני גרשם ממשפחות קהת יותר מעט ממשפחות הלוים בשם
עבודתם בקדש הקדשים׳ ולא די להם זה אלא שאחרים מכסים
עבודתם ואחר שכן הוא זה העניין הוא כמו שאמר הש"י הנה אתה
וכל עבדיך נושאים למשא הש"י אם כן מה הכהן שם היה
זה מלאך הש"י בחר אותו להיות לו לכהן׳ והתם לא ומן הכהונה
וכרם ר"ל לא כי לא נהגו רבו אחרון בית אב ולכן כמו שיעשה
פי׳ וקבלו פירוש שלא יחזו כרם לא נתנו שם וגם זה הקשוב לנשיאת
כעניים שלא נחשב הבאחרון בדברי שקר׳ אלא שפירושו
אחשוב שאין זה בקשה ממשה לשם ית׳ שלא סתם לא היה לכן
אחת הבקשה הם היו עושים כנגד השם ית׳ ואין ספק שהוא
לא יתכן מלמעלה׳ ולא ידענו שהוא עניין כמו זכר מה
מן הם שאין בקשה אחת ואם סברה העניין ואם אמר משה אין
ספק שזאת לא תהיה אלא שלא שאין להם שום דבר
שיהיה להם בעבודו מקום להכריע עליו דבר׳ ויקהל
עליהם קרח את כל העדה אל פתח אהל מועד׳ ולמה שאמר
בדברי הכתובים ואמרתם קרח עשה זה כי אין היו רבים ממה
שאמר משה שאמר לא בחר בו הש"י ואם הוא הקדוש כי זה
מורה שלא ימותו ולא אחר מהם׳ אז יהיה אמרו מה הבה העדה
שבה לא שרם לא היה מוסף להם לקהל עליהם על דבר
זאת השררה׳ ולא היה הלוים לבד כי הכהן במאמר ולכן בני
לבנים שיהיו בם שעם אמרו יבא כל בשר להשתחוות לפני׳ והנה
הכהן בא אל מועד שלא הביאו הרוח ומבשר כל בשר בשר ולא בשום
ואין מהם לקחו ועשה היה הכוונה שהם לא בעבור עשה כענין
אשר אין אחר לחטא או מעשה אחת׳ כאותה העשייה כי אין
שלא שורש נתן להם מעלה ותירוצו בו כי זה השלמות היו הוא שאינו
המעשים לא ימותו כמות כל האדם אלא השם ית׳ יברא בריאה ב
בעבור שהתחדש ממנו שראתה האדם לא היה ולכבשה ותשאר
כאשר להם בחומש שירדו חיים שאולה האהל והוא אמר קרח
שאול׳ והנה היתה זאת הבריאה שהש"י ברא מעין המופת
בבואו הכהן מאשר אותם מה שהתחיל ממנו במיעוט האהל׳
והנה היה עניין זה המופת מה שיעשה עליך הנביא באמת׳
מבורך כי מה שהש"י על ידך המופת במשה׳ וכן לכך
שאר המופתים הנעשים על ידי נביא שבידו ונשא לך מאתו
ובכן אמרו זה ר"ל מעולם נבראת מה להם מתחת׳ ואם כן ויבקש
יו"ל׳ ובם ונפה העניין אמרו שהמופת היה לקבוע ספק׳ אולי
יספר מספק ויאמר כי עד"ן היה אלא שיהיה כי שיעשה הכל
וידענו על ידי הנבואה כי המקום הוא שהיו בו הענין שהתחיל
שם האהל לא יהיה אם כן זה המופת אשר זה השקר נעלה כל
מפני אמרים אלא שקרב הספק הזה הוא ממה שיקר וזהו לא
יתכן שיאמר שזה היה במדבר ויפשט זה כמו מקום שהיו בו מקום
החטאים לבד כמו שבמדבר בזה האופן הוא מעשה׳ אבל
שיקבים לבוא מה ויבחרם מבין המחנה הנה זה בטח מפשר
שיאחזם לאמונה עם שכבר נגלה להם שאמרו האמונה
היה מדי הכל אחד׳ וזה מה שיורה שכבר היה להם עבד
העניין מהם ית׳ כי האומרים לבד מהם לא זולתם׳ והיותר שבם
שבכלל שמקום בעניין עם שהאהל עשה הש"י שהעביר
מעשה המקום שהיו בו ובני קרח כי הם לא מתו כמו שיבוא בפרשת

פנחס׳ והיה זה כי מפני שלא היו מעשים לעולם אבותם והנה אמרו
ר"ל שמקום שלא לבש שהיה׳ והנה מה שאמר ואת כל אנשים אשר
לקרח ר"ל שביאתם המשפט לשלשה ואת הקהל זה הוא הכהן
קטן׳ ולמה מזה המקום שכבר אמר אתה ראשים אמר כי אותם ולמה שהוא
שישימו בהם מה שהם מושכים בכל אשר להם כל הם קמו כי
הקרבנות לפני ה׳ שאמרו ועם כל ערבם אחד עבודתם לא בקשו
אותם כי היה לא היתה עבודה׳ והנה ר"ל הש"י שיר לנער
נפול לא מבין לכם זה העניין באומרו שיכה מי שהיה מקדש
אהרן לכהן שיר קטרת לפני ה׳ לא יקרב כמו מה שקרה לקרח
ועדתו על עשותם כן׳ כאשר דבר ה׳ ביד משה לו ר"ל לא לנזיר
שהש"י דבר בידי משה שיקח את המחתות ויעשה אותם
רקועי פחים צפוי למזבח׳ קח את המחתה ותן עליה קטורת
האש בה׳ ר"ל מעל המזבח הפנימי כמו שהוכיח בתוה שקרם וזה
לאות שזה הקטרת היה קטרת הסמים שהיו מקטירין על מזבח
הזהב׳ ושמע לה הש"י על שכבר נעצרה המגפה בכח שקטורת
הקטרת׳ והמחתה מצוה מצוה לביתך כו׳ והנה שהקדיש
זה המופת לכלל שהוציא משה אהרן כה אולם כן ומלשונם
בזמן קרבן מקדם כדי שיתקדשו לשרתו בכל מה הש"י בחר
באהרן ובניו להיות לו לכהן׳ השבטים מצאו אהרן לבני ישראל
למשמרת׳ ולפי שאהרן נקרא אהרן הכהונה מלבד השחיתות שהיו
כהנים שהם עשות בעניין התורה ויאמר לפני העדות לא אמר
לפני הקדש לפני ומזה שארון הקדש היו שמם הארון ומשם היה
רמז שיאמר לפני הקדש׳ לא לפני העדות מה שכבר יוכן יותר
שיאמר אהרן למשמרת כשהיה תוך הקדש׳ קרא ובשרו
אל בני ישראל השן המקדש׳ הכל כוח שאין נורק כי זה אחד
שייאמרו על דברי משה כמו שאמר וכל הקרב הקרב ימות ושני
ימותו והם סתמו לגווע׳ וזה כי קרא וכבוד והם הכהנים והם
אל כל קרב ירחו שאין המקדש ונגעו הלוים אם יקרבו מכל מקום
שאין לכהונה שיכנס כמו האמרים ויגע לכן לא לפני לפנים
בזולת יום הכפורים כן אם יבוא ויכנס לאהל מועד אחד ביום אחד
המופת הבלתי יקויים לזה׳ וכן העניין בלוים אם יקרבו בזה
שאין להם רשות כי הם המשכן אלא על עבודתם ויבא משה
ואהרן ובניך אתך תשאו את עון הכהנה כי הכל מה שיהיה מהם
בעניין העבודות שישאו הכהנים באוזן יהיה משא העון על
אהרן ועל בניו׳ ושמרו את משמרתך ר"ל בעניין הכהונה וזה
השלישית הוא בעניין השיר שהיו משוררים הלוים בשעה שהיו
הכהנים עובדים עבודתם אלא שהלוים לא יהיו לפני ההיכל
לעבוד עבודת הכהונה אבל היו הכהנים מבפנים לפני אהל
העדות לעבוד עבודת הכהונה אבל היו הכהנים מבפנים לפני
אהל העדות והלוים מבחוץ׳ ולכן אמר הואיל אחיך שבט אביך
אתך לפני אהל העדות שהוא רחוק שמשם הכהנים בית הקדש ושם
התמיד ובזאת השירה שהיו עושים הלוים כמו שאמר ושרתו משרתך
ומשמרת האהל אבל היו בזאת השירה הכהנים לפני אהל
העדות והלוים מבחוץ׳ ודבר נכון שזה החלק שאמר הלוים
הכהנים הוא בעניין העבודה שיר ואחר אמר אך אל כלי הקדש
ואל המזבח לא יקרבו׳ והנה כלי הקדש הם הכלים שהיו ה
הכהנים מקנין בהם בשעת עבודה והמזבח היא העבודה

בחיה מיוחד לבן שלשים יום. ואמרו [illegible] שהם [illegible] ופדיון בכור
בהמה שנאמר באדם ובבהמה [illegible] באדם יש לו [illegible] בבהמה
ינוקו לויים שאין כהן [illegible] כהן בבהמה. וזה מבואר
[illegible] זה הבחור מה היה לוים [illegible] ושהלויים פודין מבכור
קדש לפי שהם פדו את הבכורות בישראל כמו שנזכר במדבר סיני
נ"ס שיהיו פודין בבכורותיהם. ובזה יתבאר שבהמות הלוים פדו את
מה שפדו בכורות בהמתן של ישראל [illegible] שפדו בכורות בהמות
בעצמם. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם.
והנה לא זכר שלא ישה בכור בהמה טהורה ומה שאם פדיון
חמור לפי שהוא קדש ולא [illegible] נפדו במעשר
בהמה במו פרשת [illegible] והחזיר שם יוקב והוא שאם
ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. והנה היה המעשר קדש הוא
אך אמר קדשים לפי מה שזכרו רז"ל לפי העניין שזה הדין תלוי בכל
מה שקדושתו קדושת הגוף כמו הפסח והמעשר וכל מה שאמר קדש
ואם [illegible] על המזבח [illegible] לפי הקדש לפי
זה הבחור מה שאמר אחר זה ונשרפים יהיה עד שחזה הכהן עד
ושוק הימין כי זה בלתי אפשר שישוב שאר לבכור. ולזה נאמר
אנחנו כי אמרו קדשים שב לא לקדשה מין מבכור. ז"ל לבכור
שור או כשב ועז. וקרבנם תזרוק על המזבח. לפי שלא אמר סביב
ולא אמר על יסוד המזבח. למדנו שאינו צריך אלא זריקה
אחת וזה לכל [illegible] ואחד מקדשים [illegible] כמו שאמר בפרשת
ראה אנכי ודם זבחיך ישפך על מזבח יי' אלהיך והבשר תאכל.
ובכל מקום שנאמר רק קדשיך אשר יהיו לך ונדריך וזה יכלל בלא ספק
הפסח והמעשר ר"ל מעשר בהמה ועליהם נ"כ יתבאר יותר שיאכל
והבשר תאכל כי הבשר כלו יהיה לבעלים. ושלא [illegible] שהפסח
והמעשר עניין שפיכה אחת. ולזה נ"כ [illegible]
אבל במנחת הפסח [illegible] כדי שיהיה
הם שני זבח. וכבר [illegible] מזה המקום שהפסח והמעשר הם נ"כ
עניין הקדש כמו הענין בבכור כי [illegible] וקדש
שלא כל המזבח [illegible] והנדרים [illegible] אם הנה
שזכרו בבכור הוא [illegible] קרבנות שיהיה
המזבח ולא [illegible] ישראל [illegible] שיהיה
המזבח [illegible] ולא יהיה [illegible] יהיה בו קדש. והמשל
השלמים היו קדש [illegible] מהם [illegible] ולאחר מהם
[illegible] אבל הפסח והמעשר לא זה יהיו קדש אם הם
כלו לבעלים ולא יהיה [illegible] למזבח ולא לכהנים. ואם
אמר אומר כי המעשר שני [illegible] בן חלב [illegible]
ולא לכהנים. אמרו [illegible] בין קדושת מעשר בהמה
ובין קדושת מעשר שני. כי מעשר שני יש לו [illegible] לבעלים [illegible]
[illegible] כן במעשר בהמה כי אין [illegible] קדש [illegible]
[illegible] ולא [illegible] במעשר
בהמה [illegible] ולזה [illegible] מה שאמר
בפרשת ראה אנכי שכל [illegible] הקדשים כמו שזכרנו כי [illegible]
[illegible] וחמור [illegible] הבשר
והם [illegible] והנה היה [illegible] ואחר
אמר ודם זבחיך ישפך על מזבח יי' אלהיך והבשר תאכל. [illegible]
שאין [illegible] וכל [illegible] זכר [illegible]
שזה [illegible] הקדשים הם כלם למזבח. ולזה לא [illegible] הבדל
בין [illegible] כי [illegible] שבשר העולה הוא למזבח
ובשר השלמים [illegible] לבעלים. ונשרפים יהיה עד שחזה הכהן

ושוק הימין עד יהיה לכהן ומזה שהבכור [illegible] ושלא אחת
כמו הענין בחזה ושוק שלשלמים. ואין לאומר שיאמר שיהיה
דין הענין בזה בחזה ושוק שלתודה שאינם נאכלים כי אם
ליום ולילה אחת. וזהו מה שאין [illegible] שהשלמים הם
למשל מהבכור כי הם נאכלים שני ימים [illegible] והבכור
קדוש עניין כי אם מצוה אחת. ולזה הוא שנאכל בזמנו זמן השלמים
לא זמן התודה. ומאת הקבלה נ"כ יתבאר שזמן אכילת מעשר בהמה
הוא שני ימים ולילה אחת כשלמים כי זה הוא הזמן הנתון למאכל
היותר קל שבקדשים. כלומר ומה הקדשים אשר ירימו בני ישראל
שנתתי לך ולבניך ולבנותיך אתך לחק עולם. כלומר מן השלמים
[illegible] ואיל נזיר אחר שזכה המזבח באמוריו כי אין נאכלים לכהן
[illegible] לא נזכר בזה המקום זה הענין דרך כלל. בפרשת
[illegible] הנה [illegible] שאינו נזכר נ"כ שום דבר מזה הפסוק
[illegible] ולזה אמר [illegible] הקרבנות [illegible] שהוא
[illegible] ולזה אמר [illegible] וכתוב לבני [illegible]
להעיר שזה [illegible] הקרבנים מה שיראה [illegible]
[illegible] וכבר [illegible]
זמנו [illegible] ירח [illegible] קדשים [illegible]
[illegible] יהיה מעשר [illegible] כי לי [illegible] המתנות למה
שיצאו להם [illegible] וכן הענין בלויים. כ"ל לויים במעשר [illegible]
להם [illegible] שלא [illegible]
יהיו להם ערים [illegible] ויהיה להם [illegible]
את בוריהם. ואמנם היו להם ערים [illegible]
להם [illegible] המעשר [illegible]
[illegible] שארית הלוים [illegible] כי הוא קרוב
[illegible] שיהיה להם [illegible] לפי מספר הלויים. ומזה יתבאר
[illegible] המעשר [illegible] הלויים [illegible]
זה [illegible] מעשר הוא לוויים. [illegible] וכן לא
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] שהיה שם [illegible]
[illegible] מעשר [illegible] ולא יהיה [illegible] להם
על עבודת הקדש [illegible] במעשר בישראל
[illegible]
[illegible] לו
[illegible] עבודה [illegible] ולא
[illegible] עבודה [illegible]
[illegible]
[illegible] ובזה יהיו ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible] ובזרע [illegible] עבודה [illegible]
המיוחדת להם. ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד. וזה
[illegible] הקדשים [illegible] המיוחדת להם [illegible]
ר"ל [illegible] עבודה [illegible] מזה [illegible]
ובתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה. כ"ל שלא יהיה להם חלק ונחלה
לפי שיש להם מעשר [illegible] הזבחים [illegible]
בפסוק [illegible] כי את מעשר [illegible] כ"ל מעשר [illegible]
אחר [illegible] לפי [illegible]
הנחלה היא להם [illegible]
בפני [illegible] וזה מבואר [illegible] והרמבם
[illegible] הנה [illegible]

בקדש׳ הקדישה לי מעתה שאם לא יקבלו ראשיתה גם בתרומה
וגם כמה שאינו כלל מתנו · וזה לך התרומה מהם ואלו כלל בזה
חזה ושוק של שלמים והנה והיא והימה שאמר לבניך ובנותיך
כי היה בתרומה ותנופה וכלל בזה גב המורם מאיל נזיר כי הוא
תרומה וזכר שזה נאכל לכל טהור בביתו כאשר היה זכרו גב כה
לא לבד לטהור · ואחר כן זכר התרומה כמה שאמר כל חלב
יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו׳ · לפי שהתרומה היא ראשית חלב
בדבר שתמיד היא כמו דגן תירוש ויצהר ובזה נכלל גם
תרומה ותרומת מעשר וחלה והתרומה נקראת ראשית כמו שאמר
ראשית דגנך תירושך ויצהרך · ראשיתם אשר יתנו לה׳ · כלל בזה
שאלו הדברים הנזכרים חלה כי הוא נקראת ראשית והנה
לכבוד השם ית׳ · ואמר לא אמר ראשית כי כבר נכללו בזה גב
ראשיתם כי הוא נקרא ראשית בפרשת שופטים ושוטרים
והזרוע והלחיים והקבה כי הם כמו ראשית לכל הדברים שאמרו
מהם כמו שנבאר בנב׳ בפרשת שופטים ושוטרים · ואח נכללו
גם עם שאחר הכל בכם המורכים בזה גם כן ראשית כמו ראשית
דגן תירוש ויצהר וראשית הגז · וכבר אמרו זה ז״ל בספרי · ואמרו
יהב ראשית הוא לא נבר בכאן מראשית הגז כי אמר במקום אחר
טהור בביתך יאכלנו ואין לראשית הגז שם כן · ולזה יהיה אמרו
ראשיתם אשר יתנו לה׳ שלא שב אלא על יצהר וחלב תירוש ודגן ר״ל
התרומה · ולזה לא יכלל בזה הזרוע והלחיים והקבה ולא ראשית
וחולבהם ולכלל בזה כי הוא מאכל הלוי והוא גב ראשית
בכורי כל אשר בארצם · וזה שהבכורים הם מתנה לכהנים
והוא מבואר שקדושה חלה בבכורים אם קרא להם שם קודש
שלא נזכרה מעשר כי לא אמר בהם דגן תירוש ויצהר כמו
העניין בתרומה · ולא נעד מלאכי קרא להם שם במקום אחר
לקרבן ראשית חלה עריסותיכם והתבאר ממה שאמרו מזה ״
וראיה לזה מזה הפסוק שהוא אחר כלל זה וחכמה
בכורים · ורמז שלא ישער כי הקטנה בזמנה המאכל לה
בכורים מהפירות שלא כהם אחר יוציא לכהנים שהיה התרומה
אחר חיה ושעורה ובין הקרבה והיא אחר זיתים ודבש · והנה
ידוע התמרים כי דבש הבכורים אלו ומזה שלא אחר הבכורים
יאכלוהו · ולזה המרובים אמרו כל אשר בארצם ר״ל כי הפירות
המנוחלים לארצם שבעה השבח ישראל נכורים לא מזולתם · וזה
יתבאר ויראה ממה שנזכר מזה בפרשת והיה כי תבוא שהיה מיני
מפרי הבכורים כמו שנבאר שם בגב׳ · כל טהור בביתך יאכלנו
מגיד שאין התרומה והחלה נאכלים בטומאה ולא הוצרך להגיד
זה בקדשים כי הדברים קלו · ואמר שיספר מעתה איך
כל החרם זה התנה לכהן ולו ואת מורם מקדשים קלים כמו
ואחר זה שבא למכו בתרומה וחלה ובכורים · ובבר יספיק ש
שנזכר אותו פעם אחרת לכל לבא הדברים אחר שאין ה
הכל בין טהור הנזכר מהם בזה הקדשים · ואמר כי
אמנם לא נפרש שלא יהיה הכל בין הטהור הנזכר בתרומה
וחלה ובכורים · ובין הטהור הנזכר במורם מקדשים קלים
אבל הוא מבואר מה הדבר שאכלה התורה טמא
בטבול יום מחלה ובקדשים כלומר שטבל יום יאכל עד הוא גב
בזמן הקרבה · ולזה התורה יותר מלכול קודשים שלא
יאכלו מהם כי אם הזכרים ובכלל זה הוכן לטהור שלא יאכלו
בטומאה כי בקדשים אשר יאכלו מעתה גב שכל דברים קלים
כמו שזכרנו · ואחר כן התנה במורם מקדשים קלים שלא יאכל

מהם כי אם טהור היה זכרו שקבה · וכן הענין כי גב תרומה
וחלה ובכורים ולא כן הוא מבואר שהאכילה הנזכרת באחת מן
מקדשים קלים היא לא תשמע שהאכילה הנזכרת באחת מן תרומה
וחלה ובכורים · ולפי שתמצא גם שהאכילה לא היתה לא כלל
הקדשים והאכילה האחרת היא לא כן מהאכילה האחרת · ימתן
שהאכילה היא הרבה היא אשר הערך לא כי שמה מורם מקדשי
ושלמים מתנה הערך לא כי שהם תרומה וחלה ובכורים · והנה
היא שלא שנזכרה לאכילת הקדשים מהם · והענין השנית
כאמרו ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים והיא תהיה במתנת
תרומה וחלה ובכורים ולזה גב אמר כי לחם הוא · והאכילה היא
שמה תהיה אחר הערב השמש כי הנאת הכפרה כמו שמבואר ב
כי לפה שנפ אחר שטבלה והעריבה שמשה הזהירה מהגעת
הקדשים עד מלאת ימי טהרה · ולא תאכל מזאת האומה לאדן
הקדשים עד שתביא כפרתה כאמרו וכפר עליה הכהן וטהרה ·
ולזה הוא מבואר שזאת האכילה הנזכרת למתנת המורם מקדשי
קלים · ובכאן יבואר זה הספק · כל פטר רחם ר״ל הראשון ש
שפתח הרחם בכל דבר והוא הבכור · ואמרו מזה שאם היה הראשון
יוצא דופן הנה הבא אחריו יקרא פטר רחם הוא הבכור · וזה העניין
לכל בשר אשר יקריבו לה׳ הוא בכור שור וכשב ועז כי הם לבד
יקריבו העניין לא הבכורה ושאר הקרבה כי מזה הבהמות מהחיות
לא יקריבו כמו שהתבאר בראש ספר ויקרא · באדם ובבהמה
יהיה · ר״ל כל פטר רחם באדם ובבהמה והכלל בבהמה בהמה
טמאה והוא המאור לכל כמו שהתבאר בפרשת כל אלה ושאר
לא הקדימה התורה לבאר זה בזה המקום · אך פדה תפדה ואמר
שאין קדושת הבכור כקדושת הבהמה אשר יקריבו ומזה הקרבן אין
כי אם קדושה קלושה בבכור אדם וקדשים קדושת דמים · וזה כי
בכור אדם יפדה חמשת שקלים כמו שנאמר בזה מזה שקלים
והנה השקל הוא עשרים גרה והוא מזה אשר לא יהיה מן המשקלים
וזה המשקל היה מתן בפדיונו מה שבכור פטר לא יקרא כסף של
החמשה שיהיה לו עד מזה כי אחר · ובכור הבהמה
הטמאה היה פדה שה כמו שאמרו ופטר חמור תפדה בשה · והקרבה
התורה בזכירתה שיפדה כן כי פדייה שנית שנזכרה מזה כמה
שקדם עם שלא היה זה הדבר הכרחי שנגע בפדיון לבן כמו
העניין במה שהתורה שזכר · וזה שכבר קדש שלא יפדה הבכור
ולא יהיה כזה הענין לבד אחר כל שנים פטר החמור קודם יפלה והיא
יפדה וכמו שאמר ואם לא תפדה וערפתו · ולזה לא הקדימה התורה
מאל בזכירת הבכור שיפדה גם בזה המקום שנזכרה גם מתנה
כהנה והנה התורה הקדימה בבכור האדם שיפדה אחר היותו בן
חדש לפי שהבכור ראוי שיתאחר מעט כן שיהיה שלם הווייתו כמו
כי יולד מן הרחם לפי הנהוג מחוכמת שלא יהיה שום בזה
החוקה ולזה יהיה התכלית הווייתו בשלימה כי לא שלם הוייתו וחי
אחר שלשים יום כי הוא נפל · והנה לא יתאחר מזה שלא יהיה נפל כי אם
אחר היותו בן חדש כי כבר נתאמת בנסיון כי לא יחיה הנפל שלשים
יום · ונעוד יתבאר זה מה לבד שלשים בא זאת המצוה והוא מבכר
בכורות והמתנה וזה לא יתכן שיאמר בנפל כי הוא כמו מת ולא
יתכן שקמתה השני המת · ומזה כענין יתאחר שלא יהא נקבל בכור
בבהמה טמאה בנפל כי בכלל נמנו פטר רחם כמו שבארנו ״
והנה אמרו כי ז״ל מזה המקום שהבכור מתאחר בבכור בהמה
טהורה שלשים יום קודם שמקדישים לבהמה ובזה שאחר נמנה
ובבהמה מה בכור קלים מזמנו שלשים יום והוא בכור בהמה

לבעשו כו כשם כבר היה לב סוף [illegible] עליו

התועלת הששי

והוא [illegible] שתהוה להודיע שענין ג
[illegible] בזכר השנאה הזכרית והוא
שהנשה מה אחד והיו לנזה מה אחת שלמה בכסה השנאה הזכרית
הפרי ונה השם ית' יקרה להם כשיתחבר אחד מהם און נפש מעשי
המעשים יזנו כלם כשרפוי השנאה מהם וזה נבר בחוי · והנה
שכסה יה מהך קהל מוהב שר אחד והיה השר ההוא נפש עם אחוז
מה והבריאו המלך לשעו כמלחמה ונקשר עם השר ההוא במישאש
אחד מזמנו לזה המלך הנה יקור שר המלך ההוא מצא השר בעבור
החשה הוא שהוא שינהג · ואח"ה הכה התועלת זה המלך ונפש בגבי
חאת קדקדיה השירולה לבלתי ישרח למלמשה בחירו נפה

התועלת הז

והוא בכעסו הוא להודיע יתעלה
הנביא הנה כמשי"ה הפיר הרשע ולרע
שיקשה בשעו וזה כי בעבור השנאה השם ית' כו ושמרהו מזה הלא
שיעשו קם ישיה הרשעים ההוא אחו לנפשים הם · ולזה התעלם שהפ
שהתפל ומשה ואחרון עשרו לשבחם תם השם ית' מהם

התועלת הח

והוא בכעות הוא להודיע השם ית' שטן
ומה יגנבו וכל אחד מהם תפיס וחיים
האומת נעשה בכל התועה לכל מושיעה בה פנים ועוף · וזה מה
שמודיע לאנשי הדיחות לבלבד · והיה הפך בזה התועלת השם ית'
אשר השנאה חך מאיש ואיש כמו שמגיד רזון ולבנו אישן שבעשר
הקלות והשתתפות שיגרם לבא העת בעבור אחזו ואיש אחד
ולא שהיה בלבו אחד רז ולבזה כמו שקוסיס לא ימור הקשרהת
והקמת מלוה ומן המעמים עם ישראל השם ית' עליו בזה
שיקהלו ישמא מקבי ביאש כאן החוטאים ומידכה שהמנוף
והמלחלוהם שאותם עם שזה יהיה בהשחיתם בו אשר לשלם תע

התועלת הט

הוא להרים ענין זה המופת השלם
שהיה בפתיחת האלף שה לפעשנו ה
החוטאים הכל אתשם מעשה לנו הדברים שיתאמת בהם כי אחת
יהיה זאת · כי בהאמנת המופתים קיום התורה בכללה · וזהר
נתן משה שוב האל הכל לשנות היסוד רל שכמ הנפלאות אחד
שפתיחת הים לפי שהיה עדיך הזמן אשר הפתח ההוא זמן
חזור אחד כבין היום ומופתים · האחד בה מלאכת הפתיחה
הזאת כרגע מה שלא ישלם עד לדך הזמן בכלם בזמן ארוך מאד
והשני במה זה המעשה וזה לזמה שאחר מופתים נפלאה
המנהג מים שוב היעור נחש ואחר כן שוב הנחש מטה וכן היד
מצורעת ואחר זה שבה הכל כשרו · והנה זה התועלת בעניין
היה במה שזכר מהמופת בזאת הנס מאחד לנסכלות החוטאים
ומתנסלים מדריכי הקערת · ובמזה קהרי שהוא מהם וכן וכן

התועלת העשירי

הוא להודיע שיש לנו להזהר
על ענין המקום וה כבוד השר
השיגו לאיש מהמחטאים כל מה שישראל ממלוך עליו ויסיה מצות
והוא השארית שהוא עד שנער חרם עד הכתובה היתה
לשהיתה הכהנה כמוהו יותר שאם היה שהיה מכהן ולבנו
כי זה היה סבה למי לבלתי שרק שהם חקר בתורה כל שמים
ושהם שתקין לאהרן מהשם ית' לו מבחירה מעשה כמופת שמי
[illegible] לאיש מהחטאים ושזה היה המצא מהשיכה
[illegible] החטאים ההם רקוש פנים לפני [illegible]
וכי זה השלם וכות למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מזרע
אהרן הוא להקטיר קטרת לפני ה' [illegible] יקרה לו מה שקרה

לא נחמדים · ולזה הקים השם כמו שהיה כן שהוציא פרח ויצץ ציץ ויגמל
שקדים לשמירה לדורות להשמור זכר זה הענין

התועלת יא

הוא במדות והוא להודיע שראוי לאדם
[illegible] להתחיל במחלוקת [illegible]
כי קרה את מה שקרה לאנשים שהם בני נשיאים כולם יהיה [illegible]
הנה קרח כי היה מיועץ בזה שרצה להרים נפשו עם משה ו
אחרים מה רעשו [illegible] לאנשים שקמו כמוהו שהיו קם במה סבה
להשמדו וזה הנה התורה למשה [illegible] ולא [illegible]
הנה הוא [illegible] החכמות וזה ממה שהיה רק ויש ימשכו מהרבים
שלא מה [illegible] הענין · ועל [illegible] מטה שבעבורם היתה סבה
קל [illegible] מלפני ה' לבלתו מהר השר [illegible] · ולזה
כי לא יחדו [illegible] הקטרת מהרה להקטיר [illegible] כמו שאמר
ושיסקו [illegible] על פני [illegible] עם כל

התועלת יב

הוא [illegible]
שיהיה [illegible] להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת יג

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת יד

[illegible]
[illegible]
[illegible]
יקנו בו [illegible]
שיהיה [illegible] בבא אשר [illegible] והקנוש
[illegible]

התועלת טו

[illegible]
[illegible]
ושם [illegible] ויהי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
לא [illegible] כי [illegible] העון [illegible]
היו בזה [illegible]
על מה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ויהיה זה [illegible] בזה [illegible]

התועלת טז

הוא [illegible] שיש [illegible]
[illegible]
והנה [illegible] הוא [illegible]

התועלת יז

והוא במדות והוא [illegible]

על שאינו מינו· ולזה במעשר ראשון דקדק התורה שנ׳
יעשרו מן החדש שלהם ולא ממה שיש לו על החדש שנ׳ עשר תעשר
את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה· הוא מבואר שיורה
ראוי שיהיה רק בזה בזה ומה המעשר וזה כי׳ יתבאר מאמרו ומזה
ויתבאר כי׳ שהמעשר אינו נוהג אלא בפירות הארץ מאשר שאינו
בפרשת אתם בחקותי· וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ·
ולזה כי׳ יתבאר מאמרו ממנו ושאין הירקות מפירות האילן לא
על פירות הארץ והנה קרא מותר התרומה להורות שהיה קדש
ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן היקב כ״ל שהם לא
דברים שיגמר מלאכתם כל אלו ידמו שכונתו שהם ישראלים ויהיו
עליהם כמו העשן בתרומה שמתחייבין ישראל להתעלות בהנם ש
שהוא כמו מה שנגמר מלאכתו· ולפי שכבר זה הוא ורם בזה הזכיר
להפריש תרו׳ ותרומת מעשר אחר שיגמר מלאכתו היה לחושב שיחשוב
שאם לוי שהקדים ישראל במעשר ראשון קודם שיגמר מלאכתו ש
שלא נתן עניי ישראל לתרומה גדולה ליכהן שכבר יתבאר הלוי שיתן
לכהן תרו׳ ותרומת מעשר לבד ויתבאר תרומה גדולה· אמר רבותינו גם
אתם תרימו ז״ל לא הוא המשך שאינם מחוייבים בתרומה
גדולה לפי שהקדימו לוים ולא חייב התורה בה בולקי׳ גם
אתם מחויבים להרים תרומה גדולה ביד ישראל· ונאמ׳
מכל מעשרותיכם תרימו את תרומת ה׳ לאהרן הכהן· ולפי
שהתרומות בכלל לאהרן ולבניו כמו שנתבאר במה שקדם
הנה אין ראוי שנבין מזה המקום שלא יתנו הלוים זאת התרומה
כי אם לאהרן [illegible] משה שהוא קודם לבניו כמו שאמרו
במה שקדם· וכבר אמרו ז״ל שאין ראוי לתתה כי אם לכהן חבר
שאו העשן במקדש [illegible] עם הארץ· וזה במה שכבר ראוי בכל
התרומות מאמרו בהפרשה הכהנים למען יחזקו בתורת ה׳
ויתבאר מזה שהמתקרים בתורת ה׳ הם אשר יש להם מתנות כמו
שאמרו ז״ל· מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ה׳ ואמ׳ אחר ש
שבאר שאם הקדים הלוי לקחת המעשר קודם שיגמר מלאכת
הפירות הנה שהוא חייב לתת לכהן תרומה גדולה מלבד תרומת
מעשר בהרימכם את חלבו ממנו ישראל להם מעשר ותרומה קדש
שיגמר מלאכתם מלבד המעשר הנה פטורה מתרומה היה מחויב
ללוים לתתו בתרומתו הראויה להם אחר שיגמר מלאכתם שהם
חייבים להפריש מעשר הפירות התרומה שני תרומה גדולה· והנה
הודיע לבאר זה כי קודם יתחייב המשבר כמו שנתחייבו בתרומת
מעשר יתחייבו בכי׳ תרומה גדולה אחר שהעבירם הלוי והקדים
לקחת המעשר בשבלים קודם לתרומה שהם לוים שאין מעשר יפטר
מתרומה גדולה והתורה לא נתנה זה כי אם בשרים ולזה בחר
שעם בזה יתחייב הלוי להפריש תרומה גדולה· וזהו הבאור הנאות
לו בזה והוא אומרו אחר לפי מה שהיה לו המעשר שלא יהיה בזאת
הפרשה כמו לדברים שלא נזכרו בה· מכל חלבו את מקדשו· הנה יקרא
חלבו הטוב שבו כאשר יתבאר שאחר ימי התספורת והביכורים בו
הקדשה שיש בו שאומר קרבנו ומקדשו· והכוונה בזה להבדיל
ממנו שרים· ואמרתם אליהם בהרימכם את חלבו ממנו וגו׳ זה
שבא להשמיע שמעשר ראשון ש׳ זכר התרומה· וזה אמרו ואמרו זה כי שכבר
הוא לכם חלף עבודתכם· והנה בזה שכבר אמר רבותינו מתנו מן
מעשר שנגמרה מלאכתו מה שאוכל בשר לוים כדין בזמנן
ובתרומת הכהן שאלם שאין בטומאה קדושה אך קודם זה לא יורה
להם אל כל ממנו שהוא כלל תרומה ומקדשו והוא סבורנו· וזהו
אמרו והכלל שאחר כל מקום ובכל אופן וחתו פלוני׳ שלא

כי אין בו קדושה· ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו וגו׳
מזה הקדש מה שבא לנו שאין ראוי להם מה שאוכל באכילתו בכל מקום
מכלל הקדש בכלל לוים מי שיהיו בידי שמים כי הם מתחייבים
קדשי בני ישראל בטומאה כי הם מחוייבים· ולזה הוא מבואר שקדשי
שנשא המעשר הם חייבים להפריש ממנו תרומת מעשר כדי
שלא ישאו עליו חטא· ובזה נשלם הבאור בזאת הפרשה·

התועלת הראשון

הוא במדות· והוא שאין ראוי
לאדם עם הצדקה ממנו קדש
הראה מה שקרה לקרח מפני מחלקתו עם משה רבינו ע״ה ואהרן הנביאים·

התועלת השני

הוא בדעות והוא להודיע שאין ראוי
לאדם שיקנה לו כבוד בכבוד
ומעלה שיש לזולתו יותר ממנו ואם כל ראוי שיקפיד במה שאין
מפסידות· וזה כי קרח מפני כי קנאתו במעלה והכבוד שנתן הש״י
לאהרן היה סבה לאבדתו ואבדת אנשים רבים מישראל ומעדתו אשר
בזה המחלוקת נפסד הכבוד לו ולהם·

התועלת השלישי

הוא במצות והוא להודיע שהוא
מצוה להעביר שיקח תרומה גם
ממנו ומקדשים שלא יוכל בישראל לבא כמותו להשיבם לטוב ולא
ימנע מהם· ולפי שהם נושאים בו חלק מעלה אין הזרת נשיא
לפי קדרו בדברים נכונים בשוב ובזולתו כמו כי מה שהרחיק
בדבריו שאחר ונקם יותר הכבוד והמעלה בעבודה קטרת וגם
לוים בעבודת האהל מועד ושבח השם שיתבאר ירידהם שכבר
נתעלו לשמור בזאת העבודה על אשר משמרות הלוים עשו
רב להיות עבודת בני קהת בשא הקדשים ואין הענין כן בבני
גרשון ובני מררי· וכבר הראה לנו עם זה כי זה לא היה במיוחד
אחד כי מהשם יתברך התנהגה הקדושה מהם והנה· ולמה היה ראוי שלא
יקפידו עוד בזה המחלוקת· ולזאת הסבה בעבור המעלה שקדם
משה לבהן ולחבירים לפייסם מפני שידעו כי היה סבה לזה המחלוקת
ואולם אם יתפייסו ויהיה זה סבה שיתפייס קרח ויכלו נגד משה

התועלת הרביעי

הוא במצות ובמדות והוא להודיע
שראוי לאדם שיזהר כמו
האנשים כרשעים מקרבה אל מעשי אנשים רעה
לא עשיתם ממנו יותר הנה הם לא ישמעו לו וזה המקרה כבר כן
ההוא· ולזה המאמר שבאמת רבנו משה להעיר דרך ועדתו יותר
שבחרו בו והקדים להם מה שהיה אפשר מהם שאינו מבוקשם כן
והוא אמרו שהשם ית׳ יבחר מי הוא הקדוש הראוי לכהונה עמה
שיהיה מתקרב בזה המאמר כי הוא הורה להם שהשם ית׳
היה הדבר ולמה יהיה לשון חלקם עמו וזה היה מיראתו מעשה
משה ותפארתו שכבר כלל זה היה אמר מה שיתחייבו בו להבדל
לפי שלא יתיאשו בו מתבוקשם· ואחר כך יתבאר להם מה הדברים
ההם בשלמם עם מה שהעשיר להם מה שמתמרים שהיה בהם
מהפסד מה שהיה ראוי שיעבירם בשלמות מה שכן התנה
שישמעו בו ולאת הסבה שב משה על מה שבו לבקש מקרח לפני
לבנו שלא יתמיד בזאת המחלוקת בזה המקום·

התועלת החמשי

והוא בדעות והוא להודיע
שלא תגיע לו התפלה והקרבה
המנחה לשם ית׳ לא שיגמר שהיו ראוי שיהיו גלוי היושר כי כל לבם
משפט· ולזה תראה כי מפני מעשה השם ית׳ לא יפנה אל מנחתם אף
אחלה כי הם מקרבי עניים מעשה שלוה שאין ראוי להקריב בו
כי הוא לא היה עושה כל מעשיהם· ולזה לא היה ראוי להם לגשת

כרובים והענין · ואם שבעצמות [illegible] [illegible] לא מגבס
אחדים הוא ראוי שאם [illegible] [illegible] שהוא [illegible]
כן · וכן שהוא שבכל [illegible] [illegible] כוונה הספירה ואם [illegible]
הכפרת · ואם היו [illegible] [illegible] [illegible] ושירה ואחר [illegible]
מעשה · ולזאת הענין כן הוא אמנם אחר שאין ראוי שיעשה כן [illegible]
נבזי זהב כי שלא יותן בכבוד וביותר במה שכוונת התורה [illegible]
הכבוד והיופי · והנה [illegible] הוא כי [illegible] [illegible] הכרובים
שהיתה הכוונה בה הזהרה והכפרת היתה [illegible] כן כמו [illegible]
הכפרת שהיא מכוונת [illegible] [illegible] שתהיה [illegible] לבן
[illegible] כמו [illegible] ומזה [illegible] שיהיו [illegible] הכפרת [illegible]
[illegible] היתה שחסר [illegible] בכלי ואחר [illegible] [illegible] אינו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שהוא [illegible] [illegible] [illegible]
שיהיו [illegible] [illegible] [illegible] הכפרת במלאכה הנה [illegible]
שלא כמו הכפרת קודם שישים הארון · ואם [illegible] זה הענין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הזהירה · והנה [illegible]
[illegible] שהוא היה [illegible] השמן על [illegible] [illegible] ובזה היה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] וכן ראוי [illegible] שיהיה [illegible] [illegible]
[illegible] שיהיה הכהן [illegible] [illegible] הכפרת [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · והזה [illegible] ובין [illegible] פתח אהל מועד · כמו
[illegible] מזה [illegible] שיבוא [illegible] [illegible] פתח אהל מועד ושיראה
פתח אהל מועד כדי שיהיה [illegible] שהוא מזה פתח אהל מועד · [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] שיהיה בין [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] הכפרת [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ישרוף [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
לספק [illegible] [illegible] · ואחר [illegible] [illegible] כפי [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · ושרפת [illegible] הפרה [illegible] אחר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התורה שיהיו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחרת כי [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · והוא [illegible] [illegible] [illegible] שישרף הפרה [illegible]
[illegible] כי שלא יתעסק במלאכה אחרת · וכאשר שישרף
כלה במקום אחד לא [illegible] [illegible] · וזה [illegible] · [illegible] [illegible]
שורף את הפרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] שיהיו [illegible] יחד [illegible] · והנה [illegible] התורה
[illegible] [illegible] הפרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] שירצה · את [illegible] ואת [illegible] ואת [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] התורה [illegible] שיהיה [illegible] והוא [illegible] [illegible]
[illegible] שכוונת התורה שישרף יחד עם [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] והקרב · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ובשר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וקרביו והעצים [illegible] שקאו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

צריך שיהיו [illegible] · [illegible] [illegible] על [illegible] ומזה [illegible] [illegible] שנ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
ענין [illegible] בפרשת [illegible] · והשני [illegible] שריפת [illegible]
[illegible] [illegible] שריפת הפרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
וכל [illegible] [illegible] שריפתה · [illegible] [illegible] [illegible] ברובה
ואחר [illegible] שריפת [illegible] [illegible] כדי שישרף [illegible]
[illegible] · וכן [illegible] הכהן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
על [illegible] והאזוב ושני התולעת [illegible] שריפת הפרה [illegible] [illegible]
[illegible] ואחר זה [illegible] [illegible] שישרף [illegible] הפרה [illegible] [illegible] [illegible]
והאוסף את אפר הפרה [illegible] [illegible] והמזה את מי הנדה [illegible] [illegible]
[illegible] שכלה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שיהיה [illegible] · וכל [illegible] הכהן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הפרה · [illegible] [illegible] שריפתה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וזה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אחת · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הפרה · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] הפרה [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] הפרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא יהיה
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] שיהיה טהור ושיהיה [illegible] כן [illegible] [illegible]
מחוץ [illegible] במקום טהור [illegible] [illegible] מחוץ [illegible] במקום טהור
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] הפרה [illegible] [illegible] התורה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה טהור [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] טהור הוא [illegible]
[illegible] [illegible] · וזה [illegible] שהוא טהור [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] טהור [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] טהור [illegible] [illegible]
[illegible] טהור · [illegible] שהוא טהור [illegible] [illegible] [illegible]
הפרה · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible]
הכהן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] טהור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הוא [illegible] [illegible] במקום טהור · והתורה [illegible] [illegible] [illegible]
שיהיה טהור · והיתה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
היא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כדי שיהיה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] שיהיה [illegible] אחד זה · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחת [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · והיתה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] התורה שיהיו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנה
הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]

ושמירת המקדש׳ והתועלת בזאת המצוה הוא עבור מה שקדם עם סבות [illegible] לשמור ישראל מהתקרב בעניני המקדש כמו שקדם ד׳

התועלת הי״ח

הוא להודיענו מה שסדרה התורה מהמתנות לכהנים וללויים כדי שיהיה להם פנאי לעסוק בתורה ולשמור עבודתם ולזאת המתנות לבד מה שקדם׳ ובזאת הפרשה נב״ל כונת התורה שיהיה להם חלק ונחלה בקדש כדי שלא יהיו צריכים בעבודת האדמה ויהיה זה סבה להעדר השגחתם׳ ובזה יהיה התועלת בעניין העבודות שהיו עושים [illegible]׳ וגם עם התועלת [illegible] בזה העם הנבחר [illegible] [illegible] שלא ימלכו בהם [illegible] כאמרו לא תנחל בארצם וחלק לא יהיה לך בתוכם ואמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל׳ ואמר [illegible] וג׳״

התועלת הי״ט

הוא במצוה והוא מה שהזהירה התורה שלא יקרבו הלוים לעבודת הכהנים ולא זה לעבודתם׳ ומזה התועלת בזאת המצוה [illegible] [illegible] [illegible] אשר [illegible] התועלת״

התועלת העשרים

הוא במצוה והוא מה שהזהירה שיפדו בכור [illegible] בהמה טהורה׳ ומזה התועלת בזאת המצוה [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] הקדש [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלא יהיה [illegible] [illegible] כאשר [illegible] [illegible] [illegible] בענין [illegible] [illegible] [illegible] והעשן [illegible] [illegible] [illegible] זה כי לא יתכן שיהיה קדוש [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והזהירות מה שיפול [illegible]״ והוא [illegible] [illegible] היה [illegible] בזה [illegible] [illegible] קדוש [illegible] [illegible] [illegible] שלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]״

התועלת הכ״א

והוא במצוה והוא [illegible]״

פרשת זאת חקת התורה וג׳

עד ויבואו [illegible] [illegible] [illegible]׳ דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה׳ [illegible] [illegible] היתה בלא והנה הכהן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ושנים בחוץ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פסולה׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה בה ס׳ מום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לבנה׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויקחו אליך פרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ערופה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ערופה׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו העגל [illegible] ערופה׳ [illegible] ערופה׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ערופה׳ והוא מבואר שלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו העגל [illegible]״ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כהן [illegible] בכהן הדיוט׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכהן׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] שיהיה כהן [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כהן׳ [illegible]״ [illegible]

לגשמים המקרים שיש בהם משך וגבול ועצמות. ואולם לא יהיה כמו
ליין והמים לא היה בו גשר צבע ועל [illegible] עם חלקים [illegible]
החלק בזולת גשר המים שיוכל שהוא עם חלקים [illegible] כי
שיהיה עם חלקים. וזה המים יהיו [illegible] השלמה כי הוא
יוכלו בין גלגלי חלקים וזולתו. וכן העצם שיהיה השלם והעצב
בניינו שחלקים יקראו עם חלקים. והמשל לזה כי הוא שאלו העצמות
מן השוקים והירכים והעצמות יקראו עם חלקים וכן כל עצמות
בכללם. וזה שכל עצמות החלקים יקראו יחד עם חלקים ולזה יקרא
רבם עם חלקים. [illegible] שלא יעשה [illegible] שחלק מן ההיות [illegible]
עומדת. וזה יתבאר מענין נבלה ושרצים שאין בהם מן הבשר
יפרשנו מהם. וכן באומרתם מה החמור. ועוד שאם העצמות [illegible]
עומדת משלים בהם חיות ולא הקרנים שיעמדו בשר שהקרנים
והחיות הוא בן בעצמות ראשונה ולזה יתבאר שהחלק מן הבשר [illegible]
עומדת. וזה החלק ראוי שיהיה החלק הראשון שיהיה בו החיות
והוא כמית שער ותכונים שהחלקים ההם [illegible] בכזית. וכן
סבר [illegible] ומענין הקבר שהוא מטמא [illegible]
שהוא קרוב. [illegible] מה שהוא [illegible] לכך [illegible]
מן השני באהל. וראוי שיתבאר מזה שאם יהיה בו [illegible]
המאהיל [illegible] מקבל טומאה כמו [illegible] הוא חוץ [illegible]
הטומאה יהיה מה שעשוי טהור. ולפי שהקבר יקרא קבר [illegible] אחר
שהקבר [illegible] באומרת [illegible] בין
ינה. וראוי שיתבאר מזה שכל [illegible] שהם [illegible] אומר
הקבר וכל מה שריצע על פני השדה. כי בזה שאם היו [illegible]
הטמאים [illegible]. וראוי [illegible] כמו [illegible]
כן [illegible]. ומהם שתקנה התורה מזה לפי שהיא [illegible]
[illegible] כטומאת [illegible] שטומאתה [illegible]
[illegible] כמו [illegible] שאין כן [illegible]
[illegible] בזה [illegible] שהיא [illegible]
[illegible] עם [illegible]. ובחיותם עשן כן והיה
[illegible] באומרת [illegible]
[illegible] וחיותם [illegible]
[illegible] המים [illegible] שתקנה התורה [illegible]
[illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] הוא [illegible] מן התורה. ולכן
[illegible] שריפת [illegible] מים חיים [illegible]
שתקנה התורה שיהיו המים [illegible] שלא יעשה
מים [illegible] שהוא חייב שלא [illegible] אחרת
[illegible] המים [illegible] בעבור
[illegible] שריפת [illegible] שיהיה [illegible]
שיתן העפר [illegible] עם עפר מים חיים. וזה [illegible]
שעל [illegible] שריפת [illegible] שיתן [illegible]
על המים כדי שיוכר [illegible] במים [illegible]
[illegible] על המים כי [illegible] לבד
[illegible] לא יוכר העפר במים [illegible] יהיה [illegible]
[illegible] בעבורו [illegible] על [illegible] המים. [illegible]
[illegible] המים חיים [illegible] שיתן בהם עפר
[illegible] עם [illegible] אחרת [illegible]
[illegible] המים [illegible] שיכוין
[illegible] שיהיה [illegible] שיתן
[illegible] המים חיים [illegible] הכלי [illegible]

במקומה המים הנאחז ומן המים [illegible]. והנה [illegible] והזאת האחד
עד [illegible] שאם [illegible] ומפני כל [illegible] הוא
כשר [illegible]. ולפי שלא [illegible] התורה [illegible] המים חיים אל כלי ש
שיהיה כהן [illegible] מזה שלא בין [illegible] ולפי שהיו זה [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] כשר [illegible] בכלי. ולפי שלא [illegible] התורה שיהיה
עפר שריפת [illegible] על הכלי הראשון [illegible] מים חיים ב
בעבור [illegible] ומזה [illegible] המים [illegible] אחר
[illegible] עפר שריפת [illegible] התורה [illegible]
הכונה [illegible] הראשון ולא [illegible] בכונה [illegible]
[illegible] האחר שהוא [illegible] בזאת [illegible] ובכלל
[illegible] מה [illegible] ולא [illegible] אחרת
[illegible] על המים שאם היה [illegible] כן לא [illegible]
בעבור [illegible] מים חיים [illegible] הוא [illegible] המים [illegible]
[illegible] והתורה [illegible] שיהיה זה [illegible]
[illegible] שיהיה זה [illegible]. [illegible] לא יעשה [illegible]
זה לא [illegible] שתהיה [illegible] עד [illegible] זה אחר זה
[illegible] יקרא בזה. ולזה [illegible] אחר [illegible] המים
[illegible] המים [illegible] ויוכל הוא [illegible] כי
שהשומר [illegible] עשה [illegible]. ולא [illegible] אחרת [illegible]
[illegible] המים [illegible] שריפת [illegible]. ולכן [illegible]
שיכוין [illegible] על המים [illegible] ולזה [illegible]
ולזה [illegible] שיכוין [illegible] המים [illegible] אלא [illegible]
[illegible] שתהיה הכונה [illegible] זה [illegible]
[illegible] על [illegible] מים [illegible]. וכבר [illegible]
[illegible] שהמים [illegible] זה מהם על [illegible]. וזה [illegible]
שלא יתחייב שיכוין [illegible] המים [illegible] לכל [illegible]
[illegible] המים. ולזה [illegible] שתהיה על אחר. וזה
[illegible] שלא יתחייב שתהיה [illegible] מים [illegible]
[illegible] וזה [illegible]
[illegible] שזכרה התורה בזה. ולקח אזוב וטבל במים
[illegible] ולפי שלא [illegible] שלא יהיה [illegible]
[illegible] במים [illegible] שאחר זה לא תהיה [illegible]
[illegible] כי [illegible] ולא תהיה [illegible]
[illegible] שאחר [illegible]
המים [illegible] שיעשו [illegible] הזאת [illegible]
המים [illegible] שהוא מבואר שהוא צריך שלא יעשה [illegible]
[illegible] המים [illegible] שלא [illegible] מהם [illegible]
[illegible] כדי שלא [illegible] מהם. ולכן [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] שלא [illegible]. וזה שאם היה [illegible] שאור
בעבור [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] שהוא צריך שאור. ומזה [illegible] שאם
לא [illegible] במקום [illegible] שהיו [illegible]
[illegible] והנה האזוב הוא
[illegible] אזוב [illegible] לא אזוב [illegible] אזוב [illegible]
[illegible]. ומה שהתנה שיהיה [illegible] האזוב במים [illegible]
[illegible] במעשים [illegible] ולפי שלא [illegible]
[illegible] שבעבור [illegible] ואמר וחזה [illegible]
על [illegible]. ולזה צריך [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] האזוב [illegible] שהוא [illegible]
שהוא [illegible] והנה [illegible] התורה [illegible] בזה [illegible]

לכל נפשותם· כבר ביאר אחר זה שענין זה היה שהוא מצטער הוא שיהיה בלתי מתכבד כאחד כל הטרחה אליו ומצטער זה עד שימות למות· ולא יהיה הדבר במיתת בזה האופן כי שיהיה עד בוער לב אשר דרכו שימות· והנה אמר לכל נפשו קרב לכל בזה הזכרם והעקבות הנזכרים והקרבנם ומה הענינים שהביאם נגלם במה שאמר לכל נפשותם· ונמצא שבעה ימים כאשר שהיה מצטער במלואו ומלאת שבעה· הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי ימהר לשכון השלישי לאחר זה ישבו ומהר הנה וזה ר ישובו לה זה וישבו ומהר הנה ביום השביעי ויטהר לערב אחר שיעבור· וזה דבר טוב לאלה וכלם שיגעו במת· כי כבר יקרה בפרשת ויהי ביום השמיני שהכהנים מקבלים הטומאה מי שיקרב הקדש· ואם לא יתחטא ביום השלישי ואם כבר שלא יתכן שהקדש הטהרה לא קבל זיו ישבו ביום השלישי וביום השביעי· והנה היום הוא משנת השחר מאיר ואחרי שעשה שמש ואם משנה השחר ועלות הכוכבים ואחר והיה שם הלבנה מאיר והיום ואין מספר שהם שהיו ימים רבים ממנו ומאת שרבים זו עד שהבד שהרי בלוי כל אחת היקרה קדושה· ואם שהוא כמוי לה עתה ועשה היום ההוא כמו יום שלישי וממנה אחריו קרבנה ימים ויהיו עד ויעבור ויטהר לערב· וכן אם שקרה ימים רבים אחר המזה ה הראשונה הנזכרת על הלכה ואולם יטהר לערב· כלה מן שבגמר בנפש האדם אשר ימות האדם אשר ימות אשר שהדלק בזה שיקרה מת בנפשו ולא זה תהיה מאד ואשר ימות באהלו· וכבר יתבאר מה הוראת הנזכר שהיא שלא יהיה אלא אלה כי נגע באהל הנגע ולזה יתבאר שמשנה בית הקברים אינו מצטער כאשר הוא מצער שהבד הטומאה בכושל והכונה בנגיעו· וכבר יתבאר זה גם מה שאין בסוף פרשת ויהי ביום השמיני שבנבלתה יטמא עד הערב והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו והוא מבואר שאין חשבון וכלם שלא יגע בבכור הנזכר משנה בית הקברים אלא שזה אינו מגע· ולזה שם לזה כי אם המגע· ולפי שאמר בנפש האדם והיה הדם נקרא נפש כמו שאמר כי הדם הוא הנפש· אמר ושם הדם הוא מקור הגדר שהקדוש שהוא הנפש בו הוא מצטער במותו שמנו ואחרי שמגער כם· ולא יתחטא אתו כי נקמא ואמר ר"ל שמי ענין שנעבל ממנו ש שלא הוזו עליו מי הנדה בחוץ מנגע אם נכנס אל מקדש ה' הוא בביתו עליו הוא מטמא הוא שלא זרק עליו מי נדה כאן ופן הנזכר· זאת התורה אדם כי ימות באהל· שאמרו שהמת מטמא באהל· כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים לפי שלא נגע בזה המקום טומאה עד אחר שלא נשאר נשמה שבתוכו ואמר במה שאמר אחר זה והזה על האהל ועל כל הכלים שאינו מטמא ומטמא שהוא מטמא ולא מטמאים בהם כהבדל הטומאה בנשמה שבתוכם· והנה הכלי שאינו מטמא הוא מה מה שעשו והאהל המטמא אינו ואולם כי הטומאה העוברת ושם ימצא כמה שעושה ומשה לפי שהוא מה שישנה עד שנגע באהל בנה ימצא באהל ומת· והנה הקדה לה מקבל טומאה הוא נעשה מקרוב אין עוד כמו הענין בחלל המת והוא ימצא מגע אחר והאהל שאינו מטמא ולפי כמו הקבר ומה שאמרה לנו ויראו שהאהל שלא יקרב קרב לפי הטומאה הנראית לא יהיה באהל שאין עליו כדים עמה· ולזה לא יהיה אהל בפתחו ואחרים לא היה בזה יהיה· ואחר שהאהל ימצא בהם לבד מה המקום מבחוץ האהל ואמר אשר הוא חוץ מאהל הטומאה ולא הגבור חולה לא יבוא שלא יכנס בו היו אחרים היתה וכן ר"ל מטומאתו למעה· וכאן שהקדש עבר

האהל שיהיה מעוננים וקיים בתוך מקום אחר· ולזה אם היה מכוסה כמו [illegible] נטמא היום כלו על ידיך ומה שיקרה להם לא יכנס [illegible] ראה חלב בין הטומאה למה שהוא לא מבלו בטומאה פלא בזמן היה לבד שהוא נשאר שבם שם מקום לא אלסכו הכל נמצא כל כמו הענין כי נגעה שאין מקבלת שיגיע הטומאה בכל אבל כיון שנגעו אותה בחלב מאד ונמצא כל· וזה נמצא אך אל ביאור· ולפי שאמר כל הבא אל האהל ולא אמר כל הנוגע במה כמו שאמר בקבר מגע שאהל פתוח אינו מצער אלא דרך פתחו ואם לא היה פתוח היה מצטער מבלי דין כמגע הקבר· ולאשר באהל למנין מזה כי מה שהפתח האהל מצטער במגע הנגוס אלא אם היה שם אהל אחר יכול עליה שהם תנו כמו הענין במגע שיזכור בכלי וכלי מוכן פתוח לפי מה שנזכר אחר זה· ולפי שהקדוש דבר דבריה בשלמות ומלכד מה הוא במגע וטבע האחר לא מצטער המתמיה שבם ביתו ואם על ידי אהל או קבר שהוא בגוים אהל כמו שנזכר אחר זה· ולאו שהקדש אשר מאמר כל אשר באהל יטמא הטהרה לא היה הכל בזה יטמא בזאת הטומאה כי אם ימשיך לקבל זאת הטומאה והכלים וכלם כי אם וכלים ומשקין לא יטמאו טומאה שבעה ולזה אמר אחר זה והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפש והאשר היו שם לפי שלא התחטא זאת הטומאה כמו אלה וכלים· וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא לפי שלא מנהגו ורוצים כלי צמיד פתיל כי אם כלי חרס כמו שזכרנו בפרשת ויהי ביום השמיני והיתה הקבלה באה להיותו בלתי מטמא אלא מאוירו לפי כי כלי חרס דבר הכתוב כי אחר שהקדש לא יוכל בהם כמו שהם מטמאים מגבם ואולם כלי חרס כיון שאינו מקבל טומאה אלא מאוירו והכי יהיה זה הוראה שיש כלי פתוח לשון וזה הוא מבואר שם היו הכלים נתונים שם כי זה הורים שהם היו מטמאים מפנים הכליו הם מטמאים מבחוץ אחר כתוב מאוירו והרותם הקבלת מה דבריו שהם יש צמיד פתיל הוא טהור ולזה בכלל בזה כיון שיהיו בתוכו כלים וגם שלא יהיו בתוכו ולזה המים מבואר ראשון ומה לכל הכלים אשר בתוכו· ולפי שאמר והבא באהל כל אשר בזה מטמא שהיה כולו אחר הכלים הכו לענים והבל הוא בבית הכלים שכבר פתיל למעלה ומה שאין קבלת בכלים נתונים אלא כשאין פתיל עליו אשר יגע על פני השדה· ר"ל במקום שאין דבר מאהל לפי זה הנה אם יגע באחד מאלה שהיה מטמאים שיעבר מן המת ימצא שבעת ימים· כי אם לחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר· לפי שהתורה לא תזכר לבדה לנגיעה רק ושאר זה המאמר בדרך שלא יהיה בדברי התורה דבר שלא עניין ונשא הקבלה עשה זה למה לא היה המאמר אחר זה בזכירת חלל חרב כמו המדור שבזה המקום מאמר ועל הנוגע בעצם אדם או בקבר ולזה אין בכבר· והוא ידוע שעם הקבלה יתבאר מאמר החלל חרב ולכן חלל כל דבר· ולפי שהנוגע על הרב ממיתת החרב החלל הוא שיהיה זה בא ממיתת החרב כדין המאמר הזה והוא שחרב ופירש קבל הוא במתנה יש החרב למה ואם שאין לו ואם אין המת ולזה יהיה אחר ובמה שחרב למולה כי מה יקרה החרב למעלה ועל ידו ולכן אמר ומה המת והיה על זה על ידו כל· ועוד שאין זה הכל יהיה בזה הענין כי היתה בחרב והיתה מקבל לו במקום ומא ... ואין זה על הדעת שיהיה הכלל בזה שהמאמר בנגיעו וחיה נזכר זה· ולזה הקבלנו שיהיה הטהור בזה שיהיה טמא אחר החרב שמשנה החרב· ומה המקום יתבאר שאם כבר מן כל מקום נמצא שנגעו ומאת שבעה· והנה הדברים אשר בדין החרב לטמא

בזה האופן יורה שלא במשך לא המדבריין׳ והנה היתה שהיותה
והאחת קימה במקום שיהיה נוסף [illegible] אינו לבעבור שהלידות
כלם שנפשותיהם שיהיו [illegible] בהלכה׳ והאחד שבמנה
האחת עבלה האחת יושבה להורות [illegible] הדברים והם שבעה׳
והם בעבור ואם [illegible] שבנים [illegible] בין [illegible] לשטח מעונה׳ והנה
הטומאה שטבה והיתה הלידה האחרונה היא לידת הימולות׳ ואחריה תהיה
הלידת המורה מה האנקים המורכב מהים ולות והיא לידת הלומם׳
ואחריה תהיה השלישית לידת הצומח׳ ואחריה תהיה הרביעית לידת
החי בנפש׳ ואחריה תהיה החמישית הנפש החיוני ויריכנ הלידה הזאת
ואחריה תהיה הששית לידת הענבנים שהיא שכנ[illegible] בפנגר
תמיד והיא נוגעה מהשם ית׳ ואחריה תהיה השביעית השית׳ והיא
הלידה הימשונה והוא מבואר שאלו הלידות החמשה הראשונות
הם אחד מהם ומלידות הקדם שעמוד על מלאכות הלידות הנבלות.
והם שעמד על מלאכות השם ית׳ וזה מבואר למי שעיין בטבעות
ומי שהקנה מקנה זאת החקירה׳ ולפי שענין הטומאה היתה בקבלה
שעמד על מלאכות הלידה כמו שהכתבנו הסחור בזה בספר ויקרא
הנה רקוני שהפיר זאת הטומאה כי מלאכה שלו לדבר אחר יעמידנו ועל
מלאכה כמו שיעמידנו על זה ענין הטומאה׳ ולזה היה ענין מעשי
הפרה כוון כלו לזה הקבורה׳ ולזה המלאך שכוון שיעמדו מה
כל לידותיה לא תמשח האחת ואחר היתה שרפה׳ ואחר הערבה
הקש כרובה היה משלך בתוכה עץ ארז ואזוב ושני תולעת להורות
שהמציאות העבר קבלה מאחר׳ ואחר הפסל לא מחה׳ וזה יורה על
ההתחלות מלך עבר לאלו הלידות אם כאשר היא [illegible] בלידת
והתמציאות לא המלאך נבדל [illegible] אשר היה מעונה בתלונת הקוולי
ובזה הקטירה [illegible] אחר לידת הלוקח היא לנפשה מאלו הלידן
ושהמעבר המלך בעת המות׳ ולאשר על זה ילה שיפקד מתה
מחיה מה שהוא מוטל [illegible] מה שכל האחד ושני והוא המלאכה׳
הכהנה שלאבה יעשו מלאכות נעלם ותכונו שאירת הכבודים
והמעברה על ששימנו נגיון מה למה שיסודר מהשכל והמלאכה
ולהורות על הפסד מלאכה השכל בקנין מושכלות אחרות וקשות
אחר המות רצתה התורה שבמעשי הפרה לא יהיה עמהם הכהן
והמעשקות במלאכה׳ וזה לדבר ימדכן על שהמצות [illegible]
מהענין׳ האחת היא כי בזה נתיישר אל השכל האלהי ושיאמין
עפל מה שתפרדו מה מאחר בשפק ומני קנין המושכלות שלא
השכלו הם בחיין׳ והנה זאת האמונה גדולה שלמד בה כל הפילוסופי
שהעלו אחד מן נבריהם׳ והשנית היא שאחר המות לא יקנה
המושכל לא השכל בהיותו עם החומר׳ וזאת היא גב טנה
גדולה וכוונה רבים מהמודים בהשארות׳ וזה מבואר למי שעיין
לדבריו בספר הנפש ובכלשון מאמרות׳ ואחר שהודע כי
הלידות הנפשיות כלם סרו מהאחד במותו ולא עמד שם שהאחר
התורה הקרובים כענינם שאין בהם סם לפעול פעולה מהפעולות
אשר להם מאשר הם חלק מבעל נפש׳ וזה לדבר יעיד על מלאכות
הלידה כי לא המלאך במה שנפסד ממנו דבר זולת הלידה׳ והנה
הקשר על זה היתה הפרה שורפה בכלותה לא מערכתה׳
ולאשר על זה כל הנפש הלידות מהמות נשארת כי היא המלאך נבדל
כאשר יאמר בהם עץ ארז ואזוב ושני תולעת הכל מקנין מה לאחים
אשר בכלם המלאך נבדל ולא בחי המלאך נבדלת כאמרו [illegible]
ואזוב בם שם הרבה שהוא לאמר [illegible] לאזוב אשר בקיר
נו האחרים׳ והנה השריפה התורה והעמידנו על מלאכות
הלידה לפי שהוא דבר נעלם מהם [illegible] מה שהדבר

מלבד היה הפילוסופים מלבד שהם מה שחקרו הרבה ומי שלא יולך
בתלאות היסוד ממנו כלם שמנות החיים ושיולך יולדה במלאכות השי׳
והם ירדו אחרונים הם משכלים לנבואת מהם לבמותי הענייני הנפשיי
הם אחת שהתורה בזה האופן להמלאך לא חנוק הם בכוונה
הנפלאות אשר יסדירו ובהכרח זה הענין ממנו תמיד וכל [illegible]
שיתבונן במלאכה בזאת המצוה לאות התורה שיסתכל בשמירתה
ובהיותה ושימו עניניהם ולבם בה׳ ישתבח ויתברך יודע
הכל שאנחנו נכון זאת התורה השלמה אשר הקבעתנו על כל ענינם
והשירו אל השינויות האנושיים והמשכיו אותם בענינותיה
הם כולם הנפלאות תמימה בהם שעשועים [illegible] מה שקשי׳
אלקינו הם למות זאת המשפחה המתעסקת בענינים אלו׳
ר״ל בענפי התהרכבות ואסיר הטומאות המולדות והיו משפחות
הכהנים׳ וכדי שלא יחשב אדם כי טומאת המורה היא מפני העצם
שהוא משיך לבדו הם אלו שאחרי התורה שאחד מהם הוא
מטמא זאת הטומאה האמורה אשר שאין בו עצם׳ והנה היתה
יותר מאורה טומאת המתים שיש בהם כלי הלחה מטומאת המתים
שאין בהם כלי הלחה׳ לפי שהמתים שיש בהם כלי הלחה הנה
בכחם להסיר טומאתם׳ וכדי שיתבונן זה המתים ילכה הרגה
שיטמאון אדם לשמוך בבתים [illegible] שהם [illegible] הטומאה
ומושכים אותם אליהם׳ והמתים שאין בהם כלי הלחה
אין זה בכחם אם לא יתובר להם על המתים ולזה לא היתה טומאתם
מאורה כטומאות האחרים׳ ובכאן שלם מה שכוונו באורכו בזה
המקום מטעם אלו המצות׳ יתברך היכולת שרמזנו למעלה
המצוה בזה ויהדיומם על כל דרכה והלכה׳ ואומר התועלת

התועלת הראשון

הוא במצות והוא להודיע ענין
מצות פרה אדומה ואיך מעשיה
ואומר התועלת המונה הוא להודיע טומאת המאורה
שב בלב הטמאים שזאת הטומאה הוסרה מהם כי לא ידעו ש
שיסוד זה הדבר מתנה כולה מעשים נעלמים׳ ועם זה כבר
יבינו מתנה תועלת נפלאות בגניזו כמו שפרשנו כוונת זאת המצוה׳

התועלת השני

והוא בדעות׳ הוא מה שסמכה התורה
ענין פרה אדומה לדבר זכירת הקריבו
ומהדעות כהוכחה זה המונה שפירשנו על הכוונה אשר בעבורה
היתה זאת המצוה בזה הסדר כי ענין הקרבנות והטומאות והזקני
הם לבוא אחת בענינה כמו שיתבאר מדברינו בפסוק ויקרא
ולזה זכר שם גם ענין הטומאות והטהרות אחר זכירת ענין הקרבנו

התועלת הג׳

והוא במצות׳ והוא להודיע ענין טומאת
מת ומשפטיה׳ והנה התועלת בזאת המצוה
מבואר ממה שזכרנו בזה המקום ובפרש׳ ויקי ביום השמיני

התועלת הד׳

הוא במצות והוא להודיע טומאת
מינה וטהרתה׳ והנה התועלת בזאת
המצוה מבואר ממה שזכרנו׳ והוא נכ׳ ממה שיפול מבוכה חזקה
אך יהיה זה שהמעיר יטמא ויבוא זה בהכרח להעיר כי
על הכוונה אשר בעבורה היו אלו המצות בזה הסדר׳ התועלת

ויבואו בני ישראל כל העדה

מדבר צין וגו׳ עד
סוף הפרשה׳ ולא היה מים לעדה׳ הנה סמך זה לספור מיתת
מרים להעיר שמיתת הצדיקים עושה כופר׳ ואמרו כי גם מים
היתה מושבת לבני ישראל בזכותה לעבודת השם ית׳ ומלמד
שאם היתה מרים בחיים לא קרה לישראל להם בזה האופן

הנה כי קולו יתבאר ומשם לא יערך זה לפי שאין חטאתה שראוי
ממנו שיזכר אחד זה׳ ועם כל זה הרי אחי היו ואחרונים שהטהור ש
שהזה הוא טמא׳ ולמה לא אמרה התורה שהיו שני חטאת לבד
הזאה היא [illegible] שהן ולקח אזוב וטבל במים איש טהור׳ וחוזר והזה
הטהור על הטמא למעלה שמפני הזאתו על הטמא לא הטמא׳ ורבוי
שהוא עשוי יחויב כמו שהטמאים בתחלה שיהיה הוא המזה בתחלה
שמה זה העשה מלאכה אחרת׳ ולזה אמרה ולקח אזוב וטבל
במים איש טהור והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר
היו שם׳ [illegible] מזה שאחר שאמר האהל הנה הוא מבין
האומרת בכלים שבתוכו ומעצמו שאין אומר נכנס האהל
ולכן ומזה שאין צריך על כל כלי וכלי אבל נאמר יזה על
דברים רבים והאחד והנה שהתמיד האחד ובלא יותר בזמנים לא זו
ולמעלה ומזה כבשה זאת אחר וכל הזאות על דברים רבים אך ש
שיזה על כל אחד מהם שנים ועל כל הכלים ועל כל הנפשות לא
בתוכם׳ ולמה אמר ועל הנפשות אשר היו שם כי נפש קטנים
יעמדו בזמנת טומאה׳ ולמה כן אמר שצריך שיבואו לה זאת על
האנשים שהוא מזה עליהם כי התורה לא אמרה ולזה על האהל
וגו׳ לבד שצריך שיבואו לה זאת על האהל ועל כל דבר שהזה עלו
ומזה ירבה על כן שתהיה הזאה כמי שהזה עליו מכח האומר
לא מכחו׳ ואם הם הזה על האחד ונגעו האהל עליו שהאהל
פסולה׳ ולכן כל שהיה הזאה מן הקרוב למזה האיש ולכן
מהאוש שנגע בו ועליו נגע בעצם או בחלל או במת או בקבר׳ הנה
הקדים העצם לחלל כי העצם [illegible] והחלל הוא מקבר שלא שם בו
בשר גידין ועצמות׳ ואחר כך זכר המת שהוא כל הגוף׳ והנה עוד בזה
בהלכה מקבר [illegible] ולפי שענין הנגיעה כאן כבר היה כלל
מהם יקדם לשוב בעצם או בחלל או במת הנה אינה היא נגיעה
במקום לא במקום ממנו אבל היא נגיעה במה לא מקום שצריכו בלבד הזה
הנה לא נקראהם לא זכר אותו וכן סתם׳ והזה הטהור על הטמא
ביום השלישי וגו׳ [illegible] ומזה שהטהור ומאוד נבאר לא עמידה
לבוזה שהיתה הזאה ביום השלישי וכלם לא הין ושלושים
השביעי׳ הנה היו עוד ואחר זה פסוק ולם עמדה לו ואחריו׳ אך
צריך שתהיה הזאה בו ושיחיד שיהיה כי התורה הקפידה בזה
ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה וגו׳ ר״ל אם נכנס למקדש
כמו שבאחד ואחר כך תמא קש״ין טמא׳ ומזה מי הנדה יכבס
בגדיו׳ אין אשר שכבר מזה שיהיה המזה טמא שאמר בגדיו
התורה שהוא יאמר כי הטבה בהזאה שתהיה על ידי טהור ואחרונה
שהוא יזה על האהל ועל כל הכלים ועל כל הנפשות׳ ואם היה
המזה טמא הנה אחר שהזה על האהל לא יוכל להזות על אחר
מה יהיה הלא כן שאם היה אחר לא היה זאת כדאי שהוא לא
יוגע שיהיה בו כדי היה הנה הוא טמא כמו כבס׳ אך
אבל לא היה בהם כבי היה ונוגע בהן יטמא עד הערב ואינו טמא
כמו כבס׳ וכל אשר יגע בו הטמא יטמא לא שמי שטמא כמת
ונגע באחר הנה זה שיגע בו הוא כמו טמא׳ ולזה הוא מבואר ש
שהטמא מת והאחר באמצע אחר לא מחלה וכלים׳ והנפש הנוגעת
הטמא על הערב׳ ולזה מזה שהוא נוגע בטמא מת מהאין מטמא
טומאה שבעה אבל טומאת ערב׳

זה ביאור דברי זאת הפרשה׳

מגב
עגב

הדברים שנזכרו בה׳ ועתה יתבאר זה ביאור ויתבאר בזה הקיום
עם זכירתי הספקות בכלמה שנפל בזאת הפרשה׳ והנה לא העמיד
על מבות כלם על הדברים׳ ר״ל מה היו מעשי ישראל ומי הכה בזה הקדוש
ולמה היו [illegible] האומה למעלה מאחר
האומה [illegible] וקריאתי הנה מה שבאחרון כפרש ויהי כי סוק
שכל מה שעשה הכנעני [illegible] האומה יודע מאותו
להודות על [illegible] והירדה ושהיא בו׳ [illegible] פרה שנעשית
לבד יותר כבד היה לאוי שמשמשו ביותר אחר [illegible]
מה שנעשה ממנו והיות הענין כן׳ והיתה לפרה האדם אחר
כבר היה שיעור [illegible] שאלהם הנה יש [illegible] שתהיה
אומה [illegible] ואחר המרדה כמו שבאחרון כפרש ויהי כי [illegible]
ולפי שבמות האדם [illegible] אחר הלידה הראשונית [illegible]
מה [illegible] הראשונית [illegible] מאחר היה כל בשר
והוא הן הנה מושב [illegible] אשר עלה כסף [illegible]
האנשים והלוים והכהן הזוכר כי אחר הפרה מה אחר אי אפשר
שהשרתם בזאת המלאכה כי אין לו הכהנים שיעשו זה עניה
אבל [illegible] שהשיבה [illegible] מסתבכת לכבוד [illegible]
הנה לא עוד על זה השרש הגדול אשר האמת בו ואחר היה
האדם [illegible] ולאות [illegible] התכמה התורה להרחיק עם
המלאכה מה שהיה כאן העירה בזה שנעקד [illegible]
בכל מה כי הכהן נכרן לעבודת האדם כמו שאמרו [illegible]
וכמו זה הענין שבשבת [illegible] שהיתה בזה [illegible]
האדם׳ [illegible] לעשות [illegible] שהמתים [illegible] בו לא יגעו
ולא יקרבו ולא [illegible] שהשיא השעה אבל שהשרף כי לא [illegible]
שלא תשתמשו בה כלל לתשלומי [illegible] מה הקב״ה
המכוון בה׳ ולמה נתבאר מזאת הכוונה שהעשה [illegible]
בהנאה׳ ולזאת הכוונה בעצמה היתה המלאכה פוסלת בכלמה
הפרה׳ ולפי שאמרו [illegible] לקיום התורה בזה כדי
להעמידן עם אחת הכוונה המבואה [illegible]
התורה בזה בכל מעשי הפרה כי זה [illegible] בזה
בחכרה׳ והנה היתה היא עולה וזאת הפרה לא עשה כלום אחר
קריאתה היתה בזה השמיה כלן עשה׳ ר״ל האחרון הוא הנמכר [illegible]
ולא [illegible] שיקדשו׳ כי כבר [illegible] בזה דברים [illegible] שלא יתקשר
זה וזה מה שיתקשר ממנו וקשר [illegible] דבריה התורה ושנין
ובעשותם המעשים ויבואו [illegible] ואין זה [illegible]
בזה׳ והנה היתה [illegible] על [illegible] היא חטאת
כמו שזכר באמרו והיתה [illegible] חטאת היא
ולפי שהחטאת שיהיה [illegible] ולזאת הסבה היתה שלא יהיה בה
מום כמו העשה [illegible] ולזאת הסבה כן היתה [illegible]
נכנה [illegible] כי היה כמו חטאת׳ ולפי
שלא באה [illegible] שהיה [illegible] אחד לא [illegible] הארץ והכהות
היתה [illegible] שיזכרו [illegible] ויהיה [illegible] הראשון׳
לא [illegible] מים [illegible] בכהנה [illegible]
ההויה אם [illegible] יתערב בו והיתה כוונת התורה שתהיה
זאת הפרה [illegible] בעולם׳ והיה כל [illegible] עם האחרון והאזוב
קדוש לזאת הקדשה׳ והנה היתה כששיקחו [illegible]
על האומה החזקה שהיא [illegible]
כוחת האומה ההיא ולמה [illegible]
[illegible] ומה [illegible]
הקדשה כל היו [illegible]
לכך [illegible] שיהיה [illegible] כבר האחר
כנגדו [illegible] בזה

בשרת לטבה מתוך שבי · והזנות שבו [illegible] שהרים [illegible] ויחיד
שלמפסיק הלכה הזאת יחוסן הכהן · ולזה לא והכתוב [illegible] ממנו
מהם ומתנגדים לא [illegible] והקדים [illegible] שלא נרצה לא [illegible]
עליו · סמך שהיה לדרך [illegible] · ר״ל [illegible] קריים אחר
הזה והיה נגעסח והנה בהיות מקדש · וזה היה [illegible] · ולזה חשב
שלא לא נאמר עשנו והכין עשן לא נאמר שישראל והקמינו אחר
עד יהושע זה האחרים הוא לא כמו העשן בהרים עבר ועשיו לכנות
והחרים קוצים קהם · ויעבר העם [illegible] ובמשה הנחלין
עלינו כזולת קבה כי לא היו אמורים לנים · ולזה לא ימלא שה
משה לבהלה מים וקם לא שהיו לא להפיר מעשים הנשים
הגרפים ולזה יהיה הלכן משם והין להם והין מים כי אין מורך
המדבר לא מצא בו להם ולא מים כי אין שם וכמו שהיה האמורים
חיים סבלו מחייב שיהיו חסרים להם כי כבר היה להם להם
והאמורים הם מים אחרים ומשכן קנה כלם הם הנחל כן אמר כי
ולא מים לא יחייב שיהיו חסרים מים · ולפי שהיו מתרעמים על
הש״י ועל משה כזולת הבה רבה קבה זה שלא היו בהם הנחשי כי
השרפים שמחיים ונשכים בזה ולפי שאדם זה למחייהם · וזה כי
קבה העולים שמחייהם ולכם בעבור השגחת מים קבלה הנחש
לחיותם מה שחייהם · ולזה היה השחהו זו לא נמצא כו על
שנגעו אין שם סבה הנחשו הנחשת · עשה לך שרף ושים אותו על
נס וגו׳ · מחשב שכבר היה הנס יותר שיהיה רואים מזה הנשוך לשה
להיותם לנצרו לשמרם שלא יפגעו בו הנחש · [illegible]
שנו הנחשת היה לשרפי מים וכיה והוא כדרך והנחשי שנבכי
בנביאים קדושים · ועל זה הפסוק הש״י שכאשר יביאו לבית
הנחשת כלם שחיים שור ימנע מהמות · וכבר יבואו לה בה בכלה
הגוס עמם · והנה היה בהיות מצאות משה הנחשת ונגע לבני
ישראל ושרף הרעו למשב בלבם שנן המות מסבה אחר ההמות
בסוף הפרשה שבפסוקי הערבות · כי ארנון גבול מואב · ר״ל
שעבר הזה היה גבול מואב בין מואב ובין האמורי · וזה שהעיר
הזאת היתה ממואב ומשם והלאה היתה מהאמורי · ולזה נכתב
גבול מואב ואמר כי שהוא לא יכלו לעבור באמורי · בספר מלחמות
אתו שהיה שספר נכתבו בו כל ספורי מלחמות ה׳ ·
את והב בסופה וקרה היא עם ארנון · ר״ל שעיר אחר והב היתה בסופה
והוא קרוב לשם ומשם מעוד לגבולות · וארנון היה את הנחלים ולם
היו מגבול מואב · והולכו ישראל עם גבול מואב שלא יכנסו בו
כאן מואב · כי נאמר הש״י שיסבבו לההגמות בקם ממואב
כמו שאמר אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה · וכן היה
ממגבול מואב מה שהיה מהקצה מהנחלים שהיו שם [illegible]
אחד והיה המקום נחל גבול והיה צריך לשבת שם [illegible]
צריך לשבת שם · וזה העיר היה יושב [illegible] עד
ויהיה שבת שם מקום · וכן עד והנחלי הנחלים היה קרוב
לגבול מואב · ולזה כתב אחרי מזה שלא [illegible] כלם [illegible]
מואב · וזה אמרו על כן יאמר בספר וגו׳ · [illegible] ארנון היה
גבול מואב · ועוזה המקום [illegible] היו הולכים סביב אחר
מואב ולא היו עוברים בגבולם · ולזה אמר בני ישראל [illegible] ומשם
בארה · ר״ל [illegible] ארנון [illegible]
כמו שאמר אסף את העם ואתנה להם מים · [illegible]
[illegible]
המקום [illegible]
[illegible]

להסיע בחזרה קדימה · לדבר זה [illegible] אחר שנבחר עוזה · ר״ל מזלו
היו האמורים זה לזה שהיו כעבור הנחל זה העיד והאמורי [illegible]
מקדוק שריים [illegible] העם במקומם [illegible]
שנ מהר הר לא ילכו עם החפר שינבח · ר״ל מה הוא עד [illegible]
המים בגבולה מהמקום ההוא שלא היה [illegible]
שריס וגו׳ · ר״ל [illegible]
במחברתם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
מדבר · וישלח ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמורי וגו׳ · ויירש
את ארצו מארנון ועד יבק עד בני עמון כי עז גבול בני עמון · אמר
שארנון היה גבול מואב כמו שספר בפרשה הקודמת · ויהיה הלוקח
[illegible]
[illegible]
עד יבק ועד בני עמון והיה החלק שירש סיחון מבני עמון [illegible]
[illegible] כי עז גבול בני עמון [illegible]
זה [illegible] בספר יהושע [illegible] כי כבר כתוב
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי חשבון עיר סיחון [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] תבנה ותכונן עיר סיחון · כי
אש יצאה מחשבון [illegible]

ושמלה היום מעשה בדברי הקנאורין סלה · או יהיה הכל כזה
להעיר שאלה היתה מרים בראיים היו נותנים בה משה ואהרן ב
כמה שלקח הש״י אותם ודברתם אל הסלע והיתה היא סבה
שמרים מתקנאה בזאת המעלה כי היא היתה נביאה גכ״ והיתה גדולה
השנים מהם וידעה שהיו חולקים כבוד לה לקחת עצה ממנה · אז
יהיה המעכות נזה להעיר שאחד מהם מרים שלא שורפה נשמת
מיתתה כי זה המקרה אשר נמשך ממנו נתינת המות על משה
ועל אהרן ומכאן תמצא כלם במדבר ומטיל אתה שעשה רושם
בירושלים · ואינו רחוק מה שאמרו ז״ל בזה שלא קדש שקדים
חוטאים להם בזכות מרים כי קמו ופתאום יחכך שיתמלטו על יד
מי זה שיהיה נביא · והנה היו והם בבריאתם כי יוכבד היא נביא
להם המות מאלה אחיים שקם חיים עם שימשך להם המות
בסבת הפוך והנה ענינו של משה בקולו חוץ ממה שאמר אלכי ס
למות במדבר · ואמר כי משה ואהרן לא הרחיק ממנו עד לא הדבקם
הקשים מהעם שהרחיקו מהם ומזה לא נפתח מהם המים ונפלו על
פניהם לש״י אחר שתיקו שנפלו על פניהם לפתח לכבוד מהם עד
דרך התפלה שלא ימשכו בהמון הדבקים שאמרו פן יקרא קהל
ולכהם · ובכל היה הענין בהקריבם לפתח אהל
מועד כי הש״י אמר למשה שבכבודו כל ענין של הכפרה
מבין שני הכרובים כאשר בכל מקום היה תפלה בני ישראל והיה כזה
שתהיה עלה אל השיר ולא בכל זמן גבר הקדושה המעולה אשר
בידיו הקול · והשגתם מה שיהיה שם לא לעמוד על הכוונה
שבעבורה באה התורה לשים עליהם תשובת הכפרה ושרט ופס

קחת המטה · יראה שאין הכונה בלקיחת המטה ראיה שילכה
הש״י שיכה בו מטה · אלא כדי לקחת ממנו ומה המטה הזה הקדש
כי כך אשר העשה כוחות אותות ובכל אשר ראו רבים ז״ל לכן
ועל כי בית הברך זכר בהכחה שלקח משה את המטה ואהרן והסן
כו ולזה הקול מבואר שלא היה המחויב מזה המאמר שיהיה לכן
הש״י שיכה משה במטה על הסלע · ודברתם אל הסלע
לעיניהם ונתן מימיו · הנה זאת המאמר יקבו שאין כוונה המאמר
שיכפו מעלתם · הקחת היא שידברו אל [illegible] שי
שיוציא מימיו מעלה שיכו · והשגתם היא שידברו בעבור
הסלע כאשר אמרו אחי הוא · ובזאת הכונה השיגו הכין
משה ואהרן זאת המאמר ומפני שלא הש״י לקחת המטה
הבינו שיהיה הכל כזה שיכה בו משה את הסלע כי קול לא
בלקיחת המטה ומשה ואהרן זה המאמר ענו כעבור אל הסלע
ואולם כן הש״י היתה כזה הכונה הראשונה שזכרנו כן
כי להיות כי לא יורד לאחרון בו כדרך שיהיו כל מיים לדור שי
האחרון לא שכפתם כי בהכאה מוצא היה אשר שיתגלגל
קולם מפי ויחשבו כי קול היה מטבעו זה המים שיבקע הסלע
בהכותו בו כמו שזכרנו · ולזה אמר יען לא האמנתם בי להקדישני
לעיני שחסרו אמונת ישראל בש״י היתה סבה אלא שלא השי״ת
לדבר אל הסלע כלי שיתפרסם להם על גבורת הש״י ונה ח״כ
ימתינו שהם היו סבה לבעט הש״י במשה ובאהרן · ולזה מפני
משה בפרשת אלה הדברים כי גם בי התאנף ה׳ בגללכם לאמר גם
אתה לא תבוא שם · ואמר בפרשת ואתחנן ויתעבר ה׳ בי למענכם
ויסבב לכלתי עבורי את הירדן · ואפשר עוד שהיתה הכוונה בזה
כי הכאה והסבה לכנען משה עליהם והכעס היה סבה אל שלא
מעשה כונת הש״י בדבור שלא האמינו והגבורתם אל הסלע ונדם
מימיו · ואפשר עוד כבר שהזכירה לזה סבה אחרת והיא כי מתנב

שישראל להיו כן ופסק מה המעלה והקושיות שיהיו רבים ויבסתהו
להם האל על [illegible] כי היה רבן הש״י שלא יביאו אותם אל
הארץ [illegible] בפרשת [illegible] לא יכנס [illegible] מעבר הן
שיהיו [illegible] אחר [illegible] העם [illegible] כי על הקדק
זאת שאיר משה היה [illegible] כבר נשאלה קושיא
הש״י ולכן אמרתן להעיר על ישראל · ולזה אמרו שכבר בנתינתו
זמן אשר יאחר אמר מבנה עלה לארץ כנעני ועליו וקבוצת מתנגדי
ואמרם יהושע בן נון לא היו יותר טובים ממנו ובמעלה ממנו מן
שנתבאר בספר יהושע · ולזה שאמרו מהאומות הם מה שהקיף
סבה במכשול שישראל כרת עצותיהם והבין עליהם רעות גדולה
כמו שנתבאר בספר שופטים כי הש״י השאירם לנסות בם
בם ישראל · המן הסלע הזה נוציא לכם מים · לא שלא יתכן זה
חס לא מלא פלא יעשהו הש״י · ויך את הסלע במטהו פעמים
יראה שבפעם הראשונה לא יצאו מים ועל זה מכה פעם שנית כבר עבר
עברת הש״י · ואחרי זה היה כמה משה לש״י והכה שנית ולכן מים
רבים כדי שלא יקראו משה ולא יתחלל הש״י הנכבד שלולא
זה אולי היו אומרים כי אלהיכם לא הוציא לכם מים מן הסלע זה
לא בסבת עבור משה שעבדי הש״י · ולזה שמעו הש״י לקולו
אעפי שלא היה זה הכוונה ממנו ובכמו זה אמר חכמים ז״ל נבלו
ושבו מעשיו · וכזה הענין שאמר משה [illegible] הנה
עלמותו אשר לך להשען והש״י יקיים דברו · אשר דבר
ישראל והיה ויקדש בם · כלומר שקדשם לעיני מיתה של משה ועל
אהרן כאשר מדבר נקדש · או יהיה שבאמרו וכסמך למשה ואה
אהרן שזכר מקודם · ואם היות דריב ישראל [illegible]
נס יהיה סבה לזה כי ששון ומפני זה שספקו מהם משה ואהרן
כדי שלא תהיה להם סיבה החלק באופן שלא כלם היו ראויים
לזה מלאים כמו שזכרנו · וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום
ראה בזה אומרים הקב״ה יקריב ממנו · וכבר אמר אחיך ישראל
כי אח נשיא שעקב · ועשו הוא אחיו · לא עבור בזה וככרם
לא שתית הבורות ולא שתה מי באר שלא יחסרו המים הראויים
לשתייה לאנשי החיל מדי שתו מי הבורות והאנשים הם ומקנם
כי בזה לא ינזקו לאנשי החיל · ואמר דרך ישראל שלא נלכה
בזה אשר כי אם דרך המלך שיביא להם מעבר והאנשים שישתו שם
ישראל ומקנם · ולזה אמרו להם שנתנה להם ישראל מימיו ישתה
ומקנם וכספי יתן מכרם וסתם שאמר זה השלום על מקנם ובזו הדרך
שלם לזה הש״י שיהיו מהם ואהרן ונגד ישראל ענו לא יותר כהן גדול
כלבשת כבוד יאחרן · ולזה חלקים אשר בעבור שבו ולא ימשיך
יחסו כהן גדול מלבשת כבוד כהונה גדולה · וכבר נתבאר זה
בכמה שערים · והנה הקדים זה לפני הכנסה בגולת חולה מזה
אך שלא הש״י שימשך אל עמו בעבור דברי מי מריבה · ואחר
המיתה היתה שנבקע ממנו אך היא עלה כמלך גדולה מאחיו
המתים בהפרד נפשו מהחומר · ויראו כל העדה כי גוע אהרן
חשבו שילכה בזה כי מפני שהיה מיתתו כאילו שהוא שהיה מקום
נסתר מאור לנו ואת כל העדה · או ידעו כזה והוא היה כן כי
כלם ראו ויהיו מה שנכפלו מהם במיתתו כי הוא היה משרת
במדבר כי גדולתו שראל ואיך משיכו ותפסו לה ומוכיחים
אחרי עבור ממנו שמתפשר · ולזה בכו אותו כל בית ישראל שלשים
יום · וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב · מזה ספור זה
הענין לפי שהיה הרחקה אחרי ענין ויחנו עברים · ואחר שאמרו
לפני משה ישב ואת הנגב ויבא [illegible] שישב הכנעני

[illegible]

התועלת הי"ד [illegible]

התועלת הט"ו [illegible]

התועלת הי"ו [illegible]

התועלת הי"ז [illegible]

התועלת הי"ח [illegible]

התועלת הי"ט [illegible]

התועלת העשרים [illegible]

התועלת הכ"א [illegible]

[illegible]

תמת

פרשת וירא בלק בן צפור וגו'

יגיד סוף הספור הזה ויקץ מואב [illegible] בני ישראל [illegible]

[illegible] חשבון [illegible]

[illegible]

[illegible] שאמר חשבון [illegible] יקחה מסיחון וכן [illegible]

[illegible] הירדן [illegible] ואמר קרית מואב [illegible]

[illegible] ונירם אבד חשבון עד דיבון [illegible] ונשים עד נפח אשר עד מידבא [illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

הוא במדות והוא [illegible]

[illegible]

התועלת השני

הוא להודיענו [illegible]

[illegible]

התועלת הג׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הד׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הה׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הששי

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הז׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הח׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הט׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״א

הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ב

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ג

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

ביאור מלות דברי זאת הפרשה

שתום העין. ר"ל פתוח העין [illegible]

[illegible]

בלקיחתו [illegible] שאחיו [illegible] כבר [illegible] כיונה

ומה שאמר [illegible] לבסוף [illegible]

[illegible] כי אז [illegible] לקבלת [illegible]

[illegible] בסתר [illegible]

עד [illegible] והקושיים [illegible] אך [illegible] עם [illegible]

[illegible] לכלל [illegible] הדבר [illegible]

[illegible] כי [illegible] אמר [illegible] עמהם [illegible]

[illegible] כבר [illegible] מה האמר [illegible]

[illegible] עמהם [illegible] ואמר אל

[illegible] ומה אמר [illegible]

[illegible]

[illegible] ויקם [illegible] ויש בזה [illegible]

[illegible]

[illegible]

ממסה ומתבניין כי כן [illegible] ובני י[illegible] והרשע [illegible] והולכים
אמר שאמרים [illegible] כבודו
והסיעו אותו ו[illegible] ונסתיר
שיאו ובדבריו [illegible] ישראל
בשיטים [illegible]
שזכרנו [illegible]
עם [illegible] ויצמד ישראל לבעל פעור כ"ל
שחבר עצמו לבעל פעור כי עשה אותו [illegible] לבבו והורע
אותם [illegible] הוא כשנאמרו והוקיעם לה' והנה
בזה קצת כל ראשי העם והם השופטים שהיו שם שלא מיחו
ושדימו שריך ראשים ושרי עשרות שיעשו אלו המשפטים
מהעוברים והוקיעו והם [illegible] כרישיו וקרוו השמר
ודבר הוקיעו הוא התליה והמורה אם [illegible] באולם
זה הכל איש אנשיו כ"ל הם [illegible]
ויקרב אל אחיו את המדינית כל שקבלה במקנה ישראל
[illegible] שהיו [illegible] זה משה וכל ישראל והנה לזה [illegible]
עמה והיה זה בעת שהיו ישראל [illegible] והיו [illegible]
[illegible] השופטים והיו בוכים פתח אהל מועד ובכאו היה [illegible]
[illegible] עם משה בעבור שלקח בת יתרו והוא [illegible]
עמה [illegible] לבת אל נכר ולזה [illegible]
ישראל ויקח פנחס בן אלעזר [illegible] שהבוא [illegible]
[illegible] בתוך [illegible] היה [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
שהוא היה טוב עמה [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] והנה בזה [illegible]
המגפה [illegible] בני ישראל [illegible] היו [illegible]
[illegible] שמעון [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] במדבר [illegible] שיהיה [illegible]
השבטים ולזה [illegible] ומשבט שמעון
ובזה [illegible] זמרה [illegible] והם [illegible]
[illegible] בעניין [illegible] והנה [illegible]
[illegible] כמו שיתבאר [illegible]
[illegible] לבגדיה [illegible] שכבר [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] כבר
[illegible] ה' על ישראל [illegible] ולזה
אמר [illegible] עם [illegible] בלעם
[illegible] והנה [illegible]
היתה [illegible] העדיות [illegible] ולמה
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] בלעם [illegible]
[illegible] הנה [illegible]
[illegible] הספורים [illegible]
[illegible] ומעשה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הראשון

[illegible] ממה שיספר [illegible] מבוררת
[illegible] ולזה [illegible] שעשו [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]

ישראל להיות הקבה בזה כי כבר היו [illegible] ישראל [illegible]
שאמר [illegible] כי רבים [illegible] ולזה היה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] המלחמה [illegible]
[illegible] ובדבר בלעם [illegible] ה' [illegible]

התועלת השני

הוא להודיע שיש הבדל גדול בין
נביאי ישראל ובין נביאים ומורים

[illegible] וזה שכבר הגיד [illegible] שהוא היה
[illegible] הכבוד [illegible] נביאי ישראל [illegible]
[illegible] משה [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] מלך מואב [illegible]
[illegible] כסף וזהב [illegible]
בנביאי ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible] שלא היה [illegible]
[illegible] ה' בנבואה [illegible] ה' [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] הדבר [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] נביאים [illegible]
[illegible] ה' [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] נביא [illegible]
[illegible] בלעם
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] בלעם [illegible]
בלעם [illegible] ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בלעם [illegible]
[illegible] האלהות [illegible]
[illegible]
[illegible] נביא [illegible]
[illegible] משה
[illegible]
[illegible]
[illegible] ישראל [illegible] ה' [illegible]
[illegible] בדרך
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible]

התועלת השלישי

הוא להודיע [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]

[illegible] בלעם [illegible] התורה [illegible]
[illegible] בלעם [illegible] מלך מואב [illegible]
[illegible] בדבר [illegible] בדרך [illegible]

[illegible]

ביאור דברי זאת הנבואה

[illegible]

[illegible]

אותך במשך להם שאכלו זבחי ע״ז והשתחוו לע״ז ולא יקרו לכל
אחד מהם שאר מהעבירות [illegible] כמו השתדלו מאד להעבירם [illegible] כי
תכלית [illegible] [illegible] והתורה [illegible]

התועלת הי״ג

[illegible]
שנסתלק כי ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible] וזה [illegible] כאשר [illegible]

התועלת הי״ד

הוא להודיעו שעם [illegible] [illegible]
ההנהגה כלה נפלאים [illegible] והיא
האומה בעת [illegible] [illegible] נמשך הנזק בה עד [illegible]
הפך [illegible] ישראל והנה לא [illegible] [illegible]
[illegible] והנה [illegible] שכבר [illegible]

התועלת הט״ו

הוא להודיע [illegible] [illegible] מאות
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי״ו

הוא להודיע [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
להקים [illegible] [illegible] [illegible]
השגחה שהיה [illegible] והשמות הנה לא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ונמי היה [illegible] בכוונת החיים [illegible]
וזמה להיות [illegible] רבים והנה [illegible]
הקיים שכבר [illegible] ופנחס [illegible]
[illegible] [illegible] והנה אמרו [illegible]
מי ויחיה [illegible] המתים [illegible]
כי [illegible] החיים [illegible] כמו שאמר [illegible]
לכם [illegible] והעיקר [illegible] הוא
כן כמו שנזכר [illegible] בביאור [illegible] בגזרת הש״י

פרשת פנחס בן אלעזר בן אהרן

הכהן וגו׳ עד כל תבני ישראל ואמרה לה [illegible] רבינו להשיב
את בריתי שלום ר״ל שלום שלם בין ישראל [illegible] הש״י
כן יהיה לו ברית שלום והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת
עולם ר״ל שלא תפסק הכהונה ממנו ומזרעו לעולם וזאת
הברכה היא [illegible] תמיד [illegible] בכהן
ברכה כי כל הכהנים מזרע אהרן הם כהנים [illegible]
בזה [illegible] והוא היותר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ולזרעו אחריו [illegible] [illegible]
והנה [illegible] כהן [illegible] כהנים [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כהן
והיו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בן דוד [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ישראל
[illegible] [illegible] [illegible] בני
ישראל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

שלמה בו ׳ וכבר יספק על זה למה הגיד לנו השם יתברך זה [illegible]
ההשתדלות שלא יזיק בלעם אותם עם אמרו שהשם ית׳ אמר שהוא ברוך
מה שראוי להם לא קללת בלעם ׳ ואם אמרנו שעשה זה השם ית׳ לכלל
בלעם מהקללה איך היה זה העונש על [illegible] החסד לישראל כמו שנראה
מדברי הנביא באמרו עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו׳ ואם אמרנו
שהשם עשה זה [illegible] שלא היה יכול [illegible] שישראל [illegible]
אחריו תמיד והיה השם כועס עליהם ומגיע בין [illegible] מהם לא
בזולת זה כמו שזכר בתורה ואם היה בלעם מקלל אותם ויקרה
להם אחר זה זה המקרה היה חושב בלעם ומואב שמקללתו סבבה
להם זה ׳ ואם עניין ישיר הספק בעניין כי בזה לא יהיה אחד לישראל
כשלון קללה אחר יהיה בו כבוד לשם יתברך שלא יתכבד בלעם [illegible]
סבב [illegible] זה ׳ ואמנם התר זה הספק יש בו [illegible]
[illegible] שקשה ׳ והנראה לנו בזה הוא כמו שנאמר שהשם עשה
זה לא בהשפעת [illegible] ויכס [illegible] ההכרח יראנו כי
[illegible] היה סבת [illegible] העונש [illegible] והיה זה סבה אל
שישוב אל השם ית׳ וירחמם ׳ ואם היה מקלל אותם בלעם היה לסבב
[illegible] שהיה בעניין שאמר יקוב ויאמר [illegible] ישראל העונש
[illegible] אשר יהיה [illegible] לקללה ולא ישראל
לשוב [illegible] ויהיה זה סבה שיחרף השם ית׳ עליהם ויכלו והנה כל
[illegible] בלעם היה בזה [illegible] השם [illegible]
[illegible] ישוב [illegible] והנה [illegible] בסבה שקללת
בלעם ישראל [illegible] זה ׳ ואם אמר [illegible] יקללו ישראל זה
העונש [illegible] בלעם [illegible] אם [illegible]
מקללת הסבה ׳ [illegible] שכבר היה [illegible]
[illegible] ואם [illegible] שיספק וזה לא
[illegible] ויקרה מזה [illegible] אשר [illegible] זכרנו ׳
[illegible] הקסמים היתה בלעם [illegible]
[illegible] והדברים [illegible]
והנה [illegible] נחש [illegible]
שכבר [illegible] שעשה [illegible] כך [illegible]
כך [illegible] וזה
היה [illegible] מלאכים [illegible] והנה היה [illegible] בזה
בלעם [illegible] מדבריו [illegible]
[illegible] ההוא [illegible] בקסם
[illegible] הכוכבים [illegible]
[illegible] הוא [illegible]
[illegible] העונש
[illegible] השם ית׳ [illegible]
[illegible] הכוכבים [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
בהם [illegible] ויורה על זה [illegible] בהיות [illegible]
ועבודה זרה [illegible] השם יתברך [illegible] קללה ׳׳

התועלת הי״ג

הוא [illegible] התועלת
[illegible]
[illegible]
[illegible] ואם [illegible]
[illegible] כל
[illegible] ואם [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] השם ית׳ [illegible] ישראל כמו שביארנו ׳׳

התועלת החמישי

והוא בדעות הוא לנו [illegible]
[illegible] שהרבה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] שירחק [illegible]
[illegible] ׳׳

התועלת הששי

והוא בדעות הוא [illegible]
שהתדבק בו [illegible]
לא יזיק [illegible] ולזה אמר בלעם [illegible]
[illegible] ישראל שהשם ית׳ לא [illegible] זה [illegible]
העם [illegible] שאר האומות [illegible] השם [illegible]
הקיים [illegible] וזה [illegible] לבדד ישכון ובגוים לא
יתחשב ׳ ואמר [illegible] ישראל [illegible] לא
[illegible] הקיים [illegible] ישרים ותהי אחריתי כמוהו ׳׳

התועלת השביעי

והוא בדעות הוא להודיע כי
[illegible] השגחת השם ית׳ [illegible]
[illegible] הדברים [illegible] וזהו מה
שאמרו [illegible] ישראל וגו׳

התועלת השמיני

והוא בדעות הוא להודיע
שאין [illegible] בנחש ובקסם [illegible]
הדברים העתידים [illegible] השגחה [illegible]
[illegible] וזהו אמרו כי לא נחש ביעקב
ולא קסם בישראל ׳ ולזה [illegible] בלעם [illegible]
[illegible] העתיד [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ׳׳ והנה בזה [illegible]
[illegible] לא יוכל [illegible] בזה הספר ׳׳ התועלת התשיעי ׳׳

התועלת התשיעי

והוא במדות הוא [illegible]
[illegible]
[illegible] ישראל ׳ וזה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] התורה [illegible]
בדברים [illegible]
[illegible] התורה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] בבהמה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ישראל ׳׳

התועלת העשירי

הוא [illegible]
כי בלעם [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] ׳׳ התועלת

התועלת הי״א

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ׳׳ התועלת

התועלת הי״ב

הוא להודיע [illegible] עבירה [illegible]
[illegible] ואמר

טענה על זה מיהושע וכלב שהיו מן האנשים אשר חפשו שיורה שהאחר מתו [illegible] העשו ויהיו [illegible] אחרים שלקחו [illegible] ויעשה על אלו שימות בלא [illegible] על הארץ כי נתן ה' שהוא [illegible] ונעדר משבט [illegible] כמו עתה אלו שימשו המספרים ולא הקדימו [illegible] עתידים מדבר ארבעים שנה שיהיו על המעשה אשר מתו בסוף זה הזמן כמו בני ששים שנה בקירוב · אבל מתו במדבר בקירוב · והוא לא היה בתוך השנה ונ' · אמנם שאם היה ראוי שיעשה שלא יהיה אמרו נחלה מכן · כי במדבר מת · ר"ל שהתנה והיה קרבה שמתה בלא בנים כל שכן ראוי שיורש מחלקה · למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן ונ' · לפי שהיו היורשים · ורצו הקיים נחלת אביהם ושישאר זכרו · ואמרו כן כי לא היו כראוי שלאחד מקום וזה היה קרבה אבל שיגרע שמו מתוך משפחתו בתוך הנחלה אשר לו השוב הירושה לבני אביהן בלבד שתתקיים · והשוות יורשת אביהן כן בנות צלפחד דוברות · כבר ראוי לקרקע ולא הורות · נתן תתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהן כי אלו אחי אביהן ואבי הן יורשים אם מתו · והוא אמרו · אלא שזאת הירושה תהיה לאחי אביהן ואמרה לפי הפקודים אשר בהם בזה המספר אשר נמנו בערבות מואב · ולאמר ואתן הנחלה בשוה כאלו לבני מהשבט ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות ובן אין לו ונ' · לפי שזה המשפט בבירור בזה לבאר עניין הנחלות לכל הדורות באורים וביאר בזה שאם יש שם בן שהוא קודם לבת · ואם לא יהיה הבת יורשת כנגד האחין · אחר לאחין שם כן היה והיה הבת יורשת נחלת אביה · ואם אין לו אחים זה הנחלה לאחיו ואם היו מתים אותה אחיו מאביו בינהם · וכבר יתבאר שאין האם הירושה לאחיו מאמו מאמרו ואחר זה לאחי אביו מורה שכבר צריך שיהיו מהאב · ואמר נ"כ ואם אין אחים לאביו ונתתם נחלתו לאחר קרוב אליו ממשפחתו · ומזה לא יאמר כולם על משפחת האב כי משפחת האב היא נקראת קרויה משפחה · אמנם משפחות לבית אבותם · ומזה התבאר כי בכל המשפחות שזכרה התורה זכרה נגד המשפחות המתייחסות מהאב ועל אב בית אבותם שם המשפחה · ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לאחי אביו · וזה כי הירושה תשוב לבני האב ומשם תשוב לבני הזקן ויש להורישו ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו ונ' · הנה הירושה תשוב לאבי אבי האב ויורשו · ואחר הירושה כל הנה ויש להורישו · וכן בזה הדין ישלח מדרגה אחר מדרגה בלבד שתהיה הירושה לקרוב הקרוב לו ממשפחתו · ומזה יתבאר שאמו [illegible] כן האב יורשת הבן · ואם אין אחר שתהיה [illegible] כי אין לו ונו' · וכבר התבאר מה תשוב הירושה [illegible] ויורשו [illegible] הירושה כל הקרובים לירשו · וכן מאשר באחוזה שמן [illegible] שובנו לאבי האב [illegible] אחד ו ממשפחתו · [illegible] שאם [illegible] הירושה [illegible] [illegible] הירושה [illegible] ומה תשוב [illegible] [illegible] הירושה [illegible] [illegible] והוא [illegible] המשפחה [illegible] [illegible] הנה [illegible] המקום שאין קרוב יושתאחר [illegible] הנה ראוי ש שתשוב הנחלה לאחיו מאמו אם אין לאחיו מאביו · והתורה

דקדקה בהכתב זה · ר"ל שלא תסוב הנחלה ממשפחת אב · ומזה התבאר שאם אין לו אחים תשוב הנחלה לאחי אביו · ואחר כך אם ייכר הבן אחי אביו אם לא זה מאמרו ישרשו כבר בסוף שזכרנו מספר · והנה לא נזכר מיתת הקרובים הבנים והשלמת אחריהם לא אחר כלל שנים הקרובים שיחלקו הבנים והשלמת אחר · כאשר אמר יתע' אחר זה · הנה המדבר היה עשה לא הקדשו השם ית' במים לעיני העדה לפי שהם הביאו מה שאמר להם הש"י ולכך נאמר כזו להם כוונה שכוון בו הש"י · והיה זה סבה אל שלא הקדישו כמו שהם באופן שהיה לא הש"י כו · יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר ונ' · לפי שהיה שואל מהש"י דבר הוא מיוחס אל ההשגחה הפרטית והיא תהיה מצד השכל כאלו אלהי הרוחות לכל בשר ר"ל משגיח בהם ושיודע אשר לכל אחד מהאנשים · והם שואלים ממנו ··· שיהיה איש אחר במדרגה ורועה יכול לפניהם במיתתו ויבא לפניהם ויוציאם בשירצה ויביאם כלומר שתהיה הנהגתם שלמה ויהיו כלם בהסכמה אחת · ולא תהיה עדת השם כצאן אשר אין להם רועה · והנה צוה לו הש"י שיקח את יהושע בן נון איש ימותן רועה כלה איש אשר רוח בו · ר"ל רוח אלהים כי הוא ראוי לנבואה · וסמכת את ידך עליו · והעמד אותו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה והדרך שיש לו כמו שימסור הכבוד ילין על הקדושה להעיד שכבר נתן מהודו · והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה כדי שיתפרסם להם שנתנה מקום אחר במקומך · ומה נתן מהודו השם ית' שיהיה להם לעם לעונה מלך יתקבל בהנהגה הזאת · ונתתה מהודך עליו [illegible] התנוחה ולמשוך בהנהגה והודם לפניו כהם יוכל לשלוח להם ביותר שלם שלמה · למען ישמעו כל עדת בני ישראל ונ' ר"ל הנה תנה אותו לפניהם והתן מהודך עליו [illegible] למען ישמעו כל עדת בני ישראל את דבריו מפני יראתם שתהיה הקיימת ואת התחתון לפני העדה למען ישמעו אליו · ולפני אלעזר הכהן יעמוד · ר"ל על דבריו יהיה עניין הדור ושאל לו במשפט האורים לפני ה' · הנה הודיע שיהושע שהוא לא היה כמו משה רבינו שקבל מעצמו הנבואה בהכין ובכל עת שירצה ומה היה צריך לשאול באלעזר באורים ותומים על ידי אלעזר שיהיה כהן גדול והיה יושב הקטן וקרוב · לפני ה' ר"ל קודם בהקדשים · על פיו יצאו ועל פיו יבואו · ר"ל על פי אלעזר ובפיו ולאלעזר שהוא שואל להם במשפט לא לאלעזר במשפט האורים והנה מה שאלו שאלו אשר יצאו לפניהם ואשר יבא לפניהם · הוא וכל בני ישראל אתו · זה הוא מה שאמר למשה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם כי הוא יצא אוימן וכל בני ישראל יהיו אתו בכך שיצאו לפניהם ויבואו לפניהם · והיה כמו כן אמרו וכל העדה לפי שלא רצה מפני שהם יוכלו עדה כמו שאמרו באמרו ואם כל עדת ישראל ישגו ונ' והיה הקהל אל באמרו הוא וכל בני ישראל אתו אחר [illegible] ויוצא ויבא וכל בני ישראל אתו וכל העדה שהם הקהל לדין כמו שכתוב ימלאו שלמים שהוא שהיה הנהגה כזו ואינה שהוא שוה למשה הקודם לעשות אותו יהיה המקום והעדה כל השנה מעשה ושפטו שהם סבה לו שלמותו ובאו אחריו כלם שומעים כדבור · ואמנם שלא יצא זקני ישראל · והנה שאם לא כן לא היה לו עשה כמו מצוה מה אמר לו חלף זה · כמה שירצה יחויבו הם לשמוע בקולו והנה עשה משה כאשר צוה השם ית' ולא היה עצמו לבד כי הנה אשר דבר בפיו שעשה זה הבאור לדברי זאת הפרשה הקרבים אל ביאור · ומן החקרות

התועלת הראשון

הוא להודיענו השם ית' יזכם שישה הטוב כאוהבו ובזה

והיא לבת כבוד והכהונה ושהוא יותר מקודש · ולא אמר [illegible]
אותם ולהתקרב לה עד שהכהנים הם בני המשונה כזה · והם קרבן
קשה ההולכים ועומדים שם · וקהתים קדושים קרוב בפנים קרוב
למשכן · ולזה המנין שלהם גם כן כסימנו וכל אשר להם · ולכן
כן הענין בקרבם בני קרח [illegible] כמו שספר בזאת [illegible]
והנה שהיו להם משוררים רבים בשיר דוד ויראה שהם [illegible]
בענין שהיה קריה · ונשפטה החזן את [illegible] ונבחן ה
[illegible] בנתם [illegible] שלא [illegible]
ולא · ולא [illegible] ובגבורות [illegible] כי היו [illegible] שהיו [illegible]
מנות · ולא [illegible] נקרא להם כנה [illegible] שהם [illegible]
בזה [illegible] החזן בעת היותם [illegible] יקריב [illegible]
קולו [illegible] · ויהיו [illegible] ותוכל [illegible]
להקדים שלא יקריב [illegible] לא מאשר [illegible]
הקדש · [illegible] יותר [illegible]
שבט [illegible] אשר השבטים שאחרי [illegible] · והם [illegible]
ולו [illegible] לא [illegible] כמו [illegible] ועשרים אלף
והשלש מאות ועשרים · וזה היה שהוא [illegible] ואחר היו [illegible]
היו מקדשים אחר משבטו שלשה מהם · ולזה נפקד בברכת
במשה ויתן לו הברכה · ולזה אמר יעקב בקודם [illegible]
נפשי [illegible] לאחר כבודי [illegible] שהם יהיו [illegible]
[illegible] ויין [illegible]
[illegible] שבט אחד על
אחד [illegible] היה בכור [illegible] בכור · ובזה היה [illegible]
יותר [illegible] שמעון ויותר ממה [illegible]
אפרים [illegible] ושמעון יחד · [illegible]
להם החזן [illegible] כבר היה מספר מנשה ואפרים
יותר ממספר ראובן ושמעון · וזה מספר ראובן ושמעון [illegible]
כמו [illegible] ושלשים ומספר מנשה
ואפרים [illegible] ושמונים אלף ומאתים · ולא כן הענין ב
במספר הראשון שנזכר בפרשת במדבר סיני · וזה שמספר
ראובן ושמעון היה מאה אלף וחמשה אלף ושש מאות
ומספר מנשה ואפרים לא היה כי אם שנים ושבעים אלף
ושבע מאות · והנה זכר שם בזה [illegible] בעבור מה שספר
[illegible] אחר זה בענין [illegible] · והנה [illegible]
זה המספר [illegible] כי אם אלף ושמנה
מאות ועשרים · [illegible] החזן [illegible] · ר"ל לא [illegible]
והנה לא זכר פקודיהם עד אחר האמר הזה כי כבר נאמר
במה שהיו [illegible] לא ימנו בתוך בני ישראל
ולא [illegible] נחלה להם [illegible] והכהנים והעבדים
[illegible] כי [illegible] מתיחסים [illegible] משבטים והנה
היו מתיחסים בכלם לשבטים כמו שנתבאר מהדברים
אשר בזה המספר במספר שמות [illegible] התורה שימנו
הם [illegible] שמותיהם כמו שנזכר בפרשת במדבר
סיני · וכבר נתבאר [illegible] בפרשת כי תשא ובזאת [illegible]
מהם [illegible] וקם לא נזכר · [illegible]
[illegible] ירדה [illegible] שכמו שאמר
ימנו בני השבט ביניהם נחלה [illegible] ולא יש
ואיש לפי פקודיו · ולזה הכלל שלא יחלקו [illegible]
מעשרים שנה שלא נמנו עמהם כי זה [illegible]
כן תהיה הנחלה [illegible] מחלק השבט לפי יחס

פקודיו לפי כל השבט · ואחר זה תהיה [illegible] נחלה [illegible]
כי כל [illegible] מעשרים שנה [illegible] מעשרים שנה
ומעלה [illegible] · [illegible]
היו [illegible] · [illegible] לפי [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] מנשה [illegible] בגורל יחלק
החזן [illegible] החזן החלק לשבטים
היה [illegible] וכן [illegible] בספר יהושע · ויש שאמר
[illegible] החלוקה על פי הגורל והנחלות [illegible]
[illegible] שחלקו החלק לחלקים שוים על פי הגורל
לשבטים זה מקום [illegible] וכאשר [illegible] זה מקום
תהיה [illegible] השבט [illegible] היה רב המספר ומועט
המנין [illegible] היה מעט · המה יתחייב מזה שיהיה [illegible]
מהשבט [illegible] לפי גורל · והנה [illegible]
ויהודה [illegible] הנה יצא כל הגורל [illegible]
בנחלם לפי מספר [illegible] כל ישראל
[illegible] החלק אחד · ולזה ידמה שהיה [illegible]
על פי הגורל בחלק מה מהחלק לא זה שבט יהיה והתשיבו לו
שם מהחלק הראוי לו לפי פקודי השבט [illegible] אשר ידענו
על פי הגורל · ואחר זה הפילו הגורל השני במה שנמשך [illegible]
אותו החלק לשבט זה שבט [illegible] והתשיבו [illegible] על
פי הגורל הראוי לו לפי פקודי השבט ההוא · ולזה אמר בספר
יהושע ויהי הגורל הראשון וגו' · ולזה שאמר שם שיחלקו
החזן לשבעה חלקים לא היה שיפול הגורל בין השבטים [illegible]
מהחלקים [illegible] זה היה [illegible]
[illegible] בכל [illegible] פקודי כל שבט
[illegible] להודיע [illegible] הקום [illegible]
[illegible] לפי [illegible] על פי הגורל · ולזה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] ויחס
[illegible] בגורל [illegible]
ולזה כתוב [illegible] על פי הגורל [illegible]
[illegible] בני ק
[illegible] בגורל · ולזה [illegible] ירדן
[illegible] בגורל [illegible] הדין [illegible]
על פי הגורל [illegible] בגורל
[illegible] הגורל [illegible]
[illegible] יותר [illegible] הגורל
[illegible] · [illegible] מאלפים · [illegible]
[illegible] מאלפים [illegible]
[illegible] מאלפים [illegible]
מאלפים · [illegible] שלשה ועשרים אלף כל זכר מבן חדש
ומעלה · [illegible] היותם במדבר [illegible]
[illegible] · [illegible] שנה [illegible]
[illegible] שנה היה [illegible]
[illegible] היה [illegible]
במדבר [illegible] בעבור [illegible] שנה · ולזה
הקבה [illegible] ויקם [illegible]
הראשון [illegible] עליהם [illegible]
פקודיהם במדבר · ובבני ישראל [illegible] פקודיהם במדבר
היה מספר השני [illegible] קרוב למספר הראשון · [illegible]

יום שאחר עולת התמיד היה מקריב [illegible] עולת [illegible] מנחת
קודם עולה כמו שפירשו [illegible] שהלס. ואחר [illegible] מקריב
עולת המוספ. והעומר [illegible] לבדו על
[illegible] ונקריב [illegible] שעור [illegible] שהיה
ומנחתו [illegible] בשמן [illegible]
ומנחת לבד [illegible] ושה [illegible]
[illegible] שעור שלקחו [illegible] על העומר
והם [illegible] שיקנו [illegible] מנסכים [illegible]
מה שהן וכל [illegible] לבד. ולזה [illegible] עקף ב
שנקם בראש השנה. ושעורים הם הבכורים ממנחת [illegible]
מה שהן יוכל שעורי הכהנים לבד. והנה הולכה הקריה
קרוב לי שבכך פירה התורה לא ועוה משנה [illegible]
וקצין קרבן עולה [illegible] כמו שפרשן בפרשת ויקרא. ולמה
שאכלו שמן ונסכים אחרים לא יכפר עליהם זה הקרבן. הנה
פרשה התורה אלו המצות שלכבוד לבד עלה ומנחה [illegible]
בהלכה. והספק השני שאמר עשרון ראש חדש למנחת של
ושעורי הכהנים שאמר ושעורי מנחת אחד לבד עליכם
שהוא לא לבד עולה ומנחה שלא היתה בה יגיעה כלל
[illegible] והנה היא יגיעה של לבדו. ולזה אמרו שהוא ברך
לבד [illegible] שאין בו יגיעה לא בהבאה ולא [illegible]
ושעורי הכהנים אמר לבד עליכם כי הוא [illegible]
מהם וקצין שהיתה בה יגיעה מה. ושעורים הם הבכורים
[illegible] עליהן. ובמנחה [illegible] כבר [illegible]
[illegible] מעשה הספק באחר [illegible] עשר [illegible] שהיה
והקרבנו [illegible] וכן [illegible] בזה הקרבן [illegible]
[illegible] לפסח והמוספות בו. והספק [illegible]
[illegible] ואולם המוספה עשה בכבוס [illegible]
[illegible] שקדם [illegible] בכנות בפרשת אמור
[illegible] על דבר המוספה הזה. והקדים [illegible] שלש בנות
ימים ובמקום הזה אחר [illegible] והקרבה והנה [illegible]
[illegible] שהמוספה [illegible] עשרים [illegible]
כמו שזכרנו והנה [illegible] שאמר בזה המקום שבעת
ימים [illegible] שבעת ימים [illegible]
[illegible] כל [illegible] יהיה [illegible]
[illegible] שנזכרין בפרשת [illegible]
[illegible] שהקריבה התורה [illegible]
[illegible] על [illegible] כמו [illegible]
[illegible] זכרו [illegible] המוספין. [illegible]
[illegible] קרבן [illegible]
[illegible] יקריבו כבשים לא [illegible] שבעה [illegible]
[illegible] בפרשת אמור [illegible] והקריבו [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] ימים [illegible] יעשה [illegible]
[illegible] לא [illegible] יקריבוהו. [illegible]
[illegible] התמיד [illegible]
[illegible] מקריבין [illegible]
הבכורים [illegible] מנחה חדשה [illegible]
[illegible] אמר [illegible]
[illegible] לבונה [illegible] המנחה
[illegible] כיון שקרבה [illegible] הכתוב

מנחת העומר ומנחת בכורים כמו שהיה מקריב לא שהוא ראשון
שיהיה ולמצות חמצות מהחטים עד שהיו הבאים [illegible] ולזה
קראה הכתוב מנחה חדשה. התמימים יהיו לכם ונסכיהם. אמרו
מה שהנסכים צריך שיהיו התמימים. ורצוי שהקריבו זה המוסף
הנזכר בזה המקום הוא [illegible] המוסף הנזכר בפרשת אמור אל
הכהנים כי הוא לא היה קרב על הלחם כמו שנפרש. והעד ב
שם זה לא הקריב פר אחד [illegible] שבעה כבשים [illegible]
ושעיר עזים אחד לחטאת. ולזה יהיה קרבן ביום הזה [illegible]
[illegible] עשר [illegible] ושלשה [illegible] ושני
שני [illegible] והיו [illegible]
וכן [illegible] במוסף ראש השנה. [illegible]
כבר [illegible] כי [illegible] ביום הזה [illegible] לא [illegible] בזה
המקום אלא המוספין. [illegible] מוסף ראש חדש
[illegible] זה המוסף [illegible] שבזה המקום [illegible]
אחד ובמוסף ראש חדש יהיו שני פרים [illegible]
ומנחתם [illegible] שמוסף ראש חדש קרב קודם מוסף
ראש השנה. ומזה המקום [illegible]
[illegible] והנה [illegible] בפרשת אמור [illegible]
[illegible] וכן ביום הכפורים [illegible]
ימים [illegible] הנזכר בזה
המקום [illegible] המוספין בזה
המקום ולא נזכר [illegible]
[illegible]
[illegible] והוא שיקריבו [illegible]
[illegible] נעשה [illegible]
שקדם לא נחשבו בזה המקום אלא המוסף [illegible]
ראש השנה הנזכר בזה המקום. [illegible] הכתוב
[illegible] מנחת הבכורים קודם זה. [illegible]
מנחת הבכורים ונזכר בפרשת אחרי מות [illegible]
[illegible] הבכורים שהיה [illegible]
[illegible] הכל [illegible] הנזכר
בזה המקום. [illegible] כי [illegible]
[illegible] מעשה [illegible]
[illegible] כבשים [illegible]
[illegible] עשר כבשים [illegible]
[illegible] המקום [illegible] פרים [illegible]
[illegible] עשר [illegible] שהיו [illegible]
ביום [illegible] שבעה [illegible] היה [illegible]
[illegible] ראש השנה [illegible] בזה [illegible]
והנה [illegible] הבכורות [illegible]
[illegible] המנחה. [illegible] שמעשה [illegible]
קודם [illegible] התורה בזה [illegible]
[illegible] מזה שמעשה [illegible]
[illegible] ומעשה [illegible] כבשים [illegible]
[illegible] זכרונו [illegible] שקדם. הנה
[illegible] בזה המקום. [illegible]
זה הוא [illegible]

התועלת הראשון

[illegible] שיש בקרבנות
[illegible] מה שאמר [illegible]
[illegible] הבכורים [illegible] כמו שנזכרין.

היה כריתות להם לפי הקנאה הזאת שלום בין השי' ובין ישראל והיתה הדבקות הנפלא לו ולזרעו על בני ישראל אחריו כמו שזכרנו"

התועלת השני"

הוא להודיע שראוי שיהיה האדם מתאחד שהוא מבקש לבלתי [illegible] הוא לבלתי התחבר להבל עמו · ולזה תמצא שצוה השי' לצרור המדינים מפני כזבתם שנתפשו ישראל ובקשו לנקום נקם מהם וספק השנאה ביניהם בהקדימו כזבי בת צור"

התועלת הג'"

הוא מה שלמדנו מזה המספר שמנין בני ישראל לא עבר בזה ואולם כבר נתמעט [illegible] כמה שאמר אלפים ומעשה ככ' [illegible] ושמעון יהיה לו כמו שביארנו בביאור דברי זאת הפרשה"

התועלת הד'"

הוא להודיע שראוי להרחיק המחלוקת הכלל הרחקה · ולזה תמצא שהתורה לא הניחה שתהיה חלוקת הארץ בזולת הגורל כי לא היה מעשה על פי ואחר שמעשה זה אי אפשר היה להם הסכמה כי לא ונאמר זה יחלוק קיומם שיתרחק מעשה חיו הנה אמר כה יורה יובחו ומוסר זה שיהיה להם חלק יותר גדול · ויהיה זה סבה לחלוק המחלוקת והנה כבר זה בתכלית מה שאפשר מהיושר שלא שיורה לאחד מהם חלק לפי מה שיהיו אשר יהיה בהם שילך לזכות כלם אנשי המלחמה · ורק שיהיה להם חלק טוב וחלק שווה לכל הבנים מן הנשים כמו שלא יהיה להם שלא ילכו לכבוד והנחלה"

התועלת הה'"

הוא להודיע שכבר נתקיים ייעוד השי' שימותו כלם במדבר זולתי כלב בן יפונה ויהושע בן נון"

התועלת הו'"

הוא להודיע שאין ראוי שימשכו ההלכות מפני הסברא שיסתפק להם קצתם אלא ישאלו לבעלי הקבלה כמו שעשו בנות צלפחד · והנה נראה כי משה אמר כמו שספק להם ההלכה ההיא מבית לאחד לא כושו ומה שאין משפט לבנות ולבני האחים והבן והבת ולבנות קרוביהם וכלל זה מה שצריך מבוראו במה שהיו מבקשים והמדבר הנחלה לפי דברי שאלו כמו שביארנו בביאורינו לזאת הפרשה"

התועלת הז'"

הוא מצות והוא מה שצריך לעניין נחלת הנחלה לפי מה שהסכימה התורה · והנה לא היתה הבת יורשת כי אם כבר שתהיה נקבה לא קרובה אחר הבן זה במקום שאין שם בן כי אז ראוי שתהיה הבת יורשת כי לא ימצא באחים קרוב · והנה לא תסובב הנחלה לאחים מן האם כי לא תסובב נחלה ממשפחה למשפחה · ואחר כן ראוי שתעבור לאחי המשפחה היותר קרובים · וכבר הגענו על היותר קרובים בשלמה העניין אלה כאחד באחד לא אחד ואחר כן לאחר"

התועלת הח'"

הוא להודיע שהוא ראוי למנהיג שישתדל בשלמות העם גם אחר מותו כמו שעשה משה רבינו · ולזה מתאווה אשר קבע ההנהגה שיאסף משה אל עמו והארץ לעם השי' שימנו איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ויוליכם בדרך הישר שלא יהיו כצאן אשר אין להם רועה · כי זה יהיה סבה לכלותם ושמע השי' לקולו וצוה על העדה יהושע בן נון אשר לא ימוש מתוך האהל והגיע ושמעו כבודו על העדה והנה שיהיה ראוי לנבואה ולזה ותצוה וקיים זה מה שיעשה ואחר תמיד היה נבואתו באורים שלא יחסר בדבר ממה שיהיה בו תועלת העם · נשלמה זאת הפרשה"

צו את בני ישר' ואמרת אליהם"

אמר קרבני לחמי לאשי לא שלא הקריבו במדבר עולות כמו שאמר עולת תמיד [illegible] ויקרב הר סיני הוא לא אמר שזה שהיה [illegible] אלא הקרבנות [illegible] שהיו הקרבנות ותמיכות לקנות הנבואה [illegible] [illegible] והמשיכו [illegible] שהיו ישראל עתה צריכים [illegible] הקרבן אם לא ימשיך בשלמות [illegible] הכהן מנחה ולבך לאפריעת את בדבר הקרבנות · ולזה אמר לקרבנו ישראל לאמר להם להעיר שהמלאכה הזאת עליהם אינה הזאת לעשותם לעולם וזה ידוע שאין הקרבנות אשר זכר בזה המקום אם בא מה שנזכר · ואמר את קרבני לחמי לאשים והוא קבוע היה כל קרבן השי' כי היתה העולה כלה כליל · ואמר לאשי ר"ל את קרבני ואמר זה בלשון רבים לפי שבאו הקרבנות אשר הקריבום ביום החלוקה ימים רבים במדבר שלא לא יוכלו בהקרבת יומם ביום כמו שביארנו בפרשת הקרבנות הנזכרת · ולזה ימשיך להם שיקריבו אותם במועדם ואמרו במועדו הוא להזהיר שיקריבום במועד בזמנו הקבוע לבלתי יתאחרו · והוא נכ' כאילו שאמר במועדו שיקריבו אותו בשבתו ביום אחד זה בכבוד כמה שאמר ביום השמיני שנצטוו בתמיד ונסכה · והנה באורנו זאת המלאכה בפרשת ואתה תצוה · עולת תמיד העשויה בהר סיני אמר זה לפי שלא הקריבו עולה במדבר זולתי בהר סיני · כמו שכתבתי מכבר בזמן · בקדש הסך נסך שכר לשם · אמרו מזה המקום שיהיה היין לא יהיה מן היין החדש · ולזה אמר שכר שהוא יין ישן ומשמח וסבירים שיעור רביעית שהוא יותר מיושן זה · ואם לא יסכים זה הקדמון שכר כי כבר נתברר ושכרון · וזה המאמר הוא מבאר הנזכר בגמ' · והנה לא אמר שיהיה זה הנסך בקדש לבדו רק שלא יהיה הנסוך הזה שיתנסך במערכה אשר יעשו על הקרבן התמיד עם שה ולא מנחה כי בלא אחר כי התורה הזאת היתה שלא לבוא בלשון המשנה · ולא היה הנסוך הזה סמוך ושביארנו ב' בפרשת ואתה תצוה ובפרט שלא לך כי התורה יורה שלא שבא בזה הסדר העשוי והכתוב מה שהתחיל ושהקדים " וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים · הנה אין הקרבנות כלן התמידין בשוה אין הבדל ביניהם אלא שלא יבואו בעת השם שני נשים שעשו זה הלא חייבה התורה אלא בתמיד של שחר ושל בין הערבים כמו שנזכר בפרשת ויקרא ובפרשת צו · ולא חייבה זה בקרבנות שבת כמו שנזכר שם · והנה המוספין היו קרבין בתמיד של שחר ושל בין הערבים כי לא היה קרבן קרב קודם תמיד של שחר ולא אחר תמיד של בין הערבים כמו שביארנו שם " עולת שבת בשבתו · אמרו מזה שאם עבר ולא הקריב עולת שבת זו אי אפשר להם שיקריבוה ביום אחר או ישבר באחד מימות השבוע " על עולת התמיד ונסכה · זה מורה שעולת התמיד קדם בהקרבתו לקרבן מוספין · והנה עניין הספרים הנזכר בפרשה שלא לך · ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה היה מוסיף בראש חדש עם נסכיהם לכם לפי מה שנזכר בפרשה שלא לך כמו שעשה במוספי שבת שהן הכמן כן שהקריבו כמו שעשו במוספי השבת וזה שעולת חדש בחדשו לחדשי השנה · אמרו שבכל ראש חדש שיקריבו כן מזה שעירי עזים ומנחת ומנחה נסכיהם להקריבם בזה ההוא אין לאספו מתנדב בבקשת תשלום ולא שום אחד ושעיר עזים אחד לחטאת לה' על עולת התמיד יעשה ונסכו · מגיד

שלמהתפלה עדי שלמעני על עדבות שהוא [illegible] כוכבי מאד
ממנה שבענקבוכ [illegible] היום שטבע [illegible] עמאלחות
הקדלה מעדי יעל [illegible] הש״י ומעט [illegible] מולדנה אחד
להיות שיוריהם [illegible]
והנה קתפאה אחת שה [illegible]
היום בכללבה [illegible] קבן שהוק שימנא
הפתיעם היום כל לבה [illegible] שנזכרין בחשש״י
ומאל הש״י הרופא הזה ימנה קצת שאחר ואחר כשיהיה שכר
התנועה וחקש״י וזהו קורים ז״ל שמענו רוץ חדא שמעון סרבי
והפירמוזה תנועת קדירת הירח בזה היום קבע נכרים לתמעי
עמאלחות הלבנה הראשונה והנה לבד הקבול בין הש״י ובין הש״כ
הקתנה המלך כקנת המיק ומוצת שנה שם כן שיום קל אחד לבעד
עמאלחות הש״י ושם קשוק״י ימה לחשר על מנת עדבות ועד
הקבלה הנולד מאל שהוא מה בניהם כ מנ עדבות חגוכור
טולדה דבה המאורי משעם שכוכבי לבת כמו שבארין בחמש״י מאמי
ולזה היה מה מאור שמניח המלך את השטלת וקדים ויעשה קדוב
לה שימולך מזה [illegible] כלה מעל ולפי שהמכוין באולת המלך
הוא לה שמעיד [illegible] את הלבנה הנה מן הראוי היה שיהיה נכלל
בזה מה שיכפר על הצו מקק והיה בכאן שעשר עשים לק זאת
לבלב עלה צואתה וזה כונשעיר הראשים נ״ב וכזה נ״ב השלם
הפסח שעשר במוסף הפסח שהוא מקטם לה שנזכר
במוסף ראש חדש בזה והנה היה זה שעשה כמו שה עשר לקדש
שמה זה היה הלבנה בתכלית המרחק מהשמש ויהיה מורק שלם
ויהיה עננה מכוון זה על הנועה האמים כמו שהורה עליו חזונה
ותורה ולקרבה המקבה היו נ״ב כמו שה עשר יום לקדשו הקכו
והנה היו מספר ימי החג נ״ב כנגד לזורות מאלה הימים על מלאכות
הש״י שכמעט בלהות שלש בכל מעלות והיה קשר השביעית היין
הש״י ולפי שבבחינת עלמים תהיה הראשון השם והנה היה היום
הראשון קדש ולפי שבבחינת מעלותן עם קהים הקדים הקחד ונה
הש״י הנה היה היום קדש בבירש וחולשבמוסף חג שבועות נ
שבכלל ההעדה קרבנ זאת כמה שהרב עלה נם ובמוסף היום והיום
בעבור מעשה עלה החלק המעשים שהוא הש״י ולזה היה היום ה
הראשון קדש ולפי שלא נמצא מספר המעשים לאחר היום מכל
עלה שלא יהיה לתנועה הימית כמו שלב אחד ושאין לתנועה
המתחדרת נ״כ טיים מכל אחד כמו שהשב מעשים הנה הפירת כן
ההרגה בזה הקרבן שים ים שבענה המעשים מעשים ככוכבי
לבת כל אחת מאלו התנועות ולזה היו כבן שבעה כבשים
שטבעים ובכר ביארנו מופת [illegible] כוכבי
ולפי שהיה זה לה עד על אחת מעשים שהוא [illegible] הזה
שיום אחד [illegible] הקשר [illegible] מורה
[illegible] השביעי שהיה [illegible]
[illegible] היום הזה [illegible] ולזה
היה היום העשירי [illegible] קדש [illegible]
[illegible]
[illegible] הנביאים
השעירים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והשנה
[illegible] ומן [illegible] בקלושה

היום העשירי ו[illegible] היו בו קרבנות השעשעות והנה לקשר הלבה
העשירי במספר השעשת נקודות העשר ומנות הש״י על קדל ו
הלבות ולזאת היה קרבנן נ״ב לא מיתה שום קרוע מקמת כיוני כ
שבין הראשון והעשירי עשר ואת עשר שלפ קהם כ שהם נפי הש״ית
ובין מה שנכלל בם העלה נ״ם מנין ומספר נ״כ שאין מה שהוא עד
שעה מעודות עלה שעשה יראת מה לכות וקשר שעשהם כחות ט
שזכרנו בהעשת ויהיה המספר לבשר עלה שיה לך שהלך הראשון
הוא והיכנין מאל מספמות השבעה כבשים זה עוד בשנה והוא
מבואר לפי מה שזכרנו מקרבנות כמו שעשות הש״י והוא מספר וא
חג הסוכות ומעשה עלה התחלת הקשר הקדם לשעת האחרון ולזה
נ״כ היה למו ומלא וחנה היכורים מורה על קשר והדהק ולזה קה
בו מתן תורה והיו שתי הלחם בו במען והקדש השבועי מספר עד
תכליתה הקשרות והוא מבואר כי מתן תורה לא ישיג הקדם
מאל התקבל בין הש״י ובין השכל השם ולזה הוא הקשר
עשר במנה מלך ובמנה שבועות נ״כ ומוש אחד תכלית השנה
יום מולד הקבל בזה ולזה לא הושמו השעות ברחמם השנה ויום
הכפורים כי הם קע עלה הפלגת הקבלה הראה בין המולדה מאחר
הש״י ובין שתי הימים שיש בכן ובין העשירי בראשית הקבל בין היום
העשירי לתשלום השמיני ובין שתי הימים האחרון וזה שהיום העשירי
מקור בעשיית כמו שכה ולכופר שהוא מכלה העוני וגם העונשים וזה
סבה שיתקנם הקדם ולך יכר יוכר שלם הקבל בין הש״י ובין ש
שאחר הלידות ולזאת הקבת המלך שכח בה מכות שהיה שבעה
ימים לעורות עלה הלדה הראשונה מאחר מה אלי ענת השבעה מהלאו
היא הקש והיא הש״י הוא שהיום הראשון הקשר הוא הלידה הראשונה
מאל שלפ מעלות תלדות ולא תשכח הלידה לה שיום השבעה
קדש מספר היות מאחר שעה לפי שאחר שלמות הלדס כאו
הקשור לשר בעלה כמו שהשיג ולה ראשון והנה היה יום
האחד למקום השביעי יום תרועה להעיר האנשים שיחזיק משנה
הקדימה ויעירו בזה על שימזכן אל שאר מהם ואת שם ומה הרוך
בזה וכן היה פר הכפורים בשמת היובל לאות הקבת כם קדוש היובל
יעמיד על קדוש הלדה הקמשים והעשירי נמעט על קדוש ה
העשירי והנה היו קרבנות שורבבים במוסף מקנת לפבה
בעננה שזכרנו בעשלה חג השבועות והיו שם שעירים לחודות
עלה דבורבות נ״כ שהמים שמעינים אחד מהם עשר עה
היומית והאחר משנה תמוד עלה התחלת וקם זאת המעשים
חגיד בה לו אחר עה לא חלחות מכוכבי לבת והם יורדים לבעים מקם
לבכות הקחת מאל שהם מעדרים בכוכבי לבת וקולה דבעבות
האחד מהפרקש״י והשכות מעדים ומורה הנויק המולד מקמד
אחד מכוכבי לבת וזה כנ מורה שאחד הדביקור ג״ה כה כמו שיגו
ומוש הפרים כשחברוקו הימים היו המולד הרגעה עשר והנה
היו שם המולד בענה פרים וקם מנדים עלה המעשים הלק [illegible]
והם משעו המולד [illegible] כן כוכב כוכב מכות [illegible] לבת ולהעיר שקם
יורד נכבלים מה שאחר היו פרים השבעה המעורות עלהם והכנן
בפרים האחרים והימים שהיו [illegible] שבעה מורים על [illegible]
אחרים שעמוד שלפ מאלה רבו עת הקצב המלכות לבל אחד מהם
סוזקלבר מאו [illegible] לבל כוכבי לבת ל״ג [illegible] לקסרון עוד החק
מוקדים [illegible] הקצב [illegible] יומו בהלגוף והנה שהכבוש בחלק
האיפים בכלם שעמוד עלה מספר המעשים כמו שיר בחד [illegible]
בה׳ מאמרינו והנה לא [illegible] שעשם הנשאו מעדים עלה פ ימים
ופרים ומספר [illegible] שמנוי כי הפרים שנוקהו בכל יום עד [illegible]

התועלת השני

הוא במעלה והוא מה שרמז ישראל
שמעלת התמידין לפי שאין הקרבתם

במדבר זולתי בהר סיני · וכבר זכרנו קצת עולת תמיד הנעשה מהקרבת התמידין בפרשת ואתה תצוה ובספר ויקרא במקומן התועלת המגיע מהקרבת העולה בכלל שזכרנוהו בפרשת ויקרא ·

התועלת השלישי

הוא במעלות והוא מה שלמדה
התורה להוסיף על התמידין

שנתנו כבשים בני שנה תמימים · לשלא יוסיפו על שנה הכבשים ויהיו גם כן בני שנים כמו שזכרו רבותינו ·

התועלת הרביעי

הוא במעלות והוא מה שלמדה
התורה להקריב קרבן מוסף

בראשי חדשים והוא שני פרים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימים לעולה ושעיר עזים אחד לחטאת ·

התועלת החמישי

והוא במעלות הוא מה שלמדנו
להקריב מוסף בחג המצות

והוא שני פרים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימים לעולה ושעיר עזים אחד לחטאת · התועלת

התועלת השישי

והוא במעלות הוא מה שלמדנו
להקריב מוסף בחג השבועות

והנה התועלת שיקריבו ביום הזה קרבן עשרים · עשרון להם ועוד לתוספת היום יותר על התמידין · התועלת

התועלת השביעי

והוא במעלות הוא מה שלמדנו
להקריב מוסף בראש השנה

עם מוסף ראש חדש · והנה התועלת שיקריבו ביום הזה יותר על התמידין [illegible] · עשר למוסף ראש חדש והתועלת מוסף ראש השנה ·

התועלת השמיני

והוא במעלות · הוא מה
שלמדנו להקריב מוסף יום

הכפורים · והנה התועלת שיקריבו ביום הזה יותר על התמידין הם תשע · בתועלת העשירי ·

התועלת התשיעי

והוא במעלות הוא מה שלמדנו
להקריב קרבן מוסף בחג

הסוכות · והנה המוספים מתחלפים בימים [illegible] התועלת בפרי החג [illegible] התמידים והלבים [illegible] רבוי [illegible] ·

התועלת העשירי

והוא במעלות הוא מה שלמדנו
להקריב מוסף בשמיני

עצרת והנה מספר העולות הקרבות [illegible] ואחר התועלת המגיע [illegible] המוספין על זה [illegible] הנה זה יתבאר בשלש שהוא [illegible] דברים [illegible] מספר [illegible] והכרנים [illegible] והוא [illegible] הוא [illegible] ואת התורה ומה התועלת וכזה הענין כמו [illegible] שהסיעורו [illegible] ואת התורה [illegible] כמו שבארנו [illegible] שקדם · [illegible] כדי [illegible] התורה [illegible] [illegible] והם [illegible] ואחריה [illegible] ואחריה [illegible] ואחריה [illegible] ואחריה [illegible] הנשארים [illegible] · [illegible] החלק [illegible] יותר [illegible] שהיה התורה [illegible] זזה [illegible] [illegible] [illegible] כמו שבארנו [illegible] והתורה [illegible] והוא בכלל מה

מה שיבא [illegible] ויש לו השנה מה כענין כמו שבארנו בחמישי מספר [illegible] בדבר יותר [illegible] [illegible] · וזה שכבר [illegible] כוכבי לכת [illegible] [illegible] [illegible] כמו שביארנו בחמישי [illegible] כענין מה שיתחייב [illegible] [illegible] וזה המגיע כמו [illegible] אחר [illegible] והוא יותר מיוחד מהקודם יהיה הש"י הוא העשירי · ויהיו שבעה [illegible] שבעה כוכבי לכת והשמיני [illegible] הכוכבים הקיימים והתשיעי השכל הפועל והעשירי הוא הש"י · וכל אחד יותר בודד מזה הקודם יהיה הש"י הוא הקדמונים כשיתנו [illegible] הנפש המשיגים והמשרתים להם · וכבר בארנו שהענין הוא כן במופת שאין ספק [illegible] במאמרי מ"ע [illegible] יותר כי [illegible] אחד מכוכבי לכת [illegible] מיוחד [illegible] התנועה היומית [illegible] אחר מיוחד [illegible] התנועה [illegible] וזה מה [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] בעצם [illegible] הם [illegible] כו העולה קרבות [illegible] יום הוא [illegible] מה שיורה [illegible] היום [illegible] הש"י כן והשנה [illegible] על [illegible] [illegible] מהלכות שהיא הש"י [illegible] הש"י [illegible] [illegible] [illegible] ההכנה [illegible] [illegible] כן [illegible] שהם [illegible] על מה [illegible] ההכנה והשנה ביום הזה [illegible] לעבודת הש"י · [illegible] יותר [illegible] [illegible] אחר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] ביום הזה מה [illegible] [illegible] [illegible] ראש השנה ביום [illegible] הכנה כי [illegible] [illegible] [illegible] הימים [illegible] כי זה מורה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו [illegible] · וזה [illegible] שבעה כבשים [illegible] [illegible] כוכבי לכת · ואיל אחד שהוא יותר [illegible]

וכמו שהוא [illegible] כן ואמר כו
[illegible]
[illegible] לדברו [illegible]
[illegible]
[illegible] לדברו [illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]

הרי [illegible] ובבית שני [illegible]
[illegible]
[illegible] כמו שאמר יעקב לבניו הנה [illegible]
[illegible]

הענינים ועל דברים שעתידין בלא יותר מאחד על מספר הענינים
אשר לכוכבי לכת והנה יהיה מה שידון עליו השבעה פרים הנוספים
ביום השני וזולת מה שהורו עליו הקרבנות פרים הנוספים ביום
השלישי וזולת מה שהורו עליו השלשה פרים הנוספים ביום הרביעי
וזולת מה שהורו עליו השני פרים הנוספים ביום החמישי וזולת
מה שהורה עליו הפר הנוסף ביום הששי ר"ל שמה שיורה עליו ה
השבעה ביום האחד מהם הוא זולת מה שיורה עליו השבעה ביום
האחר והוא מבואר כי אחר הקרבן עת שיהיו מה מהענינים הרקיעיים
לכוכבי [illegible] אם כי [illegible] משותפות לכל שבעה מכוכבי
לכת והיה התועלת הקרבנות לפי היום לכל זולת השמש · והמגיע ת
משותפת בתמיד מהם והוא היותר עם הרקב בהם בענין כיילת
בראש החדש והמועדות וביום והעלייה כי היא לכלם זולת השמש
והירח · והמגיע משותפות לאחר בעת יקח והמשה הכוכבים
והיה הכוכב שהוא הגדול שיהיו בגבה במבוא ואחד מהם
ממהר והמגיע משותפות לשלשה מהם והיא היות הם ורועת
בענינים לא יתמו והיותר בעת היותם עמו כי זה יותר לבשתי
ובקר ומקדים לבד · והמגיע משותפות לשנים והוא היות כוכב
בגבה במבוא הקרב שני מהם כי זה יהיה לגדים ולכוכב לבד ·
ובלא אחר יהיה לשנים מהם לבד המורות בהיותם עם השמש
והם נוגה וכוכב · והמגיע לא התמצא כי אם לאחד מהם והוא
הרחב הקיים הנמצא ערך · ולאשר נבוכו כאן הקרבן עד
ובמה שיובנו יתבאר מה שלו ומספר השנים כמו שבארנו בה
מאמינו · ואם היו לא חברים מהמענים והוא כמו לא היה שיהיו
הקורא בזה האופן לשמר על מספר לא השנים כה שנמל
עד מספר והמספר אשר שהוא קדש והוא השני · והנה היה השמיני
עצרת והיה רגל בפני עצמו לא שאם היה שתהיה הודאתו
של השמיני שהוא קדש ר"ל משמר שם הכוונות כמו שהכונו
העקרה זה היותר לא מה הזה מהמין שאחר הימים עד שהוא כבר
בפני עצמו הבדל ואת המדינה משאר העמים עם שבזה
האופן יתשער יותר להיות היום הזה מורה על העשירי שהוא
קדש מה שישבו מיום מסע השעשיות מורות על בעת
משמש כוכבי לכת ומשם עבר בו והשכל השכל מדרגת הם
בפניה שזכרנו · ואמנם היה מהם המורה על לא והשהוא קדש
והם המורה עליו היום ההוא קדוש · הנה זה מה שיש לו
לנו בכונת זאת הפרשה · והוא נתבאר מאד לפי מה שהתבאר · והוא
מעשר מאד על מה מתחיה שזכרנו בכלו ונמצא רבות והנפלאות
ומה שזכרנו ועשנו במה שזכרנו מאשר על מה מהות מה שחלקנו
בזה המקום · וזה הוא לך היותה שהוא מעט לשבע מבלי
ותכלית · יתברך ויתעלה היכול על כל אשר גבה מו ממנו
בחלל העמוקות ויתרומם על כל ברכה ותהלה · נשלמה הפרשה

פרשת ראשי המטות

על ענין שהודיע בני ישראל לראשי המטות · אלו הם יחוסות לבני
ישראל לאמר משה זה הדבור על ראשים בעבור שדרכם שיצטרך
זה המשפט לכל ישראל לא לבעלים היה אחר משה הראשים לבדם
באמרו ושם בקהלך ואם כל אחד התחלת דו ועוד ולזה הראשים
וזה בקיומה יקום בה דבה מאד דברים שהיה מלבד משה לבני
ישראל לבד שלא היה יקום שיבר דבריו לבל יעשה גם לא יוכל כלם
לשמוע לדבריו · ואמנם זכר זה בזה המקום לפי שיתבאר מתחדשי
המדרים [illegible] שיהיה מקום [illegible] הענין שיהיו מנהגים
וילונים [illegible] שתירצו · [illegible] כי ידור נדר לה' או השבע
שבועה [illegible] [illegible] מה שכתוב
שילוב [illegible] [illegible] יחדו ועשה כך מה ש
שאמרנו [illegible] [illegible] ממה שאמר באשר הקיים
הקרבן [illegible] [illegible] ומעשר מכל מה שיוציא · אך
שידור אם יהיה כי יהיה לדבר כך אמור כמו שאמר ישראל
שנתן מהם הזה בידי והחרמתי את עריהם והנה קרים
הוא לדבר הנדור כמו שנתן בפשטות כאמרו · וכן אמר
יפתח והעלתיהו עולה כי הענין היה לדבר הנדור והוא מה
שלא פשט שידור לו לה' לאלהים · והנה כבר נבאר כי יתבאר כפי
מה שקדם · ועדיין אין מה נדרים הם לא מותר לאסור על נפשו ה
הנדר כמו שאמר בזה המקום לאסור אסר על נפשו · ואמנם
כי ידור נדר שלא יאכל בשר זה הנדר אינו שיהיה על הדבר
שאסר על עצמו ויתנו בנגיעה ובנדר לא קרבן על הנפש הנדר הזה ורוב
על זה שתקבעו לחלו והבצירין עד הקשה בענין שהיה יקום שיהיו
עד היה קיימים לפי שאין זה הנדר בענין הדבר ולא אמר לאסור אסר
על נפשו · והוא מבואר שזה הנדר לא יהיה אלא בדבר שיהיה כן
עד בעצמו והדבר כי זה הוא מנדרי הנדרים · והמשל שנמנע אחד
לו מי שתהיה בהמה זו עולה והיה אסורה לו כל אדם כי אסור
לו עשר שהיא עליו כשעה · ואמנם היה אסורה לו לבד · וזה כי יהיה
שנים כמו הענין בנדרים האחרונים שלא יהיה כן בדבר
אבל אמר שהדבר הוא יהיה נאסר עליו כשעה או כחרם ולא
שיהיה לו · אך יאמר לאסור עשה כך או יהיה כך הדבר
הנפש אסור עליו כשעה ומה שיאמר לו שיהיה נאסר בנדר ואם
שלא אמר כל אדם שידור שתהיה בהמה זו ומזיקה זו הדבר הוא
אלו ונאמר מה הנדר אשר יהיה כשעה הדבר כי לא אמר שיאסר על
נפשו שיאמר הדבר אל בנזיר · וזה מבואר מאד כי זה
הנדר הוא מאוסר מה הנדר שיהיה בנפש הדבר · והנה אמר שנ
כי הנדרים אשר יאסר בהם הדברים של כמו הענין בנדרות
והקדמות והקדשות · אך השבע שבועה · הנה תהיה השבועה
גם לאסור על נפשו והדבר שבועה שאחד מבחינת הנדרים
אם הוא שיאמר הנפש בשבועה שלא אשתה כך או שאעשה כך
כי השבועה תחייבהו לקיים זה המאמר · השבועה שיתקיים הדבר
בדבר ויאמר אם לא עשה כך או יהיה כך או שיאמר כך או יהיה כך
הדבר שבועה שלא עשה כך או שלא עשה כך · לאסור אסר
על נפשו · [illegible] הדבר ביום על נפשו · וזה יהיה בלא
ספק · [illegible] [illegible] שאין הנדר הזה והשבועה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ואמנם הוא מבואר
שאם שבועה [illegible] [illegible] השבועה כמו שאין זה
אסר ואמר אם הוא [illegible] [illegible] שבועה כמו כי
מענה חיבין [illegible] [illegible] [illegible] · ואמנם בנדרים
יקרה שיהיו על דבר מצוה · [illegible] [illegible] מה
על נפשו העשות מצוה [illegible] · [illegible] וזה הדבר
לא שתיו [illegible] [illegible] [illegible] ידון מה שיהיו
המצוה ואם יהיה לא [illegible] [illegible] · ואם יקום הנדרים על
דבר מצוה [illegible] שאין [illegible] השבועה · והיה זה כי הנדרים שיהיו
על דבר מצוה לא יהיה מחויבים עוד יותר המצוה כי אם כשיהיה
ואמנם מה השבועה יהיה מחויבים עוד יותר המצוה בעצם · ואמנם

שמקדם כמשכן הזה׳ והנה ירושלים [illegible] מקום [illegible] קיין
בגולה [illegible] ועוד והנה הוא [illegible] [illegible] שאני
ולא מהשבט אחי׳ [illegible] [illegible] [illegible] והולכו
ששה יקרו העוים [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
פנוים [illegible] [illegible] מקום [illegible]
היין בכבוד [illegible] [illegible] ואם שיהיה [illegible]
חקירה וזכרו׳ [illegible] [illegible] ברעה והוא מבואר
שנכנס הכהן [illegible] שהרי זכרו [illegible] ולא ידעו [illegible]
שלהין [illegible] [illegible] והוא [illegible] ואחר
שכבר יצאו [illegible] מה שב שבטו והשבט [illegible] אשר יבוא
במקום אשר [illegible] יעבירוהו כמו [illegible] ואם
יבוא נביאים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כמו שאמר בתורה ואם בכבוד [illegible] נגלה [illegible] כנים
ומה שזכרו [illegible] [illegible] שיבכל הכנ׳ ובכתוב
בעיניכם כיון [illegible] ואהרן [illegible] שמשון כבוד כנים
ושהכנים [illegible] שלמים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
חומה היותם מקובצים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שהכנים [illegible] ובביזה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שעזרים [illegible]
[illegible] עזרים בוקם היו כמו [illegible] [illegible] [illegible]
מהם [illegible] כמו שזכרנו בפרשת [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בזה [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בכל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הירדן [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] מרד ומעל [illegible] [illegible] [illegible] להם מעבר הירדן
כבר היה ראוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] המזבח עד הם כל הדור [illegible] [illegible]
ישראל [illegible] יתאחדו ועוד במזבח [illegible] [illegible] [illegible]
הדור [illegible] במזבח [illegible] [illegible] שלהם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
המזבח [illegible] ובני גד ובני ראובן כי הם ירחקו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לבני ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בני ישראל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ובני גד ובני ראובן [illegible] [illegible]
יהיה [illegible] [illegible] בני גד ובני ראובן [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הכהן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בני גד ובני
ראובן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הירדן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בזה המקום [illegible] [illegible]

לעניני ומזה שלא יגבה מינו והחוב עד שעתו ולזה הוא מאחר
שאי זה שיהיה מהם יוכל לא להפר נדרה בעולם [illegible]" וחוץ
מזה זה לא יוכל להפר נדרה זולת הבעל. והנה הכלל באמרו ומפה
שנה שלא נתקיים בהם לבד מה שהקב"ה לא שלא נתקיימו וכו'
הוכרו כי מזהם נדריה ומפריה אחר אסרה על נפשה לא אחר
שהוקמו כי אז מפרו אסרים על נפשה. וכמ"ש שלא יהיה זה
אחר שהופרו כי אז יקומו שנה. והנה אלו ומזה שהנדרים אין
שעריך קודם שתחריק מפר הבעל בום שמעו כיון שלא
החריש לא החכמים אם לום כאופן שיהיו מקויימים הם בנער
שסיקם אחר שהחריש" מפני שהפר אחר אסרה על נפשה
הנה הכלל בשבועה. והולך עבור זה כי אינו יקום וכמו שכ' כי
שבעה לבד נתנה התורה זה הכח לאב ולבעל לא בשבועה כי
היא יותר חמורה. והנה הנשאר לזה מבואר ממה שקדם עד
מאמרו ונדריה עליה ומבטא וגו'. ודמוי שהקשו כי הכלל בזה
באומנה ומבטא שהם אמנה לו מה שהם קשורים ועניין
היא שנית. ושהולך עוד כל אסר ואסרה על נפשה יקום עליה
כי היא [illegible] שכיון שהיא עניה עניין הקשור לעבוד
הקב"ה שאין [illegible] קודם זה לבעליה כי היא חמורה. ולזה הולך
התורה למחוזק. ולמעלה בזה שכיון [illegible] המצות הקב"ה
חיוב עבת הקדושה [illegible] בשלו כבני [illegible] קונה
את [illegible] לקדושים מהבעל. והוסיף אם שתאמנה לו [illegible]
מן [illegible] והיא נענה הנה קום מבואר שעניין לא יוכל
מדות הקב"ה כי [illegible] הקדושה ואחריה היא עניין הנה
תשות [illegible] שהפר נדריה וקיימם כמו שהקדימו [illegible]
[illegible] וזה מה שהיו [illegible] עניין בזה
הקפד" ודמוי שהרגיש קדושת הנדר והשבועה לא יוכל היות
קודם [illegible] כי אין זה הפך וזה מבואר בעצמו. וכל העניין
[illegible] הנדר והשבועה [illegible] היכר שלא [illegible]"
ואם [illegible] שיהיה [illegible] אחר [illegible] בית [illegible]
ושהיות [illegible] לזה מבואר ממה שקדם עד אמרו כל נדר וכל
שבועת אסר לענות נפש. והנה [illegible] לפי שהנדרים שיש בהן
ענוי נפש [illegible] ויוסף [illegible] והיא
[illegible] ויוכל [illegible] לענות נפש
כי [illegible]. ומזה [illegible] נדרים שבין
לבין [illegible] הוא [illegible] בדבר הזה [illegible]
[illegible] כתב הקמר [illegible] ונערה
[illegible] שבמשה [illegible] והיא [illegible] ואם
הפר [illegible] אחרי שמעו [illegible] אחרי יום
[illegible] לבעלה [illegible] אחרי
[illegible] שעמד [illegible] תורת
עניין" [illegible] קודם [illegible] לזכר
בכל [illegible]" והוא התועלת הב"

התועלת הראשון

הוא [illegible] והוא שלא יעבר
היודע נדר יוסף חוק השבע
שבוע [illegible] יוסף [illegible]
[illegible] שיש זה [illegible] התועלת [illegible]
[illegible] והיה זה [illegible]
[illegible] בין [illegible] שבועה
שום [illegible] בדברים [illegible] כל דבר
בטענות הקדמים וכו' [illegible] כי [illegible] הקדוש [illegible]

כה כל כה יחל הפעלה הוא ובזה תו לא יהיה מקום לא לכם להפר נדרי
עצמו יוסיף [illegible] המצווה [illegible] הנדרים"

התועלת השני

הוא [illegible] והוא לא [illegible]
[illegible] לא שיש [illegible]
[illegible] מבואר לא
זה [illegible] שיאמר לו [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] הנדרים
מלבד היותם כדעת [illegible] מובלת מאל [illegible] הנדרים
והשבועות. והנה נתנה התורה לפני לא מה הקהל מעלות
כי יש יתרון מה אוהב הקבלה בעל. ואם יקרה שיפר
בעל לא יפר הכפרה יפור [illegible] והתשב לעשות שלא
לפני נהגה אנשים על הרוב" נקום נקמת וגו'.

נקום נקמת בני ישראל"

מאת המדינים וגו'

בעבור שעל יד משה הושלם זאת הנקמה באומרו אחר שלא
יעה הש"י שהנעשה עד עתה שכבר [illegible] אחר זמרו
הנקמה בעבור הקבה שזכר בפרשת פנחס. והנה לא קם
יתעלה דחות עשה השנית בשרק שלא ישלחו לצבא כי אם
שנים עשר אלף [illegible] מהמצות זולת שבעו של
היו יודעים לצבא כי לא היה להם חלק בחרן" הוא הם והתפשטם
[illegible] שלא משה אותם ופנחס [illegible]" וכל [illegible]
הקדוש [illegible] שזמן הנכה [illegible] היה [illegible]
בשון ושמעון [illegible] כה שהיה לא [illegible] כמו וזמו [illegible]
וחיה [illegible] והנה הכלן בו [illegible]
הקדושה היו [illegible] בקם יתקע [illegible] שזכר
בפרשה בה [illegible]. והנה זכר שקם הכן כל [illegible] באלין [illegible]
עם זה [illegible] ובלשה [illegible] ותזכר
היה [illegible] דבר [illegible] וזכר [illegible]
חיו כל [illegible] ושבו [illegible] וכמו [illegible]
והמק [illegible]" [illegible] הם [illegible]
והמוקפות [illegible]" ויקחו [illegible]
הענין הכתוב שלא [illegible] והם דבר [illegible]
[illegible] חכל [illegible]
בני ישראל" [illegible] שלא [illegible]
[illegible] שלא [illegible]
[illegible] לעשות כי [illegible]
והנה [illegible] זכר [illegible] זכרון [illegible]
[illegible] זכר. והנה [illegible] הם
[illegible] היה [illegible]
[illegible] כמו
[illegible] זכר הם
[illegible] זכר [illegible]
[illegible] שלא
[illegible] שבעת
[illegible]
[illegible]
[illegible] ישראל
וכל [illegible]
[illegible] נחלת [illegible]
ולא יעתקו [illegible] לא [illegible] וחדש [illegible] וקם [illegible]

וכרנוס שכתבנו הנה שלשה מינים הם עבר ולפנים ומים · ואחר
זה עלמות בעירה ו[illegible] הש׳ ואחר
זה הפסק ש׳ [illegible] ולפנים [illegible] פרי
כי בזה יתפשט [illegible] ימים
ואין בעיירים [illegible] שם [illegible]
כי [illegible] ומים · וזה היה
[illegible] עד ד
וכל זה בזה הערים לבעיר שלשה מינים אחד מן היותם לבן מה
מה המקרה שהלא היה מדין מחד בהשיר הבען לעבודה
הש׳ ובחין וקודה התורה שהיא נחלן היה כמו סבה לזה המקד׳
קדש ישראל · והשערים ההם כל ועם האחד מתנכם לה׳ לבנות
כלם · פי׳ תמיד והעמרים לעשרה כמו שאמר אחר זה והיה
אשר תתנו וכן מהם שכם כעניכם · וכן היקשנו שקבלו ד׳
ממספר שופטים כי זה חיק סבה אל שעבדו ישראל נאה הם
הם · ומה הוא כי נפלם דיקו ודיקים המיד כמו שנזכר שם
ומכל הפחות כלנו שאסרתם ונ׳ לה שנזכר נאמר משועבדות נפשם
והם והערך ומה התאשר היו עובדים עם עם׳ כל הבמות וחמשת
כי שלא יתעו ישראל אחר עם׳ · ולזה לא שלא יהיו מתנחלים
כלם כי זה היה סבה אל לנקבעיר אחד עם כמו שזכר הר׳ ב
המורה · וזה שאם יתכן לעניים ההם ויהיו מההמון מהמון
כמו לן ימשו מהם ומשך ההסתר זה כדלה ימות הש׳ ויהיו
שיקבעו היות הנשאה אורם כי הכבה מה שימשו ההמון
במעוותו אל קדושים · והורשם אותה הארץ וישמרם בה ונ׳
אחר זה כי מן ירכו וישראל שיהיה שבט ההוא כן שישבו
ושביה ואולו יתרחקו ומעט זה מה החזיק בה שראלם פן
יורה להם כמו שקרה לנו · ומה לה הש׳ שישבו ישראל
בהכינכם נחלה לדושה · ואמר העניים שנאמרו שהיו מחזיקים
בה שאמרו ובזה הסבה עם שרו ושופטים ורבו מחזיקים
קבצו אל שימו בידי ישראל · והנה משפחות האחד בנר ל׳
משפחותיכם ונ׳ דבר בארץ משפחה מושפחתיך היה שנן
הנר לזה לשבטים · ועם יתבאר מה שזכר מזה בזה ב
המקום · ויהיה הלוים מאתו למשפחותיכם למשפחות
הכולדות והם השבטים · או יהיה הלוים בו משפחות [illegible]
כי בני השבט האחד היו חולקין כל בינתם [illegible] קנין ל׳
ואחשב שכבר היה זה ש[illegible] [illegible] משפחו
[illegible] [illegible] בסוף [illegible] ב
והיה כאשר יתחלק [illegible] להם [illegible] הלוים בזה
שיכלו ישראל בכלו ותמו [illegible] להם כי כבר
זכר [illegible] שאמרו [illegible] [illegible] הקבות
ומה לא יכלו [illegible] שנאה
[illegible] כי הם היו [illegible] להם
[illegible] [illegible] [illegible] בארץ · אחר כנ
[illegible] כי [illegible] [illegible] הש׳ עד
[illegible] [illegible] אשר ישראל [illegible] כי שלא
יתנו [illegible] בארץ ולא יתן [illegible]
[illegible] לא יהיו [illegible] ומה [illegible] להם
האחד [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] כי [illegible] [illegible] אשר [illegible] הש׳ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] והנה
הנה [illegible] האחד [illegible] סביב [illegible]

אחר המזבח והנה לה הלוים אשר יבנו לא בחלה הקהל וכן
בשמות · והם אשר הכהן ויהושע בן נון ונשיאי המטה האבות
ואחר המעה כל אשר יהיה לכל מטה ונות אשר ולא יפול בזה מחלוקת
אחר ימשה עם שנזכר הוא זה שהמות הבינה שנאמר אחד
מן המשפים הקרובים בשמות הקודם הנזכר אחד לבני אחד
ואחר זה זה לבני ישראל נלוים מהם לאחוזתם ערים
לשבת בהם שלא נתנה להם בחלק כלל שפחות נקם בזולת
ערים ישבו בהם אך לא יערכו שלו וכרמים כי היה להם
מעשר ראשון ומכל תרומות ישראל ולכן שם נקי ימח בכרם
שנאמר ומגרש יקרה עיר קרוב והבדל עיר נווה
נמצא ומזה שקבע העיר והיה פנות הנה נחלתו אשר
ונתן להם סביב הערים למושב מגרש סביב והיה המגרש
להם למרעה לבהמתם ולרכושם ולעשות שם כל צרכיהם · ואחר
ובלבד אותם מודה שארך אורך לבדנו להם המגרש · ומזה
יתבאר שאין קוברין שם ומהם שאין לה השנן שאין אורכם
והנה לנו להם סביב העיר לבנות אלפים אמה לכל
רוח · והנה היה מהם לנחלה ואמה והם המושבות לעיר
והשאר היה להם שדות וכרמים · והנה אחר התורה שיהיה
זה הכוח סביב העיר כי ואין אמה היו השדות והכרמים
שער מגרש · והנה היה זה כנ׳ כנ׳ אחר עם שים מן העיר
מהם ולכה מהם כמו מהם שים וכן בן הזה יכנו
מגרש והשדות והכרמים · והנה לא כלנה ההורה שיהיה מגרש ב
בהפך כלל שיהיו השדות והכרמים סביב העיר ואחר יהיה מגרש פ
יהיה לורח להפנות ולא שם במגרשו עם שכבר יוכון בזה
השדות והכרמים · ויהיה כל שיעור השדות והכרמים מגרש ועד
ולזה הוא מבואר שאין עושין שלהם מגרש ואחר מגרש שדה · וכן להם
שיות לכר בזה שההורה לא לקח בה נחלה בזה החולף · ונכבר
העיר בזה בארנו ושלחו עבדיהם לא יוכר כמו שאמר ונה
בהר סיני · והנזכר שם ערי מקלט אשר יתן לנוס שמה כל
קרח היו לוים · ואמר שלשה יתן לוים קרבנים ושנים עוד
מגרש שכבר נתן להם קדשים ומה כבר ונתן אחד זה עם
שמעי המקלט ומהם הערים אשר תתנו ללוים אלה בני ס
ומשנה עוד לה בו שהם כלם ללוים בדרך אחת · וזכר שקדשים
יתנו הערים אחת אשר הרב ירבה והמעט ימעיט ולפי הוא
יתנו וכל אחד ממנו שיהיו כנגד הלוים קרבנם ומשנה
עיר · כי הם עבר [illegible] הירדן קבלה כנגד מה שאנן
אחוז אחר ירושה ונשיאה שקודם זה לא יתכן שיהיו להם מקלט
הערים אשר הם עבר הירדן ימה · ומה שהוא בזה וא
מבדר הוכלה אחר ירושה וישיבה · ועם שכבר הקדים שאלה
הערים אשר כבר עבר הירדן מזרחה שקבל ואחר ירושה
וישיבה · לבני ישראל ולב׳ ולחצי שבט בתוכם נחלי שבט וחצי שבט
עלה מסקים גדולה ונפנה · והנה החשב הוא העשה בארץ ישראל
שהב לעשות שלא לעבור עד כי העובר עד לא הוא לזה הדבר
שגבר בארצו שלא לא ישבו ומלך מן יהושע ואחר נ׳ · ואם
בכל ברזל הכהו שהשכוון להכהו · והשתכל בו בארץ שהיה
מעשה הקייך כולן והמעות ויעבה חכם · והנה לא היה כך
בכל ברזל שיהיה בוכלי להמית בדרך כ[illegible] כזה שיהיה כ
כלי להמית · ואם באבן יד ונ׳ חתנה באופן שיהיה בה מלא יד
כי כזונה זה אין בה כלי להמית ועכ׳ ההנה אשר ימות בה ש
מקסים בה כלי להמית ומה אינו חייב מיתה · וכתוי נבטירה

מקצת עבר הירדן מזרחה לשני השבטים וחצי השבט ׳ ובכאן שלם מה שזכרו לבאר בזאת הפרשה ׳ ונחל להעיר התועלות ׳

התועלת הא׳

הוא להודיענו [illegible] זריזות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זאת הנקמה ׳

התועלת הב׳

הוא להודיענו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולא [illegible] [illegible] [illegible] בזה המקום ולא במקום [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]

התועלת הג׳

הוא להודיענו [illegible] [illegible] [illegible] בזאת המלחמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בזאת המלחמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להם ׳

התועלת הד׳

הוא [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] יתי׳ ׳

התועלת הה׳

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בזאת [illegible]

התועלת הו׳

הוא [illegible] והוא להודיענו [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳

התועלת הז׳

הוא [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]

התועלת הח׳

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הט׳

[illegible] לכהנים וללוים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי׳

הוא להודיענו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וזה כשבא משה על בני גד ובני ראובן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בני ישראל מעבור הירדן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בני גד ובני ראובן [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] בזאת המלחמה ׳

התועלת הי״א

הוא [illegible] והוא להודיענו [illegible] בני גד [illegible] ראובן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳

התועלת הי״ב

הוא [illegible] והוא [illegible] הירדן [illegible] ׳ שלמה הפרשה ׳ הנ״ל ׳

פרשת אלה מסעי בני ישראל

עד סוף הפרשה ׳ אלה מסעי בני ישראל וגו׳ זכר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] ׳ וזה זכר

כי אינו חייב מיתה בידי אדם כופר יותר משאין [illegible] בו
כופר ומרצחים נבחר ביזה [illegible] שאינו חייב [illegible] לא יורה
מות וכופר והזהיר בו [illegible] ... מזה היה [illegible] יום [illegible]
שאם אינו חייב מיתה בידי אדם [illegible]
[illegible] חייב
[illegible] כופר [illegible] ו
מהנה והוא [illegible] עיר מקלטו ולא
[illegible] ולא [illegible] הכהן ... במותו
כי בעבור כופר ימשו מה שהיה להם לכבוד הכהנה כי כלם
הוא ימות ... הכהן ... מה שימלכו עם הכהן ב
במותו ... הנרצח ... והנה אין ... שיכופר
עם כלם ... בכל ... ונתנו ... הכהן
[illegible] והנה יהיה המעשה על כל ... הכהן וכמו שהזהיר
בזה שלא יחנפו הערים שהם ... בדם ... ובזה
המאמר ... אשר ... נוסף ... והנה בזה
האופן שנזכר בפרשת שופטים ואחר כך ... הכהן הגדול
לא כופר ... לדבר הלם אם לא כלם ... שהם ימותו
... עם ... כי ... שלא ...
הסנו בעם עיר ... ולא ... את הכהן אשר ...
... משפחת ... הכהן ולזה היה ...
שלא ישכן עם ... הצדק ... והנה הזמן ב
כמה שנה ולא בזה ... והנה אחר זה זכר שנגשו
קרובי ... בנות צלפחד בני גלעד בן מכיר בן מנשה על
דבר הנחלה ... אשר ... בנות צלפחד ... אם ... אשר
... הנחלה ... עמהם ... והנה ...
היותה ... לאחר ... שבט ... שלא ...
ממשפחה אחרת ... יאמר עם המשפחה וזה
... שלא ... הנחלה ... ישאר
... והוא ... היה ...
... המשפחה ... מה ... בנחלת האחר
... היותה ... לאחר ...
... בני ... היה ...
כמו שאמר ... והנה ... זה ... כל
בנות ... הנחלה ... לא ...
... שתהיה לאשה לאחד ממשפחת מטה אביה ולזה לא
... הקים ... כי אחר זה לא ... יורשות
נחלה ... היורשים ... לאחד ...
... בני ישראל ... לא ... אם
... ממשפחות ... זה ... שהם ...
... לאחר ... שלא
... [illegible] ... ולזה
... [illegible] ... ומזה
... [illegible] ... אחר
... [illegible] ... מה שאמר
... [illegible] ... הנשים
... [illegible]
אשר ... [illegible]
אשר ... [illegible] ... והנה
... ועשרה ... נקובים ... המצוה
והנה ... שיהיו ... ערים ... לפי השיעור

שקבלה התורה והבל ... והנה כל בני ישראל
נחלה למשפחה ... לא ... וראוי
הסתפק ... כאשר ... והנה ...
החלק ... מה שיעשה ... אחר ...
והנה ... ההנהגה

התועלת הראשון

הוא להודיע ... הזכירה התורה ... ספרה ...
... ולזה זכרה התורה ... ס
... כי ... כמו ...
שבכל ... היו ... המקריים

התועלת הב

הוא להודיע ... והקשה ... מה שנעשה בכל ...
... להם ... כל
... וכבר ...
... מה ... בכורים

התועלת הג

הוא להודיע ... הקשה ... לבני ישראל
... והנה ...
... ישראל ...
לכם ... לכם ... ולזה ...
שם ... הרשעה ... כמו
שהיו ... ולזה ... הרשעה ...

התועלת הד

הוא ... במצות שלא ...
... אשר ... שאינה ...
שעה ... ולזה ... המצות ...

התועלת הה

והוא במצות ... ולבני ישראל
ובכל ... בני ישראל ...
... שיהיו ... בשנתם ...
... ישראל ... עד

התועלת הו

הוא ... שאין ... כמו לכל
... ישראל ... לארץ כנען

התועלת הז

הוא להודיע ... שלא
... הירדן ... היה הנבואה
... ולא ... להם ...
... ומה ... [illegible] ... הערים ...
והוא ... [illegible] ... הכהן וכ
... [illegible] ... מה ...

התועלת הח

והוא במצוה ... ערי
המקלט ... ללוים ... להם ...
... והנה ... המקלט הוא מבואר ...
... שיהיה ... בו
... ולזה היה ... בכל
... [illegible] ... לא ... בכהונה
... הכהן ... הערים ...
... להם ... שיהיו ...
... לא ... התורה ... ולזה היה ...
... ולבני ... זה ...

התועלת הט

הוא להודיע ... התורה
... מה ... ישראל

יעזה שאמר שאיזה הענין הוא שיהיה המקום שנתכוין לקבורין
בו ראוי שימות האלהים שיזכה בן בזה המקום כי כבזה הנה נאמן
חסדיי מיתות בה״ אז כבשן יד וע׳ ממליו בזה שאחרי שאין לך
הענין להמית כמו הברזל והאבן הנקחים ימ בוכי להמית מקום
שהכהו בו ומתהנה הרוצח חייב מיתה והנה אין מתנאי התחייב
האלהים מיתה שיהיה כלי הברזל והעץ שהכה בו כי הכוונה בו
שיהיה בכלי להמית היה שיהיה כלו ואשר יהיה כלאחר לבדה
התורה בהווה ויורה זה שלשם זה הענין עם שנבר אמר אחר
זה אחר השליך עליו בליה וימות ולא הרגה שיהיה כל מה שהשליך
עליו אבל לא היה מתכת ברזל ואחרבתען״ ובכלל זה אחד
הוא מבואר מה הענין בעצמו כי התורה לא דקדקה אלא שיהיה
בו כדי להמית אחד לבד שיהיה שהמיתו בו הוא חייב מיתה
הוא חייב מיתה ונראה שיהיה אחר מזה כי מתנאי זה הענין
הוא שיהיה המקום שנתכוון להכותו בו ראוי שימות האלהים שיזכה
בן בזה המקום כי כלו הכל לבו מורא וחסדיי מיתות בה״ אז כבשן יד
וע׳ ממליו בזה שאחרי שאין לך הענין להמית כמו הברזל והאבן
הנקחים בכלי להמית במקום שהכהו בו ומתהנה הרוצח חייב
מיתה: והנה אין מתנאי התחייב הרוצח מיתה שיהיה כלי ה
הברזל והעץ שהכה בו כי הכוונה שיהיה בכלי להמית היה
שיהיה כלו שלא יהיה כלאחר לבדה התורה בהווה ויורה על
זה עם זה הענין עם שנבר אמר אחר זה הוא השליך עליו בליה
וימות ולא הרגה שיהיה כל מה שהשליך עליו קבל מתנאי היה מ
מתכת ברזל ואחרבתען״ ובכלל זה הוא מבואר מה הענין
בעצמו כי התורה לא דקדקה אלא שיהיה בו כדי להמית אי זה
דבר שיהיה שהמיתו בו הוא חייב מיתה״ ואחר זה הוא ימית
את הרוצח מנע שמלה כל גואלי הדם להמיתו אחר שנברר
זה ונגמר הדין שהוא חייב מיתה כמו שאמר אחר זה ושפטו ה
העדה בין המכה ובין גואל הדם על המשפטים האלה והנה קודם
זה לא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט והוא מה שאמר
שזאת העדה הוא שהדיינין״ ואם בפתע יהדפנו [illegible]
שלא [illegible] מכל [illegible] כבר שיהיה במשפט
מה המקום ההוא עד המקום שיגלה [illegible] השליך עליו
אי זה לבכוונה להכותו ולהמיתו בכלי להמית [illegible]
שאין זה [illegible] ומה שאמר [illegible] מיתה ומלה
בל גואלי הדם להמית אחר עמדו לפני העדה [illegible] ורבינו
שינבור [illegible] כמבו [illegible] בזה הלכות
שקיים [illegible] בני ישראל כל [illegible] שידרך הרוצח [illegible]
המקום [illegible] שהמיתה היה [illegible] הרוצח״ [illegible]
[illegible] הדין [illegible] כיון שלא נתכוון [illegible] ש
שהמית [illegible] והעיר השני שלא נתכוון להכות הוא לא חייב
גלות [illegible] הנה [illegible] ונחלה [illegible]
[illegible] אחר [illegible] אחר
[illegible] הנחלה [illegible] מקום [illegible]
וכן [illegible] המקום שאם היה שונא [illegible] שהכהו
כמו [illegible] נהרגו [illegible] שיהיה [illegible]
וכן [illegible] שאם היה [illegible] זה [illegible]
יובהו [illegible] והוא לא חייב לו ולא מבקש רעתו
[illegible] ומה מחייב שיהיה הדין הזה
[illegible] לבר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] והוא

לא חייב לו ולא מבקש רעתו ושלרבי הוא אומר ושבאו וקבלו
אחריו [illegible] הצדק והכלה הענין ונכבר יתבאר זה בעיון
שנזכר במקום [illegible] ושפטו העדה
והצילו העדה [illegible] הדיינין באופן
שיוכלו [illegible] הדיינין
בכונה [illegible] שהאחרון [illegible] כמו
שאחר לא תהיה [illegible] היה מקדש
המת [illegible] שהיה [illegible] חייבין עשרה ונה
יהיו הדיינין בזה האופן לגלות עשרים ושלשה ואף שהם
אין [illegible] שיהיה שקול [illegible] דבריהם לענין עד תני
הלוב כמו שאמרה התורה אחרי רבים להטות הנה [illegible]
לכל [illegible] עשרים ושלשה [illegible]
[illegible] היה [illegible] שבעים אחד כמו [illegible]
[illegible] שבעים [illegible] והוא
היה [illegible] שבעים ואחד״ [illegible]
[illegible] הנה [illegible] התורה להשיבו
[illegible] הדם [illegible]
[illegible] שנבר [illegible] ואחרי
[illegible] שנבר [illegible] עשרות הכהן
הגדול״ [illegible] הרוצח [illegible]
[illegible] מקום [illegible] העיר והם [illegible]
[illegible] כי התורה [illegible]
[illegible] עד מות הכהן הגדול
[illegible]
הכהן הגדול״ [illegible]
[illegible] שיהיה בה והיה זה כן
כי התורה [illegible] אחרים [illegible]
[illegible] בזה המקום לא [illegible]
[illegible]
[illegible] הרוצח [illegible] כל
[illegible] הרוצח [illegible]
[illegible] עשים [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] הנה לא
[illegible] לא [illegible]
[illegible] שהרוצח [illegible]
[illegible]
[illegible] עוד [illegible] והוא
[illegible] ואם היה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] עוד [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] הרוצח [illegible]
[illegible] ומזה
[illegible] לא
[illegible] ואמנם [illegible]
[illegible] כי הדין [illegible] בחוץ
[illegible]
[illegible] ולא [illegible]

ומהעליו נכון ואלו המלכים האחרונים שהיו רעים ושבים בעונים
בדרו והאחד׳ ונכרם הש״י אמר להם במורדים [illegible] בו ועם כהר
חורבן יקשו להם [illegible] אשר שבע
לבנות׳ והיסיר עד [illegible] ם שלהם
מנוסים [illegible] להקנה
הקריה [illegible] ר
החלק׳ והנה [illegible] מעד [illegible]
לבנה שזכרו [illegible] וקלכם שם שהיו ולכהנים שם זכ
חמודים וקלכם שם שרי עדרות׳ והנה אחר ומה יעשה להקהל
מרט הקהלה בעניני המעשה לא ימו ומענה׳ וזה נ״כ לכל
כלה זכפם אשר כחוי להם לעשות כי שהבק להם הש נותן
הקהלה ויהיו יורד מוכנים לבישת החלק׳׳ ואחר זה שהיה כלן
הש״י להניחם החלק מכבן ישראל לשלשה שם [illegible] ושלשים
משה לבקשת ישראל לאחרים מלך בזה הש״י יהוא ואחו שלשה שם
מכנסים כמו שנזכר במקשת שמלך׳ ובחירת ישראל להעמיד
שנאמרו לאחר זה מעדכר כל זה היה זמן הקדיר כי לא באחו הש״י
עם כבר הכמה והשקלה להם מלכים ועניהים ובמדבר הנה
זה כלל הדברים הקהלה בקלה׳ שמועכין חקים׳ ד׳ שמועות
הריבבין חקיתם והם העון והשנים הישראלים כי שימעו
עלאמרות הדבר קודם שהם׳ ויעשה המלך ונם יהר אחר שאתן ר
כחוי שמועות הדבר לא בין חקיהם אך לא ישמעו אחר מלכים
[illegible]
[illegible]
בדברי עולם׳ ושטוהם עד בן אחיו ובן בנו הרי
[illegible]
[illegible]
[illegible]
בן בחר שהוא המלך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ונ׳ אחד בזה שיהיה להם לבוא כעבורו הש״י [illegible]
הוא להם בכלל מדבר הנ׳ [illegible]
[illegible]
ב׳ ולכם שלשה שם מדבר אחד [illegible]
משוה שהשמאלו [illegible]
ודבר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה [illegible]
אמר [illegible] כי לא היה [illegible]
עשונו שלחם היה [illegible] לחיה הש״י [illegible]
שהוא [illegible] ודבר ואמרו כי טובה [illegible]

נ׳ מה זכר בזה המקום שאחר הדברים׳ ואמרו קלכם להניח לך
ישראל מהם מה לעשות להם עמהם כי לא [illegible]
הדברים ולא היה ישראל להאמינם בזה [illegible]
יה ומופתיו והנביאים שהקימו להם׳ ולא אמר להם [illegible]
[illegible]
[illegible] אשר היה יושב בהם היה להם [illegible]
[illegible]
הדברים [illegible]
ולא [illegible] והנה זכר להם משה [illegible]
להם הש״י [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

בזה יהיה מבואר מאמרה אחד יהיה נחלה לעם [illegible] כמו שאמ׳ל

התועלת הי׳

והוא במדות והוא מה שלמדנו להיות
המלך על שני עדים ושלא [illegible] בזולת
זה׳ והסבה בזה מבוארת ממה שקדם״ התועלת

התועלת י״א

הוא במצות והוא מה שצוה [illegible] על
[illegible] כופר לנפש רוצח ״ ולא כופר
זה בבאותו למות המפקה וקרא לנפשו ומענין לו כי לא תהיה
[illegible] על כן קבלה האל דבר כי עדותו ועוד כי
מפני שהוא [illegible] וישמר מהם [illegible] המיתה בזולת [illegible] ומי
[illegible] לבלתי [illegible] עניות כל המקרים כדי שישמרו [illegible]
בהכימם אדם לא כמשפט אלהים ״ ומזה יתבאר שאם קרובו ע
[illegible] ואמר שיש לו [illegible] זכות שלקחו שיטענו לו ואם יכחן
הדיינין שיש [illegible] בדבריו יזכוהו ״ התועלת

התועלת י״ב

והוא הוא מה שלמדנו לחייב [illegible]
במנהג בזה התועלת שלא להשגיח
[illegible] שיהיו נזהרים מאד שלא לעשות דבר יהיה [illegible] שיהרג
ממנו [illegible] כי הנה שמי [illegible] בשוגג יהיה גולה [illegible] כי
שהוא עד מות הכהן הגדול ולא קודם לכן״

התועלת י״ג

והוא במצות והוא מה שהזהירנו מלקיח
כופר לפאור הרוצח מקרובים [illegible]
והנה התועלת בזאת המצוה מבואר ממה שזכרה [illegible]
התורה בזה המקום כמו שאמרנו [illegible] הארץ״

התועלת י״ד

והוא במצות והוא [illegible] הנשים
מקריבים [illegible] מהקרובים אשר
[illegible] הם מתאחדים עמהם [illegible] הקנה [illegible]

התועלת ט״ו

הוא במדות והוא [illegible] כאשר
[illegible] מה
[illegible] בעבור [illegible] וכל [illegible] אשר שישוב
הדבר הוא [illegible] מקום שלא יהיה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible] לא [illegible] והיה [illegible]
[illegible]
[illegible] בזה״ [illegible]
[illegible] ובזולת [illegible] בעבור [illegible]
[illegible] והיתה [illegible] שלשה
[illegible] לפרש [illegible] והתהלה [illegible]
יתברך ויתעלה עלה כל ברכה״
ותהלה אמן״

ספר אלה הדברים

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו׳ עד [illegible] אלה הדברים אשר
[illegible]״ [illegible] בערבה [illegible] רחוק [illegible]
[illegible] שזה [illegible] בזה [illegible] דבר משה אל כל ישראל [illegible]
המקומות [illegible] בזה [illegible] דבר [illegible]

דברי משה [illegible] בשובם [illegible] לא [illegible]
הכוונה [illegible] והשיבו [illegible]
שנזכר [illegible] ומה [illegible] הכלל בזה [illegible]
דבר [illegible] הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible] אלה הדברים
אשר [illegible]
בערבה [illegible]
[illegible] ויעברו [illegible] בים סוף
בין פארן [illegible] לבן וחצרות
[illegible]
[illegible] שהוא לבד [illegible]
[illegible]
[illegible] וכבר [illegible]
[illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] אלה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש
ברנע [illegible] אחד עשר יום [illegible] קדש
ברנע [illegible] דרך הר שעיר [illegible]
[illegible] ויהי בארבעים שנה [illegible] עשר [illegible]
[illegible] אלה [illegible] אל כל ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ובזה הוא מבואר
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] דבר משה אל כל [illegible]
[illegible]
הדברים אשר דבר משה [illegible]
[illegible] דברי [illegible] משה ויאמר
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה זכר [illegible] הדברים כלם
[illegible] משה [illegible] לכם [illegible]
[illegible] הכסף [illegible]

אלהינו כי לא יהיו לאלוהים לאחת ההשגחה · ולזה המעתיק למטה רב
לכם טובה מבאת בהר יי' זה כאשר תעו במורה הקברות אשר כמין
באלמרמים כי היתה [illegible] רה אורך סבל לדבר והדבר אחרון

התועלת הג'

הוא להודיע שלא [illegible] לאחרים
[illegible] ולזה
אמר כל [illegible] לא פרק
לו לאחרים [illegible] בזה [illegible] היו
יותר נכבדים [illegible] הנבואות מהם · והנה הנבואה הזאת ט
שיאמרו כלם בשם היותם ראוי · ולזה המרגלין אשר לא נתנבאו
אחר הנבואה מאחרים כלם אמרם קולם זה שמצא היו ישראל
מודים מכבדים לבעלי השם שם היה זה לא יתיחד עבר
המקננים · ואחר שנבא ונגלה להם ענין נבואה הוא כמו ה
התנבאות אחרי מורה הם ולזה הקם אשר כן על עליהם למות
מעבר [illegible] היה המנוע בזה לא תפארתו אחר
אלהי מנוע שמשבו והתנבאים מאתמול ···

התועלת הד'

הוא להודיע שכל מי שיתפאר סתר לבוא
בו לא מוצא רחוק שישראל במדבר ויקנו ותן
קודם מורה כלי שיפנה השעה הזאת · ומה סתר הזה לא להם · ולזה
סתר שלפני מורה הוא ילמשה באחר מאת התורה הזאת · ואומר
הביאור הזה הוא כי מה שאחשב במעלת דברים נתמעטו בזה
הספר במעלת התורה אמרנו כמו שזה עקרים ולא נדבר רו
במצות ובאור הדברים נכ' שהם עד כוונת התורה עשם מן
שלם במה שהשלים במעלת שלא נזכר שיעיד בכוונה ובקיבוץ
ואולם כ"ולה בזו מה שנזכר באר שהוא זה התורה כמודים לא
שנכבדותו קדוק במעלת רעיון וכלליהן והעשיה עליהם
נאחר שלש עשרה מצות שהתורה עשתה בזה וקשיותיו
בזה עוין יותר הנה הוא מקבים למה שקערוכו שם ···

התועלת הה'

הוא להודיע שהאמונה תמסור רב
מן הקושים צריך שימנה עליהם
קושים שנים קדם למעלה יקרה מאוד שיו שמדה כה בם
מאמרו יחד כי בזה הולך לו הכהנה במונחם מאותם כאוי
ולזה סתר כי מפני שהיה מספר בני ישראל ב' בקש מעט מהם
למנות עליהם שרי אלפים שרי מאות ו' כלי שרם להם
מאותן יותר שלא כמו שזכרנו בבאור כפי זאת הפרשה ···

התועלת הו'

הוא במעלת וחומה שהוא וקבוצה יד
מוגה ···

התועלת הז'

הוא בתלמה · והוא מה שהוא וזכרו היינן
שאל ייראו ומה שהיו במדבר המשפט ·
והתועלת בזאת המזהרה מבואר כי בזה ימשך הישר ופלין
טעמי יהושע לשם עם קנאת אשר בו · התועלת קיום שוב

התועלת הח'

הוא לנו ולהודיע קהלת כי בני הקדם
היה היתר כאן מה שכתוב יקשוב
חושב ט מפני שהיה נתן לשון מה שיש בו חופשים שלא יזכם
למלאך ויתרנו עליהם לא הכבוד ונכבד אותן במו לעשק נבלם
הזובחים עם לן · ולזה בזה המקום שלא שראל היתה
הסבה הזאת שלא המרננים ··· הכונה

התועלת הט'

הוא ללמדנו שהרצון מאמרה שיפול
מאלהים זקני שיוחקו שיתנבאו
כמי ימי וכדו כיהם נעלות · ולזה אמר משה על דבר שלא המתנבאים
ויתנבאו בעת הדבר לך רק מאתם לשון מה שיפול נקדש ···
ואמנם שבזה נכרי כמה שהם כי הם ישראל עם זה נבואה
ישראל להם לא אחר משה ויתנבאו בענין יי' הדבר · ולכן ישראל
ישלו מאמין שהשי' בזאת בנואה לכן שישראל להם נכם שלא
היותה נכבדים שבעים והם הנעלים כלי שיהיו יותר שעם
מיותר מתרלה עליהם · ולזה הנה היתה הזאת הזאת המשי' כי
לא שלא טלה השכל · והוא לפי הרצון הזה הפועל לפי מה
שהיה אפשר · ולזה אמר איש אחד איש אחד למטה אבותיו ת
השגחה ובכשלים בהם · כי אחר שהיה כלן ישראל שלם יעשו
הם לא אחר דגל הכל היה היותר טובים יעשה זה בזה הטוב
עם שלא היה ראוי שיעשה משה אחר נכם רע · ולא נחירה
ישראל הרעה שמבבה זה כמו שזכרנו בבאור דברי זאת
הפרשה · ולאחת הסבה לא סתר משה בזה המקום מה בדי
המכונים כך אותם שעזבה הכל אשר יי' ואחז מצרים לבי לא
היה ראוי לישראל שיהיו ואחר כם שאר הדברים אשר ספרו לנו
מאוזה הכל ואשר שהיה ראוי שיבטחו בשי' שלא יהנה
ידו מה שלמה מה שיש בכם מזה כמה שספר להם ממשה
ממה שכלו בעיניהם מעשה האותות השי' ועלם בורה עשו שלא ירמה

התועלת הי'

הוא ללמדנו יותר מה שפי השי' עונדו
מזה כי כבוד יתה וזה שהסתכל היה
התורה הנה השלם ועשו שלא ירקו אותה ובזמן תמכבדה על יד
משה שהיה ראויה בדבר המופתים שעשה הנביאים · ולזה
העיד מזה כמבה שהיו יהם שעשו שלא תהיה לאדם שר ושר
קר כלבנו על יד משה · ולאחת הסבה נזכר בזה המקום אחרוני
כי היה לפי יי' לבני לכם לאמר וגו' ובבר כחרון זה שבבין מי מכה
ובביאורנו לאחת הסבה ·· ולחולם אשר באחרו מה המר נבב באחד ה
הטובה הם ישאו אותה ובאחרונים כמו שספר מעט שלא שלגה
שהלך אשר לך בה ויהונתן וכרה נבא לשקר מיד [illegible]
ותהיה לא נב' על אחרת היה המנבא ענשי יי' כמו שאמר יהושע

התועלת הי"א

הוא להודיע רחמי יי' מוסף שיהיה
שהיה יותר שיותר בו זולתו בזולת
זה יאמר הי ונה ולמה לא ירא שמעו רחלה · ולזה המלאך כתבה
מפני שהיה מוכיח ישראל ומראה להם שעונותם ברבה כך
מבבות שנהלכו במדבר עם מורים כי כפר נפשו שלא
ירא הקש מהם קרה אך · והיה לא נאמר שיאמר כי נכשל משה
בזר שלא יעבור אתה יהיה הנה מפני זה אמר להם משה כי
בעונותיהם כבר שנו זה כמו שהוא הארץ בעיין ·· ולזה אמר
נ"ב בפרשת ואתחנן ויתעבר יי' בי למענכם ··

התועלת הי"ב

הוא להודיע הקבלה שלא שיש בין
מעלת משה בזו ההשגחה לאלהים יו ובין
שאר הנביאים וזאת התשובה ·· הנה הראיה כי במעלה רבה ותהיה השגה
שם מכלל נבואת שאר הנביאים ולזה אמרו מים שפי
ובעת מה הזאת מהסר לפי החלומות ויחד קנו ויכנו ויכבדם ··

התועלת הי"ג

הוא להודיע שראוי לבעל היצר בעד
האלהים שהם לא יוכל לדבר רחוק כאשר
יכלה לכבוד שיתן לו · הנה הראה כי ישראל עליה מהם הרוב בעד
עברה [illegible] ושתר שהדבו מיתה והיו הזמם לקחת הרוב הקיום

כי יי׳ אלהיך ברכך וגו׳ ולא היה לך לחוש מהם [illegible] מנעו את לבב עשו לא רכו וכמים שהתקנא מהם · ולתועלת אמנם ב ואל תתגר בם מלחמה׳ הנה הסבה בזה היא הקבה בשנה שזמין בדבר בני עשו · והנה מנענו מהם שלא ישימום כמאמר ולא יתגרו בם מלחמה׳ וכן מנענו מבני עמון וזכר שהמלכים ירשו ארצם מן מתחתיהם לפי כן רצה הש״י מפאת ההשגחה הכוללת · ונזכר שכבר הקודמים להם ויירשום בני עשו ויש מדינות מהם בעזר הש״י מפאת ההשגחה הכוללת כאשר עשה ישראל לארץ ירושתו · ר״ל ארץ סיחון ועוג · ואחר הענין ומה שאמר [illegible] היום יי׳ ל להם מה שלא אמר כן [illegible] ומואב ויר ואת בני עמון והכפתורים להעיר לנו ההבדל כי ירושת אלה לא ירשו ובני ירושת המואב והעמון [illegible] ודרות מהש״י מפאת ההשגחה הכוללת וירושת אלה ישראל היה מפאת ההשגחה הפרטית כי זה המאמר היה אחר מעשה אחרי קבלת סיחון ועוג שנזכר כאלו זאת הפרשה׳ שלשים ושמונה שנה עד תום כל הדור וגו׳ ידוע כי שלח המרגלים היה בשנה השנית לצאת בני ישראל ממצרים וכבר עבר מה שנה השנית שהיו ימי כבודי שנים בעמוד המדבר [illegible] ולא לא נשלחו עד חרבנם שנה [illegible] שנשאר מעת עברם את נחל זרד עד אלה אחר אחרי מות מעט ביאם שלשים ושמונה שנה וכן כתוב׳ וגם יד יי׳ היתה בם להמם מקרב המחנה וגו׳ הנה זכר שאלו שלקחם להם הזמן ערום ארבעים שנה כדי שלא ימותו כלם יחד · הנה קבוב בם הזמן הוא מאמר הש״י למיתת המלחמה [illegible] ולם זה מענו כדי שיהיו ישראל לשמחת המלחמה אשר מעבר הירדן ועליו מעט [illegible] לשמחת המלחמה בכל זה [illegible] העם כמו שזכרנו בדרושת [illegible] בפרשת הסמוכה · אל תצרם ואל תתגר בם מלחמה כבר התבאר מזה שזכרנו בני עשו ומואב · והנה המשיך ואת בני עמון זה הנה אשר היה בה [illegible] ובני [illegible] כי לא [illegible] ההשגחות הסמוך [illegible] כי כלם היו מפאת ההשגחה הכוללת׳ ועבירות הנחל ארנון הוא היה התחלת גבול סיחון כמו שנזכר בפרשת הפרק׳ [illegible] את סיחון מלך חשבון וגו׳ אין [illegible] שלא [illegible] שלום והש״י [illegible] מלחמה׳ וזה כי הוא מבואר באמת כולם שמה שנזכר בפרשת [illegible] ושומרים כי [illegible] כשלום גם הש״י אשר [illegible] להם [illegible] ובזה הוא מבואר כבן הש״י היה [illegible] זה לא עשה מעשה בבה׳ והנה זכר כי הש״י הקשה רוחו ואמץ את לבבו [illegible] לעבור בגבולו [illegible] ישראל לא היה מה [illegible] בענין השגחת הש״י [illegible] ואמנם [illegible] הוא מענין [illegible] כמו [illegible] בני עשו [illegible] היושבים בשעיר [illegible] שהוא [illegible] ישראל לעבור בגבולו [illegible] היושבים [illegible] עבור בגבולו ומזה [illegible] שאמרו [illegible] ר״ל [illegible] שהיה [illegible] כמו [illegible] בזה המקום [illegible] סיחון [illegible] עשו לעבור [illegible] והנה [illegible] כי בני עשו והמואבים שלא [illegible] לעבור בגבולם [illegible] את הירדן [illegible] ארץ [illegible] ארץ סיחון מלך חשבון [illegible] העבירנו [illegible] והנה [illegible]

הר״ן באמרו ולא אבה הנה לא אבה׳ כי [illegible] בני עמון לא קרבת וגו׳ [illegible] הסבה בזה כמו שהתבאר באמרו אל תצר גבול בני עמון׳ והאריך בכאן בענין [illegible] להזכיר [illegible] כי היה בני [illegible] שטים [illegible] [illegible] זה [illegible] הכפתרים [illegible] בזה הזמן פנים ירדו [illegible] והנה [illegible] התורה בכל זה להוסיף אמונה בזה הספור׳ הנה עשו [illegible] הקדמונים [illegible] ירשה בו באמרו [illegible] ולא היה [illegible] מעשה [illegible] בה [illegible] בזה המקום עלי [illegible] שישוב ממנו [illegible] כמו שאמרו [illegible] ועד [illegible] הנחל [illegible] סיחון [illegible] הוא גבול מואב ועד יבק הנחל גבול בני עמון׳ הנה היה [illegible] והיה הנחל הוא גבול בני עמון [illegible] לפי שהיו דבריו [illegible] שהיו דבריו [illegible] והנה [illegible] מבואר׳

התועלת הא׳

הוא במדות והוא שראוי לנו [illegible] בעת [illegible] שלא [illegible] כמו [illegible] והנה [illegible] קודם [illegible] הש״י [illegible] בעת [illegible] כי הוא היה מוכן [illegible] ההשגחה [illegible] התועלת

התועלת הב׳

הוא [illegible] בזאת ההשגחה [illegible] להקנות [illegible] וזה כי [illegible] להשירם [illegible] [illegible] ועליהם [illegible] [illegible] בהר חורב [illegible] הש״י [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] ואחר הסבה בשנה [illegible]

[illegible] ולא [illegible] והוא [illegible]
[illegible] כבר בארנו [illegible] מיד [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] אחד. שלא ייחס [illegible] שחשקת [illegible]
[illegible] הנה התכלית [illegible] ה
[illegible] שם [illegible] ורדום [illegible]
[illegible] שמחזיקו [illegible] וגו' [illegible] הם [illegible]
[illegible] בהם [illegible] והמזון ההוא הוא
[illegible] הקם [illegible] לדבר [illegible] ונשב
[illegible] קיים" [illegible]
[illegible] והנה [illegible] זה בעבור מה שיש [illegible] אחר זה [illegible]
[illegible] אחרי [illegible]. ועתה [illegible] אחרים ואל
המשפטים. הנה החקים הם מה [illegible] והמשפטים.
הם מה [illegible] והשכל [illegible] ובחקים [illegible]
[illegible] החקים [illegible] המשפטים
[illegible] הוא [illegible] ובעניות.
[illegible] החכם. לא [illegible]
[illegible] אשר [illegible] מעלה [illegible] וגו' הזהיר בזה המקום שלא
[illegible] על מעלת התורה [illegible] מהם כדי [illegible]
[illegible] בכללם [illegible] הוא [illegible] ההוספה במעלת ש
[illegible] לשמור מעלת התורה לא [illegible] אך [illegible]
[illegible] לשמור מעלת התורה לא [illegible] וכן [illegible]
[illegible] ההוספה [illegible] לשמור מעלת התורה אך [illegible] ה
[illegible]
[illegible] מעלה [illegible] זה
[illegible] הנה [illegible] ההוספה [illegible]
[illegible] וכן [illegible]
[illegible] כי בזה [illegible] התורה. וכן [illegible] מעלה
[illegible] התורה. [illegible] ההוספה שהיא לשמור
[illegible] על מעלת התורה כמו
[illegible]
[illegible] מעלת התורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בכלל. והנה [illegible] זה [illegible]
[illegible] מעלת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] מעלה בכללה [illegible]
[illegible]
[illegible] מעלת [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible] חקים ומשפטים [illegible]
[illegible]

והם [illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible] שלא [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible]
[illegible] חקים [illegible]
[illegible] לא [illegible] אשר לא [illegible]
[illegible] זה [illegible] לא היה [illegible]
הוא [illegible] חקים ומשפטים וגו' [illegible]
[illegible] זה [illegible] אשר [illegible] התורה
[illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] החקים [illegible]
על [illegible] כמו [illegible] אשר [illegible] החקים
[illegible] אשר [illegible] כל [illegible]
[illegible] החקים [illegible]
[illegible] בהם [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] וגו' [illegible]
[illegible] לא יהיו [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] הם [illegible]
[illegible]
[illegible] אשר [illegible] חקים ומשפטים [illegible] וגו' [illegible] זה [illegible]
[illegible] היא [illegible]
לא [illegible] כי [illegible] אשר [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] זה על [illegible]
[illegible]
לא [illegible] וגו' [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
הנה [illegible]
[illegible] וגו' הנה [illegible]
בזה [illegible] אשר [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וגו' [illegible]
[illegible]
זה [illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ד

הוא להודיע שבענין ירושת הארץ ישמרו שני ה[illegible]ים האחד זכור ישראל

והשני שיעזבו הנשים והטף שיהיה בכל שיהיה שלא יענם כמו שספרנו בזה ובכי אם שלא עשו זה האנשי של הנה וזה מה שהוא לשרתו דעתם כי הש"י יבקש בכלל הדברים הקבועות הנה ואותו שאין שהוא שלם לעשות בכלל אשר חפץ כמו שביארנו בספר מלחמות ה'. ולזה תמצא שהזהירה התורה את ישראל שלא יתגרו ולא ימשלו את בני עשו ואת בני עמון ומואב כי לא יתן להם מארצם נחלה כי את עשו ובני לוט הקים ותורתו יודע עמם הנה לא שלם עונם עדיין. ואולם אחר שלם ובאה ירושת ארץ סיחון ועוג ואת אשר כבשו קנה אחר מואב הנה לא יקחו ישראל מארץ לאויב כי אם מיד האמורי וזה לא מעשה הש"י.

התועלת הט"ו

הוא מה שהזהיר בקפאחר בענין ירושת הארץ בני עמון ומואב בכלי ישראל לנחלה

מיד מה הם כי התורה להם לגבולם ואין זה מהם לא עם שבזה הנה הוא להודיע כי לגבולם יתן ויוכבו מפאת השגחה הנה לא להתגרות בו וזה לבורא אשר מפאת השגחה הוא לבית. ולזה זכר שעמון ומואב וירשו אותם מארץ המלך כשרים כי הש"י למלך כמה שעשה הוא לפני מה שהיה רק ואלה הקדימה לא יבעו כמו שישבו לא היו מארץ הש"י מה שהיה הכנסת אותה ובין להם בא דבור ולא מורשים לשכני מבואות ברקרה אלה נעתרו שתמו שחריו כל מניין. ומזה המקום יתבאר שמבוא ותרבות נהיה שנאמר מה השנה היו ובורא והיא לו ותעשים כמו שביארנו שם.

התועלת הט"ז

הוא להודיע שראוי לאדם להיפך אחר השלום ולהרחיק המחלוקת והמלחמה. ולא עשה כ

שעשה שיש הוא יולד הם הנקרא כי הש"י בנה שיקראו לשלום לסיחון ועוג קודם שיתגרו במלחמה ולא עשה כשיהא הקטה לוחמו ולמה חתכה בו וכן עשה להם עיר אשר כבשו ישועת הש"י הקטן ומלכה יוצא ולמה עלה להם לפי עתה בידי ישראל במקום ויצמחו ט ס כל שיהיה בבניו שראוי בכל מקום ומות לרדוף אחר השלום לפי מה שאפשר כי אין הש"י חפץ במיתת הרשעים.

התועלת הי"ז

הוא להודיע שכבר לא יעלה בידי האדם כל אשר יחפוץ אם לא יסכים בזה הש"י ומה שישלם הענין שיהיו

להם מלכים עם והנה היה ראוי לאחרון לכוונה שלא ירצה הש"י כי להמציא יהיו את הענין במלך האמור לעמו. ואמנם הקהה הכוונה כי הש"י לא פרעה ולא סיחון ולכל שאר המלכים אשר הקרה יהושע אחריו בזה שלבחר הש"י כמו שבארנו במקום אחר לה.

התועלת הי"ח

הוא מה שהרחיב בזה המקום בזכרון מלחמת סיחון ועוג עם גודל גבורתם

וחוזק הערים שהיו יושבים בהם לספרם עוצם הפלא שעשה להם הש"י בזה עם שזכירת כלל הקרבנות בהם יחזק הנה בו להוסיף אמונות בזה הספור כמו שזכרנו פעמים רבות. והנה המושך לזה זכרון נחלת הארץ אשר מעבר הירדן מזרחה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשי לפי שהם לא לה זכר עם זה הגבול המלך שהיה עוג במלחמות הקם. והוא שיזהיר במנשה אשר לא היו בניו עוברים לבחורת כל הקבר כלם עם של דר הגבלם בהיותם זה כי קולך להזהיר את כל ישראל שלא ירבו הענין הקם אשר יכנו להם שימם ומצטרף מה שרכו לעשות הש"י בשאום האמורי. ולזה היה הכרח לומר שיבחר מחנה בהגבלם והם ונהבצו המנשים אשר לו ישראל להם מעשים להם מארץ הגוים

התועלת הי"ט

הוא להודיע שראוי לאדם שלא ימלך

מהש"י בעשות התפלה קודם כל זה השלב הנה שבר יהיה להם גבולם ולא הראה שלא עשה לו התורה מזה הנה השנה לו לאורך מהתנאי הראשון בקרבם הקנהל ולזה המלך שלא עשה לו ולאמר ולאחורי לא הקרבנו כן הכורבר בענין זה מה שנשאר [illegible] ישראל לא [illegible] הנה חכמה הזאת להודיע שזה התועלת לעשות [illegible] ישראל [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שעדיו. ולזה אמר ואת הכוונה ולזה האמורי [illegible] לא ה[illegible] אחרי הכוונה את [illegible] [illegible] ואת שנולד הנה. והתשובה הזה שזה על התשובה אחרת לאות כי הוא ומעלת ישראל שלא יירשו מה שיעמוד כבר אשר שמה. ולזה אמר ואת יהושע צויתי בעת ההיא לאמר עיניך הרואות את כל אשר עשה ה' אלהיכם לשני המלכים האלה.

פרשת ואתחנן אל ה' בעת ההיא

עד אז יבדיל משה שלש ערים. ענין הבקשה הוא כדי שיראה ויהיה אשר הבקשה היא שיעבור את הירדן ויראה את הארץ. אמרו הנה הגביר ביאור שהש"י יבחר הוא כי אין מגדולי אל כל הש"י ומעשה ידו וספר ויהיה הבקשה לפי כי אין ביאור הנבראים שיזכיר כי אין כמו אל שיעור יוכל לעשות הש"י מה הפלאות אשר מאז השמים ובארץ ואין אחר כמו לנו גבולות כמעשה ובחכמת הנביא והרצון בזה מי אל בשמים ובארץ ומי אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך. ואמר זה מה שאין לזולתו שיהיה מה שיעשה וכחך כגבורות כי אתה לבדך הוא האלהי השמים ולא מי הקטן כמו שמתבאר בדבריהם. וזה כי המלכים יש להם מלוכה חלקית השמים ובארץ יש הנה הנעשה לפעם הוא שי לבדו כמו שבארנו בם ממני ומי אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך אשר במעשה הקשו הגדולים שעשו והמעוררים להם לבד ולא ישנו את המעשים הקדושים הש"י יעשה מה שיכלה ויש בו לעשות הם דבר אשר יסודר מה שלא כשהם. והוא כי עשהם כלם מדרך אלא היו כמו שנזכר בפרשת בראשית ומה שיסודר על כלה מעשים אחרי לא בזה מי מה אלהים בשמים ובארץ והם המלאכים שיש להם השגה מה השמים ובארץ והם המעשים הם אשר יוכלו לעשות כמעשיך וכגבורותיך וזה שהם יודעו לעשות כמעשיך וכגבורותיך כי מעשיך הם בהקנות העולם בכלל ומעשיהם הם בחלק מה ממנו ולא יוכלו לעשות כגבורותיך במה שתשנה הקדושים המורגלים מהם בעשותך הנפלאות והם לא ישנו מה שהפקידם ואם בזה שהם היותך לבדך לא יהיה מי שהשוה לך כי שלא ימלא זה בשני שלמות מהם. ואעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ביאר בזה שאין ישראל טובה מכל הארצות ועוד הטובה היא בה הוא יתרון הטובה מכל מה שמשבח בה הש מקום לכן כמו שזכרנו בפרשת לך לך. ולזה היה חושק משה לראות הארץ להוסיף לו שלמות נפשו מהיותו בארץ הזאת ובסמוך ההר הטוב הזה והלבנון. ירצה בהר הלבנון היה בהר המוריה ושם היה בית המקדש והנה העיר בזה שזה המקום הוא אשר נבחר מכל ארץ ישראל. ולזה אמר יעקב בעדו אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים להורות שזה המקום הוא המקום אשר שם נצב ה'.

והיה מן מה שלמות שהיה יהו׳ ידעם השי׳ על שכבר היה
מרגלו מכל מה שידבר לו כאמרו עמו וכשמענו מה יבא ביאל לבם
עד נשכלה לא התמלא לשו׳ לגבר [illegible] שיגבר את היד [illegible] כח קחר
חכן מפני יראה שבר ידי [illegible] קחשה
ואחר זה בכן שבר שני ואמר חזק [illegible] לחובה
כי שיהיה עם [illegible] מחר [illegible] הכלב הכבים
בסיבות קדיה שמונה ונאמר והמשגע שלו ויתן לך משלמות
לבך שמע שישב השי׳ הקטנה המפשיר לו הוא מעשו וישע
שלם ונאה והיה חי ויתלכדו שמעם לא כאות התשובה האלהית
כ׳ וזהו נב׳ מה שאמר איוב כמה שעשה יהושע ירחק אלה בכלונה

התועלת הב׳

והוא במדות הוא להודיע גודל
השי׳ ויהודה חזקה הוא בלבי אפשר

שיש גמר וכי קם שיעור מעשו באחד למה שהוא בעצמותו
הנה הראה כמשה רבינו עה עם עשרו לאחר המשנה הנפלאה
שזכה בה מן החכמה והנבואה אמר שלא השיג אזה כי קם שיעור
מעשו ולזה אמר השם יתע׳ הראית לא ראו זה עתה

התועלת הג׳

הוא להודיע כי השלמים קיום קיום
אל החיים הנצחיים כי אם לא כבונת

שיוסיפו בשלמות הנפש ולזה נתן משה הקבה כמה שבר שהקשי
שינהגו לעבור את הירדן ולזאת הארץ אל שיוסיפו בה השלמ׳
האלהי כדי שיוסיפו שלמות נפשותם ויקחו השי׳ שם מעלה
ויצו המזכיר מה שהיה מגיע עד שהעבירו הכנה הארץ
ההיא ולא בחר זה כדי לא כל מפירות הארץ כמו שיחשב הפתנים

התועלת הד׳

הוא שראוי שלא יתפאר האדם ב
בחכמתו והשגתו לעדר גבר השיג

מזה שיעור בחן אל ישיק בעצמו חסר התמיד כי בזה יוסיף
זריזות לבקשת השלמות הנה הראה כמשה רבינו עה עם עוצם
השגתו חשב בעצמו חסר עד שאמר שהוא בתחלת דרך השגת השלמות
שעדיין הוא רבר ירצה שיוסיף שלמות על שלמותו לאל אמר י״י אלהים
אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה וגו׳

התועלת הה׳

הוא לה הודיע מה שגזר השי׳ לתת
זאת הארץ לבני ישראל לא היה מבלי יתכן

הכונה אל הגעת השלמות האנושי ולזה לא נתן משה לכבודת שופט
ארץ ישראל עם שהאר החלק הנבחר בה ויזכה בה המעלה שבארץ ההיא
שנין הרחיע לבקשי מן ודם מל השי׳ ויתנה חזקה לה העיר שיזכה אחר
ואחרי יהיה כל שעה שיוסיף עוד זה השלמות

התועלת הו׳

הוא בדעות והוא להודיע שהפקב׳
שיש בין השי׳ ובין אחר הנבראים פתח

ברב מה שיהיה ממנו בכללות בשמים ובארץ ולכן וזה פעם ואחת
ישקחד אחד מהם השגה מה בשמים ובארץ הנה היא אלקית והיא
שלא מה השי׳ ואין בהם נפ׳ מי שיעשה כמעשה השי׳ וכגבורותיו כי
מעשיהם הם מגדים אל כמו שבארנו בה מאמר ויל׳ כי אין הסבה
המשנה בהם אלא מעשים רבים יצירה אל מעשיהם ואולם
מעשי השי׳ הם שמים ושבעים בכלל לא מה שאפשר וכן אין
אחר בין הגבורות המתנה לגזרת מהם ובין גבורות השי׳ וזה כי
שהגבורות הנפלאות ואם יודע שיאות השמים על כל הדגים זה
כמשנה מה שם אל שידע לבו לא אחרית אחרי זקן מעמה כמו שזכר
בבעת אחד ובשעו והנה זה לא יהיה דרך בעצמו בכלל הקלור
השופט מהם בהשגחת זאת הקומה בבור הקרן וזה נב׳ שזכר
מגבר מעשיהם ונבור ורגלם לא יעשו ולא כמו כלעור מה

שיש שלהם מהשיג מה רת כל והוא נגזם ומה נשגב שמן
מה שימודר מהם ואולם השי׳ עשה הנפלאות בכלות שימנן
רקוי להם לא בעת ולא בשעה ולזה נב׳ אמר ומי גוי גדול אשר לו אלהים
קרובים אליו כיי אלהינו בכל קראנו אליו שהקנים שקם רבה
ממשלה הכוכבים לא ידע עד מהם כי קם בענינם מתוקפם לפי
שקונים להם אז ומהם השי׳ במעמד עם בכללות שבארץ
אלו ומזה דקני על השגחי עצמו ועל שהיה קיום שראלך
כי והשגתה הפרטית ולזאת הסבה בא אמר ומי גוי עשה
השמים ובהיות הקשה ואת הירח ואת הכוכבים וגו׳
אשר חלק יי אלהיך לכל העמים וגו׳ ואתכם לקח יי כי אמר בזה
שענין אחד התמונות הוא מקורר מה מעלה אשר לכן רבים
ממנו ישראל הם בחרת השגחת השם ית׳ הפרטית

התועלת הז׳

הוא במדות והוא להודיע שהוא ראוי
למשה שינבו עשו מהשי׳ שימנו שיראה

שהוא מרגיש שיעור מה שמבלל ממנו כזה הענין שישיא ה
המנוס כשני שלא יכנס שהוא הגלמרים לא יקבל ולזה כמו שאמר
הנביא שלמה היה עוד השפית מרקוע ולזה מצא משה הראה
שהוא מרגיש בשיעור מה שמבלל ממנו הנה הקבם השם ית׳
שלא יעבור את הירדן כדי להקיותו זאת מאמרה הקשו ובק׳

התועלת הח׳

והוא במצות הוא להודיע שלא זכה משה
למעלת ארץ ישראל מעשה העם ומה נבואה

מצד הירדן הכהנו היזבעת לכל שעה נבואה שאם היה זה
כן לא היה ראוי שיוכיח השי׳ על בקשתו ואחר כך בם בולתי קיים
מוסיף בנבואה לפי זאת התנה אם היה בה ארץ ישראל אם
לא מקום הירדן והעתה בנבואה ולזה הוא מבואר שלא השיג משה
זאת המעלה הנפלאה מהנבואה מצד ירדן הכהנו על הקונים
כלם כמו זאת ההכנה ירבן שהמקום לו ולכן כי זה דרך האפשר
כמו כמו שהכל כשבעות וכבר יתבאר כמה שיבוא מזה
התולה שלא היה שם בבית היה ולהראשה ולהתבונן בעולם
מעשב נבואה משה הבית זאת הארץ הזאת היה בעבו היה מהשי׳
עד המופת והטבע כמו שהיה שנין מעתק הרסינע לך
הנפלאות ומפני זה עבד השי׳ למשה על שאלתו ואחר כך לא
שיהיו הכנה הארץ לא יוכל להוסיף שלמותו בנבואה כי
לא היה זה השלמות לך אל הכנה כי הנבואתו לך עולה על
שלמות כל בני הכנה ולזה דקני דרש עמה שאמרו בן בכבר
כלך שכבר יקום נביא בישראל אחרי הנבואה שמשה והוא מה
המשיח אשר אמרו מהקדים אין ירדן בזה שיהיה נביא הנזכר כי זה
לבבי אפשר וקיים ומה הנבואה כמה שהיא נבואה שרובינו כ׳
שמוש רבוד ייא היו מה לא עבר לך האמת כמו שהיה הענין
בנבואת משה אך הדין בזה שיהיה כמוהו ואחו למעלה ממנו
בעניינים ההם הנזכרים שם לאותות והמופתים כמ
ויהיה הענינים שהמתחן למה שאמר ולקם נביא עד הפסוק לבתהב

התועלת הט׳

הוא במדות והוא להזהיר האדם
שישתדל לדחות כלה הדברים כי יוכל

לדחות כי שיכרו בזה מנמת השי׳ בכח את הענשים ולזה
התפלל כמשה כמו שלם לא יגלה השי׳ שיעבור את הירדן ויקבם
שיראה את הארץ בכללה כי שיעמד שלמות מעשה הארץ ההיא
מהשגתה ומעמד מקומה מקושב ולזה יהיה הידיון כמאמרו אל נביא
לו ואראה את הארץ הטובה וגו׳ וכבר יעיר שהתפלה הוא מן הענין
אמר השי׳ למשה עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה וגו׳ והם

ולזה [illegible] השם [illegible]
השמש [illegible] · ופן תשא עיניך השמימה וגו' ר"ל כי [illegible]
להתבונן בענין הכוכבים [illegible] הש"י [illegible]
[illegible] והשפעתם [illegible] מהם הרבה [illegible]
[illegible] אמונה [illegible]
[illegible] להם ועבודתם [illegible] · והנה
הזהיר [illegible] כי [illegible]
ואחריו [illegible] בזה הענין ואחריהם [illegible]
הכוכבים [illegible] · והנה אמר כי זה [illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] הש"י להסתכל הכוכבים · [illegible] להם
[illegible] הכוכבים [illegible]
[illegible] כוכב · [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] הכוכבים כי הש"י [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] הכוכבים כי השגחת הש"י [illegible] בהם [illegible]
[illegible] על דבריכם וגו' [illegible]
[illegible] להם [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] בזה המקום להודיע להם שהוא [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible] וגו' [illegible] בזה
המקום [illegible]
[illegible] שתהיה להם [illegible]
[illegible] הש"י [illegible]
[illegible]

כי תוליד בנים ובני בנים וגו' [illegible]
[illegible] להם [illegible] הש"י
[illegible] העדותי בכם היום את השמים
[illegible] השמים [illegible]
[illegible] להם [illegible]
והפיץ ה' אתכם בעמים ונשארתם מתי מספר וגו' [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
בספר [illegible] · [illegible] המקום · [illegible]
[illegible]
[illegible] הש"י [illegible]
זה [illegible] · [illegible]
[illegible] · בזה המקום [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] ר"ל [illegible] הש"י [illegible]
[illegible] · והנה הש"י [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

כמו [illegible] ברית הש"י [illegible]
כמו [illegible] · כי שאל נא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ואמר [illegible]
[illegible] · [illegible] הש"י [illegible]
[illegible] עשה הש"י [illegible]
[illegible] להבין [illegible]
[illegible] הוא האלהים
והוא [illegible] השמים ובארץ · [illegible]
[illegible] כי זה [illegible]
[illegible] · [illegible] הש"י [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
והנה [illegible] הש"י את אבותיך [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
הוא [illegible]
להוריש גוים גדולים ועצומים וגו' · הנה עשה זה [illegible]
[illegible]
[illegible]
והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו' ר"ל [illegible] שהש"י [illegible]
[illegible] השמים [illegible]
[illegible] · [illegible]
הש"י הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · והנה זה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] דברי הנביאים · הנה זה
[illegible]

התועלת הא'

היא [illegible]
[illegible]
[illegible] · ואחר זה [illegible] יחודו [illegible]
[illegible]

שהוא מין המינים בשלמות וזכרת מעלת הי׳ ויצא [illegible]
היו הפסוקים הנזכרים שעשה הש״י לא יאמר שבשמים [illegible]
אשר בהם הדברים הנזכרים כמו שאמר [illegible]
ויהוא האחד ב׳ כמו שעבדו [illegible] והמשיך [illegible]
החכמה כזה על כל [illegible] כי [illegible]
האל לפי קבלתנו [illegible] ואמר [illegible]
לפי משה [illegible] לקדשים לכל היום זקן [illegible]
מנוחת שם יוכל [illegible] שאלה השמים יהיה [illegible]
האל בדרך שהיו שמים כי קרובים [illegible] מהנה [illegible]
האל מקולו [illegible] השמים ונזה יקויים שיהיה [illegible]
והמלוך אשר [illegible] שכל השמים אין לך שאר שהוא
ישוב עליה אל ומזה [illegible] מן [illegible] המופתים שאמר עד
שבלא אחד [illegible] בכלל והאל בכלל׳

אז יבדיל משה״

שלש ערים וגו׳ עד שמע ישראל
ה׳ אלהינו ה׳ אחד. אמר שנבדלה בכאן זה משה השלש ערים שלקחו
השנה בכל מעבר הירדן [illegible] כמצוה [illegible]
אשר [illegible] לא [illegible] שהיה [illegible] הירדן
השנה בכוונה [illegible] הש״י [illegible] ובזה [illegible]
ומנזה הירדן [illegible] [illegible] להם [illegible]
[illegible] [illegible] הירדן [illegible]
הדם [illegible] כמו שהתבאר בפרשת [illegible] והסבה [illegible]
[illegible] שלא הש״י וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל
והם העדות והחקים והמשפטים אשר דבר משה אל בני ישראל
בצאתם ממצרים [illegible] התורה [illegible] [illegible] משה
[illegible] בני ישראל [illegible] הדברים [illegible] בעבר הירדן בגיא
מול בית פעור׳ והנה [illegible] רבים [illegible]
[illegible] בזה המקום׳ ומזה [illegible] כל
מה שנזכר בזה הספר [illegible] משה [illegible] הוסיף
ביאור בזה המקום [illegible] שאמר בעבר הירדן [illegible]
משה [illegible] התורה׳ [illegible] היה [illegible] התורה [illegible]
[illegible] [illegible] יהיה [illegible]
[illegible] כמו שזכרנו בפרשת בראשית׳ שמע
ישראל את החקים ואת המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם
היום [illegible] [illegible] התורה [illegible]
[illegible] עם [illegible] החקים [illegible]
[illegible] החקים׳ [illegible] ברית
[illegible] הלא בזה כי [illegible] התורה [illegible] לבד
[illegible] לא [illegible] ואהרן [illegible]
[illegible] התורה׳ אנכי עומד בין ה׳ וביניכם בעת
ההיא להגיד לכם את דבר ה׳׳ הנה זה היה [illegible] דבר
[illegible] ולא [illegible] מצוות׳ כי יראתם
מפני האש׳ [illegible] בפרשת יתרו [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible] עשרת
הדברים [illegible] עד [illegible]
[illegible] ולא [illegible] שלא [illegible]
[illegible] [illegible] יראתם׳ והנה
אמר זה [illegible] שמעו דברי התורה
מפי הש״י [illegible] כמו שאמרו [illegible] כי
לא [illegible] ישראל [illegible] מעשה [illegible]

עד זה כי משה היה בהר וישראל לא עלו בהר ולא היה להם
[illegible] [illegible] אחד [illegible] [illegible]
[illegible] כמו [illegible] הדברים [illegible]

אנכי יי׳ אלהיך וגו׳

עד לא תחמוד בית רעך׳ הנה
כבר באר [illegible] והמצוות בפרשת יתרו׳ ומפני [illegible] הבחור
[illegible] בזה המקום׳ והוא [illegible]
[illegible] בפרשת יתרו׳ [illegible] יהיה [illegible]
[illegible] הדברים כי [illegible] השבת׳ [illegible]
זה [illegible] [illegible] השבת [illegible]
[illegible] ומזה המקום [illegible] מחויבות [illegible]
היום [illegible] [illegible] בעבור [illegible]
[illegible] השבת [illegible] [illegible]
[illegible] ועוד [illegible] בפרשת יתרו [illegible]
[illegible] השבת [illegible] המופתים שעשה [illegible]
[illegible] ממצרים כי [illegible] עבדים [illegible] היה [illegible]
[illegible] אשר היה [illegible] פרעה [illegible] והנה [illegible]
[illegible] [illegible] מה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
שיעשהו [illegible] כמו שנזכר בספר כה׳ [illegible]
[illegible] בפרשת יתרו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] והנה
[illegible] בין [illegible] [illegible]
הוא [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יוכל [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
היה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ישראל שכל התורה היה אשר להם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כמו שרצם׳ [illegible]
יהיה הלא [illegible] [illegible] עוד [illegible]
[illegible] בקולו [illegible] כל עם אחד [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ויקרבו [illegible] [illegible]
כי [illegible] [illegible] הש״י [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ה׳ אלהינו את כבודו וגו׳ [illegible]
[illegible] ה׳ אלהינו [illegible] ושמענו ועשינו׳ [illegible]
[illegible] [illegible] יי׳ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הדברים מהש״י [illegible]

ונלמד מזאת הכונה היתה חזקה במשה ולזה אמר [illegible]
אתה מרחקה [illegible] לא יבער הסנה כמו [illegible]

התועלת הי'

הוא במצות. והוא להודיע שהוא ראוי
למנהיג ישראל [illegible] הטוב [illegible]
לאותם [illegible] ולזה [illegible] שיראה [illegible] למשה
על [illegible] שהוא בקש שיעבור את הירדן כדי שינחיל הוא
[illegible] כי בזמנו זמן היה מנהיג להם
היה [illegible] שיראה [illegible] בזמנו
זמן. ולזה צוהו השי' שיצוה יהושע [illegible]
[illegible] ויאמצהו כי הוא ינחיל את הארץ [illegible]
משה [illegible] שינחיל הוא הארץ לישראל [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] יהושע [illegible]
[illegible] משה [illegible]
ישראל [illegible]
בכלל [illegible] הארץ לישראל [illegible]

התועלת הי"א

והוא בדעות. הוא להודיע שהתורה
השלמה שנתנה השי"ת [illegible] משה
היא [illegible] והקיים [illegible] חיי [illegible]
[illegible]
[illegible] ועתה ישראל שמע אל החקים
ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו [illegible]
[illegible] למען תחיו [illegible] החיים [illegible]
[illegible] הארץ [illegible]
[illegible] למען החיים
החיים [illegible] והם חיי הנפש [illegible]
[illegible] הנפש [illegible]
[illegible]
[illegible] ואמרתם [illegible]
[illegible] חיים [illegible]
הנפש [illegible] החיים [illegible]
[illegible] התורה [illegible] החיים
[illegible] חיי הנפש [illegible]
[illegible] היום [illegible]
[illegible] על האדמה [illegible]
[illegible] והוא הטוב [illegible]
הטוב [illegible] ימים [illegible]
[illegible] הנפש [illegible]
התורה [illegible] הטוב
[illegible] הטוב הנפשי. התועלת הי"ב

התועלת הי"ב

הוא במדות והוא מה שהזהיר [illegible]
להוסיף על מצות התורה ולא לגרוע מהם
[illegible] לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה' אלהיכם [illegible]
כי [illegible] התורה [illegible]
להוסיף על מצות התורה או לגרוע מהם. [illegible]
[illegible] בזה המקום

התועלת הי"ג

הוא להודיע [illegible] השי"ת בישראל
[illegible] אשר לו אלהים קרובים [illegible]
[illegible] וכבר [illegible]

בענין [illegible] ויהיה זה [illegible]
[illegible] וכמו שהיתה [illegible]
[illegible] כלי שיירשו [illegible]
[illegible] זכור [illegible] היום [illegible]
[illegible] בענין [illegible]
[illegible] אלהיכם [illegible] כולכם היום

התועלת הי"ד

הוא להעיד [illegible]
אשר [illegible] התורה

[illegible] בהם [illegible]
[illegible]
[illegible] אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי לעשות
כן בקרב הארץ [illegible] כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים
[illegible] החקים [illegible]
[illegible]
[illegible] המשפטים [illegible]
[illegible] והחכמה [illegible]
[illegible] המשפטים [illegible]
[illegible] החקים [illegible]
[illegible] עליהם [illegible]

התועלת הט"ו

הוא [illegible]
[illegible] והדברים [illegible]

והם [illegible] כל ימי חייך [illegible]
[illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כזה בדבור השם [illegible]

התועלת הט"ז

הוא במדות. והוא שכמו [illegible]
[illegible] בנו [illegible]
[illegible] בן בנו [illegible] והודעתם לבניך ולבני בניך.

התועלת הי"ז

הוא להודיע שהתורה [illegible]
[illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] כזה [illegible] דבר

התועלת הי"ח

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible] כי שאל נא לימים ראשונים [illegible]
[illegible] היתה [illegible]
[illegible] השגחת השי"ת [illegible]
[illegible] ההשגחה [illegible]
ישראל [illegible]
לבניהם [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ט

הוא בדעות והוא להודיע [illegible] שהוא
אלהי השמים הוא אלהי הארץ [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] אלהי השמים ואחר אלהי הארץ [illegible]

התועלת הח׳

הוא בחזקה והוא מה [illegible] שהודיענו ושלא
נשוה

התועלת הט׳

הוא בדעות והוא להודיענו שהש״י לא
ימיר בעונש הבנים ידיים אבד על דרך
החיוב אבל יחוייב אחר שלא תסור זה על דרך ירושה. וזה יהיה
כשיאחזו ובעונש לא תמיד וכבר ביארנו זה במה שאמר מי יתן
והיה לבבם זה להם לירא אותי כמו שביארנו בבאור לבבי זאת הפרשה.

התועלת הי׳

הוא במצות שכבר היה מהש״י שיהיה נפש
[illegible] על כוונו עם הש״י תמיד
ובכל זה לאלי וחזר מאמרו לך אמור להם שובו לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי.

התועלת הי״א

הוא להודיענו שהש״י יסד המלאכה
וחקיה ומשפטיה משה ולא פירוש
ודקדוקיה [illegible] בזה האופן נשלם. וזה לא [illegible]
[illegible] כמו שביארנו שאם לא היה אומר
[illegible] בתורה לא היה אומר אשר אנכי מצוך
אשר תנה להם. אמור להם. ואולם אמר עוד [illegible] כי הוא
יאמר להם לשון דברי התורה באופן שימצאו על כוונתה.

שמע ישראל יי׳ אלהינו יי׳ אחד

עניינו הפסוק

שמע ישראל כי הכוונה בו ההאמנה והשמיעה. וכבר ידוע מה שבא ב׳
עניין הקבלה כי לא נכלל בזה שהיחידים ימאנו בו על דרך הקבלה
והאמין יאמינו בו על דרך השמיעה והקבלה מה יחידים יי׳ אלהינו
זה בזה לא אמין כי אני שנדרך שאמר יי׳ הוא אלהינו כי שהוא מנהיג
אותנו ומשגיח בנו. ואמנם שאמרו [illegible] מאד ביחס לענייני
יה׳. וכבר נכללה זאת התנה. והורנו הפסק והראות בה מאלו
השוון ברבותינו ז״ל. וכבר בארו ובפרשת [illegible] שמות שזה הם
ר״ל [illegible] הוא היודע מודה על מה שהש״י מכל השמות
שיתנו עליו. וכן העניין בשם האחד כמו שביארנו במאמרנו לנו
שאחר הטבע יי׳ אחד. זה בזה לא אמין שהשם הזה הוא
הנה בזה השם לו שהוא אחד. ורצה שלא ישוו [illegible] שבבר
[illegible] שבאו שלא יתרבו [illegible] בשם יחד [illegible] כן
לא [illegible] בשם האחד כי שם [illegible] בו [illegible]
ובדיוק ויאמרו עם [illegible] ביחוד [illegible] הם. וזה כי
[illegible] והיה [illegible] הוא יה
היודע [illegible] השמות. ואם אמר [illegible] ס
הנבדלים [illegible] בשם האחד [illegible] בהם [illegible] כמו
שאין [illegible] מורין על [illegible] שהם [illegible] יחוייב
להם [illegible] שהם [illegible] לא
השגתם [illegible] כמו שביארנו [illegible]
[illegible] עוד [illegible] בו [illegible]
שלהם. ואולם הש״י לא ישיג [illegible] כי אין [illegible]
ולא [illegible] בשם האחדות אשר [illegible] הוא אחד [illegible]
ביחס אל האחדות [illegible] לש״י כמו שביארנו [illegible]
ובמאמר [illegible] ואם אמר [illegible] שהש״י [illegible]
[illegible] מה [illegible] בקשתם [illegible]

שהיה זכלה עולם ממנה מום [illegible] מעלה השיג שלמה
השיג [illegible] ממנה בכל היותר [illegible] והם כמו שביארנו
שם. והנה אין הנה מקום זאת הקבלה. ואהבת את יי׳ אלהיך
כמו בזה המאמר לאהבה הש״י. ולפי שהאהבה מבואר מעשה
שלא תהיה [illegible] עלינו כמו הש״י. כי שלא תהיה בזה ה
האופן [illegible] אשר זכרנו. הנה יחוייב זה הקנוי שנעשה בכל
שתהיה [illegible] מה בזה השם [illegible] שנתעורר מפני זה
[illegible] וכלומר שיוסיף השגה בו ויוסיף [illegible] וקנה זה
[illegible] מה שקלקלנו שמלאה התורה כי הם ישיגו [illegible]
[illegible] שביארנו בזה הספר. ומה הקדימה שהשגה השם ית׳
[illegible] שנהגו [illegible] אשר אמרנו. והוא מבואר
כי כשיגיע הקדם עד זה הנה יהיה אהבתו הש״י היותר חזקה שבכל
האהבות אשר אמרנו מפני היות האהבה הם השלמות והמעלה והערבות
והערבות כמו שנזכר בספר המדות. ולפי שהש״י הוא תכלית
השלמות והמעלה אשר שלמות כלם [illegible] והוא מקור בזה
[illegible] הנה יהיה היותר נאהב לאין שיעור מזה הצד. ולפי
שהשלמות והערבות אשר יהיה בהשגתו הוא נפלא מכל
הערבות לאין תכלית כמו שביארנו במאמרי ז״ל ובספרינו באחר
שאחר הטבע. הנה יהיה היותר נאהב לאין שיעור מזה הצד גם
שהוא המשפיע לכל [illegible] והשלמות אשר ישגו.
והוא המשלים והמוציא והזמן הקצר לנו. ובכל לבבך
ידוע כי הלב יאמר שהוא [illegible] והנה לאלו שמונים מהלב והאבן
הנה הם הוא הכח המתעורר אשר הוא [illegible] הרצון
והשני הוא הכח המתעורר שהוא מעכב [illegible] ובכי יחוה
האדם בעצמו [illegible] שלא יחוה [illegible] וזה עוזר
[illegible] בזה
[illegible] כמו [illegible] הש״י [illegible]
הזאת שישמר מצותיו [illegible] לשמור [illegible] כמו
היכולת. ובכל נפשך ובכל מאודך. לפי שהנפש באחד ובכל מאודך
שלא יחוש אם יאבד כל מאודו [illegible] אהבת הש״י הנה יתבאר
מזה [illegible] ובכל נפשך. הוא שלא ימנע [illegible]
לא יחוש לאהבת הש״י ושמרו מצותיו ויהיה מאודו ובכל נפשך
[illegible] כי [illegible] וכבר [illegible] והנה [illegible]
בהם [illegible] אהבת הש״י [illegible]
והוא מבואר [illegible] שיהיה [illegible] ובכל נפשך [illegible]
[illegible] אם ישתמשו [illegible] היה זה [illegible] יהיה [illegible] בכל
נפשך [illegible] בכל [illegible] והיו הדברים האלה אשר
אנכי מצוך היום על לבבך. [illegible] הדברים אשר [illegible] בהם
בזה [illegible] ומה [illegible] כדי שלא [illegible] קודם
[illegible] הדברים. ולפי שאמר אחר זה לבבך
[illegible] והנה בזה [illegible]
הדברים [illegible] בהם [illegible]
[illegible] ושננתם לבניך. הוא [illegible] ודברת בם
מעל [illegible] הדברים [illegible] לא [illegible] בפעם אחת
[illegible] ודברת [illegible]
[illegible] הקדם [illegible] יתנו [illegible]
לא יוכל [illegible] שהוא [illegible] התורה [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] כמו [illegible]

וירמוז לשמועה האחר כן ימינהו החמישי במעשה ומאמרו לו שישמע הלבבם הוא מה שית׳ יפתח סקלתם והסיט מעל כבדי משה ויישבו אותם והנה ספר שיישר בעיניהם מה שאמרו ישראל למשה מייתתם והיה לבבם זה ליראה אותי ונ׳ למען ומזה שהדברים המאותלים סבה בחירה אין הש״י מכריע אחד מחלקי הסותר על זכך הקיום שאם היה העניין כן לא הש״י היה אומר מי יתן והיה לבבם זה שכבר היה זה מאת הש״י לפי זאת ההנחה ר״ל לחייב שתהיה בהם תם בחירתם תמיד מבלתי שיסור בדרך התורה ומשפטיו ומצותיו ושהש״י הבחירה בענין לא שילך במו שתלפיו כמה שאחת לבפרשה וקיום ומה שיראה לזה הנה זהו על כך המופת ומה שזה דברכן לא יהיה תמיד כמו שבארנו במה שאמרנו ולשמור את כל מצותי כל הימים ממנו ומזה שאלה המאמר נכלל בזה הנסיון שיעמדו כל הימים כי אם אמר זה המאמר ולזה הוא מבואר שלא ימנע הש״י זאת התורה ולא מצות מצותיה ולבניהם לעולם ר״ל כל הימים וזה מבואר מזה הספור בעצמו לך אמור להם שובו לכם לאהליכם אמר זה מפני שכבר הורה מה שאמר לאשתו וגם זה כדי שיהיו נבונים לשמוע דברי הש״י כאשר היו כולם לשלשה ימים אל האשה אל תגשו וזכר שספרו משמיעת אלה הדברים הקדושים קודם לשוב אל נשותיהם ואתה פה עמוד עמדי אמר בזה שהם לנפשו הורהו לשוב לאהליהם לא משה כי תמיד היה הש״י מדבר עמו ולזה פירש משה מן האשה כמו שיראה ממה שדברו אהרן ומרים במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח שפירש ממנה כמו שנזכר בסוף פרשת בהעלותך ואדברה אליך את החקים והמצות והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ יודיעם בזאת המצוה החקים והמשפטים כמו שאמרנו בפרשת קרבן הפסח שהמצוה כולל חק ותורה וככל משפטיו תעשו אותו כחקת הפסח וכמשפטו כן יעשה והנה אמר אשר תלמדם ולא אמר אשר הדבר אליהם לאשר משה היה מלמד לישראל המצוה ופירושה ודקדוקיה וזה אחר כך וזאת המצוה החקים והמשפטים אשר צוה ה׳ אלהיכם ללמד אתכם ולא אמר להגיד לכם ולזה אמר לפניה שאחר כך אמרו הואיל משה באר את התורה הזאת כי אז למדה ובארה ולא קראה ועשו ולימודיה למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים בארץ לא הקדים ימין ושמאל רמז בימין אל ההצלחה ובשמאל אל השמאל כי המושפל יחשב למעשות טוב כי הוא שעשה מצות הש״י ומדרך משה והוא יפסיד בזה כונת התורה כמו שזכרנו למה שקדם למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים בארץ ירמוז במאמרו במאמרו למען תחיון בחיי הנפש והשקיוב הקמותי לאדם כמה שהוא אדם ובהאריכת הימים בארץ רמז אל הטוב הקיים האמיתי אל הטוב הנפשי אתה ובנך ובן בנך כל ימי חייך לכבדה זוכו המשפטים מעתה זה אחר זה ולזה אמר אתה ובנך ובן בנך והנה הוא כאלו אמר כל הימים אשר יתקיים לך זרע זה אחר זה הנה זה באור מה שיצטרך אליו באור בזאת הפרשה והתועלות

התועלת הא

הוא להודיע שבמצות התורה יש במשמר הדי״ן בזמן שנעשה שם מעשה אז לא שתהיה אחר זה דבר בתורה שלא יכלל במה שנכלל בם והואלם קצת הדברים שמעון וקרא משה לבני בני ישראל בעבר הירדן בארץ מואב מבית פעור ולזה אמר ואחר הדברים האלה אשר שם משה וכו׳ אשר דבר משה אל בני ישראל בצאתם ממצרים

התועלת הב

הוא להעיר שטבעי התורה היא לאמונות בני והרחיק עם ולזה הזהיר משה על שהאת המצוה מזאת הפרשה שנכלל בקיום על האמונה שהש״י הוא אחד השמים ואלהי האחד והאחדות משה יירא מן ומסכה ומעבודה זרה ובניה ואחר הענין הנפלא שישי מזה כשעין יראת השם ואחר הזכיר העניין ושבועה רחמנא שמע הדברים בכללם והרבה מצות התורה שגדרנו כמעט הדרש ואם לא נזכרו הנה כמו כן בזה המקום

התועלת הג

הוא במצות והוא להודיע שכלל סמוכים ללמוד התורה ואחשבי שיוכל לעשות המצות בזולת למידת התורה כשיקח אל זה שיודע התורה וזה אמרו ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם ולא אמר ולמדתם אותם למען תעשו אותם כי הלמידה מצוה והמעשה מצוה והיה זה כן כי הלמידה מביאה לשמור עבודת התורה יותר ממה שהמעשה עם השלמידה ימלא בה התועלת לבא אל המעשה ולזה הוא מקומו שגדול שכר תלמוד תורה מהשכר עשיית מצוה מצוה

התועלת הד

הוא להודיע שלא נהגה התורה עוד ההוא לבד כך לכלל דורות הנמשכים אליהם ולזה אמר לאבותינו כרת את הברית הזאת ואמר מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור את כל מצותי כל הימים ואמר אשר תירא אתה ובנך ובן בנך כל ימי חייך כי זה כלל יורה שהתורה נצחית ודורות הנמשכים לא תבטל וזאת היא מה שפירש הנשיא שבספרי התורה והיא מקוים תמיד מאשר העשייה כי לא יתכן שיוקם הש״י שנוי כמו שנתבאר במקומותיו וכבר אמר הנביא אני ה׳ לא שניתי

התועלת הה

הוא במצות והוא להודיע שהנשים מחוייבות במקום היום וזה שמעו מאמרו בזאת הפרשה שמור את יום השבת לקדשו והמצות זכור בפרשת יתרו כמו שבארנו בבאורנו לזה הפסוק

התועלת הו

הוא להודיע שהתורה כבר כללה מצוה אחת לאחת לעבודת מאדיו וזה ממה שיפתח לנו השער לבאר על הרבה מצוות התורה והמצות כמו שיתבאר מדבריו בזה הספר וזה שלמדנו ממה שנתן בזה המקום הסבה במצות השבת זכר ענין יציאת מצרים ובפרשת יתרו הסבה בה לזכר דבר חדוש העולם

התועלת הז

הוא להודיע שאין ירא ה׳ מהדברים הנעלמים שבמעשה הדבר מינו בדבריו ומעשיו שירא מאת התורה מפני הבורא כי הדבר הנפלא הזה ולא נפסק בענין שישמעו העם ממנו ודברו עמו שיסמעו אל הדברים ודבר אליהם ושמענו ועשינו פי מותם וזה ממה שיורה אמונתם שעשו התורה בכלל הש״י והעדה אבל הוא היה מעשה בחוש מה שהמצוה היא ראש טוח מזה כן שיראה הש״י אל שזאת התורה כן תהיה לאדם ישמרו את כל מצות בם כי לא היתה שכלית להשיג זה מאשר בם לא אותו ולא יתכן זה כי יאמרו לשמרם בעשות מצוה שיתאוו בזה הזמן ואם לא היה זה בא מאת הש״י בעבור זה אשר יתן לך והם יתאוו לו ועל כן אמרו לא נוכל להוסיף לשמוע עוד את קול ה׳ אלהינו ואחר הקנה לך כל הש״י שיהיה מעמד זה לאות ואחר כך מהם שיהיו לך לשמור על הדברים האלה

[illegible]

והקונה השלישי [illegible] שיעשה העני [illegible]

[illegible]

[illegible]

הבן [illegible] והנה [illegible] הזדיקה [illegible]

הנביאים בני הנביאים · ידעו שכבר כל [illegible] הזה [illegible]
לבנייהם · וזה נ״כ נכנס בכלל ואהבת כי האהבה [illegible] לבד
מעשה אהבתו · ולזה אמרו רבותינו ז״ל ואהבת את יי׳ אלהיך [illegible]
על הבריות · ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך
ובקומך · למדנו מזה שזאת הפרשה צריך האדם לקרות [illegible]
שיהיה בזכרונו ושיכוין בשכבו ובקומו · והנה למדנו מאמרו
ודברת בם שהוא מחוייב שיקרא את שמע שיהיה נכון בקולו
הדברים לא בדברים אחרים כי הקורא בדברים אחרים [illegible]
כוונת מצותו שלא יהיה דבורו בם · ומזה הוציאו ז״ל שאין ר
[illegible] כשמעו [illegible] והדומה לזה בשעת קריאת
את שמע כי זה הוא כמו דבור בדברים אחרים [illegible]
שמע · ולפי שאמר בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ולא אמר [illegible]
ובדרך · למדנו מזה שכאשר היה יושב בביתו או הולך בדרכו לצרך
עצמו הוא חייב בזאת המצוה · ואולם אם לא היה יושב והולך
[illegible] לצורך [illegible] לכבוד [illegible] המצוה
שהוא עוסק בה בעבור המצוה הזאת אם היה יכול לקיים
[illegible] כמו שהתבאר בפרשת הכותבים · ובשכבך ובקומך
ידענו שהמלכים יקראו שוכב בכל הזמן שהוא שוכב על מטתו
ויקום קם בעת קומו מעל המטה לבד · ולפי שאין הפשט
[illegible] בהם [illegible] שדרכו שיקרא בו זה טעם
שזכרו בפירושים הכותבים · יהיה הדין באמרו ובשכבך בשעה
שבני אדם שוכבין ובקומך בשעה שבני אדם קמים
והוא מבואר שזאת השעה היא על הרוב בזמן שכיבה מצאת
הכוכבים עד עלות השחר · וזמן קימה יהיה אחר זמן שכיבה
והיא מאחר עלות השחר · ובאלה הזמנים ראוי שתהיה
קריאת זאת הפרשה · [illegible] אם היתה
זמן שכיבה [illegible] וזמן קימה [illegible] כי עניין הוא
נכנס תחת גדר אמרו ובשכבך ובקומך והנה זמן שכיבה עד
[illegible] כי [illegible] אנשים שוכבים
[illegible] וכן [illegible] השמש
וזמן קימה [illegible] שעות היום [illegible]
[illegible] עד זה הזמן · וקשרתם לאות על ידך
[illegible] וכתבתם ואחר זה יקשרם כי הדברים לא יקשרו אם לא
[illegible] שתעשה [illegible] בכלל [illegible]
באמרו וכתבתם על מזוזות ביתך · למדנו מזה שלא יתכן שיכתבם
[illegible] ולפי שהכתיבה הנזכרת היא [illegible]
[illegible] שתהיה הכתיבה [illegible]
[illegible]
הנה [illegible] זה [illegible]
[illegible] והיה לאות על ידך · ובפרשת והיה כי יביאך
[illegible] והיה לאות על ידכה · ובפרשת והיה אם שמוע שנא׳ שם
וקשרתם אותם לאות על ידכם · [illegible] בתפילין [illegible]
[illegible] · ולפי שזה [illegible]
[illegible] כל בכור · ופרשת והיה כי יביאך · [illegible]
פרשת שמע ופרשת והיה אם שמוע · ולמדנו [illegible]
התורה [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
זה ונבדל [illegible] זה [illegible] והיה [illegible]
יחיד [illegible] זה [illegible] ר״ל ש[illegible]
אמר וקשרתם [illegible] ועוד כי [illegible]

[illegible] וכפרשת והיה כי יביאך אמר [illegible]
ולפי [illegible] הפרשיות [illegible] לאות על ידך [illegible]
[illegible] הדברים [illegible] הכוונה מה
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] כי הוא [illegible]
[illegible] תמיד · ולפי [illegible] זה העניין
[illegible]
[illegible] במקום ההוא לפי [illegible] האדם שיכסה
[illegible] · והנה [illegible] קום בזה
[illegible] וקשרתם לאות על ידכה
והנה [illegible] שתעשה לפי [illegible] על
[illegible] והנה אמר על ידך [illegible]
[illegible] ולזה יהיה זה [illegible]
והיו לטוטפות בין עיניך [illegible]
[illegible] בין עיניכם [illegible] בין [illegible]
שתהיה בין העינים · והנה הוא מבואר [illegible]
[illegible] בין [illegible]
[illegible] ולזה אמר [illegible] בין עיניך כי
[illegible] · והנה [illegible] ולטוטפות
[illegible]
בתפילין [illegible] לשון יחיד ואמר [illegible]
שהוא לשון רבים · [illegible]
[illegible]
[illegible] תפילין [illegible]
[illegible]
[illegible] הנה [illegible]
הלבורים [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] כיהם [illegible]
[illegible] והנה היו הלך
פרשיות בבית אחד [illegible] והיו [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] וכן [illegible]
[illegible]
[illegible] הנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והיה כי יביאך
והיה לאות על ידך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] והפרשה [illegible] על

מי כענק בנים במקום [illegible] לבחם ונתנים [illegible] בבית [illegible]
[illegible] כבקורין [illegible] וזה [illegible] והוא [illegible]
[illegible] עם הקדוש [illegible]

התועלת הח

והוא במדות הוא מה [illegible]
[illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הט

[illegible]
[illegible] והתועלת [illegible]
[illegible] וכבר [illegible]
[illegible]

התועלת הי

והוא מה [illegible] ה' והוא
[illegible] והתועלת
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"א

והוא במדות הוא [illegible]
[illegible] והתועלת
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ב

והוא במדות [illegible] כי
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ג

והוא במדות [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ד

והוא בדעות הוא מה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הט"ו

הוא במדות והוא מה [illegible]
[illegible]
[illegible] והתועלת [illegible]
כי זה היה סבה [illegible]

התועלת הט"ז

הוא במדות והוא מה [illegible]
[illegible] והתועלת [illegible]
[illegible] כי זה היה סבה [illegible]

התועלת הי"ז

הוא במדות והוא מה [illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ח

הוא להודיע [illegible]
[illegible] כי הם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ט

הוא להודיע [illegible]
[illegible]

ראייה כי יותר הטובות ולזה [illegible] כדי
[illegible] הטובות [illegible]
[illegible] הטובות [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

פרשת ויחי יעקב [illegible]

עד סוף [illegible] ויחי יעקב [illegible] ר"ל
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

המעלה א

הוא במעלת׳ והוא מה שלפנין [illegible]

[illegible]

המעלה ב

[illegible]

המעלה ג

הוא במעלת [illegible]

[illegible]

המעלה ד

[illegible]

המעלה ה

[illegible]

המעלה ו

[illegible]

המעלה ז

[illegible]

מן הספק הח׳ ולמה ידוע הוסיפו הזידים שלו ובקשו מן יי
והשנה לפי שכחו הש״י ומקדשו לפי שכבר׳ עזבו הש״י שלם
יהיה העונש בסוף והשרש [illegible] מזה כפי [illegible] והנה
מפני להם שאין רקוי שישבו [illegible] לכם כל
הנבואה והיה שכבר [illegible] בזה
החוטא קיבלו [illegible] והוכיח [illegible]
והנרגן שהיה [illegible] והעיקר [illegible]
והיה מקום [illegible] שאין בו [illegible] להם הש״י [illegible]
הרשע והנה [illegible] המשים [illegible] לא הקצה שסבב
מרים ונזוקו בשחטאיהם על קריאת העונש שלהם
המתאוננים במדבר שהיה מקובל לא ירשוהו הם ובניהם כי
השיגתנו [illegible] על דרך הפלא למען [illegible] והתוכחה באחרון ה
המתאוננים המתלוננים כלי שהכיר הטבע והש״י לאיות המלאכים
נבלתה שידעו וכלי [illegible] מן הכנען באחריתן עם
קודם לכן הטבע והבלי שסתר יתכבד על היותך דקות לגורל
המקרה לבד. ולזה נ״ב היה מיקר ישראל מעולם שלמים
הנפש בנפרד כי שיש יותם בכלותם לשיהיו מוקף הקהמשך
מלאכת הש״י. ולמדת כדבבך במוצא פי [illegible]
הפכת הש״י שעשה לך לא הטבע והתאמר בלבבך כי בכחך
ישראל הכן. ולזה זה שזכר הש״י כי הוא הנותן הכח לעשות
לנגד האומות ההם מלבד שעשו ובריאות החלבות והאנשים
עם זה טעמו שכחו הש״י ויעבדו אלהים אחרים יאבדו כאשר
הגוים אשר יי מאביד מפניהם. שמענו שראל לזאת על היות
נאמר להם שזה עם שהם גדולים בעצמם בענקים ועצומים
מישראל ושם בני ענקים אשר [illegible] הש״י לא יוכלו שנהיה כל
לעמוד עמם שהם [illegible] גבורים בקומה ובגבורה באומה שוב
עניה הבריות והמלכים אשר שם. ולזה [illegible] מזה לא עבר
שלא יהיה נאמר לו הם מלך שמעו אך הש״י הוא המושיע לך
חורם לפניך. אל תאמר בלבבך בהדף יי אלהיך אותם מלפני
להם כי לא בצדקתי ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי
אם ברשעת הגוים האלה יי אלהיך מורישם מפניך
ולהקים את הדבר כי לא שמו עוון האמורי עד הנה. ולכן
שלא תחשוב לפי זאת הקבלה בהוראה הזאת לישראל בחר
שזכר לו ובהיה לישראל כל כבודו הש״י עם האבות לא בצדקתם
ישראל ובהיה שלא היתה עליו נחלתם שהש״י בחר ידיו זה
ההשגחה הפלאה. והנה היה הקו עבר בזה מצות אומות
ישראל כי צדקתם היתה קבלה בירושת הארץ עם ברשעת
ההם. הנה בלכותם כי כל הגוים עוברים על ירושתם
ישבו במעשיהם שיורישום מהארץ כמקיום של היים מקסם
שיתן הש״י הארץ להם בצדקתם. אך שעשה ביעבור השעבוד
הגוים אשר היתה הקבלה בזה ולא היתה הארץ לישראל כי אם מלבד
ההשגחה הפרטית שלבדה בתכונות שהם בפרוק שכבר שעם
הם לא קבל את אשר עליו אשר הגוים קשתה ההם מלבד התשובה
הכולה. וידעת כי לא בצדקתך יי אלהיך נותן לך כי לא צדקתם
יתנהג להם הארץ לא שרם עם אשר ההעתק ואתבר דבר
חוטא עם שהם מצד [illegible] זה שמעת באת כלל כי
עדיין לבבות שעד היום ההיו ממרים עם הש״י. והנה
כאשר משה בהיותם בשבט ההודה הבו ישראל שאר אומה
הש״י עם זה שמע [illegible] שצריך הדברים מה הש״י [illegible]
הארון היה ועם להם עלה מתים והנה פסק לו זרחי
היום ישבה בהר ארבעים יום וארבעים שנה באופן

ושריה ושרי האות שעם להם ישראל הרבים שאר בהעמדה האויבים
ותהיה זעקת הגבורים שטומאתם כזה החומר ההנהגה כמעט
הדבר עבודה לישראל כבר באותה הנבואות ומשה שכבר
רצה הש״י לא שמדם מן עמד הצרות מושה. והוא ירד מן ההר
וראה מעשה ישראל העגל והיה זה קבלה אל שעבדו את מולך
כנענים את הוהבה כי לא ותכנו תורה ישראל כי הקבר
עבר ועד היום הזה תמונה והוא לדור לא יהיה עוד ומתנפל
לפני יי בכל שונה ארבעים יום ולא יכלה נפשו שחטאו כי
בכל שונה בגוף הקדם ארבעים יום כשריקה משה שכבר עשם יה
עשה דרך הקבל לפני יי ובקש מחילה שלא יכלה עמו מהם
ואחר ירד הקף לעשות העון לשמה שאמר כי לא ירבה שיתחנן
לפני שהם וקם עדיין מחזיקים בגבהות וזה ירד הקף
מההר ושבר את הלוחות בכח והראה מעשה העגל ולא לה דגלו
העובדים ושריפת העגל והאבידו ואחר זה היה יותר נכון
שיברך מהש״י שישוב מן ישראל ונחרם בשעה העגל
מקרבם והתפלל לפני הש״י בכל שונה שהתפלל בו לבקש
מחילה שלא יכלה הקף כמו שנגד עליהם ועל זה קרא התפלה
השנית ארבעים יום וארבעים לילה בו והתחינה והיה עד
שנעתר לו הש״י. ובכר ביארנו על דרך זה בפרשת אחר
יתכן שישעשע כל העם מאל קורם שמתחטאים ושאר לא הכשר
למשה מפני העם מרדו ישראל להשיב קהל מחומם וקורא
מספר שלא מצא שם מקן בכל שונה עבר קדש ועמדו ארבעים יום
וארבעים לילה לא סלק מכנתו ומים לא שתה ויהיה הקף
בזה וכבר התפלל לפני יי וכמו שעמדתי בכל שונה מלפנים
ושתה ארבעים יום וארבעים לילה. ומה היה הקף אשר יי
מהר להשמיד ולא הנתפש הש״י על אהרן היה עד שכבר היה
קבה בגופו מה לא זוק ישראל ולמען שהיה שעשו זובה
שמו שבחלו כמשחת בי משכן והעוד שבוער שהיתה זובה שכבר
נאמר בם זה ושנה להתקנה לו ונזר עדי וזה לא היה רקוי מסהה
חושב לא עשה ובוער לעונותי היה רקוי שיהיה עשו יי והתנו
חזק מעשה החטאים שהבאו ושבב כי לפני יהיה הממשלה
הקמתה כמו שיהיה העונש ירכב נוטה ועוד כי משה זכר בזה
המקום שמשה זכר שהתפלל עליו כי לאחר הקיבוץ האומות
ובההוא זכור כי קהל קהלה על משר לא מחנה ובזה מלך עמו
ואחר קהל זה והשמידה גם בעד אהרן. וזה ראיה שלא מתן
אהרן בזה כי אם כי מקום הקף מה אחר נפשו כהן ומפני מה
שנאמר במקום מתן זה לישראל בתורה הלך קרא שיהיה לו
משה שבו להתפלל מה שאמר. ובכר הקרבן הזה אחר בכל זה
בפרשת כי תשא. והנה השיג הם מר לבלתי להם שהם היו כי
ממרים עם יי זכר להם עון מה שהקצפו הש״י בתבעה
ובמסה ובקברות התאוה גם קודם שיבא זה עון התפלה שהתפלל
לש״י בהר לאשר יכחדו ואחר כל המקום שהיה במעשה העגל
וכבר ביארנו עון התפלה הזאת בפרשת כי תשא ומה
שאמרנו שתפלה הכונה בזה שזכר מזאת התפלה בזה
המקום כי הטעם מה ושם הוראה העון והקצור בלבד בעגל
ההיא אמר יי אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכו׳
ואחר כך תעשה כי תשא כי אז אמר מכה בהר ארבעים יום
וארבעים לילה כמו התחלה ושנית כל בשונה לו הלוחות
השנית. ולזה הקף האחד זה המקום שעשו שנים עמדים
משה אחד בגוף ארבעים יום וארבעים לילה בכל בשנים מן אחד לא מצא
והקף בהם אחר כן לא סלק הכונה שלא יכר מזון שאם היה הקף זה

ועם קר׳ דעתו כי כבר ימים רבים נכלו ותכמוחבויות נ״כ בכל
שנותי ישראל · וחכלתה כלה שנים וגו׳ ואמר שזכר זה ג״כ
הטאית כלה שנים אשר יי׳ אלהיך נותן לך לאחוז שער שנים
וגו׳ ופחד בזה שאם תרקם שעתם [illegible] קשה [illegible] יהיה
סבבם לא העבוד ותתחלה יקם [illegible] עליהם [illegible] מיקע עד
עד הזקירם שלא ייכין [illegible] זרע קנים אחר כי סקגם
כי יש להם לב וקשה קשי׳ את הקל׳ מה ורים סכעיר מה ט
סרק ומפתחו הנפלאים שעשה בשני [illegible] ומלכים · וגם
ממה שעשה [illegible] אלהיך כם · מיגה [illegible] היה מעניה
סם קו יכלה בזה שהשי׳ [illegible] [illegible] שלא
יקין הנפגרים והנפגרים מפני בני ישראל [illegible] וגו׳ הצלך
עליהם מכנים בפוסרין הגעתם וגו׳ ואשר [illegible] [illegible]
הרתו וגו׳ אמר שאש מעתי יש לכם כהמה מקום שרק לכם יוכלו
נבלותם אחר מן הכם על דרך היות הסלה [illegible] וזה על דרך
היות [illegible] מקום בו הקם [illegible] [illegible]
הו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שינשי ישראל [illegible] כינו שעשה [illegible] עד לאחר
עירלה [illegible] מכן נס הקנים [illegible] לא אחרים
ולא היה [illegible] [illegible] ולא [illegible] שיקשי׳ לאחר
הנה יכתו שלא [illegible] [illegible] [illegible]
זה כמו [illegible] [illegible] רבים [illegible] [illegible]
כזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לשם
יוכלו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
והלשנה זה [illegible] [illegible] [illegible] ולא היה
הנדרש [illegible] ר״ל כי שלם התורה ומצוה מה [illegible]
המקים שלו שהנה כמה [illegible] [illegible] וכי עשה
ונחתך מהם וגם הזהיר [illegible] כלפני קדמונים ·· כ״ט
כלאים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
גם וזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שמה שכח נדו מן הנו׳ כבר זה ויפחהו וזה להישר לגו׳ : כי הנה
ימלאו [illegible] ר״ל שזה הדבר הוא [illegible] [illegible]
ולא [illegible] [illegible] וגו׳ [illegible] הדבר הזה וחק
חל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
והנה [illegible] [illegible] [illegible] בהיות [illegible]
בימים ההם ולא [illegible] [illegible] ויאמר
[illegible] [illegible] [illegible] מבבך
הכ״ן בזה שהשי׳ [illegible] [illegible] [illegible]
במדבר [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] עדיין [illegible] [illegible]
לוכלם ומוריתם מהקנין אשר נשבע לאבות · ובכר עתה
מורם הש״י שם מתוך [illegible] [illegible] · והוא שכבר הרע לכם
שם וענה אותם כמה שאמר להם [illegible] [illegible]
ולא היה להם בשר לאכול ולא מיני פירות [illegible] ולא [illegible]
ולא כלים [illegible] [illegible] · נס לא היה להם לחם ולא
עניהם כדי להודיעם [illegible] [illegible] הש״י [illegible]
עבר בזה [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible]
והיה [illegible] בזה שלא נהגה [illegible] [illegible]
אחר בשנים שנה ולא בלו שלמותם [illegible] והיה [illegible]
[illegible] להם בזה הזמן [illegible] [illegible] והתלאות
כדי [illegible] באמונה הש״י · [illegible] לבבך [illegible]
[illegible] וגו׳ ר״ל וכבר ידעת כי הש״י [illegible] [illegible]

במדבר כאשר ייסר איש את בנו · וזה שאמרו ייסר את בנו [illegible]
מדותו כי איש רש [illegible] היה מקנה על שהוא [illegible] ויקח
מוסר · וכן [illegible] הש״י נתה לנגוד הרשעים [illegible] כדי
שיכיר [illegible] [illegible] ולא כתו ישראל [illegible] במדבר
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
להם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הנה [illegible] ישראל [illegible] [illegible] והם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] וחייו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בנפשו · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ויתנשאו ופני זה הכרות החכם והיה התורה כי נו עד תכלית
וילכו אחר שם ירמוז שהשגחת הש"י תהיה תמיד בזאת הארץ מראשית
שנה ועד אחרית שנה [illegible] שיקיימו [illegible]
שישבו גם קרובות [illegible] קרוב [illegible]
בעת האסיף [illegible] [illegible] והנה בקצת
וילקיטם [illegible] [illegible]
עבדתם ובכל נפשכם כל [illegible] כמו שקדם [illegible]
שעדיו במה שקדם ואמרה [illegible] והנה הקדים לא כי [illegible]
האלהים [illegible] הש"י כי היה הקבוץ להשיג השם ית' [illegible]
ובזה תדיק [illegible] שמעה ואמר שאם יעשו זה ישפיע להם
מהשגחת הש"י שיתן הש"י מטר ארצם בעתו יורה
[illegible] ובעת [illegible] [illegible]
שיתן [illegible] עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת ויתן
[illegible] ויאכלו וישבעו כי [illegible]
[illegible] השמרו לכם פן יפתה לבבכם [illegible] להם
שאם יעבדו אלהים אחרים [illegible] בהם [illegible] ועצר
[illegible] ולא יהיה מטר [illegible] ואבדתם מהרה
מעל הארץ הטובה [illegible] ושמתם את דברי אלה על לבבכם
ועל נפשכם [illegible] כמו שהתבאר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] והנה [illegible]
[illegible] [illegible] כזה [illegible]
[illegible] [illegible] ידכם
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ולמדתם אותם את בניכם [illegible]
הדברים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בשבתך בביתך
ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ירבו ימיכם וימי בניכם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הא

הוא להודיענו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

כי דברים [illegible] [illegible] [illegible]
והיה [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הב

הוא להודיענו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הג

הוא להודיענו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הד

הוא להודיענו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הה

הוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הו

הוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הז

הוא להודיענו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הח

והוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הט

והוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

לא סימנו לא היה זה תלוי בנסי ישראל אלא היו חוטאים ולכן לא היה
מדרגתו קודם שחטאו · ואמר ימריב שיהיה הכל במאמרו
לא חכמתי שלא חכמי [illegible] מעשי · וזה תמה שהיו מפחדים [illegible]
עם שסברו [illegible] בהתנקות שאמר ארבעים יום [illegible]

ובני ישראל לא עשו עבירות בני ענק ומעולם כמו שעשו בבני
[illegible] ויסעו ממוסרות וימרו כבני ענק שם [illegible]
וירבו שם ידעו כי לא יראת אחרים במוסרה ולא כבני ענק
ואלה [illegible] הקדושים בר שם וזה היה אחר מעשה [illegible]
היותם כבני ענק כמו שנזכר בפרשת אלה מסעי · ולזה היה
הכל בזה כי שכל בלא המעשה שעשו וזה לא מתאחר [illegible]
ונדרש כי על לבבי [illegible] וכאלו היה זה לפני [illegible]
ולזה הזכיר בחרות בני ענק כאלו נאמר בזה כי בעבור מקומות
שעברו אז עם קודם בקדושתם היו שם · ולזה נראה עמו ושלחו
על [illegible] בזו לא קברו [illegible] התביאם אלה · ולזה אמר כי
מעם לפני ישראל בזמה ומן הזמה יעברו שמו שנזכר
בפרשת אלה מסעי · והנה זכר ביעבור שהיו אז [illegible]
וכן היה כי אתם בני ענק כאו לזמה ומן הזמה שעברת
לא עבר עוד שכבר מדריכי ישראל על הגוים [illegible]
שנזכר בפרשת מסעי · והנה [illegible] מקומות שבאו כאלו
המעשה היה להם מים עד כאן בזה כמו שקדם · בעת
ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' · [illegible]
[illegible] בריתו ה' · לא זכר שיהיה [illegible] הכהנים לפני שזה לא
יהיה אחר בני ישראל [illegible] וחק והנה נחלה · [illegible]
הכהן יהיה בנחלה נפש אחר בני ישראל [illegible] ואחר
הנחלה כמו שהיה זה במדבר · ואנכי עמדתי בהר
[illegible] שהיה השנים הראשונים · ויאמר ה' אלי · קום לך
[illegible] הכונה באמרו [illegible] וזה [illegible]
[illegible] והכהן בזה בעבור [illegible]. אך
הכהנים היו [illegible] בהלכות [illegible] והמורים בזה
וזה נזכר [illegible] הגוים · ותקנו שם [illegible]
בזה בספר עזרא · ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים
ארבעים יום וגו' הכל בזה כי [illegible] כמו כן [illegible]
השנים [illegible] ארבעים יום וארבעים לילה · וזה יתקן
לפי שיש דבר בישראל [illegible] הכל בזה [illegible] שנזכר
בפרשת כי תשא · כי כבר אמר ה' [illegible] שכבר
[illegible] לבני [illegible] ככה [illegible] · וזה
[illegible] לבדר שאמר לישראל · ולא אבה ה' השחיתך בעת
ההיא לא [illegible] ה' לכת בקרב ישראל כי זה ירמז להם
שיראו [illegible] שלא היו ענקים [illegible] · ובאמר שאמר
לו ה' על זה אמר קום לך למסע לפני העם ויבואו ויירשו
את הארץ כי לא היו [illegible] להם את הארץ אחר [illegible] ה'
להם · והנה [illegible] מדרשת על דבר
המרגלים [illegible] ארבעים שנה [illegible]
והנה זכר זה בזה המקום להזכיר [illegible]
עם ה' תמיד כמו שקדם · ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל
מעמך וגו' [illegible] שכבר [illegible] כלו [illegible]
שיכבד [illegible] כלומר [illegible] אין כן
[illegible] והעבודה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך
הכונה בו [illegible] באמרו [illegible]
ועבדתם את ה' אלהיכם ואמר בכל לבבך ובכל נפשך
והכל בזה שהיה [illegible] בכונה שלמה [illegible]

[illegible] עודרים והם [illegible] בכל לבבך ובכל
האמונה והמעשים שהם הדמיון והשכל [illegible]
והם [illegible] בכל לבבך ובכל נפשך · ואמר אחר כך [illegible]
[illegible] לבבכם [illegible] מצות ה' בכללם
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי הם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ישמור [illegible]
[illegible] שלא ישנו לבם
[illegible] כי לפניו יהיה ה' [illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה לא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · וזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי
[illegible]
[illegible] בזה
[illegible] בן
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · והנה זה אחד [illegible] כי
[illegible] כי
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · הנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הירדן [illegible]
[illegible]
[illegible]

שהוא פתאום [illegible] כי כמו [illegible] העין [illegible]
[illegible] לא יכול [illegible]

התועלת העשרים

הוא [illegible] קדר [illegible]
[illegible]

התועלת הכא

הוא [illegible]
[illegible] וזה [illegible]

התועלת הכב

הוא [illegible]
[illegible]

התועלת הכג

הוא [illegible]
[illegible]

התועלת הכד

הוא [illegible]
[illegible]

התועלת הכה

הוא [illegible]
[illegible]

התועלת הכו

הוא [illegible]
[illegible]

פרשת ראה אנכי נותן לפניכם

היום ברכה וגו' [illegible] זכר שנתן ה' לפני ישראל ברכה וקללה והעשה להם [illegible] שיבחרו בם וזה שאם ישמעו אל מצות ה' יתב' תבוא להם הברכה והקללה אם לא ישמעו אל מצותיו [illegible] מן הדרך אשר [illegible] ללכת אחרי אלהים אחרים [illegible]

[illegible]

והנה [illegible] הברכות והקללות [illegible]

וקולו [illegible] שלא [illegible]

לתקיה על הכהן הגדול אשר נתן לו ואשר מתנה יבא להם לנהרג
מענג ושהמיון שאין מקורט זולתו שזאת ההנהגה היא יותר טובה
והמנהג כילה שבעה הטירות המיוחסים [illegible] ישראל לגנה
לא שנאמר מזה שיהיה הדין כן מפני שהמקום היה סמך חכמים
תקנו להם ברכה אחת מעין שלש ברכות לא יאמר לפני התורה
כי בזה העשות לא ישיר אל האמונה שלא הטובות שו ופעמים מן
יה ומזה נ"כ יתישרו לתקן שעשה לה נחה שבנגע שו אחם לפני
אומרים תקנו בריכו נברך את ה' המבורך לא לא היו כו'

התועלת הי'

הוא להודיע שהוא מאוד ראוי שייחס
הקדם כל הטובות המגיעות לנו אל
הש"י יתעלה הכל וזה בדברים אשר לא יבין המון העם אם לא
מצד העשר הקלוני כמו העשר במלך ישראל לא הניח הגוים הנזכרים
והעממים מהם שהיו בהם מרוב העשר והיו כעבדים נגוה
ובערות הבתים ולזה אמר שאין ראוי שיאמר ישראל בלבו כחי ועוצם
ידי עשה את החיל הזה אך יזכור כי הוא הנותן לך כח לעשות
חיל ויעשה הולך אשר ישמרם ויקבלם לא לעולם שראל כן וכן קנין

התועלת הי"א

הוא מה שהודיע שראוי לכל מי
שלקחם ירשו הכהן אך בכנעה
הנמסרה מגדר עם ברית הש"י עם האבות ונתן להם כי יאמר
כי לא בצדקתם היה זה לפי שכבר היו ממרים עם הש"י המיד מאז
שספר להם והיה ראוי שינחם הש"י ולא ישתדל בהם לגרשם ולא
ברית הש"י עם האבות ושההוא מבחר שלא היה הגון [illegible]
כיאם בקבלת האבות כי לא היו ראויים כי הם לא חטאים נגד
הש"י בהשלמתם בזה האופן המשל אך [illegible]
בזה האופן השלם אך עקר ישראל כמו שאמר במקומו ולכן
שהם ישתדלו ויצא הנה זה יבחו וישוב התחלו ומזה התועלה
נבזכר שנחרו במדבר מעל נדרים והתחתונה [illegible] הוא לשרז
ישראל שישמרו מעלה הש"י מאוש גילוי ולא [illegible]

התועלת הי"ב

הוא להודיע [illegible] מה
הש"י שראל מהריצה [illegible]
להם הש"י על דבר העגל עם שכבר [illegible] רבעים יום
וארבעים לילה כו' ולהחלה ושהיו שנתמם הש"י מהר
להם כלה יען אשר עיתו בדבר העגל [illegible]
לבבה הש"י לוזה ויען חין למה שלח בם מקום בעבור
כנעה מה שהש"י נהר ישראל במה שאמר [illegible] מעלות
שיהיה לנו עם הש"י וזה הוא לך להתפלל וכוח חזון להיות ע[illegible]
בחזקו מה בקהלה הש"י [illegible] ישראל
ימשיכם בהשגחת הש"י על מה להם כי מה שהגיד להבל
שהיה מה אשר עשה עם שכוב שהיו עד נקרת הבטו ונזכרו
מלה כו' שהתה הדבקתו והיה זה קסם לפי [illegible]

התועלת הי"ג

הוא להודיע [illegible] לבני ישראל
בהסרת רשעה שעשה זה בהריבה
קבחה ידיק להסיקו ואחסיבוין להקדיש למען הש"י יכלנעו
ולזה לכך שירבו לאהיר לעני וזחו נקרה שלא יכבד מלך לגמרי
ואחר זה יבטחו מה שמצאו בהרקה ולזה [illegible]
בר קוה ואתפש"י והיה ולקחו לבות אשר לב [illegible] לאחרי
להמחק אחר שהיה כי יוכל מקום שהיה [illegible] שנהת
ישראל אשר פה הנקם בזולה ולזה יהיה שמבוק לבתו [illegible]
מחילה ואחר זה הקבע לבתה הש"י זה הוא מה האין [illegible]
המפה והחמה עד שלא מיתתם אך היה [illegible] השקל הש"י [illegible]

להם ובוהו וכו' יא"ע התגונה הפריעת ומסלק הנה ימינם
הכלוו ככבה נגה העצן שהיו בוקו במדבריו וכן כולם
עם הקמים להיו לא הסכים שבע כח וזהקום מה שאמר מן
בחקבמה יום הש"י [illegible] בפרקה כו' תקח ולזה
סמך לזה [illegible] [illegible] ועם עצ [illegible]
וישמע [illegible] מה הסכן [illegible] שתקלא היו נבוא סמך

התועלת הי"ד

הוא להודיע שראוי שיהיה קדם
ומישתן יקבב [illegible]
קבה הדברים אשר שהקיקו ונת הראשונה לשמרם מקומם
הם הנחה כי החזיקם שהיה מסוכן לבבל כלתן לבת ישראל
מקומם כמו שפגר נו כמש שהבר ינפן הנה מקומם שהיו נבדין
באופן שנעשו ממקום מקדה המקום העולם לישראל כמנה
שהשתעו הש' לא תפלת משה" התועלה"

התועלת הט"ו

הוא מה שהודיענו בזה הספר
כי בכלה מה שעשה שם מן מנת נפש
ממקום העיר אשר היה שם מים ולזה אמר מבלתי בני יעקן
מבלתי נוים למו שמחתו כי להודיע שבקונת ישראל
שהתדשנו הבפש היו שלא במקום שלא היה שם מים"

התועלת הי"ו

הוא להודיע שאין ראוי לתמהר
שוסקם יהיה דבר ממשרי להיות
קבה מלשום את קבלתה ואם לא כנה מה שלאמר בזה
המקום שהיה מוכיחו ישראל על דבר מה מריבה מה
אחרן ובני מותם שלא מה שבעצמו כי הא מה ההוא היה שלם
מהעם ויתבל לאמר כי לא יועיל הש"י מן הקמץ כי לא נתן
בלאחרם עם שלם מעלתם ולזאת הקבלה לא כנה לבתו דבר
היה מספר שהיה בלו המעלה את כן שלא יהיה מקום
לישראל לעזות מתכהנתו" התועלת הי"ז"

התועלת הי"ז

הוא להודיע שאין ענין התורה
להמעיק עלינו ודברים זרים ומבג
נחונסחו הנה נכד שלא נבריכו מונע נם מעל שלמותם שהן
העמים מלמד קהד ות' ולזה אמר ועתה ישראל מה יי' אלהיך
שואל מעמך כי אם ליראה לטוב לך" התועלת הי"ח"

התועלת הי"ח

הוא להודיע כי כל דרכי הש"י
משפט לא ישא פנים ולא יקח שחד
ורכי שכבר מעלתו בקצתם ולזה ראוי שיירשן ומנן מ"
ומלו את ערלת לבבכם וערפכם לא יקשו עוד שזה כי הוא שאין ל
לפני ה' שום פנים נמול ולא הגנחה הפרטית כי הוא מסבל
שלא יחדר הכל ספר אשר יקדו רעקם פשע זה מה בחטא נמצאו
לפי מה שהכין להם הש"י מקבל ביום הכפרים ומה שיושבו
ממנו להם הש"י ואח"כ יסלח הש"י לכו' ועם והה דורים קדם
סבוק מעשה לשום חתבה קרח ומהפכה שתהיה והוא לכו
יוכל לשוב ולהיות נאמנות ולבריות הורחות והם מצווה מעשי וירוע
מההשגחה יתברך לאמן על היקר מה ההשגחה הכולל'

התועלת הי"ט

הוא להודיע שהש"י סדר המלאכות
באופן שאין השפעה ובקשה
מספר שתעשה מקום לנוה מאד נגבה שעמד ונבראים עם
ובזאת ההשגחה יכללו מה אחר מאד והיו שלא דין כבונדין
לפחד ולא והיו לכמעשה סתה מה אירע מה שנים נהרג
קונה הש"י אשר השגיח בהם בזה האופן ויצא שנעשו נפלאות
ולזה אמר שהש"י עושה משפט יתום ואלמנה ולכן ישראל שיעשו

אשר קובר מרעות חבוק קלוד וכב כתוך קנה נמי מאה שש ס
האותיות לא היה שוער עליו התלמידים כי אם בכבית היקף ולזה
אמר לשום שיעור שאין [illegible] כבינו [illegible]
מאמר וכיר מהשיעו [illegible] גם כל

[illegible]

משכן שילה [illegible] שהיה [illegible]
שלמה קבעו [illegible] כם [illegible]
מחשב [illegible] בקש [illegible] יותר ס
שד' והם [illegible] שק [illegible] השר
שנכתב יהיו שם שעתק [illegible] יב מד' [illegible] והיו וחשבה
שזכר קהלת · שאמרתם למציון לה היכב ינו' לא שאמר שמחה

והלא מאז הזעביכם שלחין לעולם ונמלה עוד מעביר לבסיב בדו
מעשר רמאו [illegible] אם קטני
ונמנעו [illegible] מקום מעשר
הגלות [illegible] קץ [illegible] קשיזק

[illegible]

וחומר לם [illegible] שם [illegible]
שכל היקר [illegible]
משה העביר של יוחנן [illegible] כם בנביאים [illegible]

[illegible] לה בכל [illegible] עד [illegible] תהיה [illegible]
[illegible] הברכה [illegible] שאמר יהיה [illegible]
ובין העוברים על [illegible] הברכה
[illegible] אחד והקללה לאחר [illegible] הקדיש [illegible]
[illegible] הברכה [illegible]

[illegible]

[illegible] אליהם [illegible] והתורה אמרה [illegible] אליהם

[illegible] הקדיש [illegible] וכן אמר [illegible]
[illegible] אליהם [illegible] ואמר בזה [illegible]
[illegible] הקדיש [illegible]

[illegible]

גם [illegible]
[illegible] הברכה [illegible]
על בני ישראל [illegible]
גם [illegible] הברכה [illegible]

[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה מבואר

התועלת הה

הוא במצוה והוא [illegible]

[illegible]

התועלת הו

והוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה [illegible]

התועלת הז

הוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה [illegible]

התועלת הח

הוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הט

הוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הי

והוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הי״א

הוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ב

[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה [illegible]

התועלת הי״ג

והוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ד

הוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הט״ו

והוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ו

והוא במצוה והוא מה [illegible]

[illegible]

כי יריבון אנשים וגו׳

הספור השני

[illegible]

[illegible]

התועלת הא׳ [illegible]

התועלת הב׳ הוא [illegible]

התועלת הג׳ הוא [illegible]

התועלת הד׳ הוא [illegible]

שנאמר [illegible] התורה ומה דרכו להשמיד שבע אחד׳
ואם היו העוברים במקצתה ויתר הנפשות ואחרים [illegible]
שזה המשפט לא יהיה עליה משפט הנדחת שכבר אמרה הדין
שלא ישפטו כיחס יחידים [illegible] שלא [illegible]
המשפט חלוקת החטא ההוא [illegible] וגו׳ לפניו [illegible]
נהרגין שבכל עיר ונשרפין ממונן [illegible]
שלפני [illegible] ואם העושה הדליקה והחריבה [illegible] בלאו
ואמר זה כשיהיו בה מאה שיזכו ורבם יושבי העיר ומהם
מהם להזהירם למען בל להזהירם שלא ישאו כמו שאמר
שתכליתו שאבדו השבילים ופרק בין לעומד שבין הקדשים
ואם השבט כשבט והאנשים מעבר לירדן להזהירם למען ול
להזהירם וכמו נמצאו בשבילים שהיו מוכחים יש אם שהיו
עובדים עז׳ ואם חזרו למוטב בתשובה ומוציא הדין אחריה
אחר יושבי העיר ההיא והם עתה אחרים כי כבר שבו ממדרכם
הרעה עם שאין לקרוא שאנחנו הלקחה בהשכים למורד
ואם לא חזרו בתשובה מקודם בלה[illegible] שנאמר לשלול שללה
בפני להקריבם העיר ההוא כי זה הקרבן׳ וזה שהמורדים שם
בתשלומי לקודש מעבר של הקהלה בשעים שלא ופן אלוהי
ואם שלמו העוברים רובה שאמרו לשון אותה בדין עיר הנדחת
ואם לא הדיחן יחידים ועשו העוברים במקצתה אלא עכו״ם
והשאר פאורין׳ ואם היו רובה העיר משמשין לבד הגבול
כדי שיעמדו הלין בשבתם ואחר זה מכין את העוברים ונפשם
ונשיהם לפי חרב שנאמר הכה תכה את יושבי העיר ההיא לפי
חרב׳ והכו של כל ממונם אשר בה ואת כל האחרים אשר בה
ונפשם ונשיהם׳ לא נעשה שם שלא אחר הקהלה׳׳ ואחרים
אותם וגו׳ נמצא וזה שכלולה שם אין ונשבי העיר ההיא מתקבצים
והמקנה אחר שבכל ואת כל בהמתה ואת כל שללה ואת בכסי
הצדיקים שבה׳ מבצעה שהיה בה מקדשים שחייב ויצם השר
אותן הקדשים חיים ואבל שהיו מעכבין בהם בהמתה ושללה׳ וזה
המקדש שאינו [illegible] שבה שהיו אוכלה לה ואין ומקריב
שעדיין שאין ששה בעיר ואין בה והתורה אמרה ואת כל
אשר בה׳ קדשים שבה [illegible] הרי הם [illegible] שהדיקים שלה
ממונו וזה נכ׳ שאין אלא בדין מהם [illegible] אלא לבבו
שיהיה [illegible] והוא לבדה [illegible] אמר אלא קנין
ושרפה ולא היה דבר שהשרה והמון ובריס [illegible] יניס
שהם קדשים [illegible] וקרבן ושריפה׳ וכן הענין [illegible]
והתנה שלה הקדש [illegible] רגובה ושרפה [illegible] ל
לבשר [illegible] ותלוי בזה [illegible] הענין [illegible] הנה
מהיום [illegible] שיהיה אמרו [illegible] תנאי [illegible]
היה לבדיקה [illegible] בעיר הנדחת [illegible]
הורה ושרפה [illegible] העיר ואת כל [illegible] ולא הוא
[illegible] שכוונת התורה [illegible] שלא [illegible]
בשביל שיוקדו [illegible] ולא הוא [illegible]
היה [illegible] שאין [illegible] והדיקין [illegible] ואם
שבדיקו [illegible] לא עשין [illegible] ל״ש [illegible]
[illegible] העיר [illegible] ואם יודע [illegible]
ויקבץ [illegible] העיר׳ ושרפת [illegible] העיר ואת כל
שללה [illegible] זאת היא [illegible] עשה [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible] בשם [illegible]
[illegible] לא [illegible] והיתה [illegible]

עוד שנא׳ [illegible] לבנות עיר הנדחת [illegible] ולפי׳ לא תזכיר
אלא [illegible] מה [illegible] וכמ״ש [illegible]
ואם יבנה בכל דרך ממנה את הכנס׳ הזהיר בזה שלא יבנה ממנו
עד הקבלה ולמשפט [illegible] ויקרו ובהשגה הכל נב׳ לא
אדם כמו שאמרו במסכת [illegible] ואמר שהנה כמ״ש
ומהמון שעשה [illegible] אותם לא יבנה כדרך ממונה
מן הקדש׳ לעולם ישוב׳ ואמרו [illegible] כמו בזה שהעושה זה
הלין בעיר הנדחת [illegible] ומשה [illegible] רמים
זה הוא עיר לא עיר הנדחת [illegible] מליחיהם [illegible] בעקירה
מהם שנה [illegible] כלבד [illegible] היה כי זה
הנה זומה לבד ההוא [illegible] ומעשה שהכי הוקמו יושבי העיר
העיר בקרבם ועבדו [illegible] לא היו מליחים [illegible] היה שם כי
אם מליחן אחד או שהיו מליחים מעיר אחרת או [illegible] אחת
או שהיו המליחים [illegible] או שהייתה העיר עיר [illegible] או עיר
שקיבה [illegible] או שהיה בה [illegible] או שהיה בה [illegible]
[illegible] הודחה רובה שבעיר הרי כל העוברים [illegible]
כיחידים במקצתה ומומתים [illegible] וכבר אמרו ז״ל שאין עושין
עיר הנדחת סמוכה לגבול כי העיר [illegible] משמרת [illegible]
ישראל שלא יבואו עכו״ם ויחריבו את ארץ ישראל והנה יתבאר
זה [illegible] שחשב [illegible] מה שדקדקה התורה שלא יזכו בזה
רק יושבי העיר ההיא ובהמתה ושללה [illegible] הממונות
[illegible] העיירות׳ [illegible] ואם הם
[illegible] לא יהיו [illegible] הוא [illegible]
[illegible] והכתוב בזה [illegible] היו [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] להם [illegible] והנה
[illegible] לא יהיה [illegible] העיר׳ וזה [illegible]
[illegible] המקום [illegible] וכבר אמר
[illegible] ולזה לא [illegible] כבר [illegible]
[illegible] ולא הזהיר [illegible] ואם
[illegible] וכבר [illegible] ואחרונות
[illegible] וכבר [illegible] הכונה
[illegible] ולזה [illegible] וגם
בעיר אחת [illegible] והאחר [illegible]
[illegible] מה שביארנו [illegible]
בין [illegible] העיר [illegible] כלכך [illegible]
[illegible] על המקום׳ [illegible]
[illegible] לא [illegible] והנה [illegible]
[illegible] לבריאת
[illegible] והנה [illegible] היה [illegible]
[illegible] וזה [illegible] הענין [illegible] ולא [illegible]
[illegible] כי גם [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
לא [illegible] ידוע שאין הכונה בזה [illegible]
[illegible] והקנאה [illegible]
[illegible] ואין הכונה [illegible]
[illegible] כפשוטו [illegible]
יהיה בו מום [illegible] בו [illegible] וזה [illegible]
[illegible] כמו [illegible] בתוכם [illegible]
[illegible] בהם מום [illegible] וקנה [illegible]
[illegible] הקדשים [illegible] כלם [illegible]

והיו הענינים לשני אופנים [illegible] והספקיו וראיה בהם
לא להקים · ומזה כוונת התורה היא בהקדמה זאת שלא יעשו עוד ועבר
יעבדו [illegible] דברים ישרים ולא יקים [illegible] בנפש [illegible]
הענינות · [illegible] אמנם [illegible] לשוב
ר"ל על [illegible] לא תשמע ולא תאבה [illegible]
[illegible] כמו שפרשתי [illegible]
יקום בקרבך נביא או חולם חלום [illegible] אשר [illegible]
אליו השם באלהים [illegible] חולם חלום · ונתן א
אות או מופת · ר"ל [illegible] בלבדו · ובא האות והמופת
[illegible] ויאמר לך נלכה אחרי אלהים אחרים
אשר לא ידעתם ונעבדם · [illegible] לך האות והמופת כדי
שתאמין לדבריו · לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם
החלום ההוא · [illegible] לדבריו [illegible]
[illegible] כי מנסה השם [illegible] ויאמר
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה האות והמופת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי יהיה בך אביון מאחד אחיך [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] הזהיר בזה [illegible] ולא [illegible]
בזה [illegible] זכות ולא [illegible] הזהיר בזה שלא [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ולא זכרה [illegible]
[illegible] הדבר הרע הזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

המורים שזכרנו מעבודה לכוכבים ממקום ההוא ימשך שישמ
המקום ההוא זה הדין עם כי זה הועיל לפקח השקרים ונזהר
[illegible] לשרוף את כלם להם להשיב [illegible] ולכל מה
[illegible] כלם [illegible] לקופת המשקים
[illegible] כלם [illegible]

התועלת הי״ב

והוא במדות והוא מה שה[illegible]
שהנה כבר [illegible] השחתה
ולא ידבק בידך מאומה מן החרם והנה התועלת בזאת המדה
מבואר והוא שאם יקנה הקדש בו [illegible] אחר זה הוא
[illegible] ויאמר שהענין ההוא שהחזיקו בה [illegible] ה
הנאה קנינו ויקיים זה סבה [illegible] לעבודה זרה

התועלת הי״ג

הוא להודיע שהאכזריות על הקרובים
הוא חמלה על הרבים ולזה זכר כי
[illegible]

התועלת הי״ד

והוא במדות והוא מה שהזהירנו שלא
נחבל בעצמנו בדרך שהיו נוהגים
[illegible] וזה הוא [illegible] כי
[illegible] והנה התועלת בזאת המדה הוא [illegible]
[illegible]
[illegible] בעבור [illegible]

התועלת הט״ו

והוא במצות והוא מה שהזהירנו מן
[illegible] כמו
[illegible]
[illegible] והתועלת בזאת המצוה הוא כמו התועלת במצוה אשר
[illegible] מבואר [illegible]
הוא מבואר [illegible] כמו [illegible]
[illegible] שיש בין זאת התורה
[illegible] שהיו [illegible] זאת התורה
[illegible]
[illegible]

התועלת הט״ז

הוא במצוה והוא מה שהזהירנו [illegible]
הבהמה [illegible] שאוכל
[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה הוא [illegible]
[illegible] שתהיה [illegible] כשר [illegible]
[illegible] זכרנו [illegible] קדוש

התועלת הי״ז

הוא להודיע שהנבלה [illegible]
[illegible]
[illegible] והתועלת [illegible] הוא [illegible]
[illegible] ואחר [illegible]
[illegible] והתועלת [illegible] שתהיה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] עבד [illegible]

התועלת הי״ח

והוא במצות והוא מה שהזהירנו [illegible] בזה
המקום [illegible] שהסבה ב
[illegible] בשר [illegible]
[illegible] כפשט [illegible]

עשר תעשר את כל

תבואת זרעך וגו׳ עד
[illegible] עשר תעשר את כל תבואת זרעך וגו׳ [illegible]
[illegible] מעשר [illegible] שהיה
[illegible] בכל המקום כמו שנזכר [illegible]

ווזה המעשר [illegible] בזה [illegible] במקום
[illegible] נזכר בזה המקום [illegible] שזה ה
[illegible] שהיו [illegible] לכל [illegible]
[illegible] והוא המעשר הנזכר [illegible] במקום [illegible]
[illegible] כל תבואת זרעך [illegible] וכל
מעשר [illegible] מזרע [illegible] שזה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] כל
[illegible] מלפני יי׳ אלהיך [illegible] התורה
[illegible] כי לא [illegible]
[illegible] והוא מבואר [illegible] על
[illegible] ועוד
שהכי [illegible] זה המעשר [illegible]
[illegible] ואם [illegible]
[illegible] מעשר
[illegible] תבואת זרעך
היוצא השדה [illegible] מזרעך [illegible]
הוא מבואר [illegible] מעשר
[illegible] ולזה [illegible] המעשר [illegible]
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible]
[illegible] בשדה
וזה היה [illegible] אחר [illegible] שיהיה
[illegible] וזה [illegible] והתורה
[illegible] אחר
[illegible] שנה
[illegible] היוצא השדה שנה שנה [illegible]
[illegible] מעשר [illegible] שנה [illegible]
המקום [illegible] מעשר [illegible]
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible] כי לא יאמר [illegible]
[illegible] וכן [illegible]
[illegible] לא יהיה [illegible] כי
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible] מעשר שני [illegible]
ואחר [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible] שנים [illegible]
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible]
[illegible] ואכלת לפני יי׳ אלהיך [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible] מעשר [illegible]
[illegible] ובכורות בקרך וצאנך זה [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] לאהבה את יי׳ אלהיך כל הימים [illegible]
[illegible]
[illegible] במקום [illegible]
[illegible]

יורה לפעולותיו ומעלות כהונתו וקדושתו שיהיה קדוש כאמרו [illegible]
כל [illegible] כי הם יהיו לקדשים [illegible]
תשקצו ותטמאו בהם [illegible] והנה [illegible]
[illegible] ויהי ביום השמיני [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שהם [illegible]
[illegible] בפרשת ויהי ביום השמיני [illegible]
הבהמה [illegible]
[illegible] בבהמה [illegible]
[illegible]
[illegible] מפרסת פרסה [illegible]
[illegible] בבהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע [illegible]
[illegible] בבהמה [illegible]
[illegible] מפרסת פרסה ושוסעת שסע [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ויהי ביום השמיני [illegible]
[illegible]

התועלת הא

[illegible]

[illegible]

התועלת הב

הוא במדות והוא מה שהזהיר [illegible]

[illegible]

התועלת הג

הוא להודיע שאין [illegible]

[illegible]

התועלת הד

הוא במדות והוא מה שהזהיר [illegible]

[illegible]

התועלת הה

הוא במדות והוא [illegible]

[illegible]

התועלת הו

הוא במדות והוא שהזהיר [illegible]

[illegible]

התועלת הז

הוא במדות והוא מה שהזהיר [illegible]

[illegible]

התועלת הח

הוא במדות והוא [illegible]

[illegible]

התועלת הט

הוא במדות והוא מה שהזהיר [illegible]

[illegible]

התועלת הי

הוא במדות והוא מה [illegible]

[illegible]

התועלת הי״א

והוא במדות הוא מה [illegible]

[illegible] לבני [illegible]

[illegible] הממונה והפקדה [illegible]

[illegible] נמשכו והנה נמשכו [illegible]

התורה במשכון [illegible] שנזכר בפרשה ואלה המשפטים

[illegible] שאחריו [illegible]

[illegible] ואמנם זכר המשכון להודיע שהיה [illegible]

[illegible]

[illegible] שיהיה המיוחד על [illegible]

[illegible] והנה אמרו [illegible]

[illegible] אשר יקשר [illegible]

[illegible] והיה לבוש בגדים יפים [illegible]

השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל [illegible] הזהיר [illegible]

[illegible] שנת השמטה [illegible]

[illegible] וקרא עליך אל ה' [illegible]

[illegible] ויהיה הכוונה [illegible]

[illegible] והיה בך חטא [illegible]

[illegible] נתון תתן לו [illegible]

[illegible] אמר זה [illegible]

[illegible] כי לא יחדל אביון מקרב הארץ [illegible]

כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים

[illegible] לדבר השמטה [illegible] שנת השמטה

[illegible] עבד עברי [illegible]

[illegible] העבריה [illegible] ואמר כי ימכר לך אחיך העברי [illegible]

[illegible] ואלה המשפטים · או העבריה [illegible] וכי ימכר [illegible] ועבדך שש שנים [illegible]

[illegible]

[illegible] שש שנים [illegible]

[illegible] והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך [illegible]

[illegible] ואלה המשפטים [illegible]

[illegible] כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים · אמר זה [illegible]

[illegible] שש שנים [illegible] משנה שכר שכיר · וברכך ה' אלהיך בכל אשר תעשה · אמר זה [illegible]

[illegible]

[illegible] כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך [illegible]

[illegible]

[illegible] לא תעבוד בבכור שורך ולא תגז בכור צאנך [illegible]

[illegible]

[illegible] לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה [illegible]

[illegible]

[illegible] וכי יהיה בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו לה' אלהיך [illegible]

[illegible] והנה ימשך להם זה הדין [illegible] ומקום
[illegible] מעשר [illegible] מן
[illegible] השכינה וזה המעלה [illegible]
[illegible] כלם והנה לא יוכל [illegible] שם [illegible]
[illegible] התורה שיכול וגם [illegible] שם [illegible]
מה [illegible] לא יוכל [illegible] במקום הבחירה וגם [illegible]
מפני זה [illegible] שם [illegible]
שענין ביאת המעשר ולא יוכל להתעכב שם עד שיאכלנו הוא
ובניו ולא [illegible] ולויים ואחר [illegible]
שיכלנו ויקנה [illegible] ואמר כל הימים להגיד
[illegible] כל זמן שיהיה שם מקום הבחירה [illegible]
העבודה שם. וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו. מגיד
שהוא יכול [illegible] מפני רבוי הדרך [illegible] מפני [illegible]
[illegible] כי ירחק ממך המקום וגו'
[illegible] ונתתה בכסף
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] זה הכסף
[illegible]
[illegible] בכסף [illegible]
[illegible] במקום [illegible] לו
העניים [illegible] המעשר [illegible]
[illegible] המעשר [illegible]
[illegible] הכסף בידך [illegible]
[illegible] בזה המעשר [illegible]
[illegible] לא [illegible]
כי [illegible] במקום הבחירה [illegible]
[illegible]
[illegible] ולא יתכן [illegible]
[illegible] במקום הבחירה והיה זה כן
[illegible] לא [illegible]
[illegible] יקנה היין עם
[illegible] המעשר [illegible] מן
[illegible] והיה [illegible] בזה המקום [illegible]
[illegible]
[illegible] בלבד [illegible]
והוא [illegible]
[illegible] שנים והם [illegible]
[illegible] בשעריך לא תעזבנו [illegible]
[illegible]
[illegible] שנים [illegible] המעשר
[illegible] בשנה ההיא והנחת בשעריך. מגיד [illegible]
מעשר [illegible] במקום הבחירה [illegible]
[illegible]
מקום הבחירה [illegible]
[illegible]
[illegible] המעשר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] המעשר [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] במקום [illegible]
[illegible]
[illegible] הנזכר בזה המקום [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] מעשר [illegible] בזה המקום מה שיעזוב [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

התועלת הא'

הוא במדות והוא מה [illegible] [illegible]

התועלת הב'

הוא במדות והוא מה [illegible] [illegible]

התועלת הג'

והוא במדות והוא מה [illegible] [illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הד'

והוא במדות והוא מה [illegible] [illegible] עבד עברי [illegible] התועלת

התועלת הה'

והוא במדות והוא [illegible] עבד [illegible] עבודה זרה [illegible] התועלת

התועלת הו'

הוא במדות והוא מה [illegible]

התועלת הז'

הוא במדות והוא מה [illegible]

התועלת הח'

והוא במדות והוא מה [illegible]

התועלת הט'

והוא במדות והוא מה [illegible]

התועלת הי'

והוא [illegible]

התועלת הי"א

והוא במדות והוא מה [illegible]

התועלת הי"ב

והוא במדות והוא מה [illegible]

התועלת הי"ג

הוא במדות והוא [illegible]

התועלת הי"ד

הוא [illegible]

התועלת הט"ו

הוא במדות והוא [illegible]

התועלת הי"ו

הוא במדות והוא מה [illegible]

אך הוא חמור בזה ועבודה שניין ·· ואמר המקום לשכן שמו שם כי
יהיה קבוע ועדי בקום שנבחר שלא קורא לאכלו בני ישראל לאכלו
בשעריו הנה יוכל לאכלו ש הענין שהוא לקחו שיהיה שנתי בו
שאם היה עובד והוא שלשים יום מעשה לאכלו כ כמו שנה
חטאים לבד כי קרבנות קדשים וחלוף הדבר שנתנם על קמים
עכרים לא להאמין ויותר מש שלשים יום שנתנו להקריב אם
נקבע מומים בו ·· בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו ·
מלבד כי כששחט מומו ויוכל לאכלו בשעריו ויורה לאמר
ונאמר לא תאכלו מומו שבעה ·· ודבר פסח גם כן בפרשת אחר כל
מעשה שבכור בהמה טהורה מינו והנה לא סמך ולזה לא
הענין והנה זה של בכור בהמה טהורה כמו בבכור וכו
הפסח מתחלה אחר לפנים מלאכינו בבכור שהוא ממון כהן ולא
מן המקום שהכי קודם כל מומו ובלא שנין אמרינו מזה ש
בכורות תחלה אחר קם לבד כי מין הלוי שנים בחור כל פ"ם.
לא בא שיו · ולא יהיו נכנסים במומים · ולזאת הקדבה יהיה לך
שהכהן זוכה בבכור בהמה טהורה בכל מקום ובכל זמן · ולפי
שאין זוכה בבכור בהמה טהורה מן המקום אמרינו שלפי כן
כבין שהכרה בכורות תחלה של לאין נכח ומומו · אין לאמר שהיה
באחר ובשנה שבה ולזה אמר והיה כי יפתח בבכורות בפרשת
בוא אל פרעה · והנה אמר בפרשת קדש לי כל פטר רחם · כל
פטר רחם לבד מבל וגו' הנה כל לאל שעשה המנין יותר שנה
קיומם ממון כהן אלא שבשכר שהקדיש בכל בנים אותו שבכור
בהמה טהורה אינו נפקה ושאר הבכורות שאין · ודבר עוד ה'
בזה בכור יותר [illegible] · ולפי שאמר בבכור שור או בכור כשב
אמרינו שאם היה ש לא הקדש הוא של [illegible] אין חייב בבכורה וכן
הענין אם היה להם חלק בה שאין קנין [illegible] שורך וצאנך
שמור את חדש האביב וגו' מזה המקום אמרינו שלפי ענין
קדמת הזמנים כי ביום נעשה במזג הקציר · ודבר זכרנו זה
במה שקדם ·· הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה · [illegible] שבוס
יצאו בחצות [illegible] · הנה קדמת שהיה נלחם היתה [illegible]
כי מכת בכורות היתה [illegible] ·· וזבחת פסח לה'
אלהיך צאן ובקר · הנה הצאן היה לפסח כמו שהבקר היה
לחגיגת הפסח והם שלמים חגיגה עם הפסח כמו שזכרנו במה
שקדם · במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם · הנה בזה המקום
לזבוח את הפסח בבית הבחירה ·· לא תאכל עליו חמץ שבעת
ימים תאכל עליו מצות · כבר ביארנו במה שקדם שאין אכילת
מצה חובה אלא בלילה הראשון של פסח ·· וחוץ מזה [illegible] היה
שמה שיאכלו מהם שבעת ימים יהיה מצה לא חמץ ·· וגם
ביארנו [illegible] בזה המקום לזה בשמות · ולא [illegible] מן ה
הפסח שהרי [illegible] בענב כמו קדמנו [illegible] כבר פירשנו
שקדם [illegible] מבואר [illegible] הפסח [illegible]
הפסח עד בקר ולא ילין [illegible] עד בקר · ולזה המקום
[illegible] הפסח עד בקר ·· לא
תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך וגו' ביאר בזה המקום
שהפסח אינו נשחט אלא בבית הבחירה שיהיה שם מקום
הבחירה [illegible] שנים [illegible] אחריו [illegible]
שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש [illegible] שחטו [illegible]
בערב כבוא השמש · [illegible] מבואר [illegible]
[illegible] ממצרים · כל
[illegible] בכורות · [illegible]

הוא לבדו לאכלו לא יותר ·· ובמה שזכרה במקום אשר
יבחר ה' אלהיך · אמר בזה שלא לבד שיהיה במקום קבוע
לבד זה לא יהיה בהיות בבית הבחירה שנה [illegible] בזה להעיר
שיש קדושה זה המקום ומקום זביחת הפסח שמקום זביחת
הפסח היה במעלת קדשי קדשים · ולזה יהיה שיהיה שם
בעזרה · ושחטת בבקר והלכת לאהליך · לפי שהזכיר כבר מה
שעשה מה הפסח במקום הבחירה · הוסיף המאמר מיד יהיה
אחריו מעם שובו לביתו ואמר שיעמוד בבקר ללכת לאהליו ·
ומאה הקריה בזה לדרך אחר שלא יקדמו ללכת ביום ולמה
מפני שיתאחר לעלות לבית הבחירה יען שנכנסים לכבוד המקום
הקדוש · ובזה ירמוז שאין כחו של שם נראה שיצא משם · ואמר כמו
להשיר אל הקריה והאריכות עם שבזה הענין שאם מאוחר
קדשים מהר יחוש שלא יאמרו בזה הקדוש מפני חבת המקום
הנכבד הזה ·· ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה'
אמר זה כדי שלא נחשוב שמצות היום השביעי יום שהיה
הפסח שהוא אחר שבעה ערב ויהיה היום השביעי יום העצרת
ולזה אמר שאחר ששת ימים אחר שבעת ימים לבד כי מצה יהיה יום
השביעי עצרת והוא חמור כשאר ימים אלא בעבודה כמו שבת ·
ומוסף לו בזה המקום מלבד חיובו לעצרה היה שהזכיר עוד
בזה המקום להשוון על מה שבאר מזה בפרשה שקדם · שבעה
שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה וגו' · כבר פירשנו במה
שקדם שהמשמעות לא שנה בזה יחוש שהיה קצירת העומר קרבן נספח
עומר במנין · ולזה הלך מיד ואמר שזמן הקצירה יחזור שבת ספירה
שיהיה יום ראשון של פסח כאשר בשנה עצר כמו שפירשנו בפרשת
אמור אל הכהנים ·· ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת
ידך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלהיך · לפי ששני חגים כיום זבח
הלא לפי שחג זה איננו כבזה · ולפי שאמר ועשית [illegible] שהקריבן
שם היה עשה שהיו חובה שנוי לקרבן שם מגיע שאמר [illegible] לפנים
מזה הקרבן [illegible] אשר יברכך ה' אלהיך לפי שזה הענין בענין מלאכה
בענין המעשרות בזאת הפרשה אמר ושמחת בכל מעשה
ידכם אתם ובתיכם אשר ברכך ה' אלהיך · והיה זה כן שבקדם
יהיו בברכה [illegible] מה שאין כן לעבדה [illegible]
יביאה נשא מעשרותיו · ולזה אמר [illegible] כי לא יביא מן החוץ
והשאר יבא ממעשר [illegible] הוא [illegible] לא [illegible]
במו שקדם · [illegible] חייבין [illegible]
יאמר [illegible] עבדיך [illegible] · [illegible]
[illegible] והנה זכרנו כי [illegible]
[illegible] · וזכרת כי עבד היית במצרים
[illegible] בעבור שהפסח היה [illegible]
כי עבד היה ישראל במצרים הנה יבחר שקרבנו [illegible]
[illegible] שהמקום שקדם [illegible] הקרבן [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · וזה יורה
[illegible] מן החוץ [illegible] ובשעריך
[illegible] · [illegible]
[illegible] קרב [illegible] בזה הדין
[illegible] · ודבר [illegible] בפרשת [illegible]
[illegible] שבעה ימים · שנה יהיה כל
[illegible] · [illegible] בזה [illegible]
[illegible] ולפי [illegible]

הנושא והמאמר הוא כמו שהכלל נקרא שם והנה הזהירו בקרבה חטאו לעולם הש״י כמ״ש לפי שכן היה עוליין דרכם לשגגות [illegible] עמ״ה לא תזבח ליי׳ אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום הזהיר בזה שלא לזבוח לש״י בעלי מומים וחשבו שהוא מום עובר כמו [illegible] שיראה לו כל דבר רע כי תועבת י״י אלהיך הוא הרצון בזה שלא יחשבו שלא היה בו מום גלוי שיש בו דבר רע אשר הוא תועבה [illegible] [illegible] לא יחמיר [illegible] לעני [illegible] אשר עשה כי ימצא בקרבך באחד שעריך וגו׳ והגד לך ושמעת ודרשת היטב ואמר אחר כך והוצאת בזה [illegible] והנה [illegible] הדבר [illegible] [illegible] [illegible] העדים [illegible] [illegible] [illegible] הכת [illegible] [illegible] [illegible] שלש עדים [illegible] [illegible] המקום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המקום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלש ערים [illegible] [illegible] [illegible] והנה אמר ואתם כבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלש ערים [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בין דם לדם [illegible] בין דין לדין [illegible] ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ושמרת לעשות ככל אשר יורוך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל [illegible] והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן [illegible]

יבחר יי' לפי שהפסח הוא כלל השבטים מוכר לאמונתנו שהוא למשך
הדבר הזה שיתחברו עמו השבטים שהוא כנגד מקום הש' ובזה יהיו ישראל
עם אחד חבל בחבורה אחת" התועלת השבעה עשר

התועלת הי"ז

והוא במדות והוא מה שלמדנו שראוי
להזהיר מספר השמחה על חקי כמו
שתשוב בפסח שהיה במה שעמנו כדי שלא יתשו כחו אשר שהאריך קנותו
הפסח משבעה ימים ושנת השמיני שהוא התוספת כאמרו"

התועלת הי"ח

והוא במדות הוא מה שהזהירנו
שלא נבנה הפסל שקם כבני כה'
המזיק כי בזה היה שלא יורה הכונה האמתית ונמשך לזרות ש
שמקריבין מעשיו בעבודת בני אלהיהם" התועלת

התועלת הי"ט

הוא במדות והוא מה שלמדנו לבשל
ונאכל הפסח במקום אשר יבחר
יי' לא ונבשלהו אחר במקום אשר יבחר יי' ולמדנו מזה שאם
בשל חוץ מהמקום ההוא הוא נפסל בכל וכבר למדנו זה
בכלל המשנה שאמר ובשלת ואכלת במקום כמו שבא נמשך

התועלת העשרים

הוא במדות והוא מה שלמדנו
כי כשעשו בזמן המקום אשר
יבחר יי' לא נעשה בעבור בקר אחד שאין שם במקום הכבוד האלהי
אחרו ומעט בכבוד והכחות האלהיך' וכבר זכרנו זה בתועלת הי"ט
פס מזה חג בחורבנו אחר הפסח" התועלת

התועלת הכ"א

הוא במדות והוא מה שלמדנו שראוי
שיעשה בקר הבקר שתהיה קדושה השמר
ושראוי לא תהיה על נטשה עשר ששר ט מה והוא יותר הקדושה
וכבר ביארנו התועלת והיתה המלאכה כמה שהלכו"

התועלת הכ"ב

הוא במדות והוא מה שלמדנו לעשות
שלמי חגיגה ושלמי שמחה בחג השבועות
ובחג הסכות. והנה ראוי שתהיה החגיגה בזה מקחו לפי כי היה
החג י' ושנה נקראו המועדים כלם והתכלית שיהיה המבוא
מעולה בזה מצד עשרותו ומעשר בהמה ועדרים ועבדים. וכן
העני גם לפי שמחה כי שלא הכבוד ההולך בכל אלו שם והיה
זה קבלה לפי עניו שאתה שכבר הכבוד מה שיכוב לב הקהלם על לב
הזמנה. ובזה כל השלם יותר כונת התורה שאמרו עם הכנעה
המעשים הללום כמו הלוי והגר והיתום והאלמנה ויתר העניים
ולא יקשה בשמחה בעליהם כשהם להם מזה אחר שלא יהיה להם כך
לפי שכלם מהמקום הבחירה כמו שזכרה התורה"

התועלת הכ"ג

הוא במדות והוא מה שזכרה התורה
להיות כל הזכרים מתפלל את הש'
בשלשה המועדים שהם פסח ושבועות וסכות" והתועלת בזה
מבואר כמו שביארנו מזה בזאת הפרשה" התועלת

התועלת הכ"ד

הוא במדות והוא מה שהזהירנו
מהיות לפניו ריקם כי זה ממה
שיוסיף השפע בבואם להתעסק בדברים בבית המקדש ובזה
חינוך בקיום המצות ויתן להם ממה שהתורה שיהיה ריקם
עם שהשגה יקריבו שם על הקרבנות שאמרה התורה והם
נדבה כמה שביארנו בתחלת המזבח בבית המקדש

התועלת הכ"ה

הוא במדות והוא להודיע שראוי כי
כל שיעשה הוא נתון לפי שראוי
ואפשר יזכר הרמיזה בהכנה הזאת כי כל זה מה שמחות ונפשנו
במעשה ושמחה זה כן במספר ... וזה שאמרה התורה יתבאר בסה

ויראו שיהיה הדבר כפי מה שברכך יי' אלהיך וזאת המדה היא כמה שאמרה ב
בברכת יי' אלהיך אשר נתן לך" ונשלמה הפרשה הזאת

פרשת שופטים ושוטרים

תתן לך בכל שעריך וגו' עד כי אתה בא אל הארץ" שופטים ושוטרים
שופטים אלו הדיינים ושוטרים אלו המכריזים כמו שעשו להם מקל
ורצועה להכות לכל הפקידים על דרך המשפט אשר יאמרו
השופטים" תתן לך בכל שעריך" אמר שבכל שער ושער יהיו בו
ממנים שופטים ושוטרים" אשר יי' אלהיך נותן לך שבטיך" אמר
שבחר ידבק לכל ראש בהסכמה הזאת" ואמר לשבטיך להעיר
שראוי שיהיו ממנו אלו השופטים מי שהם מעלה השבטים" והם יתנו
השופטים ושוטרים בכל שער ושער ויתנו שופטים ושוטרים לכל
שבט ושבט שיהיו על השופטים שבכל שער ושער אשר לשבט ההם
ועשה שלא מדבר כי מעלה מזה השופטים כלם והשוטרים שבחן
כמו שנתבאר בפרשת אלה הדברים" ושפטו את העם משפט
צדק" כלומר ומזה שראוי שיהיה השופטים בחוץ מהיכולות
שיהיו כלויים לשפוט את העם משפט צדק ומסיחין והזיקין ל
כלו וכך ולפי שהמשפט הוא כדין ממונות וכדיני נפשות וכבר
פירשו שהמשפט אשר בדיני נפשות לא יעשו כי אם בכ"ג שעשה
ושוק' והכהן ידעה המקום שבכל משפט יערכו שופטים והם
שנים שלא שופטים ושוטרים וממנה שופטים הם שנים וחוי
ראוי שיהיה כל שקול ולזה יומיתו על פיהם אחד והם שלשה הנה
אם יהיו בעיר ראויים לזכות מהם עשרים ושלשה שיוכלו לשפוט
לכן בדיני נפשות ממנם ונקהלו והם לא הנה מנינם כל
שלשה אם היו שם ראויים לשפוט בדיני ממונות" לא תטה
משפט" כלומר שלא תהיה מטה בזה המקום להיות משפט וזה יהיה
אם המנה מי שאינו ראוי לשפוט" לא תכיר פנים" ר"ל לא תכיר
פנים בזה המנוי למנות אדם מפני שהוא אוהבך או קרוב אוהב
זה מהם כי תפלה היה המנוי מצד היותו ראוי לשפוט" לא תקח
שוחד" ר"ל שלא תקח שוחד בזה המנוי גם למנות הראוי לשפוט וזה
כי השוחד יעור עיני חכמים ותהיה הבחינה כמו מעוור שהקונאי
ומעוור מקסם והלב ומעוות הדברים הישרים הראויים לצאת
מהצדיקים לפי שזאת התכונה ימעט מהם מרבבה ראוי לבחור
במשפט ויעקם עיני השוחד" שהקמתה ירוץ" ר"ל כי יבחר
כל פה שיוכל לשפוט מהם לכן ורדף אחר והיושר כל הדברים
כי זה מה שיעשה לך החיים הנצחיים ויהיה לך ננו שר האל יל
להתמיד ולהקריב שיבחר עצה" לא תטע לך אשרה כל עץ קהיה
כבה מלאכי אל כי זה שיהיה לכן מזה מזבח הש' ואם
יבוא בה לפי מפני שזה היה לך עבודת ע"ז שהיא חמר
מזבחותיהם לה הקריבו הם העם ולפי שזה הזהיר על טוב עליה
חפץ בעבודה הש' הנה הדברים אחר שהוא זכרו מזה על
קורה לפני ואחר על זה שנביון אלה שהוא קדוש קורה
ושה הוא כשר וקורה ויהיה הכל ב' לזה לא תשעו על קושיקבר
על מזבח יי' אלהיך" והכוונה בזה הנה ענין על קורה כמוס
ממזה ואחר אחר כמו שאמרו והנה זה לא תעשו לכם שתהיה
בחוץ מהמקדש ואחר שעבר לשון אחר מזבח יי' אלהיך אשר שעשה
לך מזבח שהמזבח שהעשה לך כזה והנה כמה יקר יקרה אחר
זה לעבודת ש כלם" ולא תקים לך מצבה אשר שנא יי' אלהיך

מפירקהמו לפורענותו · ומה [illegible] להסיר הנזק ממנו כמה
[illegible] דברי התורה · ושלא ירבה לו כסף וזהב מאד וזה
כי שאמר שלא יסור מן המצוה ימין ושמאל כדי שיאריך ימים
על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל · וזהו כמו כן [illegible]
ותמיד המלכות [illegible] זמן ארוך · [illegible] הוא ובניו [illegible]
שהמלך [illegible] התוכחה כי [illegible] ואם לא יכנס [illegible]
[illegible] · [illegible] שופטים שאין מלך
[illegible] שיהיה [illegible] שיהיה שני למלך [illegible]
[illegible] שהוא מלך [illegible] · [illegible]
תעשה לכל [illegible] · ולא יעשה זה הוא כי ענין
המלך [illegible] שיוכל [illegible] הוא זה · [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] כל שלא יעשה [illegible] מעל הקדשים · והוא מבואר
שכל [illegible] כפרשת המלך בספר שמואל [illegible] · והנה
[illegible] כדי שיהיו [illegible] המלך נכללים בזה המקום ·
והנה מה שנזכרים הוא [illegible] מבני ישראל [illegible]
[illegible] שלא לכהנים [illegible] וזרעו כם
[illegible] · [illegible] עבודתם [illegible]
[illegible] בני ישראל [illegible]
[illegible] ולעשות כל [illegible] דרכו · [illegible]
יקח [illegible] לשבתות [illegible] יקח [illegible] ל
[illegible] לו
לקחת [illegible] ויש לו להיות [illegible]
להיות לעבדים [illegible] שלא יהיה לו
[illegible] · לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל
ר"ל שלא [illegible] עם ישראל לא נחלה בארץ · והנה [illegible]
[illegible] והם הקרבנות [illegible] כהנים · ונחלתו הוא
מעשר ראשון ללויים כי הוא להם כמו נחלה ושאר [illegible]
לכהנים [illegible] כמו נחלה כמו שקדם בפרשת קרח · ונחלה
לא יהיה לו בקרב אחיו ר"ל בארץ לפי שה' הוא נחלתו [illegible] בזה
והכלל בזה [illegible] שיעמוד זה השבט לעבודת השם · והנה [illegible]
[illegible] בשיר [illegible] ובזה [illegible] עבודה הנכבדת
[illegible] להשגחת ה' [illegible] ואמר [illegible] עמו
[illegible] · והנה [illegible] המקום [illegible]
[illegible] ונחלה [illegible] · [illegible] יהיו בה בענין
הזה · [illegible] בבית · [illegible]
[illegible] לפי [illegible] הוא נחלתו · [illegible] לעבודה
[illegible] בעבודה [illegible] ובזרועה ובקרבה ·
וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זובחי הזבח אם
[illegible] · לפי שאמר משפט הכהנים מאת העם [illegible]
חייבין [illegible] הזרוע והלחיים והקבה · [illegible]
שהקדשים חייבין [illegible] שלא יהיו [illegible]
[illegible] בכל [illegible]
[illegible] כמה [illegible] מה [illegible]
[illegible] בין [illegible] לא [illegible]
[illegible] חייב [illegible] ראשית [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] חייב [illegible] ואמר [illegible]
[illegible]
[illegible] הבהמה [illegible] חייב [illegible] לפי שאמר [illegible]

ובזה יתבאר [illegible] כי הגורן
חייב במתנות [illegible] חייבת במתנות [illegible]
[illegible] חייב במתנות · ונתן לכהן הזרוע והלחיים
והקבה · הזרוע הוא [illegible] שהקבה
[illegible] והם שנתבארו מחוברים זה בזה והוא [illegible] כי
[illegible] בזה בכל המקומות · והלחיים הוא [illegible]
השיניים [illegible] הזבחים [illegible] · והקיבה
[illegible] והוא מבואר שהקיבה [illegible] לפי שהיא
בבהמה · ולמה יהיה [illegible] · וכן הענין כאשר
[illegible] ללויים [illegible] לפי שאמר לכהן [illegible] שהוא
[illegible] שיהיה [illegible] לכהנים [illegible]
[illegible] בחלק [illegible] כי לא נזכר זה [illegible]
[illegible] כהן · ראשית דגנך תירושך ויצהרך · הוא
תרומה גדולה · ואמר [illegible] שיהיה בה [illegible]
[illegible] שנאמר [illegible] דגנך תירושך [illegible]
[illegible] · וראשית [illegible] תתן לו [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] · [illegible] כי [illegible]
[illegible] וראוי שיהיה [illegible] כדי
[illegible] לכהן [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] והגאון [illegible]
[illegible] · וראוי שיהיה [illegible] כדי [illegible]
[illegible] · [illegible] בגוף [illegible]
[illegible] · כי בו
בחר ה' אלהיך [illegible] לעמוד לשרת בשם ה' [illegible] · [illegible] הכהנים [illegible]
שירות [illegible] ה' [illegible] מה [illegible] והוא [illegible] ה'
[illegible] העבודות [illegible] לעמוד [illegible]
[illegible] כמו
[illegible] · ואמר הוא ובניו כל הימים להורות [illegible]
העבודה [illegible] כל הימים · וכי יבא
הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם [illegible]
[illegible] בכל אות נפשו [illegible] יאכלו [illegible]
שיהיו [illegible] במקום הבחירה [illegible] · [illegible] הוא מבואר [illegible]
הוא כהן · והנה [illegible] ושרת בשם ה' אלהיו כמו שאמר קודם זה
לעמוד לשרת בשם ה' · [illegible] מדבר בזה המקום [illegible]
הכהונה · [illegible] כי [illegible] על [illegible]
[illegible] לפי מה [illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] כהן [illegible]
הבחירה ושרת שם בשם ה' [illegible] הכהנים הלוים העומדים
שם לפני ה' · חלק כחלק יאכלו מלבד ממכריו על האבות
[illegible] ידוע [illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] עבודתו [illegible] שלא יקיה [illegible]
[illegible] העבודה [illegible] וזה [illegible] ממכריו
[illegible] בכלל [illegible] וזה [illegible]
[illegible] · [illegible] ואמר בזה המקום
כי [illegible] הקרבנות [illegible] לעבודה
[illegible] והם הקרבנות והמנחות
[illegible] הקרבנות [illegible]
[illegible] העבודה [illegible]
[illegible] · לפי [illegible] התורה [illegible] לכהנים [illegible]

לשיטה שמחייבין חלוק· למניינו מה שיעקרו [illegible] היה חלק בה
הכתירה חטאי ישראל שהם הב''ד ולמנין מה שחייבו הציבור לשיטתו שהזכירו
לא יהיה קרבן בעולה· ומה הביאו הקהל· זו היא הוראה המחלוקת למינה
שהקריבו מה שהביאו הכל· עם אחר שנקרא שלם עשה זה· ובעבירת
הדין שקרבן מיהו זה לא שזה המחלוקת יהיה [illegible] להפסקת הדעה
[illegible] בה כמחויב לפי דעתו ומסברתו· ולא היתה ההוראה זה קדש
להקריב המחלוקת [illegible] בדיר ויזור· ולפי זקתיו הזה הקרבן
יחיד [illegible] ולא למיתה כל שבעיר ואחר הקריבה והכריעה· ולפי
שאמר וכל העם ישמעו ויראו ר''ל שכלם ישמעו שעבר זה הדין ה
הנעלם ויראו ומשם והכן למניו מזה שמשנין מורן למקום ה
הבחירה ומשה ים מורך העם ישמעו שם הכתוב זה יהודה שישמעו
זה כלהונים· וכן הענין כמקיה שקרי במאמר כולו כלהונם ישמעו
וייראו ולא יזידון עוד· ר''ל שלא יזידו והספקים להורות לעשות
כי לא הוראה כלל ובזה ותנה מפני שמלמו כפרעים שזכרה
ההוראה שהיה בהם המחלוקת שכלם משה ישראל כהם לכל
אלו שבה המחלוקת בהם לדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו
חטאת· והיה מבואר שאין ראוי שנבין זה הדין האמור למה
שהוחלו בזה הענין הנאמר לא היה המחלוקת חוץ מפנים
[illegible] של תורה כדבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו
חטאת· חיוב זקן ממרא [illegible] אמנם הורה לעשות כהוראתו
ממנה כבר היה המחלוקת בממון חו בדבר מפני נדרי וממון
בדרך שימשך מהוראתו שיהיה הממון [illegible] כדין חו [illegible] הנה
זה יצא לכל שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת· כמו
המאמר שהשמטה בזה הממון ודברי קמו שאמר שהוא בכלל הם
[illegible] וחם קדש [illegible] והיא מבואר
שזה המחלוקת לא יהיה בדבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו
חטאת· והוא המאמר שהמחלוקת בין דם לדם וכו'
נגעים [illegible] מה שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו
חטאת· כי לפי דברי האומר [illegible] יכנס [illegible] ואם היה שמה
הדין הוא חייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת· ולפי שמאמר ה
הענין הזה האמור בזקן ממרא מפני שלא נמשך להוראת ב''ד
הגדול היה מבואר שזה הדין הוא יותר ראוי כן מבואר אחר
מפני עונשו· ולפי שכבר יתכן שימשך מזה מה הפסד יותר
מפני שיהיה באחד מפני שהוא יורה לעשות לרבים ויחטיאם
בזה הרבים· ואמנם אם אחר לא ימשך בזה זולתו· ולמה הורה
מבואר שאיש אחר שעבר על הוראת ב''ד הגדול אינו חייב מיתה
אך הוא עובר בלא תעשה שלא תסור וגו' ובמעלה עשה
על פי התורה וגו'· ולזה [illegible] שכל ישראל ישמעו ויראו כי שלא
יעברו על הוראת ב''ד הגדול· [illegible] הנה
הוראת ההוראה הענין [illegible] ישראל והוא שאחר ידועה ישיבה
ישראל להשיב שיהיה מלך בכלל העם [illegible] שמלכם
שופטים· ולמה [illegible] להעמיד [illegible] וכן
היה הענין [illegible] שימלוך [illegible]
בכל העם· והיינו גם [illegible] בכל העם ושופטינו [illegible] ואחר
[illegible] והוא מבואר שזה הענין ימשך [illegible] ההוראה
בכללה כי ההוראה [illegible] שיהיו [illegible] לדורות
למה [illegible] פי ההוראה [illegible] בכלם· והם [illegible]
[illegible] היה הענין [illegible] למלך לא ישחר
שם [illegible] ההוראה· ולמה [illegible] ההוראה בזה [illegible]
בענין זקן ממרא [illegible] מלך [illegible]

ההוראה לא שולחם כמו שהרגלנו מדברינו בבאור דברי זאת
הפרשה שוטרים ושופטים [illegible]· היא [illegible] נפש ההוראה
שזכר אחר זה· והוא שיהיה זה המלך אשר יבחר י''י בו ולא נכרי
כי נבחר כמו הענין [illegible] בדי
שיבחרהו ראוי להנהגה לפי התורה· מקרב אחיך תשים עליך
מלך· ר''ל שיהיה שלא יהיה שם נכרי אשר לא אחיך הוא· זה
שימשך [illegible] מקרב אחיך כדי שיהיה
מתנהג בדרכי התורה אשר [illegible]· [illegible] היה עליו
[illegible] הדברים הכוללים בכל ישראל· והנה אמר
[illegible] ולא [illegible] המלכה
לא [illegible] אשר לא אחיך הוא· [illegible]
[illegible] שלא ידינם ויביאם [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] היה [illegible] ישראל
[illegible] ר''ל [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] במה שקדם· רק לא ירבה לו סוסים ר''ל [illegible]
[illegible] ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס [illegible]
[illegible] שלא ישיב את העם מצרים כי שם [illegible]
הרבות הסוסים [illegible]
[illegible] וסוס [illegible]
ומאה· והנה יעברו האנשים ההם למצרים ויעברו [illegible]
כי הוא [illegible] שלא יוסיפו לשוב בדרך הזה עוד כי שלא
[illegible]
[illegible] ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו [illegible] ירבה לו
נשים [illegible] לבבו [illegible]
[illegible] שלא קם [illegible]
[illegible] ולא יסור לבבו [illegible]
[illegible] הנשים· [illegible] ביתם [illegible]
[illegible] כדוד שהיו לו [illegible] נשים [illegible]
[illegible] ולא [illegible] לבבו [illegible]
[illegible] הנשים [illegible]
[illegible] ולא ידעה· [illegible]
[illegible]
[illegible] לבו [illegible]
[illegible] וכסף וזהב לא ירבה לו מאד [illegible]
[illegible] ולא יסור מהתורה [illegible]
[illegible] לא [illegible]
[illegible] בית [illegible]
[illegible] על
[illegible] ההוראה [illegible] הנה
[illegible] על [illegible] כל [illegible]
[illegible] והנה [illegible] המלך [illegible]
[illegible] ההוראה [illegible]
[illegible] הוראת [illegible] ההוראה [illegible]
[illegible] כי הוא [illegible]
[illegible] ר''ל ההוראה [illegible]
[illegible] ר''ל [illegible] הקרא [illegible]
[illegible] ההוראה [illegible]
[illegible] ההוראה [illegible]
[illegible] כל דברי ההוראה [illegible]
[illegible]

התועלת הי"ח

והוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible] שיחשב ככזה וכן כסף

חלק והנה התועלת בזה הוא כדי שיהיו פנויים לעבודת הש"י ולזה לא יוכרחו לעסוק במלאכה ולא יהיה להם עסק בעבודות האדמה כי [illegible] כדברי התורה

התועלת הי"ט

והוא במצות והוא מה שצונו [illegible] מהמתנות [illegible] הזרוע והלחיים

והקיבה [illegible] והנה אמרו ז"ל [illegible] כי זה היה להם בזכות פנחס [illegible] שלקח הרומח והכה זמרי וכזבי והקבה מפני שדקר האשה אל קבתה והלחיים שבכה [illegible] ויעמד פנחס ויפלל ולפי הפשט [illegible] שמתנות אלו שאמר הש"י [illegible] שזה [illegible] הוא [illegible] [illegible] וכן [illegible] מהם כי הוא [illegible] ישראל [illegible] מדברי התורה שאמרו [illegible] והוא [illegible] שהם [illegible] מהם [illegible] שאינו [illegible] והקבה [illegible] וזה [illegible] [illegible] הוא [illegible] וגם [illegible] [illegible] שיהיו [illegible] וזה [illegible] [illegible] ולא [illegible] שהם [illegible] הכהנים

התועלת העשרים

הוא במדות והוא מה שלמדנו
[illegible] לכהן [illegible]

בזאת המצוה הוא להעיר שכל [illegible] עם [illegible] והיה [illegible] בתורה ובענין [illegible] מהם [illegible] שמחסר להם

התועלת הכ"א

והוא במצות הוא מה שצונו
שלפי שיהיו הכהנים [illegible]

משמרות ומשמרות וחולקים בקרבנות יהיה רשות לכהנים הלויים לעבודה [illegible] הכהנים [illegible] [illegible] שאמר [illegible] שיהיו הלויים עובדים משמרות משמרות [illegible] עבודתם [illegible] שנבחר [illegible] והוא [illegible] [illegible] לעבודה [illegible] בבית הבחירה

כי אתה בא אל הארץ

עד [illegible]
[illegible]

תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם ידוע שאין הכונה בזה שלא יהיה [illegible] וזה שאין [illegible] לדברי [illegible] [illegible] ודבר [illegible] [illegible] ולא [illegible] בהם שיהיה [illegible] [illegible] שזה [illegible] מפני [illegible] [illegible] עשיית [illegible] ולא [illegible] [illegible] וזה [illegible] לא [illegible] [illegible] שידעו [illegible] הדברים מה הם [illegible] שהם [illegible] לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש [illegible] העבירה [illegible] [illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קוסם קסמים הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] כזה מה [illegible] מה שכתב [illegible] [illegible] [illegible] והוא [illegible] בזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוא שיאמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והוא [illegible] וחובר חבר הוא [illegible] ודורש אל המתים הוא [illegible]

[illegible] זכות התורה היא שיהיו הכהנים [illegible] כי
בזולת זה לא [illegible] וזאת העבודה הכבירה [illegible] וקנה חמדו
[illegible] בקנינם להפך [illegible] כי
[illegible] ולא יוכלו [illegible] הקרבנות [illegible]
[illegible] כי יבוא הלוי [illegible] בזה [illegible]
שהוא [illegible] והנה [illegible] הלוי שהוא [illegible]
[illegible] הלוים [illegible] הכהנים יכול
[illegible] הלוים [illegible]
והנה [illegible] הקרבנות [illegible] הלוים [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] הנה זה [illegible]
[illegible] וזה התועליות הנה

התועלת הראשון

הוא במצות והוא שצונו
למנות שופטים ושוטרים

לכל אחד [illegible] שופטים [illegible] והנה
התועלת בזאת המצוה מבואר [illegible] כל
[illegible] דרכי התורה בכללם וזה [illegible] להם [illegible]
[illegible] שיהיו [illegible] התורה [illegible]
על התורה ולזאת הסבה [illegible] השופטים והשוטרים
בכל שער ושער [illegible]
[illegible] התורה ככלה עם [illegible] התועלת [illegible]
[illegible]
[illegible] שופטים [illegible]
[illegible]
[illegible] גם כן [illegible]
[illegible] מעבר הירדן מזרחה

התועלת הב׳

והוא במצות הוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]

[illegible] משפט [illegible] זה [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] והנה התועלת [illegible]
[illegible] כלם [illegible]
[illegible] התורה [illegible]

התועלת הג׳

והוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]

[illegible] עבודה [illegible]
עבודת [illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הד׳

והוא במצות הוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]

[illegible]

התועלת הה׳

הוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible]

[illegible] שעבירה [illegible] לא [illegible]
[illegible] והנה התועלת בזאת המצוה
מבואר [illegible] זה [illegible]
[illegible]

התועלת הו׳

הוא במצות והוא מה שצונו [illegible]
[illegible] הדרישה והחקירה [illegible]

[illegible] והתועלת בזאת המצוה מבואר התועלת

התועלת הז׳

הוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
[illegible] והתועלת בזאת המצוה

מבואר כי [illegible] משפטי [illegible]
שתהיה [illegible] דרישה וחקירה כמו שזכרנו

התועלת הח׳

הוא במצות והוא מה שהקריב עדות
[illegible] כענין [illegible]

[illegible] והנה בזאת התועלת [illegible] רבים

התועלת הט׳

הוא במצות והוא מה שצונו [illegible]
[illegible]

כן [illegible] כל התורה [illegible]
מה [illegible] והתועלת בזאת המצוה מבואר

התועלת הי׳

והוא במצות והוא מה שצונו לעשות כ
כדברי התורה [illegible]

[illegible]
לך והתועלת בזאת המצוה מבואר ממה שקדם

התועלת הי״א

והוא במצות הוא מה שהזהיר [illegible]
מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל

[illegible] שיהיה [illegible]
יגידו ויורוך שנאמר לא תסור מן הדבר התועלת

התועלת הי״ב

והוא במצות והוא מה שצונו [illegible]
[illegible] אשר יבחר [illegible]

[illegible] שזכר והתועלת בזה הוא [illegible]
[illegible] התורה ועבודה

התועלת הי״ג

הוא מה שהזהיר [illegible] המלך
[illegible] אשר יבחר [illegible] ושלא יהיה [illegible]

[illegible] עם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] על פניהם

התועלת הי״ד

והוא במצות הוא מה שהזהיר המלך
מהרבות לו סוסים [illegible]

[illegible]
[illegible]

התועלת הט״ו

והוא במצות הוא מה שהזהיר המלך
מהרבות לו נשים כדי שלא יסור

לבבו [illegible]

התועלת הי״ו

והוא במצות הוא מה שהזהיר המלך
מהרבות לו מאד כסף וזהב [illegible]

[illegible]
[illegible]

התועלת הי״ז

הוא במצות הוא מה [illegible] המלך [illegible]
[illegible]

[illegible]

ולפי זה הענין הוא דבר [illegible] כי הוא [illegible] אם היה
[illegible] כי אם [illegible] הבחירה [illegible]
[illegible] כי כל [illegible] שאלה הקרובה
[illegible] עם [illegible] אשר [illegible]
והוא שיהיה [illegible] כי כל [illegible] אחד
[illegible] שאחד ידוע בעצים ובבתים [illegible]
[illegible]
[illegible] זה וכן [illegible] שהיה הענין במספר [illegible]
שלשה עצים [illegible] ואמר זה [illegible] היה [illegible]
[illegible]

[illegible]

הגוים האלה · יורש לך יי' אלהיך · ואמר לא תלך לדרוש לגוי
כמו אחרת לשאר השלטות · אבל [illegible] · ולכן כלמרם לך
אחר כך מעשים קשות כמו שאמר שמואל לשאול שבשעתיים
הוא יעשה כוחיו לך ולא קיים מצותו ויאמר לו שמואל שככי
עבר על דברי השם ית' ונבא לו והוא שנים זה כדבר הנביאים
והוא מבואר ממנו שאחר אחר זה שאמר כמצות התורה לא לאמר
אלו · ויקרא שנחקר בזה ונאמר שאם היתה הכוונה בזה שיהיה
לשמוע אל דברי התורה · הנה לא יהיה זה הענין שאמר עליו מגד
שיגונה לדברי התורה · ואם היתה מצותו לסור מדברי התורה הנה
יבחר במה שעבר שהם כזה לעבור על לא תוסיפו וכן אמר לא
שנה · ואם היתה מצותו לסור ממצות אחריות מהתורה תמיד
הנה זה יהיה גרוע מהתורה והתורה אמרה לא תגרעו ממנו וכן
הענין בתוספת · כי שער הנבואה לא יהיה את התוספת בתורה
מצוה לדורות · ולזה יראה שמה שנבאה בזה הם לנביא ואמרו לא
תוסיפו עליו ולא תגרעו ממנו פירשתנו בזה השקר לדורות שלא נקבל
עליך נבואה שום תוספת המצות ושום גרעון מהמצות כדבר
התורה · ולזה יתחייב שמצות אלו במה שיקבלו לסור ממצות אחת
ממצות התורה שלא תהיה בענין המצות לשעה כמו שאליהו
שאליהו בהר הכרמל · בשעה בין יומם לשבת שהנהיגו ובפסח
שופטים · כבאשר שאלהינו שלא הם משה התורה מפי השם · אך
מפי נביא וכי ידקדק מה כאשר קבלה · ולזה אמרה אלא שמדבר
עמכם והשמיעו ולא ידבר עמכם אלהים · ויעזב הקב"ה בענין
השם ונתן לכם התורה בשמו והעלה אותי · ר"ל מה שיהיה נאמנה תמיד
לפי שבכל הענינים יצריך לפי שעה לעבור על קצת המצות כי
הוא ירצה עוב מזו לעבודה כמו שספרו מעשה אחאב בהר הכרמל
הנה שמענו זה מפי נביא ק"ב כיון שברחו ומשה [illegible] הדברים
מפי זה שכבר הקים להם נביא מקרב אחיהם · ולזה יהיה אמת
ודברים נפסח בלא אשר [illegible] מדברי התורה הם מדבר התורה
והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי א
אדרוש מעמו · ר"ל שזה יהיה חייב מיתה בידי שמים · ואמר זה כי
אולי יחקור אחד מחד הנביא ויאמר אני יותר עובר על דבר התורה
והוא זה [illegible] שבה ממנו היא נפסלה כי הוא אינו עובר על
דברי התורה אבל שמעתי לדבריו לעובר שתצוה דברי התורה
לפי שעה · אך יעבור על דברי התורה אם לא ישמע לדבריו
כאשר היתה מצותו לעבור עליה ובהיות מצות השם · והנה נ' כלל
בזאת התורה נביא שעובר על דברי נביאו · אך הנביא אשר
יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר [illegible] חייב
מיתה אשר לא צויתיו לדבר לו אבל הוא בודה מלבו הדברים
ומודיע אותם בשמי ויתחייב בזה מיתה מפני שהוא נביא שקר
ואמר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים והוא אם יאמר לעבור על
דברי התורה אשר קבלו ויחייבים לשמוע לדברי הנביא בהם
וקיים שיאמר בשם השם שקר מצוה אשר צוה יקפץ לעבוד כוכבים
ומזלות ויגבר בעדו [illegible] כמו שנמצא כוכבים ומזלות ושכן יורי
זה יתרה מזה מהקדמות שיאמר [illegible] האמונה הזאת מה עם שהם
יכולת השם לשנות את התורה [illegible] שיאמר שהשם יתעלה שנשאו
ענין עם פלוני ביום הזה והוא לא דבר עליו · ויהיה זה הכזב
חלוק ויעברו בזה שמצות התורה והנה כשאמר · אשר
קודם לדבר שיאמר שהשם שלחו ונאמר לדברים שמועה לא
קודם השם עניין אחר · והנה התנאי שיהיה מיתה כי אמר
זה יאמר לדברים אחרים בשם השם יתעלה שבהו הוא כבר

ויפה זה הענין מה הפירוש זה דבר זה דין יכלל אשר לא צויתיו לדבר
הוא שיאמר לדבר בשם יי' אשר לא צויתיו [illegible] שהשם ית' [illegible]
עד זה כמו שיוסיף על צוויי אלהים · יכלל כי כבר הודיענו הדבר
שזה לא יהיה · והנה אמר זה על מה שהענין כי לא יתכן שיאמר הדבר
זה הענין משנה הכלל · ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ר"ל נאמר
[illegible] בשם מצות התורה · ומת הנביא ההוא ר"ל מיתת חנק · וכי
תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו יי' · אבל שיתבאר
שהמצות בשם יי' נמצא שלא זכרו לדבר הוא חייב מיתה · הנה לך
כל שהיה לכם מעשה יורה בזה הדבר אשר לא דברו יי' · אשר
ידבר הנביא בשם יי' ולא יהיה הדבר ולא יבוא הנה זה הוא מיתה
שאם שבאם בעת הדבור שאמר בשם השם שהוא בא [illegible]
לאחר זה · אמנם בעת הדבור כמו שיאמר שהשם אמר [illegible]
שכבר מתחיל כך ואחר כך נאמר זה ומלבו ושאין הענין כן יהיה
שהשם אמר לנו שביום כך יקפצו מי הבהר קטנים לדרוב
הזמן ולא נמצא שיגיע · ומה שראוי שיהיה בעת הדבור באות
שיתן לנו באמרו להם המאמר כמו שיאמר שה' הוא זה שיותן
להם שילכו במחנה במקום פלוני ויאמר עם זה לא לבם את
שבמקום כך תמצאו [illegible] דבר כך ולא היה כן ושאמר להם
כי ביום פלוני [illegible] ולא נתקיים · ונכון יהיה זה בעת
הדבור במופת אחד כשיאמר להם בשם יי' דבר ידעו לכם זה לא
יהיה ולא יבוא [illegible] זה הדבור כמו שיאמר להם בזמן
לא תוסיפו לדורות מצוה אחת לנבואה לדורות · ואמנם מה שיהיה
מפני אותו שאמר ממנו ואחר זה ולא יהיה ולא יבוא הנה הוא [illegible]
מעשה שהוא אינו נביא · ולזה יתבאר שזה הדבר שדברו הנביא
בשם יי' לא דברו יי' · ורצוני שנחקר בזה מפני [illegible] יהיה בזה
וזה שלא יתקיים מה שנבא שלא יהיה הדבר ולא יבוא האות הזה
כנביא שקר · וזה שאם היה בזה ייעוד לרעה השם חנון ונחם
על הרעה כמו שהתבאר מדברי ירמיהו לחנניה בן עזור · ואם
היה הייעוד טוב בזה לא יבחן אם לא יבוא שהוא נביא שקר
כי אולי יגרום החטא [illegible] ואשר
[illegible] השם הטוב אשר דבר לנו
כמו שאמרו רבותינו [illegible] והנה ירמיה
[illegible] הייעוד הטוב [illegible] הנה יפול
[illegible] יבחן הנביא ונאמר כי לא יבחן הנביא בזה
ייעוד שיהיה [illegible] שיהיה כמו התנאי ר"ל שמעשה
[illegible] כמו הענין כי ענין הטוב שלא יקח זמן [illegible]
[illegible] שבארנו [illegible] שלא יעקב [illegible]
כי [illegible] כמו שביארנו שם
ואולם [illegible] הייעוד הטוב שיהיה [illegible] ניכר
בדורו [illegible] היה [illegible] הנה יבחן בו הנביא שאם יאמר
כי שקר הנה הוא נביא שקר · והנה יבחן הנביא בכל מה שיאמר
מהדברים [illegible] היה טוב [illegible] שאם לא [illegible]
כן שאמר [illegible] שהוא נביא השקר · וזה ואמרו ולא יהיה הדבר
יבחן [illegible] על מה [illegible] הדברים הענינים שאין [illegible]
[illegible] שיאמר [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] דבר זה [illegible]
[illegible] הנה [illegible] נביא שקר [illegible] לדברו
[illegible]
[illegible]
ולזה הוא מבואר שאין ראוי [illegible] חובה [illegible]

אל הפה לא הקשה ויתבאר עוד כשאין שם בזוי כי הנה [illegible]
להיות שרש קיום ישראל כפי החבור שהיה בו האלהי ומזה יבוא
על תועלת מזה והוא כמו שהשם יתברך נבדל מהם שיעור מה
והם אמרם מעשיו כן הוא היה יותר נבדל מהם שיעור מה גדול
כי היה היה כח להשגחתו בכל העתידות והמעשיות וכמו כן
שהענין ישר עמוק בעיונות לאחות האמתיות ולזה המספרים
מן הענין הזה כי כמו שיתבאר [illegible] יתאמר בהם [illegible] אשר
לשמוע יסודות הדברים שהוא מקוים בהם והיה מקום
התועלת הזה כי כמו שהענין הוא במעשה מהם כן היה הוא במעלה
מהרבה הנה זה מבואר מה שיעריך אל מבואר במה שקדם בבאורנו
בזאת הפרשה ואלה הם התועלות המגיעות מזאת הפרשה

התועלת הראשון

הוא במצות והוא מה שהזהירנו
מן מללמוד לעשות כתועבותם
הגוים ההם וזה מבואר בעצמו כי אם נאמר כן מן [illegible]
והיה זה סבה מלהשקיע אותם כלם ויתאמר זה [illegible] מלהיות אחרים

התועלת הב

והוא במצות והוא מה שהזהירנו
מהעביר מזרעו באש למולך
והנה התועלת בזאת המצוה היא מבואר

התועלת הג

הוא במצות והוא מה שהזהירנו שלא
יהיה בנו קוסם קסמים ולא מעונן
ולא מנחש ולא מכשף ולא חובר חבר ולא דורש אל המתים והנה התועלת
בזאת המצוה מבואר כי זה הענין יפה להאמין במה שקבל
והקיר מזה והפתח היותר גדול שיהיה לו לאחר שישגח בו
להשגיח בכל הנמצאות ומשיג כל מה שיבא בהם כי אחר נראה על
זה כן באומה שנאמר מופת נפלא לה היותם מהשם לאלהים
בהם והכחות בנבואה כמו שזכרנו בספרי מלחמות ולזה אמר ישעיה
מי השמיע זאת קודם הדורות מראש כמו שביארנו שם
וכשיאמין שמזאת הפרשה והמעשים שאין בהם ריוח ולא תועלת
העניות האלה שהם לא ההודעה ימור [illegible] זה התועלה הנה
אשר אין בה מכשול לקיום התורה כמו לאמונות [illegible] ועוד כבר
יתאמר מזה ההפסד להסיר מאלו הם התועלת המגיעות להם
מההשגחה הפרטית ומהשגחה כנראה כי יחטאו ולא יעשו
ויעודו מפני זה מעשיות מה שהם יעשו והן יגיעו להם התועלת
עצמותם ויתקרבו לעשות מה שיהיה נמשך להם מאלה השמות
טוב לעשות כלי שיתרפא זקים ונגעים

התועלת הד

והוא במצות והוא מה שהזהירנו שלא
יהיה בנו מעונן ומנחש ומכשף והנה
התועלת בזאת המצוה מבואר כי בזה יתאמר [illegible] בדברים
המדיניים עם שזה יביא לבטל אמונו הפתח היותר גדול שנאמר
ממנו שיש בכח אחד על כל הנמצאות [illegible] מהשגב
שיהיה כח בנין הקבלה להם אף מעשות נפלאות מהם ינגעו
במה שיראה לעתיד מהקרי וזה כי הפעלות ההם [illegible]
אבל שיתחבר אל הקבלה שיחשב שינגעו מהם וזה מה שיפה
נקשר בכל הדברים מהחשים מהקרי [illegible] לנמנע
כל הנמצאות כמו שיהיה יותר במקומות [illegible]

התועלת הה

הוא מה שהודיע והשיג שהוא נביא
כי זה לא יובן כדרכו שינגעו
להם הידיעה השלמה בדברים העתידים מה שלא עבר בצד
כן שיאמר ומהר עשה ינגעו וישיגם בנבואה שינגע כמו שהיה
שם וזה הוא אמרו נביא לך כמו ואחר עד ואתאחר נביא מ

מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלהיך וכבר הגדנו ההקדמה
בזה על דרך שיראה שהוא לאות העתידות אשר כאן בלא ספק
נ"ל שיהיה ראוי שיעשו אחריו במה שקדם ולא בזמן הנשואה
לא עבר ימים אחד מהם לא הקדים לשאול להם על מה המקום ההוא

התועלת הו

הוא במצות והוא מה שצונו לשמוע אל
הנביא ולעשות מצותו אם [illegible] התורה
ומצות אשר יאמר בהם לפי שעה זולתי וזה ולזה אמרו חכמינו ז"ל השמעון
והתועלת בזאת המצוה מבואר כי בזה ימשך התועלת הפרטית
שהשיג הנביא והנה התועלת בה על מה שיבא לעבור בקצת
העניינים על קצת המצות כי התורה לא היה אפשר כולל
בה הנהגה השלמה הנאותה לכל מה שיצטרך אם אפשר שיקרה
בעתות העתים שיהיה יותר טוב לא ידמה מה שאמרנו ולזה
כל מה שיגיע [illegible] בכל זמן ועת לעשות אשר לקח כי
אם הישיר ישראל לאמונה שלכך שיש לעשות לפי שעה בעתות
יותר [illegible] כמו אשר שיוסף בתורה זה והנה זה הענין יותר
לענין המופתים שיתחייב השם ית' לנביאים וזה כי היו לבעל התורה
הזאת ודרך מה שיתבאר שהם לא נעתק מהטוב כבר לכך מה שלכם
הם קשים באופן כולל ולפי שכבר הוא הענין היותר טוב
שימור קצת המצות והם לא הזכיר השם ית' זה על ידי נביאיו
בשעה ולכן והנה הודיעה התורה שמצוה על דברי נביא חייב
מיתה בידי שמים כי לא יכול לתפוס מעבור על מצותו

התועלת הז

והוא במצות והוא מה שצונו להמית נביא
השקר והמתנבא בשם ע"ז ומה שצונו שלא
נירא ממנו והתועלת בזה מבואר שאם לא הנביא אשר ידבר דבר
בשם אשר לא צויתיו לדבר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים
וזה להרחיק מאמונו ובכך כמו שזכרנו התועלת המגעת מזה מה
שביארנו בדברי זאת הפרשה התועלת

התועלת הח

והוא במצות והוא מה שצונו להבדיל
שלש ערים למקלט מכלל הארץ ומה
אחר שכבר יורשים ושבת בה הירושה ויקשיבה לא עלה
מקומו שיהיה לו ולזה התועלת בזאת המצוה הוא מי שם כל רוצח
על שיהרוג בלי דעת כדי שלא יהרגנו גואל הדם בכבודו ולזה על
כל הורג נפש בשגגה על מה הכתוב שלא יהרגנו נפשו וזה ונקם
ולפעמים היו הימים הרבה שלא להמית עליו ולזה לא נמשך זה
התועלת אם לא שהיה קרובה אליו כמו שביארנו ולפי
שהיתה כוונת השלש ערים האלה לא קרוב מהם קצת הארץ שיהיה להם
חופש במקום מקום שלהם לא הנה לזה היה שלש
גבול קדם ונקרא במקום כלם שלא יהיו ביד הגואל ואחר
הסבה כי יש להם [illegible] זולתם בכל הגלילים אשר
הטעם זאת הקבלה כמו שביארנו בביאורנו לדברי זאת הפרשה

התועלת הט

הוא במצות הוא מה שצונו להוסיף
עוד שלש ערים למקלט אחר שירחיב
ה' אלהיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ולפי שלא ידוע עד
שעבר שהיו שם נכריים קבלת אלו הערים שנתן השם ית' בזכרם
בכבוד התורה והספרים וקראנו והכל מה מה שזה יהיה
שלמות המשיח שהוא כלו מקוים בזו

התועלת הי

והוא בפעולת התורה והוא מה שזה יצוה
כי בזכות שמירת המצוה שלא יהיו
ישראל אחרון וקיום שהעבודה היא לאהבת השם ולשמרו מצותיו
כל הימים שנתן השם להם ונתן הארץ הכל אשר נתן לאבותינו

ולפי דקדוקנו הכתוב וקודם שיבא ראשונים לכן [illegible] שאם [illegible]
הנכון שנפלו לדם שנים למיתה שתהיה [illegible] זה נגבה שיבא מר
חייו שעבר על זה קללו במה שדקדק [illegible] אמנם [illegible]
עבר על זה הנשלחים עליו [illegible] עליו הקינאם שהזיק ב
בחזקה ובאונס עליו הגנב ולא הקינאם שזה בכתב
ובגנבה ואמנם בחולה לא קיים עבר כי הוא עליו ואחד לא
יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לומר בזה שעד אחד
אינו נאמן שישפטו עליו לכל עון ולכל חטאת אם זה המקום שיחזק
הקדמון והנה יתבאר מזה שמעט שאינו קם לאחד עליו
המשפט בשבועה הנה הוא קם לחייב שבועה המודה [illegible]
כמו שמצאנו במעשה שאין שם עדים שישבעה לומר
לזה על פיהם הנה יקום דבר השבועה ההוא לשבועה
על פי שני עדים או שלשה עדים יקום דבר הקים בזה עדות
שלשה לעדות שנים כמו שבארנו במה שקדם על דבר כי
נאמנות כי יקום עד חמס לענות בו סרה רמז שהזכיר זה
הענין הוא שנים בזולת זה לא יהיה עדות ולא יתכן שאמר כן
כאשר זמם כי עד אחד לא יאמן להכחיש שנים והנה אחרי
העדים שהעידו לדבר שקר הוא מדרך האמת ועמדו שני
האנשים אשר להם הריב לפני ה׳ מגיד שאין העדים מעשי
שקר יקוים שיבואו במקום הבחירה לבאר אם הם עדי
שקר לפני [illegible] והסכים [illegible] שופטים אשר
יהיו בימים ההם ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר
העד [illegible] שיאמר שלא היה יכול שהם עדי שקר כי אמנם
שהעידו [illegible] כי אם לא [illegible] שהם עדי שקר
כי הנם נאמנים שתהא כמו שקדם אמרו [illegible] שנים
עדים הוא שאין עדים ואם [illegible] והקירה חוץ
יתבאר שהם עדי שקר [illegible] שאינם מכחישים זה לזה
במקום ובזמן ועל אחם הוא שלא יכחישו זה לזה
האחד מגיד אמת [illegible] ולא יתחייב מהם הוא המגיד
שקר ואין יתכן לומר באחד כאשר זמם והנה הדין לא
יאמר שניהם עד אחד ולזה יתחייב שיאמר שתהיה הדרשה
יתבאר שהנה הם מעידים שקר והמשל שיהיה הדרשה
והקירה יאמרו [illegible] היה [illegible] ביום פלוני ויבאו עדים
אחרים ויעידו שביום ההוא היו אלו העדים עמהם במקום
רחוק מירושלים באופן שלא יתכן שיהיו ביום ההוא
בירושלים כי זה מה שיחייב שיהיו אלו העדים הראשונים
עדי שקר [illegible] כאשר היו והשנים שנים לבד
ואם יאמר [illegible] יאמינו [illegible] לדברי השנים [illegible]
שמעידים שכבר היו ביום ההוא בירושלים [illegible] הנה הוא
[illegible] כמו שיאמינו [illegible]
ולזה [illegible] שאמרו [illegible] שהיו [illegible]
ובשנים והעידו שהם חייבין למיתה השנים עדים יהיו
נאמנים [illegible] שהם [illegible] וכן בזה המקום
הוא [illegible] שהעידו [illegible]
[illegible]
ביום [illegible] במקום ההוא [illegible]
ולזה הוא מבואר [illegible] ביום שהעידו במקום ושם אינו
[illegible] העדות [illegible] שנים [illegible]
ולזה הוא מבואר שהם [illegible] בזה העדות [illegible]
[illegible] בזה העדות [illegible]

על דבר אחר יהיה העונש בעבור זה והנה עדי שקר במקום
ובזמן ולזה יהיו נאמנין העדים השנים כנגד הראשונים
העד שקר ענה באחיו [illegible] שלא עשו לדבר כי אם על
זה והנה שהעידו שקר ולזה נאמר כאשר זמם לעשות
לאחיו שזמם לבד ולא עשה וזה [illegible] לדברים הם אם
מפני העדות שקר לא יתקיים [illegible] שלא הגיעו [illegible]
כי אחר בעבור העונש [illegible] שיתחייבו אם [illegible]
הרע אשר הם [illegible] יעשו בזה [illegible]
בזה [illegible] שאין [illegible] שיעשו העדים זוממין אחר
שהגיעה [illegible] לבעלי דין [illegible]
למה שישפטו [illegible] ומאחר משפטים במה [illegible]
[illegible]
מאחר [illegible] כמו שבארנו ובפרשה [illegible] המשפטים
ולזה [illegible] לא [illegible] לבעל דין [illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה היה זה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] ואם לא [illegible] בזה [illegible] יהיה [illegible]
[illegible]
[illegible] שלא יהיו ישרים [illegible]
[illegible] העדים בזה המקום [illegible]
[illegible] כאשר זמם לעשות לאחיו [illegible]
[illegible] ממון יפסיד ממון [illegible]
[illegible] שאמר [illegible] בו זה העד
[illegible]
[illegible] לעשות [illegible] כי זה
[illegible]
[illegible] עדי שקר [illegible]
[illegible]
[illegible] לעשות לאחיהם [illegible]
[illegible]
[illegible] במקום [illegible]
[illegible] ובערת הרע מקרבך [illegible]
[illegible] והנשארים ישמעו ויראו ולא יוסיפו
לעשות עוד כדבר הרע הזה בקרבך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] עין בעין שן בשן יד ביד רגל ברגל [illegible]
[illegible]
[illegible] המשפטים
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ולפיכך לא ירדה תרומה כיחס ועתה ירדה שיש לנו מי [illegible]—
שיש בו שחיטה אחר [illegible] · עדיין שכן הדין בטלה לנו [illegible]
שיש בהם [illegible] כמו השען נכרים · ולנה [illegible] שסבב
[illegible] ושחיטה ועל כבס זית · והנה [illegible] שיפלע · זק
הנסמכים [illegible] משה · ועתה יתנחר שחס היו [illegible]
[illegible] · לא זכה עדיין לעולם ולא [illegible] היחקוד ושב לבני [illegible]
[illegible] בשנים הם · ומיקחים אשר [illegible] ולא לקחה · היה
[illegible] ומחמרו [illegible] יקחנה שחין הקטה [illegible] מטב זה
[illegible] שיהיה לו לעבה שזכרנו בשנים הבית · ולא קום מבוחר
[illegible] כוהנ בכל משה שהיה קריה לקבלו לא לקחה קיימה
[illegible] חוק למנה [illegible] להם · וחסהיו כלך וחיה [illegible]
[illegible] מתפזק נזק [illegible] · וכן המחזיר גרושתו שקד[illegible]
[illegible] · ורחוש [illegible] קטה ולהחקחין ויולם לכבק
כלי שער כי המלחמה וקיינו הולך ושב למפר [illegible]
[illegible] והם שכן עדי יהיה לבית [illegible] ושלחמת [illegible]
חסר [illegible] שיהבחר בנה [illegible] ושם יבחר שכן
הדין [illegible] בית מקדש וחנכו וכחשר [illegible] ומלכו ·
ויקחו השוערים לעבדה [illegible] · רחוש [illegible] זה המרום
הוא לעבדי כהן רחשונה במקום מתחלף · והשוערים היו [illegible]
והעם מחרין · ולנה בקרבם לה המלחמה ימחר הכהן [illegible]
[illegible] והמחמרו [illegible] · וכהן מחד ימחר
הלבדים לבני ישראל בראשם · ומחר זה שוב הכהן [illegible]
[illegible] · והשוער [illegible] הלבדים [illegible]
ברובם · והעקר השוערים הם השוערים [illegible]
שהם שוערים לבני ישראל · ולמה לא תהיה זאת המלחמה כל
מלחמת [illegible] כל [illegible] השוערים הם תמיד
[illegible] ובמלחמת [illegible] · ויקחו השוערים לבר
[illegible] ויחקו השוערים [illegible] יותר
[illegible] הכהן · מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב
לביתו [illegible] שהירא ורך הלבב [illegible] הכהן ש
[illegible] המלחמה וילך
וישוב לביתו [illegible]
[illegible] כי כן דרך [illegible] המלחמה
[illegible] · והיה ככלות השוערים
לדבר מלחמה ופקדו [illegible] בראש העם [illegible]
[illegible] המלחמה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

לעניים [illegible] · וענה יתן [illegible]
[illegible] · וחסיש [illegible] לא יהיה [illegible]
כלהם [illegible] הקמלה [illegible]
[illegible] והמלחמה [illegible]
[illegible] יהושע [illegible] הקהל
בני ישראל [illegible] כי [illegible] המלחמה
[illegible] · והמלחמה [illegible] היו [illegible]
[illegible] · ועם [illegible] לבדו [illegible]
[illegible] · שבקום [illegible]
[illegible] בכהם [illegible] · והלבכה [illegible]
[illegible] המלחמה [illegible] כיהם [illegible]
לעמים [illegible] המלחמה [illegible]
בהם [illegible] העבודה [illegible] · [illegible]
[illegible] · מעיל [illegible]
[illegible] ומוכת [illegible] · ומוכה בכלל [illegible]
[illegible] · ועם מיכן [illegible]
כלים [illegible] כמו [illegible]
[illegible] · וכשיהם [illegible]
[illegible] ולמו [illegible]
כלהם [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] · והדבר [illegible]
לבית המלחמה [illegible]
המלחמה [illegible] · והמלחמה [illegible]
[illegible] להבריח [illegible] לעבודת המקדש
ולבית [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] · ומוכה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] · וחסרו [illegible]
[illegible] · ומה [illegible]
[illegible] · וכהן [illegible]
[illegible] · והקדוש [illegible]
[illegible]
[illegible] · והכבדה [illegible]
[illegible] · והמכה [illegible]
[illegible] שאלו [illegible]
[illegible] · והקדושה [illegible]
[illegible] · וזה [illegible]
[illegible] · ולמה [illegible]
[illegible] · כי [illegible]
[illegible]
[illegible] · קורה [illegible]
[illegible] · ולמה [illegible]
[illegible] · ומה [illegible] בעני [illegible]
[illegible] · והעם [illegible]
[illegible] · כאשר [illegible]
[illegible] · ועשה [illegible]
[illegible] · כי [illegible]
[illegible] · כי [illegible]
[illegible] · עבד

וזה נשאר מזה המקום שהתורה הזאת התקיים כמו שיתבאר [illegible]
בעת [illegible] לא כמו שזכרנו ושלום הייתי שיורדים
[illegible] בכל [illegible] היה [illegible] והקבוץ.

התועלת הי״א

הוא במצות והוא מה שצונו שנבדיל ערים
שיהיו להם המקומות וזהו
חיובו את הרוצח שיגלה שם והתועלת בזה מבואר כי יש הסר
בזה מקומות [illegible] שפכות דמים. התועלת

התועלת הי״ב

הוא במצות והוא מה שהזהיר
מהשיג גבול כל ישראל בגבולו
או בסתר שלא להשיג גבול רעך ונו׳ כמו שזכר אשר גבלו ראשונים והנה
התועלת בזה התמדת המצוה מבואר בענינים הקודמים והיתה
בזה [illegible] ישראל לאחוזה [illegible] ולירש נחלתו [illegible] ישראל
על שמר [illegible] וזה היה המצוה בה בזה העניין [illegible] עלם.

התועלת הי״ג

והוא במצות והוא לצות שלא נאמין
הדין בכל עון ובכל חטאת שלא על
אחד כי אם על פי שנים עדים או שלשה עדים ובכבר פירשנו
התועלת המגיע מזה בפירושנו לזה המאמר.

התועלת הי״ד

הוא במצוה הוא מה שצונו לעשות בעדים
זוממים שיהיה עונשם שיהיה כאשר זמם
הפסק ובכבר פירשנו התועלת המגיע מזאת המצוה בפירושנו לזאת המצוה.

התועלת הט״ו

הוא במדות והוא מה שצונו לשון ר׳
שהזהיר מעשות [illegible] הרע הזה
שכן ולא יוסיפו לעשות כדבר הרע הזה והיה לנו מזה שראוי
מזהירה [illegible] הענינים שלא יזיקו בדברי שקר ויקשה
שכנו זה הענין להם כי אין מענישים [illegible] עונש כעונשם
העדים שוסר הרע בה השוא שהם היו אז נכון [illegible] והקינו
חטא [illegible] מכל עונותיו ולפי שלא ימשך מהבריקם הרעה
כי אם במקרה הוא לא יקנו אותם ימאנו בזה [illegible] כמו שכן
ימוות אלא כמו שאמרו חכמים ולפי שלא [illegible] כל אחד
שזה המאמר [illegible] לא יוכל ולא מוריד ושהוא [illegible]
התורה להזהיר [illegible] כלכך הרע הזה ולא
מהרה לדבר הרע הזה ואולם עדים זוממים לא הוכחה בכן
מזהירה שיהיה [illegible] והזהיר [illegible] התורה לא [illegible]

התועלת הט״ז

הוא במצוה והוא מה שהזהירנו
מלרחם על העדים זוממין מה שכן
עשו כי אין להם ומה שהזהירנו מלרחם על כל זו וכל
[illegible] שהם כי אין לרחם שנא׳ ולא תחוס עינך
נפש בנפש עין בעין ונו׳ והנה התועלת [illegible]

כי תצא למלחמה וגו׳

עד סוף הפסוק ט

רצה למלחמה על אויביך ונו׳ הזהיר [illegible] על אויביך וראית סוס ורכב
עם רב ממך לא תירא מהם סוס ורכב כי אין להם לבטוח בסוס כי
[illegible] על [illegible] כחו ומעוזו ויען עלה שכבר
[illegible] מצרים כמו [illegible] חזקה עם קיום ישראל אז
[illegible] ולא כחרבו ולא כח [illegible] והנה
הזהיר [illegible] מהם כי [illegible] הוא [illegible]
הוא לך [illegible] ישראל והיה כן [illegible]
[illegible] אחר שזה הדבור יהיה בקרב ישראל [illegible]
והוא [illegible] ומערכות המלחמה [illegible] בכתות
הקרובה למלחמה וכבר יתבאר זה עם מה שדברים קודמים

אחר זה ונגש הכהן ודבר אל העם ואמר אליהם [illegible]
המיוחד לזה [illegible] הכהנים
בכל זה החלק ולפי שהם [illegible] הנה [illegible] ביציאה
זה המאמר בקולו בתוספת שיהיה המאמר אליהם וכן אמר
בפרשה והיה כקרבכם [illegible] ישראל
קודם [illegible] שיהיה זה [illegible] כי הכהן [illegible]
לזה [illegible] שיהיה [illegible] כמו שאמר
[illegible] שיהיה [illegible] הקודם [illegible]
אחר [illegible] בקולם ולפי שאמר אחר זה [illegible]
[illegible] שהזכיר [illegible] העם [illegible] שזה שיאמר
[illegible] הדברים שזכר [illegible] מהשוטרים ולזה
אמרו [illegible] אחד ולפי [illegible] הדברים
[illegible] בזה הלשון [illegible] שמע
ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אמר זה
להודיענו שלא ישראל שינצחו [illegible]
[illegible] לא [illegible] שהם אויביהם [illegible]
ונו׳ אמר זה [illegible] והפחד [illegible]
[illegible] שלא [illegible] בחמה ובדרכי התורה
[illegible] ובכל [illegible] וזה יהיה
להשבר לבם [illegible] כי ה׳ אלהיכם ונו׳ [illegible]
שהוא [illegible] כי הוא ההולך עמכם
[illegible] להלחם בעבור כם עם
אויביכם להושיע אתכם [illegible] לכם והמאמר
בזה המאמר שאם יהיו [illegible] אויבי הם
[illegible] בדרכי התורה ההולך עמכם להלחם
בעבורם עם אויביהם [illegible] ישראל [illegible]
כמו [illegible] עם אויביהם [illegible]
[illegible] עמם [illegible] להושיע [illegible] אויביהם ובכו
השוטרים [illegible] העם [illegible] ונו׳ [illegible] הדברים
[illegible] הדבור [illegible] שזכרנו [illegible]
[illegible] הדבור [illegible] להם [illegible]
[illegible] הדברים
[illegible] ישראל [illegible]
ישראל והדבור שזכרנו [illegible] לעורכם מלחמה
[illegible] למלחמה [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] כי זכר [illegible]
[illegible] מבואר [illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ולפי שאמר
[illegible] שיהיה [illegible] קבית
והנה [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] במלחמה [illegible]
[illegible] במלחמה [illegible] לאחיכם [illegible]
[illegible] השיחה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] הנה [illegible]
[illegible] ואמר [illegible]
[illegible] הנה [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]

הזקנים ויענו ואמרו כי כלם והודו שעשו שם במקום עריפת העגלה
כפר לעמך ישראל וגו' הנה זה המאמר יאמרוהו הכהנים כי
שהם והם הכהנים וזה מבואר ולזה אמרה התורה שיגשו
נגשים הכהנים בני לוי ומזכירים אותו בלשון קצר כמו שזכרנו
פה והוא שכבר יאמרו כפר לעמך ישראל אשר פדית יי'
ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל לומר שהמעשה הזה הוא כדי
שיתכפר להם כמו שעשו כמו שקדם ויתכפר באמרו
לא תתן דם נקי ולא תתן מקום דם נקי והנה השיב מכפר להם
האמת אחר זה שנגלה ונכפר להם הדם והוא מבואר שאין
מכפר להם בשביל שקרה זה המקרה בקרבו ולא היה מרגיש
בזה אמנם לרצונם לא יכופר בזה ולזה אמר ונכפר להם ואחר
לאמת הסבה אמר בזה כמה שקדם ולכן לא יכופר הדם
אשר נשפך בה כי אם בדם שופכו ואתה תבער הדם הנקי
מקרבך וגו' אמנם שאם יקרה לעשות הישר בעיני יי' ראוי ש
תבער הדם הנקי בקרבך המקריות בזה כדי שיתכפר לך
מה שכבר קרה בזה שלא אשר תעשה הישר בעיני יי' לא יקרה
בקרבך כמו זה המקרה הזקנים ויכוהו ויקברו כלם
מעלים עליו בלבם קהל הנה זה מבואר שאין צריך אל
ביאור בזאת הפרשה ואלו הם התועלות המגיעות ממנה

התועלת הראשון

הוא במדות והוא מה שהתורה ירחיק מאד ונפש
שמצינו שנכון להם שימצאו שרחוקים לבלתי נתנו שיעשו רציחה
על זה התועלת חרבנו ותורנו והשערים והוא מבואר שלא יקרה זה
שעם עוברי עבירות שהרשעים עשה מלכתם לא ישמעו לנו
שאו שהכהנים עם שאין רצוני שיקרה ויביאם לכמו סם ויכפר

התועלת הב

הוא במדות והוא מה שלא נגמר הנפש לאנשי החיל עליו כמו והשוטרים
ולהפריד היכולת שלא עם כה שיהיה קלורה לבני העולם כמו זה נגלה

התועלת הג

הוא במצות והוא מה שלא לבד זה אין התורה לבערם כמו להם עליהם
משביעה עמלים כלי שהם ישבו ומרכס הרע אשר בקרבו וכו'
עתה ייכונניה לא נשיהם כי הם יהיו מפני המורה מש שלא יקחשי
להקרימם אלא כדי שלא נודרים עליהם והנה ילמדו קצתו
שבאו שיקיה לו נאם ועבדו מפני היות לו התורה יודע שלא
אין שעור וכל שיהיה הכלבים שנמוסו שלא [illegible]
השונים כי בזה יתקרבו למד מדרשם הנה [illegible]
נותנים מרבות רבות להם ונשיים בעבור [illegible] וכו [illegible]

התועלת הד

והוא במצות והוא מה [illegible] הרשים
לא השמיעו כי [illegible] שיד יתה בזה
שאסיר לברות והמש על עצמו לא יוכל [illegible] ויהיה מה
הנסיסרי ימו והכל לא יחיו כל כשר השמש יחיו [illegible] כי
עשית כמו [illegible] ויקחו שם ואם [illegible]
יחיו להם הנשים [illegible] וירחו להם [illegible]

התועלת הה

והוא במדות [illegible] וקיימו מרשית
כשן [illegible] שיהיה [illegible]
בזה שמנשגו ויצרים בהיותם לו והיה יהיו כהם שיהיה זה
השעבוד שהעבד כחסדיה ימשר זה לא יקימלה השי'
לאחרינים כמו בלמודים אם להגנוס לא נשחית נשים מרסם

התועלת הו

והוא במדות והוא מה שלא כן ועשו המצות
שנה שופך כי מלך מן כבתיה וקב

ההיה הכונה שתהיה מושגת עריפת העגלה והרחיק מעשה הרעה
ונפתחים שתשרף שם לתשובה בעיניו שלא כמו זה בענין
פרה אדומה כמו שכבר זכרנו שם התועלת

התועלת הז

הוא במצות שהמעשים המעשים שיעשו במקום מה הנה יש בהם כמו שירחיקו
שיתקלקלו בעבור המקרים ולזה אמרו כל הזקנים ואמרו
ידינו לא שפכו הדם הזה ועינינו לא ראו ואמר גם שהם יעשו הישר
בעיני יי' ולכן בתפלה נגד העם יהיה זה סבה שלא יעשו כמו זה
התועלה המגונה ולזה אמר ואתה תבער הדם הנקי מקרבך
כי תעשה הישר בעיני יי' שלמה הפרשה השלישית ונלך

פרשת כי תצא למלחמה וגו'

עד כי יקרא קן צפור · כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ט
שבית שביו הכונה בזה הכונה מדבר שאם יש בין שביו והנה משבעה
עממים לא יהיה להם שבה שכבר לא יחיה להם לאחרים כלם
כמו שקדם · וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה
ידוע שאין הענין הזה הוא שתהיה יפת תאר וכו'
מבואר בנפשו והנה אמרה התורה וחשקת בה מפני שהוא
חושק בה שתהיה אחר אל נפשו והנה מן הראוי שירחיק
בשביה לבעלה שיהיה כוונה לא תהיה שאם לא
ואמר חשקה שתהיה לך לאשה ובעבור שהיה כנען
עברית ונשה ולמדנו מזה שאין חשות לפני האדם על ישראל
ולמדנו מזה שאין הרשות לקחתו ויהיה מלקחת שנמשך ואמר
ואחר תבא ולא כך ובא כבר ולקחת לך לאשה יודע שאין זה
לענין שהיה כבר אחר זה ואם לא חפצת בה ולא תתעמר
לא תתעמר בה תחת אשר עניתה מעט שהוא כך עשה קודם
שישאנה ואין הביאה ההיא מה שאמר ואחר כן תבא אליה ובעלתה
שהיא ואחריו לקחת לאשה זה וגו' מפני שאם לא כך
שנה לא יוכל לשלח לא יוכל להתעמר בה תחת אשר עניתה וזה
לאות שכבר כן עשה קודם זה כבנותה שאם לא יעשה לא יתן
התורה לאמר ומכר לא תמכרנה בכסף ואמנם הכונה באמרו
ולקחת לך לאשה שיורה שלקחה לאשה ודרש בזה שאין רצוני ושיהיה
לה השלשה המעשים לא לרצונה שישא אחר זה והנה
פרט לה והם תקנת לה כדי שלא שכבר אין רצוני שיעשה בה מה
הפרש אך יכונה להביא ולשומה לשוכבה שם בעבור שם יבוא
חשה ואמר וגלחה את ראשה להשב שאין רצוני שיוקח כי אם
לא נכון אחר והסירה את שמלת שביה וגו' בחירת התורה שאין
ראוי שיבוא עליה וישבה בביתך ממנה ושיקה
בה עד אחר זה חדש ימים ויבכה שיבכה אותה בביתו והתורה
הזהירה שיעשה כן ממה שהמשך היא בלשון הזה והחסד לכך
כי שונה ירחנה אחר זה לאשה ולזה אמרה התורה שתגלח ראשה
כדי שתנוול והסיר יפיה ולא תתנאה כי זה נגד מה שיכוונה
שתבכה הרואה על ירח ימים כי קבלו רז"ל יכורי ופיקחותה
ירתה ואמר הכסה עד מלאת התורה שהסיר ממנה שבאו ממנה
היא בוכה היא שמת יפיה ואם לא תחפוץ בה כי ויתר עם הבנים
ושים הרם ואמר שהחשב בתורה שירחק הרתה כמולה
ים וכו' ושמר ממנה והוא מבואר שאם כבר לא תהיה כמו לו
לשם עמה כי היא מורשת לאחר זה ולזה הוא מותר לא עד

ישראל לא אם היה משה לא שכחו והנה זה לא היה חלק שהיה במה
השחתה מן מקום אין בו השחתה דקדק ושבו ולכל הקיים לבד ואמר
הקבע כי לאמר לא כו' ועמה אין מכל האמתיים שהוא שוה המינה
כי יש לא ימס ושחיתהו · כי הקדם על השדה לא מפני עד כ
במאמר · ר"ל הקדם על הגזה היא הקדם שיוכל להיות שנמצא
קיומת דרך העיר במקבת המאמר שחתה לא שנה · והנה הר"מ
מנה אחלס היא הקהה · רק על אשר רצה כי לא על מחכלהוא
ר"ל כמו שהיה אין מכריחו היה ממין על מחכלתו · ימצא בכך
שלא יעשה פירותיו ותשחית ותכלית לבריות מאמר על העיר
אשר לא השחתה עוד ואם בא זה עשו והעמד מלמטה על ש
שהכבוש קווה והנה גם כמו לא הדין הנקבים · ולפי שאמר
עד רדתה · מפני שאחר השבת יוכל לבריות המאמרים ולעמוד
במלחמה כי שהתחיל זה הדים השבת כמו מפקידים
דבר המלחמה היחת מפני שום סבה · ולפי שאמר העשה
עמך מלחמה · מפני שאם היות פה לברוח מן ימי [illegible]
חוצה שלא השלימו · ולזה בבואתם המאמר לא יקיפו העיר
מכל רוחותיה אך ינחו רוח אחד שאם ירצו לברוח ידרכו ש
ויכלו לברוח · ואין אנשי מלקים להמיתם מפני שלא הפצו
להכנע אלא להלחם בחרב כיון שלא ישבו בארצם ומניחים
פני העיר לנצחם · כי ימצא חלל באדמה אשר ייי אלהיך נותן
לך לרשתה · הנה זה כולל ארץ ישראל ועבר הירדן כי שניהם
הם' לשרם לנשרה · כי ימצא חלל שיהיה חלל בעת שימצא אבל
חסרה מפרכם ענין מן שהיה נחשב חיינו שכרם חלל באדמה
ר"ל על האדמה לא שיהיה מאום בכל · נופל בשדה · לא שיהיה [illegible]
בחולם כמו מינו נופל · ולא נפל על פני המים כמו נופל בשדה ולא
בתוך העיר כמו שיהיו נשדק · לא נודע מי הכהו · מפני שלא אמר
אין עד מי הכהו · מפני שכיון שנודע זה לא חזר ולפי היותה לא
יודע בו זה הדין · ואפי' היה עבד ואשה שהרי ישנה וכו' בן
נודעתי הכהו שום שנודע לזה · ויצאו זקניך ושופטיך · כי [illegible]
שאמר קצר זה זקני העיר היא · מפני שאמר זקני העיר ו[illegible]
הסמוכים לכל העירות · ולא יהיו מבטלים לדבריו שלם
וראוי היה להיות כן · כי אין ראוי שימדוד זה כמו שהוא על
העיירות ההם כלם שהפועלי מהם יתחייב להביא העגלה
ולפי שהמצא שיפלו שם זקני הוא שם והמצא שיפול
בגשם שופטיך הם שאשה כן שיהיה ראוי בכל שלא יהיה כמ
שקולם חלק עם מכריע · מפני שא משה יודע מכל קבלו ומהו
אל הערים אשר סביבות החלל · ראוי שזאת המדידה יחוייב
שתהיה מהמקום הנקלה בה החיוב ורב והוא הרחוק ממקום
ההוא ראוי שירחק החלל וכהנים מפני [illegible] יותר [illegible]
החדש מה מלאה בניינה · והנה אם היו שם [illegible] רבים מ
מפוזרים מולדין כל אחד בפני עצמו ואם היו זה על זה [illegible]
מן הענינים כי האחרים [illegible] ולפי שכבר אמר אחר זה
ולא [illegible] זקני העיר ההיא מפני שאשר אין בה כ"ב לא [illegible]
לה · ולמדנו [illegible] שהעיר שהקרובים [illegible] זקני העיר
ההיא אבל [illegible] כמו הענין [illegible] לא היו [illegible]
לה · והיה העיר הקרובה אל החלל · [illegible] שנאמר כי זה
כי העיר [illegible] מהם [illegible]
[illegible] העיר [illegible]
הנה העיר הקרובה יותר [illegible] העיר הקרובה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]

שהלכה אחר הרוב שלא אחרי רבים להטות · ולכן מצינו בזה
המקום שהלכה אחר הרוב · וזה מאמרם הוא [illegible]
ונקח · וזקני העיר ההיא זה כלל בזה מקום הקרוב לחלל
עגלת בקר · אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול · והנה הענין
הוא עשרה שנים לפי מה שיורה עליו הכתוב · ואמר עגלה כדי
שיהיה קטנה מאוד · אשר לא עובד בה · להגיד שהעבודה
שפוסלת בה כמו השנים בפרה ויקרא עבודה כמו שנשא בה
בדרך הכשנים לא לצורך עצמה · אשר לא משכה בעול · האחד
שהעשה של פרה כלה · ואולם אם משכה בעול [illegible]
[illegible] ולפי שלא אמר בה התמימה · מפני [illegible]
[illegible] והורידו זקני העיר ההיא את העגלה [illegible]
[illegible] שיורה מאוד ובכח מזה · אשר לא יעבד בו ולא יזרע ·
לפי שאין הכוונה בזה שלא יהיה בו זרע האיסור [illegible]
ולא שנכלל בה כי זה המקום שאינו חשוב [illegible]
מבואר שהכוונה שלא יזרע שנית הוא אחר זה ולא יעבד
עולם · [illegible] שאמר שם היא כן שלא [illegible]
העגלה כו' [illegible] ועבדו שם את העגלה בנחל · ר"ל [illegible]
[illegible] ולפי [illegible]
[illegible] שלא עובד בה כלי שיהיה בכל [illegible]
[illegible] ולא יהיה [illegible] כי [illegible]
[illegible] שלא נעשה בהם [illegible] שלא היתה [illegible]
[illegible] ולא יהיה שלא יהיה ראוי [illegible]
[illegible] עם העגלה · והנה העגלה [illegible]
כמו כמו שהם [illegible] · [illegible]
זכר זה בזה המקום שלא [illegible]
[illegible] בזה ולא כי אם [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] כהנים בני לוי · [illegible]
הם העבודה · והברכה בשם ייי' היא [illegible]
יהיו [illegible] דרך השירות [illegible]
והברכה [illegible] ייי' [illegible]
ייי' הוא [illegible] · [illegible] כל ריב וכל נגע
אמר כל ריב כי [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] עם [illegible] על
[illegible] וכל זקני העיר ההיא הקרובים אל החלל · [illegible]
[illegible] ולא [illegible] ואמר
הקרובים [illegible] החלל הקרוב [illegible]
[illegible] הקרובים [illegible]
[illegible] בשדה [illegible]
[illegible] העגלה [illegible]
[illegible] במקום [illegible]
[illegible] ידינו לא שפכו [illegible] ואמר לא
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

כמו אמרנו שהוא כולו שיהיה כן עניין קיום זה והמה וכיוצא
נמצא היין יהיה יותר לא היו נמצא לאחריתה · ולפי שהוא יתקיים לעולם
מיני יותר נמצא השבועות אלו העניין כמו שהתבאר בפרקים
הכוללים הנה שנשמה קיימת לאיש אחד שהקיום השבועות כלה בנד
ולפי שהיה לו לפי הענין נפשה מקשים הנה לא היו ימי מורדו ומיד
כאחד מהם · והם מתחלף בין יותר למי ממתין והשבועות · הנה שם
כזה לפי המנהג על דרך הטבע והם מתוח לו שמפני זה הם סבו
שנשמה היות לאיש הוא אחד נקרא ולא ימצא להם שיהיו לא כי
והמוזיים להפוך ויהיה לעבד השוק שבריעתם לבחור
שלא והפסו בו אלו וקולו וקורא ומאד כבנינו זה · ולפי שהיה יתבאר
שאינו שומע בקולו לא נמצא שאינו מדרשים · ורק וישמע עוד
שאם היה מה שלא [illegible] לא יעזבם כי עבירה לא היה פסק
שנאמר שומע בקולו נו שאין כבני ואין השמועה בקולו הוא
לא שמיעה · ולפי שהקבלה והשמיעה לא יהיה אחד מהם באלו
בעלות ביכורים קבר ואמנם שינוין ועניין הקבלה שהוא זה וקודם
מהמינים הנזכרים · וידוע כי עשה ואחר זה יתפאר עניים שאינו
שומע בקולם ויאמר אלו · וכי יהיה באיש חטא משפט מות
והומת · כבר פירשה התורה בזה במקום שהמעלה הוא חייב כל
זמן כי קללת אלהים הוא · ולפי שעבודת ארץ מעשרת כלאים
וקנה אחר השנה כי לרומה את יהוה מעם · לפי כן שעובד
שגומלו בבה ושמלותם נקראים כמו שקדם · ומפני שאחד
מיתתם יהיו עליו · לא תלין נבלתו על העץ · ומפני שאם קנה
עבד בלא תעשה · כי קבור תקברנו ביום ההוא · ומפני שמלאכת
שהם עבדו · כי קללת אלהים תלוי · ר"ל שמפני שסדר חסד הוא
הוא ויהיה זה עניין לא יעלה הגם כלם שיתמיד עם שימכרו
הקונים על מה שלא · ולפי שכוונת התורה היה זאת למען
שהארץ שירשוהו שלא רקו שיהיה נקבר עמו כי שלא ימכור
זה הקנין שנתלה מאלו שבידך את השם ויהיה זה גורם לבושת
השם · והנה אלה כי גם לכבוד הבריות חסה התורה שלא יהיה
זכר למה שבחר לאלהים קללה עליו · ולזה אמר ולא תטמא את אדמתך
הכונה · ולא יקום מבואר שהעץ הוא נקבר עמו · ולזה נא' אותו
כי קבור תקברנו · ולא אמר תקבורנו שהיה שבא לרבות [illegible] ולזה
יקוב שיהיה העץ הנה שלא יהיה חסר לא לקבורה · ומזה
המקום למדנו שלא ישאר ויהיו שם בכל יתמה נותנים יקברוהו
עם העץ כי כמו שיעשו אותו עם נעלם עם שלא ימות מתחלה ·
ולא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים · והנה בזה
התועלת שיהיה נזהר לדבר מצוה נכונה על [illegible]
ולזה היה שיהיה נזהר לבלתי הלין נבלתו על [illegible]
תועלת אחר מפני השבת שיתעסק [illegible] שיקום
הקורא השחר עם נבלה וחולה [illegible] לאחיך
שאין קושיא עשית שלא אותו ולא אותה [illegible] כמו שני
קבלת שני [illegible] ויהיו כי [illegible] ביום אחד
שלא אותו [illegible] והבנו · ולמדנו [illegible] לא
הדין ביום [illegible] שהוא קבר הקברים [illegible] אותו ור"ל
שהוא ויעבר [illegible] ביום ההוא לא שיהיה הקברים
אותם הישועות לעבדים שנא' [illegible] שהיא אינו לא יהיה
הרוח לא על היה לעבד שהיה לכבוד · לא תראה את שור אחיך
או שיו נדחים · כבר שהוא אמור וכו' הפסוק [illegible] כן הוא
הדין מפני שלא המעכבת שהם אובדים כן כמה שהוא נמצא
ואמר לא תוכל להתעלם · שהוא רוצה לומר אותם אחר יורדו

הוא מחוייב להוסיף בהשבת אבידה לאחיו · והתועלת מהם י"ג
שאין לדרשות להתועלת מהם אחר שהוא מחוייב להשיבם · והוא מבואר
שאינו מהתועלת מהם אחד מהם היה לכן שלא יהיה תועלת מהם
קיימו והוא אחים בזה המקום כי אחד ואחר מהתועלת מהם מתנה
היותם משל לאחיו לא שלו · ולפי שהיה זה הדבר קודם
גוף המצוה עד שיהיה כל אחד מהם לא ירד לאורך זמן
הוא בעצמו ולא שיהיה קבלתו שיקבל בעת היותו ונרקב זה היותו
מעט הקבלה היה אחד שהיה שני עיבה לאחר הקבלה
אבל התורה הכריחה שלא יהיה עם להשיבה ואפילו היתה שלא
תמיד שהיה כלו והקבלה בכלל קרבו להיותו יחוייב להשיב
זאת האבדה · השב תשיבם לאחיך · כיון שהשיבם לאחיו קיים
המצוה ואפילו שלא הוליכה והשיבה לבית אחיו עד · ואם לא
קרוב אחיך אליך ולא ידעתו · ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד
דרוש אחיך אותו · ולא ילך ממנו שאחד שהיה משתמש בה
האבדה הנה באחרים ואפילו כל זה ולא יתן אותה לאחר · והיה
עמך עד דרוש אחיך אותו והשבותו לו · מה שאחד ממנו לא יעשה
אותו לאחר · ר"ל שלא יהיה מותר לכך שיתכן שהוא אותו לא
מחויב להשיבו לו אם חסר לו מיתנו ואפילו השיבנו לו · כן תעשה
לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך · ומפני שהם
נחלים הוא צריך להזכיר שכן יהיה זה הדין בשמלה ובכל אבדה שיהיה
לו בה הנאה ואפילו אבדה ולא הוא חזק כמו שמה שיורד
שנים והיו פעמים שור ושה שהם אובדים · אשר תאבד ממנו
לא שיתכוין לשבה · וכן אם היה במקום שאבדה ממנו ומכר
אלם שמו שהיתה אבדה כמו שלא ואם שתה שלא ידע ממנו
אבל אין שוה האבדה ממנו כלל ממנו לבני אנוש · לא תוכל
להתעלם · כבר ביארנו מה שאמר בזה עלה מחה וחייבו דריות
וכבר נתבאר בפרשת ואלה המשפטים · והתועלת הי"ג
בהבדל המשיג שיהיה · ולפי שהקשר על כל הבהמות לאמרו
שהם מלאכה אחור והם בכלל העושה מלאכה והוא לא כח ועומד
בשעת מפני השבת לבהמתם · וכן העניין במה שיורה לבד
לא תראה את חמור אחיך · או שורו נופלים בדרך והתעלמת
מהם · הקם תקים עמו · ולפי שהיה · ותמיד כולם
מפני השם היה דרך שם להקימם · והוא הכונה היא בזה
שהיו מבקשים הוא שהם כמו שנזכר בפרשת ואלה המשפטים
וכבר זכרנו שם לפרוק משא עם הבהמה · ולא אמר הקם תקים
עמו · וכבר שאמרו קודם זכרו יותר זה השגת מהם ויותר
לא · והנה אמר בפרשת ואלה המשפטים כי תראה · ובזה המקום
אמר לא תראה · ולפי שהיה מחוייב לזה שיהיה בפני עיני · והוא
מה שאמר והסירו היו שהוא אחד מעשה ומקבל בזה · ואם
היה רחוק [illegible] ומה השער קים וחייב בזה המלאכה
ואמרו הקם עמו שאינו חייב לעזור [illegible] על הבהמה
אם אינו לו בעליו · ואם היה זקן ואינה לפי כבודו · ולפי
שאין האדם חייב בשום מתנה כלל ונראה כי מה לא קרה
מבואר שהוא שמח שכבר עליך שנה אך לא על הקדש יהיה כי
בזה מצות המעלה · לא יהיה כלי גבר על אשה · התועלת
במצות בגדים מוכנים לשם ומה שיהיה לא שיבח הקדש
לאשה שהוא לאיש כי זה ממה שיביא לזנות כי הוא תוך במקום
הנזכר עמהם · ולא ילבש בזה · וכן לא ילבש גבר בגדים וכמו שע"י
מי היה אנשים כי זה יביאם ולהתערב עם הנשים ויבואו עמו
ולזה אמר כי תועבת יי' אלהיך כל עושה אלה כי זה יביא לו תועבת

שלשים יום למות האם שלה להבדיל · ואחר כן תבוא אליה ובעלתה
והיתה לך לאשה · יגיד שאינו כונס אותה עד אחר [illegible]
וזה יהיה לה כאשר תתגייר · והיה אם לא חפצת בה · כי
שמתחדש [illegible] קודם שהיה לך [illegible]
אחר שבאת עליה · ושלחתה לנפשה · לפי שאמר לא תתעמר בה
ויגיד שאסור להושיב [illegible] עבדיה לפי שאינו ושלחה
עד שהוא כל [illegible] לא עבד [illegible]
לנפשה כמו שאר קנין הקנוים · ומכור לא תמכרנה בכסף
אבל היא יוצאת שלא יוכל למכרה כמו שימכרו שאר השפחות
לא יוכל להשתעבד בה במלאכה השתעבדות מפני אשר
עניתה · ולזה יהיה לה זה השכר מאתנו · וכלל התחכמה
בזה להשקיט [illegible] כשביקש מפני [illegible] אחר
זה הסיר מאתנו המחשבה שהיתה לנו בה · ולפי שאמר תחת
לא תתעמר בה לא תמכרנה מפני אשר עניתה למדנו
שבזה ימנע [illegible] מהתקרבה בתתנה [illegible]
בזה · ויגיד שהתורה אסרה ושלחתה לנפשה · ר"ל [illegible]
תהיה לנפשה · כי תהיין לאיש שתי נשים · לפי שהכוונה בזה
הוא שלא יעביר מהבכור [illegible] האחת אהובה והאחת שנואה
בן השנואה למדנו שאין [illegible] התורה [illegible]
ג"כ ושהיה האחת אהובה והאחת שנואה אבל כשתהיה התורה
להודיענו זה הדין במקום אשר יקרה יותר שיעלה זה העניין בו
והנה ממנו זה לעניין [illegible] שהתורה [illegible] שהיא שנואה
במקום · ולזה [illegible] · וכלל דבר בזה שאין לו
רשות להעביר חוק הנחלה מהבכור שיותן ממנו אחרים
כי אם זה קיים [illegible] זה הקדמה בכתובות · והיה
ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו · ר"ל כאשר ינחיל את בניו
[illegible] לא יוכל לבכר את בן האהובה · הזהירנו שלא
יתן לו הבכורה את בן האהובה ויוריד מבן השנואה · ולפי
שלא למדנו מזה עדיין שלא יוכל להסיר מהבכור בן השנואה
ובן האהובה [illegible] אמר אחר זה כי את הבכור
הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו · ר"ל
כמה שיהיה בן [illegible] ביום הנחלה והוא בתורת יהיה לו לבכור
כפי מה שיגיע לכל אחד מבניו השארים · וזה שאם היו
שלשה בנים [illegible] חלקים השנים
לבכור · וכן על זה הדרך · ומזה המקום למדנו ג"כ שלא יוכל להעביר
הנחלה [illegible] אחר מבניו ולתת לאחר · ומזה המקום
למדנו ג"כ שלא יוכל להעביר הנחלה · ומזה המקום למדנו שאין
בכורה בבנות · ואחר [illegible] זה הדין [illegible]
שהבכור [illegible] הנחלה [illegible] כנחסים לא
[illegible] שיהיה מכשו · ולפי שאמר
לא [illegible] בכור [illegible] יוכל להעביר
[illegible] · כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע
שאמר לאיש [illegible] · שאם היה [illegible] מי [illegible]
שומע בקול אביו ובקול אמו · ויסרו אותו ולא ישמע אליהם
[illegible] ולזה יהיה [illegible] בזה שהתורה [illegible] שיהיה
[illegible] הזמנות [illegible]
[illegible] להיות [illegible]
[illegible] ואמרו אל זקני עירו
[illegible]
[illegible]

זולל וסובא [illegible] והתחלה היא שנותן
הזוללות והסכרות כמו שאמר [illegible] כמבואר [illegible] קודר
מורה איננו שומע בקולנו זולל וסובא · ויהיה שם זולל וסובא
[illegible] בשר [illegible] יין [illegible]
יין [illegible] · והוא מבואר שלא בחייה [illegible]
[illegible] ושתה [illegible] זולל וסובא [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] · והוא מבואר [illegible]
[illegible] זולל וסובא [illegible]
[illegible]
[illegible]
לא יהיה [illegible] וקיים לא יהיה [illegible]
[illegible] יקרה בזה [illegible]
[illegible] שיקרה [illegible] יתנהג כרודף [illegible]
[illegible] לא יוכל [illegible]
שיהיה העניין הזה [illegible] לא ירצה [illegible]
[illegible]
וקיים [illegible] הנה לא ימצא [illegible]
[illegible] בבית אחרים [illegible]
[illegible] כי אז ימצא לו [illegible]
[illegible] · [illegible] ויצא [illegible]
לא ישמע [illegible] · והוא מבואר
[illegible] היה [illegible]
[illegible] שיתקיים [illegible] ועוד [illegible]
[illegible] לא ימצא [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
וסובא · ויעשה [illegible] יקבלו [illegible]
אביו ואמו [illegible] · ויקבלו ג"כ [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible] עירו [illegible]
[illegible] לפי [illegible]
[illegible] · ר"ל
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] בנו [illegible]
שומע [illegible] ואמרו [illegible] זקני עירו [illegible]
[illegible] אנשי עירו [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · וכי יהיה באיש חטא משפט מות
[illegible]
[illegible] · לא תלין [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] כי יהיה [illegible]

[illegible] יהיה [illegible] שאמר

[illegible] כדי שלא [illegible]

[illegible] כרם [illegible] וכו׳

[illegible] כמה [illegible]

[illegible] אחד [illegible] או [illegible]

[illegible] שלא [illegible] בביתו והנה אם לא [illegible]

[illegible] עם ביתו שלא היה בו שיעור ביתו [illegible] חייב

[illegible] שלא [illegible]

[illegible] כיון [illegible] בזה כל

שלא [illegible] והנה [illegible] המעשה הוא [illegible] שאמר

[illegible] שלשה [illegible] ולא [illegible]

[illegible] והנה אמר

[illegible] והנה בביאור המלות לא יהיה [illegible] על [illegible]

[illegible]

הנה זה מה שהגיענו [illegible] ואולם התועלות המגיעות

התועלת הראשון

הוא במדות והוא להרחיק [illegible]

[illegible]

התועלת הב

והוא במדות [illegible]

[illegible]

התועלת הג

והוא במדות הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הד

[illegible]

[illegible]

התועלת הה

והוא במדות הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הו

והוא במדות [illegible]

[illegible]

התועלת הז

והוא במדות [illegible]

[illegible]

התועלת הח

הוא במדות והוא [illegible]

[illegible]

התועלת הט

הוא במדות והוא [illegible]

[illegible]

כי יקרא קן צפור לפניך

[illegible]

בה כי יקרא קן צפור לפניך [illegible]

[illegible]

הזאת · ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים · [illegible] הפתח שבה
[illegible] · ולקח אבי הנערה ואמה
והוציאו את בתולי הנערה אל זקני העיר [illegible]
לא [illegible] עדים [illegible] בתולה [illegible]
[illegible] השמלה [illegible] שהיתה בתולה [illegible]
[illegible]
[illegible] העדים
הראשונים · [illegible]
[illegible] ואמר אבי הנערה
[illegible]
[illegible] · ופרשו השמלה ר"ל [illegible]
[illegible] על אמתת הדבר · ולקחו
זקני העיר ההיא את האיש ויסרו אותו · ר"ל [illegible] · [illegible] שיקחו
[illegible] · וענשו אותו מאה כסף [illegible]
[illegible] · ונתנו לאבי הנערה · [illegible] היתה נערה [illegible]
אביה בזה הקנס · ואם לא היה לה אב הרי הוא לעצמה כי לא
[illegible] · והנה [illegible] בנעוריה [illegible]
אביה [illegible]
[illegible] בכל
[illegible] ולקח אבי הנערה ואמה
הנערה [illegible] אבי הנערה · [illegible] שאם לא היתה בתולה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ולא מצאתי לה בתולים
[illegible] לא היו לה בתולים [illegible]
לא היו לה בתולים [illegible]
[illegible]
[illegible] עדים [illegible]
[illegible]
[illegible] עדים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ואם היה כבר [illegible] לא יוכל [illegible] עבר על לאו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] עדים [illegible]
[illegible] עדים [illegible] · והוציאו
את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה · [illegible]
[illegible]
[illegible] פתח בית אביה [illegible] העיר
[illegible]
כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה · [illegible]
[illegible]
[illegible]

לו נזרעו שם חטים ושעורים בכרם זה לא יהיה בו ... שהכרם ההוא יבשל בו לא זרוע ... יהיה הזרע ההוא קודם שיבשל [illegible] מותר זה שלא יבשל בו ... והיה בו חוזק ... כל זה ומוסיף ... הנה הקדש הנה הוא עבר ... ולזה הקדש והקדושה ... הכרם כלאים · לא תחרוש בשור ובחמור ... יחדו ... שור וחמור ... הנה [illegible] להיות כלאים · וכן ... בהרכבת הזרע כמו שזכרנו במקומו ובהם ... כלאים ... בכלאים והכל ... שנים יחד · ... ... ולא יהיו ... הבהמה ... שהוא ... עבודת ... כלאים · וכן ... שני מינים שיש בהם ... כלאים ... מהם ... הנה לא ... כי אם אחד מהם ... בכל ... ולפי שהמלאכה ... גדילים ... ולפי שהיא ... ציצית ... מן ... ולא ... בהם ... ולפי ... בגדים ... ולא ... ... והוא ... ולפי ... ... בה ... ... חייבת ... ... הנה ... בכנפות ... ... ולזה ... ... לא ... כנף ... ... התורה ... ... כי ... ... והוא ... כלאים ... הנה זהו ביאור ... בתורה ... ... הם ·

התועלת הראשון

הוא במדות · והוא מה שלמדנו שלא נחסוך הגמול חסד ... על בנים ... ולזה ... כבר ביארנו ... ... המלאכה ...

התועלת הב

הוא במדות · והוא מה שהזהיר ... שלא ... ... עשות ... בבנים ... הבית ... הכונה ...

התועלת הג

הוא במצות · והוא מה שהזהיר ... הכרם כלאים · ו... ... כלאים ... ... התורה ... בכלאים ... ...

... ... בכרם ... ... לאחר ... ... כאשר ... ... בכלאים ... ... והנה ... ... הזהירה ... ... הקטנים ... ... והנה ... ... ולכל ... ... שעטנז ...

התועלת הד

הוא במצות · והוא מה שלמדנו שלא ... שתוף במינים לקחת בהמה ...

ואותה · והנה התועלת בזאת המצוה ... ... על ... ... בהמה ... ...

התועלת הה

והוא במצות והוא מה שהזהירתנו התורה מלבישת כלאים והוא נזכר

ופשתים · וכבר ... ...

כי יקח איש אשה

עד לא תשיך לאחיך · כי

יקח איש אשה · ... אותה ... ... אותה ... ...

[illegible] מתנה לא רצה [illegible]

[illegible]

[illegible] יהיה [illegible]

סמך זה למה שאמר ונשארה מכל [illegible]

[illegible] ביום [illegible] בשנה [illegible]

הוא לפי שהמתנה הוא קדוש [illegible]

[illegible] שהיה [illegible] לאמרו [illegible]

[illegible] ומזה התקנות [illegible]

שהוא מתנה [illegible] כי אם [illegible]

[illegible] מתנה [illegible]

[illegible] מתנה [illegible]

[illegible] המתנה עם [illegible]

[illegible] ומזה [illegible] כל [illegible]

[illegible] ויכסה [illegible] וזה יהיה

[illegible] הקדוש [illegible] ויהיה

[illegible] ומזה המקום [illegible]

[illegible] במקום [illegible] אם לא היה מכוסה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] אחר כך עשה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] שהיה לו אין [illegible] להפריד [illegible]

[illegible] הנה זהו ביאור מה שנמשך [illegible] ביאור בזאת הפרשה

שהקדמנו ביאורה ' ואולם התועלות המגיעות ממנה '

התועלת הראשון ' הוא במדות והוא מה שלמדנו [illegible]

[illegible]

[illegible] ונפל [illegible] התועלת [illegible]

התועלת הב' ' הוא במדות והוא מה שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הג' ' והוא במדות והוא מה שראוי [illegible]

[illegible]

והתועלת בזאת המדה מבואר ' ולמדנו שהאדם [illegible]

[illegible] לנוחה [illegible]

[illegible] אם לא יוכל [illegible] וכן [illegible]

[illegible] ואולם [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ישראל בזה ' ונזה

[illegible] ב' '

התועלת הד' ' הוא במדות והוא מה שראוי [illegible]

[illegible] והתועלת

בזאת המדה [illegible] עם [illegible] לדברי זאת המלך

התועלת הה' ' הוא במדות והוא מה שראוי [illegible]

[illegible] איש [illegible]

[illegible] שמשעבד נכסיו שיהא [illegible] [illegible] [illegible]
היקום והכי אין מוחק בזה ובמקום שהמעשה זה [illegible]
היה מסרבת והיא יוצאה בלא כתובה כמו שהיא [illegible] ועוד
על המעשה דבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כן [illegible] בזה המשיל זה [illegible]
לפי [illegible] היותה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] בין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
המחויבת [illegible] [illegible] כמה שקדם עם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שהוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] כתובה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
נערה ובתולה כתובה [illegible] [illegible] [illegible]
עדים וכל [illegible] שקדם [illegible] [illegible]

שקדם שפסק לא יתכן לו כמשך הענין כי אין שבזה הדקדוק במה
הזכירה לנו ה' יש שהוא ומחר שרק בנביאים לאבות בזה הקושיא כי
לא יוכל להעלות לעשות ברכיה [illegible] יסכים קולו כמו [illegible]
והנה לא תהיה ככה חזרה למעלה ולמטה ולא אחר לא תחיה למלכן
שחייו ואלה שלא לא עשה ברכיה לפי רשב חוש לא [illegible] כי
לברית שיך הקושיא עשה מפני שהוא עבירה חייבה או והנה
התורה לא ראות כי כבר העידה לדורות אחרי ועבר לא נאמר מה
שקפצו שלא יהיה קשיא והם וזה מה נב' במה שקדם יש
הנכרי ורחוק כבר שאין הכוונה בזה לנכרי [illegible] כי
אם היה קשין כן היה זה האחרון מותר וזה ש[illegible] הכתוב מה
מחמת לא חסר לחייך שקפו לבעל תשובה מותר לקשר [illegible]
שהדין אמנם בנבלה שהקדים התשובה בענה לבעל תשובה עד המקום
נכרי מעין ובר כדי ואלהיך בכל מה שלא ילך על החק ואין אין
שיובן עם זה של הנה זאת האזהרה כי אם בכלל ישראל כי הוא
מבואר שאין לו הקושיא בה ובכר נזכר כמה שקדם בזולת
זכירתו ואמנם הכוונה בזה היא שכבר יוסיף לו מה שאמר כי
מקיום זאת המצוה שיברך השם בכל מה שלא ילך כי אין אחר המקום
מוכיות לברכה כמו זאת החק הנבחרת שהוא מוכרח [illegible]
שהיא בה הקושיה הקודמת כמו שקדם כי תקור [illegible]
אלהיך לא אחר שמו רחוק שאין הקבלה בזה כי [illegible]
לנבלה ולדברים קל וחומר אם בעד שמה שאין שעד אין [illegible]
עבירה במחר [illegible] בענין שהיה בענין עם שכבר [illegible]
לבחירה ואם הבחירה כדי שאמרו שלא יהיה מעשה [illegible]
בהיות נכנה מה אם שיעבר עם זה בה כונה ועבודה ועד
שהדין אמנם אחר זה במצות עשה שבזה שפרט יחד העבר והעבה
וקרא העבה עד כמה שאמר סוטר עד שאלהיך עבה קשר
ובדיה כפי וזה לאות שבזה העד הנזכר כאן כל העבה והנה
העד שהוא נגלה הוא עשה או שלמים או מנחה או נסכין או עד כי
מוקקש לביא הבית או חכמין כי מלו כל ערלים עד לא יעד
שנתבאר מפעת פסח וכפרת אם מוך [illegible] וכבר הזכיר מה
שקדם הגלה לא פה אנה העבם כמקום הבחירה מבעל שבכלל
קבלה ובזה המקום הזהיר לא אחר שלמו ורחוי שנתן [illegible]
יתהי עבר על זאת האזהרה ונאמר שכבר בא כפשטה [illegible]
שקנה אשר שישלמו בכל אחד מעונשי הקשה שנה [illegible]
תשו' כמו עשיכם לבדתעדיכם ונלבותיכם וגו' מה שקבע
האחרים יתכן שישלמו בלי זה שיהיה מעשה [illegible] ה
הנזכרים שם על פרס ולא נמצא [illegible] נעבדו כמו שאמר
שישעבון על העני שעשה עדים [illegible]
קרבן עת וחנחכות והנה [illegible] לא אחר שלמו
שמה שעשה לא [illegible] [illegible]
שאם התעב במקרה וכמו שאמר קודם שאלה לא מקום הבחירה
ושמה בבחירה הרי האחרונה [illegible] ועל האחר שקבע
שעשועים [illegible] ויקבל [illegible]
וזה אם לא יעלם נדרך אל ליר [illegible] יודה זה עד חוטאת
חטאתך בו ומעשי ירחק ממנו [illegible] עשו על זה
וסיהיה לבר שיהיה בבקעה הורה בזה שאין [illegible]
מן הדברים שלא עמיהם ולא לן יעשה אחר התחיל [illegible]
חולם ישמך אם נדרת לא [illegible] לא בא השמים [illegible]
השמור ושמרת בזה המקום שאמר דבר [illegible]
שעשו שאמר שלא שקוצו במשוך כל דברים שבכל קיום כלם

ולזה אמר מעולם שפסוק והנה מעלה פרסים הוא לפי המקום ה'
הנבע מה שפסוק כנ"ב ולזה צריך שיקיימו כל דבר הקדישו ונכבד
והנה ביאר כל [illegible] הנדרים יכנו כהם העבה וכו' ואמר
ובבקשר לכבודו [illegible] לא שיתקרב שהעבה יתקן בה כוונה
הנודר כי העבה אי ותפרח לא בכחו מוסר ילבין וכו' כל
עבודה ולזה ביאר שצריך בה נכ"ה הוא מה בפה מה שכבר כי
הבנה בכרם כעד כמו שהוא שאין הללו בזה שיבוא שכר
בלמצות בעשה כי אין רחוק שיעשה כמו שהיה הדבר
במה שדרכו להיותכן כלו שהוא נשר בנשמים הכוללים ולזה הוא
מבואר שהכל בזה לא בוא שם לעשות ולא ה[illegible] כמו
הענין משירי וכבר קשר מה בזאת הקושיא גם כבר היה
כמו שאמר לא תאחר שור ולא שאמר דעך מלינו אם היה מגיד
הקשיא הנשרי קול ומכלת עבים כמשך ואחר כך לא יתן
מעלה [illegible] שהוא עשה הוא מוכל בכרם עבים בקולה שבלבו
לא כונה שאינו עשה ואכלת עבים לא אין חוץ ולא שיתכן
שאמר ואתה נכנו ולא שהוא לא ואכלת ואמר וכו' ולא כבוד [illegible]
להקדים שלא יתן לבנו ולא יתן לאחרים כי קבלה ולא אל מקום
קדש והוא מבואר שהוכל מקום כי שבעל לא חבילה כמה שנה
כמשך שבעה ולא שנה המאמר בזה בכרם ובמקום שקדם
בו הקדישו לדברים שלא נראה מלא כרם ואין רחוק שנשפו ט
שהוא לא התשובה שכיר זה חלק כרגע אחרי נפש לבקיאה הזה
התורה מאחרים שמה מה כל [illegible] הקשה כרגע כאחרון לא כהם
אור בעשו ואמר נמד נכ"ב שיאמר קולה לדברים הקרבנים שנתנו
בה והוא שנשנה מלאכה הוא שקדם זה ולזה יתחייב שיהיה
עשה מלאכה בעשה קודם שיתכל והוא החלק הראשון שהשיבו
המלאכה היא כן עתה אחר שיאכל ומלך הם לא העבים קודם
שיקשו נכסים ואכלתך לחוקך ולא כן וכו' בעד הכרם
וזה עד מה שיורה שבראו ולא לבני הכהן ואמר ובאחרו
ואמרנו לא הנפש הורה נכ"ב שברא ולא הנפש עשו ואמרנו הקרבן
מתכל ורחוי שהוא כי לא יבא נזהר כי אם כמו שהיו מנשין
נמר מלאכה כמו העני בכבר ובקבר אכילה מעולם קיים וכל
כיון מעשין נמר מלאכה ואמר ואחרונו לא הנפש לא יעשה שלא
הותר לו לבטל ממלאכתם בהיותו שאמרם לנקות פלגו
הקדשים ויקים מפני זה האחרונה כבעל זה וזה קודם אינו מאוס
הקדמה אחד בלא הוא משפטו וכורע עליו לכבוד ומשנה התחנה
מעונו ולשמחו לכבוד או נשמחו לנעוריו אם היה קודם ירד
ואינו מקבלו מנפשו ותחלה הנה שהוא באמת כך
וזה מבואר מעשה החרם וזה מה שחייב שיעשה הכנה לו
הזה כדרך שלא היה יכולה לא כחק בעשם ואמר וקיימת מלאכת
ביד נמשך לא השבעם לא יתקבצו קודם שיעשו רב והנה נראה
הוא לשמר ולא לנוע כדי שיהיו יודעים ומה נלמד כי לא היה
התורה חכמה אלא כמו שקדם שלא ואכלת עבים ולזה הביא
חכילה הקושיא כל מה שאין אכילת העבים שהיא כמו שקדם כי
יקח אם חשה ובעבה לפי שידעו שאין מתנגדי הקושי עשה
חשבון בנין שיהיה כמו של יחשב קודם זה שהרי קבר אחר זה והיתה
לו עשה אחר ושנה קושיא האחרון וכבר לא שקדם בירור וחשבון
שלא בעשיו והנה יהיה הכל בזה כי יקח אישתך או שבעה
והבקר יתקדש קודם ודרכו שיהיה כמפורש או מפורר ולא בזה
המקום שכבר היה כבר חסרה כשלה לבד כי אם שמה מה
ואמר שאין שיהיה קשו ומותר מה שקדשים וכל לענין [illegible]

ימעט תשמישו · וזה מבואר ממה שזכרנו בשרשים הכוללים
וכבר בארנו [illegible] התועלת [illegible]
לבדיק · ולפי שכבר זכר [illegible] עבד [illegible]
[illegible] עבד [illegible] לא [illegible] · והמשיך
[illegible] כי [illegible]
[illegible]

התועלת הו׳

הוא במצות והוא מה שהזהיר
[illegible]
זה שיהיה מכלל הקהל · והנה התועלת בזאת המצוה הוא [illegible]
[illegible] הוא אם [illegible]
[illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] לבד · [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
פתוח · והנה התועלת [illegible] והוא [illegible] הוא [illegible]
[illegible] בזמן
[illegible] כל [illegible]
[illegible] · ואחר זה [illegible] בה והוא לא [illegible]
אם התעבר [illegible] לה בעל ·

התועלת הז׳

והוא במצות הוא מה שהזהיר שלא
יבוא ממזר בקהל ה׳ [illegible] · והנה
התועלת בזאת המצוה הוא להרחיק לבד [illegible] לפי
[illegible]
[illegible] בלתי [illegible] · וזה
מה שיורה [illegible] הממזר [illegible] ·

התועלת הח׳

והוא במצות הוא מה שהזהיר
מבא עמוני ומואבי בקהל ה׳ אף
אם נתגיירו עד עולם · והסיבה בזה היא [illegible]
[illegible] לפי [illegible] בלחם ובמים [illegible]
היו כמו ממזרים · והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] כמו
[illegible] ·
[illegible] · [illegible] יהיה
[illegible] והקדימו [illegible]
לא יהיה [illegible] ממזר [illegible]
והנה זכר התורה [illegible]
הזכרים · [illegible] אם בזכרים והיא
[illegible] ובמים
[illegible] ישראל · [illegible]
[illegible]

התועלת הט׳

הוא במצות והוא מה שהזהיר
מלהרחיק אדומי ומצרי לעולם
[illegible] בקהל ה׳ [illegible] · ולפי ש
[illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] התורה [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] · [illegible] לא [illegible] בקהל
[illegible] · [illegible] והיינו [illegible]

[illegible] מדקדקים [illegible] כמו [illegible]

התועלת הי׳

הוא במצות והוא מה ש[illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] והרחיק הרוחק [illegible] כדי
שיאמר [illegible]
[illegible] · גם הרחיק [illegible]
[illegible] בכלל [illegible]
[illegible] בקרבו [illegible]
[illegible] · והסיר [illegible] ·

התועלת הי״א

והוא במצות הוא [illegible]
[illegible] העבד [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] התורה [illegible] בקרבך
לא [illegible] התורה [illegible]
[illegible] העבד [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] לא [illegible]
[illegible] · התועלת [illegible] ·

התועלת הי״ב

והוא במצות הוא מה שהזהיר
הקדשה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible] העבד [illegible] כנענית [illegible]
והתורה [illegible] עברי [illegible] לא [illegible] · [illegible]
[illegible] לא [illegible] התורה [illegible] כי
לא [illegible] התורה [illegible] לא [illegible] בם ·

התועלת הי״ג

הוא במצות והוא מה שהזהיר
התורה מהביא אתנן זונה ומחיר
כלב בית ה׳ [illegible] · וכבר בארנו התועלת
[illegible] בזאת המצוה [illegible] בזאת הפרשה ·

לא תשיך לאחיך נשך

כסף [illegible] וגו׳ עד כי
יהיה ריב בין אנשים · לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אכל
[illegible] · וזה מבואר [illegible]
[illegible]
[illegible] לא [illegible] · וכן
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] כסף [illegible]
[illegible] · [illegible] כסף [illegible] בנשך
[illegible] · נשך [illegible]
[illegible] · [illegible] כסף [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] · [illegible]

מיוחדת לעשות בדין ויקראו הכהנים זה מה שהם יורו [illegible]
לאנשים ובעלי הנגעים יהיו נשמעים [illegible] לכם שיורו אתכם
זה דעת רבותי ומה שהזכירה התורה בנגע הלשון כמו
שביארנו בפרשת מצורע. זכור את אשר עשה י"י אלהיך למרים
[illegible] זה להזהיר [illegible] ומה שהזכירה התורה
בענין המצורע [illegible] כי נפלאים [illegible]
[illegible] להזהיר [illegible]
להיות נזהרת [illegible]
עבור לבני אדם [illegible]
ומה שאמר [illegible] הנגעים [illegible] נגעים בתים [illegible]
ואלו הם המאמרים ואלה [illegible] דבר הנגעים בענין נגע בתים.
כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו
הזהיר בזה המקום מי שיש לו משאה על חברו שלא יכנס בביתו
למשכנו. ולפי שזה לא ירבה [illegible]
למשכן חברו על חובו אלא אם היה זה בדין. וכולם לא יוכל
לקחת משכון ממנו בעל כרחו [illegible]
[illegible] משכון [illegible]
[illegible]
משכון הנה לא [illegible] התורה שיכנס בביתו [illegible]
משכון [illegible] הצריך [illegible] משכון [illegible]
ויקחהו [illegible] בכליו [illegible] לא יהיה
כן [illegible] הצריך [illegible] המלוה והנה [illegible]
אם [illegible] בכליו המשכון [illegible] התורה שיכנס
המלוה [illegible] לקחת המשכון ממנו כדי שלא יבוש [illegible] אם
לא יתן [illegible]
[illegible]
[illegible] משכון [illegible]
[illegible] משכון. ואם איש עני הוא לא תשכב בעבוטו. הנה
הזהיר [illegible] בזה שלא ישתמש ב
בעבוטו [illegible] להזהיר בו [illegible]
[illegible] בזה שלא ישכב בעבוטו [illegible]
[illegible] המשכון [illegible]
והנה [illegible] להחזירו ביום [illegible]
בו ביום. [illegible] התורה [illegible] משכון [illegible]
[illegible] לא יוכל [illegible]
[illegible] המשכון
לא [illegible] להשיבו [illegible]
[illegible] משכון [illegible] על
המשכון [illegible]
[illegible]
ומשכנו [illegible]. לא תעשוק שכיר עני ואביון [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והיה [illegible] מאחיך או מגרך
אשר בארצך בשעריך. [illegible] בשעריך [illegible]
[illegible]
[illegible]. ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ולפיכך [illegible] שכיר [illegible]
ביום [illegible] שלא תלין [illegible] שכיר [illegible]
[illegible] שכרו [illegible]
ביום [illegible]. כי עני
הוא ואליו הוא נושא את נפשו. [illegible]
נושא את נפשו [illegible]
יתרעבו [illegible]
[illegible]
[illegible] ולא תחטא. לא יומתו אבות על בנים
ובנים לא יומתו על אבות. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. לא תטה משפט גר יתום. [illegible] והזהיר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. ולא תחבול בגד אלמנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

והיה חב לא היה מעכב בגיטו כי אין כאן עדות לבד דאמר
זה כי לפי הנראה לא יבא האיש לכתוב אחרת אלא לסבה גדולה ואם יאמר
כי אין כאן ערות דבר אמנם שילך האשה [illegible] הקורא
שחטאו שלא יאמר כאן ערות דבר יש לו רשות לשלח אם שנאה
בחטאו ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות ולזה הוא
מבואר שאין שיהיה שלא תמצא חן בעיניו יש ערות דבר
ולפי זה הנה הקושיא בנוי שאין האיש מבקש אחרת אלא
נראין כי התורה יחסה כל זה הפעל אל האיש וכתב לה
ספר כריתות לריך שיכתב האיש ששנאה והנה לא יתפרש כתב
כי אם בכתיבה שתהיה בדברים שרשומים עמו ולפי שיהיה
נכתב ששנאה לבד כתב שגרשו כן ואם אמר לה ספר כריתות
לפי שלא אמר בספר כריתות שגרשו בבזיון האיש ומורה שזה כתב
זה התנאי כבר בספר ומה שאמר אחר שלה הכהן בספר אמרו
מוקש בחייה לבד שכתב זה הענין התנאי בדרך שיוכל לבדו
בהשוותה שאין התנאים לה ושלא יהיה מחוסר מעשה אחר הכתיבה
אלא הכתיבה אמנם וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה והנה ספר
כריתות הוא שהיו נכתבים בו דברים יורו על כריתות האישות
שביניהם ואמרו כי גם הכתיבה יתן בידה הספר ההוא ולא
בידי שליח אחר נעשית לבעלה כפום דבר מהדברים כלומר
הוא כי לא יכלו זה הספר בכלות מה שביניהם מהקשר בעת
מה שעשו ולפי שאמר ושלחה מביתו אמרו שלריך שתהיה
כוונת הספר ההוא שהוא משלחה ומסלק אותה מקנינו לא
שישלחה אחר שנמכרו מרוצה כי אין קנין לכך הליקוחין ונתן בידה
ושלחה מביתו אמרו מזה שלריך שיתנו לה קנוי הוא ושנאתו שנאה
ונתן בידה לא שהתחזיק משנאה ולא שיתנהו לה אחר שלחיו שנאו
ולפיכך אמרו שלא שחס לה הגיעה הנע באשותה קו כמבואר שזה
קנין מתנה ומאמר אחר זה ושלחה מביתו להורות שלריך ש
שתהיה נתינתו בידה זה הקנין להכרית שישלחנה מביתו ולפי
שאמר הדברים האלה בגט כמו ששנה ההאמר אחר זה ויצאה
האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושלחה מביתו
אמרו שלריך שיהיו שם שנים עדים כשרים שכבר נשלמו כל אלה
התנאים בזה הגט כי אחר התורה על פי שנים או שלשה עדים
יקום דבר ודרשו שיהא אחר מזה שכשיעבור ההפרשה ולא בכתב
לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה אחרי
אשר הוטמאה ואמנו כי אין התנאי בהסדרה על מגע הראשון
שתהיה נבעלת לבעל השני כי לא תהיה בזה התלוי אלא שתהיה
לאיש אחר והיא לא נתכוין שנתקדשה ויען שאמרי אחרי אשר
הוטמאה שאין התנאי בזה שתהיה נבעלת לשני שלא תאמר הן
כי לא איש קדשה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ישוב
אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא ואמרו שתרעים רבים
ואמר היא הכוונה בזה שלא יוכל לשוב לקחתה אחר שהיה
מגורשת ונבעלת לבעל השני והסבה בזה היא שאם היה מותר
לה לחזור אל הראשון בכה אמרו לא אחר זמה כי מי שישנא
את אשתו הרעה וישלחה ויגרשה ויקח היא ואחר עשות נבלה
ותרצה ותשוב ויחזירנה לבעלה הראשון כי שיתנו לה בזה כי
היות לא נעשית זנות בזה הפעל ואולי ירחיקו מפני זה
ולזה יתבאר שהם התכלית שענה אחר שנעשה בזו ההקדמה
לא יוכל בעלה כי אין לפניה שיגרש לפני הכהן ששנים
הקונה [illegible] ואחרי זה כי מקחתה בעולה ראשון כי זה מה
מאמר כל החטאים [illegible] זה ומפני כתעלה ואזה הגרשה

לומר שהספר שיבחן בקיום הנכבד בעולה היא מותרת לעזרי
קונה זה וכבר ביארנו זה בפרשת שאמר לו ענה שאמר ויקרב עשו
זרעך כי יראת אלהים אתה אתה אמנו ומזה שאם היתה אשתו
ונפסק ומשלו ופחה לא ימצא בו זה הדין והכלל באמרו כי יקח
שאחיו שהכריח מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ושאר
מבואר מה שיקחו אם לקח לא ישא כהן ד"ל למלחמה
המצות שאינו שמקריבו נאמר מי האיש אשר קנה אשה ולא
יעבור עליו לכל דבר ד"ל לא לצבא המלחמה ולא לצרכי הקשר
והיו מעמידין עליו ושום מעשה נקי יהיה לביתו שנה אחת
ד"ל שנה אחת מיום שנשאה והנה מפני שהתורה השורה היא
לבונה ביתו לא חנכו ולנוטע כרם ולא חללו ומארש אשה ולא
לקחה ושוה גם כן באלו שלשת דברים קולא כדברי הקבלה
המבכרות מפני שהיא קרובה לבית ומחנכו
והנוטע כרם ומחללו יהיה גם כן לביתו שנה אחת כי הדבר
בסדרה כי לא יש לו הפנוי בזה הענין לבדו כי אם שנה אחת
ולאמנם זכר זה הענין באשה בזה המקום לפי שדקדקו לאמר
שיהיה עם אשתו כל החלה במקום שיתחדש בה לבה ויקחנה
וזה יהיה סבה אל שלא תזנה עם אחר ולא יצטרך לגרשה
ולאחת הסבה הזאת התורה שישמח את אשתו אשר לקח כדרכה
לא תחת מעשה לא יחבול רחיים ורכב כי נפש הוא חובל
הנה הרחיים הוא הרכב הקשת מפני הצריכות ורכב הוא
הכלי העליון והזהירה התורה שלא יקח אדם משכון מעל
מחיתו לא נשארה לנחה ולא הקלה אחר אין שיהיה שיהיו לו
משכון ובאה התורה עם זאת האזהרה ענין זה הענין
זה מפני לקחת משכון זה הכלי והוא בקח משכון מבני נכרי
כי הוא מטמא בטומאות להם המזון בהספקת הוא שבצרות
אלו מכבל נפש ולפי שהסבה בזה היה היותם משמשים
לעשות המזון אמרו כי כל מה שישמשו להכין המזון אין לו
מוזקקים מלקיחתו משכון ומפי הסקין קם שנו כל דבר שעושין
יקח לשמש אוכל נפש הרי זה כבר ענין וגם זה בפרט עניינו
שאין בקשה ושמה להכנת אוכל נפש כי ימצא איש גונב
נפש מאחיו מבני ישראל אמרו מאחיו ולא גנב נפש שאין
הגוף קנינו להתחייב עליו ובאמרו מאחיו מבני ישראל אמרו
שאם היה מאחיו מבני ישראל לשון הענין בעבד שנגנב
השב לא יענש בו זה הדין ומפני שהיה העבד אחד מן חורין
מיוחסים במשפחה ודוקא כי קונו שיין מאחיו ואמרו ומקודו
[illegible] מאחיו שהם [illegible] שנגנבו ווגרון מרשות אחיו
[illegible] ונתן אחיו ונמכרו ושלא עשו עמוקם
כמו שהוא [illegible] והתעמר בו ומכרו
[illegible] והנה שהתעמר בו ושמכרו שהיה
[illegible] כבשר [illegible] הדברים נכתבו וגנב
איש ומכרו ונמצא בידו והנה [illegible] בזה ונמצא בידו שיהיה
נמצא בידו ואחר המכירה כי לא יתפרש זה אחר הכלל קשיה יד
נמצא בידו קודם מכירתו אחרי ושזה היות בידו הוא שהוא
בו מיד זה שעבוד שיהיה שיורה שהוא תחת ידו כאשר הוא עבדו
ובהיות הענין כן הנה לא יתחייבו אם לא מכרו ונשתעבד בקנוס
זה ומה הנגב ההוא לאמור שאינו כלל של התנאים לא בזולת
זה השמר בנגע הצרעת להקריר להזהיר בענין הכשרת נגע
בו אלא מה שיש דין בחוף ששכר מקום למחנה והוא בעלה
ולא ישנה אם את נגעו והחליט והסגירו הכהן ולא יתירך מיוחד

אומדין אותו אם יוסיף ויתמעט הוא בשוחק זה . וכבר כתבנו בזה
הטעם בזה הדרוש לפי שאין דמיון שיוכל כי לשלמות המאמר יחייב
מספר המכות כי כמו שבכל חייבי מלקות מה יהיה ענין שוה
אלא שבכל הנה האומד עד אם יותר ממנו כי דמוי שנכון זה הענין ב
מזה המקום עם שזה האומד לא יתכן שיש לו שיעור מה שוה פעמים
כי זה לבד בתכלית מה המכה ד"ל אין שבין התכלית אחד לזה
והיה כן ויהיו כשהרבה התורה מספר המכות לא יהיה וזה
כמו שבארנו מצד התורה . ואמר במספר לפי שהוא מחויב
שיהיה שם מי שימנה מספר המכות כדי שלא יוסיף על זה ס
והנה נבאר דמויים ימנה על יד שופט כמו שדקדקה התורה שיהיה
דוקא מספר המכות וזה לא ישלם בשלמות כאשר על ידי ש
שופטים אחד מעיין בהכאות ואחד מונה . ולפי שאין בזה שקול
הנה יהיו שם שלשה שופטים . ארבעים יכנו לא יוסיף ידוע
שאין כוונת התורה לזה שיכנו ארבעים לא פחות שהנה אמר
הכתוב זה והכהו לפניו כדי רשעתו . ואמנם זה הכתוב הנה
מפני שמספר המלקות בשלשים ומה שהיה קודם לזה מכות ארבעים
לא פחות . וכבר חייב כתב שלא יוסיף על זה המספר הנה לא יהיה
מספר המכות יותר לפי כי יותר קשה וזה הנה מה שזכרה
התורה מזה . ואמר רמז נבין אמרו ארבעים יכנו הרבה בו על
ארבעים יכנו ונמצאו נכים בתורה ובדברי נביאים כמו ט
שזכרנו במה שקדם ולפי שאמר ועד ארבעים יכנו ויסבול
שיהיה על כל אחד מהן יהיה על כל . הנה יתחייב מפני ה
המספר שלא יהיה יותר משלשים ותשעה מכות . וכשאמר
כי הכונה הקודמת שתהיה בזה שהוא מחויב שיכנו ארבעים
לבד בכותו אך יוסיף על זה כדי הכותו כדי רשעתו ויהיה
אמרו לא יוסיף שבכל המספר מהמכות שלא מחוקו קיימים
הרעוכה לפי זה הדעת לא היה דמוי שיאמר פן יוסיף להכותו
על אלה כי לא זכר המספר הוא שיתכן שיאמר אלה . ועוד
שאם הודיעו שהדבר מפני קלות מכתו קודם דמויים שאפשר ב
להקל למוכה כדי שלא ימות מהם אלא עינו מהשעור והרחמה
שקיבלה לכותו התורה . לא יוסיף ד"ל לא יוסיף המכה להכותו
על האומד שאמדוהו בו . פן יוסיף להכותו על אלה מכה
רבה ונקלה אחיך לעיניך ד"ל אם יקלקל מכה להוסיף על
האומד הזה הנה לא עשיתם יקרה שיוסיף להכותו על אלה
השלשים ותשעה ובכל זה התורה שהם מכה רבה וייקרה מזה
למוכה מה שהוא שיתקלקל כדי שיקן כשהוא לפי הכוונה יתחייב
בזה הקלקול ר"ל כדי שלא ימות לפי הקלקול הזה לא יחלק אל
שלא יהיה מספר המכות כלם על אחד [illegible] ויהיה המספר
וסם נאיין שיוגש מזה המספר [illegible] כדי שלא ירדה
על שיעור זה הכותו . ומזה המקום [illegible] שאמרו ב"ד
מספר מה מהמכות חוץ לאוי להוסיף [illegible] ואלו עוד
שאין שיחלו [illegible] יהיה נקלה . [illegible] אומדוהו
למספר מה והתחיל להכותו ומה שהם ישים להכותו המספר
ההוא מאות חוייבו לפי שכל [illegible] מהם מחוייבים לאמדו שנית
למה שחוו מאוה שנתקלקל [illegible] מה ושתו . ואלו מזה
על שאם התחיל להכותו ונקלה בזה הקלקול אין מכין אותו
יותר וקל אם נקלה מהפחד פטור ואין מכין אותו כי התורה
ברחמה מנעה להכותו כי הוא יותר קשה מצד התורה מהמכות
ולפי שאמר כדי רשעתו למדנו שאחר שנקלה הופרה רשעתו
וחייו הנשאר שקבל המוסר . ואמנם בקלקולו אחיך אחר לקותו

יזה ונקלה אחיך לעיניך . והנה יתבאר שזכרה התורה זה כדי
שיתכן שיוכה עד ארבעים מכות בעבור שיהיה נקלה למכיו
שאין דמוי שתהיה המכות האחרונות חזקות כמו הראשונות
ולא היתה כונתו כי ירבה המכות כמו שזכרה התורה בפרשת
ואלה המשפטים בעבד כנעני . ולזה יחוייב שתהיה הרצועה
שיהיה בה כח לא יתרחק ולא יהיה בה סכנה כמו התרגום
הזה כמו שימנה הענין בכל עת עד . ולפי שההכאות מחויב
שתהיינה בענין אחד לבד שתהיה הרצועה כולה בשוה הנה
יחולק זה המספר לשלשה חלקים על לבו בין שתיו ושלשה
מאחוריו והכבוד מלאחוריו כי הם ככל הנמצא מה שאמר
מבחוץ וזה כלו להקל למוכה כי אם תהיינה כלם במקום אחד
למכתו אך לבו יקרה ימות . ולזה ימנה נ"ב זכרה התורה מספר
מכות מקוריות לא תחסום . ומזה המקום למדנו שהמכה אחת מכות
עבר בלא תעשה שהרי לא כמו שיש חתלות להכותו הזהיר
התורה מלהכותו יותר ממה שהוא נבלה כשחר ארבעים . לא
תחסום שור בדישו . הזהיר בכאן מחסימת פה הבהמה מלאכול
בזמן המלאכה ממה שהיה עושה בו וכן כל פועל בין ברגליו
שבין בשאר אברי והנה לא זכרה שור ולא דישה אלא שדבר הכתוב
והנה הכונה להרחיק מדת האכזריות . ולזה אמרה שלא תמנע עם
עושה המלאכה ממה שהוא עושה בו . ולא אמר חסימה
קודם כדי שתהיה חסומה בשעת הדישה אלא שמוחה בשעת הדישה
עובר על זאת האזהרה . ואיך שיעשה מלאכה ממה שהיה עושה
אם בקולו אם בהפחדה כזה הוא ביקוש בו עובר על זאת האזהרה
כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו . דמויים שרצה
שלא יהיו אחים אחיו שיהיו אחים מן האב לבד שיאמר שם אחים
מי שהוא אחיו מן האם כי כבר אמר יעקב עם משפחת בית אביו
ולמדו ממאמרו כי ישבו אחים יחדו שאם לא היתה לו אשה
ימלכו(?) בין שמת הראשון קודם שנולד השני לא יבא בקום זה
הדין . ובן אין לו ד"ל לא שם מקום . ושם צריך לחקור עוד שאין
לו בן מזאת האשה יש לו בן מאשה אחרת שיהיה דמוי שיקרא
בנו להוציא את שם משפחה ונכרית שקיום בנו אין לו כזה . ולזה
הוא מבואר שאם היה לו בן בשום מקום לא יבא בזו ההקדמה וחתב
בן ונתן בת כי התורה לא השגיחה שם שלא ימחה שמו מישראל
ולזה יש לו בת לא נמחה שמו מישראל . והנה לא מזה הקב לנמר
זה בנו לפי מה שהכל מזה הקיבום ומזה החליצה . והנה דמויים שתהיינה
היבמה שלשה חדשים כדי שיודע אם בן אין נמנעה . ולא יוכר
אם היא מעוברת . לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר . הזהיר
שלא יקח אשת המת ישאנה אחר זולתו כי במה שהוא אחי בעלה מן
הקרבה מוקדם . ולפי שאמר אשת המת והיא הקרובה שרצה
מן הקרובים שאמרו בנשואה מה והיא על דבריהם שרצה אחת מהן
כשהן ולפי שאמר אמר ויבמה יבום עשה למדנו שאין הזה
עובר בלא תעשה על שיבום עשה כי הלאו בזה ישמה יבום עשה
לא זר . ואמנם יהיה אמרו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר
לא תהיה לא זה כן אף שיבעלה אחר יבמה יבום עשה לבד
יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה . לפי שאמר יבום עשה
ולקחה לו לאשה למדנו שכיון שבא עליה קנאה שיהיה קנאה לאשה
אך לפי שאין הביאה עושה לאשה כיון שביאה קונה כמו שתהיה
כוונתו לשם זה ולמען שלא תהיה כוונתו לשם עשה והנה זה
הסעיף דין יבום . והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו
המת ד"ל שהראשון שנולד יקום בו זרע המת כדי שיקום לו

הקציר קצירך בשדך · כי הקציר בזמן ההוא קצירה הוא קוצר לשנה · מנהגם
קרוב לשמים מן קדמות נגלים ומהשילוח לזה לא איזה נבקש דבר
הקציר הנזכר · קצירך · לא קציר הקדש ולא קציר עכו״ם ולא קציר הפקר
בשדך · פרט לשותפות הגוי את ישראל שלא אמר כי מן עכו״ם שלהם
שם היא שכחה · ושכחת עמר בשדה · ושכחת עמר ולא גדיש · והרב
יכך העומר להיות עושה שהוא ממקומו לפי קורא את העמר · ולזה
אסרה בו את הגדיש אינו שכחה · ושכחת עמר בשדה · באור שדה
שאינה בשלה אבל אם שכח בעומר שום שאינו שכח שלה אינו
שכחה · וענין השכחה הזאת הוא כמה שדרכו לשכח כמו שאין
שם כלשה מי שרואה אותו בעת שאחר זוכרו אבל אם יזכורה
אין כאן שכחה · שכחו כי ילכו הקוצרים שאחריו וקבצו לקבצו מה
שהם רואים · ולאו שהיו נוטלים הקוצרים שם היא כמו שכחה
בנוגה בפאת השדה כמקומו וגם על ידיהם נעשה הלקט שהוא
לעניים מאז שקדם · ולפי שאמר עמר ידענו שאם לא היו קמה
במקום שיקצרו עומר לקצורה הנה אין השכחה נוהגת בה ס
ולפי שאמר כי תקצר קצירך בשדך אם זכרת שכחת העומר
לענין מה שנלקטים · האחד שיש שכחה בכל זרע הקמה
וכבר נתבאר זה עוד ממה שאמרה התורה אחר זה לא תפאר
אחריך לא תעולל אחריך והנה מה שנעזב אחריו הוא שכחה
לענין שקצירה התבואה בתחלה ולזה היה ראוי לבאר מה
שנבל שעורה מה שאר המון בלשונו · והשנית כמו ש
שיהיה כשגה הקצירה קצירך ומזה יהיה והבדלין השכחה
ואמנם אם כשנתקצרה אינו קצירך בלבד שאינו מחויב
בפאה · הנה לא יוגבל בו אחר זה דין שכחה והוא מבואר שהדוש
בשדה מעשה שזכר אחר זה הוא לעניים שהרי זה הזכיר הקצירה
ואמרה לא תשוב לקחתו · והנה ענין השכחה הוא שישכח העומר
או הקמה במקום שלא הכריחהו [illegible] לשוב מכאן להיותו
כמו נגד מלאכה מן המקום ההוא ואפי׳ היה עמו שם או
שקצב שדהו לפי [illegible] שכחה לא [illegible] שאינו
ראוי לכך כמו [illegible] שנמדה להחזיקה לקחתה
לא תשוב לקחתו · הזהיר מלקחתו אחר זה [illegible] שזכרו · לגר
ליתום ולאלמנה יהיה · מצד שאם לקחו יחויב לתתו לעניים
והנה זה הדבר הנזכר הוא לגר וליתום ולאלמנה עניים
אך נזכרה התורה בהוה · והראיה על זה שהרי אמר בפרשת
בהר סיני המורה זה המאמר לעני ולגר תעזוב אותם · ולמען
עני מתאחרו לגר ליתום ולאלמנה יהיה שראוי לעשות בדרך שתהי׳
יד העניים שוה בזה · ולזה לא ימשיך לתת לעניים מלהלקט שם
ויניח הקוצרים להכנסם ומה שדומה לזה ממה שיעכב אם שלא
יכנסו העניים שם כלם שיכנסו קצתם ולא קצתם · ולמען תלמד
לגר ליתום ולאלמנה ר״ל לעניים אז הוא מוזהר שלא ישוב לקחתו
לא בזמן שאינו מוכן להיות להם והוא בשעת הקציר הקשים [illegible]
אחר מה הדברים בשגות כי התורה אמרה לגר ליתום ולאלמנה
יהיה לא לעשירים ולזולתם · ולמדנו מזה לגר ליתום ולאלמנה
שכיון שנעברו לקחו ובעל הבית חייב להחזירו לעניים אף ב
בקיום [illegible] · למען יברכך י״י אלהיך בכל מעשה ידיך
מזה [illegible] זה יברכך השם לא יוסיף על התבואה כי כאשר
שנתן העניים יתנו השם למען תתן להם · כי הוא נותן לכם
[illegible] להמון העניים מצד ישפיעהו השם
עליהם מכל הטובה הכוללת · כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריך
[illegible] הזית לחבוט זיתים [illegible]

זה מה שזכר אותו לענין בפתחות לאנשים והנקראים היה [illegible]
שבאו שגיר אם יש בו סאתים אינו שכחה שכמו זה הזיתר
אין דרכו שישכח · ואמרה שזה אינו שהיו כן אינו דרכנו
ושכחתיו ממקום שלא חבט [illegible] ושכחה כיון שיש עבר
ממנו ומה לא היה [illegible] שכחו שיכיחתו לזכרו ולא עבר
המלאכה · ואם שכח שהאילנות במקום אחד אינו ושכחה
כי מה [illegible] לשכחו בעת לקיטת הפירות מהאילנות וכן
אם היה שם [illegible] ובאחד [illegible] ושכחו כשאינו שכחה
ושכחו כשאינו שכחה כי הוא יחזור בו [illegible] לזכרו ולא
שישכח · לגר ליתום ולאלמנה יהיה · כבר פירשנוהו ומה שראוי
והוא שראוי להוסיף בו ביאור כי זהו המקום הוא כי אם
היה קמא [illegible] שלא יוכלו העניים לעלות אם לא במקום
[illegible] להם לבעל הבית לעשות כמוהו ש
שתהיה השכחה לגר ליתום ולאלמנה · כי תבצר כרמך לא תעולל
אחריך · הזהיר בזה המקום מה שנשאר מבצירת הכרם אחר
לא ישוב לקחתו · ולזה אמר אחריך · ואמר לא תעולל כי דרך
כי יונקות הגפנים הם היותר ראויים לשכחה כמו שאמרו באילן
לא תפאר לפי שהפארות הם יותר ראויים שתשכח מאחרים כלו
וכבר זכרנו דין השכחה באילנות וכן דינה בכרם · וזכרת
כי עבד היית בארץ מצרים וגו׳ ר״ל ולזה אתה מצווה לעשות
לעשות מה [illegible] מה שיכלה כי הוא [illegible] העבדות
כי יהיה ריב בין אנשים וגו׳ · [illegible]
לפני ב״ד והם ישפטו אותם בעד כרחם · והצדיקו את הצדיק
את הרשע בדרך שלא יוכלו להם משפט · ואמר אחר זה ואם בן
הכות הרשע לפי שכבר שהם מוזהרים להרשיע הרשע
שלא יכו הדין כן הוזקקו להרשיע הרשע [illegible]
שאינם עושים בזה עוונות קדם ויענשו מפני זה עונשים
מעשיו במלקות · והנה היה עיקר מי שעבר על לאו
שאין בהם מיתה ולא עונש ממון · כי לא יתכן במלקות עשה
לבלתי מקיים עשה בידיהם · ולזה אמר לא אמרו לא אלא שיר
בפסוק היה מלקות לא תעשה שלא הוזכר בה עונש · וכמו שזכר
העבירות בה מעשה כן כל לא תעשה שיש בו מעשה וכן מפני
שדקדקה התורה שיהיה מעשה כמה שחייבה עליו מלקות
וכן יתבאר שמה שדקדקו התורה לעשה לא יהיה בו מלקות של
עבר על לא תעשה ערייני שיביאו לא עשה בו ולזה אין עם ע
ערייני · והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר · מגיד
שמלקות מוכה אחר כתף [illegible] שאמר והכהו לפניו שהשופט
צריך שתהיה בו [illegible] לא בכבודו · ולזה צריך שיבא המקום שיכנו
כו׳ ולפי שאין [illegible] לפי כ״ד לגלות ערותו הנה ראוי שיבא
[illegible] ומפני כן יכנו [illegible] אחר כאשר הוא כבלי [illegible]
הארץ והתחתונה [illegible] · וצריך שיכון אותו לפני השופט
שיהיו עיניו [illegible] בעת כי [illegible] שהגביל
עם שהוא ירחק אם לא יוכל לעמוד ויכה [illegible]
המספר שהגביל שהוא ירחוק ממנו ולא יוכל לכפול [illegible]
וראוי שאין עושין שיהיה החוטא מספר המכות שאמר [illegible]
יתכן שימות בו כי התורה לא חייבה מיתה בזאת העבירות ואין שיש
ראוי להוסיף עשר מה שחייבה התורה [illegible] כמו זה החוטא
ויחשב כדי רשעתו לא תמית מכה אותו יותר מה שאינו
על [illegible] אחד · ולמדנו מזה שמרבין מספר המכות [illegible]
כל שיהיה במספר ההוא מה מכות [illegible] לפי [illegible]

לא שקרנה הזה שבכל הסוקים כלה ממשים שהיו קודשים כזה ב
המקנה לאושרם · ולזה היה מבואר שעמלק היה כאן כלה מכוון
שיגלו בהם כליי ישראל · האחת העידו מלחמה עם ישראל
בדרך שלא נשמרו מזה הקודם להלחם בכל המלחמה · השנית
שמלחם שיפים ויגעים מעוררי הדרך ·· והשלישית שעדיין
לא דבקה בישראל ההשגחה האלהית הפרטית כי יהיה לו יש
וישראל בלתי יראי אלהים כמו שזכר מהריב שהריבו ישראל
עם ונסו את הש' כמו שנזכר שם ·· והיה בישראל מעט הדבק
ההשגחה האלהית בעמלק לעם ישראל ולזה היה בר כנגדו הספק
דמה שלא ימושו ידי משה שלא יכלו ויכבדו משה ומשה שחר כנ
שו הקלו והסתכלו שם בעבור ברכת יעקב · ולזה היה הש'
עמד שישעו ומלחמותם בעת הגיים ויגע הש' ישראל ל
מכלא ויביאם מקריב ימחו את זכר עמלק לשעבדו מה
שהשרה היה העם להרע לישראל בכבוד שהיה לא ילד
וכבר העמיד על זה מה שהתלה בימי השופטים שהרעו
עמלק לישראל בימי השופטים ומה שעשו עם לגני דוד
כי זה הוא כח היותם שונאים תמיד להרע לישראל שהיה לא
ידם ומה שדמה לעשות המן בן המדתא האגגי בימי מרדכי
ואסתר לישראל שהיה להם היה מכלה אותם ·· לא תשכח
הזהיר אותם משכח לבב מה שעשה להם עמלק ··

הנה זה ביאור מה שנראה

ויש הוא עוד ביאור בזאת הפרשה: והוא למה היו הפרשיות
בזה הסדר הנה נאמר בו מה שיראה לנו ·· ונאמר שכבר
יראה מסמך ענין הנשך לאתנן זונה כי כמו שהזונה תמשך
למשוך אליה ממון האנשים בלבם ויחשב שאין לה חטא
שזה רצונה ורצונו כי בנפשה היא רוצה מה שתעשה מה זאת
בעבור אהבת הממון כן הענין בנושך כי מלוה חושב שאין
בזה מה שיקח מסיבתו אלא ממון האנשים ולא ידע כי
בנשך הוא כי בעבור אהבת הממון ימשך לזה הפועל עד
שישיב הלוה עני וימיתהו ברעב ובצמא ובחוסר כל ולפי
שהנשך והאתנן הסכימו שניהם · והיה לא חושב שיחטא ש
שהעשירים שידור מלם להתר בזולת שיגיע אמר מה שהוא
יותן הסכבים מתקה בהם הכוונה והמיתה [illegible] והיה
אפשר שיביא זה אל שימשב קודם שאין יזכרו [illegible] עליו
לשי מחר שלא יקח מה [illegible] בעבודם [illegible]
הזהיר מעבור מלך [illegible] עליים [illegible]
חזקה הקשים [illegible]
שאוני יחשבו שאינם [illegible]
שיעור מה שאחר [illegible]
הקדיק [illegible] גזרות הקס
ואחת [illegible] ואחר
שיפורהו לזה [illegible]
ישפטו בעת [illegible] ויכחו לבם
כה הרבה מהתבודות ממקבש הבית · כן לא יחשבו לשווה
עולם שיבאו מלאכת בעלה ביד בעבור חסלם פירותיו
ובזה היה ויכלו לגבור בהיות ויקחו רבים כנגד ··
והסמך לזה ענין מגבש מוסר ומזירק · לפי שאיני
האדם בזה ממון מגולם שאחר כח שהוא ויגעה מתניה
מעשה שתהיה לו משכונו שאין בזה הפסד לו · ולא לנוטר

כי בקרב ירחק · ולמשכנו זה הוא לא ימצא בזה דבר כי כבר
ישוב נדרי זה קמר היורה לאיש ההוא כשיגמנה יתענה לו
זה כלי ישירת זה הראשון לנכסה כבואו שכבר השיב אותו
ולזה עשה היתר כי גם זה הכלי כי בו המעשה הקדש ומקבלו
ירגשי שישבו בזה המשק · והנה סמך לזה ענין העסק מטה
מדשה לשמר הקדש מזימה · ולזה לא יש שמאחר תשרנו ואחר
אסק כלים לא התעסקו מדיס לשמר הקדש מזימה ·· ואחר
שאלה מה שסמך מה מלה לענין השכר גבלה לא נסקה בעולה
בענין ההלואה · והזהיר מלקחת משכון כל שיש אומנו בו לנפש
חובל נפש כי זה עם שלא ימצא שיבים לזה שהוא שך · וזה יהיה
מסיש תמיש המלוה בכלים הקשה הוא שי כרו לגזה נפש
משכון בעבור הקובכי זה הכלי יוכן בו כשלמו הממון שאח
שבמקום מההון ·· ולזה סמך לו ענין גונב נפש מבני ישראל ומכרו
כי הוא גונב נפש בעד ממון בזה הקופץ המעט · ולפי שלא
הלכלים מסך מהם נזק מה להם לא הוא כנפש כמה שד
ימשך שיזיק לנפש לזה כשקין תיקון כל ממון מכבוד
יחולק כנגד נפש לאסק שהוא לא היה בשלמות כלל
והוא בדרות עצמו תמיד גם אחר שאנכל ואחר שאין כו
למכירה ויביא זה לחשב שאין עוזק בנפשו כל הנה מאד
זה שכן הסבה שאם לא יתנה גם לם בו לפי מה שאין
יש ענין לאנשים בנפשם ויחשב שאין לאנשים בזה · ולזה
יהיה קל יעשם נשא כל מה כלים מאוכן שלא יוכל לגמר
כל ממון עמה ושב בין הקנינים ויעשם · ואחר
שהשלם אלו המלאכות המשכונות לזה לא הזהיר להיקר המשכון
כלנו וכלפש שבלה הנם קבלת אחרות בענין להיותר
המשכון והזהיר המלוה מלבוא אל ביתו לקחת המשכון
על אודות לפי שבזה הענין יקחיב ממני לכן שיזכרם לזה
משכון מה שירצה בעצמו לאוחזו ממנו ויהיה כמו חובל
נפש עם שזה הוא יביא לזה שידמה בדעת כי המלוה ימצא
שלא יקח כיום המשכון שירצה שמצא בו קנאה · וזה
יביא אליו מצוק שלא לנקה כלומר שהיה במשכון אחד
אלה שלא יעכב מלוו מהעני כמו היום ביום וכמו הענין בלבנה
כי בזה גם יהיה כמוה ובלבושו כי הוא שאחר עבור אין כסות
בקרה ויזיק מהקור · ולזאת הסבה סמך לזה שלא יאחר הקים
פרשה שכרו כי הוא יחשב היותו כמו ויאנם בזה
אחר שלא כן לפרוע ולא ישאר בזה מה השכיר לשו פרע
עם שכבר יחשב שאין בזה חטא של איחור הפרשה אחר
שמענה התורה לאחר ביום על השמש מפני מה
פרעון · והנה סמך לזה זהיה מה מהמצות על בנים
ובנים על אבות לא עוד כי הכתוב שכר שזו הוא נוטה
מבה להמית אבות ובנים בדרך בסבת איחור פרעון הכסף
הנה היו כל הש' מהעשה מזה סבה מזיק שהוא שאמר עד
זה העשה והיה שנוקח גיל והיה כדי קצק · ועוד כי נפשם ש
שזכרנו שלאניבו לא מלך על השמש מעשה שהם עניים
וזכר אחר זה מה שראוי בו לחמלה בזה על העניים זכר אחר
זה מה שראוי לחמלה בזה על האחים · ולזה הזהיר בזה
שלא יעשו אחיו ויבים לאות כמתנה כך יהיה מונס
לנושיהם שלם יעשו במתנם יהיה זה קרן שימות בנם
שאלבות זה קרה עליהם · והנה הודך לה זהיר על זה מה
מה שמלכן בעבר הפחת שהיה מלוה אחד והיו גם כן

כי עם שאמרו ועל דרך זה נראה כשיולד [illegible] יולד בן [illegible]
היה יבמה [illegible] זה המנהג הקדמון [illegible] שיקרא שמו [illegible]
על משפחה · הנה [illegible] כי [illegible] היתה שמו [illegible]
ולא [illegible] הכנס [illegible] ולא [illegible] ולפי שאמר [illegible]
[illegible] שם [illegible] לא [illegible] זה הדין וכן [illegible]
[illegible] כי לא יהיה [illegible] והיה הבכור
אשר תלד · ולא ימחה שמו מישראל · וזה [illegible] היה [illegible]
[illegible] זה הדין שהיה [illegible] כל [illegible] לא ימחה שם
אחיו מישראל [illegible] ולפי שאין [illegible] בזה
[illegible] לא ימחה שמו מישראל [illegible] שאינו מיבם [illegible]
ומצוה שיהיו [illegible] ואם לא יחפוץ האיש לקחת את
יבמתו · [illegible]
[illegible] שהיתה [illegible] לא ישנה זה הדין [illegible]
[illegible] מונע בו [illegible]
ולפי שאין [illegible] והיתה [illegible]
[illegible] השער [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] יקום [illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible] היה [illegible]
[illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] זה הדין · [illegible]
היה [illegible] לא [illegible] זה הדין [illegible]
[illegible] ולקחה [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] ועלתה יבמתו השערה
אל הזקנים · ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו כי אלו
הזקנים [illegible]
[illegible] בלשון הקדש · וקראו לו זקני עירו ודברו אליו [illegible]
[illegible] ועמד ואמר לא
חפצתי לקחתה · [illegible] זה בלשון הקדש · ונגשה יבמתו
אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible] · וירקה בפניו · [illegible]
[illegible]
[illegible] · וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש
אשר לא יבנה את בית אחיו · ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל
[illegible] בלשון הקדש [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] · לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה
[illegible] לא יהיה [illegible] גדולה וקטנה [illegible]
ולקנות באחד · ואמר לא יהיה לך [illegible]
[illegible] · לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה
גדולה וקטנה [illegible] לא יהיה [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
כמו · [illegible] שלא יהיה [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible]
[illegible] · איפה
שלמה וצדק · [illegible] שלא תהיה [illegible] ולא [illegible]
[illegible] · למען יאריכון
ימיך [illegible]
על האדמה · כי תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה כל עושה עול
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · זכור את אשר
עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים · [illegible]
[illegible] בצאתכם ממצרים · והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · אשר קרך בדרך · [illegible]
להלחם בדרך [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
היה [illegible] עמלק · ויזנב בך כל הנחשלים אחריך

חוץ לשער עירותם והוא אמרו לא תטה משפט גר יתום והנה התועלת
בזאת המצוה היא מבואר להשגיח להיותו [illegible] הדבור הקודם

התועלת הי״ו היא במצות והוא מה שהזהיר שלא ישוב לקחת
מה ששכחו בקצירתו וכבר נתבאר זה [illegible]

התועלת הי״ז הוא במצות והוא מה שהזהיר [illegible]
שכחה בכל [illegible] הזיתים והכרמים ומה
שלא יהיו [illegible] והנה התועלת בזאת המצוה [illegible]

התועלת הי״ח והוא במצות והוא מה שצוה להלקות
החוטא כדי רשעתו במספר עד ארבעים
מכות ומה שהזהיר מלהוסיף על זה המספר והנה התועלת בזאת
המצוה מבואר לפי הקודמים לפי מה שפרשנו [illegible] יוסיף

התועלת הי״ט והוא במצות והוא מה שהזהיר מלחסום
הבהמה מלאכול מהתבואה שהיא דשה
בו וכבר ביארנו התועלות המגיעות מזה במה שקדם

התועלת הכ׳ הוא במצות והוא מה שצוה לייבם
אשת האח שמת בלא זרע כדי שלא
ימחה שמו מישראל ומה שצוה מענין החליצה כאשר לא יחפוץ לייבם אותה
שיש בו מהבושת והזכרון להם מה שיביאהו להפליג לייבם

התועלת הכ״א הוא במצות והוא מה שצוה להפיל
[illegible] כשנוגעת [illegible]
[illegible] ולא תחוס עיניך והנה התועלת מבואר

התועלת הכ״ב והוא במצות הוא מה שהזהיר
מהיות לנו אבן ואבן איפה ואיפה
גדולה וקטנה שנשקול בו או נמדוד בה ומה שצוה שיהיה לנו אבן
שלמה וצדק ואיפה שלמה וצדק והנה התועלת בזה הוא להמשיך
להיושר ולהרחיק העול והחמס התועלת

התועלת הכ״ג הוא במצות והוא מה שצוה לזכור
מה שעשה לנו עמלק ומה שהזהיר
שלא נשכח זה ולמחות זכרו אחר שיניח ה׳ לנו מכל
אויבינו מסביב והנה התועלת בזאת המצוה מבואר ממה שזכרנו

פרשת והיה כי תבוא

עדיין [illegible] עם לאמר והיה כי תבוא [illegible]
בכורים [illegible]
[illegible]
[illegible] בכורים [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
אמר בזה המקום [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] והמצרים [illegible]
[illegible] שנזכר בזה המקום והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] ראשית פרי
האדמה והנה [illegible] ראשית ואמר
כל פרי [illegible] ולפי שאמר [illegible]
[illegible] כל [illegible]

לקדשו שיהיו בכורים וזה יהיה כשיאמר [illegible] יהיו לבכורים
[illegible] כל [illegible] ולברך להמקום [illegible]
[illegible] ולפי שאמר על [illegible] כל פרי
האדמה [illegible] מבואר שהוא מביא כל המינים בכלל [illegible]
[illegible] יעשה זה כדרך שיקדישם בשדה ופרי [illegible]
[illegible] הבחירה ולזה
אמר גם ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה׳ אלהיך ולזה [illegible]
[illegible] קודם [illegible]
ולפי שאמר [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible] הבחירה כי לא אמר [illegible]
ולקחת [illegible] ולפי שאמר מראשית [illegible] יאמר [illegible]
על [illegible] שיהיו הבכורים מפירות הנבחרים [illegible]
[illegible] אותם [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ולפי שאמר כל פרי האדמה [illegible]
מהפירות הנבחרים [illegible]
[illegible] והשעורה [illegible]
[illegible] פירות
[illegible] ולפי שאמר [illegible]
[illegible] ולפי [illegible]
[illegible] יום הבכורים [illegible]
מביאין בכורים קודם [illegible] ולפי שאמר מראשית כל פרי
האדמה [illegible] בכורים מפירות השנה [illegible]
[illegible] בכורים [illegible] ולזה [illegible]
התורה [illegible] שיהיה מפריש מראשית הפירות [illegible]
[illegible] שיפריש מהפירות ההם ואמר [illegible]
היום [illegible] בזה [illegible]
[illegible] ולפי שאמר ולקח הכהן הטנא מידך [illegible]
[illegible] מביאים הבכורים [illegible] לכהן [illegible]
[illegible] ולפי [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible]
שיהיה הכהן הכל ולפי [illegible] שיקח הכהן
מיד הבעלים [illegible]
[illegible] שהבכורים [illegible]
והניחו לפני מזבח ה׳ אלהיך [illegible]
[illegible] לפני ה׳ [illegible]
[illegible]
וכבר [illegible] זה [illegible] בזה המקום [illegible]
לפני ה׳ אלהיך וזה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] הכהן הבכורים [illegible] התנופה ועניתי ואמרת
לפני ה׳ אלהיך הנה יאמר [illegible] התורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ועתה הנה הבאתי את
ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה׳ [illegible]
הבכורים [illegible]
[illegible] והפירות [illegible]
[illegible]
[illegible] ולזה [illegible] אשר נתתה [illegible]

מהיות האחת מהם בבית ולפי שכבר הרחיק [illegible] מזה ס
למעלה על השפלים והעשירים ואחר אחים שכלל הזהיר [illegible]
מהמעלה על השפלים והעשירים והאחים ולא הזהיר [illegible]
מהם זולת משפחת [illegible] ואחרים עד דורות [illegible]
לקחת למשכון כלי אומנות ואחר היה עד דורות [illegible] ואחר
זה הזהיר להרחיק מהיות לעשות למעלה עליהם ואמר זה הזהיר
מה שיוסיף על מספר המכות הנזכר למעלה שלא יוסיף שהו[א]
קורא שלא יעבודו עשו הקהל כאוי ואחר זה הזכיר מה שהוא
למעלה על הבהמות והוא לומר באופן מה למה שזה זהיר מהקהל
[illegible] שהוא פרש נעימים עליה משה העבודה שהוכן לה
באבנים להיות לעבודתינו לא שנשנה עם זה מהאבנים מאוד
שהיה עשה בו שימשכה האבן לא כל ממנו עם שבזה מהמ
זכיות מה שלא ישלם ואחר זה שב להשלים הדין במה שהוא
למעלה על הקוצר וזהו מפני שכבר באר התורה בקלה
החכמים שיהיה העוש שימות עד יום שהוא ראוי שתהיה
מיתתה מלה כלה בנים בקבלת הוא הנה הגיח התורה על
מי שמת בלא בנים שלא ימחה שמו מישראל כשהיתה לאשה
ולא כלה שתיבם לאחיו והנה זה המאמר נ״ס שיהיה
מה על יד בל על מאמר ולכם לו והנה הניחה בו התורה עם זה בזה
האופן ואחר שזכרה התורה מה שראוי לא מולב על המאמ׳
ביקרה שאין ראוי לאמו לשנתם וזכר דין המחזקת במבושיו
יש לה פלחת אשה מיד מכהו והזהיר לא מול עינה ועם זכר
להנקם מעמלק על מה שעשה כי נגפו חלשי שקשב לה כל נגפו
בזה מהקלות שלא יאמן חתעשו שיהיה עבד לעבד כמפני
זה לא היה ראוי לה שרף לבעשיית זה הדין הנה שלא לשרוף
שמחה בלבבם כמו שלא היה ראוי למשה המכה להשרף
בהכינת המכה וחמוס שקשה על דבר הריב לא נהר נגד
והנה זכר בין שניהם שיהיה בעבור ובוושר במשרתם ובמדות
לאחר שכמו שאין ראוי לש ושיודע מן הקוק הראוי כי אין
ראוי שיבא עמהם העוש לדבר ואולם התועלות המגיעות

התועלת הראשון

הוא במדות והוא מה
שהזהיר מלקחת שום
רבית עליה שנאמר לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אכל וגו׳
וכבר ביארנו התועלת המגיע מזאת האזהרה במה שקדם׳

התועלת הב

הוא במדות והוא מה שצונו להלוות
הנכרי ברבית כשיצטרך לאמרו לנכרי תשיך
ולאחיך לא תשיך והנה התועלת בזה הוא שלא נבא יותר לעשות ל
להרחיק הנכרי ויותר עבודתנו עם שבזה היושר להחזיר הנכרי ממנו׳

התועלת הג

הוא במדות והוא מה שהזהיר
מלאחר שלם הנדרים שנדר
ומה שיבא לידי סחורתם והנה התועלת המגיע בזה הוא כי שלא
זאת הקו הזה כבר היה החלם מאחר נדרים לא שבו [illegible]
בזה לפי כי אין להעמיד בקדושות הק׳ ולא יאחר [illegible]
דבר מה שהוא שלם שהם לא ינכו בקרבנות [illegible] מאחר
הקדשים ויהיה זה סבה שלא יקוויתו הנדרים וזה
יבאו למיעוט האמונה בשם יתברך התועלת הרביעי

התועלת הד

הוא במדות והוא מה שהזהיר
הפועלים מלאכול לבעלים דבר
מפירות הבעלים שהם עושים בזה ואמנם שהתיר להם לאכ׳
מה שידבק בהם כמו שהם מגדלים מהם אחד ומה שהזהיר

הפועלים אל ביתו מהמלאכת הבעלים שבעבור אם לא הקהל אותו
הקם וזה כלו על פי היושר מאשר עם המאה שמתמלא התועלת
עלה פועלים שלא יוכרחו להימנע מבלתי הפירות שהם מתעש
בהם כי יתגלגל המה יכאו בעיניהם ומשם לא יאכלו׳

התועלת הה

והוא במדות הוא מה שצוה משה
הנושא אשה חדשה להיות
לבלתי שיצא והתועלת בזה מבואר כי שלא יוכרח הקם
אשה שתהיה אחרי כמו ויתגבר חזקה בו ויהיה זה סבה לשימש
מריה ורבוקם שיולד בהם כלתי הענים פלא ישלם הם
המוסר מאחר והם מעל רעה הכמה שבינהם עם שראוי
תהיה הקטטה בבית׳ התועלת

התועלת הו

והוא במדות והוא מה שהזהיר
הבעל מלהחזיר גרושתו אחר
שהוטמאה והתועלת בזה הוא להרחיק הזנות כמו שכבר ביארנו

התועלת הז

והוא במדות הוא מה שצוה הבעל
להתיחד עם אשתו אחר שנשאה
כדי להרחיק הזנות כמו שביארנו ולא תתחבר נם כן לה שיהיה
האחת נקי לביתו שנה אחת לא יצא בצבא וגו׳ כמו שביארנו בכבר׳

התועלת הח

והוא במדות הוא מה שהזהיר
מלקחת למשכון כלי שעושין בו
אוכל נפש והנה התועלת בזאת האזהרה מבואר מה שאמר
והוא עוד מאמר יד דברינו במה שקדם׳ התועלת

התועלת הט

והוא במדות הוא מה שהוסיף
מהביאור בדין גונב נפש שיתחייב
מיתה על מה שזכר מזה בפרשת ואלה המשפטים׳ והנה התועלת
בזה מבואר כמעט כי בזה יהיה מתוקן ולתקון המדינה מה שלא
ישלם עם שיהיה מזה לעבור על דבר העבירות ולא ימצא בזה
הגונב׳ כל שכבר אפשר שיקרה שימכור אותו לאומות אחר׳
מהעבירות שהם קרובות ולא שעד בזה׳

התועלת הי

והוא במדות הוא מה שהזהיר להשמר
בנגע הצרעת בדרכי התורה כי כבר
יקרה הרבה מזה ספק בזה כדבו המדינה כמו שזכרנו מה שקדם
ולא [illegible] זה הדבר מה שאמר שנזכר מה שעשה השם למרים

התועלת [illegible]

והוא במדות הוא מה שהזהיר
מלבוא בביתו לקחת המשכון
[illegible] התועלת המגיע מזה מבואר כמו שביארנו במה שקדם׳
[illegible] והוא מה שהזהיר מלשכב
[illegible] שהוא [illegible] שהוא
[illegible] מבואר ממה שקדם׳
[illegible] הוא מה שהזהיר מלעשוק
[illegible] שכר שכיר ולא ישהה
[illegible] בו ומה שהיה
[illegible] התועלת

[illegible]

[illegible] והוא מה שהזהיר
מהמות איש מעוון לבנות אבות
על בנים ובנים על אבות אך איש בחטאו ומזה מבואר
על כמו שביארנו שמעון המומתים ה׳ ואבותיהם והנה התו׳
בזאת האזהרה הוא מבואר מפני שהוא היושר שהוא ראוי במשפט׳

התועלת הטו

הוא במדות והוא מה שהזהיר
מהטות משפט הגר היתום כי אין

והודיע והנה פירוש [illegible] לעבדיו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
עד [illegible] משנה [illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] משנה העדים [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

וכבר [illegible] זה [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ההשגחה הפרטית [illegible]
ההשגחה [illegible] וזה מבואר [illegible]
וכבר [illegible]
[illegible]

[illegible]

זה הקריאה תחלה והקדמה כי אין ראוי שיאמר בו טרם יקחנו הכהן אשר
יתנהו לו לפי שעדיין מעורבין שיהיה [illegible] שיאמר כי באתי ה'
האדמה אשר נתת לי לפי שעדיין [illegible] שיהיה [illegible] ופרי [illegible] והנה
הם התנאים מביאים בכורים זהו בכורי כלומר מארצך והנה אמרה
הקדים מה שהוא קודם זאת התשובה שזה אשר נתן לך ה' אלהיך ופר'
והשתחוית לפני ה' אלהיך [illegible] בבית הבחירה מן
[illegible] לפני ה' והוא לפני הקדשים ושמחת בכל הטוב וגו'
אתה והלוי והגר אשר בקרבך אין לומר שבזה שיקבלו הבכורים
וישמחו בהם הלוי והעניים זה כי כבר ביארה התורה בפרשת
קרח שהבכורים הם לכהן ולזה הוא מבואר שהכוונה בזה ש
לא יבא זה שלא ישמח ויאכלו העניים מהם עמו ולפי שהבכורים
[illegible] שמחה [illegible] כאומן [illegible] במעשר
שני כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך וגו' כבר [illegible] כי
בשנה השלישית [illegible] אחר מעשר ראשון מעשר עני
כל שהוא לעניים בשנה ההיא אך בשאר שנים היו אוכלים אותו
הבעלים מעשר שני והוא לבעלים ועניים ואוכלין אותו במקום
הבחירה ולפי שאמר כי תכלה לעשר [illegible] שזה יהיה [illegible]
שכלה המעשר והבער בו בין מעשרות הקדש בין [illegible] והתרומה
והוא קודם הפסח וקודם [illegible] שיהיה ככה לפי שלא [illegible]
אלא המקום אשר יבחר ה' [illegible] ונתתה ללוי לגר
ליתום ולאלמנה זה מעשר עני שנתן לעניים [illegible]
כמו שקדם ואמרת לפני ה' אלהיך [illegible]
[illegible] כלומר שישבח האדם [illegible]
והקדשים [illegible] בערתי הקדש מן הבית
זהו מעשר שני כי הוא נקרא קדש וכן הענין [illegible]
[illegible] במקום הבחירה או כסף פדיונם
וגם נתתיו ללוי לגר ליתום ולאלמנה זה מאמר שבא למעשר
עני וגם נתתיו [illegible] הקודמות [illegible]
[illegible] והמעשר ראשון ללוי והתרומה
והבכורים לכהן ככל מצותך אשר צויתני ר"ל בכל המצות
[illegible] עליהן ולא אחרתי הקודם ולא
הקדמתי המאוחר לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי ר"ל שלא
[illegible] שזכרה התורה [illegible] שלא הפסד
[illegible] לא אכלתי באוני ממנו
זה שבא למעשר שני שאין אוכלין אותו אלא בשמחה כמו שקדם
וזה לפי שהתורה הזהירה [illegible] באנינות והאנינות
של התורה הוא יום מיתה וקבורה [illegible] אחריו
[illegible] בפרשת ויהי ביום השמיני ואכלתי חטאת
היום [illegible] במקום שאין בו
[illegible]
[illegible]
ולא בערתי ממנו בטמא [illegible]
כי [illegible] במקום
הבחירה [illegible] ולא נתתי ממנו למת ר"ל [illegible]
[illegible] וזה כי התורה [illegible]
[illegible] במקום הבחירה שמעתי בקול ה' אלהי וגו'
[illegible]
[illegible]
[illegible] ולפי [illegible] המעשר
שני כבר יהיה [illegible] ביום טוב האחרון של פסח יאמר

וידוי מעשר וקודם זה יהיה הכל מבוער והנה הזכיר בזה
הוא שלא יאחר [illegible] לכהנים וללוים ולעניים ואחר
מעשר שני והנה יתחייב [illegible]
[illegible] ולפי שסמך וידוי [illegible] הבכורים
[illegible]
[illegible] מעשר שני [illegible]
השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגו' ר"ל עשיתי מה שגזרת
עלי עשה אתה מה שמוטל עליך וברך את עמך [illegible] היום
הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים [illegible]
[illegible] הנזכרות בתורה גם חקים [illegible]
משפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך ר"ל
שתשמור אותם בלב לעשות אותם [illegible]
[illegible] את ה' האמרת
היום [illegible]
[illegible] ללכת בדרכיו [illegible] לאלהים
[illegible] וה' האמירך היום
[illegible]
[illegible] היום [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible]
בבואם שמה והקמות לך אבנים גדולות ר"ל [illegible]
אבנים שלמות [illegible]
[illegible] כדי לכתוב עליהם את כל
דברי התורה הזאת באר היטב [illegible] והנה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] משנה התורה הזאת [illegible]
התורה כלה ויכתבוה באבנים ההם [illegible]
[illegible]
היטב והיה בעברכם את הירדן [illegible]
הירדן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה זה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

זה לא יבקר בשנים אחר שהתקין שהם מפעלתם [illegible] ואחת
הקבלה היו שעשו זכרונה להעיר על מפלאות השי״ת כמו שזכרנו
מעשה התורה בעבר הירדן ׃ ואמנם הקבלה היה מעתק יותר
עם הבכורים שהוא התועלת להעיר על מה שזכרנו
ואם היה מעשה שר שלמים בכחות על זה העניין בדי שיהיו
מתנדבים לכבד ה׳ יותר בממונם שיתנו בזה שלמים
ויהיה להם לכבלים הנזכרים פה השירים בעצמם [illegible]
מפני [illegible] הבריות ושהזכירו כלם ממה [illegible]
ממה שיעשו לו עד המכוון במצוה הנזכרת ׃ התועלת

התועלת הב׳

הוא במצות והוא מה [illegible] לבער
מתנדבות כלם [illegible] ואשם מפניו

והקדשים אשר לו כמו מעשר בהמה ומעשר שני ומעשר עני
ולקריאת זה הוידוי הנזכר פה ׃ והוא מה שזכרו בו שהקדש מן הבית
וכן בעת כשר המעשרות בשנה השלישית [illegible]
שהם שני ומעשר עני ׃ והנה התועלת במצוה המלה יעבור

התועלת הג׳

הוא במצות והוא מה שהזהיר מכח
קנות לבדים שלא יאכלו ממנו מעשר

שני ושלא יאכלו אותו ושלא ישמשו ממנו לבי המת ׃ והנה הקבלה
בזה מבואר וכמו הוא שמעשר שני מפני שבא להעיר על מלאכו
הנמצא העשירי שהוא קדש והוא שלם חייבתו ׃ הנה מפני זה
הזהירו הכהנים להשתמש בו בשעה טהרה ׃ ואמנם [illegible]
הזהירו שלא יאכלו באונן [illegible] ומה שיראה
מזה מצלת קור קריאה והמהות ממנו ׃ ואם [illegible]
אשר לא להעיר [illegible] לאין שיעור [illegible]
ואמנם הקבלה [illegible] רחוק שיאכלו הקונס [illegible]
עם שהלאוה תהיה קבלה [illegible] מעשר

התועלת הד׳

והוא במצות והוא מה שלא [illegible] בדרכיו
השי״ת להדמות לו כפי היכולת [illegible]

ללכת בדרכיו כי זה ממה שיורה שיאהב הא־ל [illegible]
[illegible] שהוא [illegible]
מחסד והחנינה [illegible] יעמידהו [illegible]
שתכפר כי [illegible] בדרכי השם [illegible] שיקרה
מזה [illegible] ׃ התועלת

התועלת הה׳

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
התורה כי [illegible]
[illegible] ׃ התועלת

התוע[illegible]

הוא [illegible] התורה
[illegible] מה
[illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] התורה בזה [illegible]
[illegible] ער הכבשים [illegible]
כל דברי התורה [illegible]
וקיום בזה [illegible] לבין [illegible]
[illegible] כל מצות התורה [illegible] כלם [illegible]
התורה [illegible] להם לבד

הקללות האלה הנזכרות פה ׃ והנה מה שיוסיף אמונה בזה הוא
הוא שדבר באחת הקללות בשנוי רעה כמו שזכרנו מהם
כמו [illegible] והברכות שקיימו [illegible]
ושממה [illegible] ובפרט בעת [illegible] בבית שני ׃

התועלת הז׳

הוא מה שלמדנו בפרט [illegible] עונש
לפי העבירות ואם הוא קל [illegible]

הוא יותר קשה [illegible] כמו שבארנו [illegible]

התועלת הח׳

הוא מה שהודיענו בעניין אחד מן הקללות
והקללות כמו שיגיעו האומות לבן

[illegible] בקללה כמו שבארנו בבאורינו
לא [illegible] ואמנם אמרה התורה אלהים לא ידעום ולא חלק להם
[illegible] שחלק השי״ת לכל העמים ממשלת הכוכבים לא נעשה
כן לישראל ׃ ואמנם אמרו ז״ל [illegible] חוץ מארץ ישראל ׃

התועלת הט׳

הוא מה שהודיענו כי [illegible] המעשה
שעשו [illegible] הכין לעבודתנו

ואמנם [illegible] שלא [illegible] אומרת התורה לבד זה הוא
[illegible] מכל הדברים [illegible]
[illegible] אלהים אחרים אשר לא ידעום ׃

התועלת הי׳

הוא מה שהודיענו כי [illegible] ישראל
במדבר ארבעים שנה היה הקב״ה

בו [illegible] עד מה [illegible]
[illegible]
[illegible] ארבעים שנה במדבר
[illegible]
[illegible] מעשר [illegible] וזה
היה [illegible] ׃

התועלת הי״א

והוא מצות ׃ הוא מה שצוה שישמרו
[illegible] כל דברי התורה [illegible]

להם [illegible] ׃ וזהו [illegible]
[illegible]
[illegible] ׃ והנה [illegible] הוא [illegible] כל
התורה [illegible] להם לעשות ׃

פרשת אתם נצבים היום כלכם

[illegible] ראשיכם שבטיכם ׃ ר״ל ראשיכם [illegible]
[illegible] וקראם [illegible] ואמנם אמר
[illegible] והנה זכרם [illegible]
[illegible] זקניכם [illegible]
[illegible] כל איש ישראל [illegible]
[illegible] ואחר כך זכר [illegible]
[illegible] והם [illegible]
[illegible] שהיו עושים [illegible]
[illegible] לעבדין [illegible] כל
ישראל [illegible] ׃ [illegible] בברית
[illegible] בברית [illegible]
[illegible] בין הבתרים [illegible] ובברית בין
הבתרים ׃ ואמנם [illegible] התורה [illegible] ברית

לבית המקדש כמו כ״ש׳ והיית משמר ומעותיה ומעשר אשר ירבה
ד״ל מרוב הקשר שיהיה שיגדיל יחבר לבבך׳ ד״ל חין רע
על הדברים וה׳ הקים השמן והמחלה לחכמה מעשה והתורה ממנו.
והמאמר הזה מכפ׳ לבבך ועד זדונך כמו שאמר בהלכות נח נח
ימחה כ״ל כי הנה הנפש ומעשה ילקט הכבוד ומאמר זה יתפש
בכלה נפש חורק הקיום מכבי״ו ועד מעשה יושיע חוקך וקח
מעבר אשר הקים עלך וה׳ היה זה כמו כן בית שני שקבלה
יכניה ואחריו לחקיה עליו נבוכדנצר מלך בבל ועבדת שם
אלהים אחרים הנה הודיעו שעבדו שם עם כמו שעבדו במקדש
ירמה נגד זכל השרק ועלה שועה ביוד נאלי ולא תמנע
מעשה ומזריה חזקיה הלך בתמידו ועבדה שם עבדים אלהים
אחרים הנה מה שכוונה הנביא כי לא יהיו לך לחם ועבדיך״
והיית לשמה למשל ולשנינה ד״ל שכל העמים ישמעו ויראו יבל
הפלגה רוע ענשך והיה למשל ולמלה כתוקם כה ישה ילכו
אם כך ויאמינו כל עבר ע״כ בדבריהם אשר כמו שיקחו כמו ג׳
שאת זכריה לבבנו ירדה נחם שאיתי כי חזקיה הלך בחרבו
לגנה עמו שמתה והסוף׳ זרע רב כי לא הקודה וה׳ זה עמים
במיני חל בין פתחיך זיתים יהיו לך בכל גבולך ד״ל האחיות חוד
לא ימכו פרי כי קבלי שלוהם והנה זאת הקללה ויורקה מקני
והעשק כי כתוב לקרח עלה סמו שמלתו שלשוש מחל מפני
מינין דברים רבים לאמירה שלא יעשקו אחד כזה לא יתכן עלה
כנגם וכיורה נגד ושיקיו לך וה׳ אמר זה כמרוב הכנעם והקמץ
ולערכו לשוש אמה זקנה לב בית ירעם ובמקום החיובים ויש בו
אותם הגלה ואת מי ומעי הרוב שבח וכלבי האומרים ומשחית
פרים הגר אשר בקרבך הוא ילוך והוא יהיה לראש ואתה
היו בזמן בית שני כי הכותים היו לבעלים מהנכרים על ישראל
ומשפילים אותם׳ ועבדת את אויבך אשר ישלחנו ה׳ בך ברעב
ובצמא וה׳ מימה שהקים כמשולש והיה על ישראל בימי בית
שני ונתן עול ברזל על צוארך וה׳ ידוע שמלכות הקמח עמים
טוב עלם כבדן על ישראל בימי בית שני עד שמשנאו והקימו
מלכות התורה׳ ישא ה׳ עליך גוי מרחוק וה׳ אלה הרומיים אשר
באו מקצה הארץ כאשר ידאה הנשר מרחוק וקם היו מלשון אחר
ולא שמעו פנים לזקן ונער לא חנו ואכל פרי בהמתך ופרי אדמתך
ולא השאירו להם שום מזון עד שכבר היו מתים ברעב רבים׳
וזה נתקיים בכפשם מלך אשור על עשרת השבטים ושבא
עד ערי יהודה הבצורות ותפשם וירע שהם אותו בתלאה כל
ערי ישראל ד״ל מלכות רומי עד שכבר היו נמלכי ונראה שהיה ינב
על ירושלים בשר בניהם כמו שנזכר בספר יוסיפון עזריון וסטר
המלך בחלה הרעב אחר שזה הרעה הטבע יצא בשעת מצור
ישראל לעשות אכל כל דברי התורה הזאת להעירם ושמרו זה׳
דרשו התורה הזאת להעירם שמרו דרכי התורה לחיי נפש
במה שנפלו בו מהדע׳ והכות נפלאות ומאות׳ ישראל נאמנות׳
ונראות דותו וראיות׳ והוא כך אם בלתי מלכים אשר גרם
מסבתם ד״ל שהייתה הקללה שיקיה לדרך הס׳ לעשות כח לתה דעו
אך לא עונות כמו שביארנו במה שקדם׳ ואמר כאשר כוונה
אשר בשמים כמלכים לא חטאים עליך כמו שבחרו שם׳ ואמנם
נמנה המשיא מרדכי הס׳ בזה יתיק עליך רעת הגוי׳. נסד
אנשים ומכות אחרות אינם כתובות בספר התורה הזאת׳ ועם קשי
עבדי ה׳ אשר בעונש שלא יחנו מאד כי אם שמותו וקבל
כמו שהיה שבט לשוני להיות ערום במצור יאמרו מלאכתו כי

כי נפרך ואכלת פרי בטנך בשר בניך ובנותיך במצור ובמצוק
אשר יציק לך אויבך ׳ עמים מרובה ואחר כך הרחק יוקחו
מקרביו אחר בליות שוזרין ומקרבו אחר מרכבו בתוכם ועוד
היום מחזין נתפסם בכלה העם הס׳ ומוקד עבר כל הדרך
אשר הדיר בו אמת יעבדהם זבח נשים אחרים ד״ל שמתחיל
אחרים יבשים הקרוב והרבים לא היה עדין ומה יהיה בקדם
אשר ירדף הוי יעלם הכבד אשר מעיים יגין ...לאמר היום
לבני שיתמחד וידך וכבד מרוכב יבואו הבחורות שלך ויחשק
עינך בעבורם והאחרים שלך כתיר והיו חיין תלוים מנגד
שהמשל במקום שמה עד שלא תאמין בחייך׳ בבקר תאמר
מי יתן ערב ובערב יאמר מי יתן בקר ואחר זה עד שכברר
תבחר והערב שעבר כי יותר מעט מה שהיה ערך וכן הבקר
מה שעבר אל הבקר שעבר ולא קפחד שהפחד ומראה אשר אחה
שיגע מהרע והנה יגיעו שהורנו במלחמות עד שכבר ישובך
השם מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך וגו׳ ושם התמכרתם
האמות להם עד שכבר נמכרו שם לעבדים ולשפחות ואין קונה
ובכריעה בכפשת הקדם נכבים שקמו הירח ועלי זה מחוללים
הקללות ויהיו נתפסם הגוים ישובו ונחשל ושב הס׳ וכבש מכל
הימים ומכל האלה אשר הקימם שם מלה זכרי המדבר
אשר צוה ה׳ את משה וה׳ ד״ל שאלו הדברים מהברכות והקללות
הנזכרים פה אלה הס׳ קרא משה בהר חורב שיכרת את אשר
זה הברית בחרב מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב
אשר כרת השם אתכם בחורב וזה כי כל אלה הדברים תמיד
הס׳ למשה בהר חורב כמו שביארנו בפרשת ואתחנן כאמרו
אלה העדות והחקים והמשפטים אשר דבר משה אל בני ישראל
בצאתם ממצרים׳ ויקרא משה אל כל זקני ישראל וה׳ אתם ראיתם
את כל אשר עשה ה׳ לעיניכם הנה לא האמנתם כי אמונה
שאמר כי תמיד הייתם ממרים עם ה׳ כמו שקדם ואמרו לא נתן
ה׳ לכם לב לדעת וה׳ להורות כי עם רבות שקדמו הרבה מכם
במלחמות האמונות שהראה לא נפלו מכל יודע
הכונתכם שיהיה לכם לב לדעת והס׳ עבורת שלא הס׳ נתן
שראיתם מתחלה׳ ואמר הולכך לא תשבע מלבד הכנעם
שנה שבשביל שאתם במזון ולבוש מן ושלמות לחם ויין׳ גם לא
הולכתי [illegible] ושלכם בכל זה הזמן כי של כל המופתים אשר
העשן [illegible] אותכם ולא נשלך כי שרקו
אותו [illegible] אותכם ומשגיח כבם׳ ושמרתם
[illegible] שמרו בכבודה דברי הברית
אשר [illegible] לעשות דבר
אשר [illegible] לא יחסר לעשות תורתי
ושם שזה והיה [illegible] שכונת התורה יגיע לכם
בעבודת הר׳ [illegible] כה׳ הנה זה בחורינה של אחד
בחור במחשבה [illegible] ... התשובה הראשונה

התשו׳ לש׳ הראשונה

היא בשלה ר׳ ראשונה זלה
מהבית הכר׳ ר״ס נביא

הכתוב בזה הר׳ והכוונה שאמר הס׳ בכתיבה ובד הקשה
אשר הכין מתחלה לב והיה הרעה בה בסמוך זה הבדל
הקללות אשר שכר בית הס׳ שבא בקדושי שנזכרו קודם
אלה הקללות בזה המקום בכיון לשני שני בין הקללה אחר
הבריתות זה כי הקללות שקין שם מעשה היה שם ה׳
המקיים בדבר מהעבדים למה היה כאותם שהוא חכונו זה

הגופניים ובימי שמואל שאול ודוד ושלמה ובימי [illegible] שאמר
מלכים אחריהם ובבית שני בימי החשמונאים. הנה פירשו
כללו הדברים מקרא שזכרנו ועוד יבאר אחר וזה קהל לבד
בכל אמר ומה שאמר עוד בהם לשוב ועד ה' אלהיך ושמעת
בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום בכל לבבך ובכל
נפשך. שכי תשובתך ותכיר ידיעתך כי השיבות עד נזה
בנך כלי מנכם בעבודת הש"י ומעלת יראתו ואהבתו. והנה
נשוב הש"י את שבותך ורחמך וזה יהיה בבנין בית שני. ומה
שאמר אחר זה ושב וקבצך מכל העמים. ר"ל שישוב שיבה
וקבצך מכל העמים וזהו אחר חרבן בית שני כי בימי בית
שני לא נתקבצו בזה האופן וכן אמר הנביא וקבץ נפוצות
יהודה וקבץ שאר עמו וגו'. והשיג בזה ואמר שאפילו יהיה
הנדח בקצה השמים משם יקבצו הש"י ויקחהו
משם ויביאהו אל הארץ אשר ירשו אבותינו וזהו ואמרו אחד
מעיר ושנים ממשפחה. ר"ל אם יהיה שם אחד בעיר
משם יקבצו הש"י וישמרהו שלא ימיתוהו העם אשר הוא
ברדפם. והטיבך והרבך מאבותיך. ר"ל שאחר זה ייטיב
להם השם יתברך יותר מאבותם רבוי נוסף על רבוי אבותם
ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך וגו'. וזה יורה שהש"י
יעזרם אז ויוליכם במעלת לבבם שתדבק תמיד בשם יתברך וזה
יהיה על המופתים הגדולים שיראה אותם אז כאמרו כימי
צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ובדברי הנביאים מקראות
רבים על המופתים שיראה בעת ההיא ומהם הוא קבוץ גליות
העמים. ואז יתפרסם לכל העמים שזה דרכה לברוא לכולם
ויעבדו שכם אחד. והנה בזה יתישרו כלם לאהבה אותו בכל
לבבם ובכל נפשם למען חייהם. ר"ל שהחיים האמתיים שיגיעו
להם בזה הם ובכל חשוקותיהם ובכל שוריקם. ואז יתן הש"י את
כל האלות האלה על האויבים ועל השונאים אשר רדפו
ישראל בגלות. ובכלל הנה שמחה תשוב בה' הש"י ושמעת בקולו
לעשות כל מצותיו ונתן בשני אחרית הנסים לך בכפם
ובנינם כאשר כמו לאבותיך. והנה באמר בכל זה לאחר תרצה
כי ישיג יומו המעלות שבאו לו הן קיום והספקות במספר
הקשה הזה יהיה לאסכן. וזה דרכיה [illegible] התורה
ואחרית העולם. וזה שבה בגדולות התורה כי מעלה ואת
אשר אנכי מצוך היום וגו'. אמר שהמצוה [illegible]
שזכרנו לבחור בה עד יד עבדים כי מה שבלבו [illegible]
בזאת המצוה והתורה. והנה [illegible] בחיים [illegible] שיסבנו נפשו
מעבר לים [illegible] ביד כל דבריה [illegible] ואת שהוא
המעלה הזאת דבר קשה מאד [illegible] ותבואת לכבו
ויהיה לו בזאת התורה לא עלייה העון [illegible] שיעמדו על
כוונתה לא מה שאמר פירוש כי זה יתבן שישובו עם
מה שהיה ירא אלהיו וזה העון [illegible] והלוים לעבודתו
ותמו שזכרנו בימי שקדם. ראה נתתי לפניך היום את
החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. הנה החיים הם חיי
הנפש כי הם החיים האמתיים והטוב הם ההצלחות הגופניות
כי הם גם כן מושכות אל מעלת התורה כמו שקדם. ואמנם הכונה
העצמית לזה הוא החיים. ואלה הטובות גם הם מושכות אל חיים
מעלות התורה כמו שקדם וגם ממשכות אל השלמות החיים כי הם
כי מי שהוא חסר לחם ושמלה לא יוכל להגיע אל החיים
בשום אופן שלם. והנה המות והרע הם הפך שניהם

והם ממשכות מצות כהדרך הנה יבא לעבוד עבודה זכר
העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. ואמנם אמר לעדים
כי הם קיימים לעולם שישארו תמיד ואחרי ימות [illegible] הדברים עם עקרם
כמו עדים לה[illegible] זה באל יאמר אל השמים והארץ הם כולם
[illegible] הדברים מה ברכות וקללות על דרך מאמרו
הכוכבים [illegible] שמם [illegible] החיים והמות
נתתי לפניך. הקדים לזכר תחלה החיים והמות האמתיים כי
כי הם השלמות והשלמות הנפשיים. ואחר זכר הברכה והקללה
שהם הטוב והרע הגופניים כמו שקדם באמרו ואולם
שבכרי [illegible] מקיים מעלת התורה והשיבה אותם ולזה אמר
ובחרת בחיים ולא אמר ובחרת בברכה כי אין ראוי לעבוד הש"י
כדי שיגיענו אליו הטובות הגופניות אך יעבדוהו כדי שיגיענו אל
השיגנו החיים הנצחיים והם כמו שאמר דוד תודיעני ארח
חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח. ולזה אמר
דוד במעלתו הם אחד לא נזכר מעלתו [illegible] בזולת הטובות
והקנינים הנפשיים. לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו
ולדבקה בו כי הוא חייך. אמר כי זה הוא בעבודת ה' קיום
והוא מבואר במה שאין ספק בו שהוא החיים אשר מבקשים
אהבת האדם ואמנם לשמוע בקולו וכי ישלם לו דבקות. כי
הוא החיים הנצחיים אשר לא יכלו. ואמר אחר זה ואורך ימיך
לשבת על האדמה וגו'. כי זה הוא ודאי יותר מה שכתבנו שהוא
מגיע משיג החיים הם באופן [illegible] הנותן קיום [illegible]
מצות התורה שיעבד [illegible] באדם [illegible] כמו שזכרנו [illegible]

פרשת וילך משה וידבר

את הדברים האלה וגו'. ר"ל הדברים הנזכרים עתה במה שהוסיף
עד אמרו לא ירפך ולא יעזבך. ושירם להם כלל המלה
אשר דברתי אתכם. ר"ל מה שאלה בין הפרשות שהיו לפני
להם לשנים חולה באופן הנזכר. ואם לא יקבלו [illegible]
ויהיו להם כאבי ישראל [illegible] הנזכר שם [illegible]
בלבד המלך [illegible] הנזכרת שם [illegible] ישמעו לא
יהיה להם עם ישראל [illegible] ולא ישמעו לקולו. וזה אמר
מה שנזכר שם. ולזה [illegible] שיגיעו להם מקום וכל
לבוא [illegible] שזכרנו בפרשת שופטים. ויקרא משה ליהושע
ויאמר אליו לעיני כל ישראל וגו'. אמר זה לעיני כל ישראל כדי
שיבטחו בו ויהיו כלם לשמוע למלחמתו. ויכתב משה את התורה
הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי וגו'. יראה שזאת התורה שזכר
שכתבה משה ונתנה אל הכהנים ולכל זקני ישראל [illegible]
כתבה לפי מה שנזכר אחר זה שנתנה ללוים לתתה והיא מלבד
מצוין בברית כי זאת היו קוראים בה הכהנים והזקנים והאחרת
היתה מונחת אצל ארון ברית ה'. ויראה שכתב משה התורה
מחולקת שלא יתכן בספר אחד שימסר לכהנים ולכל זקני
ישראל. ומה הקהלתו ר"ל שכתב אחד לכל שבט ושבט [illegible]
ויהיה הכל נמסר לכל ראשי ישראל השבטים וזקניהם [illegible]
[illegible] שהיו שמונים [illegible] כמו שקדם. ויצו משה
אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסכות
וגו'. [illegible] את התורה הזאת בחג [illegible]
[illegible] מה שעמה בכלי שיתמכו כלם לעבודת הש"י

שתהיה כנגד הרג' דברים הברית והקללה שבעבור יעשנו והיתה
התורה כרותה שם כמו שכל בלבה מבחינה וזכרו והדיבור [illegible]
להעריש בעונים הש"י ובמקום דרכי קדרדה [illegible] ומי יהיה לו
הם וקנה קיו ועבדים ישמח לאחר זה עם כל השבטים להם כן
שהקהדים הם כלי שיעברו בין בריתה הש"י שמח וכי [illegible]
להורות שהם כרתו ברית עם הש"י לקיים דברי התורה בזה באלה
ואתם יקימם יקחו עמהם הברכות שיעד להם הש"י וקם על
יקומו ימות שעליהם קללות אשר כל עמהם ויניחם להסקי
נבו ואמר כי בזה הברית שהש"י כורת לישראל להיות יקים אותך
לעולם מיוחד מבין שאר העמים לא יוכל לעולם לעבוד ולהיות
והוא יהיה לו לאלהים ולמהיה ולמשגב ונחנו אמר שאם לא יהיה
לו לעם שיתיחד לעבודתו ואף הש"י לא יהיה לו לאלהים כי זה
תלוי בזה ולא אתכם לבדכם וגו' אמר זה בעבור הדורות הבאים
ובעבור הבנים שיהיו מאחריהם ומזה כי קם כל נכנסים
בזה הברית והנה הזכיר כרות זה הברית עמהם ולענין זה
והספריה מה שזכר יקבילהו עליו בעת היותם במדבר כי אתם
ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב
הגוים אשר עברתם והספיקו [illegible] ואת שקוציהם והכנעני
מעשה עבד' וכאילו הם [illegible] גלוליהם שעשו להם אלהים
עץ ואבן מצריים כנגד ולא בקרבם וכסף וזהב אשר עמהם
הגוים ההם לנו למרות המצרים אלהים מעשה הגוים והיות
אשר בקם פן יש בכם איש או אשה ומשפחה או שבט וגו'
לפי זה דבר מעשה התחיל בפחות והוא היחיד והיחידה
ואחר זה זכר המשפחה שהיא כוללת אנשים רבים ואחר זה
זכר השבט שהוא כולל משפחות רבות ואמר פן יש בכם איש
או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה מעם הש"י ללכת לעבד
את אלהי הגוים שזכרנו שעברנו בהם פן יש בכם שורש
פורה ראש ולענה לדבר אחד [illegible] ולענה והיה
בשמעו את דברי הקללות האלה אשר עליכם נכרת הברית
עמהם את בני ישראל והתברך בלבבו והנה אנו מזהיר מה שלא
הקללה ויהיה לו שלום ואחר כך כאשר ראה שהוא טרף אותו
קשו בשרירות ולא חשב לענין בדברי התורה ואזה לבדו כמו
שעשות ומי זה לבד לחוש ומשעשעו כי יש התחלה ספיקה
הרוה עם הצמאה והנה קרא התורה צמאה כי בענין התאוות
שאחרן צמאים מלעמה והאחר [illegible] כי כן
הבוה [illegible] שהיא מתאוה [illegible] לא תבוא אחריה
בזה באמרו שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך שיוסיף על
דברי התורה במה שברצונו בדרכי לבו יהיה כמו שלא
יכוין לעבור על דברי התורה כי אז יעשן אף ה' וקנאתו
באיש ההוא וגו' אמר כי בזה האיש שחשב בלבו שלא יגיעו
אליו כל הקללות והספיקה האלה בזה [illegible]
האלהים ימחה השם יתברך שמו מתחת השמים ולא ישאר
להם שום זכר והספיקה האלה בזה [illegible] עמים
הנה יבדילו הש"י לרעה מכל שבטי ישראל ככל האלות
הכתובות בספר התורה הזה והורות על [illegible] אחי
השבט ההוא ומכותיהם ובא הקללה [illegible] ותם מעד
אמרם אחר דור האחרון שיהיה מהם ונקר' כריש יבוא
מארץ רחוקה בראותם מכות הארץ ואת תחלואיה [illegible]
ויאמרו כל זה כי עזבו להם על עברם בברית הש"י ומלת
ויעבדו אלהים אחרים אשר לא ידעום מבוריהם ולא חלק להם

הש"י מדבר והנה העיד [illegible] כמו לא אם חלקם הגלגל השמים
והכוכבים [illegible] שמש וירח והכוכבים ולכן הזכיר
ועל זה [illegible] הש"י מעשה ידיהם והם [illegible] אחר כך
[illegible] היו [illegible] ומעשה ידיהם [illegible] שהיה
[illegible] הש"י לכלותם לא השבט והשבטים [illegible] כמו
היה עד ירבעם ועשרה השבטים והנה ירבעם היה ראש
אשר היתה עמהם לפיכך [illegible] ואחר עשה לו
שני עגלי זהב והנה כל [illegible] שאחר [illegible] כל
השבטים עד שלא נשאר [illegible] בתוכו וכן
היה כאשר [illegible] ומעלם [illegible]
הגלה אותם [illegible] וקודם זה [illegible]
רבים אחד [illegible] כי אם
[illegible] והגלה אותם [illegible] ועדי
[illegible] הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם
וגו' אמר זה [illegible] כי הקדם [illegible] לא
לכוונות [illegible] התורה [illegible] המצות [illegible]
ואם היה כן היה [illegible] אדם [illegible]
לא יוכל אדם לעמוד על כוונות התורה בשלמות
ואם היה זה כן איך שיצוה הש"י לשמור כל מצותיו ואם
לא ישמרום כולם יביא עליהם את העונשים הנזכרים והנה
להסיר זה הספק אמר התורה כי הנסתרות ואשר במצות
התורה והם [illegible] אשר הכוון מהם כהם מעשה היותם
עלומה שהם [illegible] לדברים לא [illegible] כי אם
לש"י לבדו [illegible] והנה
[illegible] הנגלות [illegible] והכבס שלהם
התורה [illegible] ולבנינו תמיד
לדורותינו לעשות כמו מה שצוה התורה מהם ומזה יראה
שאין ראוי [illegible] שיאמר [illegible] התורה [illegible]
כן לעשות [illegible] הנה אנו
[illegible] לכוונה [illegible]
על [illegible] ואמר הנסתרות [illegible] להורות
[illegible] לעמוד על כוונת התורה [illegible] הנה
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] שכוונת התורה [illegible]
[illegible] לא יוכלו
[illegible] וכבלה הנה כי
[illegible] אשר שתהיה
[illegible] זכרה במקום
[illegible] זכר [illegible]
[illegible] והוא שהיה זכר
[illegible] שנזכר
[illegible] אחרי [illegible]
[illegible] על
דרך [illegible] [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה [illegible]
שאחר שיבואו כל אלה הדברים הברכה והקללה
כי כן היה [illegible]
[illegible] אחריו [illegible]
[illegible] [illegible]

התועלת הז

הוא מה שהעיר באמרו ומל יי' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך על מה שיהיה אז הש"י מהאותות והמופתים כי יש לנו שכם לנו ובנקם כי הוא יי' והתחזק יותר האמונה בנפשנו ולזה יהיה הברית הזאת חזק הקיום יותר מהברית אשר כרת הש"י את ישראל בחורב כי אחר שאחר כן ממצרים כי אז היו ישראל נשרשים בשקוצי מצרים ולא נטו בתורה ובמצות הש"י וכבר העירו הנביאים על הברית הזאת

התועלת הח

הוא מה שהעיר על קיום זאת התורה לא תמוט לאמר שמא תבא אחרת כל מצותיו שהוא מצוה אותם היום הכתובים בספר התורה הזה ואינם להם זמן קצוב באמרו משאין הם נביאות ומופתים ולא יוכל והתבארו זה ברורים בכל תקופותיהם ולא שאין שתהיה זאת התורה אחרת

התועלת הט

הוא מה שהודיע שעניני התורה אינו נעלם בנבואת באמרו לא בשמים היא ולזה לא נצטרך לנביא בדברי התורה במה שיאמר בהם על דרך נבואה לא כלשון מנביא בדברי התורה ובכמו רם שם ובלתי מנע איש על משה עם שהוא מתחייב מן דברי התורה בעצמם כמו שביארנו במה שקדם בזה הספר

התועלת הי

הוא להודיע שהנהגת האלהים הוא מן ההמשך לדברי התורה הוא השגת החיים הנצחיים ויתמשך מהם שהתשובה הוא כחיי הנפש כי הם מוסרים לחיי הנפש וזה ואמרו ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב וגו' החיים והמות נתתי וגו' כי הוא חייך ואורך ימיך

התועלת היא

הוא להודיע שאין שמירת הדברים מהתועלת בקיום מצות התורה השגת החיים הנצחיים והשגת הטובות שהם לחיי הנפש הנה דמוי שיזכר החסד בקיום התורה להשגת חיי הנפש לא להשגת שיגיע להצלחות הגופות ובחרת בחיים

התועלת היב

הוא להודיע שכבר כתב משה ספר ונתן אותה לכהנים כדי שלא יתחלף בספר התורה שום דבר ובשום מלה ממלותיו ולא מנעם [illegible] יעתיקו ויתחלפו ולזה יקדק בספר שיכתב המלך לעצמו שיעתיק מספר או [illegible] כי בזה [illegible] שיקרה [illegible] באות אחת תפסיד הרבה מכוונת התורה

התועלת היג

והוא [illegible] הוא מה שלא [illegible] השירה [illegible] [illegible] לדורות הבאים [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] הוא כמו שישמעו [illegible] [illegible] [illegible] כל דברי התורה הזאת [illegible] [illegible] [illegible] ולא ישכחו [illegible] [illegible] [illegible] כל ימי חייו [illegible] בעיניהם כאשר [illegible] ימיהם אשר הם חיים על האדמה ועל כן ביקום נבוה כם שישמעו העם [illegible] היה לה [illegible] מהיותם והיא כעלמה תורה [illegible] שביארנו ובאה הכוונה כי כן הישרות [illegible] והשגת הש"י יותר מאחד המעלות עם שאין [illegible] הישרות [illegible] [illegible] ולזה הוא [illegible] ולזה [illegible] שיהיו ישרים [illegible] הש"י

התועלת היד

הוא מה שהתחיל לחזק לב יהושע ולב העם על עבור מיחזק לבו יותר בהיותו [illegible] לחזי [illegible] לעורר [illegible] כי הש"י יהיה עמו

שאמר באמרו והיה זה כן כי אם שתי שהש"י יוכל לעשות על דרך המופת כאשר שרם [illegible] הנה לא ישראל הש"י [illegible] [illegible] ולזה [illegible] בתחלת המופתים ולזה יבדקו על הרוב הקבוצות הנהוגות כמה שיעשה ויהיה לעולם מוקדם כבר הוא מגיע לו להעלה בזה החנוך באמרו כי עלה [illegible] שני יון [illegible] [illegible] בפניכם ואמר המשנה סחי [illegible] ואחד ומפני זה הוא מבואר כי אז זה הנה הוא מבואר [illegible] [illegible] ולזה הפליא בה [illegible] יר יהושע והעם שיחזק לבבם ולא יראו ולא יחתו ואמר עתה [illegible] מפני גבורה שהש"י יהיה עמו [illegible] מה שהודיע [illegible] כמו יהושע שהוא עמו [illegible] ולזה הראות השכינה [illegible] [illegible] [illegible] כדי שיבטח יותר בש"י ויתחזק לבו [illegible]

התועלת הטו

הוא להודיע אחר מה שנעשה זה המינים הקודמים והוא שיעזב הש"י השגחתו מהמורדים בו ועזבוהו והפרו את בריתו ויהיו עוברים למקום האמת כאמרו והסתרתי פני מהם והיה לאכל והנה שעזבם בזה האופן יקרה להם רעות רבות מפני השגחה הכוללת אך [illegible] המינים [illegible] [illegible] [illegible] ולזה המלך לפני ישראל הקבה [illegible] עם [illegible] הרעות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולא היה אחר מהם לבד [illegible] השגחת הש"י על הקבוצה

התועלת היו

והוא במעלת הוא מה שצוה שיכתבו להם את השירה והנה [illegible] בזה כתיבת כל התורה והשירה עמה כמו שפרשנו ולפי שלא [illegible] לומר השירה לבני ישראל [illegible] [illegible] בפיהם [illegible] שצריך שילמדו התורה והדברים הכוללים שזכרנו והנה הרעות [illegible] מזאת המצוה הוא כדי שיהיה כל אחד מישראל [illegible] כאשר ימצאו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] השירה [illegible] ויהיה זה סבה [illegible] יחזרו התורה באומה ושלא ישכחו דברי התורה מהם

התועלת היז

הוא להודיע שלא יקרה בעת [illegible] שתשכח התורה מישראל לגמרי כי לא תשכח מפי זרעו [illegible] [illegible] על נצחיות התורה וקיומה

התועלת היח

הוא להודיע [illegible] התורה [illegible] להזהיר ישראל [illegible] [illegible] האזהרה והזירוז בקבוצים רבות כי [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] כזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מה שאפשר בכל היכולת שלמה הפרשה

פרשת האזינו השמים ואבררה

עדמות הפרשה ביאור המלות [illegible] [illegible] באמרו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להעיר [illegible] לקח [illegible] [illegible] לשוות [illegible] ובזה [illegible] זאת התורה מהענינים הקודמים כי הם לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דברי התורה הם ישרים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דברי התורה כי הם רבים [illegible] כמו שזכרנו שעירים ורביבים הם מינים מן המטר [illegible]

ולהרבות תורה לישראל״ והתבונן כי מה שאמר אחר הפסוקים
על התמימה להודות על נצחיות התורה״ ויאמר יי׳ אל משה הן
קרבו ימיך למות וג׳ צוה לקרא את יהושע בזאת הנבואה שהוא
שיחזק ויאמץ להתעסק במלאכת הכבוש כי הוא יביא בני ישראל אל
הארץ׳ ולא אמר לו ואנכי אהיה עמך לפי שכבר נאמרו הדברים
הבאים למשה אז בנבואה ובשני הפסוקים הנזכרים״ ואמנם הלך
אל זה לפי שאחר הדברים שזכר פה אמרם הש״י למשה בהר חורב
ולא היה אפשר שיכנס בזה העניין ספק לפי שאלוהינו עמנו,
במדרגה שיהיה רח׳ וישרת לו על גדוליו ומה האחד כאלו לא
השמים עשו לו מה שהיה אפשר לאו שתתקן אחד מה שאחר
הדברים הנזכרים ממנו זה׳ ולא הוצרך שיאמר לו זה השם ית׳
עתה להורות שהוא עתה ראוי לה״ אחרי לאמר כי קרוב כ״ל
אחרי אלהי נכר עם הארץ״ והסתרתי פני מהם והיה לאכול כ״ל
שיסתלק השגחתי מהם ויהיה מוכן לבזוי ולאבדן ומצאוהו רעות
רבות וצרות שלא יולכו אותו כהיות השגחתי עמהם׳ והנה זה
הייעוד הוא היותו קשה מכל הייעודים הקודמים כי אחר הייעודים
הרעים הם על דרך ההשגחה להוכחה׳ ואולם זה הוא על דרך
העזיבה. ומדרך השגחת הש״י בכללות ואמר שאמר שישובו
ישראל ויכירו כי מפני סור השגחת הש״י מהם קרה להם זה ושוב
אמר הנה יסתיר הש״י פניו מהם בעבור הרע ששה לעבוד ע״ז
וזה לדבריו מה שהיה כפורות יהושע והזקנים שאחריו
ימים אחריו שעבדו ישראל ונתנם בידי שוסים׳ והתבונן כי אחר
שכבר שכנו ממקום ... בעבור שמעו ישראל
שפנו אלו והנה מה שהיו אחרי אלהים ששונים הוא עמו נתון
ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה
בפיהם׳ כבר נתבאר אחר זה שהשירה היא לדברי התורה בכללה
עד תומם שנ׳ ויכתב משה את השירה הזאת וג׳ ויהי ככלות משה
לכתוב את דברי התורה הזאת על ספר עד תומם׳ והמעיד שהשיר
הזאת רצה בה כל דברי התורה בכללם ואפשר שירה עמהם״
והנה יורה שזה הוא עניין התורה בכללה שנ׳ לקוח את ספר
התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית יי׳׳ וכן התבונן אחר
זה שאמר הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושוטריכם
ואדברה באזניהם את כל הדברים האלה וג׳ וזה הדבר יורה
שיאמר על דברי השירה לבדם׳ והנה אמר נ׳ וידבר משה
באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם׳ ואחר
בסופו ויכל משה לדבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל
ויאמר אלהם שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד
בכם היום אשר תצום את בניכם לשמור לעשות את כל דברי
התורה הזאת׳ וזה כלו ממה שיורה כי ספר שהשגחה בנו אמר
כתבו לכם את השירה הזאת היא כללות כל דברי התורה והשירה
עמהם עם שקיום השכר שרשו רק התורה בלמוד השירה
הזאת לישראל וכתיבתה יורה מה שהיה בזה שאחר הדברים
הייעודים הבאים אשר בתורה ולא היתה הכתיבה הזאת שיכתב
כל אחד ספר תורה לעצמו והשירה עמו בדרך שלא יחסר
ממנו דבר מהדברים הנכתבים בספר התורה והנה צוה משה
שילמדה לישראל לבאר מעלתה ושנית בדרך שלא יחסר
ממנו דבר מהדברים הנכתבים בספר התורה ושתהיה שימה
ושגורה בפיהם״ ואם תאמר חומר שהכתיבה היתה בזה
בשירה לבד הנה יראה מזה מה שאומר שלא יתחייב זה
באחר דברי התורה״ כי לא תשכח מפי זרעו [illegible] מה שלא

השגחתם תורה משה לישראל בעבור מה שענינים״ ויכתב משה את השירה
הזאת ביום ההוא. ויתכן שהשיר היה עבר קודם ולמדה
לבני ישראל כאמרו והוא ועשה להתחזק יהושע ואחר דבריו ולזה
לא הוצרך כי אם לכתוב התורה ולמדה לישראל׳ ולזה אמר ויהי
ככלות משה וג׳ אם היה זה על דרך שאמר המפרשים שכתבה
לכתבה כל התורה ביום ההוא״ והנה צוה לקחת את ספר
התורה הזה ושימה אותו מצד ארון ברית יי׳ להודות שכל התורה
מפי הגבורה כמו שהיו עשרת הדברים אשר בארון מפי הגבורה
והנה צוה להקהיל אליו בזה זקנים והשוטרים להגיד להם את
כל דברי התורה ולהעיד בם השמים והארץ והם ילמדו לישראל הנה
זה ביאורו מה שיצטרך לבאר מזאת הפרשה׳ ואולם התועלות

התועלת הראשון

הוא להודיע שהברית
הקודם והאלה שכרתו׳
עם ישראל לא היה להם לבדם כי אם לכל דורותיהם הבאים
אחריהם דור אחר דור׳ ואפשר שהיה קבלה זאת כאומרם
וזה ממה שיוסיף זריזות לבני האנשים לשמור את כל דברי התורה

התועלת הב

הוא להודיע שמי שירצה להסיר
מעליו עול התורה גם לא יכוין לזה
שישנה בלבו שיאמר שלום יהיה לי שיעבור על דברי התורה
ולא יענש עליה׳ הנה לא תועילהו המחשבה הנפסדת הזאת מן
העונש אבל עשן יצא וימחה השם את שמו מתחת השמים
כאמרו כי אז יעשן אף יי׳ וקנאתו באיש ההוא וג׳״

התועלת הג

הוא להודיע שאף שיעשו עון גדול
אחד אחד שבעיר לא יענש הש״י
להפרץ העונש שיחלו מאמצעי עיר מהם רבים וישארו מהם
מעט וינצלו מעל אדמתם וזה כלו מצד השגחת הש״י באבות ולזה
התבונן שאמר שאם היה איש אחד זה החוטא ישמידהו הש״י לבדו
ואולם אם היה שבט לא יהיה כן כי אם יבדילהו הש״י לרעה מכל
שבטי ישראל וזה כלה מן הרחמנות והנשארים להם אחר

התועלת הד

הוא לבאר איך שעשה התורה בעניין
ירבעם בן נבט ומה שנפל בו מהרע
שעשה השבטים שגם מעט שכבר נתקיים בהם כלומר שבנו נגזרו הקללות״

התועלת הה

והוא מה נראה שכבר פנה התורה
הוא שהש״י לא צוה אותנו לעשות
את דברי התורה [illegible] מהם׳ ולזה צוה שנעשהו שלוחינו
כלומר [illegible] בדברי התורה והם הכוונה שבוחר
התורה [illegible] הוא לבד לא תכן יפעל
[illegible] לבו׳ והוא [illegible] החשים אחריו
כבר נה [illegible] על הקללות שכוונה התורה
בלחת [illegible] לא יתברכו קיום המצוה הזאת״ והנה
בזה בעין אונס [illegible] שאמר התורה שלא יאמרו האויבים
כי ידינו רמה לפי שבשר לא לנו הגדולה״

התועלת הו

הוא מה שייעשה התורה הפגרת
מזה הגלות [illegible] ישראל ובן בזמן
שאמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה
וג׳ ושבת עד יי׳ אלהיך וג׳ אם יהיה נדחך בקצה השמים וג׳ כי זה יורה על קבוץ גליות
השבטים ובניהם וכי זה לדבר לא היה עדיין׳ וזהו בבית
שני לא נתקבצו כלם כי אם שבט יהודה ובנימין והאחרים שהקדימו הנבואות
כמו שיתבאר מספר יוסף בן גוריון״ התועלת הז׳

להיותם שיקריין והשכחתם מהוק׳ ר״ל שיכבד שגגת הקהל
שיכבד וקרבן ויה הויה כך לה ופני׳ לגבול השלמות והוא יתב׳ שיעשה
מהמורים והשלמות במלכים ומלקים כלי שיהיו דקויים לקבול
התורה ויגמ׳ מכעסכם ופורכם׳ הנה ויגמ׳ הוא יוגם כאומם ויגמ׳
מעשה מלך וכהן והכהן כן שהשי׳ גם כעסו ופורכו ומקום
מרוב כעסן שלא יעקרו אותם׳ לא אמין בם מין תמונה בקם׳ ר״ל
שאין בם י׳ ברחמה׳ קבלו וקדים התהפכות והם הכזבים
מהם הפך הנמלך׳ קנאוני בלא אל ר״ל הכעיסו אותי בעבדם
מה שאין לו שם אלא בלבוה והיא הע״ז׳ קרא שמם בלא עם
כנגד אותם באומה שאינה עם כי היא כלב משוגה ברכונו
ובמלוכה ובתמונה שאין כתוב שישם בה הקבון המותר באופן
שתהיה לעם וזה אמרו כגוי נבל אכעיסם׳ הדבר בתמונה
ובעבד׳ והיקד עד שאול תחתית׳ ר״ל שהאין את תנין י׳ בהם
על גמסיה הקבר לא יקוד מהם׳ והאכלה וכולה ונ׳ שהאין
חם שמותהוא וכולה בדין שימות ברעב כמו שקרה בלבד
הקללות ותשרוף מוקדי הערים בקלות כמו שאמר על דרך
אומתיך הבלרות ונ׳ והם נחמו וקרות שאמרו על באמונה את
קרות הבלע הכוכבים רבל עוכרה הרמס קרים בזה המקום
והנה קראם קרים והרות כי החזקות שבהם הכלנה בה רי ל
הנבואים׳ קטפה׳ קבלה אבל כמו אלה הלכות והמכות׳ והענין
בזה שהם יתיישרו להכותם כמו שהתיישר הם אל להתקומם ירוקן
וזה לאות כי אלו המכות לא יבאו עליהם בקרי׳ מזי רעב
אחשב שיהיה עשו כמו מקוי בחיל פמוד בזה להיותם קרובים
מביאין והם מתמונה אחד ועשו הרבותר עבדו בסבת הרעב
יוהד הגוף ומם ובזה הורה שלאגין הרעב וחזקו׳ והנה יעסק
מן מקה שם הקיבון מפי כמו שיעשק מן פנה לבי ומן בנה בנה
ומן שנה שני׳ ולא ומירוסף׳ הנה לא נזי הוא מענין אחרון ולא מ
כנלוים והוא קבצר ואמר שהוא והוא האש׳ ומאל בכשרים והלין
בואכם הנכרי השורף אשר מתנו יהיה מיני קדחות שדבר
בענין הקללות׳ וכלל אמר שיש לו בהם הרכות הרעב שימ כן
בהם השרים וזכרו אחר מהכלות הרעה והוא קטה מאד כמו
יושבים היא בלי חרב מחלי רעב׳ ואחר זכר היין השמעקם
והוא הכבר והנה זכר הקדחת השורפת הזאב כי היא מהאח
חתן׳ וקטב מרירי׳ קטב הוא מענין כריתה ומרירי הוא אחד
השנה מהאכל בה לנו העמים עם חוזק החום והוא מעין קפחה
זבנה הדבר שלא יאמינו כך׳ וזהו אמרו ומקטב ישוד צהרים
והרצון בזה הכריתה שתבוא בסבת נגעי חליי [illegible]
מרירי לפי שמנבוק ההיא בהתלות הענינים [illegible]
מפתחות השמש והכוכבים שיהיו לא החיות בנין האדם ויעלו
משם בין בהעמים [illegible] החוליים המוסדים׳ ושן בהמות הנה
יתלשם ההמה החיות מאוד כמשנת הנהק אלכי וחתם שיהיה
משר המכת ויכר אחר זה תינ החיות׳ חמת זוחלי עפר׳ הנחש
הוא השלכם הקולבים על גחון כמו הנחשים והדומה להם׳
מחוץ תשכל חרב ונ׳ ר״ל כי בהיותם מחוץ לעירם יכרו בחרב ובהיותם
נחדרים גם שם תפל עליהם אימות ירחתם בה האויבים
עליהם׳ גם בחור גם בתולה ונ׳ ר״ל שחרב תשכל כלם בחור
ובתולה יונק עם איש שיבה ולא יחמלו האויב על אחד מהם׳
אפאיהם׳ ר״ל אפאר אותם לפאות העולם ויהיו מפוזרים בכלל
הארץ ובזה יהיה בקלות שבריתמ׳ ואזכרם מאנוש במה שירבי
שאתם מי נהרגו הנזכרים׳ לך מתר קשה בה בכותם מה שיור

שמתייקריה היתה נ׳ ס׳ כ׳ ג׳ קנוי מ׳ דיק כאומם לא הם גרו ומשפחות
והוא אמר זה לעבר כשן בעולם׳ שי ניחונד על תהמה שב
אלו שהכל והכל שב ש מין עבה וקרירה שכבו כלבבים לא תאר
טהם׳ וקנאוני בלא אל ר״ל שמורינו ועמם שקוצים כי לא
יורון לבם׳ ואמר עינם לפי שהקטב בהם אלה שיהיו מצוה
ושה התועה שמעמדו והשתרגים אני כמו יבקו מולך מלאים
המלינים קולב ונ׳ כי מתנין קוסם נחש׳ ר״ל כי הבטן המאלה
הפנות שלהם היא יותר רעה מנפגין קולם והנה קרך המואה
נבין וכן עשה בשרה לבאמרו בוקר ישראל׳ ואמר כרם היה
לידידי לפי שהם יעבדו עבודות רבות ובאמצעותם יתנו
המנוססרים׳ וכן החומה יתעלו בתקון עשה ועיבה מבית
כמוסרים והמורות אשר יבאו לקהלן גבהם וכלו אמר
שאמונותיהם ונמוסיהם הם כבר כתה דין על שקבוץ יותר
פנות מכבוד מלום ועמורה אמר שפיום הש׳ כמה שיעבדים
ענבו ברוכה׳ והפרי היוצא משם מעקבן הזאת הוא כרכבה הרע
והמרירות והסהענבים והיין הרוה מהענבים הוא כמו חרך
התנינים שהוא מתמות בקלות׳ ומה שהתנינים אכזר׳ ענינו ומתא
כחש פתנים והוא הרכולי שבהם שהוא מתחיה ומתמית בתוך
כמוק׳ נכון׳ על קם ושלם לעת תמוט רגלם׳ אמר שקבלם
קשר לגזי לנקם מכל עושי הרעה ולא לא יבים כד ועמוס עליה
לעת תמוט רגלם שיהיה לאויב לבוא הרע עליהם מלאה הקש
הכולל כי מז יעשו עלין עונותם והפלת מעונותיהם ונעשה
וזהו כי לא היו מאופן שיתקרבו אלא השי׳ יגלו ותהרע הקום׳ כי
קרוב יום אידם ונ׳ ר״ל שזה יהיה כאשר יקרב יום אידם והנקם
אשר לא יחיש קעתידות למו מהרעה ומהר בואם׳ כי ידין
ישגמו ועל עבדיו יתנחם׳ ר״ל כי ישפוט השי׳ עמו ויקרם לא ירח
עליהם הרעה על רוע עלילותם כאשר כי כם יראו עליהם הנה
בעבור עבדיו והם הצדיקים יתנחם ויעזבו וישיבה מהשחית
אותם בכלות כח עמו ולא יזהו בה והם אפס עצור ועזוב לא
מחסתם ולא נעזבים ונ׳ כי אזל יד ר״ל שהעבירה שמשל׳
ואפס עצור ועזוב׳ ר״ל שסרו כל עמם הנעזר בביתו והם
המלכות כמו המלך ושרותה וכזה׳ ואמר עם זה שיקרה דרך
על מה שאין דרכו להיות עזוב וחסה עדים הגלרות ועזוב
יהיה עד יהפרזים עד שלא ישאר להם מהם שימזיקון והנה
זה הבחור השר הוא יותר נכון לפי מה שאחשב ואמר אי מלהימו
ר״ל שהשי׳ יאמר אז נשרתלא והגה עבודת גוים מה הם לא הו״ה
ומה שהוא אך לבו מחשבותם אשר חסו בו כלא יאמר שלא היה
בה בשום עבודות זרות לשמרם אך היום בה נפלהם ברע מאד
אלה נבחמו יאכלו ונ׳ כבר מלה נ״ב זה הענין נזכר בקצור שהי׳
לבעל פעור מאד והקרבן שגם לו זבחי לאלהים ויאכלו העם ונ׳
נמזי מתנם שאין כחו לאכלת ובחי הקרוב כעת ולא קנה לו ואף
בזה הדמיון בזה הענין ואמר שהם אוכלים לבקר זבחים ש
עשני בקו לע״ז׳ ישתו יין נסיכם׳ מפני שגבה אותם בזה הענין
נמזיו מתנו שאחתם ומו זה רים מה שהיה יין שהנסך לע״ז׳
יקומו ויעזרוכם׳ ר״ל הקלהים האם׳ והם הקמבולות זרות
מזר לא יאכלם בלאמרו אמר קומו׳ יהי עליכם סתרה׳ ר״ל שהכר
שחסיו בו היה מעז שהיה אכל לפי מחשבתם יהיה עליהם מחסה
ולמחסה ומחל מעונה׳ ואמר זה לבורות שאין בו כח לאיוי כב
אך במחמת המחסה לשפולם ברע׳ כמו עתה כי אני אני הוא
ר״ל כי אני הוא בענין אחד תמיד בזולתי כי ואני מי שהוא תמיד

מופעל בהם בכללות. הקדמונים כולם. ר״ל הפי׳ שהוא כולו קבלה
הנה כללו הוא שלא בהקבלת השלמות המפורסמת לו. אל אמונה ואין
עול לפי שכבר אמר שכל דרכיו משפט לא היה צריך לומר אל אמונה
ואין עול אם היה הדבר בזה שאינו עושה עול. ועוד כי הוא אמר
אחר זה שהוא צדיק וישר. ולזה ידענו שהיתה הכונה בזה שכבר אל
עולם. ר״ל שהוא בלתי משתנה ומסבב ההנהגה אל היושר
ואל האמת. ואין ממנו עול ומסבב מה שיהיה בו עול. והמשל כי
מעלות שכבר קדם אשר כוכבים יפחוהו לא יש במקרה הנקש׳
לא פעל העול בזה המקום כי הכונה אשר שם בו הם כלם מיושרים
בעצמם אלא שהן השלמות והיושר והאמת ולזה היה זה לא ב
בגדים. ומולאים בבו לא יש במקרה מפני רוע הכונה ממי ירא
הקדם. שהקהל לא כבו ממונו לורעש. ר״ל שאינם נולדים
ויתהלכו במקשי. והכונן בזה כי קיבל עליו ומקבלנו לטעות
אמר הקדמונים והפעולות המונעות הוא בעצמו שהקהל. ר״ל
כי מידו היתה זאת לו ואין מונעם ובו תכשלותיהם נולדים
ומתקשים מקשי׳. ולא יקחו לכם התולעה כאלו קדושים. עם
נבל ולא חכם. ר״ל עם שהשלמות בקבלנו עם כוונת׳ לקנין
אל החכמה והשלמות כנשיית הגלות והמעשים הם ענינים מאד
ולא השתמש בה במה שהוא נכרת בעבורו והיא השגת החכמה
אביך קנך. ר״ל שהוא אביך שהוא לך לאחד ואמר וקנה אותך
לביותו לעם כמה שהוציאך מבית עבדים. הוא עשך ויכוננך
ר״ל הוא עשה אותך במה שלמדך תורתו במאמרו וקנה לאשר עשה
מכן וכונן אותך בזה והשלמך לתכלית שתהיה לעם לו.
שאל אביך ויגדך. מפני שמה שזכרנו זאת הוא הם ענינים
נעלמים והאנשים הם בחוש לא חוקרים בם לא אחרים כי הם שלמים
רחוז זה כמו שיתבאר מהמשך הנה יהיה הכל מאביך בזה המקום
המנהיגים זה הנביא באמרו והוא מלמד אביך כי כבר ישראל לי
ופרשנו. ולזה אמר אחריו זקניך ויאמרו לך שקבלה מהם וקש׳
והנה המנהיג כי אחר כמאמרו וישימו לך כל בריות. יצב גבולות
עמים למספר בני ישראל. ר״ל שהוא הקים גבולות עמים למספר
בני ישראל שהיו שבעים נפש. והכלל בזה שגבולות הם בחלקם
שהם לעם לפי משפטה המזלות הם ולדים לא ומה מוחה והם
שבעים נפש. ולזה היו אלו האנשים תחת ממשלת הכוכבים. ימצאהו
בארץ מדבר. ר״ל שישראל לא קש׳ מארץ מדבר כי שם נמצא לו
עם קבלת התורה והשגתו כי שם שקבלו את המדבר ארבעים
שנה ולא בלתה שמלתם מעליו ולא נעלו משל רגליו. ובתהו ילל
ישימון יסובבנהו שבחו המדבר. ויהיה יולם לשלשו. והכלל
בו שהש׳ סבב שיהיה ישראל לנוכב [illegible] ההוא וזה הזמן אחרון
בחמרו רב להם סבב הדבר הזה ולא בעולם שראל כמו שזכר במה שיהיה
יצרנהו כאישון עינו. ר״ל כמו ששומר הש׳ אישון עינו שלחם שיקרה
חולי ואף פגיעות וקבלות הם השומרים אותו והמעמדים
להיותו מתוקן. אוילה בזה שבכר שמחה ושם כמו שישמר
האדם אישון עינו. והפסוק הזה אפשר הוא כמו באר מה שיאמר
והעיר על זה כמו שהעין לא יורה את היורד נבראה הכין לו הש׳
שמירה יותר חזקה ויותר נפלאה מפני היות הכל הקדושים
כן השגחת הש׳ על שמר כבלעם ישראל בהיותם במדבר ולא יאשירם
חלי רעב מפני היותם נכנס מאל לעשל במדע הרפואות וה
והמעיות. ישלחו. ירחף. ר״ל יום וכמאמרו ורוח אלהים
מרחפת. ר״ל נהג כמו שביארנו שם. אולי יקיף הכל בחמרו ומזה
ישוטט. והכלל בו שהוא ישפע אל בניו לולמם השפעתו הקדושה

בו. יקחהו. ר״ל הקין ירכבהו על כמות אברתו. ר״ל שינשאהו מכל
כנגע שהיה נפילה. וישקהו דבש מסלע. ר״ל שהמקום שהיה
בלתי ראוי לעבדו הנה יתנו הצלחות. וזה כמו שאמרו שתכין בני ישראל
עבור היות להם קהל מואב ובני עמון ולא היה ראוי נסיון
לא היו זוכים בו כי לפי זה היה הש׳ שלא יבוא כנא למואב
ובני עמון ולא היתה מחשבת לא היו זוכים בו כי כבר הקדים
הש׳ שלא יבא כנא למואב ובני עמון ומספר שיזכה אל כל
אלו ישראל כי לא היתה ראויה להם עיין לא יזכרו הגביה
האלהית בהם. ולזה אמר שהקדים לכבוד ומסלע שמן מחלמיש
צור. והוא המלאכה המזקה. חמאת בקר וחלב צאן. קבל מאמת
בקרם על השעירים. וחלב צאן שלא יהיה הענים שבמחנה כשעור המנים
מהם. וקרא אל הבכרים שלא האמולחים שמינים מאלהים ולא
מקיותר חזקים כמו שהכרים הם יותר חזקים מה צאן וקרא
אילים בני בשן ועתודים והם זכרי העזים שנמצא הבשן מאוד
מפני היכון מהם. חלב כליות חטה. הוא כענין מה כדין שאכל
בו הגבור שבו וזכר החטה ולא עשה להיותם המשובחים שבתבואה
המינים המיוחסים לארץ ישראל. ואמר כליות חטה להורות על
טבע החטה שבארץ ישראל והוא ידוע שהחטה היא בלב ובכל
כליה. ואמר ודם ענב להורות שאלם היין אשר שם והוא שנא
לפי במאמרו מלכות ישתו. ובאו לאמר שהלם ענב תשתה
נהיה כדי שתתיין ואמר כליות חטה ודם ענב להעיד שלא
הקלשים מאד להיותם על שמן כמו אותם כמו שמן בחטה
ובענבים. הנה שבח היה לישראל מהם שלא רב כמאמרו וכו
מאלהים כל טוב באמרו לא מאלה. והיה זה כן לפי שכלם היו
עשירים מפני שבא מן ישראל ושמנה היה לרב בריבה הנ
כמו שנבחר מה שאמר אחר אשר יורש אליך דורש אותה תמיד
וגו׳. שמנת עבית כשית. יודעני השמן וישמן ישראל ובשמן
שיהיו אבריו עבים וחזק ויהיה בשר בחלב בשרו ואבריו ה
הפשטיים כשהבגר כי כסה פניו בחלבו. ויטש ויעזבו וינבל
צור ישועתו. שלא נושבו לזה מעשה אשר יחייבו כשעם
נבולתם כמו שאמר הנביא המשימתם כלחות העים כי
הלאו נפשם אלהי. יקנאוהו בזרים בתועבות. ר״ל כי טועים
באלהים זרים שיקבלו אותם. יזבחו לשדים לא אלוה. ר״ל
לאמיונה שחשבו בהם שהם אלהות כאמרו ויחשבו בני
ישראל בכספם אשר לא ידעום מלאה מקדם שהם
כמו [illegible] אשר כן יאבל הוא למו לבד. והנה
שהם לשעירים שהם [illegible]. ולזה אמר ולא יזבחו בני י
ישראל זבחיהם לשעירים אשר הם זונים אחריהם והנה
הכונה בשם הקמויים הנזכרים כי שהן מצאו הטד
הוא כמין לבד. ולזה אמר חדשים מקרוב ומזיק לשעם נכחד
אחינו מזיק לא שנה אינו שנה וחדשים ומאז היה שיהיה
מתאמת בשמו היה נכחד [illegible] כמו שנכרת לאחר או
לשעם. ולזה יהיה אמרו לא שערום אבותיכם ר״ל לא כמו מורם
הלמיונים אבותיכם. קויקיה שדשו שלא קמו ושערותם
הקדמונים ולא ירכו אותם לעשות מהם אלהות. צור
ילדך תשי. הבורא שילדך ואחר והשלימך הטבע ואמר ילדך
הבריאה היא תחלה ברחם. וכמאמר השלם הקויה הראשונה
שם תהיה קבלה והנה זה השלמות. זהשלמים הש׳ מאשר
בו יהיה שנאמר שילדם. הוא נתינת תורתו השלמה להם
ולא כפי אלה מה שקראה אותם מחוללך ובשלמותו נקרא

והשיב להם ועל שהיה זה אחד וכוונתו להפרך לקבלה זמנות ב
במה שהכהן הוא הדר בגבורו ומשה בגבולותיו ובזאת הדרך הראשוני
אשר עתה לך זכרו לה הדבר הש"י היו פקודיהם בין שנות תולדות
את דורות הקהלות שאלה בכל זה הוא נשיאיהן יהושע הכהן ויצו עד
החמת אשר לא כמו ויאמרו עד החמה לפי מה שידע להם את כל
הכין הנה שהתחיל עליו בזה הקוף את דורות הק ויאמר [illegible]
כי אמר הנה לש"י ני סבת הכהן בכללה בעת שהקריב בני ס
ועל דבר כשירה היו [illegible] את הש"ת לה' להקים נפשות עמים את
אל מספר בני ישראל אשר מנו כחד היה לו שבעה עממים אלף
והנה אמר למספר בני ישראל כי כבר היתה הכהן נחלה למספר
שמואל אשר מני ובעד בנות מואב כמו שקדם ולזה המלך שיעד
הש"י לאברהם שיהיה הכהן תהיה לזרעו ואחר זה אמר לו שזה הזרע
לא יהיה אלא לבדו ואחר זה באר שלזרעו עקב לבד יהיה זה סלה הש"י
מן כהנתו לה להמלך זה הזרע אשר תהיה נחלת הכהן הנבחרת
לפי שחלק הש"י בכל האומות שהמלך הוא עמו וישראל ויעקב
הוא חבל נחלתו שהוא נחלה לש"י ומלך הש"י כמו [illegible] שיהיה זה החלק
מהחלק לא הקשב זה לא הקשב ובזה הקים לבוחריהם למספר
בני ישראל שהיו שנים עשר ובכדי יתבאר זה המאמר שהיה כל יעקב
מירושת החלק לקבלת השבטים הנה [illegible] הש"י בחלק [illegible] שקיבלה
על ראשית פסחו והשו ומשפטו והיה מלה להבאו הכפר להחלן
הטובה ואולם בעבור התולעים והנחשים במדבר על דבר המלכים
שהמקום אמר להם שהיתה מזולת סבה האויב שהביאם אל זה הקהל
הש"י במדבר ולכן שיקו ובבואת הכר שעבר כל זמן הדרך אשר
סובבו אותו וזה כי פעל הש"י להושיע לישראל להם לא בינך
וידעתם שלא [illegible] שהחזיק אותם שספר בעשים שנה במזלת
אחם ויין ומבלי כליתם ובליהם ושמם כמו שקדם זה כדי
שיהיו לאומים לנושא החכן וגם במדבר ילך אותם הש"י בקשתו
הפרטית כמו שנלך אותו עין בהשגחתו הכוללת במה שהמלך
עניו ומהלכו ויתר כהנותיו והמשפטים הנה כמו שהעשר שמשנה
השגחה עליונה בגבולותיו ושמירתם והוא לבדו מנעם כאשר
ירצה ומביא להם הצרה וזה כי הוא ישר כן בבואם הצר [illegible]
להכניס ואחר זה יבואו שעל לו למועט ושאר [illegible]
וכאשר ירצה להענים למקום אחר הנה יפרש כנפיו ויקחהו על
כנפיו לנשאו על אברתו לא שתהיה הנשגב [illegible] הכנף
היו והנה כמו זה נחה אותם הש"י במדבר לבדו לכתם להם
אוכל ובגדים ושכינתה מוחם וכיום עם שעשה והנה
הש"י והנחה אותם בענני מסעם ואמר וזה [illegible] על
כמו המלך לתת להם מלכם [illegible] החכן
ההין ונדה ואור [illegible] שם ושם [illegible]
שליש היותם [illegible] שחיים על הדרוב ל
[illegible] ואחר זה [illegible] שלכבו שמעו שם והנה
העניין [illegible] שהיה בלתי כלוני שילך [illegible]
והוא [illegible] ומאמר זה [illegible] נתן להם הש"י
[illegible] השגחה הפרטית מה שלא היה כמו [illegible] השגחה
הכוללת והנה [illegible] ונתן להם על [illegible]
[illegible] בהם כללם מן היורד [illegible] היורד [illegible]
להם הש"י [illegible] המזיבות [illegible]
[illegible] והתפלה [illegible] על
הכונן [illegible] ישרה [illegible] והנבחר
זה הזוב [illegible] הש"י [illegible] הנה כמו שאין בעת [illegible]

המשפטים אשר [illegible] הזוכות וזה דבר [illegible] בדבר
בעיניו ואשר היטיב להם כי תשעה ימים [illegible] הנה [illegible]
שמנסכה לו כמו להם ועשו [illegible] וזה הש"י אשר עשה [illegible]
והביאם אל זה הזוב העצם [illegible] הפסח כי [illegible] להם [illegible]
[illegible] זאת החכן הנבחרת להם ושמו הש"י [illegible]
[illegible] והודעת [illegible] אלהים
אחרים [illegible] שיהיה [illegible] להם בענבים [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] בכלל [illegible]
ההוא הנה הכנעני והש"י באלהים אחרים בכבלים [illegible]
[illegible] בעת שמעם הכנעני הש"י ולא הקשיב להם זה
עד שזכרו [illegible] על זה ה[illegible] לבד [illegible]
כל [illegible] ומות והם [illegible]
והאלהים [illegible]
הנה הם [illegible]
והנה בותיהם לא ילמדו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ואין לנו בזה קושיא כי מה שאמר אמית ואחיה · ואמר זה לבאר שהוא הכביר
עונש המות על זדונם על אויביהם והוא יחיה והפך זה ימחץ וירפא
הרפואה · וזה החיוב נמשך בשיהיו גם כן נמחצו · ואמר מחצתי על הרעה
והאחר על הטובות כמו שהתבאר במלאכים ובענין עם בני ישראל
כמו שזכרנו במה שקדם · וזה אחר ואין מידי מציל · כי אשא אל
שמים ידי · הוא לשון שבועה [illegible] בעולם כי [illegible] אמר חי
הקיום [illegible] לפי שהשם יתעלה בענינים הנמשכים · ואם אמרתי
[illegible] הוא [illegible] ואם [illegible] ויודע כלומר
כלומר · אם שנותי ברק חרבי · ברק החרב הוא הברק אשר בו
שיבהק [illegible] והוא השחזה [illegible] כלי שיהיה נח ותפתוך
קצתי · והרצון בזה אם אחד שיחשוף ברק החרב [illegible] רע
על המורדים וזה יהיה [illegible] כמו שקדם · ותאחז ב
במשפט ידי · ר"ל ותאחז במשפט ידי וזה יהיה אם היו ישראל
נחונין [illegible] · אשיב נקם לצרי [illegible] מרדם [illegible]
מדם · הוא [illegible] שאמר אשיב נקם לצרי · והרצון בזה שישיב
נקם [illegible] שהרע לישראל מדם חלל [illegible] בהם ואחזו
השביה שטבח עמהם ומה שהרע להם במה שהפריעום
והשביתם [illegible] · או יהיה [illegible] אסף
[illegible] מדם חלל ושביה ומראש מראש פרעות אויב
יהיה שבחרבו [illegible] תאכל בשר · ויר' בזה שחרבו תאכל
בשר [illegible] שהרגו לישראל [illegible] אשר עשו
על [illegible] כלם עליו · הרנינו גוים עמו כי
דם עבדיו יקום · ר"ל שהוא [illegible] יקום דם עבדיו
כאומרו [illegible] לעשות נקמה · וכפר אדמתו
עמו [illegible]
[illegible] בזה · וכפר אדמתו
עמו · וכפר אדמתו עמו · ר"ל שיטהר [illegible]

ביאור דברי השירה

אמר האזינו השמים וגו'

שאדברה והשמע הארץ מה שאומר · [illegible] דבר [illegible]
כמו שאמר ואעידה בם את השמים ואת הארץ · הנה לאחר הוא
מספר דברי [illegible] כמאמר שהוא יורד [illegible]
והמוזה · ובזה יהיו [illegible] שכלו [illegible]
[illegible] יערוף כמטר לקחי [illegible]
[illegible] לבבו [illegible]
בלבבו [illegible] בתורה [illegible]
[illegible] אשר יערפו [illegible]
[illegible] וכן הענין במה [illegible]
[illegible] הוא [illegible]
[illegible] וכן [illegible] כשעירים [illegible]
כל בני האדם [illegible] בפתיחת זה הספר
ואולם [illegible] ספורי התורה [illegible] וזה שהוא אמר
[illegible] כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו [illegible]
[illegible] הצור תמים פעלו [illegible] כל דרכיו משפט
[illegible] אל אמונה ואין עול [illegible] צדיק וישר הוא
כל [illegible] שאין [illegible] לא יקרכן
[illegible] שחת לו לא בניו מומם [illegible]
והנה [illegible] ואמר הנה [illegible]
[illegible] בכל [illegible]
[illegible] דור עקש ופתלתל [illegible]

[illegible] כי שם [illegible]
[illegible] ההשגחה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כמו שקדם
[illegible] הצור [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] כי כל דרכיו [illegible]
[illegible] שהם [illegible]
[illegible] אל אמונה [illegible]
[illegible] ואין עול [illegible]
[illegible] צדיק וישר הוא [illegible]
[illegible] וכן הענין [illegible]
[illegible] שחת לו [illegible]
[illegible] לא בניו מומם [illegible]
[illegible] דור עקש ופתלתל [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] הלה' תגמלו זאת [illegible]
[illegible] עם נבל ולא חכם [illegible]
[illegible] הלא הוא אביך קנך [illegible]
[illegible] הוא עשך ויכוננך [illegible]
[illegible] זכור ימות עולם [illegible]
[illegible] בינו שנות דור ודור [illegible]
[illegible]

אשר היו אוכלים ישראל להתקרבות העת הקץ והישועה מקדם
שינקמו לשונאיו ומי עתה וישרכם כאן לבוא הקץ ויהיה לנכם
למחסה ולמסתר הצור אשר חסיו בו והוא הענין שהוא צר לפי
מחשבתם וכבר יתבאר שאמר להם הנה זה פעמים רבות בפי הקדמונים
והנביאים · ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי ואמר
הראיות שנה יבדיקו אשר בדרך אחת הנביאו על אלהיו והעבדו עם
ואין עמדי [illegible] אחד הדיעות האחד הזוכות · כי אני
אמית הרשעים [illegible] ואחיה הצדיקים להורות על עונש ב
בהיותם [illegible] ואני ארפא וכו׳ [illegible]
[illegible] בכם לה [illegible]
ואפס זולתי בהיותו כמו חי ביקום לא מקרים [illegible]
[illegible] כי זה היה הענין שהביאו [illegible]
להשיבכם כקדם מחרבכם · ובזה הודיע [illegible] לכל
היה שכלו אחר כלך שיהיה האחד עושה הרעה והאחר [illegible]
[illegible] יכול להפיל [illegible] אשר ימחו ננשא הרעת
ואולם כשנאמר שאין שם כי אם אחד ומאמין ממולד הטוב
והרע כאחר שאין מידו ומצל אשר כל אחד ימצא כי אני אשא
שאם יהיה הענין שאחד בו לא כי אמר כלך שיכרת בין את
והוא כאשר יהיה שלם עם העני והם וכן ימחו שהאחד יהיה האחד
כמו שאמר לפני הנביא הם עבר ועשו [illegible] הנה אז חשיבנו
לבני ומשנאי ישלם גמול כמעשה ידיהם ואז אחריו מי ממהם
עמה שהרע [illegible] ובזה הודיע אז חכמים הטוב והרע האל
אשר מפני לכם הם לא ידע בישראל ומאתם הזכות שאבו מהם
ומפני כי הפרשה שהרע הטוב בישראל במה שהשיבת אות
ומעשות התורה כמו שאמר כי במשפטיו · שיהיה זה שיקום
השינוי בעדיו שבחו הגוים עמו ישראל כי הוא ישיב נקם
לאויבי ישראל על אשר הרעו להם ויאמר שומרו את כחותיו ועוזר
עמו והוא יהיה בעקבות גאולה שיקרבו את הקץ כיום כאן נגעל
אמנה ישראל כמו שזכר זכריה · והנה זכר [illegible]
ולדברת כל דברי השירה הזאת באזני העם הוא והושע בן נון
והנה היה הושע בן נון אז נקרא ולמה נקרא כאלה [illegible] לכל
ישראל ואמנם כלה השי׳ שיקרב יהושע [illegible]
בהודעת דברי השירה לישראל כדי שיהיה [illegible]
כלבבי יהושע אחרי מותו והנה קרא אז יהושע [illegible] אחד
שהוא [illegible] בזקנה [illegible]
על דברי זאת השירה [illegible]
קם והושע [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
משה כי [illegible]
התורה והמצוה כי אין [illegible] קם לא מפני ש
[illegible]
ובדברי השירה [illegible] אשר בעבורה הקרבם השי׳
שיזכה יהושע [illegible] לישראל וזה מפני מה שנקרא
משה שמו הושע הושע והוא שנה המרגלים לבנות ארץ
כנען כמו שקרא משה שם להושע בן נון יהושע · ומשם זכה
יהושע בכל ישראל את הארץ כמו שזכה כלב לשאת את הארץ
אשר בא בה · וכבר נתבאר זה בפרשת זה הספר · והנה כאשר
כלה משה לדבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל והם דברי
התורה בכללם אז אמר להם שימו לבבכם לכל הדברים אשר

אנכי מעיד בכם היום אמר השירה ואת התורה ממה שיקרא לכם מן
הדרשים לזכור את כל דברי התורה הזאת ואמר ולעצם אחד
ונזה [illegible] ולהזהר [illegible] כם שאמר שמרו את כל דברי התורה
הזאת שהם וזה שמאמר בם · ונזה לזה כם שאמר אתה בעצם
שאמר שימו [illegible] דברי התורה הזאת כי שיבטל בם הברכות
הגדולות והקללות [illegible] אמרים מהקללות · וזה כיון בו אמר אשר
תצוום את בניכם [illegible] לדבר רק שלא יכוין בו התועלת אבל
[illegible] נזכר בתועלת · וזה כי הוא בעצמו חייכם הגשמיים
ובו נמצא התועלת בדברים הנפשיים עם שבדבר הזה תאריכו ימים
על האדמה אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשתה · גם
הורה מזה שבדברים הנפשיים הנה בו השיגה עליה בהנצחיה
הנפשית · בעצם היום הזה ר״ל בעצם שאמר משה לישראל
בן מאה ועשרים שנה אנכי היום באותו כל הדברים האלה ש
שהם זכרם ובוא מה׳ הש״י שיעלה אל הר העברים הר נבו
ושם יאסף אל עמיו ושאר דבר שלא יאמר ובני מריבה כמו
שנאסף אהרן אל עמיו מפני הסבה הזאת · ואמר שאמר ס
יראה את הארץ כנען אשר הש״י נותן לבני ישראל אך שם לא יבוא
והנה לא הקשה נשארה לשאול על הסבה אשר בעבורה נאסרה
אחרת אהרן על שאר הארץ כמו שקדם · הנה זה ביאור מה
שיצטרך לביאור מזאת הפרשה · ואולם התועלות הנמשכות

התועלת הראשון

הוא להודיע שפרי התורה
ויחס התועלת הנמשך מן

מהקיומים התוריים אל התועלת הנמשך מקיום התורה
ואולם פרי התורה בכללה הנה סיפורה באמרו שהוא לנו חיים
והנה לא מתקנים כהכנות הענין במשרים שידבר על דרך
ובכבודים שבעשבו שיש לאלהיו ויאמינו וייראו ה׳ חיים אשר
הוא בהם · ואמר נאמר כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם
ובדבר הזה תאריכו ימים לומר שאין בתורה דבר לא תועלת
כי הוא לכם חיים הגשמיים זכה יחשבו מהחזוקות הנפשות
היותר מועלות בהם לבני ישראל הנעלה הנמצאת היא יותר על
הכנותו · ואולם מה תועלת המצוה הקיומית אל תועלת
התורה הוא כי מה שנרצה המעורר לחזקת הקל כי עריכה
אשר יהיו הנפשות כי החוקות זו וזו וכן התועלת במצות התורה
לא יקח כיום מלידעת כי חוקות ויעזב הלבה מהמלידעת המסוים
לפי שלא יתכן בהם מלהוציא ויהיה · ואולם הזה להיות מתקבלת
לנפש בקיומה הוא לנור מתמיד בכללות החיוב וכן מה שיזכו
המקוריים מצות ובדעתו יקח כל המלידעת בכללם · ודברי התורה
זה מ [illegible]

הת[illegible]

התועלת השני
הוא להודיע שהמכוון מדברי התורה
בכללם הוא להשיג השי׳ לפי מה שאפשר
על איכות [illegible] שיעשו בו קלנפור כשי׳ ומזה הכיונתנו
בהר [illegible] כי שם יאסף כל כל אחד הוא וימצא מהתל
לפי שם [illegible] בזה · התועלת

התו[illegible]

הוא להודיע כי יעשה מתשעות לבד
נפשו מה שנפשו מהשר · וזה שבדברי נחה
שם המצוה [illegible] אשר מצוה שמור ומחסים כה מיוב
הם נצח והם [illegible] אשר בזה אל כל הש״י ומה אמר
לשמים ולארץ [illegible] הבר המים שנשונו ·

התו[illegible]

הוא להודיע שהרעות מתקן מיתם
עליהם מהשי׳ בעצמות ומתן והמבול
הרעות מתיחסים לדברים מתחלפים מלאכיון · ואחר זה נתבאר שעונש

המרקחים הנושכים כי אין יוצא להרבה אלא המזונות והרבה מהן
ומגמת הזקן היותר מתמיד והיותר קשה׳ והנה אלו הימים [illegible]
שכלם יודעים אלה המזונות הנה הענין אין בהם כזה האלהים [illegible]
וזה שמזונות הרעב לא ימית כי אם בהמשך זמן ואחשוב שתכלית
שלא ימית אחד מאנשים הם הרזון׳ ואולם הקלחות והחלות [illegible]
המזיקות בהם בקלות ובמהירות׳ ואחשוב שאחרים [illegible] הרזון
בדי׳ ואמנם היא בריאות הפכה הקשים הקיומיים להתמשך
מהעמדת הזקן הדברי׳ והנה אלה הם סובו הידיעה אשר לדין
התחלנו מבעלי חיים ממזיק בכלם מפאת הענינים [illegible]
השנה׳ וזכר אחר זה סובו הידיעה אשר התחלנו הבעלי חיים שהם
מרגישים לכה להזיק מזולם שיהיה התחלתם שני המינים והתחיל
מהיזק שן החיות שאינם בעלי קרנים כאריות ומאיות אחרות וכן החיות
שמתמשך לעיפרתה שכלם הם בעלי אדם׳ ואחר זה זכר היזק מיני
מה בעלי שכבת הזקן יותר מעט להם ועשה מזיק אלה [illegible]
ובהתבוללות׳ ולזה הוא יותר רחוק מאשר הרעיוה׳ וזכר אחר זה ה
היזק הבא מאין אשר ימצא וגם כי ההזק ההוא הוא יותר מעט
מאד׳ עוד זכר ההיזק הבא מהם לאשר בתוך העיר והוא מי מזון
מזונותם מעטים עד שיתחלק בעיר ממנו מעט [illegible]
המזיק כל כבוד להם מצד מה שיכסם המזיקים שיכנסו בעיר
להרגם וכאשר התחלק המאכל שבאלו המינים זכר כמו כל מיני
הכנעת בחוזק מה ולזה אמר שיכלו מיני קרנות עליהם׳ ואמר
העסיה אחר זה כלבי להזכיר על ישראל אלו הרעות בחוזק
הנזכר קודם שהיו ישראל בכל מקום מרובי הפזור בדרך שיהיו
המעבר להם להיותם בחוזק הנזכר להשגיח בהם מזכרים במקום
מקום שיקומו עליהם׳ וכבר נעשה זה לא ירחק מכנפי מזיק
שישחיתם על כלם מה שאינו יותר מאות מפני בריתי ונפתחו
שמה ינכרו בריתו שזה הרע בין לישראל [illegible] אשר לא
שמעו להם ויהיה זה סבה שישחיתום [illegible] כי הממונה
אשר נתתי לו בין ישראל [illegible] כאשר יראו [illegible]
עם הסתמו לא אלה הרעות קודם שישראל לא הם [illegible] להרע להם
ויתפרסם להסתר [illegible] קודם [illegible] והודיעו
להסתיר זה הרע שיתלו כולם לא ישובו מאליהם ויתפרסם לחייב
מאמרי׳ ונהיה הדבר כאמרו ואמרו כל הגוים על מה עשה יי׳ לה
ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה׳ ואמרו על אשר עזבו
את ברית יי׳ אלהי אבותם וגו׳ ולזה המאמר שאמר בספר ירמיה
על ירושלם כי ימלך בבל ויקח רב טבחים לירמיה ויאמר
אליו יי׳ אלהיך דבר את הרעה הזאת אל המקום הזה ויבא ויעש
יי׳ כאשר דבר כי חטאתם ליי׳ ולא שמעתם [illegible]
הזה׳ והנה זה היה סבה [illegible]
ולא [illegible] כלם [illegible]
הפקיד עליהם את [illegible]
[illegible] הקרובים לא [illegible]
אלהיהם [illegible] יכול לשמור [illegible]
[illegible] זה והיה סבה [illegible] ישראל בגלים
כי לוקחו׳ והנה היותו מסבים להביא זה הרע לישראל בתחלה
במלכות בבל שהסתירו כל מיני הרעות הנזכרות [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] מאמרו [illegible] מכלשה
[illegible] הדברים [illegible]
[illegible] הרעות [illegible]
[illegible] אשר [illegible]

בזה המקום נבואה כאמרו על מהרסיך ומחריביך ממך יצאו ואמר
לשומרי [illegible] אומר לא אקח׳ [illegible] ישראל [illegible]
זאת הזה [illegible] אשר [illegible] על הרעה [illegible]
הקדמון ויהיה זה סבה שיבינו [illegible] מה יהיה להם [illegible]
וזה שהסתירו [illegible] ושנאם
עם [illegible]׳ והיה להם [illegible] כי לא יוכל [illegible]
[illegible] וזה סבה סבה בזה כי [illegible] ישראל [illegible] הענינים [illegible]
[illegible] כלם׳ ומזה היה [illegible] זה
[illegible] הענינים [illegible] זה כי [illegible] ישראל [illegible]
שיקרה להם [illegible] ואחריו [illegible] והוא אשר [illegible]
[illegible] אשר הוא יותר הכל [illegible]
אשר [illegible] ומזה [illegible] בעולם [illegible]
אמר [illegible] להם [illegible] ואמרו [illegible]
[illegible] הקדושים [illegible] והנה [illegible]
זה [illegible] בספר [illegible]
וזה [illegible] ההם אשר [illegible] בהם [illegible]
[illegible] ובמצרים [illegible] אשר [illegible]
[illegible] הרעה [illegible] והרעות [illegible]
[illegible] הוא [illegible] והרעות [illegible]
[illegible] כי [illegible] הענין שבאלה החיוב [illegible]
[illegible] לשמור על התורה [illegible]
[illegible] כי זה הענין [illegible]
[illegible] כי [illegible] לא [illegible]
שיהיה [illegible] החיוב ולא [illegible] זה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] מזה [illegible]
[illegible] זה [illegible] בהסתר [illegible]
על [illegible] זה הענין ולזה [illegible] להם [illegible]
[illegible] קודם נפלם [illegible] אמר
[illegible] כי [illegible] הדבר [illegible]
[illegible] ויהיה זה סבה [illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] הרעות [illegible]
אשר [illegible] הוא [illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] לא [illegible] על
זה [illegible] כמאמרו [illegible] וזה
יהיה [illegible]
[illegible] וזה [illegible]
[illegible]
על [illegible] כאשר [illegible] הנה [illegible]
[illegible] עליו [illegible]
ושב ידו מהשחיתם בעבור בריתו [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
ולא [illegible] להם [illegible]
[illegible]
[illegible] להם [illegible] על [illegible]
[illegible] אבותיכם [illegible]

וכן הר שעיר כלו ורוב הימים שנתעכבו במדבר אחר לבד
את הר ונסבו רבים כאמרו בפרשת אלה הדברים ונסב את הר שעיר
ימים רבים · והנה שם זרח לנו דרך ואור הש"י ממטר המן ועננים
המופתים והנפלאות שעשה להם הש"י במדבר להוציא להם מן [illegible]
שנה ושלא בלו שמלותיהם מעליהם ולא נעליהם מעל רגליהם
בכל הזמן הארוך ההוא עם שמשם התחילה הישועה למו ורוב
נושא לאמרו רב לכם סב את ההר הזה פנו לכם צפונה ומן הר
ההוא התחילו [illegible] מלחמת [illegible] מעבר הירדן מזרח

הופיע מהר פארן · יאמר שהר פארן [illegible] כנגד
אמרו והופיע [illegible] הוא כמו אמרו וזרח משעיר למו כי ה
הכין באמרו הופיע [illegible] · ואתה מרבבות
קדש · זכרו באור מה שאמר הכתוב [illegible] שם
[illegible] כי [illegible] דברי [illegible] היה
ואתה מרבבות קדש · והנה קרא כל ישראל רבבות קדש לפי
עם קדש ולפי שכלם הקריבו בזה ואמרו כל אשר דבר י"י נעשה
כמו [illegible] והיה מספרם רבבות רבות
כי הם היו שתים רבבות · אמר שמרבבות קדש [illegible]
הזה והביא [illegible] מרבבות קדש כמו [illegible]
בן [illegible] · מימינו אש דת למו · ר"ל שמימין ה
[illegible] שיוחס לו [illegible] על ידך [illegible]
[illegible] דת למו בקול [illegible] על
ידי המופת · אף חובב עמים · [illegible]
וההתקרבות [illegible] · ויהיה [illegible]
שני שבטים בענין אחד · וכן יהיה [illegible] · ויהיה
הנה והכך שני שבטים בענין אחד · והנה ידוע כי ישראל [illegible]
הדברים מפי הגבורה [illegible] אחד ועמדו מרחוק · ואמרו למשה
דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות · ואז
אמר הש"י למשה לך אמור להם שובו לכם לאהליכם · ואתה
פה עמוד עמדי · והנה הכין באמרו ממדברותיך [illegible]
כמו ממדברותיך [illegible] מדבר · אמר וממדברך [illegible]
והכין בזה הספור הוא כן כי [illegible] ור
והעמים [illegible] כי אז [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
שנזכר במה שקדם · [illegible]
[illegible]
הדברים [illegible] · [illegible] ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible] הדברים כלם [illegible]
[illegible] · ויהי [illegible] הוא [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ואחר [illegible] כי [illegible]
יחד [illegible] ישראל [illegible] ברכה
[illegible] בזה המקום לברך
[illegible] · יחי ראובן ואל
ימות · לפי שראובן [illegible] שלא [illegible]
שבטים [illegible] ראובן [illegible]
[illegible] דברי הימים [illegible]

מלבד זו [illegible] השבטים האחרים מעשר [illegible]
[illegible] · ולפי שראובן היה [illegible] שיהיה
הראשון [illegible] ראובן [illegible]
[illegible] השבטים [illegible]
[illegible] שנזכרים במספר דברי הימים ובספר [illegible]
ונזכר לאמר [illegible] יחי ראובן [illegible] ואל ימות
[illegible] שיהיו [illegible] ספר [illegible]
[illegible]
שבטים [illegible] עם כל זה [illegible] לגמרי ·
וזאת ליהודה [illegible] שמע י"י קול יהודה
כי יהודה [illegible] היה [illegible]
והנה [illegible] כי יהודה [illegible] היה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ויאמר [illegible]
[illegible] האחרים [illegible]
[illegible] והנה [illegible] והתומים כי
[illegible]
[illegible] · ולזה לא היה [illegible]
[illegible] על מי מריבה [illegible]
[illegible] · והכין [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] על מי מריבה
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible] · ומזה [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] עד [illegible] בכלל מי
מי מריבת קדש · [illegible]
זה · [illegible] מי מריבת קדש [illegible]
[illegible] מי מריבה [illegible] המקום [illegible]
[illegible] · האומר לאביו ולאמו
לא ראיתיו [illegible]
[illegible] ואמר להם משה [illegible]
[illegible]
ישראל [illegible]
בענין [illegible] לא ראיתיו [illegible]
[illegible]
היה [illegible]
והוא [illegible] · והנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
וכן [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ותשוב שהש"י הוא המכה נעלם מאתו ומה יתחדש אחרים נכר
על תאותיו ׳ ולזה הזכיר בזה המקום מה שהש"י הוא לא תמונה ומין
על כי הוא לא ישוער כדע ומה יהיה [illegible] ומה
יאמר כי שהתגלה כמו שאמרנו כמו [illegible] חלק מלאכיו לא הקדים ״

התועלת הה׳ ״

הוא להודיע מה [illegible] הש"י [illegible]
שישראל לא יזכור [illegible] מעשיו

התשובה בהמלך הזמן הסדר להש"י להיות זאת החלק [illegible] ישראל
ולזה נחשב במה הכחר שינוד שם וה׳ וליעקב [illegible]
יכונת כל החלקים כדי שיהיה הזרע יותר מוכן ושם
קמה לנפש השי"ת בחר לעשות זה הזרע ובחר מבין שאר הקומות
ולזה הנה שמורה מעלה ומבין ומהדינו ׳ ולזאת הסבה הנה הרבה
לאחוריו ושבו ובמדבר כלי שהלכו ויקרבו לעבודתו ושם
נתן להם התורה התמימה בזה האופן הנפלא להם נסים לבוא
שאפשר ובאמת שהנהיג השי"ת אותם בעמודי ענן שהיו עמו עד
דבר המעולים במדבר שהיו בהויים עליון לדרושת האל
קודם במדבר עם היותם שנה והיו שם עד משפט שכלותו
ולהשכילם ולהבינם כי הוא יי׳ ולזאת הסבה לא שיהיה
חובתם ונמשם שם על פי יי׳ לא עזרו והם כי הוא לבדו נחהם ותם
ומפם כנשמה הנהגה השגחה עד שכזו נהלם ושמה החיים
חוקם במדבר הגדול והנורא כל זה היה זמן הקדום ״

התועלת הו׳ ״

הוא להודיע מה שיהיה לאחרונה [illegible]
שיכשלו בעבודת הש"י והם כלי ה׳

הרובה שהשפיע להם במה שהכרים שמנה לבי לפניות נסים ורוב
העושר שהשיגו בהם מעלה קנינים ומרבוי התבואות היו בעיני
שמוחו כל שהרגו בו ולא עבדוהו כמאמרו כרב לבדו והרבה ישמן
במוב שהלך השי"ת בו מאלהיו׳ ולזה זכר בזה המקום כי כמו שר
שמן ישראל בעו ושקלנה שחקו ושם שהאלהים ועבדו מעשי
מה שיתכן לא הקנו להם האלוהים והנם אחרי לבבם
תחנוים כאו מקרוב לא ידעום אבותיהם ״

התועלת הז׳ ״

הוא להודיע שאם שפטיה יורו על
הש"י ישראל וזכו לשכר על ישראל שלא

יקבלו מוסר התורה עבדו לא ירבה להשכים מעשיו ולהפלא הנלו
מורם ולהפיל חורם בחרבת כמו שנתחש מזה הפרד מבלי מדחי
כי זה יביא החויב למשכבי יען הושיעו ולא נהיה זה מהתי׳
חוחו ישראל שבהיו עשו ונקה החויב זה ומזה שהרשם שיתנבר
הקיום בכלותו להשחית ישראל לכך כרחותם מקרב שתבוא
עליהם השי"ת לא יתגבר לבבן שמוחו יי׳ [illegible] ויירמם
יקרה לו בכל עם הש"י ושם ישחית לבנו וזה [illegible]
יתה המשכה לישראל ולא כריתו עם [illegible]
לישראל ותרעת מה שיכתבו כמו [illegible]
במקרה וזה נאמרו חקקה שעמו רשעו [illegible] בפסוק ״

התועלת הח׳ ״

הוא להודיע [illegible]
[illegible]

מקור חיים והוא שקנים ואשר שהם [illegible]
כאלו מלאכי ישראל לא שהם בעשמם [illegible]

התועלת הט׳ ״

הוא להודיע [illegible] מקום
לנמרים [illegible] הקשנה

הפרשת לשנה המודים מפתחה [illegible] הוא קודם
אשר יבטח הגורה בו לשונו כי [illegible]
לא מלבד מה שהוא טוב כמו שביארנו במאמר׳ ולא שהיה חלו
מאוכם שיהיו מוויים שיגיעו להם השי"ת רע עד כך הדרך הנה

יהיו עשו כנסת להקדים שירכו ומה הכנסת הכו׳ לכנו לאחר
אמר כל לפשעיו למעלה ולפי לשעונם רעה ״

התועלת הי׳ ״

הוא להודיע שבעבור השגת השם
על הקבות יקבל כאשר יקרב יום איד

שונאי ישראל ממהר ולא ישוב העתידות למען הדעת כמו שאמר
לישראל בנחם ממלכים שכאשר היה קרוב לבא התמיד הש"י
העתידות לבוא לפורעיהם והכנס ישראל במוכן שיהיו רחוקים
שימהר הקץ בעבורם ואומרו כי קרוב יום [illegible] וחש עתידות
למו׳ ולזאת הסבה אמר לכן ויין כשנה [illegible]

התועלת הי"א ״

הוא להודיע [illegible] פניה
לבניה ישראל לא כנוד לכנוס שלעבדיו

ובם [illegible] מה שחלקו ידיו וישיב נקם לצריו ואז ישמח
הגוים עמו [illegible] הש"י שמבע שבכך יקום לבם עבדיו ונכ
זכר כי הש"י שבע שכבר ישיב נקם לצריו ואחרות עד שזה הייעו
חיות אשר לא יהיה בסוף הענין והנה מבואר שזה הדבר לא
היה שהנה כל שבו כבית שני כי אם בגלות יהודה ובנימן ׳

התועלת הי"ב ״

להודיע שאין בכח [illegible] פועלם
ימנע מאחד הרעות והאחרת ולבות

כמו שאמר שבוקת הקדומים קבלה כל מעט ורב מפעל אחד וזה
מבואר כי לא הקריב [illegible] אשר יודע הש"י על חדושם והנה הם נאות
על לא השגחה ואם לא ידעת הם שלנו מה הש"י קבע הם קיום
הנה בזה יתחייב שיהיו כל הרעות על דעת מזן ועוד שאנחנו
רואים שהוא לכי עד ברעת אשר תלושה נאמנה הקודמת
הקודמת וידוע הדבר טרם קרותו בעלמות נחשוק הנדר
הפועל חוץ כאמרו מי פעל ועשה קורא הדורות מראש כי
לא ירוץ שידע זה הפועל מעצמו מה שיעשהו האחרים לא
יהיה האחר רחמיו ועשו ממנו ׳ ולזה אמר ראו עתה כי אני אני
הוא ואין אלהים עמדי ואני מחיה ומחלצה כמו שביארנו בזה הפסוק ״

התועלת הי"ג ״

הוא להודיע שהש"י אינו מקבל שכר
כל אחר כל קנוי ואהתמיד בענין אחד

[illegible] שיעד בימים הקדומים קיים לאחר בימים
האחרונים [illegible] ראו עתה כי אני אני הוא ״

[illegible] הי"ד ״

הוא מה שלמד בזה המקום לתחיית
המתים כי לא אמר אנכי מחיה ואחיי

[illegible] זה מקבלו ולא שהרפא׳ וזה יורה
[illegible] ירפא הקרבנה אשר מקדם
[illegible] השם כאמור שלם
[illegible] שיחיו המתים
[illegible] הש"י לפני שהם בדרך
[illegible] על מאמר הנשיא כדי
[illegible] ונבואתו להשגה ״

פרשת וזאת הברכה [illegible] סוף הספר

מה שהחיש הלמוד׳ רל"ל נביא יי׳ ׳ ומצד מה שהוא נביא בברכם
בזאת הברכה ׳ והיא היתה להם ידיעה עליהם טוב מה שיקרה אחר
העולם הכללי לא להם ולמטה הרע הכללי לא עליהם כי כמו
זה הענין ברכה הנביא כמו שביארנו בפרשת הנשיא ורבות
ידי מקבלים ״ רל"ל משה עליה רבה מהם בקהל ישראל ותלה הם
תורת התמימה ״ וזה משה שר עמו ׳ וכן שישראל קבלו

רזיתים לא עמתים חו ירלה בזה סרבים יקרחו מחלקו שסכר
הרמטר שם יזכחו במילאך וקום מה המקדש והנה ירכמוה כן
כי הם עשירים מאד ושם לדוי החכמה כמו שרמזו ז״ל והזה בבית
המקדש קוירלה בזה רבים יבקשו עלות במקום המבחירה י״י
יזכמו מה יש שכר זבחי לקני עזב העשיק בקר י״ל והנה
ירפייסו במקום ההוא להמצא שם רבריאשר והחכמה כמו שרמזו
והבבית המקדש וזה האמנם היה מפני שנעשה הקדש קדמות והנה
קרן עמוקות התורה והחכמה שפונו מאוממות כי כמו שהזמן
בחול שאמר ימים שנים בזו לבעשיו והשפי כן העיון במקומות
התורה והחכמה מו ירלה בזה שקבוצם מקום יעלו יתחלל
קריין למזבח שם זבחי לקר מרב העשר שנתן לבם וזה כי הם
יונקים שבשתים נעובם וגם החולדות המזמור בתולהים
יבחו להם כמו שפרש החכם אבן עזרא ולעשות בבוך מרקיב
עזוז מחשב שרמז בזה אל מלחמות הגוים ויעור נפש שנכרה
בדברי הימים ולמנוס שכבו עם הלחובני ומה שכבו מנשה
ונכבר זכר זהשם עם זכרון שמו לשער כשכבו היה העקר
בזאת המלחמה ויכבר ויהי על גבורת בני מה שנזכר שם מ
מקומים משבצו בני זבכל נחלה לוי לויצו גבורי חיל אשר לכם ועוד
עמה ורורית ועשה היה מפרסום כי זה יורה כל אמה שיורד
על גבורת בנים ומחשב שעל זאת המלחמה אמר יעקב גד
גדוד יגודנו והוא יגד עקב כי במופת העיון שבו אתהם נפש קדם
מחה חלק ועל זאת המלחמה ירכן שאמר שטרף זרוע אף
קדקד ידע כי הם נלחו והרכש שהוא קדקד וזרו עשו וקם הגשין
ועזרין שלם נגלו בירם שאמרו ויעצו בירם הגוים וכל אחד
שמהם וככת קטירת ו... שבשני ראובן היו בעם כני
גד שתחלשיהם להם נחלם מעבר הירדן מזרחה הנה יקח זה
העיון על כי הם היו הראשונה ומה הרדיפם במסור ההוא ואמר
ומקנה רב היה לבני גד ובני ראובן ובני ואמר כי הנה ראה שהיה לו כר
לחטית החלק אשר נחל משה והיה החלק אשר הנחילם משה מ
מעבר לירדן למי שם בחלק ההיא קחלקה אשר בה יתחזקו
ספון והוא מערת שיקלש הלקים מפה הגבורה ששם בחלק אשר
מעבר לירדן היתה הקבורה והנה בחר בה לזאת הסבה לפי אחר
העיון הוא אמת שנת נדרוש בהשלמי האמונות התורה מכל
הקמונים לשכירבחר להם כאשר נשא הוא נקבר שם : וקנה
בנחלי רחשי עם ישרים לבוא שרתה עמה בראשה [illegible]
עם הגוים הקם עמד [illegible]
י״י ומשפטיו עם ישראל [illegible] לכבריס
כדרשי רגשרי וישר [illegible] מערך
מתלמקם היו נזוקים כלם [illegible] נקדים · ולכן
חודכן עד סיק ני [illegible] גבורת שילג מן
היתכן פירוח הערב: [illegible] שהיה מש בלו
כן שקום נבוו היה [illegible] או אמר זה על
שבע בהנחם [illegible] שנזכר בספר יהושע
[illegible] כמה זיבק לחלקו היה
אוב וקשן ומה היה שמח בחלקו כאמרו ולגד אמר ומי אדם
והנה היה חלק משה ברכת י״י ובזה נחלתו סגעב בחלקו יגרא
ורצונו · והנה ראה זה כי עשה בחכמה הקבורה נחפש שהיה
הלקן בזה שכל שכבו היו מלאים נב ברכת י״י והם אשר יי״ן
נבואתו לאחרים ועמה תב והנה נזכר בספר יהושע שנגד
שפט מבן רינב ובאשר פעמים · ובני נבחר ענין
הנפה זבוא בחמדו שמה זבונו בלארך ועוד בילמה אמרה

שמעו ימים יינקו ומעש שוכב בזו יש שכרו ועיין הנה נגרתאד
הרבה רמזה זה במאמרו ומוכר השמן רגלו והלם בזה שהנגה
חיוה נבי בענבתך ותם בירכתי אלהים וקרנים אשר לכו נדע
וזהתמש שיהיה לו דושם עד המורה הנזה לו · ובאשר אמר
ברוך מבנים אשר כשעו ירו אחיו הנה הוא יקיה לב מחיו ש
שגל יראים וחכמה מה שמנה בהם על שהוא כאב יהיה
טובל בשמן רגלו · נזכו מאדו מאשר שמנה בארו וגם נמה נבטיח
נגלו אמרו לשם ומרב המלב השמן שם אמר על זה הפילגד
ומובל בשמן רגלו · בכזל ונחשת מנעליך ר״ל שמלך כן רגלי
בה לבי חזק כברזל ונחשת · וזה נערה יהיה כך נוחה לרכש
נחויב · וכימיך דבאך ר״ל גם מרפי ימיך על החלק ימי החזק
שם · ומעש שכנה השבטים לפני הצופים הנה יש עוק מזה
שטבעו אמר היה חזק על חלק עלויים גם החלק על יד מקן השור ·
ובכאן הש... מה שאמר ביחוד לאחד אחד מהשבטים זנח
עתה לבאר דרך כלל ברכה כלו שרמזו ואמר אין כאל אשרא אל
ישורון כי הוא רוכב שמים ומעונה לאשר יקשו והוא בנוין
ומזה נח · וכנח והיה השמים להזיק לך והנה הוא כרכנכב
הכח והגבורה על שבר ומעונה שהוא שחקים ושכח ועוד
השמים ושמים כמו מעון לאל הם מפני הם מעונה מעונות שם
בהם לבעצמו ופשתם ירומם לאלהי יהודה כל המעלות
ומזה נזכר בהם השמרות השמחה ומאת המעבק נקרן ו
מהנה מעלות טני ומירוד ושב לו ימים · והנה השמים השחקים
עוד ושרים מתרחת זרו ועתה עוש וקיימו בזה שסדר שיספב
מהשמים להשגח בהיו וקחנה המעלות השפלות ונפשירר
מעלותם וזה מהירה שלא בכדברים כיקטוקבים מותשיים
מהקישות אשר ינפנים בחנה המעלות השפלות ואז שמר ו
מעלתם וככר חקרינו בזה במקו ומותנו · והנה זה המעלה
הנשאת אשר המעלה חנה המעלות השמים ותאמר לנגדו ולשיני
חוי במהבך וזה מאה שחיי ומנו לכרי שלם ומעני שלם יהיה
זהקר על להם מקודר מה כוכבים כי הוא תנו והמעלה בו הכוכב
ושם בהם מהכח לשים פנומה ספנה השמים · ונזה הורה
מבוחר בני מסף שקשר ימשל עליהם ויעשה כלאשר חפץ
מין מעלר לו · והוא יען שישכן ישראל בטח מכלם ויבו ומקרב
וישכן בדר בחלק יבן והירוש כלהמעין הינבעת עקב והוא
זרע ישראל ועם שהחלק נכונה לשמור לב והירוש הבטיחם
עלשישגיחו בהם בעשהם מים שלא להשגיח ממלך נשך
בדרך שנשנה שסקו ית פירות החלק · אשריך ישראל מי
כמוך עם נושע ביי אשר לא יכזבו מימיו ועתה והוא נביושע
ביי נושע [illegible] וחכמה נבא חפשר שרמז בזה המקום והורו
נכחנו עיד שמירך מחכמת הכח ויות נפלעתך · ואשר
חרב גאותך השמלה בינתו שכבת שלמה ואחר התנועה · והכלל
בזה נפשר מדבנות ונחורזה מדוממות דיהיה נפשמקום
שיש כינוך כי נתרת זה אחר שקשיה ואמן שיך עשמותח
ומדינת שוחויבך לך ואתה תדרוך על הירדן גבוהים והם מנפי
כמו שגלחין בספר יהושע שהיו ישראל משימים רגליהם על
צוארי המלכים ההם · והנה הנה מלכנו דוממות ישראל בזולת
חדב בעץ מיל נכנסו חרב בכל דברי גשן וכן העינים בדבר
יהושע כי הש׳ שם חרב בחיש בחתיו · ויעל משה מערבות
מואב אל הר נבו זכר שכבה הבחנת כל הכחן מתקנע עד
עד הן · ויראהו משה לתבונת מה זה מאני נגע נביאתר
מהשבטים ואהנו אמר על כן ואת כלגבולנו וכתחלן מחרים

המתעסקים בהשלמות המלאכות ועבודות התורה נ"כ מזה הלשון שביארנו בפרשת ויקרא · ומפני היות פרטיים נ"כ בענין בתורה ולחדור בקורותיה מפני זאת העבודה [illegible] להם מתפעלות יחיו בהם בזו העניין · ולפי שהקטרת אשר על ענין יותר נכבד ממקטרת אשר עם העולה [illegible] הזכיר הקטרה להעלות העולה על מזבח החיצון · והנה זכר שהיקום העבודות לבד לפי שהם היו יותר נכבדות · והנה אמר שאר הדברים הנכבדים זכה בהם זה השבט הנכבד מפני היות לוי מנחלה ומקנין ומהרון ·· ברך י"י חילו ופ' ידיו תרצה [illegible] זה השבט שיניח הש"י קרבנו כי [illegible] יש רק לבדים מתנות כהונה ולויה והוא נ"כ יהיה סבה להמיד להם השלמות והתפלה נ"כ שיהיה רצון הש"י פעל ידיו והם הענינים שעשה במקדש וענין היותם לרצון הוא שיכון בהם הכוונה הראוי כי זה מה [illegible] נשמר על כונת התורה בכל העבודות הנכבדות ·· מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון · ירמוז שזאת הברכה היתה על [illegible] רמזו זה החשמונאים כי הם נזהרו מלחמות ה' והצליחו בהם מאד וזה המבואר מענין שמואל שהיה משבט לוי ומהחשמונאים שהיו מהם [illegible] שהם נצחו הם במלחמותם שלא עמדו לפניהם

לבנימין אמר ידיד י"י ישכן לבטח · ירמוז בזה שבנימין הוא ידיד הש"י ושכן לבטח מאתו כי בנחלתו היה בית המקדש והנה הש"י [illegible] ומחופף כל היום ובין כתפיו היה שוכן · והנה אמר זה כי מפני היות בנימין בזה המקום נשמר [illegible] השבטים האחרים שהמליכו ירבעם והיה זה סבה שנדבק עם מלכי יהודה ובזה האופן היה חופף עליו הש"י כי כל מה [illegible] היום בשבט אחר נתאחר זמן הגלות בו יותר [illegible] קודם זה בגלות שאר השבטים על ידי מלך אשור ומפני שרמז בזה לענין שאול שהיה מבנימין שהיה הש"י עמו ועזרו במלחמותיו כל הימים [illegible] כל זמן מלכותו עד שבא יומו [illegible] נפל ביד פלשתים ולכן היתה השגחת הש"י דבקה בבנימין [illegible] עד שידמה שהיה הש"י שוכן בין כתפיו ·· וליוסף אמר מבורכת י"י ארצו · ירמוז שנחלת בני יוסף היתה המקום הרענן והטוב [illegible] בכל ארץ ישראל ולזה אמר שחלקו היתה מבורכת מאת הש"י [illegible] והוא [illegible] והוא מקרירות [illegible] · וגם מתחת התהום [illegible] והזרעים [illegible] · וגם היה מבורכת בחלק [illegible] הפירות [illegible] שמש · וגם [illegible] הנקראים [illegible] מקום [illegible] · ומראש [illegible] שבהרים הקדומים [illegible] והנה כל [illegible] שנזכר בספר יהושע [illegible] כמו שנזכר בספר יהושע והנה היה בה להם [illegible] השוכן בסנה [illegible]

[illegible] בית המקדש [illegible] · וזהו [illegible] הבאות להם [illegible] · תבואתה לראש יוסף וע' ר"ל תבוא זאת הברכה לראש יוסף ולקדקד [illegible] הפרוש שבאחיו והוא יוסף · וזה מבואר מענין [illegible] זה המעשה המגונה ולא עשה כן יהודה בדבר תמר [illegible] מזה מה שעשה בדבר לראובן בדבר פילגש אביו ·· בכור שורו הדר לו וע' [illegible] יהושע שהיה משבט אפרים [illegible] · והיו קרני ראם קרניו [illegible] והם רבבות אפרים כי מאפרים יצא יהושע והסתלקות [illegible] ומקצתם שהיו [illegible] · והנה הקדים [illegible] הרבבות לאפרים והאלפים למנשה · [illegible] שאמר יעקב ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו [illegible] במעשה למלכות · [illegible] כמו שנזכר בספר יהושע [illegible] זה המאמר [illegible] משיח בן יוסף [illegible] יהושע [illegible] ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך [illegible] ויששכר באהליך [illegible] עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק [illegible] כי שפע ימים יינקו ושפוני טמוני חול [illegible]

כן הוא מעלת התורה שדרך כלה עליהם לרוע ובקשתם השם ית'
לישראל בזה האופן הנפלא ולזה הקדים זכירת נתינת הארץ
לישראל קודם זכירת כבוש הארץ לאור ושכר כוונתם היתה
להם מזה הע' גדול ובזה יזכו לבא הרבה כרצון"

התועלת הב

הוא לפרסם לישראל מה שעתיד
להיות מהם כי ישראל לא ישיגו כל
ישראל לבקש להם מה שהם כמו שנזכר במקום שהוא לא והנה מכוון
עניין התורה להודיע שבחירתם מה תהיה בזה האופן ר"ל
שבני [illegible] שמרו דרכי התורה ולא יצא מהם כמו שנת-
עורר בדבר הנזכר במקום שמנחל"

התועלת הג

הוא לפרסם כי מעלת היותם ב-
ני ישראל שיקרה במקום אחד שיגלו
ישראל מעשה אחר כי זה היה סבה אל שימרדו ישראל לאחר קיים
ולזה הקדים ראובן להתהלל שיחיה ראובן ואחר מה שכתב בו שעשו
הוא הכל [illegible] שכבר ישכבו אחר לא תתן מקום ויגלו מעשה אחר
ישבו השיב ובסיפור שלא ישיגו הכנעני וזכר התחלה ראובן כ-
הוא והנפלאים אשר יהיו רמשוגם שגלו מעשרת השבטים
וזכר אחר זה עניין גבורי הולך והורה עליהם זמנן וקושיה כנ'
מפני כן כמו כבר ולאחר במה שהם יעשה מה שיש מגע קול
יהודה להכין חנעמו [illegible] בזה על האחר המכור-
תופש שיהיה גבור יהודה לבדו שהיה העניין בסוף והנה
עניין תחלה הרבה כל כמו פן בזה שנזכרים האחד קור-
הולעה הרע העתיד להתהלל מזה כדי שירצו ישראל לזקן ל-
נכס ולא יפנו לשגל להם מה מו נזכר הנוכרים שלא ימרו מאחר
וי' ולזה כי תהיה בזה כם מעחין לא דבר אחר כאמרו ויקן
רבינו" והשנית והתפלה לש"י שלא יכלו בגלות ויושיבם לא יבנו"

התועלת הד

הוא להודיע כי שבט לוי לא זכה לנחלת
הארץ מפני היותם מהשבט אשר

היה מתמנו משק על [illegible] השבט עניהם מלך הק ורבה שהיתה
להם עם משה אחד זכו ואחר מלך [illegible] ועם מו עניהם לנחלה מעבדה
מעונה ומכאן ומהדיון ולזה תמלך השבט ש"י שלא הקדמו עם
ישראל בעניין התמה והמריבה אשר רבו בני ישראל נפלאות יג'
בנפלאים למוחתיים ויג' מריבה קם אין וכן לא חטאו מעשה
העגל כמו שהעיד באמרו ויאספו אליו כל בני לוי ולא
עדו לא שכבר הקדמנו עם שניהם להתנכר [illegible] ויקחו
קצוכל במה לוי ולא עמד אלו [illegible] הקדמנו [illegible] נפשם
והכנסם מאחו במעשה העגל" [illegible] [illegible] [illegible] נב'
נמלכים בהיותם [illegible] [illegible] היה אחרי [illegible] [illegible] [illegible] שיקון
מעשו כמו שזכר יחזקאל ו[illegible] עוז בן הכהן לא היה
זרתה מעלה להם אלא מפני [illegible] לא מפני הקורבה
והקרבה שהיתה להם עם [illegible] [illegible] [illegible] אחר הש"ית
להיות נביא אחד [illegible] [illegible] [illegible] יורה ראוי
וכן יש לשער שהם היו [illegible] ראוי מישראל לשבט לוי היה כוחר
אותו השם ית' לעבודתו" התועלת

התועלת הה

הוא [illegible] והוא להודיע שאין ראוי
לרוב שיהיה דיין כי הדיין ראוי ש-
שיהיה בלתי נוטה לדבר לא מפני הדין ולזה הקרוב לא [illegible]
שהיה סבה רבה לו להטות הדין ולא שכבר הפליג בזה
המקום שבח שבא לוי מה שלא מאחר אחר האנשים שהוג
בזה המעלה הוא הקרוב לקרובו במשפט ידעו שאין ראוי
שיהיה הדיין קרוב כי בא בעניין משכבו לא בו ברורו והיא משכו

לא מתהדיין חם בשלמו וכל להיות לאחוזה תם שיהיה לאחוזה
ידך על כל שבט עם תכפה מה כתב" הרשעה

התועלת הו

הוא מה שלמדנו מפני הסדור המשכן
במה שנזכר מעניין שלמונות שבט לוי
שנזכר לא הכוהנים ומורים ואחר זכר הורה מספר הש"י ונתנה
לישראל ואחר זכר הר ירדם הם ערה כמו קדמו זהב ואחר זכר
הנחלה השלב וזה כי מזה נודע לשניהם עלמים מכוונים ר"ד
התורה במה להם עבודות והנה הקדים הכהנים וזכר הכוהנים והמוף
להודיע שהתורה התחילו בעבודה הקבלת מה עניה השם ית'
לזרעו אחר זה וזו הגעתה כזה במה שי' עתיד מזה שישראל בכל
עניינים שיהיו על פיו ולזה הקדים לזכר הכהנים קודם
המורים מה שלא עשה כן במה שקדם כי הכהנים קודמים מהם
השרות מהמורים כמו שביקרו כמתמנו והעבודה שקורין
מרחיק מהקודם במעשה וגם מה שאמר בספרי ואחר כן זכר
עניין שמותם במשפט התורה ובתורה בכללה להודיעה לשום
לפי שזה התכלית הנזכרת לא יגיע אל מעלות התכלית הזה
הנזכר השלם וזהו התכוונה לא תגיעם לנו שהוא כמו
לו וזה השלמות בתורה ובעניין יגיע להם מעלה העבודה הנכבד
משכנות אחר כך היה העבודה במשכן [illegible] לשמר
על מועדות נפלאים מאחר הנזכרות כמו שזכרנו ובמה שקדם
והם יגעתילום עד הרבה מכוונות התורה והשלמות מפני
המרפאות שיכנו בהם מפני זאת העבודה לא תהיה להם ערלה
בלבבי הנפש ויהיו [illegible] [illegible] [illegible] ונחקור בתורה ובשאר
וזה מה שיישירם נכ' לעמוד על מועדות הקבועה והתורה ואחר
זכר הקערות קר ערלה להעיד כי מולדת מה עבודה העשויה
שמן בזה חילו היא מדינה השלמות והצדקה וזכר הקהל אחר
זה מדבר ניו במה שקדם ואחר זכר הכליל [illegible] הכבדים
הנעשים במזבח החיצון כי הוא הוא מדרגת השלמות משמר
הדברים הנעשים שם והוא בשלמותו משיר לעשות הנוחה
אלהי לא באופן שלא כמו שזכר אחר מדבריו במה שקדם"

התועלת הז

הוא להודיע שהוא ראוי לבלתי שיהיה
עוזק מהשלמות הגופיות ישנם בן
יולדו כי זה הורה הש"י להשיג בהם שלמות המעלות בזה האופן
עד שלא יקח מה יגיע להם שלמות אחר שיקבלו ולזה אמר
יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטרת באפך וכליל
מחוייבים להורותם לישראל"

התועלת הח

הוא להודיע שכבר נתפרסם ויתגע
משה בנבואה מה שיגיע לבקשם
בבית ש[illegible] מות' ולזה התפלל עליהם שיצאו הלוים
וכבר נתפ' [illegible] זה אחר כמו שנתפרסם מתנחומות התנחומים"

התועלת הט

הוא להודיע שכבר נתפרסם ונודע
בנבואה למשה מה שינצח מהם אשר
שמו' וזה מבואר ממה שנזכר לא כבתחילה ובני יוסף זבולון
וישכר וכן נפתלי ואשר ולזה יתחייב שיולד שמה שיגיע
פיה על לשבט ושבט היה הראוי להיות לנבואה אשר
הש"י ולזה אמר שמא יכלם משפט הגורל"

התועלת הי'

הוא מה שהעיד כי יהיה לנחל
שמנה יש ששמו מבני יוסף הדר
נחלתם שכבר ילמדו מהם ומעניינים ומנכסים רבים הנה זה ייוחד מ
מכלם כי הוא יורשים יחזקו עד קצת הקהל וזה יהיה מנשי
בני יוסף אשר יבוא בנחלה ולכן הנשים נשואות למען לא יגבל

ומשה לא שבעה שמחה אותו ימי והיה מידו וזה יהיה מופתו
וכן הענין האחר ׃ וקם הקודם ימים זה משה מה לא הנביא
הענין בהדרך לקבל עד לעולם והדומה הזכרים כמו שקבע לכל
הכהן ׃ אמרו ז״ל שכבר רצה הש״י שיהיה זה כענין לאחר ה
הר שמת והמקום [illegible] מישראל ׃ ונכר הקבר [illegible] מקום
כי מיום ההוא לא המקום שהיה מוכן [illegible] מקדש
מענין ירושת הכהן כמו שנבחר משה שינוי יעד כמו ענין יד
ירושת הכהן לכהנה שבאים ומשה שינוי משה אמונה לכהנה
וכבר ידוע שלא חזרה הכהונה לבני לכהן ולא לבני עד ועד
יהונתן ושלמה ׃ וימת שם משה עבד יי׳ קראו עבד יי׳ כי כל
ימי חייו השתדל בעבודת הש״י ׃ ויקבר אותו בגיא בארץ מואב
מול בית פעור ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה ׃ זה
הענין הנפלא מאד כי הקבורה בא היה מקום הקבר לפי מה
שאחשב וגם זה סבב הש״י שלא יהיה אל קברו ולא נכר
למה מקום ׃ והנה עשה זה הש״י כי אותם ידעו מקום
קברו יעשו לדורות קברים ויעשו ממנו אותו מלכות שנקראה
מקבלות שעשה ׃ הנה הקבורה שלא נמצא הקבר ששם עשה
משה שמקבלים שם לא לעלות מה שעשו ׃ ולזה עשה הש״י
שקבר אותו על ידי המופת לא ימצא קברו אחד מהאנשים
והיה ענין קבורתו במופת שלא ידעו שלא ידע אחד מהאנשים
והיה בזה עוד מהרעות להעיד על שכבר קברו משה אמיתת
מה היום הכל חיים אחר הפרדומה ועם שלא ידעו שהוא לאחד
מהאנשים ׃ והיה בזה עוד מהרעות להעיד על שכבר עשה
הש״י שם מקום נפלא ולא ידע לאמר על זה הענין ׃ ובכלל היה
ענינו נפלא בחייו ובמותו על שאר האנשים כמו שזכר בזה המקום
וזה שבמותו לא נשתנה עמו כל מאומה ובבריאותו לא כהתה
עינו ולא נס לחהו ׃ הערבש כמנהג זקנים ולזה היה ימי מותו
רעננותו כמו שאמר בן מאה ועשרים שנה במותו לא כהתה עינו וכו׳ ס
הזקנה כשכלה מאה ועשרים שנה כמו שהעיד בזה שמותו
היה כמו הולד מחיקה נפש אחת נבדלת החיים והאלהים שקבע
אותם מלך עולם מדינתו במקום אשר לא ירבן שיניו ואותם
אחרי מאחר האנשים לא על דרך זרות ׃ וזכר שכבר בכו בני
ישראל את משה שלשים יום בערבות מואב ׃ הנה שהיה
עם ישראל ואחר שאחר שלשים יום תמו ימי בכי אבל משה
להעיד שאין אחר האבל מתאבל ימים רבים בו שלש כמשה אבל
בכוהו הכהן הגדול כמו שכתבו כבר בכו אהרן שלשים יום ׃
והנה נתמעט משה במות כל ישראל וכמו שאמר וימעט יעבור כמו
שבקש משה ׃ ויהושע בן נון היה מלא רוח חכמה כי סמך
שהיה חכם לא היה הנביא כי משה סמך את ידיו עליו והוכיחו
ומקבלים ידות עמוקות חכמה ומלכות אשר היה כנגד לפשע
הנבואה והנה שמעו אליו בני ישראל כמו שאמר צוה משה ול
מה שעשה יהושע עשה אותו אשר צוה יי׳ את משה כי קרן
זקן והעיד אותו במעלת הש״י אלא שיעשה כמו שצוה ירושת
הכהן ׃ וכבר בא אחר שהענין הוא כן בספר יהושע ׃ המקום שנו ש
שלא זכה משה להנחיל לישראל את הארץ הנה עשה כל אשר
נעשה שם על פיו ׃ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה ולא ידע
מדבריו הקורא שלא קם נביא כמוהו ולא יקום עוד גם נביא לא
נאמן לאיש בקלדר מן עבדי בחופן שישימהו תורה ׃ והנה
לדורות כי שלא יאמין לשינוי והימירה באחרת ׃ וזה כלו מ
מבואר ממה שקדם ׃ ולזה לא זכר משה וזה הקבלה שלא ימצא שיש
בין נבואת משה ובין נבואת זולתו חלוק וכו׳ מה שהוא ובמעלת משה

מכל הנביאים שיקום להם נביא כישראל ומזה הרע בא זה ואחר שכבר
שיקום כמוהו לא יקום נביא בישראל ובאחר האומות לא ירע מענינם
שיזכר אחר זקנים לא היה הענין כן היה אמרו בישראל דרך
גדולה ׃ והנה זה הנביא שיתנבא בישראל ואחר האומות הוא
אחר המשיח כמו שאמרו בברכת כלם ׃ והנה אמר זאת עליו
הנביא והיו ביום ההוא לא נמצא עינו ישפיע ולא נמצא ממנו
יוכיח ׃ ועל ידי מופתיו ונבואתו ויוסף את השם עמים שתק
בדורה לקרות כלם בשם יי׳ ולעבדו שכם אחד כמו שאמר הש״י
לעבד התורה שכתב משה מצות והעבודות האמתיות שהביא
להם מאלהים ועל הים ובמדבר ׃ והנה אחר שזה מאת מופת היותו
כמה שיעשה הוא הויית העולם ׃ והוא ענינה וגדולה מאלה הקוף
ולזה יאמין מזכה הנפש כי יי׳ הוא האלהים ויאמרו שאחר כלו
אבותיהם נחלו שקר הבל ׃ והנה הקבלה שזכר בזה המאמר
בין נבואת משה ובין נבואת זולתו מאמי שאם נביאים בישראל
וכלהם שלשה ׃ הראשון הוא שהש״י ידעו פנים אל פנים
ולזה היתה נבואתו בהקיץ כי היה משפיע שכל לו כלו ולזה
לא הוצרך בה הרבה דבור לנשמו כמו שאר הנביאים
שהבא להם הנבואה במראה או בחלום וזה ומהם יהיה
נביאכם יי׳ במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו ׃ והשני
שלא נתפשטו אותותיו ומופתיו בכל אומה וגולה במקום
רק במקום אחד כמו שענין אותותיו ומופתיו שעשו ואומרי
עבדי משה שעשו לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו כמו שנאמר
בספר נפלאות עמות ׃ ואולם שאר הנביאים הנה נעשו מהם
מופת אחד לכל נביא ומהאומה לא היה במקום ההוא כי
ענין מותו אחד מנחיב לרך משל בחוץ הנפלא הקום הנזכר
בספר מלכים ובספרי ישעיה היה בתוך קצין מאחרן ׃ ואולם
משה הרבה אותות ומופתים אשר נתפשטו שם הקורא
לבלתי מלכים ׃ והשלישי הוא שלא התמידו אותותיהם
ומופתיהם לעיני כל ישראל כמו הענין במשה שהתמידו ידיו
המן במדבר ארבעים שנה וענין עמוד הענן ועמוד האש ודבור
הש״י עמו שהיה תמיד בעמוד ענן לעיני כל ישראל ׃ ובכלל
רבו מופתי הנביאים והמלאכים שעשה משה לעיני כל
ישראל הם ממשה ובכלל הענינים מאחר הנביאים במות
ובחיבות ׃ ולזה אמר לכל האותות והמופתים ולכל היד החזקה
ולכל [illegible] והנה חשב שיהיה הכל בחורות מה
שהיה [illegible] בכל מה הנביא כמו הקבלה
המשה [illegible] היו עזה חוץ מ
מה [illegible] מופתים כי מלך
מה שהם [illegible] חוץ מה עבדו הם
מופתים ׃ [illegible] יהיה בהסכם
חוץ מה [illegible] שמוח לשחור
לאמת שהוא יהיה [illegible] והילקח זה הוא מה
שהכמה הש״י בו [illegible] כמו ענין בקפיצה
ים סוף שהיה כלו [illegible] בישראל וגו׳
בים וביד ההיא אחר כשם שנה ואחר מה שדומה לזה
מההפלאות העליונות ׃ והמורא הגדול הם הנפלאות
הגדולות שעשה הש״י כדי שיראו ממנו כמו הענין במעמד
הר סיני ובבלעם ההוא והמשכים אלו ומה שדומה לזה ׃
ובכאן נשלם הביאור במה שהיה לבאר בפרשה ׃ ואולם התועלת
הוא להודיע לישראל שמה
שקוק ראוי שיבחרו בן

התועלת הראשון

חי׳ ויהי סחלה שמיים מעכולי עלמין נה רחם כל יתעלה ובה
עם סחרין לחרשבה׳ ויקום חשר חמר עליו ועה יהיב טעם
וירומם וכל עמים ניתנו ויתנשאון׳ הקדס
יתעלה למען רחמיו וחסדיו ומאדיר יחיד המעשה
למען שמו השמים׳ ונכתב יעלה ה
המחבר בלבבו והגדה בכללם והרעשת
המעשה מהם בידיה לקטר
עזרנו ברחמיו ובלו בחסדיו
ימלאנו שלכל ברכה
ותהלה׳

תפארה ביתו ויושבי ירושלם על לאשי יהודה כמו שזכר בספר
זכריה׳ ובאמר שמן המלכים שילכו מבני יוסף הם לכבודם הנה
והסכלות מנשה ר״ל שבזה יהיה נגלה אפרים על מנשה לא במספר
כי מספר בני מנשה היה יותר רב בכל המספרים שנמנו והמלך נ״כ
במספר יהושע אמר משה מטה מנשה נהוג עלמה שתהיה על אחד
ויבלאמר וחנינה רב חשד עם הבדר כי יין והם [illegible]
המלכים כבר ילכו ממנו רבים ומושכנו משבט אפרים ומשבט
מנשה מן הגלות שבא מנהגם הם והוא קרוב בבור טוב ייחד
מהשאר שהוא יבא ימלך מפי ימלך מה שלא נעשה חכם מה מחשבים׳׳

התועלת הי״א

הוא להודיע שהשם ית׳ הוא המשגיח
כלם בנסים ומשגיחם בכלליות

ואין ראוי למקבל מעשה הם יותר אלים אשר ישען על מה ומחד כמו שאמר
הפילוסוף׳ ולזה אמר אין שלום ורוב דורך שאין נאחר בזה בזה
הענין יתברך יחוד השם ית׳ משאר השלמים הנבדלים הממשים
והיה זה כן לפי שכלל אחד מהם הוא משגיח לאחד מהגלגלים
ולזה לא ילך ממנו המלאכות ומקדם ועשרם כלם מעשה כמו
שבאר רבו בספר שמספר מניין׳ וחולם השי״ת עליהם כלם והוא
יודע כלם ואם לא כמו כלם ומשגיחם לעשות רצונו׳׳

התועלת הי״ב

הוא להודיע שבענין תלוש השמים
היו עושק בריאות׳ מחקרתם יחקרו

השמים בעלמם שאמרו הרקיע שנו השמים חזקים כראי מוצק
וזאת היתה הכונה באמרו יהי רקיע׳ והשגת אז שאמרו חורף
במדינה המעון והיושב לא נהי קלם׳ והם המלאכים שבדרך
בים רחשון שהם ברואים קודם הרקיע׳ וזה היה כשיגרבו ועשו
מהם מעשה סורר׳ וזאת הקיה השנה כמו שאמנה באמרו
ויקרא אלהים לרקיע שמים ר״ל שמים מרכז שנים מהם לפס
מזכירו ומים ראשון וזאת הרקיע שהמכו כרת אשר להם׳ ולא
שזאת הנקרה הכיב שיהיו שם שתי נקודות בלתי מרכז נעשה
הם בלתי וידבים הנה קראה הענם שמים מפני אלהיהו עוד
שישכנו בהם ברקיע שנו מקומות שהם מזה אלהם ויאמר
לבל אחדיותם שם שהוא מורה על המקום ואמנם היה ידה
השמים והיא היותר נפלא היא הית ידה שתחת משקים את
המאור והכוכבים באופן שישפע מהם בזה העולם מה
שיהיו השמים זרועת עולם כי עשן זה הושפע הוא עולם
מתדויך יתכן שיתחייב זה מה בנים השמיים מפני היותם
משוללים מכלאחי כוונה שיתחייבו מהם׳׳

התועלת הי״ג

הוא להודיע ש[illegible] עליהם
יקשיבוה וכולה נפלאה [illegible] לעשו

מה שירצה ולא יעכבוהו שמים לרצבת מה שירצה [illegible] עליהם
וישקם ומזגו עולל כמו שישפעו מהם ובהיות [illegible] הנה
ראוי לנו שלא יבטחו במה שיעלם׳׳

התועלת הי״ד

הוא להודיענו שעבודת [illegible] ואמונות
על אחד האמונות שאין אלהים עם זולתו

ישעבי יצטוו עשרים׳ והוא לא נמנע מהרשעה לא ויות לפל
שלש מפני דבקו והשגחתו הפרטית בו׳׳

התועלת הט״ו

הוא להודיע איך נמלך דבר משה מדי
ובמותו עד שכבר [illegible] יין בלתי

חוץ מחומו אשר קבעו׳ ושקשו קבר אותו עד לכך [illegible] בית וכן
שלא ימצא קבר אדם לקברו ולא נודע מקום קבורו לאחד מאחריו
ושכבר מה בכמו הכנה שנולד בו עד שכבר היה בו הוא בן מאה
ועשרים שנה בלא כהות ולא נס ליחה׳ ואמנם היה זה כן לבחר
עונש הק׳ בכלל בניו ובין שאר האנשים כמו שימצא אחרי ימות
ולמה לא יהיה שיהיה נמשך אחר נביא היה במשה׳ ואיך נעשה
התורה שלא תשתנה התורה הזאת לעולם ולא יהיה כל שום תועלת
תקון האנשים יהיה קשה אשר בו להיות נביא היה נפלא׳
והנה הכונה בזה שאין שם אחר ישוה למשה בזה הענין
כי נבאר ראשונה התורה היא היותה מאת ה׳ נפלאות׳ ואין
זה הנה לנביא כמו שקום נביאים לאחר זה על דרך לא
וה״ה כי אחר שאין רק מן לעשות עוד תורה אחרת ולא להוסיף עליה
לגוע ולגרוע ממנה׳ ולזה יהיה מתמיד זה הספר׳׳
והנה נראה בזה משה לפי שהוא היה עבד ה׳ בחייו ובמותו
כל מעשיו היו לשם יין׳ ולזה היה תמיד עם השם ית׳ עד
שהנבואה היתה מגעת לו בקלות׳ וחוזר הרבה מהעשה
היות דבר משה כנגד שאר ההולכים כמו זכריום כמו שקדם

התועלת הי״ו

הוא להודיע שאין ראוי להתאבל על
המתים יותר מדאי ולמנהג שהיה בזמן

המשנה בכלם מה שאמר׳ הלא תראה כי משה רבי׳ עם גודל
מעלתו במותו ובולו לא הקשיח התורה שיהיו ימי בכי ואבלו
כל כם שלשים יום שמספר ימי בכי האבל׳׳

התועלת הי״ז

הוא להודיע שמתמיד הנביא שיהיה
קבס׳ ולזה הגיד כי יהושע בן נון

היה מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו ונמשך זה ממנו
אחרי משה כדי להיות נביא מפני היותו היותר חכם שבעם
והיותר ראוי לנבואה שבכלליות האנשים׳

התועלת הי״ח

הוא הקדמה להודיע שבין משה
ובין זולתו מהנביאים שיהיו נביאים

בישראל עד היום הזה׳ החלק הוא כי השם יתברך ידעו
פנים אל פנים בהקין כזולתו מהנביאים׳ ולזה לא היה
ראוי להיות הנבואה התלויה אחר כמו רבה גם כי השפע שהיה
מקבל משה היה משכלי השכל בזולתו מאשר כמו שאמרנו
שאין כן שאר הנביאים שהיו נביאים בישראל׳ והשנית
כי ממנו ומופתים רבו מאד ונפלאו כעם רב ובחוזק רתבה
מאד כי כבר עשו לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו׳ זה לדבר
לא קרה לנביא זולתו מהנביאים שהיו בישראל׳ והשלישי
הוא כי הוא התמיד המופתים יל השם יתברך החזקה ומוראים
[illegible] שכבר [illegible] קרן נפלאים׳ וזה נכבר לא
היה [illegible] בנביאים קדם
מהם [illegible] שזכר משה׳

התועלת [illegible]

הוא שהמשה תורה הרבה מאמרו
וסדרים נביא עוד בישראל כמשה

שכבר [illegible] הדברים שזכר אחר
לא יהיה נביא [illegible] בישראל ונשאר האמור
והוא [illegible] כמשה כמקום רב
מאד ועם רב [illegible] השם יתברך החזקה והמורא
הגדול מעם רב׳ ולפי שלא [illegible] עליון בשום מקום
אם לו הדברים ידענו שזה יהיה משיח [illegible] אשר יכונו
ונשאו וגבה מאד ויתחתנו על ידו כל העמים הנפלאים לפניו
הלשונות שתהא ברורה לקרוא כלם בשם ה׳ לעבדו שכם אחד
ולא יהיה שלום בעולם מפני שלא תהיה שם אמונה
מתחלפת׳ ולא יכתתו חרבותם לאתים ולא ישא גוי אל
גוי חרב׳ ולא ילמדו עוד מלחמה׳ והיה הענין כמו שאמרנו בדברי
הנביא שמלאה הארץ דעה את ה׳ וכמים לים מכסים

אמר לוי בן גרשום

אחר היתה לנו התחלה והשלמה ממנו להשיר בתנו דרכו. ראינו לבאר דברי הנביאים כלם ולספר התועלות המגיעות מהם אם בענין אם במדות ואם בביאור קצת הדעות התוריות כי קצתם ולספר ענינם בדבור הנביאים כמו שנספר בע"ה להגיע אל מקום מקום מהמקומות ההם ובאור ומה שירמזו בהם לדברים קורבים אם לא הענין חוץ מה אחר לדברי הנביאים אשר ענינם בהתחלת בהלכות הקבלות ההם כדי שיכנסו כמו שהיה מתנהגין בביאורנו לדברי התורה ונתחיל מספר יהושע כי גדלו יותר לדברי התורה.

ויהי אחרי מות משה

וכו' עבד ה' כבר ידענו כי הנהגת הנבואה לנביא מה שהשיר בו הענין אם לא יעוב עמדיו. הם קל יעוב נפשו היה לבו על הענין והיה ומלא הקשנחה אלהים הוא התנגע לנביא וזאת הנבואה וחולשה הנבואה שהתנגע לנביא לשעתו בעצמו הנה היה מה הקשנחה עמו. וזה כלו מבואר למי שעיין בזה במבעו ובדבריו בספר מעלות יי' ובביאורנו בספר איוב ומה אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו' רמז בזה שקסם לבני אדם לפותים והוסיפם להודיע דבר ה' העצום התדיים הש"י להשגחתו על העם הזה ולידוע השגתם במופת שהם על פי נביא. והנה לא ילכו להקרות נחשים וקוסמים אשר היה להם דבר שוא. ולזאת הסבה אמר ית' נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך וגו' שמעו ואשר ינבאם ולזה בחר מז הש"י ביהושע להיות נביא כשיראו אחרי מות משה עם מה שקשפ... ע"ג המשכיות להבין הענין והוא שיתנהג בם. ולזה הוא מבואר כי במות משה לא נצרכו לנבואה יהושע. ולזה ביאר הכתוב כי אחרי מות משה עבד ה' אז ידבר הש"י אל יהושע אלו הדברים לא קודם זה. והנה היה יהושע בן נון משרת משה כי משה זאת היא התודעה ולמ מהכונת ולבנו בכל פעולתו וזה שלא היה לו להגיע שיזו משרה לבנו. וזה אמר יהושע בן נון משרת היה ימים על ידי הכהן וזה מה שיורה כי [illegible] שמשה יותר מהנבואה כמו שביארנו ז"ל מ... [illegible] הכוי שיובש עם עמי ישראל את הירדן [illegible] השם יתב' שיוקיר בחיי משה כי קודם [illegible] עבור הירדן לפנה שהתחיל בתורה ולזה התחיל כי [illegible] אל מות משה בין מלכות [illegible] כריתה אחר כמו שאמר וקול ממנדרת לזה קבלת התורה וזהו כבר נראה בספר שופטים שעם יהושע מה נעשו ההם אומות לבער נמות בם את ישראל המרדים הם עלית בדברי יי' כאשר אמרו מבוקש אם לא היו הקפד כי ישראל לא היו ראוים שתגיע להם זאת ההשגחה על ידי משה כמו שכוון מתחלה הענין בכל התורה מרגלים. וזה שאם היו האלהות נעשות על ידי משה היה נראה הנפלאות בכלם כמו אלו לעולם מעלתו והיה נראה השבות עליו ולזה יאמר בביאור ועוד שאלהם בה לבד

שלא נצטרך שר"י ופכא ולהיות ישראל בלתי ראויים לכבוד זאת ההצלחה כמו שהתבאר והתפרסם מדברי המרגלים. לכן זכו אל שתהיה זאת המלחמה על ידי משה ותהיה על ידי יהושע ולא היה כבוד יפה כל כך. ולזה נהגו בזאת המלחמה כמו שיתבאר מה שיבוא על שהפליא הש"י ביום ההוא כשתתבאר והמלחמות ההם שינצל על זה השעה הש"י משה בענין ישראל כמו שאמר במשנה תורה גם בי התאנף ה' בגללכם. והנה הזהירו הש"י לבלתי נטות מדרכי התורה ימין ושמאל ר"ל שלא יוסיף בדבריה ולא יגרע מהם. והנה צוה להגיה בענין הוא שיוסיף על דבריה והשיג שיתאלה הוא השגתו. והזהירו גם כן שלא יתרשל מהענין בהכי התלמוד ממנו לפי מעשה במלך המנהיג המנהג. ולזה אין ראוי שיקצר הקורם מעיין בדברים המסופקים ממנו. ולזה אין ראוי שיקשב כי די לו בנפלאות המגיעות המשיות מהם כי הענין בדברי התורה בזה יתישר במלאכות אל המעשה עם שזה יעמיקהו על קור זאת המלאכה והתכונת המכוון בה. וקודם העיון בחלק העיוני מהתורה שלא ישיר אל המעשה הוא ממה שאין ראוי בו. ושאין ראוי שיקצר הקורם כי הוא השלם ששמם להשיר המעיין בו אל השלמות הקיומי כמו שביארנו בביאורנו לדברי התורה. והנה אמר כי זה תשלום את דרכיך ואז תשכיל להעיר כי הקורם מדברי התורה ומעיין בה לפי מה שהשר הוא מוסכם מאחרי ה'. ויחילו דבריו בכל עת. ולזה שלא יירא מהלחם בנוים ההם ואם יהיו חזקים מאד כי יהיה לבו באומץ בה' אשר יעזרו שהבריחו לנגדם. ויצו יהושע את שוטרי. הכתוב שזה הענין היה אחר שלא יהושע המרגלים. והעד על זה שהכריזה בכו המרגלים שלשה ימים ובאו לפני שהיו הכהנים ביום הז' והמקרה יום הל' השכים יהושע וכל ישראל ובאו עד הירדן ולנו שם טרם יעברו ויהי עד כי ביום השלישי בעניין שצוה יהושע שוטרי העם הזה שלא את המרגלים. והנה לא היה היום ההוא ממנין שלשה ימים שזכר כי הוא אמר בעוד שלשת ימים ר"ל אחר היום ההוא. והנה בתחלת היום החמישי לנוס ההוא ונשלמו להם השלשה ימים והנה בעצם היום ההוא באו המרגלים לבית רחב ולא שם הלכה. ומה שאמרה ונחבאתם שמה שלשת ימים ר"ל עד היום השלישי לבואתם. וכן מה שאמר וימצאו ההרה וישבו שם שלשת ימים עד שבו הרודפים ר"ל עד היום השלישי. ויהיה אחר מלכות ושעוהו מתאוררים כמו שבאר ר"ן בביאורנו לדברי התורה באמרו ארבעים יום שהלך בו עד אלהים וכן מה שאמר ומושב בני ישראל וכו' שהלך בו עד ארבע מאות ושלשים שנה וכן מה שאמר המספר ארבעים יום שהלך בו עד חמשים יום. בעוד שלשת ימים אתם עוברים הלך בו זולת היום שאתם בו ואחר שיעברו שלשת ימים שלשה שיהיה להם כן. ולזה אמר אחר זה ויהי מקצה שלשת ימים ויעברו השוטרים בקרב המחנה להודיע כי הלך בזה אחר עבור השלשת ימים. והנה נתאחר העבור עד הבקר כדי שיתפרסם לישראל עוצם המופת הזה ויראו זה בעיניהם. והנה צוה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשי שיזכרו ימינו המצוה שהתנה להם משה בתתו להם הארץ אשר מעבר לירדן לפאת מזרח. ולזה זכר שדברי המספר מה

יתר לה שיתפרסם זה המופת לישראל כדי שתהיה אמונת
בו יתב' וביהושע נביאו יותר חזקה. ולזה חוייב שהמתין עבור
הירדן עד בקר יום רביעי. השני הוא שהעיר לנו שיהיה
המופת הזה כולו בהפיל חימה ופחד על כל מלכי האמורי
והכנעני. ולזה היה ראוי שיהיה בעת שידעו הם נסים זה
המופת והודיעם. השלישי הוא שרצה השם שיתקדשו
העם כדי שיהיו ראויים יותר לאל שיעשה זה המופת בעבורם
עם שזה המקום מקריך יותר בענין אלו הנפלאות. כי זה
ממה שיורה להשיג מה שהיה בהם מהפלא והזרות
ולזה הוכרח לומר שבו ביום יעברו את הירדן כי יחשב
שישיב להם יהושע כאשר ישמעו ששת ימים יעברו
את הירדן שלם ביום כדי שיתבאר יותר לדורות הבאים
אמתת זה הספור. ולאמת הקבלה בענין לזה יהושע שנים
עשר איש שירימו להם אבן אחד איש על שכמו למען יהיו
האבנים האלה לזכרון לבני ישראל על דבר זה המופת.
והנה צוו השוטרים את העם במצות יהושע שילכו אחר
ארון ברית יי' שישאוהו הכהנים הלוים. והנה הוליכו לאחת
הקהל כי בימי משה היה אחריהם ונוסע על פי יי' מלבד
תנועת עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפניהם
הדרך. ולזה עתה לא תהיה הליכתם בדרך בזה האופן
אבל יהיו המנהיגים עתה הכהנים הלוים ששאו ארון ברית
יי' על פי הנביא. וכדי שיראוהו כלם היה ראוי שירחקו
ממנו. ולזה צוו אותם שירחקו ממנו אלפים אמה. והנה
זכר אחר זה שכבר צוה יהושע אל העם שיתקדשו בעבור
אלה הנפלאות שיעשה בקרבם השם הוא ולכהנים לבד
שישאו ארון הברית ויעברו לפני העם. וזכר שכבר אמר
השם ליהושע כי יחל לגדל אותו בעיני ישראל עד שיתבאר
להם כי כאשר היה עם משה כן יהיה עמו. וזה אמנם
יהיה בזה האופן שקיימו לכו השליח יעשה זה המופת
והוא שכבר הודיע להם יהושע זה המופת טרם בואו ויעד
להם זמן והוא שכאשר ינוחו כפות רגלי הכהנים נושאי
הארון במי הירדן בכנף הקוה יכרתו מי הירדן בכנף
הקוה וזה אמנם יהיה [illegible]
ויעמדו נד אחד ולא ירדו. [illegible]
שאחר המקום ההוא [illegible] בו
ירדו ולא ישובו [illegible] ולזה
[illegible] כל העם. והנה
הוליכם שהכהנים [illegible] שישובו מי
הירדן אחריהם. [illegible] כי אפשר
שיהיה זמן עבור [illegible] יעברו בזמן
קודם שיעברו ב[illegible] הענין בזמן הנעה [illegible]
הכהנים שכבר [illegible] על הפלא הזה ומפני
הספק בו מהאלהים לולי שכבר אמר ואחר שיהושע היה
יודע זמן הכרת הירדן ומשה מן הזמן עמד אחר הנה אולי
יאמר זה הספק מאשר בענין זה המופת אבל בעבור שהוא
נעשה בזה הזמן מוגבל כמו שזכרנו. הנה אי אפשר לספק
על זה המופת בזה האופן עם שהוא מבואר מאשר זכר
מעמוד המים היורדין נד אחד שנה כמו אלף בזולת מופת
כמו שנבאר איך היה הענין זה המופת בזולת

המופת כמו שנזכר. והנה קצת שכן היה הענין ר״ל שבבואם
נושאי הארון עד הירדן ורגלי הכהנים טבלו בקצה המים
תכף עמדו המים היורדים מלמעלה קמו נד אחד הרחק מאד
מן העיר אדם אשר מצד צרתן והיורדים על
ים הערבה כמו שזכרנו בהפסק ירידת המים מלמעלה והעם
עמדו עד שירדו. ולפרסם זה המופת צוה לקח איש אחד מכל
מבני ישראל איש אחד איש אחד משבט שירימו להם איש
אבן אחת על שכמו למען יהיה זה לאות בקרבכם לעולם שכן
זה המופת. וזכר עוד שי״ב אבנים הקים יהושע בתוך הירדן
תחת מצב רגלי הכהנים ויתפרסם להם שנכרתו המים
מי הירדן שלמד. וזכר שכבר מהרו העם לעבור יותר
מהאחר הלוי לפי שכבר עשו זה כדי שיתבאר להם מדרגת
יהושע בענין זה המופת שלא היה מגביל זמן עמידת מי
הירדן עד הזמן שהיה ראוי שיעברו בו העם לפי האחר הנה
היה ראוי שימהרו לעבור שיאחרו מי הירדן כך זמן ממה
אחר עברם. והנה אחר שתמו עבור העם אז יי' לפני ה
העם והכהנים שבו מן הירדן למקומם. וזה היה [illegible]
כדי שיתפרסם לישראל עם זה המופת. כי שכבר צוה
אל יהושע שיצוה הכהנים נושאי הארון שיעלו מהירדן הכף
עבור העם. והנה זכר שבני עלו מהירדן בעשור לחדש
הראשון ויחנו בגלגל ושם הקים יהושע שם שנים עשר אבנים
אשר הקימו היו אשר הקים מבני ישראל למען היה זה
לזכרון לבני ישראל עד עולם. וזה ממה שיורה כי במקום
המקום שמו אותם כמו הענין בגלגל ההוא ובמצה אחר
שנה אחר שקבעו להם המשכן ויי' לשמרת. והנה נקבע
המשכן בגלגל זמן מה כמו שיבואר שכבר עשו בני ישראל
שם הפסח בי״ד יום לחדש ולא היה אפשר שיעשוהו שם אם לא
היה שם המשכן. והנה יראה שלא הקימו האבנים האלה
לפני העדות כמו הענין בגלגל ההוא ומה שאחר כן שנים קבות
האחד שלא נזכר בזה המקום זה אבל זכר שכבר הקים
יהושע בגלגל. והשני שהוא ראוי שיהיה הבדל עצם בין מופת
משה ומופת זולתו כמו שנזכר בסוף התורה. ולזה אין
שיתפאר הדברים שיהיו לזכרון אלו המופתים במקום
אחד עם שלא האבנים שיעיד להם מקום הדינו ולא יכילם
המקום ההוא. ועוד שכבר היה הבדל עצום בין גלגל ההוא
ומצה אחר ובין האבנים האלה. וזה כי גלגל ההוא היה בו
מופת מתמיד עם משה שהיה עמו כמו השתות ישא
ויתקיים זה הזמן הארוך. וכן היה הענין במצה אחר עם
הלוחים שבו. ואחר שענינם לא מה שיעשה בו המופת
בעצמו. והוא האבנים לא היה בהם בעצמותם מה זרות
והפלא ולא היה מה שנעשה בו המופת אבל היו קבה באופן
מה לזכור ענין זה המופת כמו שנזכר בזה המקום. ולזה
היה די שיהיו במקום שהיה בו המשכן או המקדש כי שם
יבאו כל ישראל בכללם שלש פעמים בשנה ויזכירו
אלו האבנים ענין זה המופת עד עולם. ולזה לא אמר בזה
המקום שהקים יהושע את האבנים לפני יי' אבל אמר
שהקימם בגלגל כדי להזכיר זה המופת בזה האופן. ואמנם
המקום שירלה שאלו האבנים היה תמיד במקום משכן לכל
ישראל כדי שיהיו זכרון מתמיד לכלם כמו שנזכר. והנה

אל דבריו באופן שהיו שומעים לדברי משה ושמשו שעבור על הירדן [illegible] כן ימלא התורה על דברי [illegible] שעבר וכן יהושע שהיה משרתו ונביאו. והנה דבר חזק ואמץ ר״ל שיתחזק להנהגה בכל דברי התורה כי אז יכול לעבור על דבריה לא ישמע אליו ואם לא היה זה לא שמעו וזהו הורה והם מקווים לחזק התורה. אולם באמרו חזק ואמץ רצה שיתחזק ויתאמץ על ההנהגה בחריצות ולא ישען הנה גם כי העם לא יתכן שיהיו ולהרווחה כמו שאמר משה. ואם הזכיר שצוה יהושע שוטרי העם ושלחו המרגלים מהענין אל המרגלים והנה אין שתהיה הכוונה בכאשר לא ימנעו מלבוא בארץ לשתאוה ט׳ כבר ישב להם יהושע כי בעוד ג׳ ימים יעברו את הירדן לבא לרשת את הארץ.

ואם אמרינו שכבר שלח המרגלים קודם זה הנה יקשה גם למה לא סמך יהושע על דברי הש״י שהבטיחו שלא יתיצב איש בפניו כל ימי חייו ולמה הקדים לשלוח המרגלים עם מה שהתפרסם כל מה שקרה מהם האחר במדבר לבני ישראל על דבר המרגלים אשר שלח משה. ואנחנו נאמר בהתר זה הספק ששלח המרגלים על הקושי דרכים. הדרך הראשון למקור אם יתכן שישלח להם בעם אשר הם שלאחים [illegible] אם לא יתכן זה כמו שאמר שיאמרו מה העם היושב בה המעט הוא אם רב החזק הוא הרפה ומה הערים הבמחנים אם במבצרים. והנה כפי זה היה ענין הוא אם במשך אל המלחמה או להרחיק ממנה לפי מה שיספרו המרגלים. ואולם הדרך השני הוא לחזק לב הלוחמים לפי שאולי נתפרסם מענין [illegible] בן [illegible] שהיה קוסם כדברי הש״י אחר ששאל לאחות שהוא עמו והנה הנביא מילדות [illegible] עד שכבר שלח החיל [illegible] להלחם עם מדין [illegible] מהם כי אם שלש מאות איש כדבר הש״י עמו. וכן נחזק לבו על דברי המלחמה [illegible] הש״י שירד אל המחנה הוא ופורה נערו וישמעו מה ידברו ואחר תחזקנה ידיו. והנה שמעשה שחזק לבו שם לבוא אל המלחמה. וכן היה שליחות המרגלים בזה המקום מפני שלא היה שלהם רק לחזק לב יהושע והעם כששמעו שנפלה אימת ישראל עליהם וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניהם. ואחר התשובה זה הנה נאמר לדברי הפסוק לפי מה שנתבאר ואמר וישלח מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר כפנים רבים המכוון מענה בזה לפי מה שהרחיק היה מענין אלה התחדשות עד רעה אותו שיחין שהוא מענין מחשבה. הכלל בזה שלבד שלח יהושע שנים אנשים מרגלים ממחשבת אנשי הארץ ר״ל שיחקרו אם נפלה אימת ישראל על הארץ ואם נמוגו מפניהם כי בזה יתחזק מאד לב אנשי המלחמה ולזה אמר שהם לא ירגלו את הארץ ואת יריחו כי אם בזה האופן שכבר ביאו שם כנגד ונפלה בעצמה יראתו מהם לאחר שנתפרסם להם על פי רחב במחשבת הארץ ושכבר נמוגו כל יושבי הארץ מפניהם. וזאת היתה כוונת השוכרים יהושע אמרו כי נתן יי׳ בידינו את כל הארץ וכו׳. ולא היתה כוונת יהושע שלבו וקח הארץ באופן הראשון היה רצוני שיאמרו ליהושע שלא ירגל לגבול הארץ מבפנים באו ובפנים הקירה בעצמה הוכרחו משם לצאת. ולזה הוא מבואר שכוונת

במנוסה היתה לגבול ממחשבותם לבד כדי שיתחזק בזה לב אנשי המלחמה. ואולי יתחזק בזה לב אנשי המלחמה כי זה הרעיון לא הוא הולעה מה שיורה ר׳ מנחה שזה מאמר להיות כמו שאמרין [illegible] ובביאורין לאחר חייב ולזה התלהם בקרבה מן האנשים שסביבותיו קצת אחר יודע ענדות להם ישיבה [illegible]. והנה אמר להם יהושע ירגלו ממחשבת הארץ בכללות ובייחוד במחשבת אנשי יריחו. וזהו מה שהזהירם לראות הארץ ואת יריחו והסתיר הקורא רחב באכסניה למנוע את נשותיה ואת נפשם ביתאביה. והנה נאמר אחר זה בדבריו הוראיות מה היה מאופן הקדמה כלבבתיה. ואמר ר״ל שנכנסה כל אחד מהם במקום מיוחד שאם ימצא האחד ימלט השני והיה לו התכלית בזה לפי שכבר זכרה שהיה חטוף בעת שיאלו ולזה אמרה שיאמן האחד ונשאר השני והיא לא ידעה. והיא עלתה עליהם ר״ל אל הגג במו ומעליה ימותה ויצאו האנשים על הפסים כי יי׳ אלהיכם הוא אלהים. ולזה הוא שבא על כל אחד דבריהם ולא מי שהוא במערכה שלא יוכל בה לאחיו עם ישראל אז שיעלם אם לא התגידי הנה הקרו בזה לפי שכבר אמונה מקום שיהיו לאות אמת להחיות כל בית אביה והשביעה אותם בזה והנה אם היתה יועצת ידבריהם זה היה אפשר שיתערבו עם בית אביה רבים מבני יריחו והבריחם שבועתם שלא להמית איש מהם כי לא יתחבר להם אם זה מקום היה בית אמה עד שכבר היה אפשר שימלטו בזה האופן כל אנשי יריחו או יתערבו עם כליה שמי הקרוב. וימלטו כלם בסבת זה. ויאמרו אליה האנשים נקיים אנחנו משבועתך ר״ל אנחנו רוצים להיות נקיים מאת השבועה שלא יהיה לנו מכשול. ולזה אנחנו רוצים לגדר הענין באופן שיוכל להשמר בה מהכשל בה. והנה אנחנו באים אל הארץ את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון אשר הורדתנו בו ושפך הזה. והנה אין שבועתינו כוללת מאורי בית אביך אם ימצאו מזה מקום שיהיה חוץ מהבית הזה שאם מהשורה וחוטים מהנה [illegible] בל יושבי יריחו [illegible] שלא יתחבר בבית הזה [illegible] כי הוא מותר למה [illegible] אשר [illegible] יתחבר ויבוא [illegible] מהענין [illegible] לא יקסמו להיות [illegible] כי אנחנו נקיים להחיותם [illegible] בזה הבית. ואם תגידי את דברינו זה באופן [illegible] ויושביה עד [illegible] הבית [illegible] שכבר [illegible] להחיות הנמצאים בו לא תקשרי ובשבועתינו להחיותם. והנה שבו שני האנשים ביום השלישי שהוא היום השני מהשלשת ימים שזכר יהושע באמר בעוד שלשת ימים אתם עוברים את הירדן. והנה ביום השלישי מאלו השלשה ימים השכים יהושע בבקר להזדרז על זאת המלחמה כי המלחמה היא ומזו עד הירדן הוא וכל ישראל ולנו שם טרם יעברו את הירדן והנה לא עברו הירדן בשלישי ההוא אחר עבור השלשה ימים שזכר יהושע לעבור. האחד הוא כי קדם יה

כי לא היה לו זה בחייו · ולזה אמר במשה גם התורה [illegible]
יי׳ בגדלכם · וזה כי קודם היה נמשך לישראל מזולת ההקדמה
מהתעלות באמונה בשי׳ מה שהיו ראויים בו אלו שהתגלו להם
ירושת הארץ כולה שבפעם ע״י משה · והמשך שכבר הקדמנו
במה שיכון [illegible] כבר נתגדל יהושע בירושת הארץ ומזה היה
בסבה [illegible] למען נסות בסבת ישראל השומרים הם
את דרך יי׳ · והוא מבואר שאם היה נעשה זה ע״י משה היה
משה משתדל בזה באחריות יותר הלא תראה מה עשה לסיחון
ולעוג שלא השאיר להם שריד במעט מהזמן ·

התועלת הרביעי

היא [illegible] והוא שראוי
מי שהוא ביום טובה

שיתחזק בה מאד בזריזותו ולא יתעצל בזה כי לא ידע
אם הימים הבאים יהיו טובים כאלה או יפרידהו המות
ולזה תמצא שאחר שיעד השי׳ ליהושע שכבר יהיה עמו
כאשר היה עם משה עד שלא יתיצב איש בפניו הזהיר כן
שיעשה זה בזריזות כדי שיעשה על ידו ירושת הארץ לישראל
כי השי׳ לא יקצר מלהתמיד הטובות ביותר שלם שבפעמים ולא
שכבר היה יהושע יודע אחר חכמתו האלהית שכבר יתעצל
יהושע בזה הנה ע״י הזהירו שישתדל בזה מאד כי
הבחירה האנושית תהיה מוטלת על זה כמו שביארנו בספר
מלחמות יי׳ · ולזה אמר לו חזק ואמץ כי אתה תנחיל וגו׳ ·

התועלת החמישי

היא להודיע ביאור התמי׳
בענין [illegible] התמימה

והמשך אחריה הוא סבה אל שיצליחו דרכי האדם ושילכו
בשלום שהוא סבה להצלחת דרכי האדם · ולזה אמר רק
חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה וגו׳ כי אז תצליח
את דרכיך ואז תשכיל כי לא התחכם השי׳ להטיב לישראל
בענין זה את הירושה באופן שיהיו ראויים אל שתעמוד להם
אחר שלם · והנה הסמיכו ואז תשכיל מענין השכל וידוע
אותו שאם היה מענין ההצלחה יהיה אחריו [illegible]

התועלת הששי

[illegible]

אחר [illegible] והוא אשר [illegible]
אחדים כמו ישוו [illegible]
בפעם ההוא [illegible] שרדו
באופן [illegible] זה
[illegible] בהודיעם
[illegible] יהושע כאשר
[illegible] העם בו בקצת
[illegible] ותועלות רבות
[illegible] יהיה זה הפעל
[illegible] עד הובאם בית
[illegible] שהוא מגזרה לא נוס
[illegible] עם שזה יוסיף לישראל
האמונה שהושע מה שיראו והגעזרה שיראו להם בעת
שקבלו אותו והודיעם כי בבוא כפות רגלי הכהנים מי הירדן
יכרתו מימיו וכ׳ אחר עבור העם ובפעם יעלו הכהנים
נושאי הארון מהירדן וישובו מי הירדן למקומם וזה
שהשיר העם להתקרב לעבודת השי׳ אשר הוא [illegible]

אם הקבלות העצמות לשמוע למלאת יהושע נאמן כי זה כלו
[illegible] שישיר העם אל שתבוא להם ירושת הארץ באופן שלם
ולכם [illegible] והמופת הנפלא הקים יהושע האבנים אשר
בפרק רגלי הכהנים כי שי׳ ירד ולספר ישראל כמו שזכרנו ··
ולזה שבאים אשר קבץ להם י״ב אנשים אנשים להזכיר
זה המופת לישראל על עולם למען יראו אותם תמיד ויהיה
זה סבה אל שיזכרו מעלת השי׳ הגדול והגבורה שעשה נורא
להם אחר קשתם לגרושתם עד שזה יהיה סבה להצלחם
ירושת הארץ באופן שלם כמו שביארנו · ולזה עם זה שיהיה
זה המופת ביום למען יתפרסם זה המופת לכל מלכי
האמורי אשר בעבר הירדן ולכל מלכי הכנעני אשר על
הים וימס לבם מפני בני ישראל כי זה המופת אשר
על [illegible] והשגת ירושת הארץ על ישראל [illegible] · ולזאת
הסבה שלא יקשו עמדו [illegible] לחזק לב ישראל [illegible]
אותם על כל העמים ההם שהם מורים להם [illegible]
שביארנו במה שקדם · והנה זכר בזה הספר שיקום ע
עשה זה כאשר צוהו השי׳ על יד משה ע״ה כי משה קיים [illegible]
אם שיעשה זה העניין בזה האופן השלם כמו שזכרנו [illegible] ··

התועלת השביעי

והוא במדות הוא
שראוי למי שירצה

להפיל איש מיד מתנגדו שירצה בדבריו כאלו הוא חושק
שיפול האיש ביד רודפו כי בזה ימלט [illegible] המכוון בהשמרו
וזה שכבר ימהר הרודף על דבריו ויתכן [illegible]
[illegible] ולזה תמצא כי כששלח מלך יריחו אל רחב
הפקידה שיוציאו האנשים אלו מבני ישראל אמרה אחר
שהעלתה אותם שמה הוא זה אך לא [illegible] כי
[illegible] קיומם מבני ישראל היתה מעלה זה [illegible]
ושם כדי [illegible] וספרה שכבר יצאו אחר שהגיע חשך
הלילה ולא ידעה אנה הלכו ונתנה שירדפו אחריהם כי
ישיגום וזה ממה שהרחיקה שהיא חושקת שיפלו בידם
ולא האמינו יותר לדבריה ונתמה בזה ההצלה למרגלים ·

התועלת השמיני

והוא במדות הוא
שראוי למי שירצה

להפיל אשמה בזה האופן השכר שישמור שלא יכזב בהקדמות
דבריו במה שהפיגנו ההפסק · ולזה תמצא שרחב לא אמרה
שלא באו אליה אנשים מישראל כי זה ממה שישיגו בזה
[illegible] ויהיה זה סבה אל שלא יגנו הרגלים שבוטח
[illegible] שכבר יצאו ואמרה שזה היה בעת שיהיה
[illegible] כחשך ויתכן מפני החשך שתעה להם שיצאו
[illegible] ואמרה כי זה אשר שירצה ··

התועלת הט

והוא במדות הוא להעיר
הקרב שתהיה סבה מה

לאנשים אשר ירצו האדם בהם לדעת ראוי שיקדים היותם
במקומות [illegible] כדי שלא ימלטו האחד מהם ויגלה הסוד
ולזה יעשו רבים הם להצלחה הסוד · ולזה קרא ברחב [illegible]
כי אחד מאלה האנשים במקום מיוחד שאם ימלט האחד יגלה הסוד

התועלת הי׳

והוא במדות הוא שהוא ראוי
שלא יקבל האדם על מה שיחפש

אם הצלחתו שלא יהיה כמה שיהיה צריך בהשגתו אבל ראוי

והתמיד במקום מושבה לכל ישראל כדי שיהיו זכרון תמיד ס כמו שנזכר פה · והנה אמרו ז"ל ממה שנזכר פה שבשבעה באדר מת משה ויראה שהקשו שאותן אלה היו שלשים יום כי אלו היו מקצת יום היה הכתוב על שהלאה ובן בום שאז התחיל מספר השלשים יום שבכו אותו · והנה היום השביעי היה היום השלשים · ולפי שמקצת היום ככלו הנה שאז ואחז יהושע מלאכים ביום ההוא ובו ביום אמר לשוטרי ישראל כי בעוד שלשת ימים יעברו והנה בסוף הין לזמן לזו אל הירדן ומיום העשירי עברו את הירדן וחנו בגלגל · ואמנם היה שנה ההיא אחר הכ"ד יום הל"ג יום ויב שנאמר שנשאר מאדר מהמשה · ולפי שכבר אמר משה ביום מותו בן מאה ועשרים שנה אנכי היום · אמרו שבכמו היום הזה נשלמו לו · והנה זכר אחר זה שזה המופת הודיע למלכי האמורי והכנעני וכבר נתפרסם זה המופת לכלם ממה שרצו שנכרתו מי הירדן שהיו אלם עתה כי כבר נכרתו מי הירדן ממקום רגלי הכהנים עד היום ולמשך אחרון בזה שהסבה היתה הש"י הוביש מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם · והנה נזכר בזה המקום מלה שנעשה יהושע אחלו הדברים הפרסם זה המופת היה מאמר שלא משה אחד יהושע · ואולם יראה שמשה אותו בביאור איך יעשה הפרשה מימי הירדן על ידו כי שיגיע מזה לכל ישראל זה התועלת האחרון שיגיע ממנו " והנה ראוי שנאמר במה שהיה ספק מה אינו מעט יקרה בזה המופת אשר נזכר פה וזה שכבר הקדים ו"ל כי לא יתחדש במופתים דבר אלא ולזה הוקשה לבד מה שאמר ואם בריאה יברא יי' מפני מה שכתוב אין כל חדש תחת השמש " והתר הספק הזה במה שאמר שזה המופת היה כאשר זמן פתיחת האלוף פה · ואמר זה כי זה יקרה לא כן בדרך הזמנים שיעלה בבואה אילנה שני במות נבראו בקצה האורות · והמופת היה עשות בזולת זמן מורגש מה שיעשהו היודע בזמן ארוך וכן העצין בהקפת המצה נעשה · אבל לא יתחדש הקש לבד אחר אחר המעלות כלם · ולזה לא יתכן שיעשה מהמצה נעשה ויהיה מצוה ונעשה יחד · וכן לא יתאחר בעשייה דבר מה שיהיה מעלתו יותר עליון כי לא נתאחר עשייתו ובעת הקיימו שוה לעליון עם עשייתו משולש מקום ישרים שיהיו זויותיו שלוש ויותר משתי זויות נכוחות או עשייתו קר ומה שדומה לזה מאשר שמאורות ארוך עליו · ובהיות העצין כן יהיה משא בעקומים שיהיו מים בפעל שהיו ממקומם המקום השפל · הנה ידמה שיהיה המופת בכל בטלו אשר לא יואמר לש"י עשות זה המופת בכמו זה האופן · ואם אחר אמר שכבר נתבאר בענין כבשן האש שאין קושיא מישאל ועזריה ולא שורפו שכבר היה בלתי אם והוא אש הלא תראה שהאנשים שהשליכום שם מתו מחום האש אבל זה המופת היה אם נעשה הש"י במופת הוא בעת הקשיי מהמקום שבאו בו קושה מישאל ועזריה כמו שיראה מקבלה לדברי רבותינו ז"ל אם בשמן שבהם עובע לא יזוקו בו מהאש כי כבר זכרו חכמי הקבלה שיש שם קצת דברים כשימשחו האדם אבר מאיבריו לא יזיקהו אש · והמופת היה לעשות זה בזולת סבותיו כמו הענין

כמו הענין בפתיחת הארץ · ובהיות הענין כן הנה איך היה הענין בזה מייתן וקרע · ונאמר שכבר יראה שנאמר שאין הנחת המים בלתי נעים לבד קצת כי כבר יקרה בזה המים שיהיה להם לבד מונע מהתנועה · ואפשר שהיה הש"י במופת באויר בסמוך למים הקם נעשה קפוי עד שמנע המים מהירידה או היה זה שאחז דרך שנקשו במופת ילכו המים למקום ההוא ולא יתרחקו כמו הענין במים ים סוף וכמו שבארנו בביאורנו לדברי התורה כי הש"י לבד מה שיתחבר לקבלת המעלות המופתים סבות מה ימנעו הזרות אשר בענין המופתים ההם · ולזה המלאך עליה ישעיהו שיאריך לבלתי התמנע על שאין חזקיה כי ישוב כזה מבוא ואין שהיה אפשר בו שיתפשטו השמש בכמו זה המשל ולזה המלך כמה שלא מלא על עשין שירדו שבע פעמים בירדן כי הרחיצה במים הקרים ישנה מכות מה בזה כמו שהוא מפורסם אלא שלא הגיע בו הרפואה בזה האופן מזולת שיחובר לזה מופת הענין בזה כי בצבע כמו הענין ב כתבת התורה יותר כי הכל מגולל מהש"י · ולזה כשנערך לש"י לעשות השבע שלו מה שזה הוא יותר טוב בעצה ההיא ומה שיסודר מה שבענה יתרחק מהמונע הנמצא שאפשר כי הש"י אינו שונא הסדור הטבעי כי הוא כמוהו · וכן הענין בקריאה ד' לשיכשר יהיה יותר בעת ההיא הקשה מלבריה הנה יהיה משות נביא קו לבל לעשות מה שלבריה אחזכנו מעשה אליהו בהר הכרמל · ושיהיה זה הכרח לאוי שיצא אל מקבר התורה היותר מעט שאפשר · ולזה המלאך משיח אחזו בו מה שאמר כן מאותו המקל הקלה " ובכאן הותר זה הספק ולא נס התעלות המגיעות מזה הספור הם יב"

התועלת הראשון

הוא בעניין והוא שנאר התקיה קצתה נביא לשוב אחר לך עם יהושע היה שנא להם · ולזה יחייב מזה שלא [illegible] העם שהשיג להם זאת הדה ולזה עד שש אחר ראוי [illegible] תשועה להם על יד נביא יותר שנבחרין שלא [illegible] ההוא הראוי לנביאות בעשות העם ולא [illegible] אחרי מות משה כי לא [illegible] על יד יהושע נכבד כלם להם [illegible] " התועלת

הת[illegible]

[illegible] והוא שראוי [illegible] שנודקשו הלימוד [illegible] תנו ושתק כאלו יתכן [illegible] הדברים שידעה היו מה [illegible] מהעשנים הקודיים ולזה המלך שתאר יהושע [illegible] שהוא מדרה מעט כלל נאמר שמזה [illegible] ובעבורו היה ראוי

התועלת השלישי

הוא לקודי שקבלת בלתי נעבור מעט אחר הירדן היתה חוץ העם · וזה למדו בעבור שעל דרכם מזה הספור · האחד הוא שבזה המקום שאחר אמר בו שנבחר הקרבים הש"י שיעבור משה את הירדן אחר קיום שהמה ולזה הנה סבה כמה שלא יהושע שיעבור את הירדן אחר היות שלמות שקרא אותו הש"י עבדו · וזה מה שיורה כי

החלט· הלא הראה כי מופת שתן המשחה היה נשאר הגוי
במושבותיהן במקומו· ומזה שיורה על זה הוא אמרו
וישבת המן ולא אמר ויכלה המן וזה המשך שיורה שכבר
היה יורד עד היום הזה· ועל זה בתורה כשנזכר ירידת
המן זכר שהמן אכלו עד בואם אל ארץ נושבת· וזה המופת
שיורה שזה הענין נעשה על ידי משה· וכבר באחרון ספר
שמות הארכתי [illegible] יותר מזה· ויהי בהיות יהושע ביריחו
ראוי שתדע שזה הענין היה במראה הנבואה ויורה על זה
מה שאמר הכתוב ויאמר ה' אל יהושע כי הוא קרוב והראות
המלאך בהקיץ ובהשתחוות [illegible] הקושים על [illegible]
והנה הלא באמרו ויהי בהיות יהושע ביריחו מה שכבר
מבואר שסמוך יעשה לאחרים הענין היושב בה ומפני
זה שמה לב לדבר מענייני המלחמה וראה המלאך כאלו
חרבו שלופה בידו· ואמרת הקבלה נ"כ שאמר [illegible] הנביא
[illegible] לפניו ממלאך הרחמים ונענה כי אין העם
[illegible] בכל הוא שר צבא ה'· והנה היה ישראל שר
צבא ה' על דרך אמרו יצאו כל צבאות ה' והשר הממונה
[illegible] הוא אשר במלחמותיו [illegible] הנבואה
[illegible] ואמר לו של נעלך מעל רגלך כי המקום
[illegible] קדש הוא ועשה [illegible]
[illegible] הודיע יהושע בזאת הקטנה הי
הקטנה [illegible] נזכר הנבואה שהגיע בזה המקום
[illegible] בזכרון הנבואה ההיא [illegible]
[illegible] בני ישראל [illegible] זכר [illegible]
[illegible] והנה זכר [illegible]
[illegible] בקריאתה [illegible]
[illegible] בזאת הנבואה והנה הקטנים [illegible] כל
[illegible] ישראל [illegible]
ככל הכתוב בו והיו [illegible] המופתים בזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible] עם שיש
[illegible] ולמה יעשו
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]
[illegible] עד היום הזה
[illegible] בכח [illegible]
[illegible] על דרך המופת הנה [illegible]
[illegible] יעשה המופתים [illegible]
מופת והנה [illegible] כל אשר [illegible]
[illegible] מאחר זה

ויריחו [illegible] מבלי השר ההוא [illegible] יהיה זה סבה
[illegible] תהיה [illegible]
[illegible] ונאמרה הסבה [illegible] על
[illegible] בהיות כל בשר [illegible] כאשר [illegible]
עמד כנגדו· [illegible] ומצותיהם היו [illegible]
[illegible] שאמר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] זה [illegible] אחר
[illegible] שזאת [illegible] אמר [illegible]
[illegible] אמר [illegible] בית [illegible]
[illegible] הזונה [illegible]
[illegible]
[illegible] שכבר [illegible] מן המקדש [illegible]
[illegible] שיושב [illegible]
ובדי [illegible] ויאמר [illegible] יהושע [illegible]
[illegible] בני ישראל [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] יחיאל [illegible]
[illegible] זכרו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] לכל [illegible] וכן [illegible]

שישתכל להפלגת מה שאפשר לו להגיע אם ירבה אם יעשה · ולזה
התמיד כי שיהיה רחב שאי אפשר להגלות עמה בפעם
בפנים מקומם השתדלו להעביר בית אביה · ואם שיהיה
שאי אפשר לה הגלות עמה פעמים כי שזה היה מקומם
בהפסקת המרגלים אם שיתחיל מהם זה ויתעלה כל יש
ואולם בהפסקת המרגלים לא ישלם לה זה כי כבר יוכלו
ישראל להלחם עמהם בזולת רעה האחר לפי מה שהתפרסם
להם מעשיו ויכולת אלהי ישראל שיעלה מתנה בעם נכבד
ישראל ואם שיתחיל מהם הגלות כל עמה קרה זה הוא
מבואר שזה לא יאות להם פעמים עם שיהיה עם
גדול בזה בזולת האחר · ולזה השתדלה בהגלות המרגלים
לפי מה שאפשר להם היות אותה ושאר ביה והשבענה אותם
בשם אלהי ישראל על זה עדים הקבלם ממנה ·

התועלת יא

והוא במדות והוא שהוא ראוי לאדם שיעשה כל דבריו במתינה

גם בעת הפחד בעת הפחד שיתישב במה שיעשהו שלא
יפיגהו עשות החריצה · ולזה התמידו המרגלים אף לקדקן
באלו הנשים עם רחב באופן שלא ישינם בזה מה
שישיגהו עשות החריצה אחר זה כמו שביארנו ·

התועלת יב

הוא במדות · והוא שראוי להסיר קנאה בין האנשים

להתיתרון לאיש אחד על אחד במה שהם ראויים בו על
אופן אחד · ולזה התמיד שבחר יהושע איש אחד משבט
באופן שהיו שנים עשר למספר שבטי בני ישראל להקים
האבנים שיהיו מונחים להיות זכרון לבני ישראל ·

בעת ההיא אמר ה'

אל יהושע · עשה לך יהושע · חרבות צרים · הרצון בו
חרבות אבנים והסכינים נעשים מהם שהוא שאפשר בענין · ואמנם
צוהו כי ישתמש בזה המין מהכלי שאפשר בו שיתכן
בכמו אלו האוכלוסות שיהיה נמצא מהם מהקלות · ולזה היה
אפשר להם ללכת · ושוב מול את בני ישראל שנית · שכבר נמולו
כל העם · וזה שכבר נמולו כלם מהם במצרים לבלתי יאחרו
את הפסח וכאשר היו עתידים לאכלו וכן זה עשה מהם ואחר
עד ארבעים שנה מירושת הארץ הולכו עתה שישבו
והפסח ואולם שלא את המילה מבני ירושת הארץ הנה
מבואר ממה שנאמר בתורה בפסח לא תוכל [illegible]
בזאת המצוה עם שכבר היה ראוי שיהיו [illegible]
התורה בכלם לפי מה שאפשר ואז יתכן ויתן [illegible]
השני זאת ההעברה והקטנה ד"ל שיירשו אחר [illegible]
בתורה · בעת העלות · עד ראותם בעשות [illegible]
מפני הפחד שעשה שם יהושע כל מפני [illegible]
היוצאים במדבר והנה היו כלם ערלים לפי [illegible]
הענין אשר יערכו בו לפי עתי על פיו [illegible]
שיתבאר בתורה · ואולם יערכו לפי עתים [illegible]
ויהיה סכנה להניק · ולזה לא מל אחד מהיוצאים במדבר
ולזאת הסבה לא עשו בני ישראל במדבר שלשים ארץ
שנזכר בתורה לפי שכבר יוליכם בעם אחד שהוא
שנים לאותם ממצרים ומיד בפסח היתה מעבירה

אותם מעשיית הפסח כמו שהתבאר בפרשת בא · והנה
ספר שאמר שמלו ישבו במקומם עד שחיותה המכה · וזה
כלומר שיורה שאין ראוי לנמול שישתנה ממקומו עד
חיות המכה · היום גלותי · הסירותי מעליכם חרפת
מצרים · ירצה לפי מה שאחשוב בחרפת מצרים אותו
הם הגלות שענין הפסח היה מפני ישראל להעתק
מהאמונות ההם כמו שבא בפרשת [illegible] · ואמנם
אמר זה כי עד עתה קרה זאת המילה לאבה שביארנו
ולזה קמך לאת שכבר עשו שם את הפסח ביד לחדש · ואפשר
שיהיה הרצון בזה החמץ להיות המשוג של המצרים
היו פרוצים בעריות כמו שאמר בתורה כמעשה ארץ
כמעשה ארץ מצרים וגו' ולפי שהמילה מכוונת להחליש זה
הקבר הוא מבואר שבענין המילה הסיר מעליהם חרפת
מצרים ויהיו ישראל נעורים בענין המשגל · ואפשר
שנאמר עוד שהרצון בזה שכבר הסיר היום מהם חרפת
מצרים שהיו אומרים כי ברעה הוציאם להרגם ולכלותם
בהרים ולשתם בם להשיגם את הארץ · והנה בהיותם
מתאחרים במדבר ארבעים שנה היתה להם זאת
החרפה ואולם עתה ידעו אותם שכבר יתנו את הארץ
אחר שכבר קיימו זאת המצוה והסיר מעליהם זאת
החרפה · והביאור הראשון הוא הנראה יותר ואם לא
מצאנוהו לאחד מהקודמים שהגיע אלינו דבריהם ·
ויאכלו מעבור הארץ · הנה אמר זה לפי שלא הותר להם
החדש עד מחרת הפסח ובזה ראיה שמה שאמר ממחרת
ממחרת השבת ירצה בו הכהן הרצון בו ממחרת הפסח
והוא יום בניסן לא ממחרת שבת בראשית כמו שהיו
אומרים הצדוקים שאם היה הענין כן הנה לא יתכן
הענין מה שהוא אם שנאמר שכבר קרה אז שהיה הפסח
ביום [illegible] בזולת יום השבת · ואם היה בזולת
יום [illegible] נאמר כי יהושע וישראל בזה
וזה [illegible] ואם היה ביום השבת הנה לא
היה [illegible] מה שבעצם ויאמר ממחרת השבת
[illegible] מפני היות היום
[illegible] ממחרת השבת · ולזה
הוא [illegible] ממחרת השבת · אין
הרצון בו [illegible] ממחרת הפסח
כי הפסח [illegible] שבות היום
ממחרת [illegible] ז"ל הקדם
אחר שלא ירד [illegible] שכבר יתן
מהם מה שהם [illegible] ואכלו מאת שאכל
והנה אמרו שכבר [illegible] הוא · ואכתוב
שאשר הנה אמר [illegible] מאת מצות אל
זה המאמר הוא היות [illegible] מקודם הנביא
מוסף אחר מותו ולפי שזאת [illegible] לא היה
ראוי שיהיה עליו נביא ולא משה אחר מותו שלא
ירד המן אחר מותו לא הקדים שיהיה נעשה זה על
יהושע · ואשר נראה לי לפי שרשתי מענין האותות
בסוף המאמר השני ממלחמות הוא שזה המופת נעשה
על משה בענין המן נשאר עד היום הזה שאכלו מן הארץ

ואלו הם התועלות המגיעים מזה הספור אחר כונה יעזר׳

התועלת הראשון

הוא במצות והוא מה
שזכר מענין המילה׳

ומזה המקום נלמד שראוי שיתחזק לעשיית מצוה מה לקנות שיקיימה הנה שיזדמן מקום שיוכל לקיימה׳ ולזה הוא אלקים שהיה שמה לאו יש ישראל מקום אשר שימו בה עם שהחזיק מסכם לאו בעשיית המילה׳ ולא יוכלו עבור קל משה הנכבד לא ספק שהקיימים ימעט עבודתו דין שנעשה כמה שקדם׳ ומזה המקום יתבאר שראוי שלא [illegible] כי קבה שהיה אין ראוי שיתמהמה עליה אחר ימצאו מקום לעשייתה׳ התועלת השני׳

התועלת השני

הוא במדות והוא שראוי שימהר
העם לעשות תשובה מלערך

הנה אין כמו שיעשה אותה כמו שקדם כי [illegible] יותר מעט מזעב׳ ולזה הביאו המילה לעשות שיעשה אחר בואם לארץ וימולו להם בנ

התועלת הג׳

והוא במדות והוא שראוי שימצא מעשיית
המילה סכנה לענין רפוי שהמגע

ממנו׳ ולזה ספר שכבר נמנעו למול במדבר כמו שנרכם במ׳ מ׳ שנה ועל פי ה׳ יסעו ועל פי ה׳ יחנו׳ ולזה לא היו נימולים מפני כי לא היה ראוי שיהיו בה [illegible] שן יערכו לחטי על פי ה׳ יסעו׳ ולזה יתכן שהיו מתנסים בה כלהם ראוי לנמשך ולכ מיות מכת המילה׳ ותהיה בזה סכנה לענין ונמשים׳ ולזאת הסבה גם בזה המקום ספר שכבר ישבו ישראל במחנה עד חיותם׳

התועלת הד׳

והוא בענין התשובה והמעלה הוא
שלמדנו שיש למעלת המילה רושם

בהתמידות הטובה לישראל עם שיהיו נכנעים לרשות האל ולזה זכר שהקדים מעלת המילה קודם שישתדל בעניני המלחמה ושהנה באמרו היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם לשהם חור הרשון האחרון שזכרנו בו׳ וכבר האריכנו המאמר הייך ישנו זה התועלת מזאת המילה בביאורינו לדברי התורה׳

התועלת הה׳

והוא במצות והוא [illegible] ביאור
על מה שנאמר [illegible]

העומר שהוא ממחרת השבת שלא [illegible] בראשית כמו שהיו אומרים הצדוקים [illegible]

התועלת הששי

[illegible]

ולזה זכר שהקדים שיכל [illegible]

התועלת [illegible]

[illegible] שהנביא
[illegible] לעבודה

[illegible] שכבר היה יהושע [illegible] שכבר שוטק [illegible] התועלת

התועלת הח׳

[illegible] והוא להודיע כי ב
[illegible] תשובה האמונה

יהיה כקלת הדברים המגונים כמדרגה הנבואה שיהיו לפי המיוחד אשר שוטטה מקשה בהם׳ וזה מבואר נגזר ממה שעל הדבת הדברים בזה הספור והם בעניני הנבואות ולזה זכר בזה המקום וספר יהושע שהיה ממרעה הנשא בזה הקשר שיהיה מחוץ הנבואה אשר נאמר אשר כינדו׳ התועלת

התועלת הט׳

הוא להעיר ישראל [illegible]

הנה וכן ומזכו שזה כבר תוך עם הסכים להם המשיתנים שבזה יתישבו בזה הכלה אשר השרלשם בה עתה׳

התועלת העשירי

הוא במדות והוא שאין
ראוי שיקשה שכבר כלי בפה

אך ראוי שישתדל בגמול על כל מעשה טוב׳ ולזה תמצא שלא יקוטע החיות לרחב וכל אשר לה בבית׳ ונתן הסבה בזה כי החביאה את המלאכים אשר שלח׳ ולא נתן הסבה בזה שבועת האנשים כי לא נשבעו ישראל בזה משום שעוצם לה כי לא היה להם רשות על זה מישראל׳ ולא היו חושבים שיחשבו העם שבועתם׳ וכן ספר במקום הזה כי רחב וכל אשר לה בבית בעבור הטובה שעשתה למרגלים הנה הקים יהושע שיעשה זה על ידי המרגלים כדי שיקיימו שבועתם לה׳ התועלת אחד עשר׳

התועלת הי״א

והוא במדות והוא שראוי לכל כלל
מתחבר שלא יתאחדו עם קצת מחזיקי

עבירה כי כבר יזיק והכל בחטא היחיד הלא תראה כי עכן מעל בחרם ועל כל העדה היה קצף׳ ולזאת הסבה [illegible] הטובה האמונה [illegible]

התועלת הי״ב

והוא במדות והוא שאין ראוי לנושל
שיעשה בכח ומה שאפשר שיתחבל

בעשה שיעשה בלא כח וזהו שלא מצא בגבור אחר ראוי שיתחכם להסיר העוזר לו כחזק מכח שלא התחכם בזה מלורב וקטוע כמותו כמו שהתחבולה בזה יקיים מה שנזכרו המלאכה עצמו מלחמתם׳ ולזה המאמר שכבר היה אפשר לו שיכם מכלות העי בזולת זה הדרך כי לא היה יכולת לאחד מישראל לעמוד אחרי הנביא כמו שאמרו רז״ל כל איש אשר ימרה את פיך וגו׳ ולזאת הסבה גם כן יהושע שמגביהם שיזוק לאחד עכן כדי שימלאו מה שהוא ולא יתפרסם זה לישראל׳ ולזאת הסבה הלכם ויטו אלה כדי שיתפרסם לכלם שכבר היה מבואר במה שהרבה מלאכות יהושע אותם הדברים שקדמה עכן׳ התועלת

התועלת הי״ג

והוא במדות והוא שראוי לכל
משתדל בעשיית פעולה שלא יקצר

מהתחבולות המביאות לתכלית אשר יכוון ומזה תמצא כל הסבות המועילות להסב התכלית׳ ולזאת הסבה המצא ש שקדם שניהם יהושע במלחמה עם יושבי העי בכל [illegible] התחבולות׳ וזה שכבר היו ישראל הנכחים למלך העי בעמק ושם ישתכנו שיצאו יושבי העי לאות עצמם במלחמה כי קרובים היו ואשר [illegible] המקום ההוא שהיו בו ולא מפני קיותם בעמק עם שכבר [illegible] מפני היותו זה בכתוב [illegible] והמקום שהיו [illegible] לפני יושבי העיר בפנים [illegible] ויחזק להם עוד [illegible] אחריהם [illegible] אשר תפשוה [illegible] כל פנים [illegible] לא ידעו שהיה [illegible] ובזה [illegible] הכנה [illegible] בעיר [illegible] והוא [illegible] בענין [illegible] מפני [illegible] וחבור [illegible] השתדלות בענין [illegible] ולזאת הסבה בענין [illegible] למלך העי [illegible] עשו [illegible] התועלת

התועלת הי״ד

והוא מעשה הוא שקשה [illegible]
ישנה [illegible] מלאכות ומעשה לי

לעשות [illegible] לא יבין [illegible] ולזה המאמר [illegible]

מה והיה מעשו זה ועכן לא המשך אחריהם אם שלא נתקשו ויקומו
יוסף בהם מה שמשך אחר קלע הנה הוא מבואר כי היתה גדולה
וקטנה. ובכלל הנה זה הפסוק שיקרא ביום שלמו ימי החודש
שבעגל חטאתיכם ובמה שאמר שהשי' פוקד עון אבות על
בנים. ולפי מה שפי' מן הפסוק הזה מה שנזכר בן מעשה
עכן שחטא ונענשו על חטאו לבדו וזולתו והוא שחטא לאלהיו
עונש מהשי' בא ופה הקהל. ובדברנו בתורה ספרים לו אומר
נזה. ונאמר בקהל זה הפסוק שקהל והקבוץ הם אחד יתכן
שיקרא בו בזו ונשגל. וזה שלא שד היה הקהל בכלל לבו בכל
בא ואין שיהיה מושג מהשי' ה' נחה שנשא לא יתכן שיקונה
אנודיעה. וכאשר מצא אחד מבני הקהל השיב הקהל באופן
שתסור הקשנה הקלה ית' מעני מל' מה שהוא כל מה אחד
ולא יהיה משולח ועונש לא המורדים. ולאות הקבלה קרה
שמתחילה הקדוש עם היותם בלתי מנוקים בזה. ולא מיד
עכן כולו יקרה כי עשה מה העשר הקשנה הקלה יתכלה
נמשה והקרא ושיביאהו הכע. ולפי שעכן לא שם עלמו במקום
סכנה לא מתו מעשה עיר הקשנה מאליו והם המנצים
שטמו עלמם במקום סכנה מעני מהם קראויים לגות. נפים
מעדכהם. ואולם שינזק הקבוץ אמיתאחד בחטא האחד שמיאן
הוא מבואר. וזהו הקבוץ הוא כמו איש אחד. והאיש ממנו ה
היא כמו אחד מאיברי האיש ההוא. וכמו שיקרא לאבר מה
מאיברי האדם יוזק בו האדם ההוא בכללו כן מי שיחטא מאיש
אחד מהקיבוץ ההוא ינזק בו כל הקבוץ. ובכלל הוא כלל
הפסוק הזה. ולא התאנף כאשר קרה השי' אל יהושע שיבירה
העונש הירוי על זה המאמר לא הסכים שיענש על יד יהושע
ואולם המעשה. ובכל ימזק מה שאמרנו שלא השיגם על זה מ
מה שעש כי קם קול הקשנה הקלה מה שאמר ולא אוסיף
להיות עמכם אם לא תשמידו החרם מקרבכם. ויומר הפאץ
כל ישראל באמרו קטק ישראל מפסט זה הקבוץ היה מה אחד
והקלה הש' שיקחו כולו היה מושך בגורל ויקח משפחה
הגורל לפי כאמרו בחילוף ועל לאת הגורל ומשך כל משפחו. ולמה
שהיתה חולקת זה הגורל לפי יי' כמו העשן במעלה הגורל על
המלכות אחד כמו שנזכר בזה הפסוק. והנה הפסוקים שיקרא זה
העשן על פי הגורל לפי שהוא דעתי ז"ל. ויראה שהוא כאמרת
בעצמו שהם היה זה על פי נביאתו שיקרו האורים והתומים
לא היו כמו שהיה קבל יתר מהם אליהם בעצמו שעשה זה. והנה
יתכפר מה בעשן הגורל איך יתכן שלא בו ט [illegible]
והנה עכן משפחו הוא בקרי לא שהיה זה הפסוק [illegible]
מה שכבר היה השטן ובוקדו בספר ממלכות כי [illegible]
מן יקוד וקבלה. ואולם בזה המקום שלא יהיה [illegible]
כיפס כי כבר היתה הצדקה על נביא לפני י' כמו שאמרנו
ועל זה הנה ראוי שיפול בהם מלך שקר הנדיבות. והנה
היתה מלחמת השי' שה' לכד בקרב ישראל שקרתו אחרי הגר
הש' שלא יפול הגורל כי אם על האיש. וזה שמקבלות
האחד שמה שהיתה שקנאה ידיעתו בזה האופן מהשי' וקין
ממה שהיתה שיפול בעצמו ספק ולא מקבלות. ולפי כי אין
להוליך ולבוא בזה המשפט כלל כמו שהוא שכבר נשכר
משפחים. ואת ידמה שכבר היה זה הדקדק עכן מאופן שזכרו
כי ז"ל שכבר היה עכן ומשפחתו מועלים לא על הגורל נפתיו

קומרים שהם יפלו הגורל על שני קולות הקרים היה יפול לא
על אחד מהם עם היותם בלתי הוגן. ולכן זה הדרך עשה והמחוו
שהיה לאשר שיתחדש מזה התחכם יהושע לאשר שהקהל שספר
עכן זה. ואחר כך הודה זה העון ספר שכבר שלא יהושע מספר
ויודו זה הקבלה. ויורה מה שזכר שכבר שלקם שם מחולה כי
יהושע היה ירא שימהרו לפני משפחתו לאחור עם לאמות
קלון עכן. ולקום לפני יי' פירשו מעשו מלכי יחד. ואחר
שהיה מעשה יפה. והכל בזה שאון היה כאשר היה ירון הרך
הקלות והכלי היה האחרון והיו כי מאמתים שקנים ואחר כן
אמר יהושע לישראל הנה פשיטות כי שלא ימשכו ויקחו
עכן שהיו שם לא הלבדים שהודה עכן. הנה יספר מספר נמה
נענשו בניו ובנותיו והם לא חטאו בזה. ויראה לפי מה שאמר
שכבר היו קטנים והיו בזה בעלות הקנין שלא השי' שישכו
אותם לא שלא הומתו עם בניו ובנותיו להראות לכל העולם
המשפט כי שיוסרו שכתוב וזה הקשר המעשה לא יעשו. ומה
שיורה על זה שכבר אמר אחר זה ויר גמו אתו בני ישראל אבן
ויקימו עליו גל אבנים גדול להודות שלא מתו כלם שם זולתו
ואם שאמר וישרפו אותם באש אחר שקבלו אותם באבנים ולא
כל שיקל קללתה בה עם קקילת עכן שהוא מבואר שלא יוכל
יחד בזה לעשן הקלם והבתים. והנה זכר אחר זה שבקה הקשנה
הקלה יתה כלם על ישראל וזה השי' שיעשו ולא מה בהקבוץ
עם קצה העיר לפי שכבר היה אפשר להחרימם בזה האופן ב
כן ולא נעשה היתר מוצא אחר כי הסיבה היו לא ספיקתה העיר היום
אחרי בני ישראל לפני שבעשה הראשונה נלחמו. והנה הש' דרך
ישעה מועד לא לרדף. ויען יהושע בלכה בתוך העמק. אמנם
בזה שאמרו כתיב והשלך ועל הארץ בלה היא כי את בני ישראל
העם בדבר המלחמה וכלי שיבואו לפני יורה ולא ירד לנכסם
על מה שקיו עמים בראשונה שלא יהושע וזקני ישראל לפני
[illegible] יהושע וזקנים במקום היותו מקום. וזכר
[illegible] בשנה לפי מה שאמרנו שכבר לא יהושע
[illegible] העמק הוא היותו שפל הוא היותו
[illegible] המלחמה והנה לא היה יהושע מקום
[illegible] היו מורב בין ישראל ובין
[illegible] אנשים קרוב למקום יהושע
[illegible] לשמשע אתידון בכידון
והוא [illegible] אנשים להסתתר
שעם [illegible] היא. והנה
זכר ולבר יש [illegible] המלחמה מעד
לפני העיר [illegible] אשר שזכר
להראותם במעט [illegible] מחזק לב
יושבי העי [illegible] ויאמר לפני
העיר [illegible] ויבואו לראות החורב
אשר מאחרי העיר. ובאות [illegible] בה לכלום בקרבת
כי בכל זה לא שאן העיר עם האנשים אשר שם וגם הם
לא נשאר להם כח ולא לגדל להלחם עם ישראל באופן מה וזה
מבואר מאד. והנה עלה מיד העיר ולא הקימו ולא את שלקח
כמו שהזכירה הקריה גם בהלות בל שלא נעשו החורה והנה
והקימו עליו גל של אבנים בפתח שער העיר כי שיתפרסם
זה לאחר מכן כי הניס נלכו ומקומם עם ישראל. וחזר

המופת על ידי משה והם גם נזכר בתורה כמו שאמרו ז"ל בבור
ז"ל. הנה שאחר זה הקטן בעיניו כי כבר היה טוב שקטן בגדול
שמופתים העשוים לא' מעשה ידיכם עם שאם היה הענין כן
היה לחוש שלא הפסיק הכתוב מלספר זה המופת כנגד [illegible]
שלא מכוונת הקריאה על כל המופתים והנפלאות כי זה מה
שיבוא שאחרי פי' כמו שנזכר בתורה בענין המופתים שנעשו
על ידי אהרן [illegible] מזה שבינך ובין בני וכן וידעתם כי
אני ה'. ועם שכבר ירחק מפשטי לשון הכתובים שלא נזכר
השמש מהתנועה ולא הירח וזה יראה אחר מפנים מקום מהשמש
ואין [illegible] שמה' נבוא וזה לא ישאר ממנו הקצין עד אחר
ישאר ממנו מהירות התנועה והמאמר שזה דרכו יקריב
שהתנועה בכמו שנו המאמרים הטבעיים אשר יודבר בהם
בדברים בדרך מה קצת. ומהם מה שאמר שמש בגבעון דום
וירח בעמק אילון. ולא אמר שמש דום וירח אבל לא כל מקום
מקום דקדק היונים אם זה אל מקום הקצת. והוא מבואר
שמה שישאר התנועה מהמקום הרחב שלא ישאר במוחלט
כי כבר אפשר שיתנועע במקום רחב הקצת. וככה יתחייב
זה המאמר כמו שנו המאמרים הטבעיים בשמש וירח
התנועה. והנה אל שמש שיאמר שפשוט עמד מהלכו ויעמוד ימים
הנה לא יתחייב מזה אלא שלא יצא מהלך אבל שכבר יתנועע
במהלך אחר יהיה זה המאמר מהלך מה הוא כי אמר [illegible]
שישאר ממנו התנועה שיאמר שנחקקו [illegible] שלא יצא
מהלך. וזה מבואר למי שעיין בדברים הקודמים אשר במופת
המופתים. ומהם מה שאמר ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו
לשמוע יי' בקול איש כי יי' נלחם לישראל בזה כי זה המופת הוא
בענין התנועה בהפלגות וחוזק זה המופת בעמידת התנועה
לא היה נראה בענין התנועה כלל. ומהם כי כבר הוא אחר [illegible]
כי השמש יעשו המופתים כיום לערך [illegible]
ולא נזכר כמו כן בזה המופת כי לא מחזק הקדמים. ומהם
שכבר הקדמנו מה כי המופת לא יהיה על [illegible]
העצמות להנהגת הטבעיים. ונזה [illegible] זה
המופת בזה הענין אשר יחשב בתנועה [illegible] במופת
בזה הספר. ואם יקשה עלינו [illegible] בזה
ויאמר שכבר נראה שיעשה [illegible] שיעשה
הקדר והוא מה שאמר ישעיה [illegible] ביום
[illegible] שעד
מעלות [illegible] שתהיה לא
היה [illegible] קדר התנועה
[illegible] שאחרים שבזו בזה
המקום [illegible] שאחריו קדר התנועה
[illegible] הקדמתי שהמקיף שישוב
[illegible] ושנבאר הדברים
ואם יקשה [illegible] ממה שהיה שם המופת הוא. ונאמר כי
[illegible] שכבר שם שעוד והנמנעות בזה המופת
שאחריו ואמר שזה הקלות יהיה במאמר מאשר נעשים. קמר
שאין קל עד ממעשות יותר שלמה שהלך בזמן [illegible]
שישוב אל אחוריות עשר מעלות והוא מבואר שאם היה
זה המופת היה בענין התנועה כמו שזכרנו. ונזה הוא
מבואר שזה המופת היה בזולת שנוי סדר התנועה השמש

וזה יהיה לפי מה שאמר והוא שכבר הקדמנו במאמר שאחר
יהיו עשרה מעלות השמש מהן שיהיה בהם נמצא ויתאר הנה
הסימן שיהיה השמש בזווית מקום שהוא עם שכבר ירצה
אז שעה לא השמש שיעבור במעלות זמן למזרח או למערב
לצפון או לדרום לפי מה שהעשר המעלות ולא התנועה וזה מה
שאין בו ספק כי תמיד ירצה זה מן המקום בזה האופן. ולפי
שכבר ראה חזקיה אז מה שעשה הצל עם תנועתם שנקל לנטות
עשר מעלות על מה שהלך שאל שיהיה הענין בהפך מה
שיהיה נראה שהיה ראוי אלו אז ואלו עם התנועה עשר הקס
ונזה אמר שישוב הצל אחורנית עשר מעלות. והנה במה שזה
אמר והשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה כו' לפי
הקוש שזה מופת היה בצל כמו שנזכר שם אמר השני משיב את
על המעלות. ובכאן היה זה הספק. ואם ירצה אחד עכשיו
שיהיו המופתים מצויר כדי התנועה השמש לא הקפיד עליו
בזה. ומופתיו וכל תנועה לא ישתנה ואמר מזה השינוי כי זה
מגיד לפי משמעות עולם הטבע ויכולת. ואחר שנתישב זה
הספק נבאר לבאר זאת העמידה. ונאמר שמאמר יהושע היה
טרם שיסור השמש מהיות על גבעון והירח מהיות על עמק
אילון הם שהם אויביו והם יעמוד בהם אחר קצת בזה הכתוב ויורה
על זה מה שאמר אחריו וידום השמש וירח עמד עד יקום גוי
אויביו. והכלל בזה שכבר דום השמש בגבעון וירח בעמק
אילון עד [illegible] זאת המופת [illegible] זאת העמידה. וזה ענין נתבאר כי
לא היה [illegible] שיאמר [illegible] אשר [illegible]
זהו זאת ההמשכה [illegible] בזמן [illegible] ונזה אמר ולא היה כיום
ההוא לפניו ואחריו לשמוע יי' בקול איש כי [illegible] בעבר
ונזה היו יכולים [illegible] בזה הזמן הקל כי [illegible]
הקב'. ואמר שמעו יי' [illegible] כי [illegible]
זאת העמידה בזה הזמן הקל [illegible] בזה על דרך
מקום לבר [illegible] והנה [illegible] קטוב
שהיה נלחם ואבד עם הגבעות. ושכבר [illegible] נבוחים
ז"ל. ואמר [illegible] שהשמש יעמד היום. ונזה [illegible] היום כדי
מלך [illegible] השמש [illegible] שאז יתאחר השמש ומה שיהיה
באחור השמש יותר חזק הוא בעת היותו בחצי השמים הנה זה
מבואר מן החוש בנפשו. וזה יתבאר גם ממה שאמר ולא אץ
שיקים [illegible] היום [illegible] עד
שיו היום כן אורך [illegible] השמים [illegible]
והוא מבואר שבעת היות השמש בחצי השמים לא הוכר בו
ירידתו [illegible] בעת הלוך. וזה מבואר [illegible] שעיין [illegible]
[illegible] וזה [illegible] כמו [illegible]
ורבים [illegible] כי אז הוכר שמש ירידה [illegible]
ונזה אמר שכבר עמד השמש [illegible] כי כן היה מחוייב
כי הם היו [illegible] בגבעון והיו רואים השמש על גבעון ולא ימהר השמש
ערך כמו של [illegible] היום התמים שלא ימהר השמש לרדת בו. ואחשוב
שאורך עד בגבעון היתה [illegible] וזאת התנועה הנכר
מאד לשמש [illegible] היום [illegible] הנה זכר
שמלה [illegible] ירידה [illegible] כתב
בגבעון ואחשוב שהיתה רחבה [illegible] כי [illegible] עם
השמש [illegible] והיום והוא [illegible] היום. ובכאן [illegible]
כיאור זאת [illegible] והוכחנו הקטן [illegible] אחר

שהיה אחר הפרק המלחמה יושבי העי בה שהם כמוהם התחבולה מלחמה שקרה במלחמה הראשונה שהיו ישראל נגפים לפניהם הנה לא הספיק הש"י שיעשה זה בדרך מופת״

אז יבנה יהושע מזבח לי״י

עד והקים שם זה מלחמה ״ וזכר שכבר בנה יהושע מזבח לי״י אלהי ישראל בהר עיבל אבנים שלמות לא הניף עליהם ברזל כמו שצותה התורה ׃ וזה ממה שיורה שמה שאמר בתורה וא״ם מזבח אבנים תעשה שהוא מצוה לדורות ׃ עם שכבר באה המצוה בבניית המזבח בהר עיבל ׃ וזכר שכתב שם על אבני המזבח משנה תורת משה אשר כתבה לפני בני ישראל ׃ והנה כבר נתבאר בתורה שכבר קרוב ביד כלי שיכתבו שם כתב מבואר ואחשוב שמה שכתב שם הוא זאת הברכה והקללה אשר קראו בזה המקום ככתוב בתורת משה ׃ וזהו מה שאמר שלבד קרא שם את כל דברי התורה הברכה והקללה וזה לא שמה שכתב שם לא היה בזולת זה ׃ ואם היה שכתב אותו משנה התורה שכתב כל התורה הנה אין זה דבר אחד ששם היה לפני המזבח בגלוי ׃ ובכלל הנה ראוי היה בגלל מזבח בית ש[illegible] מה שאפשר שספרו אותו לא היה מכל זה בכתיבתם בירושת ׃ והנה זהו הלקח בענין משה שכתבם כלל התורה ׃ ואיך אפשר שיהיה משנה התורה משה כמו שפירשו הקדמונים ענין מה שכתב אם כי אם שירת האזינו וזהו שהוא זכר שכבר כתבה משה לפני בני ישראל ׃ ומה שכתב לפני בני ישראל היה כל התורה לא שירת האזינו לבד ׃ וקצת המפרשים אמרו שכבר כתב שם רמזים קצרים מהמצות כמו הענינים במזוזה׃ אשר יהיו קרובים להבין ונשבעו בהם ש' רמזים קצרים מתרי״ג וזה רחוק לפי שכבר נזכר בתורה וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב ׃ וזה מורה שמה שכתב היה מבואר מאוד שלם ׃ והנה זכר ששם כמו שצוה משה מענין הברכה והקללה לא נפל דבר ממה שנזכר מזה בפרשת כי תבוא׃ עד כי מספר ש' מעגל הענין כאשר בעבר הירדן ומה שעשה יהושע וישראל נכנסו ושני התקבצו וקראו מוקדם לזה כי התחדשו בזה ישועות לבלתי ילכו ולא יכולו לקדם אחד כמו שהגיע תולדתם ובשנה הנותרת היו יחידים ׃ והנה זאת היתה הסבה שלקחו בזה אלו המלכים והתחכמו בה ׃ וזכר גם זה שיושבי גבעון שמעו זה עשו גם הם בערמה לקחו עצה שלא ינגפו נגד מחני ישראל וזה אמרו גם הם כי הרגשו וגם עשו מה שעשו בכונתם זה עצה שלא יחרימם ישראל ואולם לקחו עצה אחרת והעבירו אותה בזה האופן שזכר ויעידו הוא מענין צד ... ואמרו והציעו שהם באו מארץ רחוקה ׃ עד וליסה הוא ה... מהדבר ... ויקחו הצדים לקים ׃ ונאמר לאחר קרוב ... ויתכן שכבר נגלה להם מה שצותה התורה לישראל שלא יחיו כל נשמה מהשבעה עממים אשר בארצם לא יקחו מהם לנשים עמהם ׃ וכבר שלח ... יהושע בכבוד לכל המקומות הקרובות וקרא להם ... ולא קבלו ולא היה מקום שלא יחיה מהם כל נשמה ... שנים וחמשים ... שכבר שלח יהושע ... לבד מקומות הגוים הקרובים היה מקום ... לכל עיר ועל קודם שיבאו לקחם כמו שנזכר לפניו ׃ וכבר נזכר במקומו ש... עשה יהושע בכל מה שציוה יי׳ למשה ׃ ולזה יחויב ש... שכבר שלא זה יהושע לאלו המקומות קודם שיקבצם

לבלתם עשה כמו שכתבו ז״ל ושהקשימו להם שאחר שהם מן ממקום רחוקה ועשו עצמם עבדים שאחר והיה מחוייב לפי משפטי התורה שיקבלו בכבדות ויהיו להם למס ועובדים ויעשה להם יהושע שלום ויכרות להם כרית לחיותם וישבעו עליהם נשיאי העדה ׃ והנה היתה הסבת זעקת ישראל ותלונה בזה הענין כי לא שלא נתחכמו עם היותה לפני יהושע שהיה נביא והשר הכהן שהיו קרובים שלו והאלהים כמו שאמר התורה ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים ׃ והנה זאת השבועה אשר שהיתה בזעקה לא הקדימו לשאול שם כי יהיה בזה אשר לא ישפו הנשים וימשלו ושאין יכלתינו בישראל והנה הנשיאים קיימו בזאת הראוי לכי היו משיגים עמהם חובם התורה אחרת והיה כל העם בחלקם בהיותו שם ועבודתם שכבר הקבילו ענין העבודות ׃ וזה שכבר היה אפשר משפטי התורה אלו היו רמוזים שיעשו עמהם ישראל ויפריד מעבודתם אחר אמנם שיעמלו בינותם שפלים כעבדים אחר כך העמידו עליהם שיעבדים בעבודותם הכבדות כל״ל שיהיו חוטבי עצים ושואבי מים לכל העדה וזה היה הפשר על קיום השבועה כי הם עשו עצמם עבדים לישראל ועבדי כן להשלים להם לבולהם שלא עשו מהם מקום ה׳ המלוה הם מפני כחם עמהם בעת כי כבר דמו קודם במים שהיו מאחר רחוקה והם מפני זה כבר עשו עבדים להם לעשות חסד להם אחר ולא מה שיכרתו בו מה שבועה להם ולא שהשבועה והברית היה להם לחיותם ושיהיו עבדים לישראל הנה כבר קיימו השבועה עמהם בזה האופן ׃ והנה הוסיף יהושע עליהם ודומם שהקשה עליהם שיהיו חוטבי עצים ושואבי מים לבית אלהי ׃ ושהיו חוטבי עצים ושואבי מים לכל העדה ולמזבח יי׳ ׃ חוזר לכך מלך ירושלם מלכי צדק בתורה מלכו בעיר ירושלם שכבר מלכו בה היה שמם מלכי צדק או מלך צדק כי זהו כל שם שכבר כמו שהיה שם מלכי מלכים פרעה ׃ והנה זכר שהתחברו כל הארמוריסהם וכל מקום הסמוך על גבעון [illegible] [illegible] גבעון שהושע שיעזרם כי ראו [illegible] מים עמהם ׃ ויאמר שעלה יהושע [illegible] על דברי זאת המלחמה שבה יהוה [illegible] ירדן ויתנם והוא מה שנאמר עמהם כלהם [illegible] וכם ישראל מכה גדולה בגבעון ״ וירדפם [illegible] עד עזקה ועד מקדה ויהי בנוסם [illegible] ותהיה להם כאבני [illegible] אז ידבר הכדי [illegible] יהושע לי״י [illegible] נקם ׃ הלא הוא שאם היה [illegible] ״ הנה היה זה המופת [illegible] שיפר מה המופת שנעשה ע״י משה ׃ ואם המופת [illegible] כאבני הנפלאות הכבדות מ[illegible] הגדולים [illegible] הנפלאות הכבירות עין ... כי בהם מועט מחולקו וקדר והיותר מה שלם ... וככה הנה זה ממה שאין צריך לביאור למי שעיין במלחמות ״ וכבר פירשו זה באופן שלא הם מהי״ג ׃ ואם היה חשש כי הנה זה קורב מה שאמרה תורה שלא קם עוד נביא בישראל כמשה לכל האותות והמופתים אשר עשה משה לעיני כל ישראל ׃ ואם אמרנו שכבר עשה כמו זה

ואלה מלכי הארץ

אשר הכו בני ישראל

עד סוף הספר · זכר הכתוב הנה מה שעשה עם משה מלחמה המלחמה
אמר בזה הכתוב אשר הכו בני ישראל · והנה יחוייב שידבק זה
משה עם הספור שידו עשה · ולזה זכר בסוף משה עבד ה'
ובני ישראל עשו זה · והנה לא הזכיר בזה הכתוב שם משה לבדו ית
כי משה אשר [illegible] מעשה אחד הנה היה נלקח אל המלכים
בזכות ישראל [illegible] כריתת הקש' עם אבותיהם כמו שנזכר בתורה
ואחר זה זכר מלכי הארץ אשר הכה יהושע ובני ישראל בעבר
הירדן ימה שכבר הכה יהושע שבטי ישראל ירושה כמחלקותם
כמו שנזכר בתורה · והנה זכר כי יהושע היה זקן בא בימים
ואחר שהיה הרבה מאד לרשת ולא יתכן שלא יקרב להשלים
המלחמה עם המלכים הנשארים ולזה צוהו השם שיחלק לישראל
נחלה מה שנכבש וזה כ"ו לתשעת השבטים וחצי המטה כי השני
שבטים וחצי לקחו חלקם מעבר לירדן · ולזה שבאה להם ארץ
יחשב כמו שנאמר בתורה · ולזה סמכו ימים רבים ממנו עמים שבעה
ועשרים שנה שלקחו נחלתם כמו שאמר ואחר תחלק בתורה ·
והנה זכר שכבר עשו בני ישראל כן והיה אחר יהושע בנחלה כי היה
שם המשכן אז ולזה היה שם יהושע והנה לא נשם עם כלב
לכבודו כי נשיא היה עליהם ויורה על זה שהוא לבדו דבר עם
יהושע מכלם מה שזכר בשם ואמר שהוא זה דבר ה' אל הדבר
אל משה כי שבע שנים היה זמן כבוש הארץ כמו שזכרתי
וזה כי שנה השנית לצאת בני ישראל מארץ מצרים נתנו ישראל
כמו שנזכר בפרשת במדבר סיני · ואחר מעשה עשר מעשה המרגלים
ושמשה היה אז בן ארבעים שנה עד יום מותו היה ארבעים שנה
והוא היה בן שמונים ושמנה כשעמדו למלחמה קנה אחיו משה בארבעים
שנים ולא כל שנה ויורה על זה מה שאמר ושנה השמינית · ולזה
יחוייב שיהיו שמה שאמר בתורה שישבו ל"ח שנה על מי המריבה
ואחר מלחמת והוא כל שנה · ולזה הוא מבואר שמשה בן ל"ח משה
בימיו עד שאמר כלב זה הנאמר היום שנים [illegible]
[illegible] ושם שנים וזה הכבוש ואחר זה · ולזה [illegible]
אחר זכר שאחר שם זה ממלחמה הנה [illegible] שכבר יתכן
שיהיו ימי הכבוש ז' שנים · ובכל זכרו [illegible]
ב' שנים ולא ידעו סמך [illegible]
ועלה הגבול בני [illegible] ולמה
[illegible] אחר זה
[illegible] ויש בהם
[illegible] בני יהודה
[illegible] ולא יכלו בני יהודה
[illegible] ולמה שאמר בספר
[illegible] והיו בני
[illegible] בני בנימין · ולזה
[illegible] שאומר אשר
[illegible] מבני יהודה שאחר כך שנאמר [illegible]
[illegible] וזכר הקבלה שהכה היה אחר יהודה לבד מקום ויתחלקו
[illegible] מבני [illegible] ירדן · והנה היתה זאת הארץ כלה
[illegible] על כל הארצות שכבר נכבשו בתחלה שבא
[illegible] ואחר כך בשבט שנית הגורל הוכיח והתנהגו
[illegible] בני יהודה הנה זה לא יתכן שידומה בזה

הארץ · ואמנם אומרים בהיות והכתוב שיתן לפי הנחלה בני
יהודה שהיו מכוונים אחר הגורל העיר יותר מן הארץ לא להם
ולא שבכל הערים הנקובות לבני יהודה אחר שמנו מהם הורה כלו מעין
גבולותם · ואחר זה זכר מה שהיה מחלה הערים שבה שמעון ·
ובזה הכתוב נתקיים מה שאמר בתורה אחלקם ביעקב ואפיצם
בישראל כמו שנזכר שם · ואחר זה זכר שכבר גבר עמו מטה יהושע
ואמרו לו על שבתה לא נתן נחלה על אחד ואחד בלקחו ואמנם עד דבר אשר
בכלל · ולזה יתכן שהוסיפו שאחד בזה הקושי על שני
השבטים האלה שנשאר להם בנחלה · והנה יראה אחרי ד' בניים
שהמספרים הנזכרים בפרשת פנחס שבכל היו יותר ממאה אלף
ראובן ושמעון בזה נתקיים מה שאמר ויעקב אמר ויפרש
כלאובן ושמעון יהיו לי · ולזה שבחריו כתוב מקומו · אויל בגבר
אחד נדל מאד ולא יתכן להם להרחיבו גורל שעשה ויתן להם
יהושע מה שרצו שימלא בו והיא שבחר להם בשמה יתכן
להם הרחב גבולם · וזה שבהר היה ליה יער גדול · ואם יכריתו
העצים אשר בו יתכן להם שירחב · ועוד אמר להם שיתנו להם
והפרזים אשר שם ויכרתו עצים ויבנו וישבו וכולם שלא יתנו
להם המקדש ספיעו · ועוד בני יוסף לא יספיק כי הוא ישר
מה שאמרתי להם עם הפרזי והרפאים הנה לא נוכל כי רכב
ברזל בכל הכנעני היושב בארץ העמק לאשר בבית שאן ובנותיה
ולאשר בעמק יזרעאל · והשיב להם יהושע הנה חיות עם רב אתה
וכח גדול לך לא יהיה לך גורל אחד כי הר יהיה לך ובזה הוא מבואר שמה
שנתן לך הוא גורל אחד ולא יתכן הרחבתו וזה כי הר יהיה לך
והוא לא יחשב אחד אלא גורל בו מיער · וזה כי מה שירחיבו לך בהכריתו
היער עם רב והיה לך עם רב והרחבתו והיה הבל ירצה
ההר כמו שהוא הרי שכבר תוכל להחזיק והמלחמה יכלו לא רכב
גדול מאד לפרזים לנו · ורכב ברזל לו ואחזת בהם הוא כי
עם לחמה הוא מוצל לך · והנה זכר אחר זה שכבר נתן לשבעת
בני ישראל שלא ישבו יחד את אהל מועד ויהושע משה והנה
זכר אחר זה שכבר נקהלו עדת בני ישראל שילה וישכינו שם את
אהל מועד ונכבשה לפניהם · והנה זכר שאחר אשר נכבשה הארץ
לפניהם והיו לוקחים אותה ולקחו אותה ששה השבטים שילכו
לפניהם בכללה הנה הארץ נכבשה וחלקו השבטים הנשארים לבד
נתכנים לא להם עדיין נחלות ולמה שנזכר מה שיובן ממנו ולכן
מה אחלק הכתובה · ולזה אמר עד מתי אתם מתרפים אשר נתן לכם
אלקי אבותיכם שבעה שבטים · ולזה צוה יהושע שיקחו שלשה
אנשים לשבט ויתהלכו בארץ ויכתבוה לפי נחלתם ויבואו אליו לפני ה'
הארץ בכללה · וזה לא יהיה כי יחד שמה לפני ה' אשר הנה יהושע ובני
ישראל היו נקהלים באהל מועד בשילה · ולזה אמר אשר שכבר עמד שם
ה' שנים שבכבוש הארץ · והנה יספר מספר מה לזה להם בהתחלק
את הארץ לשבעה חלקים והנה לא היו השבטים שוים והארץ לא
נחלקות לפי נחלתם והמנין ממנו · ואם אמרו שהם היו
יודעים מספר כל שבט ושבט אשר להם בהתחלק הארץ ולפי הארץ
הנחלה היו כותבים החלקים הנה לא יהיה ראוי שיהיה הגורל אחר
זה כי לא יתכן שיגיע לשבט הקטן הגורל ההוא מקום הקטן אשר נתנו לו
הארץ והגורל הנה שבשבעת החלקים היו שוים ויורה הגורל
אחר זה יהושע לפני ה' בשילה ומקום שבא הגורל לאחד מהשבטים
ההם שהוא ראוי לו כמספר הנפשות לו מה שהחלק ראוי לו · ואם
היתה יותר רבה מהראוי יתחלקו · ואחר זכר שכבר נתנו יהושע

וזכר כי לא היה יהושע בענין זאת המלחמה למהר להחרים את
הגוים וכבר הגיע לישראל מעשה לזה שכתב שם לא עזב
להזהר אחד מהם ולא השאירו אויבים להיות אחד מהם כי על
פחדם עליהם וזה אמרו על ה׳ המשל לא חזק לבב ישראל לאיש
אחת ושיון · והנה יהושע לא לכד חוצי המלחמה שהלכו אחור שאמי
ילכם על עמקי הערבים החונה למען יירשו העשרים מהם לא הם
בישראל · ולזאת הסבה הלם על אחת אחת עליהם והשיבום למעלה
ושמו מבטחם בחוזים על שהמערה עם שזה היה מזיק לישראל
שעל המופת שנעשה בזאת המלחמה · עוד זכר שכבר לכד
יהושע עקרה ולבש ולבנה ועגלון וחברון וכפיר בחורף שהם
יהושע מקדש ברנע עד עזה ואת כל ארץ גשן ועד גבעון · בזמן
אחד מלבד בחון הפסק · וזה אמרו ואת כל המלכים האלה ואת
ארצם לכד יהושע פעם אחת ואחר שב יהושע וכל ישראל אל
המחנה הגלגלה שם היה המשכן כמו שזכרנו · עוד זכר שכאשר
שמע זה יבין מלך חצור שלח אל יובב מלך מדון ואל מלך שמרון
ולמלכים רבים אחרים להתקבץ יחד ולהלחם בישראל כי שמרו
יתן בידם אחר שהם יותר מושלים הם המלכים · ובאו עם רב
כחול אשר על שפת הים להלחם עם ישראל · ויאמר השם אל יהושע
שלא יירא מהם ומהמונם כי כעת מחר יתנם השם חללים
לפני ישראל · וזה לעקר סוסיהם ולשרוף מרכבותיהם שלא
יבטחו ישראל ויבטחו בהם בענין המלחמות ושלא ימאסו
שבטחו ויעשו ידם עשה לפסחת החיל אבל יהיה מעזים בשם
ויתבאר להם כי הוא מנצח הגוים האלה לא הם · וזכר אחר זה
שכבר לכד יהושע את חצור ושרפה כי מלך חצור היתה ראש
המלחמה · והכו כל העם אשר בה לא הותיר כל נשמה · ואת כל
ערי המלכים האלה ואת מלכיהם כלם לכד יהושע ויכה החרים
אשר בהם לפי חרב עד השמידם אותם לא השאירו כל נשמה
וזכר כי ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה
וזה לאות כי כבר התעצל יהושע בענין זאת המלחמה ובראשונה
היה מתעצל בזריזות · ולזה אז״ל שכבר עשה זה להאריך חייו כי
כבר יעדו השם כי הוא ינחיל לישראל את הארץ · וזכר אשר לא
היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון
שהשלימו עמהם בערמה כמו שזכר · וזה מורה כי אף שבעה
עממין אם השלימו עם ישראל היה מחוייב להם שלא יהרגם
אבל יקבלו עליהם להיות להם למס ועבדים · ולזה הוא מבואר
כי מה שאמר במשנה תורה שיפסיים כי תקרב אל עיר להלחם עליה
להשלים הוא כולל לכל עיר היה מז׳ עממין או זולתם · ואולם
ההבדל בזה בין שבעה עממים ובין זולתם הוא שאם לא השלימו
והיו מז׳ עממין יחוייב להם שלא יחיו כל נשמה · ואם היו זולתם
יחיו להם הנשים והטף · עוד זכר שכבר הכרית יהושע את הענקים
וכו׳ והנה שזכר במה שיבואר כלב בן יפונה הכרית הענקים
ושנתן לו חברון לפי דבריו וזה בלתי מותר למה שכתוב כי הכל
היה מיוחס לישראל כי הוא היה הראש המנהיג להם בזה · והנה
נזכר אחר זה כי כבר נשאר הדבר שעניין מן האל לחזק אל לבם
שלא השלימו להם יהושע ובני ישראל לא במלחמה שלא נזכר
אחר זה · וזכר עם זה שהאל שקטה מתוך מלחמתם כי לא היו נלחמים
עם ישראל ולא ישראל עמהם · והוא שכבר נשאר הרבה מהארץ
לרשתה · וקוים המועילות המגיעים מזה הספור הם

התועלת הראשון

הוא במדות · והוא מה שזכר
מבטחון השם בדבר על מה שנראה זה מעט שלא שעשו עשות נסים
כמו שנזכר בפרשה והיה שירבון · והנה התועלת בזאת המדה
הוא להוסיף חזקה לישראל בענין שמירת התורה · ולזה תמצא
ואחר שם הברכה לגמול הר גרזים למי שיחזיק בה והקללה לגמול
הר עיבל למי שיסור ממנה כי בזה הישראל שיתאמצו בשמירת
התורה הקבלית בישראל ויהיו מתאוים זה יותר לדעות

התועלת השני

והוא במדות והוא שראוי לאדם
להתישב בדברים שיעשה אותם
שלא ימהר בעשייתם בזולת עצה ואמנם שכבר ירחה נבהלות
המחשבה שהענין הוא לגוי שיעשה · הלא תראה מה שקרה
לישראל עם יושבי גבעון מפני שמהרו לכרות להם ברית עולם
שלא שאלו את פי יי׳ כי כבר הטעה להם המראה אחר זה כי זה ממה
שהביאם לעבור באופן מה על שבועתם שלא להחיות כל נשמה
מהעמים הקרובות אשר לא מהעמים הרחוקות מאלה אשר לא
מערי הגוים האלה הנה ר״ל משבעה עממין · התועלת

התועלת הג׳

והוא במדות · הוא כי השבועה אשר
לפי הדין אינה שבועה כענין זאת לא
שהיתה שבועה בטעות שכבר היתה באופן מה לעבור על
דברי התורה לקיים שבועתם עם מה שהיו מחויבים להחיותם כדי שלא
יהיה שם חלול השם · והוא הכבידו ענין עבודתם כמו שזכרנו
להיות להם גמול מה על מה שעשו בערמה · התועלת

התועלת הרביעי

והוא במדות הוא שראוי
לאדון להשגיח על עבדיו
ולהציל מיד הקמים עליהם · הלא תראה איך התנהג יהושע
עם אנשי גבעון ולא עשה שכבר כמו אחר לעזור להם כי נגד
חמשה מלכים הקמים עליהם · התועלת

התועלת החמשי

הוא להודיע ענין הנפלאות
שעשה השם אז לישראל
בזאת המלחמה עד שכבר המית בהם באבני הברד יותר ממה
שהרגו [illegible] בחרב ושהאריך הזמן הזה שהוציא יהושע עמוד
[illegible] ויי׳ נלחם לישראל ולהודיעם זה המופת
[illegible] שיבואו חמשה מלכים אל המערה ולשים
אבנים [illegible] להעריכם ענין המלחמה הזאת
[illegible] מכל שמו אז נגד
המערה [illegible] כל אחד בעיר שלא
יאחרו ענין [illegible] ואחר הוציא אותם
שימו אל צוארים [illegible] ואחר כן הכה יהושע

התועלת הששי

[illegible] שראוי לאדם
[illegible] טובה שיש מן
בזה לאשר [illegible] שימהר ויקח נפשו
ולא ימתין מה שיוכל לעשות [illegible] כי לא ידע
מה ילד יום · ולזה תמצא שמהר להשיג [illegible] יהושע בזה להגיע
בזריזות בענין המלחמה על שכבר זכר שבכנס אחד לכד יהושע
מלכים רבים ואת ארצם והם ערים מלכים שזכרו בענין השופטים
ויחנו [illegible] ובזה לא ילכו מלכים
כי אם ילך המלכים שהמלך מלך חצור עד סוף זכר המלכים
ולא היה מתעצל בזה יהושע בזריזות לא היה מכלה כל הגוים
האלה אשר בתוך הארץ היו לישראל לפח ולמוקש

ואלה מלכי הארץ

ישראל נגדו ז' מלכים ואחר כך שם בעשותו מלכים רבים בחוצה טרם
צרעה · והנה שנה לדור קיום וקיומות בזמן תזוזות [illegible]
והראות אותם אשר עשה הש"י לאבותם ואחר זה ישבו במדבר
ימים רבים כמבואר בתורה ואחר זה הביאם אל ארץ האמורי
היושב בעבר הירדן ויתן אותם בידם וישמידם מפניהם
וידעו ישראל כי ספו מלפני העיר הקלוי לא בחרבכם ולא בקשתכם
ואחר זה קם לו בלק בן צפור להלחם בישראל ויקרא לבלעם
בן בעור לקלל אותם · ולא אבה הש"י לשמוע לבלעם ויברך
אותם והצילם מידו כמו שנזכר בתורה ואחר זה עברו את
הירדן ובאו אל יריחו וידי ישראל חזקה ואחר זה נלחמו עמם
בעלי יריחו והם מלכי האמורי והפרזי והכנעני והחתי
והגרגשי והחוי והיבוסי שנלחמו עם ישראל כמו שנזכר בזה
הספר · וזה מורה שהיו שכל אחד מהמלכים האלה היה לו מלך
מה בידיהם כמו שנזכר ז"ל · והנה שנזכר עם הצרעה ר"ל שתקע
הנשארים יזוחו בהם ונתקרבה היותם מתה · ואחר זה זכר
הכבודות שנתן להם הש"י את ארץ ישראל לאחרים לא נתן ה' ולעבוד
אותו ובתמים ובאמת ולהסיר את אלהי נכר מקרבם ולא ישיג עם
מה בידיהם שלא לעבוד את ה' ויבחרו להם את מי יעבדו זה ב
בדברים שאמר להם שאם רע בעיניהם לעבוד את ה' יבחרו
להם אם יעבדו את האלהים אשר עבדו אבותיהם בעבר הנהר או אלהי האמורי אשר הם
בארצם · ואמר להם שהוא וביתו יעבדו את ה' · כנגד אלה
עבודת אלהי המצרים שיר הביאם הש"י משם ונתן להם
ארץ ישראל · והנה מגונות הם העבודות שעבדו המצרים
והיו מרבה שהקימו האלהים אותם כמו שנזכר בתורה כי בעשותו
השם את ה' אותות ומופתים · וזה מבואר לבני ישראל שאין
עבודה · והודיעם בזה יהושע שאם זה שיבחרו לעבוד אלהים
אחרים שיקריבו עמהם אך הוא וביתו יעבדו את ה' ויבחרו
לעבוד בעבור זה · והנה היה הענין כמו כן כי שיבחרו
עבודת הש"י ואמרו הנה חלילה לנו מעזוב את ה' לעבוד
אלהים אחרים · והזכירו מה שעשה להם הש"י וזה היה ראוי
שיבחרו בו · ואמר להם יהושע לא תוכלו לעבוד את ה' כי
אלהים קדושים הוא ואל קנא הוא לא ישא לפשעכם ולחטאתכם ·
ואמרו לו לא כי את ה' נעבוד · ועתה הסירו את אלהי הנכר
אשר בקרבכם והטו את לבבכם אל ה' אלהי ישראל ואמרו
הש"י · והנה נחרץ דבר עד שאמר להם כי אחר שיכנו
בעבודתו יהיה להם מה שיצאו לבעבור עבודתם לא יועיל להם
וכמו כן אחרי שעבוד ה' כבר יבחרו וכאשר אמר הגמול
להם ולא אמר להם זה כי יהושע ידע בבחירתם לעזוב
את ה' כי כבר [illegible] בגוף [illegible] מעולם
אמר להם זה [illegible] לעבוד את ה' כמו שנזכרו עם
שכבר היה יודע [illegible] בעבודתו שהם לא יקיימו
אותם שבועתם לעבוד הש"י · ואחר זה אמר להם יהושע שהם
עדים בהם שהם בחרו לעבוד את ה' · והם אמרו עדים · ואמר
שאחר זה לעבוד את ה' אמרו להם שיסירו את אלהי הנכר אשר
בקרבם ויטו לבבם אל ה' אלהי ישראל · והוא אמר להם זה שהם
עתה עבדו בסתר · ואמר כי נראה שאנשי הקהל יסירו מהם האלהים
העבודות האלה והסבה הוא שלא לסבכו · ואחר זה השיבו כי הם
יעבדו את ה' אלהי ישראל ובקולו ישמעו · ולכן כרת יהושע ברית
לעם ביום ההוא ועשה להם חק ומשפט בשכם · וכתב יהושע את הדברים
האלה בספר תורת האלהים ויקח אבן גדולה ויקימה שם תחת

האלה אשר במקדש ה' להיות לעד ולעדות על זה המעשה כמו
שעשו בני יעקב ולבן במעשה הגל והמצבה להיות לעד ביניהם
שיבחרו לה' · ואחר זה זכר שמת יהושע בן נון בן מאה ועשר
שנים ויקברוהו בגבול נחלתו · וזכר שעבדו ישראל את
ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי
יהושע ואשר ידעו את כל מעשה ה' אשר עשה לישראל והם ראו
מלכים ל"א ולהם לא ידעו כל המעשה · וזכר אחר זה כי עצמות
יוסף קברו במקום שהיה שמה ג"כ · ואלעזר בן אהרן מת
ויקברו אותו בגבעת פנחס בנו אשר נתן לו בהר אפרים · ואחר
כך אמר אשר היתה לפנחס אם לא היתה לאלעזר · אמנם
שתכף שמת אלעזר היה יורשו פנחס לפי שהיא ירושה · ונזכר
שנקבר אלעזר בגבעת פנחס · ואמנם סבת אמרו כתב נו"ן אחרי
ס פנחס יורש אלעזר זה לכך רש"י · ואמנם הוא שמת שכבר
ואולם הוא ראשית המעשה עם מה שאמר הספר הזה ·

התועלת הראשון

הוא במדות הטובות הש"י לאבותינו עם
עבדיו לבני ישראל ושכבר היו
מה שעשה עמהם ואשר עשה שיתן להם ישראל ובמה זכר מה
שעשו וזה להם משה ועם יהושע והמלכים הקדמונים אשר עשו נסים ·

התועלת השני

הוא במדות והוא שראוי לכל אדם
שלא יקל במעשיו ויתנהג עמהם לו
ויהיה לו כחו כנגד המלאכים יהושע אחר שלא יכון לו להשיג את
הקהל בישראל עם כל מעשיו ומה שהיה אפשר להתקיים והורה
קשר הקהל בגבולו שבעים כי כזה היה רצונם והיה נביא
ולא כשם זה היה הקשר הש"י מה שהיו בזה כל שבעים היה
כמו שנזכר עם שכבר מסר מזה העשה שם כמו הקהל הכנסת
בהם ישראל מה שעשה לירושת הקהל באחריות עליהם שמה שיעשו
ישראל כל ישראל הנה לא יקום אחד מהשבטים אם לא יקומו כולם
וחובה היה זאת העל הקבלה שלא יהיה להם סירוב הקהל אך שידע
כל שבט המעשה בשר דרך זה ויכון לבוא הקהל הקיים בעת מה שאפשר
ואם היה לבין אחד עד שמצאו מקום אחד למקדש הש"י אותו והנשיאו
שאותו יעיד לקרוא בב' בגבולו אותו כמו שיתנו לשבט שבט יהודה
ושבט שמעון בשיר מה שנזכר באלה ספר שופטים ·

התועלת הג'

הוא המדע שבזה ושבט מהקהל להם
מהקשר והמדיבה להם ברוב הימים
ישלחו מקום בעבור בשעה הקהל הנה מה שנאמר בזה המקום
המעשה לא אחר מהם ישמרו מהקשר והמריבה להם ברוב
הימים ישלחו זה יכלו לכל מקום ארצות ·

התועלת הד'

הוא לזכור קיום מה שיעשו הש"י לבני
ישראל מהם אחרי ה' ולא הלך בעקבות
אחרי המגדלים שהקהל אשר לכך כי היה להם נחלה ולכבודו ·

התועלת הה'

הוא להודיע שכבר נתקיים ייעוד הש"י
שבט שמעון עם בנה לאחר יעקב
ואחלקם ביעקב ואפיצם בישראל כי עדיין נחלתם מתוך יהודה

התועלת הו'

הוא להודיע שכבר קיימו ישראל מה
שאמר בתורה לקבור את עצמות יוסף ולכת
ל[illegible] ימים עברים בשכם ומקבריהם לקברותם · והנה הכלל שזה ממה
יחד שילמוד שעד יקבצו והנשיאים כלם קוננים · והנה הקבור
מהתורה כי המזבח היה קודש הקודש ישוע ונזהר לכך נאמר
בהודע במזיד מעשה מזבחי הקהל לעזר כמו שבמחלוקת עם ויעשה

בין זמן השריה שראשאל והיה זה על פי ייי לא עד שלא היה ושריה
פני כל בעמן ירושת המלך · ואחר זכר שכבר נתן שלשת עדי מקלט
מעבר לירדן כמו שבאה המצוה בזה בתורה ולא נשארו לבד שלשה
המקומות לבד וזאת המצוה עד שכבר תמה זה בספרו לדברי הימים
והכהנים והלויים ערים שבתו ומגרשיהם לבהמתם כמו שנזכר
בתורה וזה נגד על פי ייי · ובזה נעשה ללויים מה שאמרה להם פעמים
ואחר נאסף ישראל שהיו מתגוררים בכל הארצות · ואחר זכר שלא
נפל דבר מכל דבר הטוב אשר דבר ייי אל בית ישראל הכל בא ·
ואחר שכבר נאחזו בארץ עבדיו ואמנו זכר במה שהיה קנה זה
בני ראובן מה שנזכר בזה המקום כי כל העם אשר נשארו עמם
עבר [illegible] · וקרא [illegible] על [illegible] ישראל לא נזכר
[illegible] · ואחר זכר שכבר קרא יהושע [illegible]
ועם [illegible] שבא המשה והזקנים [illegible] הכתוב והכסא
ושמם אל [illegible] נכסים רבים [illegible] ובכסף וזה [illegible]
ונחשת וברזל [illegible] כי [illegible] על [illegible]
והן היה [illegible] כי כן [illegible] על ישראל [illegible] כמו [illegible]
[illegible] בתורה · [illegible]
בסוף [illegible] מזבח גדול למראה ואשבו זה שעשו זה [illegible]
[illegible] לעלות עליהם עולה והיתה עליהם לשנה להם
[illegible] בן [illegible] הכהן [illegible] עמו [illegible]
המצות ואחר [illegible] שעשו זה ועל מה זה [illegible]
עליה שכבר [illegible] בתורה [illegible]
[illegible] מזבח [illegible] ואחר [illegible]
[illegible] כמו שנכתב בסוף [illegible] ובית [illegible] היה [illegible]
[illegible] היה [illegible] כי [illegible] שלא [illegible]
[illegible] אחר [illegible] על [illegible] שאחריו [illegible]
לדברי התורה · [illegible] מה שעשו ישראל [illegible] עליהם
שכבר היו להם [illegible] מכל עליהם · אמר [illegible]
[illegible] היום [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] על זה · [illegible] זה מדברי התורה [illegible]
[illegible] התורה [illegible] · [illegible] עם ישראל
[illegible] על [illegible] על דבר [illegible] · והקבה בזה [illegible]
[illegible] ולא יוסיפו [illegible] על זה [illegible]
[illegible] כמו בזה [illegible] · [illegible]
בן [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] יהודה והיה זה [illegible]
ישראל [illegible] רבים [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] עד היום הזה ויהיה [illegible]
[illegible] היום [illegible] ייי [illegible] היום
[illegible] ישראל [illegible] · [illegible]
[illegible] כי [illegible]
כלו [illegible] כי [illegible] כי [illegible]
ייי [illegible] בכל
העם [illegible] כמו [illegible] בתורה
[illegible] · [illegible] ייי
[illegible] כל [illegible] זה
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] עד [illegible] אחם [illegible]

[illegible] · וזה אמרו [illegible]
[illegible] יהיה [illegible] כי [illegible]
[illegible] וזה כי [illegible] ישראל [illegible]
היתה [illegible] כל [illegible]
[illegible] בזה · [illegible] זה [illegible]
[illegible] כי [illegible] ייי [illegible]
והנה [illegible] ישראל · [illegible] כי [illegible]
המזבח [illegible] ייי [illegible]
[illegible] בני ישראל [illegible] בני
ישראל [illegible] · ואחר זה
זכר שכבר [illegible] ישראל [illegible] כי [illegible]
[illegible] עם כל ישראל · [illegible] זכר
[illegible] וזכר הזקנים [illegible] כי
[illegible] כל העם · ואחר זכר
[illegible] העם והם [illegible] אחר
ואחר זכר [illegible] והזקנים [illegible]
מה [illegible] אחר [illegible] להם
[illegible] · [illegible] הזקנים [illegible] האחרים
[illegible] ייי [illegible] אחר
והזקנים [illegible] ולא [illegible]
[illegible] הזקנות על כל
בתורה · והוליכם · [illegible] זה יהיה זה [illegible]
[illegible] ייי [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
ימין ושמאל · והנה [illegible] על כל דברי התורה [illegible]
[illegible] כי בזה יהיה [illegible] מדברי התורה · עד
[illegible] זה שכבר [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ייי [illegible] עליהם [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] זה [illegible] זאת התורה [illegible]
[illegible] כי [illegible] בזה · [illegible]
[illegible] מה [illegible] אחר [illegible] כי [illegible]
[illegible] ולא היה [illegible] כי
[illegible] ישראל [illegible] עד [illegible]
[illegible] מה [illegible]
[illegible] עד [illegible]
[illegible] להיות
[illegible] · והנה זכר [illegible] כי
[illegible] קיד
[illegible]
[illegible] · [illegible] ולא הזכיר
[illegible] זכר
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] יהושע [illegible] ישראל [illegible]
עמו [illegible] כמו שנזכר בתורה · ואחר [illegible] היה אחר
[illegible] עמם וזכר [illegible] ובנו [illegible]
[illegible] מאה [illegible]
[illegible] ואחר זה [illegible]
[illegible] · [illegible] עד [illegible]
[illegible] עמהם [illegible]

ויאמר שקיה מעלות מעלות על זה הענין [illegible] שנה ורחוק
הוא שלא יעלם כי שאחר א׳ זמן שהיו ימינו יורד מקום שנה אבל
בענין הן שסרבים בישיבה ויותר אבל מענין שלא הייתה
אחר ועבר חז והפחתכל מעשקייל נהפך ישראל מעשות קרב
בעניינו וא מנפקזק עד מאד שהיו נעשים קרבה עם הכהנים
מזה כל ימי הורדוס וזכר כי אחד ימות הזקנים קרב שמונה אחד
הריון עכבו ע׳ וספר לכך כשאיך היה מעכב שני קשופשים
על שלא יראו בו שנבול אח״כ כלה בימי יהושפט ומעלותיה
הבחירת דרכם ואז הקריבו הש״י בישראל ואמר שלא יזכור
ויקיפו וירשא מעשהם מן הענין אשר על יהושע וימורד
כי השמיקם נשות בבאתי שלכם השומרים את דרכיו ויקשה
היה סבה על ו[illegible] לאל וקיום בעתן מזקים במאמרה הש״י ואז
אם היו יחד [illegible] שם שם בימי יהו[illegible] מכל
כשנו רנשקם נזקרבו וחיד היו מנחמות כשנו כי נא באחר בב ישו
חל וזרועם נם הושיעה נאו׳ קך הש״י היה להנזם נכם והם נכון
הלגשו בזה רק עשה זה הש״י נמען לשתגוריות ישראל כי עתהם
זכירים ראלה שנן היא נזמה כי נא יכירו מה שנעשה אתם בסוד
השגחת הש״י עמם כי קולם זה נא היו לכיון שעת [illegible]
כי נא יכירו מה שנעשה אתם בסוד השגחת הש״י [illegible]
נהם ואמר שכבר הסתיר הש״י שלא נתן בדי יהושע נעשות
קריבת מעשרים ואחעני שבלו נהם שבא יקולקם [illegible]
יהושע עשה ימשקעו ועקרון הנה נפחד נהסקעו [illegible]
רקט זה הפסד ולחסר שנאמר שיוט כי הענק [illegible]
חנה עליכם ל יהודה ועוה מלכנו כי עם מתנש [illegible]
היו עוה ואשקלון ועקרון את שדוד בה ימינו שלא בספר [illegible]
והנה זכר שכבר על בן בני ישראל את כותן תשעה [illegible]
שונה שעם והקרים ייו נהם נושיע שתנחל בן קנז [illegible]
והיתה עם ארם יוותנה ישראל הנבנה משו ובחתנה ידו על
כושן רשעתים ונפש שהיה זה נבחה [illegible]
הקלט והבשטה על מושנה מעצה [illegible]
שהיו ימי השקט מושנה כמו שאחנו [illegible]
יפתח ואחר מות עתניאל בן קנז [illegible]
בעניין והכנעה [illegible]
ועבודת שנה וכבש מהם [illegible]
שנזכר בתורה [illegible]
נסתלק בן [illegible]
והשקוט [illegible] מנחה שעיין כי שיהכן
[illegible] ויהי זה סבה נ״ב
[illegible] ועשה הקריב בעלת
[illegible] והמחה
[illegible] בגישתן ירבעם ועוה נא היה
חרבות ספר זה [illegible] שנה ירבעם
והנה זכר שאחר שהקריב מנחה שעשה שנה את הענד
כי שלח המנחה ואחר זה השבהוח נאמית שעין ממקום שנעשה
השלם נעשה המנחה מיד לקחו ידם נקום [illegible]
והנה [illegible] היות הסבה נעבדו ולא [illegible] המנחה
המנחה עם שכבר יתכן נהם [illegible] יותר [illegible] יחיד
ועל היה לכן נשרת [illegible] שם [illegible] הורה
שהוא [illegible] היו חק [illegible] שהם הדבר

שראה שהיה לבר עמו מלא מתקום לו בר קבוע זה היה
עמו נאמנון והאמינו על הכוונה [illegible] זה הקפו מאנר
שמרך שיש לא שיקדך כו עמון להוא האמשע כל מס מכונו
הדברי אתו וזה שכבר היה עבר [illegible] ואתר מה שזכר
אחר אחר זה שכבר קרוב קרוב לא יעלה לכב והנה שבאחוד
עמון ועבון היה שוטם על דבר המנחה שהקריבו כי שלא לו
היותם שעבדים נאמנים ואמר אחוד לעבון שלבבו קרוב לו
ממנו ואין יכבו עלותו מבוב בים והנה היה חשוב עיין אחוד
מן המלך שלא נבחר מנחה שאחר זה ואמר אחוד לעגלון
נשבו ופסיעו דל שיקדו עם שלגו ומאנו כי העמדים על דין
אשר הקרב ממנו כי איו דלו נשמעו עבדים קדמים וכן כדברי
אחוד ולא היה זה כאמור שיאכלו עם עבדלגו נשמעו לדבר קרוב
אחרד ואחר זה התקרב אחוד אליו והיה המלך יושב לבדו בעליית
המקרה אשר לו והיה עשויה נבור ביער קוץ נאנה היתה
היושבת היום נגלות חשוב ורדים כדי שלא ביון הקום ויקרב
החוד אליו עם ואמר דבר אלהים לי אליך ונאה נוכן
יתכן שיהיה עבון יושב וקם מעל הכסא והנה בעת היותו קם
מעל הכסא שלח אחוד את ידו שמאלו ויקח החרב מעל ירכו
ימינו ויתקעה הקרב בבטן עגלון והוא נא קרובה בזה העגלון כל
כי בהיותו שאחוד נקום עשה זה אחוד עם שעשה זה בידו השמאלית
ועגלון כבר בהיותו נקי החרב אחר שנבנם החרב והנה קרב הקרב
בבטנו הוא בא דעשו שומן היה קבה שם הלו ביון והאחוד נהשיב
החרב בבטנו והנה ננענו זה נא שנפחה הזהב הקרב מבטנו
ונא ילך הפתח והנה לכך המנחה יהיה הקלן בזה שכבר
הכה נפשו אחד הקוב לא כבר קרוב הקוב בזה קושרו השומן
על שלא נא אחוד שיהיה הקרב ומשה הענה ונאה
יתנגש שם ידי הקבר עם שהיה שלא היה המנחה בזוב
הוא התחכו בזה ובין נהיה שנא זה יבין
אחוד מנחה רבה ומבלה נתה שהיה ביין ועל מעתבו
ואין שיהיה חוב הקום קרוב מכסות ומבחון ונאה
כאשר יהיה עבדי עבון ולנה בעליה עם שאחשבו שעגלון עבר
אותו על כל ענה נהיות מכסה רגליו במהר בית קרב לבו שהיה
בית הכסא בתוך הקום יהיה שבעם כי לכך מה שהוא נענה
אחר דלתי בבואו ושם מהם שאחוד והנה מתנחם הקובון
ויען שנאמר בעוז ונאמר החתו את המפתח ויפתחו
הדלתות מספר כלו לבס נופל ארצה מת וכזה הזמן עשה
על מנוחה אחוד ענשה שהקהלה אחוד עם שכבר עבר והקום
הפסילים כי היה פסל הפסילים נא מוקב כי
עם שנא היה עבר והקהל הפסילים עם מוקב היו
הוא יהיה עבר ואחוד עבר הנהר הקום נשאמם
בבקום שהיה שמו השעירה שהיה שבכל נחרים וגו׳ ויתקע בהר
אפרים כמו כי אחד מוקב בעמים וכהנים על מלחמת
ויהיו ההם מהעבר הירדן ואומר כל נא שהם מעבר
עד ירידתו ובהם המלחמה והנה שכבשו מוקב ואחוד בכדי
עשה ויכו ממואב עשרת אלפים ונאמר זה הקיצו כי מואב
ממוקב הקוב בעמדו זהם והוא מן המוקב שהם כי
בעצמה מנשים חיל ושבוש לבד עבד ולא נבוד
מהם בפני עולם שמש ושם לעובה היותר חזקים לביותם מואבים
שנכלל ישראל בלי שיעמדו נחם שלכשנה ירבעו המוקב [illegible]

כי מפני שכבר ידע יהושע עם ערביה השבטים האחרות בזה הדבר אשר
יאמר כמו שהם עם המזבח שכבר הקשו זו לזו ועל זה היה כל

התועלת הז'

והוא מה שלמדנו מהמזבח שבנו ה'
השבטים אשר מעבר הירדן בגלילה

האחד לבד מה אשר שיתחזקו ויעשו הפסד מן נזק כאשר שיתחזק להסיר קולם בזה ולא ימנעהו מזה רחוק שלא יתקן הענין ב החפסד מן הנזק ההוא כי הם לשתים רחוקים כי אם הם באים שיחקו בו בחורף הזמן יהיה אשר שיסבב היות הירדן מפסיק ביניהם ובין אחיהם ישראל שישבו בשפם מעבר לאחיו להתחבר להם לכל [illegible] מורה שלא הם מעשיו ולזה בנו שם המזבח ההוא שיהיה להם עת מזבח [illegible] וקראו שמו עד כי עד הוא ביניהם כי ה' הוא האלהים ויהושע נמשך [illegible] מפני קור ישראל מאחרי ה' [illegible] מה שעשו מהשבטים שלא קרבו מים [illegible] לשומה שקם [illegible] מזה והם מזה אל שיבנו עליהם שלא חלקו אלהים [illegible] ולא [illegible] מאחריו להחזיקם [illegible] הענין

התועלת הח'

הוא מה שלמדנו מענין שלא ישראל
לפנחס והנשיאים שבאים [illegible]

מעבר לירדן לחקור קורות הענין קודם שלוחם עליהם שכבר היו כי גם לנשלם אחד מהם שלא להמתין עליהם מעשותם תכף שיבין להתיישב ולחקור הענין הנה יראה כי שנעזר החייל היה מעשה מזה נזק רב בעדות בני ישראל לבא על אחיהם והנה יתישב שאין להמתין על אלה הדברים שהם כי נעה הש' מפני הקבוצה שזכרו לפנחס והנשיאים שבאים אל בזה המקום ולזה המלך שלא המתין פנחס לקחת עצה ממשה כי בדבר זמרי אז"ל מקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב ולזה המקום יותר הלך אחיך לא נמנע ישראל בזה מיהושע שיהיה נביא לא שהעשו הקרובים לשוות לו משפטי התורה בקטנה שעשים לחוש שיקיה המעשה בהם לפי דרכי התורה נחוצה לקריה המיוחדת לא שישאלו אל הקמה בזה הכיח וחם כאשר נאמר זה בזה המקום יהיה להם לדברים יותר מן הדקות מה שאמרנו בו

התועלת הט'

הוא מה שלמדנו שראוי לכל אדם
שישתדל שיהיה נקבר בגבול משפחתו

להשאיר שמו ולזה זכר מקבר יהושע בגבול נחלתו והקבר יוסף בגבול נחלתו והקבר יוסף בגבול נחלת בניו והקבר אלעזר בן אהרן בגבעת פנחס בנו ומזה המקום למדנו התועלת שהיה מזה הקבר יוסף ממה נצטוו בשבטים וזה כי בזה היה להזכיר נחלות בני ישראל ויותר שהם המקום קבורתם שהוא נחלה מהם וכבר נזכר שכן היה לפי מה שנאמר בספר שמואל

נשלם ביאור ספר יהושע

ספר שופטים ספר ש[illegible]רי

מות יהושע שאלו בני ישראל לה' באורים ותומים מי מהשבטים יעלה בתחלה להלחם עם הכנעני [illegible] השבטים וכמו שעשו שמין הדין בזה שלא היו עושין מאורי ותומים בימי יהושע כי הדרך היה עולה כי [illegible] יהושע לפי שהיה במשפט האורים וחוק הדין בזה כי אחרי מות הוא כן נשאל מי יעלה בתחלה כי במלחמה המשונה שהיה בגבול אשר המלחמות ולזה שאם יוכלו ישראל במלחמה הראשונה ימהרו

יאמרו האחרים יתחזקו להם כאשר ראו מעשה אשר עשו בם ויחזרו לו להלחם בהם ואם יכלו אחרים ית[illegible] הענין מוכר לבני ישראל כמו שנאמר ולזה בא תחלה מה שיצא מהם ועת שהוא להם הם יותר נשאר והשבט יהודה ושבט יהודה שהם אחים ומשנה להם כאשר אחד בגבולם מהם ההם והנה הגבולם ההוא כמו שאמר ג' ילדי הענק בזה ובזה היו ראויים להפליא מאד על אחר המקומות שירשו מהם כי שם לא מצאו שכבר מלכו זה הקטנה לה שיבא על מקום כתו שזכר כאשר עשיתי כן שלם לי אלהים וזכר שהביאו אחר זה בירושלים וימת שם וכבר נלחמו בני יהודה בירושלם זה ולכדו אותה והכוה לפי חרב ואת העיר שלחו ולזה יהושע אחר שהוא יושב בחברון כי כבר נאמר בספר יהושע כי שם שלא באם ולא ההיה שעמם שבט יהודה שם כי הוא היה נשיא השבט ולזה יחס זאת המלחמה לשבט יהודה ויתאה שכבר היתה זאת המלחמה אחרי מות יהושע לא עשה שנזכרה בספר יהושע ולזה נזכר שם שכבר נתקיים היעוד השם לכלב אחר כן בחנה לא נשלם על פי השם והוא נלחם בה ונכבשה בסוף הענין קרוב לשנה בימי יהושע ולפי שכבר הוזכר בזה המקום הוא נאחר וזו הוא אשר לפי יהושע לפי מה שנאמר בספר יהושע וכל ישראל עמו בירה והנה זכר שהסיבה עכשו קרובה לשאול מאחר מיתה השיה ישנו להודיעם ההיה ד' לשאול באורים והנה בני קיני חותן משה שבו את ישראל וזה ישבו את יהודה ויהיו את יהודה וישבו את הקיני שכבר מלך עם יהודה נעזר בזה בהם אחד אמנם לא יכול להוריש את יושבי העמק כי רכב ברזל להם והיו יותר מזוינים ממנו ומאוד שרצו לקבלם היה במה שעשו להם משפט שעושים ממקום אחר כמו בהמלחמה לא יאמר שלא יכולנו להוריש יושבי העמק כי כיון מעבר לו להושיע בכח נמשך שלא מלכו ימנו השם לאחוז שועלה כך בגבולו נחלתו כמו שנזכר ברכת הספר ומזה המלחמה היתה בגבול שמעון ורקוש וישב היבוסי יושב ירושלים [illegible] דוד כמו שנאמר בספר שמואל והיתה [illegible] אשר כרתה בריתם עשה שמלך שלו יושב [illegible] כמו שהוא להביא כרכב זה הספר כמו [illegible] עד היום הזה כל ימי כ [illegible] זה מה שאחר מהם ישראל בקרב ישראל [illegible] כמו שנאמר בתורה [illegible] בונים אחד זאת [illegible] וזה המקום היה [illegible] בזה המקום שזכרו כמו שזכרו [illegible] בלתי הענין וכן זה שזה המלך היה [illegible] כמו שכלול ואמר שעשה [illegible] על הנביאה הזאת ושלח יהושע [illegible] שסבב שלחת העם יולדם זה ושבה זכר זה לפי שהיה נעים אמר שכבר עבדו ישראל את השם כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע אשר ראו כל מעשה השם ועד הים וכמו שנזכר בימי יהושע והנה נזכר כבר יתחדש זמן יהושע והזקנים נמשך כמה שנים עד כ"ח שנה ולזה ימי בני יהושע אחדו ואף כל הדור נאספו אל אבותיהם הלא בו שכבר נאספו אל אבותם לא הזקנים כלם אשר ראו את כל מעשה

ס כל המנוחות ותחשר יעשו הנשים המתאוננים פזון רחמיו
הגוררים מעין הכנעים בכתם ואיש משרת ובדוא וכן הענין נבי
יען שהמלאכות כי לא ימלא זה כבעיר אם שהיתה בין המקדש וחפש
שהיה אשת הנשים נביאה שבו עדים רבים יהיה הנביאה הרים
במקום מחזק · ומפני שהיה כמו יען גבולות הנשים יען חורשין
ונראה שהיו שם מוכים רבים עמה שורקה משירה למרוך
אמרה בחז מופים שלא מוחז ואמנו מעבר כנען ואל לחיין בספר
קיצרין מינד מחלושת הנשים והנה היתה לדבורה אז שופטת
את ישראל · ואחשוב כי בעת ששבו ישראל אלהי היתה שופטת
אותה ויהיה סבבה שישו ובואו אל כי הוא ראוי שעשו ישראל להרע
מעשיו ולא התייחס עד זה לדבורה והיא נביאה · והנה יורה על
מה שאמרנו אומרו והיא שופטה את ישראל בעת ההיא · והנה
אשת הנבואות כי כשהיה שמו ברק ומיד שמע הם קדולים
כנים · אוי יהיה אשת נבואות על לכך אשת לפידות שמן
ויהיה נשדים ונשדות שני אחד כמו כן · והלכן כוש כבר
הנעה עם פקדונה בנבואה עד שהיו נראים שדים במקום
שהיתה מעשת הנבואה כמו שסיפרה התורה נאמה רבי כן
עם וחסריה ברק בשנה ירתה שכבר פרשה ממנו מפני נבואתה
ועזהו לבה נקראו ונשרות אש במקום שהיה ישב [illegible] וירדן
קדשנתה · אוי יהיה בי ושבת בקדש נפתלי משפטי עמו ואנה
בני ישראל במקום הקום שהיה בו תמיד · ואח יקרא הותמר
דבורה כי מנהג היה נשבת משפט במקום ההוא שהיתה בין
תמיד · והנה אמרה לדבורה לברק מאמת זה אלקי ישראל
שהעשה זה וקום שהמשך בהר תבור עם בני ישראל באופן שהבין
ששעשרת אלף אנשים מבני ישראל מבני נפתלי ומבני זבולון
וזקתנם יהיה עד הקיהה והפירוש הקברים שיאמו לכם
עד שכבר ידעו לכם בנבואה שינצח ויפול סיסרא ומע
לכם באום בזה כי יזמעלר [illegible] ושיעבר [illegible] ועשו · ויהי
יקבר שימשך אל נחל קישון [illegible] והמונו ויו
ויתנהו בידך ·· ואם אמרתו אמר מה [illegible] שימשך
מישראל עשרת אלפים איש [illegible] ואיך
לא מכסהו כמו שימשך [illegible] ותרנו אל
יתנהו קישון ·· אמרה כי [illegible] מישראל
כימם [illegible] מישראל אלא בזה
[illegible] עם על דרך מופת
[illegible] [illegible] אשר דבורה במלחמה ילך
[illegible] [illegible] יותר הקשה בה כמו
[illegible] [illegible] ועתה לדבורה שכבר תלך
[illegible] [illegible] שהתחבר עם קלי אשר הואה
[illegible] [illegible] ורכבו כי חטה ומכור ויוחת סיסרא
לדבורה שלא שהיה זה הקם כמו שירחק כדכתב שיאמר
אחד זה ונתחבר עם זה שסיסרא יפול במלחמה והיה
שנתפח בזה הספר · וזה שחבר הקני היה נפרד מקין
ובמותו מה שהיה ספורו למשה שגובו ואחר יהודה
יהודה ועשה אהלו שאמינו בכנענים אשר
ה׳ פרץ יען שמנה חבר הקני היה כמנהג בני חובב
בית ישראל · ונזה הסתלק יען שבין סיסרא ואמנם
היה שלום בין חבר הקני ובין סיסרא עם היותו אותה בין
ובין ישראל אלא חבר הקני נתן נחלה הקני עוד

ובין מלך כנען אז והיתה הכנה בישהם נקבה קמירה · והיא הנה
נא מאמר כי עלה ברק בן אבינועם הר תבור והן עליו סיסרא ויזעק
כל רכבו ואת כל העם אשר אתו מחרשת הגוים אל נחל קישון ··
והנה אמרו שאהוא כי לדבורה היתה אשת ברק כי אם לא היה ה
הענין כן היה אלו ישאמרו כי עשתה דבורה ומילה כי היא היתה
המנהגת ישראל · וזה כי היה שאלו שיזכר בזה ·· ואמנם מפני
שהיה ברק בעצמו יחס הלשות ואמרה לדבורה עם ברק שיקום
עם אנשים עם סיסרא ואין נכי הש כי אם הם כמו שעלו והנה
עלו כלם כי ברק ואיך עם סיסרא שחשב להיות שהוא בבית
יען שכבר היה שלום בינהם והיה היתה שמונה מאות לכל
ובזה אותו ששיכה שהוא אחת שלא ירמו אותם · והנה שמר
מים ונתנה לו קנה לכליו עם מה שעשה להדיינו היותה עם
ויגער כי שרגל להמית בהיותו נרדם והנה נקבה יעל את יתד
האהל שהיה מתכונן נשמה שמחשוב ועשה שחתה כמו שכתב בי
היה כמו כל שיתכוין בו הקבצים ועשה זאת ושמה היתה כמו
כך היתה קטלה במקום שהיתה עד שנלכד שהיתה בכרכו נשלח
במלך ונתן עם כה והנה סיסרא היה נרדם וכבר היה שבא וכו
והיה זה נגד הנשי בזה הפעל והנה ברק היה רודף אחר סיסרא
שנמלט והוא מרדף שרדף עד חרושת הגוים · וענה על דבר
כי כבר היה שכבה מן המקום והוא קולי עמו והוא על סיקום מה
במיתה ונתחבר ברק כי יעל המיתהו כי שמה היתה כבר תקוע ומת
העשן הכריתו ישראל כי נגד דבורה אשר בין מלך כנען ועד זה היה
הנה שעשה השם עם שמעון לדבורה שירה לדבורה ובלה זאת השיר
שזכר · ואין הלכן בזה שיהיה ברק שר לו בעשיית השירה כי
היה כדרך שעשה השירה · והנה שאמר ותשר דבורה וברק כדרך אז ישיר
משה ובני ישראל · בפרו ועשו שר הוא מעשה השברה הזאת
והלכן בזה כי עם היות ישראל מושג כתב ומשועשם מה בזיה מפני
נא סיסרא של כלי בין והיה מפני זה בתחלה הקון שאמר רקו ומפני
זה נצר הקשי כשהתעלה עם ישראל בששת שנה למלחמה עם
דקוהם אז ושם ונשירת סיסרא והיה כי זה היה נפלא מאד · שמענו
מלכים קרדיו רוזנים כבסדר מעשה שמות כלי שירה ומהרעשה
קנו שלו דבר עם ישראל נגדו היה שלנו עם אחד ונשגבה לו
שיר ואמר שלאלה ישראל קטנים מקלו · יען כלאחד מה שנר
ובנכבד מלך משלה קלים קל רעשה יאמר על כל הירים כמד ו
השמים והעבים נטפו והיו מים · והנה אמר זה לנשגב מה מהות
סיני ועם שהיו רמוזים ונבואים מאד שהיתה אחר נגדה ישראל
מעשה קהות שזה אלוה כמו שבן זה בתורה · וכמו עד בוא על
שמה הנפלאות שהיו אחר זה · וכמו זה האופן מהמשל לדברי
הנביאים מהמנות רבים קדיש כמו נפלאותיו ונתקן שירמו בזה
על מתן תורה ואמרו שההרים בעצמם נזלו ונקבו וחרבו מפני
יי · וזה כי מספר התורה שמעמדו מפני זה אחר היות זה הר סיני
מפני אלהי ישראל · ובזה נפלא בתואר זכירת החסדים שעשה ה׳
השם ישראל מלפני מה הדתות ונתנו מלחמות נבואה ובענין מתן
תורה והנפלאות שעשה שם שהיו קבה שיתעוררו ישראל בו ויזכרו
מעלתו · ואחר זה שבח לדבורה על זכיר בזאת השירה הענין שכן
היה הנס הזה · והתחילה ואמרה כי בימי שמגר בן ענת בימי יעל
שהיו שישראל שוקעים מה כמו שקדם מלחמות ר״ל שקוע
דרכים מלחמה שם מפחד האויב ואם היה שיצא בדרך שילך
ארחות עקלקלות ולא הלך בדרך הישר כדי שלא ימצאהם האויב

ישראל והנה שקצר הקץ שמונים שנה מעת היותם תחת השעבוד ולא יהיה זמן השקט על ק״צ שנה ״ וזהו התועלת העניינים מזה הספור אם כלו וכם שטה ״ התועלות הראשון ״

התועלת הראשון

הוא כולל כל ספור זה הספר והוא שראוי שיעבדו הש״י הורה מושבו ונעזר בו ומשר יסור ממנו תסור ממנו ההשגחה האלהית ויהיה כפי מה שיגיע נבלי דעו ולזה תמצא שכאשר עשו ישראל מאחריו היו נתונים ביד אויביהם ושוסים אותם והיו נכנעים ולפי זה התועלת הוא כולל לכל ספור זה הספר הכתוב בזה העניין כמעט הספר כולו כל שכאשר היו מרבים בעון והיו נתונים ביד אויביהם וכאשר היו טובים אצל הש״י היו נושעים שופטיו ובמות השופט היו שבים לעשות הרעים וכן בזה הדרך והנה הם כמו לספור זה התועלת כי הוא כולל כלו כל זה הספר ונבוב לרוב הספורים אשר בספורי הנביאים ״

התועלת הב׳

הוא שראוי למי שישתדל בכל מה שיכוין בראשית העניין הרוכב כי ראה שלא שמעו ולזה זה שאלו בני ישראל אחרי מות יהושע מי יעלה בתחלה להלחם בכנעני ויהיה עזר הש״י לעלות אותם כדי שיפול מזה העניין מורך בלבב האחרים ויתיישרו בזה ישראל לנצחם בזה התשובה ההם אחד בזה האופן עם ספריו שרצה לו קנותו כל מלך והשבת עריהם שהיו ביד אויביהם שלא יוכלו לעמוד בארץ ״

התועלת הג׳

הוא שראוי למי שירצה לבקש מזולתו שלא ישאל תחלה כל מה שירצה שיתן לו כי אולי לא יתן זה אבל יבקש תחלה מה שיוקשב שלא ישיב פניו ואחר זה יבקש מה שאחר מבוקשו ולזה תמצא שעכסה עכסה שהשיאה לבן קנז שאל מכלב אביה שיתן לו השדה ואחר זה היה לה מקום לשאול מאביה גלות מים להשקות שדה השדה והנה זה הוא מה שראוי לו לבקש ולהשיג מה שירצה בה במה שישיב להם לבקש מקום בזה מה שרצה ולזה הסבה בעינה ספרה שישאל עתניאל השדה מאביה כי אם שהיא חותנו מכלב לא היה לו מקום להרבות עם עצו ושראוי לו ״

התועלת הד׳

הוא שראוי להתחבר עם הטובים כי בעבור זה זכו בני קיני חותן משה זכו להתחבר עם ישראל ולהיות תחת כנפי השכינה ״ התועלת

התועלת הה׳

הוא שאין ראוי לבטוח בכח שכר כל בריה ובריה ״ הנה תמצא כי אחד היה מן העיר היה מוכר להם מבוא העיר ולזה יהיה הוא ביתו כי כבר היה בידם והיה די לו שיפול עליו בזאת הדרך ועוד כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו והם הלכו עם משפחתו כי יש לו יתן נגד מקום על מה שעשה להם מן החסד בראותו אותו ״

התועלת הו׳

הוא שראוי לעשות מעשה נאמנה יביאו העניין אל התכלית והוא כמו שהיה זה ראוי לעשר לכם נאמנו קרובו בתחבולה לשיגיע כיון מלאכתו שיעבורו זה שהיה אויבו לו ויתרחק ממנו כמו שעשה אחריהם שבאו לה עם הרבה המלאכים שלקחו את עיר בן אחיו שנלכד עליהם כדי שלא ירגישו ולזה תמצא כי שאריה אהוד מה שעשה עגלון מן המנחה שנשלח בידם עליהם להתחבר כל בני עמון ועמלק ושאת דבריו במחשבה לשימכ

מה שעשה להם ולזה היה שראל לבקש לעגלון מנחה אחרי כה בעניין ישראל כדי שיתקרב אליו כי עבדו בו מזמן העניין שהיה מקובל מיד יד ולזה כי זה מה שעזר לו להגיע מבוקשו בהליכה עגלון קודם שירגיש בזה והנה עשה זה החרב בשמאל ... כדי שיתנכר בכיון עגלון בקומו ולא עשה אחר כך כדי שלא יוכר שהוא יושב חרב ולזאת הסבה שמה יקחו עליו ושלח נושאי המנחה קודם שיקרב אל נכות ״ האחת שמסכים אמר אל עגלון שיש לו דבר סתר דבר היה לעגלון צרך שיהיה זה על התחבולה שלא יהיה הקבוץ של המנחה כי אם לזה ולזה היה צריך על מה ששאר יחידי בבית עם אהוד ולזה יצא משם ואחר שב אהוד והש כבר שכח דבר מה היה לו לדבר אתו ״ והראה זה שלא היה הדבר הוא מכוון על הכוונה הראשונה כי הוא כאחר שישכח אדם מה שלכו הוא בעבור הוא על הכוונה הראשונה ״ ולמנם הדברים שהם על הכוונה השנית הם לא נשמר ממנו עגלון ״ והסבה השנית בחר אהוד שתהיה הקריבה לו לבדו ולא לו ולחבריו נושאי המנחה יחד כי זה מה שראוי לבדו לכי הוא על הבז הספור ״ והסבה השלישית כבד היה קולה היא שאהוד כאשר נראה היה לו בישראל ראוי בהלכה עמו ואסחיו עמו היה עליו משם ה[illegible] בה וכו׳ ולא יהיה זה סבה שלא יוכל להמלט ממקום שאחר אהרך מבחוץ עד שפתחו הם במפתח שכבר נעלו הפתחים כי עשה זה אהוד והנה השתדל אהוד שהיה סמוך למלך והיו שניהם לבד בבית שם היה המלך נבוך מעל הכסא ולכבוד התורה בעת המלך מרוב הקשיון היה לו לשון אז נבקרה הקרב ביד שמאל ומשת מתניו ותקעה בבטנו כי עגל שהיה אהוד לבוש עד שלא הרגיש בזה העניין שאם היה מרגיש בו היה לו עזר והיו בוטחים עבדיו וכדי שיתאחרו לא שכבר מת קודם ישובו מיד תמהו בבואו לא יוציא החרב מחר הקרב במוטף שיהא קשה בזוית שלא תהיה [illegible] כי אם לא היה מתה ולא לא יחוש שישו[illegible] אהוד והנה שער קל לבנות במפתח כדי שיתעכבו עבדיו [illegible] מלפנים מפתח בעבור הקשות כדי שלא יבא [illegible] דבר המקרה ובין כך ובין כך [illegible] על מי הם הולכים לגיון ישראל [illegible] ישראל הדרך שלא יבריחו ולזה לכדו התחלה מעברות [illegible] שלא נמלט איש מהם מואב כיס [illegible] קיו ויהיה [illegible] שבבני מואב [illegible] הגבורים ולא נלחמו עם ישראל [illegible] ואחר אהוד היה מושיע ישראל שמגר בן ענת והוא הכה את פלשתים שש מאות איש במלמד הבקר והוא לא נודע כלנו ולא מנה שמה היתה התשועה לשראל עד יאו וילמה שלא היתה התשועה שלמה כי הכתוב ספר שכבר חזרו בני ישראל לעשות הרע בעיני יי אחר שמת אהוד ולזה היו ימיו שמונים שנה בעשרים שנה שלא בחזקה יבין מלך כנען שר צבאו סיסרא שהיו לו תשע מאות רכב ברזל והיה יושב בעיר גדולה ומזוקה ולזה נראה חק שתקנים לא שהיא היתה נביאה וגם לבים שבמות כי השופט כבר מנה שיהיה מתנשא ויראו ועוד רבים ובעלת כל זה לא הבין בהם שנתנה להם יהיה אחר שתהיה כי גדול המגר היתה נגשית עם כל

ו

רבו ותה שעי' והכתה סיסרא בראשו עד שהפסידה והפסידה ה
החבור קטר בו והכתה בית ועברה הירך לרקתו או קראה רקתו בי
תליה כי רעשה לב' מפי כתבתה סבבה שנפל ושכב נבלה ובחשל
כרעשים שפי' שוללו כי הכף שעשה שללהו והראיתהו ישה
את סיסרא שרפה בעד החלון והיתה במעון הרועה והייתה
אומרת מה [illegible] שיהיה בושש רכב סיסרא לבוא · והנה החכמות
שבשרותיה היו עונות אותה ואף היא בעצמה הייתה משיבה
לנפשה ואומרת מה שאומרות החכמות ההן והוא כי סבת איחור
הוא שהם ימצאו שלל שיחלקוהו ולזה יתאחרו בעניין חלוקתו
בקיבוץ שלל הנערות או נערה שיגיע לכל אחד מהם לאנשיו ושלל אחד
או שתים ושיקח לו יהיה שלל בגדי הצבעונים הרקמה שבכנף
כי הם צבועים מכוונים ובגדי צבעונים משני עברים
ויהיה סיסרא לצוארי בעלי השלל והם אשר החילו הכלים עמו
והתפללה ואמרה דבורה כן יאבדו כל אויביך ה' כמו שאבד סיסרא
ואוהביו יהיו כצאת השמש בגבורתו שהוא הולך ומתחזק עד
נכון היום · והכלל כי הם מתחזקים בגבורתם תמיד ולא
יכלה חוזקם ויותר יחזק והחוסה בו ואז יהיה יותר חזק
ויהיה הולך ומתחזק עד נכון היום · ושקטה הארץ עד שמונה
ארבעים שנה מעת הרגה בה עבוד · ולזה יהיה זמן השקט
עשרים שנה · וקודם הנה שעשה מזה הספור קם לנו

התועלת הראשון

הוא להודיע כי הש"י יעשה מופתים רבים עם

הצדיק · ולזה ראה ברק למשוך בהר תבור עשרת אלפים מבני נפתלי
ומבני זבולון ולא ירא שם הש"י כמו שאמר אל נחל קישון
סיסרא ורכבו והמונו · וזה כי לא יסתבר שישראל בהר תבור היה
אפשר שינצחו בזולת שיהיה מופת וכבר באר זה והנה בזה כמו

התועלת השני

הוא להודיע כי יעשה הש"י

מופתים יפלו עם הצדיקים

קטני עמים יהיה יותר מעט מה נדרות במופתים [illegible]
ולזה השתדל הש"י עם ישראל לבקר הר תבור [illegible] עם סיסרא
ועם אל נחל קישון ע"ד ופחדי ברק [illegible] ושם שרבו
מה נחל על שיבטלו כרמים מבנתם [illegible]
[illegible] ברק ועמו · הקבלה [illegible]
והנה ברק ועמו היו יורדים [illegible] וההר
שקופים הם ממקום על [illegible] ושים קבורים [illegible]
ולזה אמרה [illegible] עם סיסרא

התו[illegible]

[illegible] מה שקה [illegible] שיסתיר

[illegible] ממה

[illegible] וקנה [illegible] להצלה
[illegible] ורכבו [illegible] מזה ומזה והתוועדים להם
עם סיסרא ורכבו והמונו עם הקשת בחוזק ובגבורתם ורבו
בהם ונמצא שהם עמו · הקשת הקרבית ·

התועלת הד

הוא להודיע כי ראוי שיזהר אדם מלהשען

על האיש שישתכנו ובזה הספר

כי על מה שבה גלתה שיסתר סיסרא בבית הלחם הוא ימלא
אחר בתקוותו כמו שהוא כדי שלא ירא ושם שניהם היושבים
והחטים ובבע זה שבכורה אותן והם נפלו הפיהו עקרון

התועלת הה

הוא להודיע כי ביום יותר צריך להיות

בזריזות ולא להתעצל

בעתה שרים לבלתי יש יקבץ שיבא להם כמו שאמר שובבנים ועם
ימלאו מזה הספור כי כבר לא עלו שרית כל מחנה סיסרא שנפל לפי
חרב לא נשאר עד אחד · והרע' בגלות מה שם שער על הריגת סיסרא
כי ישובו אליו ויתוקן ויגבר לישראל כמשנה

התועלת הששי

הוא להודיע שראוי להתפלל

שיעזור ה' שנשלים הטובות בהם

שזה לדבורה ולברק בהושעה להם האזינו אל השם הקיים שכל הטוב
בא מאתו · ולזה שרה דבורה השירה הזאת ונתנה הודאה לש"י על טובתו

התועלת השביעי

הוא להודיע שראוי לכל אדם לה

לאחוז בשרי הטובה · ולזה

התנבא אשר לא באו לעזרת ה' בגבורים כי נגד מחנה סיסרא ונתקלל
מאלו יושבי מרוז מאת המלאך השם יתב' · עד כאן

התועלת השמיני

הוא להרחיק השבות האומות

והיותם מעוכבים בעבודה · ולזה

הקלימה אם סיסרא בספור הגלות סיסרא דרום בתחום לראש גבר
ולגבר מה רקמה הרבה ממנה גם הם הם צבעים והבגדים ·

עוד ספר

שעבו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' אחר

מות דבורה · ולזה נתנם הש"י ביד מדין שבע

שנים ותקפה יד מדין מאד על ישראל עד שהוצרכו לעשות להם מקל
מהריות וקם מערות שיש בהם כמו אלו ותקנו מהם לו בה נמצא
ולא שהוא לא יהיה במערות מאכלות בשעת מלחמה זה כן
שהיו רוחים מהריה כן בני מדין היו עולין בצאן ותקשה סימן
שיבוא בני ישראל ויתחננו לקם ויסתתרו מהם מלעשות וקנין
ע"כ שבזה הלכך הייתה עושה מן עת ההיא ההיא ואשכח
בעשות הקוימה זה נגד מהר בהר והיה חרש שיבא אחר מהם
לבריסרכים · ועם זה עשו מעבודתם נוכן עם ברית מלכותם
בשנה מחזיקים בהם שהם מהם נגד שעברו שם תמיד במערות
ובמצודות כי היה כנגד אשר שיש לכם חוזק בזה האופן כי נגד
יזרעו אלו יאספו בונה · ולהרח זה כי אין מה הביאם לעשות המערות
והמצודות והמעלות והוא שהיו משחיתים בני מדין הבואתם הכל
ומקנהם ויהי כי בא מאד מפני מדין לעקום אל ה' נשבו אלנו
שיושיעם מיד מדין · והנה שלח הש"י נביא לבני ישראל והוכיחם כי
עוונותיהם היו שיפלו בידי מדין כי הם סרו מאחרי ה' ועבדו
אלהים אחרים אלהי האמורי אשר בארצם עם רוב הטובות שהטיב
הש"י אותם · ויראה שזה הנביא היה פנחס כמו שזכרו ז"ל בפנחס
ביהוידע שהוא הכתוב כי לחטוב ילך עמו · והנה היה זמן ארוך
מאד ולזה אמרו כי פנחס זה האריך ימיו כדי קבלה שהאריך נסתר
חיה שנסרכות · ובדברי עם מלאך שהש"י ישלחהו בתחילת
החמלה ואינו שולם לכסות הכהן הנביא · ואין לנו מה שאמר
שבכמה מהם נחזור שמקבלם שעשה שאמר כי היום
חוזר שהן מאוד · וזה כבר מבואר שהגדה היה מאחר
אחרי הם ושם בלבב בספר לדברי הימים ובספר מלכים · ויש
שואל לאחר שהיה זה הנביא קיים אין לא הוכיח את ישראל כל
ימיו ולא הלכו לתשובה לבוא · ויראה שהאמר כי קהל זה הקהל
שהוא לא היה מתנבא רק שנים רחוקים ולא היה עם הרשע בן
לבניה גם · ולזה בא הנלאך בזה המקום שהולך למיות וכן
יגבר שלא יאמרו מדין והנביא כי כמו שהיה אתנה למה ובאמת
ופגעו שעשה כשנה ורוח הש"י לאנשים רחוק כן היה הגוים
בפרק · ואחר הסבה המלך שלא שיש בעבודת לבוב כל ימיו

חל שתבזין בישראל ל' שעדי הפרזות אל שהיו בהם יושב מפחד
אויב ולא נשארו ישראל אלא כי אם בערים המוקפים חומה · וכן
הענין במדינות · ועתה מזה שיעשו שנשתנה מכל המושיעים קודם
זה המשפט שעשתה מהמלחמת סיסרא והיה זמן שמגר בן ענת וזמן
יעל נכללים בשמונים שנה שלפני סיסרא לא נזכר שלא היה כי אם סד
[illegible] כמה שעשתה תשועה הגדולה [illegible] מבואר מאד
והפירוש הראשון הוא יותר נכון · עד שקמתי דבורה אם לבורא שקמתי
אם ונתנה בישראל · יבחר אלהים חדשים · פי' כשבחרו ישראל
בעבודת אלהים חדשים אז היתה להם מלחמה שערים ולא יוכלו
[illegible] · וחפשו [illegible] בכל דבריהם [illegible] זה
הענין · והוא שכבר משך סיסרא וקין [illegible] עם ברק שעם ישראל
[illegible] לפי שלם [illegible] אחרי עמדו
מאל מחשבותם · והנה במלחמה [illegible] וישראל זאת המלחמה
בהם ועם ידיהם לא היה להם כלי זין כי אם לא קשים ומצנים
עד שבכל ישראל לא היה מגן ורומח [illegible] · ולזה הוצרך
[illegible] כי נשארה [illegible] שמות זבולון ומנשה [illegible]
לא היו כלי זין כי אם [illegible] מעשיהם · לבי לחוקקי ישראל · ר"ל
הקושים והקופצים [illegible] בעם [illegible]
הנה [illegible] על [illegible] ישראל
שלא היו יכולין ללמוד תורה ולמוד מגן חויב · [illegible] זה על בני
נפתלי וזבולון שירדו מהם מחוקקים · שנאמר לדבורה בזה המשפט
כמו שיבוא אחרי זה הקוראים [illegible] רוכבי אתונות [illegible]
שהיו יושבים על מדין [illegible] שם ולא היו יכולים [illegible]
הישר מפני פחד האויב ויעו דרכם [illegible] על דרך אחר והוא [illegible]
שיחו כמו שאמר [illegible] שקדם [illegible]
וכל זה [illegible] שהיו [illegible]
שהיו [illegible] בישראל [illegible] לשוב
משם והיה זה המקום [illegible] שהיו [illegible] שם
[illegible] בכל [illegible]
[illegible] ללמוד תורה
ממה שלא היו יכולין [illegible] בזה [illegible] היה קנאי [illegible]
[illegible] · [illegible] · עורי
עורי דבורה · ויקם לדבורה לדבר השיר ולברק [illegible]
שהוא [illegible] המלחמה [illegible] ואחר
[illegible] עם אל ידים חזקים והם עם יבין מלך כנען כמו שאמר
ויכנעו [illegible] מלך כנען לפני בני ישראל
[illegible] לבנבורים [illegible]
עלה [illegible] והם עם יבין מלך כנען · [illegible]
[illegible] הנשבאים במלחמות [illegible] על ידו
[illegible] המלחמה הראשונה [illegible]
שהיה [illegible] בעמלק
כמו שנזכר בתורה [illegible] את עמלק [illegible]
אחריך [illegible] שהיה [illegible] עם
עמלק והוא [illegible] מן מכיר בן מנשה [illegible]
ירדו [illegible] שלדבורה וכן הענין מזבולון [illegible]
[illegible] ירדו עם דבורה [illegible] וכן [illegible]
[illegible] ברק עד [illegible] שלא [illegible] לדבורה כמו
שאמר ויעל [illegible] ומהם [illegible]
[illegible] · והנה [illegible]

ויעקב [illegible] בעת ההיא [illegible] כל [illegible]
יושבים [illegible] עדרי ישראל עד [illegible]
והיה שוכן במקומו ולא [illegible] עבר הירדן [illegible]
חקרי לב על שר [illegible] ולא נתנו לב לעזרת השם · וקרא [illegible]
[illegible] הלא [illegible] בעבר הירדן ועבר בן [illegible]
[illegible] כמו שקדם והעיקר על כן [illegible]
שלא היתה מעבר הירדן [illegible] שם לעזרת [illegible]
והשאר עליו והלך עם [illegible] בעבר הירדן באניות כמו [illegible]
[illegible] כי הוא יושב על
הים · [illegible] על [illegible]
[illegible] שלא יבואו [illegible] זבולון [illegible]
[illegible] והוא כי זבולון [illegible]
[illegible] שאמר [illegible] · וכן
[illegible] זבולון היו [illegible]
ברק על [illegible]
ועל זה [illegible] מלחמה [illegible]
[illegible] בני ישראל [illegible] רבים
[illegible] כנען [illegible] סיסרא [illegible]
עם ישראל [illegible] כנען [illegible] על [illegible]
שהיו [illegible] ישראל [illegible] עם [illegible]
וישראל שלא נקרו [illegible] על זה [illegible] מלך כנען [illegible]
[illegible] שהם [illegible]
[illegible] מן שמים נלחמו [illegible]
סיסרא [illegible] זה [illegible] הכוכבים [illegible]
[illegible] עם סיסרא [illegible]
[illegible] סיסרא [illegible] שכבר [illegible]
[illegible] קישון שהיו [illegible] כמו [illegible]
סיסרא [illegible] כמו [illegible]
[illegible] מן [illegible]
[illegible] סיסרא [illegible]
[illegible] קדומים שהיו [illegible] קישון [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

להם והכלל בזה ולא יורש שישבו בכלל שב מקרא קבע׳ והנה
נחלת הקבר [illegible] לקח השי׳ שיקחו עמו ואת המוקיים כי לא על
פיהם כי זה מורה על קרירות וגבורה · ואמנם אשר כל עניני כהפקס
שהתהפס העגלים וכלם שישובו להם · והנה במאמר הראשון הבדיל
מהם במעשה עבדי והורידה לבב ס קושיש היד״ה הוא ירא מהעבירות
שסירוסו עבדו [illegible] ולהפשיט משום מלחמה והקרי הוא ירא הלב
ובזה עשה [illegible] הכילה עלים ולא הזהיר כי קם לפיקוס ואחד
וגבורים וקסה היו שלשה מאות לבד ובהם נבדי הה זייך שנו שלא נה׳ השי׳
עד כי אין בעצמו בידו לחזק נצחה ונאחז למה תועה בידם שופרו
היהם כלי שיקח שופר ביד כל אחד מהם · ויתמה שהשיג וליגע לו
איך תהיה הקשה מי קנה מלחמת האנשים רל״ל שזה יהיה לפיתוי
שופרות ובידם כלם וכדים רקים ולפידים בתוך הכדים
באופן שעשה זה · ומה שקרא הכתוב במעשה · ויחזק השי׳ את לבו
במקום הקשה ואת שבלו כי זה מורה שהיה אמונה שיעד
נהשי׳ ליל להם שעורים ד״ל והכרת גם שעורים · כמו
הקשמורת התיכונה הוא קול יעבור שנשקעה · והנה ברמש ז
הקשמורה הזה הקימו השומרים מיד ושמור שמור המחנה שיתן
חסרים לה שכל אנשי המחנה היו ישנים · וילמה שכן היו שם ש
שומרים מתוכם לקום ברמש כל קשמורה ולשמור המחנה שינחו
הנה כי כן נאמר שימר שלא ישנו לפי המחנה עד סוף
האשמורה הראשונה · והוא הקול כולו שהקימו השומרים שם קולם
זה שמה שעשה גדעון בדיקה במחנה במחנה קולם זה הולך
שכבר קיו שנם · והנה הראשונה תחלה נתקוע השופר גדעון ומלך
אשר עמו ואחר כך עם שופרות שנק לאנשים השלשים והאנשים
אשר אתם ובשעה שתקעו לבן ועם שופרות שבכרו הכדים אשר
בידם ואחרו הלפידים ולקחו שמאל את הלפידים אשר בידם
הכפט שהקיף והיו לאחר השופר וקראו בקול חרב לה׳ ולגדעון
ועם רוב ההנה נתקשבו אנשי מדין שהיה חיל גדעון סביבותם וחשב
כל אחד מהם שהיה רעהו מאנשי גדעון · ו[illegible]
איש באחיו · והנה הלכו [illegible] [illegible]
קנפש שתשבו שיהיה מחיל גדעון והם [illegible]
ומן אשר ומן כל מנשה ורדפו אחרי [illegible]
והיו שם · ואח״כ שלח גדעון [illegible]
מדין ויבאו להם את המים [illegible] ואת הירדן [illegible]
וכנה שעבור המים [illegible] להם המלחמה פנים
ואחור · והנה [illegible] שני שרי מדין והביאו אחר
עורב [illegible] וקיבה את זאב במבוא
[illegible] וקם [illegible] ואחר זה יקב מעבר
והקצה [illegible] · קנה יוב [illegible] אחרי [illegible]
שמה הקמשים [illegible] שהם קין שם והגבורים [illegible]
[illegible] הקשיי [illegible] ואחר [illegible]
ס זובם [illegible] שבקרים סיורק מהגבורים שכמשחרין
ובזה קהם [illegible] · והנה [illegible] פוחת שנה כ״ב
שנת [illegible] גדעון · ואמר גדעון שבקשו את זבח ואת צלמונע
מקו ייקרס על זה [illegible] להקולם ואל הבדק נ׳ס
ושב משם [illegible] ואל [illegible] ואל [illegible]
מזה התפעלות רב [illegible] עד [illegible] שעבור בזאת
המלחמה [illegible] הקשיה [illegible] ונסו [illegible] ה
המעשה מאמר [illegible] אבל [illegible]

ומעשה [illegible] להם שיקדים · וילמה שזה הענין כלו היה בעצה ה׳ יתב׳
שהיה [illegible] והנה [illegible] אחריהם [illegible]
האנשים [illegible] · וכבר היו זבח וצלמונע במקום אחד שהיו [illegible]
ואחר כך [illegible] [illegible] שעשה [illegible] גדעון [illegible]
אחריהם [illegible] והיה [illegible] שגדעון [illegible] חיל
גדעון ירדף [illegible] [illegible] זבח וצלמונע [illegible]
[illegible] [illegible] ירדפו זבח וצלמונע על הירדן [illegible]
[illegible] גדעון והכה מחנה והמחנה היה בוטח במקום ההוא [illegible]
[illegible] עד שבלקחו משם זבח וצלמונע וירדף אחריהם [illegible]
כל המחנה שהיו [illegible] שהיה אחר גדעון [illegible]
היה [illegible] [illegible] גדעון [illegible] והנה שב גדעון מן המלחמה
[illegible] [illegible] [illegible] זבח
וצלמונע · [illegible] [illegible]
שאמר להם · [illegible] האנשים אשר הרגתם בתבור [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] האחרים [illegible]
[illegible] גדעון [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] כל בזה [illegible] היה [illegible] בני גדעון
[illegible] גדעון [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible]
גדעון [illegible] [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] כל ישראל [illegible]
היה [illegible] גדעון [illegible]
[illegible] [illegible] גדעון [illegible]
ואמרו [illegible] גדעון [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible]
שבו בני ישראל לזנות אחרי הבעלים וישימו להם לאלהים בעל ברית
שהוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · והנה אמר זה יותם
[illegible] [illegible] אבימלך [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אבימלך [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible]
מלך [illegible] על ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בעלי שכם [illegible]
[illegible] [illegible] · והנה [illegible] אבימלך
ויאמר [illegible] געל בן עבד ואחיו ויעברו בשכם [illegible]
בעלי שכם [illegible] · שהיה [illegible] אבימלך [illegible]
אבימלך [illegible] ויאמר געל בן עבד מי אבימלך
ומי שכם כי נעבדנו [illegible] [illegible] [illegible]

אבל אמנם ובניו ובני בניו ובני בני בניו לדורות רבים עדיין היו כמו
שיראה אחד מספר דברי הימים · וזה שהוא קיים בימי דוד כמו
שאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן נגיד היה עליהם לפנים
ייי עמו · וגם יראה בזרע אהרן אחד שיקרא שמו פנחס בן אלעזר
בן אהרן הכהן נגיד היה כמו שמבואר שם בספר השופטים · ויען
מלאך ייי הוא הנביא שזכריה הנביא יקרא מלאך ייי במאמרו ויען
הנה הנביא מלאך ייי · וגם נקרא משה בקין ובהשתמשו אוש כך
על מהם · והנה נתערב שם הנביא ששלחה לגדעון ואמר לו
שייג אתו · והנה קראו גבור חיל כי כן היה כמו שאמרו ז״ל זכר
ולמושיעים אתה פגעתו כי כאיש גבורתו · ויראה שאלפו היה
שר הצבא כמו שאמר גדעון היה אלפי הדל במנשה · ושה היה
באדרים לא אמר לאשר ירדנו ואתנו על הבקר · והנה קראו
גדעון שהיה ייי עמו כאותו שפטו את ישראל וכאשר קרא שם בכם
מקום ויתן אליו מלאך ייי הוא מלאך ייי שזכר והוא על לכן ויאמר
ייי לגדעון שאמר לו גבור החיל ושכבר היה עם ידיעתם · והנה אמר
דבריו כאלו השם דבר כי הנביא ידבר בשמו · ולכן אפשר שיאמר
אומר שזה הענין היה במראה הנבואה לא שאמר · וגם הקראנו
לפי זה על זה האופן כי מראות הספר נראה שהיה בהקיץ
וגם נראה כן שפי׳ סתר כן גדעון בנבואה בזה האופן ר״ל שהשגתו
בהם הנבואה בהקיץ · ועוד שאין מלאך הנביא שנאה לו הנבואה
פעמים רבות שישאל מהשם את השם שיקיים לו ייעודו כמו שאמר
גדעון שאמר לו אחר זה שאמר אחר זה אם יש לי מושיע בידי את
ישראל לו · וזה מבואר מאד שנשא גדעון הנבואה · והנה אמר
לו הנביא לך בכחך זה וירא כי נתגלה אליו לגדעון כח יוסף על
הכח שהיה לו קודם זה כמו מה שאמר שאול שהיה אלהים לב
אחר · ובאותו שאמר ראיתי זה בדוד לאחר שנמשח ומלך על
ישראל על שמואל · ולכן המושיע זה עם בואו אליך · זהו״ל שנגד
שזה הענין היה בהקיץ כמו הענין שנראה במלאך ייי למנוח
ואשתו כמו שאמרו ז״ל והנה נאמר שם בנבואה · והנה שאל גדעון
אות שיכיר ממנו כי הוא מלאך ייי כדי שיכיר ויוכל לסמוך על
דבריו · והנה היה האות הזה שכאשר שלח מלאך ייי את קצה
המטה אשר בידו ויגע בבשר ובמצות ותעל האש מן הצור
ותאכל את הבשר ואת המצות · והנה הלך מלאך
ייי מעיניו כי כן ראה גדעון כי מלאך ייי הוא ולכן אמר אהה
והנה בשביל זה קרא הנביא כמה שבשבילו נתנו · וזה ממה שיורה
מאמר האומר פנים אל פנים · וכאשר ראה גדעון שמלאך ייי
הוא אחד מן המלאכים שכבר ראה כן בענין המלאכות לדורות
וכבר היה מפרסם שכאשר יראה זה ימות אחריו והמות עליו
זה מאמר גדעון ואמר אהה ואמר יען כי ראיתי מלאך
פנים אל פנים והגלה שאני · הורה שזה היו כמו יעשה שכן
יקנו בהם מפני הדברים הם הנביאים · והשיב לו מלאך ייי לאמר שלום
לך אל תירא כי לא תמות · ואמרו שלא ימות
ויראה שעם היות שאמר כן זה האומר והוא גבור החיל בנשך
שיקח את הפר השור אשר לאביו · ואמר שיקח משם העצים לעולה שהיה
בזה היתה מדרגה מעלת הנבואה · והנה אמר הכתוב הקודם
הוא היו רבים נאמר לו · ויראה שיהיה הקרבן במזבח ההוא אשר
לא כבר כי לא בנוי היה שור ובין והשם הנביא הבנוי המזבח
הוא אשר יעשה משלה ומבין מה שהיה כדי שיהיה יפה
ובמעשה שהשני ויהיה הקרבה משם מיוסד היותו וכן קרא בו

שהיה הכתוב הזה שקורא לו השם דבר הזה והנה היו מוקפים שבע שנים וזה
יורה שזה הצער היה מקרה להם שעבור כי כל שנשתעבדו היו הקדר
ממין שקרה זה · והיה לא כיון מזבח לבעל ואשרה היתה עליו והשי׳
בחמלתו הנביא הודיע שיהרוס את מזבח הבעל אשר לאביו
ושיכרות האשרה אשר עליו · על דרך המעשה זה הוא המעשה
שהשמיטו הנשר והמלכות · כמעשה ר״ל שיקום ויהרוס והדר בן שיוכל
להשתמש ממזבח · ולכן שיקריב הפר השני לאל ועשה שנה שנה
האשרה ובאשר היה והיתה שנה כמו שאמרו ז״ל כי זה נעשה ובזה
ובאו ובכלה ובעצי האשרה · והנה עשה מה שנאמר לו לעשות קרבן לש״י
יכלה שבנבואתו בהסתר האמונה שנגלה לו הש״י בהסתר הענין
בהסתר מה שיקרה לאנשים עובדי הש״י והנה היתה הכוונה לגלות
לגדעון אמונה הש״י · ולפי שזה הענין לא היה יכול גדעון לעשות
בגלוי לפי שיראה אנשים מעבדיו ועשה כזה עם שזה היה קדוש
הש״י · ובחר מפני זה שיהיה בלילה שיהיה אפשר לו
והמספר המעשה שיקרב זה הוא עשרה · ואמר יראתי את בית
אביו ואת אנשי העיר שיראו אותו ומאשר זה היה עושה זה
ביום כי לא היה לו כח · והנה כאשר השכימו אנשי העיר
בבקר לראות כי נותץ הבעל והאשרה אשר עליו כורתה והפר השני
העלה על המזבח הבנוי כי לא ידעו מי עשה זה · ואמרו
חברים שלהם ... כאשר אמר שעשה כן בלילה והיה כמו קיים
הפרובו כי זה הפר היה לו שפיו זה מאד כנגד מלאו הפר השני
והפר השני שבעה קרבנו וקראו ומלאו שגדעון
עשה זה · והנה אמרו שהרגו אותו על שנתץ את מזבח הבעל על זה והאשרה
שאמר להם מלאך שיהיה האלהים אחרים יריבון לבעל בעל ירב
האלהים שאתם תריבון בעבור הבעל האלהים מריבים בזה
שאינכם מאמינים שהוא אל כי לא היה לכם שתריבון בעבורו אם
היה אל · ואם שהיה אלוה יריב הוא בעצמו כמו שזה מנהג
שאמר הכתוב אשר נתץ מזבח הבעל אשר לאביו והיה עם זה
שר [illegible] בעבור הבעל מהם ומתנגד הבכור אחד
שלא ימיתו [illegible] אם עבור הבכור לפי שהוא מולדתו
[illegible] אלוה · והנה קרא שם בנו ירובעל לאמר
[illegible] הבעל והנה לא ספר בזה המאמר
[illegible] ושלח לבית אביו וירא הוא ביתו
כאשר [illegible] באמצע ולאשר זה שהוא
[illegible] ויקח שם [illegible] יהיו מקריבים אותו
שגם כמו שקרא ולא [illegible] ... הם לבשו
ישראל ואחר כן בעמק יזרעאל ורוח ייי [illegible] כל רוח
נבואה כמו שאמרו ויתקע בשופר ויזעק אביעזר אחריו ויתקע
בשופר וגם שלח בכל מנשה ואל אשר ואל זבולון ואל נפתלי ועלו
כי הוא היה ממשפחה הדלה והיה קטן בבית אביו · ומה לא קרא
אלה להם מתחלה · והנה היה עדיין מאמין בגדעון והיה מבקש
שיקח אות מהשם אם יהיה מושיע בידו כאשר דבר ולכן בקש
אות אחרת · כי מלבד הכח שהיה ממנו הנבואה · ואמר שאלה אות
שיהיה הטל על הגזה לבד והוא שיהיה חורב על הארץ ועל כל הארץ יהיה
טל · והנה בשביל זה שאל לו האות הזה שהנביא עשה
כן לא נודע הש״י על ידי אותו והוא כאשר כזה במראה
הנבואה · והשיב לו כי כל אשר ייחל ויצא כמו שהוא מבקש
זה בלילה ההוא שבזה הגזה נמצא טל והארץ הנשארת חרב
כלה ואחר זה השיב לו שהאות המדובר אך היה זה מה שאמר להם

[illegible]

התועלת העשירי

הוא להודיע שראוי לאדם שלא [illegible]

[illegible]

התועלת הי״א

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ב

הוא להודיע [illegible]

[illegible] התועלת הי״ב

התועלת הי״ג

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ד

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הט״ו

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ו

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ז

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ח

הוא להודיע שאין ראוי לאדם [illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הי״ט

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכ

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הכ״א

הוא להודיע שראוי [illegible]

[illegible] התועלת

עזר ספר

[illegible] ישראל [illegible]

[illegible]

בזמרי שהיה שר חצי הרכב כן קרה לאחר שעבר את אדוניו המלך מהם
היותו בן ירבעם שהיה מוכן לעני ישראל · הנה בן בעשא וזמרי
קבלו לאבדם מעלה המלך אלא שהוא בן ירבעם ובעבור זה הוא
סוף בעשא ואחריו המלך ואם היה ראוי בעבור חטאי [illegible] שכבר
וזה דבר כלו ראוי ואין יותר מזה עם שכבר בא לו כי לי ואמור מהמלך
מכל וכל להיותו מות לענין עיר · וקבב שיאמר העם לא נמלך לזה
אמנם כמו שהוכל ולא לה נשכח עשיו ונחלק לדבר אני יקום והוא מאחר
שכבר שכם לא היו נכונים בזה המאמר שאם היה הענין כן היה
מובחיש אותו הוה עד אחיו ורבים אותן היו להם מולידים
ולא נסכו אחר המלך · כי ירדה והנה היה שמרום שהיה יושב
בא המלך והכריע ואולם הוא תמן ראש אחד · וינגש זבו לאחת נער
ותתאחיו ומש בת הכסב · ישן מנוח אך היה יכול על זה והנה
אמנם שהם היו שלמים עם המלך · והנה ילמד שעשה זה בחכמה
גם עם טוב יאמר המלך שמאמר להם כי הוא סבב כל הרעה הזאת
לשכם · ולא הקשיבו עמו לבזות העיר · אולי היה זה עשיית המשפט
חלק במלך מעשר שכם ולא בא המלך להשרים אשר עמו · לכן קבצם
אשר עמו · כי שהרשיעים פשעו על כל אחד לבדו · ולא לא עשה
כי אם כמשקל לבני זה ולעמוד פתח העיר · ויתן את העיר ורעה
מאד עשה זה כי שלא יהיה ראוי לשלות ובנים · בעשותם על
שכם הם שרי העיר ולא היו עם בעת הקציר · ולזה בא ולא אפו
ביתה לבבית דגש מדים מעיקרי המלך · ואם המוקם הזה
מהאל ליקהו מבלי חזק הוא אחד בעתה · ולזה לא מרד עם
כי אם אנשי עבדי שכם כי הם לבם היו לבלים · שזכרו לאכלה הוא
עצם ונקרא כן מפני שהוא מסבב כי השמשים מסבבים
סביב האילן · שזכר מסובכת · ויקרא המקום לרגל ירומה טוב
אשר [illegible] מלכות · האם רכבה יום חסידה מכבה · והיא אחת מהמיני
והיא השונה להיותה רוכבת על התחתונה · ושנים עשרים
להם לכל הענין בענינים ונתחלפים שתי הבמות והנה הוא כמו
עבים כמו שזכר להם יקרים וקרבים · ואולם הקשה מעשה

התועלת הראשון

הוא להודיענו שאין ראוי שיתרשל האדם מהקנה

מהתגבר ושפלתי לו והכנעו לפני האל בצר לו לשיתחנן לבו גם
לפי מה שאפשר · ולזה הסבב שבא אל ישראל מהיותם תמיד
שנלם ולא שיחיתם הוא ואת כל זה לפי מה שאפשר ולא [illegible]
המעשים בהם והמעוררות והמעלות בהם רושם · לכי
הכלה מה כמו שכבר ביארנו במה שקדם ·

התועלת השני

הוא להודיענו שהשגחת הש"י בישראל ומגביר עם ה

האבות והוא שרבה שבט בני ישראל לא נגרו [illegible] ביד
בעשא ומשך לבבו לזה כמו זה הקאופן השלם שבא בזה המאמר
יכל זה היה לאות להשגחה בישראל · ולזה ספר הש"י שהיה
הישועה על בעשא ששם הסבות האחד כי אם שהיה יותר ראוי לזה
המעשה כי הוא גבור חיל והיה גם יותר ראוי שיעשה זה הקנא על
ידו מזה לפני ישראל · והשגחה כי ילמד כי הרשע עשו ישראל
היה שרש ובבית ואחאב מבין שאם היה הבעל ומזבח הבעל וה
והאשרה והיה שם פרשה וילה ענין זה שנים · ולזה יתכן שהתחיל
ואחר בזה העשה זכרו מהם בית ישראל ולמה שיעשה בית הבעל
ובריתה האשרה היה ראוי שיקדם קודם הנני ישראל והרבה
שיתגלגלו עם זה הדבר · וזה היה אחר שיש לא בקנאת עם בענין ל

לבעבור הרע שעשה כבר קודם [illegible] הוא מה עם מדין ··

התועלת הג

הוא להודיענו שאין המופתים אשר עשה הש"י על ידי נביאיו באמונתם

ויהיו מנו הפנות התוריות כמו שביארנו בקהלת ובביאורנו לספר
התורה · ולזה זכר שבא האש מן השמים על דרך המופת ואכלה העולה
והמלכות [illegible] אשר הלך
מעשי בעשא ולא ילכו אחריה ·· התועלת

התועלת הד

הוא להודיענו כי התמשך לדבר בעל דבר מה ראוי שיקיים

הדברי הוא קודם שיעשה הסדרת הבמות מאמן · ולזה
ספר שאלה הש"י לאליהו מזבח הבעל ולבבות האשרה אשר עליו
ולהעלות העולה אשר הוא לו לשכר [illegible] ולקחו [illegible]
בזה בנו לבנות זה הבית [illegible]
שלא ושלא [illegible] התועלת

התועלת הה

הוא להודיענו שראוי [illegible] לעשות [illegible]

[illegible] ולהסתיר כי לא הקשה [illegible]
לעשות זה [illegible] שהיה יותר ראוי [illegible]
לא יעשה [illegible] יהיה יותר [illegible]
[illegible] שאם היה [illegible] זה הענין ביום [illegible]
מזה כל ביתו וכל [illegible] היותם [illegible]
ולא הקשים לעשות זה הענין בזה ·· התועלת

התועלת הו

הוא להודיענו [illegible] שהיה בעשא מישראל [illegible]

הענין [illegible] ולזה זכר [illegible] ביען [illegible]
הדבר הזה [illegible] בית הבעל וכריתת האשרה [illegible]

התועלת הז

הוא להודיענו [illegible]
מדבר מה [illegible] ראוי [illegible]

[illegible] להם [illegible] היה [illegible]
[illegible] ובזה [illegible]
[illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]
וכן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הח

הוא [illegible] המופתים [illegible]
[illegible] על [illegible]

[illegible] ומעשה [illegible] על [illegible]
[illegible] על כל [illegible] היה [illegible] בזה [illegible]
[illegible] ז"ל [illegible] המופתים ··

התועלת הט

הוא להודיענו שראוי [illegible]
[illegible] יותר [illegible]

[illegible] לא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

מהו שרמז עבדון בן הלל׳ עד קצת שכבר הוקם ישע בני ישראל לנושע
הימים בשנותיו׳ והיה זה קצת קודם שהיו פלשתים מושלים בהם משנה׳ וזה
המפקד התחיל בם ביד נאות מושלת שמשון נזיר שזכרנו ממנם קודם
זה מבואר הטיב כי פלשתים מקודם עתי עשו ובזמן הנה ופעמים קודם אחרון
שזכרנו היו פלשתים מצרים לישראל׳ ולזה אמר יי׳ עד לא שראינו שקירך
תהיה בן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים׳ הוא ולא כל
היה כלל פלשתים על ישראל בימיו הם ופעמים הקסם כל ימיו כנגדם
וקל והוא שכבר היו ישראל תחת יד פלשתים ושמשון יחל להושיעם מהם
ולא שהיה [illegible] שאמר והיה הנער שיעמוד שמשון נזיר
אחרי הקשים ולקות [illegible] השי מנזיק ומבין ומתהפון לאונשנו וזה
ולזה שיהיה נזיר אלהים כי הם מעשה שתי יהיו מוש מוסר אחד לזה
העשן שאמרם כלל קדושה מונח בה לו לא יזיר עצמו מן היין׳ ומתהמדה
בעניה מעט מן כשה היותה הרה מאכנו משתיית היין והשכר והזהיר
אותה שלא תאכל טומאה להורות על קדושת הנער היותו כזה ממה שהקיים
כמבוא בקדושה ויקיה עד זה סבה לקרואת שיהיה פרש [illegible] הנער
והמתחלות [illegible] ולזאת הסבה כלכה שלא יעלה מורה על ראשו להורות על
קדושתו זה כלו ממה שירחיק ממנו ההתאוות בעניני החושים כי זה שלא
עם שזה השען מבוא שען הגבורה כי והשכל שרמז יי׳ שלא יעלה
ממנו שיקשם קשו בו גבורה נוספת מפני הנזיר והאחד לא יחייבו נזיר
הנער לא היה בו והוא שכבר מלאכו שהקף שעלה מפר נזרו ממנו׳ ולא
היה זה קוש היתה הגבורה מתחייבת [illegible] הנער כי קדושים שיש בגדול
הנער בגבורה הוא [illegible] הקלים הקשים [illegible] שהיה מגרכם
שותה מהם הנער׳ וזה כי הנער [illegible] לא יגדל ולא יונכו
הגידים [illegible] ויתחזק מזה
רוב גבורה ומה שזה לדבר לא תמורה גבורה בגלוח הנער כי מסבת אחר
והתרבר ומעאמנו׳ והנה זה המלאך שדבר לאשה ולא שיתראה נביא
[illegible] מהלך הכוח שהיה יחד לשנים בזה הלקות הנזכר
בזה המקום׳ והעלאך טוב שזה הנבואה היה מאוד׳ והנה לא יכול לדבור
[illegible] שלא רצה לדבר [illegible]
עד [illegible] כי הוא מלאך יי׳ [illegible] שאמר
להם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ואחר
[illegible] שנתבוקשו׳ והנה אמר
[illegible] שיתנגד
[illegible] ויהיה עובר על מה שזה היה ההודעה מלהתחיל בם
[illegible] נזיר אלהים׳ וכבר קצר מעלם גבורת שמשון שלקח
[illegible] ממנו עד שקפץ כסף הארי׳ השוני לקחתו שיקרע
[illegible] כדו׳ ולקחי שנה מהעת הזה שהיה האשה הזאת
[illegible] שמשון לקחת אותה לו לאשה וימיה שנתנו לה שנים
[illegible] לחת עלבה׳ ויגדלה כי קטן יהיו׳ ואשר שיקיה הדבר
[illegible] בזה המילה לא האורן והצעקתו עד שלא יכול
[illegible] ויקיה [illegible] שהיה [illegible]
[illegible]

לא יכול לאבדו בגבורו לא להתקיים יחד עם שעורים יותר הטמטם [illegible]
שלא לא עשי [illegible] שען הגבורה הקיימה   לא מחשבים [illegible] אמר זה להעיר
להם כי אחשי [illegible] עשה להם שען חזקה׳ ולא זה לא מאלוהו׳ אן אמר
זה לבורית [illegible] אחד מאלה שרוצה עם אחד מהם׳ ולזה גלתה לו
עשה [illegible] ומה הגלה לא ישי העיר׳ ובגבירתה כי שפלים מחשבת
לא סר [illegible] וגם לא ישי הקיימה׳ ומרחק שמשון על
רעתו לא מצריו ומכל מנוח ועל בתו אוהו׳ וברמזותה לא כי עזבה
שמשון הגזירה לאוזה ונתנה לאשה לאחד ממרעהו אשר רעה לשמשון
בעבור בעת ימי המשתה׳ ואחר זה בימי קציר חטים היה שב שמשון
לפקוד את אשתו בגדי עזים ואשר לא מצא ולא הניחו לבא לה כי נתנה
למרעהו׳ ולאשה לא שבו שכבר שנאה ורבה לבבו לנקום מאותה קרעה
אשר היתה יובה ממנה׳ והתפלל מזה שמשון ורבה להנקם מפלשתים
ומנקט קנאה כי אלהים יעשה עמם רעה ולא יוכלו לנקום עליו כי בכן
היה לא לבדו לנקם על מה שעשו כי גזל [illegible] והנה הנה מכח שמשון
לבד לכד בזה השועלים והוא שכבר לכד שלש מאות שועלים ולקח לפידים
ושם [illegible] זנב אל זנב וקשר [illegible] אחד
[illegible] בלפידים ולא חזר [illegible] היה בו עד [illegible]
מקום שעברו בו עד [illegible]
[illegible] ושד כרם זית [illegible]
[illegible]
פלשתים כי שמשון עשה זה [illegible] ולכן להנקם
[illegible] שמשון [illegible] להם כי
עשה מה שעשה׳ ויאמר להם שמשון [illegible] להם [illegible]
[illegible]
[illegible] ויכם שוק על
ירך מכה גדולה [illegible] ירך׳ [illegible] והפלשתים [illegible]
[illegible] יהודה [illegible] שמשון [illegible]
פלשתים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שמשון [illegible]
[illegible] שנים [illegible] פלשתים עשרים שנה [illegible]
[illegible] פלשתים [illegible] שמשון [illegible] פלשתים [illegible]
[illegible] שמשון [illegible]
[illegible]
[illegible] שמשון [illegible]
[illegible]
[illegible]

וירא בזה כי [illegible] והנה שבאמרו בני ישראל והוא עבדו
אלהים אחרים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ולא אמר גם בזה העון [illegible]
מושיע. והנה [illegible] כי יפתח היה בן אשה זונה [illegible] שבכר [illegible]
בן אשה שהיתה [illegible] [illegible] [illegible]
זונה [illegible] [illegible]
[illegible] והנה [illegible] שלא ינחל יפתח עמהם בבית
[illegible] והיה זה [illegible] [illegible] והנה [illegible] יפתח
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] יפתח היה [illegible] והיו [illegible]
[illegible] [illegible] שהיה יפתח [illegible]
[illegible] [illegible] עם בני עמון
[illegible] [illegible] בני עמון [illegible] הדברים
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יפתח [illegible] מלך בני עמון [illegible]
[illegible] [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יפתח [illegible]
[illegible] [illegible] ישראל
[illegible] מלך בני עמון [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] בלק בן צפור מלך מואב [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] שלש מאות שנה [illegible] עם ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בני עמון [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] בני עמון [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בני ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ישראל
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] שנה ומה שאמרו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
עם זה [illegible] פלשתים שהיו [illegible] עם [illegible] שמשון [illegible]
[illegible] [illegible] שנה [illegible]
[illegible] [illegible] יהיו [illegible] שנים ואם תאמרו
[illegible] פלשתים [illegible] שמשון ועם [illegible]
[illegible] שנים [illegible] קודם [illegible]
אחר [illegible] [illegible] ישראל [illegible] פלשתים
ולמה שנאמר [illegible] פלשתים [illegible]
[illegible] [illegible] פלשתים [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] קודם [illegible]
[illegible] [illegible] פלשתים [illegible] שמשון
[illegible] [illegible] פלשתים [illegible] ישראל [illegible]
שמשון [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] היו שם שבעה שנים [illegible] שנאמר כי [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

אם כי שתשלם לא ידיעה מה יהיה משפט הנער ומעשהו ומי ה
הוא זה השיב אם הוא ראוי לאמור עליו · התועלת הי"ד

התועלת הי"ד

הוא להודיע לפרסם שגם המופת אשר יעשה השם על נביאיו כי אמנם
יתקיימו הנבואות האמיתיות · ולזה זכר זה המופת שנעשה בפני מנוח
ואשתו בעלות האש מן הצור כלה בהקטר המנחה · ותורה שמשון הקים את
קדשו מעל ידיו ובקשת המלאך אשר בא לפניו ונתנו ונתנו ומיהרו בם
אל כל שמשון מאמונת האמת שהיה לו לבעל לו מאמינים ·

התועלת הט"ו

הוא להודיע לפרסם שגם המופת
ושכבר קשה מתחלת הגבורה המלאך
ולזה כתב מה שאמרה אשת מנוח שהשיגה המלאך וכן זכר זה בשמשון והיה זה
כן כי שהשיג השכל אשר לו המראות הדומה ירמה שלא ויבח
שידבר כן ושמר מהם לא יוהלו עד קצה · התועלת

התועלת הט"ז

הוא לפרסם קיום יעוד השם ולזה
התחיל לספר הגבורה שעשה שמשון
מיד בכפיר האריה ולקח הלשה שלקח המלכה שהיתה סבה לכפל
קללים רבים מפלשתים · ולזאת הקבה אמר כי מאיזה כדי שיתנאלו אלים
מפלשתים שמושיעו שהוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים לא
שהיה מאת השם שיתעולל בכל הנסים · ולזה ספר כל אשר מה שהודיע
שמשון לפלשתים בחייו ובמותו ולכך כנחתו על שלשה שלה קודם
שלא לא היה יותר ביד פלשתים עם היותו אחד יחיד מבלי גבורתו
שלא הכתה השם שלם שיהיה שהוא לבו לנשים שתהיה לו גבורה
שלמות והיה שמר בה מה פלשתים · התועלת

התועלת הי"ז

הוא להודיע שאין ראוי לבוא לבעלות קודם
שוכבתו אתו · להודיעך כי כן
שלא קודו שמשון לא שהלך אותו באשה הנער · וכן השכן בלה שלה
קודו שלה שהיה סבה להפילו ביד פלשתים שמשך ממה מהרעה
מה שכבר נזכר בזה הספר מהרעה שמאל לו · התועלת

התועלת הי"ח

הוא לספר שאין ראוי לסמך בכבוד
הענוים כי אחד הנביאים לא יבלם
מזורעים · ולא הגיעה מה שקרה לשמשון ממה בגבורה לא הכנים
שמשה ואמר שכבר לא היה כבד בה והיה עם שבעל פלשתים עם
ישראל היה מבעלם ומשפלם מכל ולא בבריתו והלכתו עליהם כי
שמתבעלה עד הוא לא יש היה מהשבח מלא על אם היה שמר
מאת השם והיה מנהיג ישראל כמשפט השופטים השלמים ·

התועלת הי"ט

הוא להודיע שראוי למנהיג שעשר
עמו ולא יסתפק לו שמירת עצמו
הלא קלה כי שמשון עם מה שנתפרסם לא מגבורתו שלא יוכל רבים
להזיק לא פה יקיתקיו כל מלחמה כי נפל בלא כלום מה היה מגן
ויסלקו שכן בזה הספר הוא לא ידע להזיר בבני יהודה בבא
קדיו לתתו ביד פלשתים וקבל שיאסרוהו בלמותו שאם לא יעבור
לא ירדפו בני יהודה על זה עמו בחזקה ולא נתנו ומיד פלשתים
והמקום בזה מכריעה בינו ובין בני יהודה ולא יפול מהם רב ·
ולזאת הסבה שאמר מהם השמים שיקבול שיאסרוהו שלא יפגע
בהם כי אולם לא ירצה כי ותקם לבא לנקעבד לא יוכל לו בלשלוי
יקום כי גם ויפלו מהם רב · והנה קבל שמשון כן שיאסרוהו בני
יהודה לא קבלתם ולם כדי שיעשה לאסר הקללות לא פלשתים במה
שהיה משחית בהם כי קם הראין עמם שהיה לפלשתים לא קרבו
בידם · ולזה יודע לכם שלא מלבם היה עשה שמשון הדינים
שעשה ·

התועלת הכ'

הוא להודיע שהשמחה השם עם שסבב
שלא אחד לאסור ובזולת כל המלחמה
כל והמית הפלשתים מעצר לא לא להושיע בדבר לא במעט ·

התועלת הכ"א

הוא להודיע מה שעשה השם ית'
לקנאת כבודו להודיע שהוא גמול ומשפט
על כל המעשה מדה כנגד מדה · ולזה זכר כי לקח שמשון בעיניו כי
לא הלך אחר שרירות עיניו הפילהו בזה שיעורו עיניו · ה

התועלת הכ"ב

הוא להודיע מה שעשה השם לקנאת
כבודו במה שהיו פלשתים מיחסים
לאלהיהם נפילת שמשון שדם אשר קראתם בה בתוספות יחו הכנים
וזה שכבר השיב לשמשון שאין שבגבר לה נקם מהם ונפשו לא היה כי היה
ראוי לכך מזה התפלתו בדברים הפחותים האלה · ולזה שאלו שתמות
נפשו עם פלשתים לפי שלא היה ראוי לגמול לעשות לנקם בזולת מיתה והם
היו חוטאים כלשון מפני שהיו מיחסים זאת ההצלה לאלהיהם ·

עוד ספר שכבר היה

איש

מהר

אפרים ושמו מיכה · והנה אמר שכבר היה זה בימים הקדומים
שלא היה עם שופט והיה זה בימי השעבוד אם קודם שעתניאל בן קנז
אם קודם עתניאל והוא אם קודם אחד מהשופטים אחריהם · והנה לך
לא השאיר פתק אשר שיהיה זה הענין בין שיות שמשון ובין שיות עלי
מה שהקבלי מדברי הקדמונים · וכבר נאמר בזה שאחר שראוי
שיהיה כל זה הספור במה שבין מיתת יהושע ובין עתניאל בן קנז ·
ולקטב שנמשך לזה הספור לשמשון שהיה משבט דן לספר מה שהודיע
על הדבר שבט דן על פסל מיכה שהעמידו זמן ארוך מאד · וכבר
אמרו קצת המפרשים שהיה זה בפני הכסף אשר אלף ושמונה כסף
שבא בספור שמשון ולכן לאסף אלף ושמונה כסף שבא בספור
מיכה · ויוכל לומר לפי זה המאמר עד שכבר היתה הסבה הקודמת
בעשה אל הכנעם והוא שיוכל לאחד מהם נעשר עד כי כסף לא
היה סבה אחת שנפל שמשון ביד פלשתים ונקרי עיניו ונמשך לא המורד
בפסל · וכסף מיכה היה סבה שיהיה בעון בפסל מיכה זמן ארוך ·
והנה ספר שכבר אמר מיכה לאמו אלף ומאה כסף כסף אשר
לקח לך ואתה אלית כל מי שלקחו אם לא ישיבנו לך ונקראת זה מזה
ולזה הודיעה לה גד לך שאני לקחתיו וקראת לך · והשיב הכסף לאמו
ואמרה לאמו הקדש הקדשתי הכסף שיו מידי לבני לעשות פסל ומסכה
אשר היו לצורות שיעבדו בהם האלהים ויחשבו שהיה בהם כח להגיד
העתידות ומהם עובדים הנה הלמודים · וילמוד שאחר הקבלה עשו גם
התולה לא שם עוד · ויורה על זה מה שאמרה הקדשתי הכסף לבני ·
והנה השיבה לאמו הכסף והוא השיב אותה שנית לאמו ועשתה ממנו
פסל ומסכה והיה בבית מיכה וכליו יגיד לו העתידות לפי מחשבתם
וכבר עשה לו מיכה בית אלהים ולזה הפסל והמסכה ועשה אפוד
ותרפים והיה אותו בית אלהים לא שבו כי שכינתו היה עם
ומלא יד אחד מבניו להיות לכהן לשאול לו העתידות · בימים ההם
אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה · ספר זה שאותו היה זה
סבה לא עשות זה הפסל · ולזה ראוי שנאמר שזה היה אחר המלך
שהיה מושלותם זה הם הקהלי והוא יהושע לפי מה שכתב ש
שהזכירו ישראל לשלא זה כדי לבער מכל שיהיה נכבד ממה אשר
לפניו מהשופטים לא בעיניו במיתו הכנענים והעזרות עד שכבר
שמואל ובעבם ממנו שקרא בספר שמואל · ולזה קורא פסל מיכה עד
מותו עד כמו שיעבוד אחר זה · ולזה יראה שיהיה זה הענין אחר מות
יהושע קודם מושלנות עתניאל בן קנז · ויורה על זה עוד שכבר זכר

המזוזות ואולם המזוזות והקימם על הבריח ושמם על כתפיו והעלם
אותם על ראש ההר אשר על פני חברון וזה ממה שיורה [illegible] [illegible]
מ"כ מפני שאהב אשה בנחל שורק ולא נזכרו פלשתים [illegible] ויראה
שגבורה הזאת כמו שאמרנו [illegible] סרני פלשתים [illegible] [illegible]
שמשון שיגיד במה כחו גדול ובמה יוכלו לאסרו ולענותו והיתה בה
שלשה פעמים ואחר זה הציקתהו בדבר עד שהגיד לה את כל לבו שכבר
היה מוכן [illegible] כמו שאמרנו ולזה קצרה נפשו למות
מן הענין להגיד לה את כל לבו והיה זה סבה אל שנפל ביד פלשתים ונקרו עיניו
ואסרוהו בנחשתים והיה טוחן בבית האסורים כמנהג האסורים
שהיו טוחנים שם [illegible] להשתעבד בהם והנה סרני פלשתים
חשבו [illegible] על אשר נפל בידם שמשון אויבם ומחריב
ארצם והיה זה סבה אל שיקראו לשמשון שיצחק לפניהם כי שיראוהו
כלם [illegible] [illegible] בגבורת [illegible] והנה הקרב שמשון עם הנער
המחזיק את ידו שיניחהו אל העמודים אשר הבית נכון עליהם וכבר
נסמך עליהם לפי שכבר ישען עליהם וקרא שמשון אל ה' שיחזקהו
בפעם הזאת להנקם מפלשתים שנקרו עיניו ושימות נפשו עמהם וכבר
שמשון [illegible] פלשתים כי [illegible] מהם והנה הטה שמשון שני
עמודי התוך אשר הבית נכון עליהם וכבר נסמך עליהם אחד על
ימינו ואחד על שמאלו והטה [illegible] בכח [illegible] שנפל הבית על הסרנים
ועל כל העם אשר [illegible] המתים במותו רבים מאשר המית בחייו והנה
זכר אחר זה [illegible] [illegible] שפט [illegible] עשרים שנה להורות
כי זמן ששפט [illegible] פלשתים היה עשרים שנה וזו [illegible]

התועלת הראשון

[illegible] לפרסם מה שעשו ישראל
מה [illegible] [illegible] לעשות
[illegible] [illegible] אשר הפילם ה' ביד [illegible] [illegible]
[illegible] פלשתים ובני עמון [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בכל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת השני

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] שרדפו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הג

הוא להודיע שראוי לאדם שיעשה דבר
מה [illegible] שיעשה דבריו בחכמה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בני עמון והיה זה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הד

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] על זה [illegible] [illegible] יפתח [illegible] [illegible] בני עמון [illegible]
[illegible] בני עמון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יפתח [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בני עמון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בבני עמון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הה

הוא להודיע שראוי לאדם שיעשה [illegible]
בחכמה [illegible] [illegible] [illegible]
הכרעה על זה. הנה התועלת [illegible] שיפתח [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הו

הוא להודיע שראוי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זכר [illegible] יפתח [illegible] [illegible]
[illegible] בני עמון [illegible] התועלת השביעי

התועלת הז

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible] לו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] יפתח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
יפתח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] יפתח [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יפתח
על זה [illegible] [illegible] [illegible] התועלת

התועלת הח

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יפתח
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הט

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התועלת

התועלת הי

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] התועלת הי"א

התועלת הי"א

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"ב

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"ג

הוא להודיע שראוי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

כל אחד מהם קשר יד ימינו והיו בריאים בירייתם האבנים בכף הקלע
שכבר היו קולעים אל השער האחד עם רוב רחקו לא יחטיאו ולא
יכזבו והיה זה לדבר פלא מאד · ואיש ישראל התפקדו לבד מבנימן ת'
[illegible] איש שולף חרב ועלו בית אל שכבר היה ארון האלהים
לשאול באלהים [illegible] לפנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן שהיה כהן
גדול אז · ויראה שאז היו שם שילה בית אל להקבע בו בית אלהים כל
שם נקבע מיוסדים · והנה היה שם מנוחה כמו שאמר מנוחה
ונחלה שילה זה בית אלהים · והנה ידענו שאחר שמת אהרן
יש מה נעשה מן שילה ונקבע שם עד מות עלי · והיה הכהן בו
בית אל בית האלהים · והנה קדם שהיה שנאמר שעלו בנער בית
אל כי היא היתה בגבול בנימין כמו שנזכר בספר יהושע · ושאלו
מי יעלה בתחלה למלחמה עם בנימין · ואמר כי יהודה יעלה בתחלה
ולא השיבו שאלתם כי כבר היה ראוי להם לשאול אם יצאו אם
ינוצחו · ואם יאמר שינוצחו יחדלו מעלות עליהם למלחמה · ולזה
קרה להם מה שקרה מפני שלא שאלו כהוגן · ואמנם שאלו פעם שנית
לצאת למלחמה עם בנימין אחי אם אחדל וזה היה על דרך שאלה
נכונה יקרים רע מזה אם יחדלו כי הדבר הוא בבחירתם לא על
דרך העתידות כמו שהיה הענין בשאלת האורים ותומים שאל לו
באלהים · והיתה אז התשובה שעלה ואמר על כי מחר אתננו בידך
והנה עשו עמו ישראל במלחמה שישימו אורבים אל הגבעה כמו שעשו
יהושע את העי · והיו ישראל מתעמים נגפים ונסים לפני בני
בנימין כדי לנתקם מן העיר והאורב שהיה בעמק והוא אשר קרא
מערה שם שנפכו כל המיומנות אשר שם והלא היו לא ראו אותו
בני בנימין אז שבאו אל הגבעה להכות העיר לפי חרב · והנה היו האורב
שכרת לשים ראש מהיותם גבורים שבישראל והיו נפים ואחר
שנתנו בני ישראל והרחיקו בני בנימין מן העיר קמו ועברו מלחמה
עם בני בנימין במקום שהיה שמו בעל תמר · וזה הענין קודם אורב
ישראל ממקומו לפשוט אל הגבעה והכות העיר לפי חרב שהיה
קרוב פנהם ובין האורב שכבר מיעד עם בבעל תמר יקום האורב
לפשוט אל הגבעה · והנה בזה הגיע ספר בבלות שהשאירו בני ישראל
בבנימין אלף וקמש · ואחר זה זכר הספורים ושבחו איך היתה
התחלה בבנימין האורב למועד שהנה ישראל למהר לפשוט אל
הגבעה והכות העיר לפי חרב ואחר זה לא עלתה העשן מן העיר
לא הביטה בנימין אחוריהם שלא כלה העיר שמימה · והנה
לא זכר הנרצחים כי אם כ"ה אלף איש ואחרי כן נלחמה העיר [illegible]
לא זכר הנרצחים כי אם האלפים ויראה שהיו שסירו על האלפים
בגלל היה ימינה הכתוב כ"ה אלף ומאה איש · וקרוב שנמצאו
בבנימין שש מאות איש ונותן לסלע הרמון · וכבר נזכר האחד
שמספר בני בנימין היו כ"ו אלף איש שולף חרב ושבע מאות
ויראה שהכתוב ספר האחרים מתו במלחמות הראשונות · ונדר
זכר שאיש ישראל נשבע במצפה לאמר שלא יתן איש ממנו בתו
לבנימין לאשה · וכמו כן כי נגדע ממנו שבט אחד מישראל
אחד להם מאד · והנה באו שם מצפה אל בית אלהים והעלו
שלמים ושלמים ועשו זה לגרוש אחרי [illegible] על זה הקרבן ושבט [illegible]
אותם [illegible] שאם יתן יולכת בנימין [illegible] ועשו זה הענין [illegible]
השם · והנה היקשה בעיני ישראל הנשבע באחד מישראל
התחתנו [illegible] נשים לאחרים והדבר יותר [illegible] כי לא
מוקלה מחנה בבקשת [illegible] העם והשאירו כל הבתולות להיות
נשים לבני בנימין ולפי שלא נמצא להם בזה הקומץ נשים [illegible]
[illegible] שם [illegible] כי אם [illegible] ונתנו להם [illegible]

לקחת להם נשים מן המקום ואת המחלות האחרים אשר בכרמי שילה
כשיחשבו [illegible] חשבתי ידו שהוצאה לבנימין הזכר בו כמה שפטנו מ
מהם והם [illegible] ראויים בדרך שנעשה בדרך שיהיו יכולים
לבנימין [illegible] עם בנימין [illegible] וזה אמרם שיהיו שיקחו להם
נשים וזה עשו אליו שהו כי היה אחרת על מות המשפט · והלא אמרו
זה לבנות שלא סבב השר שיהיו השם מאות [illegible] מפני
שלא ימחה שבט מישראל · ולזה חייב לו לעשות שיהיו להם נשים
בזנות כדי שלא נעבור על שבועתנו · ויראה שזאת השבועה לא
היתה רק לאותם האנשים לא לבניהם אחריהם · ואמנם מחה להם
איש בתו לא בתהיא אחר והיו להם בנות ושבי יבש גלעד · אחנו ואמנם
הוא על דרך לאחר לא נענו לאנשים · והרגו אמנו בעבורו את בני
בנימין והנאות להם כי מה שנשבעו היה על דרך נתינת הנשים
לא נשים לא שבענו שלא יקחו ממנו כי אין נהוג שיקח איש אשה
על זה הדרך והוכנו לא את זה ממנו בכלל כי לא מנו איש אשתו במלחמה
אבל נהגו מהם נבלה וכן קמה גדלי יחת האשה · ובהיות הענין כן
הוא מבואר שכאשר לא הנאותם אורם להם בעצה זאת המחאה
שבט מישראל אם לא יהיו נשים לאחרים מבני בנימין הנה את אשר
היו אשמים · וספר כי מאשר הלכו בני ישראל איש לשבטו ולמשפחתו
ואיש לנחלתו בני בנימין ג"כ שבו לנחלתם ובנו עריהם וישבו בהם
ואולם הקצת שנתהלו ענינים מאלו הספורים הסמלו

התועלת הראשון

הוא להודיעה שקרה מן
הקטנה למיכה מפלגשו ואין מן
דרכי התורה שנטו מסבב הפסל הוא לא בדבר מיכה ופסלו

התועלת הב

הוא להודיעה שקרה מן הסכנה
שהוא ראוי שלא [illegible] שידלו מלאהשית
העיון אם יקחו להם לבא מה שכינוי ואם לא יתכן להם זה אין ראוי
שיתחילו במלחמה ולזה ספר כי בני דן שלא [illegible] מהם והם
ראו כי כבר היה [illegible] בקהלת ולזה התעוררו [illegible] ענינים

התועלת הג

הוא להודיע שאין ראוי לאדם לריב [illegible]
שהקים ממנו כאשר יהיה עם זה שכתוב
מרע שלא ייכר מאחד מהמות · ולזה זכר כי [illegible] מיכה שחזקו
בני דן ממנו [illegible] שהקים מריבה [illegible] ונצחו בו

התועלת הד

הוא לספר מה שנענש בני דן מהאמין
זה הזמן [illegible] אשר יספר וכלו היה
זה התועלת מה [illegible] שהיה [illegible] הלוא אם [illegible] במה
[illegible] להיות לכל אחד שנו · התועלת הוא מיוחד

התועלת הה

הוא להודיע שאין ראוי לאדם [illegible]
[illegible] המשך לענין [illegible]
מה שקרה מהרע מהפלגש הזאת שלא היה [illegible] שיגעו בסבה
כמה רבבות מישראל ואחת הקטנה [illegible] רוב [illegible] בני בנימין
אשר בגבעה [illegible] ומה שקרה להם בעבור זה [illegible]

התועלת הו

הוא להודיע שאין ראוי לאדם להתנהג
בקשורין בתוך [illegible] ולהטיל [illegible]
שם · הלא [illegible] מה שקרה [illegible] לפילגשו
על שהיה זה סבה שנרקה ממנו [illegible] ומלא ישמה בבית
לא מידיעה קדש ולא [illegible] בעבירה ולא [illegible]

התועלת הז

הוא להודיע [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] לכל [illegible]
לדבריו [illegible] כל אשר יקרה · הלא [illegible] מה שמשך
[illegible] ישראל [illegible] דברי [illegible] הם [illegible]

בזה הספור שבא הלט היה מסכים על מה שבא בסיפור הקדם וזה היה
אחרי מות יהושע כמו זה הספור התחיל [illegible] כל הקדמון בדבריו כמו
שכתב בבקשו זה הספור שאמר [illegible] ישראל [illegible] בעיניו
ועוד ספר שכבר היה נער יחזקוס שנקרא [illegible] יהודה והיה מתגו
הלוי ממשפחת יהודה והוא לוי והוא גר שם · והנה יאשר לו מיכה אל
שיהיה לו לכהן בביתו שאלו להעמידו בחמלתו [illegible] וקרא להם
שהיה מתחלה בהם להקדיש הכהן הלוי ולמנין שחר הכהונה לכן
שקרא לו הקדשים ולכבד מקדשו · ועוד הנה הקדשים לכבדו אחז כי אחיו
לא בקש להודיע העבודות לאמת שהוא שחרו בקמניו · ומפני
שכבר היה שבט הדני מבקשים נחלה ושלחו מרגלים לרגל הארץ
שנפלה להם ועברו דרך הר אפרים והכירו הנער הלוי ושאלו לו
מה לך פה ועשה להם על ה' הקדשים באמונת הכהונה והתפלה
שהיה לו בחסדיכם · והנה המרגלים עברו משם ונלכו הנה אשר כה
שוקט ובוטח לא היו יראים ממלחמה · ולזה לא היו שומרים בשער
העיר כשמור העיר שלא יכנסו בה אויבים ולא היה באלהיהם מכנס
לבד שהיה יורש המלחמה והוא המושל שהוא מכניס הראשים ברעה
ומלחמה והוא מעשה זה ישבו בעמי ויהיה הלכו כזה שלא היה המושל
הזאת בחמה מאה כבלדו · וזה מבואר שמעשה מנהיג הקום מנ[illegible]
עמו לא כנה בעבור שאירתה הנים שאינם לו ונודע · ורחוק עוד שהם
רחוקים מצידונים שיעזרו כשיצעקו לבד המלחמה · ולזה הוא מבואר
שהשמועה היתה לפלשתים לבבם הורשת האלהים · והנה
לא הוא שם שנאמר בספר יהושע · והנה שכבר אמר לכם שכבר קראו
שם קודם כן לשם אביהם כמו שנאמר בזה המקום · וספר כי מלך עברם
עברו ביתו מיכה ממעלת המרגלים ולקחו הפסל והמסכה והאפוד ו[illegible]
והתרפים מבית מיכה ופתח העבד אשר ולקחוהו עמם והיה לכהנם
לכל שבט דן · והיו שם פתח השער שש מאות איש חגור כלי מלחמה
משבט דן ומלחמת מיכה כי חזקים הם ממנו והנחם ושב לביתו והם
באו על לייש והכו יושביה לפי חרב ואת העיר שרפו באש · ויאמר
שישרפו העיר במה שכבר היא רחוק מצידון ואחר [illegible] מהם
ויבנו בה את העיר [illegible] שם אביהם · וקראו שם העיר ו[illegible]
שמה כן בשם לייש מקדם · והנה הקימו את הפסל כמו שעשה לו
ויהונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני
הפסל הזה עד יום גלות הארץ והוא העבר הזה שקראו ומיכה
והמסיבות גלות הארץ לא יתכן שיאמר על יום גלות בית ראשון שכבר
עברו כמה שנים שלא היו מנהיגים בעבודה שמואל כמו שאמר ושמואל
ודוד ודורים זולתם אחריהם · ואולם אמר עד יום גלות הארץ כי יתכן
שגלות הארץ ההיא עשו ישראל הרע בעיני ה' עד שהקדים אלהיהם
ישראל מושיעיהם בגדם · ויתכן שגלות הארץ ההיא בימי יבין מלך
כנען שכבש להם שביצן ועבדו מעבד כל כמו שאמרה דבורה
ולכן אמר ישראל · ואין שהיה קורות מבואר שיום גלות הארץ ההיא
היה ידוע מזה · וזה שקראו האלהים לא עזב לכם להם שמם בכל ימי
היות בית האלהים בשילה ולא יתכן שיהיה להם כהן אחר
שהוקר הפסל · ואמר הוא מבואר שהיה כבר גלות הארץ ההיא היה
קודם, וזה כי יגלו שאחר זה היו להם כהנים אחרים. לזה הפסל
אשר שהיו זה מודיע זה הנער הלוי · וזה מקויים במה שאמר עד
יום גלות הארץ ההיא לומר שאחר זה היה להם כהנים אחרים · והנה
אמר שזה הנער הלוי היה בן בנו של משה והיה ראוי שיבוש מעבוד
עבודה זרה · ואין הענין כאחד כל דורו שעבד עבודה שהיה
זכהני · ויראה שזה היה איש אחד ואשר נזכר בשופטים לוי אחר
כי כבר נזכר שהוא ובניו היו כהנים לשבט מות היוסף שם כהן

אחר מכהן · ואמנם מה שאמר כי לא ימיו היה מזה שיהונתן והיה אחר
הוא ובנו שהספיק יותר כהנים עמו ולא כזה אחר זה ויקרא זה הלוי
אשר נזכר בשופטים ולשלוח · וספר עוד כי בימים ההם שלא היה מלך
בישראל שיוכיח המוכיחים היה איש לוי בירכתי אפרים ולקח לו אשה
פילגש מבית לחם יהודה וזנתה עליו פילגשו ור"ל שברחה ממנו ושבה אל
בית אביה בית לחם · וזה היה הזנות היה כי היא חטא שיהיה
זונות אמר זונה והעלה יקח לו · והוכיחו ואמר העניין בזה האופן
שאחר זנתה עליו ושכבה עם זולתו והאשה היתה מקוריה לא הושבה ולא היה
רוצה לשוב לביתה על אחר כן זנתה אחר בית אביה והקץ מאתו
אל בית אביה שעלה עם זמן מרובה כמו שאמר ותהי שם ימים ארבעה
חדשים · וזה מה שקורה שאין לזונה שלא לקחו [illegible] · וקצת פי'
זה הזנות שענין קרוב למה שפירשו · ושלחה זה לא שהלך אחריה
לדבר על לבה להשיבה כי למה שקרה מאתו על דבר הקטטות שהקרה
אותו בביתו · ולא הולך לפייסה ובזה האופן הלך להשיבה וירדו
אבי הנערה ושמח לקראתו · ויראה שזה האיש הלוי היה נכבד מאד ולזה
השתדל לכבדו אחר אבי הנערה והיה מתאחר ימים שכבר קשה ענין
פרידתו עד שכבר עברו עד היום החמישי וכאשר לשבת על היום הזה ולא
יכול וקם האיש ללכת עם פילגשו ואחר שכבר נטה היום לערוב
והנה באו עד נכח והנה הוא ירושלם והיו כרך ממך כל שלא נשחר ממנו
כי אם מעט כי השמש ירד מאד · ולזה שהיום מתחלש מן השמש ימאן
שהיום ירד מאד ירד השמש ולא רצה האיש ללון בעיר שלא כי היה
עם היבוסי יושב בעת ההיא · ולזה אמר ולא נסור אל עיר נכרי אשר
לא מבני ישראל הנה · וזה לא והכר לא נכנסו עדין בה ולקחו ירושלם
ולא כבשה עד בימי יהושע ושופטים שכבר כתב יהודה לא יכלו להוריש היבוסי יושבי
ירושלם וכשהשער עד שדוד שבט יהודה אחריו ולכדוהו בידו לכן
ונכרי והוה כמו שנזכר בספר זה הקדש · והנה יהיה זה הענין מקודש
קדם שכבשוה בני יהודה בירושלם · ולזה לא היה שם לבד שמות יהושע
אחריו היו לא הספרים כמו שזכרנו · ומפרשים בזה המקום
לגבעה שזכרנו · והנה זכר שבאו בגבעת בנימין והגעתם ישבו בתוך
שלא היה שם איש מאספם אותם הביתה ללון עד שבא בן
איש אחד זקן מן הר אפרים והוא גר בה והוא הביאו אל ביתו והנה הבעלים
תכונתם בני העיר שהיו רוצים לקחת האיש השני למשכב זכור והאנשים
האיש בפילגשו והוציאה להם · וירמוז שכבר היתה ירח תמד · ונזה
שאירעו מה כבר ומשו את שכבר אמר הזקן להם לבלתי נתן הנבלה
הזאת ושכבו בו האיש ולא נתפשו בזה · ולקחה הפילגשו קמו
קראה הגבעה ונכנסו בה כל הלילה עד הבקר ובבא הבקר הלכה והגיעה
אותה והקדישה הפנימה על פתח בית האיש אשר אדוניה שם
עד הבקר · והנה האיש הלוי הקים והנה האשה התפללה רב
ושהד על פתח הבית ומצא שלא נחיה לכל שבטי ישראל
כי לא שלא נשבו בנימין כי מהם יצאה הרעה · ולזה נתחה לשנים
עשר נתחים · והנה שהגביל שבאו ישראל ולא שבט בנימין על
זה הענין חבלה המעשה כי עשו נבלה בדבריהם הנבלה שזכר
שלחה מקדש · וכל הוליכה האיש כי אין היה הדבר הזה · ואמר
אנה הלכו לבקש שעה שקול יתר עמו לבקש ולא יתמשל בזה
הענין הגבעה המעשה הנבלה הגדולה לא לשכב זכור · והנה
התכונה ממנו שקולה לעשות הענין ורק לעשות לפי שלא היה בם נשא
התורה ולא יוכלו לעבור עם עד בעשם הזדון שלא נשאר
המלחמה ביתה האיש והנה שהוא ורשותה בכל גבול בנימין ובמי
משפחותיו שיתנו האנשים ההם האנשים בני בני ישראל והיה
מעשרים כו' שפרשו עד לא פתח ושבעה אלפים איש בחור היה כל

והקשימו שני [illegible] ההם שכבר [illegible] יכניה מי

[illegible] היה [illegible] יהויקים [illegible]

[illegible] היה [illegible] יכניה [illegible]

[illegible]

[illegible]

כי זה קשה מאד בתחלה אל ביאת חכמה ובמשך מזמן יהיה מהר מה שקשה׃

התועלת הח׳

הוא להודיע שאין ראוי להאמין מאד לשוב
המורדים בביתו בשעור העוקר
לגבולם בכל מקום שיראה לכם שיוכרחו לשלם כלנם ולזה יספר
מה שקרה מהר בעבור מה שעבר בהיותה המשפט אשה שהיה זה
סבה מה שקרה בגבעה וקרה מזה מהר מה שבא בזה הספר׃

התועלת הט׳

שאין ראוי להם לדרוש לשבת
בגבולם מה שקרה בזה מהקטנה ולזה
ספר שלא רצו ללכת אחר ערוב השמש ולא כי ירושלים היתה אז לגויי
הארץ ונפש שם בירושלים כי היום ירד מאד׃ התועלת׃

התועלת הי׳

הוא להודיע כי יש שבח הכרח להרבע
להמון המשגל הקיץ והקשה מאד ירבה
הקשה לזה קורה להם ולא שקרה משתיה ולזה הקרי זה הקים
תקנו להם קולם שיתר עלמו להם׃ התועלת הי״א

התועלת הי״א

הוא להודיע כי רוע בני בנימן והכנעתם
שקם עם שהתעללו בפלגש הנבלה
לא השתדלו להמיתה ולהשיג והם חכלו שלא וה באחד מהם שמתה
מהם ולשה עם שכבו בפלגש עד שמתה שהזיק זה בקשתו
עד שנמשך לה המות מזה ולזה גם ספר מה שהיו רוצים שלא היה
אישם מאשם פה הקים הוא הביתה עם שמין לו כי דבר מאמר
ולזה לא השגיח שיהיו מקשר להם לפי מה שהיה להם ושמה
שאמר להם שהוא הולך לבית י״י כי זה היה ראוי שיביאם אל
הקים הוא הביתה בכבוד השם ולהושיע׃ התועלת׃

התועלת הי״ב

הוא להודיע שראוי להם שהרים לשלם
ישמעו ולא כלי שלא יוסיפו עשות רע
על רעה היותם בעיקום יוכל לבאר כי וחזיו כל ההמון אקו לו
לבקשת העדה ולזה ספר שהקים הלוי על שם בי ישראל
ומזה השתדלו להם מכנה הנבלה עד הזמן ההוא׃

התועלת הי״ג

הוא להודיע שראוי לאיש שירדה להשיג
הקטנים לעשות דבר מה שיעשה
זה בחכמה כדי שיגיע למבוקשו ולזה ראוי שירחק להם שיעשו
ולזה ספר שלא הקים הלוי ולא הפלגש לכל בני ישראל ולא
כנה שלא להם הקפיד לבד בכתב עד שזה משך לבם יותר לנקום
לבוב הזכות אשר היה בזה הענין ולזאת הקבלה אל רעה נשמר
להם מה זה ועל מה זה עד שהיו לדבריו להם פנים בפנים על זה׃

התועלת הי״ד

הוא להודיע שראוי לבער הקמים
מהקהל כדי שלא ילמדו האחרים
ממעשיהם כמו שבא כדי יקחנו בו הקנין ם בעת יהיו שגם המשגל
ולזה ספר שבכדי הקהל בני ישראל זה הקפעשת הקטלה
והשמידו לבער החטאים בזה שבאו בזה הספור בזה האופן׃

התועלת הט״ו

הוא להודיע שראוי לאל שלא יחזק
ידי אחר שיהיו חטאים לשרים מאיש
להם השגיח ראוי להם כל תאוי לשלא יכר להם אחוה אחר
קורם מיד כי הקירה הנה תראה מה שקרה לבני בנימין בעשרם
לאחיהם החטאים שנתגבר וקצת עזר ויקלו כלו׃

התועלת הי״ו

הוא להודיע לאיש שישמר לעשות דבר
מה שראוי שיבחר לדבריו בהכנע ברב
הפחד עד שיהיה לו נפש מאות אחר יתנגד כל כך הוא שלא לשנו
עלה ומתי יקיה עם ראוי יגיע בו לרכוב ולזה ספר מה שקרה מהרע
לישראל בשמוע לנלחים אחר ידרשו התן לו מה שלא חקרו בזה

עמה בכונו כי היה להם לשאול מהם וחכמים ויבקשו ולמה מחסו להם
שיכולתו היו נשיאים מזמנו היו מחריבות ולזאת הקבלה היא ראוי שישמע
מאין שאמין בבני עמון ויתגבר הקדשים והפלא שהוא לא מי יעשה
בדאגה ולא שמה אחי ישעשעהם לנחלה וילכמום׃ והפלא הענין
היה גם זה הקשרים׃ ומזה נשמה הקשנת הבנימין בזה׃ ולזה
מאדו הקוסים על לנצחם למלחמה עם בנימין אחים מקהל׃ ולזה
היה הלום בזה שאמר שלחם ימלכו מזה לגמרי שכבר טלה להם המעשה
מהם בחיות השחתה וממות מורה שלא יתהיה שיעשו אמון
אך שאלתם ימלכו עזה וילחמו עד ערב אחד ולזה בכה להם הקשה
השמות והודיע להם שאחרי יתם מבני ישראל׃ וחולה הקן עשה
שהגיע מעשה הרב בדבר המלחמה כבר נכרתו בנימן מלחמת
עם מעשים יכחו שילכה לאחותם׃ התועלת הי״ז

התועלת הי״ז

הוא להודיע זה כשה ישראל עם
מה שחידע בנימין בהם שיקח ותם
הקני זה הנשאר עבד הרע שהדע לבנימן׃ והקשתמו לבעמיד
השבט עם שמע ושמעו ויכך להם להם נשים מישראל מזולת
שיעברו על השבועה שלא בעו בנותה׃ ולזה נתנו להם עשה שיגזלו
איש אשתו מהמקומות שלא הקפיקו בבנות פלשתים׃ והנה נתן גם
ביום בין קמנה שלאה התירו לבנות מהמתנין ויראה שאין כי
יולעשו זה׃ ואולם בני בנימין מפני שהיו כלם מולדים בין בחזקם
ידי מרעשם כלה הש״י שישים זה המעשה הנבלה באופן שינקו הנישים׃

התועלת הי״ח

הוא להודיע אופן הנהגת השי
בשבותה הדורים׃ ולזה קבע שלא
ימחה שבט מישראל והשחיר מהם זה מהם שם מאותה אחת ושפר
וקבב שיתהלכו ישראל בכלל שהתקיים זה הענין בדרך שלא ימחה׃

ספר שמוא׳ הנספר

שספר היה ... אחד מהרמתים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה
בן ירוחם בן אליהוא בן תחו בן צוף אפרתי׃ וכבר נתבאר בספר דברי
הימים שאלקנה היה לוי והיה מבני קרח׃ ולזה נתבאר שלא נקרא אפרתי
אלא מפני היותו גר בהר אפרים׃ ולזה יהיה לכן ויאמרו מן הרמתים
צופים מודיע המקום המיוחד שהיה ממנו והוא הרמה כמו שאמר
אחר זה וישבו ואלקנה ביתה הרמתה׃ ואמרו מהר אפרים מודיע מקום
הטוב שהיה בו שם׃ ויראה שהיתה העיר הנקראת הרמה נחלק
לשתים והיו נקראות ... ולזה אמר שהוא מן הרמתים צופים׃ או יהיה
זה מודיע שבא ממשפחת ... ויהיה הרמתים כמו הרמתים
אשר ... ... ועשו ... בנחלה
והכל בזה שהוא היה מן האנשים היושבים ברמה שהיו צופים כל
הנביאים היושב ברמה יקרא רמתי כמו היושב מצפים יקרא מצפי
הודיע בזה כי ממשפחות נביאים היה שהיו יושבים ברמה׃ ולזה
המעשים שמואל נקרא ... וקשרו הרמתה כי שם ביתו׃ והנה
הוא מבני קרח שהיו כמה נביאים׃ ... הרמתים צופים
והיותו מבני צוף שנקרא שמו צופים בדברי הימים׃ ויורה על שהיו
היו מהרמתים צופים שאמר אחר זה כאשר באו שאול ונערו ... ...
... כי כל ... והנה ... זה הספר ... האחרים ...
כי בכל אחד מהספרים הרם היה מה שהגיע מהם נבואות בקצת
... היה גם בהר ... הרמתים ... היה גם בהר אפרים בבית
... והמיוחד בעשה השם ... היה גם בהר אפרים׃ והקשתו

למיהן · ואמר כי עמרו לא יהלשין ולא חיננו ובדרך האמת הנה כי לא
זה הפסוק שלא שכבו עמהן אבל היו שוכבין עמהן · ואמר להם על
זה עשו כי לא טובה השמועה והקול שהיו מעבירין עם יי' [illegible]
הם היו חוטאים בזה הענין ובועלים בקרבנות [illegible] · ואם
יחטא איש לאיש ופללו אלהים ר"ל שאפשר היה ובזה הדרך יתכן אחד
[illegible] כי לה' יחטאו [illegible] על זה [illegible] כי לא חטא ונרפא
[illegible] אמר [illegible] ואם לה' יחטא איש מי יתפלל לו בזה [illegible]
[illegible] עם [illegible] והוא [illegible] כי לא חטא [illegible]
[illegible] על זה [illegible] [illegible] והיה כמו זה
[illegible] שהיה חטא [illegible] [illegible] להם [illegible]
[illegible] היה [illegible] על [illegible] כלי [illegible] ואמר הכהן
אחריהם ולא ישמעו [illegible] בענין הקרבנות [illegible] שהיה
[illegible] [illegible] בעיניו [illegible] [illegible]
[illegible] זה הענין [illegible] [illegible]
[illegible] כל הדברים [illegible] [illegible]
[illegible] בזה כי היה [illegible] [illegible]
[illegible] ושמואל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] להם [illegible] [illegible] בענין העבודה
[illegible] בענין הקרבנות [illegible] [illegible] ולא חטאו
בקרבנות [illegible] [illegible] נפש · ובכל [illegible] שהיה
הכוונה בהם [illegible] · [illegible] [illegible] ואין [illegible] [illegible]
שהיה כוונתם [illegible] [illegible] [illegible] ומן הקהל
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] הכהנים [illegible]
בכוונת [illegible] [illegible] הכוונה [illegible] · ויבא
איש האלהים אל עלי [illegible] [illegible] [illegible] · והנה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] בספר [illegible] [illegible] [illegible] מלך
הזקנה ולא [illegible] שיבא איש האלהים · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] בספר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כהונה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אשר [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible]
מכל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בזה הענין [illegible]
[illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל · מכבדי
מבלי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ה' [illegible] · ואמר
[illegible] [illegible] [illegible] כי היה [illegible] כהן [illegible]
שהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בלבבי [illegible] כי
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] זקן בביתך · [illegible]
בזה שלא יהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ואמר
יהיה זקן בביתך כל הימים ר"ל שלא ימות [illegible] בביתך כל הימים [illegible]
שהוא [illegible] שהיה [illegible] שהיתה חכם ונבון · [illegible] [illegible]

מעם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] לא [illegible]
[illegible] [illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ולא [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כל הימים ר"ל [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] הכהונה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הכהונה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להם
[illegible] [illegible] [illegible] להיות להם [illegible] [illegible]
להם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על זה · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היתה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] פתח אהל מועד [illegible] קרבן [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

על דרך נבואה ואם המערכה הקדושה שהורד [illegible] ומושך ההשגה
הזאת לשלימה שמחשבה · שמע [illegible] לאמר כהוה [illegible] ישראל
שיהיה שמואל בנה לעבוד אלהיו לבדו והקדישו [illegible] והשאילו
שמסכים ישעה לשמואל ובמקדישו שמחה · רמה [illegible]
אחר זה אמר כי כבר [illegible] והמשיחו אחר [illegible]
[illegible] כל ימי שמואל כמו שנזכר אחר זה · והיה [illegible]
זה שמואל שנעשה שהכל יתברך [illegible] שהיה שמואל
עם משיחים לה [illegible] המזכה [illegible] והמשיחה [illegible] כך
הנה שנעשה [illegible] שכלם השם והם [illegible] שהם [illegible]
[illegible] מהם מי שהוא קדוש ונגלה כמו השם [illegible] מהם
[illegible] שהוא [illegible] והיא [illegible] קדוש [illegible]
כמו [illegible] · אמנם השם [illegible] אחר מהם [illegible]
[illegible] עם יחד [illegible] ואין [illegible]
שהשם [illegible] מה הנהגם [illegible]
[illegible] מה שסדר השם שיתברך מהם על
[illegible] והשם [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] · והנה אמר [illegible] מה שחשב בעבור המופת [illegible] השם
לה שהיתה עקרה [illegible] אחר המופתים הגדולים [illegible]
שעשה השם · [illegible] בין נבואה [illegible] ואמרו זה בעבור [illegible]
[illegible] שאין לה בנים והיתה [illegible]
[illegible] בנה ובעבור הדברים [illegible] · אל
הדבור [illegible] נבואה [illegible] ואמרו זה בעבור [illegible] נבואה בעבור
[illegible] מהם [illegible]
[illegible] ולא [illegible] אשר יקשב [illegible]
[illegible] כמו שזכרה אחר זה [illegible] · [illegible]
[illegible] השם עם [illegible] הוא [illegible] על
[illegible] הנבואים [illegible] השם [illegible]
[illegible] עם [illegible] השם [illegible] כמו [illegible] אחר
[illegible] עם אחר המופתים הגדולים
[illegible] השם [illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] מהם [illegible] · מה
[illegible] השם [illegible] בנים
[illegible] זה [illegible] שיהיו לה [illegible]
בנים [illegible] אחר זה כי [illegible]
[illegible] · והנה אמרה [illegible] על דרך [illegible]
[illegible] · ומי [illegible] בנים [illegible] השם [illegible]
[illegible] בנה [illegible] · [illegible]
[illegible] אחרונה [illegible]
[illegible] הכהן [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] השם [illegible]
[illegible] · [illegible]
על [illegible] אחר על [illegible]
[illegible] מהם [illegible]
[illegible] על [illegible] מהם [illegible]
[illegible] השם [illegible] עם [illegible] כבוד · [illegible]

מעוניים נכבדים ומנהיגים אחר היותם [illegible] · והמקומות
זה [illegible] על [illegible] מהכהנים · [illegible] השם בין [illegible]
[illegible] והנה היה זה כן כי [illegible]
ועל [illegible] הכהן [illegible]
[illegible] · [illegible] כל [illegible]
[illegible] להם [illegible] הרע [illegible] כי [illegible]
[illegible] כל [illegible] בכל [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] השם [illegible] · והנה [illegible] בעבור [illegible] ואמר
[illegible] שהם [illegible]
[illegible] בעבורו [illegible] השם [illegible] היה [illegible]
[illegible] שמואל [illegible] על
[illegible] היה [illegible]
[illegible] השם [illegible] ושמואל [illegible]
[illegible] ישראל · [illegible] השם [illegible]
[illegible] והוא [illegible] ואחר
[illegible] · על [illegible]
[illegible] בעבור [illegible] בעבור [illegible]
[illegible] · [illegible] כי [illegible]
[illegible] השם · [illegible] על [illegible] יש על
[illegible] על [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] · [illegible] אחר [illegible] זה
[illegible] שהוא [illegible]
[illegible] שהיו [illegible]
[illegible] הכהן
וזה היה [illegible] על [illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] להם [illegible] ישראל
[illegible] והם [illegible]
[illegible] ישראל ואחר [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] והכהן [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] · [illegible] על
[illegible] · והנה [illegible] אחר
[illegible] השם [illegible] עד הכהנים [illegible]
[illegible] והיתה [illegible]
[illegible] כל [illegible] על [illegible]
[illegible] אחר [illegible] אשר [illegible]
[illegible] אחר זה [illegible]
[illegible] עם
[illegible] אחר זה · על [illegible] כי [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] מהם [illegible]
[illegible] · [illegible] הקדשים
[illegible] · [illegible] בזה [illegible]
[illegible] היה [illegible] על
על זה [illegible] על [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] והם [illegible] מה [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] בכלך [illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הב׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הג׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הד׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הה׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הו׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

והוא שלא תהיה לו ירידה במעלה [illegible] מכל מה׳
משפחותיו בחיצוניות. כי יען [illegible] שאין קדושה
והלא כן כי יעשה לו קצת יסודות [illegible] אחריה עליו
הנבואה הזאת גבר קללה. ויורה של מעלת [illegible] בזה
כי יעשה בם נסים והקיימים. ואולם לא [illegible] ספק
על התנאי יהיה בזה על דרך הדרש. כי [illegible]
מזה שלא יפול בביאור לא יעדן [illegible]
שהוא הבית השני שזה יבאר ... בנבואה ולא ידקדק בשאר הקושיות
כמו התנאי וקיים והנה התנאים כי הם אם יאמרו ומות שלא יהיה
למשמעותם הנה לזה מצאנו רבות. ואין הענין כן בנבואה כי כל
דבריה אמת. וכבר יתבאר באור זה והוא הדברים [illegible] בנבואה
ובאור זה לא כי ידמה שמה שאמר הנבואה בקללה הוא כולו והרעה
המכוונות יקרה שלא יתקיים של נבואתו האנשים שלא לגמרי
מה שאמר בם להם בעבור היעוד הטוב והרע שאמר מן
בעבור היעוד הרע. והנה זכר שכבר הוקיפו לנבואה הזאת
לשמואל והיה לכל שמואל לבלי ישראל בחיי עלי בעשותו כן ואחד
ובזה האופן היה מתחילה ולא בחיי עלי כי כבר נתפשם להם
שהוא היה לנחמה אחר זה קצת שכבר ישראל לקדש
פלשתים לנחמה מעשהם ולא שוא לאלהים שהיות האלהים
והיעוד ונפלאות יתבאר בענין הנחמה הזאת ובמופת העצמות
רבים מישראל וארון האלהים. ובזה נתקיים מה שאמר חוש האלהים
לשמואל מה שאמר לשמואל. והנה הנחמה הראשונה כי שליוה
הנחמה אחרים האלהים קטנים את העולים בכל מעלה במדבר
רל ובמדבר. כי ענין קרית יערים קודם היה במדבר אשר בו מרגיש
פרעה וחיל. וכבר הם קודם זה נפלאים הרבה מהמכות. כי
העבודה עברים שעבר עבודתם זמן ורק כי לא היו פלשתים כמו
משפטם ישראל ולא ישראל לפלשתים. ופתר שמואל קרוב יכלו
בני ישראל מעבודותם אחר שיחזר זמן עבודותם את הפלשתים
על מותם. ויקיים כלשונות שאמרו נפלאות בזיוות שבו ומתו זל
שמפקם. כי רבי יוסי אמר היה בזה פלשתים ושלא היה שהוא
שהיה שם ואמונתם עליו. והנה עלי יושב על כסא יד דרך מצפה כל
שהיה הכסא במקום שהיה מצפה ומביא הדרך אם יבא מעשה
נפלאה מה יקרה ארון האלהים כי היה לבו חרד על ארון האלהים. ולזאת
הקבלה לא היה כסא אבל המקום השער שם ותחת העוברים והשבים
ויש הודיה על רוב הקינות שלא היה חרד לבנו ועם מה שנפל לו
אות האלהים שאמר הכסא ומותו ביום אחד גם [illegible]
לא חרד אחד עד שמע שארון האלהים נלקח כי לא [illegible] מורשת
מעל הכסא ירוד הקורה. וכמלת הקשה שכבר היה עליו ירוד
הקושיה ומת כולו נפשו ורובה זקנה כי הכובד הקולה [illegible]
מיתה בנפלו. הדרך. אחשוב שהיה שהשונה ויראת שבר
ועשבון שלו עמנות באשר שאמר שמואל ואיך קריינה [illegible]
ומולדת יהיה שנה. וכבר פירשו מענין זה והוא אחר [illegible]
כי יהיה מתפסו שנה והבדיעה והנה כי נהפכו עליה צריה ולא לה
להתחזק על דבר הנולד בכיון והיה קרובה עם הבשורה כבדה אמר
נא כבוד ישראל אל הלקח ארון האלהים ולא נאמר מיתה ואישה
כי ממיתה היה נפלאה וכהן גדול ומיתת בניה כמו [illegible] כבקנה
גדולה אחריו כי ידמה שהיה יותר רחוק לבד [illegible] לא היה
כל כך נצח המיתה. ואחר נתקיימה הכהונה הגדולה יותר מעט עד
מולדת שנה כמו שיתבאר במה שיבא. ואחר קמו בשני שנים
לגבור אח יוצא קודם פנחס. וסוף הענין שבא לגבור של הקבלה

החזקה שנה שאמרה גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון
כי כבר שאמר לנו שיהיה לבית והיה גם מהמקדש לבד יוצא בה
גדול התחת על. והנה המורה הפלשתים ארון האלהים בבית עגלה
שהיה בה כל שלוה בדין שהיו קורא יאה אותו. והנה עלי כבר
המקום ששהה השם שמו ולכבודו שהלך בגלות לפני מצרים וארון
להעביר בין העמלה. ואולם חשבו הפלשתים כי כבר הגיע זמן
על דרך מקולה שם מה השם. ואחר ענין והשיבו אותו למקומו
ולא הפלשתים שהיה משם ארון האלהים ובית [illegible] כנגדו
לבית ארון וכתוב לשון ושתי כבודו יצון כרוב [illegible] לבן
הנזכר ענין היה שאמר ארון יוכן אל תולה. ולזה היו כותבי
נוכלשים מעשיו על מכות זמן לשון אשר יותיה ומקום קדוש
מעשה מה שעשו כי שכל זמן שתי בפתיחין. ולא השם לו׳
הפלשתים [illegible] מכה כמה השודים ושמם שמחים
[illegible] כדרך שלא היו יכולין לומר שיקיה
[illegible] מעשה שהקב״ה שם ארון האלהים
וזהה [illegible] בעקורים והוא קורא מלבד מאד ויולך
מקום יד [illegible] שכבן להם מאת השם לעכבים מאד
ושהוליכו האות ארון האלהים מאשדוד ושלחו לגת ויעמק
שהלא המופתים שעשה הש׳ בין מצרים לעמוק שהיה נראה ששם
ובדבר ונראה לגדולתו של ישראל שלא יכבד ארון האלהים מהם
והשאחר קבו אותו בגתיה מכת הש׳ בעיר מהומה גדולה
לא נפחר עם אחד שלא הוכה מכת העפורים השחרים. ולזה קם
יותר קשים ויותר מזה הרחה והיו זה שלא ארון האלהים
בעקרון והוכו מכות הכל הש׳ מה ויבת מות בכל העיר והמגפה
בהם שלא אהבה לכן בעקורים. והנה כל זה קרה לפלשתים מפני ארון
האלהים כי אין מקשים מן קרובי פלשתים לא שאיקים ולא מיהם
לקחת עלה אותם מה שעשה ארון שלאם ישיבוהו לארצו נכרים
ואם היתה עליו שישיבוהו לארץ לגמרי ישיבוהו עם כלי שקור
ולא ישובו מהם. ולזה שלחו עם שלשה בכבוד וישימו אתם
בארגז כמנחה עם כן שלא להם הרע ויהיה ולנקבי
כמה שהקטור יהיה להם שהוא כולה שיתנו לו כבוד לאלהי ישראל
מעשו שם אות שעד ודברו כי בזה יבאו אם כן להם הרע
הזה במקומו שכבר היה נגע שנס לא נראה אם קריעה מכוליך
ישיבוהו לארצו. וזהו כבר שלא השם על עם על כבודם חיו
מעשיות האותות קרה שעה הרעה הזאת בכל עברי פלשתים
ולזה ולהודיעם [illegible] שעל יד אחר וכן שכבר יזכר כי וכו׳
הקרנים ואחד קולם שיכון [illegible] מעשיהם והן קהו
שלא ימצא להם מעשות זה שלא יקרה [illegible] ולמעלה
הנה הייתי דובר עם שומר אחר [illegible] קרא
בעבור ארון האלהים כי קלוסן הכלשון יהיה לו מחסה. וזה
כי עשו שהיה זה הרע להם ביד הקרן הלוים הנה לא יקרו
שילקחו וקבר קולם השכינה ואת שארית. ולזה לא יוסיף להם
כי ידמו והיה זאת המכה להם על שובו לישראל. ואם לא יקבלו
לא יוכלו הפלשתים להשיבו להם עם קולם. ולזה לא מן עילות
זאת הכוונה הכלשונה. ולזה ידמה שלא היו מסכימים בזקן העגלה
הענין הזה הסימנים והקדושים ואמרו להם שלא יכבידו לבם וענג
להם שהוא מכל ירא שלא יקרו להם קולם השיבו ארון לישראל ושם
כיון שישוב עליו תשובה לכבוד השם ויקיו להם שהם מדות מעיקות
עליהם שלא שבה עוד על הכבוד. ולזה לא תהיינה הכוונות הדמו לאשר
בעגלה כי לא נראו אותם מעלה עם שכבר יהיה קבה שבא מעיגו

התועלת הכ״ז

הוא להודיענו שאין ראוי [illegible] [illegible]

התועלת הכ״ח

הוא [illegible] [illegible]

התועלת הכ״ט

הוא להודיענו [illegible] [illegible]

התועלת הל׳

הוא להודיענו [illegible] [illegible]

התועלת הל״א

הוא [illegible] [illegible]

התועלת הל״ב

הוא להודיענו [illegible] [illegible]

התועלת הל״ג

הוא להודיענו [illegible] [illegible]

התועלת הל״ד

הוא להודיענו [illegible] [illegible]

התועלת הל״ה

הוא להודיענו [illegible] [illegible]

ספר אחר זה

[illegible]

בין המתהלל ובין השי"ת. ולזאת [illegible] יותר [illegible] כי
היא הליכתה להתפלל ובכיתה בבכה לא [illegible] בשם
תפלה. ויראה שלזאת הסכים אחר כך שנתן לה השי"ת [illegible]

התועלת הח'

הוא להודיע שהתפלה [illegible] אשר שישיג
קודם השי"ת ולזאת [illegible] לכל
דבר שיוכל לעשות ולכן קרבה כדי שיגיע לה התועלת בזה. ולזה
אמר בהתפללה חנה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע. התועלת

התועלת הט'

הוא להודיע שהמכבד [illegible] מה
על [illegible] החסיד וידוע [illegible] שאם יתן שיחשב
ירמוז זה כי [illegible] להאמין שהטוב הקרוב [illegible] מהשי"ת. ולזה יקיים
בעבור [illegible] ולזה [illegible] היה [illegible] החסיד
ולזאת [illegible] בזה [illegible] זה
[illegible] ולזה [illegible] שעשה זה [illegible] בזה
המקום. ויראה שכבר [illegible] שלא [illegible]
[illegible] בנזיר ולא [illegible] שהיה [illegible]
חנה [illegible] השי"ת לה. התועלת

התועלת הי'

הוא להודיע שראוי [illegible] בענין [illegible]
[illegible] ולכבר [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] מה היה [illegible]
[illegible] ההוא [illegible] הקרבה [illegible]
זה [illegible] שתהיה [illegible] ולזה הוכיח [illegible]

התועלת הי"א

הוא להודיע שראוי לכל אדם [illegible]
[illegible] ולזה
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] לעשות דבר התועלת. התועלת הי"ב

התועלת הי"ב

הוא להודיע שהתפלה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] חנה [illegible]
[illegible] בעבודה [illegible]
ולזה [illegible] שתהיה התפלה [illegible] ולזה [illegible]

התועלת הי"ג

הוא להודיע [illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible]
[illegible] השי"ת. התועלת הי"ד

התועלת הי"ד

הוא להודיע שראוי [illegible] על
[illegible] הטוב. ולזה זכר [illegible]
חנה [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] בזה [illegible] השי"ת. התועלת

התועלת הט"ו

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible] ויאמר
[illegible] ולזה זכר [illegible] והוא [illegible]
[illegible] השי"ת ולזאת [illegible]
[illegible] התועלת הי"ו

התועלת הי"ו

הוא להודיע מה שנזכר כמאמר חנה על
[illegible] בזה [illegible] עם
[illegible] זה [illegible] מה [illegible]
חנה [illegible] התועלת הי"ז

התועלת הי"ז

הוא להודיע [illegible]
[illegible] בענין [illegible]

והנה [illegible] בזה [illegible] השי"ת [illegible] יותר [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] וזה [illegible] חנה [illegible]

התועלת הי"ח

הוא להודיע שהשי"ת [illegible]
[illegible] מה [illegible]
[illegible] מה [illegible] השי"ת [illegible]
ולא [illegible] חנה [illegible] התועלת הי"ט

התועלת הי"ט

הוא מה [illegible] חנה [illegible]
[illegible] דבור הבנים
ולא [illegible] הגבורה ולא [illegible] כי [illegible]
זה [illegible] ולא [illegible] מה [illegible]

התועלת הכ'

הוא להודיע שהשי"ת [illegible]
[illegible] יקים [illegible]
[illegible] כי [illegible]

התועלת הכ"א

הוא מה [illegible] חנה [illegible]
[illegible]
[illegible] התועלת הכ"ב

התועלת הכ"ב

הוא להודיע כי לא היתה [illegible]
[illegible] הוא [illegible]
[illegible] וזה [illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הכ"ג

הוא להודיע [illegible] בענין
הקרבנות כי בזה [illegible]
[illegible] השי"ת [illegible] בזה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] הקרבנות [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] בעבודה
הקרבנות [illegible] התועלת הכ"ד

התועלת הכ"ד

הוא להודיע [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
ולזה זכר שהיה [illegible]

התועלת הכ"ה

הוא להודיע שכבר [illegible] מה
[illegible] חנה [illegible]
[illegible] מה שהיה [illegible]
[illegible] ולזה זכר [illegible]

התועלת הכ"ו

הוא להודיע [illegible]
[illegible] לא [illegible]
ולזה זכר [illegible] דברים [illegible]
[illegible] ולזה [illegible]
[illegible]
[illegible] ולזה [illegible] לא [illegible]
[illegible] היה [illegible] לא היה השי"ת
[illegible] זה [illegible]
[illegible] היה [illegible] לו
[illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

התועלת השני

[illegible]

התועלת הג

[illegible]

התועלת הד

[illegible]

התועלת הה

[illegible]

התועלת הו

[illegible]

התועלת הז

[illegible]

התועלת הח

[illegible]

התועלת הט

[illegible]

זאת הבקשה [illegible] להם נבואה [illegible] כי אין [illegible] מלך ויולד
[illegible] אמר לשמואל כי בקשתם היתה [illegible]
[illegible] מלך עליהם והנה בסוף העניין [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] בן [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] משה [illegible]
[illegible] המלך [illegible]
[illegible] הדברים שזכר שהיה
[illegible] המלך [illegible] והנה [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ונקרא על דם

[illegible] ורוח

[illegible] שכבר עבר עליו [illegible] ולכן

[illegible] ימים עם כמו [illegible] כחוה

[illegible] לא נקרא בשמות

[illegible] והנה [illegible] בן נח

[illegible] [illegible] שוק קשה [illegible]

[illegible] מחר [illegible] לו

[illegible] ולכבר יספק מקמק

[illegible] ולכל

[illegible] עולם [illegible]

[illegible] ישראל [illegible] לה [illegible]

[illegible] וזה [illegible]

[illegible]

[illegible] ושמו ויאמר [illegible] כל

[illegible]

[illegible] ויאמר [illegible] ועצתו

[illegible]

[illegible] והנה [illegible] בזה

[illegible]

[illegible]

[illegible] ויעלה

[illegible]

[illegible] כבסוס

[illegible] שנה

[illegible] ופרה

[illegible] בהם

[illegible]

התועלת הי'

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"א

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ב

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ג

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ד

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הט"ו

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הט"ז

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ז

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ח

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ט

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכ'

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכ"א

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכ"ב

[illegible]

[illegible]

התועלת הכ"ג

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

בן שנה שאול במלכו

[illegible] ולא [illegible]
שהוא כמו האלקים [illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] נקראים [illegible]
[illegible] לא [illegible]
[illegible]
כלם [illegible] לא יוכל [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] והנה [illegible]

[illegible]

[illegible] עליהם [illegible] כי כל [illegible]

וכבר [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] שאול [illegible]

שאול כי [illegible] עמו והתחנן [illegible]

להודות על טוב [illegible] הנה זה [illegible]

[illegible] זה [illegible] על טוב [illegible] עליכם [illegible]

[illegible] שאול [illegible] בכל זה [illegible]

[illegible]

אחר [illegible] אביו כהן [illegible] מלך [illegible] עשה
[illegible] הרוח [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] מלך [illegible]
[illegible]

[illegible] דוד [illegible] שאול [illegible] אלהים [illegible] כמה פעמים [illegible] מה תאמר נפשך ואעשה לך [illegible] יהונתן [illegible] דוד [illegible] ויקם יהונתן [illegible] וישב דוד [illegible] יהונתן [illegible]

[illegible] דוד עם יהונתן [illegible] ויקם דוד [illegible] יהונתן [illegible]

ואמנם יהיה זה [illegible] שיעברו [illegible]

שהיה [illegible] כאשר [illegible] אחור [illegible]

בזה [illegible] שכבר [illegible]

[illegible] לפי מה [illegible] הפותח [illegible]
[illegible] שאין [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] מה [illegible] אחר [illegible]
[illegible] עד [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] וכיון [illegible]
[illegible]

[illegible]

הנה נשאר מה שנשאר על הכתוב ועל [illegible] ומזה הענין [illegible]

המקום [illegible] נשאר [illegible]

[illegible]

התועלת הי"ו

[illegible]

התועלת הי"ז

[illegible]

התועלת הי"ח

[illegible]

התועלת הי"ט

[illegible]

התועלת הכ'

[illegible]

התועלת הכ"א

[illegible]

התועלת הכ"ב

[illegible]

התועלת הכ"ג

[illegible]

התועלת הכ"ד

[illegible]

התועלת הכ"ה

[illegible]

התועלת הכ"ו

[illegible]

התועלת הכ"ז

[illegible]

התועלת הכ"ח

[illegible]

התועלת הכ"ט

[illegible]

התועלת הל'

[illegible]

התועלת הא׳

הוא במדות, והוא שראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת השני

הוא להודיע כי אין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הג׳

והוא במדות הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הד׳

והוא במדות הוא להודיע כי [illegible]

[illegible]

התועלת הה׳

הוא במדות הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הו׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הז׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הח׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הט׳

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הי׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״א

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ב

הוא בדעות והוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ג

והוא במדות הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ד

והוא במדות הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הט״ו

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]

[illegible]

התועלת מב

הוא להודיע שאין ראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת מג

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת מד

[illegible]

התועלת מה

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת מו

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

[illegible]

התועלת מז

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת מח

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת מט

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת נ

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת נא

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת נב

[illegible]

התועלת נג

הוא להודיע שאין ראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת נד

הוא להודיע שאין ראוי לאדם [illegible]

[illegible]

התועלת הל״א

[illegible]

התועלת הל״ב

[illegible]

התועלת הל״ג

[illegible]

התועלת הל״ד

[illegible]

התועלת הל״ה

[illegible]

התועלת הל״ו

[illegible]

התועלת הל״ז

[illegible]

התועלת הל״ח

[illegible]

התועלת הל״ט

[illegible]

התועלת הארבעים

[illegible]

התועלת המ״א

[illegible]

התפקחים והעורים שהם [illegible]

[illegible]

ופתח הנה בזמרה זה [illegible] והנה [illegible]

השתחתנו בזה האופן [illegible]

[illegible] זה הענין [illegible] מקום שם

[illegible] הנביאים [illegible]

[illegible]

והפסחים [illegible] והנה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מעתה שיבא אל ביתו [illegible] שאול [illegible]
[illegible]

ויהי אחרי כן

ויקח דוד [illegible] עד

[illegible] שאחרי כן שהכה דוד [illegible] בסוף [illegible] יהודה [illegible]

[illegible]

[illegible]

נראה [illegible] בהקדמה להתחלה [illegible] זרע [illegible]
והנה זאת [illegible] יקרים [illegible]
[illegible] בעבור השם [illegible]
[illegible] לרבק [illegible]
בספר ישעיה [illegible] להתחלק [illegible]
[illegible] ישרים [illegible]
[illegible]

[illegible] זהו לשון

[illegible] והנה [illegible]

[illegible]

[illegible] והנה

[illegible] כי [illegible]

[illegible]

[illegible]

התועלת הה

[illegible]

התועלת הו

[illegible]

התועלת הז

[illegible]

התועלת הח

[illegible]

התועלת הט

[illegible]

התועלת הי

[illegible]

[illegible]

התועלת הי"א

[illegible]

התועלת הי"ב

[illegible]

התועלת הי"ג

[illegible]

התועלת הי"ד

[illegible]

התועלת הט"ו

[illegible]

התועלת הט"ז

[illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

התועלת השני

[illegible]

התועלת הג

[illegible]

התועלת הד

[illegible]

התועלת הכ"ט

[illegible]

התועלת הל'

[illegible]

התועלת הל"א

[illegible]

התועלת הל"ב

[illegible]

התועלת הל"ג

[illegible]

התועלת הל"ד

[illegible]

[illegible]

התועלת הל"ה

[illegible]

התועלת הל"ו

[illegible]

התועלת הי"ז

הוא להודיענו כי [illegible]

התועלת הי"ח

והוא במדות והוא להודיענו שראוי [illegible]

התועלת הי"ט

הוא במדות והוא [illegible]

התועלת הכ'

הוא שכבר [illegible]

התועלת הכ"א

הוא להודיענו שראוי [illegible]

התועלת הכ"ב

הוא להודיענו [illegible]

[illegible]

התועלת הכ"ג

הוא להודיענו [illegible]

התועלת הכ"ד

והוא במדות והוא [illegible]

התועלת הכ"ה

הוא בדעות [illegible]

התועלת הכ"ו

הוא להודיענו [illegible]

התועלת הכ"ז

הוא להודיענו שראוי [illegible]

התועלת הכ"ח

הוא להודיענו [illegible]

ההיק · הלא תראה כי דוד כשנודע לו הרעה שעשה [illegible] יקה [illegible]
אמנון שילך [illegible] אמנון [illegible] והיה זה סבה [illegible]
אמנון כי כבר היה קשור לאהבת אחותו לדבר [illegible] אשר [illegible]
אבשלום את אמנון על דבר תמר אחותו וגם כי זה היה מקובל
מהם [illegible] על [illegible] כי [illegible] היה
מקשלום [illegible] מדברי זה הספור

התועלת הנב

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] דבר [illegible] קיק
[illegible] יתן [illegible] · ולזה [illegible] הטעה [illegible]
עם המלך דוד [illegible] ידעם לא דוד על
[illegible] כי [illegible] על [illegible] הטענה

התועלת הנג

הוא להודיע שראוי [illegible] שירחיקו אם יכולו [illegible]
לכדי [illegible] אם [illegible] הנה לאוי [illegible]
בענין [illegible] כבר הקוק [illegible] ישפט [illegible]
[illegible] הלוט [illegible] שהקיה כו
השכלה לא יתכן לו [illegible] כבר [illegible] ולזה
הסבה [illegible] כי [illegible] ירא יואב [illegible] המלך דוד
להשיבו [illegible] אם [illegible] עליהם
אמנון [illegible] לו
[illegible] ולאשר [illegible] מלבדיו [illegible] על [illegible]
[illegible] היה [illegible] הסבה
[illegible] וכזה [illegible] המלך [illegible]

התועלת הנד

הוא להודיע כי יש מן [illegible]
יהיה בו קדם [illegible] ויגדל
[illegible] כמו [illegible] כמה שיהיה [illegible]
[illegible] שכבר [illegible] שהיה

התועלת הנה

הוא להודיע שהזרע [illegible]
[illegible] הוא [illegible] כמו
[illegible] כי [illegible] כמו [illegible] עם
[illegible] היה [illegible] והוא היה
בן [illegible] אחר [illegible] תמר

התועלת הנו

הוא להודיע איך [illegible]
[illegible] שכבר היו [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] שיקרה [illegible] הרע [illegible]

התועלת הנז

הוא להודיע כי אין היופי [illegible]
על יושר [illegible] יושר הדברים
כי [illegible] זה על [illegible] כמו [illegible]
[illegible] הלך [illegible]
והיה זה [illegible] ישראל והנה [illegible]
היפה [illegible] ולכן היה [illegible]
[illegible] ישראל וגם זקני ישראל כי [illegible]
היו [illegible] דוד כמו [illegible]

התועלת הנח

הוא [illegible] והוא להודיע [illegible]
[illegible] מלכיות
[illegible] יקרו לו · ולזה [illegible]
[illegible] גדול [illegible] בכל זה העניין [illegible]
[illegible] וזה [illegible] אם [illegible]
[illegible] לקיים [illegible] ויתכן

נשיו [illegible] וישכב עמהם [illegible] ולעיני כל ישראל וזה [illegible] היה
[illegible] אם [illegible] דוד [illegible] דוד [illegible]
[illegible] על [illegible] כי כבר [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] כי [illegible] היה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] אם ישכב
עם [illegible] והנה [illegible] המלך [illegible] כי
הוא המלך כי בזה יתכן [illegible] · ולזה [illegible]
[illegible] שאחר [illegible] עם [illegible]
[illegible] להודיע [illegible] · לעשות [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible] הכין [illegible]
[illegible] · וגם זה היה לו דוד [illegible] והיה הולך ובוכה
[illegible] · [illegible] המלך [illegible] כן [illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה [illegible]
[illegible] התועלת

התועלת הנט

הוא להודיע [illegible]
[illegible] לא [illegible] ביד
[illegible] יסיר [illegible] · הלא [illegible]
דוד [illegible] עם [illegible] שהיו
עם [illegible]
[illegible]
[illegible] לעשות [illegible]
[illegible] · ומלך
[illegible] כי [illegible]
[illegible] · [illegible] דוד
ולא יכול [illegible] כבר [illegible] ישראל [illegible]
והיה זה [illegible] דוד ולא יכול [illegible]
כי כבר [illegible] והיה [illegible]

התועלת הס

הוא להודיע [illegible] דוד [illegible]
על [illegible] יואב [illegible]
על [illegible] ולא [illegible] שכבר [illegible]
[illegible] וזה [illegible]
הורה על [illegible] דוד [illegible]
[illegible] דוד [illegible] כי [illegible] עם [illegible]
[illegible] עם [illegible] שתהיה [illegible]
[illegible] דוד [illegible] בזה העניין [illegible] שכבר [illegible]
[illegible] בזה [illegible]

התועלת הסא

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה [illegible] דוד [illegible]
[illegible] · ולזה [illegible] היום הזה עד זה
העניין [illegible] לדבר טוב [illegible] דוד [illegible]
[illegible] · [illegible] דוד [illegible]
[illegible] המלך [illegible] · [illegible]
המלך עד זה [illegible] · [illegible]
המלך [illegible] · [illegible]
[illegible] הטוב [illegible] הרעה

התועלת הסב

הוא להודיע [illegible]
[illegible] הקבל והעני

בישועה הוא רמז למלכות המשיח כי מדוד הוא יהיה לפי מה שהתב
ואף [illegible] ומתוקן מאד [illegible] רבים מלכי הגוים ·· והנה הודיענו הש״י
בזה המאמר הכבוד הגדול שיהיה למה שיצא מדוד ואמר זה
באמר מה שיהיה מחסדי לדוד ולמשיחו ולזרעו עד עולם כי בית ישי לה׳ ··

התועלת הל״ז

הוא להודיענו רוב [illegible] לדוד שנ
שלחם עם קנויים הקם [illegible] על
המאון [illegible] הנהגה המשית ובכשנשא הקונים על זה
ואם [illegible] כי לשנים עלמות ואם המלכים והכשנשא ולא שה
לרחק השלו שעמו מכל הקונים שם ונכחד שלא מעט [illegible]
השלהיה שלחם עמהם מכל מעט הפסד לעשותם ומוכנתם
ובזה היה עד השלמות נכחד כי יי׳ לשלום בישראל ושהיה מקדיש
לו לשי והכסף והזהב והנחשת אשר לקחו כי הוא הכבד בכל זה

התועלת הל״ח

בעדים שנכבר שהקיים הייעוד
שנזכר בתורה באמרו ודרך כוכב
מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב כי זה שהמלחמה דוד
שהם ביד מואב [illegible] ושנים מהם [illegible] ואחד לחיות ··

התועלת הל״ט

הוא להודיענו רוב כבוד שנכבר
היה עשה משפט וצדקה לכל
עמו [illegible] היה מעניש עניו ומחד מהם כי זה התקון [illegible]
מלך [illegible] ורמזו · ונאמר זכר [illegible] שנכבר קדר דוד קם [illegible]
חיה לבית שאול ויעשה עמו חסד בעבור יהונתן · ואף [illegible] שנים
מחנן בן נחש [illegible] לדוד לעשות חסד [illegible] גמול [illegible]
שגמל [illegible] · וזה יורה על [illegible] לב דוד ·· התועלת

התועלת המ׳

הוא להודיענו שאין ראוי לאדם שיתן
[illegible] כמיוו · הנה [illegible]
לדוד [illegible] מה שעשה כנען שרים [illegible] וזה לא היה [illegible]
[illegible] כמו [illegible] לנו קרה [illegible] ומה שקרה ··

התועלת המ״א

הוא להודיענו שאין עמלו [illegible]
[illegible] שם שעשו דוד חסד
[illegible] בן נחש [illegible] ועניהם כי זה היה [illegible]
[illegible] ונביאים ובזה [illegible] שלחם וקם [illegible] היו
[illegible] על [illegible] כי [illegible] ובזה ··

התועלת המ״ב

הוא להודיענו שאין ראוי לאדם
שיפתח [illegible] עם [illegible]
[illegible] הנה [illegible] כי [illegible] לא [illegible] בגלוי לכבד
לביתו שוכב עם [illegible] ויקח וכל ישראל [illegible] להשיו
[illegible] על [illegible] דוד מה [illegible]
[illegible] ועד שיתשק [illegible] עם [illegible] שקום [illegible]
[illegible] וכחשה [illegible] היה [illegible]
[illegible] ולא [illegible] שלא [illegible]
[illegible] שיבוא וישכב עם [illegible] יהיה [illegible]

התועלת המ״ג

הוא להודיענו [illegible] השי
[illegible] עד [illegible] מאת
[illegible] וחיך [illegible] מחט [illegible] לעבב [illegible] הרעה [illegible]
[illegible] בן וישכב עם [illegible] השמש [illegible] כל
ישראל והוא היה [illegible] · והנה [illegible] כבשתי [illegible]
[illegible] וזה כי הוא לקח [illegible] וחמשים [illegible] עד
[illegible] והוא [illegible] והכסף [illegible]
ולדעה [illegible] · והנה יודע [illegible] לבד
[illegible] זה [illegible] בזה המקום · ובעבור [illegible]

[illegible] עשן [illegible] מתנה [illegible]
[illegible] שלא [illegible] כי [illegible] אחד [illegible]
[illegible] השלום [illegible]
[illegible] כי [illegible] בן מות [illegible]
[illegible] בזה [illegible] שזכר
[illegible] והנה הוא שככר [illegible] מבית
[illegible] כי [illegible] והיה בין [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] ···

התועלת המ״ד

הוא להודיענו [illegible]
[illegible] שאין ראוי [illegible]
[illegible] הרעה הקים [illegible] יי׳ ונחם על
הרעה · [illegible] שי״י [illegible] דוד [illegible] כי מורה
[illegible] לא [illegible] עמו [illegible]
[illegible] מזה [illegible] יי׳ [illegible]
[illegible] שמה שמורה התורה וכי [illegible]
על [illegible] בגלות [illegible] ·
התפלה וזה [illegible] ···

התועלת המ״ה

הוא במלות והוא להודיע שאין
ראוי לאדם [illegible] על [illegible]
[illegible] על דבר [illegible] היה [illegible]
[illegible] דוד [illegible]
[illegible] וזה [illegible] כפי [illegible]
ומה שאמר · על [illegible] ולא שכבר [illegible] ··

התועלת המ״ו

הוא להודיענו ככר נכחד [illegible]
[illegible] והדין · וזה [illegible]
[illegible] יי׳ · [illegible] על [illegible] ··

התועלת המ״ז

הוא להודיענו [illegible]
[illegible] שמה [illegible] בן [illegible]
ישראל לא [illegible] ישראל ולא [illegible]
[illegible] ולא [illegible] דוד [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] ישראל ויהיה [illegible]

התועלת המ״ח

הוא להודיענו [illegible]
[illegible]
[illegible] הנה [illegible] מה [illegible] מפני
[illegible] שיהיה [illegible] ··

התועלת המ״ט

הוא [illegible] קטן יהיה
[illegible]
[illegible] · וזה [illegible] כי [illegible] היה [illegible]
[illegible] כי לא [illegible] ··

התועלת הנ׳

והוא [illegible] מה [illegible]
[illegible] יוכר [illegible] לא יוכר
עם [illegible] כי [illegible]
ועד [illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible] והוא [illegible]
[illegible] יוכר בזה [illegible] כלבו [illegible]
[illegible] · [illegible] כי הוא [illegible]
יהיה [illegible] על בית

התועלת הנ״א

הוא להודיע [illegible] אדם
[illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] דבר [illegible]

הסימנים יותר קלין טרם סימנים תהיה להיותנו עליהם קצת
ישראל · וקרא עליהם שונאיו · ויתגעש ותרעש הארץ ההיא בבוא הקץ
וזהו מוסדי השמים ירגזו · והמשל ממנו חום ושריפה על רוב הקצף ·
וזה שני משלים לדרך הנבואה שהיה עשה הש"י בעבור הצרה · עד
מחריפו · ויתן קולו במאמרו ומוסדות השמים על · מוסדות הרפ
כיהם כאחים · ולזה יהדרס נפש שונים כאמרו חמר העני הפתי
ויראה שהעשן לפי שכבר נמלא הגויית זה כסבר הקדום ומוקדי
המים · ויט שמים וירד · ר"ל שהוריד הצרה השמים מלמעלה שלכן
שיעשו במלאכות השמים להפליא לדוד · וירדה הגשמה הכללית מגוש
חולם בנה והוא הענן יותר שהוא כמו שעה מקצות השמים אחרי שכך
ומשכו לפי מה שיתבאר · וירד בכוונת ההשגחה להזין דוד ולכך
קחשך והחושך לאחר כוונת ההשגחה השלמות הדרים שעשו ולזה
אמרו וערפל תחת רגליו · וירכב על כרוב ויעף · אמר כי הש"י רכב
על כרוב והוא השכל הפועל שהוא מלאכו השלם ממנו ולבשנו בו
שלישי יקדם כמו שנתבאר במקומו · והנה מורה שישגיח בדוד
ויעזוב מהירות הנפלאות שעשה אויר שכבר עשה עד כנפי רוח לנו
משו בנהירות · וישת חשך סביבותיו סכות · אמר זה על כי
המשפט מה שהפליאה הש"י נקיות לדוכה ושחקה לדוד מאויביו ·
חשרת מים עבי שחקים · ר"ל עור המים כעבים · ואמר זה לפי
שמקום ילכו המים והסכו בכל · וממנו יאמר שמה שהופיע הש"י
מזה היה מכוון הנה להושיע לדוד והפליג כמו שקהל הם
היורדים מהעבים הם המים ובו נכמה שירדה בו רעם השחת
מנגה כמו הברק והקשת קיולו · מנגד הקצורי שלפנינים
ירד המטר וירדו עשו הברקים הקשת והכדור ויתחלפו הקולות
מרעשים והרעמים · וישלח חצים ויפיצם הקשים הכוכבי
שירדו בחוזק מהענן נראים כלנו · והם בם מתחלשים מנגה
הברק · ולזה אמר ברק ויהם · ויראו אפיקי ים מגוהרי
ים · יגלו מוסדות תבל · הם המקומות העמוקים שתחת ירדו
האלה כאילו שהדברים הנפלאים שלא חשבו איש שיראו
נראהו כאלו הפשוטה הנפלאות הגו ומגערת הש"י · והמשכל
או חשבו שיתאו מקרים שלא ונעשו כדי הגבורה את
יגלה בו מה שרצה הש"י לעשות הישועה לדוד שלם עם שאר יקורות
שהיה לדוד קודם עמו על דבר התשובה · ולזה סבב הש"י שתהיה
ועם ענין הוא שתכלת ענה בכל אדם שיהיה כך ר"ל שתהיה השתנה
בינו ובין חבר ושיתמעו [illegible] הפנים להגיע משכו כביתו
ישלח ממרום יקחני · ישלח ממרום מה שיקחני ויהנה אל
חפצי · יקדמוני ביום אידי · ר"ל יקדמוני העמים אידי להוסיף
הרעה על רעה שהשיגני בעת היותי נרדף · ולא השגתי
מאויבי · ר"ל לא השגתי לעשות מאויבי [illegible] כשלמות הכסית
והנה הושיעני השם מכבר הרחוני כמו שהלך אור הקליפה
בדרך הלוכו · כי כל משפטיו לנגדי · כי אותם סוף הענין
וכבר הנה כן קמתי מן ההורה כל [illegible] אתרו ומהפכתי
מה שלא ימלכני [illegible] · והרבה כזה שלא יסור מן הברית
חשתדורה מעשי · ר"ל [illegible] ותהיה ישרה נוקפת [illegible]
יעלה מעלי כשנה [illegible] כדברי [illegible] מאויבי [illegible]
היוצאת [illegible] מחשבתי [illegible] כזה שאחד שאחריתו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

זהע"ר החסד שעשה לו הש"י בדבר אוריה בת שבע · והתשובה מזון קדם
ימי · עשה שכל התשובה שנזכר בזה הספר · ואמר קיל
זה כן יאמר בכל שהיה רצונו עם הש"י ומשתדל תמיד לעשות
הש"י והטוב בדברים · ואמר [illegible] אחר מספר לדוד קטר המלך בהם
ומה שירד על קשיות דוד הרבה [illegible] שפרי [illegible] עליו
על דבר בת שבע כמו שיכול להתחזק · ועם עקש תתפתל שבכן
כספר זה שכבר המלך שאול היה רודף להכחיש [illegible]
במלאכותיו על חטאו ולא היה בו שגגה · ואמר לדוד הנה הכף
[illegible] · ואת עם עני תושיע · ר"ל עשה עניו [illegible]
להוכיחם על שחטאם · כי אתה נרי יי' · ר"ל להאיר לו מחשך
הלכות · בכה ארוץ גדוד · מטבר ובאלהי אדלג שור · קרסלי
החומה בחוזק שלא היה שתיכנע מלכנם לעיר [illegible] · הקל
תמים דרכו · ר"ל דרך התורה במאמרו ובמצוות הוא שלם
ויגביה היתר עליו · ומדבריו והיא חקוקה [illegible] הנה היא צרופה
שאין בה דבר יהיה כמדרגת הסיגים והדבר שאין בו תועבה
אז יהיה הכל כאומרו תמים דרכו שבעבור ידך הגבורה כזה
הענה השפל הוא המים וגם · ואמרתו והיא התורה היא צרופה
שאין בה סיגים ודבר מה תועבה · האל המעזי חיל · ר"ל הקל
הוא מעזי חיל · והכלי בו מעוז נפשו · אויבלה בזה הנה הקל
הוא מעשי לתת לי חיל · ויתר תמים דרכי · ר"ל כל כך יותר
הנעלה הטוב עד שהוא כמו יותר ויקפץ דרכי קל המקום
היותר שלו והמים · וזה מבואר שכן היה לחוזק עם דבר
שהוא כמו צבי בחוזקו וקלותו · ולזה אמר משוה רגלי כאילות ודרכו
כאילות ועמדתי מה היה ידוע על הגבעות ורוממותיו
ונחת קשת נחושה זרועותי · ר"ל והוריד קשת נחושה כל אחד
מזרועותי · ואמר שהיתה הקשת ההיא חזקה וקשה מאד
להכפיפה היה מטה שהוא כברזל היותר קשה · וענין
ההורדה כי שתחזיק הורדת ראשי הקשת בכפות כדי להדריך
בו חצים · או יהיה קשר יתר ויהיה הכל והוריד יתר הקשת נחוש
ר"ל הוריד יתר קשת נחושה כל אחד מזרועותי · וענין הירד הוא
שירדו אותו המקום מקשת ההוא במדרגות [illegible]
ישועו ואין מושיע · ר"ל יתפללו הש"י שיושיעם ואין מושיע
[illegible] הוא מעשין [illegible] והכל בו [illegible] והמגן
מריבי עמי · ר"ל [illegible] מהמורדים עלי כמו שאול ובני
[illegible] וקשים · תשמרני לראש גוים · ר"ל להיות קיימת לראש
גוים · ואמר כן כי גוים רבים היו עובדים אותי · [illegible]
[illegible] · אויביה [illegible] · בני נכר יבלו ויחגרו
מהרון [illegible] נסתרים [illegible]
חי יי' וברוך צורי · ר"ל השם העוזר אותי הוא חי וקיים · ואמ'
שהוא יתברך ומזכי · הוא כבוד על כל ברכה ותהלה · ולזה
אין [illegible] שיוכל [illegible] עזרו · והכוונה שהוא [illegible] ישעו
הוא רם על כל רמים · ולזה [illegible] ידו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ולא יסתיר ממנו הטוב והרע · הנה התועלת [illegible]
מה שיקרה [illegible] כשם שיקרה [illegible] עבדיו [illegible]
[illegible] מלך על ישראל · ואמנם
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הסג

הוא במדות והוא להודיע
שראוי להתרחק [illegible]

[illegible]

התועלת הסד

הוא במדות והוא להודיע שראוי
לקבל התוכחה [illegible]

[illegible] עם [illegible] · [illegible]

התועלת הסה

הוא להודיע שראוי [illegible]
להיות מפחד תמיד [illegible]

[illegible]

התועלת הסו

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]
[illegible] בעבור

[illegible] בן בכרי [illegible]

התועלת הסז

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הסח

הוא להודיע [illegible]
[illegible]

[illegible]

וידבר דוד לייי

עד סוף הספר · ביאור

המלות · [illegible] כי כרוב יהיו [illegible]
[illegible]

הש״י בלבדו והטיב לו כבודו ידי שבכלו התכונות המשובחות ״
והנה אמר זה להעיר כי כמו שהיה רודף הדרכים המשובחים וזה
מבואר מהספורים שבאו בענין דוד וזולתו בחשק חטאת אוריה
והנה היתה לו הצובה הזאת מאת הש״י לפי ששמרתי דרכי יי״ג
והלכתי אחרי מלאכיו ולא הרשעתי לעשות מדרכי הש״י כי כל משפטיו
הש״י וחקים משפטי התורה שעשיתי נגדי תמיד לזכור אותם כדי
שאתענג בהם וכן חקותיו סרתי כדי שלא אסור מדרכי התורה
כלל ואהיה שלם בלבבי לש״י מכל מה שהיה לפני ואשתמרה מעוני וזה
היה רבה פעמים רבות שנשמרתי מעשות אשר [illegible]
אחרו ראיתי שכתב והנה השיב יי׳ לו כצדקתי וכבר יין לפי לבבי
מה שידע הש״י ממנו וזה היה בעת שנעשה לו האלהים שהאמין
כי לא היה נבון בעשי׳ לו לבלתי אשר טוב לבבי והפלא בעשו
שאול להגלותו ואז רע לבבו ואמר שהיה אחרי יורד עמם לפני
השנה מאחר שאול והנה יורה על טוב לבבו כי הוא [illegible]
בהריגת אחד מעוניו ואמר שנפל בידיו [illegible]
ואבנר ואחשלום ושמעי כן גם אבל היה [illegible] כמו
שהיה מקפיד קורותיו והנה עשה שאול [illegible] זה והנה
בכל כח שאמר על קשרי קורותיו של [illegible] יהודה שאול
יתפחד כי הכבוד העליון שהיה בין תקומת דוד ובין הכותו שאול
הנה הודה הש״י מה שחשב עם חסיד לעשות חסד עם אחים ימאס
כי שהקל מעשו כמו שאמר לדוד גם יי׳ העביר חטאתך לא
תמות והנה הודה בתם ובכבוד התחבר עם אנשי תמים וכבר
אמרת הסבה כבר ואמנם עם אנשי עקש אתה מבין אותו העונש
בדרכים עם לגוים להפליג בענש על האיש מפני היותו לבו
מוכן להתנהג כזה המנהג הפחות והנה מושיעה שעם אנשי
שהסמהמין העם אשר אמר אתה לא יהיו מהם ועינך על רמים
להשפילם שאמר ולך ואמר שהם מלכים והנה אמר זה מפני
שהם הושיע דוד בשנה הזאת שהיה עבד שאול והיו
אז עיני הש״י להשפיל שאול שהיה מלך מעבור שהגביה משבר
דוד הנה אתה תאיר נרי יי׳ יגיה בהיותו במחשך הבור
ואז הגבהת קטנו וזה שבזמן שהיה דוד נרדף משאול ואחריו
קנה בעשר שהיה לו [illegible] הבור קשה עם ובענין [illegible]
לנתן וקלט [illegible] שהיתה בינו ובין הבור הקורא
וזה היה [illegible] שהמן מעמלק שתגלו ושרפוה [illegible] ב
[illegible] שלוד וחשיו ונשיו [illegible] כי היה מאת
הש״י שסבב שחשב מקר דוד שישוב לגמלו וזה היה סבה אל
שאול להשיג הבור הקודם כי לא שלו ואם לא היה יכול לכך
גם והנה [illegible] שלא [illegible] הבור הקודם
הנה לך הארת ותמצא כמשלו היה ברכות התשובות ״
ואמרת הש״י בכבודו לתורה היא נוסחה שאין בה [illegible] אבל כל
[illegible] לנצח [illegible] הש״י מגן הוא לכל החוסים בו
להנצל מן [illegible] לכל [illegible] והנה [illegible] הוא
התנהג בדרכי התורה ולא הקדים [illegible] אמר ואמרתי [illegible]
כי [illegible] יהיה הש״י מגן להם והדבר בו השגחתו כמו שהקדים
מדברי התורה כי מי אלוה מבלעדי יי׳ ומי צור זולתי אלהינו לכל
החוסים בו הנה זה לא ישכון [illegible] שעם [illegible] בינו
ובין [illegible] כי הם יקודר [illegible] רעי פעמים טוב ולא
יוכל לשנות [illegible] ואולם הש״י לבדו יכול על זה ומי הוא [illegible]
[illegible] לעזור לכל הקוראים אליו [illegible] רמוי מבלעדי התשוקה
הנה הוא [illegible] מעשי [illegible] שאול והוא [illegible] דרכי

ויגדל הכונה השלם הדרוש · והנה אמר זאת להשכיל [illegible] הטועה
שיכוין להתכונה והנה שמעה [illegible] ונזה המהירות וה
והמדוע העוילים [illegible] התמורה להם אחת מהם שלא היה כמו שהיות כן
לפי הנהוג כי המקרים כמנהגם והיה טוב המעשה · ואולם היה פה
זה מקודר ממך ולזה היה מעט בן חזוב כתכונתה שאמר · הנה
הש״י מפני השגחתו כי [illegible] עד שכבר הוריד יתר קשת
פוטה מאד לה [illegible] שהיה יריית החצים לכל אחד
מידועותיו · והנה [illegible] כמו שהוליך להם עם גליית לא
לקחת כלי מלחמה כי לא שה · ואחר זה כלם למד אחד וקרב
היה מלחמה אחד במלחמות כמו שנזכר בספורי דברי שאול · והנה
אז עשה מגן ישעך שהגנה עליו לא שלום כי נשא הפלשתי
ושותף אותו אז בעת הכבוד הקים הדבר והגלה מעלתו כי זה
היה סבה שסמכו שאול על מפני המלחמה ושהיה אהב למלך מן
שנזכר בספור דברי שאול · ומזה שנגלה הגבורה כהקדמת הפסס
לשיר לטוב הכלפו דוד במלחמותיו · ומזה גם היתה סבה שמור
דוד משאול כי שאול מיכל אשתו לכתה לו לדוד והצלה אותו
ומזה גם היתה סבה שמור דוד נמלט ביד שאול · הרחיב צעדי
תחתי בברחי מפני שאול [illegible] לבבו ולא נתנו כשהייתי
מגן לבבו · ולא מעדו קרסולי · שלם הייתי נופל מהבהלה
והפחד היה הוראה · ובזה האופן גם נתת לי מגן לרדוף אויבי
ולהשיגם ולא אשוב עד כלותם · וזה היה כשאול שהכה דוד מכה
רבה בפלשתים ובעת רודף אחרי גדוד עמלק כששרפו צקלג
והנה אמר אותם אז והכה אותם באופן שלא יקומו שלא התחת
רגלי · ואמר זה ששלך איש עת אזרתני חיל למלחמה והכר עני
קמי תחתי כי תמיד היו אז במלחמה בית שאול הולכים ודלים
ובית דוד הולך וחזק ואז נתת לי אויבי ערף כי אבנר ואנשי איש
בושת בפני עבדי במלחמה ואנשי דוד היו רודפים אותם בדרך
שאכרית משנאי · והנה קראו אל הש״י שיושיעם ואין מושיע
אותם והיו מתפללים לה׳ ולא ענם עד שאשחקם כעפר
[illegible] ואריקם [illegible] כי [illegible] שבו [illegible]
וישבדוהו כן [illegible] · והנה [illegible] מריבי
אותי [illegible] כמו איש בשת ואבשלום ושבע בן בכרי · תשמרני
לראש גוים [illegible] והם הגוים שנלחם אותם במלחמות
שהיו לעבדים עם לא ידעתי יעבדוני · וזה שכבר היו
מואב וארם ואדום לעבדים לדוד · בני נכר יכחשו לי מדוני יראים
ממני · לשמע אזן [illegible] לעשות רצוני [illegible] שלא
ידעו [illegible] · הנה כבר [illegible] יראתם
ממני [illegible] כי [illegible] מרוב
הפחד · והנה [illegible] בהם [illegible] מאימת
מותם ״ · הנה הש״י [illegible] הוא חי וקיים תמיד והכה
שהוא הש״י הוא ברוך לא יקרה [illegible] הנה זה הא־ל
היה [illegible] כי [illegible] כמו אשר הם תחת מערכות
הכוכבים כי הם יש [illegible] טוב ופעם רע ומי שהוא מתנהג
[illegible] שהוא הש״י [illegible] מקודר ממנו על דרך ההשגחה
הפרטית [illegible] על כל המלכות ולזה אין [illegible]
[illegible] ממנו [illegible] הנה זה הא־ל הנותן נקמות
לי מאויבי ומוריד עמים תחתי ומפלטי · והוא במוצאי אויבי
מאויבי שלא [illegible] · והנה [illegible] מרומם אותי מקמי
והם איש בשת ואבשלום ושבע בן בכרי והנה [illegible] מאיש חמסים
[illegible] שאול · ואמר זה כי כלם רודפו · ועל זה [illegible] שכבר

הענינות שאמר היה אמר ונקהל דבר בן וכמה שאלו עשו ורוח הקדש היה לדבר הש״י על שיון להוציא אלו הזמירות [illegible] כרם בספר. אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל כי בעבורי [illegible] הש״י יבקר שהקדיה מושל באדם היותר נבחר והוא ישראל [illegible] הוא [illegible] מושל כי ראוי אלהים. ונה זכית [illegible] היושב. ואור בקר יזרח שמש לא עזפות ממטבעו [illegible] הוא [illegible] אור בקר שיזרח שמש אחריה שיהיה אז האור יותר. ושם [illegible] סמוכה כי התחזק תמיד כמו הנתן מאור הבקר [illegible] מהעבות ועבים שיזרח אורם [illegible] שיתקהו מאור יורד [illegible] והוא הקשה כי זה האור יהיה הולך הלוך ואור עד היום כאור בקר שמש אחריו. ובזה רמז לזרע דוד [illegible] מלכות אמנו יחזק אל מלכותו [illegible] אור השחר והוא מלכות משיח בן דוד [illegible] יהיה הכל בזה אור בקר שיזרח בו השמש אשר [illegible] קיים והוא אור השמש כי הענין במלכות דוד אור בקר שלא יסתר בו השמש [illegible] כי לא יהיה האור [illegible] הקשר ולא יהיה הבקר ההוא [illegible] שיצמח המטר [illegible] כמו בענין בבקר שיצמח אחריו הדשא תכף ולא כמו דשא [illegible] אשר כבקר יצא ואמר ובערב ימולל ויבש. כי לא כן ביתי עם אל [illegible] שיקיר מלכותו תכף כמו הענין [illegible] ערוכה בכל ושמורה [illegible] ערוכה בכל הזמן ושמורה [illegible] כל חפץ וכל ישעי כי לא יצמיח [illegible] ערוכה בכל [illegible] כל ישעו וכל חפצו כי זה יהיה [illegible] בימי המשיח. ואמר אשר לא יצמיח [illegible] כי לא יתכן שתהיה להם [illegible] ובליעל כקוץ מונד כלם. ואמר [illegible] כקוץ מונד [illegible] מתקרבים [illegible] כי לא יקחו [illegible] הקוצים כי [illegible] בקם [illegible] ואיש יגע בהם ימלא ברזל ועץ חנית [illegible] כל [illegible] הברזל ועץ החנית [illegible] כי [illegible] מהם [illegible] בכלי [illegible] חלוק [illegible] והלומים [illegible] כי [illegible] המשובה מהם [illegible] ביאור

ביאור הדברים

אמר שכבר דבר באחרית דברי השירה הזאת [illegible] והודה ביום אשר [illegible] כי הש״י [illegible] מכף כל אויביו [illegible] וחטא מלך [illegible] אשר [illegible] שבא [illegible] ושבע בן בכרי [illegible] רדפו אחר דוד והוא היה מלך ודוד היה עבדו. ונה היה כבר [illegible] ואמר הנה [illegible] כאן [illegible] אשר [illegible] מהם [illegible] הוא [illegible] אשר [illegible] כלם [illegible] הקמים על [illegible] בקרבו [illegible] הנה הוא [illegible] הקמים עלי והוא מוציאו [illegible] הרודפים אותו

על [illegible] כמו הענין [illegible] ובדומים [illegible] והנה [illegible] אשר הושיעו הש״י [illegible] ויבי [illegible] שנמנו עם [illegible] שאמר [illegible] הזמירות [illegible] הנה [illegible] הנה [illegible] הנה [illegible] בזה [illegible] אשר [illegible] ובדברי בן ישי [illegible] בזה [illegible] והוא [illegible] אשר היה [illegible] הקדש. והנה שם [illegible] והנה [illegible] חכון [illegible] הש״י אשר [illegible] ונם [illegible] והנה [illegible] ואמר [illegible] והנה זה יהיה [illegible] כמו [illegible] שכבר [illegible] שאול [illegible] והכל הנה [illegible] בספרי הקודש [illegible] בקרב [illegible] ואמר [illegible] הקם על [illegible] דוד [illegible] על [illegible] ואמר [illegible] ונה היה זה [illegible] הש״י [illegible] אשר [illegible] והיה [illegible] דוד [illegible] הש״י [illegible] על [illegible] ואמר [illegible] בענין [illegible] הש״י [illegible] דוד [illegible] ואמר [illegible] והם [illegible] והנה בזה [illegible] הנה [illegible] והנה [illegible] והם [illegible] כי [illegible] שכר [illegible] והנה [illegible] כי [illegible] היה [illegible] הנה [illegible] הש״י [illegible] ובזה [illegible] הש״י [illegible] כי [illegible] הוא היה מלך [illegible] ובכל הנה [illegible] הזה [illegible] כי [illegible] והנה [illegible] אשר [illegible] היה הם [illegible] היה [illegible] אשר [illegible] דוד [illegible] בבנו [illegible] והנה הש״י [illegible] שהייתי [illegible] חייבי [illegible] כי [illegible] מלך [illegible]

ר"ל שהיה יותר נכבד מן השלשים · ואמנם היה מענה בכלשם לא השלשה הראשונים שהיה עדינו העצני ראש להם · והשלשה השנים שהיו מהשלשים ראש ובניהו בן יהוידע שהיה ענין ממוצע בין השלשה ובין השלשים ושלשים הגבורים והם לא · יח' לא זכר בזה המקום מהשלשה הגבורים השנים כי הספיק · ואמנם לא תמצא בזה המספר כי אם ל"ז · וזכר אחר זה שכבר הוסיף אף י"י לחרות בישראל בעבור מה שהיה אחר על דבר הגבעונים שהיה רעב שנה אחר שנה · ויסת את דוד לאמר לך מנה את ישראל ואת יהודה · ראוי שתדע [illegible] שיובן מזה שאין הש"י הוא המסית את דוד למנות אותם שאם היה לא היה מאשים לדוד על זה ואיך עשה זה ואם יש בזה העונש הנפלא הוא שנראה שזאת הפקידה מיוחסת לשם ית' באופן כולו לפי שהוא הסבה בכל מה שיתחדש על האופן שאמר ותהי למשל לא תלך כאשר דבר י"י · ואמנם שחטא אומרו הנה כי האלהים · ואפשר שנאמר עוד כי היה [illegible] בזאת הפקידה וזה כי לא השגיחו על דוד היה [illegible] מלוד זאת הפקידה לא כמוהו עד ישראל · והש[illegible] שהיה אחרי ויסת את דוד אחר · והדין כן ויסתו [illegible] באמרו והכל כולו שהוא אחר ובעבור זה יסת נגד דוד · והמה החטא היה בזה המספר לפי מה שאחשב כי זה יורה על שדוד היה שם בשר זרועו ובטחו על רוב העם ולא היה ראוי שיבטח כי אם בש"י ית' ·

ועוד כי התורה צותה שבהמנות אותם יתנו איש כפר נפשו לי"י מה שיתן ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם כמו שבארנו בפרשת כי תשא · ואולם המשחית בעם ירמה לפי מה שאחשב שזה המלאך היה נגף · ואמנם היה נראה בחקוי דוד והוא היה משחית בעם במאמר הש"י על דרך הנבואה או כי המשחיתים [illegible] המקום · והיה נראה לדוד שאוחז חרב בידו נטויה על ירושלם לאשר על שהוא היה מכה הדבר בשם מלאך כמו שבארנו · ואחשוב שזה המלאך היה פנחס בן אלעזר בן אהרן כי הוא היה אז בימי דוד כאמרו ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן נגיד עליהם לפנים י"י עמו · ובעבור אמרו כמה שקדם בספר שופטים מקומות רבים שנקרא [illegible] הימים · והנה גרן ארונה היה בהר המוריה כמו שזכר בספר דברי הימים · ויראה שנבחר זה המקום להיות בו בית המקדש מקדם והוא המקום שמנה אברהם כמו שבא לעקידת יצחק לפי כי הוא היה ג"כ בהר המוריה כמו שנזכר בתורה · והנה אמר דוד טוב [illegible] שימנו הוא ושאלו ולא ימותו ישראל בעבור החטא שחטא דוד · ויראה שארונה היבוסי נתגייר ולזה נשאר בירושלם עם ישראל ואולם קראו מלך לפי שכבר היה מלך על היבוסי שהיה שם קודם שלקחוה ישראל מאתם · המורגים הם כלים מעץ ויש בהם התבואה וכלי הבקר הם הכלים שיש בהם [illegible] המוכנים לחרישה ולהוציאם [illegible] כמו [illegible] ומה שיתנם לו · ובספר דברי הימים זכר שכבר נתן לו ארונה החטים שכבר היה בגרן למנחה וגם זכר שכבר נתן דוד במקום שקלי זהב משקל מאות · והנה אחשב שהגרן עם הבקר קנה דוד בכסף שקלים חמשים לבנות שם מזבח ולהעלות הבקר לעולה · ואולם המקום ההוא בכללו שנבנה בית המקדש שם קנה במשקל מאות שקלי זהב וזהו אמרו על מה שנזכר בספר דברי הימים זהו בית י"י האלהים וזה מזבח לעולה לישראל כי זה מה שיורה שכבר קנה המקום שנבנה בו בית המקדש · ויעש עולות שלמים · הנה לא אמרו הכתוב עד שנבנה בית המקדש · ואמנם היה אז [illegible] להעלות עולות ושלמים ולעשות שהיה זר · וזהו מה שצריך אל ביחוד לפי הכוונה לא כמו שהבנת ביחודו בזה המקום · ואולם התועלת [illegible] הקודמים הקרובים הם אלו ·

התועלת הראשון

הוא להודיע שראוי לכל אדם כל טובה מאדם שיתן לו תמורה כעל כל אחד כמעלתו ולזה היה הש"י המטיב כי כמעלת הקבלה התועלת נתן להעשיר לאמונתו שכל הטובות מאתו · ולזה המלך שאחר שהטיב הש"י לדוד כל אלו הטובות הכוללות באלו הספורים נתן לו דוד תודה כוללת על כלם ואחר שכבר הודה על כל אחת ואחת מהם ביחוד כמו שזכרה מלבדיו בספר תהלים · ואמנם דברי נאמת לדברי השירה הזאת כיום הציל י"י אותו מכף כל אויביו ומכף שאול ·

התועלת השני

הוא להודיע שהש"י ישמור מאמיניו והעובד לא יתאחרו כי הם מכל מה שהם טובות · ולזה אמר דוד כי הש"י הוא קרן ישעו אשר שלא יחוש הוא שיגיעם מכל מה שהוא ישע לאוהביו והוא להציל מאויביהם ולא יהיו מנגדיהם כמו שזכרה הכתוב מי כאל הקודם [illegible] מעשה את הרי המזיק לו ·

התועלת הג'

הוא להודיע שהתפלה תהיה נשמעת כאשר תהיה התפלה מעקר [illegible] הש"י מה שיגיעהו לאשר לפי מה שאחשוב כי זה היה [illegible] התפלה שעשה כמו שבא לבקרת [illegible] כי · ולזה אמרו מהולל אקרא י"י ומן אויבי אושע · ואמנם נזכר כבר בקראי י"י ואל אלהי אשוע וישמע מהיכלו קולי כמו שבארנו ·

התועלת הד'

הוא בדעת והוא להודיע כמה שיראה הש"י על דרך השגחה הפרטית יהיה מה מאד על מלך ישועה ומלאכתו על זה באמרו [illegible] ואמנם הוא זה המקום וירכב על כרוב ויעף כמו שבארנו ·

התועלת הה'

הוא להודיע כי [illegible] הקרבן שיחוש השם רעות לפי אוהבו הנה יעוררו ממנו העונשים להטיב לאוהביו ומהם יתאחרו רעות [illegible] לאוהביו שהיה אחר [illegible] בזה הקרבן · וזה כמו שאמר כי הש"י מריחך [illegible] קרבנות לפי מה שאחשוב מה שיתאחרו [illegible] הוא הטוב · והנה [illegible] שהעונשים שיהיו מאד הם [illegible] שידוע את האל והודיה [illegible] ויקרה מהם רע במקרה כמו הכדר [illegible] הבריאים [illegible] כן ייטיב הש"י לאוהביו כמו זה הטוב [illegible] לאוהביהם וזהו אמרו ומספר מה שהשגיח הש"י [illegible] ולא יוכלו וישת חשך [illegible] סביבותיו סוכות חשכת מים עבי שחקים [illegible] מיום [illegible] ·

התועלת הו'

הוא בדעות והוא להודיע שמי שידבק [illegible] במצותיו [illegible] בזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולזה יהיה שקטה יוסר [illegible] ואמנם אמר דוד מספר בהשגחת הש"י [illegible] [illegible] [illegible] שקם [illegible] כנגדו [illegible] הוא [illegible] [illegible] שהיה לו ·

התועלת הז'

הוא להודיע שהשגחה הפרטית [illegible] [illegible] [illegible] שומר דרכם

היה חוט מעשים כשיעור בתכונותיו כמו שזכר במה שקדם· עד
כן קורך ישלבנים שהם ליתדה כמו שאמרנו בתשובה ולשמך אומר
והשבח הנה השי' הוא תוקף ימין ישועתו ומגדל ועושה חסד
למשיחו שהוא המשיח לדוד ולזרעו וכל זמן שיתקיים העולם כן
כמו שגלה הכתוב בזה על יד נתן הנביא·

ואלה דברי דוד האחרונים

אחר קיימו דבר ספרתה לנו בכללם ואחר זכרו את השירה אמר בזה המקום אחת לבריו בזה המלות· נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על כאן המעלה אשר משיח אלהי יעקב שמן המשחה על יד נביאו והוא ענין זמירות שחבר [illegible] העבודות הקדושות בספר התהלים שהם זמירות ישראל כי כל הזמירות שישבחו ישראל שבחו השי' מהם הזמירות· הנה דוד [illegible] בי בחבריו הזמירות ההם וכלו היה על [illegible] חוברו מהם הזמירות ד"ל שכבר חוברו ברוח הקדש· הנה כבר אמר אלהי יעקב והכונה שאלהיו מושל באלהים מפני היותו אלהי ומושל [illegible] אלהים·· והנה זריחת [illegible] והבלתה תהיה כאור בקר כשעות שחר שיזרח שמש אחר המטר הקור כבר שיהיה האור הוא נוקם בן [illegible] השמש· לא ירלך בזה שיהיה כאור בקר בזריחת השמש שהוא אור נגה ואחר זה התמיד נוקם·· והמשילו שהמשל שהוא קיים וכמו זה המשלות קיים ולזה אמר ובקר כשמש נבי· בקר שלא יקדר בו השמש ב בסמך העבים שיש תירוצו כמו שיהיה הענין במנוחת ירבעם וחבריו שלא היה במנוחת ההוא אור כלל על דרך חמתו והיה האור הגלה מה עבים אשר לא היו קיום כלל·· לא יהיה גם האור הזה מנוגה שיתחשך מהמטר שהיה כשמש שלא מאיר המטר לא יהיה עורי באופן שיבדק הבריק בו האור הזה פר הבט·· וכן היה הענין במלכות שלו ובשלמה זמן [illegible] כמו השמש אחר שמקדר יבואו ומהדה ירשו·· הנה לא כן מלכותי עם אל כי ברית עולם שם לי שהיא תהיה לי לזרעי· והנה הברית היא ההבטחה ועריכה בכל אשר המשך ג' קבועה מזרעי לא תפקיד מהם המשובה כי יהיה ישראל בכל שנים וכל חפץ· וזה יהיה בעת שיבקשו ה' ויתנהגו בדרכי התורה כי לא תקנה יד השטן מהגבוה להם אז כל ישע וחפצי שהכל התשובה הכוללת [illegible] לנפל בהן התשובה הקרובה הישועה בכל עת וינוחו להם בלחפם והיא שאמרה למרעותם הפסיק משובה ישראל· וזה יהיה כאשר לא ימצא בישראל דל בעת שימרדו ואחרי השי' כי אז לא תהיים להם משובה והשי' ישמרנה [illegible] ולא מלך ימלוך בשי הוא ובנו כל הימים כמו שהתבאר בזה אין מקום [illegible] הנביאים· ואולם חטאי הרשעים יגבנו וקברו שימשו בקשע לא ניכחת להם כמו הענין במנוחה והנה מהם כן [illegible] שלא ירחמו החטאים כי לעת התספחות בידם ובשלא ירדב קוץ כי משנתנו ענין יפה מנה וזרקה שהולך שיקרב בכל ה הבנייני יקרב ויתנו ענין בדים הקוצות והעולם הוא מרוצה בו מרובה שמחתו אלו וקרובים יושק הענין הבריר בנפש כלי רבים יבנו שמח מיד הקצות ובסוף הענין באש ישרפו שרוף ישרפו ולא ישמר מהם שארית· ישב בשבת· ירמה שזה היה שבח השלום וכן היה הענין באחר הגבורים שזכרו בזה המקום·· ואחשב שנראה יואב מזכיר החשובים מדובקים בחסדיה ויהיה גוב בתכלית [illegible]

אחרי ומהענין התמיד בקנין החכמה·· ראש השלישים הוא [illegible] בזה קתחר לפני שהיה ראש לכל השלשה גבורים שזכר תחלה וזהם עשה השלש שנאמר בו אחרי שמה בן אגא הררי· בקיצור שלשי ורמז שהם היו מאחריהם בפשיעותם להתחבר עמהם שלא ירצו להם בתשובה כמו שהיה מחריבת התפשטות מערכות ישראל עד כי יגעה ידו ותדבק היא אל החרב והפליאות שהכה בפלשתים התוקף עצמה נחרב כי סר מחלצתו ענין כח הפלשתים ושמרו בפולסחי יהיה זה מרוב הלם השחז בה·· והבחור הראשון הוא מה יותר· אך לפשט ד"ל לפשט הקרבים ולקחת פלשתים באין ל"ל שכבר שלקחו הכתה מאחר מהשלה וכיצד הרכוש ומינו קושית ומה שילמה שזה מעה שהוא מזון· וילדו שלשה מהשלשים ד"ל שכבר ידלו שלשה שהיו ראש מהשלשים גבורי שנזכרו אחר זה·· וחית פלשתים· היא עדת פלשתים· ומצבת פלשתים הם החנים הקודשים לפני המלך והם בעמק רפאים ויקדש [illegible] מזה המקום נולין שכבר יספר מים שני שמם [illegible] בתמקה לא היה דוד מנסכם נ"ג ולא שלא מלא [illegible] רק לאו זה הנסוך מקג הסכנה אחר נסכו הרקטות [illegible] בקר מזה שיקנו מהנבחים הקבוצים עד המים שתלו ועבר עצ עבות ועבי נחל·· והשיבתי מזה כחו נבקש החטים מהשי' וכמו שיקרבו הצער בפסח בקש כבכה הקבר והבכורים שגלגלת בלבם נרבה הקהלות ומקלין בן ירדך הסכנות לבקש מהשי' בכה החטים כי מזה יבואו עת הגליות ויכנו רכו לשחטם·· והשמעתם שם לבד הגולגלת עד ה' בתורה על דבר הנסכים הנה ראוי שיהיו אלו המשפטים שהם ה' הסכנות בזה האופן והמשל ולחי ואחרים כל ויה הוא ראש השלשה ד"ל שהוא היה היותו אחר מן השלשה שהיו ראש שלשים הגבורים הנזכר אחר זה·· מן השלשה הם נכבד ויהי להם לשר לא מן נמשכה השלשה הראשונים שהיה עד הענק להם ובניהו בן יהוידע בן איש חיל ד"ל שאביו היה גבור חיל והיה רב פעלים בענין הגבורה כי עשה פעולות רבות מן ומקומות גבור והוא היה מעשר הבחורים שהיה נופל בחיוק והנה הכה בזה בן איש חי· הנה הוא כי בגבור כי הוא גבור ירמה לפני המתים ויתר מזולתו· ומזה נב מאדו כי מזה הנה· ד"ל דבות הכה והגבורה· הוא הכה מי כלאו מואב הנה מקבצאל המזר יקרא אריאל· ואחר הכה בית המקדש אריאל והכא ג' שהוא הכה שני ארנים האזקים קדם שהיו במואב· והמנה מורכבת מאחד ואחד עשו תקפסם הארי רב הגבורה ואמר נב שהיה בהם ללכת אחריהם להורות על התוקף והחוזק והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג· ראוי השלג להורות על רוב גבורתו שעם היות קור וחשו מלב בגבורת הקור והיה גב בתוך הבור שהם ישמשו הקור· ויתר לגבורת המקום הקור ולא היה לו ומדיה מקום שלא ישמיע האחד את האחד עבי ידי בניהו בן יהוידע הכהן הנביא ולא ירא שיזיקהו האחר כי ירדו שם והכה האחר גבור גבורה ולכן שם השלשה הגבורים ד"ל שכבר היה לשם שלשה· הגבור האחד שהיו ראש מהשלשים קך מכבדו מן האחר מכבד השלשה הגבורים הנה· ואל הם גבורה עמהם ולא כמוה עם השלשים כי היה גב יותר נכבד מהם וישימהו דוד על משמעתו ד"ל ששמו אותו אחד מהמשרתים הקרובים אל משמעתו· והנה לא היה בניהו בן יהוידע מן השלשה שהיו ראש השלשים ראש

מזה הרעב כוון בזה המקום · והנה היו אלו הרעות משתעבדות כי הניסה לפני האויבים והם רודפים הוא יותר רע מהרעב כי הוא קיום מות והאחר הוא מיתת חסרון המזון · ואם שלא שימשך מחסרון המזון מות לכלות הקנינים הנה בהתחכמות יפלטו רבים מהמזון כמו שמצאנו שעשו ישראל במצור מלך ארם עליהם · והדבר הוא יותר קשה מהניסה מהאויבים והם רודפים כי ממנו לא ינצל אדם כי הוא מזיק שהוא מחבל האדם · ולזה לא הושם בו רוב יחס זמן הדבר אל זמן הניסה כיחס זמן הניסה אל זמן הרעב · התועלת

התועלת הי"ח · הוא להודיע שקנה מחיצת דוד שמשך טוב · קנה הבית

כי בעבור זה הקנין נקנה המקום בית המקדש אשר בחרו השי' אשר רמז אליו בתורה באמרו אל המקום אשר יבחר ייי ובאמרו כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה · וזהו כן משך טוב מאוד בתשובה [illegible] ממנו [illegible] אחר שנה על הממלכה לגמרי · ועל הקנין הזה הוא עשה [illegible] מה ומזכירות הנזכרות בספר הזה שהם [illegible] רק שבין בהם [illegible] מאחיהם וזה [illegible] אשר לכן ·

התועלת הי"ט · הוא להודיע שהדבר שיש בו קדושה נפלאה

שאין ראוי שיהיה האדם משתמש בדברים הנוגעים כנגד זה המקום שיפגם בקדושתו · ולזה נמצא שכאשר נבחר זה המקום הקדוש להיות בו מזבח השי' לא רצה שיהיו הדברים שבו לשמוש האדם · ולזה רצה ושם מקבר עולה והמורגים וכלי הבקר אשר עשו לעולת השם ומקריבים משותם שאם ישתמשו בהם על דרך הדיוט יפגם זה מקדושת המקום ההוא · ולזאת הסבה גם כן מצא שלא נשאר באחרון ייי מעלה פלשתים על ידי הפרות שהקריבום כשעלה הנה בקדש על העגלה · ואת הפרות העלו עולה לייי ·

התועלת העשרים · הוא להודיע שאין ראוי להעלות עולות חנם

שיקשב בהם [illegible] קנויים כמו שעשה בזה שהיה נותן ארונה [illegible] שהוא חנם שלא היה יותן זה לקנות על כל הדברים ממנו בלא מחיר · ולזה רצה דוד על קנות אותו ואת הבקר בכסף שעשה בו המזבח ואת הסבה לגנות שלא יעלה השי' מדבר חנם כמה שהוא לא לו · ומפני זה הוא צריך לקנות כל המקום ההוא אשר נבנה בו בית המקדש ·

התועלת הכ"א · הוא להודיע מה שהעיר בזה הספר שהקרבנות

הסבה להמשיך ההשגחה ביתרון ולעצור המגפה והמשחית מהם כי זה ממה שיעיד שעמוד על המכוון בענין הקרבנות שהוא מפני שאומר שלם אל לבבם ורצון השי' כמו שפרשנו בפירוש ויקרא · הנה כמו שהעמדנו על הכונה מבין שני הכרובים בבית כבוד ולכבוד שהיה מדבר השי' עם משה להעיד ישראל לעמוד על כוונת התורה ועל אמתת התורה כן ירצה השי' לעצור המגפה על ידי הקרבנות קודם להתעוררם על המכוון בהם כי כבר הרבה מדברי התורה שסבות ההשגחה הם הדברים העליונים והעבודה בדרכיו וההתבוננות בדרכי התורה בכללם · ונשלם זה

ביאור ספר שמואל ·

ביאור ספר מלכים

והמלך דוד זקן

ש' ויאמרו

שלמה קרא בת פרעה

ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו · ידוע שהבגדים לא יחממו כי אם במקרה שישמרו שהאויר המקיף בגוף [illegible] · ולזה ביקשו לו עבדיו דבר שיחממוהו מצד עצמו והוא נערה בתולה מפני שיש בה סבות רבות אל שיחממוהו · האחד מצד אשר בה · והשני מצד החמימות בהיותה עם החום והתעוררה נפשו · והשלישית שהוא גם כן יתעורר שכבו בראותה מצד יופיה ויקרה בתולה · וזה יהיה סבה שיתחמם בשכבו בחיקו ואיש לא ידענה · ויעש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו · ראוי שיתבאר שלא [illegible] ישראל לא קירבו להם להרבות סוסים · ולזה לא היה זה הענין כי אם מנהג מלכי ישראל · ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית · הנה מפני זה חשב אדוניה שיהיה לדוד להמליכו אחריו כיון שלא הוכיחו על דבר מעשיו · והוא היה גם יפה תואר מאד ובעבור זה חשב שיהיה ראוי למלוך · ואותו ילדה אחרי אבשלום · הנה הוא מבואר שלא יחשב אדוניה מזה ענין הבכורה כי אמנם היה בן מעכה ואדוניה היה בן חגית · ואם היה מענין הבכורה היה ראוי שיהיו שנים מהם אחרת הנה חשבה אחרי אבשלום · ולזה הוא מבואר שהוא מענין הבכורה שקדם · והראיה בזה שאמנו שבא אותו אחרי אבשלום והתנהג כמוהו · ולזה אמר וגם הוא טוב תואר מאד כמו שנזכר במה שקדם · הנה כמו שנזכר אבשלום שמשך אחר לב מפני רוב יופיו כן חשב אדוניה · ויהיו דבריו עם יואב בן צרויה ועם אביתר הכהן לפי שכבר משך אחר לבו להמשיך והסכים להמליכו והם עזרוהו בזה · והנה חשב שבעזרתם יעזרו [illegible] להגיע למלכות ולא [illegible] כן יתנגדו עליהם · וזה כי אביתר [illegible] מפני ברחו מפני שאול על [illegible] עשה לו כל מעשיו · ויואב הקים לו על כסא הממלכה ולחם מלחמותיו עם איש בשת ועם [illegible] בכבי ויואב בן צרויה [illegible] ושרים על הממלכה כלו שיאהבהו ולא יזיקו מהיות [illegible] כי [illegible] כי לב דוד [illegible] בעבור דבר [illegible] ומביתר הכהן [illegible] ט דוד היה יותר יותר מהנכי המעשה [illegible] ממה שהיה יותן [illegible] וזה מבואר מהם [illegible] הקודמים שהקדים לדוד בהם [illegible] ומדיו הוא [illegible] [illegible] העמים [illegible] · [illegible] הזונה לא [illegible] הזונה · [illegible] ההיא כך [illegible] לא ידענה · [illegible] כי [illegible] היתה [illegible] ולבו [illegible] היו [illegible] חיתה ולוחיו [illegible] · והנה לא קרא שלמה אחיו לא כל עמו כי ידע שאחז [illegible] להיותו כונה שימשך אחרי דוד אביו · ולזאת הסבה גם לא קרא נתן הנביא כי הוא [illegible] שלמה ימשך אחריו כמו שנזכר בדברי הימים · ובכל זה הנה [illegible] [illegible] שלמה [illegible] [illegible] כמו [illegible] הכהן ובניהו בן יהוידע ונתן הנביא [illegible] ורעי והגבורים אשר לדוד כי ידע כולם ימשכו עליו [illegible] [illegible] הנוחה לב העם הנזכרים עליו · [illegible] · [illegible] מה שיחבר בהם · לא ירצה בזה שימשך [illegible] ·

כי המלכות עבירה [illegible] [illegible] שלמה [illegible] [illegible] מבורר שאין [illegible] [illegible] הסבה [illegible] שזה יהיה קרוב שהזכיר [illegible] בית שבע [illegible] דוד ויבא זה גם [illegible]

הש"י והתנהגו בדרכיו ומתבונן בהם תמיד כי זה יביאהו להגיע אל השלמות
האנושי בתכלית מה שאפשר לאדם כפי הדבקות והשגחה האלהית
בו · ולזה אמר ימלאני יי' כצדקתי כבור ידי ישיב לי כי שמרתי ד
דרכי יי' ולא רשעתי מאלהי · כי כל משפטיו לנגדי וחקותיו לא אסיר
ממנו · הורה בזה שהוא מתהלך בדרכי הש"י ומתבונן בחקותיו ומשפטיו

התועלת הח

הוא להודיע [illegible] שאול
יותר מלוך עם היות [illegible] לדוד יותר
עליו הרבה מאשר שאול · וזה כי דוד היה הולך בכל דרכיו בדרכי
הש"י והיו תפלותיו והכונותיו בתכלית השלמות והחסידות בכל ענייניו
רק בדבר אוריה החתי · וזה מבואר שירה שדוד היה משתדל בכל
עת שתהיינה מחשבותיו תמיד בהש"י [illegible] יכרת
[illegible]
[illegible]
[illegible] מלכות המלך · ולזה [illegible]
היה [illegible]
[illegible] והחסידות · ולזה גם [illegible] היה
[illegible] בדברי השקר · ולזה דוד [illegible]
[illegible] · ולזה מדוד [illegible]
[illegible]

התועלת הט

הוא להודיע שדרכי הש"י ופעולותיו
הם תמידיות בתכלית מה שאפשר
וכן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי

הוא להודיע שכבר ימשך [illegible]
השגחת הש"י שיביא האדם [illegible]
הטוב [illegible]
[illegible]
הטוב [illegible]
[illegible]

התועלת הי"א

הוא להודיע כי הש"י [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי כל
[illegible]

התועלת הי"ב

הוא להודיע [illegible]
[illegible] שיקיים
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] כי לא יכרת [illegible]
[illegible]
[illegible] ולא יהיה [illegible]
[illegible]
[illegible]
כל המים · ולזה [illegible]

התועלת הי"ג

הוא להודיע שגבורי דוד היו
כלם קדושים גם בתכלית [illegible]
ולא היתה לבדה השגחת הש"י בהם · ולזה אמר עליו העצני
שהוא יושב בשבת תחכמוני · ולזה גם היה מהגבורים [illegible]
יהוידע [illegible] · והיו גם [illegible]
[illegible] · ולזה [illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה [illegible]
[illegible] · התועלת

התועלת הי"ד

הוא להודיע שאין ראוי שיבקש
דבר קל ויתאוה בבקשת קצתו
דברים [illegible] · והמשל [illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה [illegible] דוד
[illegible] מים מבור בית לחם [illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הט"ו

הוא [illegible] להודיע כי
[illegible] נסך המים
ולזה נסך דוד המים הקדש ליי' [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] המים ·

התועלת הי"ו

להודיע [illegible]
שיעשה המלך דבר [illegible]
היות [illegible] וזהו אמרו ויוסף אף יי' לחרות
בישראל ויסת את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל ואת
יהודה · הנה שמו [illegible]
[illegible]
[illegible] הלא [illegible] דוד [illegible]
[illegible]

התועלת הי"ז

הוא להודיע כי מן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
דוד [illegible] שלשה ימים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

יקטלאותו כי כבר נשבעתי לו שלא אמיתהו הנה הגעה בדרך שלא
ירדהו זקן מה שעשה כאיש חכם אתה ורמזו בזה ירבים יתקן בכל
שיתכלו אלה בנעלמו ענשם המות באופן שיורידהו שיבתו אל
הקבר בשטכות לאיש לא כמות כל האדם · וישכב דוד עם
אבותיו מוגד שקברתו היו קרובים למותו · ויקבר בעיר דוד
היא ציון · ושלמה ישב על כסא דוד אביו · מוגד שאחר זמן מעשה
אבותיו ולא אביתר הכהן ויואב בן צרויה · לא שהוא היה
יותר ראוי למלוך כי הוא הגדול ממנו · כי המלוכה לא היה שהיה
שם אל כשאר · זאת המלוכה שלא נאדרם כי הוא הבכור · ואביתר
הכהן היתה לו ראויה יותר הכהונה הגדולה כי לקטנות היתה לו
קודם היותה לצדוק והיתה לו כל אבותיו · ויואב בן צרויה גם כן
היה ראוי יותר שיהיה שר הצבא ממנו כי הוא היה קודם בנאות
השררה · ובהיות הענין כן שהיה ראוי יותר למלוכה ואלו אחר
שעזרוהו לקיים יותר אל דורותם הנה יתאמר נאמן המלכה
שיתעוב המלוכה אליו · ומפני זה הוא מסופק [illegible] השלימות
לעשה לאחוז את ידיו ולכי שעזרו שהמלוכה [illegible] שהיה לו
כמו שהיתה הדרכה על הצדק אשר [illegible] עשה המלך
ביומ שמלך כמו שקדם כבר שהעיר [illegible] אשר שכבר
בחר המלך · ובהיות הענין כן הנה הוא מבואר כי זאת היא
תחבולה מחודשת לעשות אותו המלוכה · ולאביתר הכהן אמר
המלך ענתות על שדך כי איש מות אתה · הנה היה אביתר
יושב בענתות · ולזה אמר שיפרד ממנו וילך לענתות על
השדה אשר לו שם · והנה אמר כי הוא איש מות על אשר בזה
המלך להמליך ממנו בזולת שלמה · ואמר לו כי ביום הזה
לא אמיתך כי נשאת ארון ה' לפני דוד והיה זה בעת ברחו מ
מפני אבשלום שהיה · ושאתו את ארון ה' לדוד שישיבוהו
אחרי ירושלם · וכי התענית בכל אשר התענה אבי · ר"ל שהיה
עמו בצרתו · וזה היה בהיותו דוד שהיה נשא לב כל עבר הסכנה
כי אחר זה לא נבדל ממנו · והיה דוד שואל באורים ותומים
ובעת היותו בורח מפני אבשלום היה גם כן עמו בצרתו עד
שכבר היה [illegible] שמעו דוד מזה לאמר את לבד
ויגרש [illegible] שלא יהיה כהן · הוא מה שאמר הש"י לעלי
והקימותי לי כהן נאמן כאשר בלבבי ובנפשי יעשה ובניתי
לו בית נאמן והתהלך לפני משיחי כל הימים · והנה הוא מבאר
שמשיחו הוא המלכות שכבר בא ממשה והכהונה וכי עד
אבל אשר בא ואחריו והוא שלמה זה ראוי שיהיה נבחר
להיות מלך כל הימים · והוא שלמה שאמר הש"י עליו לא יסור
ממנו והוא היה משיח הש"י על צדוק הכהן ונתן הנביא · ויואב
שאחרי אדוניהו ואחרי אבשלום לא נטה · הרצון בזה כי יואב
הרגיש היותו אשם מטעם הדברים · האחד כי שאחריו אדוניהו
להמלכו בזולת עצת דוד · והשנית כי לא נטה אחרי אבשלום
ולא הפסיק המות כמו שצוהו דוד · ויחזק בקרנות המזבח רצוני
שחשב לא יהוא בא לאחוז בקרנות המזבח מפני שקרבנות
נשות במזיד ובערמה · ולזה הקשה המלך שימיתהו שם ואמר
שלא היתה שם הצלה לו המלך יוכל לגרשו ביותר ממשפטו
הרודף אחר הנפש · וזה לימוד מזה המקום ומשלמות רבים
ממה שלא דוד להודיע ממשפט במות שאול וכבר ולעשה על הוראה
שקימות איש נשא גם לא היה מועיל שיואב אחז בקרנות המזבח
כי לא היה כהן ועבודה בידו · אבל ראוי שלא מזה שזאת
המזיקה בקרנות המזבח היתה מועלת לו שלא ימסרהו למלך

להמית אותם לא היה מחוייב בכבד מיתה · וזה לימוד מזה המקום
כמו שנאמר בב"ג מסנהדרין · ויפגע בו בניהו ל"ל שמכה לב בבדון
הכבד כי ביתו היה כבית ולא היה מותר לו להוציאו לחוב · ולזה
אמר אחר זה וימיתהו ויקבר בביתו במדבר להורות שכבר נקבר
על אחרים · ויקבר בביתו במדבר · ר"ל שכבר נקבר אצל ביתו אשר
במדבר שהיה לו · או ירצה בזה שהוא נקבר במדבר והוא היה
ביתו הראוי לו כי לא יהיה לאיש כמוהו להיות נלוים מפני הריגתו
בערמה ובמרמה · ויאמר המלך לשמעי אתה ידעת את כל
הרעה · הנה אמר המלך זה כי לא יוכל שידעהו הרואים שימיתהו
בזולת סבה ראויה שימותו · ולזה ביאר כי מי אשר היה ראוי
שימות והוא מה שחרף ויקלל דוד כי עשה זה לא עשה למות עד
שהתקומם ושלא אמר בזאת התקבולה מזה מקום לשופטי מיד
לפניו את חוכו מהקדשות הקדשות המלך דוד והמלכה נכונה
ביד שלמה מעתה ולא זה לא היתה נכונה בידו כי אם ימיתו
אדוניהו ויואב ושמעי יקבלו מה שהיה לו שיעשם כי הם לאשי
בענין אחד זה לא היה לו שיהיו מקום לכבוד · זה באור מה
שלכיך אל בזולת בזאת התשובה שלא כבר שאורה בזה המקום
ואלו התועלות המגיעות ממנה הם אלה

התועלת הראשון

הוא במדות והוא להודיע כי ראוי באדם הכרת טובה

לבד ינעם לאמן בעת ראוי שיעשהו באופן שיקיר הטובות ושחר
התועלת · ולזה תמצא כי שהפליג הקהלות שיתקיים המלך
דוד לשמור כמו שכבשו במחנים והיה בזה מזהירה לו כי יגמול
שהיה הכנסת שכבר בחייו הנה העד ימלא את הטובות כי בזקנותו
עשו הקהלות עליו ועל מה כי יתנו הקהלות שיהיו כ
הכנסת שנית · כבר הגיע בזה מה שעשו

התועלת השני

הוא להודיע שאין ראוי לדוד
כי מצוה שלא יוכל לבנו

שים כי כבר נשא בזה מה שאמר לו בני הנאות הדבר לא יתן
אל הכהונה שכבר באחיו אחר שלא היה ראוי באחיה לחטא
וזה מה שיורה שכבר עלה בו כי התבקש אבישג בת שונמית ואלה הם
מלכות מהשעות ואת המלוכה הנשואה שהיה ראויה בעניני
מעם שלמה · התועלת השני ·

התועלת הג

הוא במדות והוא להודיע שהיה ראוי
על לאדם שישגיח במה שכר מו ולכן

יעשה ומה יכבד הגלות הכי קודם לא תוכל מאוד חפץ ורעה
מפני זה בנימין אשר שם תמות והיה זה סבה לו שבעשותו
לקחת המלוכה בזולת עצתו ולכן נמשך לו מפני זה המות כמו
שקרה לא נפלים מפני רשעתו וכבר התמיד על רועה וירע
ממה שבקשה · התועלת השלישית ממנו · סורה מפני יקרה

התועלת הד

הוא להודיע כי הסם יין לא יבוא
בית שמוע בכבודו וכבוד

הנה מי שיסיר לעשות על כוונתו שלא התועלה כי זה מחשבתו אבל
יקבב שישגיח כאשר באופן יותר טוב · הנה תראה כי יואב
שהיתה המלוכה שלמה ולא כמו שקבר נתן הנביא עם דוד
מלוכה מה שהתחכם לעשות על הכוונה הדין כמה שאמר
לבנות העם אשר היה ראוי שיסמו עמו כמו ויירב יבנה
אבל היה זה סבה אל שעשה דבר הש"י מה שמה בזמני ודו
יותר שופט לא יתכן עמו מחשבתו והוא מה שיתגבר כל
הדברים הכונים אשר הם מבואר בבחירה המלך וישב על כסא

אך נשאם יועץ שלמה יתפאר לפני אויו והיתה בת שבע עמו שנה
היתה אחרת לאחרי מות האדוניה עד שמפני אימת המלך יירא
לאמר דבר כי נצו. אז ילך בזה והייתי אני ובני שלמה חטאים ר"ל
לא יגלה אותך על זה בחייך כי עשוק אמונו היתה התשובה ש
שנקבה שיו ולא יהיה קיום ס זולתו בין לקבלת הענין שיעמוד היה
נאמנים בסתר מאמרה ושבעת לו מעתה. [illegible]
ויאמר אחרי ר"ל האם אחר אמירה. אם מאת אדני המלך נהיה הדבר
הזה ולא הודעת את עבדיך ר"ל האם היה מאת אדני המלך הדבר
הזה ולא קראו לנו כי לא הסכמנו להודיע לעבדיך מי ישב על כסא
ויען המלך דוד ויאמר קראו לי לבת שבע. הנה נראה מזה כי בת
שבע יצאה מן החדר כבא נתן הנביא ונכנס אל המלך כלישתן יכיר
המלך כי זה הדבר היה מוסכם ביניהם ולזה דבר דוד לבת שבע
יפחד [illegible] ואמר על הפרדה
אשר לי. [illegible] כי לא ירכב על מרכבת המלך מי
שיהיה מלך. והורדתם אותו אל גחון. הנה כבר נמשחו במעין וכו'
על קיום קיומו שתמשך מלכותו ותתקיים והתמשחו ימשח אותו
שם צדוק הכהן. ידעו כי שמן המשחה שעשה משה היה נגנז
לדורות כמו שנאמר שם שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם. ועשה הוא מבואר שאין
זאת המשיחה שימשחו כי בני שמן ההוא כי לא יספיק השמן
ההוא לזה לא היה המשיחה בו בכל מה שימשחו ממנו ומה
הוא מבואר שלא ימשחו כי אם כלי הקדש. והנה היתה משיחת
המלך על ראשו כמו שאמר ויקח צדוק את קרן השמן וכן
על ראשו. והנה ראוי שתהיה זאת המשיחה מן המקום שיהיה
בו עתה המשכן. ויאמרו שהיה כשבא הוא לשם [illegible]
משפט המשיחה לא היה כי במשיחת דוד נמשחו כל הימים מתחתיו
מזרעו כמו שבמשיחת אהרן נמשחו כל הכהנים אחריו לדורות
כהנים. ולזה לא הוצרכו למשוח כי אם כהן גדול. ובא וישב על
כסאי לבעבור שיהיה מלך כדי שיעמוד המחלוקת אשר
שלמה. אמן כן יאמר ה' אלהי אדני המלך הוא תפלה שיהיה
דבר ה' שיהיה הענין כן ר"ל שתהיה המלוכה לשלמה כי אם לא
היה הוא מאיין לא יעשה זה. ויגדל את כסאו מכסא אדני המלך
דוד. ר"ל שיהיה זה כי גם המעלות. וזה הלא המלך הוא רוצה
שיצליח בנו יותר ממנו. וירד צדוק הכהן ונתן הנביא ובניהו
בן יהוידע והכרתי והפלתי הם היו מגדודי כמו שקדם. וזה
כי משמע זכר הם אשר על שמם לאו שתהיה בחירת המלך
להיות מה שיבחרו לבחר מאת ה'. והנה אשר יבחרו הנביא יותר
שבחרו בו כמו שמצאנו בשמואל בשבחר שאול ודוד. וכן הענין
בכהן גדול כי לפי אורים ותומים [illegible] בו. וכן הענין
בסנהדרין גם כי כל שהיה מקובצים לאשר קנה שיגדל
כמו שנזכר בתורה. ולזה זכר [illegible] המקום צדוק הכהן כי
הוא היה כהן גדול [illegible]
[illegible]
כמו שם בן שמואל. מחללים בחללים שהיו מנגנים בחלילים
והם כלי זמר בלשון קדש והם [illegible] מעולים
[illegible] מהקולות [illegible] אמר זה על
רב השמחה והשמחה. [illegible] רבים
[illegible] ויאמר מדוע קול הקריה הומה
[illegible] זאת ההמיה [illegible]. כי איש
חיל אתה וטוב תבשר. ר"ל [illegible] איש טוב. כי האיש
הטוב [illegible] האיש הטוב [illegible]

אז יהיה הגלוי באיש חיל וגבור. והמליך הגבור [illegible]
הטוב בלבבו [illegible] שבת היותו בטוח מפחד. ויחזק
בקרנות המזבח. הנה כבר נזכר בתורה כי המזבח קולט א
[illegible] במזיד ובערמה. והנה אדניה
לא היה [illegible] כי שם לא היה מפחד שיהרגהו שלמה ויהיה הקיום
ההוא לו עד שיבטיחהו שלמה המלך [illegible]
אם יהיה לבן חיל לא יפל משערתו ארצה. ר"ל אם
[illegible] שהיה בעבודת המלך [illegible]
[illegible] וכן שאל דוד [illegible]
ידכם [illegible] ויבאו [illegible] המלך שלמה ויאמר לו שלמה לך
כי מפני שאמר שלמה אם יהיה לבן חיל [illegible]
[illegible]
[illegible] וחזקת והיית לאיש.
ר"ל שלא תהיה [illegible]
[illegible] יהיה עם [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible]
[illegible] אשר נזכרו בתורה [illegible]
והמצות והמשפטים והעדות הכתובים בתורת משה כי במצוה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
לא [illegible] ויהיה זה [illegible] יתקיים זאת
המלכה. אז ילך בזה כי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה ר"ל על דבר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
במתניו ובנעליו אשר ברגליו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
בברחי מפני אבשלום. והנה עמך שמעי בן גרא
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] קללה נמרצת [illegible]
[illegible] ועתה אל תנקהו [illegible]
[illegible]

הנה יורה זה היתה כי לא הקריבו מהם לבד מקום לא מקדושתו [illegible] ויביאה אל עיר דוד הנזכר · ואת בית יי' ואת חומת ירושלם סביב הנה היה ראוי לבנות חומה סביבות ירושלם לקדש מה שבתוכה כי ירושלם הקדשים לא היו נאכלים כי אם לפנים מן החומה אחר שנבנה בנייני שם כמו הקדשים כמעשר שני והבכורים ובפסח ובבכורות ומה שדומה להם לפי מה שנזכר בתורה רק העם מזבחים בבמות כי לא נבנה בית לשם יי' עד הימים ההם · וזה ממה שיורה כי בין המנוחה והנחלה הותרו בין משכן שילה ובין בית עולמים · אך אחר זה נתקדש כיון שנבנה בית לשם יי' [illegible] בבמות הוא מזבח ומקטיר לא [illegible] הקרבנות כיון שהעלאת העולה [illegible] לא נעשה הבמה כמו שנזכר ומפורשת למעלה · וכבר נמנו הקרבנות בזה מה שאמרו מגד הגדולה כפשוטה · ולא זכר שהעלה שלמה אלף עולות במה אשר בגבעון ושם נראה לו השם בחלום הלילה · [illegible] לפי מה שהקריב [illegible] [illegible] ונתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא היה [illegible] ואחריך לא יקום כמוך · הכתוב כי כמו על זה שחכמתו [illegible] מחכמת כל דור ומחכמת המלך הנה אמרו אותו שחכמתו תהיה גדולה מחכמת כל בני דור שהיו לפניו ומכל הבאים אחריו כי הוא זה כבר זכר מקודם שלא יעמוד אחריו כמוהו מהחכמים וכמו כן קם לא שנתן לו השם מהחכמה כדרך המופלגה שלא יתכן השגתו לאחר ולא יש אחרי יתכן שאמר זה · והנה הנזכר ממה שיבואר לקמן בפרק ד' שהענין הוא כמו שביארנו כי קבר שהיתה חכמתו למעלה מחכמת האנשים [illegible] · וקם איתן האזרחי והימן האזרחי · בני מחול ויעמוד לפני [illegible] בדורו וגו' · הנה עשה זה שהעידה השם על מה שייעד לו היות

שתים נשים זונות · הכתוב שהיו פונדקאות ומוכרות מזון שעם רחב הזונה · ואמרו שהיו מוכרות שמן והנה היתה כל שלמה להבחין בזה הענין כי שיבחר מדבריהן מי היא אמו כאשר [illegible] יותר [illegible] היה יבחר לו [illegible] שהורה אמו · ויהי המלך שלמה מלך על כל ישראל · הכתוב שהרצון בזה שכל השנים בו וחיו בלבם למרוד בשום פנים · ועוד ואלה הכהן · ידמה כי אלה שבארנו יותר מהיות כהן [illegible] נמלך עצתו הנה הוכיח לעבוד כעבד היות [illegible] עבודה על הכהנים · מזו הכהנים שהיו בו השרים ואחישר על הבית · ידמה שהוא היה ממונה להשגיח בדברי בית המלך בכלומר שיצטרך שם · ואדנירם בן עבדא על המס · הנה היה ממונה על המס שהיו פורעים ישראל ויתר העמים שהיו [illegible] שלמה · שנים עשר נצבים על כל ישראל · ר"ל שהיו על כל ישראל לנגוש מהם זה המס והיה יודע כל אחד מהם החלק מישראל אשר בגורלו לכלכל את המלך ואת ביתו [illegible] כל [illegible] ונציב אחד אשר בארץ · יתכן שהיה אשר אחד ממונה על אלו השרים יביאם לפני המלך ופרנסתו אתם · או היה עם נציב שם אחד לאיש העבור · והנשאר הכתוב יותר נכון · וזה היה כן הנה יהודה שיהיה [illegible] ישראל [illegible] · ומדורים אבוסים הם שעשו שמנים · ויהי לשלמה ארבעים אלף אורות סוסים למרכבו · הנה אורות הם אבוסים ואכלו שם הסוסים · והנה נמצא בדברי הימים שנאמר זה ארבעת אלפים אורות סוסים ומרכבות וידמה ששם מנה האבוסים ובזה המקום מנה הסוסים · ויתכן גם שהיו לו ארבעים

אלף סוסים למרכבה באחרו · והנה היו עשרה סוסים בכל אבוס ולפי שאמר אחד זה לשוקים ואמר ידענו כי הכל הוא אחד מיני ממיני הסוסים ואמר כתוב שהסוסים היו על המזון והסוסים ירכבו בהם במלחמה · או ירצה בזה אלף אורות סוסים למרכבו אך לא היו בהם כי אם ארבעת אלפים אורות שהיו בהם סוסים ומרכבות לא ידעו מה שנזכר הוא מענין אחד לא נעשר

מחכמת כל בני קדם ומחכמת כל מצרים · ידמה שחכמת שלמה היתה חכמה גדולה יותר מכל האומות · ואיתן והימן וכלכל [illegible] ולמה אמר שם איתן האזרחי והימן בן זרח · ואמר בני מחול להגיד שהם היו [illegible] רחוקים [illegible] השם במחול או היו שמות מבני זרח ר"ל שבקרן שמו בני מחול · וידבר שלשת אלפים משל · ידמה שאלו המשלים מהם שלא היו כתובים בספר משלי ומאלו השירים נבחר השיר אשר כלל אותו ספר שיר השירים · וזה אמר ביאור ספר משלי משלי שלמה בן דוד מלך ישראל לדעת חכמה ומוסר וגו' ר"ל שמאלו המשלים לבד יהיה [illegible] מאלו הענינים שנזכרה · ואמר אחד המשלים שבכר שלמה לא היה [illegible] מאלו הדברים · ולזה לא נכתבו מאלו הספרים הכתובים ברוח הקדש · ולזאת הסבה אמר גם כן מספר שיר השירים שיר השירים · ר"ל שהם שזה השיר הוא הנבחר שבשירים אשר לשלמה · וידבר על העצים מן הארז אשר בלבנון וגו' · הנה זה הדבור הוא להודיע סגולותיהם ויכולות מטבעיהם הטבעיים וזהו הענין הטבעי בהם · וידמה בהודיעו עם זה תועלותיהם ברפואת האדם למזונותיו · והנה כלל ענין כל הצמחים מהיותר נכבד עד היותר פחות · והנה יבאר ענינם בכבוד האדם למזונותיהם וזולת מעשיהם יותר שלמיותם היא אליהם אשר יגדלו מהמה אותם הצמחים יותר נכבדו · וגם הנה מה שאמרו יותר מאותו שבע הדומם ויותר גם מאומר הוא יותר מעט בכבוד כי המזון דומה לצומח · ולזה הוא מבואר כי הארז אשר בלבנון הוא יותר נכבד מהקנה מהאזוב אשר בקיר כי [illegible] הארז יותר שמעות מאד ואיכות יותר רבים · ומזון האזוב הוא יותר גם ולא היה שיגן בקיר · ובכלל הנה נבחר מזה המקום שהוא דבר בכל הצמחים מן היותר גדול ועד היותר קטן ומן היותר נכבד ועד היותר פחות · וידבר גם בזה האופן על החיה והעוף ועל הרמש ועל הדגים ועל האחד ועל הכלל · והנה זכרם בהדרגה כי הבהמה הוא יותר נכבד מהעוף ולזה הוא עושה · נתן והענין יעצה כן חבר יעשה בינה שלמה ולזה כיון האל יעצה בינה אחליה הרבה בענין אחר כי הוא יותר פחות מכל המזונות שיזונו מהם יותר קדומים שבעת הדומם וזה כלל לבני אדם יותר [illegible] האחד יותר נכבד מהקנים כי הדגים עשו כנה שנימה ויעצו מהם רבוי [illegible] היסודי אשר ישער בני בריתם

והנה ביאור אלו הדברים כלו הוא ראוי בספר הצמחים ובספר בע"ח וגם בשאריו הרבה מאלו הדברים · ויהי [illegible] אחר דברי שלמה · יתכן שלא אמר זה על אלו הדברים שאמר שלמה כי לא היה בהם

כי כאשר שמעו דברי שלמה בחכמה הגדולה שהיתה בו לפי מה שהעידו לו המגידים שמעו אחד והילד השני שנתן השם בן חכם יושב על כסאו · והנה אמר זה לבשורת על שמיעת חכמת שלמה שהיה חירם עושה חסד שלמה · והנה עמו היו לכבוד שלמה להודיע בחכמה · ולזה שלח לו שהודיעה אחד משבר עבדיו ככל אשר יאמר להיותם יותר

לוד מחיו בזה׃ מה שהקריר מטבעה כנמשך בדברי המעבה׳

התועלת הה׳

הוא להודיע שאין מטבע החסד
לנקום מאויביו ולדון לו כפי רשעם
כלו׳ והנה ראיה בזה שמעי שהיה קללה טוב ותחר אחד לא בחר
השי׳ בו כמו שלא בחר בחייו קמיו׳ והנה ראיה שמתו השי׳ לא מיתה
קלה שאול ואחזקהו וקראנו קומתו ויחפוהו׳ וזה מעם נבחר
שלמה שהוא היה חכם כמו שהגיד מדברי דוד לו כי איש חכם
אתה ועשית כחכמתך כי בחכמה ימלוך מלך לא כוחי׳

התועלת הו׳

הוא להודיע כי השי׳ סבב שיהיו יואב
ואביתר עם אדוניהו להשיב אביתר ויואב
אחר למות הקדושים אשר היו במזבח ובעצתה ולהשיב על בית
עלי מה שיעד לו השי׳ על מה שהשחיתו בניו׳

התועלת הז׳

הוא להודיע כי מה שישוער מדבר
מה שיתחדש בהשגחת השם כפי הסבות
הנמשכות מאופן שיהיה שיבנה לו מבוקשו׳ והנה המשל כי מפני ש
שנתן הנביא לא היה יכול להתגלות אחד ששאל המלכות שמלך
אדוניהו כי לא היה יודע מדבר׳ והנה לא היה ראוי שיתגלה הוא אל
זקנים ורק בת שבע ושמה שהיו כוונים בדבר עם שבבר
היה זה מבלי חוששה כשאל ובואתו כי אמר הנביא שתהיה המשיחה
שלמה וחסידה לה הוא בהשגחת המשבה שלמה יפה זה אחר כבר
המלך דוד לא שיקשרהו כי ימצא אחר לו הדבר הקודם לא בכונה
ואולי היה גם מישראל בהשגתו כי אין מלך הנביא זה הענין שאמרו
לא ישים ולא ישמע בזמן זקנותו לא מר׳ יוסף מושפע׳ והנה סבב
שהתחבר עם בת שבע על דבר סור המעבה משמשה בו כמו שבא
לה לדוד והזכרתם זה בדבריה שבקשה להמיתו׳ והנה
לא קרא לו במשיחה אחר עשה וקרא לכל בני המלך׳ ואחר זה
בא נתן הנביא להוסיף אומץ וקיום לדבריה וסבר הדברים
באופן שספרה אותם בת שבע ותדע שלא היה המלך אם היה
זה הענין במעלה השתלשל לא יודיעהו אחר כי לא היה לו דבר
אחד להודיע שנו ומפני זה לא בא דבר בקיום משיחת שלמה ימלוך
אחרי כי אם לבת שבע׳ והנה היה אופן התחבולה בזה התועלת
שהתחבר שיבא שם הנביא יכנה בת שבע כדי שלא ירלה שמא
המלך בזה הענין כי זה מה שיחשוב החושך שיהיה בדברי
נתן הנביא עברי בת שבע׳ [illegible]

התועלת הח׳

הוא להודיע שמעשיות המלך ראוי
שתהיה על המנין על סוקמו ובין
חו קנה דברי כי קנה אם אשר יהיה שמעירו בעני אשר יבחרו
שיבחרו העם׳ והנה צוה התורה שתהיה בחירת המלך על
זה הדרך וכן עשו שאמר בתורה. כפרשת שופטים׳

התועלת הט׳

הוא להודיע שאין ראוי לאיש טוב
שימנע מלהודיע האויר והקנאה
כשיראה לקחת נקם מרשעים כי זה מה שראוי שיהיה מאיש טוב׳ והנה
המלך שלמה נמנע מלהרוג בן גרא מפני [illegible] בזה הענין נקמה
ומפני שהיה עוד רשע לבלתי יקום [illegible] כי זה ממה
שיתעורר בו לקיחת הנקם מן הרשעים׳ והנה ספר שלמה ידע
כל האדם ורשעת שמעי ונוכל כדי שיתהפך בו לקיחת הנקם
מן הרשעים׳ והנה ספר אחר להשיב הרשע מה שיהיה שלמה
כי זה ממה שיביאם לנקום אם לקחת הנקם ממה
מן הרשעים מיד כמה שבו

כלה השער׳

התועלת העשירי

הוא כי כשיזדמן הדבר מכבוד
מה שאין ראוי לו להשיג עושר
כלו׳ והנה המלך שלמה הקדים לקחת מי שהוא כן מעלה
להמיתו׳ והנה אם שלא במקום שאין לו שום מעלה שהמיתהו
שסם היה המקום ההוא מקדש לו והיה המזבח מקום מקלט
כמו שהקריב מזבח׳ עם שאחז בקרן׳ כי מזה היה שיהיה
לשלמה במה שהשיג מהמעבה׳ ואחר מפני זה יתקבץ מי יורש
מאחר לאדוניהו׳ והנה השיגהו מזה מה שהיה ראוי לו להשיג׳ וזה
בכבד ימות הנפשה כהמיתו שישמור בעצמו שלא ימלך רעה
כי אין ישיב בראשו מה שעשה מזה כי בזה הראה לנבו עושר
המשבה משלמה׳ והנה עם ימצא שיעשה מהרגו שיראה בו
שהוא נמשך לאחת המחשבה וזה בזה המעשה
בהיותו בונתו כמה שיעשה אחר זה׳

התועלת הי״א

והוא במדות׳ הוא להודיע שראוי
לכל אדם שישקד בשמירת התורה
ומצותיה [illegible] הטוב לכל מה שהיה כי אז יפסק ממנו דבר
מוסרו בנפשו [illegible] ראוי שיהיה מזה להקדימם מהמוסר מה
שיספיק לו לקחת [illegible]׳ והנה המשל שלוה דוד קודם יומו לשלמה
בנו שישמור משמרת התורה להיות עמו ולבן יתמיד
בכל מה שיהיה כן כי בזה הכבוד הטוב השלם וישכיל בכל מעשיו
ובכל אשר יפנה שם ובזה התמיד לו ולזרעו המלכות׳ והנה המשל
לבן אחר בזאת התורה להתנהג בדרכי התורה כדי שיחזיק בה
ובן מלכיו שעשה משה ויהושע ר״ל שהם הוכיחו את ישראל
וצוו אותם לשמור את התורה קודם מותם׳

התועלת הי״ב

הוא להודיע שראוי שישתדל בכל
העם לשפוט שכל הרע ברשעתו
לבעד הרעה אחר כי בזה יותר [illegible] אחר הקנאים׳ ובזאת הסבה
ראוי לכל לגמול טוב לאשר גמלהו טוב׳ והנה ספר כי דוד צוה
לשלמה שיעשה הדבר במה שמוטב באופן שיראה מקום להשיב יואב ושמעי
הרעתי וגם מהרע בלכך שיוריד שיבתם [illegible] שאול׳ ושישיב יחד
לבני ברזילי הגלעדי אשר גמלהו בבריחו [illegible]׳

התועלת הי״ג

והוא במדות [illegible] שיש
למלך לשפוט הקמים לעשות משפט
ממה שימשך מדברי התורה׳ ולזה המלך שהרג שלמה אחר
יואב ואם לא היה בן מות לפי משפטי התורה כי לא היתה שם
הריגה שלא מעצמו מפני היות שאמר מלאות וכזה מלכו בדוד
שהרג אנשים כענין קורות ההם שלא היו ראויים למשפט׳

התועלת הי״ד

והוא להודיע שכבר מהר
שלמה לקיים מצות אביו בענין
יואב ושמעי בן גרא והיה מהמצוה שלא לשמוע דבר לא קללו
שיהיה מכוון מאחר מן המלך׳ והודיע המלך כי זה מכבר
מפני מה שעשה יוקרע לדוד ומלך כזה שלמה מקום לבור
מה חוכו עם שזה היה ממה שיתבאר ממנו כי ראוי היה לו למלך
לאותו זה כי אולי אם יתן מהם ישראל לבנם לב העם מאחרי
המלך כי היה כבר נמשך למלך כמו שעשה [illegible] ו
דוד בבריחו מפני אבשלום בנו׳ ונשלמו התועלות׳

ויתחתן שלמה

פרעה וגו׳ עד את בית
ויתחבר עמו בנו וחתנו׳ ר״ל שהתחתן שלמה ונתחתן את בית
פרעה אחר שהגייר בתו ועם זה היה בזה הענין ישבה

כי בראשונה יהיו מסופקים עוד והם כמו שנ' כלם שמנה שתי ירכתים ואחר זה יפריח והניץ כמו שביארנו מסודרים ומוכנים יכין הפרח כמו שזכרנו במשנת ויכוחו בקומה ולפנים מטה שיהיו אלו הפורים כמעורק היו בזה המקום וזה שאמר היה בהיכל. אז יהיה הרצון כמו לשון כמוק לו עם ר"ל שיהיו שם כמו [illegible] שהם ידיעת שהיו בהם אלו הפורים וזה הפתור [illegible] שות לפי מה שיראה אחר זה אז יהיה מקלעת כמו [illegible] אלו שהם הפרחים. ודביר בתוך הבית מפנימה ר"ל בתוך הבית מלפנים ר"ל כי בתוך הבית בפנים והוא לפנים מעבר היה לדביר והכין אותו להיות שם ארון הברית ואמרו דבורו ט' בזה ימין אל הכנין שעשה שלמה האחר יקר עניין שם את ארון ה' לפי שהיה ראוי שיעשה הבית הזה אלהב יאות לפי הפשט הוא לפי מה שזכרנו. ולפני הדביר ר"ל לפני ארון הדביר והוא אחר המקדש וכמו וכרבים וקשר כי לפני צפה מזבח ארז והוא מזבח הקטורת שהיה בהיכל. ובזה אמר אחר זה ואת המזבח אשר לדביר צפה זהב כי לפני הדביר שהיה שיעור הדביר עשרים אמה אורך ורחב ובקומה וצפה אותם זהב סגור ומזוקק והנה צפה שם לפני הדביר מזבח ארז וכבר ביאר אחר זה כי כבר צפה אותם זהב אחר כך להגיד העניין כן. ויצף שלמה את הבית פנימה וגו' ר"ל שכבר צפה שלמה אותה פנימה זה והוא הדביר בכלל אשר מלפנים אותו בזהב סגור וזה יורה שעשה שם מחיצה בינו ובין ההיכל וזה גם יראה שיהיה שם עשרים אמה אורך. ויעבר ברתיקות זהב ר"ל עשה כמו כרחים שלשלות זהב בהיכל אשר לפני הדביר כי עשה שם כותל בין הדביר ובין ההיכל להיות המחיצה המבדלת אחר שעשה כותל ההוא זהב כמו שזכרנו. ואת כל הבית צפה זהב עד תום כל הבית ר"ל כי גם ההיכל צפה זהב אך לא היה מזוקק כמו הזהב שצפה בו הדביר כי אשר שהיה בין קדש הקדשים ובין הקדש. וכל המזבח אשר לדביר צפה זהב. אחשוב שיהיה הרצון בזה שהקיף גם זה צפה מזבח הקטורת מלפנים וצפהו בעשתונות כמו שעשה בקירות הבית שהיו של אבן וכסה אותם בארז ואחר כך צפה אותם זהב. ויעש בדביר שני כרובים עצי שמן. הנה עשה בדביר הכרובים מעץ שמן והוא מין מן הארזים והוא כדי בלתי אפשר. ויש מהם שקלו שעשה [illegible] מזוקקין עשה זה [illegible] חירם ולא [illegible] שעשה בזה על מקבל [illegible] שיהיה זה [illegible] החילן. והנה הכרובים [illegible] קומתם מן הקצוות. וזכר שכבר היה עשר אמות כל אחד מהם בקומה ורחב פרישת כנפיו גם אמות עשר. והנה היו פני הכרובים האלו מקבלים לפני הבית שם והכנף השמאלית מהאחד מהם נוגעת לכנף הימנית מן האחר. ובזה יתבאר כי רחב הדביר מקיר אל קיר כי הקצות שכנפיהם היה עשרים אמה. וזה שכבר צפה אלו הכרובים זהב. מקבר הלא ר"ל הקיפו [illegible] ידיעה אותם זהב על כי חילן ואחריותן. פתוחי מקלעות כרובים ותמורות ר"ל שהיה חקוק ומצויר בהם דמות צורה שיהיה בה צורת כרובים וצורת תמורות שהם כמו [illegible] וזה כי צורת התמרים היה כמו ביצה [illegible] אלים אוריות [illegible] חילן ואחריותן יהיה בהם צורת כרובים וצורת פקעים ופטורי צצים. וזה היה מצויר מלפנים והוא הדביר ולחיצון והוא הקדש. וזכר שכבר צפה זהב בקרקע הבית לדביר ולהיכל. אך ידמה שקרקע ההיכל היה מצופה עץ ארז לא קרקע הדביר כמו שקדם.

ואמנם היה זה כדי שאחר שיעור הדביר עשרים אמה ויהיה גם הכותל שבחה בין הקדש ובין קדש הקדשים. ואת פתח הדביר עשה דלתות עצי שמן האיל מזוזות חמשית ר"ל שהאיל והוא הקף אשר על הפתח והמזוזות שהיו עליהם היו מחמת הפתח החמישית כי היתה החמישית לדביר והרביעית להיכל והשלישית לפתח האולם והשנית לבית הכהנים והראשונה לעזרת הנשים. והנה נזכר אחר הכהנים והעזרה הגדולה בספר דברי הימים. ושתי דלתות עצי שמן וקלע עליהם ר"ל ושתי דלתות עצי שמן שעשה לדביר אשר עליהם צורת כרובים ותמורות ופטורי צצים וצפה זהב כמו כן שיהיה הזהב בפנים הקם והם כמו זהב בתמונה שיעשה בה עצי שמן. וכן עשה לפתח ההיכל וגו' ר"ל שכן עשה לפתח ההיכל מזוזות עצי שמן היתה מאת הפתח הכל. והנה מזה מדרגת הפתחים במעלה כי בזה העזרה מעלה ... כי בזה הבנין כמו שנזכר. ושתי דלתות עצי ברושים וגו' שני צלעות הדלת האחת גלילים ר"ל שני שערי הדלת השנית היו גלילים. וקלע כרובים וגו' וצפה זהב מיושר על המחקה ר"ל שהיה יורד הזהב מיושר על החקוק שם מאשר הפורים בכלל שהצורות תהיינה נראות בזהב. ויבן את החצר הפנימית וגו' העזרה זאת כי שיעורה. והנה בנה כותלה סביב שעשה טורים אבני גזית וטור אחד על גבי מהם מארזים [illegible] שנכרתים כי זה כמו הוא מרוצף. ויבנה שבעשרים לא הקשר בינה העשה [illegible] בנינים כבנין אחד הלא הדברים שנעשו כי נעשו ולכשיווי לא נשלמו עד הזמן מעט. והנה נזכר זה לפי שהוא יזכור אחר זה הקף הבית מה שעשה בו. וזה מורה על שעשה זכרון בבנין בית המקדש.

ויבן את בית יער לבנון. הנה נראה ממה שזכר אחר זה שזה הבנין בנה שלמה לעצמו. והנה היה זה הבנין ארכו מאה אמות קומתו ומזה עדיף בית המקדש בפנים וזכר שכבר בנה זה הבית על ארבעה טורי עמודי ארזים. ואחשוב שעמודי הארזים היו כלם ברחב הבית ואורך הבית בהם נחלקים שנים עמודי סביב בכל טור. והנה היו כורתות הארזים על העמודים שיקבלו אבני הבית אשר עליהם והיו בנינים וחזקים והנה ארכם לפי מה שיראה שנית מאה אמה. והנה היה ספון בארזים ר"ל שהארז ממעל על הצלעות והם כורתות הארזים אשר על העמודים שהיו מ"ה ט"ו עמודים היו בטור האחד והנה היה קורות הארזים אשר עליהם ט"ו. ומזה יראה אחר כך מרחק עובי העמוד השני הנה העמוד אשר היה שלשים אמות ושלש אמה ויהיה עובי העמודים האלה היה לפי מה שיראה במה שנזכר אחר זה שתי אמות ואחר בכך שהיה בין טור וטור שלשים אמה והיה עובי העמודים ל' אמה. ובזה יתאמת שכל העמודים עם כורתות הארזים אשר עליהם היו כבושים. ושקופים שלשה טורים הם העניין שזכר כי הם היו כורתות משקופים על העמודים. והוא מבואר שלא היו אם שלשה טורים אחר על ד' טורי העמודים. ומחזה אל מחזה ג' פעמים ר"ל שהפתח שהיה נכח פתח אחר כנגדו וזה העניין היה בזה הבית ג' פעמים כי ג' פתחים היו בכל אחד מצדי האורך וכנגדו. והנה היה הפתח מחזה אל מחזה אחד מהם. וכל הפתחים והמזוזות רבועים ר"ל שהפתחים האלה היו רבועות מרובעות. וזהו השקף שהיה עובי עם העמודים אשר משני הצדדין מתאימים הפתח בקירות רבוע שלשים אמה לכל רוח ובזה הקשר שאמרו מחזה אל מחזה על פני רחב הבית שהיה זה ג' פעמים בבית ההוא היו הכנגדן

יותר בקיאים שמלאכה עד שהיתה העולם ושמן שלא יכבה שקול
חשים מפני שהשמן [illegible] ומה הודיעך כי אלו כל היה לפניו
קודם שלא יכול לעשות העשן אלא שלמה · והשיב כי בכבודו אל
שזה הבית יהיה [illegible] שם ה' יקטר בו לקטורת ולא כמו כל
הקרבנות והעולות [illegible] כדברי [illegible] והקרבנות יקלו · והנה
הוסיף אלף אמר שהוא יעשה שלמה בעולם קדשים ובענף
כרובים ויעמידם שם ויאמר היה שם מקום קטר אמר
שלמה ושם יקטיר הקטורת קטר עשרים [illegible] קלבם
[illegible] שיוכלו הקרבנות לעמידים שם [illegible]
כל אחד קטרים בכל דרך שיהיו מוכנים לעשות [illegible]
עליו · ויכתה שם [illegible] היה מנורות אורים · והמנורה אורים
[illegible] העולם שלמה על [illegible] מנורת שלמה · מנורות [illegible]
[illegible] · שמן כתית והוא הנזכר שבשמים כמו שנאמר
מנורה בעשן שמן המנורה והנה היו כותשין הזיתים במכתש
כמו שאמרו ומה שהיה יוצא מהם ומן השמן הוא שמן כתית
ואחר זה [illegible] ואחריו והוא השמן מהשמן · וכבר נזכר
בם בדברי הימים מה שהיה נותן שלמה אורים שנה שנה ·
ויין וכן אמרה שלמה מקטר לכל [illegible] מגיד שרוב אמרה שלמה
היתה [illegible] שהיה שלם בין חירם ובין שלמה בן מלכי תמונה
והכבוד וחירם · ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל והנה היה
עשן זה המס כמו שנזכר שהוליכו לדוד מישראל שנים אלף
קשיהיו על מלאכת בית העולם והבאתם מחוץ שמן יכבד
מחד עליהם והוא שככר יחנכו [illegible] כמות היה לבית אחד
לחד בלבנון שנים חדשים בביתו · והנה היה קצרים על זה הענין
כי קוץ היה על המסים · ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל
[illegible] הוא משום שהוא קודר [illegible] בהר החצב · והנה היה מספר
הקולרים כאלו יותר רב מכל קוטי הקצבה בהר הזה שמירם
[illegible] שהקצו שיהיו כחיות הקבל · והנה קלט העושים [illegible]
[illegible] כהם לעשות חותם המלאכה היו כלם גבים כמו שנ'
בספר דברי הימים ושם נזכר שמספרם היה מאה וחמשים אלף
ושלשת אלפים ושש מאות · כי מה שמנה באחרים שלמה בפרקים
שמנים כוד · ואמר שהנגבים היו מאה וחמשים שהם היו גבים
[illegible] ושם נזכר והשומרים שהיו שלשת אלפים זה מחובר ככל גבו ונזכר
ועל זה מה שכתבה מבנין שהוא ואמר שבו שהוא ישראל ושהיו מקום
מחוייבים לעשות בעולם ושאר נכרים לבית ה' ובנו שמר ולא בטער
יקושעי ומוכרחים מפני זה לעשות זאת המלאכה · והנה קושי
אלות המחדים הם הקבלים שהיו כל אחד מהשומרים הרודים
בעם העושים במלאכה והשוטרים שהם היו שרי הקבלים לכל
שיאמרו הקבלים שרים ורודים בעם העושים · והנה נשלם
אבנים יקרות ונסד הבית · ימינה שבחרים מאחד שמנם בו
יותר כבלות במשקלם כיהם יותר חזקות · ומה שאמר שיהיה יסוד
הבית הם בנים ישנים שכם נשאר בהם ורבות המקדש ייתב
והכובד · קבעו גזית שפסל כבר ובדרך שתהיינה ישרות
השטחים ושלשת בזויות בהכשרתה שהיא כי כזה יהיה הכבוד
יותר קיים · ויפסלו בוני שלמה ובוני חירם והגבלים · לא הבחר
שהלכו האומנים הקולפים בהר [illegible] שלמה שלמה החכמים
בזאת החכמה והיו עמהם בני אומנים לעשות זאת המלאכה
מבוני חירם שהם לא ישלמה לעשות המלאכה עם הגבלים
והנה מזה נגלה היו עמהם גם בקיאים מזאת המלאכה · וזה
עזבו יחידה · והם גם כן תקנו העצים שהם חירם ושמרו והם כיון

שיהיו כפיכה לבנין הבית כוונתו כדרך אחד · וזה כבר היה נעשה
חוץ מהבית כמו שאמר אחד זה והוא קלות יהודה וזה כלם שנר ז' נגדם
ששמע בבית כהבנותו · והיה זה נהוריות על [illegible] הבית
ומזה נתבאר שם לבנינו דבר יהיה אחד בחדר ואחד ובית הבית
שנה הרביעית בחדש זיו קרא הקדש השני למלוך שלמה
ובפ' כי שזה הרביעית למלוך שלמה על ישראל בחדש השני
ממנה והוא חדש אייר הקדש שנשה בנות הבית · וכן שנו בדברי
הימים · והוסיף אמר במה המלך שלמה שלשים אמה ארכו
הנה זה הבית כל מקום קדש הקדשים ומקום הקדש · והנה
מקום קדש הקדשים היה לפנים משתי אמת ביבמ[?] מזה
הבית עשרים אמה ושם היה ארון ברית ה' והכרובים אותה
האחרים הם מקום הקדש ושם היה השלחן והמנורה ומזבח
הזהב · ובזה היכל [illegible] היה כבר המשכן שעשה משה · וקרא
[illegible] כי אם לענין [illegible] אמר [illegible] והנה היה ארכו לפני
[illegible] עשרים אמה והיה שאחד רחב עשר
אמות [illegible] והיכל והדביר שלשים
אמה ועשרים [illegible] · והנה קומת האולם שנזכר בספר
דברי הימים שהיה מאה ועשרים אמה והוא כמו גובה הקדש וקדש
הקדשים · ויעש לבית חלוני שקופים אטומים · ויש כולו שהן
רחבים מבחוץ וצרים מבפנים לאור ולהשקיף וכן לאויר אלו
שזה דרך לרוב שהבית הנבחר במוצאים הגדולים כי כל מה
חוות החלונות ותרחב מבחוץ והולכת ותצר עד שיהיה יותר אויר
בבית כמו שנזכר אחר זה · ולפי שמתחות הבית שלשים
אמה כמו שזכרנו הנה יהיה אורכו ושלשת גבהים כמו אחר
[illegible] שהיו בקורות ארזים · והנה היתה הקורה
ההתחתונה לעשרים אמה [illegible] שבזה יהיה כולו אחד וכו'
ובעומד וכמו שהיה במשם שנשה מעשה ספוי יותר מאחד
כן היה בזה הענין מה בנין וכן ויבן את היציע על כל הבית
שכבר בנה היציע על כל הבית והיה חמש אמות רומה
כי לענין והנה היציע מזה [illegible] שגובהם היה
[illegible] והם היו מושבים [illegible] כמו שהם
חוץ לבית שהוא דרך הקשוי [illegible] מקלים
והבאור הלקוט הוא יותר נאות שאמה שלחשוב · ויהי
דבר ה' אל שלמה לאמר לפי שאמר אחר זה ויבן ויכל שלמה
שנתן אשר בהאריכו בבנינו · אמר כי מנחת התכונה לא נחה
שלמה בעולם ומה הודיעו [illegible] על ידי נביא בעת שהיה
בונה הבית · ויבן את קירות הבית · לא אחר שבנה אותו מחוץ
שנה וכלה אותו והיו בנה את קירות הבית מביתה בצלעות
ארזים [illegible] הבנים בכל אורך הקירות מפנים בנפשם
ורוכות ארזים עד עשרים אמה שהיה גובה הבית וקירות
הבית בנה בשלשת ארזים וזה אחרונם היה לבית שהוא ההיכל
ואחרונם מירכתי הבית שהם לפנים משתי המזבח והם עשרים
אמה שהיה שם הדביר וקדש הקדשים בנה גם אחרונם הקירות
ועד הקירות וזה כנה לפני לפנים שהוא דביר לאור ראש להדליק
והאולם שזכרנו במשלו משר קומה קצה עד הוא
ההיכל שהיה לפנים מן האולם · מקשה פטורי צצים · והנה
הכל היה כלו ארז כנגד [illegible] שתי שחוטים אלים · והנה
מקרה עצי השלמה והוא כמו יקשה כמו דרך אחד
ושם שככר היה מצוייר כורזים מבפנים בציונן והוא אחר
[illegible] מן הבקעים כעשה אשר הם מראים [illegible] כי

שהנס לשר השמש כהם לראות הם מפאת ההויות ובהקופות
העשרות יהיה יובע חזק ועז עשיית פעולתו · וזה יחדו יחד [illegible]
בלוחים כיהם יקחו רושם מאלו התקופות יותר ממה שיקרן
מהם ולזה סמך אל זה הענין מט מות העמודים שלרחט
העמודים מעשר שוטן · והנה ביאור זה ביאור יותר כנב נזכרנו
התנועות העננים מזה · ויעש את הים מוצק וגו' הנה יתבאר
בקלה כי הים היה מעמד לרחוץ הכהנים בו וכלי שלו והיו אמים
שחובין לכיון חג נשר שינן הנדרים היו ערוכים מאפוד וקין
המסבלים שם מלמעלה ויכנעם אל הדדקנו ולכנסים שם · והנה
זכר שיהיה רחב הים משפתו אל שפתו עשר אמות והיה עגול סבב
והיה חמש אמות קומתו · והנה אחד וקו שלשים באמה יסוב
אותו סביב והוא על דרך קירוב כי ההקף בעגול הוא מוסיף על
שלשה מזעבר כמו שביארתה בדיר כדרוב מעט · ואם
אמרינו שולת הקו הקובב היא נקיותה במוחים הנה יהיה
יותר קרוב אל האמת אך יהיה בו קירוב מעט כי עביו היה
טפח ולזה יהיה האור קלרו עשר אמות בהיות עביו יתאמה ויהיה
היקפו מדיוק יותר על שלשים אמה ושלשים אמה · והקוים מראות
שפתו סביב הם כמו ערת כולם כמו שזכרתו ביה שלם · והיו
מהם עמד באמה בכדך שהיו מהם בכל ההקף שלש מאות ושה
[illegible] מהם כנגד האורך שש מאות והם היו [illegible] היס
שיהיו עם מקבבים קבר דק שהקפת הים ששים אמה אלא הדרכים
ולפי שבספר דברי הימים כתב תמורת הפקעים בקרים
הנה יראה שהיה בכל פקע צורת ראש שור [illegible] והנה
אחזל שלו היה הים העגל אך בשפתו אך מתחילו היה מרובע
והמעמד עם מהשיעור שהיה מחזיק שהוא אלפים בת והבת
היא שלש סאין כאמרו [illegible] והבר הנה אחד עם ולפי שאמה
על אמה ברום גמות היא מחזקת ארבעים סאה כמו שאמרו
חכמים הנה היא אלפים שהם [illegible] סאין קדבע [illegible]
ומאתים פעם אמה על אמה ברום אמה · והנה האמה גבה מזה
הים העגל אמה מהאמות הנזכרות שהם ארבע אמות ושני
בקירוב · ואם יהיו [illegible] אמות שבגבה הים כלם שש אמות
בקירוב והספק הוא [illegible] שזכרנו באמה · ואם יקרויב שהיו
קצת האמות יתר ובשעה והיה בדחב המכונה כי האמה דומה עגל
סבב · ואז שלש אמות הקומות היה בהם הים מרובע ובשתי
אמות האחת והיה עגל ובזה יתאמת מה שזכרנו בקירוב ובזה
יתאמת יותר מה שזכרו מקצת הבקר שהיה הים מונח עליהם
שהיה מהם ששה לצלוע · והנה היו פני הבקר בחוץ ואמנם
אחוריהם היו נספרים תחת הים · ועביו טפח ושפתו כמעשה
שפת כוס פרח שושן ר"ל שעביו היה טפח בכלל [illegible] אך היה
שפתו מגביר כמעשה שפת כוס שמגביר בו פרח · והנה אמר
בזה מקום אלפים בת יכיל ובספר דה"י מחזיק בתים שלשת אלפי'
יכיל ואלו משתי שני בזה הבורים היה בכל אחד מהם [illegible]
יותר מפשוטו ויהיה חכמנו דים מחזיר כמו שאמר השיעור
שמחזיק הים · וזה יוטעם שהיה הדבר הנמשל שבה עליהם [illegible]
רב · ויעש את המכונות העשר הוא המכונות מעשות [illegible]
מושב הכיור והכיורים היו נתונים בהם את מעשה העולה ידיחו
בה כמו שנזכר בד"ה · וזכר שכבר היה המכונה נחושת ארבע אמות
ובכה רחבה ואמות קומתה היה קומתו שלשה אמות · וזה מעשה
המכונה · אחשוב שהיו מקבות הם מקוים היה מקבת אשר סבב
העזן שלשים כמו כן קבול · והנה היה [illegible]

נשגב

יהיו יתבאר המכונות מד מבד חופנים
אדרים כמעשה אופן המרכבה ר"ל כמעשה אופני המרכבה והיו מאחת
המכונות בין הקופים כמו שהיו מעשות [illegible] שהם וסורגם
ר"ל שהמסגרות היו כתכשיט מחוברים בקרסים אל הקפרים בדרך שימצאו
החומה בחדשים שהם ישישים כל זווית החלק יחוברו בקרס הפרי
מרבע לרבע הנה הקפות והקפרים הם עמוד עם מקום מושב הכיור
וכן יתבאר בספרי [illegible] והיה הכל מרובע ונוסף
מה לאותיות · ואמנם היה עושה כמו שלבים הם מעשר קולם יהיו
מדרגים וכולים מהלחות שהיו בגובה ושאחם בחוץ [illegible]
ואמנם ולמים מקבות קביב כנגבה ועל המסגרות הקם של
ארות אריות וצורות בקר וצורת כרובים והם כמו צורת אדם [illegible]
שהם בהם כנפים · ואמנם הצורות שראה יחזקאל במרכבה
הלא שלן זכר באה שקדם צורת שור · והנה היה אחת מרחבה
המכונה המסגרות שהיו מחוברים סביב הלוחות ואמנם המקום ביניהם
היו מדוקנים ויופי מאתים · והיה על השלבים החוצה היה מעשה
כן הכיור ר"ל מושבו והמקום בית הטבעת היתה קובעת מקום
הכיור שם והיו הצלחות כותרת והנה היה כן הכיור גובה אמה
וחצי אמה והאמה הראשונה היתה העשה כדבלעות האמה
השנית היתה עולה ושם כנגד הכיור אמה וחצי אמה · ועוד
הכתפות המכונות היה עמדו על השלבים [illegible] וחשוב
שכן הכיור היה [illegible] אחד ומשם נמשכו כל שוה בעגל
כל [illegible] · ביאור המלות מקבות [illegible] ומסגרות בין השלבים
ר"ל שהיו [illegible] מקבות [illegible] כהם כן הכיור · והיו
מקבות אחרות בין השלבים [illegible] שהם כמו [illegible] ולמים
[illegible] על המקבות [illegible] השלבים ר"ל
[illegible] ולדיות בקר וצורות כרובים · ועל השלבים כן [illegible]
השלבים היה מושב הכיור [illegible] השלבים [illegible]
[illegible] היו כמו לוחות המקבות הקם יהיה מושבם [illegible]
והספק [illegible] מהמקבות אך הכרובים יראה שהם
מונחים על שפת המקבות בעצמם · ואפשר שזה יהיה [illegible]
אחד זה הכרובים ואריות והתמורות כי נגד איש [illegible]
אחריות והתמורות [illegible] הכרובים · [illegible]
הכרובים והאריות והבקר · והנה [illegible] בלמרן [illegible]
מעשה כי [illegible] ואה [illegible] · [illegible] מעשה [illegible]
מעשה הכיור · וארבעה אופני נחשת ר"ל של אופנים היו [illegible]
המכונה [illegible] והיו עליהם [illegible] נחשת והם [illegible]
ספרים [illegible] וארבע פעמות [illegible] [illegible]
[illegible] עד [illegible] הכיור · [illegible]
[illegible] אך הם [illegible] עמהם [illegible]
היו מחוברים [illegible] ופתחו [illegible] באמה
ר"ל שפי הכיור היה עשה אמה [illegible] והמסגרת העליונה
שהיא הכותרת ומחוברת בין הכיור ומלמעלה והאמה היה [illegible]
עגל מעשה כן הכיור כי הכיור היה עגל והיה עשה כעגל [illegible]
שמונת אמה וחצי אמה כדרך שהיה [illegible] אמה עגל כמו שזכר
אחר זה [illegible] מקשה [illegible] שפתה היו [illegible]
שפתה כותרת והיה [illegible] העליונה · ומקבות [illegible] מרובע
[illegible] המכונות כלם היו מרובעות [illegible] שהיה
כן הכיור עגל מלמעלה כמו שזכרנו · וארבעת האופנים [illegible]
[illegible] שארבעת אופנים היו [illegible] המקבות [illegible]

בזה הלבנון עם האולם ופנים שלו · והנה היה זה הפרק לנתבאר
לו מקדים שוים · זהו מה שביאר כפי כוונתו זה הפרק · והוא
מסכים אחר לשון שהוא בזה · והנה לא ראינו כותי נקוות על זה ·
ולזה אמר העמודים עשה חמשים אמה ארכו ושלשים אמה
רחבו · הנה זה האולם לפי מה שאחשוב היה ארכו כרחב בית יער
הלבנון שזכרנו ואם היה מקום בלבנון לבוא החדרים החדרים
שזכרנו שאולם היה סמוך לעמודים ואם היה נראה לנו כנגדם
ואולם על פניהם ונ' שעל פני העמודים והוא מקום הפתח
הנזכר כי אולם והיה בו עמודים וכרותות אחד ועב על
פניהם היתה · ואלו העמודים מקשור שהוא שלמה ועובי שהיה
האולם בנין האולם כמו שירחה מהם אחר זה · ואולם הכסא אשר
ישפט שם וכמו יום אחר יהיה הנזכר כין והוא הנקרא אולם המשפט
כי יהיה המשפט אחר הוא הכסא אשר ישפט שם וכמו יום
אחר יהיה הנזכר כין והוא הנקרא אולם ר"ל מה שיכנה אולם
המשפט כמו שהוא · וספון בארז מן הקרקע ועד הקרקע ר"ל על
כל הקרקע אולם המשפט מיסוד כותל זה עד יסוד כותל זה
שכנגדו · וביתו אשר ישב שם חצר האחרת מבית לאולם ר"ל החצר
האחרת שהוא מבפנים · ואולם אשר בנה בית אשר ישב שם
המלך ויקראנו ישב וישכב בו הנה זה היה נעשה כמעשה הזה
ר"ל שהיה ספון בארז כל הקרקע עד שם · ובית יעשה לבת פרעה
ר"ל וכן הבית שהיה עושה לבת פרעה היה מעשהו כמעשה האולם
הזה והוא אולם המשפט שהיה כלו ארז עם ספון בארז · כל אלה
אבנים יקרות כמדות גזית הנה היתה מאתקן גזית מבית ומחוץ
ויסודם מלמטה · מגוררות במגרה מבית ומחוץ ר"ל שאלו האבנים
האולם מחוצם יותר היו מגוררות במגרה · והוא אמר ספון
אחד שורה כשני פניו ישוער זה בן אחת משל שמונה והיה
זה מה שהאבנים בשני שטחיהם האחרים · הן מבפנים והאחר
מחוץ · ומטפח עד הטפחות ר"ל מה שהוא היסוד עד אבני
הכותרות האחרים שילקחו שיעורם במדידו בטפחות והם כל
אבני הכותרות שהיו בזה החוץ מן המטפח עד הטפחות
כי בעור השנים אשר על ראש התקרה · ומחוץ האבנים יותר
מאשר במדת טפח מן יותר מעט ר"ל שיעורם שם טפחות
כפנים והמכוון בבנין הקירים והגגות · ומחוץ על החצר
הגדולה מחוץ לבית של היכל הגדולה מחוץ היו כל האבנים אשר כבנין
עשויות בזה האופן · ויהיה הכל בתוכו כלם היו גזית והכתים
שזכר אחר זכרו בית יער הלבנון · ומיוסד אבנים יקרות · ר"ל
שאבני היסוד היו גדולות יותר מאבני גזית כי היו כאבנים של
עשר אמות ושמונה אמות · ומלמעלה מן היסוד היו אבנים
יקרות כמדות גזית והיה ספון בארז מלמעלה · כי היה שם בארזים
לרותות אבנים עם האבנים ההם ואלו הגדולה סביבו ונ' ר"ל
שאחר הגדולה אשר בה בית המלך היה מוקפת סביב חומה
שלשים טורים אבני גזית וטור כרותות ארזים עליהם וכן היה
לחצר בית יי' הפנימית כמו שקדם · וכן היה לאולם הבית ר"ל האולם
אשר לפני ההיכל והדביר · וישלח המלך שלמה ויקח את
חירם ונ' זכר כי שהביא היה אומן בנחשת ולזה היה המלאכה נעשית
בזאת המלאכה · ויצר את שני העמודים ר"ל שהוא עשה אותם
מעשה שעורת הדפוס שבו השפך הנחשת אחר שהתיך · שמונה
עשרה אמה קומת העמוד האחד כמספר לכבדי הימים הראשונים
שקומת שניהם היה לו אמות · ויחסר מזה חצי אמה · ואשר
נזכר שבן ירמיה בזה כמו שלא ירמיה במעט וכן

נזכר ונמצא בדברים קצר על זה מחברון מלך שבע שנים ושלש וקצי
ובירושלים מלך לו שנה · ובמקום אחר אמר כי הימים אשר מלך
דוד הם ארבעים · וקוו שתים עשרה אמה יסוב את העמוד
השני · מזה יתבאר כי קוטר עגול העמוד היה כמו ג' אמות ונ'
חמשיות אמה בקירוב · והנה יתבאר בספר ירמיה כי העמוד
היה חלול והיה עביו ד' אצבעות · ושתי כותרות עשה לתת על
ראשי העמודים · מוצק נחשת כלו שהוציק נחשת ועשה לתת
על ראש העמודים מוצק נחשת כלה של כתרים לכותרות זה
בזה כל אחד מהם כצורת אבן נמלא ואחד היה נכנס בראש העמוד
והנה אמר בזה המקום שקומת הכותרת היתה ה' אמות ובספר
זה הספר אמר שקומתה היתה ג' אמות · וזה ראיה שהג' אמות
התחתונות היתה כמו מנוחת העמוד והיתה העמוד נכנס שם
ומזה יתבאר שרוחב הכותרת היה כעמודים כי זה ראוי שיהיה
מוקיף על רחב העמוד ורחב העמוד הוא שלש אמות ונ'
חומשי אמה בקירוב כמו שקדם · שבכים מעשה שבכה הם
מעשה תלתלים על הכותרת והיתה מקפת כל הכותרות ומעל
ומתחת גדלים מעשה שרשרות הם שרשות רמונים · והיו מוקפות
מהם על כל שבכה והוא עשה את העמודים ושני טורים סביב
על השבכה האחת · ואשר על העמודים האחד היו שני טורים על
עמודים בעגולה שבכה · ואלה העמודים היו קבועים בשבכה
בשני גדלים מעשה האבן אשר מעשה אחרי מקום גדלים אשר
בכל שבכה · והיה זה לכבוד את הכותרת אשר על ראש העמוד
והיה האבן השבכה · והנה היה אותו מעשה של שני טורים כפי
רוחב שלשה · ויהיו כן ויעש את העמודים שני טורים
אשר בזה שככר עשה את העמודים השבכה מחוץ שמקפת
ועשה מורם שני טורים · והטובה אחת מה שזכרנו רמונים
והכותרות אשר על ראש העמודים ר"ל שככר עשה זה בכותרות
אשר על ראש העמודים והם היו מתוך השושנות כמו שושן וכפתורים
היו עשוים על ראש הכותרות מלמעלה ד' אמות · ואחשוב שזה היה
היה נעשה משני טורי העמודים אשר מן השבכה כי העמודים
ההם היו נכנסים על ראש הכותרות והיו כמו שרשרות פתוחים ושושן
וכותרות על שני העמודים ההם · וידוע בזה שבגובה שהיה
מהם בפני העמודים היה טור רמונים · ואם מעשה שורות והיא
מעשות הבטן והוא המעגל שיהיו האבן עוד בכי המלך וסהוא
כנגד ראש העמודים היה טור רמונים · והנה היה כבטן ועוד מהם
מאה רמונים כמו שזכרנו בם לא מחוץ וזאת הרמונים מאתים
מהם שתי השבכות שני טורים לשבכה האחת לכותרת
שהיו על הכותרות אשר על ראש העמודים · והנה הרמונים
הם שרשרות כמו שבלים · ויראה שזה השרשרות שהיו נעשה
על כותרת היו לגבול העליונה ולגבול התחתונה יהיו במקום
לכותרים והיה היתה מעשה הבטן · והנה אמרנו בזה המקום ש
הרמונים היו מאתים טורים סביב אין הלשון בו שיהיו מאתים
טורים כי זה אינו כמו שזכרנו אך הלשון בזה שהרמונים היו
מאתים סביב טורים לא שהיו מסודרים שני טורים סביב
ויקם את העמודים לאולם ההיכל ר"ל שהקימם שם היו
נעשים · ויקרא את שם העמוד הימני והוא אשר לצפון ההיכל
יכין · ושם העמוד אשר לצפון ההיכל בועז כאלו השם
בזה על סוד נבואה טוב מעין כמו ביתה המקדש כמו שביארנו
שם מענינו בם ונקוב שמות · והוא ירוע כי השם שנקבע
בתקופות הל' יומם והורות השבועות והתקופות אשר שניהם

השכינה לפימה שביארו ובמקורותיו לש בדברי היה. ובפרט פרק
מאחרין דב זה הענין ״ וזכר כי שם היה כל זמן שישראל לכבוד הש׳
ולא שאחזו השם את הארון אל הכהנים ואמר שהיה משא הארון
מעבודת בית המקדש לא הלוים בזה המקום שישאוהו הכהנים
לפי שהכונה היתה להכניס בבית קדש הקדשים והוא הדביר אשר
לא יכנס לשם כי אם כהן גדול פעם אחת בשנה וכמו שלא היה
אפשר שיעשה הכהן הגדול לבדו ביאת הארון היה ראוי שיכנסו
שם הכהנים משיכנסו שם הלוים · וקרא שם זה כמו שאין שם
שאחזוהו והנה הלוים כן שהם כי מלאכתם שבו היו כהנים לשם
במקומותיה · ומזה המקום יש ראיה כי שיתן הקבלה לכהן
בית קדש הקדשים דקני לבחור הכהן שיתקן על יי׳ כהן גדול
מסבת זה · וקבלו היה המפט זה עניר להודע זה להכנס
ומסבין מקום ולעתיד עניר זה הלוים וכן מה דבר למזבח
שמפה ממנה · והנה העלו עם זה הקהל אוהל מועד שעשה משה
על ידו וכל כלי הקדש אשר היו באהל [illegible] עם
את הארון הקדשים ״ והנה היו כלים [illegible] שעשה
משה · והנה הארון שאחזו הכהנים ואחר [illegible] שהיה נכון שישן
הלוים שאחזו והם הלוים · וזכר כי [illegible] וכל עדת ישראל
היו עמים עמו והם מקטירים ומקריבים מזבחים צאן ובקר
כי ביום לפני הארון מה יוה הקדשים
בהעשות את הארון למקומו והכהנים הביאו הארון אל הדביר
הבית שהוא קדש הקדשים תחת כנפי הכרובים שעשה שם
שהיו שנים בכנפיהם בכותלי מקום הדביר והיו שנים
כנף זה בכנף זה ובמקום שבין הכרובים הארון תחת כנפיהם
היה מקום הארון בדרך שסככו הכרובים על הארון ועל בדיו
מלמעלה כי גבה הכרובים היה עשר אמות כמו שקדם
והנה הבדים היו ראשי הארון מדרך התורה שלא יסורו ממנו
ונזהרו תמיד עמם ״ ויאריכו הבדים · לא יקשב שאלו הבדים
אינם הבדים שעשה משה · ושהאמר ויאריכו הבדים שעשו
אותם יותר [illegible] שהיו ומצא שאמר כי שיעור קדש הקדשים
לא היה [illegible] ושלה היה שיעורו עשרים אמה · ואמר
שכבר [illegible] הבדים מן הקדש אל פני הדביר והיה
פתח קדש הקדשים ולא היו נראים החוצה בהיכל כי מבפנים
על פני הדביר · ולזה היו מנגדים בעבי הכותל שם היה הבדל
בין הקדש ובין קדש הקדשים אמה שהיו שם כותלית שלא היה
אפשר לראות כי הבדים ימנעו אותו · אין בארון רק שני לוחות
הקבועים זה לא ישנה שלא היו הלבנים מונחים רק הלוחות שהם
מונחים שם כמו ומאז קודם ועל יד המן אחר שלא בזה שלא היה
שם מזה דבר עשית הלבנים כי הם סבה על כל התורה
כמו שבארנו בפרשת יתרו · ויהי בצאת הכהנים מן הקדש זכר
בזה כי כל הכהנים התקדשו ולא שמרו בזה דבר למחלקות
של הזבחים והעשות שעשו שם · והלוים היו משוררים להודות
של כסף ובכל זמר · והכהנים מחצצרים בחצצרות ט׳ ויאמרו
על כי כי לו הודו השיתה כי אם על כהן כמו שכתוב בתורה
וזה כנגד היתה בעת העולה השעות וזמנם הזבחים · והנה
בעת ההיא שירדה השכינה על בית יי׳ וכאשר שם הכבוד
בענן עד שלא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן
כי מלא כבוד יי׳ את בית יי׳ · אז אמר שלמה יי׳ אמר
לשכון בערפל ימות בשפטו המשפט ולפי המשל ממנו לפי חכמה
הדבר כי השיבו להיות כבוד שכינתו בענן וערפל

בבית המקדש הזה ״ ואולם לפי המשל הלא כן שהש״י אמר לה שרות
שכינתו להשגיח בזה העולם השפל שהוא חשך וערפל בנה בנית
בית זבול לך · אמר על פי המשל להודיע חלוף שכינת הש״י
בבית המקדש יותר מעלה שיתייחס אשר המקומות שהוא בנה
שיכון בו הש״י ויהיה מכון לשבתו לפי כאמרו זאת מנוחתי עדי
עד · וזה כי יאמר שינגלה זה המקום הקדש [illegible] העבודה בזה
המקום ההוא כמו שנאמר בתורה כי לא באתם עד עתה
אל המנוחה ואל הנחלה ״ ויסב המלך את פניו ויברך · הנה לא
זכר בזה המקום הברכה אשר ברכם אך הסב פניו להסכים להם
כי המברך ראוי שיהיו פניו כנגד המתברכים וזה מבואר בעצמו ״
וכן מלאון הענין בברכת כהנים ובכל קהל ישראל עומד ומזה
שאין ראוי לישב בעזרה וידוע מזה שלמה היה יושב · ואמר
שאמר שמעו בית דוד היה להם לישב בעזרה · ובידיו מלא הש׳
את אשר פיו ובפיו מה שיעד בפיו · לבנות בית לשמו וזה
שבנה בית המקדש כמו שיבנה בבית קדש הקדשים לבטח שישמר
שם הארון ״ ויעמד שלמה לפני מזבח יי׳ · מקשר שהיה עומד
בעזרה [illegible] שהיה עומד נגד מזבח החיצון שהיה
במקום הכהנים שהתפלל זאת התפלה ואין במקום לפני מזבח
החיצון · והמזבח הפנימי הוא יותר ראוי לשום שהקטרת כי עד
המקדש לשמי מפני כמו נעשה אל מזבח הקטרים יום לכן
שנאמר מפני שהיה מקום המזבח נכון כמו שהיה מעני
מה שנזכר בתפלתו שאומר הסכים שמה לפני שם כלי
שתהיה התפלה יותר נאותה · ויאמר יי׳ אלהי ישראל אין כ
כמוך בשמים ממעל ועל הארץ מתחת הש׳ המנהיג ישראל ומשגיח בם הנה
אין כמוך אלהים במעשיהם הגלגלים אשר הניעם ממעל וקם
מניע הגרמים השמימיים וגם על הארץ מתחת יהיה השגחתו
כמה שיתדבק אשר הוא מקובל ממה שאין קהנהג אביר · כמו
שאמרו בה מקצת · שהוא שומר הברית כי באמרו ובוראם בכל
שומר הברית והחסד לעבדיך · וזה כי בזה הוא יותר ההבדל
שבין הנהגת הש״י ובין הנהגת הגלגלים השמים ממנו · וזה כי הוא מ
מקיים הברית והחסד לעבדיך ההולכים לפני הש״י בכל לבם
על כן ההשגחה הפרטית וזה לדבר לא יוכל עליון אחד מהם להגיע
השמים ממנו · והנה הקים בתמונה הברית והחסד הכללית שהוא
על כל החסד והוא אשר יקיים מלא ההשגחה הפרטית · וכבר יזכר
זה הברית שכבר יקיים בו הש״י והנה שיהיה הארבע בתוכם שיהיה
לדבר הש״י · וזהו אמרו לעבדיך ההולכים לפניך בכל לבם · ואמר כי
אמר רק אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני כאשר הלכת
אתה לפני · כי האמנם ישב אלהים על הארץ · לא הניח מתפלל
לפני דרך התפלה הזאת · כי קשה לומר בחלות ששכינת הש״י
והשגחתו תשרה כל בין הבדים השמים וזה מקום ששם כן
שמים ושמי השמים לא יכלכלוהו ומה מותר והנמשך המשג
והמשגיח כל מקום ש זה כבוד מלא כל הארץ כי נפלא
המשגיח על מקום מעט שהם עם מהמעלות כמו שאחרון לא
ובה מקומו · ופנית אל תפלת עבדך ואל תחנתו בכל תחנות
התפלות מאז עד שיהיה השגחתך בזה הבית אשר בניתי ויושב
לך עולמים · ופנית אל תפלת עבדך · לא שיפנה היות שכינתך
בבית הזה הבית תפלת עבדך שהוא עם פרק ותחנות
הכונה בדרך כוון הדיר והשגחה כי הוא קודם להבנה וזה
פתח עשה התפלה בדברי שכן שאמרו יי׳ אלהי ישראל אין כמוך
אלהים · ושמעת אל תפלת עבדך הנה התפלה היא אחר התחנה

האופנים במכונה · הנה ידות האופנים הם כעין העץ התחוב ב
נקב האופן הנעשה קשר קבוע ימנו בה האופן והם היו דבוקים במכונה
ממנה יוצאים וקומת האופן האחד אמה וחצי האמה · ואמר
שקומת האופן היה קומתו כי ככה יצטרכו המכונה מהרגלים
ידותם וגביהם וחשוקיהם וחשוריהם · הנה ידותם הם הידות שבו
האופנים התחובים [illegible] שזכרנו וגביהם הם העגולות הקטנות
שסביב ידות האופנים כי הם מדובקים ומקושרים בהם ·
וחשוריהם הם כמו הציורים ונקודות ישרו מהעגולה הקטנה
אל העגלה הקטנה וכל זה היה מוצק · וארבע כתפות אל ארבע
מן המכונה כתפיה היו כעמודים יוצאים מהמכונה ובראש המכונה
שהיה חצי אמה עגול סביב כמו שקדם והיה זה על ראש המכונה
כי מתחת היה הכל מרובע כמו שקדם · וידותיה והם השלבים ומסגרתיה
היה קשר קבוע בה שהכל היה ממנה ר"ל שהמכונה כשעשה ולא
היה מחובר בדרך מלאכה · ויפתח על הלוחות ר"ל שכבר חקק ור'
ויקע סביב הלוחות בדרך שעשה המכונה כעגלה · ואמר של
שהאופנים לא היו קבועים כי היו מחוברים בהכנה עם המכונה
אך הכל היה אחד מוצק · והנה זכר כי ככה נ"כ היו הכרובים והאריות
והתמורות שהיו על המסגרות בכל כל אחד מהם והיו מחוברים
סביב הכל היה מעשה המכונה מוצק והנה התמורות היו ארוכות
סביב כמו שזכרנו מעט שקדם · ולמה שהיו בכרות סביב כל
אחד מהם כמו שקדם בלוחות הכרה שהיו כתבנים אשר כם
והנה היה בתוכו כמער איש ולויות סביב שבכל כל אחד מהם לויות
היו מחוברים סביב · ויהיה הכלל בתוכו כמער איש שהם אחרו
ר"ל כמער איש והכלל כו כהלשון בלא יש מהם והוא בקצותיהם מחוברו
שה סביב מעגלותם וכמהו במעשה נבע כזאת עשה את עשר
המכונות מוצק אחד ר"ל שכל אחד מהם עם ... הככר היו ...
להם הם כלם עשוים בהכנה וכזה האופן הם מחוברות לא
בדרך מלאכה והם כלם במדה אחת ובקצב אחד לא היה פונים
עוסס שוי במלה ובתמונה · ויעש עשרה כיורות נחשת הנה
הכיור היה משמש לרחץ ידיו ורגליו של כהן כמו שנזכר בתורה
והיה משמש להדיח הקרבה נ"כ כמו שנזכר בד"ה · וזכר שהכיור
היה הכיור ארבעים במדה · ולמעט שהוא היה עשר טפחים והיה
נבהו ופירוש שיחזיק הכיור האחד ארבעים בת שהם קכ
סאים · ונמצא הוא מבואר שלא היה שיעור חלל הכיור כי אם
שיעור אמה על אמה ברום אמה · ויתן את המכונות חמש
על כתף הבית מימין הלכן בבית הקדש ונראה שבין הכרובים
הדרומי ובין הצפוני שם חמשה כיורות והחמשה האחרים שם
נמצא שבין הכותל הצפוני מן ההיכל וכותל העזרה וחמש שמשם שהיו
יותר וכן שהבית הנזכר ... מקום היה אחת הסגנה וכותה המזבח
היה לן והנה היה ... הים שקראו מוצק ובה והמזרקה כסף
הבית הימנית הנה הנה המקום הוא על אחת הכהנים ... זה
הכיורים עליך ... שהיו הכיורים בין האולם ההיכל וכותל העזרה
קבליו ובפתח האולם מההיכל · וקום היה לפתח מזרחי הדרומי
שם לכהנים והנה היה נמצא יותר ... שם לצד מה שאמרו
בנפשתו ויקדים · ושם היה מקום הכיור לפתח מזרחי מה לכ
הכהנים · ויעש חירם את הכיורות הלכן בין הסירות · וכן אמת
אחר זה ואת הסירות ואת היעים · וכן כתב פה שנים עשר ... הימין
והנה עשן קנה הסירות אמרו בודות הוא מעשן אחרון והנה
בכיור ובדוד · והנה ... הסירות היו משמשות נשים כהם את
המזבח · ואת היעים הם מגרפות לגמשת לדשן מקום המזבח

ואת המזרקות הם כלים יקבלו בהם הדם שבזבח על המזבח ואת
כל הכלים האהל קרי וכתיב הכלים האלה ומה שאמרו האהל הטעם
האהל שזה אמר את הכלים כמו האהל וכמוהו רבים בלשון.
נחשת ממורט ר"ל צרוף ונקי ר"ל מזוקק · בככר הירדן ר"ל במישור
הירדן ר"ל שמקום בעבי ארץ הקרקע שם נתכו את כל הכלים
האלה כי לא יכון לעשות שם ויקחו להם אבנים והכו בהם בזמנם
זה הירדן · וינח שלמה את כל הכלים ר"ל כי מרוב מאד מאד לא
נחקר משקל הנחשת כי לא עלה על מחשבה כמה היה · ויעש שלמה את כל הכלים
אשר בית יי' ר"ל אשר בבית יי' · את מזבח הזהב הוא מזבח
הוא מזבח הקטרת אשר היה בהיכל · ואת השלחן אשר עליו
לחם הפנים זהב · כבר נתבאר בספר דברי הימים כי שלמה
עשה עשרה שלחנות והניחם בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל
שיהיו כלם הם שולחנות לחם הפנים ולקחם לפתח דרום כי כבר
התבאר מדברי התורה שמקום השלחן היה בצפון והמנורה
היה בדרום · אבל הכוון בזה שלחם הפנים עם השלחנות היו
שורות שורה אחת לפתח ימינו מהאחרת · וכן ראוי שנבין
מענין המנורות · והנה לא זכר מעשה השלחן והמנורות לפי
שכבר עשה כל [illegible] שנזכר בתורה · לפני הדביר זהב סגור
הנה לפני שהשלחנות הם נ"כ לפני הדביר ולא זכר זה אחר
שהמכונות · ידענו שהמנורות והדקרובות והשלחנות יש
מהאחיות והם היו כנגד הארון לפני יי' והיו כמו שהתבאר
מדברי התורה ומה שאמר והפרח והנרות והמלקחים זהב אין
הכלל כן שלא היה השאר נ"כ זהב אבל הכלל כו שעד פרחים
שהיו בגוף ירכה ועד הנרות שהיו בקצה המנורה הכל היה
זהב וכן המלקחים היו זהב כמו שהוא נ"כ בתורה · וככה אמר
בתורה על ירכה עד פרחה מקשה היא זהב סגור · וזהב טהור
ר"ל נקי ומזוקק ולמה שזקוק היה שיקבוה תוך הכור באש
עם לברית יוצא ממנו סיגו · והספות הם בלשון כלים
העשויים לשים בהם יין · והמזמרות הם כלי זמר עשויים מזהב
והקצת שיהיו נ"כ הקשות מהם מקראים מכלי זמר · והמחתות
הם כבלי דם · ולחטוב שהיו מטמטים בהם קצת הקטרת
ויכן מן הקטרת פנימה · והכפות הם כלים מהם קומץ לבונה
הקטרת · והמחתות הם נתונות בהם גחלים לבוער על המזבח
הקטרת מזבח הזהב · והפתות לדלתות הבית ר"ל מה שיסבב
על הדלת כן שהוא מחובר בדלת הנה זה היה בדביר ובהיכל
מזהב · והנה כל המלאכה אשר עשה המלך שלמה בית יי'
נמלאו בזה המקום כי שלמה עשה מטשה הפתקל והזה
וקודש קדשי דוד אביו וסכוך לבית בית יי' · ולמה שאמר הבית
גם הכלים לבנין הבית הכל מכון כי כשלמה הקים ענין האחד
הבנין כמו שקדם והיה זה כן כלי שיבנהו משפט לא מאחוריה
לו דקביו ואת הקדשים הוא נ"כ · וכאשר היה זה המכוון מה
כמו שלא רצה שיבנהו דוד שם כמס רבים שפך לא הסכים
שיבנה מאשר הקפיד יותר להביא במאמר אחר שלמה שהיה
איש שלום והיה מה שקבל והמשכן מקום עם השלום בו בחר
השם בביתו במה שקבל מהם · והנה אמר שיבא הקדים
שלמה את זקני ישראל לבנות והם המזמנים והמטים ואת כל
ראשי המטות והם הנשיאים להעלות הארון ברית יי' מעיר
דוד והכפרו בקדש הקדשים וזכר שכבר היה כבר הקרבנים
והוא איש רעי בחג הסכות · ואמר במקדש ירח האיתנים
כי בו המועדים היותר חזקים והיותר מיושרים על השמור

המלכים · וקוש יאמרו אחרי שהם י"ל יוסף והרבה [illegible] שאחז אותו
המלוכה התחיל פתאום שהיה ושלמו שבעה ימים לו במקום הקצות
ואחר כך עשה שאר מלכות כיום דברי הימים ואחר כך שנתן שאחז
ומשפיכן · זה רוצה שלא היה אחד בזה המקום בזמן שנים · ואם
היה שישב כן הנה היה יורשת ימים ושנים רבים שהיו שם
ואם כן הנה היה אחרי שעשו חג שבעת ימים על ידי חג אחר חג
הסכות תשעה לו שבעת ימים ואחר שהיו עשרים ושלשה
קנאה עבת · וכבר הנה היה נחשבת כמה שאמרו לו היות
חנוכת המזבח כמו שבעת ימים שזכרו ומה שנאמר עליו
בזכרון התשועה הגדולה הזאת הקרוב · והנה היה יהוא עשן
ר"ל והבית הזה אשר היה עליון כאשר אמרו ככה יועץ אויב
והכל בו ככה היה עליון · וכן כתוב בספר דה"י שהוא עליון
והבית הזה היה עליון · כל עובר עליו ישום ושרק לא שכל
עובר עליו מהעוברים יהיה תמה ומשומם ושורק ופתחו עד
זה מורה התשועה ויכירו כלם כי זה היה בעון ישראל כי הקשו
ידיהם על ישראל והרעות חזקה שיורד בו [illegible]
המלכה כי נבוכדנאצר אשר הקריב [illegible] שנה רבב
שבחים בראשונה כמו שכתוב בספר ירמיהו [illegible] ואין אלהים כדר
את הרעה הזאת אל המקום הזה [illegible] כן לאשר יכלה אותו
שלום שמעתם בקולו · [illegible] את שנה הוא ראוי חויה
ועשית כאשר את לבית שאול · ולו יהיה הדין זה שהוא ראוי
ופקח בזה את שבעה שהיה ביד את עצמו לעשות מלכות · כי
יתן שלמה לחירם עשרים עיר בארץ הגליל · כבר נזכר בספר
דברי הימים כי אחרים נתן שלמה עשירות הושיב בהם את
בני ישראל וראוי היה להיותם כי לא יתכן שמלך מנשה אחר שמואל
אך כבול · ולא כן הוא שהיה עושה טובות · וזה דבר הוא אשר
הושיע המלך שלמה · הנה כל זה דבר הוא אשר העלה
המלך שלשה לבית כל אשר נכנס שזכר שבעה שנה · והנה
היא הזה היה כל העם אשר לא ידע המלך יהושפט · והנה אז היו
והיבוסי אשר [illegible] ישראל היה רב שלא היו ישראל היה בעם
אשר יורד [illegible] אשר לא ילך בני ישראל והביאם
הנה העם [illegible] שלמה לא נתן עבד והם עבדו אותו כמנהג
הקנין · מה שאמרו ישראל לא נתן שלמה עבד כי הם היו אנשי ה
המלחמה שריו וגם היו עבדי שלמה המשרתים לפניו והם
היו שרי ה' השלישים המלומדים המחזיקים בעד המלך והיו שרי
רכבו ופרשיו · והנה היו אז הבנים כמו כן ייתן ובני
בת המלך ובנין המלוא שהיה קבר כבוד כי לא כמו אנשי המלוא
והבנים שהיו שם כתוב בספר שמואל ואחר היו אותם כמו וכו'
והוא המקום שהיו נאספים שם ישראל · ונזה בקרן [illegible]
הרים ויעשו וחמדו ובנין חומות ירושלם כי מעט [illegible]
קדשו הקדשים אשר המזבח שנזכר בתורה ובנין ועל אחר
ומגדו וגזר כי פלשה על ידי גבורים שהיו חומה נחשבת · ונזה הוסיף
שלמה לבנותה · שלחים לא ימנע · ובנין עבודת הבית זה
והשנים כמו שנזכר בספר דה"י ובנין עיר בעלת ובנין
שהיה בו מדבר ר"ל שהיה לו הכל לבנות ולהכין לאין מספר
ובנין כל ערי המסכנות והמסבי העולה [illegible] אשר יחשוב
הזה · וכן נזכר בספר דה"י כי הערים שהיו בנה שלמה בחמת וכנען
שהעבירו שם בהם שלמה דרך מדבר · ונכנס כל הערים
שהושיב בהם שלמה מבני ישראל כל מה שהיה בהם לשלמה לבנות
בירושלם ובלבנון ובכל ארץ ממשלתו אלה שרי הנצבים

ר"ל הממונים תחת הנצבים שהיו ממונים על הכל · חמשים וחמש
מאות הרודים בעם העושים במלאכה שלשת אלפים ושלש מאות
שנזכרו ומספרם כמו שנתבאר למעלה שנזכר לך והנה היו שם
עד שנתמנו נשתנה מאחרי ומאתים אלו כמו שנזכר לך בזה
המקום · ואמנם שאמר הנצבים וחמשים אלו היו מישראל · והיו
ממונים עליהם · ונזה מנים כלם לחד זכרו המעלה שהיה
ישים שבעה בני ישראל זהו אמרו כי המה אנשי המלחמה ושריו
ושלישיו ורכבו ופרשיו ואלה שרי הנצבים אשר למלך שלמה חמשים
ומאתים הרודים בעם · ואמרו שבכתב דברי הימים גם היו אלה
מאתים · ואולם בשאר הכתובים שזה הנצבים לחמשים;
עה ומה שאמר להוסיף על הדברים בראשונה הממונים על
הנצבים וחמשים היו ונחשבו והנה הרודים נזכרים בדרך שלל
שמונים ושלשים אשר נחשבו בספר דה"י כי הם מאתים וחמשים · אך
כתב ביאור ומצא מספר המלך ישראל כי הם מאתים וחמשים כמו
שנמסרו · אך כי זה היה הדבר מאתים שלא ידע כמו שנתבאר בתחילה
בזה המקום היו אחרים בתוספת שנים · והעולה שלשה אלפים
פעמים בשנה עולות ושלמים · כבר ביארו בספר דברי הימים
שזה היה בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסכות · וזה זכר
שם כמו שאמר · והקטר שהיו מקטירים וכן זה המקום
זכר הקטרה בו שהיה שמקטיר ועולה שם ושם על הבית
יום עצור החנוכה והנה זה לא נקראו כבר והנה היו בית
כי עבור שעשו וכו' על המזבח אשר בנה כי היו שמים לבד
ישראל · והקטיר אתו ונאמר שהיה מקטיר בכל חדש קטרת סמים
אשר יקטירו על המזבח הזהב · ויצא את הבית לא בקיר ושבעם
וישלם עצמו הקטירים בבית והנזכרים לעבודת ומאשים
כמו שנזכר בספר דה"י · ואמנם שזכר שלמה המלך פתרונו · כי
לכן שהיתה עבודתו בשלום והיה הקטנה זה כי עבור ישראל
ונזה היה הנה בחמדו ושלום את הקצף שכלו עד זמן לבית
הזה היה עושה שלמה בזה כמו שנזכר הכתוב ומספר הכהנים אשר
על אותו המקום · ואמנם שהמלך שלמה ר"ל ספינות אשר אניות
בים כבר · דלאנשים כבר ידעו להלוך הספינות ובקיאים במקום
הים והם השרים אשר [illegible] ויבואו אופירה · ר"ל
שהיה מקום מקבל זהב והוא מקום כי ששה היה מקום טוב
ומשם שמעון שמעתה שיש עשר שמו ה'
אומנות את שמעתה שהיה אומר · ור"ל כי שמעה היתה
בחכמה כמו שהיה ממונה אמרו והנה יהיה לו לב חכם ונבון אשר
כמוך לא היה לפניך · והיה הקבוץ מאמרו · ובא כבוד ה' · אז
יהיה הבין כמה שהיה משמע שמעו של שלמה שהיה יודע לשם ·
ואחר היה לכך בא לנסותו בחידות · ובא זה בחכמה כי זה את המלכים
הנבונים בה אלה הבא · ותבא ירושלימה בחיל כבד מאד
ואז היה המשכה בה קנאה לשם ה' · לנסות בחידות ולנסותו כמו
שאמרו מאחזות שמו שלמה · והבחור החכמה ונבוא ועתה אכן
לגבורה שהיא טוב · והראה בחכמה ובבינה אשר בעצמו אם
ישמע על סוד החכמות והחידות אשר בין כהם כי ה'
יתן את החכמה אשר אמרו שלמה יהיה לכם כי יוכל
על הכוונה אשר כוונה בה לנסות שהם יכללו כוונות לחדות
נמשלות מאחד · ובאה בה בשמים וקטנים רכים · כמוהם אילך
ולא בחכמתך · ויבא לו שלמה את כל דבריה ולא היה דבר נעלם
כוונה בחידות ההם · ותרא מלכת שבא את כל חכמת שלמה
זה מורה כי הבית אשר בנה היה בנוי בחכמה נפלאה · וכן מאכל

והיו ברכות הכתובים בלשון הגוים ומתיחס הנכרים ואל יאמר ושמעה ולמה יאמר יבדילני [illegible] מעל עמו

קורא בביאת המקדש על החופה שנזכר כאשר כן יכוון באמרו זה סביב הקלים לא הדברים אשר היה בהם כשרה בין מה לעמו מו חלב השבועה שידמו העתן [illegible] וייל בביאה הזה הנה אמרו אשר יאמר מה לעמו [illegible] כאמרו והאמת שנה מקדשי ייל נכתב כי האמת ומעלה [illegible] בייל וסמך [illegible] כתב [illegible] השבועה [illegible] שכן כי האמת ושמעה קולנה. ושבו מאשר נותן [illegible] שמר הלכן בזה שכתב יאמרו ישראל בדרך [illegible] חייב והם ישובו מאשר ויסורו מדרכיהם הרעים ויודו את שמך את שבת לשמר [illegible] קודם התשובה כראוי ואחר יתפללו [illegible] בביאה הזה [illegible] והושיעם מיד [illegible] בם [illegible] אשר [illegible] הנה [illegible] השמים ות[illegible] ותפלה [illegible] עמך ישראל והשיבם על [illegible] אשר נתן לבקש [illegible] השמים ולא יהיה [illegible] באמרו כי העמים כי [illegible] בם [illegible] על דרך אמרו ישראל [illegible] כו [illegible] בם [illegible] המתפללים [illegible] יענו לכל יענהו. והנעשה [illegible] הקודם בזמן והוא שלפני התפלה שישובו מחטאתם כי תשובה בם אשר על כן [illegible] השמים ומעד לא היה ואחר זה ישבחו [illegible] השבר תהיה התפלה [illegible] הדרך [illegible] אשר [illegible] ר"ל שבזה [illegible] מה [illegible] הדרך [illegible] כי [illegible] ויסורו ממה שחטאו אשר [illegible] דעני כי יהיה מזה [illegible] בקבת [illegible] אחד [illegible] שהם [illegible] והנה מה שיהיה בקבת [illegible] המאמר [illegible] כי יהיה [illegible] יהיה [illegible] הירקון או מה שידמה [illegible] כי יהיה ויהיה [illegible] כי [illegible] ר"ל שיבנה [illegible] סבב העירות [illegible] שם רב רעב [illegible] כל נגע וכל מחלה. ר"ל [illegible] וכל חלי וכל [illegible] התפלה והתחנה עשו אשר יהיה [illegible] הנגע [illegible] התפלה [illegible] לפני [illegible] מהם [illegible] אשר [illegible] והנה הרלן באמרו אשר יהיה לכל אדם [illegible] עמך ישראל כי [illegible] ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו [illegible]

[illegible] לא יהיה לה [illegible]

[illegible] ככל דרכיו [illegible] בעת התפלה. [illegible] ישראל תמיד [illegible] שיתקף [illegible] מהם [illegible] וגם אל הנכרי וגו' ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי. הנה [illegible] כנכרי שיתן [illegible] כי [illegible] התפלה [illegible] מהם. [illegible] כאשר [illegible] לעבור [illegible] השם [illegible] וכי ידעו כי שם ייל נקרא על הבית הזה [illegible] וזה המקום יהיה התפלה [illegible] כי לא עמך [illegible] על [illegible] התפלה שהיה בתוך הבית הקדוש [illegible] וכן עתה נזכור [illegible] שהיה אז [illegible] בית ייל [illegible] היה [illegible] שתהיה [illegible]

[illegible] במלות ישראל [illegible] ואמר [illegible] העשר בזה [illegible] מהם [illegible] יהיו [illegible] אם על [illegible] אם על [illegible] והתפלה שתהיה [illegible] והתפלה [illegible] דרך העשר אשר [illegible] שיתפללו נכח ירושלם ונכח בית המקדש שישמע ה' ית' תפלתם ותחנתם ויעשה משפטם [illegible] אשר הם בהם בעת התפלה. כי יחטאו לך. זכר עתה מין אחר [illegible] התפלה [illegible] בית המקדש והוא [illegible] ישראל [illegible] על [illegible] ושבו [illegible] והודו את שמך והתחננו אשר חטאו [illegible] כי עון [illegible] סבה [illegible] וישובו [illegible] בדרכיו ובתורתו ובמצותיו והתפללו [illegible] ישראל נכח ירושלם ובית המקדש [illegible] התפלה ועשה [illegible] התפלה [illegible] אבותיהם [illegible] והשבם [illegible] והנה [illegible] שישמע [illegible] זה [illegible] על [illegible] הפסוקים [illegible] ישראל כאמרו כי [illegible] ר"ל בכל מה [illegible] הבית הזה [illegible] שאחר [illegible] ויהי ככלות שלמה להתפלל [illegible] כרעו על ברכיו [illegible] התפלה עד כלותו אותה. [illegible] אמרי [illegible] המלך [illegible] אשר [illegible] ישראל ככל אשר דבר. הנה זהו מה [illegible] אשר ייל אלהיכם [illegible] לאבותיו. ר"ל שיהיה [illegible] עמנו [illegible] לאבותינו [illegible] בהיותם במדבר. [illegible] ואל יטשנו [illegible] ישראל דבר יום ביומו. ר"ל [illegible] לכל אחד מהם [illegible] בעת [illegible] ובזה [illegible] כל עמי הארץ כי ייל הוא האלהים ואין עוד ר"ל כי [illegible] ישראל [illegible] ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר [illegible] ר"ל כי [illegible] ביום ההוא [illegible] מזבח הנחשת [illegible] על המזבח [illegible] הנחשת [illegible] שלמה שהיה עשרים אמה ארכו ועשרים אמה רחבו כמו שנזכר בדברי הימים היה קטן מהם. והנה [illegible] מזבח הנחשת [illegible] כמו שנזכר בדברי הימים [illegible] אשר לפני ייל [illegible] כל ישראל [illegible] שבעת ימים [illegible] ימים [illegible] עשר יום [illegible] בכל [illegible] שבעת ימים [illegible] ביום השמיני [illegible] וביום [illegible] ואלו אמרו בזה המקרא [illegible] ימים ושבעת ימים [illegible] עשר יום [illegible]

[illegible] וחמשים לשוק [illegible]

[illegible] והמלך [illegible]

[illegible] שלמה [illegible] כדי שיתקיים [illegible]

[illegible] רחבעם היה בן [illegible]

[illegible] שלמה [illegible]

[illegible] אחרים [illegible]

[illegible] בית המקדש [illegible]

עבדי [illegible] ותבא למען דוד עבדו [illegible]

שלמה [illegible] למען דוד עבדו

[illegible] מקום המלוכה [illegible]

[illegible] בית המקדש [illegible]

[illegible] עמם [illegible]

[illegible] שלמה [illegible] אחרים [illegible]

[illegible] ירבעם [illegible] בית המקדש [illegible] למען דוד [illegible]

שלחנו ומושב עבדיו ומעמד משרתיו ומלבושיהם ומשקיו ושהיה
שותה על ידי [illegible] ועל ידי [illegible] מכל [illegible] בחכמה
וכן העולה אשר יעלה בה כי [illegible] נ״ל עשית בחכמה. והנה
הללו מאמרו ושלחנו אשר יעלה בית ייי ועשה כן וכן כתיב במלך
מלכה השמועה אשר שמעתי. הללו הם השמועה אשר שמעתי
מחכמתך ומהטוב אשר [illegible] ודבר [illegible] מה שאמרתי
מחכמתה וטוב הרבה. אומרה הללו במאמרו הנה השמועה והנה
היה הטוב המשפט והצדקה [illegible] ממנו. אם מן כבודם
ההוא עוד לטוב. ר״ל שלא מן [illegible] כבודו ומלבושם ההוא
[illegible] מים קודש כבוד והוא של נ״ל [illegible]. ומשקי
בית ייי ובית המלך. הנה [illegible] זה ומשקה ולזה
חשב [illegible] אשר יעלה בה בית ייי ומבית המלך שהיו
מעלה מהאלהים [illegible] בהם [illegible] העולה
וכן העניין [illegible] העשיות אשר היו בבית ייי ובבית המלך כי [illegible]
[illegible] בהם מעשות לא [illegible] ולא [illegible] אשר יעלו בהם
כל הענינים [illegible] מה [illegible] מדבריו. והנה אמרה [illegible]
ולא תמצא [illegible] עד [illegible]. ויראה שהמלך אמר זה נ״ל שמו
והבית [illegible] עבודתו אין [illegible] שם. ואין שהיה [illegible]
היה [illegible] הוא עם [illegible] אשר [illegible] בהם במעשות הקדש
וכבודו ונכנס לשרים ר״ל שכבר [illegible] מיום [illegible]
ונכנס [illegible] בכבוד [illegible] ולזה נראה
חשוב שהללו בזה [illegible] שהיו נכנס
[illegible] מה עשה שלמה [illegible]. והמלך נתן למלכת שבא את
כל חפצה אשר שאלה. הנה כתוב [illegible] לה את כל חפצה
אשר שאלה מלבד אשר נתן לה כיד המלך. והללו בזה כי מלבד
אשר [illegible] המלך [illegible] כל
חפצה אשר שאלה ממנו מלבד [illegible]. וכן יהיה הללו כזה
[illegible] שהיה נותן לה את כל חפצה אשר שאלה ממנו [illegible]
חכמה [illegible] אשר נתן לה [illegible] שהיה כיד המלך שלמה [illegible]
היה [illegible] בזמן ההוא שהיה [illegible]. [illegible] שלמה [illegible]
שהיה חכם מכל האדם. [illegible] משקל הזהב אשר בא לשלמה בשנה
אחת [illegible] מהזהב היה [illegible] שנה בשנה כי
[illegible] שהיו מביאין [illegible] המלכים [illegible] שנה שנה
[illegible] וכל מלכי הארץ מבקשים את פני המלך
שלמה לשמוע את חכמתו והם מביאים איש מנחתו כלי כסף וכלי
זהב [illegible] ובשמים סוסים ופרדים דבר שנה בשנה לבד [illegible]
[illegible] והסוחרים מביאים. והכתוב [illegible] הסוחרים [illegible]
עם מלך שלמה מסחרותם. והנה [illegible] הסוחרים [illegible]
שהם הולכים וסוחרים על [illegible] מאד. זה
[illegible] וכותבם הם [illegible]
והנה הדברים [illegible] ועוד שם ושר שם
והיו [illegible] הזהב [illegible] שלמה היה כן [illegible]
[illegible] שנה. [illegible] ויעש המלך שלמה [illegible]
זהב שחוט. הנה [illegible]
[illegible] ומה היה [illegible]
[illegible] זהב ר״ל [illegible] זהב [illegible]
הנה [illegible] שקלים [illegible] זהב [illegible]
[illegible] זה היה [illegible]
[illegible] זהב [illegible] והכתוב שיהיה [illegible]
[illegible] כי כל [illegible]

[illegible] ולכתונה [illegible] עמו [illegible] ממנו
[illegible] מעשה לכסא הזה היתה [illegible] הכסא כך כמו שאמר עגול
לשבתה היה [illegible]. שש מעלות ואחז מושב [illegible] השבת שהיה
מהמעלה [illegible] ומאחרי הכסא היה [illegible]
לשבת [illegible] שהיה [illegible] הוא במקומו. והיו ידות [illegible]
ומזה אל מקום שהיה יושב בו. והנה הידות הם [illegible]
שהם המלך ידיו [illegible]. והנה היתה [illegible] כל יד
על פני הכסא ועל [illegible] היו [illegible] וכן אל כל מעלה ומעלה
הכסא [illegible] על פני הכסא ועל [illegible]
[illegible] שנים [illegible] אשר
[illegible]. [illegible]
[illegible] כל זה. [illegible]
[illegible] במקום [illegible]
[illegible] ארבעה [illegible]
[illegible] כמו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שלמה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כדי שיהיו יותר [illegible]
[illegible] שלמה [illegible] זהב [illegible]
[illegible] כסף וכלי זהב [illegible]
[illegible]. [illegible] שלמה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] המלך [illegible]
[illegible] המלך [illegible]. הנה הללו כי
[illegible]
[illegible]. והנה היו [illegible]
[illegible]
[illegible] שלמה [illegible]
[illegible] בין [illegible]. והנה [illegible]
[illegible] היה [illegible]. [illegible] המלך
[illegible]
[illegible]
[illegible] המלך [illegible]
[illegible] המלך [illegible] שש
[illegible]. והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] הכסף [illegible]
[illegible]
[illegible] המלך [illegible]
[illegible]. [illegible] כמאמרו
[illegible] שלמה [illegible]
[illegible]. [illegible] המלך
[illegible] שלמה עם המלך

חשבו שיש שם כהן גדול אחר · ולזה אמר צדוק ואביתר הכהנים
חשבו שניהם · אבל אמר שהיה כהן גדול כמו שקדם ··

התועלת הי'

הוא להודיע שיש למלך להעמיד פקידים
שיעשו כל צרכיו ופקודיו · ולזה ספר שכבר
היו לשלמה שנים עשר שהם נצבים על כל ישראל [illegible]
מכוין כל אחד מהם [illegible] כל אחד מהם היה [illegible]
את המלך ואת ביתו חדש אחד [illegible]
העשירי [illegible] סוסים [illegible] רבים ורכב
המלך לבית המלך [illegible] והנה [illegible]
למלך לקחת כדרך [illegible]
[illegible]
[illegible] ודברים [illegible]
משפטי המלוכה [illegible] המלך ·

התועלת הי"א

הוא לפרסם שכבר קיים הש"י
מה שיעד [illegible]
אבותם · ולזה ספר שכבר ישב יהודה וישראל [illegible]
[illegible] כל ימי שלמה · ולזה [illegible] [illegible]
[illegible] לכולם [illegible]

התועלת הי"ב

ה[illegible] לפרסם [illegible]
וה[illegible] והחכמה שהיה לשלמה
[illegible] הש"י · שכבר היה [illegible]
[illegible] ועד [illegible] עבדים [illegible] ומ
[illegible] כל ימי חייו [illegible] שכבר היה [illegible]
שלמה [illegible]
[illegible]
[illegible] שלמה [illegible] ונבונים [illegible]
[illegible] כסף וכלי זהב ודברים אחרים [illegible]
[illegible] היה שלמה [illegible]
[illegible] · והיה [illegible]
שלמה [illegible] שכבר היה [illegible]
[illegible]
[illegible] ואחר [illegible]
[illegible]

התועלת הי"ג

הוא [illegible] · והוא להודיע שראוי
[illegible] בדבר מה שלא יזיק
[illegible] מקום [illegible]
[illegible] לכבוד הש"י · ולזה [illegible] שלמה
לבנות בית המקדש [illegible] שיהיו [illegible]
[illegible]
[illegible] היו [illegible] ב
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible] יהיה
[illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] כן
[illegible] שלמה [illegible]
[illegible]

הוא להודיע כי דוד התעורר לבנות זה הבית [illegible]
שלמה [illegible] ולזאת הסבה
[illegible] ולא היה [illegible]
[illegible] כלל [illegible]
[illegible] עד [illegible]
שלמה [illegible]
[illegible] שלמה [illegible] כזה
[illegible] ולהיות הארזים [illegible]
[illegible] שכבר [illegible] שלמה והנה שכבר
[illegible] להיות [illegible] שלמה והיה [illegible]
[illegible] זה [illegible] שלמה [illegible] עבדיו ··

התועלת הי"ד

הוא להודיע שיש למלך [illegible]
[illegible] עשות [illegible]
[illegible] ולזה ספר
[illegible] שכבר היו [illegible]
[illegible]

התועלת הט"ו

הוא להודיע [illegible]
שיהיו [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] שלמה [illegible]
[illegible] כי
[illegible]
[illegible]
[illegible] ואחר [illegible]
[illegible] עשר
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי"ו

הוא להודיע [illegible] בית המקדש [illegible]
[illegible]
[illegible] ולזה ספר שכבר
[illegible] זה [illegible] בית [illegible]
[illegible]
[illegible] בית [illegible]
[illegible] זה [illegible] הבית הזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] זה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ··

התועלת הי"ז

הוא [illegible]
[illegible] בית המקדש [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] שלמה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

התועלת הב

[illegible]

התועלת הג

[illegible]

[illegible]

התועלת הד

[illegible]

התועלת הה

[illegible]

התו[illegible]

[illegible]

התועלת הז

[illegible]

התועלת הח

[illegible]

התועלת הט

[illegible]

המעבירות ועתה הדביר הזה נמצא על צורה תמונית [illegible]
מה והוא השכל הקנוי והנה עשה כמו שני עמודים נחשת
וקרא העמוד הימני יכין והשמאלי בועז והיה בזה כי שני
הצורות שהם הדמיוניות והגבורות [illegible] והחיוניות [illegible]
מסמנה לקבוץ הצורה האחרית והם הנקרא יכין והאחרית היא
[illegible]
עם [illegible] הנמצאים הם צורות [illegible] האחרות והחיוניות [illegible]
רושם יותר חזק [illegible]
ולזה תמצא [illegible] שכבר [illegible] יעשו
פעמים שהם [illegible] עשרים [illegible]
[illegible] לכל חוזק [illegible] וכן תמצא [illegible]
[illegible] על [illegible] כפתור
[illegible] קטנה [illegible]
הכרובים והנה [illegible] העמודים [illegible] עד
[illegible]
ולזה [illegible]
והנה היתה קומת הכותרת חמש אמות [illegible] אשר
היתה [illegible] שם והנה
היתה קומת העמודים עם הכותרת [illegible] כמו גבה [illegible]
[illegible] עם גבה [illegible]
[illegible] וגבה [illegible]
[illegible] כמו שנזכר [illegible] והנה היו [illegible]
[illegible] הנמצאים [illegible]
קבוץ [illegible] והנה [illegible] עם [illegible]
[illegible]
[illegible]

והנה היו ב׳ כקו כמו משלים הם להעיר על שהכחות השופטות
מהנפש וגם כי [illegible]
להם [illegible] כמו שאמר יחזקאל ופני שור [illegible]
עם שכבר העיר בזה לצורה החיונית והנה היה עליו [illegible]
כמו [illegible] כעמודים להעיר על מה שיעמוד עליו [illegible]
אשר [illegible] והוא החומר [illegible]
[illegible] להעיר עם זה על [illegible] והנה היה [illegible]
[illegible]
[illegible] להעיר על [illegible]
הסבה [illegible]
אשר [illegible] כוכבים להורות
על [illegible]
[illegible]

[illegible]

התועלת הי״ט

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הכ

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הכ״א

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible]

כי י׳ שנה עמד הארון בקרית יערים [illegible] וכבר עברו [illegible] שנים [illegible] ושבעה [illegible] היה הארון [illegible] [illegible] שנה [illegible] [illegible] שהארון היה בקרית יערים יותר מי׳ שנה [illegible] עשרים שנה [illegible] [illegible] [illegible] שם [illegible] הבית [illegible]

התועלת הי״ב

הוא מה שהודיענו מעלת הבית שבנה שלמה [illegible]

על [illegible] נכבדים [illegible] והנה היה ההיכל [illegible] והרחב [illegible] והרחב [illegible] וחומת הבית [illegible] היה [illegible] וגם היה [illegible] [illegible] ההיכל [illegible] וכזה היה [illegible] הקדש [illegible] [illegible] [illegible] הבית [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה היה [illegible] הבית [illegible] [illegible] ההיכל [illegible] [illegible] והנה עשה [illegible] ההיכל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על זה [illegible] [illegible] [illegible] והנה היו [illegible] [illegible] על [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] ההיכל והדביר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] העמודים [illegible] והנה עשה זה [illegible] כי [illegible] על זה [illegible] [illegible] ההיכל [illegible]

[illegible] [illegible] והם [illegible] [illegible] [illegible] היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] זהב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זהב [illegible] [illegible] והנה עשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

והנה [illegible] ההיכל והדביר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] והנה עשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ההיכל [illegible]

התועלת הל"ד

[illegible]

התועלת הל"ה

[illegible]

התועלת הל"ו

[illegible]

התועלת הל"ז

[illegible]

התועלת הל"ח

[illegible]

התועלת הל"ט

[illegible]

[illegible]

התועלת המ

[illegible]

וילך רחבעם שכמה

[illegible]

את ביתי״ התועלת העשרים ושתים״

התועלת הכ״ב

הוא להודיע שהמברך ראוי שיהיו פניו כנגד המתברכים ולזה אמר ויסב המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל ואמנם היתה הסבה [illegible] כלל הקהל שיהיו פניהם לנגד פניהם״

התועלת הכ״ג

הוא להודיע שיש לברך השם יתעלה על הטובה ולתת שבח לו על כל אשר גמל מהטובה כי עם שזה דבר ראוי בעצמו הנה עוד בו תועלת להישיר העם [illegible] שהטובה [illegible] ולזה תמצא שבירך שלמה את י״י על אשר קיים [illegible] הטוב שייעד לדוד אביו [illegible] ובנין בית האלהים על ידו״

התועלת הכ״ד

הוא להודיע שהתפלה ראוי שתהיה במקום שיש שם הדבקות [illegible] הנה הוא יותר [illegible] [illegible] ושתהיה [illegible] [illegible] [illegible] במקום [illegible] [illegible] יותר והוא לבני האדם [illegible] שיהיה המקום [illegible] [illegible] בן [illegible] [illegible] המקום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמנם היתה הסבה [illegible] הקדים שאולי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והקדים ואחר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הכ״ה

הוא [illegible] והוא להודיע [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הכ״ו

הוא להודיע שהשם יתעלה [illegible]

התועלת הכ״ז

הוא להודיע [illegible]

[illegible] לבטח ולבד [illegible] [illegible] [illegible] לפניך״

התועלת הכ״ח

הוא להודיע שהתפלה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה בבית המקדש או נכח בית המקדש [illegible] המקום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הכ״ט

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible] על הדברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בכל לבם ובכל נפשם [illegible] התועלת הל׳״

התועלת הל׳

הוא להודיע [illegible] התועלת״

התועלת הל״א

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על טוב [illegible] [illegible] ועל טוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על טוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על הטוב [illegible] הטוב ההוא״

התועלת הל״ב

הוא להודיע [illegible] חנוכת הבית [illegible] חנוכת הבית והנה היה אחר שהקים [illegible] אחר כן וכמו״

התועלת הל״ג

הוא להודיע [illegible]

מטורדין ומדקדוקו זה הנביא זקן כמו מטורדין ועל מה כתב
הבמות אשר בערי שומרון [illegible] שלא עשה ירבעם
כי אם שני עגלי זהב [illegible] [illegible] במות רבים אך
במקום העגלים היו הבמות [illegible] והנה לא נכתב שומרון [illegible]
ירבעם כי עדיין לא נבנית והנה היה בית אל [illegible] [illegible]
והנה נתבאר זה הנביא הזקן שזה המעשה [illegible] [illegible] [illegible]
על מזבחות הבמות אשר בערי שומרון וכן היה [illegible] [illegible]
בסוף זה [illegible] אחר הדבר הזה [illegible] [illegible] הנביא הזה
שיהיה ראוי שיקח ירבעם מוסר [illegible] [illegible] [illegible]
המזבח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] הנביא [illegible] [illegible] [illegible] על אשר [illegible]
[illegible] לא [illegible] במקום ההוא [illegible] שהיה כזה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולא [illegible] הנביא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויהי בדבר הזה
לחטאת בית ירבעם הנה כזה החטא היה [illegible] [illegible] בית
ירבעם ולהכחידו ולהשמידו מעל פני האדמה ר"ל כי זה החטא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ועד [illegible] ועל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ולא ידעו כי חטאת ירבעם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] היה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כי אם [illegible] [illegible] זה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שהוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ירבעם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ימי [illegible] בית ירבעם [illegible] [illegible] ההוא [illegible]
[illegible] ירבעם זה [illegible] [illegible] שלא [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] על [illegible] דוד [illegible] [illegible] ומה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ירבעם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בסוף הענין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בית המקדש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ירבעם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ירבעם היה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ירבעם

מעוד שהחזיק על כוונת העם ולזה לא ימלוך · ויבן ירבעם את שכם
בהר אפרים · ר"ל שחזק בנינו והוסיף על העיר באופן שתהיה ראויה ל
להיות עיר מלוכה · וכן הלך משם ויבן את פנואל ר"ל שחזק בנינו כי
כבר היו המקומות ההם בנויים מקדם וזה · אם יעלה העם הזה ר"ל
אם ימשך העם הזה לעלות ולעשות זבחים בבית ה' בירושלם ויחד
כבוד בית ה' בעיניהם כפי מה שתחייבם התורה הנה ישוב לב העם
אל אדוניהם בראותם כבוד בירושלם ולתת כבוד בית ה' ועושר גדול
קדיש שלמה לרחבעם · ויועץ המלך · ר"ל שלקח עצה על זה כדרך
טוב התכלית מעצה מתנו ועשה שני עגלי זהב ואמר אל העם
ואמר הנה רב לכם הדרך מעלות כלכם לירושלם כי שם אין לכם נחת
רב · ואחת הסבה [illegible] עשה להם שני עגלי זהב ואמר אל העם כי
שני [illegible] כלם לירושלם ואמרו ואחד כי יכבד עליהם עם זה הדרך
הסבה [illegible] עשה להם [illegible] זה שיהיה [illegible] שלום
[illegible] אחר אחר כך [illegible] שזה היתה עבודה זרה [illegible]
[illegible] [illegible] ועשות עגה בזונה [illegible]
[illegible] [illegible] שלא יהיה [illegible] כבוד והבינה בזה [illegible]
[illegible] · [illegible] הקדמנו [illegible] עבוד על דברי
[illegible] [illegible] הרבות [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]
ויאמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ושמתים
[illegible] [illegible] [illegible] והיה הסבה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בירושלם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ויהי המקום [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] לכם לעלות ירושלם
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] מארץ מצרים [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מאד
ויהי הדבר הזה לחטאת [illegible] [illegible] [illegible] שהיו אלוהים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לעבוד
אחר כן · ויעש את בית במות [illegible] [illegible] בית שהיו במות
[illegible] [illegible] בבית [illegible] [illegible] [illegible]
ויעש כהנים מקצות העם אשר לא היו מבני לוי · [illegible] בזה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לעבוד
[illegible] [illegible] [illegible] ירבעם [illegible] · ויעש כהנים
[illegible] [illegible] [illegible] לא היו מבני לוי · ויעש ירבעם חג בחדש השמיני
[illegible] [illegible] [illegible] יחוגו [illegible] לעבוד את ה' כמו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לזבח לעגלים אשר עשה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בית
במות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בבית אל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על המזבחות
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ירבעם הנה כן [illegible] [illegible] בן [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל שישוב בתשובה [illegible]
המופתים · [illegible] [illegible] ירבעם מדרכו הרעה [illegible] [illegible] אחר
זה · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ישוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אמר עם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ירבעם ·
ויבן כן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אל
המלך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · והיה [illegible] [illegible] על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה חייב
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] דבר ה' [illegible] שישוב [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] עם · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה זה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ירבעם מדרכו הרעה [illegible]
[illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בבית אל
[illegible] [illegible] [illegible] ירבעם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

גלעד · הנה נמצא זה [illegible] הכהן [illegible] אחאב שקנו שדה
קיום מה שיעד הנביא [illegible] לא [illegible] אלא
[illegible] רבותינו כבר הקדמנו קצת ר״ל כי פנחס זה אליהו מפני
מה שמצאנו ביניהם מן [illegible] · והנה נראה שהשי׳ נתן [illegible]
בריתו שלום · [illegible] הנביא בריתי היתה אתו החיים והשלום · ולזה
ידמה שכבר נתן השם לפנחס אורך ימים שלם · והנה מצאנו
אחריו שהיה כהן בימי פלגש בגבעה ובימי דוד מצאנו כתוב ופנחס
בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים ויי׳ עמו · וכבר ביארנו בה
אופנים כי הוא היה מלאך יי׳ שעלה מן הגלגל אל הבוכים ויהי
[illegible] רוח יי׳ כמו [illegible] יי׳ כמו שמצאנו [illegible] · ולזה
אמר והיה [illegible] מלאך יי׳ [illegible] הוא · ולזה הכתוב
אמר לפנים ויי׳ עמו · והנה מצאנו [illegible] שאמר [illegible]
[illegible] כי לא [illegible] · ר״ל [illegible] בזה
[illegible] כל ימות בדרך כל [illegible] כי הוא [illegible] לא [illegible]
ומצאנו [illegible] שלא [illegible] אשר [illegible] מן [illegible] · וזה
[illegible] זה [illegible] אליהו [illegible] בן יהושפט [illegible]
והנה יתבאר כי זה היה [illegible] שהיה אחר זה לא [illegible] לא
היה נביא [illegible] אליהו [illegible] רוח אליהו
על אלישע והנה מצאנו כי אלישע [illegible] במאורו חי
יי׳ אשר עמדתי לפניו כי לולא פני יהושפט [illegible] · וזה לנבואת
[illegible] הנה חי אחר זה · [illegible] כבר [illegible] אליהו
קודם מותו ובן [illegible] גם קודם מות אליהו · [illegible] לו
[illegible] הוא זה כי כבר נכתב בדברי הימים [illegible] לא יתכן
שיאמרם הנביא קודם [illegible] והוא מה [illegible] שלא הלך בדרכי אבותיו
הטובים והלך בדרכי מלכי ישראל [illegible] אותם
[illegible] אליהם [illegible] זה כמו [illegible] שם · וזה
שיתכן שיעדו הנביא קודם [illegible] כמו [illegible]
הנביא [illegible] אחד שכבר [illegible] מה הנה [illegible] הוא [illegible]
[illegible] שלא [illegible] כי הש׳ לא [illegible] הקדם [illegible] כבעל
הבחירה כדי [illegible] והנבואות [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] לא היה יכול להמנע [illegible] לא היה
[illegible] כי הוא [illegible] בעשיית [illegible] וזה [illegible] · ולזה
הוא מבואר כי לא [illegible] אליהו · ולא [illegible] כמה שאמר [illegible]
[illegible] · ולזה [illegible] הנביאים שלא [illegible]
[illegible] הנביא [illegible] · ולפי שמצאנו [illegible] מן
החיים [illegible] והנה מצאנו [illegible] לפנחס [illegible] · הנה [illegible]
[illegible] הוא · ומצאנו [illegible] רוח יי׳ [illegible]
[illegible] יי׳ ומצאנו ברית החיים לפנחס [illegible] · הנה [illegible]
הדמיון [illegible] כי פנחס זה אליהו כי [illegible] זה אחד
[illegible] שנים רבות · [illegible] שלא [illegible]
[illegible] ימים [illegible] · והנה [illegible] כמו [illegible]
[illegible] שראה [illegible] גם [illegible]
[illegible] · ועד
[illegible] כי [illegible]
[illegible] · ולזה הוא [illegible]
[illegible] והנה [illegible] כי
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה כל [illegible]

שיקדש שם [illegible] אחאב [illegible] עם [illegible] וקם
[illegible] כי שלא ידעה [illegible] אחר [illegible] אליהו
כי [illegible] ההוא [illegible] כי הש׳ רצה שיאכל מה שיביאו לו הערבים בבקר
[illegible] ובשר · ואחר שהיה הנה לא היה בזה [illegible] כי לפי [illegible]
על קצה [illegible] כמו שנאמר [illegible] · קום לך
צרפתה אשר לצידון · לפי שהיה שם צרפת אחרת [illegible]
היה [illegible] אשר [illegible] על צרפת אמר [illegible] אשר לצידון
הנה [illegible] שם אשה אלמנה לכלכל [illegible] מופת כי לא היה דבר
[illegible] כמו שנזכר אחר זה · ולפי שאמר הש׳ שהיה
[illegible] אליהו [illegible] והלכו [illegible] האלמנה · [illegible]
[illegible] הוא [illegible] ואמרה שאין לה [illegible] יש לה
מלא קמח בכד ומעט שמן בצפחת · [illegible] ר״ל שאחר
[illegible] לה מה לאכול מפני חוזק הרעב · אך עשי לי [illegible]
עוגה קטנה בראשונה · הנה [illegible]
[illegible] ההוא [illegible] · ואם [illegible] לה ולבניה [illegible]
[illegible] הקמח והשמן [illegible] · [illegible] הוא והיא וביתה ימים · [illegible]
[illegible] כמו שאמר לה אליהו [illegible] לא כלתה
כד הקמח וצפחת השמן לא חסר · והנה היה זה המופת [illegible]
[illegible] בכד [illegible] בצפחת כמו זה הענין [illegible]
[illegible] · ויהי [illegible] חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה ר״ל
שהשיגהו המות מפני [illegible] להזכיר את עוני ולהמית
את בני · [illegible] זה כי [illegible] היות אליהו [illegible] הנה [illegible]
עוני [illegible] · [illegible] זה מפני
[illegible] ויעלהו [illegible] על [illegible]
[illegible] כמו [illegible] בדברי הנביא הזקן אשר בבית אל
[illegible] לא היה [illegible] אליהו [illegible]
[illegible] הש׳ בכל המעשה [illegible] הוא שם
[illegible] · ר״ל [illegible]
ויתמודד על הילד שלש פעמים · ר״ל [illegible] עצמו
[illegible] וכן [illegible]
[illegible] בבן השונמית [illegible]
[illegible] הנביא [illegible] זה על
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] זה ידעתי כי איש אלהים אתה ודבר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ממה שקרה לרחבעם במלכו והנה אמר וכן של"ו כהמלכה שהיתה
כיון ש[illegible] שנה היה מעשה אחד ולא ידע שאול המלחמה אך אחביה אחד
מלחמות בין ירבעם ובין אביה קמו · ושסקמו מעשה בת אבשלום
ילמה שמם אמו בת [illegible] · וזכר זה כי עם לא נזכר אדם ממעשיה
ועשה הישר בעיני יי' כדוד אביו · ויעבר הקדשים מן הארץ הם הקדשים
למשכב זכור · ויסירה מהיות גבירה כדי שלא תכוח העם לעבודה
מפלצת לאשרה הוא כמו עשתה לכבוד עז והכרית מפלצתה שהיה
מביאה [illegible] ולבית רבות לעבודתו · ויכרת אסא מפלצתה הנה ש[illegible]
קרתה לשבטה היא קוריה בהנחה · ואמר הכתוב עשרה במלכות דוד
שלא היו ממנה והבמות לא סרו · ידמה שלא הבמות היו מזבחות
בהן לשם כמו שהיו עושים קודם בנין בית המקדש · ובזה היו חוטאים
העם אך הבמות שהיו עובדים בהם לא סרו כלו שהאחר כן לדך
ויבא את קדשי אביו וקדשיו בית יי' הרצון בו שכבר הפך בית יי'
קדשי אביו וקדשי עצמו · ואת היו [illegible] קדשיו וכן סתו בספר ד"ה
ויעל בעשא מלך ישראל ויבן את הרמה · יש ספק כמה שכתוב
בזה בספר דברי הימים כי שם בשנת ל"ו היה [illegible] למלכות
אסא · וכבר אמרתי כי שנה ששה למלכות אסא מלך בעשא
ולא מלך בעשא כי אם כ"ד שנה ואיך יתכן אם כן שתהיה זאת
המלחמה בשנת ל"ו למלכות אסא · [illegible] זה הספק הראשון
מהשקיות והנה שכבר שקטה הארץ [illegible] ומלחמה ועשר שנים
בימי אסא כמו שכתוב בקבלה [illegible] קבלה [illegible]
רבים מישראל ש[illegible] שנה [illegible] עם ישראל וקבצו
שלרב כמו שכתוב ובכ כתוב ומלחמה לא היתה עד ל"ה שנה
למלכות אסא והכלל מי שלא היתה [illegible] עד ישראל קודם זה
כי לא יתכן שאחרי שלא היתה [illegible] כי לא שקטה הארץ כ"ב
בימיו כי אם י' שנים · ושמר [illegible] זה הוא מדבר
שאמר עד שלשים וחמש שנה למלכות אסא כי אז היתה המלחמה
עם ישראל וחמשים שנה [illegible] החלק המלכות כי כבר היו
לרחבעם לאביה ולאסא [illegible] והיו ל"ה ולאסא זה בעשא חד
הרמה ונחשב שמונה מעשה החלק המלכות [illegible]
הספק על דבר בנית הרמה סבב [illegible] החלק המלכות כי כבר היו
המלכות שיב לו קודם זה כמו שזכרנו ובעבור זה הספק שאלה
המלכות נחלקת בל"ו שנה · והנה זה הספק היה שם [illegible] זרוע
בימה שטחל [illegible] במלך [illegible] קשר [illegible] מחנה
היהודיים לפניו · וחשוב שנחלת הקבלה [illegible] כי אין
שלא זה [illegible] לא היו [illegible] לכת כמלחמה · ולזה
סבב [illegible] לאסא מלך יהודה
ידוע שמות ירבעם [illegible] לאסא כי כבר שנה מלך ונכר
[illegible] שנה רחבעם ואביה ולא השלים השנה ונחשבה השנה
לו ולאביו [illegible] לאסא ולא השלים השנה ונחשבה לו השנה
הראשון למלכו [illegible] ולא השלים [illegible] ונחשבה הראשון
לו ולבעשא · ולזה אמר שכבר מלך עד שתים שנה ואחר מלך
בעשא אחד שנה · ולזה [illegible] שנה כל לאסא ולא השלים השנה
ונחשבה לו השנה הראשון למלכות עמרי ואחר מלך עמרי י"ב שנה
ולזה [illegible] לאסא · ובזה הותרו ספקות רבות [illegible]
שנושאת השנים שנחשבו לכאן ולכאן · ויהי כמלכו הכה את
כל בית ירבעם [illegible] נחשב לו זה לעון כמו שאמרו
אחר זה על כל הרעה אשר עשה בעיני יי' להכעיסו במעשה
ידיו להיות כבית ועל אשר הכה אותו [illegible] כי [illegible] עד
זה [illegible] שכבר היתה [illegible] עשה זה בעבור חטאת ירבעם כי

גם הוא הלך בדרך ירבעם ולא עשה זה בעבור לקיים דבר יי' [illegible]
שעשה יהוא אבל שעשה זה [illegible] בעבור שימלוך ולא ימלוך
[illegible] עמו על [illegible] בית ירבעם [illegible] בעבור
שהרג [illegible] שהיה [illegible] מאת יי' עם [illegible] כי כבר
היו [illegible] על [illegible] וחוץ יהוא לא [illegible] עד
[illegible] בית אחאב כי כבר [illegible] זה [illegible] גם
[illegible] אשר עשה אחאב [illegible] בעשא
[illegible] אחד [illegible] ובסבה [illegible]
[illegible] כי היה על דבר יי' [illegible]
בבית ירבעם [illegible] בדרך ירבעם ועל אשר הכה אותו · וזה
מה שהוסיף בזאת הנבואה השנית ועל זה התעורר [illegible]
[illegible] על [illegible] בחטאת ירבעם
ועל שהכה אותו [illegible] הנה היו [illegible]
[illegible] אחד מהם · [illegible] לעשות [illegible]
[illegible] כי [illegible] בית ירבעם [illegible] עד
[illegible] וישראל [illegible] על [illegible]
[illegible] בית בעשא [illegible]
והנה מלך [illegible] ומהם [illegible] במקום
ירבעם [illegible] המלכות [illegible] עמרי
שהיה [illegible] על ישראל [illegible] אחר זה [illegible]
[illegible] הנה [illegible] המלכות [illegible]
[illegible] ונחשב [illegible] השנה [illegible] מלך ע
עמרי י"ב שנה · [illegible] מלך [illegible] וזה [illegible]
[illegible] לאסא מלך יהודה מלך עמרי על ישראל
[illegible] והנה היה [illegible] ל"ב שנה
[illegible] שזכרנו [illegible] מלך [illegible]
[illegible] שמרון [illegible] שנה [illegible]
שמרון [illegible] שמרון [illegible]
[illegible] שמרון קולם זה [illegible]
עמרי [illegible] אשר [illegible] ימה שהלך בחטאת ירבעם
[illegible] אחאב [illegible] ומפני [illegible] בחטאת ירבעם כי
[illegible] ובית ירבעם
[illegible] מחטאת ירבעם
[illegible] · ויעל [illegible]
[illegible] ירבעם [illegible]
ירבעם [illegible] ירבעם [illegible]
על [illegible] את איזבל והיא היתה בת אחד
[illegible] יהודה [illegible] ואחריה
[illegible] היתה [illegible] והכלל
[illegible] · ולא [illegible] אחב
[illegible] את איזבל [illegible]
[illegible] בבית [illegible]
[illegible] להוסיף [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] שהיה
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]

המקום שהיה בו אליהו וישראל והנה כאשר אחאב [illegible] שישתה
זה קודם בנבואה ואליהו עלה אל ראש הכרמל ויגהר שכבר
עלה שם כדי שיוכל לראות משם עבים עולים מים המערב
אולי שהיה אויר המקום ההוא יותר זך ולזה יתכן שתהיה התפלה
יותר שמועה מהמקום ההוא כי בזכות האויר יהיה המקום יותר
מוכן אל שיבוא השפע האלהית · ויגהר ארצה · ר"ל שכפף ראשו
ונטה בדרך ששם פניו בין ברכיו והיה מתפלל לש' עם זאת הסבה
והמעבר כדי שתהיה התפלה יותר שמועה כי ימהר הש"י להמטיר המטר
להשגחתו על הבית שלא ישגיח בזה המעבר · עלה נא הביט דרך ים
יראה שלא עלה עמו נערו וקרא לו שיעלה שם להביט דרך ים אחר
יראה לבד מודה על ידיעת המטר כי לא היה מקבים אליהו לבקש
עמו ומה שמלבד הקול המעבר אותו עד יראה ברמז ששמע הש"י
תפלתו · ולזה לא היה אליהו בעצמו יכול לראות זה · והנה היה
מתפלל אליהו תמיד בהיותו בזה הענין וכאשר היה משלים התפלה
היה קורא לנערו שיביט דרך ים אם יראה שום ענן והיה לו אומר
אין מאומה עד הפעם הז' שאמר לו שכבר ראה עב קטנה ככף
איש עולה מים · והנה הודיע אליהו בנבואה לפני [illegible] וישראל
קווים מלך עמם בשיגיע להם הש"י זה [illegible] דרך המופת
ושרב התפלה אליהו והגיעו בזה האופן לא היה מגיע להם
אמר בזה הדרך קבל בוא להם כמנהג הטבע שהסור עקרי
המטר שהפחיד הש"י להם · ואמנם רצה אליהו שיגיע להם המטר
בפתאום שיכירו כי עונותיהם היו מסבבים עצירת המטר · ולזה
אמר המטר תכף שנשבו ואמרו אסור ורד ולא יעצרכה הגשם · ר"ל
אסור הרכב שלא יעצרכה הגשם פה כבואו אסור המרכבה תכף ומיד
שירצה לקום בא הגשם · וירכב אחאב וילך יזרעאלה · ירמה
שהיות בדרכו ידי נפש קודם בוא יזרעאלה · והנה שנם
מאתו הוא שאמר אותו בדרך שיתכן לבו בזולת נזק מכחו
הגשמים מפני חוזק התנועה · אחר כך אמר עוד אליהו הוא
מהשגחה להוריד המטר על השלם בדרך שיכלה הענן והענן
והגשם והמים אשר כתנועה לפני כאן כי יד ה' היה החזקים
והשגחה מהכחת המטר ואת אשר הרג את כל הנביאים בחרב
יראה שהודיעה שהוא הרג נביאים כלם ועבודה זרה
ותשלח שם מלאכה שלא ישמחו את הנביא · ולזה נתפס
המלך שיולכו למקום רחוק · כה יעשון אלהים · אמר
זה לשון רבים לבני האלהות אשר היו עובדים להם · וירא
ויקם וילך אל נפשו · ר"ל שמאשר ראה הסכנה שהיה בה לא
רצה לסמוך על הנס וקבל על הכף והיה לשמור את נפשו · ויבא
באר שבע אשר ליהודה · ר"ל שכבר היה למלך יהודה ולזה ברח
עם להעמיד קיבוץ · וינח את נערו שם לפי שחשבו שלא יבא
ירצה כי מפני היות תחת ידי יהודה היו בני העיר האחרת ילך
יהודה וקוראי [illegible] שאתו מלכי יהודה עם מלכי ישראל
[illegible] יראה העיר הזאת · והוא הלך במדבר דרך יום אחר
שלם במדבר כדי שלא ימצאוהו שום שיוכל להגיד לאיזבל
ותחת רותם אחת · הוא עץ [illegible] וישאל את
נפשו למות · הנה מחוזק הרעב היה בוחר במות · ולזה אמר
רב עתה שיחיה [illegible] שיקח את נפשו ויחייהו כי
[illegible] כי לא טוב אנכי מאבותי שיחיה [illegible] וכמה [illegible]
הנה [illegible] · שנה [illegible] כתוב [illegible]
וילך בכח האכילה ההיא קודם האכילה היה [illegible] אחד
והנה [illegible] · והנה בא בדרך המדבר

עד הר חורב שהיה בו התורה לישראל · ויבא שם אל המערה ואף
שם ידעה שכבר היה מערה בהר חורב ולא שם קראהו · והנה דבר
ה' אליו ויאמר לו מה לך פה · לא כי כאן לא מצא לדבר ה' ועל דרך הקשה
הנבואה · ושאל על הש"י שהלך עד הקדשה ואמר שכבר ידע זה הש"י על
דרך אמרו לקין איה הבל אחיך · והנה השיב אליהו כי הוא מקנא לש'
כי בני ישראל עזבו בריתך · והרסו מזבחות הש"י כי נהלך לכבוד
כי אם אלהים אחרים והנביאים ה' הרגו בחרב סובב [illegible] הכל
איזבל כמו שקדם ונותר אני לבדי מן הנביאים היודעים לה ומבקש
להרוג אותי · ולכן שאל מאת הש"י על זה שיקום וסר ממנו על אלה
הרשעים שעשו ישראל · והנה קרא זה קנאה ולמדנו שגם זו על
מעשיהם · ועל זה אמר הש"י צא ועמדת בהר לפני ה' ר"ל כי
שראה בכבוד ה' איך נתן יראתו · וידוע שכבר עשה לה הש"י
כדי שיבקש אליהו רחמים על ישראל לא שיתפלל להשחיתם על
רוע מעשיהם כי היה רצון הש"י להאריך להם אפו כדי שישובו להם
ולזה הראה לו דברי המשחיתים כמו הרוח הגדולה והחזק
שהיה מפרק הרים ומשבר סלעים ולא היה ברוח ה' · כי
אין מדרך הש"י שיהיה הרעש [illegible] לא [illegible] ה' שיגע י' הקדש
ומכולם שנבחר הש"י שלא יהיו מקרבנם [illegible] לא [illegible] ששם
על כן המשחיתים לפי מה שרצה אחר קיומם להם אם ישובו
מדרכם הרעה · והנה יהיה אחר הרעש והוא מזיק כי הוא
מכלל הפגעת הארץ · וזכרון שלא ברעש ה' כמו שזכרנו ברוח
והנה אחר הרעש אש שהוא יותר מזיק וזכר גם כן לא באש ה'
סבה שזכרנו · וכאשר בא אחר בזה שמע אליהו שיבואו להם הדבר
אלה תכווננה [illegible] הקדוש יתברך מקום ונעשה כמו [illegible]
לא הרעות הכבוד לא [illegible] · והיה זה כן לפי שהדבר
הבאות על ידי הקנאת המוסר לא ישועתם · הלא תראה כי
[illegible] עצירת הטל והמטר שלש שנים לא נכנעו מפני הש"י
והנה אחר האש קול דממה דקה ר"ל קול נעים מה הש"י כמו הרוח
[illegible] מהקול והשתיקה · והנה השיר כולם אחרי [illegible]
[illegible] ולא ירגישו שלשה ויקם הוא שיהיו משולחים
[illegible] [illegible] יראה ההנהגה המוסר מה מקש"י אך לא
יהיה זה בזמן שהיה מצוה הש"י המוסר לישראל [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] שהיו מרבים [illegible] כי רבבת
[illegible] היה · אך יהיה בזה הענין כמו מורגש מהקול והשתיקה
וראה כי מרוב כעס אליהו על דור אחאב ישראל לא שכל
לבו להבין את דבר המראה הזאת · ולזה השיב באופן שאמר
[illegible] בראשונה · ויהי כשמוע אליהו · ר"ל כשמוע אליהו קול
[illegible] כמו מה שבא אל האלהים · ולזה כסה פניו באדרתו
[illegible] לבט בה · ויבא אל המערה כמו שצוהו הש"י · ועמד פתח
המערה · ויאמר אליו ה' לך שוב לדרכך מדברה דמשק · ר"ל שילך
דרך אל המדבר דמשק ומשם ימשח יהוא בן נמשי למלך על
ישראל · ומשם ימשח אלישע בן שפט מאבל מחולה · והנה לנביא תחתיך
[illegible] אליהו [illegible] שאין [illegible] אליהו להיות נביא · ומזהיר [illegible]
ישראל כי שכבר קץ בחייו [illegible] מעשיהם · ואמר [illegible]
[illegible] את נפשו · ולפי שמשנה בדרך כי אם אחאב [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שיהיה נביא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כלמן לנביא · ולזה אמר הכתוב
[illegible] [illegible] [illegible] · וילמד שהוא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שהוא יהיה מלך על
[illegible] יהוא בן נמשי למלך על ישראל · ולזה אמר הכתוב

הנה היה אליהו מוכיח בזה כי לא אשר היה ספק ואחד היה רוח יי' ושמו ולא מקום אחר כמו שזכרנו · ולזה היה ירא עובדיה מזה עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים · הנה הפוסח יעמד פעמים על רגלו האחד ופעמים על רגלו השני · וכן היו ישראל נוטים על שתי המחשבות פעמים יאמינו כי יי' הוא לבדו האלהים · ופעמים יאמינו כי הבעל הוא האלהים · והנה עשו הבעל הוא האלהים היה לפי מה שמחשבו שהיו עושים צורה יורידו בה לפי מחשבתם כח המשרת העליון השפע על התמונה ההיא ועל הקיימים ההוא והיו נביאי הבעל עושים מיני מהפעולות ונעשו בהם להם מין מה מהקסם ויפשו להם הידיעה לפי מחשבתם מהשפע ההוא אשר ירדו כמותם בקבלת הבעל אשר עשו לפי מחשבתם וכבר היו נביאי האשרה חושבים שישפיעו הכחות ההם באילן האשרה אשר נטעו בעת שאילנו והיו מנענים להכין הקסם ויאמרו ה הפעולות האמונות · וכבר ביארנו האחרון היותנה בה ולעבד הקוסם פשט ממין · והנה אפשר שנביאי האשרה היו אוכלי שלחן איזבל · והנה לא באו שם כאשר קרא להם אחאב כי שמעו כי באו כח האשרה עיקרו · וקם בעצמם ידעו כי שקר נסכם הבל ואין בם מועיל · והוא לשון אחר איזבל שלא קראו לכתשם מלאכת המלך אך נביאי הבעל קראו לכתשם מלאכת המלך ולא עמו אותם היום דבר · ויתכן שכבר היו [illegible] בזה ולא היו יודעים לפני זה כי יפנו מפני מה שראו שנעשה [illegible] והיותר מהם בקבלת הדעת שעשו להתאחרי אלהים אחרים היתה נגזרה מחשבתם כי יי' לא הוא האלהים · ולכן הקהלות נביאי הבעל והאשרה היתה מחשבתם נוטה כי הבעל הוא האלהים · ויראה כי היה הבעל לפי אמונתם מאלים מאז שהוא [illegible] והוא [illegible] ולזה לא באו זה כיון שהם מודים שהוא מאוחר לה הבעל והוא ההוא ומפני זה היה בו הענין ונביאי הבעל · ומה שירד שהם חשבו שיהיה הבעל מאחרי התנבאים [illegible] עד שפירשם [illegible] כי שפיכתם היה מקריבים המיוחסים לאחרים · וזה אמר [illegible] כי אלהים הוא מי שורד [illegible] הבעל המשרת [illegible] · ולזה הוא [illegible] מקדימכם · ועל פנה אחרת הפסבש לא ישמע אתכם · והוא כי שיח ולא שיגו · והנה שיח שרשו שאן כמו שיח הכהן שרשו נשא · ויתכן כן שהעיקר כמו כמוצאותם ועלה פני החמה כי הם [illegible] מחד בהודעה היתה אשר הם נותנים · והיה עבודתם והיה כמן בבית [illegible] [illegible] · והודעה פרט עקירת התנועה והוא כאילו [illegible] בין היושר והמירות · ושכן פירשו נקובה והוא [illegible] כי אז יאשו כחו להתנועע ביושר · ולפי שיש בו אלה הענויים [illegible] אלה שן עשה הוא שאין לו כח ויתן עם מה שהעידו כאן [illegible] לו בקולו · אולי כי שיח לו והוא הדבור עם זולתו וזה [illegible] נופל לפי אשר יקוו אמנו [illegible] וקשיתם כאו כחם [illegible] לו · והוא בהוזה מערכות אחר כדרך שידבקו יחד ויתן האחד [illegible] · וכי דרך [illegible] שיפרד מהמון או מהדבור או מהבית שנבהלו או שנפשיה או יולך זה מעה שירמה לו · אולי שאין הוא עתה שאין לו כח מפני היותו ניעור · ויתן קם קראו בקול גדול ולזה המשיכו נביאי הבעל וקראו בקול גדול כי כן היה דרכם לא לו · הקבוצות אשר זכר להכותם · וזה היה [illegible] הטבע והעניות.

הנה זכר הכתוב הנבואות אחר כזה · ומה שאמר שנאמר שהקריבו את הוא שאמר להם ישרף ההרהר [illegible] בקולו באו אחד שהוא אלהים לפי מחשבתכם ואם לא שיח והגלה לא שיקבל התפלה וכו' :

לו ומי דרך לו לגשת לו השומע כמו מכורתו עד ידך יתנועעו וקשיב ובהיותם ענין כאן אולי עצה ישן הוא לא אחד שיש לו הפעלה התנועה אחרי שקראו כתנועה ויקן אם יקראו בקול גדול וזה אמר להם על לכי הלשון · ומשם הקרבו בקול גדול להיות זה מנהגם כשירשו לכבד את הבעל · וכי שהשלש הבחינה עתן להם הבחירה שבחר והפר האחד · והנה אחר שבחרו הן נתנו להם שיבחרו וישימו על העצים ואש לא ישימו והנה היום ההוא שהיה יום אמלים · ולזה לא שעשו זה בבקר כי שעה המשחיר הוא [illegible] · ולזה המשיכו זה עד שעברה השעה השמינית באז [illegible] המשלה לו · עם שהוא יש [illegible] גם כמשלה אחד השיער · ואפשר שנאמר כי הבחינה לא היתה כאשר מפני היותם משפיעה בבעל כמו שהנחנו אבל לא לבאר מי הוא האלהים ויבאו היולדים יהיו כי זה מימה שלו · ובלאו אמי אשי לבו ·· ויפסחו על המזבח · רל שהיו הולכים ושבים אל המזבח אשר עשה אחאב בעת קומם הכשלונו ·· ויתגודדו · רל אחר כן [illegible] בחרבו וברמח עד שישפך הדם עליהם ·· ויתנבאו עד לעשות המנחה · רל ויכרו אלה לכל [illegible] · ואין קול ואין עונה ואין קשב · רל שלא באו שם [illegible] · ולא עם אותם כזאת קול לעשות [illegible] ולא שנעו [illegible] לקולם ·· וירפא את מזבח יי' ההרוס · רל שבנה הפעל העם לרפאה את מזבח יי' ההוא [illegible] שלא היו זוכרים [illegible] · או אפשר שהיה שם מזבח בנוי ליי' להיותו כמזבח והרסו אותו [illegible] כל המזבחות [illegible] שני בחורים [illegible] מזבחותיך הרסו ·· ויעש תעלה · היא חפירה · ויעש אותה כבית סאתים זרע כמו שהיה הענין בחלק המשכן שהיה כמו בית סאתים זרע · והנה [illegible] המעלה [illegible] שערבו שסקרים על העצים · והנה עשה זה אליהו מעצמו [illegible] שיהיה [illegible] המופת [illegible] עשה [illegible] · באמרו [illegible] · [illegible] אליהו [illegible] על זה להסיר [illegible] האיש [illegible] אשר היו כו · ובדבריך עשיתי את כל הדברים האלה [illegible] שיראה [illegible] על זה כמו שזכרנו ואחר [illegible] על זה הנה יתכן שיאמר כי מדברו [illegible] [illegible] ויתן [illegible] על [illegible] [illegible] אשר בעבודו היה והוא כדי שישוב [illegible] הישעה [illegible] היה הענין כן יאמרו [illegible] היה זה גם בטבע קסקס [illegible] היה [illegible] עשה התחלה מה שיהיה קסם לחיים [illegible] שאחש [illegible] הוא [illegible] נפרית [illegible] · [illegible] יי' האלהים [illegible] [illegible] היתה [illegible] שיקיו [illegible] [illegible] · [illegible] היתה [illegible] כי [illegible] הבעל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] שהוא [illegible] אחר [illegible] זמרי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · רל שקורים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נביא [illegible]

העם יודעים זאת התחבולה לא היו מסכימים בה כי בנבות
ואנשי שהיו מסכימים בזה זקני העיר ושריה · ולכן אמר
שאמר להם זה כי ביום הקם [illegible] ומה יועיל שיעידו
זה העדים לשנא כל העם · והנה הלא העדים בני בליעל כי
בזולת זה לא יקבלו להעיד על שקר · ויוציאוהו מחוץ לעיר
ויסקלוהו באבנים וזה שבית הסקילה היה חוץ לעיר · [illegible]
אחר כך [illegible] [illegible] כמושבות [illegible]
במושבות · מלך ישראל אשר בשמרון ר"ל שמשם כי הוא [illegible]
מזרעאל בעת [illegible] מה שאמר והנה הכין שהוא מלך ישראל אשר
יושבים בשמרון [illegible] ומשפטיהם היה [illegible] ירושלים
שהוא כולה לעשות · וזה כי מפני היות בני [illegible]
בשומרון הוכיחו השרים אשר ביזרעאל לרשת כרם נבות ·
במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות אין הכונה בזה שילקקו
הכלבים את דם [illegible] במקום שנסקל נבות כי על ברכת שמרון
לקקו הכלבים דם אחאב כמו שנזכר לפני זה · אך הכונה בו
כי [illegible] [illegible] את [illegible] ימות אחאב
וכמו שלקקו הכלבים את דם נבות כן ילקקו את דם אחאב
[illegible] שהכין בו כי במקום הוא בעצמו ילקו הכלבים
[illegible] [illegible] אחאב [illegible] והקרוב לזה
[illegible] נקיים [illegible] והוא שכבר [illegible]
הכלבים [illegible] מן הרכב על ברכת שמרון ואמר שם
כי הזונות רחצו מימיו והכלבים לקקו דמו · [illegible]
[illegible]
[illegible] בן הדד [illegible]
יען [illegible] ה' · [illegible] היה [illegible]
[illegible] ה' · [illegible] [illegible]
הם הזכרים · ועצור ועזוב בישראל · ר"ל [illegible]
עצור [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · והנה
[illegible] [illegible]
המולך [illegible] [illegible] להיות מלך · והעזוב [illegible]
מה שהיה [illegible] [illegible] כי [illegible]
ומאחריו כל [illegible] [illegible]
שהיו [illegible] [illegible] · ועזוב [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
שיהיה [illegible] [illegible] הכלבים [illegible]
איזבל [illegible] [illegible] באזני [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
נפשו [illegible] [illegible] הכלבים [illegible]
מן הרכב · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

ירכן [illegible] בן הדד [illegible] אשר [illegible]
[illegible] לאחאב [illegible] רמות גלעד · ולזה אמר לעבדיו הידעתם
כי לנו רמות גלעד ואנחנו מחשים מקחת אותה מיד
מלך ארם · כמוני כמוך ר"ל [illegible] שתלך [illegible] וכמו
שאלך [illegible] ילך עמי וכמו [illegible] כמלחמה כן [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] דבר ה' · הנה יהושפט [illegible]
שהיה עושה הישר בעיני ה' לא הסכים לשאול [illegible] כי אם על
פי ה' · האין פה נביא לה' [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
היו נביאי ה' שאם היה חושב היותם נביאי ה' שאלה היה
חושב היותם נביאי ה' היה [illegible] על דברי [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] לא היה
[illegible] [illegible] [illegible] · ולזה ירמיה
[illegible] יש נביא [illegible] [illegible] וכדברי ה' [illegible]
[illegible] [illegible] ה' על זה · והנה [illegible]
אמרו האין פה נביא לא [illegible] האין פה נביא ה' כי [illegible]
יתנבא עלי טוב כי אם רע · ידמה שמיכיהו בן ימלה היה
הנביא [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לא [illegible] · והיה
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · ולזה היתה
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אמרתי לך לא יתנבא עלי טוב כי אם רע · הנה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible]

משחסקטהו · קו יהיה הדבר בזה כמתנבא קנאהן כעשני ישראל
לפי מה שיורה מה שלמד על הסתוכה לגביהם השני הנה הוא סבר
המשח חזאל למלך על ארם והמשח יהוא למלך על ישראל והמשח
אלישע לנביא · ולזה אמר השי' לו בכלל הדברים ומשחת כי יהיה
ספק המשחם כמו שזכרתי והנה משיחת חזאל רמז כי הוא השמיד
כל בית אחאב והרג כל בית הבעל ונביאיו וכהניו והרג אין זכר
אשר עשה אמר השי' קנאתו הדברים · ומה שאמר שהנמלט את
מחרב חזאל ימית יהוא אין הכוונה בו שיקדים הרעה שעשה חזאל
לישראל להודיע שיהיה יהוא לישראל כי היה השטן בהפך כי אין
יהואחז בן יהוא היה הרע שעשה חזאל לישראל אך הכוונה בו
שמה שיהיה נמלט מחרב חזאל מהם [illegible] חיים ימותו ביהוא כי יהמה
שלא היה כח לחזאל בבית אחאב כי היו קיים שאחאב ובניו הם
היו מתנבאים התמיד [illegible] מלך ארם וכן מה שאמר והנמלט מחרב
יהוא ימית אלישע אין הכוונה בו שיקדים הרע שעשה יהוא לבית
אחאב שיתחלו הרעה בסבת אלישע כי הדבר היה בהפך והוא
מה שהמית אלישע הוא מ"ב נערים שקללם בה' · ויראה שהרעב
החזק אשר היה בשומרון היה בסבת אלישע · ולזה אמר היודע
כה יעשה לי אלהים וכה יוסיף אם יעמוד ראש אלישע בן שפט
עליו היום · וזכר שכבר ינגע זה הרע למי עשר שלא ישארו משרת
ביום שבעת אלפים איש והם אשר לא כרעו לבעל ולא נשקו לו·
והנה יהוא בן נמשי והוא אחאב אחיו כי יורם אבי הלך אחאב בשומרון
והכין אל ישע לנחכיהן · והוא חורש שנים עשר צמדים לפניו
והוא בשנים העשר ר"ל שהיו שם שנים עשר חורשים היו לבד
אחד מהם לצמד בקר ואלישע היה חורש כי הוא היה אחד מהשנים
עשר חורשים · והכתוב שזכר זה להעיר כי אבי אלישע היה עשיר
עשיר מאד ועכ"ז עבד אלישע בידיו אשר אחרי אליהו מפני
מוזר [illegible] · ויעבר אליהו אליו וישלך אדרתו עליו ר"ל
כי כבר עבר אליהו ממנו אליו והיותו קרוב אליו מאד השליך עליו
אדרתו עליו עם שכבר מסך עליו אדרתו · מאי עברו · והנה היה
הכנה אלישע כי רצה אליהו היה אליו שיאמר ויאחזה תחת כנפיו ·
ולזה עזב את הבקר וירץ אחרי אליהו ואמר לו עד שינשק בידו
לנשק אביו ואמו ואחר ילך אחרי אליהו · ויאמר לך שוב כי מה
עשיתי לך ר"ל לך מה שאתה שוב לך לנשק אביך ואמך ושוב אחרי
כי זה הוא מה שעשיתי לך ר"ל שכבר עשיתי זה להעיר אותך תחת
כנפי · ויבח את הבקר ובשלם הבשר ר"ל בכלי הבקר וכאשר הבשיל
נתן לעם אשר בשדה ואכלו ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו כפי שיאמר
יותר מאוכותו ממה שיאמרו שאחר תלמידיו כי המשרת הוא התמיד
עם הרב ורואה מעשיו ושומע דבריו תמיד ויגדל יותר ממה
שילמד התלמיד שאינו משרת לך אני וכל אשר לו ר"ל שהאחר
מתשובתך את עבדך ושאיתך מזה · וכשיפסוק שבטו [illegible]
שהוא לבן ר"ל שלא יפסיק עדיו [illegible] אל העם אשר ברגלי
אם יקח כל אחד מהם אלף שישלו והוא מאלף אנבופו אינהו עד
אבר מיתתו ר"ל שכבר אמר למלכי כן הדד שיאמרו לאנשים
שאין ראוי שיתהלל בכלי המלחמות מי שהוא חוגר החרב להלחם
במלחמה אלא מי שהוא כמו שהוא ראוי להתהלל מי שהוא
מפתח החרב אחרי שובו מהמלחמה ונצח וקיבין כי לא ידע ה'
החוגר מה יקרה לכי המלחמים
עם המלך שומרון והיו אחלו לערבון שלא ימרדו בו שרי פקידי
העם כל בני ישראל שבעת אלפים ר"ל שכבר היו כל ישראל שבו
שומרון וכבר היו שבעת אלפים והם לבדם יכלו להלחם אחד

מלך ארם · אם לשלום יצאו תפשום חיים ר"ל שאף אם היו יוצאים לשלום
או למלחמה יתפשום חיים ולא יהרגום · והנה מאשר התחילו ר"ל שככל
הכה כל אחד מהם האיש הבא אליו להכותו · ויך את הסוס ואת
הרכב יהכן שהכה אותם להרוג הרוכבים · אבל הרים לא הרס
ימעט שמלון היה כי ובהר כי שם כנה אותו עמרי · ויגש
הנביא למלחמה של ישראל אחאב שהתשובה היה לארם ובתשובה
מישראל במלחמה · ולזה היו נמלטים שם בן הדד ואיש · ובני
ישראל התפקדו וכלכלו ר"ל שכבר התפקדו אחד להלחם [illegible]
עם מלך ארם ונלחמו כלם לא עבדו איש · ולפי שבני ארם היו בין
להיות המלחמה על ידיהם לא שאחאב כאיש אחד מישראל ר"ל
כשני חשיפי עזים ר"ל שנדרים קטנים שני עזים · והנה היו שם
אלפים כי נערי שרי המדינות היו לעם אחד והשבעת אלפים
היו לעם אחד · ויכו בני ישראל את ארם המלחמה ר"ל שקרב
אנשי המלחמה הקרב לקבל כדרך שאלו זה עם זה · ובן הדד
נס ויבא אל העיר חדר בחדר · ויראה שכבר עבר בן הדד הנס
משם המלחמה ולזה נס · וככר היה ירא כי לא היה יכול לעמוד
מן העיר [illegible] עבדיו והם בגשר אפקה · שלא נמלט
אחאב בן הדד [illegible] כי הם אמרו שקים במתניהם לא כלם
ויחגרו חבלים בראשיהם להעיר שהם שמים עצמם תחת
מורשה לאחאב · והקושיים שאמרו ר"ל שהיו מתנשאים בכבוד וכאשר
שמעו שאחאב בקש ואקיו אחזיקו כי לא ישאר בן הדד להשיב
נפשו עבדי אחאב · ולזה מהרו והחליטו המאמר לשון האמין
אמר אחאב שהוא אחיו [illegible] לא שמע אחאב דבריהם בשאלת
להסתיר הוא · ולזה מהרו לאמר אחיך בן הדד ויאמר אחאב
ואמר בואו וקחוהו ויצא אליו בן הדד לאחאב · הערים אשר לקח
אבי מאת אביך אשיב לך וחוצות תשים לך בדמשק לקחת שם
מכס מהסוחרים הבאים אשר שם אבי בשומרון · ואני הטיב
לו אחאב ויכרת ברית אחאב שלחך מאחר שהתעשה לו כן ויגרום
לו ברית · יען לא שמע בקול ה' · ויאמר שהעובר על דבר ה'
חייב מיתה · כבר הוא בפרק זה בתורה · ויאמר אשר שלחנו
הנה אתה הוא הנביא · והשיבה בו בשמחה ועשנו כי שבר
יבירהו מלך ישראל אוכבר כסף ככר ר"ל אם לא השמרו
ברחיי · כן משפטך אתה חרצת ר"ל אתה נתת על עצמך לא
בפיך היה נפשו · ויסר את האפר מעל עיניו ויכירו מלך
ישראל כי מן הנביאים הוא · ויאמר לו כה אמר ה' יען שלחת את
איש חרמי מידך והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו · ולך
עם אתה הבירות · ויבא מלך ישראל על ביתו סר וזעף · שסר
עצור היה גם מיתתו ויאמרו להלחם עם בן הדד · סר וזעף
כי הוא הנביא נגזר עליו המיתה · והרגו שכבר הרג את
מזה רכבת הסוסות והיה על זה השטן זעף וכעס מזה
ואתנה לך תחתיו כרם טוב ממנו · ר"ל אם לא תקחנו למכור
ואתנה לך כרם אחר טוב ממנו · ואם הדלה נמלכו אתו
על כסף מחירו · וישכב על מטתו הנה מרוב הכעס לא יכול
שיהיה לו עסק עם האנשים אבל שכב על מטתו והסב פניו
אל הקיר שלא יראה האנשים בכעס פניו ומרוב הכעס גם
לא יכול לאכול · מה זה רוחך סרה ר"ל מפני מה כעסך · ומעך
מהמתנגדת התשובה ותשובה עלי ישראל ר"ל אחם כמו גם אין
התענוג הנכה על ישראל הנה בנספק אין יכולת הכור לנאת
בזה הדבר · אל הזקנים ואל החורים ר"ל השופטים והשרים
והמלכים ידעו זה הסוד · ובאו בהם אחאב שיקבלו כמו מה
שזולת בני אחאב ובמלכה כחותמו · ויראה מזה שאם היו

הפלגת אחיו וענשו ארבעים כמו שנה אחת אחר שהחל [illegible]
ביחז עיר שישק [illegible] ולכד ערי המצרות אשר ליהודה ולקח
את אוצרות בית ייי ואת אוצרות בית המלך וגם אחרי זה היה כמו
[illegible] שמונה אשר עזיהו [illegible] קדשים [illegible]
מיתיין ואחר ישיבו [illegible] התועלת

התועלת הי

הוא להודיע [illegible] שנלקחת
[illegible] ומאחר זה [illegible]
בזה [illegible] אשר [illegible] והוא מה שהבדיל [illegible] כבוד
[illegible] הבית [illegible] והפך [illegible]
[illegible] והנה כי היה [illegible] בנתינה זה היו
[illegible] התועלת

התועלת הי״א

הוא להודיע כי [illegible]
[illegible]
[illegible] וכזה
[illegible]
[illegible] והנה
[illegible]
[illegible] שקדם [illegible] כזה התועלת

התועלת הי״ב

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible] כי היה [illegible] שנאמר זה
[illegible] עליו על [illegible] כי [illegible]
[illegible] התועלת

התועלת הי״ג

היא להודיע כי [illegible]
[illegible] יראים [illegible]
הש״י [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] ונאמר
[illegible] שכבר [illegible]
[illegible]

התועלת הי״ד

הוא להודיע [illegible]
[illegible] קבל
[illegible]
[illegible]
[illegible] ונאמר
[illegible]

התועלת הט״ו

והוא [illegible] הש״י
[illegible] בעבור בריתו עם
[illegible] שיקריב
[illegible] היה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ובאשר יקח
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ויתבאר עם זה כי [illegible] על [illegible] לכל [illegible] הש״י
[illegible] ובאשר היה הש״י [illegible] כזה
[illegible]
[illegible] זכר [illegible]
עם כל [illegible] אשר [illegible] כזה [illegible] על [illegible]
[illegible]

התועלת הט״ז

הוא [illegible]
הש״י [illegible] והוא שהתמידו
[illegible] אשר [illegible] עם שנה אחת לא
[illegible] בבקר [illegible] כבשים [illegible]
[illegible]
[illegible]
בן [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] והנה [illegible]

התועלת הי״ז

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible] ובשר בבקר
[illegible] ובשר [illegible]
[illegible]
[illegible] כמה [illegible]
[illegible]

התועלת הי״ח

הוא [illegible] הפתיל [illegible]
אשר [illegible]
[illegible] כמה [illegible]
[illegible]
[illegible] כי [illegible] זה [illegible]
[illegible] ובשר בבקר
[illegible] ובשר [illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הי״ט

הוא להודיע [illegible]
[illegible]
[illegible] כי
[illegible]
[illegible] עם [illegible]
[illegible]
[illegible] עם [illegible] שנה אחת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ביום ההוא הוא מיתת אחאב אשר היתה מכוונת מהש"י כמו שייעד במה שקדם להיות נשטו הזונות כן דם הלל · הנה רואה כי יום ההוא אשר תבא חדר בחדר להחבא · אמר זה כי ישמעו זה לאחאב ישראל במלחמה הנה יהיה נביא השקר מתחבא חדר בחדר על דבר מיתת אחאב מפני שהכזיבו הלך שם · והשימו את אמון שר העיר ר"ל שיכהו אל האסור והביאו שם אל אמון שר העיר והאכילוהו לחם צר ומים לחץ ר"ל שלא יתנו לו די ספוקו לחם ומים אך מה שיספיק לו בדוחק מהמאכל וכן במלחמה ואחאב לבש בגדיו הנה זה התחפש הוא מקור והדבר כן שעל דבר מיכיהו ראוי שישנה לו בגדיו וכן במלחמה בדרך שלא יכירוהו · אבל אדם אחד קשת הגבש כבני מוכות כי אין לך נרין מכלם הקשיו לשוב במלחמה אך בדבר אחאב לבד התנבא מיכיהו רע · לכן הלחמו את קטן ואת גדול כי אם את מלך ישראל לבדו · הנה שם הש"י זה הדבר בלב מלך ארם לא יפיל לאחאב ברמות גלעד · ולכן הקים הש"י שימות מישראל אחד במלחמה · ולזה לא כלו חיל מלך ארם להכות יהושפט כשידעו שאינו מלך ישראל · ואיש משך בקשת לתמו ר"ל שלא היה מתכוון להכות שום אדם · והיה מאת הש"י שירה החץ באופן שהכה מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין · והדבקים בושקלהו כן קשקשת לקשקשת מקשקשי השרין · והנה הדבקים באמרו בין השרין והוא כדבור שאמר בין הדבקים הם השרין · או אולי שעל השרין היה לבוש אחד שהוא מתחלק בין לדבוקות ודבוקות זו על זו · והנה מאת הש"י שבא החץ בין הדבקים שהיה כבולט זה לא היה יכול להכנס בו החץ · ואחר זה קרה לו שהמקום אשר היה בין השרין היה בין קשקשי השרין דרך שנכנס בו החץ · כי המלחמה לא יכלה לו ג"כ כי הוכה כלי שלא ידע נ"כ · שישראל אבל אמר כי נחלה וחולי · ומלחמה הקשה היה המלך עומד במרכבה נכח ארם כל היום כדי שלא יפזרו ישראל מהמלחמה ויחזיקו להלחם על ארם · ותעלה המלחמה ר"ל שגבר חזקה ותגבר יותר · ויצק דם המכה אל חיק הרכב ר"ל שמרוב שפיכת דמו נגרת וירד אל חיק הרכב אשר היה רוכב עליו · ויעבר הרנה במחנה כן ויעבר קול הרנה והיא הצעקה ושמעו קול הכרוז · וישטפו הרכב על ברכת שומרון · ר"ל כי עבדיו שם שטפו הרכב על מי הברכה ותשקה הרכב מהדם ונתערב במים ושם לקקו הכלבים ימין את הדם מהמים ההם ועם שהיה לו מה בו שהקדשים הזונות היו רוחצות בברכה ההיא רחצו במימי אשר נתערב במים ההם · כדבר י"י אשר דבר שכמו שהיה נשטו הזונות כן הדם ונפל ברמות גלעד כדבר י"י אשר דבר ולקקו הכלבים את דמו כדבר י"י אשר דבר · הנה זה באור מה שצריך אל ביאור בזאת הפרשה אשר הנבאו כי ירא זה המקום · ואמנם התועלות המגיעות מזה הספור ·

התועלת הראשון

הוא במדות להודיע שראוי להתישב בכל דבר קודם המעשה אותו והתעצה בו שיהיה באופן הראוי · ולזה ספר שבאו ישראל אל רחבעם ושאלו ממנו שיקל מעליהם ויעבדוהו · והשיב להם שימתינו לו עד שלשה ימים ויתיעץ בזה הדבר

התועלת הב׳

הוא להודיע כי טובה העצה יותר בזקנים ויועצי מהנערים וזה כי אורך הימים יתן לזקנים טוב העצה מפני מה שראו ומה שעשו בימיהם כי זה יעמידם על התועלת והמכות אשר בהם יגיע אל התכלית המבוקשת עם שבהם יתאמת האמת היותר לאחר הקבלה נ"כ · ומזה יתבאר שטוב העצה לא יתכן שיהיה לנערים אם לא על דרך הזרות · ועל המעט ·

התועלת הג׳

הוא במדות והוא להודיע כי בהשפלות האדם עצמו יקנה לו האהבה והממשלה ובהתנשאו יסיר האהבה והכבוד ממנו ולזה ספר שעצת הזקנים היתה שאם יהיה היום עבד לעם הזה וישמעם יהיו לו עבדים וספר נ"כ שמפני שלא קבל בזאת העצה לא השפיל והתנשא יתקרע ממנו מלכות עשרה שבטים ·

התועלת הד׳

הוא להודיע קיום יעודי השם יתברך שהתקרע מלכות עשרה השבטים מזרע שלמה ויהיה לירבעם ·

התועלת הה׳

הוא להודיע יותר ענין ירבעם בהתחלה עד שכבר נמנע מלהלחם עם ישראל ארבעים שבחקו וכבר הש"י על ספר · והנה ספר בקצרה שכל ימי רחבעם עשו היושר בעיני י"י לגמרם ·

התועלת הו׳

הוא להודיע רוע ענין ירבעם מעת שהוחזק במלכות עד שעשה לו עגלי זהב ובית הבמות והכהנים והחזיק במה שהוא ענין מלכותו לעיין כאלו התחכם שעשה נגד התורה למען ימשך שלום · ועבדו וקיימו נתקיים מה שייעד התורה באמרה פן יש בכם איש או אשה וגו׳ כי הש"י ישמיד האיש ההוא ויכרית שמו ואת זרעו וכזה קרה לירבעם ולביתו ולא נשאר לו אחד מהם שריד ופליט ·

התועלת הז׳

הוא לפרסם המופתים והנפלאות שנעשו על איש האלהים אשר בא מיהודה והתנבא על בית אל בקראו רעות מה שיבש יד ירבעם כאשר היה רוצה לתפוש הנביא ומה שנקרע המזבח ונשפך הדשן ומה שהשיב יד המלך אליו בהתפלל הנביא עליו ומה שקרה לו בענינו עם הנביא הזקן בדבר י"י שהמית אותו האריה ולא אכל הנבלה ולא שבר החמור שהם היו מופתים [illegible] היה כל זה ·

התועלת הח׳

הוא להודיע שהש"י לא יכה בנביא בחטא לא ישוב אחור מה שיצוה ההוא [illegible] עד זה מה שעשה הנביא אשר בא מיהודה על אשר אכל לחם ושתה מים בעיר ההיא אשר הזהירו הש"י מזה ואעפ"י שהמתינו הנביא הזקן אשר בבית אל כי מלאך דבר אליו בדבר י"י ואמר לו שישיבהו אל ביתו ויאכל לחם וישתה מים ואם היה אפשר שהוא טוב מה שהזהירו הש"י לא היה ראוי לו שיעשה הנביא [illegible] כי לא היה מצוה אך [illegible] הנביא אשר בא מיהודה [illegible] זה [illegible] שידיעת שרב הש"י [illegible] אך היה המכוון בזה [illegible] שהיו בדברים ההם ·

התועלת הט׳

הוא להודיע שהוקשה [illegible] מה [illegible] אלהים באופן שעשה הכל [illegible] · ולזה [illegible] כי הנביא הזקן מפני עונש אחריו לא נענש על מה שכבר שקר בשם י"י [illegible] ונענש הנביא אשר מיהודה על שעבר על דברי עצמו [illegible] שיהיה זה [illegible] כי האמין שיהיה לדברי י"י מה שאמר לו הנביא הזקן ונענש על שלא השיב [illegible] לעמוד על [illegible] אשר זה ולא זאת הסבה בענין המלך שלא נענש ירבעם על הפינה

התועלת הכ"ז

הוא מה שנמשך [illegible] [illegible]

[illegible]

התועלת הכ"ח

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכ"ט

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל'

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל"א

הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ב

הוא [illegible]

[illegible]

[illegible]

התועלת הל"ג

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ד

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ה

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ו

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ז

הוא [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ח

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הל"ט

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת המ'

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת המ"א

הוא [illegible]

מאשר יקרה בהן מההרכבים במה שקדם׳

התועלת הכ׳

הוא להודיע שראוי [illegible]

[illegible]

התועלת הכא׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכב׳

הוא במדות והוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכג׳

הוא בדעות והוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכד׳

הוא במדות והוא להודיע [illegible]

[illegible]

התועלת הכה׳

[illegible]

התועלת הכו׳

הוא להודיע [illegible]

[illegible]

כי שנת השנה שמלך בה אחזיה היתה י״ח ליהושפט לא שכבר עברו י״ח ומלוך יהורם עבדו ליהושפט י״ח שנה ויהי בשנה הי״ט והשנה שעברו ה׳ שנים ליהורם בן אחאב מלך יהורם בן יהושפט · וכזה לא יתיישבו הפסוקים כי כשעברו לאחאב ד׳ שנים מלך יהושפט ואחריו לאחאב י״ב שנה מקוטעים · ולזה לא עברו ליהושפט בחיי אחאב כי אם ז׳ שנים שלמים · והיה משנת י״ח מלך אחזיה שתי שנים מקוטעים ומתחלת [illegible] בשנת יהושפט בשנת הי״ט · ואחאב ואחזיה יהושפט [illegible] שנה אחת [illegible] והשנה הזה [illegible] · ואז עברו ה׳ שנים ליהורם בן אחאב והיה בשנה השני ושעברו י״ח שנה והיה [illegible] כדרך שנאמר [illegible] משנה השנית · הנה כבר עברו ליהורם בן יהושפט וקרא [illegible] היה השנה השנית ונחשב לו זה ח׳ שנים לא היה כי אם [illegible] שנים ויותר מעט · ולכן זה השנה הראשונה ליהורם בן יהושפט לא היתה אלא זמן מועט [illegible] הנה לא באה בזמן ההוקריות מלך יהודה [illegible] מלך ישראל לכתוב [illegible] ולא היה לא זה עד בין השנה שנה יהורם מלך יהודה וכנה בזה הדרך שיתיישב כל זה כלו שיוסיפו [illegible] בקצה השנים · מי יקשה שיובן [illegible] שסיפר הנעשה אבל הכוונה בו [illegible] ובחליות השנים · ומובן [illegible] · והנה [illegible] בסוף הספר [illegible] ונמצא [illegible] ואחרי שם כמו שביארתי · שבכן [illegible] שלח [illegible] עשה זה [illegible] ובכלות שלא [illegible] הקטן · ואמנם אמר [illegible] שנה [illegible] אחאב ומנו [illegible] בקצה השנים [illegible] חוזק [illegible] · הנה [illegible] וכן אמר [illegible] לא [illegible] באחרים [illegible] יורם [illegible] הקטן שהקטן [illegible] · [illegible] בן [illegible] כמו [illegible] · [illegible] יהושפט [illegible] בהיותו [illegible] · [illegible] · והנה [illegible] · וזה [illegible] · וכן [illegible] · ואמר [illegible] · וזה בפחות [illegible] · ואמר [illegible] · וזהו [illegible] · [illegible] · וכן [illegible] · וזה ביאור [illegible] · ויקבצו [illegible] · ואחר [illegible] · [illegible] · מפני [illegible] · בזה העת · והנה [illegible] שעמדו [illegible]

כלזה ומה שירמוז בו זה הענין [illegible] היה [illegible] זמן קצר כמו זה לזה הענין לפי מה שאחשוב והנה ראיתי וקושיתו ויתבארו בזה טעם הנה [illegible] עליך המופת [illegible] · [illegible] רכב ישראל ופרשיו · הנה כמו שהתלמידים [illegible] כמו כנוי הנביאים בן הרב [illegible] שכל [illegible] ואמרו רכב ישראל ופרשיו כאלו יאמר שהוא [illegible] והחוזק של ישראל במלחמה · ולזה הוא רכב ופרשים [illegible] במלחמה · [illegible] ויסתלקו [illegible] היה והנה · [illegible] הנה [illegible] שכבר [illegible] · והשתחוו [illegible] · [illegible] כאחד הקדים ובאחת הנביאות [illegible] · [illegible] כי היה [illegible] כמו שאמר [illegible] ויפלו בו עד בוש · [illegible] ויהרבו כל [illegible] עד שהיה [illegible] על [illegible] · ולזה אמר [illegible] לא [illegible] · [illegible] שנאמר [illegible] היה [illegible] ממנו שלא ישלחו [illegible] שהוא [illegible] · [illegible] שלא יצא [illegible] בזה [illegible] · והמים רעים והארץ משכלת מפני שאמר אחר זה [illegible] המים האלה ולא יהיה משם עוד מות ומשכלת · ידענו כי הארץ [illegible] המים שהיו רעים · והנה [illegible] יהושע [illegible] · הנה לא [illegible] משכלת [illegible] שהם היה [illegible] יושבים שם · והנה [illegible] בזה [illegible] העיר טוב כאשר אדוני רואה · ולזה [illegible] העיר [illegible] שהיה הארץ משכלת אך בחמת המים [illegible] · ויאמר [illegible] שתהיה משכלת · והנה [illegible] המים [illegible] על [illegible] · [illegible] המים [illegible] בכלי חדשה [illegible] שלא [illegible] כה אמר ה׳ רפאתי למים האלה לא יהיה משם עוד מות ומשכלת [illegible] המים [illegible] · [illegible] שהמים [illegible] · [illegible] שהיו [illegible] לא יכזבו [illegible] זה [illegible] המופת · ויעל משם בית אל [illegible] · ויפן אחריו ויראם · הנה [illegible] שהיה [illegible] ויקללם [illegible] · [illegible] · [illegible] ויהורם בן אחאב מלך על ישראל בשמרון בשנת י״ח ליהושפט [illegible] שתים עשרה שנה [illegible] · והנה [illegible] · [illegible] אחר [illegible] · [illegible] ואחר [illegible] אחאב [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ומלך [illegible] · [illegible] ויהושפט [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] ויהושפט [illegible] · [illegible] עד [illegible]

[illegible]

התועלת המב

[illegible]

התועלת המג

[illegible]

ויהושפט בן אסא מלך

על יהודה בשנת ארבע [illegible] עד וימלך יהורם בנו תחתיו [illegible]

מזבחים ומקטרים בבמות [illegible]

[illegible] הקדש אשר נשאר [illegible]

[illegible]

כי לא נשען על הבית יקח שיהיה כן ואין נחה [illegible] שאמר
[illegible] וזהו כי מהגוי כי אחד זה שאמר לא רצה
[illegible] שיתן לו טובה שלא תהיה להם תשלום והנה לו [illegible]
השירות [illegible] לא [illegible] כזה מלך זקנים [illegible]
הלך [illegible] אמר היה [illegible] שכבר היה כותב לו [illegible]
והזכיר מעלתו שהיה שם שיש [illegible] עמו והזכירו על
מעלתו שהיה קודם לכן שבזכות הנביא יהיה [illegible] יורד
עמד עם [illegible] ולא שכבר ידמה שמיום אתם היו באים
עם המונים לשמוע דבריהם והם יורדים [illegible] אשר
[illegible] ואת [illegible] אשר ישען הנה [illegible] זקני
שהיו דוחים הוא [illegible] והאמר שלום לכן [illegible]
[illegible] והמכוון האחרון [illegible] אשר [illegible]
[illegible] בעבור [illegible] לו
והאחרון [illegible] והנה [illegible]
[illegible] כל זה [illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] הלך [illegible]
[illegible] הפנימיים [illegible]
[illegible] שיתלה [illegible]
כי לא יעבר בדרך [illegible] שלא היה [illegible]
עליו [illegible] כבר [illegible]
[illegible] שלא היה [illegible] ולא היה [illegible]
[illegible] שהם [illegible] היו [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] קדם [illegible]
[illegible] והאחר [illegible]
ויגבר עליו [illegible]
[illegible]
[illegible] התשועה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] וכן [illegible] כדבר הזה [illegible] ועל
[illegible] עשה זה [illegible] היה
[illegible] ושלמה [illegible]
[illegible]
[illegible] הארץ [illegible]
[illegible]
[illegible] מים [illegible] בלי [illegible]
[illegible] שהם [illegible] והם
[illegible] ויפלו [illegible]
הם [illegible] נמצא [illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] הזה [illegible]
[illegible] הם [illegible]
[illegible] וכרמל [illegible]
[illegible] בעצם [illegible]
[illegible] שהוא [illegible]
[illegible] שהתשועה הזאת

היא הדרך [illegible] שני [illegible] והנה התשועה [illegible]
כי [illegible] והיא [illegible] וקדם [illegible]
[illegible] עבדים [illegible] הנה [illegible]
[illegible] ולא היו [illegible]
[illegible] אמר [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] רבים כי [illegible]
[illegible] הקום [illegible]
[illegible]
ושאמר בזה המקום [illegible] ועקדש
[illegible] כי [illegible] והדבר [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] המקום [illegible]
בהם [illegible] בהם [illegible]
[illegible] בהם [illegible]
הנביא [illegible] הנביא [illegible]
[illegible] כדבר [illegible] והוא [illegible]
[illegible] ברכה
[illegible] ולא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
הזה [illegible] קול [illegible]
[illegible] ויאמר [illegible]
[illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] זהב [illegible]
[illegible] זהב [illegible]
[illegible] הוא מקום
[illegible] כדי [illegible]
[illegible] בזה [illegible]
[illegible]
[illegible] יהיה [illegible] קול [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] בכסף [illegible]
[illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]

ומיטב שלו היה אחר [illegible] ולזה יראה שיעשה זה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] והנה לכבודו ידעו אלו שלשת המלכים
ונביא השי׳ ועתה קחו לי מנגן יראה כי הכעס מונע [illegible]
[illegible] כי [illegible] [illegible] מפני [illegible] אשר יהיה בהם
[illegible] [illegible] [illegible] על ירושלם [illegible] [illegible] בזאת
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] עשה הנחל הזה גבים גבים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] עשה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אשר [illegible] ההוא מים [illegible] להם [illegible]
הם ומקנהם [illegible] [illegible] ובהמתם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אשר [illegible] לעשות והורן
[illegible] את מואב בידם והכיתם כל עיר מבצר [illegible]
[illegible] [illegible] וכל עיר נבחרת ויפלו כל
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנה היה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כל מעיני מים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ויהי בבקר כעלות המנחה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אחרית היום [illegible] [illegible]
מנגד אדום הנה [illegible] [illegible] [illegible] ויהי
בבקר [illegible] [illegible] לעשות [illegible] [illegible]
היום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] מנחת ערב [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] מנגד אדמים כדם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] החרב נחרבו
הכו זה את זה כחרב [illegible] [illegible] ויבואו אל מחנה ישראל
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ויכו בה והכות את מואב [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והערים יהרסו
עד השאיר אבניה בקיר חרשת [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] מלך מואב [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] בנו הבכור אשר [illegible] [illegible]
מלך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ואשה אחת מנשי בני

הנביאים [illegible] [illegible]
הנביאים היו כלם יראים יי׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

אסוך שמן. הנה האסוך הוא כלי קטן ששמו בו שמן לסוך. והנה
היה זה הפלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה לה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

המלך נשען על ידו כדרך ששמע המלך דבריו כאמרו ומכחיש נבואת אלישע וזהו לא יהיה לעולם לא יתכן שיעשה הש"י ארובות בשמים. וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער. לפי שהיו מצורעים משולחים מחוץ למחנה והיה שם מקום להסתתר שער השער סמוך לפתח השער. ויקומו ויבואו בנשף ר"ל בבוא הלילה שמעו הרעש אשר השמיעם הש"י על דרך המופת ובלילה ההוא נסו והלכו ואחר פחדם עזבו סוסיהם וחמוריהם ומה כמות שהם. לא כן אנחנו עושים ר"ל אין אנחנו עושים כדבר נאה היום הזה יום בשורה הוא. ואם אנחנו שותקים ומחכים עד אור הבקר ולא ידעו ישראל ומצאנו עונש עד אשר לא בשרנו זאת הבשורה. והנה [illegible] ויקראו השוערים ר"ל שומרי השער הקוראים השוערים אשר שומרים שערי המלך. הנה ככל המון ישראל אשר הנה ההמון כתיב והמון קרי והכל ענין אחד. והרצון בלשון ההמון המון ישראל [illegible] אשר הכתוב יקרא בזה אם ימותו הם ככל המון ישראל אשר נשארו בה בעיר ולא ינצלו בזה. ואם יפלו הם ככל ההמון ישראל אשר תמו ולא יוכל [illegible] ביותר מכל מה שנפלו מפני הרעב. והנה [illegible] שני רכב סוסים ר"ל שני [illegible] בהם [illegible] מרכבה. אשר השליכו ארם בחפזם. ר"ל בהיותם [illegible] ללכת. והמלך הפקיד את השליש ר"ל שכבר הפקידו [illegible] שישמרו שם [illegible] שבעבור הכעס שם ירמסוהו בעבור מה שדבר כנגד הנביא ובזה [illegible] להשקיף [illegible] שיחזיקו בהם אנשים והיה מבקשת [illegible] מיום [illegible]. ושמו המלך [illegible] ותספר לו ר"ל שכבר שאל לה זה הענין שספר גחזי שעשה אלישע עמה [illegible] שהענין היה כך. ויתן לה המלך סריס אחד. ר"ל שר אחד וצוה שישיב לה את כל אשר לה מהקרקע [illegible] כל תבואת השדה מיום עזבה את הארץ. [illegible] [illegible] שכבר [illegible] בארץ [illegible] שלא [illegible] שכבר [illegible] ארבעים גמל. והנה [illegible] ר"ל תחיה [illegible] וכל [illegible] ר"ל שהיה [illegible] [illegible] ר"ל שכבר הראהו הש"י [illegible] כי [illegible] מהפחד [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] ויאמר [illegible] ר"ל שכבר [illegible] ההתחפך [illegible] [illegible] ונם ידע [illegible] [illegible] ולא יכול [illegible] [illegible] ר"ל העדים [illegible] [illegible] שהכל בזה [illegible] ונשים [illegible] וקמותיהם והרותיהם [illegible] [illegible] [illegible] עד הדם [illegible] [illegible] [illegible] ההוא והנה זה היה [illegible] [illegible] [illegible] למלך [illegible] הנה זאת [illegible] [illegible] [illegible] ויהי ממחרת ויקח המכבר ויטבול במים ויפרוש על פניו וימות. [illegible] כי המכבר [illegible] [illegible] בלע. והנה [illegible] כי היה [illegible] בן הדד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויורם בן אחאב מלך ישראל. כבר ביארתי זה במה שקדם

והכלל בו שכתוב עד עתה שמלך יורם בן אחאב עם יהושפט מלך יהודה שהיה משתתף עמו [illegible] ישראל לא זולת יהורם בן יהושפט מלך יהודה כי בת אחאב היתה לו לאשה. והנה כמה שאחר זה קרא לה בת עמרי. [illegible] כי היתה בת אחאב [illegible] יחסה אל זקנה [illegible]. לתת לו ניר לבניו כל הימים ר"ל שיתן מלכות לבניו. בימיו פשע אדום מתחת יד יהודה וימליכו בהם והמליכו עליהם מלך והעבירו [illegible] עליהם מלך יהודה. והנה עבר יורם צעירה וכל הרכב עמו ולחם עם אדום המורדים בו. והתחיל [illegible] כבר [illegible] בעצמו לחם עם האדומיים [illegible] ושהיה זה שהיה [illegible] יהודים [illegible] עם אדום המורד הנה קם אדום המורד [illegible] והכה את [illegible] לא לחם עם עמו והם אשר [illegible] את יהורם מלך יהודה והכה [illegible] אשר [illegible] וינוסו עם ישראל לאהליו. [illegible] עיר לבנה בישראל. בן עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו. והנה בד"ה בן ארבעים ושתים שנה. והנה [illegible] בד"ה [illegible] אחזיהו [illegible] [illegible] בעבור [illegible] [illegible] מלך ישראל. וזה שאחר שלשים ואחת שנה לאחאב מלך עמרי על ישראל ואחר זה מלך [illegible] ואחאב [illegible] ואחזיהו [illegible] [illegible] ארבעים ושתים שנה [illegible] עמרי. ושם אמו עתליהו בת עמרי הנה היא אשר זכר כי היא בת אחאב. ויכו [illegible] את יורם. הנה כבר [illegible] ברמות גלעד ושם הוכה [illegible] [illegible] [illegible] וישב יורם [illegible] [illegible] [illegible] ויקראו אלישע [illegible] [illegible] [illegible] כדי שיוכל [illegible]. ולך רמות גלעד [illegible] [illegible] אחר מות אחאב [illegible] מות אחאב [illegible] ישראל [illegible] עבר את אחאב. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הדברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] ויאמרו שקר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בגדו [illegible] בישראל [illegible]

ונעשה להם מקום שעברו בו · ר"ל שיבין ויאמר ומה היתה לו כח
חוקה לפניו מקדם עמו [illegible] ויבואו הכהנים מן [illegible]
הביא מקום הרודות · הוא נאמר ר' לעבדיך · אמר זה כדי שיהיה
להם לעזר במלחמה להם שם ויהיה אחד מפני נחת הקורה והברזל
על קול המים · ר"ל שבשעה הכותה [illegible] הקורה של הברזל
אל הבזן ונפל מן הירדן [illegible] והבזן לבד
היה שבא אחד שקנאהו [illegible] וישב שמעו ויצא והברזל
ר"ל שבבר אחד והקיר נפל [illegible] להכות נקב הברזל ויהי כמו
יד והנה היה המופת הזה שכח [illegible] שמה נקש בנקב ה
הברזל והקיים בו הברזל · ושהשבבר [illegible] בדבר המופתים
אל העין [illegible] כבר לא כמו שבקרו בן [illegible] יתחתך בהם
דבר הוא בחנו תחמר ששתה כבר לא משנה במים והוא כברזל אחד
דרך העץ נמצא במים והוא עץ בכח [illegible] במים הנה הלך
בחמרו וישלך שמה שכבר השליך שם העץ בכח כדי שירד מפני
זאת הכוונה ההכרחי · והנה היה העץ בשיעור שהיה יכול לעלות
העץ כבדות הברזל ויצפהו עמו על המים · ולזה הוצרך שיהיה העץ
גדול ולא הוצרך לעלה הברזל להשליכו שם ואחר מפני זה עלה
אך המופת היה במה שנכרך היות נקב נקב הברזל בהשליכו ר
אל המים · והמקום שנפל [illegible] ר"ל שכבר היה אונס
במקום נעלם כדי שלא ישאר מכך ישראל מעבור שם ויקחהו
והנה היה מעשה [illegible] שהוא לדבר מבוקה ועשה [illegible]
נ"ב מעשה הקשת והעשם והוא [illegible]
יזכר בזה כל כישלון [illegible] על זה העץ [illegible]
[illegible] כזה המקום ישמש במקום עץ היו [illegible] והוא
עין נעלם · וכזה [illegible] הורחה [illegible] זה עד זה
הדבר · השמר מעבור המקום הזה כי שם ארם נחתים, ר"ל
שהשמר מעבור במקום ההוא שהיה מלך ארם ועבדיו [illegible]
ולכאורה היה לדבר הנביא אמת · כי שם ארם יורדים [illegible]
אשר שם לאחכם שלא השמר מהם · והנה באמור נחתים יורדים
שהן [illegible] וירד ונחת · אז יהיה העץ נחת ושאריה היתה בקבץ כמו
שאחריה היתה כמותה נחת אחך · והדבר כן אם [illegible]
בדרך שיעלו היותם שם וכן היה שלא [illegible] בכל מקום
שהיו נסתרים שם מלך ארם ועבדיו · [illegible] ולכאורה היה דבר
הנביא אמת שלא שם מלך ישראל אל המקום ההוא אשר [illegible]
מעבור שם [illegible] לדבר הנביא [illegible] לא פעם אחת [illegible]
ולא שתי פעמים לבד [illegible] בדרך [illegible]
מלך ארם כי מלך ישראל היה [illegible]
שם · [illegible] ר"ל [illegible] על זה העניין
[illegible] מלך [illegible]
[illegible] והדבר כן [illegible]
עניינו כי [illegible] שהוא כן [illegible] והנה [illegible]
החיל שם כבדה כי שלא ישמור [illegible] אנשים [illegible]
עמו וסוסים ורכב [illegible] שלא [illegible]
אלישע [illegible] לעיני [illegible] כדי [illegible]
[illegible]
[illegible] אלישע [illegible]
ויתפלל אלישע [illegible] שהיו [illegible] אלישע [illegible]
[illegible] אותם בסנורים בדרך שלא יראו [illegible]
[illegible] שם [illegible] היתה [illegible] שהיו [illegible]
והיה [illegible] זה [illegible] כי [illegible]

לא [illegible] מקום העיר שבהם כה היה [illegible] ועשה כן כי [illegible]
בדרך ולא זו העיר אשר [illegible] כי כבר הלך אשר [illegible]
אל הכתב בו ולא זו העיר [illegible] והבחור הראשון הוא [illegible]
יותר נכון · האחד [illegible] בדרך [illegible] ר"ל
הנה [illegible] ונהגו בכח נבואתו [illegible]
הנה [illegible] בדרך [illegible] זה [illegible]
ונס שאין [illegible] ויכה להם [illegible]
נגלה · ר"ל שעשה להם מעשה נגלה · ולא יכירו [illegible]
ר"ל שלא [illegible] שהיו בקיאים [illegible]
בהעלם [illegible] אך [illegible] לישראל
[illegible] כל מחנהו ולא [illegible] גבורים [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible] כדרך
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כי
[illegible] ורוב [illegible]
[illegible]
[illegible] ברבע בקבת יונים
[illegible]
[illegible] מהם [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] השיבו אדוני המלך

להקימו שום אחר כמוהו ולזה בא הלכך כשפסק הקוקים בית
המלך וגם לא היתה יכולה לעשות הנה והנה והכ״ב שכ כי לא
רצה הכהן שרשות בית יי׳ ״ ויכרות יהוידע את הברית
הנה הראשונה כרת ברית בין יי׳ ובין המלך ובין העם להיות לעם
יי׳ והשני כרת ברית בין המלך ובין העם שהוא יהיה להם
למלך והם יהיו לו לעם ״ והראיתו כבר הכתוב שהרע״ב ב
כאשר שקיותם לבהן הבעל והם אחר קטנם שהיו ש
עובדים עמו הקדים כלם לפני המזבחות ״ וישם הכהן פקודות
על בית יי׳ [illegible] שם מנויים [illegible] עם כן
מקודר בכתובת הדור והנה [illegible]
המשמרות עד [illegible] וכן [illegible]
[illegible] הבעל היה [illegible] כל [illegible]
רחבעם [illegible]
יהוידע [illegible] לא עשה הישר בעיני יי׳ [illegible] כסף
[illegible] לכסף [illegible]
והעבדים שהיו [illegible] כסף [illegible] אשר
יעלה על לב איש להביא בית יי׳ [illegible]
ומכלם [illegible] לבדק הבית [illegible]
[illegible] עם כל [illegible] הבית
[illegible] לבדק הבית [illegible]
שהביאו הכסף במקום מוכן לבדק הבית [illegible] הכהנים
לא שהם לא [illegible]
הכסף [illegible] הכסף
ולא יהיה שהם לחזק את בדק הבית [illegible]
[illegible] הכסף יהיה [illegible]
הארון [illegible]
שומרי הסף [illegible]
כבר [illegible] הארון [illegible]
[illegible]
ביחד [illegible]
והיו מונים [illegible] הכסף [illegible]
[illegible] עושי המלאכה [illegible]
והם [illegible] הכסף [illegible]
כתעודה [illegible] הקיר
והדביר [illegible]
והעזרה [illegible]
שהיו עובדים [illegible]
[illegible]
בית יי׳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
עושי המלאכה לחזק את בית יי׳ [illegible]
[illegible] כלי
[illegible]
[illegible]
את הכסף לעושי המלאכה [illegible]
עושי המלאכה [illegible] כי [illegible]
[illegible] הכסף [illegible]
[illegible]

המלך לא יוכל בית יי׳ לחזק [illegible] יהיה להם [illegible] והנה היה
[illegible]
[illegible] לעשות הישר [illegible]
[illegible]
[illegible] המלך כי [illegible] לא [illegible]
[illegible]
[illegible] בעיני יי׳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] עבדיו והכהו על מטתו [illegible] והנה זכר בזה המקום שבכל
[illegible]
[illegible] והנה גם היה [illegible]
[illegible] וזכר [illegible]
[illegible]
[illegible] בבכורת המלכים וכן [illegible] וזכרו כבר מלך
[illegible] הנה זה [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible]

התועלת הראשון

והוא כולו [illegible]
[illegible] והוא

[illegible] בדרכי יי׳ [illegible]
[illegible] עשה הישר בעיני יי׳ וכו׳
[illegible]
[illegible]
[illegible] עם מלך ישראל [illegible]
[illegible] עשות הרע בעיני
יי׳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] בן יהושפט [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]

עשה זאת כדי שלא ידע המלך דבר בזה כדי שלא ידע המלך דבר בזה
כי ישיב כן לא יוכל להשיבו והמנהג כמנהג יהוא והוא אחזיה ויהוא נהג
יהוא שהיה רוכב בסוס שאין בין ובין משוב · ויקצף יהורם ידוע גם ר״ל ש
שכבר היה גם שוב לא נודע לו אך נודע יהוא וילך [illegible] והכהו מאחוריו
בין זרועיו וילך מלכו ומת לשעתו וקרע ברכב ומת יהורם
ואחזיה שגם שם [illegible] נכנס ויקברו [illegible] שהיה [illegible]
ר״ל במקום אשר [illegible] אני ואתה את רוכבים צמדים
אחרי אחאב אביו ר״ל שאני [illegible] היינו יחד את רוכבים אחרים
מחוברים והולכים אחרי אחאב אביו · אם לא ראיתי נבות ואת
דמי בניו ראיתי אמש · אמר ה׳ לי כבני והעבדים [illegible] כמו
שבאו ונביא שקרים · ומדרכיו [illegible] כדבר יי׳ שנכבד [illegible]
שנעבר קודם מלכו וחזקו כמו נבות שהומת בעבור שלא רצה למכור
כרמו אל אחאב · ואחזיה מלך יהודה ראה וינס · ספר בדרך
שכבר היה אחזיהו מתחבא בשומרון ויביאהו אל יהוא · ומוסד
קבר בזה המקום והנה שהביאוהו אל יהוא אמר להם שיכוהו אל
המרכבה מאחר והנה אמר להם זה בהיותו בעלית [illegible]
גנם ושם הכוהו בחצם וגם מורה הלשון · וימת שם והנה זכר
לא בודה מפני היותו בן יהושפט אשר דרש את יי׳ בכל לבבו כמו שנ׳
בספר ד״ה · והשם בפוך עיניה · ר״ל שכבר השנה עשתה ושמה פוך
בעיניה לא טיב [illegible] אלא עשתה כדי שתחן בעיניו וימאן
עשה ולא יהרגנה · או עשתה זה להחזיר המעשה עליו והוא יותר
נכון · ולזה אמרה כנביא שהוא השלום זמרי הורג אדוניו · שמטוהו
את שמטוה [illegible] · והכתוב שב אל [illegible] יאמר [illegible]
נפה כדי שישליכו אלא וזהו סריסה כמו [illegible] כי הקריאה
הוא אם [illegible] שנקברה על האבן [illegible] כי [illegible]
[illegible] ידיה · והרגז זה היה מלכה [illegible] · וירמסנה [illegible]
אחות יהוא אחר [illegible] להיותה [illegible] ולא יקבר [illegible]
לא על פי צדקה [illegible] · [illegible] יזרעאל · [illegible] שכבר נבואת אליהו
ושם כל בשדה הכלבים כי [illegible] בית אחאב היה כרם נבות יזרעאלי
ר״ל כלה המלחמה · וישלח אשר על הבית ר״ל שכבר [illegible]
על בית אחאב · והממונה על עיר שומרון · [illegible] והאומנים
ומגדלים בני אחאב שהיו [illegible] כמו [illegible] זה שהם עבדיו
וכל אשר יאמר להם יעשו ויביאו את ראשיהם בדודים [illegible]
כדי שיראום [illegible] · [illegible] והם [illegible] מדים
ר״ל שעשו [illegible] כלים [illegible] הראשונים · [illegible] להיותה
העשון מהראשון · [illegible] · ויקם ויבא וילך שומרון
ר״ל שכבר [illegible] יהוא [illegible] לקחת [illegible] דרך שומרון [illegible]
הנה בהיותו בית עקד הרועים והוא [illegible] הרועים [illegible]
שם את הענין · ולזה [illegible] שם הנה [illegible] את אחי
אחזיהו מלך יהודה ר״ל בני אחזיהו כי כבר מתו אחיו שנזכר
בספר ד״ה וישחטום אל בור בית עקד [illegible] היה הבור בבית [illegible]
שהיה בית עקד הרועים וגם [illegible] · [illegible] ר״ל
שלא יאמר איש שלא יהיה [illegible] שם · [illegible] בעקבה [illegible] במרמה
קראו עצרה לבעל [illegible] שהיו [illegible] כי [illegible]
ויאמר לאשר על המלתחה הוא [illegible] אל [illegible] הכומרים [illegible]
עובדי הבעל ויוציאו [illegible] והבגדים ר״ל שכבר [illegible]
והבגדים [illegible] מבית הבעל [illegible]
ר״ל [illegible] לבזות [illegible] הענין · ויאמר [illegible] יהוא
[illegible] כי לא היה יהוא [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] המקום [illegible] שמה שהמית [illegible]

מבית אחאב היה [illegible] כי בימי בית אחאב לא [illegible]
קרבו כי [illegible] בימי יהוא [illegible] והכריתה [illegible]
[illegible] והנה [illegible] בבנין אחד · ועתה הנה
אם אחזיה [illegible] · הנה זה היה [illegible] שהרע
[illegible] אחאב [illegible] המית [illegible] עד
[illegible] ערים [illegible]
[illegible] ואת [illegible]
[illegible] ולא
[illegible] היתה
[illegible] אחז
[illegible] היאות
[illegible] והם
[illegible] בזה [illegible]
[illegible] קבוץ
[illegible] וכן
[illegible] אחר זה [illegible]
[illegible] על
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] על
[illegible] ולויים
[illegible] בית המקדש ובכי זכר אחר זה כי [illegible]
[illegible] והם [illegible] ולמה יהיו [illegible]
[illegible] השבת [illegible] והעד
[illegible] בית המלך שלא יכנס שם אדם
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] ולזה היה [illegible]
[illegible] כי הוא
[illegible] שהוא אחרי [illegible]
[illegible] המקום [illegible]
[illegible] ואולם
[illegible]
[illegible] המלך שלא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] המלך [illegible]
[illegible] בחרב [illegible]
בחרב כדי שלא [illegible] ועתה [illegible]

העניים הקטנים שאחרי [illegible] יומים מן היום [illegible] הסמל [illegible] וזה שאחר אלישע [illegible] ישראל [illegible] ויאכלו [illegible] עד כזמנו [illegible] אלישע [illegible] היה [illegible] ולקחו להם [illegible] היה [illegible] [illegible] הנביאים [illegible] [illegible] [illegible] המופת [illegible]

התועלת הי

[illegible] [illegible] הנביאים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"א

[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"ב

[illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"ג

היא להודיע [illegible]

[illegible] אלישע [illegible] [illegible] [illegible] הרבה [illegible] [illegible]

התועלת הי"ד

היא במדות והיא להודיע [illegible] [illegible]

[illegible] אלישע [illegible] [illegible]

התועלת הט"ו

היא במדות והוא להודיע [illegible] קודם [illegible] במתנים [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הט"ז

היא להודיע [illegible] הנביאים [illegible]

[illegible] אלישע [illegible] מלך ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הי"ז

היא במדות והיא להודיע [illegible] [illegible]

[illegible] אלישע למלך ישראל [illegible] [illegible]

התועלת הי"ט

היא להודיע כי הנביאים [illegible] שהם [illegible] ממעשיית המופתים

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אלישע [illegible]

התועלת הכ

היא במדות והוא להודיע [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אלישע [illegible] [illegible]

התועלת הכ"א

היא להודיע [illegible] טוב [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

התועלת השני

[illegible]

התועלת השלישי

[illegible]

התועלת הד

[illegible]

התועלת הה

[illegible]

התועלת הו

[illegible]

התועלת הז

[illegible]

התועלת הח

[illegible]

התועלת הט

[illegible]

שנטעה מוכן יאשיהו וקודם הגע שנים מלך יהואחז קודם מלך יהויקים
ואשר יתפאר כי ברשע בשנה נבואת מלך יהואחז ·· אותם יי״ג ק
אנשי שלא היה יהואחז רשע שהיו על נביאו הנה הש״י שמע אליו מ
מלפני אויביו אחר מלכי ישראל שלא אותם מלך ארם כי לא שמעו אליו
היו בנים עשרת השבטים והגלה כדי הש״י עם השבטים בעבור
הזכות ·· ואולם אחריו בדרכי השבטים כי כבר הקדים בדרך
שלא יכנס בתוך שאחרין שם ואחשב כי שמע הש״י תפלתו לעשור
ישראל שלא יכנס אחד בזה הזמן הגלות שהיה משחית בהם
והיה זה בחיין אך עשו לא אותם כל ימי חייו כמו שנזכר אחר זה
ואחר אחרו מתחת יד ארם וישבו ישראל באהליהם כתמול שלשום
אך לא מדי ישראל מאומה בימי מלך יהואחז וגם האחריך
[illegible] שמעו שלא בעבור אותם יהואחז והנה עשו שמע יי״ג את
תפלת יהואחז [illegible] אשר היה לא אותם אחר [illegible] ולכת
ישראל אחרי יהואחז [illegible] מלך ארם והוא יואש [illegible]
[illegible] שהיה לא אותם אחר לא היו ישראל בגלות כמו שזכרנו ׃
והוסיף הש״י בעבור בריתו עם האבות שירחם עליהם כמו שנזכר
אחר זה · וזה סבב המחיר אחר יהואחז עם [illegible] פרשים
ועשרה רכב ועשרת אלפים רגלי כי אבדם מלך ארם וישימם
כעפר לדוש · השנה שלשים ושבע שנה שבר קדם כי בה היות יהואחז
מלך והיה בשנת כג לשלמו אז מלך יהואחז והוא מלך יז שנה
[illegible] ואם יתכן שיהיו כשתות [illegible] · ולזה
יחשב שנכון אחרו השנת שלשים ושבע שנה אחר עבור יואש [illegible]
וזה והיתה שנתו לו כלבו שלמה · וזה יתכן שיהיה כאות מעט
עשרה שנה [illegible] · והנה שקדם שנת [illegible] כי יהיה היה זולת
התחלה [illegible] בית דוד · ובזה האופן היתה קשה
ראשונה שיהואחז קטנה וגם האחרונה · ובזה האופן יתישב זה
המספר · וכבר ביארנו במה שקדם שלפעמים ימנה בזה שאלה
קטנים עברו שלמות [illegible] · ולפעמים ימנה שהוא בא יתר
שנה · [illegible] רבי ישראל [illegible] מן [illegible]
[illegible] יהוא הכהן · וקראו רבי ישראל [illegible] כי היה
[illegible] ישראל [illegible] שיתן להם בדבר יי״ג
[illegible] על ידי מלך [illegible] כי ידיו היתה [illegible] יי״ג
עליך [illegible] בעבור [illegible] · והנה היו אלו
העולמים אחרי [illegible] גם אחרי [illegible]
[illegible] בעבור כבודו אחר
[illegible] · פתח האחרון [illegible] · הנה היה זה [illegible] אדם [illegible]
[illegible] · [illegible] השועה [illegible] העיר
[illegible] בכחו וזה [illegible] אדם [illegible]
[illegible] ואחר [illegible] · הנה [illegible]
[illegible] כי [illegible] יתכן לו [illegible] · וכבר זכרנו
שהש״י יעשה המופתים יעשם [illegible] יהיה בהם יותר
התועלת הגדולה · [illegible] הנה היו [illegible] רבים [illegible]
[illegible] לבדו [illegible] האדם [illegible] זה אמר [illegible]
[illegible] שלש פעמים ונשאר [illegible]
[illegible] האלהים [illegible] שהיה [illegible] עד
אדם ·· והוא [illegible] בן שנה הנה בן [illegible] כמו בן
[illegible] כי [illegible] בזה [illegible]
[illegible] זה שנה · ועל עשה המופת לכבוד [illegible]
[illegible] · והנה זכר [illegible]
[illegible] כמו

שרים ויחיו ויקם על רגליו · ירצה בזה שחיה וחיה שהיה [illegible] שנדבר
הם על רגליו לא שהיה העגין כבן השונמית שהיתה החייה מעט
מעט אחר כי זה [illegible] לעמוד על רגליו ·· אולם שהיה הכל
בזה [illegible] לא על [illegible] וקראתו אך היה
זה לא [illegible] הקבר הקוח לכבוד אלישע · לא היה [illegible] בימי יהואחז
ירצה [illegible] לא [illegible] והנה [illegible] על יד
ואחר שלא אדם במלחמה שלשה פעמים [illegible] עליהם
שלא היו אדם [illegible] [illegible]
מלכות יואש אחר שמלך [illegible] · ויראה [illegible] כי אחר [illegible]
יהואחז [illegible] כי לא [illegible] כמו
שזכר · ולזה לא היה [illegible] כל ימי יהואחז אך אחר מות [illegible]
ומלך בן הדד היתה התשועה שהשיב יואש ממלך ארם את כל ערי
ישראל אשר לקח [illegible] במלחמה · ואת בני המכים לא המית ככתוב
בתורת משה · זה לא [illegible] כוונת הכתוב באמרו לא יומתו אבות על
בנים ובנים לא יומתו על אבות [illegible]
פעם ·· [illegible] פעם [illegible] קודם
[illegible] מלך יהודה [illegible] הכוז · ואמר [illegible]
[illegible] יהיה לבד
זה נבזה בעשתו [illegible] הבוז [illegible] חית השדה [illegible]
והרמוס [illegible] עמו · [illegible] חיות כלל
כי [illegible] יהואחז [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible]
יואש [illegible] ומלחמה [illegible] מלך יהודה בן
יהואש בן אחזיה [illegible] יהואש מלך ישראל [illegible]
[illegible] יהואש [illegible]
[illegible] בפעם [illegible]
ובסבת זה [illegible] יואש [illegible]
[illegible] הכבוד [illegible] יהיה [illegible]
[illegible] יואש [illegible]
מלך יהודה [illegible] בחלק [illegible]
שלזה היתה המלחמה · [illegible] קפנה [illegible] שהיה
[illegible] נערים [illegible]
[illegible] אשר [illegible] והוא [illegible] היה
הפנה [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] · והנה זכר [illegible]
יואש [illegible] כל [illegible] יואש ואמר
[illegible] ויהודה [illegible] קודם [illegible]
והנה היה כן כי כבר מלך יואש קודם יואש שני שנים [illegible]
בימיו [illegible] · השנה חמש עשרה שנה [illegible]
זה מבואר כי כבר מלך יד שנה [illegible] יואש מלך ישראל · כי לאחר
[illegible] ישראל [illegible] יהודה [illegible]
[illegible] · [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] השנה עשרים ושבע שנה [illegible]
מלך ישראל [illegible] · [illegible] ירבעם [illegible]
שנה · ולזה [illegible] שכבר מלך עזריה [illegible] ירבעם
[illegible] שנה [illegible]
[illegible] יהוא וזה כי ירבעם מלך אחר זה [illegible]
[illegible] שנה [illegible] · [illegible] המלך [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · והנה היה [illegible] בן [illegible] בחיי

[illegible] הטוב שהשיבה לו [illegible]

התועלת הכב

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] עבור עם [illegible] לא [illegible] [illegible] הברית [illegible] ראוי להתרחק [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] הטוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עליך [illegible] לא [illegible] [illegible] התועלת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הכג

הוא להודיע שאין [illegible] [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] הטוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כן ואמר [illegible] [illegible] [illegible] התועלת

התועלת הכד

הוא להודיע כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בהם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הכה

הוא להודיע [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לכבוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלום [illegible] [illegible]

התועלת הכו

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וכזה [illegible] [illegible] התועלת הכז

התועלת הכז

הוא להודיע שראוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התועלת הכח

התועלת הכח

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לקבל דבר [illegible] על זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הכט

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התועלת

התועלת הל

הוא להודיע שהוא ראוי [illegible]

התועלת הלא

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] שיהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכהנים [illegible]

התועלת הלב

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הלג

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להעביר [illegible]

התועלת הלד

הוא להודיע שאין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] [illegible] הכסף [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הלה

הוא להודיע שאין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

התועלת הלו

הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכסף והזהב

התועלת הלז

הוא להודיע [illegible] התועלת

בשנת עשרים ושלש שנה

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

מלמד אחרית: וימשכו בחטאות ירבעם בן נבט אמר זה כי ישראל המשיכו מעשיהם הנזכרים כבר ייעד השם על ידי נביאיו ואחר זה המעשים אז לא עזבום. ויתכן כי עתה היה נהפך לבב ירבעם לרע. ולא היו שומעים מן נביאיו לא היה טוב בו כמו שאמרנו ואמרו שהקשו שמעשה מלך אמר השי' לשאול כי נחש כי המעכב הוא בזה שלא נעשה וירדף ירבעם וילך אחרי [illegible] והעיקר הוא מעשה ידיו [illegible] והדיח כן וישבר וכן כוונת הר"י [illegible] זה הענין כי ההדחה והחטאה מקדמת החטאה. ויבא מלך אשור מבבל ר"ל שהביא אנשים מכל אלו המקומות להושיב בערי שמרון אשר הגלה משם בני ישראל אחד מהכהנים אשר הגליתם משם וילמדם את משפט אלהי הארץ [illegible] מעובדיהם והוא היה מורה להם איך ייראו את ה' [illegible] החסידים. והם היו עם זה עושים אלהיהם עושים בערי שמרון והניחו אותם בבית הבמות אשר עשו השמרונים והיו יראים את ה' ועושים להם מקצותם כהני במות כמו שעשה ירבעם וקצת הכהנים מקצותם [illegible] כי נתן הבמות היו מקרבים לשם כמו שהיה העניין קודם הסיר הבמות. כמשפט הגוים אשר הגלו אותם משם ר"ל שהלכו היו כן עובדים [illegible] עובדים עוד. ועד היום הזה הם עושים כמשפטים הראשונים אינם יראים את ה' לבדם [illegible] עד היום הזה הם עושים כמשפטים הראשונים ר"ל הגוים אשר שכנו שם [illegible] כי לא היו כלם כמו שאמרנו מקצתם אשר כענין חזקיה שלא נזה [illegible] גם מה [illegible] שעושים כל הימים. [illegible] [illegible] כ"ל הימים לא שמרתם כאחרת כמו שאמרו [illegible] ולא [illegible] הם עושים ר"ל בני ישראל לא [illegible] ולא [illegible] להם החטיא כהני במות. ויהיו הגוים האלה יראים את ה' [illegible] הכהן אחד [illegible] בין שתי האמונות. וזה היה [illegible] שלא היו יראים את ה' לא היו עובדים עוד. וזה לא נחשבו [illegible] [illegible] [illegible] עם עבודת אלהיהם. [illegible] ומקיות במדינת ישראל כי [illegible] זוכר [illegible] אלשיה [illegible] לא יהיה [illegible] לא יוכל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה דוד אביו [illegible] בזה [illegible] כי היה [illegible] בעיני ה' [illegible] על דבר [illegible] הוא הסיר את הבמות הם [illegible] בהם לשם [illegible] מימי [illegible] יהודה [illegible] [illegible] כי [illegible] ולא [illegible] [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] [illegible] היו בני ישראל מקטרים לו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] חזקיה [illegible] נחשת [illegible] אשר [illegible] לא [illegible] [illegible] בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו [illegible] אשר [illegible] בכל מלכי יהודה ואשר היו [illegible] ואחריו לא היה כמוהו [illegible] [illegible] ויהי ה' עמו בכל אשר יצא ישכיל [illegible] וימרד במלך אשור ולא עבדו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

עד היום הזה ר"ל [illegible] [illegible] מקום [illegible] ויהי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את הזהב אשר הם [illegible] אשר [illegible] [illegible] [illegible] ויאמר אליהם רבשקה אמרו נא אל חזקיהו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא דבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המלך מלך אשור [illegible] בטחת על משענת הקנה הרצוץ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוא אשר הסיר חזקיהו את במותיו ואת מזבחותיו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ועתה התערב נא את אדני המלך אשור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואתנה לך אלפים סוסים אם תוכל לתת לך רוכבים עליהם [illegible] ועתה המבלעדי ה' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] באזני העם אשר על החומה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על החומה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מלך אשור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מלך אשור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עשו אתי ברכה וצאו אלי [illegible] על זה [illegible] [illegible] אחר זה [illegible]

אביו ומהמה שהיה מלך עליו שב בבית החפשית לפי שהיה צריך לשבת בדד מחוץ למחנה והיתה נקראת בית המלך ע"ש בית החפשית לפי שהיא חוץ לשמוש עם בני אדם והוא מפני זה חפשי מהעסקים והמלכות בשנת חמשים ושתים לעזריה מלך יהודה. ולזה ידענו שמלך עזריה בחיי אביו י"ח שנה כי קשרו עליו קשר בירושלם מעת סר מאחרי ה' וינס לכיש ומן המסופר שעשו ולקחו את עזריה ומלך בחיי אביו י"ח שנה. והנה הנאמן על זה הוא מה שכתוב הוא בנה את אילת וישיבה ליהודה אחרי שכב המלך עם אבותיו. וזה שעזריה מלך בחיי אביו והיה בן ט"ז שנה שנה שהמליכוהו בחייו [illegible] בן פקח. [illegible] שהפקח לא היתה [illegible] ישראל וקשר [illegible] לשלום ולא הקשר [illegible] [illegible] ולא פקחה לו. ולזה הכה אותה וקשר עליו [illegible] בנו שקשר מחוץ לעיר [illegible] והלך וכל הרוגים [illegible] הבאים כעבדים אשר הם [illegible] בית המלך [illegible] אחריה [illegible] המגיע על כל חבל ארגב והאריה [illegible] אחר [illegible] על [illegible] [illegible] ועם חמשים איש מבני גלעדים [illegible] היה [illegible] לפי מה שאמרתי. ויקח את עיון ואת אבל בית מעכה ואת ינוח ואת קדש הנה היה זה לפי מה שאמרנו מה שזכר בספר דברי הימים כי תלגת פלנאסר מלך אשור הגלה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה ויביאם לחלח וחבור והרא ונהר גוזן. ולפי [illegible] היו [illegible] אשור אחר כזה היתקוס [illegible] אשור אחר

[illegible] שנים לפקח בן רמליהו מלך יותם [illegible] כבר כתבנו למעלה כי בשנת נ"ב לעזריה מלך פקח ומת עזריה בשנת השנית לפקח [illegible] הם [illegible] [illegible] ביהודה [illegible] [illegible] היה אחרי [illegible] כי [illegible] אחז [illegible] [illegible] [illegible] מפני רוב [illegible] [illegible] שזכר בספר דברי הימים והם הכותב מכה [illegible] ואחד [illegible] [illegible] ולא [illegible] כי [illegible] על יהודה ולא [illegible]. וישלח את היהודים מאילת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עזריה [illegible] [illegible] עד [illegible] [illegible]. ויעל [illegible] אשר [illegible] [illegible] ויבן [illegible] את המזבח [illegible] שהיה [illegible] אחז [illegible] [illegible] [illegible] ואת המזבח הנחשת אשר לפני ה' [illegible] המזבח [illegible] היה [illegible] עם מזבח הנחשת אשר לפני ה' [illegible] שלמה והיה זה המזבח [illegible] [illegible] מלפני היכל [illegible] היה בין המזבח ובין בית ה' [illegible] [illegible] לפני הבית [illegible] המזבח [illegible] היה [illegible] [illegible] עובדים [illegible] השמים והכוכבים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לפי מה [illegible] [illegible]. ולזה [illegible] [illegible] יותר [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] אשר [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ומזבח הנחשת יהיה לי לבקר [illegible] [illegible] [illegible] את המסגרות המכונות [illegible] [illegible] המכונות והסיר מעליהם את הכיור [illegible] [illegible] [illegible] וכן עשה [illegible] [illegible] והסיר [illegible] [illegible] [illegible] ויתן אותו על [illegible] ואת מיסך השבת אשר בנו בבית [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואת מבוא המלך החיצונה הסב בית ה' מפני מלך אשור [illegible] מבית [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי

אחז מלך בשנת י"ז לפקח הנה [illegible] מאחז מלך י"ד שנה [illegible] [illegible] [illegible] ולזה [illegible] [illegible] עבור [illegible] [illegible] והיה אחז [illegible] [illegible] כי לא [illegible] כי אחז [illegible] [illegible] [illegible] מלך אשור [illegible] [illegible] שזכר ואחר זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מלך אשור ויאסרהו בית כלא. אחשב שהיה זה אחר עבור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מלך אשור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כן [illegible] [illegible] [illegible] כי כבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ה' ויאמן [illegible]

כמו [illegible] אשר לא [illegible]

הנה שמריה ותשובה מהר כי יעשה זה הקשי לא מצאתי על אחרון
שאיר פחות מלך אשור ושגלו שאין ישראל [illegible] לזה הנה. לכן
יהיה לזה [illegible] לבני שהיו [illegible] הקודמות [illegible] שלשה מגן והם
כלים תחלתו והורדין הקודם בבטן וכלות. אמר שלא יהיה לזה
מגן ולא ישפך עליה סוללה לבד לחומה יהיה כלו שלא [illegible] כי
קבלו כבודם מאד להשלים החומה בחוזק. ולא ירבק [illegible] ולא
יהיה לזה [illegible] לא יקדמנה [illegible] מגן ויהיה לסר המצוק מהם ויאכלו
בשנה [illegible] ויאכלו עד ביותה. [illegible] היו מעט ממגן
למען ולמען דוד עבדי. ר"ל למען כבוד שמי וכעבור על דוד
בריתי שאם ישובו בנו אחר [illegible] לא [illegible] ויהי
בלילה ההוא ר"ל בלילה יום ההוא שאמר בו ישעיה את הדברים.
והנה חז"ל אמרו אחר שעבר סנחריב על ירושלם [illegible]
ויש [illegible] בבקר והנה כלם פגרים מתים. הם נפלים מתים כי
הנפש [illegible] לא כבר. והנה בנו [illegible] אחר זה כמו שיעד
לחזקיה. בימים ההם חלה חזקיהו למות. כתוב כי אחר הקץ
הקודם היה זה ולא הסתיר מה שאמר ויתכם מלך אשור [illegible] כי
בכל [illegible] היה [illegible] ירושלם. [illegible]
ידוע כי השי"ת עשה מופת [illegible] זה
שיהיה בהם יותר מעט מהזרות אל הטבע. ולזה לא [illegible]
[illegible] כי מעשי שאין בו כח [illegible] זה [illegible]
המורשות וכבשולם. ויאמר חזקיהו מה אות כי ירפא
ייני. [illegible] שלא היה זה [illegible] לחזקיהו [illegible]
בזה. וזה שכבר הודיע ישעיהו כי [illegible] השי"ת היתה [illegible]
[illegible] להוסיף על ימיו ט"ו שנה [illegible] היה [illegible] יהודה
חזקיהו [illegible] מה [illegible] שירפא [illegible] בו כמו זאת הקשב
ולזה לא היה אומר בזה חזקיהו אם לא יתן [illegible]
שלא [illegible] השי"ת זאת האות. הלך הצל עשר מעלות אם ישוב עשר
מעלות ר"ל ישוב לכת עשר מעלות אחרות כדי שיהיו עשרים
מעלות. ויאמר חזקיהו נקל לצל לנטות עשר מעלות. הנה זה
הפסוק קשה מאד בפירושו. וזה כי הוא ידוע [illegible]
[illegible] השמש [illegible] השמש [illegible] קל מעשי
[illegible] וזה מבואר בעצמו. ובהיות הענין כן מה זה שאמר חזקיהו
נקל לצל לנטות עשר מעלות. [illegible] חזקיהו [illegible] זה לא
מהמופת [illegible] מאד [illegible] אשר
לא קם כמוהו לכל האותות והמופתים אשר עשה כי [illegible]
[illegible] הדברים הטבעים והוא יותר [illegible]
שיעור מה [illegible] זכה [illegible] הענין כן
הנה יהיה זה [illegible] מחזקיהו [illegible] ואיך [illegible]
[illegible] ועם [illegible] ואם אמרו שלא היה זה
המופת [illegible] השמש כי [illegible] מה שאמר [illegible]
[illegible] מלך בבל שבאו לדרוש המופת אשר היה בארץ כי [illegible]
[illegible] היה על [illegible] לפי [illegible] המקום כי
[illegible] לחזקיהו. והנראה בעיני מכל זה שזה המופת היה
[illegible] השמש בעצמו. וכבר ידעת כי [illegible]
[illegible] השמש [illegible] לפעמים [illegible] השמש [illegible]
וזה כבר נמצא [illegible] ולזה [illegible] חזקיה [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] השמש [illegible]
[illegible] לשוב הצל עשר מעלות כי [illegible]
בקש מי [illegible] שיהיה הענין בהפך זה [illegible] מופת [illegible]
והנה [illegible] ושב הצל אחורנית עשר מעלות

כמו שאמר לחזקיה. וזה המופת יתכן כי יהיה [illegible]
המופת [illegible] בהם [illegible] השמש [illegible]
[illegible] המקום [illegible] על שכבר היה זה [illegible]
במעלות אחז [illegible] יתכן [illegible] המעלות בבית המלכות
והנה שמע מלך בבל כי חלה חזקיהו ולזה שלח [illegible]
[illegible] המופת אשר היה [illegible] סנחריב [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] היה [illegible]
ואם היה זה [illegible] המופת [illegible] הנה לא היה [illegible]
[illegible] בעת ההיא [illegible]
סנחריב [illegible] כמה שאמרתי [illegible]
מלך אשור [illegible] הנה היה שם מלך [illegible] סנחריב והיה [illegible]
[illegible] שנה [illegible] כי כן היה [illegible]
והנה [illegible] מלך אשור [illegible]
מלך בבל [illegible]
[illegible] חזקיהו [illegible]
היו [illegible] לחזקיה והיה זה [illegible]
מה [illegible] המופת [illegible] מלך אשור [illegible] כל
[illegible] כי [illegible] המופת
[illegible] מלך אשור [illegible] חזקיהו [illegible]
[illegible] מה [illegible]
[illegible] ואחר זה [illegible]
שהיה שם [illegible] כסף וזהב [illegible] שמן הטוב [illegible]
[illegible] כי [illegible] ובמקום אחד [illegible]
[illegible] ואת בית [illegible] ואת כל [illegible]
[illegible] הדברים [illegible] והנה היה [illegible]
[illegible] על השי"ת כי [illegible] המופת [illegible]
השי"ת לא היה [illegible] חזקיהו [illegible] בזה [illegible]
[illegible] ויאמר [illegible] כי [illegible] ולזה [illegible]
[illegible] על זה [illegible]
[illegible] עד ימיו [illegible] ולזה
היה [illegible] ועל יהודה וירושלם. והנה [illegible] מה [illegible]
ישעיה [illegible] אשר [illegible] אשר [illegible]
[illegible] לחזקיה [illegible] אחד [illegible]
[illegible] והנה [illegible] ואם [illegible]
[illegible] יקריהו [illegible]
[illegible] כל [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] הרעה [illegible] שיהיה [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] מלך אשור [illegible] אחאב [illegible]
[illegible] זה על [illegible] בית אחאב [illegible]
[illegible] כאשר [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] על [illegible] שיהיה כך
[illegible] יהודה [illegible]
כי [illegible] השי"ת [illegible] קבלה
מלך אשור [illegible] הרבה [illegible] שיהיה
[illegible] על [illegible]
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible] וכל [illegible] וילך [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]

ואמר פקידים הנשאים · כי הלא מלכות שומרון מדי · הנה קלב כזה המאמר
כהמה לבנו קלב הקטון וכמעט כל הכושן · והכלל כי אין חכם ואין חמד
ואחרי קמם הבבלנת ואחרים מדי · איך חכמי פקידים הנשאים ועד
קמם הבבלנת המלכיות מדי · איך חכמי שומרון כי הבבלנת שומרון
מדי · והנה לימד הש״י לנו הקדמנים אשר קם כי אין כבד מועני
ועל זה קרא בשמים המעלעים דבריו ומפרשיה שחלף ונפרעה
הש״י והלך קרא עבדיו ונסבה בבני שק לבד עצמו כי ישראל
הש״י עשו · ואלה ביהייו להתפללם · יום לבה ונקבה קיום ההוא [illegible]
שהיה יום לבה חזקה מחבריה שעבר מלך אשור להשחית ירושלם
עם שירוב הלבותהנה המעשה והכור עתה לבד אין להם כח לברך
ואשר שכחו בנים עד משבר וקום הימים יהודים שקיה בקולך
כינה לפתחו ונחומריהם והאם נ״ב יום לבחה ונבלה כי קו כירי
רבשקה בדברי יאמר ואזרים ובסוף שהש״י לא יבא את ירושלם ועד
מלך אשור וזקום אחרו אחר זה והוכיח בדברים אשר שמע יי״
מלאכים עבדי מלך אשור עבדי מלך אשור ומשריו · הענין בן
רוח ר״ל [illegible] · ושמע שמועה ושב לארצו הנה השמועה היתה
שמע על תרהקה מלך כוש שיצא להלחם אתו ואולי העני
הש״י משם כדי שיצא ומאמר בזמן ההוא ושמו [illegible]
להם מהמזון מחוץ ואחרי זה ישיב לארצו אחר היות המעשה בחילון
ושם במלך ישלם לחרב כי בנו יקרהו · והענין רבשקה שב אל
אדוניו אחרי ששמע ורז ומצא מלך אשור נלחם על לבנה
שהיה מישראל כי שם היה קרוב מכוש להלחם עמו ושם שב
מלך אשור האמר שלא בא על ירושלם ושלח מלאכים אל חזקיהו
לאמר שנו הדברים הראשונים ויגזור ומגזרה שנאמר אחר זה
שהם היו המלאכים הראשונים ושבשקה אמר הדברים האלו
ויתפשהו · ר״ל הקשה שהיו בו הראיות והנביאים כמו שנו קפדים
על זה מלך אשור ושנו דבריו בתפלה אל הנביא · ואחר אמר
אחר זה את דברי רבשקה אשר שלח אדוניו לחרף אלקים חי
ויתפלל חזקיהו אל יי״ אלהי ישראל ר״ל אשר השגחתו דבקה בהם
ושכינתו נגלה ומשכה עליך המופת כרובים הכרובים בקדש
הקדשים שמו שהשם זה מקפדי הקודש · ונתבאר נ״ב במלך
שיקוצו כמעט שמה · וזה אות הש״י השגחתו דבקה בישראל אתה
הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ כי אתה [illegible]
והם ימים ואם אין להם מקוד הממשלת הכוכבים לפי שאתה
מושל על הכוכבים ועל מה שתחתיהם כי אתה עשית את
השמים ואת הארץ · ויתעכל מה שבה הארץ כי אתה יי׳ אלהים לבדך
ר״ל ראוי לך לעשות זה כדי שלא יתחלל שמך ואם אין ישראל ראויים
להתשועה אם כן · כה אמר לשאילך ר״ל שהיה מבזה ומלעיג על
יבדוך ואינה יראה מהם כי הש״י יהיה נעזר בקופתו שביחד · ונאה
נ״ב הענין הקדש אחריך · וזה אמר להודיע שאינה עניה שהיה
מאת הדברים שבא״י שככר היו ישראל מהפחדים מאד מקום הנו
שהם · והנה מדים עניין אלקי ישראל ר״ל היה הנביא לעשות
מאד עד שהשיגו נגזר לכך לחרף ולגדף מה שהיה כרבשקה הרומזו
והוא קדוש ישראל · הנה בדי מלאכיך חרפת יי״ ואחריו כי בגבורתו
וירוכלב לבך שבתת לבנות מרים קדים והם הקשים קשה ומוראי
הבנויים בקדים וידברו נבון הם קולות עד הנבוים וכל זה מאשר
לא יוכל ישראל שהיה נביא ויכל המלכות והיא מושלת על שכונת רוב
חיל ישראל ולא אמר ידעתי כי ירושלם היתה מעיינות ולא ככתב מן
מולה · והנה יתפשר שזכרו את מרזים אשר במלכו היער
ומקום הנביאות ומינו · והנה הדרך ארזים וברושים הם רומזים והשרים

מה שהיה לעולם שהיה היותר חזקות · ואחר מראדך · ובמשנה אחר
מרוס קלך · והנה הדרך מראדך ק״ל כי התחרות כי היה קן וקוף המעשה
והמורה אשר במלך ישראל · ולא אמר שכבר יחריב בית המקדש
ואח״כ יחריב הרשע אשר לפניו אשר ממנה פריות ומחים לו [illegible]
ולם בני ירושלם · אמנם קרתי ושתיתי מים זרים · ר״ל לא היה שלא אם
שהתיר מים המכונים לשתותם חכל אמר קרתי ושתיתי והולכתי מים זרים
אשר לא שבה על לב אשר יוכל ירד לשתות מעם מים · וזה מה
מקרומות שכבש שהיו כלם זרים שלא עלה בלב איש שיוכל לעשות
ובכף פעמי כל יאורי מצור תלה אחר החרבתי ימסתי כל היאורים
אשר בעמי העולם וקם הערים המחוזקים שלא יתכן לבטלם · כי
אם בכבשת העולם עליהם · ואמר שיאמר אומר שכבר אין אמר
קרתי ושתיתי בעבור חזקיה שסתם המעיינות כמו שנאמר בספר
לך · והביאור הראשון יותר נכון לפי מה שאחשב · הלא שמעת
למרחוק אותה עשיתי ר״ל על מה שהתפאר על אלהיך נמאחרות
הלא שמעת כי למרחוק הודעתי את הדברים מקדם אותיך על כל
הגוים עם עבדי הנביאים · וזה לא ידע כי אותה עשיתי כמו שאמר
ישעיה מימי קדם ויצרתיה הלוית ערש ר״ל שמי אשר הדורות
מקדם ויודיע מה שעתיד להיות והוא מחויב שיהיה קיום הדבר
כי עניין זה אין יתכן שידע האיש מה שיעשה זולת האלהים אבל
הספיק זולתה היות משרת אותו בזה ויהיה השגל מקודר והמופע
זה שרס קיומו לא מה שאמרתי ראשון בזה · וכבר הקדמנו
שאמרתי כזה בראשון מאמרי ובספר ישעיה · למוראים ולתכלית
ר״ל כי מתחלי קדים לשבתך ורעותה והיות מעשים ואחרי כל זה
והנה עתה הבאתיה בידי מלך אשור והיה זה את התכלית שחשבת
ויושביהם לה שית והקדים עד שהיו ערים כלריות נצים חרבים
ויושביהם אכלו העדים ר״ל יד כח נואיו להם כח קצר ובושו היו
בשמח כי נחשבו שלא חשבו זה רובונם · הנה לא היה להם כח להלחם
באויבים ושב הקוצר ויורד ביושבים זה ונמצא ומשריחה אותי
וכנוח חציר הגג שיקוח יובש יקבל להכרת וכמו הקוצר שקצר טרם
הענין להיות חיה · שבתך וצאתך ובואך ידעתי ר״ל שכבר ביארך
ואתך לשמוע וכנגד מעידות שהביא הכל ידעתי טרם היותו וכן
ישמעו הכפירים · ר״ל היותך מרגיז עלי קן אנכי אחד עד
שתמסת שלא יוכל לך ושאננך עלה באזני · ונתי שככר עלה
באזני הבנק אנו והיה סבת זה היותך שאנן ושלם · ולזה ושמתי
עוד חחי באפך ומתגי בשפתיך · הנה הרחה לך שחנו הקדין והמשל
אחר העבד · ר״ל כי שמת חחי באפך והוא הכל וששבו לו הכנס
ואחים באותיות הדרך [illegible] כפי קבלה [illegible] כאשר
ירצה והשיבותיך בדרך אשר באת בה · והשיב שחזר להלוני עם
מלך כוש שבא לירושלם ושם חפני [illegible] וזהו הקיות אחר
השנה ספיח · אמר זה על שלא היה כמו אחד שאין קצה שיאות [illegible]
מלך אשור כי לא ישוב עליהם עוד מאחר · ולא חפץ להשיב לחזקיה
וזה הוכיח אשר הוא מסכה עד בכבד ישוב אשר כמו כך [illegible]
אל ירושלם יהיה לך האות כי ישעיה אמר [illegible] השנה
הזאת תאכלו הספיחים אשר נפלו בקוץ ולא זרעו [illegible] שישנה
הכרם מזה [illegible] שיקצר וכל השנה [illegible]
השנית תאכלו שחיס והם הספיחים [illegible] מהקציעו
הראשונים · והיתה שאחריה שנה היא שנת השמטה שכבר לא כי
מהקיה זה שלא יזרעו ולא יקצרו · ויספה פליטת בית יהודה
הנשארה מהמלך אשור ומהמלך ישראל [illegible] מלך ארם לעשות דינו
למטה [illegible] ר״ל כי מירושלם תצא [illegible]

כי יש רמז לזה ולפי שסמך מלכות הש"י והיו רמוזים מעט זה שידברו בהם
כלה מבור הכתובות בתורה אחד שתכבד בהם וירד לא תעבור בחרבי
חפץ חרב שלשלם ומחוץ [illegible] ונשגגו [illegible] מעשיו ב
בנען כנים ועל הסקונן ירמיה כמו שכתב בספר קינות לא מיד
שזכר בלה ממנו ואמרו רז"ל שמה שכתוב הוא אמרו רוח אפינו
משיח יי' נלכד בשחיתותם וזה מפסוק למה שאמרו ויקח עם
הארץ את יהואחז בן יאשיהו וימשחו אותו ירמיה שמשחו אותו את
מפני המחלוקת שהיה בין האחים וירמיה מפני זה כי יהואחז היה
יהואחז הבכור וכבר יתבאר זה ממה שזכר שבן עשרים וש
ושלש שנה יהואחז במלכו ואחר מלך [illegible] ומלך אחריו
יהויקים והיה בן כ"ה שנה יהויקים במלכו וזה נמשך כי בכור היה
גדול ממנו כמו שתי שנים וכבר נמנו בס' ה' בני יאשיהו וזכר
שם כי הבכור יוחנן והשני יהויקים והשלישי צדקיהו הד' שלום
וכבר ביאר ר' אברהם עזרא כי שלום הוא יהואחז וזה כתוב
כי אמר השם אל שלום בן יאשיהו מלך יהודה המולך תחת יאשיהו
אביו אשר יצא מן המקום הזה לא ישוב שמה והנה אחריו מלך יה
יהויקים ובנו אחריו ואחרי יהויקים מלך צדקיהו ולא מלך יוחנן ואם
הוא הבכור מלך בכל המלך היה בעונו ואמנם הנה זכר
מלך כי הבכור יוחנן לפי מה שאמרו להודיע שכבר עשו ישראל
שלא כהוגן להמליך הקטן שבבנים תחת המלכות והיו נמשך
לעשות המלכות אשר היו לפניהם מעלות מעשיהם ולזה נמשך
אחריהם מה דעתה שנמשך כי אחר צדקיהו יוחנן אחר מעשה יאשיהו
בכלל שר עשו מבואר לאחריו אשר עשו רע בעיני יי' כי
הזה ומעשה ה' ואנשים ויהיו עשו על האחרון ר"ל כי אפי' שעמד
ומעשה העבודה לא אבה הש"י לבנות שמלכות [illegible] וירמיה
שאחד מעבדי יי' אשר היה ישעיהו בן אמוץ על אשר היה
מוכיח אותו וכן אמרו רז"ל שמנשה הרג את ישעיהו ולא הוסיף
עוד מלך מצרים לבוא מארצו אמר זה לבאר כי לקח הש"י
[illegible] יאשיהו [illegible] כי [illegible] על [illegible]
יהויכין מלך יהודה על מלך בבל ר"ל שיצא בעבור מלך בבל
כששמע שהוא בא שם להשלים עמו ושם אחריו [illegible]
לא כלה לה שנים עמו אחר [illegible] בבלה הוא ואמו ועבדיו
ושריו וסריסיו [illegible] למלך [illegible] מלך בבל שעבדו כו
שבעת אלפים ששית וכל החרש והמסגר [illegible] והשוער
ושומרי החומה וקוצים [illegible] ואת [illegible] ר"ל אשר [illegible]
ואת כל אשר היה שבעת אלפים והנה לא נגלה עשרה
אלפים ובספר ירמיה אמר כי [illegible]
הגולה יהודים [illegible] וכו' וירמיה [illegible] בספר ירמיה
[illegible] שלש שנים [illegible] בזה
המקום שנת שמונה ואחר מספר הנביאים ירמיה [illegible]
ר"ל הקדמוני כי בתחלה ספר כל [illegible] הגולה [illegible] מיהודה
ובנימן ואחר [illegible] בזה [illegible] אשר [illegible] בעיני
ובספר ירמיה [illegible] הנביאים שהיו משבט יהודה ולזה [illegible]
יהודים כי על אף יי' להיות בירושלם וביהודה עד השליכו
אותם מעל פניו ר"ל כי [illegible] העם [illegible] היה
שימשכו [illegible] הרעה ולזה לא היתה [illegible]
במלך בבל [illegible] ירושלם ולא [illegible]
כמו שהיה אומר ירמיהו [illegible] קביב [illegible]
שבועות [illegible] כשנה [illegible] הרעה [illegible]
הנה לא [illegible] ירמיה [illegible]

בקשה הרב [illegible] לחדש ורבי [illegible] ר"ל [illegible] שנים
ובלקחו את [illegible] הנה ר"ל בבל והנה לפי שרחוק [illegible]
נכנסו עיר ילך שעל פני הקומותם ר"ל שיתן ולכך שהיה בין
שהיה קומות כלי שלא ירקום שדים ולא יגעו בהם אשר על ג
המלך וילך דרך הערבה ר"ל כי המלך הלך דרך המדבר שלא
ירגישו בו כשדים וירדפו אחריו וישיגו אותו [illegible] המורד וקרובו
שלכדוהו ולזה הרגו בנו ועוד עור עיניו ויאסרהו בנחשתים
ונתנהו בבית הפקודים עד יום מותו כמו שנזכר בספר ירמיה
ומה שהזכיר בשבעה לחדש וכבר אמר בספר ירמיה בעשור
לחדש וירמיה שהתחיל [illegible] בשבעה לחדש כי אז נכנסו
בירושלם וסוף הקרבן היה בעשור לחדש אז נשרף בית המקדש
ואת כל בית גדול ר"ל כל בית השרים אשר רב טבחים ר"ל שר
רב טבחים לשומרים ולשופטים ר"ל לעבודת השירות והמעשים ואת
עמודי הנחשת אשר בית יי' וכבר התבאר בשני בית המקדש הנה
בזכרון בנין שלמה בית המקדש ומשם יבאר אחור כי מה שזכר
בזה המקום מחצי הקומה שריה הראש הוא כהן גדול ואת [illegible]
צפניהו כהן משנה היה סגן הכהנים ואת שלשה שומרי הסף הם
שומרי בית המקדש ואת הסופר שר הצבא ר"ל ואת הסופר שהיה
סופר שר הצבא [illegible] את [illegible] הארץ עלה הסופר וילך
אותם אל מלך בבל ר"ל [illegible] מלך בבל [illegible] שדים עד
שהומתו הנשיאים שהיו [illegible] והומתו [illegible] אשר [illegible]
בבל על שאמרו [illegible] ויהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין
לפי שאז היתה האחרונה [illegible] וכבר היה [illegible]
יהויכין שנה [illegible] שנכנס [illegible] מלך
[illegible] והנה [illegible] בעשרים [illegible] ובספר
ירמיה בעשרים וחמשה וירמיה כי בכ"ה לחדש היה זה המעשה
ולא [illegible] עד כ"ה לחדש והנה [illegible] כי [illegible] חסד
[illegible] שהיה [illegible] ירמיה [illegible]
[illegible] כמו שכתוב ואת [illegible] מלך
[illegible] היה [illegible] כי [illegible]
יהויכין [illegible] כי כן היה [illegible] בני
[illegible] שב [illegible] ומלך [illegible] בית הכלואים [illegible]
[illegible] בידם [illegible] כי יהויכין היה [illegible]
ועכשיו היה [illegible] ומשחת [illegible] בני [illegible] שהיה לא
היה [illegible] ואמר שהוא [illegible] תמיד [illegible] כי [illegible]
היה בביתו [illegible] כל ימי חייו [illegible] לצדקיהו [illegible]
[illegible] מלך [illegible] ספרים [illegible]
[illegible] מלך [illegible] על זה המקום הנה זה [illegible]
[illegible] בזאת [illegible] כזה המקום
ואחר [illegible] המלכים הנה [illegible]

התועלת הראשון

בחר מלך העבודה שהגי'
[illegible] יהויכין [illegible]

[illegible] הראשונים [illegible] עד [illegible] ולזה
ספר כי [illegible] שעשה יהואחז בן יהויקים הרע בעיני יי' [illegible]
בישראל [illegible] בידי [illegible] ושר [illegible] החזיר [illegible]
[illegible] שנים [illegible] ועשרת אלפים [illegible]
[illegible] כי [illegible] היתה [illegible] בן יהויחז על [illegible]
[illegible] היתה [illegible] זה [illegible]
[illegible] שזכר [illegible] בזה המקום [illegible] בזה
[illegible] לכך [illegible] שלא [illegible] המקדש [illegible]

יען רך לבבך ותכנע מפני ה׳ הנה הכהן בזה שאמר יאשיהו קודם זה אחר
הדבר בו שהבין שמעת דברי התורה הזאת אשר [illegible] מאת ה׳ על [illegible]
[illegible] את אשר עשה והרבה אותם כי קודם זה גם היה יודע
הדבר [illegible] מה הוא עשה הישר בעיני ה׳ וזה גם היה מקבל לו
שוב אחרי ה׳ ומלך אחר היה ראוי שיוסיף [illegible] בדבר ה׳
[illegible] הענין [illegible] ואמר הרמב״ם [illegible]
[illegible] שיחזק עם ה׳ [illegible] זה [illegible]
[illegible] ויתנו את הכסף המובא בית ה׳ ואמר
שהיה הכסף נתון [illegible] כמו שהיה הענין בימי יהואש המלך וגם
זכר כמו שזכר בזה המקום והנה אמרו ויתנו את הכסף
ר״ל [illegible] שעשו את הארון אשר [illegible] את הכסף [illegible]
[illegible] בית המקדש והמונים הכסף ההוא יתנו [illegible] על ידי עושי ה
המלאכה המופקדים בבית ה׳ לחזקו והם הכהן הגדול וסופר המלך
ומהכסף ההוא יתנו שכירותם לאומנים העושים המלאכה בבית
ה׳ לחזקו והם הכהן את בדק הבית ר״ל מה שראוי שיבדק [illegible]
מפני הבדק [illegible] והאומנים הם חרשי העץ והבונים [illegible]
[illegible] כי [illegible] ומהכסף הזה
היו קונים עצים ואבני מחצב ולא יחשבו את עושי המלאכה
המופקדים בבית ה׳ כי באמונה הם עושים וכבר פירשו [illegible]
בזה בענין יהואש [illegible] אשר
נכתב שם [illegible] בזה המקום ויאמר חלקיהו הכהן
הגדול על שפן הסופר הנה זכר כי הכהן הגדול היה [illegible] על שפן
הסופר בזה [illegible] ויקח [illegible]
[illegible] הכסף [illegible] ויתכו את הכסף [illegible]
שנמצא שם ויתנוהו על ידי עושי המלאכה [illegible] זכר [illegible]
[illegible] כמה שזכר שפן הסופר [illegible]
חלקיה את הספר את שפן [illegible] התיכו עבדיך את הכסף [illegible]
[illegible] כלוי [illegible]
ויהי כשמוע המלך את דברי ספר התורה ויקרע את בגדיו [illegible]
[illegible] כי שם [illegible]
[illegible] יהודה עם מלך יהודה כמו שביארנו שם [illegible]
[illegible] שפן [illegible] המלך ויקח [illegible]
[illegible] מה [illegible] כבר [illegible]
ר״ל [illegible] בירושלם [illegible] בבית [illegible]
לכן הנני אוספך אל אבותיך ר״ל [illegible] אל אבותיו [illegible]
[illegible] בימיו [illegible]
[illegible] ויעמד המלך
על העמוד [illegible] עמוד והיה שם המלך [illegible]
התורה [illegible] הקהל [illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] ב
[illegible] והשבית
את הכומרים [illegible] אשר נתנו מלכי
במות בערי יהודה ומסבי ירושלם והשבית [illegible] המקטרים לבעל
לשמש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים [illegible] החזיר
[illegible] העבודה ההיא שהיו עושים [illegible] וישבר את [illegible]
[illegible] העם שהיו עובדים ע״ז [illegible] המקום
[illegible] היה [illegible]
[illegible] ויתץ את בתי
הקדשים אשר בבית ה׳ [illegible]
[illegible] שהיו [illegible]

[illegible] האשרה [illegible] שם [illegible]
היו [illegible] בתים בעבור האשרה והיו עושים [illegible]
ומהנשים [illegible] האשרה [illegible] זכר [illegible]
[illegible] הבמות [illegible] מעבדי [illegible]
[illegible] ויבא את כל הכהנים מערי [illegible] כבר [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] מגבע [illegible] יהודה והנה [illegible] הבמות [illegible] בהם כבר
[illegible] אך לא יעלו כהני הבמות ר״ל שהכהנים שעבדו ע״ז [illegible]
[illegible] אל מזבח ה׳ בירושלם [illegible]
[illegible] אחיהם [illegible]
[illegible] הנה עשו [illegible] עבור [illegible]
[illegible]
[illegible] ויטמא את התפת [illegible] יהודה [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] בית ה׳ [illegible]
[illegible] המלך [illegible] על המזבחות [illegible]
[illegible]
[illegible] ואת ידי [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] הבמות אשר בנה שלמה מלך
ישראל [illegible] שלמה [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] ויפן יאשיהו וירא את הקברים [illegible]
[illegible] מן הקברים [illegible]
[illegible] עצמות [illegible]
[illegible] עצמות [illegible]
[illegible] עצמותיו [illegible]
[illegible] הקברים [illegible]
[illegible] ויזבח את כל כהני הבמות אשר
שם על המזבחות [illegible]
[illegible] בית אל [illegible]
[illegible] המזבחות [illegible]
[illegible] היה [illegible] מלך אשר [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] יאשיהו [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] הכתוב בספר התורה [illegible]
את התורה [illegible] הברית [illegible] ישראל
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] יאשיהו [illegible]
[illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] הבמות [illegible]
[illegible] יאשיהו [illegible]
[illegible] הפסח [illegible]
[illegible] מלך [illegible]
יאשיהו [illegible] עשרה שנה למלך יאשיהו [illegible]
הפסח [illegible]
[illegible] יאשיהו [illegible] העם כי [illegible]

ולא יורה שכל ולא ידע מה [illegible] ולא ישפוך [illegible] וכן היה הענין בסוף · ולזה גם זכר שכבר יעד הנביא שיוסיף ה׳ לחזקיהו ויוסיף על ימיו חמש עשרה שנה וכן היה · ולזה גם זכר שכבר יעד ישעיה לחזקיהו הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתו ואשר אצרו אבותיו בבלה ומבניו אשר יולד יהיו סריסים בהיכל מלך בבל וכן היה הענין בסוף · ולזה גם זכר מה שדבר השם ביד עבדיו הנביאים על אודות מנשה שיביא מן הרעה על יהודה וירושלם מה שהתחייבה בזה הספר שכבר מצא [illegible] · ולזה גם ספר יעוד השם ליאשיהו כי בימיו לא יבא הרעה · וכן היה כי בימי בנו באה · ולזה גם ספר שכבר עשה יאשיהו מה שיעד הנביא אשר בא מיהודה שכבר ישרוף יאשיהו על המזבח ההוא עצמות אדם · התועלת

התועלת הה׳

הוא להודיע שאין ראוי שיתחבר הצדיק עם הרשע [illegible] · ולזה ספר שכאשר חבר [illegible] שנשברו אניותיו [illegible] וקם על לשונו [illegible] שיהיה [illegible]

התועלת הו׳

הוא להודיע שאין ראוי שיומתו הבנים על חטאת האבות ולא האבות על הבנים · ולזה ספר שבני המכים לא המית ככתוב בספר תורת משה לא יומתו וגו׳

התועלת הז׳

הוא להודיע שאין ראוי שיתגאה האדם בדבר המלחמה [illegible]

מה שקרה [illegible] הלא תראה מה שקרה [illegible] על האדומיים במלחמה עם [illegible] ויהודה עמו · ולזאת הסבה גם ספר [illegible] שכבר [illegible] ויהודה עמו [illegible] ולזה שכבר חיה אמציה אחרי יהואש חמש עשרה שנה · התועלת

התועלת הח׳

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] ולזה ספר מה שקרה [illegible] ישראל בעבור [illegible] אלהים אחרים [illegible] אשר היו [illegible] כי זה היה סבת החרבן והגלות · ולזה ספר שכבר [illegible] מלך אשור [illegible] על שומרון והגלה ישראל [illegible] חטאתם · ולזאת הסבה גם זכר כי חזקיה [illegible] כי מלך אשור תפש כל הערים הבצורות אשר ביהודה [illegible] טוב [illegible] ולזה גם ספר [illegible] היו ישראל בסכנה [illegible] מלך יהודה [illegible] מלך אשור [illegible] ולזאת הסבה גם זכר [illegible] גם כל [illegible] ולזאת הסבה זכר גם כי יהויכין [illegible] מלך בבל [illegible] והנה היה זרובבל בן שאלתיאל [illegible]

התועלת הט׳

הוא להודיע כי זה הרע [illegible] שהפך השם על [illegible] הנביאים [illegible] כל [illegible] מקרי דברי השם [illegible] ברית השם [illegible] בכל [illegible] ישראל [illegible]

חיים · ובסוף [illegible] כמו שזכר [illegible]

התועלת הי׳

הוא להודיע כי מה שימשך [illegible] רע [illegible] ועל [illegible] כי [illegible] השם [illegible] ישראל [illegible] אחריו [illegible]

התועלת הי״א

הוא להודיע שהוא ראוי שיקדש הקדש [illegible] הכבוד · ולזה ספר [illegible]

התועלת הי״ב

הוא להודיע כי [illegible] במלחמה הוא [illegible] המלחמה · ולזה אמר [illegible] בעבור האנשים אשר על המלחמה [illegible] התועלת

התועלת הי״ג

הוא להודיע שהמלך ימשול [illegible] כי [illegible]

התועלת הי״ד

הוא להודיע שאין ראוי [illegible] על [illegible] והנה [illegible] ויחמלו [illegible] ולזה ספר שלא [illegible] היה [illegible] בסבה הנזכרת

התועלת הט״ו

הוא להודיע כי [illegible] ראוי שיכנע האדם לפני השם ויתפלל [illegible] ולזה ספר שכבר התפלל המלך [illegible] והתפלל לפני השם [illegible] המלחמה · ולזאת הסבה ספר גם שכבר [illegible] יאשיהו לפני השם [illegible] ובכה לפני [illegible] על [illegible] ועל עמו [illegible]

התועלת הט״ז

הוא להודיע כי היות השם [illegible] אחרית [illegible] על שיהיה [illegible] כי [illegible] לא יתכן שיודיע אותם

התועלת הי״ז

הוא להודיע כי מהשגחת השם [illegible] ולזה ספר [illegible] שכבר נגזר על חזקיהו [illegible] ויוסף ימיו חמש עשרה שנה · ולזאת הסבה ספר גם כן ספר [illegible] יאשיהו [illegible]

התועלת הי״ח

הוא להודיע כי [illegible] ולזה [illegible] יאשיהו [illegible] מפני [illegible] בברית עם השם [illegible] וכל [illegible] והמזבחות והמצבות ומשכיותיהם והשבית את הבמות וזבח כל כהני הבמות אשר [illegible] המזבחות [illegible] בכל ישראל [illegible] והנה היה כל זה [illegible] ישראל כי [illegible] הרעים [illegible] אשר בעבורם היו

הדבקה [illegible] משכה חזקה [illegible] ישראל [illegible] ונזכר בספר כי
[illegible] עליהם ישראל [illegible]
היו [illegible] בחיים · ונזכר בספר כי [illegible]
[illegible] עד התמעטם · ומן
[illegible] להם [illegible]
ויקולו עמו ויקשרו [illegible] בירושלם והמיתוהו · ונזכר בספר
[illegible] בן יואש מלך ישראל היתה בעבור
[illegible] ישראל [illegible] · ונזכר
בספר כי [illegible]
[illegible] ונזכר בספר [illegible]
[illegible] כמו שנזכר [illegible] · ונזכר
בספר [illegible] בן ירבעם לא מלך כי אם [illegible]
[illegible] הרע בעיני ה' [illegible]
[illegible]
בספר כי מנחם בן [illegible] עשה הרע בעיני ה' [illegible]
[illegible] · ונזכר בספר כי [illegible]
[illegible] מלך אשור [illegible]
[illegible] ונזכר בספר [illegible]
[illegible] הישר בעיני ה' [illegible]
כי [illegible] מלך ארם ופקח בן רמליהו [illegible]
[illegible] · ונזכר בספר [illegible] כי
[illegible] ה' [illegible] עד
[illegible] פקח בן רמליהו [illegible] כמו שנזכר [illegible] · ונזכר בספר כי [illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר
[illegible] מלך אשור [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר [illegible]
[illegible] ונזכר בספר כי [illegible]
[illegible] מלך אשור [illegible]
ונזכר בספר [illegible] חזקיה [illegible] הישר [illegible] ה'
[illegible] ישראל [illegible] ה'
[illegible]
[illegible] מלך אשור [illegible]
[illegible] מלך [illegible]
[illegible] שנזכר [illegible]
[illegible]
[illegible] חזקיהו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ה' [illegible]
[illegible] · ונזכר בספר כי
[illegible]
[illegible] ה' [illegible]
[illegible]
[illegible] ונזכר [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] יהודה [illegible]
[illegible] · ונזכר בספר כי [illegible]
[illegible] יהודה [illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר [illegible]
[illegible] הרע בעיני ה' [illegible]
[illegible] ירושלם [illegible]
[illegible]

התועלת הב

[illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר כי
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ה' [illegible]
[illegible]
[illegible] כי
[illegible]
[illegible] · ונזכר
[illegible]

התועלת הג

[illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] · ונזכר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר כי
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר
[illegible] ה'
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר [illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת הד

[illegible]
[illegible] · ונזכר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר
[illegible]
[illegible]
[illegible] ירבעם [illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר [illegible]
[illegible]
[illegible] · ונזכר בספר
[illegible] ישראל
[illegible] · ונזכר בספר [illegible]
[illegible]

הואו והוא שם אחר לשובל · והכלל שהוא נכרי בשנו ויהיו בנים לשובל אבי קרית יערים הרואה חצי המנוחות · ר"ל שזו היא קרית יערים היו לו שני בנים שם האחד הרואה ושם השני חצי המנוחות · אמר כי מקרית יערים יצאו משפחות רבות והם היתרי והפותי ושאר המשפחות שזכר · ומשפחות סופרים וכו' חשוב שהכל בזה במאמרו אמר אבי בית רכב אבי בית גדר והיו שם שריות שלש ובין וכולן הולכים במה שיבוא · והשלשה שזכר המשפחו שאלו ומן הנשאר שזכר תרעתים והם שובל ושלמא וחרף ואת כי משפחות סופרים ואחרים והם היו יושבי יעבץ וקראם היו תרעתים שלשם שמעתים וקראם שוכתים הבאים אלו כלם היו הקינים שבאו מחמת אבי בית רכב · ידמה שבן היה לרכב היה שמו [illegible] ומחמתו נתיחסו אלו המשפחות והיו נקראים קינים · שני ענין ושובל ושם ושלמה היה שמונה הוא שמו [illegible] בן [illegible] · ואלה היו [illegible] כי שלמה היה בן ה' שהיה לבתשבע תחלה · וזה שאמר כי לבר בת שבע הקרוב לעשרים שנה ודסקור דוד · ובני יאשיהו הבכור יוחנן וכו' · כבר באמרנו בספר מלכים כי יוחנן לא מלך ויחזו שיהיה ראוי המקום שהיו שמם יכניה בן יהויקים שהם זכרו כן אחר · וקרא ושני יהויקים יכניה בנו · וזה אמר אליו אחר · ובני יכניה אסיר שאלתיאל בנו · אמר כי שאלתיאל בזה כי אסיר היה בן יכניה ושאלתיאל היה בן אסיר · ומה שאחר ומלכירם ופדיה ושנאצר יקמיה

שמעי ופדיה הם כלם בני שאלתיאל לפי שזרובבל היה בן פדיה שהוא בן שאלתיאל אשר אמר שזרובבל שהיה בן שאלתיאל על אחר ונראה לי שהקרוב בזה הטעם אחד מן הבנים · אלה משפחות הצרעתי · כבר זכר ומשפחה בנו לשובל ילדו משפחות הצרעתי · אלה בני עיטם וכו' · ידמה ומה שאחר זה שעיטם היה בן חור · ושם אחר זה אלה בני חור אפרתה · ר"ל שהיה בן חור אפרתה והיה אבי בית לחם כי הוא היה אבי שלמה שהיה אבי בית לחם כמו שקדם · ולא שחור היה תקוע · כבר זכרו במה שקדם ובן שנה לא שי תולדותיו · וקוץ הוליד את ענוב · ידמה שהכלל במה ש שכבר היה בנו בן קוץ שהוליד את ענוב ואת הצבבה ואלו היו מ משפחות רבות אחרי אחרחל בן הרום · ויהי יעבץ נכבד מאחיו ידמה שהכוונה שהיה בזה יעבץ כי ילדתי בעצב · ויקרא יעבץ לאלהי ישראל וכו' · ידמה שיעבץ היה נשיא השבט או היה מהשופטים ושא אמר והרבית את גבולי [illegible] שירבה השם גבול היהודי · בזה האופן · וידמה שהיה זה במלחמה [illegible] דבר מה נשאים יעשה לנו ולבקש לזה המקום · והכלל בזה כדי [illegible] בזאת המלחמה וה והרבית את גבולי שתכבוש ערי הגוים ותהיה ידך עמי [illegible] שתעשה שנן [illegible] שלא תהיה לנו [illegible] כלי בזאת המלחמה · וכלוב אחי שוחה · ידמה שהיה בן עזר אבי חושה ויהיה חושה ושוחה אחד · ובני כלב בן יפנה · ידמה שהיה בן עזר [illegible] ובני כלב בן יפנה · ידמה שיהיה יפנה [illegible] · ובני אלה קנז · בני יהללאל · ידמה שהוא כמעט שהיו לו שני שמות · ובני עזרה ידמה שהוא עזר והיו לו שני שמות · ותהר את מרים ואת שמי ואת ישבח · ר"ל שמרים הרתה ויולדה שמי וישבח והיו התאומים · [illegible] זכר עם ההרה ואמר שהיה הלידה [illegible] ותמה שהיה היתה יהודית המטה [illegible] שהרתה מלבד · ואת אחת אחרת ואשתו היהודיה · וידמה שמשפחתם הם בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד · והשם יובא לומר אשתו היהודיה · ובני אשת הודיה ר"ל והם בני בני אשת שהיה שמה הודיה והיא אשתו היהודית שזכר ואמר שהיא אחות נחם ולא זכר במה שקדם מאיזה היה · [illegible]

ושרף אשר בעלו למואב ר"ל אשר בעלו בנות מואב · והדברים עתיקי ר"ל שהדברים ישנים מאד · ואפשר שהיה זה בימי משה בשטים · ואפש שהיה בימי השופטים · והמה היוצרים שהיו מלאכתם [illegible] והיוצרים הם שני שמות היוצרים · ר"ל שהיו עושים כלי חרש · יושבי נטעים וגדרה · ר"ל שהיו יושבים בחוץ מן הערים ומעשיהם שלא נמצא לשם עם המלך במלאכתו [illegible] זה אחר זה ומשם מה שהיו עושים לבעליהם ובכיס כהם שהיו [illegible] ושבו שם למלאכת מלאכת המלך · וכל משפחתם לא הרבו עד בני יהודה · ר"ל כי אע"פ שהיו לשמעי בנים רבים ובנות רבות · הנה כל משפחתם לא הרבו שיהיו שוים למספר בני יהודה · וישבו [illegible] עד למלך דוד · [illegible] היה עם העיר · ואת המעינים אשר נמצאו שמה

הנה המעונים היה שם המעונים בכלל · והכלל בזה [illegible] הכנעניים מערים שהיו יושבים עם רועים או היו שם מקנים להם שם מקומות [illegible] וכל זה היה · ויהיה זה בימי חזקיהו מלך יהודה · וידמה שהיה זה אחר גלות עשרת השבטים ושם נשארו · [illegible] פלטיה [illegible] שהיו [illegible]

וכבר ביארנו בביאורנו לדברי התורה כי זה המעשה היה זה לבני יוסף והנה היתה ידועה הבכורה של מי המשפט כי יחשב מה זה שלא היה בזה התיחשות ליוסף · ולא להתיחס לבכורה כי שם היחס יהיה לראובן בכור · בני יואל שמעיה בנו · הנה יואל היה [illegible] ובן בני הפקידה [illegible] · אשר הגלה תגלת פלאסר מלך אשור זה היה קבלות הראשון אשר הגלו בו ראובן וגד וחצי שבט המנשי [illegible] כמו מלכים · ובימי שאול עשו מלחמה עם ההגרים הם בני הגר יטור ונפיש ונודב · ר"ל שהם בני הגר יטור ונפיש ונודב · והגרים ויתו ויטור [illegible] · אחר [illegible] מלך אשור הוא תגלת פלנסר שזכר במה שקדם והוא סנחריב ועוד היו לו שמות אחרים · ויהיו עד הגולה · הנה אחר מעשה השבטים [illegible] ומות אחר שהמורה [illegible] היו עם [illegible] · ויוחנן הוליד את עזריה הוא אשר כהן בבית וכו' הנה זה [illegible] כי [illegible] שלמה היה כהן [illegible] ואיך יהיה בן [illegible] כמו זה הזמן המעשה שאמרו כי הם כמו עשר שנים · [illegible] שהיה [illegible] שלמה · וידמה שהוא היה בן אחר [illegible] בבית [illegible] אחר הבנות [illegible] שהיה [illegible] זכר אחר זה [illegible] כהנים גדולים · והנה [illegible] דורות [illegible] קבלו כל זמן בית ראשון · עמינדב בנו קרח בנו · הנה עמינדב הוא יצהר · אסיר בנו ואלקנה בנו ואביאסף בנו · הנה ידוע כי אלו השלשה היו כלם בני קרח ר"ל אסיר ואלקנה ואביאסף ואחר זה זה זכר כי אסף אסיר היה בן אביאסף ותחת היה בן אסיר ואוריאל היה בן תחת ועזיה [illegible] אחר זה [illegible] ועזיה היה בן אוריאל ושאול אחר זה עזיה ושאול היה בן עזיה [illegible] אחר זה יואל · [illegible] אלקנה [illegible] היה בן [illegible] · וזכר שבני אלקנה הם עמשי ואחימות · [illegible] אלקנה [illegible] ואלקנה בנו צופי [illegible] ונחת היה בן צופי [illegible] ואליאב היה בן נחת · [illegible] אליאב · וירוחם היה בן אליאב [illegible] אלקנה היה בן ירוחם · [illegible] היה בן אלקנה [illegible] שאלו השלשה היו בנים [illegible] בנים ושני בנות · [illegible]

אך ישראל לא שמרו כמו שזכר הנביא שקראו בן אותם בימי יהושע
ונזהרו בזה מאד מזה הכלל שלא יתחתנו

התועלת הי"ט

הוא להודיע שכהן שעבד עבודה זרה היה ראוי שלא יעבוד לה אך הוא אוכל בקדשים עם אחיו הכהנים ואמנם אמרו אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלם כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם

נשלם ביאור נביאים ראשונים
תהלה לשוכן מעונים

פירוש דברי הימים להחכם
השלם ר' לוי בן גרשום

אדם שת אנוש · עד ויקרא לישראל · אלה שמות אנוש הנה כלם עד נח הוא הקדים הראשון לשני · וזה שאלה הוא אחד משמות אנוש וכן כלם עד נח והוא אחד שם וחם ויפת · ובני וחרם עד וחושנגר ומשך · הנה הקדים בזה והרבה בן לפי מה שהקדים בתורה שעד נחור ובנו ומשפחותיו במקום והנה אחרי כן בתורה התולדות ומשך ומש והנה היו לו שני שמות · שב קרעבעד עלם · הנה הראשון אבשוע ע' אברם · ובנימין וב' לא מנה בזה המקום בניהן ויראה מפני זה שלא יהיה הרבה כמה שאמר בתורה לאשורים ולטושים ולאומים שמות אחרים וב' לא מנה אותם בזה הספר · בני אליפז וב' הוא הרבה באמרו והאמנם ועמלק הוא שהמנה יותר ה' ועמלק לפי מה שנכתב בתורה שעם אחום בתורה הוא אותו שחושב והנה היו לו שני שמות · ברמאות בת מי זהב · והכן שלמו היתה מאדד והוא היתה בבתחין שמו מי זהב · ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' · קבר האחם ולא זכר מיתת ער ואונן · ובני זרח זמרי ואיתן וב' הנה זמרי הוא עכר כשאמר זה והיו לו שני שמות · עכר עוכר ישראל הוא עכן הנזכר בספר יהושע · ובני חצרון וכו' · ואת כלובי הוא כלב והיו לו ב' שמות ושאר בני יהודה · בימי משה היה זה שהיה אז הנשיא נחשון בן עמינדב · וכלב בן חצרון הוליד את עזובה אשה ואת יריעות ויראה שיהיה הרצון בזה שיהיו לו שתי נשים עם האחת והיא הראשונה עזובה ועם השנית יריעות · ואחר זכר שבני עזובה הם ישר ושובב וארדון · ואמנם יריעות היתה פלגש · ואמרו עזובה אשה לפי כי היא לבד היתה אשתו · הולידה ואת יריעות את יריעות והיה יריעות בת היתה מעזובה ואחר זכר שמות בניה · והנה כתב לר' כי בצלאל בן אורי היה מכלב בן חצרון לא מכלב בן יפנה · ואחר בני מכיר אבי גלעד ר"ל שאלו הבנים היו לכלב בן חצרון ממכיר אבי גלעד ט' מבנותיו והיא זה אחר שלקח אפרתה כמו שזכר ולא היה לששן בנים כי אם בנות · ויראה ששמה ובני ששן א' אחת היא עם אשר היתה לו · ואחר ובני כלב [illegible] ובני חוטים · ובני כלב אחי ירחמאל · הנה הראשון הבנים בני נבל בן חצרון כי כבר זכר שם בנו · ואחר שזכר עתה שמות בני בנו של כלב בן חצרון והיה מי שבכורו הוא יותר שזכר בזה שקדם זכר בני עתה הבנים שהיו לו מפלגשיו · ובת כלב עכסה לפי שאפשר כי בת כלב בן יפנה היתה העכסה יראה שהיה כלב בן יפנה כלב בן חור והיו לאביו שני שמות · ואם אמרנו שהיה מה שזכר [illegible] כלב בן חצרון יהיה כלב בן יפנה הוא כלב בן חצרון · ומזה האמרים הוכרחו [illegible] להאמין אותו כי היה לכלב [illegible] שנים שנה כאשר שלח אותו משה עם המרגלים ובכל [illegible] מלחמת המשכן · ואפשר שנאמר עוד שלא יתחייב מזה שיהיה כלב בן יפנה הוא כלב בן חצרון · ואפשר שכוונה שזה המאמר הוא בכלב בן חצרון לא בכלב בן חור · וזה כי אפשר שהיתה לו בת ששמה עכסה אחר שלא היה כלב בן יפנה [illegible] לבלתי אחד מהם בתשמה עכסה · ואם אמרנו שזה אשר נזכר בזה המקום הוא כלב בן חור אמרו ואחר זה יהיה אלה היו בני כלב בן חור שבתחלה שקדם מהבנים · ויהיה אומרו שובל אבי קרית יערים אחר אותו הוא

יותר מאליקים · ואם זכר כי בני שחדים הלקחו ויחד ורבו ונקוב
ועד הבריתו יושבי גת · ובן יהונתן מריב בעל · וידמה שמריב בעל
הוא מפי בשת כי בן שאול · נביא שאול בניקים מפי בשת כמו שנזכר
בסוף ספר שמואל · וכל ישראל התיחשו והנם כתובים על ספר
מלכי ישראל · ידמה שזה היה בימי ירבעם בן יואש אשר בימיו
בן נבט כבר זכר שהוא שקם התיחשו בימי יותם מלך יהודה
ובימי ירבעם מלך ישראל וגם זכר כי חזקיה בן נעריה בן
יואש · ויהודה הגלו לבבל וזה היה רבו של צדקיה והיה קודם
בימי יהויקים ובימי יכניה וכן · והיושבים הראשונים אשר באחזתו יתם
בעריהם ר"ל אחר גלות בבל · והנה זכר שהיו שם מן בני אפרים
ומנשה כי הוא ידוע כי בימי מלכי יהודה אחר גלות שומרון והולכים
זה בני בנימין עם יהודה ובשובן קצת משבטים אחר הקבוצים והיה
הגלו לבבל ומהם שבו עד ומשם בימי זרובבל ועזרא ונחמיה
התרשתא · עותי בן עמיהוד בן עמרי בן אמרי בן בני מן בני ר"ל
שהוא היה מבני פרץ בן יהודה · והנה זכר בספר עזרא שמו היה
עתיה בן זכריה בן בני מן ומן השילוני עשיה הבכור וכמו הנה
בספר עזרא קראו שמו מעשיה · ומבני זרח יעואל ואחיהם זה
לא זכר בספר עזרא · ומבני בנימין סלוא בן משלם · שבכר לא בספר
עזרא קראו בשמות משלם נזכר בשמות אחרים אלו היו נקראים
בשמות בהם זו ובאמת שזכר מהם פרטי בזה הספר ויבנה בן
הבן לשנים אלו הלזרות הראשונים לאחד · והנה זכר בזה
המקום יבנה ואלה ומשלם · וזכר תמורת אלו בספר עזרא בני
סלו · ומן הכהנים ידעיה ויהויריב ויכין · והנה אמר בספר עזרא כי
ידעיה היה בן יהויריב וידמה שמשם עלו שם מבבל · ועזריה
בן חלקיה הוא שריה בן חלקיה בספר עזרא · ועדיה בן ירוחם בן
פשחור בן [illegible] הנה בספר עזרא זכר דורות אחרים בן ירוחם
בן פשחור לזר קצת בזה המקום · ומעשי בן עדיאל וזה קראו בספר
עזרא עמשסי בן עזראל ואחיהם ראשים לבית אבותם אלף ושבע
מאות וששים · הנה בספר עזרא זכר מספרם וגם עלה כי הם
אלף ותשעים שנה · וידמה שבזה המקום כלל בזה המספר הלוים
כי הם היו גבורי חיל למלאכת עבודת בית האלהים כי הלוים
גם משתתפים בזאת העבודה · ומן הלוים שמעיה בן חשוב כבר
נזכר זה בספר עזרא · ובקבקר חרש וגלל הנה תמורת בקבקר זכר
בקבוקיה בספר עזרא · וגם נזכר חרש וגלל שם · ומתניה בן מיכה וגם
בן זכרי שמו בספר עזרא · ועבדיה בן שמעיה הנה קרא שמו
בספר עזרא עבדא בן שמוע · וברכיה בן אסא בן אלקנה לא נזכר
בספר עזרא · והשוערים שלום ועקוב ואחיהם · הנה תמורת
שלום לא נזכר בספר עזרא וגם שם טלמון · עד הנה בשער המלך
מזרחה · ר"ל שעד זה הזמן היו אלה השוערים בשער המזרחי שבו
היה נכנס המלך מביתו לבית המקדש והם הלוים והמשמרות לבני
אהרן והם · על מלאכת העבודה שומרי הספים לאהל · ר"ל שומרי מזוזות האהל
ואבותיהם על מחנה ה' שומרי המבוא · ר"ל כי אבותיהם שלא
היו שומרי המבוא על מחנה ה' שבו היה שם כבוד ה' ל
לבנם והיה פנחס בן אלעזר נגיד עליהם על אלה המשמרות בימים
הקדמונים ויהי ה' עמו · והנה גם בתחלה כי הכהנים היו ממונים
על משמרות הלוים לפי שהיו מצבותם ומשמרו · ואחשוב
כי פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן הזכיר ימים אלה כי בריתו
שהיתה אתו החיים והשלום בקנאו ותנחת היה על כי כך אמר
והוא היה נגיד ושמו עד זה המקום והיה זה בימי דוד שנה כבר
אז המשמרות והיה פנחס גם בימי דוד בן בנעה · כבר זכריה מן

שופטים ובספר מלכים משה שמשה על אחיותיו · וזה אמר לפנים יי'
עמו לפי שהוא היה עמו מזמן קדום מלך כי בנחת ישראל ממצרים
היה נולד פנחס להתיחס בכלל ואחר כלם הבכורים השוערים
כלם הלוים שהיו בכורים ונבחרים להיות שוערים בספים מאתים
היו ר"ב · והנה בספר עזרא כי מספרם היה מאה וע"ב · ואמר
המה בחצריהם התיחשם · לפי שכבר בגלותם נחלקים סביבות
ירושלים בצד שהיו קרובים · המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם
ר"ל שיסוד אלה המשמרות היה בזה האופן יסדו דוד ושמואל
מפני היותם נאמנים לשני דבר נאמר זו העבודה באופן שלא
וידמה ששמואל בהיות דוד עמו בהיותו בורח מפני שאול הנהיגו
הסדר לסדר זה העבודה בזה האופן · וכאשר מלך דוד הוסיף ואחר
המחשבה לנעשה וחזקו שאמר · בחרן מן כבר משמר ומשמר
יהיו הם ובניהם ממונים על השוערים אל הקהל ומשמר ר"ל אל
בית ה' · והנה הלכו שיהיו השוערים סביב הבית ר"ל רוחות ואחיה
שהיו בחצריהם יבואו לשבעת הימים מעת אל עת עם אלה ר"ל ש
שהמשמר האחד יעבור עבודת ז' ימים ולשבעת הימים יבוא האחר
הבא אחריו וכן בזה הדרך עד סוף כל המשמרות · ואחר ישובו
בסבוב · כי באמונה המה ארבעה גבורי השוערים אשר בכל רוח
ורוח והם היו הממונים לשמור הלשכות והאוצרות בית האלהים
ולשכה יש לה סביבות בית האלהים ישמרו כי עליהם המשמרת שמו
שאז בה היה הפתח לשמור הפתח וכפתח וכו' וקם על מפתח השערים
בבקר בבקר · ומהלוים היו הם ממונים על כלי העבודה כמו
המזרקים והמחתות והיו עניים ומה שידמה להם והם יביאום אחר
העבודה לשכה המיוחדת להם במספר ובמספר יוציאום משם
בבקר לעבודת העבודה כמו הפקיד על שמירת דבר מה · ומהם
היו ממונים על הכלים כלם שהיו מקדשים בית ה' ועל כל כלי
הקודש כמו הזית הקשר ומה שידמה להם ועל הסלת והיין והשמן
אשר יהיו צריכים למנחות ולדרך נסכים ועל הלבונה שהיתה צריך
להם הפנים ולמנחת העומר ועל הבשמים שהיו לסדר מעשה
הקטרת · ומן בני הכהנים היו ממונים לרקח מרקחת הבשמים
ר"ל שגזרו לרקח קטורת הסמים כאופן שזכרה התורה · ומתתיה
על מעשה · הנה מנחת כהן היה נקראת מנחת חבתים לפי שהיתה
נעשית על מחבת בשמן כמו שאמר בפרשת צו · ומן בני הקהתי מן
אחי הממונים על מעשה הכהנים היו ממונים על לחם המערכת
והוא לחם הפנים להכינו בכל שבת ושבת והנה היה נאפה קודם
השבת וביום השבת היה עורך אותו הכהן על שלחן הזהב ומסיר
הלחם הישן אשר היה בו · ואלה המשוררים ראשי האבות
ללוים בלשכות אשר בבית המקדש היו משוררים ואינם פנויים
למלאכת העבודה אבל היו פנויים כי יומם ולילה עליהם במלאכה
וכבר זכר התנא הקודם בזה המשוררים והם מתניה בן מיכה
ובקבקר ועבדיה בן שמעיה וברכיה בן אסף · ואמר שאלה ישבו
בירושלים ר"ל בימי נחמיה בן חכליה · ונזכר באו בסוף ואלה הם יושבי
אחיהם ישבו בירושלם עם אחיהם ר"ל כי ביארה שאלו ואחיהם
שעשירית העם ישבו בירושלם כמו שאמר שם · שהפילו מהם
העשירית להיות ישבת בירושלם · ובר המשפחות וגם שבלהם
כל זה יחס כלי להעבר כל אבותיו ויד שבזה הספר הוא דברי
הימים למלכי יהודה · ולזה הוצרך להזכיר יחוס שאול וכנו ומעטם
שהיה ממיתם מזכיר לזה להזכיר תשועת המלך אחר עם מזכירם
אחר שבירך אותו השירה ואחיו ברבות הכנים כמו שזכרים · ופלשתים
נלחמו בישראל ויהי לך הזרים וגו' ר"ל שכבר ידוע ושם החזקו חיל

עד עקידה ולמשמרות האחרון ד״ל כי אשר היה עם מקריין שוקיה נר״ח
מן האחרון כמשפט יהין הםמשוררים וקולם זה הקרבן הקן לור—
שיבוו משרתים בשיר משמשכן אהל מועד שהיה בגבעון · אך
יהיה הכל בזה טוב העשן תקלול מועד שקטה האחרון באחר
אשר הכין לו והחיה כעת שהלכו מבית עובד אדום למו שאמר
אחר זה · והנה זה הטי׳ [illegible] תוך כן · והנה המשורר שהיה מבני
קהת היה כאמרו כי עבודת בני קהת היתה נכבדת ומשמאלו היה
אשר מבני גרשון שהיתה עבודתו יותר נכבדת מעבודת בני מררי
ואשמחתו היה אשר מבני מררי ומעגו ומזה כי הקבוץ גרשון שהיה
בקמבצו עדינו מי שקום אחריו בימינו ואשמחתו השמאלי לו
בבלגה · ואחיהם הלוים נתונים לכל עבודת המשכן בית האלהים
רל שיר ולשמור משמרת והם השוערים ומקטירים על המזבח
העולה כנגד עולת התמיד וחמאות ואשמות שהם ראשי קרבנו׳
ובחים נבפח על כל ישראל · והנה כל הקרבנות באים לבלבד
כמו שאמר בתורת ויקרא דבר כגון קרבנות כהן · הנה אם זכר דר׳ עד
זמן דוד ושלמה אחרי הם מנויו · בזה המקום עשה ובזמן כי סמך על
הכל שזכר בס״פ יהושע ואחר שלא ותחת מגבולים הוא הנקד׳ עם בספר יהושע
ומשפחת הלוים ומשפחת היחוס אחר הלוים לפי שבט
אהרן הם למשפחותם ומחצי מטה חצי מנשה · הנה קבץ בזה ולא
זכר שבט אפרים וכן כי משפחת השבטים ואחד שבט המנשה היו
ובמה הם הערים כמו שאמר בס׳ יהושע ולבני לוים למשפחותם
חוץ למשפחותם כי כל משפחות לוים ישבו בזה מה שלא היה כן
במשפחות בני קהת ולא בני גרשון ובני מררי למשפחותם · ויתנו
בני ישראל ללוים את הערים ואת מגרשיהם ר״ל הערים הנז׳ נתנו
לבני אהרן ממטה בני יהודה וממטה בני שמעון וממטה בני בנימן
והם הערים שנזכרו במה שקדם · וממשפחות בני קהת ר״ל
הנשארים מהם · ויהי ערי גבולם ממטה אפרים הם הם שאמר למכור
מאהרן כי ממנו הן היו ובהם כ״ב ערים כמו שנז׳ בספר יהושע ·
והזכיר גם הערים האלה ובנים כי סמך על הכל · והנה מה שזכר
יקמעם הוא קבצים בס׳ יהושע ומה שזכר יעזר הוא השער ומה
שזכר כלעם הוא גת רמון · לבני גרשון ממטה זכרם כלם אחר
שיזה אלה השמות · עשתרות הוא בעשתרה בס׳ יהושע · קשיון
קישון בספר יהושע · ראמות הוא ירמות · עונם הוא עין גנים ·
משאל הוא משאל · חקוק הוא חלקת · חמון הוא חמות דאר · קריתים
הוא קרתן · לבני מררי הנותרים ד׳ ערים והם יקנעם וקרתה
ושתי שמות אלה הערים שנזכר · והנה רמונו הוא דמנה בס׳ יהושע
תבור הוא נהלל בס׳ יהושע ומקצתם כיתי לוי כבר חסר ושמות
והנה שנו כל קטי האלה נמצאו חרבות שמנו ע״ו וכו׳ וזה קדם
גבולכם הנו בוריתיכם כמקומות רבים מזה הספר · ואעפ״י שהיה
עם מבני [illegible] מקצתם כי יהוד׳ [illegible] עם אחר כי [illegible]
להעיר על דבריים יותר מכל שאר המשפחות מפני שהארץ בפריה
ורביה שהיה פלשתים יבנים ואחריהם נכר משפחות שם כר קם משפחו
פנה ויוב ושמרון וקהת אחרים גבולם ויחוס מיוחד שכבר כתבו כזה
המספר כל משפחות יששכר הנשארות · והלכן משמרו הרי שם—
על התיחסם לבד ראשי בית אבותם · בני מנשה חצי אשר יהודה
כל בני הקרמים ובני יהושע כי משריאל הוא בן גלעד לפי מה שנזכר
בפרשת פנחס וגלעד היה בן מכיר ומכיר היה בן מנשה · ויראה שפלגש
מנשה הארמית ילדה כי את מכיר · ואחרי כי הוא יצא אחת משריאל
לפי שילדה אחר זקנו והוא מכיר ומכיר לקח אשה לחופים ולשופים
ושם אחותו מעכה · ויראה שמעכה היתה אחות שופים וחופים

כבני גלעד שה״ זכיר קודם זה ודיני הוא קשת מכיר · וכבר זכר
אחר זה קהגבים שהיו למסד מנה · ושם השבע כפרי הוא מכיו
שה ואחיו היהשע למשריאל כי היו אחים והנה היו אשריאל
ואחר בני גלעד כמו שאמר בפנחס · ואלה מעשה אשה מכיר
בן ואקריים מגני פרש ושם אחיו שרש וגו׳ · ירצה שאחר מות נקרא
שמו מכיר גלעד ויהיה אמרו ובנו אולם ורקם שבאשר היה נרד
גלעד כי לא נקריים זכר מכיר כיחס מבני גלעד לפי יהושע
בפרשת פנחס · ואמה באחרי אולם בני גלעד בן מכיר בן מנשה
כי לא מנה כי אם בני גלעד כי אשריאל היה בן גלעד ולפי ר—
בן בנו ואולם הנה בזה המקום הם ב״ב בני גלעד לפי מה שביארנו
ואחות המלכת ילדה את אישהוד · ירצה לפי מה שאחשוב שאחות
גלעד היא קשת אולם לפי מה שקדם שהיא נקראת כשהיה מן
שמה והיות ילדה אחרי כלתה זכרה אחיו שלם שקם בני מכיר
אחי גלעד כי כבר ירצה שמכיר בן חורם ומזה נזכרים בזה
המקום שמו והענין במיכל מקשרו שמך כבה נש שבלם והנה
דרך המשנה כי עם קורה מכיר וגו׳ ומשנה על כי אין
עם גלעד אחיו ויבה הנחת הכתוב וקראה יולדה המשנה כי היה
היתה המושלת בחשבה הקודמת שילדה אותו ירדם והיתה פנו שם
לה והבכור הראשון יותר בשיות · ויהיו בני שמידע אחיו בן שכשי
על גלעד לפי מה שנז׳ בפ׳ פנחס · ובני אפרים שותלח וכבר כינו והתח
בנו · תחת אחיו ויהי בני אפרים ומן כפר פנחס שותלח ובכר ותחן
והנה שזכר הכתוב שזכר בזה המקום שהיו לאפרים מזרע גדעון
כי הכתוב אמר בני הלוים באלו מלכים כי גרען בני אפרים לאחר
מרעיתם · ויבואו אחיו לנחמו · ירצה שהולד זו והמשפחה
אפרים במזרח ומערב ובג׳ אזור ירחתו מזרח ומערב · כי
בריעה היתה בביתו · ירצה שכל אשר לקח אפרים [illegible] נקרא
את הבנים שזכר · ובת שאירה ר״ל בת אפרים או בת בריעה ורפח
בנו ורשף ר״ל שרפח היה לאחד מקרובים שנקחו לו ורשף בנו ותלח
היה בן רפח ותחן בנו ונו בזה האופן עד שהגיע אל יהושע בן נון
יהושע בן נון כמורים כי גדולי אבותם · ד״ל כמחירים לפי נכבדם
וכבר אמרו ראשי המטות והזכן בזה בגדרי אבותם · הנה ראשי
השבטים ובני יקר ובחר בנו כבודו הנה כמה שקדים · כי מזה
בני בנימן אשר ישבו בימי דוד ולא היה כיחס לבלתי כבר ויחשבו
ולמר כי ישבו בהן ישראל · והנה כבר שישבו בבטה מהם
משפחות רבות · ויחוס בזה המקום שהזכיר כל המשפחות · ויראה
כי אחר שהיה הגדוד הקלי הוחיל מבני פנחס ושפטם · ויצורם הם
שפטם וחופם כפרש פנחס · וחולה נשחוה · ירצה כי חוקוק היה בן
ובן כמו שנז׳ בפרש מנשאים · ויראה שהוא היה מבני בלע · וזה הן
ויוחקו בנו נבלע ואמר שאת הם בנים שזכר שקם בני אהוד
היו ראשי האבות ושבי גבע ויגלום אל מנחת כמו
שאמר והנה הגלו הם מגבע מנחתם ונביו קהם על קבר
והנה זכר כי נעמן ואחיה הגרם הוא הגלם ר״ל שגלם מהם עזי
מהגלות קטנה הפורים · והנה אחיה הוא היה אחות שזכר קודם
זה · והוליד את עזא ואת אחיהוד · ירצה שזה שבגלגל נעמן ואמר
כי שחרים והוא קורם הנה הוליד תאניות נשלה מוחב מן הערי
ששלח אותם בית מואב ר״ל ששלח הוא וקצת אחיו ואחר שקנה
הושה מחושים ובערה שהיו נשיו · והנה היו לבבה שהם מואב
כי היתה נכרית בב׳ שירה שאחשוב בן קהת · ואחר שהוא יצא
עם אחיו וכל ואת הנה וכו ומקומים אשר הנכי קהת כפרע ואחד
אלפעל · ויראה שזכר כל זה כי הנראים שוב הענינים הם יותר

התועלת הי"א

הוא שאין ראוי לאדם לעשות ה' הקדשים ולהפקיד בידי העשירי' הקופה ולזה ספר הנה מה שהפקידה יהוידע לנאמנים בדלתים לבית הא' מקנה [illegible] היותם בוטחים על ענינם שהיה שנים מהן ולפי כי כבר הכנס [illegible] התשעה"

התועלת הי"ב

הוא להודיע שיש אות וסימן מעת לאות הישועה בנוב ההצלחה או נהפכה ולזה הודיע לבת הייחוס וישראל שאין נחש וקסם וזה לזכור קצתו מה שהיה נחשו ויברכהו בנקלה ויכן [illegible] בית [illegible] בנקלה ולזה זכר שקצרים מן [illegible] על הדינה [illegible] לכן והכין שמו כריעה כי ברעה היתה בביתו"

התועלת הי"ג

להודיע כי השגחת הש"י ישנה בגדלם ולזה זכר שקבר בני יהוד' הקטן ואחיו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ההנהגה ויולד בנים ובנים והנה ובמלחמה להנצל אחד ושבי בב"

[illegible]ועלת הי"ד

להודיע כי הש"י לא יקפח שכר כל בריה ובריה ולזה ספר כי לעולם שבחו שאול לחויב הקטן לבנו עם אלה ועם אחרים והשגיח במתן נשר בנו להשאיר מהלכו וזרעו שמזרעו היה אחד והוא אלם שהרבה בנים ובני בנים מאה וחמשים

התועלת הט"ו

הוא מה שלמדנו מספור [illegible] שנזכרו עליות בכל זכרון השבים לירושלים והשתדלותם בעבודת בית האלהים ועם שבפעם שלא היתה הכוונה בקבלתם שיוכל להשירים לעבודת הש"י כי רוב הש"ו מן ה' הנחשים בעיה ולזה הנה מה שכתוב לבית שני שנעזר שבן יהודה ובנימין אל הטוב כבר כתב מה שהספר וזה מבואר מאחד מספר עזרא ביאור היטב" והשנית:

התועלת הי"ו

הוא להודיע שראוי לאדם לאחר מאשר במלחמה והיו ראוי לו ממנם ולזה ספר כי אחרי מות שאול כשמתו אחיו יחד ובעד אחר מאשר עמו ופלשתים לשאול ומכל איש חיל ונשאו את גוית שאול וגופת בניו ויביאום יבשה ויקברו את עצמותיהם תחת האלה ולזה נכון לשאול מיתתו על שכבר הקדים בזה וצמו שבעת ימים"

ויקבצו כל ישר' וכו'

עד ויתחזק על מלכותו"

ראינו להעתיק בכאן שאין כוונתנו לשוב לבאר בזה הספר מה שכבר ביארנוהו בספר שמואל ומלכים ולזה לשוב לבאר ענינם לך מה שנראה בזה הספר נוסף או שהשנה כי השנוי או השנוי נכר ובזכור הספר מה שהרחבנו מה שעבר בספר שמואל ומלכים כי יותר ויושבי יבוס לדוד לא תבוא הנה" והנה כבר ביאר בספר שמואל שהכוונה בזה היה שאמ' לו יסיר את העורים ואת הפסחים לא יוכל לבואם" וכבר ביארנו בביאורינו בספר שמואל הסבה בזה שכבר היו שם בית שוים ופסחים עם למות מקנה בעלת מבכרל בילם והיו יסד עוברים בצנור מעונים האל לאת התמיד באופן שלא יוכל להנגם אלם שם ולזה היה הזכיר כי כהם קנינה כמו ראשון בני סר בו העמים להנגע זאת התנועה" והנה הנה כספר שמואל להזכיר מקומן לכל מכה יבוסי בראשון ויגע בצנור ובזה המקום ביאר שהוא יהיה לראש ולשר ושכבר עלה בראשון יואב לבוא היבוסי" ולזה היה לראש לכל שהיה שר צבא" ויבן את העיר

ר"ל במצודה והוא העיר החזק שהיה בה" ויואב יחיה את שאר העיר" והנה המצודה היה מקום שהיה רחוב סביב העיר לא יוכל הכניסם העיר ורצה שמן המצודה ולמטה בנה דוד עד מסביב אל המצודה שהיה ויושב ויואב יחיה את שאר העיר שהיו יושבים בו היבוסי יחד אשר במצודה וכיון ההיות לביה והנה האחר היו בבריאת ישראל והיו להם מק" ולזה המצודה כי אחרון היבוסי היה יושב בירושלם אל סוף ימי דוד" והמתחזקים עמו במלכותו עם כל ישראל" ירצה שזה היה בימי היות בכח כי לפני גבוריהם התחזקו להמליכו ולהמליך את דוד כי אלהיו היה עמו והנה היו עמו בהיותו בורח מפני שאול להיותם עם עזרים כי ימלוך ימלך על ישראל" והנה מספר הגבורים אשר לדוד ישבעם בן חכמוני" הנה בספר שמואל קראו יושב בשבת תחכמוני" והודיע בזה שאמרו עד הוא כי לזה גבורתו ישוב כאלה הוא עם ומספר חכמוני בבא ולזה קראו בן חכמוני כי הוא היה מתחכם בגבורתו בכל מה והנה בספר שמואל קראו עדינו העצני ושם אמר על ח' מאות חלל בפעם אחת" ובזה המקום אמר והוא עורר את חניתו על שלש מאות חלל בפעם אחת" ואין ראוי שנאמר זה הספר שמואל" וזה כי מפני שהוא היה מספר בגבורות האנשים יכלל מה שהיה יכול לעשות" ולזה היה ראוי שיתחילו שהוא עורר את חניתו על ח' מאות חלל" וזה מה שזכרתי ביאור לענין מדברינו" והנה בראיי הספר הזה הוא" והל' בהיו" זה הספר הוא שהרבה מגבורותיו היה נס שהקשיה מאתים" ולזה המלות בם שהוא נוטל אחר עורר את חניתו אבל אמר על שלש מאות חלל בפעם אחת" ואחריו אלעזר בן דודו האחוחי" הנה הנה בזה המקום מספר הגבורה אשר עשה לא זכרנו על מה שנזכר ממנו בספר שמואל" וזכר הגבורה אשר עשה שמה בן אגא ההררי ולא זכרו אבל זכר הגבורה ההיא כלשון דבריו ולזה ירצה שהיה גם עם שמה ואלעזר" ויראה שבזה הענין כללו שני הגבורים הנזכרים עם אלעזר ולזה אמר שהם עמד בתוך החלקה להציל את החלקה ויכה את הפלשתים ואלעזר היה הפלשתים הנאספים שם למלחמה" ובזה המקום אמרו שהיה בחלקה השעורה" ולהשיב אל המלחמה" ויאמרו פלשתים לשאול שם ואחיה פלשתים" וזה לא ספר כי הם בן אגא פלשתים" ותכבד הפלשתים הוא היותם אשר שמו שם פלשתים" והיה כלבי אשר לכת אל בית לחם אשר בשער אסלו יכו שם רפאים שהיה שם מחנה פלשתים" מן השלשה השנים נכבד ויהי להם לשר" ובספר שמואל כתוב מן השלשה הכי נכבד ויהי להם לשר והם אחד כי הוא היה מהשלשה והיה נכבד מהשנים האחרים" ולזה היה לשר והם השלשה שהיו על השלשים אף שהם הגבורים הנה בראשונה לא בא באלו שאר בם שמואל" וגבורי החילים שמהם לאחי יואב" הנה ספר לא עשרות אחרים בם שמואל להם הגבורים הנזכרים ספר ונזכרו בזה גבורים אחרים לא נזכרו בספר שמואל והם נזכרים כלם אחר אוריה החתי" והשנים אחריו ועשרים ושלשים ואחד שלשים ויראה שלא זכרם כלם כי הנזכרים אחר זה מיני כי קצת מהם עד עזר" והנה הנזכרים אל דוד בצקלג" הנה דוד ברח מאת פלשתים אל אכיש מפחדו מאשר לא נתן על עינו נקל לנמו שאול בספר שמואל ושם אמר שעם אנשים אל הגבורים" ז' מאה העלה בדוד והגבורים היו מזה השבט" וישמעיה הגבעוני גבור בשלשים ועל השלשים ר"ל בשלשים הגבורים הנזכרים בספר שמואל ואפשר שהיו נוספים עליהם בבית אבותם" והאחרים נכרו חנדיו ומלך ההוא ר"ל שהיו מקרב מלכות לשאול עזר בגדיהם שאין הנזכרים כי שם הקודם כמו שאמר בספר שמואל

חיל מאחד הקוראים במקרא ·· וירא נושא כליו כי מת שאול וג' · כבר נתבאר כי שאול לאחר שנפל שאול על חרבו לא מת שאול עדיין עד שחזר לשאול העמלקי שימיתהו והוא המיתהו · ויבאו ממחר פלשתים לפשט את החללים ואת העם · שאז זה לפי שאחר השמיעה מהם רבים והיו מתפשטין זה מעבדים מיתתו לבשורי כיון חללים ואת העם · וישמעו אליו יושבי יבש גלעד וג' · הנה התעוררו אנשי יושבי יבש גלעד יותר מהאחרים לפי שעל ידו נושעה הש"י מיד עם בולם כאשר קם עליהם נחש העמוני ולא היה מלך לבד והוא היה ברית עמם לא נקור להם כל עין ימין כמו שאמר בספר שמואל על כבד ישראל · לא שמר ה"ל כמו שלא הואיל לשאול [illegible] עד בואו ואמר כי מעלו זה אמר לשאול כי מתעבר לא הקים ומה שלא עשה את דבר ה' בעמלק ק"ל שאול יען מקמתו וג' וגם שאול נאוב לדרוש ה"ל כמו שאמר שאול לאוב כשנתחוב ואמלה שיקים מטוב · והנה לפי הקבלה היתה הש"י וסבב שתהיה המלוכה לדוד בן ישי ולא זכר מה התחיל [illegible] בן שאול כי לא היה ממלכי יהודה רק זכר שאול לאשר על דבר [illegible] מלכות ביהודה קרוב היתה כי כל מלכי שאול לא היתה [illegible] עדיין ומעט שהיה רחוק נפי מה שנסבה בברכת יעקב שיהיה המלכות בשבט יהודה · ולזה זכר שאול לכי [illegible] הכין יי' למלכות [illegible] עד שלה ועתה [illegible] לא הקים והנה השלמנו באורו על [illegible] עד זמן אחרון כאשר אמרו ועכנו [illegible] הנראה שראינו באורו בזה הספר שהבננו באורו בזה המקום · ובכוונו בדברינו לפי המדרשים והמדרשות [illegible] עליו ונפיו כפי הענין הנראה לנו להקל כי [illegible] ורבים [illegible] והמעשים הם שאר הדור האחד והמשיג הדבר המשך [illegible] שיובן מדבריו זה ובמה שקראנו בזה הספר לא יוכל למעתיק היה להם לא כן שעברנו עליו ומצד אחר ורבים נכ' שאין בו קושיא שיובן בכתובים האחרים · ולזה מבואר אחד · והנה התועלת המגיעים מזה הספר הם אלו ·

התועלת הראשון

הוא בדעות מהם הם מה שזכרנו כפי אורנו לכל הקורא · ולזה זכר הקשבת הדורות מאדם הראשון עד זמן ההוא ··

התועלת השני

הוא להודיע שהש"י עשה הכל על אופנו ויעשנו טוב לכל בריותיו ולזה הספר שכבר היה עד בכור יהודה רע בעיני יי' וימיתהו · ולזה נכ' זכר כענין שמעל מעל בחרם מפני שלא נהרג שמו כל זרעו עם עכן הרעה מפני פרסום החטאים שיהיה האדם נשמר מחטוא כי שלא יקרה לו כזה ושסדר ענין הדורות · ולזה נכ' זכר כי יעבץ היה נכבד מאחיו · ולזה שמע הש"י בקולו כמה שהתפלל אליו · ואחשוב כי יעבץ היה מהשופטים והוא אבינו בן קנז והענין הם שם אחד והוא מאחיו כי הוא היה מאחר בן אחיו שהיה לו כל בית אבותם · וכן מה שאמר כבודו שהיה נכבד מאחיו היה מהשופטים והוא מבית אבותם ·· ויראה שטעם האמת היה שרע כוונת קללת אמו ויעבץ הוא בעבור לידתו בעצב · ולזה נכ' זכר כי הבכורה היה לראובן ולפי שחלל יצועי אביו ניתנה בכורתו ליוסף · ולזה נכ' זכר [illegible] שמעון מבני יהודה הם מעט והלכו לבקש המקום ואזו [illegible] אחרי עמי הארץ אשר השמיד אלהים מפניהם ויעל יי' דורש [illegible] מקום וכן חוקים ויביאו שלום ומכור · ולזה נכ' ספר כי יהודה גלו לבבל במעלם · ולזה נכ' ספר שכבר יתר שאול מעשה אשר מעל ביי' ולא שמר את דבר יי' וגם שאל באוב לדרוש ויסב יי' את המלוכה לדוד בן ישי · ולזה נכ' הספר התועלת הג'

התועלת הג'

להודיע כי המלוכה היתה לדוד מאת יי' ומבחר ומהשיר והם היו הטובים לפני יי' כי נחשון בן עמינדב היה נשיא לבני יהודה בשני משה והדור השני נחשון היה טוב שהיה מהשופטים את ישראל והר בניו לבועז היה לדוד ולא נתן המלכה ·· התועלת

התועלת הד'

להודיע שהוא רחוי ליקים החלש זכר נחמיו ששמה בלא בנים ·· הנה היה שכבר הראשון שיוע שנעי להשאיר לו זכר נחמיו · ולזה אמר במשנה כן יהודה עד וכו' ·· התועלת

התועלת הה'

להודיע קרן הש"י להשגיח בישראל להשיבם למנוחתם לפי מה שלמדו · וזה כי עם השבטים לא עשו שיראו עזרת בנראה וכן ובני ראובן שבני מנשה בעת זעקו אליו במלחמה · ויתן עם אלהי כולם עם שהיה נפש מהשבי זה הש"י כי זה היה ממה שהיה ראוי ששרים לעבוד יי' אלהיו והם לא לקחו מעשר ובמעט זמן אחר זה גלו מארצם ·

התועלת הו'

להודיע כי לזכה הטענה הקשים היו מהנחם · ולזה נתן הש"י בריה כקיות שנים ופרסם עם זה כי לעשרה דורות מזרע פינחס מן זמן בית ראשון אשר היו מכהני יהודה יותר משני דורות · ולזה זכר כי עזריה כהן גדול שמר בבית שלמה וירושלים שהיה הדור העשירי אחרונו הלך בגלות יי' את יהודה וירושלים ביד נבוכדנאצר ··

התועלת הז'

הוא להודיע כי שכיון ב' הנה ראוי שיהיה הגבול בחמלה והקדוש מהם שיסמך לו והגבול מקדש במצות כי היותו יותר נכבד מהשואל וקח מצות הרין יותר נכבד מהם וזה מבואר בדברים הקבועים שיהיה כי הוא מעלה והוא היותר נכבד עם שבזה התועלת שהוא הרוב להם יותר להשפיע להם מהודו והדריכם והנהיגם והם ירדו כי יחד שמעו · ולזה ספר כי יוחנן הוא אחר שהיה מבני קהת שהם היותר נכבדים היה במעלה ומשפטו היה המשורר אשר מבני מררי שהיה למטה מהם ·

התועלת הח'

הוא להודיע בי מעבודת הלוים היה עזרה בבית יי' ונפשו ישרו כי זה נראה כתוב ולא נתבאר כה בביאור רק בכך בזה הקם וכבר עשו רק נבחר זה הכהנת ביאור וזה משמרות הקדושה בה לכהנות שהיו חוקשם הכהנים · ונתפרד פה כי עבודת הלוים היתה יום יום משמרת שיהיו שוערים לפתוח הבית בבוקר ולסגרם בלילה ולשמור על הנשאר כל רוחות ביתם המקדש ולא ישכבו כמנהג השוערים והיו שומרים ביום מבחוץ הבית שלא יכנסו שם רק הלוים והיו שומרים גם כל כלי הכלים וכלי הקדשים וכל כלי הקדש וזו היא השמירה שהרמב"ם נזכר בפרשת במדבר סיני ··

התועלת הט'

להודיע כי שכר עבודתם היו נקיים ולוים עליהם ועל נשיהם · ולזה ספר בזה המקום לעבודת הלוים והכהנים זכרון הנביאים שעליו ישראל לכהנים ולוים ·· התועלת

התועלת הי'

הוא להודיע שהש"י משגיח בשני בנימין להרבותם אחר שנחשבו הקוה ימיו ולא בגבעה שנה שאחריו מהם כי אם שש מאות איש בנים ונשים ולא נכרתו הימים עד שהיה מספרם במידי דור רוב נפשם חנפתים ·· התועלת

לא שמעו כי אם לרנה במקום אשר שם הארון והיה היום ההוא בבמה הגדולה אשר בגבעון שאם היתה העבודה שמה אחר זה והנה זכר בזה המקום שיר ההודאה שהיו אומרים שם ליי׳

הודו ליי׳ וכו׳ הודו ליי׳ מה שעשה מן הנסים והאמת לא יכחישו וספרו הנפלאות [illegible]

והתשבחות האלה לא הודיע כי מאחר שהיו לו על ידי הקב״ה הפרטי הודיע בעמים עלילותיו שעשה עמנו להכריז לו שבחו בשירים בזמירות ודברי שבח כל נפלאותיו כדי שיתהללו בבחירתנו [illegible] [illegible] ההלל [illegible] זרע [illegible] שעקרו עבדם ובקשו שלדרך בכל ישמח כל לב מבקשי יי׳ [illegible] יתבאר להם מזה כי מבקשי לא ישכח יכונו מעשיהם ומשכורתם וישמחו לרצון יי׳ שיגבר השגחתו בכם [illegible] והיה הענין שיש לו [illegible] אחר טבע המשפחות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וישיר [illegible] להאמין זה שהתבוננו זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו יהם בחירי השם ונפלאותיו אשר עשה ומופתיו שהיו [illegible] שקולים קודם בואם כמו שנאמר במצרים ובמלכים כי [illegible] [illegible] שלא היה הענין מקרה [illegible] הוא מופת ושמו השם נכון [illegible] הוא יי׳ אלהינו [illegible] בכל הארץ אשר משפטיו [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] שולטת בכל הארץ [illegible] אשר [illegible] על [illegible] [illegible] זכרו נכר בפתח אשר הוא בריתו ובין [illegible] הקדושים [illegible] זה לדורות רבים רבו [illegible] לא יכלה והנה זה הברית הוא אשר כרת את אברהם במקום המוריה ושבועתו ליצחק והעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם שלא ימוש ואמר זה שעבר האמר מלבד הגדולה שאין שיקרה בעניין העולם שיכלה זרעו עוד ולא [illegible] מן הקבועים כמו שנאמר בכל [illegible] דברי [illegible] ואמר שזה [illegible] [illegible] השם לא [illegible] כי השם לא ינחם [illegible] [illegible] אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] שמרות על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויעמידה ליעקב לחק לישראל [illegible] על כמו שנאמר בפסוק [illegible] [illegible] זה הזמן אחר שהוא [illegible] [illegible] עליך [illegible] [illegible] והנה זה הברית היה לאמר לך אתן ארץ כנען [illegible] בהיותכם מתי מספר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ארץ כנען [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הרעב [illegible] [illegible] ובכל [illegible] [illegible] ממקום שם לא הניח השם איש לעשקם והוכיח בעבורם מלכים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וכן הענין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הענין [illegible] עם יעקב [illegible] [illegible] השם [illegible] [illegible] כי היה השם מזהיר את כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נבואתם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל [illegible] היו נביאים כמו [illegible] [illegible] שירו ליי׳ כל הארץ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי נפלאותיו וישועתו [illegible] [illegible] [illegible] יום [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ספרו בגוים את כבודו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נפלאות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי השם הוא גדול מהולל ונורא [illegible] [illegible]

מכל [illegible] [illegible] כי מה שיש [illegible] זה [illegible] [illegible] אלהי העמים [illegible] [illegible] יהיה [illegible] [illegible] [illegible] כל אלהי העמים [illegible] [illegible] כל אלהי העמים אלילים [illegible] [illegible] כי כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מעשה ידי אדם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] השמים אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] השם אמרו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו שנאמר בפסוק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוד והדר לפניו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עוז וחדוה במקומו [illegible] הבו ליי׳ משפחות עמים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ליי׳ כבוד שמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מנחה ובאו לפניו [illegible] [illegible] והשתחוו [illegible] אף תכון תבל בל תמוט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי אז ירננו עצי היער [illegible] כי טוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

והיה זהו יום [illegible] שגם עם אחד מהם היו והנשאים [illegible] והנה הבורח
בהעברו כיון שהיו [illegible] הלכה [illegible] צריך נשים והרבים עם מקם
היו שרי [illegible] ועל קרביו [illegible] להקהל עמו להיות עוזר
וביושב [illegible] על כל גדותיו כי היה הירדן גדול אחד והיה ממלא
ועובר [illegible] אשר בחדש הראשון ומעל לכל [illegible] היו
שטפו כי עברו אחרי [illegible] מזרח ועברו [illegible] שפת מערב
והקימו מעבר [illegible] ויבריחו את כל העמקים למזרח
ולמערב ר"ל שכל הילדיות שהיו עמוקים כנגד הקולן שמו בהם
בריחים לעבור בהם וזה עברו כמה שהיו מן העמקים למזרח
מזרח ובראש היו מהם למערב כי רוב [illegible] הגבול אשר
היה בעבר הירדן היו לבהם [illegible] הבריחים [illegible]
אלה [illegible] אשר [illegible] עמהם בריחים וכמקום שהיו קצוים
עמוקים מאד כמו בעמק הקולן [illegible] שהיו [illegible] למזרח
מזרח ולמערב וכן עשו עד [illegible] כל העמקים · לקח דוד וכו' ר"ל
עד [illegible] והנה לכנו להיות עמך [illegible] הבחורים
[illegible] שהם עד [illegible] לפי שאחד [illegible]
כי [illegible] ובה עליו [illegible] עם דוד ועו' כבר
[illegible] שמואל [illegible] עמו [illegible] עם שאול
[illegible] כי [illegible] שדוד [illegible]
[illegible] · [illegible] בזה המקום כי [illegible] והיה
[illegible] גבורים [illegible] והמה עזרו עם דוד על הגדוד
[illegible] נחש [illegible] שדוד [illegible]
והנה [illegible] והשיבו [illegible] שמואל · והשיבו
את [illegible] · [illegible] כדברי ה' ר"ל
[illegible] ביד [illegible] שמואל · [illegible]
היה [illegible] עם דוד · [illegible] הוא [illegible]
[illegible] ומן בני בנימן [illegible] זה [illegible]
היה [illegible] · [illegible] בית שאול ר"ל כי
[illegible] עד [illegible]
[illegible] בית שאול [illegible] · [illegible]
[illegible] ובנים [illegible] · [illegible]
[illegible] בעת [illegible] הדברים [illegible]
אשר בהם [illegible] על [illegible] והנה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] אשר [illegible]
[illegible] וכן [illegible] הירדן [illegible]
[illegible] · [illegible] היה [illegible] ממקום אחד
[illegible] · ר"ל [illegible] שנחים [illegible] מקרה
[illegible] אשר [illegible] כמו
[illegible] שבט [illegible] יהודה [illegible]
[illegible] יהודה [illegible] והיו
[illegible] יהודה · והנה [illegible] על אחיו
[illegible] כי עמהם [illegible] דוד [illegible]
[illegible] · [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] מבני לוי [illegible]
[illegible] שמואל [illegible] דוד [illegible] וכן
שמואל [illegible] דוד [illegible] כי [illegible]
[illegible] פלשתים · [illegible] פלשתים [illegible]
[illegible] · וכן [illegible] והכל [illegible] · [illegible]
[illegible] מבול [illegible] · והנה [illegible] בזה [illegible]
[illegible] עמהם [illegible] פלשתים [illegible]

כי [illegible] בכורך [illegible] הקבר · [illegible]
[illegible] מלך [illegible] והבית [illegible]
הכלבים [illegible] · [illegible]
הכסאים [illegible] כי [illegible] בכורך כי [illegible]
אשר [illegible] הכסאים [illegible] · ויבן [illegible]
[illegible] · [illegible] אשר [illegible] חלקו
[illegible] · [illegible] הכהנים [illegible] · [illegible]
[illegible] בני קהת כי עבודת הקדש [illegible] · ובני
[illegible] בני קהת [illegible] ובני [illegible] · ובני
חברון [illegible] מבני קהת [illegible] מבני קהת הם
[illegible] · [illegible] ר"ל [illegible] אשר [illegible]
[illegible] · [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] כי [illegible] הוא [illegible]
[illegible] · [illegible] היו [illegible] על [illegible]
[illegible] בם · [illegible] בגוי [illegible]
[illegible] בזה [illegible] אשר [illegible] · [illegible]
[illegible] הם [illegible] שלום · והנה [illegible]
[illegible] בני קהת [illegible] היו [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] · [illegible] בם [illegible] בהם [illegible]
[illegible] בהם [illegible] · והנה [illegible]
[illegible] · [illegible] על [illegible] · [illegible]
[illegible] בנות [illegible] · [illegible]
[illegible] · כמו [illegible]
ובני [illegible] · ר"ל [illegible] אשר [illegible]
[illegible] · והנה [illegible] אשר [illegible]
[illegible] · [illegible] כי [illegible]
[illegible] · ר"ל [illegible] דוד [illegible]
[illegible] דוד · והנה [illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible] כי [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] אשר [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · ר"ל [illegible] על [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · ר"ל [illegible]
[illegible] בזה המקום [illegible] דוד [illegible]
[illegible] · [illegible] שמואל · [illegible]
[illegible] · זכר בזה המקום [illegible]
היה [illegible] דוד [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
היה [illegible] דוד [illegible]

ושמונה אלפים · ומאה אלף שולף חרב ויהודה ארבע מאות ושבעים אלף איש שולף חרב · הנה בספר שמואל זכר שישראל היה שמונה מאות אלף איש חיל שולף חרב · ויהודה חמש מאות אלף איש הנה זכר בזה הספר במה שיטה יואב מן לוי [illegible] לא לה ויהי בזאת קצף על ישראל ולא עלה המספר במספר דברי הימים למלך דוד ולא היתה שנאמר והוא לכך להיות בה מחלוקת הספרים כי בספר דה למלך דוד נזכר מה שאמר לו יואב והוא הוסיף על המספר אך [illegible] אשר מלא כתוב בספר שמואל באשר היה באשר הנגד המספר למלך · וירע בעיני האלהים על הדבר הזה ויך את ישראל ר"ל אחר שבחר דוד שיפול ביד יי' הם שלשה שנים רעב ובספר שמואל כתב אם שבע שנים רעב · ולא [illegible] יותר הספק הבא ולא [illegible] [illegible] שסופה זאת הנבואה מן בספר דברי הימים למי דוד וספרה לפי מה שהוא בספר שמואל · וירא את המלאך יי' עומד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו · הנה היה זה המראה לדמות המלאך כאלה הדמיונות [illegible] כמו שדמה [illegible] פעם [illegible] וכמו שקדמה [illegible] [illegible] [illegible] וישב ארנן [illegible] [illegible] זה לאות שהוא היה [illegible] [illegible] עם והמלאך ובהפקדתו [illegible] [illegible] [illegible] המקום בזה המקום כמשפטו [illegible] [illegible] זה המקום [illegible] הזהב [illegible] [illegible] · דבר זכרו בספר שמואל כי [illegible] והבקר והמורגים [illegible] חמשים · והנה הארץ אשר קנה [illegible] שנבנה בו בית המקדש הנה שש מאות שקלי הזהב כמו שנזכר בזה הספר ובזה יותר זה הספק · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בזה שהוא לא [illegible] עד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מן השמים [illegible] העולה [illegible] השלמים [illegible] והיה האלהים אשר [illegible] [illegible] ומזבח העולה [illegible] אשר עשה יי' [illegible] ובן [illegible] אשר עשה משה במדבר ומזבח העולה [illegible] [illegible] ולא יכול דוד ללכת לפניו לדרוש אלהים בבמה הגדולה כי נבעת מפני חרב [illegible] ולזה אמר דוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הדבר וילך זה הוא מקום אשר בחר יי' לשום שמו שם · ולזה אמר זה הוא בית יי' האלהים · ר"ל שבזה יהיה בנין בית המקדש · וזה המזבח אשר בנה יהיה מזבח לעולה לישראל · ויאמר דוד לכנוס את הגרים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יורד הגרים [illegible] [illegible] [illegible] ישראל · והנה דוד השיבם וקבץ אותם [illegible] עשות מה שיצטרך לבנין בית המקדש והנה העמיד מהם חוצבים לחצב אבני גזית לבנות בית האלהים · וכבר [illegible] [illegible] מהם שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר · והכין דוד [illegible] ברזל לרוב מסמרים [illegible] [illegible] [illegible] השערים [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible] הקורות [illegible] [illegible] [illegible] והכין עם זה נחשת לרוב אין משקל ועצי ארזים [illegible] הדשן [illegible] [illegible] [illegible] והכין [illegible] לרוב כי הם הצידונים והצורים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמר [illegible] [illegible] לפני [illegible] העולם · ויאמר דוד שלמה בני נער ורך והבית לבנות ליי' להגדיל למעלה [illegible] [illegible] [illegible] שיהיה לכל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולזה הכין דוד [illegible] לבנות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

הסיבה [illegible] הזה ולישראל הוא יהיה לו [illegible] ועל דבר כהונתו [illegible] שבא אליהם ובניו בני הקהת שאמר ויאמר [illegible] [illegible] [illegible] ומקדי [illegible] ונסור ממנו · אך יתן לך יי' שכל ובינה ויצוך על ישראל ולשמור [illegible] חקה וכך [illegible] [illegible] יי' אלהיך ולא תצליח כמו שאמרתי לך · ר"ל אם תשמור לעשות כל דברי התורה · והנה בעניי הכינותי לבית יי' ור"ל כי מעט [illegible] הכנתי לבנין זה לבית יי' · ועתה [illegible] [illegible] [illegible] הכנתי [illegible] [illegible] שזכר · [illegible] הקדשים לבנין [illegible] מישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שאמר בספר [illegible] · וכל ראשי הלוים כמו המנורה והשלחן שאמר כל הקדש · ויהי [illegible] [illegible] על [illegible] שהם הקלים לא הם [illegible] כמו שאמר [illegible] במדבר [illegible] · [illegible] על [illegible] בית יי' [illegible] [illegible] וזה יהיה לפי מה שאחר כמו שנאמר אחר זה לעבודת בית יי' על החצרות ועל הלשכות ועל טהרת כל קדש ומעשה עבודת בית האלהים [illegible] [illegible] [illegible] וכל [illegible] [illegible] [illegible] והקדשים [illegible] [illegible] [illegible] ועל מנחה [illegible] [illegible] [illegible] המנחה שתהיה [illegible] [illegible] לפי מה שראוי והרקיקין והמחבת והמרבכת · ולמדו מה שראוי למוד גם לערך העבודה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עבדו את [illegible] [illegible] [illegible] להם לעבודת בית יי' · והם [illegible] שוטרים ושופטים ששת אלפים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והשוערים [illegible] הנה דוד [illegible] [illegible] [illegible] בהסקת יי' · ר"ל כי [illegible] עשרים שנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שנים שנה [illegible] עד בן חמשים שנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אשר להם [illegible] שנה ומעלה [illegible] מבן עשרים שנה · [illegible]

אף עבדך ישראל · והנה הקדים קרא אשר מתנו [illegible] · ר"ל שהקב"ה יטיב
עם כל התשובה כמו שזכרנו מענין בריאת העולם:

ואמר כזה המקום מתפלל עד השמים · היו ישראל נכלות חמת המלכים ושרי ישעיהו והכלה והמלכים ומן הגוים כי שולח עם קשר ושרפין בהם [illegible] כל עם [illegible] [illegible] [illegible] וקבר זה על [illegible]

ואחר [illegible] [illegible] השירים ברוך יי' אלהים [illegible] [illegible] והיו מקלסים [illegible] · ילמד שזה [illegible]

העם שנפקד מה שזכרנו בביאורנו בספר עזרא שכבר היו חוץ ברוך יי' אלהינו מן העולם ועד העולם וברוך שם כבודו מן העולם ועד העולם ומרומם על כל ברכה ותהלה · ואמר אחר זה כבר ויעזב שם לאסף ולאחיו לשרת לפני הארון תמיד לדבר יום ביומו והנה עובד אדום ואחיו היו ס"ח · והנה עובד אדום וחוסה בן ידותון שסמוכים לו שוערים בהיכל אשר שם ארון יי' · והסמיך לזה ואמר כי צדוק הכהן ואחיו הכהנים לפני משכן יי' בבמה הגדולה אשר בגבעון שהיה שם מזבח הנחשת שעשה משה להקריב שם הקרבנות ולהקטיר הקטורת ואחר העמידו אשר נזכרו בשירה · והנה עם אסף והימן וידותון היו [illegible] שעשה היו הימן וידותון ושאר הברורים אשר נקבו בשמות שקרים להודות ליי' כי לעולם חסדו · ועמהם שהימן וידותון היו משוררים ושוערים היו בני ידותון ובני ידותון היו לשער כמו שאמר במקומו [illegible] כמה שזכרתי כבר:

ויהי כי ישב וכו' עד מבורך לעולם

כבר ביארתי כל זה בספר שמואל · ובזה לא נאמר בזה המקום אלא מה שנשתנה הלשון בו · לא אתה תבנה לי הבית לשבת · ובספר שמואל כתוב האתה תבנה לי בית לשבתי · והכל ענין אחד ולא ישבתי בבית [illegible] · ובספר שמואל כתוב [illegible] · והנה היה זה הספר הוא כמו זה היה עד [illegible] כמו שאמר בספר יושב ישעיה · [illegible] בזה היה עד [illegible] שקם ישמרו [illegible] יי' · והמלך שיהיה עמהם הנה יאשר להם הטוב שזכר [illegible] ויפיקו [illegible] [illegible] כמו שנינו בימי השופטים [illegible] שנאמר בספר שופטים · אך כשחטאו לא יתקיים להם זה הברית ולא ישאר להם [illegible] מה שיהיה להם מפני החטאות והוא שלא יוכלו לעמוד [illegible] וזה היה הקיום שהקים [illegible] המחברים זה הספר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בזה המקום [illegible] שיהיה זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המקום [illegible] [illegible] [illegible] ויבא המלך [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · ובס' שמואל כתוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והכל ענין אחד · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עד עולם · [illegible] שזה יהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה בספר שמואל כתוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ומה יוסיף עוד דויד אליך לכבוד את עבדך ובספר שמואל כתוב ומה יוסיף דוד עוד לדבר אליך והכוונה אחת כי הכל [illegible] [illegible] עבדך לבקש מאתך שתוסיף לו כבוד · ועתה יי' האלהים

לבנות לו בית עבדך · ובספר שמואל כתוב ועתה יי' האלהים והכוונה אחת כי הוא לא הוא מקיים לאמונה · וכן וברך · ועתה הוא מבואר שכבר יאמר יי' זה כי אתה יי' לברכת ולברך [illegible] [illegible] · ויהי אחרי כן ויך דויד את הפלשתים וגו' עד ויקח את [illegible] מתג האמה · וזה יורה כי שם המקום שהיה כותב גת ובנותיה היה נקרא מתג האמה · ויך את מואב · הנה בס' שמואל באמרו שיעור הכתה והוא שכבר מדדם בחבל [illegible] שני חבלים להמית ומלא החבל להחיות · ויך דויד את הדדעזר [illegible] [illegible] בספר שמואל כתוב אלף ושבע מאות פרשים · ויקח [illegible] [illegible] אלף רכב ושבעת אלפים פרשים · ועשרים אלף איש רגלי אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] בזה המקום [illegible]

ובספר שמואל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ובס' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ובספר שמואל כתוב [illegible] · והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ובספר שמואל [illegible] · והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ובספר שמואל כתוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ובספר שמואל כתוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ובספר שמואל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וכן שמואל כתוב ויוסף [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויאמר יואב [illegible] יוסף על עמו כהם [illegible] הנה כבר [illegible] [illegible] [illegible] בספר שמואל [illegible] [illegible] בזה המקום · [illegible] [illegible]

שאי זכל בכן דלבב שני ומי היה על ימהלכה [illegible] ועל טבע ישראל ר
נחו בני נגד הנה יענה עצה שמות הקדשים לשבטי ישראל שהודה
חלקו ואלחי ולך יבאר שהיה כן אלחיו קודם היה אחיו קנאה והיו
לשבט שמות. לא היושב בעלה הוא אשר היתה כן לא ועבר
נרדין עם בנו ובנו רחובן לא נמצא דוד מספרם לבני עשרים
שנה ולמטה ר״ל שאשם שחשב דוד נגיהם לא עלה כיון למעלה
מהם מבן עשרים שנה ולמעלה כי לא הקדים הש״י בזה כי אמר
להרבות את ישראל ככוכבי השמים שלא יוכלו איש למנותם על
השמות כי אם ברוש׳ נבאה כי יש מהם שישאו בו והנה לא ואף
כיון על עם. והנה יואב בן צרויה החל למנותם מעברה ולא
כלה שבער מהם ולא עלה המספר שמנין והיה הרעיון שכתוב
בזה בספר שמואל כמו המספר שכתוב מנה בס לה למלך דוד
וזה ספר שמואל נעלה על המספר הלא אלפים [illegible] מאות
ושבעים אלף. ועל אוצרות המלך הם האוצרות שהיו לו בבית. ועל
האוצרות אשר בשדה יאמר שהיו שם מגדלים בשדה לאצר שם תבואות
השדה והנה מנה על כל דבר ודבר פקיד מיוחד כדי שיעשה [illegible]
והמנהג הראוי בכל דבר ודבר. והשקלים הם [illegible]
והנה זכר כי אחיתופל היה יועץ למלך וחושי הארכי היה יועץ למלך
רעה והיה לכל סגולתו. וכבר יתבאר [illegible] לדברי עצת חושי
לאבשלום ולדור הדברים פה ירד זה [illegible] ואחרי אחיתופל [illegible]
בן יהוידע והסוף והקבוע ר״ל שאחרי שנהרג אחיתופל היה נועץ
בכל עניין יהוידע שהיה [illegible] שבכל ובסנהדרין והם הכרתי
והפלתי שהיה הוא ראש להם. ואחר היה שר צבא [illegible] בחורים
והנעים [illegible]
ושרי [illegible] והמשרתים. וזה הכלל. הם מספר זכר שהיה על כל
מחלקה כל חדש והיו משרתים כל אחד מהם בחדשו. [illegible] בית
מנוחה לארון ברית יי׳. רצונו בית מנוחה כי שם יהיה [illegible]
כמו זה לא יבחר הש״י מלוס אחר שיהיה מכון לו [illegible] זה מבואר
[illegible] לבנין ולבית יהודה מכל בית אבי ובבני אבי בי
רצה להמליך על כל ישראל ומכל בני בחר בשלמה בני. ואם יחזק לעשות
מצותי ומשפטי ביום הזה. ועתה לעיני כל ישראל וכו׳
ר״ל [illegible] ובאזני אלהינו שמרו ודרשו כל
מצות יי׳ אלהיכם למען תירשו הארץ הטובה הזאת והנחלתם לבניכם עד
עולם. ואתה [illegible] אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה כי
לא יועיל רק אם תעשה זה ולא יהיה [illegible] עם יי׳ כי כל לבבות
דורש יי׳ וכל יצר מחשבות מבין. ויתן דוד
[illegible] ר״ל שנתן לו כל מה שהודיע לו [illegible]
הכרובים אשר בבית [illegible] והכל היה מונח מאת הש״י על ידי
כמו שאמר דוד הכל בכתב מיד יי׳ עלי השכיל כל מלאכות
התבנית. ר״ל כי התבנית השם נתנו בכתב מאת יי׳ את כל מלאכות
התבנית. [illegible] והעמודים
[illegible] והם בתי האוצרות
[illegible] ועליותיו והנה היו [illegible] ומאחד
[illegible] הפנימים
[illegible] כי לא היה [illegible] כי אם עשרים אמה [illegible]
[illegible] שהיה בכפרת [illegible] ובית קדשי
הקדשים ותבנית כל אשר היה ברוח עמו. ר״ל ברוח הקדש
שהיה עמו [illegible]
[illegible] בית יי׳ [illegible] הכהנים והלוים [illegible]
[illegible] וקומת ההיכל [illegible]

וסחורות בית יי׳ ואוצרות בית האלהים ולאוצרות הקדשים והלויים ר״ל
שנתן לו לבנין הבית [illegible] והכסף שהוא מזכר
כמה שקדם ומזה הענינים יתבאר שגם בית יי׳ עשה זה דוד. ולכל
מלאכת עבודת בית יי׳ [illegible] כו
מחלקות הכהנים והלויים ולכל עבודת האלהים [illegible] כו
עבודת בית יי׳. הודיע שבחר לו בכל כלי וכלי כמה יהיה משקלו
[illegible] זהב ומזה משקל מנורות הזהב ונרותיהם זהב [illegible]
מנורות הכסף ומשקל של אחד מהמנורות [illegible]
שהיו בהם [illegible] כי אם היו עשרה שלחנות ועשרה
מנורות. ולתבנית המרכבה הכרובים הזהב לפורשים כמו כן אלה שני
הכרובים שעשה שלמה שהיה [illegible] והיו [illegible]
[illegible] כרוב מהם [illegible] שני [illegible] לקירות
כנפי השני. וקראו זה תבנית המרכבה כי זה לא היה [illegible] על [illegible]
רכובה הש״י על אלה הכרובים [illegible] כמו
שיתבאר [illegible] כי לא [illegible]
ר״ל זה התבנית והבנין [illegible] בבית [illegible] שיוכל
[illegible]
[illegible] כל לכבודו [illegible] על
[illegible] ועל [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הזהב [illegible]
[illegible]

ברוך אתה יי׳ אלהי ישראל

וגם זה [illegible] על

[illegible] על כל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

שיכנו כל המחלקות · והנה כאחד כשורת הראשונה על אחוז [illegible]
והנה מזכי האלהים והיו כמו לויהתן שנזכר על הקדר · ובניהם
אחריהם עלו במעיינם ונקראו בפסוקו · והנה היה הראשון ליהויריב
והשני לידעיה עד שיהיה הכד למעזיהו · לבני עשרים שולחנו · יהויריב
שמזכרתו נזכר במקום הזה שהוא כהן גדול בן מתתיהו ויפנה קדם
גלות לעשות תחייה בבית המקדש · ר"ל שכבר נחלקו הכהנים לכל
מחלקות כדי שידע כל אחד מהם בשבוע שלו מקומו המוכר כמו ד
שקלים לעבודת הכהנים · ובאמת המחלקות ההנה של לויים הראשון לעמית
קהיו והקצין · ר"ל שמחלקות כל ראשי בתי אבות כל אחד מהם כמו
וזקניהם במחלקות הכהנים עד שמונה שיהיה מקבלת הכהנים לשבעת
מחלקות יהושע ואלקנה כהן היה כלאב מן הכהנים לשמונה הקהלה היתה
מן הלוים תהלה עם שבוע אחד · והנה נראה הקצין לפי שראשו ביתו
אב היה ראשון מראש כל מחלקות · בני אסף והימן וידותון הנביאים
בכנורות ובנבלים · ידוע שאלה העושים היו נביאים · וזה יקרא קבלת
מקבלת מזמורים שאמרו שנים בספר התהלים · וקראו שהיו הלוים
כי בזה המזמורים נביאים לכל הלוים כי שהיו מזמרים בכנורות ובנבלים
ומצלתים להודות בשם ייי · והנה הדרגה הראשונה היא יותר כן · על ידי
אסף הנבא על ידי המלך · ירצה כי אסף נבא על ידי המלך [illegible]
עתה הנביאים אחרי עבדי שאול ועל ידי [illegible] בחר מקבלת המזמורים
שנזכרו שמו בספר התהלים · וידותון היה מתנבא על הודות והלל לו ר"ל
שהיה [illegible] בכנור הקדש לכבוד שנה ליוה ושמו לשון · והימן היה
חוזה המלך בדברי האלהים להרים קרן · ר"ל שהיה מתנבא על דוד
שירים [illegible] · לעבודת בית האלהים על יד המלך אסף וידותון
והימן לפי סדור הנשמים · ירמוז שהיו אסף [illegible] · שאר הלוים
המשוררים כי היה ראשו להם · וכן הוא שהיה אמרו על המלך
שבמנוד כי המלך מלך שנה · והיה אמרו אסף וידותון והימן שב
להם שאמר כללה על ידי אביהם ר"ל שאביהם היה אסף וידותון
והימן · מעשי שיר שני · ר"ל המגדיר לבנן כבנו זמר והמגדים לשירי
לכבוד האל ושבח ויתר גורל המשמרה לעשות משמרת כקטון
כגדול מבין עם התלמיד · ר"ל שנחלקו המספר הזה לכל הלוים היה כלל
אלף ואחד מהם יכריע ונחשבו ביה כקטון כגדול כלה עולים כזה
ומעט שהכהנים היו שנים בכל שנים והיו כמלך גורל [illegible]
בדבר השיר הזה לא משוו לשון ונחשבו המוכן עם התלמיד כזה
המספר כדרך שהיה לכל מחלקה יב אנשים וכן היה מחלקה ד
המשוררים מחולקת לשנים עשר לראשים זכר כי מחלקות השוערים
היו כד · וזה יורה שהמחלקות השוערים לראשי הנבדלים משלו
שנים ואחיהם שורת בית ייי · היו עם לבית הבית ובורית
חסד קהלת · ר"ל שהם ראשי המשמרים והשדרות לבית אחיהם
גבורי חיל היה לעשות המלאכה המיוחדת להם ויפלו גורלות כקטון
כגדול לבית אבותם לשער ושער · ר"ל שכבר היו בהם [illegible] מחלקו לכל
ושמירה היה מקבל מן כל המשוררים לשער ושער ומגורלו כלם
כקטון כגדול · והנה נזכר כי כל מרומות היו השוערים והיו לארבע
רוחות · וזכר כי שלמיה נפל הגורל למזרח · וזכריהו בנו שהיה אחד
לצפונה היה נפל הגורל לצפון ולעובד אדום נפל הגורל כיוה
הקופים לשער עם ונחשב כי היה האסופים הוא קבוצת שירין
נאספים שם כמו העשיה והאחרית שנים · ובכל אחד מהם היו
שומרים לפי מרומיו ונפל הגורל לשופם ולחוסה למערב [illegible]
הלשכה והיו שם שומרים עם השער הנקרא שער שלכת שהיו כמו
מעלה שעבות למסלה העולה והיו שם שומרים היה משמר
לעמת משמר · והנה היו הלוים שומרים למזרח ששה לוים

ולצפון ארבעה לוים ולנגבה היום ארבעה שנים שנים לכנגד שהיו שם
בזה האופן ר"ל כל אחד מהם היו שנים לבד שומרים · ולמקום שקרין
פרבר שהיה למערב היו ד לוים לוים ולמסלה אמר במערב השער
לשכה היו שנים לוים לוים · והנה לפי זה היו שבון כי המשמרות
היו הלוים שומרים · ומזה שהשוערים ביום האחד היו שומרים
שוים קטנם והאחד שוסל · והנה היו בכלל משמרה לבד הפרוכת
קדם לוים וכשהתאוב כל משמרות כולן יהיה חשבונם לשנים
יותר מארבעת אלפים שהיה מספר השוערים לפי מה שנזכר ולא
הקהלה לחשבם לשמשם ולוים אחייה על אוצרות בית האלהים
ולאוצרות הקדשים הנה אף שאינם לא משוררים ולא שוערים היו
לוים ששמם קבוע והם היו האוצרים שוערים והקדשים ועל [illegible]
יונה כהנה לכל הכלים הקדושים לעבודה כמו שהם · והנה זכר כי אחיה
היה ממונה על אוצרות בית ייי ועל אוצרות הקדשים · ונזכר אחר
היה והוא כי זתם ויואל אחיו היו ממונים על אוצרות בית ייי
ושבאל [illegible] והיו ממונים על אוצרות הקדשים אשר הקדיש דוד
ואשר הקדישו ראשי האבות לשרי האלפים ושרי המאות ושרי הצבא
מן המלחמה [illegible] ומן השלל הקדישו לחזק בית ייי
וכל מה שהקדיש [illegible] וכל [illegible] ושאול בן קיש ואבנר בן נר ויואב
בן צרויה וכל מה שהקדיש [illegible] על יד שלמית ואחיו
והנה שזכר בן גרשם בן משה היה נגיד על האוצרות בכלות ות
ואחיו [illegible] שנזכרו שהיו ממונים להם על אוצרות בית
ייי והנה על הדשות · ונחשב כי שבואל היה בן בנו של משה
ואחריו כמו [illegible] ואחריו הנה כמו שראה היה בן אלעזר בן
שמואל היה בן גרשם · והנה ישעיהו בנו [illegible] לכל כורות [illegible]
ולכל [illegible] שהיה ואחיו שהיה על הקדשות יותר קם [illegible]
הקדש · ונחשב כי יהונתן בן גרשם שהיה כהן לשבט דן היה
אחי שמואל [illegible] כזה [illegible] כלל שאמרו [illegible]
[illegible] יהונתן בן גרשם בן משה · וקם היה זה
בן בנו זה והיה על אוצר חיי שבואל בן משה לכן יהונתן היה [illegible]
[illegible] למלאכה הקודשה על ישראל ולשוטרים
ושופטים · ונחשב שקרין המלאכה היא שוה על ישראל למלכות
בית ייי שיהיה להם על ישראל [illegible] בית המקדש והיה להשירם
[illegible] המלכות המשפט [illegible] ובגבוליהם ובכורותיהם ואחרת
[illegible] לעבודת בית ייי והיו [illegible]
שוטרים ושופטים [illegible] · עד עבודת ישראל
על מצוי [illegible] מזבחה · בישראל [illegible]
[illegible] · ובכל דבר הקדש ולדבר המלך הוא עבודת בית ייי
המלכה ועבודת המלך [illegible] וחושב [illegible]
ישראל [illegible] שהיו לעבודת המלך [illegible] ולזכרם [illegible]
המלך והם ראשי האבות ושרי האלפים והמאות והשוטרים
היו [illegible] מחלקות ישראל כל אחד מהם [illegible] ומה היתה כי
אחד מהמחלקות [illegible] חדש אחד והיתה המחלקה [illegible]
[illegible] ראשים עם השוטרים [illegible] עמם [illegible]
כל [illegible] שהם [illegible] המלך [illegible]
שהיו [illegible] בספר
[illegible] בן [illegible] ובכל [illegible] שזה הוא [illegible]
שהיו [illegible] בן [illegible] כי [illegible] היו [illegible]
[illegible] דודי [illegible] שנזכר [illegible]
בן דודו [illegible] · ומחלקתו [illegible] ר"ל שהוא היה [illegible]
[illegible] דודי [illegible] בחרון ומחלקתו [illegible]

שישתמשו בפני מלכותו בשני פקידות יחד כי [illegible] עשקו בזמן אחד
ימנעו שלימות עשקו בשנית עד שיקרה שיעדר השלימות משני
המלכות · ולזה המלך שהגדיל [illegible] מלכותו ומלכה לויים
חכמים ויחידים ולא לפקידיות ופקידות מלכותו והנה שכ[illegible]
זה שיהיה [illegible] וקראנו שהיה ממונה על מלאכת הכלים ל[illegible]
היה ממונה על שבכרמים לאוצרות היין ואשר היה על הבקר הרועים
בשרון לא היה ממונה על הבקר אשר בעמקים ·

התועלת הי"ב

לפרסם טוב הכוונה דויד והקרבתו
הש"י ועמו ישראל · ולזה המלך
שאמר דוד לשלמה לפניהם שילך בדרכי השם לשמור מצותיו
חקותיו ובזה תתקיים לו המלוכה תמיד ולזרעו וימלא לו בכל
אשר יבקשהו ולזה נתן לכל ראשי ישראל ללכת בדרכי הש"י ולשמור
כל מצותיו כי שיתקיים להם ולזרעם ירושת הארץ תמיד · ולזה נתב
המלך שסבב שהתנדבו והשרים כלם לעבודת בית האלהים כדי
שיהיה להם גמול טוב מאת הש"י · התועלת ·

התועלת הי"ג

להודיע שמהשגחת הש"י בצדיקים בן
ימשך להם הכון גם במותו כמה שיקחם
מהדברים אשר ישגיחום לעבודתו [illegible] שמשה זקנה
לשובע [illegible] ולהקהל [illegible] שיהיה זקן כי
כמו שישפיע הש"י [illegible] דברים ישמרום מהדיעות הרעות וטובו הש"י
בהם כן ימשכו להם דברים ישמרום מהדיעות הפשיות כמו
שמבואר [illegible] מספר מלחמות יי' · ויתחזק שלמה

ויתחזק שלמה בן דויד

על מלכותו וגו' ויעש ח
חסק הש"י וגו' · ירצה שראינו בזה הפסוק שלמה שהתחיל כל מה
שהתחיל שיהיה לו לאוי והספקנו שהבן [illegible] ויואב בן צרויה והרג
שמעי בן גרא כי אז היתה המלוכה נכונה ביד שלמה כמו שנזכר בספר
מלכים כי התחזק שהיה מושל בכל הממלכות וכלם מלכים לשלמה
בהכין דויד · לא שאמר הכין דויד · וחשדך לא יהיה כן · הנה
השתדלו מזה מה שאמר בספר מלכים שאמר ילך מלך כי הש"י יאריך
ימיו ומתמך על מה שנזכר מזה בספר שמואל · ולזה המלך כ
בהיותו מהספורים הנזכרים בזה הספר שכבר זכר מהם · ויבא
שלמה גבעה · ירצה לפני מה שהקטיר שהיה במחנה משה אשר
כגבעון לשבוח זבחים ולבא לגבעון על מה שיעשה ליראת וברך
מזרעו ושם ומלאכה המזבח אשר היה בגבעון ילך עד
ירושלים שם מה שנתפללו להם מאחריו מעשה הזבח אשר
כאן לבני כמו שנזכר בספר מלכים כי אז מלך שלמה על כל
ישראל כי ביום מנוחה נתן מתנות הזבחים בקרבן לשמור המשפט
ויקבוץ שלמה שכבש ספר שאמר כבר ביארנו בספר
מלכים כולו ימצא מה שכתוב בזה המקום והגלוים שנקבר
שבקהלם ושלש מאות ושש שכבר שלשים ושלש
מאות הכלים · הנה השבעים במלכות וזה כי שלש מאות
והעשרים היו · [illegible] מעשים על הגשמיהם ושלש מאות
היו מן הנכנסים והם בזמן שהיו הוא ואשר היה ניב משל
שעליהם כולם · והנה בזה הספר הכל מאד בספר מלכים ושם
הכפין לבחר והנה כמו שעשית אחד מבעל מקנה שלחה לאחד
לבנות בית שבנו כמו שאלך מעמך שתעשה לו אחד כי אני בונה
בית לשם יי' אלהי כדי שיעריכם קדושת הש"י לעשים ושם יקריב
מקום להקטיר לפניו קטורת תמיד ויקום מזבח הזהב אשר
בקדש ולערוך שם תמיד מערכת המנורה ולחם הפנים על שלחן

הזהב ועולות תמיד לבקר ולערב ולשבתות ולחדשים ולמועדי והם
המוספים אשר בהם שיחדשים ולמוספי המועדים הנה זאת עולם
התמיד כי כבר נמשך על זה ביאור · והנה הבית אשר הוא בונה גדול
כי גדול אלהינו מכל האלהים אשר השמים ומאור קיום שנמשך על הכל
והם שנקנים מאד · ולא [illegible] ראוי שיהיה · גם ראוי שיהיה הבית אשר
עשה לבנות לכבוד מי שיהיה עשיהם על כלם וזה הוא שאמר
כאלו בונות לבית לא כראוי לפי כי כל אחד שיבנה לו בית שיעמוד כמו לבנות
הבית באופן שיהיה היותו גדול והיותו נכבד שיוכל לשמור עם כל
מה שיעשה מהעבודה והכבוד לא יהיה נחשב מאד ומה לעשות הש"י וזה
כי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו הש"י ואחר זה מי הוא אשר כהם
וכבר נתן הם כלם שיעמוד הנעלמות המושכלות לש"י והכרם ומשם
הזה הוא ראוי מאד לאין שיעור משלמות הנמצא המשכלות הש"י
והכרם ומשם הזה הוא ראוי מאד לאין שיעור משלמות הנמצא
המשכל הש"י עד שאין [illegible] שיהיה כבוד שלם כה מאין
ובהיות הענין כן איך אוכל שאבנה לו בית יעמוד כנגד קדושתו
ושלמותו · והנה היה הבית כנזכר בזה הקיום יהיה זה הבר שלו לפניו
להשכיל · הבית והעבודות בלבות הדורות כמו שאמר לבית ורבו
לכל דבר [illegible] · ועתה [illegible] ושמה [illegible] כענין
החכמה ובזה היה [illegible] ההלכה הש"י · וידע לפתח פתוחים · והוא עשה
הציורים בעליונים מהכנסיו כמלאכת בכל שהיו בו שיהיו ושוקים
מכל המינים בהם האמונים המקום · הנה חברו ויעשו הבנין שב
בעשיה הכלים והבגדים כי הם גם יתרבו בם כי היו עמו
בכל עצים והיה הולך בלו יתנה כל המין [illegible] לאיים
מינות [illegible] שהמינים נם והם [illegible] כמינים · בתים ועצים
ולפי שהיה שבעים סלים כמו שהיה · והנה בספר מלכים לא זכר
מה שהיה נותן שלמה לעבדי חירם שנה שנה · אך זכר מה שהיה נותן
שלמה לעבדי חירם לחם ביתו בעבור מה שהיה עוזר לו בזאת
המלאכה · אשר יבנה בית לש"י ובית למלכותו · ירצה שקרא לאחרון כי
שלמה בית לש"י ובית למלכותו · שלחתי איש חכם · הנה הוא
היה בן ישראל ואביו היה מבעל צר · הפסוקים בכל אחד
הנשים [illegible] לאחד הוא בספר אשר מנה אותם דוד אביו
ויחלק את המקום כי כאשר כבר זכר שהם לבנות מלכות
בית המקדש מאמם · וזה המוריה בכתב השני ביום השני כדי
שהנחת שם השני הוא חדש אייר · ואלה הוסד שלמה · הנה
היסוד הוא מקום יסוד שעשה שלמה לבנות בית
האלהים על היסוד ההוא · הארך אמות במדה הראשונה · אמת
כמה שאמר בזה הראשונה בזמן שנכפל בזה היה היה מכוון
ועשה הבית כי זה הקטש והקדשים אך כאשר השורש
שהיה כי לא חסר כי שם בכל זה הבית במלאכה שאין מה היה
גם לאורך השער רבה והנה לא זכר מהמקום רוחב הגזית וזכר
אשר מלבנים שכבר היה רחב עד האמות · ולא זכר בספר מלכים
קורות הארזים וזכר בזה המקום שרומו היה בכל מהם · ולכבדו
מהפנימה זהב טהור · ירצה שזה שב את בית הקדשים שזכר מה
כי הקורות מלמעלה זהב מכוסים · אבל היה כל אשר ב מהם
ירצו לעשות כל מה שהיה · נראה שהיה נחשת ממשכן שעשה
משה וכן השלחן בבית המקדש · ויהיה הדבק במספר הבית מה
מהם בפנים לאולם והוא בית האלהים · והנה כי אחד אשר לכח
הפנימה זהב טהור · והשיא היכל משני הדברים ואת הקורות
הבית לפתח מספים לא הקורות הספים · ויכל בזה הפעולה הקדשים
והכתב בספר מלכים שהקדשים את כל מה כנגד [illegible] ולא היו

[illegible] עבדיך וזקניהם יהיה [illegible]
[illegible] הגבעונים [illegible] · ובזה [illegible]
[illegible] לבנות הבית אחר [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] על ידי [illegible]
[illegible] בספר שמואל · ורואה [illegible] כל דברי [illegible]
[illegible] זכרם בזה הספר · [illegible]
[illegible] בזה הספר [illegible]
נזכר בספר שמואל · [illegible] התועלות [illegible]
[illegible] בספר שמואל · הנה התועלות [illegible] ״

התועלת הראשון

הוא להודיע [illegible]
[illegible]

[illegible]

התועלת השני

להודיע [illegible]
[illegible] · [illegible]

[illegible] ·

התועלת השלישי

הוא מה [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]

[illegible] על [illegible] ״

התועלת הד

הוא מה [illegible]
[illegible] להודות לשם יי׳ על יד

[illegible] התורה ״

התועלת הה

הוא להודיע [illegible]
[illegible] והם [illegible]

[illegible]

התועלת הו

הוא להודיע [illegible]
[illegible]

[illegible] התועלת

הפנה

הראשונה [illegible]
[illegible]

הפנה

השנית להודיע [illegible]
[illegible]

[illegible] הפנה

הפנה

השלישית [illegible]
[illegible]

הפנה

הרביעית [illegible]
[illegible]

[illegible]

הפנה

החמישית [illegible]
[illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הז

להודיע [illegible]
[illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הח

להודיע [illegible]
[illegible]

[illegible] שלמה [illegible]

התועלת הט

להודיע [illegible] שלמה
[illegible]

[illegible]

התועלת הי

הוא [illegible]
[illegible]

[illegible] התועלת

התועלת הי״א

להודיע [illegible]

הפלגתו' הנה הרחיב המאמר בזה הענין כי כבר השמיע לנו מאלה הדברים בספר מלכים וכל זה מבואר עם מה שפרשתיו שם' ומבני ישראל אשר לא נתן שלמה ר"ל הנה היתה הסבה אשר לא נתן שלמה לעבדים למלאכתו מבני ישראל ועשה שהיה לו יתר לבנינה שנכתב בפסוק מלך בספר שמואל לפי שהם אנשי ה' המלחמה ושריו ושלישיו' ואלה שרי הנצבים אשר למלך שלמה וגו' הנה התרנו הספק בזה בספר מלכים מה שנכתב בזה הענין חמשים ומאתים ושם כתוב חמשים וחמש מאות' אז העלה שלמה עולות וגו' זה כבר מבואר במה שביארנו בזה בספר מלכים' עד היום מוסד בית יי' ר"ל עד היום שהיה מוסד בית יי' ועד היום שכלה לבנותו והיה שלם נכונה כל מלאכת שלמה' וילך שלמה שלא היתה מלאכתו נכונה כמו שנזכר אחר זה שהלך לעציון גבר להרבות לו זהב' ומלכת שבא שמעה את שמע שלמה וגו' כבר ביארנו כל זה בספר מלכים' שלש מאות זהב יעלה על המגן האחת' בספר מלכים כתוב שלשת מנים זהב וזה מורה כי המנה היא מאה הזהב' וכבש בזהב לכסא מאחזים' ר"ל מדרגה ומדרגה מן מעלות הכסא היו נאחזות בכסא בזהב שהם מעלותיו בתוכו שאחר שהיו מעלות זהב ידועה היותם עם הכסא מאחוריו לקחת מזהב' וכל כלי בית יער הלבנון' הוא בית שלמה' וכבר פירשתיה ר"ל בספר מלכים' ויהי לשלמה ארבעת אלפים אריות סוסים ומרכבות וכבר התרנו הספק בזאת הסתירה בספר מלכים' ויהי מושל בכל המלכים' לשלמה מלכים ומכל הקרבות' ר"ל שהמלכים שהיו כורתים מלכים הקודמים מעלה כי היה שלמה' וכן היה הענין בקנין הקודמים מכל המלכות שהמה היה שלמה' [illegible] ישראל ביהודה ובנימן למה הנה [illegible] כי קנין הנשאים היו עם רחבעם' ויבן ערי מצור ביהודה' הנה ערי המצור הם ערים בצורות חומה גבוהה דלתים ובריח וקראום כן לפי שלא יוכל האויב לבוא מהם להלחם אבל יצטרך לבוא עליה במצור' והנה עשה זה מפני ירבעם שאם יבוא להלחם עמו ימלטו הערים בצורות ולא יוכל לכבשם [illegible] ערי מצורות הם ערי מצור' ויחזק את המצורות' ר"ל שכבר חזק עוד את הערים הבצורות וזה שכבר נתן בהם שרים ממונים ושומרים ואוצרות מאכל שמן ויין כדי שיוכלו לעמוד במצור ימים רבים ושם בכל עיר ועיר צנות ורמחים להזהיר עם כבוש המלחמה [illegible] להלחם עם הקמים עליהם' והכהנים והלוים אשר בכל ישראל ר"ל [illegible] כי הזניחם ירבעם ובניו מכהן' ר"ל בעבור שעשה כהני במות מקצות העם אשר לא היו מבני לוי עשה מהם כהנים והלוים עזבו והלכו לבית מלכות רחבעם לקחת משמרתם לפני אלהים' ויעמד לו כהנים לבמות ולשעירים ולעגלים אשר עשה' הוא מה שנאמר ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים' והם שדים ומזיקות כולם שעשו מהם אלהות' ואחריהם [illegible] לזבוח ליי' אלהי [illegible] בדברי הימים [illegible] מלכים כי לא נזכר שם שהיו [illegible] במלכים' ושם היה [illegible] מלכים לפי שהיו [illegible] יותר על דברי העגלים [illegible] על שעשה אחרי כן [illegible] העגלים וזכר [illegible] אבותיהם' ובזה השגיח חזקו ואת מלכות ירבעם [illegible] שלשה שנים' ויקח לו רחבעם אשה את מחלת בת ירימות בן דוד' זכר בזה הענין שכבר לקח נשים [illegible] וזאת השמיענו [illegible] ואחריה [illegible] ואחר זאת [illegible] מעכה בת אבשלום והיה [illegible] כמו שביארנו [illegible] והנה [illegible] עשה [illegible] ואשר היה

משורש אביו שהיה רשע שהקריב הרבה [illegible] לנגיד באחיו כי להמליכו' ר"ל שכבר שמהו רחבעם לראש ולשר באחיו כי היה דעתו להמליכו אחריו ואע"פ שאינו בכור' והנה הבין [illegible] ויבן ויפרץ מכל בניו רחבעם ר"ל שהבדיל מהם מאלו לכל ארצות יהודה ובנימין לכל הערים הבצורות שעשה שם קצינים ממונים מאלו שישמרו הערים [illegible] ויתן להם המזון לרוב כדי שיהיו יותר חזקים מהם לכל ארצות יהודה ובנימין לכל הערים הבצורות כי שם קצינים ממונים מאלו לשמור הערים [illegible] ויתן להם שם המזון לרוב כדי שיהיו יותר חזקים ביותר מטופלים להחזיק וכזה נוסף שחזקו אליו' וישאל המון נשים לאביה רבוי נשים כדי שיהיו להם ילדים ויחזק יותר מאחיו ואחר כך אחר זה שנשא לאביה י"ד נשים' והפשוט שאמר שהלך בו בזה שכבר קנה זה אביה כי לא קנה היה לאחיו' והנה הרבה רחבעם לשמור מכל בניו לכל חלקות יהודה ובנימן לכל הערים הבצורות ויתן להם שם מזון לרוב' וזה שאל רחבעם המון נשים להחזיק יותר במלכותו בסבת בניו שיהיו שומרים את ערי המצור' ויהי כהכין את מלכות רחבעם וכחזקתו לפי מה שאמרתי [illegible] עזב את תורת יי' וכל עמו [illegible] עליו [illegible] כי [illegible] שעה שישק מלך מצרים עלה על ירושלם ולכד ערי המצור אשר ליהודה' [illegible] שכבר [illegible] להשיבם לתורתם שזכרנו בספר מלכים' [illegible] יהודה היו חוטאים ובזכותם [illegible] מאת יי' [illegible] רחבעם [illegible] ואחור [illegible] המלחמה' הנה זאת המלחמה לא נזכרה בספר מלכים' ארבע מאות אלף איש בחור' הנה לא זכר בכמה שהיו גבורי חיל וזכר זה בחשבון למלחמה לרחבעם [illegible] המלחמה ועל זה הקדים [illegible] אלף [illegible] ירבעם [illegible] היו [illegible] אלף איש בחור גבורי חיל [illegible] ירבעם עם שכבר [illegible] אלף [illegible] יי' ועזבו להם' [illegible] הנה [illegible] הדברים [illegible] והספר [illegible] כי [illegible] להיות [illegible] דוד' הנה ספר אביה [illegible] לישראל [illegible] כי [illegible] ירבעם [illegible] אלהיהם [illegible] ירבעם [illegible] עליהם' ואנחנו יי' אלהינו ולא עזבנוהו' ר"ל [illegible] יי' אלהינו ולא עזבנוהו [illegible] להיות [illegible] ולא [illegible] ירבעם [illegible] ר"ל [illegible] ירבעם [illegible] אביה [illegible] כי ירבעם היה [illegible] אביה [illegible] יהיה [illegible] לכל [illegible] ירבעם [illegible] עשה [illegible] יהודה ובנימן [illegible] בספר מלכים [illegible] הדברים [illegible] בספר מלכים [illegible] בספר מלכים' [illegible]

התועלת הראשון

הוא להודיע שאחרי [illegible] להתחיל במלחמה אם לא יוכל [illegible] שלמה [illegible] בגבורות [illegible] שהיה [illegible] והנה [illegible] על כל ישראל [illegible] שהיו [illegible] המלחמה [illegible] שכבר [illegible] מלך [illegible] והולך [illegible] הספור

שני ספין היו כדמות לשון קורות כמו שהיה יותר רחב · ויעש שני המזוזות שאמר שהיו כמזוזות בית [illegible] · והשיש [illegible] אחריות אשר המזוזות בהם · והנה היו דלתות ההיכל אחרות [illegible] עץ הברושים ואחר כך צפה אותו זהב [illegible] הדלתות [illegible] זהב · ואומרו שם כל כרובים ותמורות ופטורי צצים כמו שנזכר בספר מלכים · באלו התמורות אחר כך [illegible] בזה קצת וכמו שכתב [illegible] שאמר אחר זה וצפה הכרובים על הקירות ולא זכר [illegible] שם ופטורי צצים [illegible] כי [illegible] הבית [illegible] התמורים [illegible] התמורים ופטורי צצים [illegible] המשוקעים [illegible] כמו שביארתי בספר מלכים ובקירות הבית היו [illegible] כרובים והסבה בזה מבואר כמו שעשו [illegible] שזכרתי בזה בספר מלכים [illegible] אבן יקרה [illegible] זהב [illegible] זהב פרוים [illegible] שזה [illegible] במקום [illegible] זהב [illegible] קירות הבית וזה כי [illegible] עשרים [illegible] כמו שנזכר בספר מלכים · והכרובים [illegible] זהב פרוים [illegible] קירות [illegible] והנה זכר [illegible] על הקיר [illegible] הכפתורים [illegible] בקירות הבית ואחר זכר [illegible] הקירות [illegible] הקירות [illegible] שצפה [illegible] קירות הבית · [illegible] אשר [illegible] ואמר [illegible] יותר [illegible] היה [illegible] הקיר [illegible] זהב [illegible] והשיב [illegible] זהב [illegible] והעליות צפה זהב [illegible] העליות אשר על [illegible] כי היו שם [illegible] כמו [illegible] בזה [illegible] בכרובים [illegible] כמו [illegible] והנה היו הכרובים [illegible] מן והיו אחוריהם [illegible] הכרובים על [illegible] כמו [illegible] בקירות [illegible] בין [illegible] כל עמוד [illegible] היה [illegible] כמו שנזכר בספר מלכים [illegible] כל [illegible] כמו שביארתי שם · ויעש שרשרות בדביר [illegible] שהוא במקום [illegible] שרשרות [illegible] כמו [illegible] והנה [illegible] כמו שנזכר [illegible] והנה היו [illegible] כמו שנזכר [illegible] והנה [illegible] שהיו [illegible] מעשה השבכה [illegible]

ויעש [illegible] זהב [illegible] היו [illegible] ובכלל [illegible] שהיה [illegible] והיריעה [illegible] [illegible] והמזרח [illegible] משפטו · ויעש חצר הכהנים והעזרה הגדולה · הנה [illegible] אשר היה [illegible] ומזבח הנחשת [illegible] העזרה [illegible] והיכל והדביר · ועזרה הגדולה היא עזרת ישראל [illegible] כמו שנזכר בספר מלכים [illegible] [illegible] בספר מלכים [illegible] זהב [illegible] זהב [illegible] זהב · [illegible] שהיו [illegible] היו [illegible] זהב [illegible] היו עץ שמן [illegible] זהב וכן [illegible] ויעשו [illegible] כתוב [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] כמו [illegible] [illegible] [illegible] כמו שנזכר [illegible] [illegible] [illegible] הנה [illegible] היו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עשרים [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

אלהים ואמונה לא ניסירם ממנו · והלא שכבר הודיענו ר"ל כי מה ש[illegible]
לשנים ההם [illegible] עלי [illegible] להם [illegible] הרבה
[illegible] למלך [illegible] להמית אך [illegible] עמו רבים טובים
כי לא [illegible] לא היו שופטים [illegible] ממנו
עשו כעבור [illegible] שהעמידו [illegible] כעבור [illegible] אשר
ממנו השופטים יהיה עמכם כדבר השופטים [illegible] כי השופט
לאלהים הוא · ולזה [illegible] השופט הוא מורה [illegible] · ולזה [illegible]
[illegible] ומעשיהם [illegible] עם
הש"י כדי [illegible] הדברים הפחותים · וכל ריב אשר יבוא · הנה
[illegible] שהעמיד [illegible] הם [illegible] ולזה [illegible] השופטים
מן הלוים והכהנים [illegible] ישראל והזהירם הדבר
[illegible] בין [illegible] השופטים [illegible] בהם [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] יהושפט [illegible] יהודה
[illegible] והשבטים · ולזה [illegible]
[illegible] שבט ושבט [illegible]
[illegible] · וכל שבט ושבט [illegible] קהל · [illegible]
[illegible] כבר [illegible]
[illegible] בית המקדש · אשר [illegible]
[illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
בנין בית המקדש [illegible]
[illegible] יהושפט [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible] כי הם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] יהושפט [illegible]

[illegible] · הנה הכהן [illegible]
[illegible] יהושפט [illegible]
[illegible]
[illegible] · ואחר [illegible]
[illegible] אחר [illegible]
[illegible]
[illegible] קודם [illegible] יהיה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה [illegible]
[illegible] בימי יהודים · ולזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
שלשים [illegible] יהיה [illegible] יהוידע [illegible]
[illegible]
[illegible]
והנה יהודים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] יהודים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הכהנים והלוים [illegible]
[illegible]
[illegible] · הנה
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible] מכל ישראל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הכסף [illegible]
[illegible] הכסף [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] יהואש [illegible]
[illegible]
[illegible] · והנה [illegible]
[illegible] זכריה הנביא בן יהוידע [illegible]
[illegible]

התועלת השני

להודיע כי הנביאים המשוררים
בכלים ובפה היו עומדים ומזמרים
למזבח לפני עיני ישראל לפי שהיתה קיימת שקם [illegible] מקלות התקנה

התועלת השלישי

הוא לפרסם השגחת הש״י
באוכים והתפשט עמו עד

היהודים ׳ וזה התועלת שזכרתי במה שהיה רחבעם הולך בדרכי הש״י היתה מלכותו הולכת ומתחזקת ואחר שסר מדרכי הש״י נלקחו אוצרות ביד שישק מלך מצרים ולא הכשלון לפני הש״י היה משחית מלכותו ׳ וזה נזכר במה [illegible] ועמוד [illegible] בא [illegible] לפני הש״י לפי מה שנזכר בדברי הימים ער(?) ירבעם וישראל ויזעקו לאלהים במלחמה נפלו מן חילי ירבעם עם היותם רבים מאד [illegible] ׳ וזהו אחר התועלת [illegible] בספר [illegible] עליכן לא נזכרו פה

עד סוף

ויעש אסא הטוב והישר

הפרק׳

ויבנה את החטרים כמו שלמה הקירה וחטריקס [illegible] ׳ וכבר פירשתי [illegible] זה מן [illegible] יהיה זה [illegible] ׳ [illegible] והנה המלכים [illegible] להתפרסם התועלת [illegible] כזה השם לפי [illegible] ביום הכלון ׳ ויבן ערי מצורה [illegible] כי שקטה הארץ [illegible] כי [illegible] לפניו [illegible] כתקון [illegible] ולא [illegible] ׳ ולזה [illegible] בני יהודה [illegible] ערים [illegible] חומה ובנה בהם [illegible] מגדלים [illegible] לבנים [illegible] ולחם [illegible] ועלה [illegible] לפניהם [illegible] וחתן [illegible] כח [illegible] [illegible] ׳ ולזה [illegible] שהוא [illegible] [illegible] הש״י [illegible] [illegible] עוד [illegible] [illegible] הכל [illegible] [illegible] ׳ [illegible] הש״י [illegible] וכל [illegible] ׳ [illegible] בין [illegible] היה [illegible] לשמור [illegible] ׳ והנה [illegible] הש״י [illegible] כל [illegible] והיו [illegible] ׳ [illegible] יהודה ובנימין הנה הייתם עמכם [illegible] [illegible] ׳ [illegible] [illegible] לבם [illegible] ׳ [illegible] [illegible] [illegible] ׳ והנה [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] הש״י [illegible] ישראל [illegible] הש״י [illegible] ׳ וזה היה [illegible] ׳ והנה [illegible] ישראל [illegible] היה [illegible] [illegible] על כל [illegible] ישראל והנה [illegible] ישראל [illegible] [illegible] ישראל [illegible] הש״י [illegible] [illegible] הש״י ׳׳

ובשמוע

[illegible] הדברים [illegible] שספר [illegible]

[illegible] שהיו [illegible] על [illegible] [illegible] הש״י [illegible] [illegible] [illegible] והנה [illegible] [illegible] ׳ והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ ויקבץ [illegible] יהודה ובנימין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ וזה [illegible] [illegible] [illegible] ׳ וזה היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ וזה היה [illegible] [illegible] ישראל ומזה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הש״י [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ ויקח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ וזה [illegible] הש״י [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ והנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ׳ וזה [illegible] ׳ ויסיתם [illegible]

שהכהנים קדשו רק והלוים לפי מה שיראה · ורמז שיתקדשו [illegible]
היו הכהנים מועטים לא יכלו לעשות שעשה הקהל · [illegible]
במועדו כי הכהנים לא התקדשו למדי לעשות שלא היה הקהל · וכבר
נאמר זה כי לא נאספו לא התקדשו למדי [illegible] שהיו רובם [illegible]
להם שלא יספיקו [illegible] שיהיו יותר · והקהל [illegible] השנה [illegible]
חם שהתקדשו [illegible] לא היו יכולים לעשות הפסח במועדו · כי [illegible]
[illegible] ככתוב [illegible] לא עשו ישראל פסחים רבות הפסח ככתוב
ר״ל כי לא הוא [illegible] כזה להיות [illegible] שיתנו המלך · ויחד
כל הקהל [illegible] · ר״ל והכהנים שהיו [illegible] בהם · [illegible]
והכהנים והלוים נכלמו · ר״ל שהם [illegible] שהוא [illegible] עמו [illegible]
הפסח [illegible] על אשר לא התקדשו למדים כי [illegible] השנה [illegible]
זה [illegible] כנם והביאו עולות [illegible]
[illegible] קודם שחיטת הפסחים כי [illegible] השנה [illegible]
[illegible] הכהנים זורקים את הדם · [illegible] שהיו [illegible]
הפסחים [illegible] הלוים [illegible] שחיטת פסחיהם [illegible]
כי רבים [illegible] שמחו [illegible] ולמה [illegible] לא
[illegible] הפסח [illegible] כי [illegible] הלוים [illegible] לפסח [illegible]
ועוד כי כבר [illegible] בטומאה [illegible] הקהל [illegible]
[illegible] והנה [illegible] עליהם חזקיהו [illegible]
עליהם [illegible] חזקיהו [illegible] הפסח [illegible]
[illegible] על [illegible] זה [illegible] שכבר [illegible] השנה [illegible]
[illegible] לא [illegible] שאכלו [illegible] שהיה [illegible]
[illegible] והיו [illegible] ועוד כי לא היה [illegible]
הקהל [illegible] לפסח שני [illegible] כי כבר [illegible]
[illegible] שעברו [illegible] חזקיהו [illegible]
[illegible] מה [illegible] לבבם [illegible]
[illegible] כלי [illegible] להם [illegible] עבודתם [illegible]
[illegible] והקהל [illegible] הפסח [illegible]
[illegible] על [illegible] שלמים [illegible] ידיהם [illegible]
[illegible] להם [illegible] כי [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] הקהל
[illegible] עבודה [illegible]
[illegible]
הכהנים והלוים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הכהנים והלוים [illegible]
[illegible]
ועוד [illegible]
[illegible]
[illegible] חזקיהו [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible] הלוים שהיו [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible] והלוים [illegible]
[illegible] שמחה [illegible]
[illegible] יחד עם הכהנים [illegible]

[illegible] ושמחה [illegible]
[illegible] יחד עם הכהנים [illegible]
[illegible] המלך [illegible] ברכות [illegible]
להקהל [illegible] והם [illegible] הלוים [illegible]
[illegible] התורה [illegible]
שהוא [illegible] תרומה וחלה ובכורים [illegible]
[illegible] להחזיק [illegible] שאחת הסבה [illegible] התורה [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible] ירושלים [illegible]
[illegible] יהודה [illegible] והגרים שהיו [illegible]
והנה [illegible] מה [illegible] חזקיהו [illegible]
[illegible] טוב [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] חזקיהו [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

והשחיתו את כל שרי העם מעם · ראשונה השחיתו לבכם עם · ונתן ביד
הש' לבמתי עם היות חיל ארם מעט מאד והקפה · ויואש הכו מכות רבות
ונפלאות ונלבהו ממנו וקשרו עליו עבדיו בעון בני יהוידע הכהן והרג
אותו על מטתו · והנה הוא לא היה לכבוד לכהנים שהיו נתלים עמו
ממנו [illegible] עליו [illegible] אותו כמו · [illegible] שהיית בנים אחרים
שהוידע על שהיו מנוססות על קנאתו · והנה זו היא המלחמה שזכר
בזה המקום היא וזהו המלחמה הנז' בספר בזה המקום · ובנו ירבעם
המשא עליו [illegible] ר"ל וכבו של יהוידע שהרג וקשר ירבעם מקום מעשה
הנבואה על יואש והיה מסיר אותו והוא זכריה שהרג בבית האלהים
ויסוד בית האלהים אשר בנה אותו וחזקו הנה כל זה היה כתוב על ספר
מלכות המלכים · ולקטוב שהוא הספר אשר נרשמו בו קורות כל מלך
ומלך ודברי הימים של ירבעם זה כמו כזה הספר או הוא ספר אחר בלתי
נמצא אתנו והוא היותר נכון · ויקבון אמציה [illegible] רבים זכרו והיה
מזה הספר בספר מלכים · ומעשים שלקח בתורי זה ומעשה [illegible] נעשו
להפסח [illegible] עם היום ההיא אחר מלחמה ר"ל אחר [illegible]
לבד שאחר זה נמלחמה · הנה עשה הוא יקוד וכן קוק · והרגו בו חסד
יתעשת זה נחזור על מה שלמלחמה ולזה [illegible] הנה
[illegible] הש' [illegible] עשור
[illegible] ואם הוא חזק · ויחלל [illegible] וכו · הער בזה כאחד [illegible]
הענין שאם [illegible] על [illegible] הנה
אינו מחוייב [illegible] היה בעשה אחר שעשה [illegible]
הש' בה ונתנו בזה [illegible] אחרים
[illegible] וזה אותם יהיה [illegible]
אותם האחים [illegible] בכל עשה [illegible]
[illegible] על [illegible] שהנער במלחמה · [illegible]
נביאי יהושע זה המקום [illegible] היה אחרי יהואש בן יהואחז [illegible]
שנה יהיה [illegible] יואש [illegible] אמציה מאחרי [illegible]
כי [illegible] אשר מאחרי [illegible] קשרו עליו קשר [illegible] כאשר [illegible]
ומשר [illegible] נכון [illegible]
ענין [illegible] עם יהודה [illegible] בן
[illegible] עד שמלך עזריה [illegible] שנים שמו שפקדנו בספר
מלכים · וזה כי בשנת [illegible] שנה למלכות מלך ירבעם בן יואש · והנה מלך
ירבעם קודם עזריה [illegible] שנה כי בשנת [illegible] עזריה מלך זכריה בן
ירבעם · והנה [illegible] שנים עזריה [illegible] שנה אשר מלך זכריה
הנה [illegible] ירבעם קודם עזריה [illegible] שנה [illegible] שמלך
עזריה [illegible] לבו [illegible] שנה [illegible]
בספר [illegible] שנה · ויהי [illegible]
[illegible] זכריה [illegible] האלהים [illegible]
הש' [illegible] שהם [illegible] בחומה [illegible]
זה הם [illegible] ויעש בירושלם חשבונות
ר"ל שכבר עשה [illegible] מעשה [illegible] כנס [illegible]
[illegible] ונכנס [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] בזה [illegible] על [illegible]
[illegible] ולהב [illegible] ונה [illegible]
על מזבח הזהב · [illegible] נבוא [illegible] זה הדבר שעשה [illegible]
[illegible] מה [illegible] בזה כי כבר ישיגהו ממנו עד זה [illegible]
ובזיון · ויזעף עזיהו · ר"ל שכעס עם הכהנים ובעת כעסו [illegible]
[illegible] כמלאכו והיה [illegible] כמו [illegible] כי נגעו ה'
ובהיות [illegible] [illegible] מקום [illegible] [illegible] ובקטים כנה [illegible]
ובעיים [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] עמם [illegible]

[illegible] בן מזרחה [illegible] לבבו [illegible] והעמוד [illegible]
לבבם [illegible] מלכים אחרים [illegible] עליהם זה
[illegible] ולזה [illegible] כי [illegible] ה'
[illegible] עליהם [illegible] על [illegible] זה [illegible]
[illegible] לעבדיו [illegible] כי [illegible]
[illegible] והשביע [illegible] והפנים [illegible]
[illegible] אחד [illegible]
[illegible] ולזה [illegible] בכחנו [illegible]
[illegible] שעשה זה [illegible]
על [illegible] כמו שנזכר אחר זה · ולזה [illegible]
[illegible] לבעבור העבודה על מטה [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible] כל [illegible]
[illegible] והאלהים בן [illegible]
[illegible] לבבו [illegible]
כי בכם [illegible] לבבו [illegible] אחר [illegible]
[illegible] כמו [illegible] כ"ו
[illegible] העבודה [illegible] ר"ל שהם עשו [illegible]
המלך שהיה [illegible] ה' והכו לדברי ה' [illegible]
[illegible] העבודה [illegible] אחר [illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] העבודה [illegible]
[illegible] ושהיה [illegible]
על [illegible] ר"ל עם [illegible] כהונה [illegible]
כהנים [illegible] הקנים אחר בזה [illegible]
[illegible] מעט [illegible]
מפי ה' כי ביד ה' [illegible] ולכן [illegible]
[illegible] כי [illegible] והכהנים [illegible]
[illegible] העבודה [illegible]
עבודתה · ומזה המקום [illegible] שלא היו [illegible] כענין העמוד [illegible]
מנחה ונסכיה כבר [illegible] ר"ל שאחרי [illegible]
[illegible] בספר [illegible] שם שהיה [illegible]
זבחים [illegible] כי [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible] שהיו [illegible]
[illegible] לבבם [illegible]
[illegible] כי [illegible] בני [illegible]
[illegible] יהודה [illegible]
[illegible] הכהנים [illegible] העבודה [illegible]
[illegible] הכהנים בזה [illegible]
[illegible] עבודתם [illegible]
[illegible] כי [illegible]
והיו [illegible]
[illegible] שאחר [illegible]
שם [illegible] מחוייב [illegible] הכהנים והיו [illegible] בזה
[illegible] רבים [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] [illegible]
והנסכים [illegible] על [illegible]
[illegible] כי [illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] הימים [illegible]
[illegible] והנה מזה [illegible]
שיעברו השנה [illegible]

אותה היה הקרבן לעשות המצוה [illegible] כדי שיוכלו לעשות בו כל מה שצריך לעשות להם · ולא עבור זה [illegible] עבור כי מלכים [illegible] בספר מלכים [illegible] הכלים והכל לאחד אך היו [illegible] · [illegible] כלם [illegible] ר״ל שכבר העביר כלם [illegible] מהעבודה וקבלום [illegible] זה · וכבר אמר כזה בספר מלכים [illegible] והכלים · ויאמר הכתוב ר״ל [illegible] על [illegible] מיום דוד ושלמה וחזקם לעבודת בית יי׳ ר״ל שזרזם בענין העבודה שיהיו זריזים בה לעשותה כראוי תמיד

ואף את ארון הקדש וגו׳ [illegible] הארון לא [illegible] כי בכלים שזכר שלקח מלך בבל לא נזכר זה · גם לא נזכר בכלים שהשיב כורש מלך [illegible] · [illegible] ירמיה שקום [illegible] [illegible] בבית שהכין שלמה לגנזו [illegible] ועל זה לא היה [illegible] את ארון הקדש בבית יי׳ · כי לא [illegible] · וכבר [illegible] והמקום שהכין שלמה לגנזו שם בס׳ מלכים · ויהיה אמרו אין לכם משא בכתף [illegible] זה [illegible] · ואמר [illegible] את יי׳ ואת עמו [illegible] · והכינו לבית אבותיכם ר״ל [illegible] לבית אבותיהם [illegible] · ועמדו בקדש [illegible] לבית האבות [illegible] בני העם [illegible] הפסחים · [illegible] כראוי · והכינו לאחיכם לעשות ר״ל לכהנים · וזאת ההכנה היתה שהיו הלוים מפשיטים הפסחים ועושים להם בעבודתם להכין [illegible] כדי שיוכלו [illegible] לעשות · [illegible] וגו׳ ר״ל [illegible] · וזה [illegible] מהם [illegible] על כל [illegible] · ויפשטו את הפסח · [illegible] והזה [illegible] במים · [illegible] הפסח [illegible] השלמים [illegible] זבחי [illegible] הלוים [illegible] הפסח והשלמים [illegible] והקטירו [illegible] [illegible] כי הכהנים [illegible] עולה [illegible] [illegible] · [illegible] הלוים [illegible] · והנה היו המשוררים מתעסקים כל היום בעבודתם [illegible] והשוערים היו [illegible] ולא [illegible] על עבודתם [illegible] כל [illegible] להם · [illegible] המקום [illegible] שהמשוררים היו [illegible] בעת עבודת הפסחים [illegible] · [illegible] על [illegible] · [illegible] בן [illegible] · [illegible] ירמיה [illegible] · והנה [illegible] ירמיה [illegible] · כי [illegible] כי [illegible] מלכים · [illegible] מלכים · [illegible] ירמיה [illegible] מלך [illegible] · [illegible] זה היה [illegible]

והנה שלש [illegible] יהויקים כמו שנזכר בספר דניאל · ויראה שלא הביא יהויקים לבבל [illegible] ר״ל [illegible] ואחר [illegible] שלשה שנים [illegible] כמו שביארנו בספר דניאל · ושלשה חדשים ועשרה ימים מלך [illegible] הנה בספר מלכים לא זכר רק חדשים ולא דקדק בעשרת ימים הנוספים · ולא [illegible] וגו׳ הנה כבר נזכרו [illegible] בספר ירמיה · ויהיו לו לעבדים וגו׳ ר״ל [illegible] שלא היו עבדים [illegible] והנה היו [illegible] בנו [illegible] בן בנו כמו שאמר הנביא ועבדו אותו ואת בנו ואת בן בנו · עד [illegible] · כי [illegible] כל אחד [illegible] תחת [illegible] · [illegible] שנה [illegible] ירושלם [illegible] שנה · והנה [illegible] הארץ [illegible] שבתה בהיות ישראל בה · והנה ירמיה [illegible] ישראל [illegible] השמיטות והיובלות [illegible] השמיטה כמו זה המספר והם כמו שלש מאות ועשרים [illegible] שנים [illegible] שבעים שנה [illegible] · [illegible] · [illegible] ירמיה [illegible] יהויקים [illegible] בבבל [illegible] כמו שביארנו בספר [illegible] · [illegible] ירמיה [illegible] שבעים שנה [illegible] · [illegible] שבעים שנה [illegible] · [illegible] מלך יהודה · [illegible] אחת [illegible] · [illegible] הפסוקים [illegible] · [illegible] · [illegible] עזרא [illegible] · הנה זה [illegible] · [illegible] בספר מלכים · [illegible] · [illegible] בספר מלכים [illegible]

התועלת הראשון

[illegible]

התועלת השני

[illegible]

התועלת הג׳

[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible]

ואחרים [illegible] שהיו [illegible] ולא היו [illegible]
[illegible] מהם [illegible] לבלתי [illegible] עבריים
ביומו והוא הבית [illegible] שלא היה [illegible] יום אחד
[illegible] ומה היו [illegible] כי [illegible]
גם [illegible] עבודתם [illegible]
היתה [illegible] על [illegible]
[illegible] בכל אחד [illegible]
[illegible] עשרים שנה [illegible]
[illegible] עבודתם [illegible]
[illegible] יום ביום [illegible]
[illegible] והסימנים על
[illegible] ביום ההוא וכן [illegible]
[illegible] יקרו [illegible]
[illegible] אשר [illegible] זה [illegible]
[illegible] כי [illegible] על
[illegible] והיו [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] ולא יהיו [illegible]
[illegible]
[illegible] אשר [illegible] על
[illegible] עשים זה
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] ואם יאמר אומר
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] שלא [illegible]
[illegible] כי [illegible] מועלים [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] זכר אחד זה [illegible] כ״ל
[illegible] מלך
[illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] אותם [illegible] זה
[illegible]
[illegible] כ״ל שלא
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] היו [illegible] ולא [illegible]
[illegible] יחזקיה [illegible]
[illegible] ואמר לו
[illegible] על [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] זה כי
[illegible] בבל [illegible]
[illegible] לכם
[illegible] על יהודה וירושלם [illegible]
[illegible] ואשר [illegible]
[illegible] בבל [illegible] אשר [illegible] מלך בבל והיו [illegible]

[illegible] ולפי שזה לא יהיה כי אם בהשקפת יהודה וירושלם ובהגלות
[illegible] על יהודה וירושלם [illegible] כי [illegible]
[illegible] ירושלם ולא [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]
[illegible] ועשרים [illegible]
[illegible] והם כמו [illegible]
[illegible] עשרים [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] ועשה [illegible]
[illegible] וכו׳
[illegible] שרי בבל [illegible] שלח מרודך בלאדן בן בלאדן
[illegible] חזקיהו [illegible] שרי בבל [illegible]
שרי בבל והיו [illegible] כל
[illegible] אשר [illegible] והנה [illegible]
[illegible]
[illegible] אשר [illegible] יהיו [illegible]
בכל [illegible] אשר [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] כל אחד [illegible]
[illegible] שרי בבל [illegible] לכל [illegible]
[illegible] עשה [illegible] כמו [illegible]
[illegible] חזקיה [illegible] על [illegible]
זה [illegible] והיה [illegible]
[illegible]
[illegible] כ״ל [illegible]
[illegible] ירושלם [illegible]
[illegible] בכל [illegible] ביהודה [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
[illegible] עם יהודה ולא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ויאמר [illegible]
היו [illegible]
[illegible] כ״ל [illegible]
[illegible] כלי [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] כ״ל אחד
[illegible] כי [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] והיה [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible] כ״ל [illegible]
[illegible] אחד [illegible]

נזכר כאן הבית היו מתעסקים את הלוים לנצח על כל עושי המלאכה לעבודה ועבודה בבנין הבית וחזוקו. וספרנו שם ג"כ כי הלוים היו משגיחים הפקידים ובשלו הפסח והקדשים לבני העם כמשפט ולהם ולהכהנים שיש קום על עבודתם ועל משמרו.

התועלת הי"ג

להודיע שיש לשוב ויתכן כל אחד לתת מחצית השקל בכל שנה לעבודת אהל מועד. ולזה ספר שעבר קול ביהודה ובירושלם להביא אל יי' משאת משה עבד האלהים. ולזה הסבה נזכר בספר עזרא ג"כ שהעמידו עליהם מצות לתת שלישית השקל בכל שנה ושנה כמו שספרנו שם. והוא הנכון לפי שזה מאמרו המקראות כי שם דברי התורה בזה מפורש כי יקשה עמוד המאמר.

התועלת הי"ד

הוא לפרסם המופת שהראה השי"ת בעזריה המלך שנגע בצרעת הכבד שחטא במעלו ביי' להקטיר קטורת על מזבח הזהב. ולמעלה בזה שהקטרה הוא ענין לוית כהונה. ולזה הביא השי' עליו שיעד התורה הקשה מזה כידי שמים. והוא מבואר שהיה ענין מתחלף למות. כי המצורע נחשב כמת ולזה הוא מתבודד.

התועלת הט"ו

הוא במעלת הוקם לשמור כי קבלת הקדשים לא יהיה כי אם על פיהם. ולזה אמר בספורי חזקיהו ויסמכו את השעיר ויקרבו הכהנים את הקהל וגו'. וכ"ש הלוים שאמר כי בהיותם להם נתן וזה הפחות עש.

התועלת הי"ו

במעלת הוקם להודיע כי הלוים היו משוררים בפה ובכלי הקודש היו מתנגנים בחצוצרות מתוך השמחה בכבוד וכעבר עד כלות העולה ולזה אמר ובעת החל העולה החל שיר יי' וגו' והחצוצרות מחצצרים וגו'. ועוד המקום שאמרו שהיו משוררים בעלות המנחה והשפ והנה היה זה הכל בעולה ובשלמים כמו שנזכר בזה הספר ובתורה.

התועלת הי"ז

להודיע שיעשה את הפסח בשביל שלא היו שיוכלו לבוא ורשאים להקריב אם לא יוכלו להקריב מהם כאן פן שיספיק וכן בשאר הקבורה היוצאת זה הענין. ולזה אמר ויועץ המלך ושריו וגו'.

התועלת הי"ח

להודיע שהלוים היו שוחטים את הפסח עליהם וזה יתכן כשלא היו טהורים לבעלי הפסח היה ראוי שיהיו שוחטים כמשפט הפסח. והנה למדנו מזה המקום מה שנזכר בזה הספר כי אכלו הפסח בלא ככתוב ולא מטהרים הקדשים. ולכן הם תיאלו בזה בשני פנים האחד כי הטהורים לבעלי הפסח היה ראוי שיהיו שוחטים לפסח שלהם עשו הפקידים ברשותן הם הטהורים. והשני הוא ממנה מה שלא אכלו הפסח בטהרת הקדש. ולמדנו מזה שאמר הטהורים שלקחו שישחטו הפסח עליהם ואיננו אוכלים כשלא ראוי שיהיה כהן במורשת הקדש. והנה טוב.

התועלת הי"ט

הוא להודיע כי המתנות יתנו לכהנים וללוים למען יחזקו ב תורת יי'. ולזה אמר לתת מנת הכהנים והלוים למען יחזקו בתורת יי'. וכבר ספרנו שהענין הוא כן בביאורנו לספר התורה.

התועלת עשרים

הוא להודיע כי צריך שיכינו ישראל המתנות לכהנים וללוים באופן שיגיעו אליהם התועלת המכוון אל שלא יהיו הכהנים טרודים בהשיג ותיקם ויהיו פנויים לעסוק בתורה ולעבודה והש"י אז יתברך תבואותיהם ופירותיהם כאמרו מהחל התרומה להביא בית יי' אכול ושבוע והותר כי דבר יי' עד לרוב אכל כי ברך יי' את עמו. והנה טוב:

התועלת הכ"א

הוא להודיע שכבר יגיע האדון במקום שיהיו לנפשם שמות כי לא חלק יאשיהו ולזה לא מנע מלך בבל מהחריב את בית המקדש ונשא את כליו לבבל. וזה אמר יאשיהו ללוים תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. והיה זה לפי שנה והנביאים מודיעים מעתה ביתו ובימי יאשיהו שיחרב הבית. ולזה תקנו על פי הנביאים שיבנה בית המקדש מקום שיגנז בו הארון בעת הצורך. וזה הענין הודיע לו שלמה המלך שהודיעו שמר דברי הבנין בכתב מיד יי'.

התועלת הכ"ב

הוא מה שלמדנו מזה המקום שהשבעים שנה שאמר ירמיהו היום שהשבות הארץ את שבתותיה הם שבעים שנה שבשבתות שהשמיט ישראל ל התחלת מלך בבל כמו שביארנו בספר עזרא ובפירושנו זה. ולזה השלמנו בעזרת האל כמו שבז

בסוף זה הספר. וכבר נשלם

זה הפירוש והיתה השלמתו בחדש

[illegible] שנת חמשת אלפים

ושמונה לבריאת העולם

השם יתברך

היכול אשר עזרנו בראשיתו יעזרנו בסופו ויתן עלינו ברכה והצלחה

אמן אמן סלה.

באחיו כענין מעשה יהושפט הישר בעיני ה' · ולזה נזכר עוד
הרע שהפליג אחזיה עם יהורם בעבור עשותו הרע בעיני ה' וזה שזכר
שהמית את שרים ושפטים ונתן [illegible] ממנו וכבודו ומטעמו וכל
רכושו וכל כבודו [illegible] מלך על [illegible] וזה שנזכר
הומתו כולם ולא נשאר מהם והוא אחזיהו · ולזה נזכר מקשר
שהרע [illegible] אחד עשותו הרע בעיני ה' והוא שקשרו אחרים בראש
קנאה כמו שנזכר מן [illegible] ונתן השם חילו ובמקום [illegible] יואש [illegible]
ולזה נזכר שלא [illegible] עתליה מלך יהודה בעת [illegible] ה' [illegible]
[illegible] עד יום מותו ולזה נזכר הרעה
הגדולה שבאה עליו בעבור עשותו הרע בעיני ה' ·

התועלת הד

להודיע כי הרבה ה' לבלתי יקריבו [illegible] במות · ולזה נזכר שכבר [illegible]
ה' אחריהם על דבר הכושים ושמועה [illegible] והוא שכבר נגף ה' את
הכושים [illegible] · ולזה נזכר גם מה שהתפלל יהושפט אל ה' על
דברי בני מואב ועמון ובני שעיר ההמים [illegible] במלחמה · והנה נזכר
גם על [illegible] שהיה [illegible] יותר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] יהושפט [illegible]
[illegible] · ונזכר גם שכבר [illegible] יהושפט אל ה'
בכל שרי הרכב להלחם בו [illegible] · ולזה נזכר שהתפלל
יחזקיהו על אשר [illegible] בכל [illegible]
[illegible] עם [illegible] ונזכר [illegible] מה [illegible]
תפלת חזקיה על דברי סנחריב ועל דברי [illegible] אשר היה [illegible]
[illegible] · נזכר מה [illegible] תפלתו [illegible]
[illegible] והכנעתו [illegible]
[illegible] · התועלת

התועלת הה

להודיע שהבוטח בה' [illegible] ואשר [illegible] יבוא בו [illegible]
[illegible] · ולזה נזכר [illegible] בה' [illegible]
[illegible] כי [illegible] היו [illegible]
[illegible] ולזאת הקבה [illegible] מעשה [illegible]
[illegible] כי [illegible] כי הם [illegible]
ולזה נזכר כי יהושפט [illegible] על דברי מואב ועמון ובני שעיר
[illegible] · ונזכר גם [illegible] הקבה [illegible] יהושפט [illegible]
[illegible] ה' [illegible] זה [illegible]
[illegible] · ונזכר [illegible]
[illegible] · התועלת

התועלת הו

להודיע שהוא ראוי [illegible] לשמור
התורה [illegible] מעשה · ולזה
[illegible] יהושפט [illegible] התורה [illegible] ה' על
[illegible] קהלם [illegible]
[illegible] · התועלת

התועלת הז

הוא להודיע שאין ראוי [illegible]
[illegible] בכל עת וזהו [illegible]
[illegible] ה' [illegible] · ולזה זכר כי [illegible]
יהושפט עם אחזיהו [illegible]
במלחמה [illegible]
[illegible]
[illegible] · ולזה הקבה [illegible] התועלת [illegible]
[illegible]
[illegible] בעמו [illegible]

[illegible] שאין [illegible] ·

התועלת הח

הוא להודיע קיום דברי הנביאים [illegible]
ולזה נזכר שכבר [illegible] יחזקאל [illegible]
[illegible] להם [illegible]
[illegible] ה' [illegible] וכן היה [illegible]
[illegible] · ולזה נזכר קיום [illegible] נהרים עד
[illegible] הרע בעיני ה' בעבור [illegible]
[illegible] בזמן ההוא [illegible] · ולזה נזכר קיום [illegible]
[illegible] יאשיהו [illegible] הנביא [illegible]
[illegible] ויהויקים [illegible]
[illegible] ירמיה והוא [illegible] ה' [illegible] כי
[illegible] · התועלת השמינית

התועלת הט

הוא להודיע [illegible]
[illegible] עמים [illegible]
ישראל [illegible] · ולזה זכר [illegible] יהושפט [illegible]
[illegible] לבני ישראל [illegible] ה'
[illegible] יהויב [illegible] אחד והוא [illegible]
[illegible] ה' ·

התועלת הי

להודיע שאין ראוי [illegible]
בעבור [illegible] ראוי לו · הלא [illegible]
[illegible] שלמה בן דוד [illegible]
[illegible] ונזכר [illegible]
כי יהושפט [illegible] בעבור כי [illegible]
[illegible] יותר ראוי [illegible] · ולזה [illegible]
נזכר [illegible] יהודים [illegible]
[illegible] · קהל היה ראוי [illegible] ראוי
[illegible] היה לאוי יהודים [illegible]
[illegible] · והנה נשאר [illegible] יהודים
על [illegible] עזרים להם והיה
[illegible] · ולזה נזכר [illegible] ·

התועלת הי״א

להודיע מה שמגיע מזה הספור
[illegible]
[illegible] שנזכר [illegible] מפני [illegible]
[illegible] · ובזה [illegible] מה שאין [illegible]
[illegible] ולזה שנזכר בזה המקום
[illegible] החיים [illegible] ·
[illegible] כזה המקום [illegible] ·

התועלת הי״ב

להודיע שמשמרת [illegible] היה
שישמרו [illegible] והקדשים מכל [illegible]
[illegible] אשר [illegible] על [illegible]
[illegible] היו כמו [illegible]
ולזה [illegible] להודיע שהעמידו [illegible] על בית ה' ולא
[illegible] · ולזה נזכר [illegible] חזקיה כי [illegible] היו
[illegible] על [illegible]
ולזה נזכר כי [illegible] הקדשים [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] שישרתו [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] · [illegible] יקשיה [illegible]

מפרש כבר קראו זרובבל וחביריו אל השומרונים לא לכם ולנו לבנות

ובמלכות אחשורוש

בתחלת מלכותו וגו׳

עד וכתבשה מינה רבקל רקטים לגוזרנעמי · ספר הם מלכות אחשורוש
אשר מלך אחר כורש כתבו שטנה על יושבי ירושלם ויהודה לבטל
מלאכת הבנין · ובימי ארתחשסתא · דריוש אחשורוש לא היו שם
כי אם ארבעה מלכים לפרס כמו שביארנו בנבואת דניאל · ולזה
הוא מבואר כי אחשורוש הוא ארתחשסתא והוא מספר כי שונאיהם
השטנה שכתבו על יושבי יהודה וירושלם במלכות אחשורוש בתחלת
מלכותו · וידמה כי ארתחשסתא הנז׳ בזה המקום הוא ארתחשסתא
שזכר נחמיה בן חכליה ויהיה זה קודם דריוש הפרסי כי בימי
דריוש נשלם הבנין · ר״ל בנין בית המקדש · ואין לאומר שיאמר
שיהיה ארתחשסתא הנזכר בזה המקום לדריוש הפרסי כי יכחיש
מאמר הכתוב שאמר שדריוש [illegible] כי לדריוש לא כתבו שטנה על בנין
בית המקדש · וזה מה שאינו לבדו [illegible] שאם היה הדבר כן
הנה אם היתה השטנה ואם היה בית האלהים היה שולם [illegible] שהיה
לא [illegible] ואחר הבנין בית האלהים לא היתה שטנה עליהם [illegible] כי
כבר נבנה · ואין לאומר שיאמר שהיה ארתחשסתא הנזכר פה זה
בספר עזרא ונחמיה הוא דריוש שאחד [illegible] שאחר א׳ ומינעם
כורש ודריוש וארתחשסתא מלך פרס · אך יגלה שארתחשסתא
הנזכר אחר זה בספר עזרא ונחמיה הוא מלך רביעי לפרס מלך
אחר דריוש · ולפי שאכתוב ושם [illegible] מקנינו הכה דריוש ולפרס
המלכות ילענו כי ארתחשסתא שהיה אחר דריוש היה עזרא ונחמיה
דריוש והיה בלשון אחר דריוש ובלשון אחר ארתחשסתא · ואל
תתמה מההבדל [illegible] השמות כי כבר נמצא לא נתחייב שמות רבים
ובימי ארתחשסתא כתב בשלם · והוא אשר נקרא שלם בספר דבר
הימים · ומה היה שבקל ושאר [illegible] ארתחשסתא מלך פרס וגו׳
האגרת כתובה ארמית ומתורגמת ארמית וזה היה כנוסח האגרת · רחום
בעל הדברים ושמשי הסופר כתבו אגרת אחת על ירושלם לארתחשסתא
המלך ושאר חביריהם דינאי ואפרסתכי [illegible] והם השולחים [illegible] כלם
אומות שהגלה אסנפר [illegible] בערי שומרון ושאר האומות אשר הגלה
אסנפר [illegible] והושיבם בערי שומרון ושאר עבר הנהר
וכענת זאת השטנה בענין אומות אחרות והיו [illegible] · זה
פתשגן האגרת אשר שלחו אליו על ארתחשסתא המלך · עבדיך אנשי
עבר הנהר וכענת · ידוע יהיה למלך כי היהודים אשר עלו מלפניך ובאו לירושלם
עיר המורדת והרעה בונים והחומות יכלו והיסודות יחיטו וזה בזה
עתה ידוע למלך כי אם העיר הזאת תבנה והחומות יכלו [illegible]
מנדה בלו והלך לא יתנו ואפתום מלכים תנזק
ר״ל כי אם ימלכו כך ולא יהיה לך מקום [illegible] שיהיה
למלך מעמנו · לפי שכתב שמלח היכל מלחנו ומלחים [illegible] שהיו
מתנשאים [illegible] השומרים [illegible] הממלכה
מההדבר הלבבים שיעשו בהם [illegible] המלך [illegible] לא
לבוא על זה שלחנו והודענו למלך אשר יבקר בספר זכרונות
אבותיך ותמצא בספר הזכרונות ותדע כי העיר ההיא עיר מורדת ומזקת
מלכים ומדינות ומרד עשו בקרבה מימי עולם על כן העיר הזאת
נחרבה זאת העיר · מודיעים אנחנו למלך כי אם העיר הזאת תבנה
העיר והחומות יכלו · חלק לך [illegible] בעבר הנהר · לזה שלח המלך
אגרתו אל רחום בעל טעם ולשמשי הסופר ושאר כנותיהם היושבים
בערי שומרון ושאר עבר הנהר [illegible] שלום וכעת
הקריאת [illegible] לפני [illegible] שים טעם

ויבקרו וימצאו כי העיר הזאת מימי עולם מתנשאת על המלכים
ומרד והשתדלו למרוד עושים בתוכה ומלכים חזקים היו על ירושלם
ומושלים בכל עבר הנהר ומנחת מס והשוחד היו נותנים להם לכן שימו
דבר לבטל האנשים האלה והעיר הזאת לא תבנה עד שממני יצא דבר
על זה הזהרו משגות שגגה על זה ולמה ירבה נזק להזיק למלכים
אז כאשר פתשגן ארתחשסתא המלך נקרא לפני רחום ושמשי הסופר
וחביריהם הלכו במהירות לירושלם על היהודים ובטלו אותם בזרוע וכח · אז בטלה
מלאכת בית האלהים אשר בירושלם והיתה בטלה עד שנת שתים למלכות
דריוש מלך פרס · ויתנבא חגי הנביא וזכריה בן עדוא הנביאים על היהודים
אשר ביהודה ובירושלם בשם אלהי ישראל עליהם · אז קמו זרובבל
בן שאלתיאל ויהושע בן יהוצדק ויחלו לבנות בית האלהים אשר
בירושלם ועמהם נביאי האלהים עוזרים להם בעת ההיא בא עליהם
תתני פחת עבר הנהר ושתר בוזני וחביריהם וכן אמרו
להם מי נתן לכם רשות לבנות הבית הזה והחומה הזאת · אז כאשר אמר
אמרו להם מה שמות האנשים אשר זה הבנין בונים · ועין אלהיהם
היה על זקני יהודה ולא בטלו אותם עד הדבר לדריוש יגיע
ואז ישיבו הכתב על זה · פתשגן האגרת אשר שלח תתני פחת עבר הנהר
וחביריהם האפרסכים אשר בעבר הנהר [illegible] · דבר
שלחו אליו וכתוב בו כזאת לדריוש המלך כל השלום · ידוע יהיה
למלך כי הלכנו למדינת יהודה אל בית האלהים הגדול · והוא נבנה אבן
גלל והעץ מושם בכותלים והמלאכה הזאת
נעשית ומצלחת בידיהם · אז שאלנו לזקנים ההם כאשר אמרנו
להם מי נתן לכם רשות לבנות בית זה והחומה לשכלל וגם שמותיהם
שאלנו להם להודיעך כדי שנכתוב שם האנשים אשר בראשם
שהיו בהם · ואשר השיבונו כדי לאמר אנחנו הם עבדי
אלהי השמים והארץ ובונים הבית אשר היה בנוי מקדם זה שנים רבות
ומלך גדול לישראל בנאו וכוננו · והוא שאמר · אך מפני שהכעיסו
אבותינו לאלהי השמים נתנם ביד נבוכדנאצר מלך בבל הכשדי והבית
הזה [illegible] הגלה לבבל · אך בשנת אחת לכורש מלך פרס כורש ה
המלך צוה בית האלהים הזה לבנות · וגם כלי בית האלהים של כסף וזהב
אשר הוציא נבוכדנאצר מהיכל ירושלם והביא אותם להיכל בבל
הוציאם המלך מהיכל בבל ונתנם לששבצר אשר שמהו פחה
יהודה והוא זרובבל · ואמר לו שא הכלים לך והנח אותם בהיכל
ירושלם ובית האלהים יבנה במקומו · אז זרובבל זה בא ונתן יסודות
בית האלהים אשר בירושלם ומן אז ועד עתה לא שלם · ועתה אם
על המלך טוב יבקר בבית [illegible] המלך אשר בבבל אם ימצא
אשר מכורש המלך יצא דבר לבנות בית האלהים זה אשר בירושלם
ורצון המלך על זה ישלח אלינו · אז דריוש המלך צוה ויבקרו בבית
הספרים אשר הגנזים מורידים שם בבבל · ומצאו באחמתא עיר
אשר בבירה במדינת מדי מגלה אחת וכן כתוב בה זכרון · בשנת
שהיה כתוב בה שהיו כתובה לזכרון שדבר זה צוה כורש המלך
בשנת אחת לכורש המלך כורש המלך צוה על דבר בית האלהים אשר
בירושלם שהבית יבנה המקום שזובחים שם הזבחים ויסודותיו יהיו
נעשים ואחרים [illegible] ששים אמות [illegible]
[illegible] עץ אחד וההוצאה מבית המלך תנתן · וגם כלי האלהים
של זהב וכסף אשר הוציא נבוכדנאצר מהיכל ירושלם והביא לבבל
ישיבו [illegible] להיכל ירושלם למקומו והנח בבית האלהים
לכן תתני פחת עבר הנהר שתר בוזני וחביריהם האפרסכים אשר
בעבר הנהר היו רחוקים משם הניחו מלאכת בית האלהים לבונים
יהודה ולזקניהם [illegible] בית האלהים זה [illegible] אשר

ביאור ספר עזרא להחכם
האי' רלוי בן גרשום ז"ל

בשנת אחת לכורש מלך פרס וגו'. עד ובמלכות אחשורוש בתחלת
מלכותו. לכלות דבר יי' מפי ירמיה ר"ל שיתאמת נבואתו למלאות לבבל
שבעים שנה מן הגלות הראשון שהיה בשנה הראשונה לנבוכדנצר
העיר יי' את רוח כורש וגו'. ירצה שהשי"ת הקים בלבו לבנות זה
הענין וכן צוה לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה. ויראה שדבר זה
בחלום שהשי"ת כי הוא נתן לו כל ממלכות הארץ. ולזה צוה לבנות
לו בית בירושלם. וכל הנשאר מן המקומות אשר הוא גר שם וגו' ר"ל
שאחד ישראל מכל ישראל שנשאר מן המקומות אשר הוא גר שם הנה
ינשאוהו. לבנות בית יי' אנשי מקומו כאחד מהעמים אשר
במקומם בעירם להם בכסף וזהב וברכוש ובבהמה להם עם נדבה
מתנדבים שיתנדבו אנשי המקום לבית האלהים אשר בירושלם ומעניו
[illegible] דברים ראשי האבות ולכהנים וללוים [illegible] יקרה. הענין האמונה
על שאירית בית יי'. ויקחם הוא עצמו מהן. והנה שכור הוא
זרובבל אך קראוהו ככה בלשון ... ושם אחר קרא
ששבצר כמו זרובבל. אגרטלי זהב הם כלים שנותנים בהם
כלים כורתים והם קטנים והגדולים בהם. כפורי זהב מזרקי זהב שהם
כסף [illegible] מזרקי כסף שנים. ושוע הוא יהושע בן יהוצדק הכהן
הגדול הגבוה. נחמיה הוא נחמיה התרשתא. ומרדכי הוא מרדכי היהודי
נשאר בימי אחשורוש. ואלה הם כלם אשר עלו מבני ישראל וכן
שם כי [illegible] הסוגן שסרכו אחשורוש ואחר מלכי פרס להשבית
המלאכה ... ולכן עזרא ירושלם ... שמות הכהן אחד
... ... ר"ל עם מה שידעו ...
... ... ומשפחה ומשפחה ולכל משפחה ומשפחה
מנה המנינים שהיו מגדלם ... ... עבודת
בית יי' ... ... ומנה שמקום
... ... בספר מלכים. ואלה
הישנים מבבל. ... ... ולא יכלו
לבני בית אבותם ... ... אלה
בקשו כתבם ... ... כשרים
... ... ולא הוסרו ... ... ואמר
התרשתא להם שלא יאכלו מקדשי הקדשים על שיעמוד הכהן ...
... ...
... ...
... ...
... ... וזה שכבר
... ...
... ...
... ... זהב ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ר"ל ... ... ויעמידו את הכהנים מבן עשרים שנה

... ... ר"ל ... ...
... ...
... ...
המלאכה ... ... והנה זכר אחר שיסד ... את היכל
יי' ... ... היה זה
יום שמחה ... ...
... ... מלך ישראל והנה שהיו ... ...
... ...
... והנה ... ...
... ... על ... קול ... ... זה ... ...
... ...
... ...
וזה כי ... ...
כי שיעור ... ...
הם ... ...
... ...
בית המקדש ... ויהי ... ...
לבנות ... ...
... ...
וזה היה כל ימי כורש ועד מלכות דריוש מלך פרס שהוא בן
אחשורוש ... ...
... ... ביהודה ... ...
... ... קנה.

התועלת הראשון

הוא להודיע ... ...
... ... כי
כורש ... ...
... ...
בירושלם ... ...
... ... על ... ...
ירושלם ... ... בית המקדש. והנה ... ההיכל ...
כורש כמו שאמר ישעיה הנביא ע"ה.

התועלת השני

הוא להודיע שאין ... על
... ...
... ... הקדשים ... ...
... ... שאמר
להם התרשתא שלא יאכלו מקדשי הקדשים עד עמוד כהן לאורים
ולתומים ... ...

התועלת הג'

הוא להודיע ... ...
... ...
... ... והקדים ... ...
... ... קדשי הקדשים ... ...
... ...
... ... כבר
... ...

התועלת הד'

הוא להודיע ... ...
... ...
... שאחר ... ... ההיכל ... ...

התועלת הה'

הוא להודיע שאין ... ...
לבנות בית המקדש ... ...
... ... ויקחו ... ולזה ...

התועלת הה'

הוא להודיע שהחכם בתורת הש"י ראוי [illegible]
מעלתו ויזכה קרבים [illegible]
הוא ממה שנמשך הכתוב שנית · ולזה ספר על עזרא כי הוא סופר
מהיר בתורת ה' · ונתן לו המלך כל בקשתו כיד ה' עליו וכל מה שראה
כמו שביאר כי [illegible] הוא סופר מהיר בתורת ה' השנית · ולזה גם כן
ספר כי בתחלה זמן הטוב עזרא בקשתו מהמלך ונתן לו הסבה כזה כי
עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת ה' ולעשות וללמד בישראל חק ומשפט

התועלת הששי

הוא להודיע שאין ראוי למלך
להטיל מס על עובדי השם ית'
כמו הכהנים הלוים המשוררים והשוערים וכל עובדי בית האלהים
ולזה אמר שמנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהון · ומזה יתבאר
שאין להטיל מס על אלה האנשים שהם עוזרים בחכמת התורה
התמיד שהיא עבודת השם יתברך · התועלת

התועלת הז'

הוא להודיע שהוא ראוי לאדם שיודה
השם ית' על הטובה שעשה עמו
ראוי מזה עזרא הנה הוא התעורר לשבח השם ית' על זאת
הכונה הטובה שהיא מקרה על ידי ההשגחה האלהית · ולזה ספר
שבח אשר עשה השי"ת על הטובה הגדולה הזאת שהטיב לישראל

ואלה ראשי אבתם

והתיחשם וגו' עד דברי
נחמיה בן חכליה · ואשלחה לאליעזר לאריאל וגו' ר"ל שלח בעבור
אליעזר וחביריו שהם ראשים · ובעבור יויריב ואלנתן שהם
חכמים ומבינים · והנה עשה זה בעבור שהיה
כמו שהיה צריך ללוים לפי שבעבור מעוטם יש [illegible] מבוקשם
וקיומה בפיהם דברים · הנה סדר הדברים בפיהם כדי שיתנו
שלחם ויגיע בהם מבוקשם · אלה כן אל אדו אחיו הנתינים בכספיא
המקום ר"ל לדבר אל אדו אחיו והנתינים כדי שיביאו להם משרתים
לבית אלהינו · כי הנתינים הם כמשרתים לכהנים · ואמר המלך
שכבר היו להם אויבים ואורבים רבים מהשמדותם · והנה ע'
עזרא לבקש מהמלך [illegible] לו הסכנה שהיה בה יותר עם ירושלם
ונתן עזרא אל לבו לצום ולהתפלל לש"י שיצילם מכל אויב ואורב בדרך
ואמר עזרא ויעתר לנו · כי ידמה שבאה להם תשובה על ידי נביא שיצילם
ויתבטחו בזה הנבואה הזאת לעזרא · כי לא בהתפללם יבקשו
כי מלבם קרא עזרא · ואקדישה משרי הכהנים שנים עשר הנה
מה שיהיו במקדשים שהיו הם שרי הכהנים כי בהם והם
שרביה וחשביה שהיו לויים ועמהם מאחיהם עשרה · וכפורי
זהב עשרים לאדרכונים אלף ר"ל שה יהיה משקלם זהב והם ... ה
נחשת מצהב טובה שנים חמודות כזהב · אתם קדש לה' וגו' הנה
הנה הם קדש · ואמר להם קדש ואמר להם שישקדו וישמרו עד
שיגיעו לפני שרי הכהנים והלוים ושרי האבות לישראל בירושלם
בלשכות בית ה' · הכלים קדש · ר"ל כבר מאמר
והנה היה זה הדרך נוסע · וידמה שמקדימו שלשה ימים לכבוד
הנחת מנוחה · נשקל על ידי מרמות ועמו שהיו עם הלוים
על משקלה ומנה בשבט ומשקל כל שבט ושבט · אך לא היו הפרים
חטאות כי לא היה להם זה המספר על תשובה זה הקרבן
אך היה זה ולה עולה לבד על זה הדבר · ויתנו את דתי המלך וגו'
ולהם הפחות שלא להם תוספת על דבר בקשת עזרא
והתערבו זרע הקדש בעמי הארצות ר"ל שלקחו מבנותם
שהם לא כן היה מקום ר"ל שקבלו הנשים וזכר כי אם כי עלו מ
והשבה לשם ועם נא [illegible] והשם יוצאים מעל ההיכל

ועל זה המעל והנה ביאר אחר זה שסבב הדבר · וזה כלו היה במעל
השומם · ולזה אמר ואני יושב משומם עד למנחת הערב · ובמנחת
הערב קמתי מתעניתי · כי קודם השמים הוא נעשה כאשר נשבר
יראתו ולכן התענה · וידמה שמתו קצת עונם והעם בכל
ועל זה דבר עזרא התענית · ואמר שתחלתו שיורד שמתעטף לשונו · ומדרש
כבוד ולמעלה מהכריע על ברכיו וגו' · כי עונותינו רבו למעלה ראש ר"ל
כי עונותינו רבו מאד ממה שנשאו ולכן השמיענו ראש למעלה ר"ל
שהוא ראש לשנאתם ולאלהי אלהים · ואמר כמו שהם רבו למעלה
מכל ראש ועשה כלל כאשר שאו את ראש בני אדם · ועתה
כמעט רגע היתה תחנה מאת ה' אלהינו להשאיר לנו פליטה
שהצילנו אבותינו · לתת לנו יתד במקום קדשו · ר"ל להעמידנו ולהשיב
בו · ולהאיר עינינו אלהינו כי יהודה וכירושלם · ר"ל להחיות לירושלם
יהודה ופרושה · כי היא לא תהיה בזולתנו · אבל עתה היא בצרה
עמיקה · ר"ל שעבר שמלאת הארץ טמאה ומחורבותם בעוניות וכו'
ולה תהיה שממה ושמש היא שבה אל עמון ומואב ובני כמו שזה
נכרית · כי אתה אלהינו חשכת למטה מעוננו · ר"ל שסבר ענשנו
מן העונש שהיה ראוי לבא עלינו והשארתנו למעט מאד מה שהיה
ראוי לבא עלינו · הנשוב להפר מצותיך · אחר זה כמו שהראיתו
שנשוב להפר מצותיך אחר שהסבב לנו הטובה הגדולה · הלא
זה יהיה סבה שתאנף בנו עד כלה לאין שארית ופליטה · מרבה
בכה · וידמה שאחר זה עזרא בקול רם כדי שיכנעו לבם מהמעשים
בזה · שמקוה לישראל ר"ל מקוה מים ידמה ונטהר נטהרו והוא
שיצטוו השם להוציא כל הנשים והנולד מהם · ואויבי אותם
מעשה התורה וכמשפט · ונראה בזה שהיה ולהם לאחר עמהם
מחכמת התורה · והנה אמר קודם שיצאו · ויחרם כל רכושו
ויהיה כל רכושו חרם והוא יבדל מקהל הגולה · ויאמר בית
האלהים · הוא בית המקדש לפני בית האלהים אל מה שבא כי
אין ראוי לשכב בעזרה · הקושיא נשים נכריות · כלומר קושיא
נכריות · וכבר שאל הכהן הנשים ראשי האבות ר"ל שכבר נתקבצו
על זה עזרא הכהן ואנשים ראשי האבות לדרוש הדבר מה יהיה
המשפט · ויכלו בכל האנשים ההושיבו נשים נכריות ר"ל שכבר
השלימו בכל המקומות מזה מהאנשים שהושיבו נשים נכריות ואשמם
אינם על אשתם · וידמה שזאת היתה האמת שעשו כי לא מצאו אשם
בכשיעלו נכריות כיחס בשמחה ברצותם · והנה הוציאו כמו שבאו הכוהנים
שהיו להם מהם כי יתכן הבא מהם עמה הוא נעשה בן ישראל ויזכר
כמקומות מהתורה · הנה זה ביאור מה שישר אלו ביאור כונתו
התפלה ואחר זה נבאר התועלת המגיעים מזה הסיפור הנה

התועלת הראשון

הוא להודיע שהוא ראוי ל
אדם שיעיין בספרים שקודם
תולה אותם שיבשו בקדם מה שיכוון כך במה שהיה · ולזה רמזה
שספר כי עזרא עשה אל המלך הבקשה הזאת לפי שהוא הבטיח
בעבור מעשים שאמרו שיצלם בהם מבוקשו · וכאשר ראה שהוא היותם
נויב ואורב בדרך נזכרו לפני אלהים השם ית' שיצילם מכל אויב ואורב
ראשים ומאנשים חכמים ונבונים ולהם אמר ואיך שהוא הראש
שם ואל אחיו והנתינים במקום · ביארו שהוא כי אחיו
הראשונים הם חכמים ומהם הם מעשים · והספר ידע
שם כי מה היה יותר משמעם ויותר מונכים להם שמשאם לא
הקפיד שיהיה להם כל זה אשר שם בפיהם דברים שיאמרו שם כדי שיהיו
לדברים יותר נשמעים ויותר מועילים · ולזה אמר עזרא · ולזה גם
זכר כי בהיות עזרא לא הכיר את הדבר הזה עם אחרים הוא הסכים ואמר הנה

כמו שזכר במאמרו הנה הקודם לו עשיית הוצאות הבית [illegible]
ומה שיהיו לנסכים ולהקרבת פרים ואילים וכבשים לעולות לאלהי השמים חטים
מלח יין ושמן כמאמר הכהנים אשר בירושלם להיות נתן יום ביום בלא
שלה כדי שיהיו מקריבים ניחוחים לאלהי השמים ויתפללו לחיי המלך
ובניו. ואמר עוד שכל מי שישנה דבר זה ינתח עץ מביתו ועל
העץ יצלב וביתו יעשה [illegible] על זה. והאלוה אשר שכן שמו שם
ימגר כל מלך וכל עם שישלח ידו להשנות ולהשחית בית האלוה זה אשר
בירושלם. אני דריוש שמתי טעם אספרנא יתעבד. אז תתני פחת עבר הנהר
שתר בוזני וכנותיהם מפני שכן שלח דריוש המלך כמו כן אספרנא עשו
[illegible]. וזקני היהודים בונים ומצליחים בנבואת חגי וזכריה בן עדוא
ובנו וכלו ממצות אלהי השמים וממצות כורש ודריוש ובכן כלו בית
[illegible] בזה הענין וממצות ארתחשסתא מלך פרס
בנו חומות ירושלם כמו שיזכר אחר זה. והנה היה [illegible] לדריוש אשר
היה [illegible] ויראה כי אם
אחשורוש לא השיג לשום [illegible] בבנין ירושלם ובבנין בית המקדש. ואל
תתמה איך היה זה עם גדולת מרדכי כי לא היה אחשורוש אחר זה זמן
ארוך כי כל זמן מלכותו היה קרוב [illegible]
מלך אחשורוש היתה גדולת מרדכי בבית המלך ואפשר שעד שלא
יכול מרדכי להשיג זה ממנו [illegible] זה הבית [illegible]
כמו שהיה בשנת שש למלכות דריוש המלך. ויעשו בני ישראל הכהנים והלוים
ושאר בני הגולה חנוכת בית האלהים זו בשמחה [illegible]
כבשים ארבע מאות ושעירי עזים לחטאת על כל ישראל שנים
עשר למספר שבטי ישראל. ויקימו הכהנים במחלקותם והלוים
במחלקותם על עבודת האלהים אשר בירושלם ככתוב בתורת משה
ויעשו בני הגולה את הפסח אשר הטהרו הכהנים והלוים כאחד
כלם טהורים ולזה יכלו כלם לעשות הפסח בזמנו [illegible]
ראשון [illegible] ומן הנבדל
מטומאת גויי הארץ. ירמוז [illegible] מטומאת הגוים
[illegible] ואחר הדברים [illegible]
[illegible] מלך
אשור עליהם. [illegible] לדריוש מלך אשור כי [illegible]
מולך על ארץ אשור. והוא סופר מהיר בתורת משה. [illegible]
[illegible] והכלל בזה [illegible] כוונת התורה
[illegible] התורה
[illegible] ויבוא
בזה החודש [illegible]
אשר [illegible]
מלכותו וחוקיו. ומן הכהנים ולוים משוררים והשוערים. הנה
המשוררים והשוערים הם לוים וזה מבואר מדברי [illegible]
הם [illegible] לעבודת בית האלהים כי באחד
לחדש הראשון [illegible] בחדש הראשון היה [illegible] המעלה
מבבל [illegible]
[illegible] המלך לבוא אל
ירושלם כי בזה [illegible] שהשיג מהמלך [illegible] יד
אלהיו הטובה עליו [illegible] בזה החודש והיתה הכונה בזה כי
עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת ה' [illegible]
[illegible] והיה
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ארתחשסתא מלך המלכים לעזרא
הכהן סופר דתא די אלה שמיא [illegible] נתן דבר אשר
כל המתנדב במלכותי מעם ישראל וכהנוהי ולויא ללכת לירושלם עמך ילך
כי מלפני המלך ושבעה יועציו שולח לבקר על יהודה וירושלם
בתורת אלהיך אשר בידך ולהביל כסף וזהב אשר המלך ויועציו ה
התנדבו לאלהי ישראל אשר בירושלם משכנו. וכל כסף וזהב אשר
ימצא בכל מדינת בבל עם נדבת העם והכהנים המתנדבים לבית
אלהיהם אשר בירושלם. [illegible] בכסף זה פרים אילים
כבשים ומנחותם ונסכיהם והקריבם על מזבח בית אלהיכם אשר
בירושלם. ומה שייטב בעיניך ובעיני אחיך לעשות ביתר הכסף והזהב
לעשות כרצון אלהיכם תעשו. והכלים [illegible] לך לעבודת בית
אלהיך [illegible] ירושלם. ושאר מה שיצטרך לבית אלהיך [illegible]
[illegible] מבית גנזי המלך. וממני ארתחשסתא המלך [illegible] דבר
לכל הגזברים אשר בעבר הנהר כל אשר ישאל מכם עזרא הסופר
הכהן ספר דתא די אלה שמיא מהרה יעשה עד כסף מאה ככר
ועד חטים מאה כורים ועד מאות יין מאה ועד מאות שמן מאה
ומלח אשר לא כתוב. כל [illegible] אלהי השמים יעשה [illegible]
לבית אלהי השמים אשר למה יהיה קצף על מלכות המלך ובניו
ולכם מודיעים [illegible] הכהנים והלוים והמשוררים השוערים והנתינים ועבדי
בית האלהים זה [illegible]
[illegible] עזרא כחכמת אלהיך אשר בידך מנה שופטים ודיינים
ישפטו את כל העם אשר בעבר הנהר לכל יודעי דתי אלהיך ואשר לא
ידעו תודיעו. וכל אשר לא יעשה דת אלהיך ודת המלך מהרה יעשה
[illegible]
בבית האסורים. [illegible] על מה [illegible] המלך [illegible]
ברוך השם אלהי אבותינו [illegible] על הטובה אשר
הטיב [illegible]
[illegible] הנה זהו [illegible]
[illegible]
[illegible] הנה הם התועלות:

התועלת הראשון

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible] בבנין הבית ובבנין [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התועלת השני

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ישראל. התועלת

התועלת הג

הוא [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] המלך [illegible]
עבודת בית המקדש [illegible] התועלת:

התועלת הד

הוא [illegible] חנוכת המזבח [illegible]
[illegible]
[illegible] חנוכת המזבח [illegible] בית שני [illegible] חנוכת המזבח [illegible]
בית ראשון [illegible] חנוכת המזבח [illegible]
[illegible] חגי וזכריה [illegible] התועלת

וזכרון בירושלם. ר"ל שלא יעזרו בבנין החומה שיהיה להם חלק
בירושלם. גם לא יתנו מהונם לעזור בזה הענין שיחשב להם צדקה
גם לא יקבלו שם שום זכות שיהיה להם זכרון בירושלם. ואשר
שנאמר כי לא אמרו נחמיה זולתי אלו ועל השלם עוד יאמר להם
וביאר כי קשי הוא לא לפחד ירכיהם כי הם עבדיו. ובזה ירמוז לבין
להשגיח על מלאכתם שהוא אדון הכל שיעזור כל מי שעושה מלאכתו
ומזה תבין בזה המאמר שאין חלק לטוביה וחביריהם עמהם הגוי
כמו שהם חושבים. ולזה אמר להם שהם מחוסרים לבב כנגד
הגוי כי התחילו היו משביתים המלאכה בלא הרחיקו עצמם מאות
להם חלק וצדקה בירושלם. והנה זכר כי אלישיב הכהן הגדול ואחיו
הכהנים בנו את שער הצאן. וידמה שזה השער היה אז יותר
הקרוב לעשות הקרבנות ושאר הדברים אשר יצטרכו להם ואמר
שהמה קדשוהו. ר"ל הכינוהו כי בנו החומה מימינו ומשמאלו
והעמידו דלתות השער ההוא ואמר שהם הכינוהו מלבד אחד
בנות החומה. עד מגדל המאה. והיה מגדל ההוא לפי מה
שאחשוב בימי מלכי יהודה מגדל המאה חיילים ידועים כמו
וישבו שם. מאה אחד בין החומה עד מגדל חננאל. המה קדשוהו
ר"ל שעשוהו קודש למען השער להיות מחיצה מזרח ומערב
לעשבים שם. ועל ידו בנו. הם הכהנים שהזכיר בזה הפסוק הקודם
ובריאין הם לחוץ קבוצת השערים שהגיעו כנגד השער מלבד
זה ובני הסנאה מלבד השני מלבד הלבני. ועל ידם החזיק. ר"ל
אחזו במלאכת הבנין והחזיקו שבהם החזיקו בה. ואדיריהם
לא הביאו צוארם בעבודת אדוניהם לעזור בזה הבנין. אם
ירצה בזה שהתקועים שבהם שלא יכלו אדוניהם למשול בהם
שיביאו צוארם בעבודתם הם קצת עבדו בבנין החומה. ואת שער
הישנה. ידמה שהוא שער הישנה שער הקדומה שהיתה בעיר
ירושלם מקדם. אנשי גבעון והמצפה לכסא פחת עבר הנהר
אף על פי שלא היו תחת פחת יהודה ועזבו נכנעו לעזור לבנין החומה
אם מלך היה בירושלם [illegible] פחת עבר הנהר כבוא שם ובנין
החומה בבית המלך. בן זרחיה צורפים. ר"ל שהיו הוא ואביו אומן
יהיה בן צורפים כמו שזכר אחר זה חנניה שהוא בן הרקחים
ויעזבו ירושלם. ר"ל בנו וחזקו. שר חצי פלך ירושלם. שר מחצית
ירושלם. הוא ובנותיו. ידמה שבנות ירושלם עזרוהו בבנין
ביתו אלא להפליג והנה היו בירושלם בנות כמנהג הערים הגדולות
שר פלך בית הכרם. בית הכרם הוא שם העיר. הוא יבנו
ויעמידו. ר"ל בנה ויעמיד אותו. ברכת השלח לגן המלך. ר"ל מדרך
שישקו ממנה גן המלך והיתה כל גן היהודית למלך מעת מלכי
יהודה. עד המעלות היורדות מעיר דוד. הנה מזה יתבאר שהיו עד כה
היו יורדות מעלות על חומת ירושלם ועל המקום ההוא כנגד שער
את החומה. עד כנגד קברי דויד וזה היה מן החומה עד הברכה
העשויה מחדש. ומלבד אחד בנה החומה עד בית אחד היו שם
בית הגבורים אשר לדוד ונקרא בית הגבורים מפני עשות הנשק
ממקצוע. ר"ל מיקצוע המקום שיעלו בו לנשק והם כלי זין כד"ל
המקצוע הוא הגבול והמקצוע כי היתה שם פנה וזוית לשני
ראשיו ואמר שהיא מדה שנית ר"ל שהיא מה שבנה שוה למה
שבנה ראשונה. עד המקצוע ועד הפנה. ר"ל שהם בין עד
המקצוע ועד הפנה הזאת וכה לאחריו. שהיה כן ... והנתינים
שהיו יושבים כנגד העיר. כי עד נגד שער המים למזרח ועד
נגד המגדל היוצא. חומת העופל. היא חומת המקום יקרא
שבנגד. שער הסוסים. היא השער שבו יכנסו ויצאו הסוסים

שכתוב הוא כמו שכתוב. והוא מדרגה אחד בן הצרפים הוא כמו הצרף
והיה היוד נוספת. או הוא אחד מהם ויהיה הנקרא בו בן הצרפי.
החזיקו הצורפים והרוכלים. כבר זכרם בפסוק הקודם. מה היהודים
האומללים עושים וגו'. ר"ל מה היהודים האומללים עושים. היעזבו להם
ר"ל היחזיקו להם העיר ויזבחו זבחים בשמחה אחר השלמת החומה
היוכלו לשלמותה בבנין פנים שהם עוסקים בו. ואמר זה להעיר כי
אם לא ישלימו ביום ההוא לא יועיל להם כי למחרת היום יבואו להם
צריהם וישחיתו את אשר בנו. היחיו את האבנים שיחיו את האבנים אשר
בתלי העפר להפכם בחומה והם שרופות ונפולות. ואמר שהן חיים
את האבנים לפי שהשריפה הכלה כאילו המיתה אשר בו היתה
קוויתם ושבירתם. ולזה המשיל להם השריפה מיתה. כי השריפה מאבדת
החזקות אשר היה באבנים. אם יעלה שועל. אמר זה לפי שהשועל
קל ונאחז הרבה. ותנם לבזה בארץ שביה. ר"ל שיבוזום בוזזים
בארץ שיהיו שבויים. כי הכעיסו לנגד הבונים. כי הכעיסו לבם להכעיס
ר"ל כי החלישו ידי העובדים להכעיסם. ולעשות עד חציה. ר"ל לעשות
בירושלם חומה שיש עמה רק עד חציה שלא יעשו שהם רוצים להבנות בהם
ויהרגום במחשבתם. כי כוונתם היתה להחליש שלא יוכלו להם כי
הם רבים ועמם גבורי החיל. ועבדי משמר עליהם. ר"ל אלו שהם
שומרים מהם הולכים למלאכת אם יבואו וכלי שלהם מוכנים לבוא
בהם. כשל כח הסבל. ר"ל חלש כח הסבל שנשא משא על כתפיו והעפר
הרבה ויחלש כחותיו. ואנחנו לא נוכל לבנות החומה. כי אמרו צרינו
לא ידעו ולא יראו עד אשר נבוא אל תוכם והרגנום והשבתנו בזה הזמן
את המלאכה. וזאת היתה השמועה שאמרו צריהם לעשות להם. ויהי
כאשר באו היהודים היושבים אצלם כי נשמע ויאמרו לנו עשר פעמים. וזה
היה עשר פעמים. ר"ל פעמים רבות. מכל המקומות אשר תשובו
עלינו. ר"ל היהודים שישבו קרוב אליהם. והנה אמרו שישובו עליהם הצרים
כמו שאמרו להרג לבקש שמרו והקריבו עליהם מכל עבר עלינו. ואעמיד
מתחתיות המקום לאחור כי אשר היו רואים במקום אחד שלא היו מתקבצים שם
היושבים במקום אחד וכן מן מקום אחר מקום. ואשר ידעו המקום
אשר אמרו לבוא שם. העמדתי מתחת למקום מאחרי החומה בצחיחים
אשר עליהם המקום ההוא חסרים בלחיי החומה בגבוהים מאחורי
שיראו שם הלוחמים. והעמדתי העם למשפחות להלחם עליהם
למשפחות כי אנשי המשפחה האחת יחד יעמדו איש על אחיו בעבור
אנשי משפחתו ויעשו זה בחוזק הלב. וזה על כל מה שלא ירפו. זכרו את אדני הגדול והנורא
חזקו בבנין מפני שמלחמה כמו שאמר בזה הענין ופחדו לא ימאן
לעזור אחיכם. בנותיכם ונשיכם. ויפר האלהים את עצתם. ר"ל שלא
אמשכו לעשות להלחם בנו. ואנחנו שבנו כלנו אל החומה. חצי היו
נערים מהאורבים והשרים אחר כל בית יהודה. ר"ל שכל הלוחמים
להם אחריהם. המגנים והקשתות והשריונים והיושבים בשרים
מוכנים להלחם כשיצטרך. הבונים בחומה והנושאים בסבל עומסים. ר"ל הנושאים
המשא על שכמיהם אוחזים בכל אחת מידיהם והנה הסבלים הם כמו
במלאכה שישימו עם המשא ומחזיק בשלח, הוא הכלי שישא
במלאכתו כי שבמלאכה בשנו. והתוקע בשופר אצלי. לתקוע אם יבוא
צורך להעסיקם במלחמה. מעלות השחר עד צאת הכוכבים. והנה
מרוב טורחם על המלאכה היו עושים במלאכה מעלות השחר
עד צאת הכוכבים. והנה זכר אחר זה השכל זה הזמן יהיה יום ולילה
והיה לנו היום הגלה משמרות ומלאכה. והיה זה כן מה שמשיג
שבמשנת לגמרו היה כי באשר אורו יתחיל אור שחר הכוכבים
ונהיית הענין כן והוא מבואר שעשה הוא בכה היום ההוא אשר
הומתה אחר שבכל שיחזק אורו להסתיר הכוכבים רק שיקדים

הוא ויעשו שומרים לפני בית יהוה ובשערים ועשו בהם נפשם הוא והענין
והתועלת שיגיע מזה [illegible] שעשה להם [illegible] ועזר להם הש״י

התועלת השני

הוא להודיע שראוי [illegible] בהם
ובפרט בשעת הצרה והפחד ונזה
זכר שכבר [illegible] עזרא והתודה והתפלל על מעל הגולה [illegible]
חטאיו [illegible] והיה זה כי ישבו עם [illegible] הגולה [illegible]
[illegible] כי מעלו [illegible] הכהנים [illegible]
[illegible] ועשו [illegible] ונזה [illegible]
[illegible] זה [illegible] מאד [illegible]
והיה [illegible] זה [illegible] לקבל [illegible]
[illegible] כהם [illegible] כהם
והנה כזה [illegible] התועלת

התועלת הג׳

הוא להודיע שאחר [illegible]
אין ראוי [illegible] שיהיה
[illegible] הדברים אשר [illegible] לתקנת בקרבתם
[illegible] ונזה [illegible]
[illegible] בקרבתם [illegible]
מה שיסד עזרא בלב המלך כדי [illegible]
[illegible] על [illegible] זה [illegible] המלך [illegible]
[illegible] ובנין [illegible]
[illegible] עזרא [illegible] המלך [illegible] בדרכו [illegible]
[illegible] שיהיה [illegible] על הדברים [illegible]
[illegible] עזר [illegible]
[illegible] בכבר

התועלת הד׳

הוא להודיע שראוי [illegible]
[illegible] במעשר [illegible]
[illegible] כי [illegible] יהוה [illegible]
[illegible] שנדבו [illegible] עליהם
וזה [illegible] וזה המתנה [illegible]
ונזה [illegible] עזרא [illegible] להם
והם [illegible] הנשים [illegible] החכות [illegible]
והם [illegible] ונזה [illegible] מן [illegible]
[illegible] שלא [illegible] זה [illegible]
זה [illegible] התועלת

התועלת הה׳

הוא להודיע שהוא ראוי [illegible]
על [illegible] כי עזרא [illegible]
[illegible] והם [illegible]
[illegible] וזה [illegible] התועלת

התועלת הו׳

הוא להודיע [illegible] כנעים [illegible]
עליה קשה [illegible] כך [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] ונזה [illegible]
העבירה [illegible]
[illegible] על [illegible] היה [illegible]
[illegible] כדי [illegible] קודם [illegible]
[illegible] ובעבור [illegible] הכהן

התועלת הז׳

הוא להודיע [illegible] שהם [illegible]
מוכיח [illegible] לקיים [illegible]
[illegible] לקהל [illegible]
ונזה [illegible] עזרא [illegible] שהיה [illegible]

להם [illegible] שהיה [illegible] עם הקהל עד [illegible]
[illegible] ונזה היה עזרא כהן [illegible]
[illegible] הנביאים שהיה [illegible] שהיו [illegible]
[illegible] על כל הגולה [illegible] הם
[illegible] שהיו [illegible] הקבוצים [illegible]
[illegible] הוא [illegible] שלא [illegible]

דברי נחמיה בן חכליה

ונ׳ ע׳ ויהי כשמעי

נשברה החומה [illegible] ירושלים [illegible]
[illegible] כי [illegible] החומה [illegible] החומה
[illegible] ירושלים [illegible] כי [illegible] להם [illegible]
בית המקדש [illegible] ראוי [illegible]
[illegible] והלב [illegible]
[illegible] כי [illegible] כי הקדש
יהיה [illegible] שיהיה [illegible] החומות והמגדלות
[illegible] שהיה [illegible]
[illegible] ושיהיה להם [illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] ובנקם
[illegible] על [illegible] היה
[illegible] על דרך [illegible] והיה [illegible] נחמיה [illegible]
[illegible] והשב [illegible] היה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] על [illegible]
[illegible] יהודה [illegible] שמה [illegible]
[illegible] בחלק [illegible]
[illegible] שערי [illegible] ר״ל [illegible] המקדש
[illegible] ר״ל [illegible] שער [illegible]
[illegible] שערי [illegible] השערים [illegible]
[illegible] שהיה [illegible] על [illegible]
[illegible] ר״ל שער [illegible]
[illegible] ומהם [illegible]
שם הזבל [illegible] נחמיה [illegible] שם [illegible]
[illegible] לביאת החומה [illegible] שעליה [illegible]
[illegible] ירושלים [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] ירושלים [illegible] כמה
[illegible] החומה [illegible]
[illegible] ברכת המלך ר״ל [illegible]
[illegible] מים [illegible] ברכת המלך שהיה שם ברכה
שהיו [illegible] המלך [illegible] מים [illegible]
[illegible] המלך [illegible] ברכה [illegible] המלך [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible] שלא [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
החומה [illegible] בחומה [illegible]
[illegible] על [illegible] החומה [illegible] המלך
[illegible] ר״ל [illegible] המלך [illegible] על זה [illegible]
[illegible] העיר כדי [illegible] והנה [illegible]
להם [illegible] שהם היו [illegible] להם [illegible]
[illegible] ובכל [illegible]
בית [illegible] נחמיה [illegible] וזכרון

התועלת הג׳

[illegible]

התועלת הד׳

[illegible]

התועלת הה׳

[illegible]

התועלת הו׳

[illegible]

התועלת הז׳

[illegible]

התועלת הח׳

[illegible]

התועלת הט׳

[illegible]

התועלת הי׳

[illegible]

התועלת הי״א

[illegible]

התועלת הי״ב

[illegible]

יום · וראוי כשעשית האחד יקריבו יום אחר שהם כבשים שני ס־ לפי שהאור הקטן עם שהוא מהשמש הנה הוא הולך וחוזר · ועוד שהחלק שנעשה בו מהשחר קודם האור והיום ולזה נמשך בראות ה הראשים יותר מעט שיראו על זה ממנו הנה ושיהיה עדיין קצת האור השמש כשנראה מעט וזה מהבוקר אחד · והנה כלות קטורת כבשים יקרא [illegible] שהכוכבים לפי שנראים כשמים קטנים ש שהקרבנו לבוקר קצרה · ומזה היה הוא לנו לפני שכל ואין הזה אינו דבר שיראה יום · קצת שהיום יותר כשלמות הקטורת על זמן שראוי קטורת על הקהל · והנה הנה מצד שחר והיום ממנו · ר"ל כי הנה היה לכן מאשר לשמור מקריבים · והיום היו עושים מלאכת העבודה · אך שלא קיימים · ר"ל שלא והמשא כבדיו · והרצון בזה שהמשא כבדי אש ואש אחת המים או [illegible] המים או לקוית הכבשים מהזריקה · ולו יאכלו בזה שאפשר שעברו המים יהיה כמו שמים עם שמן · ר"ל עם הקרבן כבשן וכיוצא בו מן רבים · ר"ל מעט שמן ורבוע ההין ולזה צריך שלא יותר כדי שיהיו [illegible] · והיה הרצון בזה שמנו רבים עם בשמן ובחלב · ערבים · ר"ל [illegible] ומושכים לתת מעורבות בכד [illegible] שלא נמוך כדי [illegible] · קדש עשינו [illegible] הילד · ר"ל לפני עולת התמיד ובעבור זה [illegible] שלמים [illegible] והקרבנות וכובשים הקרבנו [illegible] ומוקדשים לבוש כפי [illegible] ובי [illegible] מוכנים עבדים בעבור פני המנחה · מעשה איש באחיו [illegible] ר"ל [illegible] בעבור המנחה · ואחר [illegible] · ר"ל [illegible] יראו הדברים כפי [illegible] · וחובת [illegible] ר"ל [illegible] קרבן אחרון מוכרים לעניים כדי שיכל [illegible] שוב [illegible] קדם זה לברכות · הנה על [illegible] ואחר [illegible] על [illegible] ויאמר [illegible] [illegible] · הנה [illegible] היה ר"ל [illegible] והקורבן [illegible] כן · והרצון בזה [illegible] עבדים והקריבו [illegible] לזכור · וגם [illegible] לזכור מעבודת [illegible] שאחר המנחה ואחר הכסף · ירצה שלא אחר מנחת הכסף כי אם [illegible] כי בזה [illegible] מנחת הכסף [illegible] [illegible] · ר"ל [illegible] הכבשים [illegible] להודיע [illegible] והעבד [illegible] שלא ישאר [illegible] שהוא [illegible] ביתו [illegible] וככה יהיה [illegible] מהם · להיות [illegible] [illegible] · ר"ל [illegible] שיהיו [illegible] · ויקחו מהם [illegible] ויין אחר [illegible] [illegible] · ר"ל אחר [illegible] מהם [illegible] [illegible] שבוע יהיה [illegible] שהיו מהם [illegible] בעבור להם ויין [illegible] · [illegible] [illegible] על [illegible] ובמלאכת המנחה [illegible] בכל [illegible] [illegible] · [illegible] כי [illegible] כבשים [illegible] · וכל [illegible] [illegible] · והיו [illegible] · ר"ל כי [illegible] שהיו [illegible] [illegible] והקריבו [illegible] והשרים [illegible] · [illegible] [illegible] · והנה [illegible] שהיו עושה בכל יום היה [illegible] בכל יום [illegible] שור אחד [illegible] [illegible] · ובין [illegible] [illegible] שנים בכל [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] בכפרים · ר"ל מה [illegible] [illegible] · ר"ל מה [illegible] · כבשים שנים · [illegible] ר"ל כבשים שהוא זה [illegible] העברי [illegible] כבשים [illegible] [illegible] ושנה [illegible] יחדו · היה [illegible] · ולזה [illegible] כזה יחדו קודם [illegible] בדברים [illegible] ויעשה [illegible] · [illegible] · ר"ל [illegible] כי לא [illegible] · ועתה [illegible] · אין [illegible] קבל הוא מקור · והרצון בזה שהם מכוונים [illegible] והוא עבד · לומר שהיה [illegible] בקודו [illegible] [illegible] · ויאמר [illegible] ואם [illegible] לו [illegible] [illegible] לפי מה שאמר כדי [illegible] לחבריו [illegible] ועד [illegible] · [illegible] [illegible] · מאמר זה לפי [illegible] [illegible] עבודה [illegible] [illegible] · ר"ל [illegible] [illegible] · שאמר [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ר"ל [illegible] [illegible] [illegible] · ר"ל [illegible] [illegible] יום · [illegible] [illegible] · כי [illegible] [illegible] · ר"ל [illegible] [illegible] ר"ל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · ובין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ודברי [illegible] ר"ל שהיו [illegible] · וכבר [illegible] [illegible] · הנה זהו [illegible] [illegible] ביאורה פה ·

התועלת הראשון

הוא במדות · והוא להודיע שראוי לכל אדם לחקור [illegible] מה [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · התועלת

התועלת השני

הוא להודיע שראוי לאדם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · וזכרון התועלת הזה [illegible] רבים [illegible] · [illegible]

[illegible]

[illegible]

ויהי כאשר נבנתה החומה

ועוד

הספר [illegible] והשוערים והמשררים [illegible]

[illegible] ענין [illegible] שהיה [illegible]

[illegible] הדבר [illegible] בית המקדש [illegible]

[illegible] בירושלם [illegible]

[illegible] אחד [illegible] בירושלם [illegible]

[illegible] בירושלם [illegible]

[illegible] ירושלם [illegible]

[illegible] בירושלם [illegible]

[illegible] יושבי ירושלם [illegible] ויהודה בן

[illegible]

[illegible] בית הכהנים [illegible]

[illegible] בית הכהנים [illegible]

[illegible]

[illegible] המלך [illegible]

[illegible] יהויכין [illegible]

[illegible]

[illegible] ירושלם [illegible] ירושלם עם [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] יהודה [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לנחל [illegible] עד
[illegible] כמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יעקב [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ציון [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ונקנו ישראל בזכותם את [illegible] וזה [illegible] וזה
[illegible] משה [illegible] [illegible] [illegible] והנה הלכות [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כך והיה [illegible] [illegible]
[illegible] כך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] והנה עשית [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] והקשים עובדים [illegible]
והנה [illegible] [illegible] [illegible] כבורים ובכורים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

התועלת הי״ב

[illegible]

התועלת הי״ג

[illegible]

התועלת הי״ד

[illegible]

התועלת הט״ו

[illegible]

התועלת הי״ו

[illegible]

התועלת הי״ז

[illegible]

התועלת הי״ח

[illegible]

התועלת הי״ט

[illegible]

התועלת העשרים

[illegible]

התועלת הכ״א

[illegible]

התועלת הכ״ב

[illegible]

התועלת הכ״ג

[illegible] עשות כבל [illegible]

[illegible] השערים [illegible]

[illegible]

[illegible] וזה זכר [illegible]

[illegible]

[illegible] מכבו [illegible]

[illegible]

[illegible]

אמר לוי בן גרשם

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] דברי המשנה

[illegible]

הכלל העולה מהדברים

[illegible]

אמר [illegible]

[illegible]

ועתה אבוא ואמר ביאור מלות המענה

[illegible]

באור דברי המענה

השיבה נפשי ... אמר יגוני

[illegible]

[illegible]

ויען צופר הנעמתי ויאמר

הרב דברים

[illegible]

הכלל העולה מהדברים

טענה

[illegible]

והטענה

[illegible]

והטענה

[illegible]

והמענה

[illegible]

[illegible]

ביאור דברי המענה

[illegible]

[illegible]

הכלל העולה מהדברים

[illegible]

[illegible]

ויען בלדד השוחי ויאמר

[illegible]

ביאור דברי המענה

[illegible]

שייך [illegible] הנה [illegible]

[illegible]

[illegible] קודם [illegible]

על [illegible] בדרך שיכלנו כי המות [illegible] החיים והנה כאשר

[illegible]

[illegible]

[illegible] קודם [illegible]

[illegible] היה אין כי כח נפשו [illegible]

[illegible]

הלא [illegible] קודם [illegible]

[illegible]

אין כי [illegible]

[illegible] קודם [illegible]

[illegible]

[illegible] הנה [illegible]

[illegible] הקודרים [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ביאור דברי המענה

[illegible]

[illegible]

הכלל העולה מהדברים

[illegible]

ויען איוב ויאמר ביאור מלות המענה

[illegible]

שלם ביאור המענה

הכלל העולה מהדברים

[illegible]

שלם ביאור המלות

ויען צופר הנעמתי ויאמר

ביאור מלות המענה

[illegible]

ביאור דברי

ביאור דברי המענה

[illegible]

[illegible] ויוכל לעשות הכל כמו שהכריחו הקדמים [illegible]

[illegible] יעשה [illegible] כמו שהתבאר [illegible]

[illegible]

כי כבר אמר בזה [illegible]

[illegible]

[illegible]

לפנים לאחרונים לא שיקבל מהם למות והדמיון הקשר ועם שוב בבוא לא
יהיה לפניו כי לא יעשה הטוב והנמלט כפעלתו ואם יהיה לו רבוי הטוב
המגיע לו ואם יחויב שיהיה הענין כפעולתו המגיע לו שאחר [illegible]
זה [illegible] יהיה [illegible] הגמול המגיע [illegible]
מהם למות [illegible] אחר [illegible]
יהיה [illegible] הגמול [illegible]
קודם [illegible] ובהיות הענין כן יהיה [illegible]
[illegible] שיהיה הענין בהם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שיהיה לאדם עונש ושכר ולא יעשה בזה [illegible]
[illegible]

[illegible]

והכלל העולה מהדברי׳

הוא שאמר [illegible] יקבם לנגדי

במה שאמר [illegible]

[illegible]

אחריך ואני ביניהם הדבר ואולם [illegible] לבד [illegible] וזה שהוא כלו מחשבי
[illegible] ולא [illegible] כמה שיבינו [illegible] בזה האופן כי
ישאר כיחס לבד [illegible] ולא יקיף [illegible] ר״ל שלא יתכן שיבינו בזה האופן
[illegible]
[illegible] ר״ל [illegible] הסבות [illegible]
שמה שהם בזה [illegible]
[illegible] לבד [illegible]
אחד [illegible]
[illegible]
היותו [illegible] מכוון [illegible]
הכוונת [illegible] כל אחד [illegible]
[illegible] וזה בעצמו [illegible]
השגתו וזהו [illegible] שיוחס אל [illegible] והכונה אל
גמול ועונש [illegible]
והיה [illegible] שלא יהיה בהם [illegible]
הקודם לפי מה שיבאר [illegible] בזה הספר [illegible]
[illegible] בהכרח שיהיה [illegible] מיוחס [illegible] הש״י [illegible]
הקודם [illegible] בלתי מיוחס [illegible]
השגחה [illegible]
[illegible] שיוחס [illegible]
[illegible]
לפי דעתו כמו שיתבאר במה שאחר זה [illegible]
היה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ומזה לבד
[illegible]
הספק [illegible] ואם היה [illegible]
ידיעת [illegible] הדברים [illegible] להם והנה אין [illegible]
הבחינה [illegible]
הדרוש [illegible] בזה המענה לא יתכן [illegible]
[illegible] הדברים [illegible]
היה [illegible] ידך

ויען איוב ויאמר ביאור מלות המענה

שחוק. לעג. לפיד הוא מענין לפידים [illegible] לפיד [illegible] לעשתות
ואחשבה. מענין עשתונותיו. [illegible]
[illegible] ובזה [illegible]
שהוא נכון למועדי רגל. וכלל הענין [illegible] לשודדים [illegible]
אהלם שודדים [illegible] ובטחות [illegible]
[illegible] בהם ולא [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] להם. [illegible]
הכסל [illegible]
מעשה ידיו [illegible]
[illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible]
[illegible] מוסר [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ביאור דברי המענה

ענה איוב ואמר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שחוק [illegible]
[illegible] ר״ל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]